

جلد سیوم

مآثر الامرا

تالیف

نواب مصمص الدوله شاه نواز خان

بتصحیح

جناب مولوی مرزا اشرف علی

دام افاضتہ

مدرس مدرستہ عالیہ کلکتہ

از طرف ایشیاٹک سوسائٹی بنگالہ

در مطبع آرڈر گائیڈ

واقع

کالکتہ

جلد طبع ہوئی

سنہ ۱۲۰۹ ہجری

SN NO 030574

فہرست مضامین مآثر الامرا جلد سیوم

صفحہ

۱	خان مہتر مکائی
۳		خان پسر ملک عنبر حبشی
۱۰	خان میر ظریف
۱۲		خان میرزا ہدایت اللہ
۱۸		خان آقا افضل امفہانی
۲۱		خان خواجہ سرا
۲۲	..	:	..	نگ خان ررہیلہ
۲۶		خان پسر باقر خان نجم ثانی
۲۸	خان
۳۰		نگ خان میانہ حسین خان نام
۳۲	خان شیخ مخدوم صدر
۳۳				خان محمد صالح و مقدر خان محمد جمال الدین
۳۴	خان برہان الدین
۳۸	خان میر ہادی
۴۰				خان بہادر عالمگیر شاہی محمد صادق نام

Sl. No. 0305/4

مقالات	اذکار
۴۸	سرا بهادر خان
۵۰	قاسم محمد خان نیشاپوری
۵۲	قتلق قدم خان قرادل
۵۳	قدر خان
۵۴	تیا خان کنک
۵۶	قطب الدین خان
۵۹	قاسم علی خان
۶۱	قریش سلطان کاشغری
۶۲	قاسم خان میر بحر
۶۶	قطب الدیجی خان شیخ خوبن
۶۹	قلیج خان اندجانی
۷۴	قلیج خان میر ابوالقاسم نمکین
۷۸	قاسم خان پسر میر مراد جوینی
۸۲	قباچاق خان امان بیگ شقاول
۸۵	قزلباش خان افشار
۸۸	قزاق خان باقی بیگ اوزبک
۸۹	قاسم محمد اسلم
۹۲	قلیج خان تورانی
۹۵	قاسم خان محمد قاسم ندیر قاسم خان میر بحر

صفحات	اذکار
۹۹	قباد خان میر آخور
۱۰۲	قطب الدین خان خویشگنی
۱۰۹	قوام الدین خان اصفهانی
۱۱۵	قلعه دار خان مرحوم
۱۲۰	قزلباش خان خواجه عابد
۱۲۳	قاسم خان کرمانی
۱۲۶ ..	قطب الدین خان خویشگنی عرف پایزید
۱۳۰ ..	قطب الملک هید عبدالله خان حسن علی
۱۴۰	قادر داد خان بهادر شیخ نور الله
۱۴۱	قطب الدوله محمد انور خان بهادر
۱۴۴	کمال خان ککهر
۱۴۸	کاکر علی خان
۱۴۹	کنور جگنت سنگهه
۱۵۰	کشن سنگهه راتهور
۱۵۲	کاکر خان عرف خانجهان کاکر
۱۵۳	کار طلب خان
۱۵۵	گنج علی خان عبد الله بیگ
۱۵۶	کیرت سنگهه
۱۵۹	کامگار خان

مذہبات	اذکار
۱۶۱	لشکر خان محمد حسین
۱۶۳	لشکر خان ابو الحسن مشہدی
۱۶۸	لشکر خان عرف جان نثار خان
۱۷۱	لطف اللہ خان
۱۷۲	لطف اللہ خان صادق
۱۷۹	مصاحب بیگ
۱۸۲	ملا پیر محمد خان شردانی
۱۸۶	میر شاہ ابو المعالی
۱۹۲	محمد سلطان میرزا
۱۹۹	مہدی قاسم خان
۲۰۲	محمد قاسم خان بدخشی
۲۰۴	محمد قلی خان توقباتی
۲۰۴	محمد قلی خان برلاس
۲۰۷	مجنون خان قاقشال
۲۱۱	میر محمد خان مشہور بہ خان کلان
۲۱۶	معین الدین احمد خان فرنخودی
۲۱۷	مہر علی خان سلدوز
۲۱۸	میرزا میرک رضوی
۲۱۹	محمد مراد خان

صفحات	انکار
۲۲۱ ..	مظفر خان تربتی خواجہ مظفر علی نام
۲۲۷	میر معز الملک اکبری
۲۳۱	میر علی اکبر موسوی
۲۳۲	میرزا شرف حسین امراری
۲۳۸	محب علی خان
۲۴۶	معصوم خان فونخودی
۲۴۹	میر گیسوی خراسانی
۲۵۲	مخدوم الملک ملا عبد اللہ انصاری
۲۵۷	میرزادہ علی خان
۲۵۸	میرزا فولاد برلاس
۲۶۵	میرزا سلیمان حاکم بدخشان
۲۷۷	محب علی خان رهناسی
۲۸۵	میر شریف آملی
۲۹۰	میر مرتضی سبزواری
۲۹۲ :	معصوم خان کابلی
۲۹۶	میرزا مظفر حسین مقوی
۳۰۲	میرزا جانی بیگ ارغون حاکم تہتہ
۳۱۴	میرزا یوسف خان رضوی
۳۲۱	مادھو سنگھ کھرواہہ

مفحات	اذکار
۲۳	میر حسام الدین بدخشانی
۲۴	مخصوص خان چغتای
۲۵	معصوم بهکری - نامی تخلص
۲۶	میرزا شاهرخ
۲۷	میر خلیل الله یزیدی
۲۸	محمد قلی ترکمان
۲۹	مہتر خان انیس نام
۳۰	میرزا غازی بیگ
۳۱	میران صدر جهان بهانی
۳۲	میرزا چین قلیچ
۳۳	میرزا فریدون خان برلاس
۳۴	مجتہد خان شیخ قاسم فتحپوری
۳۵	میرزا علی بیگ اکبر شاہی
۳۶	میر جمال الدین انجو
۳۷	میرزا راجہ بہادر سنگھ
۳۸	میر فضل الله بخاری
۳۹	معظم خان شیخ بایزید
۴۰	محمد تقی ہیم ساز مخاطب بہ شاہ قلی خان
۴۱	ملا محمد تہتہ

مذکرات	انکار
۳۷۲	محمد خان نيازي
۳۷۹	مظفر خان مير عبد الرزاق معصومي
۳۷۹	مقرب خان شيخ حسن معروف به حصو
۳۸۲	موتضي خان حسام الدين انجو
۳۸۴	مصطفى بيگ ترکمان خان
۳۸۵	مهاجت خان خانان سپه سالار
۴۰۹	مختار خان سبزواري
۴۱۳	مير محمد امين مير همد شهرستاني
۴۱۹	محمداخان پسر محمداخان چرکس
۴۲۱	مرشد قلي خان ترکمان معروف به مروت خان
۴۲۸	مخلص خان
۴۳۱	معمد خان محمد شريف
۴۳۴	ميرزا (سثم صفوي
۴۴۱	موسى خان صدر
۴۴۲	مبارز خان درهيله
۴۴۵	مهيس داس راتهور
۴۴۷	مير سيد جلال صدر
۴۵۲	محمد زمان طهراني
۴۵۳	رماد هو سنگه هادا

مفحات	انکار
۴۵۶	میرزا دالی
۴۶۰	مکرمات خان
۴۶۲	کیفیت بلاد شاهجهان آباد
۴۷۷	میرزا حسن مغوی
۴۷۹	مرتضی خان سید نظام
۴۸۲	معتقد خان میرزا مکی
۴۸۵	میرزا عیسیٰ نورخان
۴۸۸	محمد علی خان محمد علی بیگ
۴۹۰	مغل خان پسر زین خان کوکه
۴۹۲	میر شمس
۴۹۳	مرشد قلی خان خراسانی
۵۰۰	ملکت خان
۵۰۳	معمورخان میر ابو الفضل معموری
۵۰۹	مکون سنگهه
۵۱۰	معمد خان محمد صالح خوافی
۱۱	مبارک خان نیازي
۱۳	میرزا ابو سعید
۱۶	مصطفی خان خوافی
۱۸	میرک شیخ هروی

مذکات	انکار
۵۲۰	مالو جي و پرسو جي
۵۲۴ ...	ملا علاء الملک توني مخاطب به فاضل خان
	مير محمد سعيد مير جملہ مخاطب به معظم خان
۵۳۰	خانخانان سپہ سالار
۵۵۵	ميرزا نوذر صفوي
۵۵۷	ميرزا ابو المعالي
۵۶۰	محمد صالح تر خان
۵۶۲	ملا احمد نايثہ
۵۶۶	مخلص خان قاضي نظاما کرھردري
۵۶۸	ميرزا راجہ جيسنگھہ کچھواہہ
۵۷۷	محمد قلبي خان نو مہلم
۵۸۱	ميرزا سلطان صفوي
۵۸۳	ميرزا مکرم خان صفوي
۵۸۶	ميرزا خان منوچہر
۵۹۰	مہابھت خان ميرزا لہر اسپ
۵۹۵	مبارز خان ميرکل
۵۹۷	مرتضي خان سيد شاه محمد
۵۹۹	مہاراجہ جسونت سنگھہ راتھور
۶۰۴	مير سيد محمد مشتقي تنوحي

مذها	م	اذکار
۱۱	...	ملفوظ خان میر ابراهیم حسین
۱۳	...	محمد امین خان میر محمد امین
۱۵	...	مختار خان میر شمس الدین
۱۳	...	مغل خان عرب شیخ
۱۵	...	محمد علی خان خانسامان
۱۷	...	مهابت خان حیدر آبادی
۲۳	...	موسوی خان میرزا معز
۱۳۶	...	محمد بدیع سلطان
۱۳۷	...	مصطفی خان کاشی
۱۴۱	...	مخلص خان
۱۴۴	...	مرتضی خان سید مبارک خان
۱۴۶	...	مجتبم خان میر ابراهیم
۱۵۰	...	مطلب خان میرزا مطالب
۱۵۳	...	میرزا مغوی خان علی نقی
۱۵۴	...	منور خان شیخ میران
۱۵۵	...	مختار خان قمر الدین
۱۶۲	...	میر احمد خان
۱۶۶	...	محمد اسلم خان
۱۶۷	...	منعم خان خانخانی بهادر شاهی

صفحات

ادکار

۶۷۷	میرزا محمد هاشم
۶۸۲	محمد مراد خان
۶۹۲	میرزا شاهنواز خان مغوی
۶۹۵	مکرم خان میر اسحق
۷۰۱	میر رئیس غازی
۷۰۶	محمد یار خان
۷۱۱	میر جملة خانخانان
۷۱۳	مرحمت خان بهادر غضنفر جنگ
۷۱۵	مرحوم میرزا محمد کاظم خان مغفور
۷۲۹	مبارز خان عمان الملک
۷۴۶	معز الدوله حیدر قلی خان
۷۵۱	مؤتمن الملک جعفر خان
۷۵۵	مহারاجه اجیت سنگهه راتهور
۷۶۰	میر احمد خان ثانی
۷۶۵	معز الدوله حامد خان بهادر ملایک جنگ
۷۶۹	احمد غیاث خان بهادر
۷۷۱	احمد خان بنگش
۷۷۴	مؤتمن الدوله اسحاق خان
۷۷۶	مشهور خان بهادر خویشتگی رحمت خان نام

مفصلات	م	اذکار
۷۹۳	...	مختشم خان بهادر میر محمد خان
۷۹۴	...	مقرب خان
۸۰۱	...	مبارز الملک سر بلند خان بهادر دلاور جنگ
۸۰۷	...	محمد الدوله عبدالاحد خان
۸۰۹	...	نجات خان عرب نام
۸۱۱	...	نور قلیچ پسر التون قلیچ خان
۸۱۲	...	نعمت خان میر غیاث الدین علی
۸۱۷	...	نور الدین قلی
۸۱۸	...	نظر بهادر خویشتگی
۸۲۱	...	نجات خان میرزا شجاع
۸۲۸	...	نوازش خان میرزا عبد الکافی
۸۳۰	...	نامدار خان
۸۳۳	...	ناصر خان محمد امان
۸۳۵	...	ناصر الدوله ملاحت جنگ
۸۳۷	...	نظام الملک آصف جاہ طب ثراہ
۸۴۸	...	نظام الدوله بهادر ناصر جنگ شہید (رحمہ اللہ تعالیٰ)
۱۶۳	...	نجیب الدوله شیخ علی خان بهادر
۱۶۵	...	نجیب الدوله نجیب خان
۱۶۸	...	نظام الملک نظام الدوله آصف جاہ

منفکات

انکار

۸۷۵	...	نواب آصفجه غفران پناه المتخاص به آصف
		بیان آنکه دولت آبان در چه وقت و بچه نهج بتصرف			
۹۱۱	اسلامیان آمده بود
۹۲۸	وزیر جمیل
۹۲۹	وزیر خان هرودی
۹۳۲	وزیر خان مقیم نام
۹۳۳	وزیر خان حکیم علیم الدین
۹۳۶	وزیر خان محمد طاهر خراسانی
۹۴۰	هاشم خان
۹۴۱	هادی داد خان
۹۴۳	هو شدار خان میر هو شدار
۹۴۶	هزبر خان خلف آله وزدی خان
۹۴۶	همت خان میر عیسی
۹۴۹	همین خان محمد حسن و سپه دار خان محمد محسن
۹۵۲	یوسف محمد خان کوکلتاش
۹۵۴	یوسف خان کشمیری
۹۵۷	یوسف خان ولد حسین خان تکریم
۹۵۸	یعقوب خان بدخشی
۹۵۸	یاقوت خان بدخشی

مفحات

انکار

۹۶۳	یوسف محمد خان تاشکندی
۹۶۸	یکه تاز خان عبد الله بیگ
۹۷۱	یلانگوش خان بهادر
۹۷۳	خاتمه
۹۸۰	تاریخ طبع مآثر الامرا

آغاز جلد میوم

* حرف الفاء *

(۲)

* فرحت خان *

مہتر سکائی نام از مردم خامہ خیل جنت آشیانی بود -
در جنگ میرزا کامران چون امرای نفاق سرشمت شیوہ تزدیر
بکار برده باو پیوستند و بیک بابای کولائی^(۳) از عقب آمده شہسیر
بر جنت آشیانی انداخت اگرچہ خطا کرد اما فرحت خان
خود را^(۴) رسانیدہ بیک حملہ او را گریزانید - و در ازانیکہ
جنت آشیانی از لاهور بارادہ جنگ سکندر سور بجانب مہرند
فرست نمود او بشقدادی لاهور سرفراز گردید - چون شاہ
ابوالمعالی بدان صوبہ تعین شد او را بے حکم تغیر دادہ کھان خود
را بران کار مقرر ساخت - پس ازانکہ شاہزادہ محمد اکبر
بدین صوبہ رخصت یافت خان مذکور خود را بخندم
ولی نعمت زادہ رسانیدہ مورد تحسین گشت و در ایام سلطنت

(۲) نسخہ [ب] پانزدہ امیر (۳) نسخہ [ب] کولائی (۴) نسخہ [ب]

عروش آشیانی باطاع داری قصبه کوراه عزت اندوخت - و حین
 معارفت سلطانی از دیار شرقی ضیافت^۱ او منظور نظر والا
 گردیده خانه او را بعد قدم فیض لزم رشک گلستان ساخت -
 و در جنگ محمد حسین میرزا که متصل احمدآباد (و داده
 مصدر نیکوخدمتی گردید - چون میرزا دستگیر شده آب برای
 خوردن طلبید فرحت خان از کمال دلسوختگی هر دو دست بر
 سر میرزا زد و گفت که در کدام آئین داسمت که بچنین
 نادولت خواهی آب داده شود - پادشاه بر اعتراض فرموده آب
 خامه طلبیده بخورد میرزا داد - و در سال نوزدهم با جمعی
 بتسخیر قلعه رهناس (که قلعه ایست در انضباط و استحکام
 بی نظیر - دیه چند بر فراز آن آبادان و چشمه های شیرین فراوان -
 آنقدر آذوقه بهم رسد که بمحافظان آنجا کفایت نماید) نامزد
 شد^(۲) - و چون بمحاصره پرداخت روزی چند گذشته بود که
 فرمان پادشاهی بنام مظفر خان (که درین مهم بذات غرور شکنی
 از تعینات فرحت خان شده بود) مشتمل بر تنبیه افغانان فتنه جو
 (که در صوبه بهار هنگامه آرائی داشتند) سایه مکرمت گسترده -
 و در جنگ مظفر خان با افغانه آن دیار فرحت خان سرداری
 جرانغار داشت - و چون کچیتی^(۳) راجه^(۴) بحوالی قصبه آره^(۴) (که

(۲) نسخه [۱] نامزد شده (۳) نسخه [ب] کجی (۴) نسخه [ب]
 کوراه

در جاگیر او بود (غبار شورش برداشت او ستیز را مناسب ندانسته شیوه تحصن گزید - فرهنگ خان بهر او باستماع خبر - حصوری پدر باهنگ کمک متوجه شد - در عرصه گاه نبرد شمشیر بازان چابکدست اسب او را پی کردند - او پیاده دان مردانگی داده پا بسرحد عدم گذاشت - فرحت خان ازین رافعه دلگداز آگاه گردیده محبت پدری در خاطرش جوش زد - از قلعه برآمده برسم یکجهتجان جان خود را در باخت -^(۲) و این رافعه در سال بست و یکم جلوس مطابق سنه (۹۸۴) نهمصد و هشتاد و چهار هجری در داد *

* فتح خان *

بهر ملک عنبر حبشی مشهور است - در زندگی پدر بمردانگی و شجاعت و جود و سخاوت اشتهار یافت - به فوتش صاحب رتق و فتق خاندان نظام شاهیه گشته اختیاری بمرتضی نظام شاه ثانی نگذاشت - او ناچار باغرا و تحریک مردم غدری بکار برده فتح خان را مقید ساخته بجنیر فرستاد - گویند بدقتیاری زن چوربگر بموهان زنجیر پا بر آورده بدایمردی همت برآمد - و با فوج خود پیوسته سمت احمدنکر شتافت - نظام شاه لشکر تعیین کرد - اتفاقاً در جنگ زخم خورده اسیر گشت - و در دولت آباد محبوس گردید - نظام شاه

(۲) نسخه [ب] یکجهتجان (۳) نسخه [ب] افوله

(باب الفاء) . [۴] (مائراامرا)

پس از چندے دریافت که مقرب خان غلام ترک (که میر
شمشیر و سر لشکر بجای او شده بود) و حمید خان حبشی
وکیل السلطنة هر دو از عهده سرانجام مهم چنانچه باید بر
نمی آید فتح خان را بدستور سابق وکیل و سپه سالار نمود -
گویند درین مرتبه فتح خان بواسطت همشیره خود که مادر
نظام شاه بود رهائی یافته بوضع سپاهیانہ می گذرانیدہ بعد
فوت حمید خان مدار مهمات بوی باز گردید *

(۲)

بالجمله از احوال پیشین انتباه بر گرفته بتربیت حبشیان
عنبری پرداخت - و با خود یار و یار گردانید - و چون دریافت
که (سنگاری از قید اضطراری نبود) هرگاه خاطر آن غدار
فراهم شود باز محبوس خواهد ساخت (پیشدستی نموده در
(۱۰۴۱) هزار و چهل و یک خلل دماغ بنظام شاه شهرت داده
بدستورے (که پدرش را نظر بند میداشت) مقید گردانید - و اول
روز بیستم و پنجم امرای معتبر قدیمی را از هم گذرانید - و
باعلی حضرت عرضه داشت نمود - که چون نظام شاه از کوتاہ بینی
و بدسگالی مخالفت ملازمان می رزید او را مقید ساخته ام - در
جواب فرمان رفت - که اگر این گفتار فروغی از راستی دارن
جهان را از وجود بے سود او پاک گردانند - فتح خان او را خفیه
نموده آرازة انداخت که باجل طبیعی در گذشت - و همین نام

(۳)

پس ده ساله او را جانشین ساخت - چون بار دیگر از حقیقت حال
 انبا نمود اعلی حضرت اقبال و نفایس جواهر و مرصع آلات نظام شاه
 را طلب فرمود . او با وصف انقیاد و اطاعت در غرستان
 پیشکش تعلل ورزید - لهذا در سال پنجم از بهرمانپور وزیر خان
 بتسخیر دولت آباد (خصمت یافت . فتح خان بر سبیل
 استعجال عبدالرسول پسر کلان خود را با جواهر و فیل (که
 قیمت مجموع هشت لک (وپیه می شد) برسم پیشکش
 ارائه نمود - جعفر خان او را استقبال نموده بهلازمه آورد -
 و بدان جهت از سخط و غضب پادشاهی محفوظ ماند - و
 چون فتح خان در همان مهمات حکومت بی شریک و سهم
 استقلال بهم رسانید عادل شاه بیجاپوری خواست که او را
 از میان برداشته دولت آباد را متصرف شود - فرهاد خان را
 با لشکر سنگین تعیین کرد - فتح خان بهمابست خان ناظم دکن
 نوشت که وصیت پدرم اینست - که خاکروبی درگاه سلاطین
 تیموریه بهتر است از دولت عظیمه بیجاپور - پیش از وصول
 عادل شاه خود را برسانند - چنانچه در احوال مهابت خان
 مفصل بتحریر آمده - که بعد رسیدن خان مزبور از بهرمانپور
 فتح خان (که قول و فعلش شایان اعتماد نبود) هلاک گری
 سرداران بیجاپور از جا رفته محصور گشت - و چون آنوقت را
 باسراف صرف می نمود در کمتر زمانی بهجز گرانیده بعد و پیمان

(باب الفاء) . [۶] (مآثر الامرا)

(۲) تسليم كرد - و با نظام الملک طفل مبع توابع آن در دمان
(که یکصد و چهل و پنج سال حکومت آن دیار بآنها تعلق
داشت) همراه مهابت خان راهی شد - خان مزبور بجهت
ظاهر نقض عهد کرده در ظفرنگر فتح خان را محبوس ساخت -
و اسباب و اشیای او را بضبط در آردن - و حسب الحکم اسلام خان
(که از موبه داری گجرات تغیر شده بود) ببرهانپور آمده آن
خان و مان بر باد داده ها را بحضور رسانید - نظام الملک در گوالیار
محبوس شد - و فتح خان مورد نوازش گردید - هنوز تجویز
منصب عمده در میان بود شاید بنابر زخمی (که بر سرش
رسیده خلاء در دماغ پیدا شده) اداهای نامناسب بعمل آورده
از نظر افتاد - اما اموالش مسترد فرموده دو لک روپیه
سالیانه مقرر گردید - در لاهور مندرجی گشته مدتی بفرانت و
آسودگی بسر می برد - تا باجل طبیعی^(۳) در گذشت - گویند با
مردم عرب بسیار محشور بود - و زرها میداد - بر آنش چنگیز
پیش از در سال دوم بهلازمت رسیده بمنصب دو هزار
و پانصدی هزار سوار و خطاب منصور خان چهار کامیابی
افروخت - و از خویشان و اقربای او اکثر بمنصب مناسب
سرافرازی یافتند - چون ملک عنبر نوکری پادشاهی اختیار
نکرده برآسه در اینجا مذکور نشد - لیکن از آنجا که از ابطال

(۲) هر [بعضی نسخه] قلعه را (۳) نسخه [ب] طبیعی .

(مائرا الامرا) [۷] (باب الفاء)

رجال و خوبان روزگار بود ضمناً مجمل از احوالش ناگزیر خامه
وقائع طراز است *

(۲)
اد غلام بیجا پوری ست با چند حبشی مردانه شجاع در
حرکت ملازمان نظام شاهیه آمده بجهت شجاعت و کاردانی
امتیاز ^(۳) بهم رسانید - چون (ملکه ^(۳) چاند سلطان در سده
(۱۰۰۹) هزار و نه بتیغ کین بعضی دکنیان کوتاه اندیش
مقتول گردید - و قلعه احمد نگر جبراً و قهراً بتصرف عرش آشیانی
در آمد - و بهادر نظام شاه دستگیر گشته محبوس قلعه
گوالیار گشت) در احوال سلطنت نظام شاهیه (که از وقت
برهان شاه خلل پذیرفته بود) ضعف تمام راه یافت - که
از امرای صاحب داعیه دران دولتخانه نماند - ملک عنبر
و راجو میان دکنی علم استقلال افراشتند - از سرحد تلنگ
تا چهار کرههی احمد نگر و هشت کرههی دولت آباد بتصرف
نخستین در آمد - و شمالی دولت آباد تا سرحد گجرات و
جنوبی تا شش کرههی احمد نگر درمیان بضبط خون آورد -
و بمقتضی نظام شاه ثانی ولد شاه علی قلعه اوسه و چند دیه
جهت اخراجات را گذاشتند - و چون هر یک ازین دو سردار
میخواست ملک دیگر ^(۴) انتزاع نماید پیوسته درمیان یکدیگر
ناثره چدال و قتال ملتهم بود - در سال (۱۰۱۰) هزار و دهم

(۲) نسخه (اب) با چند - (۳) نسخه [ب] خاند (۴) نسخه [ب] دیگر

(باب الفاء) [۸] (مآثر الامراء)
 (۲) در حوالی ناندیر میان ملک عذیر و میرزا ایرج پسر خانخانان
 عبدالرحیم جنگی معرب اتفاق افتاد - ملک عذیر را زخمی از معرکه
 برداشته بردند - خانخانان (که از عزمهای او واقف بود) فرجه
 دیده طرح آشتی افکند - ملک عذیر نیز مغتنم پنداشته ملاقات
 نمود - و عهد و پیمان یکجبهتی موکد گردانید - چون اکثر غلبه
 جانب راجو می بود درینولا ملک عذیر باعانت خانخانان او را
 منهزم گردانیده مرتضی نظام شاه را با اختیار خود آورده در جنیر
 نگاهداشت - و پس ازان فوجی بر سر راجو تعیین کرده دستگیر
 ساخت - و ملک او را نیز برگرفت - و چون در هندوستان
 هنگامی چند از فردکش کردن شاهزاده سلطان سلیم و ارتحال
 عرش آشیانی و بغی در زیدن سلطان خسرو باندک فاصله از هم
 برپا شد - ملک عذیر بخاطر آسوده در اعداد مواد شوکت و استیلا
 مساعی فراوان بکار برد و سپاه بسیار فراهم آورد - و بیشتر
 محالات پادشاهی را نیز متصرف گردید - خانخانان باقتضای
 وقت بخودداری می گذرانید - چون سلطنت جنت مکانی
 استقلال بهم رسانید مکرر افواج قاهره تعیین گشت - ملک
 عذیر (که غالب و گاهی مغلوب بود) تقابلی را از دست
 نمیداد - پس ازان (که شاهزاده ولیعهد شاهجهان در مرتبه
 دستوری دکن با ملت و جمیع دنیا داران آن مملکت سر بندگی
 و عقیدت در بقای انقیاد و فرمانبرداری گذاشتند) ملک عذیر
 (۲۰) (ج) نادره

نیز محال متغلبه را مع شی زاید بکثرت و کلاهی پادشاهی گذاشته تا آخر بر جاده اطاعت ثابت و راسخ بود - همیشه با عادل شاهیه و قطب شاهیه بتنازع ملکی اشتغال داشته مکرر علم برتری و چیرگی بر افراشت - و برسم نعلبندی (زرها میگرفت - در سنه (۱۰۳۵) هزار و سی و پنج هجری در هشتاد سالگی باجل طبیعی درگذشت - و در روضه دولت آباد مابین درگاه شاه منتجب الدین (زربخش و شاه اجوی قتال مدفون گشت - گنبد عالی و محفوظه دارد - با این همه انقلابات تا حال دیده در انعام بحال است - که صرف (دغن چراغ مزارش (ز آنجا است - در فزون سپاهگری و سرداری و قواعد درست اندیشی و کارگذاری یگانه و یکتا بود - راه و روش قزاقی را (که با مصلاح دکن برگی گری نامند) خوب فرا گرفته خیره سران و ارباشان آن ملک را از قرار واقع سر حساب نگاه می داشت - و در رفاه رعایا و آبادی ملک جدی فرادان می نمود - و با این همه فساد و هنگامه (که پیوسته با فوج مغل و لشکر دکن زد و خورد داشته) موضع کهرکی پنج کوهی دولت آباد را (که الحال به خجسته بنیاد اورنگ آباد موسوم است) باحداث تالاب و طرح باغ و عمارات عالیه معموره عظیم ساخت - گویند در اشاعت خیرات و مبرات و بهط عدالمت و دادرسی ملهوفان

(باب الفاء) (۱۰) (مأثر الامر)

گشته قوی داشت . ز بشعار تقوی و صلاح کما ینبغی قیام
هی نمود . شاعری در مدح او گفته *
نیست *

در خدمت رسول خدا یک بلال بود *

بعد از هزار سال ملک عنبر آمده *

فدائی خان

میر ظریف از ملازمان خدمت گذار اعلیٰ حضرت بود . چون
صاحبقران ثانی را توجه بفراهم آوردن اسبان بیشتر بود مشارالیه
را بهمراهی ایلچی ایران بابتیاع اسبان عزاتی رخصت فرمود .
و چون آنی (که پسند طبع مشکل پسند افتد) نیارزد بتلافی
آن التماس نمود که اگر بصوب بزرگ و مضافات دوم دستوری
یابد اسبان سوارتی خاصه خریده خود را ازین خجالت بزرگ
لاجرم نامه دوستی و ولا با کمر مرصع گران بها بقیصر مصحوب
او ارسال یافتم . که اگر احیاناً او را رجوع بسلطان دوم افتد
بدین دست آویز کارسازی خود نماید . در سال دهم از بلاد
(۲) لاهری براه دریا بحجاز شتافت و پس از ادراک زیارت
هرمین شریفین بمصر رفت . و از آنجا بموصل آمد . و سلطان
مواف خان را (که متوجه تسخیر بغداد بود) دید . سلطان
باعرار نامه گرفته بترکی زبان پرسید که سبب طری این
(۴) مسالمت در دربار چیست . مؤمنی الیه بعد اظهار سبب کمر

(۲) نسخه [ب] لاهی (۳) در [بعضی نسخه] نامه را گرفته *

مرصع بنظر در آوردن - سلطان خوشرو قتمی شده گفت - درین وقتمی رسیدن ایلچی و کمر مرصع از پادشاه عظیم الشان شگون فتح و فیروزگی ست - (رز دیگر میر ظریف هزار پارچه از جانب خود پیشکش کرد - سلطان از سلاح هندوستان پرسید - او سپهر قیمتی همراه داشت - گفت تیر و تفنگ ازین نمی گذرد - قیصر تعجب نموده تیر به بقوت تمام بر سپهر زد که از میان نگذشت - ده هزار قروش که بیست هزار روپیّه باشد باز داده گفت که بعد از مهم بغداد (خصمت خواهم کرد - بالفعل بموصل رفته بخیرد اشیای مطلوبه پردازد - ^(۲) پس ازان) که سلطان مراد جبراً و قهراً قلعه بغداد را از دست قزلباش انتزاع نموده بموصل برگشت) میر ظریف را (خصمت داده جواب نامه مصحوب ارسال آقا با یک اسب عربی خوش رفتار با زین مرصع الماس و عبائی مرادید درز طرح روم بطریق ارمغان ارسال داشت - میر ظریف باتفاق ایلچی مذکور از بصره سوار جهاز شده به تهته فرود آمد *

و چون سال سیزدهم ببلهور رسید جریده بجانب کشمیر (که مطوح الوبه پادشاهی بود) ^(۳) راهی گشته باستلام آستان خلافت چهره برافروخت - و پنجاه و دو اسب (که دران دیار اکتیاف نموده) با دو اسب (که سله دار پادشاه از عهدهای

(باب الغاء) . [۱۴] (مآثر الامراء)

(دوم بار تکلیف کرده بود) از نظر پادشاهی گذرانید
و به نیکو بندگی مورد گوناگون تحسین و آفرین شده بمنصب
هزارمی در صد سوار و خطاب فدائی خان سرافوازی یافت -
و بخدمت آخته بیگی از تغیر تربیت خان اختصاص گرفت -
و در همین ایام بحکومت لاهری بندر ^(۲) تعیین گشت - و هنوز
باولین پایت دولمت برآمده بود که زمانه بے مهر شوابه ناکامی
بکامش فرو ریخت - سال چهاردهم آغاز سال (۱۰۵۱) هزار و
پنجاه و یک پیمانه زندگانش پر شد *

* فدائی خان *

میرزا هدایت الله چهار برادر بودند که هر یک بزر قابلیت
و نیروی پروری در ^(۲) زمان دولمت جهانگیری صاحب ثروت
و مکنت گردیده بدرجه اعتبار برآمد - نخستین میرزا
محمد تقی که در سر آغاز جلوس جنت مکانی به مرافقت
مهابت خان بمهم رانا امر سنگه تعیین گشت - چون سرش
آگنده نخوت و پندار بود و زبانش آشنا بدشنام (که اشنع
ذمائم است) با اهل رساله بدسلوکیها سرکرد - آنها یکتائی
گرفته در مقام پور مانندل سر دیوان گشتند - دوم میرزا
عزایت الله که بکار دانی و معامله فهمی مشهور وقت بود
و در فن سیاق بے نظیر - بدیوانی سلطان پوریز فائز گشته

(۲) نسخه [ب] لاری بندر (۳) نسخه [ج] از زمان دولت عالمگیری

(مآثر الامر) [۱۳] (باب الفاء)

کارها را بضبط و ربط تمام سرانجام داد و دستگاه شوکت^(۲) و علو شان بهم رسانید - اما از سخت گیریهای عالم را از خود آزرده ساخت - و از استغنامزاجی سر بکسی فرود نمی آورد ،
آخر کار ازان رتبه و خدمت افتاد^(۳) - گویند چون وقت موعودش در رسید بخدمت سلطان رفته عفو تقصیر خود و سفارش اولاد نمود - چون بخانه آمد جان بسپرد - سیومین میرزا (روح الله جوانه نمایان خوش صورت در چوگان بازی گوی مسابقت میربود - و در فن صید و شکار سرآمد میر شکاران توان گفت - در خدمت جناب مکانی طرفه قرب و منزلتی داشت - از غرایب اتفاقات آنکه هنگامی که قلعه ماندو مهبط الویه جهانگیری گردید) او را با فوجی جرار بمالش مفسدان اطراف و جوانب تعیین فرمود - چون بحیثیت پور رسید راجه آنجا پذیره گشته بیرون شهر زیر درخته فرود آورد - و سامان ضیافتی طلبید - ناگاه مارے سیاه از حوالی آن درخت پیدا شد - از زبان میرزا برآمد که مار مار - یکی از همراهان پنداشت که بقتل راجه امر می نماید - زخمی بر راجه رساند - راجه از مشاهده این حالت چستی و چالاکي کرده بیک زخم میرزا را بیکه و خبازه ساخت - لشکر بی سردار (د) بفرار

(۲) نسخه [ب] سرانجام داده (۳) نسخه - [ب] رتبه خدمت .

(۴) نسخه [ب ج] یکدر خبازه

نهاد - راجه اموال و اشیای او را متصرف گشته خود را
 بکوهستان کشید - و پست^(۲)ر ملکش نیز پی سیر عساکر پادشاهی
 گشته مالش بهزا یافت - چهارمین میرزا هدایت الله است
 که خردتر از همه بود - در بدایت حال میر بحر نواره شد -
 و بوکالت مهابت خان مشهور گشته بدرام حضور و حاضر باشی
 شایسته عواطف خسروانی شد - و در پیشگاه خلافت قرب و
 منزلت بهم رسانید *

چون مهابت خان در مقام تربیت او بود در کمتر فرصتی
 درجه پیمای امارت گردید - لیکن در شورش مهابت خان
 باقتضای نمک خوارگی و فدویت در سرافشانی و جان نثاری
 تقصیر نکرد - بیانش آنکه (چون کنار آب بهمن مخیم
 جهانگیری گردید - و امرا از غفلت و خامکاری با همگی اردو
 از پل گذشته روز دولتخانه پادشاهی آن طرف آب نماند)^(۳)
 مهابت خان که در انتظار قابو بود از شورش طلبی بی محابا
 دولتخانه را فرد گرفت - فدائی خان از فتنه پردازان زمانه
 آگهی یافته (چون پل را آتش زده بودند) فدائیان خود را
 معاذی دولتخانه بر آب زد - لختی از همراهانش بموج خیز
 فنا رفتند - و برخی از معاذات پایان رویه افتاده نیم جان^(۴)
 بساحل سلامت برآمدند - خود با هفت سوار برآمده

(م) نسخه (ج) پیشتر (م) نسخه (ج) این طرف (م) نسخه [ج] نیم جان

نکاشهای مودانه نمود - چهار کس از رفایش بکار آمدند -
دید کارے پیش نهیزود - و بمبب هجوم مخالف
نمی تواند بخندمت جنم مگانی رسید - چون پارچه سنگی
(که بدیوار آهنی خورده بر گردد) بهمان چستی و
چالاکي عمان گردانیده از آب گذشت - (روز دوم) که امرا
باتفاق نور جهان بیگم باراده دفع آن شور افزا خود را بآب زده
بهملهای زاجهوتیه او پیش نهیزود بمتر نشستند) فدائی خان
از روی همیت و غیرت با جمعی یک تیر انداز پایان تر از آب
گذشته فوج مقابل را برداشت - و بکانه سلطان شهروار
(که بادشاه همانجا بود) خود را رسانید - چون درون سرا پرده
ازحام سوار و پیاده بود بر سر دروازه ایستاده بتیر اندازی
پرداخت - چنانچه نزدیک نعل پادشاهی تیرش میرسید -
مخلص خان پیش روی جنم مگانی ایستاده خود را سحر تیر
قضا ساخت - تا آنکه فدائی خان (مانع دراز تیردها نموده
عطاء الله خویش را با دو سه منصبدار روشناس ^(۲) یگشتن داد
و نتوانست بهادشاه پیوست - بهر هتاس شتافته اهل و عیال
خود را برگرفته بگرجهایک ^(۳) بند (که متصل کوه کالگه اسمی)
و غمی باقیمت کشید - و چون بزر بخش جنم زمیندار پرگله
مذکور ربط اخلاص داشت متعلقان را درانجا گذاشته جریده

راه هندوستان سر کرد *

و چون در سال بیست و دوم مکرم خان حاکم بنگاله سفینه سوار
بآب فرد رفت فدائی خان بایالت آن دیار سرفرازی یافت -
و مقرر شد که پنج لک روپیه برسم پیشکش پادشاهی و پنج
لک روپیه نذر بیگم مجموع ده لک روپیه بخزانة عامرة داخل
سازد - و ازان وقت پیشکش حکام بنگاله معمول گردید - و
پس از جلوس فردوس آشیانی بمنصب چهار هزارمی سه هزار
سوار سر برافراخت - و در سال پنجم بمرحمت علم و نقاره
نوازش یافت - و در همین سال به تیولدارئی چونپور کامیاب
عزت گردید - و پستر بفوجداری گورکھ پور مامور گشت -
چون عبدالله خان صوبه دار بهار باستیصال پرتاب اُچینیه همت^(۲)
برگماشت فدائی خان از روی کاربزه‌هی بے آنکه باو حکم رسد^(۳)
بکرمک شتافت - و در تسخیر بهوجپور که حاکم نشین آن سر
زمین است بسعی و تلاش شریک و سهم گردید - گویند سپاه
درهمن بود - افغانه نوکر داشت - و از نخوت و استغنا (که لازمه
طینت این برادران بود) خالی نبود - گویند چون از بنگاله
تغیر شده بحضور رسید عالمی نالشی شد - که از آنها زر خطیر
بحق و ناحق در دنبال داشت - چون استغاثه بدرگاه پادشاهی
نمودند متصدیان پیغام کردند - که بدارالعدالة رجوع شده

(۲۰) نسخه [ب - ج] آهذه - (۳) نسخه [ج] برسد *

جواب گوید - او جمدهر بدست گرفته گفت جواب آنها بر
 نوک این جمدهر است - و آمدن من آنجا خیال من محال -
 زنهار در خاطر نیارند - ^(۲) چون بعرض رسید اعلیٰ حضرت انماض
 نظر فرموده زیاده بر سابق الطاف افزود - ^(۳) سال سیزدهم چون
 ظریف بخطاب فدائی خان سر بلند گردید او بخطاب جان نثار
 خان سرفرازی یافت - ^(۴) سال چهاردهم در فیل از اقطاع خود
 بحضور فرستاد - و چون دران سال ظریف فدائی خان فوت شد
 او بخطاب قدیم خود سرافتخار بر افراخت - سال پانزدهم
 از جاگیر آمده ملازمت نمود - و در همین سال با دارا شکوه
 (که بااحتمال آمدن والی ایران بر قندهار بکابل تعیین
 شده بود) شتافت - و پس از مراجعت رخصت بجایگز خود
 گورکھپور یافت - ^(۵) سال نوزدهم باز آمده ملازمت نمود - و چون
 بعد فوت راجه جگمت سنگه بمشرد قلی در باب متصرف
 شدن قلعه تارا گنده ایمائے شده بود فدائی خان نیز بایلاخار

(۲) نسخه [ج] نیاید (۳) نسخه [ج] آخر الامر باجل طبیعی درگذشت -
 تاریخ فونش بنظر نیامده - در عمل صالح (که مشتمل بر مواد رهند دولت
 فردوس آسمانی است) تا سال دوازدهم جایجا ذکرش ثبت گردید - در سال سیزدهم
 (که میر ظریف بخطاب فدائی خان نامی گشت) نوشته که هدایت الله پیش از
 خطاب جانباخ خان باین خطاب مخاطب بود - و در سال چهاردهم (چون میر ظریف
 مذکور درگذشت) بقلم داهه که هدایت الله بخطاب قدیم خود فدائی خان
 ناموری اندوخت * (۴) نسخه [ج] جانباخ خان

(باب الفاء) . [۱۸۰] (مأثرا لامرا)

برای انصرام این کار تعیین گردید - اگرچه مرشد قلی پیش از رسیدن فدائی خان قلعه مزبور را بتصرف آورده بود بعد از رسیدن فدائی خان بار حواله نمود - و پس از رسیدن عرضداشت فدائی خان بحضور قلعه به بهادر کذب حواله شد -
از بعد چندی در همین سال رخت هستی بر بست *

* فاضل خان *

آقا افضل اصفهانی از ولایت بدیار همدان گردید - و با شیخ فرید مرتضی خان مربوط گشت - شیخ بقدر دانش و فهمیدن او بر قدر و منزلتش افزود - و یک روبیه سالیانه از مقرر نمود - بلی شیخ (که دریای همت و کرم و صنیع قدر شناسی بود) باکثری یک روبیه و هشتاد هزار روبیه سالیانه داد - چنانچه بامیر بیگ برادر فاضل خان مذکور هشتاد هزار روبیه میداد - چون نظم صوبه پنجاب از پیشگاه جنس مکانی بشیخ تفویض یافت نیابت صوبه داری لاهور (۲)
بآقا افضل ارزانی داشت - مهارالیه از کارشناسی و معامله فهمی بامور نظامت می پرداخت - پس از فوت شیخ آن صوبه در قبول اعتماد الدوله قرار گرفت - او نیز نیابت را بدستور سابق بعهد مومی الیه وا گذاشته پیش از پیش بر اعتبارش افزود - و بعد از بدیوانی شاهزاده سلطان پرویز

(۲) نسخه [چ] آقا فاضل افضل (۳) نسخه (ب) پیش *

چهارم افتخار افروختن . و پستر از بازگاه خلافت و جهانبانی
بمنصب مذاسب و خطاب فاضل خانی سرعزت برافراختن .
و هنگام (که سلطان پرویز باثالیقی مهامی خان بتعاقب
شاهزاده ولی عهد تعیین گشت) بخشگیری و واتعه نویسی آن
عسکر بمشار الیه نامزد گردید . و در سال بیستم بمنصب
هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و عطای اسب و فیل
کامیاب مباحث شد . و بدیرانی دکن نامور گشت . و از
زمانه سازی باخانجهان لودی صاحب صوبه آنجا خیلے معشور^(۲)
و مخلوط شده در مشورت های مالی و ملکی شریک و سهیم
گردید . چون جنم مکانی سفر آخرت برگزید^(۳) اعلیٰ حضرت
(که دران هنگام در جنیر دکن اقامت داشت) جان نثار^(۴)
خان را با فرمان بحالی صوبه داری دکن بخانجهان فرستاده
اظهار بآمدن خود ازان راه سرکرد . فاضل خان (که برادرش
نوکر سلطان شهریار بود) رای خانجهان را دزدیده گفت که
امرای حضور دار بخش را بر تخت نشانده اند . و شهریار
در لاهور کوس سلطنت می نوازند . و زر بیهیاه را میدهد
بیشتر نوینان عظام بصاحبقران ثانی متوهم (که مبدا بعد
جلوس بتلافی پردازد) شما صاحب الرس و جمعیت و خلاصه

(۲) نسخه [ب] صاحب قرانی . (۳) نسخه [ب] برگزیده . (۴) نسخه

[ج] خاندوران *

(باب الفاء) . [۲۰] (مائثرالامرا)

لشکر پادشاهی اید - همراه هرکه بر سریر فرمانروائی هندوستان
برآمد نوکر او هستید - مع هذا فردوس آشنائی حقوق چندین
ساله خدمت شما را کَانَ لَمْ یَكُنْ انکاشته دیروز که مهابت خان
بآن کوه کوه جرایم بخدومت ایشان پیوست فوراً خطاب
سپه سالاری شما را تغییر کرده بوی بخشیدند - این حرف بر خاطر
افغان (باوجود دانش و سنجیده مزاجی) خورده جان نثار خان
را بے آنکه جواب فرمان بقلم آرذ (خصم نمود - اعلیٰ حضرت
راه برهانپور موقوف نموده از راه گجرات باگرة رکضت
فرمود - بعد از استقلال سلطنت و تنفیذ احکام و تنسیق مهم
بتقدیم اهم بر مهم فرمان طلب حضور بنام خانجهان و فاضل
خان مدور یافت - فاضل خان از گذر هندیّه نرېدا جدا شده
پیشتر راهی گشت - دران ایام افواج پادشاهی بر سر چهار
سنگه بندیله تعیین شده بود - و اعلیٰ حضرت نیز تا قلعه گوالیار
بطریق سیر ارغای عنان فرمود - (۳)
چون خان مذکور به نرور
رسید حسب الحکم او را محبوس نموده کارخانجات او هم
بضبط در آمده چندی در قید شدید گذرانید - دران
زمان (که خانجهان هم باریاب حضور بود) استخلاص او
بشش لک روپیه بالمقطع قرار یافت - اکثر امرا بقدر حال
اعانتی کردند - خانجهان نیز یک لک روپیه داد - مدتی معائب

(۲) نوبخته [ب] چهار سنگه - (۳) نوبخته (۱ - ب) پیر .

(مآثر الامراء) [۲۱] (باب الفاء)

مانده و از منصب و عزت افتاده بود - پس ازان بتیولدارى
بروده صوبه گجرات سرفرازي يافت - در سال نهم هنگام
معاودت اعلى حضرت از دولت آباد بدار الخلافه فرمان طلب
بنام مشارالیه پيروي مدور يافت - او از صوبه گجرات بر
جناح استعجال روانه شده در خطه برهانپور شرف تقبيل
آستان خلافت در يافت - او را مجدداً مورد تفصيل خسرواني
ساخته بخطاب اعتماد خان و ديواني دکن مفتخر و مباهي
گردانيد - و در سال پانزدهم بديواني بنگاله و سرکار شاهزاده
محمد شجاع ناظم آنجا امتياز پذيرفت - و همان جا در سال
بيست و يك باجل موعود در گذشت - هزار و پانصدي ششصد
سوار منصب داشت - پسرش ميرزا داراب صاحب هوش
شده بود - و همواره بخدمت پادشاهي اشتغال داشت *

* فيروز خان خواجه سرا *

از معتمدان جنم مكاني بود - پس از خرامش آن
پادشاه بدار آخرت چون آصف خان ابوالحسن بلاقي پسر
خسرو را بسلطنت بدار داشته با شهریار جنگ نمود - و شهریار
حواس باخته بدار السلطنه در آمده (درون محل سرا خزید)
او باشاره خان مذکور درون محلات شتافته او را بتلاش بر آورده
بآصف خان سپرد - و سال اول جلوس فردوس آشنیاني بملازمت
پرداخته بمنصب در هزارى پانصد سوار که از سابق داشتن

(باب الفاء) [۲۲] (مآثر الامراء)

سرفرازی پذیرفت - سال چهارم باضافه سه صد سوار کامیاب
گشت - سال هشتم از اصل و اضافه بمنصب دو هزار سوار
چهار عزت برافروخت - سال دوازدهم از اصل و اضافه بمنصب
در هزار و پانصدی هزار و دویست سوار نامیه بخش
نورآگین گردانید - و سال سیزدهم باضافه پانصدی سرشته
بلند پایگی بدست آورد - سال هزدهم در جشن صحت بیگم
صاحبه صبیله گلان پادشاه (که بذابر رسیدن شعله شمع بدامن
اطراف بدن سوخته چندی بر بهتر بیماری افتاده بود) از
اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصد سوار درجه
اعتلا پیمود - سال بیست و یکم هزدهم (مضان مطابق سنه ۱۰۵۷)
هزار و پنجاه و هفت هجری آن جهانی شد - نظارت مشکری
پادشاهی بار متعلق بود - و اعتماد و خصوصیت در خدمت
اعلی حضرت داشت - باغ بنا نهاده از در کنار دریای بهمت
بغوبی و آراستگی مشهور است *

• فتح جنگ خان روهيله •

پدرش زکریا خان برادر عثمان خان روهيله است - که از
مدتها در کمکيان دکن انتظام داشت - و با کم منصبي (قوم اعزاز
و اعتبار خویش در دلهای مي نگاشت - در عشره ثانیة فرمانروائی
فردوس آشیانی - بفرمانداری خاندیس هر سردری افراخت - و
هزاران امور باعداات ضوابط پسندیده و نگاهداشت جمعی روهيله

(مآثر الامراء) ۱ [۲۳۰] (باب الفاء)

زیاده از ضابطه نام، خود بر صفحه روزگار روشن داشت - در
سال سی ام باجل طبیعی درگذشت - هزاروی هشت صد سوار
منصب داشت - زکریا خان نیز بشجاعت و پردلی از ناموران
وقت بود - فتح خان از پدر و عم در گذرانیده بدستگیری جهد
و پایمردی سعی در عهد اعلی حضرت هم منصب عم خود
گشت - و در سال بیست و ششم بخندمت فرجدار می تونداپور
مضاف خاندیس (که دهنة بالاکهات است) تعیین شد - و
پس ازان بفوجدار می چوپره از توابع صوبه مذکور سرافرازی
یافت - و بمنصب هزاروی هشت صد سوار درجه اعتبار پیدود -
گویند مشار الیه بسیار خوش وضع و باربود منصب قلیل
دستگاه امرائی می چید - و ساز و سامان توزک زیاده از قدر
خود بکار می برد - و مرد گشادپیشانی بود - و دهمت داد و دهش
می گشود - هرچند خالی از فراست و دانائی نبود اما ملایمت
و تواضع را بجائ رسانید که اگر پیاچی (جرج او می افتاد
بخانه اش رفته آنقدر تملق و چاپلوسی میکرد که بدیگران حیرت
می افزود - در قبيله پردری بی نظیر و در تمن داری مشهور
بود - بار متونمت برادر و برادر زادهای جوان (که هر یک
بمردی و مردانگی گوی سبقت می (بود) بر دوش همت
می کشید - و در جناب پاشاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر
ناظم دکن موائب عقیدت و نیکو پرستاری بتقدیم میرسانید -

(باب الفاء) . [۰۲۴] | (مآثر الامراء)

در یصافه (که قلعه بدزکلیان مسخر اربابی دولت شد)
شاهزاده او را با اتفاق میر ملک حسین کوکه بر سر نیلنکه
تعیین نمود - آنرا سر سوارى بجبر و قهر بدست آورد -
و هنگامی (که شاهزاده بقصد انتزاع سلطنت عزیمت هندوستان
تصمیم فرمود) هشار الیه با برادران و خویشان کمر جانفشانی
بنطاق همت بسته ملتزم رکاب نصرت انتساب گردید -
و پس از عبور از برهانپور ب خطاب خانی ناموری اندرخت -
و بعد از محاربه مهاراجه جسونت ب خطاب فتح جنگ خان
و مرحمت علم و نقاره و منصب دو هزار و پانصدی دو هزار
و پانصد سوار سرافزازی یافت - و درین معارک و منالک
(که با مدعیان سلطنت اتفاق افتاد) با برادران مصدر
قرودات شایان گشت - و پس از جنگ کهچوه بهمراهی
معظم خان خانخانان در تعاقب شجاع متعین شد - و بهر ادلی
آن سپه سالار کارهای دست بسته و دستبردهای شایسته
نمود - و در آخر سال جلوس خانخانان از اکبرنگر بجانب
هولی (که چهارده کوره جهانگیرنگر واقع است) شتافت -
و زمره از دلادران جیش منصور را با مردم نامی در کشتیها
نشانده آنطرف آب که مورچال مخالف بود روانه نمود -
برخی فرود آمده بودند که جنگ در پیوست - و چند کوسه

جنگی از نوارا اعادی هجوم آورده بر روی آب آتش پیگار
افروخت - بسیاری دسمت بکار ناپرده برگشتند - برادرش حیات
مخاطب بزبردست خان (که با جمعی از رفقای خود در
کشتی بود) بسیاری را قتل و جریح ساخت - و یک زخم
تفنگ و دو زخم تیر برداشته جنگ کزان از کوسها اعادی را
بر آورد - ^(۲) شهباز و شریف برادران خان مومی الیه و رستم
و رسول برادرزاده ها با جمعی از اقربا و تابینانش در کشتی
دیگر بودند - هنوز بالتام فرود نیامده بودند که اعدا بمدافعه
پرداختند - شهباز از مدمة فیل از هم گذشت - و رستم و
رسول با جمعی در آویخته جان در باختند - و دیگران بجراحت
از تلاش باز مانده دستگیر گشتند - و پس ازان (که خانخانان
مخلص خان را بفرویداری اکبرنگر مقرر نمود) او را با
زبردست خان همراه خان مذکور گذاشت - بعد انصوام مهم
شجاع از هنگامه بحضور آمد - چون دل ده تعیناتی دکن بود
کومک آن دیار گردید - در یساق بیجاپور بهمراهی میرزا راجه
جی سنگه بهرداری جنود طرح چپ چهره افروز جلالت بود -
چون به حوالی بیجاپور پیوست شروزه خان مهدوی و سیدی
مسعود بولایت پادشاهی درآمده غبار شورش برانگیختند - اتفاقاً
دران هنگام اسکندر مخاطب بصلاحت خان برادر خان مذکور بعزم

(باب الفاء) [۲۶] ! (مآثر الامراء)

لشکر راجه در چار گروهی پریفته فرود آمده بود - شروزه خان
 با شش هزار سوار بر سر او ریخت - مومنی الیه را حفظ ناموس
 سپاه گری روی بر تافتن ازان کرده تجویز نکرد - با چهل سوار
 تابین خویش بهربازی زبته سرافرازی اندوخت (۲) هر یک از
 برادرانش با پیروزی و مهابت ظاهری و دلیری و دلادری
 یکتا بوده - پرگنه جامیزه (۳) خاندیس در جاگیر داشت - و مقدمی
 اکثر دیهات آنجا گرفته موضع پیری را (که هشت گروهی
 فردا پور سر راه برهانپور است) وطن قرار داده در آبادی
 گوشتید (۴) - اولادش دران مکان استقرار دارد - تا آخر عهد
 عالمگیری پسرش تاج خان زنده بود - وقار داشت - و پس
 از امتیاز برخاست - از پسرشدی قریب ده سال است که
 آن موضع از جاگیر آنها برآمده - متر بعنوان زمینداری دخل
 دارند - خویش او الهادان خان در قصبه منکلوور شاه بدرالدین
 سکونت ورزیده دروازه هویلی را بسیار بعظمی ساخته - اولادش
 درانجا است *

فاخر خان

پسر باقر خان نجم ثانی است - سال سیوم جلوس
 فردوس آشیانی در آران (که دکن مضرب خیام سلطانی

(۲) نسخه [ج] یانف - (۳) نسخه [ج] جامنیا (۴) نسخه [ب - ج]
 نوشته شده.

(مآثر الامراء) | [۲۷] (باب الفاء)

بود (باپردله مرصع و قدرے جواهر پیشکش پدر خود (۱)
 بحکومت اور پشہ می پرداخت (آمده به آستانہوس سدہ
 ہنیہ فائز گشت - و بہ منصب درخور مورد نوازش گردید - و
 پس از فوت پدر باضافہ سربلند گردیدہ بیایہ در ہزارہی
 ہزار سوار مرتقی شدہ - چندہ بنابر تقصیرے بے منصب و
 جاگیر بود - سال بیست و یکم بہ بحالی منصب سابق و خطاب
 خانی و میرتوزکی از تغیر نوازش خان سر بر افراخت -
 و بنابر مدور بعضی امور غیر مرضی چندہ دیگر از
 کورنش محروم ماند - سال بیست و ہفتم حسب التماس
 سلطان دارا شکوہ باز بدافتن منصب قدیم آب رفتہ بچو
 آرد - سال بیست و نہم باضافہ پانصدی سرمایہ شادکامی
 اندوخت - در جنگ سموکر سردار میسرہ دارا شکوہ بود -
 (۲) عرصہ پیدای دادی گریز شدہ جانب لاہور رفت - پس از
 رونق افزا شدن (ایات عالمگیری در نواح اکبرآباد خان مزبور
 (۳) اہراز ملازمت نمود - و از منصب معزول شدہ بتقرر وظیفہ
 در دار الخلافہ نشستی - و تا سال بیست و سیوم جلوس
 بقید حیات بود - پس ازان بوقت موعود بدار بقا خواہش
 (۴) نمود - پور ار افتخار نام تا سال سیام شاہجہانی ہفصدی

(۲) نسخہ [۱] چون او عرصہ پیدای - (۳) نسخہ [ب] مذکور (۴) نسخہ
 [ب] ہفصدی

(باب الفاء) . [۳۰] | (بماثرالامرا)

و هوام نادر (که از اقصای امصار و بغداد برای او می آوردند)
نمی ساخت - گویند کم جانورے بود از وحشی و انھی و متعارف
و غیر متعارف که در سرکارش فراهم نیامد - حتی کیک و پشه
و سوس و شپش را در ادائی چوبی و مسی نگاهداشته
و پرورش میدادے - و با این حالت باریاب استحقاق رعایت
میکرد - از اولادش کمے رشید بر نیامد *

فتح جنگ خان میانه

همین خان نام از امرای صاحب نام، و نشان عادل شاهیه
است - هرچند با بهلول خان میانه مشهور قراوت قریبه
ندارد - لیکن به بزرگ فرزادی و والا همی از مشاهیر
بیجاپور است - چون نوکران خانوادے عادل شاهیه از پادشاه
خودش حساب بر نگرفته سرخودسری برافراشتند و کمر همت
بکین توزی یکدیگر چست بستند کارهای سلطنت از رونق افتاد
و دشمن کامیبا افزود - عالمگیر پادشاه (که از دیر باز بر کندن
رگ و ریشه قطب شاهیه و عادل شاهیه نصب العین عزیمت
داشت) دقتی (که باقتضای دراعی مرز و بوم دکن مضرب
خیام پادشاهی گردید) دیرین اراده بیش از بیش تصمیم
یافت • مشارالیه از مال اندیشی و عاقبت طلبی برهمونی
بخش و بدرقے توفیق احوام آستان خلافت بسته در سال

(مآثر الامراء) ا [۳۱] (باب الفاء)

بیست و ششم درازک اورنگ آباد سعادت ملازمت دریافت -
بامر پادشاهی آتش خان روز بهانی تا دروازه غسلخانه پذیره
شده و اشرف خان میوبخشی تا چپوتره (فته آورده - و بهرانرازی
منصب پنجهازای پنج هزار سوار و علم و نقاره و خطاب
فتح جنگ خان و انعام چهل هزار روپیه محسود اقران
گردیدند - ^(۲) برادران و اقربایش هریک بخلعت و منصب درخور
پایه نوازش یافتند *

و در همان ایام اتفاق غریب افتاد - شاهزاده محمد اعظم
شاه (که بسمت بیجاپور رخصت یافته بود) از مقام گذار
دریای نیرا طلب حضور شد - (روزی) که بحوالی شهر (سید)
اسب سوزا می آمد ناگاه فیل خان مذکور از شور مستی
بر سر فوج دریده نزدیک بشاه رسید - تیرے حواله او نمود -
نزدیکتر آمد - اسب سوار بیتابی کرد - شاهزاده از اسب
فرود آمده مقابل شد - و شمشیر بر خرطوم فیل رسانید - و درین
اثناء مردم (کاب) که پویشان شده بودند (بزخمهای منکر فیل
را کشتند - و چون شاهزاده مذکور به یساق بیجاپور تعین شد
مومی الیه نیز در سلک متعینه منتظم گشت - و در جنگ
مورچال آنجا بذات خود مصدر ترددات شده بگلگونه زخم
پیوایه چهره جلادت نمود - و پس ازان بقلعه داری راهیری

(مآثر الامراء) [۳۲] | (باب الفاء)

مامور شد - و مدتی در آنجا ماند - و در آن نواحی با
اشقیبا مکرر دستبرد شایان نمود - یکبار در جنگ دستگیر شد -
سنبلها با عزاز پیش آمد و او را براهیری رسانید - همانجا
در گذشت - مرد صالح متعبد مشغول باران و وظائف بود -
از پسرانش (که اکثری در ایام حیات او رخت بملک بقا
کشیدند) قدرت الله خان فوجدار تالیکوته بود - [در سال
پنجاهم تالیکوته ضمیمه صوبه داری بیجاپور بحسین قلیج خان
بهادر تفویض یافت - خان مزبور ^(۳) بفوجداری مکرر بالاکها
برار تعیین یافت - و ^(۴) در عمل او غنیمت بر سر قصبه ریخته
تاراج کرد -] از برادرانش یسین خان تهانه دار کرر بود - و
فوجداریها در آن ضلع داشت - در عهد خلد منزل از تغیر
او پردل خان افغان آمد - بر سر عمل بینما بمنارعت کشیده
بجنگ انجامید - یسین خان در آن میان کشته گردید *

فاضل خان شیخ مخدوم صاحب

امل وی از ^(۵) تهته است - ابتدا بمنشی گری محمد اعظم
شاه پیرایه نشو و نما پوشیده - سال بیست و سیوم جلوس
خلد مکان (چون قابل خان میرومنشی برادر ابوالفتح قابل خان
والا شاهي بوجه مورد عتاب گردید) او بعطای خدمت

(۲) نسخه [ب - ج] در آنجا (۳) نسخه [ج] مذکور (۴) نسخه [ج] در
مل او - (۵) نسخه [ا] تهته

(مائرا لامرا) [۳۳] (باب الفاء)

دار الانشای پادشاهی و منصب پانصدی سی سوار و عنایت ده ده چیره و کمربند و جامه کمخاب لباس بلند طالعی در بر کرد - و پس از انتقال شریف خان سال بیست و ششم بانضمام مدارت کل نشه ترقی را دوبالا ساخت - سال بیست و هشتم بخطاب فاضل خان نامور گردیده بعنایت دوات سنگ یشم از همگان تفوق جست - سال بیست و نهم از تغیر خدمت خان خدمت داروغگی عرائض نیز ضمیمه یافت - و سال سی و دوم مطابق سنه (۱۰۹۹) هزار و نود و نه هجری باثر وبا (که در لشکر پادشاهی عالمگیر شده بود) رخت از سرای فانی بربست *

فدائی خان محمد صالح

و صفدر خان محمد جمال الدین پهران اعظم خان کوکه - سال بیست و یکم جلوس خلد مکان چون اعظم خان از نظم بنگاله معزول شده بعد وصول بدهاکه به آخرت سرا پیوست پادشاه برای هریک از پسران او خلعت تعزیم فرستاد - اولین در حین حیات پدر بمنصب درخور و خطاب خانی سربلند گردیده - سال بیست و سیوم از تغیر صلاحیت خان داروغه فیلخانه شد - و سال بیست و ششم به بخشگیری اعدیان از تغیر شهاب الدین خان مامور گردید - و سال بیست و هشتم به فوجداری و دیوانی بریلی مفتخر گشت - و پستتر

(باب الفاء) [۳۱] (مؤثرالاسرا)

فوجدارى گوالیار داشت - سال سی و هشتم بخطاب سابق پدر خود فدائی خان مخاطب گشته از انتقال شایسته خان بفوجدارى اکبر آباد نامزد گردید - پس ازان چندى بنظم موبه بهار می برداخت - سال چهل و چهارم فوجدارى ترمهت و در بهنگه یافته از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى (۲) و پانصد سوار چهره عزت بر فروخت - درمیان (که بدامادى خان جهان بهادر کوهکلتاش اختصاص داشت) ابتدا بمنصب شایان و خطاب خانى امتیاز برگرفته سال بیست و هفتم بخطاب مقدر خان سومایه نامورى اندوخت - و بعد ازان بفوجدارى گوالیار دستورى پذیرفته سال سی و سیوم (که بر کدهي ازان تعلقه تاخته بود) تیر بندوق اجل او را از تردد باز داشت *

فاضل خان برهان الدین

برادرزاده فاضل خان ملا علاءالملک تونى ست - در قرب ایام فوت عم بزرگوار خود تازه از ایران زمین آمده بود - پس ازان (که پیمانه حیات فاضل خان لبریز گردید) چون لاولد بود خلد مکان (که قدردان گوهر اخلاص و تیمت سنج جوهر عبودیت بود) مشارالیه را مورد نوازش ساخته بعنايت خلعت از لباس سوگوارى برآورد - و بمنصب هشتصدى صد و پنجاه

(۲) نسخه [ب] دو هزار سوار - (۳) در بعضى [نسخه] گدهي .

سوار سربلند فرمود . و اباکاثر کمالات نفهانی متعلی و بهیار
موقر و مهذب و مستقیم الاحوال بوده . بگاردانی و معامله فهمی
اتصاف داشت . و بدیانت و امانت متصف . پادشاه پایه شناس
در کمتر فرصتی باضافه منصب و خطاب قابل خان مطرح انظار
عاطفت نمود . و در سال هژدهم (چون محمد شریف منشی
داروغه داک و دارالانشا برادر ابوالفتح قابل خان منشی
قدیمی والا شاهی بلحاظ مناسبتها بقابل خانی سرفرازی یافت)
برهان الدین مخاطب باعتماد خان گردید . و در سال بیست و
دوم مرتبه ثانی (که عزیمت اجمیر پیش نهاد همت پادشاهی
گشت) در بدیوانی دار الخلافه شاهجهان آباد رخصت یافت .
و پس ازان بخلعت دیوانی تن قامت قابلیت بیاراست . و
در سال سی و دوم بخدمت خانسامانی سرکار والا از تغیر
کامگار خان و باضافه پانصدی صد سوار دوهزاری چهار صد سوار
و عطای کلگی یشم ممتاز شد . و در همین سال بخطاب فاضل خانی
ناموری اندوخت . پس ازان پانصدی صد سوار دیگر بر
منصبش افزودند . و در سال چهل و یکم از خدمت خانسامانی
مستعفی شده از تغیر ابونصر خان پسر شایسته خان امیر الامرا
بنظم موبه کشمیر لوای افتخار افرخت . و در سال چهل و چهارم
از بارگاه سلطنت مامور شده که بنیابت شاهزاده محمد معظم

(باب الفاء) . [۳۶] (مآثر الامراء)

بنظم و نسق لاهور پردازد - مشار اليه قبول نکرده درخواست
آمدن حضور نمود - حسب الطلب در اثنای قطع راه چون بدهانپور
(۲)
رسید در سال مذکور سنه (۱۱۱۲) یکهزار و یکصد و دوازده

هجری رخت زندگی بر بست *

عبد الرحیم پسرش پس از فوت پدر بدار الخلافة باسلام
آستان خلافت رسیده در سال چهل و هفتم بخدمت بیوتاتی
حضور و مرحمت خانی و إضافة منصب مورد اعزاز گشت -
و بر زبان پادشاه قدر شناس گذشت که فاضل خان
علاءالملک و فاضل خان برهان الدین را حقوق خدمت در جذاب
ما بسیار است - این خانه زاد را مطرح نوازش و تربیت
میفرمایم - (۳) وفي الحقیقة آن جوان قابلیت و استعداد داشت -
اگر حیات مستعار فرصت میداد ترقی عظیم میکرد - اما در
(۴)
چند روز آن بیچاره جوانی و زندگانی را وداع گفت - چون
ازین سلسله بجز ضیاء الدین برادرزاده و خویش فاضل خان
برهان الدین کسی نماند از او از دیوانی الکة چنانچه
طلب حضور نموده باضافة منصب و افزایش خانی و خدمت
بیوتاتی سرافرازی بخشیدند - ^{حقا} که نیکو خدمتیهایی نیاکان
در پیشگاه ولی نعمتان قدردان اخلاص گزین در حق اخلاف
(۲) نسخه [ج] هزار (۳) نسخه [ج] میفرمایم - (۴) نسخه [ا - ب]
اما چند روز *

(مآثر الامراء) [۳۷] . (باب الفاء)

کم از کیمیا نیست . خان مذکور در عهد خلد منزل نیز
چندے بخدمت بیوتائی حضور نامور بود . پس ازان
بدوانی بنگاله شتافت *

چون در عهد محمد فرخ سیر میر حسین علی خان
امیرالامرا صاحب صوبه دکن از پیشگاه خلافت بعزل و نصب
خدمات آن مملکت مجاز و ماذون گردید و بعد از (سیدن
دکن هرجا دستش رسید متوفان خود را برپایه داشته از
حضور هرکه کارے گرفته می آمد دخل نمی یافت (ر ازمین
جهت زیاده بر گران سرئی پادشاه افزود) بعبدالله خان
قطب الملک دکن این معانی درمیان آوردند . او در مقام
اعتذار در آمده انکار نمود . آخر الامر قرار یافت که دیوان
و بخشی (که عمده اهل خدمات اند) از حضور تعیین
شوند : بنابرین ضیاء الدین خان از تغیر دیانت خان نبیره
امانت خان مرحوم دیوان دکن گشت . و بخشیکری از انتقال
عبد الرحمن خان پسر عبد الرحیم خان بن اسلام خان
مشهدی نامزد فضل الله خان برادر متوفای مزبور گردید .
هر دو باتفاق بادرنگ آباد آمدند . امیرالامرا بذابو رفع بدنامی
و زبان زد شهرت (که بنصب کردهای حضور عمل نمیدهد)
ضیاء الدین خان را (که با قطب الملک نیز ربط داشت و
برای او بمبالغه نوشته بود) دخیل کار نمود . و بدومین (که

(باب الفاء) [۳۸] (لما اثر الامرا)

خالی از شوریده سوری نبود ملتفت نگشت - و پس ازان
خان مذکور بهمراهی امیرالامرا بدهلی رفت - پس از خلع
فرخ سیر از سلطنت ظاهر شد که او هم نوشت و خواند
پادشاه داشت - از اعتبار افتاده در همان ایام درگذشت *

فضائل خان میرهادی

پسر کلان دزیر خان میر حاجی دیوان پادشاهزاده محمد
اعظم شاه است - مشارالیه بلند استعداد در سمت حیثیت بود -
فضائل و کمالات را از خدمت شیخ عبدالعزیز اکبرآبادی
اكتساب نمود - و در جذب شاهزاده تقرب و مژمانت
از اقربان و همسران برتر گذرانید - در سر آغاز سال بیستم
و هفتم (چون شاهزاده محمد اعظم اولین بار بیساق بیدجاپور
رخصت یافت) مزاج پادشاهی از میر مذکور بذابر وجه
انحراف پذیرفت - و آتشخان روز بهانی تعیین شد که بلشکر
شاهزاده رفته مشارالیه را بحضور آرد - نخست حواله روح الله
خان شد و ثانیاً بصلابت خان سپردند - و بیستم و پنجم
رمضان سال مزبور برطبق حکم در قلعه دولتی آباد محبوس
گردید - و بعد ازان بروفق یرلیغ پادشاهی باکبرآباد شتافته
در گوشه انرا بافاده تلامذه و افاضه طلبه بسر می برد - تا
آنکه نقش برادش از کعبتین طالع بر تخت آرزو افتاد -
بخت خفته بیدار گردید - روزگار آشفته سازگاری نمود - نظر بر

(مائترالامرا) [۳۹] (باب الفاء)

قابلیت و جامعیت ، از طلب حضور شده به تلثیم ساحت
خلافت فرق اعتبار بر افراخت - و بخلعت میرمنشیگری و
داروغگی کتابخانه سرکار والا قامت امتیاز پیداراست - و در
سال چهل و چهارم از تغیر خدا بنده خان بخدمت بیوثائی
حضور بانضمام منشیگری سرمایہ جمعیت اندوخت - و پس
ازان ضمیمه خدمات مذکوره به نیابت خانسامانی چهره
بختمندی برافروخت - و ششم ذی القعدة سال چهل و هفتم
سنه ۱۱۱۴ (هزار و یکصد و چهارده هجری زندگانی را

وداع نمود *

برسائی طبع و شگرفی معلومات ذوفنون روزگار و یکتای زمانه
بود - در حق خود می گفت - مرد حاضر کو کار - و پادشاه در حق
ار می فرمود - که نیابت خانسامانی چنان سر برآه نمود که
گویا خانه را روشن کرد - هنگامی (که دارالانشا بدو
تفویض یافت) (وزر بعرض رسانید که در زبان هندی
و رسم الخط آن آخر هیچ کلمه حرف ها نیامده - و الف خون
اگرچه دران حروف محسوب است) که درین زبان قطعاً
متروک اند) مگر عوض آن و عین و همزه که حرف دارند در
اول کلمه می آرند و وسط و آخر - اما از جمله دوازده اعراب
(که وضع کرده اند) مدار ترکیب حروف بران گذاشته یک را
باسم کاتا نامند و آخر لفظ آرند - آن بصورت و مخرج الف

(باب الفاء) [۴۰] (مآثر الامرا)

است - ابتدای اسلام ارباب ترجمه و فارسی نویسان از روی سهو
الف کذائی را ها کرده مثل بنگالا و مالوا را بنگاله می نویسند -
پادشاه همه دان (که بهندی آشنا بود) پسندیده باهل دفاتر
حکم شد که امثال این الفاظ را بالف می نوشته باشند *

نواسه خان مزبور میر مرتضی خان جوان سنجیده
سپاهی منش یادگار آن سلسله بود - چنده در رفاقت مبارز
خان ناظم حیدرآباد بفرجدار (۲) میدک مضاف صوبه مذکور
گزارانید - پس ازان در خدمت نواب آصف جاه پیوست - و
به عاملی سرکار ایلکندل مامور شده بر سر زمیندار شمسی
(که مشهور بکالا پناه است) فوج کشید - و خود تیزجلوی
بکار برده آنها نزدیک کدهی (۳) رفت - آنگه بسینه اش
خورد - یکه و خبازه گردید - گویند چون زر سرکار بسیار در
تصرف آورده بود بقصد خود را بکشتن داد *

فتح الله خان بهادر عالمگیر شاهي

محمد صادق نام از سادات خوسمت است (که قصه
ایست از مضافات بدخشان) مشارالیه از کهنه سپاهیان
ممتحن و سرآمد بهادران شمشیرزن بود - ابتدا بهمراهی
خان فیروز جنگ بمنصب پادشاهی سرافرازی یافت - و

(۲) نسخه [ج] مسطور - (۳) نسخه [ج] گدهی - (۴) نسخه [ج]
یکدو خبازه *

(مآثر الامور) [۴۱] (باب الهاء)

بدل داری و یکم تازی (که آیه بود در جماعات و جلالت)
(۲) از ناموران روزگار گردید - در سال بیست و هفتم (که خان
فیروز جنگ در جلدوری تاختهای مکرر و آویزشهای سخت
با غنیم از شهاب الدین خان به غازی الدین خان بهادر
مخاطب گشت) مومی الیه (که دران معارک کارنامها
برساخت) بخطاب صادق خان نامی گردید - و مدتی
به تعیناتی خان فیروز جنگ گذرانیده مصدر ترددات شایان
گشت - و بخطاب فتح الله خان رایت اشتهار افراخت -
و پستو از رفاقت خان مذکور برآمده مطرح انتظار خسروانی
گشته بسری و سرداری چهره ناموری افروخت - و همواره
بگشت ملکی و مالش اشقیا مامور میشد - در سال چهل
و سیوم پس از اقامت چهار ساله در اسلام پوری موکب
پادشاهی به تسخیر قلاع سنبها توجه نمود - خان مذکور در
تقدیم مراسم قلعه گیري از مورچال دوانی و نقب زنی
تیزدستیها بکار برده از اقران و امثال پیش قدمی می نمود - در
محاصره قلعه ستارا (که بر پشت کوهی واقع شده و سرش
بدریا برده و بیخش از ثری در گذشته) بباسلیقی (۳)
ثانی مورچال از محاذی دراز قلعه روان نمود - و بجدکاری
(۴) و جلالت نزدیک بدر حصار (سانیده میخواست که بیک ضرب

(۲) نسخه [ج] و در سال - (۳) نسخه [ج] از ثریا گذشته - (۴) نسخه

[ب] باسلیقی [ج] باسلیقی (۵) نسخه [ا - ب] رسالید

(باب الفاء) [۴۲] (آثار الامراء)

هنگامی که دروازه را برکنند از رعب و هراس مورچالهای دیگر (که قریب رسیده بودند) قلعه مغلوب گردید . و در تسخیر قلعه برای (که در مسافت و رفعت قریب بستار است) شریک غالب بود . چون عزم ملوکانه از کشایش ستارا و پرداختن خان مذکور را برسم مقلای بگرد گرفتند برای تعیین فرمود . و خود نیز در سه روز آن مسافت را قطع نموده ساخت پیش روی دروازه قلعه مضرب خیام ساختند . خان مذکور از رزانت و رصانت آن حصار حصاری بر نداشتند در مورچال بردن و توپها بر پشته مرکوبش برآوردن کارستانی بر روی کار آورد که آنچه سالها در سرانجامش سرآمده در روزها سامان داد . تا آنکه مورچال را زیر سنگم بسیار عریض و طویل سرازیر (که محاذی دریچه قلعه واقع است) رسانید . اما برآمدن برین سنگ بسیار دشوار . و اگر این سنگ بدست آید گرفتن قلعه بسیار آسان . خان جلالت نشان به دستگیری پردلی و جلالت با جمعی از جرأت منشان بر سنگ برآمد . و اعادی را دران میدان (که تا دریچه قلعه بود) زیر شمشیر گرفتند . آنها تاب مصادمت نیارزده بسر دریچه درویدند . و مغلان پاشنه کوب رسیدند . چون مرکوز خاطر خان مذکور نبود که در قلعه

(مآثر الامراء) [۴۳] . (باب الفاء)

در آید میخواست که بران سنگ بر آید و مردم را قائم کند
و توپ بالا بر آورده دیوار براندازد - کفار در پیچه را مضبوط
ساخته از بالای دیوار طوفان بندوق زنی و حقه ریزی
برانگیختند - و برای چنین (۲) (دز) (بارد) را (که در راه در آمد
قلعه تعبیه کرده بودند) آتش زدند - فقیر الله خان پسر زاده
خان مشارالیه با شصت و هفت کس دیگر جان داد - بهسبب
بے پناهی بران سنگ نتوانستند ایستاد - فرود آمده جای
قدیم را قائم کردند - لیکن از دبدبه این دستبرد آتش
بچان کفار افتاد و درد از نهاد شان برآمد - فرود الامان
بر آوردند - در عرض یک و نیم ماه سال چهل و چهارم قلعه مفتوح
گردید - و هَذَا نَصْرُ اللَّهِ تاریخ بتحریر رسید - و بمناسبت آن
(که از مستحدثات ابراهیم عادل شاهست که در سنه (۱۰۳۵)
(۳) هزار و سی و پنج اساس گذاشته - و او بر هر چیز نو ساخته
لفظ نورس اطلاق می کرد) بغورس تارا موسوم گشت - و
خان مذکور بانزدنی منصب امتیاز یافته برای جبر شکستهای
همراهان رخصت خجسته بنیان یافت - و در ایام محاصره
پرناله بحضور رسیده مامور شد که از یک جانب تربیت خان
میر آتش سرگرم مورچال درانیست از جانب دیگر او بهرکردگی
شاهزاده بیدار بخت و همدستی منعم خان سپیده درون

(۲) نسخه [ج] روزها - (۳) نسخه [۱] یک هزار و سی و پنج .

(باب القاء) [۴۸] (مآثر الامرا)

نماید - آن فرمان پذیر در عرض یک ماه زمین سنگ آکین را سهل تر از خاک بریده کوچه پهای دیوار رساند (که عقل کوچه بند تحیر میشد) - محصوران مغلوب رعب و هراس گشته بزهار جوئی درآمدند - خان مومی الیه بخطاب بهادری کردن اعتبار برافراخت *

و چون موکب پادشاهی از ساحت پرناله کوچ^۱ نموده بجانب کهتاؤن (که سبز علف و بسیار آذوقه است) باراد^۲ چهارنی توجه نمود آن جلالت آئین را بگرفتن دردانگده (که در گروهی موضع مذکور است) پیشتر روانه نمود - حصاریان از دبدبه دستبرد او قلعه را خالی گذاشته جان بدر بردن غنیمت دانستند - آن قلعه بمذاسبت اسمی خان بهادر به صادق گده مسمی شد - و از کهتاؤن بصر کردگی بخشی المانک بهره مند خان بتسخیر ناندگیر و چندین و مژدن دستوری یافت - در کم فرصتی محصوران هرسه حصار غیر از زنهارجوئی و گریز پائی چاره نیافتند - اولین بزم گیر دوم بمفتاح و سیوم بمفتوح نامی گردید - و در سال چهل و پنجم رایات پادشاهی از ظاهر حصار صادق گده بجانب قلعه^(۳) کهیلنه (که سراسر آن کوهسار و بیشه های دشوار گذار و جنگل انبوه خلردار دارد) باهتزاز آمد - و در قطع مسافت

(۲) نسخه [پ] دومین [ج] و دوم (۳) نسخه [ب] کهیلنا *

چند روزه ساخت آن نواحی مضرب خیم گردید - بسبب
 حواجر و عقبات و کثرت چرومغاک مساکم بود عسیرالعبور -
 خصوص چهار کرده مسافت (که آوازه دشواری آن معبر
 خلایق را در مغاک تهلکه انداخته بود) بسعی و اهتمام آن
 خان سراپا تلاش و دستکاری تبرداران و سنگتراشان و خاراخراشان^(۲)
 معوبتها همه باسانی گرائید - خان مزبور بعنایت ترکش خاصه
 مورد تفضل خسروانی گشت - و بسرکردگی امیرالامرای
 جملة الملک و رفاقت حمید الدین خان و منعم خان و راجه
 جے سنگه بجهت محاصره تعیین شد - آن خان سراپا جرأت همان
 روز پشته سرکوب قلعه را از دست اعدای گرفته باجبار قایم
 ساخت - و روز دوم پشته دیگر بدست آورده توبهای آتشین دم
 بران برآورد - و دست و بازوی سعی به پیش بردن مورچال
 و سینه برگشاد - و به فرهاد کاری بران کوه دهانها بسته تا
 کمر برج رسانید - و کوچها از اطراف روانید - تمام روز زر
 می پاشید - و با مزدوران بدست خود کار میکرد - و چون
 از قلعه بتواتر و توالی متواله صد منی و دو صد منی
 میریخت ناگاه سنگ بر تخته عریض میرسد و میشکند - خان
 از صدمه آن (که بر سرش میخورد) میغلطد و بجانب غار
 عمیق غلطان غلطان میرود - و به کجاوه که افتاده بود بند

(باب الفاء) [۴۶] (مائرا لاسرا)

می شود . طرفه شور و غوغا از مردم مرحله برخاست . و گرد
یاس بر چهره همه نشست . بیهوش بر آوردند . بعد دیر
بافاقه آمد . سر و کمر آنقدر خسته شد که یکماه صاحب
فراش بود . باز بر سر کار رفته درین فکر شد که غلط انداز از
طرف برج یورش نماید . درینولا بسعی شاهزاده بیدار بخت
تسخیر قاعه صورت پذیرفت . خان بهادر بانعام چینه
مروغ و افزایش عالمگیر شاهي بخطابش امتیاز یافت *

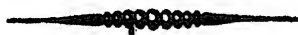
هرچند کار پردازیها و نیکو خدمتیها (که در فتح قلاع و
استیصال غنیم ازان خان بهادر سرزد) از دیگر به ظهور
نمی رسید . اما از پیشگاه سلطنت باقتضای مصلحت سنجی
و مال اندیشی در خور آن افزایش مرتبه و افروزی منصب
نمی یافت . پادشاه او را با سپاهگری و پردلی و بیدایی سردار
مدبر صاحب داعیه میدانست . روزی بعرض رسید که او تعهد
میدهد که اگر پنج هزار سوار همراه دهند نام و نشان مرهقه
از دکن بر میدارم . فرمودند که اول مثل او سردار دیگر با
پنج هزار سوار مستعد باید نمود بعد ازان بار سرداری پنج هزار

(۲)

سوار باید داد . از همین جهت خان مذکور دل ده بودن حضور
نبود . مکرر بتعیناتی کابل (که جوهر وطن است) التماسی
شد . در سال چهل و هفتم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارمی

(مآثر الامراء) ، [۴۷] (باب الفاء)

هزار سوار اعزاز اندوخته بجانب کابل رخصت یافت - و در سال چهل و نهم از تغیر الہ یار خان تھانہ دارمی لوہ گدہ مضاف موہہ مذکور باضافہ در صد سوار بوی مفوض گردید - پس از سانحہ ناگزیر خلد مکان (چون پادشاہزادہ بہادر شاہ با سائر امرای کومکمی آنصوبہ از پیشاور کوچ فرمود) بنام خان مزبور (کہ دران وقت بوطن شتافته بود) حکم طلب رفت - در نزدیکی لاہور بعرض رسید کہ فتح اللہ خان بارصف صدر حکم خود را دزدیدہ از رفاقت پہلو تہی نمود - فرمودند جان نثار خان (کہ در شجاعیت کم از فتح اللہ خان نیست) با جمعیت بسیار در آگرہ رسیدہ خواهد بود - گو خان مشار الیہ نیامد - در مہادی جلوس بہادر شاہی ردیعت حیات سپرد - سپاہی بہمت و بحیظ بود - بے محابا و درشت گو - (روزے بذابر امرے خلاف موضعی خلد مکان برخہ پیغام سرزنش آمیز مصحوب خواجہ سرا بار رسید - در جواب گفت کہ انہاں کامل العقل چون بہ ہشتاد می‌رسد عقل و ہوش می‌بازد - من خود سپاہی صد فرسخ دور از خدا و رن خلق شدہ ام - بیہودہ درین مرحلہ جان میکنم - خواجہ سراى مذکور بقبح کلامش متنبہ ساختہ بجواب خضوع و عجز آمیز درآورد »

* حرف القاف *

قرا بهادر خان

عمزاده میرزا حیدر گورگانست (که از نسل سلاطین کاشغری بود) - پدرش محمد حسین خاله زاده فردوس مکانی میشد - او از کاشغر براه بدخشان بـلاهور رسید - و چون مرزا کامران جهت استخلاص قندهار (که از دست خواجه کلان بیگ بتصرف پادشاه ایران رفته بود) عزیمت نمود میرزا حیدر را بنیابست خود در لاهور گذاشت^(۲) - پست^(۱)ر در ایامی (که مرزا کامران با گوه آمده) او نیز رسیده ملازمت جنت آستانی نمود - و پس از جنگ دوم با شیرخان سور (چون شکست بر فوج پادشاهی افتاد و جنت آستانی بمقتضای وقت متوجه لاهور شد) از آنجا (که میرزا حیدر در وقت سلطان ابو سعید خان کاشغری همراه پسر او بکشمیر رفته)^(۳) از احوال آنجا اطلاع و با مردم آنجا شناسائی داشت و نوشتجات سکده آن هردو متواتر در باب استدعای آمدن آنجا میرسید و او پیوسته بجنت آستانی نوشتهای مزبوره نموده ترغیب عزیمت آن دیار می نمود (از لاهور او را مردمی چند همراه داده روانه

(مآثر الامراء) [۴۹] (باب القاف)

کشمیر ساخت - چون در دارالملک بظاہر نبودن حاکم مستقل
انواع هرج و مرج و داده بود میرزا بے جنگ و جدل کشمیر
را بتصرف آورد - و ده سال حکومت باستقلال کرد - و آخرها
خطبه و سکه بنام جنت آستانی نمود - تا آنکه مردم آنجا بمکر
و خدع (که جبلعی مردم آن مرز بوم است) پیش آمده
در سنه (۹۵۸) نهصد و پنجاه و هشت شیخون زده مرزا را
بقتل آوردند - تاریخ رشیدی تالیف اوسم - که بنام عبدالرشید
پسر ابوسعید خان مرزور نوشته - و طبع مرزور هم داشت - این
رباعی بنام او مشهور است *

* عاشق شده را اسیر غم باید بود *

* محنت کش و در داد ستم باید بود *

* یا از سرکوی یار باید بر خاست *

* یا از سگ کوی یار کم باید بود *

نام پدر قرا بهادر خان مرزا محمود است - عرش آشیانی
نظر برین (که خان مذکور همراه مرزا حیدر دران ضلع بوده
از رلقف کاران آن حدود است) سال پنجم جلوس جمعی کثیر
همراه او داده بتسخیر کشمیر تعین فرمود - چون در روانگی
مکت طویل واقع شد و در شدت گرما براجوری رسید تمنازی
خان حاکم آنجا طرق و تنگیها را مستحکم ساخت - متصل
(۲) نسخه [ب] را چوری - نسخه [ا] و متصل *

(باب الاقاف.) [۵۵] (مسائل الامرا)

راجپوتی بعد از محاربه چند روزه خان مذکور شکست یافته
برگشت. و سال نهم (که پادشاه بصوبه مالوه تا مندو
رفته مراجعت بدارالخلافه نمود) ازرا بحکومت مندو مقرر
ساخت. روز موعود بمرگ طبیعی بمقر اصلي شتافت. هفتصدي^(۲)
منصب داشت *

قباسم محمد خان نیشاپوری

از اعظم نیشاپوری ست. چون دران ضلع هنگامه اوزبکيه^(۴)
شورش افزای خواطر گردید خان مزبور از وطن چشم بردوخته
برفاقت بیرام خان پیوست. و در جنگی (که با سکندر خان سور
ور داده) بهمراهی بیرام خان مجرای نیکو خدمتی بظهور^(۵)
آورد. و سال اول اکبری در جنگ هیمو بهراولیه علی قلی
خانزمان مامور گردیده مصدر گوناگون آورد شد. در همین
سال باتفاق جمعی جهت تنبیه حاجی خان غلام شیر خان
افغان (که بنزیده شجاعست و هوشمندی ممتاز بود. و دران
ایام با رانا اردی سنگه زمیگذار میواز جنگ کرده اجمیر و
ناگور را بتصرف خون آورده بود) تعیین گردید. مردم حاجی
خان از طنطه لشکر پادشاهی متفرق گردیده هر کدام بجائ
شتافت. و حاجی خان بکجرات رفت. خان مزبور باجمیر

(۲۰) نسخه [ب] طبعی - (۳) نسخه [ب] هفتصدي - (۴) نسخه [ج]

اعظم - (۵) نسخه [ب] و در سال ۵

(مآثر الامراء) [۵] (باب القاف)

رفته متکفل انتظام آن بحدود شد *

و چون سال پنجم زمانه نقش بیدولتی بیرام خان
بر روی کار آورد خان مزبور از خانخانان جدا شده ملتزم
رکاب پادشاهی گشت - و در همین سال بهمرای شمس الدین
محمد خان آنکه بمقابل بیرام خان تعیین گردیده - روز جنگ
سرداری برانغار تعلق باز داشت - پس از ظهور عطیة فتح در
ملتان جاگیر یافته رخصت آن نواحی پذیرفت - سال نهم (که
تنبیه عبدالله خان اوزبک پیش نهاد خاطر پادشاهی گردید)
تقریب شکار فیلان نموده متوجه مالوه شده چون بحدود
سارنگ پور موکب خسروانی رسید خان مذکور (که دران وقت
بهحکومت آن نواح سرفراز بود) پا از سر ساخته بنعمت
استقبال فائز گشت - و از پادشاه التماس قدوم بمنزل خود
کرده بمراسم نیاز و ایثار پرداخت - و قریب هفت صد اسب
و استر از خود و ملازمان خود بنظر معلی در آورده آنرا بامرا
و ملازمان لشکر والا (که در بلغار فتح آثار بتدریج میرسیدند)
قسمت نموده سرشته نیکنامی بدست آورد - چون عبدالله
خان اوزبک بدریافت توجه عرش آشیانی از ماندور راه
فرار اختیار کرد پادشاه خان مذکور و چندی دیگر را
پیشتر گسیل فرموده - تا جله رفته سر راه آن براه
برگیرند - و پس ازان [که در اثنا راه عبدالله خان بغاوت

(باب القاف) [۵۲] (مآثر الامرا)

را بر ملا انداخته بجنگ پیش آمد و آخر بدورد پادشاه (که
پاشنه کوب رسیده) (سپهر دای گریز گردید) خان مزبور با
چند دیگر بتعاقب او مرخص شد - چسپ و چالاک رفته
نزدیک گریوه (که چاپانیر از انجا نمایان بود) بز اردری
عید الله خان ریخت - و چون عبد الله خان با پسر خود بدر
رفت تمامی بنه و بار او را گرد آورده در انجا متوقف شد - تا
آنکه پادشاه بدان منزل رسیده او را مشمول موارش و مکتسب
(۲) سعادت گردانید - تتمه احوالش بملاحظه نیامده *

* قتل قدم خان قراول *

ابتدا ملازم مرزا کامران بود - پستو خود را به فدراب
در لیت جنت آستانی بخت - و در عهد عرش آشیانی
بعمدگی رسید - سال نوزدهم به همراهی منعم بیگ خانخانان
بهم بنگاه تعیین شده در انجا بکارهای پادشاهی میپرداخت -
بمنصب هزارگی ترقی نموده بوقت موعود در گذشت - پسرش
اسد خان همراه شاهزاده سلطان مراد بیساق دکن دستوری
پذیرفته سال چهل و ششم (که شیخ ابوالفضل متصل حوض
قتلغ رفته توقف نمود) او همراه بود - درین ضمن گوله
توپ از قلعه در لیت آباد بدو خورد - و شکمش آنچنان درید
که رده بدر افتاد - او سوزشته خود داری از دست نداده

نیم شب پا بکنج نیستی کشید *

* قمر خان *

پدر میر عبد اللطیف قزوینی ست - در سال هجدهم
جلوس (که عرش اشیانی بدیار شرقی متوجه شده) موسی الیه
از منتظمان رکاب بود - و سال نوزدهم (که خانخانان منعم بیگ
بتسخیر بنگاله رخصت یافت) او را در همراهیانش برنوشند -
خانخانان او را باتفاق محمد قلی خان برلاس بجانب ساتگام
فرستاد - از دران صوبه در تگ و تاز مصدر فیکو بندگی گشت -
در سال بیست و دوم بااعانت شهاب الدین احمد خان (که
از مالوه بایالت گجرات دستوری یافته بود) رخصت پذیرفت -
در سال بیست و چهارم بهمرای (اچه تودرمل) که بتادیب
ناسپاسان صوبه پتنه مقرر گردیده بود (متعین شد - و چون ^(۲)
امرای پادشاهی (از فزونی سرتابان نافرجام و کمی دولت خواهان)
حصاری شدند مخالفان نواره خود را دریائی ساخته بستن
طریق آمد شد آذوق اندیشیدند - او را با جمعی آن طرف
آب گذرانیده و جمعی از دریا و جمعی ازین طرف فرستادند -
چنانچه قریب سیصد ^(۳) نواره ادبار پورهان بدست مردم
پادشاهی آمد - بعد از آن احوالش بنظر نیامده - کوکب پسرش

(۲) نسخه [ب] تعین شد (۳) نسخه [ج] سه صد (امارسم الخط)

(باب القاف) [۵۴۰] (مآثر الامراء)

در عهد جهانگیری مصدر تقصیر شده که پادشاه رو برو
طبلیده شلاق رسا نموده محبوس فرمود *

قیا خان کنک

از امرای جنّت آشیانی سمّت - در آخر عهد آن پادشاه
عالیجاه در کول جلالی و آن حدود لوازم خدمت بجای آورد -
چون هنگامه هیمو تفرقه پرداز دور و نزدیک گردید بذهلی
رفته بتربی بیگ خان پیوست - روز جنگ در هرادی
جلالتها بتقدیم رسانید - چون خامه تقدیر نقش ناکامی بر لوحه
احوال کشیده بود گذشت آنچه گذشت - پس ازان (که آن
مدبر تیره بخت بتبع اقبال اکبری مییاسا رسید) قیا خان از
پیشگاه سلطنت بانتظام دار الخلافه آگره و آن حدود نامزد
گشته بمساعد منصب پنجهازی ارتقا نمود - و چون برگزینات
نواح گوالیار در جاگیرش بود از کارطایی و مردانگی ساز و سرانجام
که می باید ازانجا فراهم آورده در سال دوم قلعۀ گوالیار
(۲)
را (که از قلاع مشهوره هندوستان است و سلیم شاه مستقر
سلطنت خود ساخته بود) محاصره نمود - بهیل خان نامی
از غلامان سلیم شاه (که بصیانت آن قاعه قیام می نمود)
دانست که باوجود قرب جوار پادشاه مستقل نگاهداشتن
قلعه از ممتنع است - برآچه رام شاه (که از نسل راجه

(مآثر الامراء) [۵۵] (باب القات)

مانسنگه بود که در زمان قدیم حکومت این قلعه داشته (۲)
پیغام کرد که ایام مکان موردی قسمت بعوض قایل بدو
را میگذارم - (ام ساه لطیفه غیر مترقب پنداشته (و بدین حدود
آورد - قیا خان ازین آگهی (۳) بآویزش شتافته ادرا اداره دشت
فرار ساخت - و (ام ساه بولایت رانا در خزید - سال سی و سه
(۹۶۶) نهصد و شصت و شش (که ساخت دار الخلافه آگره بقدم
عرش آشیانی (رنق تازه پذیرفت) مجدداً فوج بکومک
تعیین شد - بهیل ناچار باختیار بندگی و تسلیم قلعه ملتجی
بارباب مهمات سلطنت گردید - حاجی محمد خان سیستانی
برطبق التماس او بقلعه شتافته بهیل را بحضور آورد - و
چون در سال دهم عرش آشیانی باطفاى شورش خانزمان
متوجه دیار شرقیه شد در منزل قنوج قیا خان (که در زمرا
عاصیان در آمده بود) باستشفاع خانخانان منعم به بساط پوس
رسید - پادشاه جراند جرائم او را بگرداب عفو انداخته
مورد نوازش فرمود - و بعد کشایش مملکت بنگاله بضبط
اودیشه می پرداخت - چون عرصه دلکشای بنگاله غبار آلود
شورش فتنه باغیه گردید (اگرچه او را همت یاری نکرد که از
اسباب تسکین شورش شود) لیکن با برخی بهادران یکجهت
(۲) نسخه [ج] بوده - (۳) در [بعضی نسخه] آگهی یافته - (۴) نسخه
[پ] در خزیده

(باب القاف) [۵۶] (مآثر الامراء)

دران دیار روزگار گذرانیده - و آن سرزمین را از گرد خلاف
رفت و رفته میداد - چون در سنه بیست و پنجم آن ملک
از افواج پادشاهی خالی شد قتلوی لوهانی سر بفساد برداشته
به بسیاری آریزش نموده - چیره دستی یافت - و بر اردیسه
نیز قیامت بود - قیا خان مراسم کارزار بجا آورده حصار
شد - از امتداد پیگار و جدائی همراهان بے حقیقت به تنگدای
فاکامی نشست - و آخر با برخه ناموس دوست در سنه
(۹۸۹) نهصد و هشتاد و نهم نقد زندگانی باخته نیکنامی
جارید اندوخت *

قطب الدین خان

برادر شمس الدین خان ^(۲) اتکه و از امرای بزرگ اکبریت
بمنصب پنجزاری اختصاص داشت - در ایام تیولداری
پنجاب در ^(۳) بلده فاخره لاهور بقاخ خیر (که از اسباب ابقا
و ذکر جمیل است) اساس گذاشته - و در سال نهم بطریق
کمک میرزا محمد حکیم بدارالملک کابل شتافت - و بغزنین
(که وطن مانوس او بود) ^(۴) رفته بتمام اقوام و احباب دور
و نزدیک تفقدات کریمانه نمود - و طرح منزل و باغ انداخته
برگشت - و چون پنجاب از اتکه خیل برگرفتند سرکار مالوه

(۲) نسخه [ج] از امرای - (۳) در [بعضی نسخه] ابقاء ذکر جمیل -

(۴) نسخه [ب] از او بوده .

(مآثر الامراء) [۵۷] (باب القاف)

بخان مذکور مکرمت شد . و بعد فتح گجرات بجاگیری
سرکار بهرونچ (که جنوبی احمدآباد است - و قلعه دارد که
آب نربدا از پایان او گذشته بدریای شور در شود . و آنرا یک
از بنادر آنصوبه می‌شمردند) نامزد گردید : و پس ازان
حضور رسیده بمنصب والی پنجپزاری امتیاز یافت . و
چون آثار بزرگی و کارشناسی از نامیه حالش لعمه ظهور
میداد در سال بیست و چهارم بخدمت اتالیقی شاهزاده
سلطان سلیم سر برافراخت . و بخاعت گرانمایه واقو (که
در سلسله تیموریه پس پایه سترگ دارد) و خطاب بیکلربگی
(که از اعظم القاب این دودمان است) سر افتخار بخرج برون
رسانید . و او بسپاس گزاری این مهین بخشش جشن
عالی ترتیب داد . و استدعای مقدم پادشاهی نمود .
عروش آشیانی دران بزم شادمانی شاهزاده را بر دوش او گذاشته
قرین مجد و سعادت گردانیدند . و بعد چندی بخدمت
سرکار بهرونچ تا نذر بار بدر تقویض یافته دستوری تعلقه
گرفت . و در سال بیست و هشتم سنه (۹۹۱) نهصد و نود
و یک سلطان مظفر عرصه گجرات را غلبه آمای شورش ساخت
ار با همه درسماندیشی و عاقبت بینی از برگشته‌پوزگاری
بغفلت در شده به چاره‌گیری نیفتاد . هر چند امرای یقین

(۲) نته [نج] شمردند - (۳) در بعضی نسخه [نه] سلطان مقرر .

نمیشتند که کج گرایان بر سر جاگیر و منصب باهم آویزه دارند
 بچستی و چالاکی روانه باید شد تا هنگامه آنها پراکنده
 گردد - گران پائی نمود و توفیق شایسته کاری نیافت - چون
 از حضور سرزنشها رفت فوج بر سر غنیم روانه کرد - آنها
 هزیمت خورده برگشتند - درین وقت بی آن که قلعه بهرونج
 را گزین سامان نماید (خود برآمد - خیر سالان گفتند که
 شورش بزرگ آسان برگرفتی چرا و به سپاه نپرداختن
 چیست - ناگزیر وقت زر دادن است و دلها بدست آردن -
 گوش نکرد - چون سلطان مظفر نزدیک رسید و از هر دو سو
 فوج برآراستند بسیاری از مردم بمخالف پیوستند - ناچار
 قطب الدین خان با خامه خیال خود را بدیوار بند بروده
 کشید - آنها او را فرو گرفتند - قطب الدین خان از خواسته پرستی
 و جان دوستی همت جانفشانی نیافته خیال آشتی در سر
 گرفت - زین الدین کنبو را فرستاده رخصت حجاز را با اندوخته
 طلبگار آمد - و ندانست که خواسته اندوزی همت پاسبانی
 آبروست - و گزین زندگانی همانست که در سر ناموس
 شود - جاردانی عبار بر سر خود پسندیده بغراوان لایه عهدنامه
 بدست آرده پیش سلطان مظفر رفت - او از بدگوهری
 نقض عهد نموده بجان گزایان سپرد که ازهم گذرانیدند *

(مائراامرا) . . . [۵۹] . . . (باب القاف)

گویند غدر و بدعهدی سلطان بر قطب الدین خان پیدا بود اما دیده بصیرتش را اجل موعود مکفوف ساخت که به عثماد حرف چندی ~~سمی~~ پیمان جان خود بیجا در باخت *

* اجل چون بخونش ببارید دست *

* قضا چشم باریک بینش به بست *

پسرانش یکی نورنگ خان که چندی در حضور بوده پستتر در صوبه مالوه جاگیر یافته - آخرها از انطاع داران صوبه کجرات گردید - و دزان صوبه مصدر کارهای پسندیده شد - سال سی و نهم بدزد شکم رخت هستی بر بست - ورمین گوچر خان - تیول او نیز در صوبه کجرات مقرر شده - باتفاق خان اعظم کوکه بخدمات آنصوبه می پرداخت *

* قاصم علی خان *

در سال دهم که عرش اشپانی بر سر علی قلی خان خانزمان یلغار فرمود او بر سر غازی پور تعیین گردید - و سال هفدهم (چون پادشاه بعد از فتح کجرات بتسخیر قلعه سورت متوجه شده بمحاصره کار بر متحصنان تنگ تر ساخته - و آنها ابلان طلبیدند) پادشاه خان مذکور را (که بقرب منزلت از اقراں خود ممتاز بود) روانه گردانید - و سال هیجدهم باتفاق

(باب القاف) [۶۰] (مآثر الامرا)

خان عالم ، و غیره به کمک منعم خان خانخانان جهت تسخیر
پتنه دستوری یافت . و باز بتقریب بحضور آمد^(۲) - در همین سال
شجاعت خان محمد مقیم را (که غایبانه منعم خان حرب
ناشایسته در حق او گفته بود - و پاس مجلس خسروانی از
دست داده) همراه خان مذکور نزد خانخانان فرستادند - و
در سال دیگر هنگامی (که نزدیکی آله آباد معسکر فوج پادشاهی
بود) بحضور (سیده دولت آستاندوس حاصل نمود - و سال
بیست و دوم همراه صادق خان به تنبیه مدیگر بندیده (خصت^(۳)
پنیرفته - و سال بیست و پنجم همراه خان اعظم کوکه بشرقی دیار
مامور گشت - و سال بیست و ششم برای تسلی و دلասائی
منسوبان حاجی بیگم طغای زاده والده جنت آستانی (که با
پادشاه مهر و شفقت بسیار داشت - و پادشاه را هم از خرد سالی
با وی انس و الفت بیشتر بود - و پس از سفر حجاز آمده
در مقبره جنت آستانی میگذرانید - و دران ایام بملک بقا
شتافته بود) نامزد شد - و در سال سی و یکم (چون پادشاه
برای حفاظت هر صوبه در امیر را تجویز فرمود) صوبه اوده
بشرکت فتح خان تعلق باو گرفت - و در سال سی و پنجم از
خیرآباد بحضور آمده باستلام عتبه خلافت سرمایه کامیابی
اندوخت - و آخر همین سال بکالپی (که در اقطاع او بود)

(۲) نسخه [ب] بحضور آمده - (۳) نسخه [ج] مدیگر بندیده .

رخصت یافت - مال کارش بکجا انجامید معلوم نشد *

قریش سلطان کاشغری

کاشغر ولایتی است. از اقلیم ششم در غایت نضارت :

شمالی آن کوههای مغلستان است - و آن حدی به شاش داده

و حدی از طرفان گذشته بزمین قلماق در می آید - و از

شاش تا طرفان سه ماهه راه است - غربی او هم کوهی است ^(۲)

طولانی که کوههای مغلستان از آن مدشعب می شود - و شرقی

و جنوبی او بحرانی است بیدابان و پشتهای ویک (دان)

نسب مشارالیه بقآن بزرگ میرسد - بدین طور - قریش

سلطان بن عبدالرشید خان بن سلطان ابوسعید خان بن

سلطان احمد خان المشتهر بالابچه خان بن یونس خان بن

اویس خان بن شیرعلی اغلان بن خضر خواجه خان بن

تغلقمور خان بن المانوقا خان بن دوا خان بن براق خان بن ^(۳)

بیمون خان توا بن موآلگان بن چغتائی خان بن چکنیز خان ^(۴)

قتلغ - نگار خانم مادر فردوس مکانی دختر یونس خان بود -

چون عبدالرشید خان فوت نمود حکومت کاشغر بعبدالکریم خان

برادر کلان قریش سلطان باز گردید - او با دیگر برادران

برطبق وصیت پدر و بحکم نیکوگوهری شیوه خیر اندیشی

(۲) نسخه [ب] و غربی - (۳) نسخه [ب] روا خان - (۴) نسخه [ب]

(باب القاف) [۶۲۰] (مآثر الامراء)

داشته - درین ضمن میان خدابنده پسر قریش سلطان و عم او
محمد خان آریزش شد - خدابنده بفرغ شتافته بامداد آنها^(۲)
طرفان و نواحی آن بر گرفت - خان از متوهم شده قریش
سلطان را رخصت حجاز داد - او با زن و فرزندان خود
ببدخشان آمد - از آنجا ببلخ براند - و بر رخصت عبدالله
خان متوجه هندوستان گردیده سال سی و چهارم بملازمت
عرش آشیانی در یافت - و بعثایت خسروانی کامیاب گردیده
سال سی و هفتم مطابق سنه (۱۰۰۰) هزار هجری در
حاجی پور بدر شکم و دیعت حیات سپرد - بمنصب
هفت صدی رسیده بود - پس ازان پسرانش بقدر حال
(روزگار داشتند) *

قاسم خان میر بکر

براستی و کامرانی و دلادری و مهم سازی از ناموران زمانه
بود - خواهر زاده در سمت میرزا است (که به دیوین پرستاری
این عالی دودمان اختصاص داشت - چون در سنه (۹۵۴)
نهمصد و پنجاه و چهار مرزا بکمران در قلعه کابل تحصن
ورزید و جنّت آستانی بر کوه عقابین (که بقلعه اشراقه
دارد) نازل اجلال نموده توپ و ضرب زنها نصب فرمود
قاسم خان با برادر خود خواجگی محمد حسین بدستداری

(۲) در بعضی [نسخه] فرغ *

(مآثر الامراء) [۶۳] (باب القاف)

بخش بیدار از برج (که میان دروازه آهنین و برج
قاسم برلاس است) خود را انداخته پدپوس گرامی استمعاد
یافت و از آن روز پیوسته مطرح اشعه التفات پادشاهی
بود - پس از سوز آرائی عرش آشیانی بهرور و تدبیر بلند
پایه امارت مرتقی گشته بمنصب سه هزاره چهره کامیابی
افروخت - قلعه رفعت اساس آگره (که برصانک و متانت
عدیل و نظیرش مساحان (بع همگون نشان نداده اند) بحسن
(۲) اهتمام قاسم خان در عرض هشت سال بصرف هفت کرد تنکه
(که سی و پنج لک روپیه باشد) صورت اتمام و نقش اختمام
گرفته - در سال دهم سنه (۹۷۲) نهصد و هفتاد و دو بر ساحل
دریای جون در سمت شرقی شهر بجای قلعه پیشین (که
بواسطه توالی نوابی زمان و تصادم حوادث روزگار ارکان آن
بانحلال انجامید) طرح این حصن حصین کشیدند - عرض
جدار سی گز و ارتفاع از اساس تا کنگره شصت گز - سنگهای
سرخ تراشیده چنان باهم وصل یافته که سرموئی را در دروا
زه آن راه نیست - و همه جا ینیادش را بآب رسانیده - بمزید
احتیاط سنگها را با حلقهای آهنین گذرانیده بر یک دیگر
نشانندند - در سال بیست و سوم قاسم خان بایالک دارالخلافه
آگره سرقزانی یافت - و در اوائل شعبان سال سی و دوم

(۲) نسخه [ج] نداده - (۳) نسخه [ب] بیست و هال

سنه (۹۹۵) نهصد و نود و پنج بتسخیر ملک کشمیر مامور گردید *

این ملکیست که از دشواری راه و صعوبت گریوها پیشین فرمان دهان دل بگرفتن آن نهمیده اند - هر چهار طرف از کوهها سر با آسمان افراخته پاسبانی کند - اگرچه شش هفت راه دارد و ازان بهمه راه لشکر گران تواند شتافت لیکن در هر یک ازینها اگر پیر زالی چند بلخشانندن سنگها نشیذن مردان ازان گذاره نتوانذن کرد - قاسم خان از کارشناسی و پردلی بکشاده پیشانی پذیرای این خدمت گشت - یعقوب خان ولد یوسف خان چک (که دران ایام بحکومت کشمیر سر نخوت می افراخت) با جمعیت تمام باهنگ نبود پذیره شد - در کتل کمزیر تنگی دره را استحکام داده نشست - چون مردم آن دیار از سرداری او دل تنگ و ملول بودند لغت جدا شده بقاسم خان پیوستند - و برخی در سری نگر لوای مخالفت افراشتند - ناگزیر یعقوب خان باطفاى نائره (که در خانه سرکشیده بود) متوجه شد - قاسم خان بی مانع و مزاحم بدان مملکت درآمد - از تاب مغلوبت در خود خدیده بکوهستان درخزید - پس ازان مکرر جمعیت فراهم آورده بکارزار پیوست - اما طرفی نبهت - ناگزیر راه ایلی و اطاعت پیمود - و داخل بندهای پادشاهی گردید - از آنجا

(مآثر الامرا) [۶۵] (باب القاف)

(که طینت قطان آن مرز و بوم قاطیة بشارت و بد خوئی سرشته اند) رزے نبود کم فتنه سو نمیزد - و ماهی نه که فسادے بر نمی خاست *

قاسم خان از بسیاری آریز و ستیز بستوه آمده استغای حکومت آنجا نمود - و در سال سی و چهارم بمرزبانئی دارالملک کابل تعیین شد - و مدتی فراهم آدر اشتات آن دیار بود - اندجانی پهرے در بدخشان خود را پور شاهرخ میرزا نامیده چنده بکامرانی کام فراخ برزد - پس ازان (که توران شاه برود چیره دستی یافت) برابرلی هزاره طرح دوستی انداخت - در هنگامه (که قاسم خان بحضور شتافک) از باهنگ آن (که بدان الوس پیوندند) با معدودے بدان دیار در آمد - و براه داران چنان را نمود که بدربار پادشاهی میروم - هاشم بیگ پسر قاسم خان (که بذیابن پدر رائق و فائق مهمات انصوبه بود) جمع پیش روانه کرد که بدرقه شده او را آورند - آن (۲) تبه سگال چون از پنجشیر گذشت به بنگاه هزاره شتاب آرد - هاشم بیگ نیز به تیزری در آمد - بلخته آریزش او را پایبند بکابل آرد - پس ازان (که قاسم خان معاودت نمود) از ساده لوحی او را نزد خود جا داده پاسبانی را آسان بر شمرده - و همراهان او را بنوکری برگزید - هر چند هوا خواهان خیر اندیش

(۲) در بعضی [نسخه] نیز *

(باب القاف) . [۶۶] . (مأثر الامرا)

عذر سنجي بر گزار دند نهوده مند نيامد . آن بدسروشت با پانصد
بدخشي هم داستان شده بگمبين . جان شكري نشست . دران
هنگام (که او را بهکم پادشاهي روانه حضور ميکردند) نيم روز
با تلخ چند سر زده به خوابگاه قاسم خان (که جز پرستار
چند نزديک نبود) در آمد . او مردانه نقد زندگي سپرده .
سروش بر ليزه کردند . هاشم بيگ ازين خبر در بارک نهاده
در و بند بر شکست . و هنگام تير و بندوق بر آراسته بسياري را
به نيستي سرا فرستاد . و دران ميان فتنه آرا نيز پياداش
کردار رسيد . اين واقعه در سال سي و نهم سنه (۱۰۰۲) هزار
و دو هجري در داد .

قطب الدين خان شيخ خوين

دخترزاده شيخ سليم فتحپوريست . پدرش از شيخزادهای
بدون است . نهبت کولتاشي بجنبت مکاني داشت . هنگام
(که ايشان در ايام شاهزادگي باله آباد شتافته از خود هري
و بيراه وي بضبط ملک پرداختند) او را بخطاب قطب الدين
خان برخواخته بصوبه داري . بهار نامزد کردند . و پس از
سرور آرائي بمنصب پتجهزاري و صاحب صوبگي بنگاله بلند رتبه
گشت . چون شورش طلبي و فتنه جوئي شير افکن خان
استجلو (که برادران بنگاله در قبول داشت) مکرر بعرض

(مآثر الامراء) [٤٧] (باب القات)

رسیده بود یا بسبب زوجة او مهرنسا بیگم (۲) که ذخیره خاطر پادشاهی بود . چنانچه در احوال شیرافکن خان بتفصیل مرقوم خامه گردیده) وقت رخصت بقطب الدین خان اشاره رفت که اگر او را بر جاده اطاعت و سداد ثابت قدم یابد و گذارد و الا روانه حضور نماید . و اگر در آمدن تعلل و زدن بسرا رساند . چون قطب الدین خان بدان دیار رسید از طرز سلوک و معاش او نیز بد مظنه گشته هر چند نزد خود طلبداشت شیرافکن خان (ده از نوشته وکیل بر سرگذشت آگهی یافته بود) عذرهای دور از کار پیش آورد . قطب الدین خان بر سبیل ایلغار متوجه بودوان شد . و شیخ غیاثا خواهرزاده خود را پیشتر فرستاد که مافی الضمیر او دریابد و بگوید که ما بتحصیل پیشکش زمپنداران این ضلع آمده ایم . شما هم رفیق باشید . غیاثا چندان لابی و چاپلوسی نمود که شیرافکن خان را یقین شد که غدری در میان نیست . جریده برسم استقبال راهی گشت . چون از آمدنش قطب الدین خان مطلع شد به جماعه داران معتبر گفت که هرگاه من تازیانه بردارم شما او را از هم بگذرانید . شیرافکن خان با دو کس آمده بتواضع ملاقات نمود . مردم از اطراف هجوم کردند . او گفت که این چه درش تو زک است . قطب الدین خان مردم را مانع گشته تنها با او چند قدمی

همراه شده گرم سخن گردید - شیرافکن خان از چهره حال نقش
 غدری استنباط نموده پیشدستی نمود - گویند قطب الدین خان
 ازین ملاقات بوضع آدمیانه از اراده غدر از خاطر برآورده بود - چون
 دست بمنع هجوم برداشت آنها اشاره معین پیدا داشته گرم و گیرا
 شدند - چهار شیرافکن خان شمشیر^(۲) کشیده بر شکم قطب الدین
 خان (که بسیار مرطوبی بود) چنان زد که امعا و احشا بیرون
 افتاد - قطب الدین خان بهر دو دست شکم را گرفته باراز
 بلند گفت که این حرام نمک را نگذارند که بدر رود - ایبه
 خان کشمیری (که از عمدها بود و از شجاعان و جلالت بهره
 تمام داشت) اسب برانگیخته زخم شمشیر بر فرق او زد -
 شیرافکن خان شمشیر^(۳) به ایبه خان زده کارش تمام
 ساخت - درینوقت ملازمان قطب الدین خان از هر جانب غلو
 کرده بتیغ انتقام در گذرانیدند - قطب الدین خان اسب سواره
 چندان ایستاد که خبر کشته شدن او رسید - احوالش متغیر شد -
 و غیال را بضبط اموال و آریدن قبائل او بهر دو رخضمت
 کرد - و خود پالکی سواره روانه گردید - لخته راه نوردیده بود
 که در گذشت - نعل او را به فتحپور سیکری نقل کردند -
 در سنه (۱۰۱۶) یک هزار و شانزده هجری سال دوم جهانگیری
 این سانحه واقع شد *

قلیچ خان اندجانی

از طائفه جانبی قربانی ست - ابا عن جد در خدمت
 سلاطین چغتای صاحب نسبت بود - خصوص جدش نزد سلطان
 حسین میرزای بایقرا رتبه عمده داشت - و او در خدمت
 عرش آشیانی بمزید قرب و اعتبار اختصاص گرفت - عرش آشیانی
 در سال هفدهم سنه (۹۸۰) نهمصد و هشتاد و پنج قلع
 آهزی بنیاد سورت توجه صرف نمود - [این قلع بر ساحل
 دریای قزقستان سمت قریب بدریای شور - در طرف آن آب محیط
 گشته و از در جانب دیگر خندق عمیق بآب رسیده - صفر آقا
 مخاطب بخندارند خان غلام ترک سلطان محمود گجراتی در
 سنه (۹۴۷) نهمصد و چهل و هفت بنا نمود * ع *

* سد بود پرسینه و جان فرنگی این بنای *

تاریخ است - [عرش آشیانی در محاصره یکماه و هفده روز
 بدست آورد - و قلیچ خان بکراست و میانت آن در
 عالی اساس نامزد گردید - و در انجام سال بیست و سیوم
 از حضور بصوبه گجرات دستوری یافت که بیادری کارپردازان
 آن ناحیه همکماشته بآبادری اطلاع خود بفرزاید - و در سال
 بیست و پنجم پس از کشته شدن شاه منصور دیوان انتظام مهم
 وزارت بدر مفوض گشت - و در سال بیست و هشتم (چون شورش

(باب القاف) [۷۰] (مائوالامرا)

سلطان مظفر گجراتی در دیار گجرات برخاست - و شکست
فاحش بر شهاب الدین احمد خان و اعدای خان افتاد (از
پیشگاه خلافت میرزا خان و قلیچ خان تعیین گشتند بقرار آن
که نخستین از راه راست رفته بهمالش فتنه پردازان پردازان - و
دومین قبولداران مالوه را گرفته در آن مملکت فسیح درآید -
چنانچه قلیچ خان مدتها در بندوبست آن الکة وسیع بهر
برد - و در سال سی و چهارم سرکار سنبهل بجاکیر از مقرر
گشت - و هنگام نهضت کشمیر بهمراهی راجه بهگونت داس
و راجه تودرمل دستوری اقامت دار السلطنة لاهور یافت که
باستصواب همدیگر مهمات ملکی سرانجام دهند - و پس از
در گذشتن راجه تودرمل مدتی بسرانجام دیوانی علم استقلال
می افراشت - و در سال سی و نهم سنه (۱۰۰۲) هزار و دو
هجری (که هفتم خان مرزبان کابل کشته گردید) قلیچ خان
بایالت آن ملک سر برافراخت - و چون روشانیان از ممر
کشته شدن صوبه دار سرتابی پیش گرفته بودند قلیچ خان
به تیراه در آمد - اما از کم آزدگی زود بکابل برگردید - و
ازین جهت (که زبلی ملک را بشایستگی روبراه نکرد) معزول
شد - و در سال چهل و دوم سنه (۱۰۰۵) هزار و پنجم شاهزاده
سلطان دانیال را بمنصب هفت هزاری هفت هزار سوار برنواخته
باقطاع صوبه آله آباد رخصت کردند - قلیچ خان (که دخت

(مآثر الامراء) [۷۱] (باب القاف)

او بشرف ازدواج شاهزاده سعادت ازدوخت (بمنصب چهار هزار و پانصدی سر ' برافراخته باتالیقی شاهزاده چهارم افتخار افروخت - و در سال چهل و سیوم از خدمت شاهزاده سرگران شده بحضور رسید *

و در سال چهل و چهارم چون رایات پادشاهی بعزیمت خاندیس باهتزاز آمد پاسبانی دار الخلافه آگره بدر تفویض یافت - و پس از مراجعت عرش آشیانی از آسیر سال چهل و ششم (چون در پنجاب بزرگ امیرت نبود) قلیچ خان بدارائی آن دیار رخصت یافت - او مرزبانیه کابل نیز درخواست - پذیرفته آمد - و در سر آغاز جلوس جهانگیری بصوبه داری گجرات مامور گشت - و در سال دوم سنه (۱۰۱۶) هزار و شانزده باز بصوبه داری پنجاب اختصاص گرفت - و در سال ششم چون لاهور بتیول مرتضی خان شیخ فرید قرار یافت قلیچ خان بحضور رسید - و از تغیر خاندوران بنظم کابل و استیصال احدات ردشانی و ضبط افغانستان تعیین گردید - سنه فوتش از تعداد حروف الموت جسر یوصل الكبیب الی الكبیب ظاهر می شود - قلیچ خان صلاح و تقوی بسیار داشت و در تسنن متعصب بود - و همیشه بدرس علوم و افاد طلاب اشتغال می نمود - گویند در صوبه داری لاهور یکپاس بدرس فق و تفسیر و حدیث در مدرسه قیام می ورزید - و باقصی غایت در

(باب القاف) [۷۲] (مآثر الامرا)

ترویج علوم شرعیه می‌کوشید . مردم آنجا بامید (روشناسی و
انجاء) طالب علوی نام به تحصیل علم کردند . قلیچ خان طبع
موزون داشت . الفتی تخلص می‌کرد . این رباعی ازوست
* رباعی *

* عاشق هوس وصال در سر دارد *

* صوفی زرقه ز خرقه در بر دارد *

* من بنده آنکس که فارغ ز همه *

(۲)
* دائم دل گرم دیدم تر دارد *

گویند آخرها (که بحسب الطلب عرش اشیانی در شش
روز از لاهور باگه رسید) دران هنگام ابتدای پیش آمدن خواجه
ابوالحسن تربتی بود . (روزی خواجه عرض کرد که دامن جامه
حضرت از دو سوی صاف می‌شود و دامن جامه من از یکی و
چه قدر گشاد و کلان است . قلیچ خان گفت خواجه زیر دامن
تو چند کل و کور اند و زیر دامن حضرت عالمی ست . دامن
دولت ایشان گشاد باد . سهل کفایتی ست *

در ذخیره الخوانین آورده که از محمد سعید پسر میرم قلیچ
برادر زاده قلیچ خان (که در صدق و صلاح و راستی و درستی
به همتای روزگار بود) و از قصه ای اتفاق و غایت اهمیت
بترویج دین متین مجتهد وقتش می‌شمرده) شنیدم که

میگفت در سال هزارم (که چونپور درجاگیر قلیچ خان مقرر شد) خان مذکور بماری طرح انداخت - اتفاقاً در حفر بنیان کاسه گنبدی از کج ظاهر شد - بحضور من قلیچ خان تاده روز از صبح تا شام با جمیع اشراف و اعیان آن بلده درانجا می گذرانید تا گنبد درست نمایان گردید - قفل یک منی (که بر دراز آهنی او زده بودند) قلیچ خان شکسته با جم غفیر بگنبد درآمد - شخصی چال ریش گندم کون مستقبل قبله بطور جوگیان آسن زده نشسته - از صدای فتح الباب و شور مردم سر برداشته بزبان هندی پرسید - که اوتار راجه رامچند شد - گفتند شد - گفتن سیتا را (که زاون برده) بدست رامچند افتاد - گفتند افتاد - گفت اوتار کشن در متهر واقع شد - گفتند چهار هزار مال است که آمد و گذشت - گفت ظهور محمد خاتم النبیا در عرب شد - گفتند هزار سال است که از عالم رحلت کرده و بدین او جمیع ادیان باطل گشته - گفتن آب گنگ جاری ست - گفتند آبروبخش عالم است - گفت مرا بر آرید - قلیچ خان هفت خرگاه متصل هم برپا کرد و هر روز در یکم نقل مکان می نمود - روز هشتم بیرون برآمد - بروش اهل اسلام نماز می گذارد - و در خواب و خور بزرگ مردم دیگر بود - شش ماه زیست - کلم با کسی نکرد - اگرچه در قدرت آباد الهی ائمال این حکایات و زیاده بواس مستبعد

نیز - بلکه از سبکخانه بر ایقاع نوادر قادر است اما این نقل
نه از محالات عادی است که کسی آن را نسبت بندرت دهد
بل از ممتنعات عقلی است - اما چون رادی خالی از رتق
نبود ثبوت افتاد - قلیچ خان صاحب قبیلہ بود - اکثرے بمرتبہ
امارت رسیدند - از پسرانش میرزا سیف الله و میرزا چین
قلیچ در عهد عرش آشیانی بمناصب مناسب امتیاز داشتند -
احوال میرزا چین قلیچ علحدہ بقلم آمد *

* قاسم خان میر ابو القاسم نمکین *

از سادات حسینی هردیست - ابتدا نوکر میرزا محمد حکیم
بود - بیداری طالع در ملازمان عرش آشیانی انسلک گرفت -
چون در بهیروز و خوشآب جاگیر یافت بنابر قرب نمکسار رکابی و
پیاله از نمک طیار کرده پیشکش فرستاد - به نمکین ملقب گردید -
[نمکسار کوهم سم بدرازی بیسم کرده مضاف صوبہ پنجاب
در درآبہ سندہ ساگر (که مابین بہت و سندہ بدین نام
موسوم است) - ازان پارچہای نمک بریده جدا سازند و برداشته
بگذار آزند - و آنچه حاصل شود سه حصہ از کنندگان و یک
حصہ دستمزد بر آزندگان - سوداگر از نیم دام تا دو دام منی
خریده بدور دستها بود - و در هفده من یک رویہ بسرکار دهد -]
هنر پیشگان ازان سنگ طبق و سرپوش و اقسام ظروف بوتراشند -
میر در پیشگاه اکبری قرب و منزلت داشت (۲) - در جنگ دارود

خان کوراني زنجير طلاي فيل از خانه اش برآمد - در رتبه انحطاطي واقع شد *

سال سي و دوم (که افغانان سواد و بکور و تيراہ با اهل و عيال خود بحضور آمدند عرش آشياني مير را کروي و فوجدار آنجا کرده نصف سرداران آن قوم را در راکب نگاهداشته ديگران را بهمراهي مير رخصت فرمود . تا سال چهارم بمنصب هفصدي رسیده - سال چهل و سيوم سنه (۱۰۰۷) هزار و هفت حکومت بهکر سر برافراخته دستوري تعلقه يافت - مسجد عالي قصبه (۳) سکر اساس گذاشته اوسم - چون با رعایا و سکنه آنجا بدسلوکی و ناهنجاري پيش گرفت باستغاثه آنها معزول گردید - گویند چون بحضور رسید ستم کشان بقاضي عبدالحي قاضي اردو بیداد بردند - او طلب عدالتخانه نمود - مير حاضر نشد - قاضي بعرض آشياني را نمود که مير اطاعت حکم شرع و فرمان برداری حضرت نکرد - حکم شد که بپای فيل بسته تشهير نمایند - مير آگهي يافته باستصواب شيخ معروف صدر بهکر (که حاضر بود) جميع داد خواهان را بزر رافي ساخته همان روز (رانده بهکر نمود - و بگاه بدربار شتافته بعرض رسانید که قاضي خلاف واقع ظاهر کرد - نه کسی از مردم بهکر فریاد یست و نه مرا بعدالتخانه طالب کرده اند - چون از قاضي استفهام شد او هر چند باحضر

ستم رسیدگان دست و پائی زن کسم پیدا نگشت . ازان روز قرار یافت که قاضی چهره مستغیث نوشته به پیشگاه پادشاهی ایستاده نماید . و پس ازان میر باضافه مضمب و خطاب خانی سرفرازی یافته به تیولدارمی گجرات مامور شد *

چون سال اول جهانگیری سلطان خسرو بغی ورزیده از شیخ فرید بخاری شکست خورد بحال قباہ سوگردان بادیه حیرت و هیمان شد که بکدام جانب رخت ادبار کشد - جمعی از افغانان (که رفیق طریق عصیان شده بودند) گفتند که از ولایت میان درآب تاخمت و تاراج کنان سرے بدارالخلافة باید کشید اگر کارے از پیش رفت بهتر و الا بڈیار شرقیه باید شتافت که ملکہ وسیع است - حسن بیگ بدخشی گفت که این کنکاش غلط است - شما را بجانب کابل باید رفت - چون خسرو عزان اختیار بدست او داده بود صوابدید او مرجع بنداشته یکران عزیمت بدان طرف راند - از آنجا (که فرامین به ممالک رفته بود که تیولداران و کردریان از حدود متعلقه خویش خبردار باشند - هرجا او ظاهر شود درگرفتن او سعی بکار برند - لاجرم در گذرها احتیاط بسیار میشد - خسرو با حسن بیگ و چند کس دیگر خواست از دریای چناب ^(۲) بگذرد - بگذر سوده رفته رفته وقت شب بتفحص کشتی

می گشت - یک کشتی بے ملاح بدست افتاد - ناگاه کشتی دیگر بر هیمة و کاه هم رسید - حسن بیگ ملاحان آن کشتی را خواست بزر کشیده بر کشتی خالی آرد - شور و غوغا برخاست - چودهرمی سودهره مطلع شده بکنار آب رفت - و ملاحان را از گذرانیدن مانع آمد تا آنکه سپیده صبح دمید - میر ابوالقاسم نمین از گجرات با منصبدارانی که در آنحدود بودند (فته آن غریق بحر بے راهه روی را بقصبه آرده نظربند نمود - و این حسن خدمت در پیشگاه خلافت باعث مجری گشته از اصل و اضافه به منصب سه هزار ترقی نمود - و بار دیگر بایالت بهکر نامزد شد - میر آنرا وطن قرار داده بر کوهچک (که مشرف قلعه بهکر است جنوب رویه جانب قصبه لوهري متصل دریای پنجاب مشهور به چهارمانری گور خانه خود ساخته صفه صفا نام گذاشت -) در شبهای ماهتاب بے نظیر عالم است) و همانجا مدفون گشت - گویند اشتها بسیار داشت (هزار انبه و هزار سیب شکری و دو خربزه یک یک منی می خورد - کثیرالارلان بود - بیست و دو پسر داشت - ازان جمله میر ابوالبقای امیر خان جدا مذکور گشته - و میرزا کشمیری در فترات سلطان خسرو آلت جولیمن او را حسب الحکم بردند - و میرزا حسام الدین

(باب القاف) [۷۸] ، (مآثر الامرا)

توفي کرده در جواني در گذشت - و ميرزا يدالله منصب
نداشت - نوکر خانجهان لودي بود *

* قاسم خان *

پسر مير مراد جويني ست - در سواف ايام جوين
داخل ولايت بيهق بود (که بلده آن سبزار است) و
اکنون الکه ایست سر خود بکثرت اشجار و انهار ممتاز - و
مردم نیک از انجا بسیار بر خاسته اند - مثل شيخ سعدالدين
حموي و امام الحرمین ابوالمعالي و خواجه شمس الدین
صاحب دیوان - مير مراد نیز از اکابر سادات آنجا است -
در دکن بسیار مانده بدکني شهرت گرفت - بمزيت شجاعت
و پرداي امتياز داشته - در فنون تير اندازي او را صاحب
قبضه مي دانستند - ^(۲) عرش آشياني بجهت تعليم سلطان خرم
مقرر فرمود : سال چهل و ششم اکبري در بخشگيري لاهور
در گذشت *

قاسم خان شعر را متين مي گفت - و عبارت مربوط
مي نوشت - ابتدا در بنگاله در صوبه دارى اسلام خان چشتي
فاروقي خزانچي ^(۳) آنصوبه بود - اسلام خان در تربيت او و
پروارش هاشم خان توجه تام مبذول داشته - بيمن دستگيري
امير کریم الشيم ^(۴) شده بهم رسانيد - پس ازان که منيجه بيگم

(۲) نسخه [ب] ميداشتند - (۳) نسخه [ب] شد (۴) نسخه [ب ج]
منيجه بيگم

همشیره نور جهان بگو منسوب شد ترقی کرده بوالا پایه امارت
 بر آمد - و صاحب طبل و علم گردید - ظرفی دربار قاسم خان
 منیحه می گفتند - در خدمت جنت مکانی طرف مصاحبت
 نیز پیدا کرد - (رزقه پادشاه آب خامه طلبید بسکه پیاله
 گلی نازک بود - تاب حرکت آب نیارزده شکست - پادشاه
 بقاسم خان نگاه کرده فرمود
 * ع *

* کاسه نازک بود آب آرام نتوانست کرد *
 * ع *
 ار فوراً پیش مصرع رساند

* دید عالم را و چشمش ضبط اشک خود نکرد *

در اواخر عهد آن پادشاه عالیجاه بنظم صوبه آگره و صیانت
 قلعه و خزاین آنجا می پرداخت - هنگامی که جنت مکانی
 شفقار شد و شاه جهان برای جلوس از جنیر دکن عازم
 دار الخلافه گشت و ساخت باغ دهره (که بانتساب بنورالدین
 محمد جهانگیر بنور منزل موسوم است) مخیم اقبال گردید [
 قاسم خان احراز ملازمت نموده مطرح عنایات پادشاهی شد - و
 در سال اول بمنصب پنجزاره پنجزار سوار اختصاص یافته
 از تغیر فدائی خان بنظم صوبه بنگاله سر افتخار برافراخت -
 اعلی حضرت قبل از جلوس بدان دیار نهضت فرموده از
 شقاوت بزمی فرنگیان بندر هوکلی آگهی یافته بود که برگزینان

اضراف را اجاره گرفته رعایای آن موضع را بغنم و ستم و جمع را بتطميع نصراني ساخته بفرنگ مي فرستند - بلکه در پرگنات غير اجاره نيز اين عمل شنيع مي نمايند [و آن بندر است نواحداث - خور و از دريای شور جدا شده قريب بيست کره برآج محل آمده - و آب گنگ از راج محل پيش گذشته بآن مي پيوندند - و از مکان اتصال جانب راست بمسافت ربع کره بر کنار خليج گنگ بندر ساتگانون واقع است - در زمان سلاطين سابق بنگاله جمع از سوداگران فرنگ (که سکن سرنديپ بودند) بدانجا آمد و شد داشته بیک گروهی بندر مذکور بر کنار خور بهانه آن (که جائی جهت بيع و شرا ضرور است) بدستور بنگاليان خانه چند ساختند - و بمرور ايام از بپردائی حکام آن ولايت فرنگی بسيار فراهم آمده معموره عظيم بر دي کار آمد - یک جانب دريای شور و سه طرف ديگر را خندق کنده آب خور انداختند و بتوپ و تفنگ استحکام داده به بندر هوکلي نامزد کردند - و آمد و شد جهازات فرنگ بدانجا قرار يافت - و بندر ساتگانون در بکساد نهاد [لهذا وقت رخصت بقاسم خان اشاره رفت که از ديرباز هدم معابد ضلالت معاهد نصاری اين بندر مکنون ضمير است - پس از نظم مهم ضروريه آن صوبه در بر انکندن بنيان اين طائفه تباہ کيش مساعی جميله بکار برد - قاسم خان در سال چهارم عايت الله

پسر خود را با آله یار خان (که در حقیقت سردار او بود)
 و جمعی از منصبداران بدان صوب رخصت نمود - مبادا آن^(۲)
 گروه خبر یافته و بکشتی در آمده ازین مهلکه بدرزند - شهرت
 داد که بتاخت و تاراج هجلی میروند - و برخی را با نواره
 تعیین کرد که سر راه آنها را به بندند - فرستاده ها یک دفعه
 بیلغار شتافته هوگلی را محاصره نمودند - و قریب سه و نیم^(۳)
 ماه کشید - فرنگیان گاهی بجذک و جدال میپرداختند و گاهی
 بانتظار کمک فرنگ در صلح زده بلیت و لعل می گذرانیدند -
 مجاهدان در پیش خذوق کلیسیا^(۴) (که عرض و عمق کم داشته)
 چرها زده آب دزدیدند - و تقب ببارت انباشته آتش زدند -
 آب عمارت با بسیاری از ضلالت کیشان با آسمان پرید - بهادران^(۵)
 یورش نموده مفتوح ساختند - از آغاز تا انجام ده هزار مرد
 و زن فرنگی بتقل رسید - و چهار هزار و چهار صد کس اسیر
 گردید - و قریب ده هزار کس از رعایا (که در قید آنها بودند)^(۶)
 رهائی یافتند - و هزار کس از اهل اسلام بدرجه شهادت رسیدند -^(۷)
 و پس ازین فتح سه روز گذشته بود که قاسم خان در سغه
 (۱۰۴۱) یک هزار و چهل و یک هجری باجل طبیعی بساط

(۲) نسخه (ب) که مبادا بران گروه - (۴) نسخه [ج] قریب سه و نیم ماه

(۳) نسخه [ب] کلان - (۵) نسخه [ج] دو هزار - (۶) نسخه [ج]

ده هزار از رعایا - (۷) نسخه [ب] رسیده *

هستی در نور دید - صاحب دیوان و منشآت است - کریم الطبع
و شعرا دوست بود - این دو بیت مشهور از وصیت * قطعه *

* بعد ازین در عوض اشک دل آید بیرون *

* آب چون کم شود از چشمه گل آید بیرون *

* عشقت آمد پی دل بردن و در سینه نیافت *

* دزد از خانه مفلس خجل آید بیرون *

مسجد جامع آگره در بازار آنگه خان بختی آن مرحوم است *

* قبیچاق خان امان بیگ شقاول *

ریش سفید الوس قبیچاق حوالی بلخ بوده - چون سال

بیستم شاهجهانی آن بلده مضرب عساکر هندوستان گردید

و رالی آنجا نذر محمد خان از کم فکری و کوتاهی نظری^(۲) توهم

بخود راه داده آوارگی دشت غربت برگزید مشارالیه از جدی

شده میدان چیچکنو و مارچاق^(۳) رحل اقامت انداخته در زکار

می گذرانید - بهادر خان (رهیل) و اصالت خان میر بخشی (که

کارفرمائی آن ناحیه از پیشگاه سلطنت برای (زین آنها تفویض

یافته بود) بارشاد پادشاهی استمالت نامه^(۴) بمشارالیه فرستاده

در اختیار دولت خواهی ترغیب نمودند - او به اقتضای

درست اندیشی و سعادت منشی پذیوای انقیاد گردیده خود

را به بلخ رسانید - کارپردازان بعطای شخص هزار شاهی از سرکار

(۲) نسخه [پ] کوتاه اندیشی * (۳) نسخه [ج] چیچکنو و مارچاق

والا و تجویز منصب دو هزار سوار خوشدل و خورسند
 ساختند - موصی الیه متعلقان را در باخ گذاشته برخاست
 سرداران بصوب گذران شتافت - تا ازیماق خود را فراهم آورده
 بعضی احشام دیگر را (که سر بفساد برداشته اند) امیدوار
 عوطف خسروانی نموده با خود متفق گرداند - از حضور نیز
 بفرازش منصب تجویزی مورد التفات گشته خطاب قبچق
 خانی ضمیمه آن گردید - و اختی از محال جیجکتو و میمنه و
 غرجستان و گذران و خاریاب و خیراب در قبول او تن شد - پس
 ازان (که ولایات بلخ و بدخشان بنذر محمد خان وا گذاشتند)
 رستم خان صاحب موبه اند خود برای درساج (که از توابع گذران
 است) روانه هندوستان شد - او با خان مذکور پیوسته برای
 یکم اولنگ چون چند منزله نوردید کدخدایان ازیماق او از عقب
 رسیده ظاهر ساختند که ما همه دل از اوزبکیه برداشته کمر
 همت به خواهی و خدمت گذاری این دولت بسته ایم - اما
 چندی توقف بجهت سامان سفر ضرور است - چون بر رستم
 خان ظاهر شد که الوس خان مذکور را سامان آن نیست که
 در زمستان همراهی نماید و توقف او تا اوائل بهار لازم است
 پنجاه هزار روبیه بطریق مدد خرج از سرکار والا بوی داده
 مرخص ساخت - او زمستان را در چارعد که بعدون فذدهار

پیوسته است گذرانیده بعد از انقضای آن در سال بیستم و دوم
 (۲) براه خواجه اوچین بقندهار رسید - و از بازگاہ خلافت بارسال
 منشور طاب و انعام پنجاه هزار روپیہ نقد از خزائن قندهار
 مفتخر و مباهی گردید - چون دران ایام خبر آمدن شاه عباس
 ثانی بر سر قندهار محقق بود او از کار طلبی بقلعه دار ظاهر
 ساخت که تا انجام این کار شریک اولیای دولت قاهره باشم -
 او مغتنم دانسته بصد دل محنت پذیر گردید - هنوز یک ماه
 نگذشته بود که شاه ایران بقندهار آمده محاصره نمود - از
 طرفین آتش قتال مشتعل گردید - تا آنکه شادی خان اوزنگ
 (که از تعیناتیان قاعه بود و درین هنگامه محافظت دروازه
 ویس قرن بمعهده اش را گذاشته بودند) از غردلی و بیجگری
 با غنیمت همداستان شده قبچاق خان را (که امارات اخلاص او
 پیدا بود و خواهش دریافت سعادت آستان بوس پادشاهی
 بسیار داشت) از راه برد - اگرچه بطیب خاطر دل نهان این کار
 نکرهیده نبود - اما رفقای او (که عیال همراه داشتند) از بیم
 تلف مال و جان و ناموس اظهار آسیمه سری نموده او را بوضع او
 نگذاشتند - ناگزیر بآن نمک حرام اتفاق نمود - چنانچه در احوال
 شادیکان رتزدۀ خامۀ سوانح طراز شده که دروازه ویس قرن را

(۲) نسخه [ج] اوچین * (۳) نسخه [ا ب] و از طرفین - (۴) نسخه
 [ب ج] امارت *

بقزلباش باز گذاشته با قبچاق خان نزد شاه ایران رفته ملازمت نمود - چون روی باز گشت به هندوستان نداشت همانجا ماند -
مال حال او معلوم نیست که بجای انجامید *

قزلباش خان افشار

پور طهماسب بیگ بن قادر آقاسی که چند سال وکالت شاه اسماعیل دفری دارای ایران داشت - او برای دریا عزیمت هندوستان نموده دارد بیجاپور گردید - ابراهیم عادل خان او را با اعتماد خان مخاطب گردانیده سردار فوج ساخت - سال پنجم جلوس فردوس آشیانی دولت ملازمت دریافته بمنصب در هزاری هزار سوار و خطاب قزلباش خان و انعام بیست هزار روبیه نقد سر عزت برافراخت - و سال ششم همراه شاهزاده شجاع بتسخیر پرندها مضاف دکن دستوری پذیرفت - و پس از وصول بنوامی برهانپور (چون شاهزاده خانزاد را بطریق منقلا روانه ساخته خود نیز نهضت بسمت مقصود نمود) او را با هزار سوار در شاه گدھے بنابر حفاظت راه گذاشت - و پس ازان (۸۴ سال نهم ملک دکن مضرب خیام خسروی شد و سه فوج بسوگردگی سه همده بنابر گوشمال ساهو بهونمله و تخریب ملک عادلخانیه تعیین یافت) او از اصل و اضافه بمنصب در هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار سر مباحات افراشته به همراهی خاندوران مخصوص گشت - و سال دهم از اصل

(باب الفاف . [۸۶] (مآثر الامراء)

و اضافه بمنصب سه هزارى دو هزار سوار كام دل برگرفته به
تهانه دارى پاتهرى مضاف برار افتخار پذيرفت . و سال سيژدهم
باضافه هزار سوار و حراست قلعه احمدنگر از تغيير سيد مرتضى
خان اختصاص گرفت . و سال پانزدهم بعذايت نقاره بلغد آوازه
گشت . و سال هجدهم بالتماس خان دوران پانصد سوار از
قابيلان او دو اسبه سه اسبه مقرر شد . و سال بيست و دوم
مطابق سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجرى در احمدنگر
لباس زندگى را برگزید . صاحب ملايك ظاهري بود . با
ستوده منشى و نيكو باطنى از رسائى دانش بامور دنيا بهيوار
ميرسيد . بى رهنمونى ديگرى كارها را حسن انجام ميداد . در
اوضاع معاش تكلف بكار مى بود . وفور طعام بهيوار داشت . بيشتر
نوكرانش اهل ايران بودند . همه بيش قرار . از بجهت مداخلش
بخرج او وفا نمى كرد . مديون مى بود . پس از فوت او
خلف ارشدش ايرج خان دوش ذمه پدر را از گرانبار قرض
سبك گردانيد . پسر كلانش ميرزا نجف عالى ولايت را بود .
تازه از ايران رسیده . چون پدر در گذشت از اصل و اضافه
بمنصب هزارى ذات و سوار و فوجدارى بالاپور برار سر برافراخت
و در سال بيست و دهم در قلعه دارى ظفرنگر بلاگهاى برار
ايام زندگانى بانجام رسانيد . و ايرج خان (كه سرآمد اخلاف
قزلباش خان است) با چهار برادر ديگر هندوستان را اند . از

یک بطن خان مذکور - پس از فوت پدر بمنصب هزار و پانصدی
ذات و خطاب خانی سر برافراخته بحفاظت احمد نگر بجای
پدر مقرر گشت - و میرزا رستم بفوجداری سنگمذیر^(۲) فائز
شد - در عهد عالمگیری بخطاب غضنفر خان سرفراز شد -
و میرزا بهرام پنهان داری دیولگانوں مضاف بالاگهات هزار
مقرر بود - بیمن رفاقت عالمگیری بخطاب پدر سر برافراخت -
دیگر میرزا هاشم که از علم و حسن خط بهره داشت - و
دیگر محمد رضا است که خرد سال بود - و از خویشان
قلیباش خان یک میرزا سکندر بیگ است ولد سلطان بایسنقر
(که پسر عم خان مذکور میشد) - از جانب شاه عباس صفوی
قلعه دار مقازیرو بود (که در سرحد ایران واقع شده) -
در عهد شاه صفی بساخت با رومیان تهمت زده گردید -
و ناحق خونش ریخته شد - پسر کلانش (که بادیوی روم
رفته بود) در سلک ملازمان خوندکار منسلک گشت - و سکندر
بیگ بدیاز دکن افتاده بمنصب پادشاهی رسید - دیگر
مرزا ویس بیگ است که در تعیناتیان دکن منتظم بود - چون
این خانواده مدتها در دیاز دکن صاحب نام و نشان بوده اند
لغز حالات بجای خویش نیز تحریر یافته *

* قزاق خان باقی بیگ اوزبک *

برادر خسر ولی اوزبک است که از امرای جهانگیری بود -
 چون او در مهم رانا باجل طبیعی در گذشت باقی بیگ
 ترک نوکری و منصب نموده عزیمت حجاز وجه همت
 ساخت - جنت مکانی بر منصب و اعتبارش افزوده بالطف
 پادشاهانه ازان غم و اندوه برآورد - و مدتها در تیولداری
 جالور گذرانید - و دران ناحیه بموردانگی و جرأت نام برآورد -
 و در آبادکاری و عمل گذاری صاحب سلیقه بود - در سال ۲۲
 شاه جهانی بهمراهی خان دوران بهادر در تعاقب چهار سنگه
 بندیه نیکو پرستاریها بتقدیم رسانید - و از پیشگاه خلافت و
 جهاننایی ب خطاب قزاق خان و از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 پانصدی ذات هشتصد سوار نوازش یافت - و پستو بفوجداری
 سیوستان شتافته درانجا با قوم همیشه و غیره سرکشان
 آویزشهای شگرف و نبردهای سترگ نموده دران سرزمین علم
 تسلط و استیلا بر افراشت - و بمنصب دو هزار و دو هزار سوار
 رسید - و در صاحب سوبگی محمد اوزنگ زیب بهادر تعیین
 گجرات گردید - چون اخراجانش بسیار افزوده بود و حاصل
 جاگیر کمتر از دست سپاه تعبها کشید - و در حکومت
 اسام خان مشهدی تعیین دکن شد - و به تهنه داری و

جاگیر داری پتھری مامور گشت - و آن برگنه را از قوراز
واقع آباد ساخت - و بقدرے رفاه و آسودگی بحالش در آورد -
همواره آرزوی حج بر گذارد - در سال بیست و چهارم
سنه (۱۰۶۱) هزار و شصت و یکم هجری باجل موعود
در گذشت - و در پتھری مدفون گشت - گویند بسیار
خوش نقل بود و املیت و مرتبه هم داشت - در پسر خرد سال
گذاشته - از سرکار پادشاهی یومیہ بآنها مقرر شده بود - گویند
والد او بسن صد و بیست سالگی ایستاده نماز می خواند - و
خوراکش یخنی بود - بر تبت پسر محبت داشت که هرگاه
بدربار میرفت بے تاب و بے شعور می گشت - پس از
فوتش از سخت جانی چند سال دیگر زنده ماند *

قاضي محمد اسلم .

از اولاد مولانا خواجه کوهی سمک - مولدش بلده فاخره
هرات و در دارالملک کابل توطن گزید - در مبادی سلطنت
جنت مکانی بدار السلطنت لاهور آمده در خدمت شیخ بهلول
(که از مشاهیر علمای انجاسمت) تلمذ نمود - و پس از اکتساب
علوم رسمی باکبر آباد رفته باریاب ملازمت جنت مکانی گردید -
و نسبت قرابتی (که بمولانا میرکلان محدث داشت) مطرح
عواطف خمرروانی گشته بمنصب قضای کابل امتیاز یافت -

(باب القاف) [۹۰] (مائوالامرا)

مولاناى مذکور نواسه مولانا خواجه کوهي سمک - علم حدیث
را از خدمت سید میرک شاه ولد میر جمال الدین محدث سند
فمود . چون وارد هندوستان گشت عرش آشیانی را با او اعتقاد
(۲) و اخلاص بهم رسید . بتعلیم جنم مگانی اختیار فرمود . و مردم
بسیارے از علم حدیث فرا گرفتند . در آگره برحمت حق

پیوست *

(۳) و چون قاضي محمد اسام مدتها بخدمت ماموره قیام
فمود و بتدین و تورع اشتہار یافت بطلب جهانگیری بحضور
رسیده بقضای اردی معلی مامور گشت . و اعلی حضرت
پس از جانوس خویش آن کار عظیم القدر را برو بحال داشته از
کمال الطاف بمنصب هزاري برونواخت . و در سال شانزدهم
او را بزر کشیده ششہزار و پانصد روپیہ قمسنگش بوي مرحمت
نگردید . و از قریب سی سال بدین امر پرداخت . و در سال
بیست و چهارم سنہ (۱۰۶۰) ہزار رشمت ہجری روزے در
ائٹای گذشتن اسبان معتاد از نظر پادشاهی ریاضی اسب
محولان در آرد . چون بقاضي نزدیک رسید از استیلای و اہمہ
پایش بدر رفت و بر زمین افتاد . چنانچہ قریب چہار ماہ
صاحب فراش بود . پس ازان (کہ آزارش تخفیف یافت از

(۴) نسخہ [ب] اخلاص - (۳) نسخہ [ج] قاضي اسام و نسخہ [ب]

قاضي محمد سلیم *

(مآثر الامور) [۹۱] (باب القائب)

پیشگاه خلافت بر رفتن مکه و بردن متاع باب عرب و قسمت آن
در هرمین شریفین مکلف گردید - توفیق احرار این سعادت
نیافت و بعد از لنگ تمسک چسته التماس رخصت کابل
نمود - دستوری یافت - و سیر زغال کابل و جز آن (که زیاده
بر ده هزار روپیه حاصل دارد و با وجود منصب بطریق انعام
داشت) بدستور سابق بروی مسلم ماند - و در آنجا در آغاز سنه

(۱۰۶۱) هزار و شصت و یک در گذشت *

(۲)

گویند در مذهب خود سخنی تعصب و تصلب داشت
چنین شهرت دارد که او در کابل نسخه کلینی را (که از کتب
اربعه حدیث مذهب امامیه است در آتش انداخته بود - خلف
ارشد او میر محمد زاهد - مشهور است که در اکثر علوم
سایما در کلام و حکمت از همسران گذرانیده سرآمد علمای
وقت گردید - حواشی مفیده بر شرح مواقف و دیگر کتب
در سیه تحریر نموده - افکار صحیح و خیالات بلندش ازان نفع
بر اهل فطرت و ذکا ظاهر می گردد - و بسیاری از طلبه
بمیان صحبت و تربیت او از جضیف شاگردی با رج احتیادی
معبود نمودند - در سال بیست و هفتم شاهجهانی بخودمت
واقع نویسی کابل نوازش یافت - و در سال هفتم عالمگیری از
النگال قادر خان بخودمت احتساب اردوی پادشاهی احرار

(۳) نسخه [ب] سخت تعصب بود و تصلب داشت *

(باب القاف) [۹۲] (مائراامرا)

اندوخت . و پس ازان بخدمت مدارت کابل (که وطن مالوف
ارست) مرخص گردید . پسرش محمد اسلم خان است که
بایه دولت از پدر و جد برتر افرخته صاحب امارت گردید .
احوالش علیحدہ مرقوم خامه اخبار طراز شده *

قلیچ خان تورانی

هر عتقوان حال ملازم عبد الله خان زخمی و داخل
دنکل نشینان او بود . پس ازان بیادری طالع در ایام شاهزادگی
ملازم پادشاهزاده دلی عهد شاهجهان گردید . و هنگام انتہاض
الویه شاهی بقصد بنگالہ در مرز ^(۲) بوم تلنگانہ برادر کلانش
خان قای بہادر (کہ در منصب و رتبه عمده تر از بود) در
جنگ میرزا محمد پسر افضل خان (کہ از رکاب شاهی جدائی
گزیده به بیجاپور میرفت) مراتب جانفشانی و جانستانی
بجا آورد . ^(۳) و خود را با حریف بشہرستان عدم ^(۴) رسانید . قلیچ
خان در جمیع یساق و معارک متمسک فتوک دولت بود .
در سر آغاز جلوس بمنصب دو ہزار و پانصدی دو ہزار
سوار امتیاز یافت . و از تغیر مختار خان بصوبہ داری دہلی
مامور گشت . و سال دوم بحکومت آلہ آباد رخصت
یافت . و در سال پنجم بنظم صوبہ ملتان اختصاص گرفت .

(۲) نسخہ [ج] مرز و بوم - (۳) نسخہ [ج] بجا آورده - (۴) فصل

چون در سال یازدهم علی مردان خان زیگ با شاه ایران راه
کورنمکی سپرده قلعه قندهار را پیشکش اعلی حضرت نمود
قلیچ خان از پیشگاه سلطنت بمنصب آمده پنجهزاری سر
برافراخته با مالک آن الکه سرحدی فامزد گردید . و مدتها
بررق و فتق مهمات آن ولایت پرداخته نظم و نسق شایسته
داد . و قلاع و حصون آن دیار را بدست آورده در قلع و قمع
سرکشان و مخالفان دقیقه فرونگذاشت *

آورده اند که چون قلیچ خان بعد از تسخیر زمین
دار بتسخیر قلعه بهمت توجه گماشت محراب خان (که
از غلامان شاه و بجمارت و جلالت سرآمد آنها بود) لوازم
قلعه داری کما ینبغی مرعی داشته بانداختن توپ و تفنگ
و استعمال آلات ایشبازی مجال درنگ نسیداد قلیچ خان
بزر بازوی بودلی و واد مردی یوش نموده پیش از همه
خود بقلعه درآمد . و هرکس از قزلباش پای حمیت
بهنگ افشوده بقتل رسید . محراب خان با معدودے بارک رفته
متحصن گشت . و چون نقبها بشیوحاجی زده راه پیدا شد
محراب خان امان خواسته برآمد . قلیچ خان از صورت و مردمی
بررفت خواهش او رغبت ایران ارزانی داشت . و در سال
سیزدهم + که ملک حمزه حاکم سیستان بانخوا و افرای میل

(رابع، الثانی) [۹۹] (مآثر الامراء)

زمیندار قندهار جوته فرستاده ساخت آن دیار را غبار آملی
شورش ساخت (تلیم خان جمعه را تعیین نمود که بتعاقب
آنها شتافته بنده (که مدار آبادی ولایت سیستان بود)
شکسته برگشتند - و عیدل را بچنگ آورده بداسا رسانید - و
چون سال چهاردهم از قندهار بحضور رسید مجدداً حکومت
ملتان یافت - و در سال هفدهم از تغیر سعید خان ظفر جنگ
بصاحب صوبگی پنجاب چهره بلند رتبی افروخت - و در ۳۴
بلخ و بدخشان مصدر نیکو خدمتیا گشت - و چون شاهزاده
مراد بخش بکابل برگشت حراست ولایت بدخشان بتجویز
مدارالمهامی سعدالله خان بار نامزد گردید - مکرر در تذبذب
آلمانان تروندهای نمایان بکار بود - و در سال بیست و سیوم
بهمراهی شاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر بیساق قندهار تعیین
شد - و باتفاق رستم خان دکنی در نبرد تزلماشیه از شجاعان
و شهامت کارنامها بر عالمیان ظاهر ساخت - و از بارگاه خلافت
از اصل و اضافه بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار در اسبه
سه اسبه و نظم دارالملک کابل لوای بلند نامی برافراخت -
و در سال بیست و هفتم سنه (۱۰۷۴) یک هزار و شصت و چهار
هجری در تیل خود بهره متعلقه دوازه سنده ساگر بساط
هستی در پیچید - پسر نداشت - خنجر خان دامادش را از اصل

و اضافه بمنصب هزار و پانصدی ذات و سوار سرافراز ساختند - و
ببازماندها درخور حال یومیه مقرر شد - گویند هزار سوار اوزبک
قم قرقره دار همیشه نوکوش بود - و چنانچه نماز و روزه در
لشکرش بسیار بود قمار و لواطت و شرب و زنا نیز بافراط - لولها
در اردوی او مدامی بودند - از لاهور تا ملتان سراها بنا کرد - و
روضه منوره شیخ الاسلام شیخ بهاء الدین زکریا را (که بسیار
قدک بود) خانهای اطراف از مردم خریده جای وسیع و
مطبوع ساخت - گویند در پیش منصبی و دولت همچنانچه
باید ادب عبدالله خان را مراعات میکرد - و بے مد عرضداشت
نمی نوشت *

قاسم خان

محمد قاسم نام نبیره قاسم خان میربحر است - او
بمیرابی مشهور و این بمیرآشتی معروف - پدرش هاشم
خان نیز در زمان جنم مکانی صاحب موبه کشمیر بود -
مشارالیه باعتبار خانزادی بدولت درشناسی اعلیٰ حضرت فایز
گردید - و در سال هژدهم از اصل و اضافه بمنصب هزاری
پانصد سوار و داروغگی توپخانه و کوتوالی اردوی پادشاهی
چهره عزت برافروخت - و در یملاق بلغ (که آثار کارطلبی
از دجنات احوالش پرتو ظهور داد) بتجهیز سعدالاه خان
بهمراهی ستم خان فیروز جنگ بالدهورد شناسی - و بتقدیم

خدمت سرگرمیها نموده بخطاب معتمد خان مخاطب شد . و
 چون بتقبیل آستان سلطنت نامه بخدمت نور اکیلی رسانید
 در سال بیست و یکم بمنصب دو هزار و سوار سوار
 یافته آخته بیگی گردید . و در سال بیست و دوم باضافه
 پانصدی بمنصب سه هزار و خطاب قاسم خانی بلند پایه
 گشت . و در رکاب شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر با توپخانه
 و عیب افزا بمحاصره قندهار نامزد گردید . و در سال بیست و
 پنجم باضافه سواران منصب و عطای نقاره امتیاز گرفت . و در
 سال بیست و هشتم باضافه پانصدی بمنصب چهار هزار و سوار
 و پانصد سوار نوازش یافت . و در سال بیست و نهم بانتزاع قلعه
 سانتور (که مرزبان سوری نگر بتازگنی بترمیم آن پرداخته و جمعی
 از اهل فساد در آنجا نگاهداشته بنهب و غارت مواضع مضافات
 آن می پرداخت) با چهار هزار سوار جلالت آثار تعیین گشت . و
 بهرعت هرچه تمامتر خود را بدانجا رسانیده در صدر
 محاصره بود که مخازیل ثبات نورزیده باسیمه سری خانها را
 آتش زده ده سپر فرار شدند . قاسم خان قلعه را خراب
 گردانیده رهگرای معارفت گشت .
 چون در اواخر زمان فردوس آشیانی بالکلیه کارفرمائی
 حکمرانی سلطنت بدو شکوه باز گردید برادران دیگر را
 مندر خود بری بدست آمده هر یک بتدریج امر خود پرداخت .

مراد بخش عجل از شتاب زدگی خود را تهمت زدگی سلطنت
 ساخته در گجرات سرپرآرائی فرمود - اعلیٰ حضرت بتجويز
 داداشکوه قاسم خان را در مبادی سی و دوم سنه (۱۰۶۸)
 هزار و شصت و هشت هجری به منصب پنجزاری پنج
 هزار سوار در اسپه سه اسپه و عطای یک لک (رپیده نقد و
 صوبه داری احمدآباد گجرات برنواخته باتفاق مهاراجه جسونت
 (که در همان ایام بصوبه داری مالوه تعیین شده بود) (خصمت
 نمود - و قرار یافت که هر دو سردار در حوالی اوجین
 اقامت ورزیده بترهیب و اندرز مراد بخش پردازند - بر تقدیر
 (که او بعدرهای نامسموع متمسک گشته بر وفق حکم حضور
 دست از گجرات برنداشته بتیولداری برار سر فرد نیارد و
 در مقام استبداد و سرکشی ایستد) خان مزبور بے اعمال و
 درنگ با مهاراجه بر سرش شتافته در اخراج او و استخلاص
 آن ولایت سعی موفور بجا آرد - و اگر مصلحت وقت
 اقتضا نماید کومکى مهاراجه بوده بهر مهمی (که رودد)
 قیام ورزد - پس از وصول بقرارگاه معهود و استماع
 روانه شدن مراد بخش از گجرات بصوبه مالوه قاسم خان
 با مهاراجه بآهنگ محاربه براه بانس برله (اهی گشت -
 چون سه کرده^(۳) کهاچرون رسید شاهزاده از هزده کردهی راه

(۲) نسخه [ج] ایذای - (۳) نسخه [ج] کانچورو در رسیده .

بر گردانده در هفت گروهی اوجین^(۲) به برادر کلان خود محمد اورنگ زیب بهادر (که از دکن عازم حضور گشته) پیوست -
 مهراجه ازین آگهی (که اصلاً گمان آمدن محمد لورنگ زیب نداشت) بحیرت در شده ناچار صف آرائی بخود قرار داد - قاسم خان با ده هزار سوار بهراولی میدان (زم) پیمود -
 و پس ازان (که کار کشش و کوشش بالا گرفت) جمعی از متهوران راجپوتیه یکبار جلو انداخته بجنگ و ستیز از توپخانه عالمگیری گذشته برهراولش تاختند - ازان جانب قول اول بهراول پیوسته با طرح و التمش حمله آدر گشت -
 نبود عظیم اتفاق افتاد - سرداران معتبر لشکر پادشاهی سر در جیب عدم کشیدند - راجه جسونت ناگ گریز بر خود پسندیده راه وطن پیش گرفت - قاسم خان و سایر سپاه برآردن نقد حیات ازان مهاکه غنیمت شمرده بکام ناکاهی^(۳) راه فرار سپردند - و در نخستین جنگ دارا شکوه خان مذکور در فوج جرنجار او انتظام داشت *

و (چون بوارق فتح و فیروزی از پرچم لوای ظفر پیرای عالمگیری لمعان داد - و باغ نور منزل مطرح خیام ظفر از تسام گشت) قاسم خان بادراک ملازمت مباحثات اندوخته از یادری

(۲) نسخه [ج] برادر کلان محمد اورنگ زیب - (۳) نسخه [ج]

بکام و ناکاهی *

طالع مسعود بتیولنداری سنبهل و مراد آباد [که محال عمده و
 زور طلب مفسد خیز است - و قبل ازین باقطاع رستم خان
 دکنی (که درین جنگ نقد هستی در باخته) تعلق داشت]
 اختصاص گرفته بدان صوب رخصت یافت - در همان ایام
 سلیمان شکوه بکوهستان سری نگر در خزیده بود - خان مذکور
 مامور شد که آئین حزم و هوشیاری مرعی داشته اگر او سرے
 بیرون کوهسار کشد با فوجداران قریب مستعد گشته او را بدست
 آورد - و در سال سیوم بنظم مهمات چکله متعین یافت -
 در اثنای ده نوردی مقصد سنه (۱۰۷۱) هزار و هفتاد و یکم
 هجری یکم از برادرانش (که مجهول شوریده دماغ بود - و همانا
 غبار نقایص از در خاطر داشت) بجهالت ذاتی و نشه جنون
 عارضی او را بزخم جمدهر از هم گذرانید - و آن بدکیش نیز
 بحکم پادشاهی بیاسا رسید *

قباد خان میر آخور

(۳)
 میر آخور نذر محمد خان والی بلخ و بدخشانست - و در
 اواخر دوات خانی بکراسمت و حکومت قلعه غوری میپرداخت -
 (چون سال نوزدهم شاهجهانی شاهزاده مراد بخش بقصد تسخیر
 بدخشانات و بلخ از کابل رهگرای عزیمت گشته دران ولایت درآمد)

(باب القاف) [۱۰۰] (مائوالامر)

قلیج خان و خلیل الله خان را بگشایش قلعه کهرود و غوری (۲) که پیوسته بخدود کابل است) تعیین فرمود - مشار الیهما جمعه را پیش از خود بر سر غوری فرستادند - قباد این مردم را فوجی از هزارجات دانسته با سیصد سوار از قلعه برآمده صف آرا گردید - و باندک آریزه خود را بحصار رسانیده بمدافعه پرداخت - چون سرداران بحوالی قلعه پیوستند و زیاده بر پانصد کس همراه قباد نبود - و امید کمک از طرفی نداشت پناه بارک برد - و آخر الامر امان خواسته برآمد - قلیج خان او را با چهار پسر و سایر اهل و عیال مصحوب ابراهیم حسین ترکمان روانه درگاه پادشاهی نمود - در کابل بسعدت زمین بوس فایز گشت - و بمنصب هزارتی پانصد سوار و انعام بیست هزار روپیه ابواب بهبود بر روی درزگار خود گشود - و در سال بیست و یکم از تیول خود بحضور آمده بخدومت قوش بیگی و اضافه پانصدی سرفرازی یافت - و در سال بیست و دوم اراده شکار سفیدون بر مرآة خاطر پادشاهی پرتو افکند - نخست بشکارگاه کانونه موسوم بخاص شکار (که از دارالخلافه شش و نیم کوره است و در حوالی آن عمارات دلنشین ساخته شده) تشریف آورده بشکارگاه نیله کار مسرت اندوخت - و از اینجا براه گذار نهر بهشت (۳) متوجه سفیدون گشته همه جا نشاط کزان شکار افکزان برابر موضع

(۲) نسخه [ج] کهرود در [بعضی نسخه] کهرود - (۳) نسخه [ج] بهشت *

(۲) چهارانه (که سه گروهی سفیدون است) رسیده عذان معارفت منعطف ساخت - قباد خان را بعلاقه خدمت مذکور باضافه پانصدی برنواختند - و در جنگ (ستم خان دکنی و قلیچ خان) که با قزلباشیه در حوالی قندهار اتفاق افتاد (مصدر تردد نمایان گردید - و بافزونئی پانصدی مورد التفات خسروانه گشت - تا آخر سال دهم از در سیوم سلطنت اعلی حضرت بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار رسیده بود - و در نخستین جنگ داراشکوه بااتفاق طاهر خان و سایر تورانیان بهمراهی خلیل خان در فوج برانگار منظم بود - و بعد هزیمت (۳) داراشکوه کامیاب دولت آستان بوس عالمگیری گردید .

و (چون الویة ظفر طراز پادشاهی در تعاقب داراشکوه بحوالی ملتان پرتو درون افکند) خان مذکور بهمراهی شیخ میر بتگامشی داراشکوه (خصمت یافت - و پس ازان) که آن بادیه نورد بے دولتی از دریای تهته عبور کرده بصوب گجرات (دانه گشت) (۴) شیخ میر خان مذکور را (که از حضور صوبه دارمی تهته نامزد ار شده بود) آنجا گذاشته خون عذان معارفت برتافت - و منصب خان مزبور چار هزار و سه هزار سوار قرار یافت - و از مرآة العالم ظاهر میشود در سال

(۲) نسخه [۱] چهارانه (۳) نسخه [ب - ج] بعد هزیمت - (۴) نسخه

[پ] میر خان مذکور را (۵) نسخه [ج] مذکور .

(باب القاف) [۱۰۲] (مآثر الامرا)

سیوم تغییر شده لشکر خان بجایش تعیین گشت - و در
عالمگیرنامه آورده که در سال هفتم از حکومت تهته معزول
شده غضنفر خان منصوب گردید - ظاهراً در مرتبه بنظم آن
دیار مامور شده باشد - پس از رسیدن حضور تعیین یساق
دکن گردید *

چون مرزا راجه جی سذگه خود متوجه تسخیر قلاع سیوا بود
او را از انتقال احتشام خان با برخی از منصب داران متعین
بتنهانه داری پونه برگماشت - و او از کار طلبی ابوالقاسم و
عبدالله پسران خود را بمالش اشقیای اطراف گسیل می نمود
و سالم و نغانم معارفت می کردند - و پس از (جوع سیوا و
اختیار دولت خواهی پادشاهی راجه ازان مهم را پرداخته
تاخت و تاراج ولایت بیجاپور را وجه همت گردانید - و خان
مذکور را با مغلان بقراولی نامزد ساخت - مکرر کارهای
نمایان بظهور آورد - در سال نهم حسب الطالب بحضور رسید -
و در سال دهم (که محمد امین خان میربخشی بتادیب افغانان
یوسف زئی مرخص گشت) خان مذکور نیز در کوهکپها انسلاک
یافت - و چنین مسموع افتاده که بهتر بحکومت اردیسه
شافته درانجا ودیعت حیات سپرد *

قطب الدین خان خویشگی

(۲)
پسر دوم نظر بهادر است - چون در فوجداری جواناگده

(۲) نسخه [ج] چونا گده - و در [بعضی نسخه] چونه گده *

سورتهه (که بمشارکت برادر کلان خود شمس الدین خان داشت) باهم مذاومت نمودند اعلیٰ حضرت شمس الدین خان را تعیین دکن فرمود - و او را بفوجداري و تیوالداري بتن گجرات سرفرازي بخشید - (چون در مبادی سنوح عارضه اعلیٰ حضرت شاهزاده مراد بخش صاحب صوبه گجرات از تذک ظرفي و بیحوصلگی رایتم استقلال برافراخته بر تخت شاهي برآمد) تیوالداران و اقطاع داران آن صوبه کام نا کام بربقه اطاعت و بندگی او سر در آوردند - مشارالیه نیز بملازمت او گرائیده مرافقت او برگزید - و در جنگ جسونت و رزم دارا شکوه بهمرائی او مصدر تردد گردید - و پس ازان (که آن آشفته دماغ نابخرد بفریب کاریهای عالمگیری چهارم شوال در منزل متها اسیر و دستگیر گردید) روز دوم این واقعه خان مذکور احرار دولت ملازمت پادشاهی نموده خلعت سرفرازي^(۲) یافته بفوجداري سورتهه دستوري یافت - و بهنگامی که آراة دشت فرار دارا شکوه سر به تهته کشید و ازانجا بعزیمت ولایت گجرات [که از وجود لشکر و سرداری (که با او مقاومت و مدافعت تواند نمود) خالی دانسته] قدم در راه چول و بیابان گذاشت - و برهنمایی برخیز از راه کنار دریای

(۲) نسخه (ج) خلعت سرفرازي پوشیده و باضافه ده بست بمنصب

سه هزارمی سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه سرفرازي یافته ه

(باب الفاف) [۱۰۴] (مائرا المرا)

شور ر که طریقه اسمت غیر مساوک و راهی ست صعب و دشوار گذار)
بدان دیار در آمد - و دیگر باره هواے خود سوری نموده
شورش انگیزخت [متصدیان و سایر کمکیان آن ناحیه بدو
گراؤیدند - خان مذکور بمقتضای پیش بینی و کار آگهی
سر رشته بندگی و دولت خواهی عالمگیری را دران آشوب
از کف نگذاشته بدارا شکوه نگروید - پس از جنگ اجمیر (که
بار دیگر دارا شکوه پی سپر دشت فرار گردید) مشار الیه باضافه
منصب و خطاب خانی مورد عنایت خسروانی گشت *

(۲)
و [چون رای سنگه متغلب برادر ریمل زمیندار ولایت
جام (که باج گذار و فرمان پذیر پادشاهی بود - و پس از
فوتش زمیندار می آن ناحیه از پیشگاه خلافت پسر او سترسال
تفویض یافت) رایت خود سوری برافراخته برادر زاده را
مقید ساخت و ولایتش را متصرف شده بجای او نشست
و به مغارنت یتماچی زمیندار کچه مستظهر گشته کسان
قطب الدین خان را (که جهت تحصیل پیشکش آن ولایت
معین شده بودند) از همه جا برخیزانید] خان مذکور با قریب
(۳)
هشت هزار سوار و پیاده بسیار در سال پنجم از جونا گده
درانه گشت - چون بحوالی شهر جام رسید آن نافر جام نیز چار
(۴)
کودهی استقبال نموده مورچاله پیش رو بر بست - تا دو ماه

(۲) نسخه [ب] ایمل - (۳) نسخه [ج] جونا گده و [در بعضی نسخه]

چونه گده - (۴) نسخه [ج] ده ماه

جنگ تروپ و تفنگ در میان بود - تا آنکه (رزے خان مزدور)
ترتیب افواج داده بر کفار حمله برد - و دست کشش و کوشش
برگشان - (رای سنگهه) (که در بروی خان مذکور بود) با یک پسر^(۲)
و عم و اقربا و خواص و عمدها (که همگی سیصد تن بودند) یکجا
سر بگریبان عدم فرو برد - و هر طرف کفار علف تیغ گشته
بقیة السیف راه گریز سپردند - شهر جام باسلام نگر موسوم
گشت - و خان مذکور مشمول عواطف پادشاهانه گردید - و پس
از آن مومنی الیه بیساق دکن تعیین شد - و بهمراهی میرزا راجه
جے سنگهه بسرداری هفت هزار سوار در تالحت و تاراج ولایت
سیدوا فراوان سعی بکار برد - و بعد از فرمان پذیری سیدوا
(چون میرزا راجه متوجه ولایت عادل شاهیه گردید) خان
مذکور را بچندارلی برگزید - مکرر در آریز و ستیز با اعدای
دست بردهای نمایان نمود - و در سال نهم طلب حضور گشته
بتقبیل سده خلافت استسعاد یافت - و باضافه بانصدي
تارک افتخار برافراخت - و در سال دهم بهمراهی محمد امین
خان میر بخشی بمالش افغانان یوسف زئی متعین گشت -
و بعد از آن بار دیگر رخصت یساق دکن یافت - و تا آخر
عمر خویش در آن دیار گذرانید *

و (چون کهنه عملے آن ولایت شده بود) با متوبه دازان آنجا

(باب القف) [۱۰۴] (مآثر الامراء)

به کج دار و مریز بسر می برد - خصوص خان جهان بهادر
که نهایت از کینیدگی داشت و هر کدام شکوه دیگر بحضور
می نوشت - و در سال بیستم سنه (۱۰۸۸) هزار و هشتاد و
هشتم هجری (که در همان ایام تمشیت مهم صوبه دار می دکن
از عزل خان جهان بصوابدید دلیر خان تفویض یافته بود - و
خان مذکور باتفاق ناظم جدید با بیجاپوریه مشغول زد و خورد
بود) که اجل موعود در (سید - برهنه نوبی آن بادیه فنا
پیمود - نعش او را بقصبه قصور پنجاب (که وطن اوست)
نقل کردند - سردار^۱ بود مدبر دانا - تدبیرش با تزییر
آمیخته - خان جهان بهادر ازو حساب بر میداشت *

گویند آخرها ضعف بصارتی طاری شده بود - خان جهان
بناظر ناخوشیها بحضور نوشت که قطب الدین خان را پیری
دریافته و عمی عارض گشته - خان مذکور از حزم و هوشیاری
(که داشت) همان وقت آگاه شده فوراً با فیلبان دختر^۲ تعشق
بهم رسانیده بنگاح خود در آورد - و نوعی باعلان آن پرداخت
که داخل سوانح شده نوشته^(۳) خان جهان معمول بر عداوت
گردید - چهار پسر و دو دختر داشت - پسر کلانش محمد خان
(۳)
(شایدتر بود - بعد از فوت پدر در همان ایام در جنگ مل کهیر

(۲) نسخه [ج] نوشته خان معمول بر - (۳) نسخه [ب] بل کهیر و در

[بعضی نسخه] مکهر *

(مآثر الامراء) [۱۰۷] (باب العقاب)

بکار آمد - و دیگر مصطفی خان که ترک منصب نموده
در ویشی بر گزید - ازین هر دو ارلاد مانده - و دوی دیگر
نظام الدین و فتح الدین - ازینها اعقاب نماند *

قطب پوره (که از پوره های مشاهیر ارباب است)
بنام اوست - گویند این پوره را کبیر سنگه پسر راجه
جی سنگه داشت - عمارت و حوض کلانی که دارد ساخته
اوست - قطب خان در زمان اقتدار خود بدعوی ارث (که
نظر بهادر پدرش در ایام محاصره دولت آباد درین سرزمین
غیر آمده و احداث پوره نموده) مدعی شد - و خواست که^(۲)
از راجه مذکور انتزاع نماید - بمنازعت کشید - مرافعه پیداشاه
رفت - از حضور فرمان افعام آن زمین بنام قطب خان صادر
شد - خان مذکور زر عمارت بر راجه حواله نمود - تا امروز (که
هیچ کدام از اولادش) شدی بهم نرسانید) بمحصل پوره معیشت
دارند - مگر نواسهایش بتلاش معاش کوشیده فی الجملة
نامی بر آورده اند - از آنها دوست محمد نام نواسه او (که مرد
راست و فقیر مشرب و فقیر دوست بود) - مدتها تانکلی برار^(۳)
در جاگیر داشت - چنانچه آن پرگنه بنام او زبانزد خلق است -
پس از پسرش خطاب پدر یافته آن پرگنه را داشت - از
صاحب همتان در زگار بود - سالی چند پیش ازین در گذشت *

(۲) نسخه [ج] شده - (۳) نسخه [ج] مرد راست و درست *

درینولا برادرزاده اش خویشگی خان نام آن محال را
 بطریق ارث یافته - و اکثر قطب پوره هم با عمارت قدیم
 ارثاً و ابتیاعاً در تصرف اوست - نظر بر احوال ورثه می بایست
 که این پوره از درجه اشتها ساقط می شد - اما بسبب اینکه
 مرحومی مغفوری متهور خان بهادر خویشگی (که از امرای
 عمده نیشان و بحسن اخلاق و خوبیها شهره و یمتای روزگار
 بود) چون بهمرای امیرالامرا حسن علی خان وارد دکن
 گردید باعتبار هم قومی و رشته دور و درازی بطریق خوشباش
 درینجا فرود آمد - و قریب سی سال گذرانید - ازین جهت
 هر روز بر آبادیش افزوده انجام او حسن آغاز گرفت - رحلت
 متهور خان مرحوم غره (بیع الآخر سنه ۱۱۵۶) هزار و صد
 و پنجاه و شش واقع شد - و در همین قطب پوره قریب خانه^(۴)
 خود مدفون گردید - (چون نام اصلی او رحمت خان است)
 میر غلام علی آزاد بلگرامی باستدعای راقم تاریخ انتقال او
 بمناسبت نام چنین در سلک نظم کشید *

* قطعه *

بوعده آمد متهور خان را * گشت بستان بقا منزل او^(۵)
 گفت تاریخ وفاتش هاتف * رحمت ایزد حق شامل او

(۲) نسخه [ج] واقع شده در همین - (۳) نسخه [ا] میر غلام

آزاد - (۴) نسخه [ج] سرا *

قوام الدين خان اصفهاني

برادر خليفه سلطان مشهور وزير اعظم ايران . اين سلسله
مازنداني الاصل است از نژاد مير قوام الدين مشهور به
مير بزرگ از سادات مرعشيه (که در (۷۶۰) هفتصد و شصت
به حکومت مازندران و طبرستان رسیده -) پس از تصريف ايام
يکي از احفاد مير مذکور امير نظام الدين نامي از حوادث
دوران بصفاهان آمده در محله گلبار سکونت اختيار کرد - و
بتدريج صاحب ملک و رقبه گرديد - و پس ازان چون نوبت
بخليفه سيد علي (که از نياثر امير مذکور است) رسيد [
(و او را خليفه سلطان مي گفتند) از اين جهت بين الجمهور اين
طبقه بسادات خليفه مشهور گشت - و برآء برانند که شاه
طهماسب صفوي او را بخطاب خليفه سلطاني مخاطب ساخته
صاحب طبل و علم گردانيد - بعد ازو خلف ارشدش مير
شجاع الدين محمد نبضه خليفه اسدالله است - از مشاهير
سادات صفاهان صاحب اين رباعی مشهور *

* رباعي *

* شمع که بسوخت جان غم پروردم *

* تا گفت که پرانۀ خويشت گوردم *

(۲) نسخه [ج] از نژاد قوام الدين - (۳) نسخه [ج] گلزار - و نسخه

[ب] گلزار *

(باب القاف) [۱۱۰] (مؤثر الامور)

* می میروم اگر - نمیروم نزدیکش *

* می سوزم اگر بگردد او میگردم *

میر - شجاع الدین محمد بفضل و دانش و عظم قدر
اشتهار یافته - و بسبب املاک (که اَبَّا عَنْ جَدِّ بَار (رسیده بود)
بزرگانه روزگار می گذرانید - پسرش میر رفیع الدین محمد (که
از علوم معقول و منقول بهره داشت) منظور نظر شاه عباس^(۲)

ماضی گردید - و در (۱۰۲۶) هزار و بیست و شش هجری
سال سی و یکم جلوس شاهي از انتقال قاضي سلطان
موسوی تربیّتی (که از تغیر قاضي خان سیفی حسینی هشت^(۳)
روز صدر ایران شده به بیماری در گذشت) بمنصب صدارت
فائز شد - و او دران امر کمال دیانت ورزید - و در سنه
(۱۰۳۴) هزار و سی و چهار بجوار رحمت پیوست - خلف
ارجمندش خلیفه سلطان نعلش او را بکربلای معلی نقل نموده
در روضه مقدسه سید الشهداء خامس آل عبا علیهم السلام
مدفون گردانید - (و چون خلیفه سلطان بشرف مصاهرت شاه
عباس ماضی و وزارت قلمرو ایران درکان دستگاه بزرگی فرائد
برچید) برادرش میر قوام الدین بمنصب صدارت ایران (که
عمده ترین خدمات آن دیارست) چهره افتخار بر افروخت -
و پس از فوت برادر و انقلاب سلطنت و بی استقلالی پادشاه

(۲) نسخه [ج] از علوم معقول بهره داشت - (۳) نسخه [ج] حسینی *

وقت دل از مسکن و مارا برکنده روانه هندوستان گردیده -
 و در سر آغاز سال هفدهم عالمگیری ^(۲) چهل و امانی بر آستان
 خلعت سوده باشراقات الطاف سلطانی نورانی ساخت - و
 بمهرمت خلعت خامه و جمدهر مرمع با بهولکقاره و علاقه
 مروارید و شمشیر با ساز طلا و سپر با گل مرمع و عطای
 کلگی یشم و ده هزار روپیه نقد و بمنصب سه هزار و
 پانصد سوار و خطاب خان ^۱ سرمایه اندوز مباحات گشت -
 سابق هم ازین سلسله بنام خویشی خلیفه سلطان درین دولت
 خداداد (دی ارادت آورده بقدر رتبه کامیاب گشته اند -
 مثل ^۲ میر جعفر همشیره زاده او در سال بیست و هشتم
 شاه جهانی (که هنوز خلیفه سلطان در قید حیات بود - و در
 همان سال در گذشت) وارد بندر سورت گردید - و بانعام
 شش هزار روپیه نقد از خزانه آنجا سرافراز گشت - و پس
 از تلمیم سده پادشاهی بمنصب هزار و پانصدی پانصد
 سوار و عطای ده هزار روپیه نقد برونواخته شد - و در سال
 سی و یکم اضافه پانصدی پانصد سوار و فوجداری و تیولدار
 حسین پور مضاف صوبه بهار یافت - و در سال سیوم
 عالمگیری میر عمادالدین خویش مشارالیه سعادت ملازمت
 دریافت - و بتدریج بخطاب (همت خان و دیوانی بیوتات

(باب الفاف) [۱۱۲] (مآثر الامراء)

فرق سپاهات برافراخت . و در سال ششم سید صدر جهان
از خویشان مومی الیه بعزم بندگی آمد . و بمنصب در خور
مرافراز شد *

اکنون خامه به تتمیم بیان قوام الدین خان می پردازد
خان مذکور در همان ایام اضافه پانصدی یافته در سال^(۲)
نوزدهم بعد مراجعت پادشاهی از حسن ابدال^(۳) بداد السلطه
لاهور بنظم کشمیر دستوری یافت . و در سال بیست و یکم
ازانجا تغیر شده بحضور رسید . و بصاحب صوبگی لاهور
اختصاص گرفت . و پس از آن فوجداری جمو نیز ضمیمه
گردید . اتفاقاً در آن ایام قضای بلاد و قصبات را (که
بنابر صرف همت پادشاهی با اجرای احکام شرعیه پاس این
مردم باقصی الغایه مرعی می شد) کار بجائی رسیده بود
که با حکام و صوبه داران دم مسارات میزدند . خصوص
سید علمی اکبر اله آبادی قاضی لاهور که بنابر دیانت و
حدت و ملائمت (که در طبع او مخمر بود) سر نیاز بکمی
فرد نمی آورد . قوام الدین خان (که با فضل و کمال و بزرگی
حسب و نسب دماغ عمدگی ولایت در سر داشت . اندازگی
عمومت او که تواند گرفت) بمجرد وصول لاهور احوال قاضی
دریافت . و در اول وهله صحبت برهم زد . و رفته رفته^(۴)

(۲) نسخه [ج] یافت - (۳) در [بهمنه نسخه] بابا حسن ابدال .

(۴) نسخه [ج] اوایل *

(مائراامرا) [۱۱۳] (باب القاف)

بناخوشیها کشید . قضا را سید فاضل نام همشیره زاده قاضی
(که مرد دست‌دراز و بدزبان بود) و کوتوال از دسست و زبان او
بجان آمده در پی جان او افتاد - و کار بجائی رسید که ناظم
کوتوال را (که نظام الدین نام عرف میرزا بیگ بود) با جمعی
فرستاد که قاضی را گرفته بیازند - قاضی باستحکام در و دیوار
خانه خود پرداخته صدای زد و خورد بلند ساخت - دران
دار و گیر قاضی و همشیره زاده اش بخفت و رسوائی جان
سپردند - و پسر او زخمی شد - ازان (که مردم لاهور در امثال
این مقدمات باظهار دینداری و حمیت اسلام بهانه طلب اند)
اهل سوق و ارباب حرف (که حرفی چند خوانده خود را علما
نامند - و از جهلا کمتر اند) هزاران هزار باهم یکتائی و زبده
بلوای عام نمودند - ناظم و کوتوال در خانهها بسته مستعد
جنگ نشستند - و مدتی این هنگامه در شهر برپا بود -
مردم نمی توانستند در رستگ بازار تردد نمود - تا آنکه
از حضور هر دو از منصب و خدمت برطرف گشته
صوبه داری بنام پادشاهزاده محمد اعظم شاه قرار یافت - و
نیابت بلطف الله خان مقرر شد - و تا رسیدن خان
مذکور ببرادرش حفظ الله خان (که فوجدار چنوت پنجاب
بود) حکم رسید که خود را بر جناح استعمال بلاهور (سانیده
کوتوال را حواله درگاه قاضی نماید - و صوبه دار را روانه حضور

(باب القاف) . [۱۱۴] (مأثر الامرا)

سازد - مشار الیه کاربند حکم گردید - نظام الدین در لاهور بیاسا رسید - و بسبب هجوم و انبوه اهل عذاب بسلامت آمدن قوام الدین خان متعذر مینمود - ناچار باخفا در پالکی پرده دار نشانده تا سر دریا (که پایان شهر است) آورده ازان جا کشتی سواره روانه نمودند - در سال بیست و سیوم در اجمیر بحضور رسید - پسر قاضی با جم غفیر نیز حاضر شده مدعی خون پدر گردید - پادشاه فرمود که بشرع رجوع نماید - خان مذکور در محکمه شرعیه خفته کشید - (چون قاضی شیخ الاسلام از نیک نفی حکم بایذات خون نمی نمود) مدتی این مقدمه در کشاکش بود - خان مذکور از غم و غصه گرفتار امراض جسمانی و روحانی گردید - مدعیان نمی گذاشتند وجد داشتند که وکیل او برای جواب در محکمه بیاید - بلکه خودش هم پالکی سواره بیاید - و چون ازین قسم (سوانی زیاده بحالش عائد شد بشفاعت و ضعیف نانی اعز دربار پسر سید علی اکبر بر پیرانه سرش بخشوده از سر قصاص طلبی در گذشت - خان مشار الیه هم در همان نزدیکی رحمه بحال تباہ خود نموده جهان فانی را گذاشت - دو پسر داشت - یکی صدر الدین (که همراه پدر از ولایت آمده بود) احوال او جدا بقلم آمده - دیگری محمد شجاع (که در سال نوزدهم از ایران رسیده بمنصب هزاری سرافرازی

(۲) نسخه [ب] همراه پدر رسیده *

یافت - و چون برادرش از شجاعت خانی به صف شکن خانی^(۲)
مورد عنایت پادشاه زمان گشت او بدان خطاب سر عزت
بر افراخت - و بهمراهی برادر در محامره گوناگنده زخم
بر داشته بنوازش پادشاهی بهی یافت *

قلعه دار خان مرحوم

نامش میوزا علی عرب خلف ارجمند عرب خان مغفور
است - در ادب کده تربیت والد بزرگوار خویش نشو و نما
یافته نخل فطرتش بسجیات حمیده و شیم پسندیده بالید
و نهال رشادت او در چارچمن روزگار (یشه ترقی دوانید - از
پیشگاه اعلیٰ حضرت صاحب قران ثانی بمنصب پانصدوی در صد
و پنجاه سوار چهره ناموزی برافراخت - و در سال بیست
و چهارم باجارت والد خود از دکن بدارالخلافة شتافته بتلیم
ساحت خلافت فرق طالع بر افراخت - و در خور رتبه مشمول
اعطاف خسروانی گشت - و مصحوب او خلعت و نقاره پیدرش
از روی عنایت ارسال یافت - و پس از سائحه ناگزیر عرب خان
منازوی در سال بیست و نهم حسب الاکماس پادشاهزاده
فتح نصیب محمد ادرنگ زیب صاحب صوبه دکن بتهانداری
تربنگ و هریس (که هر دو قلعه ایست متصل هم واقع - و
از معظم حصون و قلاع سنگمنیر است) امتیاز گرفت - و پس^(۳)

(۲) نسخه [چ] صف شکن خان - (۳) نسخه [ب - چ] سنگمنیر *

(باب القاف) [۱۱۶] (مائراامرا)

از نخستین جلوس عالمگیری طریق عقیدت پدای اخلاص پیموده
خود را برکاب نصرت انتساب شاهنشاهی رسانید - و در
جنگ شجاع در مورچال اجمیر کمر جانفشانی بر میان
همیت بسته در سلک بهادران جلالت منش طرح دست چپ
منتظم گردید - پس ازان (چون مشارالیه بارضاع ملکی دکن
شناسا و برسم و (ویة آنجا آشنا بود) کومکی آن دیار گشته
تا انجام حیات مستعار دران مملکت گذرانید - و بافزایش
منصب و خطاب قلعدارخانی^(۲) مرقعی مدارج اعتبار گشت - و
چندے بحراسمت و فوجداری اورنگ آباد پرداخت - پستور
قلعه داری فتح آباد دهاردر بوی تفویض یافت - و در
سال بیست و پنجم ایامی (که رایات ظفر آیات عالمگیری از
دارالخیر اجمیر بدار لاسرور برهانپور یرتو نزل افکند - و
سه چهار ماهی تا آخر صفر سنه (۱۰۹۳) هزار و نود و
(۳) سیوم هجری باقامت ابادشاهی (ونق اکین بود) خان مزبور
در دهاردر بجوار رحمت ایزدی پیوسمت - و بقرب مرتد والد
(۴) خویش آسود *

والده ماجده اش سیده ایمن صبیغه میر سید شریف
ولد میر سید ابراهیم ساکن یزد - (چون آن عقیقه داعی حق

(۲) نسخه [ج] قلعه دار خان - (۳) نسخه [ب] نود و سه هجری -

(۴) نسخه [ب - ج] آسوده *

را لپیک اجابت گفت (عرب خان مرحوم دختر میرزا جمشید بیگ یزدی قزلباش را بعد ازدواج خویش در آرد - [این میرزا جمشید بیگ داماد میر معصوم بدسگالی ست - مادرش یکم از بذات شاهزادگان صفویه است - و پدرش میر معین پسر میر ملاست (که در زمان شاه طهماسب صفوی وزارت استرآباد داشت) و والد ار خلیفه میر (که از جذاب شاه اسمعیل ماضی بخلیفه مخاطب شده) فرزند بلا واسطه ملا معین مشهور واعظ خراسان صاحب معارج النبوة است - [صبیحه دوم میرزا جمشید بیگ مرحوم را به پسر خویش قلعدار خان مرحوم عقد بیوگانی بست - آن عفت سرشت چهار دختر ستوده سیر (که یکم ازان عفاف گرامی نژاد جدّه حقیقی (اقم این سطور است غفرالله لها) و یک پسر میرزا داراب آرد - مشار الیه بمیامن ادب آموزی پدر والا کهر بفنون قابلیت و مردانگی سرآمد همسران گردید - و در نوبت خویش بمنصب مناسب امتیاز یافته سرگرم تقدیم خدمات پادشاهی بود - چندی بخشیکری فوج شاهزاده محمد اعظم شاه و بعد ازان بخشیکری کرناٹک و بخشیکری فوج ذوالفقار خان نصرت جنگ پرداخت - و بقلعداری دهارد و کالنه و قندهار مره بعد اولی نامور شد - و نخست بخطاب

(باب القاب) [۱۱۸] (مآثر الامراء)

عرب خان و ثانياً بنور محمد خان مخاطب گردید . در در
هنگام قلعه داری قندهار موسوی خان میرزا معز (که دران
وقت دیوان دکن بود) خطی متضمن فرمایشی نوشته از
سهل انگاری یا مراتب نشناسی بالقاب دفتری معنون ساخت .
خان مذکور از غیرت و حمیت عرب (که نور پیشانی^۱ اصالتش
بود) همان القاب را در جواب نوشت . موسوی خان آنرا
دستاوز جنون خان موسوی الیه ساخته پادشاه عرض نمود .
و پامی عزل بمیان آمد . خان مسطور بحضور رفته خواست
با موسوی خان سرسوازی خانه جنگی نماید . از مردم عمده
را واسطه ساخت . و در پیشگاه خلافت هم اصل کیفیت
پیرایه انکشاف یافت . بتازگی مشمول عنایت خسروانی
گردید *

بعد واقعه حضرت خلد مکان در ارزنگ آباد طرح
سکونت ریخته روزگاری مهذا داشت که ناگاه فلک شیشه باز
بر شیشه خانه جمعیتش سنگ تفرقه انداخت . دران وقت
نواب آصف جاه باتفاق محمد امین خان بهادر از همراهی
محمد اعظم شاه تقاعد جسته سرے بدان بلده کشیده فروکش
نمودند . و باقتضای ایام هرج و مرج بهر که گمان زرداری
بهم رسید بشکنجه مواخذه در آوردند . خان مذکور را (که
بتمول و اندوخته های پدر وجد شهرت داشت) از خانه آورده

مباغی مصادره نمودند - ازان روز خان مذکور ترک درزگار
نموده بگوشه انزوا در ساخت - و ازیں به اندامی (که
عبرت سرشتانرا کشنده تر از مرگ است) سودائے بر دماغش
ریخته جوهر خود را تیره گردانید - اما جنون غریبه
بهم رسانیده بود که یک روز بخواب و خاموشی می گذشت
و نمی گذاشت که کسی بحضور او بیاید - و روز درم با مردم
می جوشید و سرگرم انواع محبت می شد - مدتی ممتد
بدین حالت بهر برد - تا باجل موعود در گذشت - پسرش
میرزا رضا علی بشعر و انشا کمال مهاس دارد *

عبرت

هر دردی از ادوار فلکی مقتضی توفیر و تدریج شیئ همت
و موجب کمی و فقدان شیء دیگر - گویا ایام سابقه زمان
درست و ثروت بود - آنچه از وفور مکنت و قدرت و کثرت
ساز و سامان عرب خان مرحوم و قلعه دار خان مغفور با منصبهای
معلوم بگوش خورده باستعداد پنجهزاری و هفت هزاره
آدان خویش می سنجیم عقل از قبول آن می ایستد - و افسانه
می شمارد *

موسوی خان میر هاشم جرأت تخلص قلعه دار خان
است - موسوی خان از ۷۵ سال در رکاب نواب آصف جاه

(باب القاف) [۱۲۰] (مائراامرا)

اسم - عنوان ظاهرش میر منشیگری رتبه قرب که مافوق
 نداد - و آن امیر کبیر در حق مشارالیه در ابتدای تفویض
 وزارت بخسرو زمان عرض کرد که سرآمد نعمای الهی (که
 شامل حال شده) رفاقت این مرد است که سید و فاضل و حکیم
 و منشی و شاعر و مصاحب و مشیر رازدار است - اگرچه هنوز
 سپاهگری بامتحان نیامده - اما جرأت از نامش پیدا - الحاصل
 اصل نشو و نمای او از قلعه دار خان است - حدش سید علی
 گیلانی مدتها در نوکری آن خان مغفرت نشان گذرانید - حقا که
 خان مزبور مجموعه کمالات است - باین جامعیت درین وقت
 بدیار دکن نظیر خویش ندارد - این شعر دلچسپ از دست

* بیت *

* لذت همه در مناسبتهاست *

* از شیر دل شکر گشاید *

اما از اخلاق بهره ندارد - خدایش روزی کند *

قلیم خان خواجه عابد

پور عالم شیخ که از اعظم افاضل و اکابر سمرقند پور
 (۲) الهداد بن عبدالرحمن شیخ عزیزان است - که در معموره مذکور
 بر وساده ارشاد تکیه زده بتربیت اهل ارادت می پرداخت -
 (۳) گویند نمیش بشیخ شهاب الدین سهروردی رحمه الله علیه

(۲) نسخه [ب] مبدالرحیم - (۳) نسخه [ا] رحمه الله

(مآثر الامراء) [۱۲۱] (باب القاف)

میرسد - خان مذکور در همرتند تحصیل علوم نموده به بخارا
شتافت - و ابتدا منصب قضائی آنجا و پستر شیخ الاسلامی یافت
سال بیست و نهم جلوس فردوس آشیانی عزیمت زیارت
حرمین شریفین نموده بکابل و از آنجا به هندوستان وارد شده
نعمت ملازمت پادشاهی اندرخت - و بعنایت خلعت و شش
هزار (دپیه نقد نوازش پذیرفته مرخص گشت - و پس از
(۲)
طواف از آنجا برگردید *

در ایامی (که خلد مکان بعیادت پدر والا منزلت از دکن
عازم هندوستان شد) بمنصب سه هزارمی پانصد سوار و
خطاب خانی چهره عزت برافراخت - و پس از جنگ
مهاراجه جسونت سنگه از اصل و اضافه بمنصب چهار هزارمی
هفت صد سوار سر مباحات برافراخت - سال چهارم بتفویض
خدمت مدارت کل کام دل برگرفت - سال هفتم از اصل
و اضافه بمنصب چهار هزارمی هزار و پانصد سوار تکیه بر
چار بالاش امارت زد - سال دهم از خدمت مذکور معزول
شده بصوبه داری اجمیر و عطای خلعت و فیل رایمت
سربلندی برافراشت - و سال چهاردهم بتقرر نظم صوبه ملتان
سرمایه کامیابی اندرخت - سال هزدهم از آنجا تغیر شده
بمحور آمد - و میرهاج قافله مکه معظمه مقرر شده

(۲) نسخه [ب] برگردیده *

بدان موجب شتافت - و سال بیستم و سیوم غائبانه بخطاب
قلیچ خان ناموزی پذیرفت - پستور بحضور رسیده سال بیستم
و چهارم همراه شاه عالم بهادر بتعاقب سلطان محمد اکبر
(که آثار بغی بظهور آورده فرار گردیده بود) کمر همی
بهمی - (چون بی رخصت پادشاهزاده برخاسته بحضور آمد)
چندے مورد عتاب بود - پس از صفح جرمه در همان سال
بخدمت مدارت کل از انتقال رضوی خان بار درم ارج پیم
گردید - سال بیستم و پنجم بیساق دکن مامور شده و تحت
رخصت بعطای نقاره بلند آرازه گشت - پستور (که درون
موکب پادشاهی در الکة دکن صورت بست) در سال بیستم
و نهم بصوبه دارئی ظفرآباد بیدر مامور گردید *
و در ایام (که خلد مکان از شولا پور بارادہ تسخیر
بیجاپور عمان عزیمت بدان موجب یافت) نامبرده بحضور
رسیده نغمه بار اندوخت - و پس از وصول بنواحی بیجاپور
بعزایت ترکش و کمان افتخار یافته تعیین مورچال گشت
و قلعه مذکور بصلح مفتوح شد - سال سی ام مطابق سنه
(۱۰۹۷) هزار و نود و هفت هجری [که خلد مکان
جانب حیدرآباد لوای توجه برافراشته بعد رسیدن متصل
قلعه گولکنده بمردم حکم شد توابع محصورین را (که بیرون
دیوار قلعه فرود آمده اند) بر دارند [خان مذکور از غایب

کار طلبی دران دایر و گیر یورش نموده قریب قلعه رسید .
 درین ضمن گوله زنبورک قضا بر شانه اش خورده دست را جدا
 ساخت . او از آنجا اسب سواره باستقلال تمام بدائر خود
 آمد . جملة الملک اسد خان (که نظر بدلاجوئی بعیادت
 مامور شده) رفت دران وقت جراحان از شانه او (یزهای
 استخوان می چیدند . و او باستقامت زانو زده بے چین جبین
 با حاضران سرگرم سخن بود . و از دست دوم قهوه می خورد
 و می گفت که بخیه دوز خوب بدست آمده . هر چند در
 معالجه سعی بکار رفت اما بصر پنجه اجل دست از کارگاه
 دنیا برداشت . پسر کلانش غازي الدين خان بهادر
 فیروز جنگ است (که احوالش و ترجمه دو برادرش معزالدوله
 حمید خان بهادر و نصیرالدوله عبدالرحیم خان بهادر جدا
 جدا سمت ترقیم پذیرفته) . و یکی از پسرانش مجاهد خان
 خواجه محمد عارف است (که با فیروز جنگ مذکور می بود)
 بمنصب مناسب مرتقی گشته . و یکی مجاهد خان است که
 چندان ترقی نکرده . هر دو زود در گذشتند *

قاسم خان گرماني

مرد ولایت زا بود . بطالع یاری و بختوری در ملک
 بندهای خلد مکاني منتظم گشت . و (چون خالی از جلالت

(باب القاف) [۱۲۴] (مآثر الامر)

و کار طلبی نبود) پای پیش آمد در عرصه روزگار گذاشت -
و بتفویض خدمات حضور پادشاهی مورد التفات شد - و در
سال سیام بعد فتح بیجاپور از تغیر کامگار خان به میرتوزکی
اول سر عزت بر افراخت - و در همین سال بجانب
بیسواپتن بمالش مفسدان خیره سر تعیین یافت - و پس ازان
بفوجداری سرا (که الکه ایست وسیع و کرناٹک بیجاپوری
عبارت از انست) لوای حکومت افراشت - و دران ناحیه
بجدکاری و تلاش مذنی (که ناشی از حسن جرأت و جسارت
بود) رعب افزای سرکشان و سرتاپان گردیده - حتی که
بومی چیتل درک و راء درک (که هر یک از دیگر در
سرشخی و تبه رائی یکسر و گردن می افزود) از دست قاسم
خان خس بدندان بودند - و خان مذکور از کار پزوهی
بمه نمی آسود - و چوبک زنان دائر و سائر می بود - در سال
سی و نهم سنه (۱۱۰۷) هزار و یکصد و هفت هجری بتقریب
قریب بادونی (سیده بود که حکم پادشاهی عزمدور یافت که
باتفاق خانه زاد خان و غیره امرای حضور (که دران نواحی
(سیدند) بگوشمال سنتای شقی (که بگشت و راکشت آن
بوم سرشت ملک پادشاهی پی سپر نهم و تاراج گشته -
و هر که از افواج پادشاهی بمقابله شتافت دستخوش غارت

(مآثر الامرا) [۱۲۵] (باب القاف)

گردید (پردازد - ان مذکور در شش گروهی از راه
(که معبر غنیم بود) بفوج حضور پیوست - خواست که امرا
را ضیافت خاطر خواه کند - (چون اسباب نما نما از خیم
کرناتکی به استعمال در نیامده - و ظروف طلا و نقره و
چینی هر نوع در ادنی گذاشته بود) از انجا بر آورده (در
دوم پیش خانه خود را بفاصله سه کوه فرستان - غنیم از ان
آگهی یافته جمعیت خود را بر سه توپ قسمت کرده جوقه
را بر پیش خانه فرستان - و گروهی را بمقابل لشکر و
جمع علیحدده مرتب داشت - آن جماعه بیخبر بر پیشخانه
ریخته بسیاری را کشتند و خستند - و آنچه بود بردند - ناگاه
این خبر بقاسم خان رسید - خانه زان خان را از خواب
بیدار نکرده بمقابل تلخت - یک کوه نرفته بود که فوج
غنیم نمودار گردید - خانه زان خان (که از خواب بیدار می گردید
و این خبر می شنود) بهیر و بنگاه و احوال و اطفال
همانجا گذاشته جلد می شناید - محاربه عظیم در پیوست -
و دستبردهای مردانه در میان آمد - پای ثبات طرفین از
جا نمیروفت - در عین گرمی قتال خبر رسید که جوقه (که
غنیم علیحدده داشته بود) بر بنگاه ریخته همه بیتاراج داد -
بهمتها لغزش راه یافت - جنگ کنان بیک گروهی (که
(۳) قلعه دندیری بود) خود را رسانیدند - و بر سر تالایه

(باب القاف) [۱۲۶۰] (مآثر الامراء)

(نه در اینجا بود) فروز آمدند - غنیم گرد ایشان را در گرفت -
تاسه روز نمودار می شد و جنگ نمی کرد - و اینجا جز باب
تالاب خوردن کسی نام خوردن نمی شنید - (روز چهارم کاله پیاده
چون مور و ملخ هجوم آورد - تفنگ چون تگرگ بارش
داشت - مصالح توپخانه این طرف بتاراج رفت - ناچار ساعتی
چند تگنگ پا نموده (چون از چار طرف راه بیرون شدن بر
خود بسته دیدند) با وجود ممانعت مردم قلعه بزر داخل آن
شدند - غنیم از اطراف محاصره کرده نشست - (روز اول نان جوار
و باجری از ذخیره آن قلعه بمقصوران رسید - و گاه چهارفرو
و کهنه بدواب - و روز دوم ازین چیزها نام و نشان نیافتند -
(چون خان مذکور تریاک می مفرط بود و زندگی بدان متعلق)
فقدان تریاک موجب هلاک او گردید - (روز سیوم جان بسپرد و
از دست غنیم جان بدر بود - و برخی برآند که خود را
مسموم ساخت *

قطب الدین خان خویشکی

(۲)
عرف بازید - پدرش سلطان احمد خلف زئی نواسه نظر
بهادر مشهور و خویش جانباز خان خویشکی سمک - در نوکری
پادشاهزاده محمد اعظم شاه شهرت و اعتبار داشت - بتقریب
دست از دربار برداشته رخت اقامت بوطن مالوف کشید -

(۲) در [بعضی نسخه] بازرده *

و آخرها طایب حضور شده نطق همک بامثال امر لازم الانقیاد
 پادشاهی بر بسمت - در عرض راه سپاه جنون بر جمعیت آباد
 مزاجش تاخت - و دران میان متاع زندگی او بدست برد
 اجل بغارت رفت - چهار پسر داشت - حسین خان که احوالش
 بشرح و بسط تحریر یافت - و بازید خان و پیر خان و علی
 خان - سیومین ترقی نکرد - و درمیان در عهد بهادر شاه منصب
 عمده یافته زد در گذشت - پسرش نور خان بشمس خان
 مخاطب گشته بفوجداری در آبه بهته جالذهر مامور شد *
 دران هنگام (که گرده ضلالت پزوه سکهان از لاهور تا قریب
 دهلی معمورها بباد نهب و نالان داده رطب و یابس را بآتش
 بیداد سوختند - و مثل وزیر خان فوجدار صاحب جمعیت
 سرهند را از پا در آورده قصبه را متصرف گشتند) چون
 نوبت بمشار الیه رسید خان مزبور با پنجهزار سوار و انبوهی از
 شرفا و اصناف محترفه اهل اسلام (که بنیم جهان و غزا
 و آرزوی شهادت فراهم آمده در جنگ کفار بر یکدیگر سبق
 می جستند) استقبال نمود - و نزدیک راهون (که هفت
 کوهی سلطان پور است) معرکه کارزار بیاراست - و پس از
 شلکهای متوالیه و سنگ باران فلاخن اندازان کفار بهیئت
 مجموعی بر قلمب آنها تاخته بهیاری را علف تیغ گردانیدند -

اشقیا مرهوب و مرعوب بحصار راهون^۱ در آمده و بتحصن
چند روزه دست و پای لاینفع زده اداره دشت فرار گشتند - و
بهتر بفرط جلالت و جسارت بل بعون اقبال خدا داد در
بیمست و در جنگ لوای فیروزی بر افراخت - و در آن وقت
(که محمد امین خان چین بهادر بطریق منقلا از حضور
تعین گردیده) چون بهر همد رسید خان مذکور از نخوت و
خود داری اعتنا بشان او ناکرده بخود سری مراسم تنبیه اشقیا
و تسخیر قلعه سرهند بکار می برد - بهادر مزبور بحضور نوشتم
که شمس خان با نقش جمعیت^(۲) که دارد سرش بداعیه های
دور از کار آگنده شده ایمن نتوان بود - کار پردازان سلطنت
حق شناسی بر طاق نهیان گذاشته او را (که در خور تردد
چشم روی التفات داشت) بیای عزل در آوردند *
اما بازید خان مرد دنیا تلاش زمانه ساز بود - در قتل
منصبی هم فوجداری را براه می کرد - زمانه (که بهادر شاه
متروجه جنگ محمد اعظم شاه شد) بملازمت استعفاء یافته
رفاقت برگزید - بعد از فتح بمنصب عمده و خطاب
قطب الدین خان اختصاص گرفت - و پس ازان بشاهزاده
عظیم الشان توسل پیدا کرده کامرانی فوجداری جمو گردید *
[چون گرو (که مقتدا و سرغن سکهان بوده) از لوه گده

بکوه برفی در آمده از ترس فوج پادشاهی نتوانست اقامت
 ورزید [گریوه و مغاک بسیار همیده سر از نواهی (ای پور
 و بهرام پور بر آورد - قطب الدین خان شانزده گروهی
 راپور غربی مائل بشمال بوده - و از نوادر اتفاقات برادر زاده اش
 شمس خان از درآبه تغیر شده بجهت رخصت بخدومت
 عم خویش (سیده - ازین آگهی شهادت خان یزنه شمس خان
 را با هزار و پانصد سوار بصرعت هرچه تمامتر بحفاظت راپور
 گسیل نمود - و خود باتفاق شمس خان با انصد سوار برآمده
 نیمه راه قطع کرده بشکار اشتغال داشت که خبر قرب آن
 سرگروه شقارت کیشان رسید - صواب دید خان مذکور آنکه
 براپور شتافته با تمام فوج بر سرش بتازد - شمس خان (که
 آنها را بسرچنگ مستوفی بکرات مالش بسزا داده بود)
 حسابی بر نگرفته بدان سو عطف عنان نمود - و مفید
 بتویخانه فحده جلو ریز تاخت - همین که دوچار شد و نام
 از بگوش آنها رسید غیور از جان بدر بردن سود خود
 نه پنداشته^(۱۲) رو بفرار گذاشتند - شمس خان بدنبال افتاد -
 هر چند قطب الدین خان گفت که این فتح غیبی را مقتدم
 دانسته جمعیت فوادم باید آورد و باستیصال پوداخت^(۳) - و از
 مستی جوانی و غرور تهور عنان باز نکشید - آن بدطیفان بکمی

(۲) نسخه [۱] نه پنداشتنند - (۳) نسخه [پ] جمعه .

(باب القاف) [۱۳۰] (مائرا لاسرا)

مردم پی برده برگشتند - و بکوته یراق پیوستند - زد و خورد - سخت و کارزار قوی بمیان آمد - و آخر کار کار بجائی رسید که دست از کارها باز ماند - و از طرفین شمشیر از دست انداخته باهم بتلاش در افتادند - و یکدیگر را بدندان میگرفتند تا آنکه شمس خان بشهادت رسید - و قطب الدین خان بزخمهای گران از هوش رفت - افغانه چند با فیلان هردو سواران مانده بودند - کفار هر دو فیل را گاهی کشیده می بردند و باز افغانان حمله کرده از دست آنها بر می آوردند - درین اثنا شهادت خان (که از رایپور برسم استقبال در آمده بود و این هنگامه شنیده) سبک عنان گشت - و بسر وقت بقیة الصیف در رسید - آن تپاه سالان خیال کردند که شمس خان الحال آمده - چون بذات النعش منتشر گشتند - و سر خود گرفته بدر زدند - شهادت خان صلاح وقت در معارفت دانسته بر ایپور برگشت - بعد از سه روز قطب الدین خان هم در گذشت - نعش هردو را بوطن برده مدفون ساختند - این شهادت خان درین عهد ترقی عظیم کرده - احوال او بتحریر در آمده - قطب الدین خان پسر نداشت *

قطب الملک سید عبداللہ خان

حسن علی نام داشت - وزیر اعظم محمد فیروخ سین پادشاه بود - و برادرش سید حسین علی خان منصوب

(مآثر الامراء) [۱۳۱] (باب القاف)

امیرالامرائی داشت . و ترجمه از گذشت . قطب الملک در
عهد خلد مکان بخطاب خان و فوجداری نذر بار (۲) و سلطان پور
(از توابع بکلانه) سرافرازی یافت . بعد ازان به حراست
ادرنک آباد سر بلند گردید *

و چون شاهزاده محمد معزالدین بن شاه عالم از پیشگاه
خلد مکان بصوبه دارئی ملتان مامور شد (حسن علی خان بهمراهی
وکاب شاهزاده دستوری یافت . صحبت او با شاهزاده کوک
نشد . و آزاده خاطر بلاهور برگشت . و قتی (که خلد مکان علم
بملک جاردانی زد . و رایات شاه عالم از پشار بلهور
خرامید) حسن علی خان را بمنصب سه هزاره و عطای نقاره
و بخشیکری فوج جدید سرفراز ساخت . و در جنگ محمد
اعظم شاه بهراری فوج محمد معزالدین (که هراول مجموع
عساکر شاه عالمی بود) مقرر گردید . و قتی (که جنگ ترازو شد)
حسن علی خان و حسین علی خان و نورالدین علی خان
برادر سیوم برسم تهور پیشگان هند خون را از فیل انداختند
و با جمعیت سادات باره پای جلالت افشوده بجنگ کوتاه براق
پیوستند . نورالدین علی خان نقد زندگانی در باخت . و
دیگر برادران زخمهای نمایان برداشتند . و سرخروئی فتح

(۲) نسخه [۱ - ج] نذر بار - (۳) نسخه [ج] آزاده خاطر - (۴) نسخه

[ج] فوج معزالدین - (۵) نسخه [ج] شاه عالم *

(باب القاف) [۱۴۲] : (مآثر الامرا)

و ظفر حامل کردند - حسن علي خان بمنصب چار هزارى و صوبه دارى اجمير مياهي گشت - و بعد ازان بصوبه دارى آله آباد امتياز پذيرفت *

(چون نوبت سلطنت به محمد معزالدين (سيد) حکومت آله آباد از عزل او بغام راجي خان مقرر شد - و سيد عبدالغفار از احفاد سيد صدر جهان صدر الصدور پهانوي بنيابت راجي خان متوجه آله آباد شد - سيد حسن علي خان فوجي بتقابل بر آورد - و در سواد آله آباد جنگ افتاد - سيد عبدالغفار بعد غالب شدن مغلوب گرديده عزان عطف ساخت محمد معزالدين باقتضای غفلت و عياشي دست از تدارک بر داشته باستمالک سيد حسن علي خان افتاد - و بارسال فرمان بحاکم آله آباد و اضافه منصب سرفراز نمود - اما برادرش سيد حسين علي خان ناظم عظيم آباد پتنه (که بمزيد شجاعت و وفار و متانت نامور (وزگار بود) با محمد فرخ سير پيمان رفاقت موکد ساخت - چنانچه در ترجمه او نگارش يافت - و بحسن علي خان برادر کلان نيز ترغيب رفاقت نمود - حسن علي خان بچاپلوسى محمد معزالدين (که از وقت صوبه دارى ملتان کم التفاتى او ميدانست) اعتنا

(۲) نسخه [ب] در سواد - (۳) نسخه [۱ - ب] رفت - (۴) نسخه [ب]

(مآثر الامراء) [۱۲۳] (باب القاف)

نکرده از ته دل به محمد فرخ سیر گردید - و درخواست
قدوم آله آباد نمود - محمد فرخ سیر در چنین هنگام اتفاق
این در برادر بهادر صاحب فوج از امارات اقبال خود دانسته
از بلده پتنه باله آباد در (۲) سید - و با حسن علی خان مشافهت
بتجدید عهد پرداخته امیدوار مزید عنایات ساخت - و بهر ادلی
فوج مقرر فرمود - و عازم پیش گشت *

عزالدین پسر کلان محمد معزالدین باذالیقی خواجه حسین
مخاطب به خان دران از دار الخلافه شاهجهان آباد بتقابل
محمد فرخ سیر مرخص گردید - و در حوالی کهچوه (از
توابع آله آباد) در رسیده انتظار حریف می کشید - بمجرد
تقارب فوج محمد فرخ سیر عزالدین بے استعمال ادوات
حرب نیم شب راه گریز گرفت - فوج محمد فرخ سیر (که
در کمال عسرت و بے سامانی بود) از غارت بغاه عزالدین
تقویت بهم رسانید - و روانه پیشتر شده در نواحی اکبر آباد
خرامش نمود - محمد معزالدین نیز از دار الخلافه کوچ کرده
باکبر آباد آمد - و در فکر عبور دریای جون بود که حسن
علی خان پیشقدمی نموده از متصل سوای درزبھانی چهار
کردهی اکبر آباد دریای جون (۳) را عبور کرد - و در عقب او
محمد فرخ سیر نیز از دریا گذشت - اکثر مردم محمد فرخ سیر

(۲) نسخه [ج] رسید - (۳) نسخه [ج] دریای جون *

(باب القاف) [۱۳۴] . (مائراامرا)

از عسرت و کم مایگی (و بپراگندگی آورده بودند - معدود
همراه (کلب رسیدند - سیزدهم ذی الحجه سنه (۱۱۲۳) ثلث
و عشرين و مائة و الف تلاقى فریقین دست داد - نهیم
فیروزى بر الویة محمد فرخ سیر وزید - و محمد معزالدين
بتغیر وضع راه دهلي گرفت - درین کارزار از هردو برادر
تورودات نمایان بظهور رسید - حسین علي خان برادر خود^(۲)
زخمهای کاری برداشته در میدان افتاد - بعد جلوه افروزی
شاهد فتح حسن علي خان برادر کلان بر جناح استعجال
رانه دارالخلافة گشت - و پادشاه نیز بتفاوت یک هفته
سایه وصول بر سامت دهلي انداخت - حسن علي خان
بمنصب هفت هزارى هفت هزار سوار و خطاب سید عبدالله
خان قطب الماک بهادر یار وفادار ظفر جنگ و تفویض وزارت
اعلی بلند پایه گشت *

چون غرور زبنة این هردو برادر از حد گذشت ناتوان بینان
در مدد شکست افتادند - و بتسویلات راهی مزاج پادشاه را
شورانیدند - نوبت بجائ رسید که هردو برادر خانه نشین
گشتند - و بترتیب مورچال و استعداد اسباب پرخاش پرداختند -
والده پادشاه (که با هردو اظهار دوستی می نمود - و از قدیم
واسطه اصلاح بود) بخانه قطب الملک آمده مجددا عهد و

(۲) نسخه [ج] سید حسن علي خان *

پیمان استوار ساخت - هر دو برادر بملازمت رسیده شکوهای
 محبت آمیز در میان آمد - و چند روز زمانه بآرامش گزائید -
 غرض گویان باز مزاج پادشاه را برهم زدند - هر روز محبت
 بیمزه تر می گشت - و ماده نفاق (که خانه برانداز کهنه
 دولتهاست) می افزود - تا آنکه امیر الامرا بصوبه داری
 دکن مرخص گشت - و قطب الملک بعیش و عشرت مشغول
 گشته عنان وزارت بدست راجه (تن چند سپرد - اعتقاد خان
 کشمیری همراز و دمه باز پادشاه گردید - و کنکاش قلع و قمع
 سادات اعلان گرفت - قطب الملک بامیر الامرا نوشت که کار
 از دست رفته است - پیش ازان (که چشم زخمه بآبرو و جان
 رسد) خود را باید رسانید - امیر الامرا با کمال تسلط و جبروت
 از دکن روانه شده سواد دهلوی را معسکر ساخت - و پادشاه را
 پیغام کرد که تا بندر بهمت قلعه باختیار ما نباشد در ملازمت
 وسواس دارم - پادشاه خدمات قلعه را بمتوسلان امیر الامرا
 سپرد - بعد استحکام قلعه امیر الامرا بملازمت پادشاه رسید -
 و هشتم (بیع الآخر) ملاقات ثانی فوجها آراسته داخل
 شهر شد - و در حویلی شایسته خان فرود آمد - قطب الملک
 و مهاراجه اجیت سنگه در قلعه رفته بدستور روز اول به
 بندر بهمت قلعه پرداختند - و کلید دروازه بدست آوردند - آن

(باب القاف) [۱۳۶] (مآثر الامرا)

روز و شب بهمین مغوال گذشت . مردم شهر واقف نشدند که
شب در قلعه چه واقع شد . چون صبح دمید قتل قطب الملک
شهرت داده افواج پادشاهی از هرجانب مراتب شده بر سر
امیرالامرا خواستند هجوم آرند . امیرالامرا بقطب الملک گفته
فرستاد که چه جای توقف است . زود از میان باید برداشت
لا علاج قطب الملک نهم (ربیع الآخر سنه (۱۱۲۱) احدى و
ثلثین و مائة و الف پادشاه را مقید ساخت . و رفیع الدرجات
بن رفیع الشان بن شاه عالم را از حبس برآورده بر تخت
نشاند . و صدای نقره جلوس او آشوب را (که در شهر
برپا شده بود) فرونشاند . رفیع الدرجات در حالت حبس
بمرض تب دق مبتلا بود . چون سلطنت میسر شد لوازم
احتیاط مزاج از دست داد . و بعد سه ماه و چند روز روزگار او
همی گشت . مطابق وصیت او برادر کلانش رفیع الدوله را بر
سریر سلطنت جا دادند . و به شاه جهان ثانی ملقب ساختند .
بعد ایام نیکو سیر در قلعه آگره خروج کرد . امیرالامرا
با پادشاه بسرعت خود را رسانده قلعه را مفتوح ساخت .
ناگاه فتنه دیگر گل کرد و جی سنگه سوائی طبل مخالفت
کوفت . قطب الملک در رکاب شاه جهان ثانی برای دفع
جی سنگه بفتح پور سیکری شتافت . و با جی سنگه صورت
مصالحه در میان آمد . شاه جهان ثانی نیز بعد سه ماه و

(مائراامرا) [۱۲۷] (باب القاف)

چند روز بمرض اسهال در گذشت - ناگزیر (دشن اختر بن جهانشاه بن شاه عالم را از دارالخلافه طلبیده پانزدهم ذیقعدة سنة (۱۱۳۱) احدى و ثلثین و مائة و الف بر اوزنگ فرمانروائی

اجلاس دادند - و به محمد شاه ملقب ساختند *

سبحان الله هر چند سادات خود دعوی سلطنت نکردند و اولاد تیموریه را بر تخت نشاندند - اما حرکتی (که با محمد فرخ سیر کردند - مبارک نیامد - دمی به آسایش نگذرانیدند و نفی بظمانیامت نکشیدند - دریاهای فتنه از هر چهار طرف بتلاطم در آمد - و اسباب زوال دولت آماده گشت - خبر رسید که غره رجب سنة (۱۱۳۲) اثنین و ثلثین و مائة و الف نواب نظام الملک ناظم مالوه از دریای نرپدا گذشته قلعه آسیر و شهر برهانپور را متصرف گشت - امیر الامرا سید دلور خان بخشی خود را با فوج سنگین جانب نواب نظام الملک فرستاد - دلور خان بعد محاربه بقتل رسید - سید عالم علی خان نائب صوبه داری دکن (که نوجوان تهور منش بود) کارزار نموده مردانه نقد هستی باخت - امیر الامرا با پادشاه قصد دکن کرد - و قطب الملک با چندی از امرا نوزدهم ذی القعدة (۳) از چهار کوهی اکبر آباد فتح پور ریه رخصت دارالخلافه دهلی شد - و هنوز فرسیده بود که هفتم ذی حجه

(۴) نسخه [ج] نائب صوبه دار - (۳) نسخه [ج] ذیقعدة *

(باب القاف) [۱۳۸] (مآثر الامراء)

جبر کشته شدن امیرالامراء طائب ربا گشت . قطب الملک
برادر مغیر اعیانی خود سید نجم الدین علی خان را (که
بهراسمت دهلی قیام داشت) نوشت که یکم از شاهزادها را
بر آورده بر تخت نشاند . پانزدهم ذی الحجه سنة (۱۱۳۲)
اثنین و ثلثین و مائة و الف سلطان ابراهیم بن رفیع الشان بن
شاه عالم را بر تخت دهلی اجلاس دادند . بتفاریت دو روز
قطب الملک نیز رسید . و باستمال امرای قدیم و جدید
پرداخت . و فوج علی العموم نگاهداشت . و آنچه در ایام
وزارت اندوخته بود از نقد و جنس (که احصای آن جز
علم الهی مقدر کس نیست) همه را صرف سپاه و یاران و
دوستان کرد . و گفت اگر زنده ایم باز بهم می (سانیم) و
اگر خواهش حق نوع دیگر است چرا در دست غیر افتد .
هفدهم ماه . مذکور بعزم مقابله از دار الخلافه بر آمد . سیزدهم
محرم سنة (۱۱۳۳) ثلث و ثلثین و مائة و الف بموضع
حسن پور رسید . چهاردهم جنگ واقع شد . توپخانه محمد شاهی
باهتمام حیدر قلنی خان میر آتش بهم درکار بود . مردم
بارهه سینه را سپر ساخته در مقابل توپخانه مکرر حملها
نمودند . از برگشتگی ایام فائده نه بخشید . چون شب شد از
بارش گواهای توپ و زنبورک و شترنال (که آف فرست
نمیداد) فوج قطب الملک پراکنده گشت . و تا دمیدن صبح

(مآثر الامراء) [۱۳۹] (باب القاف)

معدودے همراه قطب الملک ماندند - همین که آفتاب از
دریچه مشرق سر برآورد فوج محمد شاهي يورش کرد - و
چنگر معب واقع گشت - بسیاری از سادات بهمل شدند - و
سید نجم الدین علي خان زخمهای کاری برداشت - قطب
الملک خود را از فیل انداخت ^(۲) - زخم تیر بر پیشانی و زخم
شمشیر بر دست رسید - حیدر قلی خان با جمع بر سر وقت
قطب الملک رسیده او را بر فیل خود گرفت - و نزد پادشاه
آورد - پادشاه جان بخشي نموده حواله حیدر قلی خان فرمود -
قطب الملک در قید پادشاهي (روزے بشب و شبے بروز سیاه
می آورد - آخر مسمومش کردند - اول مرتبه خدمتگار او زهر مہرہ
را سائیده خوراند - ^(۳) باستفراغ بسیار سمیمت دفع شد - (روز دوم
باز خواجہ سراي پادشاهي حب زهر هلاهل آورد - قطب الملک
تجدید وضو کرده مستقبل قبلہ نشست - و گفت آہي تو
میدانی کہ این شیء حرام را باختیار خود نمی خورم - همین کہ
از حلق فرد رفت حالت متغیر گشت - و جان بجهان آفرین ^(۴)
سپرد - و این واقعه سالخ ذی الحجه سنه (۱۱۳۵) خمس
و ثمانین و مائتہ و الف واقع شد - قبرش در شاه جهان آباد زیارتگاه
^(۲) نسخه [ب] انداخته - ^(۳) نسخه [ب] خورافید - ^(۴) نسخه
[ب] بجهان آفرین - ^(۵) نسخه [ج] سنه (۱۱۵۳) هزار و یکصد و
پنجاه و سه هجری •

(باب القاف) [۱۴۰] . (مآثر الامراء)

خلأق است - از آثار ادست نهر پست پرگنج واقع شاه جهان آباد

(نه از بے آبي حکم کربلا داشت) قطب الملک در سنه (۱۱۲۷)

سبع و عشرين و مائة و الف نهرے از اصل نهر شاه جهاني

بوده آرد - و آن خطه را بوفور آب احيا نمود - علامه

مرحوم مير عبدالجليل بلگرامي گوید *

• قطعه •

• بحر جود و فيض قطب الملک عبد الله خان *

• نهر خيرے کرد جاري آن وزير محترم *

• نهر آن عبدالجليل واسطي تاريخ گفت *

• نهر قطب الملک مد بحر احسان و کرم *

و نيز علامه مرحوم در مثنوی بمدح او مي پردازد

• بيت *

• ارشط و فطرے کامف نشان است •

• يمين الدوله عبدالله خان است •

• بديوان چون نشيذد نوبهار است •

• بميدان چون در آيد ذوالفقار است *

قادر داد خان بهادر

• شيخ نورالله نام پور قادر داد خان بن رشيد خان انصاري

شاه جهاني است (که احوالش علحدده نوکريز خامه وقائع نگار

گفته) - نامبرده در عهد خلد مکان بمنصب چار صدي و قلعداري

یکه از قلاع دکن . سرفرازی داشت . و در عهد خلد منزل از
اصل و اضافه بمنصب یکهزاری و خطاب پدر خود نامور گشته
بفوجدار می جامود صوبه خاندیس امتیاز اندوخت . و در وقت
محمد فرخ سیر (چون نظام الملک آصف جاه صوبه دار دکن مقرر
شده) داد آن الکه گردید - او (که از جانب والده آن امیر
قربت قریبه داشت) به ملاقات آمده مرافقت گزید . و در
جنگ سید دلور علی خان و عالم علی خان ترددات نمایان
بظهور رسانیده از اصل و اضافه بمنصب سه هزار می دو هزار
سوار و خطاب بهادر و عطای علم و نقاره کوس شادمانی
بر نواخت . و در مصاف مبارز خان سرکردگی فوج هراول
تعلق بار داشت . پس از انصرام جنگ (که نسیم فتح
بر رایات آصف جاهی وزید) او از اصل و اضافه بمنصب
پنجاههزاری چهار هزار سوار درجه بلندرتگی پیمود . پس
ازان بدعا بر دست نوکر مقتول گردید . چون لال بود
آصف جاه قصبه جاتی گانون صوبه خجسته بنیان و موضع انداره
صوبه خاندیس منجمه محال اقطاعش بطریق انعام بنام
متعلقان او مقرر ساخت . تا حالت تحریر هم باره ازان
بتصرف آنهاست *

قطب الدوله محمد انور خان بهادر

از نسله های شاه عیسی جندالله است (که مرید شاه لشکر

(باب الفان) [۱۴۲] ، (مآثر الامراء)

(۲) محمد عارف بود - و درون بلده برهانپور مقبره دارد) و شاه
شکر محمد دست ارادت بشاه محمد غوث گولپاری داده - و
بیرون بلده مزبور مرقد دارد - مومی الیه ابتدا منظور نظر
شاه نور الله درویش (که قطب الملک و حسین علی خان
را بادی اخلاص و اتحاد متحقق بود) گردید - و بسفارش
درویش مزبور سادات مذکور دستگیری نموده در عهد محمد
فرخ سیر پادشاه بنوکری پادشاهی رسانیدند - او بمذنب شایسته
و خطاب خانی سر بلند گردید - در ایامی (که عالم علی
خان به نیابت اورنگ آباد قیام داشت) او به بخشیدگری دکن
و بنایب صوبه داری برهانپور می پرداخت - پسر خاله اش محمد
انور الله خان (که دیوان آنصوبه بود) از جانب او حراست
بلده مزبور نیز سرانجام می کرد *

چون خبر عبور نظام الملک فتح جنگ بهادر از نربدا بر
زبانها افتاد عالم علی خان او را با اتفاق سنکرا ملهاری نامی
برهنه برای خبر داری برهانپور فرستاد - او پس از وصول
بهادر مزبور بنواحی بلده مزبور بر آمده ملاقات نمود - ازان بعد
بهمراهی بهادر مسطور می گذرانید - در عمل ناصر جنگ شهید
به بخشیدگری دکن سرمایه عزت اندوخت - و در عمل صلاحیت

(۲) نسخه [ب] - مقبره اوست - (۳) نسخه [ب] پادشاه - (۴) نسخه

[ج] و نیابت صوبه داری برهانپور

(مثرالامرا) [۱۴۳] (باب القات)

جنگ بخطاب قطب الدوله باذن رتبه گودید . پستر در بلده
مزبور مطابق سنه (۱۱۷۱) یکهزار و یکصد و هفتاد و یک
هجری بمعالم اخروی شتافت - خلیق بود و بعبادات پویه
موظف - اما در زمانه سازی یکتائی داشت - از ارلان
نمانده - خاله زاده اش محمد انورالله خان مدته بدیوانی نواب
آصف جاه می پرداخت - خالی از راستی نبود - و بوضع
قدین شهرت گرفته - از دیگر برادرانش ارلان باقیمست *

* حرف الکاف *

کمال خان ککهر .

پسر سلطان سازنگ است . (که برادر خرد سلطان آدم
 بود) - ککهران را طوایف بسیلو است - در مابین بهت و
 سنده در شعاب جبال و اطلال و اغوار توطن دارند - در
 زمان سلطان زین الدین کشمیری ملک کد نامی از امرای
 غزنین (که بحاکم کابل نسبتی داشت) آمده بزر این جا را
 از تصرف کشمیریان گرفت - و از کنار نیلاب تا دامن کوه
 سوالک و حد کشمیر تمام این عرصه بمرور ایام در حیز تصرف
 در آورد - اگرچه فرق دیگر مانند کهتر و جانوته و ایوان
 و چترنیه و بهوکیان و جهیه و باریه و میکوال نیز متوطن
 درین ناحیه اند اما مطیع و منقاد ککهران بوده اند - چون
 ملک کد در گذشت پسرش ملک کلان جانشین شد - و پس
 از نبیر نام پسر اد کلانی الوس خود یافت - و بعد از

(۲) نسخه [ب - ج] جانوته - (۳) نسخه [ج] جهترنیه - (۴) نسخه

[ج] بادیه - (۵) نسخه [ج] پیرا .

تتار ناظم قبيله خود گرديد - و در زمان تسخير هندوستان
 در ملازمت فردرس مکاني خدمات شايسته بتقديم رسانيد -
 عالی‌الخصوص در جنگ رانا سانگا^(۲) جانفشانيها نمود - او را در
 پسر بود - سلطان سازنگ و سلطان آدم - رياست به نخستين
 باز گرديد - او را با شير شاه و سليم شاه مزارعت عظيم رو
 داد - نبردهاي مردانه کرد - و افغانان بسيار را به بندي گرفته
 بفروخت آورد - شير شاه برادر^۳ تذبده اين قوم قلعه روهتاس را
 متصل ولايت اين طائفه اساس نهاد - و آخر بمقتضای سرنوشت
 آسماني او را بدست آورده بقتل رسانيد - و پسرش کمال
 خان را بقلعه گواليار محبوس ساخت - و باوجود چنين فقرت
 ملک اينها را بدست نتوانست آورد - حکومت الوس گهران
 بساطان آدم برادر سلطان سازنگ رهيد - سليم شاه عزيز در
 گرفتن اين ملک سعههاي بليغ نمود - سودمند نيامد *

گويند نوبت^(۳) سليم شاه زندانيان قلعه گواليار را حکم سياست
 عام کرد - که زندانخانه^(۴) را کاراک کرده و پر از داري تفنگ ساخته
 آتش زدند - قوت آتش و باروت زور آورده خانه را از جاي
 کنده با زندانيان بهوا برد - جزو جزو عضو عضو آنها را پراکنده
 ساخت - کمال خان دراهم^۵ ميان بود - قادر پر کمال او را از بين

(۲) در [بعضی نسخه] رانا سانگا - (۳) نسخه [ج] کرده - (۴) نسخه

[ب] که زندان خانه را .

(باب الكاف) [۱۴۶] (مآثر الامراء)

اسمې محفوظ داشت - و در گوشه خانه (که او بود) دود
ازان آتش نرسيد - و چون سليم شاه برين حراست ايزدي
آگاه شد عهد گرفته او را رهائي داد - کمال خان بوطن رفت -
و چون عم او سلطان آدم استيلاي مطلق يافته بود با برادر
خود سعيد خان (وزگار) بذاکامي مي گذرانيد - و متابعت
بنفاق ميکرد - در سر آغاز جلوس عرش آشياني در منزل
جالندهر بوسيله درامت خواهي قديم آمده ملازمت دريافت -
و در جرگه امراء منساک گشت - و در جنگ هيمو و مانکوت^(۳)
خدمات شايسته نموده مشمول عواطف سلطاني گرديد - و در
هال سيوم بتنبیه افغانان ميانه (که در حدود سرونج مضاف
صوبه مالوه سربفهاد و فتنه برداشته آهنگ آشوب و شورش
داشتند) تعيين شد - او بجمعيت لائق بر سر آنها رفته نبرد
مرد آزما نمود - و مظفر و منصور برگشت - عرش آشياني
قصه کره و فتح پور همنسوه و بعضي محال ديگر بجاکير او
مکرميت فرمود - و در سال ششم هنگام محاربه پسر مبارز
خان عدلي (که او را افغانان بعري برداشته بودند) کمال
خان جمعيت شايسته برده با خان زمان شيباني شريک خدمت
شد - و دران جنگ مرد آزما از کارنامها بظهور آمد - عرش آشياني
از اهتمام رادمردي و فديريت او فرمود - که کمال خان خدمت

(۲) نسخه [۱ - ب] داده - (۳) نسخه [ب] و در منزل جنگ *

خود بجای آورد - اکنون وقت عاطفت ماست - بهر مطلبی (که داشته باشد) کامیاب خواهد شد - چون بحضور رسید در سال هشتم سنه (۹۷۰) نهمصد و هفتاد و هجری بوسائل باریابان خلافت معروض داشت که بمقتضای حب وطن آمید ولایت پدر خود دارم - تا قضیه ناکامی مراد پدرش آمد ملک موروثی عم من متصرف است - عرش آشیانی بخان کلان و دیگر امرای پنجاب برنوشت که ولایت گکهران (آنچه سلطان سارنگ در تصرف خود داشته - و اکنون سلطان آدم دارد) دو بخش ساخته یک بهار مسلم دارند - و بر دیگر کمال خان متصرف گردد - و اگر سلطان آدم ازین حکم را ایستد سزای نافرمانی در گذارش نهند - چون گزارش این حکم به سلطان آدم نمودند او در پسرش لشکری نام (که رائق و فاتق مهمات پدر بود) سر از اطاعت پیچیدند - افواج پنجاب با کمال خان ولایت گکهران در آمده در حوالی قصبه (۲) هیلان جنگ عظیم در پیوست - و قتالی سخت دست داد - سلطان آدم دست گیر شد - و لشکری پسرش گریخته بکوستان کشمیر رفت - او را نیز اسیر ساخته آوردند - و تمامی ولایت گکهران (که بتسخیر هیچ یکی از فرمانروایان هندوستان نیامده بود) مستخر نموده کمال خان را باستقلال

(باب الکاف) [۱۴۸] (مآثر الامیر)

متمکن ساخته سلطان آدم و پسرش را بار سپردند - کمال
خان لشکری را رهگرایی فنا ساخت - و سلطان آدم را مقید
نگاه می داشت - تا حیات طبیعی سپری کرد * (۲)

در طبقات اکبری آورده که کمال خان در سلک امرای
بندهزاری انتظام داشته - و بشیوه مرضیه شجاعت و پردلی و
بصفت ستوده سخاوت و کرم گستری ممتاز ابزاری روزگار بود - (۳)

و گفته که در سنه (۹۷۰) نهصد و هفتاد پیمانه هستی او
لبریز گردید - و این همان سکن کامیابی اوست - والله اعلم * (۴)

کاگر علی خان

از یکه های همایون پادشاه است - سال (که جنم آشیانی
بگشایش هندوستان رایت عزیمت افراشت) او در رکاب
پادشاهی وارد هندوستان گردیده - در عهد عرش آشیانی
بمنصب دو هزار (سیده - سال یازدهم) چون مهدی
قاسم خان تعلقه دار گدده بے اجازت پادشاهی عازم حجاز
گردید (عرش آشیانی او را با جمع دیگر بآن حدود تعیین
فرمود - و در جنگ ابراهیم حسین میرزا) که متصل قصبه
سرنال از مضافات موبه احمد آباد واقع شد (از ملتزمان

(۲) نسخه [ب] طبیعی - (۳) نسخه [ج] بصنعت - (۴) نسخه [ج]
والله اعلم بالصواب - (۵) نسخه [ب] فردوس آشیانی - (۶) نسخه [ب]
گدهی *

(مآثر الامرا) [۱۴۹] (باب الكاف)

رکاب پادشاهی بود - پستّر همراه منعم بیگ خان خانبان بهمم
شرقی دیار تعیین یافته - در ایامی (که فوج پادشاهی بمحاصره
پتنه اشتغال داشت) روزی باتفاق پسر خود بر سر غنیم
تاخته کارنامه رستمی بظهور رسانید - و کار جمعی بشمشیر
جلادت تمام ساخته مطابق سنه (۹۸۰) نهصد و هشتاد
هجری خود نیز پیمانه هستی لبریز گردانید *

کنور چگت سنگه

پسر کلان و خلف الصدق راجه مانسنگه که همراه است
در عهد عرش آشتیانی بهری و سوکردگی ناموری داشت - و
گزین خدمات بجا آورد - و در سال چهل و دوم بتومک میرزا
جعفر آصف خان (که بمالش راجه باسو زمیندار مؤر پتهان
مامور بود - و از ناسازی امرا کار پیش نمیرفت) تعیین شد -
و نیکو پرستاریها بتقدیم رسانید - و در سال چهل و چهارم
سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت هجری ریایات پادشاهی بعزیمت
دکن جانب مالوه برافراخته شد - و شاهزاده سلطان سلیم
باستیصال رانا امر سنگه رخصت یافت - راجه مانسنگه
(که از نظم و نسق بنگاله خاطر را پرداخته بحضور دولت
بار اندوخته بود) بهمراهی شاهزاده تعیین گشت - و پاسبانی
آن مملکت وسیع بنیابت پدر بنام چگت سنگه قرار گرفته
دستوری یافت - هنوز نزد دارالخلافه آگره در تهیه سامان راه

(باب الکاف) [۱۵۰] (مآثر الامرا)

بود که بافراط می گساری در عین شباب ناگهانی واپسین
نمواب در ربود - و الوس کچهواهمه را بدر از نای غم انداخت -
عرش آشیانی از خمردانی نوازش مهاسنگه پور خود سال
او را بر نواخته بجایش فرستاد - و چمن زار امید جهان
شاداب گردید - فتنه سگالان آشفته رای آندیار و برخی افغانان
(که پیوسته پرستاری نمودند) ازان خود سال حساب
بر نگرفته سر بشورش برداشتند - مهاسنگه از ناتجربگی
چاره آن آسان بر شمرده بآهنگ آریزش برآمد - در قصبه
بهدرک سال چهل و پنجم هنگامه نبود گرمی پذیرفت - و
چشم زخمی بدوج پادشاهی رسید - اهل خلاف برخی جاها
بر گرفتند - راجه مانسنگه از شاهزاده جدائی گزیده به بنگاله
گام سرعت برگرفت - و در تلافی آن شکست کارنامها بر ساخت -
مهاسنگه در سر آغاز شباب بطریقه شذیعه پدر شیفته شراب
خان ومان خراب گشت - و جان شیرین بدان تلخ آبه جگرسوز
در باخت *

کشن سنگه راتهور

(۲)

برادر علائی راجه سورج سنگه مشهور و بوادر اعیانی
والده قدسیه فردوس آشیانی سم - بیمن این گرمی نسبت
در عهد جنم مکانی بهمدارچ قرب و دولت مرتقی گشت - و

(۲) نسخه [ج] راتهور *

با برادر کلان (که از اعیان سلطنت و سردار با سامان و جمعیت
 بود) بنفاق و کینه می گذرانید . اتفاقاً گویند داس بهائی
 (که وکیل مطلق و مدار دولت راجه سورج سنگهه بود)
 گویند داس برادرزاده راجه را بجهت نزاع بقتل آورد .
 چون راجه او را بسیار می خواست به باز خواست خون
 نیفتاد . کشن سنگهه مذکور ازین اغماض بر آشفته بانتقام
 برادرزاده در کمین فرصت نشست . و انتهاز قابو می جست .
 در سال دهم جهانگیری سنه (۱۰۲۴) هزار و بیست و چهار
 هجری (که سواد دارالخیر اجمیر معمر پادشاهی بود)
 دران روز (که جنت مکانی بسیر تالاب بهر نهضت فرمود)
 کشن سنگهه پیش از صبح بعزم قصاص سوار شده در فضائی
 (که راجه سورج سنگهه فرود آمده بود) (سید . و برخه
 مردم آزموده کار دلاور خود را پیاده ساخته بر سر خانه گویند
 داس فرستاد . آنها جمع را (که برسم حراست و حفاظت
 اطراف خانه اش بودند) بشمشیر گرفتند . درین زد و خورد
 و شور شغب گویند داس بیدار شده بے سابقه خبر
 از یکطرف خانه برآمد . تا بر کیفیت حال آگهی یابد .
 مردم کشن سنگهه (که بجسمت و جوی او سراسیمه بودند) همین
 که دیدند بقتلش پرداختند . کشن سنگهه (چون هنوز

ازین ماجرا آگهی نداشتند (بشدت خشم و اضطراب خود
 نیز پیاده شده درون حریم در آمد)^(۲) - هر چند مردم مانع
 آمدند ملتفت نشد - درین وقت راجه سورج سنگهه نیز
 بیدار شده شمشیر در دست از خانه بر آمد - و مردم
 خود را بمدافعه برگماشت - دران هجوم کشتن سنگهه با لخته
 همراهان کشته شد - و بقیة السیف خود را باسبان رسانیده
 برآمدند - مردم راجه دنبال گرفتند - پیش جهروکه پادشاهی
 هنگامه سرربائی و جان ستانی گرمی پذیرفت - شمشیرهای
 آبدار بفرق هرکه می نشست تا کمر می رسید و تیغهای فولاد
 هندی نژاد بکمر هرکه می خورد در حصه عدل می ساخت -
 شصت و هشت راجه پوت از طرفین دران معرکه مرد آزما چهره
 مردانگی را بملگونه جانفشانی برآراستند - گویند ازان روز
 شمشیر سروهی اعتبار بهم رسانید - و مردم دیگر نیز
 خواهش نمودند - جانت مکانی بعد ازین سانحه منصبش را
 به پسران تقسیم نموده کشتن گذه وطن او را بآنها بحال داشت *

کاگر خان عرف خان جهان کاگر

از والا شاهیان فردوس آشیانی ست - پس ازان (که
 تخت سلطنت بوجود فایز الجود آن پادشاه رونق تازه
 پذیرفت) او بمنصب هزاری چهار صد سوار و افعام شش

هزار روبیه مالامال نشاط گشت - و سال سیوم هنگامه (که الکه
(۲)
دکن مخیم سرادق پادشاهی بود) در افواج متعینه جهنم
تذبذبه خانجهان لودی و تخریب تعلقه نظام الملک دکنی
بهمراهی راجه گج سنگه اختصاص یافت - سال هشتم با سید
خان جهان باره برای مالش چهار سنگه بندیه تعیین
(۳)
شد - سال دهم باضافه پانصدی شش صد سوار ارج ترقی
پیمود - سال سیزدهم از اصل و اضافه بمذنب دو هزار
هزار سوار و خطاب کاکر خان عز ناموری اندرخت - بهتر
تعیینات قلعه قندهار گردید - مدتها درانجا ماند - (چون
سال بیست و دوم شاه ایران آمده قلعه را بزر بر گرفت) او
باتفاق خواص خان قلعه دار آنجا رفته شاه را دید - و رخصت
هندهستان حاصل نموده برگردید - همراه سلطان ادرنگ زیب
بهار (که نوبت دوم بیساق آنجا نامزد شده بود) تعیینات
گشت - و سال بیست و ششم برکاب سلطان دارا شکوه بدان
(۴)
مهم شتافت - پس ازان احوالش بنظر نرسیده *

کار طلب خان

اصلش از قوم مرهته است - بسونمت راو نام داشت - در عهد
جنت مکانی در سالک ملازمان پادشاهی و تعیناتیان دکن

(۲) نسخه [ب] متعینه پادشاهی (۳) نسخه [ب] چهار سنگه -

(۴) نسخه [۱] نرسیده

انتظام یافته - و بمنصب دو هزارمی هزار هزار فائز گردیده - پس ازان (که بربقه اسلام در آمد) بخطاب کار طلب خان مخاطب گشت - و سال سیوم جلوس فردوس آشیانی هنگامی (که حدود دکن مطرح الویه فیروزپور اثر بود) از امل و اضافه بمنصب سه هزارمی دو هزار سوار امتیاز اندوخت - سال نهم (که پادشاه بار دوم بدکن (سیده افواج به تذبیه ساهو بهونسله و پامال ساختن ملک متعلقه عادل خان تعیین فرمود) او بهمراهی خان زمان اختصاص گرفت - پس ازان همواره با ناظران دکن بود - سال سی ام در رکاب پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بر سر قطب الملک شتافت - و پس از انفصال مقدمه او همراه کیسر سنگه زمیندار دیوگده (۲) جهت تحصیل (۳) (که ذمه مومی الیه قرار یافته بود) از پادشاهزاده مرخص گردید - و پس ازان (که کار فرمایان قضا توطیه دیگر برانگیختند و پادشاهزاده بتقریب عیادت پدر والا قدر از دکن عازم هندوستان گردید) او را مستمال ساخته همراه گرفت - و در محاربه با مهاراجه جسونت سنگه و مقابله دارا شکوه ملتزم رکاب بود - در ایام موعود روزگار زندگیش بهر آمد *

(۲) نسخه [ب] کیسل سنگه - (۳) نسخه [ا] تحصیل *

(مآثر الامرا) [۱۵۵] (باب الکاف)

کنج ملي خان عبدالله بيگ

پسر کلان علي مردان خان امير الامراست - سال بيست و ششم جلوس فردوس آشياني به منصب هزارى پانصد سوار و سال بيست و هشتم باضافه پانصدى ذات و سال بيست و نهم باضافه يكصد سوار كام دل بر گرفت - سال سي ام از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى هشت صد سوار طبل شادماني برنواخت - و (چون سال سي و يكم پدرش بعالم بقا خراميد) از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدى هزار و پانصد سوار مرتقي گشته گرد ملال از چهره قالم زده برافشاند - پستمر همراه سليمان شكوه بر سر محمد شجاع تعيين شده - (چون زمانه نيرنگ كار رنگ ديگر ريخت - و فلک شعبده باز نقش عالم گيري بر روى كار آورد) او خود را ببارگاه سلطنت رسانيده بحصول ملازمت پرداخت - و سال اول بعباى نقاره کوس شادماني زده همراه خليل الله خان بتعاقب دارا شكوه مامور گرديد - پستمر بخطاب كنج علي خان مخاطب گشته در جنگ شجاع و نبرد دوم دارا شكوه همراه بود - سال نهم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى دو هزار سوار سرفراز گشته در سلک کومكيان دارالملک کابل انتظام يافت - و در جنگ افانغه خيبر شريك تردد مبارزان گرديد - پستمر حالات او بنظر نرسیده *

کیرت سنگهه

(۴)

پهرو دوم میرزا راجه جے سنگهه - (چون میوان فساد پیشه
 کما بهاری و کهوه مجاهد مابین مستقر الخلافه اکبر آباد و
 دار الخلافه شاه جهان آباد خار راه گشته مترو دین و سکان آن
 نواحی را ایذا و آزار می رسانیدند - و پرگنت از دست انداز
 ایشان (و بوبرانی نهاد - و تیولداران آن محال ازین
 رهنذر خسارت می کشیدند) در آخر سال بیست و سیوم
 شاه جهانی از پیشگاه خلافت و جهان بانی کیرت سنگهه
 بمنصب هشتصدی هشت صد سوار سرافرازی یافتند محال
 مذکور بطریق وطن در تیولش مرحمت گردید - و بمیرزا راجه
 حکم شد که آن گرده واجب الدفع لازم الاستیصال را از بیخ
 و بن برکنده در قلع و قمع آنها دقیقه نامرعی نگذارد - و آن
 سوزمین را از خار و خس مفسدان تبه کار به پیراید - و بجای
 ایشان مردم خود را آردده آباد سازد - راجه بوطن شتافته با چهار
 هزار سوار و شش هزار تفنگچی و تیردار بمحال مذکور آمده
 بقطع جنگل پرداخت - و بسیاری از فتنه پزهران را علف
 تیغ گردانید - و گروه را ماسور ساخت - و فرادان مواشی
 بدست آورد - و بقیة السیف را مستاصل نمود - هزار سوار از
 منصب راجه دو اسپه سه اسپه گشته پرگنته حال کلیان (که

(مآثر الامراء) [۱۵۷] (باب الكاف)

جمعی هشتاد یک دام است (در طلب این اضافه مرحمت
شد - و کیرت سنگه هم باضافه منصب و فوجداری میواته
سر برافراخت *

و (چون سر و فطرتش برستۀ جویبار میرزا راجه بود - و
نهال شعورش تربیت یافته بوستان سزای دانش آن بلند فکرت)
در کمتر زمانه معامله فهمی و کردائی خود را خاطر نشین
بادشاه ساخت - و در سال بیست و هشتم هنگامی (که الویة

جهانبانی بجانب دارالخیر اجمیر باهتر از آمد) او را از سابق
و لاحق بمنصب هزاری نهند سوار ممتاز نموده بحراست
شهر دارالخلافه رخصت فرمود - و [چون آخر سال سیوم

عمارات فیض آباد معروف به مخلص پور از مضافات پرگنہ
مظفر آباد سرکار سهارن پور بر کنار دریای جون متصل کوه
(۲)

دامان شمالی (که بکوه سرمرور نزدیک است) قریب باخترام
رسید - و نهضت پادشاهی بسیر آن مکان دل نشین (که از
دارالخلافه چهل و هفت کره جویی ست) اتفاق افتاد (۳)

کیرت سنگه بحفاظت بیرون شاه جهان آباد دستوری یافت -
و (چون پدرش از مرافقت سلیمان شکوه جدائی اختیار
نموده عازم آستان عالمگیری گردید) کیرت سنگه (که بعد

از جنگ دارشکوه بوطن رفته بود) بپدر ملحق شده همراه

(۲) نسخه [ج] سارنگ پور - (۳) نسخه [ب] افتاده *

او استعداد ملازمت نمود - و بعطای عام مشمول نوازش
گشت - و بجوهر تنبیه مفسدان میوات مرخص گردید - و
چندے بفوجدارئی نواح دارالخلافه پرداخت - پستّر بهمراهی
پدر در تسخیر ولایت سیوا توددهای نمایان نمود - و با سه
هزار کس دوبروی قلعه بوزندهر ملچار بوساخت *
(۲)

(چون سیوا رهگرای اطاعت و انقیاد گردید و جمیع
عمدهای آن جیش بالطاف پادشاهانه کامیاب گشتند) کیرت
سنگه بمنصب دوهزار و پانصدی دو هزار سوار سربلندی
یافت - بعد ازان (چون میرزا راجه بتاخت ولایت بیجاپور
لوی عزیمت برافراخت و فوج التمش را بشهامت کیرت
سنگه انتظام بخشید) او دران معارک هیجا با مبارزان عساکر
بیجاپور نبردهای مردآزما نمود - و (چون میرزا راجه در
برهانپور باجله طبیعی^(۳) در گذشت) او دران اندوز حضور
گشته یعنایت نقاره و از اصل و اضافه بمنصب سه هزارئی دو
هزار و پانصد سوار پایه اعتبار برتر افراخت - و باز کومکئی
دکن گشته مدتی دران ولایت بسر برد - در سال شانزدهم
سنه (۱۰۸۴) یکهزار و هشتاد و چهار هجری بذهاب خانج
نیستی فرورفت *

(۲) نسخه [ج] بوزندهر - (۳) نسخه [ب] طبیعی - (۴) نسخه

کامگار خان

پسر دوم جعفر خان است - در ابتدای سلطنت خلد مکان
 بمنصب درخور سر بلندی یافته - سال هفتم از اصل و اضافه
 بمنصب هزاره در صد سوار و خطاب خانی کامیاب گشته -
 سال دهم از تغیر لطف الله خان بخدمت بخشیکری اهدیان
 اعتبار بر گرفت - سال دوازدهم بداروغی جواهر بازار تفاخر
 چشمت - سال نوزدهم بوجهی از منصب برطرف گشت - سال
 بیست و یکم مورد عاطفت گشته از تغیر رحمت خان بخدمت
 بیوتاتی مباحثات اندوخت - سال بیست و دوم (که پادشاه
 از دار الخلافه عزیمت اجمیر فرمود) او بقلعه داری دار الخلافه
 مامور شد - سال بیست و چهارم از تنبیر اشرف خان
 واقعه خوانی و سال بیست و پنجم از انتقال عبد الرحیم
 خان بخش سیوم و سال بیست و هفتم بعزل مغل خان
 آخته بیگی و سال بیست و هشتم داروغگی جلو و سال
 سی ام عوض بهره مند خان داروغه غمیل خانه و آخر همین سال
 پس از انتقال محمد علی خان خانسامان شد - پستور از
 قلعۀ مذکور معزول شده سال سی و سیوم با جماعۀ مامور
 گردید که مردم محل محمد معظم را بشاه جهان آباد برساند -
 سال چهل و سیوم از اصل و اضافه بمنصب سه هزاره
 رایت بلند پلیی افراخت - چندی قلعۀ داری اکبر آباد

هم داشت - ساده لوحیهای او زبان زد است - و با
بے کمالی نظر بعلو خاندان بسیار برخورد می پیچید - و سر
بهیچ کس فرو نمی آورد *

گرفتند روزی پادشاه پیغامی بامیر خان تهته فرمود که
بکامگار خان برساند - او مصحوب معتمدی ازین مناجرا خان
مذکور را مطلع ساخته استدعای آمدنش بخانه خود کرد - خان
مذکور بدر تجاهل زده پرسید که کدام امیر خان - امیر خان
خود بنی عم ما بود - واسطه گفت که امیر خان عبدالکریم
تهته - گفت یعنی عبدالکریم فراش - بگوئید که ما بخانه فرانشان
نمی آئیم - و باین حرف تلمیح بدان کرد که امیر عبدالکریم مدتی
داروغگی جانماز خانه پادشاهی داشت - چون امیر خان
این نقل پیش پادشاه کرد فرمود که آخر پسر جعفر خانست
در خانه نبایسته طلب داشت - قطعاً نعمت خان عالی که
بیمت لولش اینست *

* کتخدا شد بار دیگر خان عالی منزلت *

* با کمال عز و تمکین و وقار و زب و زین *

در حق اوست *

حرف اللام

لشکر خان

محمد دهمین نام خراسانی در عهد عرش آشیانی بمذمبه
 دوهزاری و خدمت والای میر بخشیکری و میر عروسی اختصاص
 داشت - در سال یازدهم بسعایت مظفر خان تربتی معزول
 گردید - و در سال شانزدهم از بے خردی و دولت نخوتی
 (دز روشن مست شراب بدربار آمده عوبده ناکي نمود -
 چون بعرض پادشاهی رسید باوصف عمدگی و تفویض مناصب
 عظیم الشان او را بدم اسم بستہ گردانیدند - و چندی محبوس
 داشته و گذاشتند - و در تهنیت بهار و بنگاله بهمراهی
 خان خازان منعم خان تعیین بود - (۲) در جنگ دارن کرانی
 (که دعوی درایت آن مملکت می نمود) در فوج قول
 برفاقی سپه سالار های ثبات افشردہ زخمی عتیف برداشت -
 اگرچه زخمی به شد لیکن از بے پروائی و سهل انگاری

(۲) نسخه [۱ - ب] خان خازان منعم تعیین بود (۳) نسخه [ج] کرانی *

ایام نقاهت در نهمصد و هشتاد و دو در بنگاله قالب تهیه

کرد . صاحب جمعیت بود . هزار سوار نوکر خود داشت *

اگرچه این افراط تعدیب^(۲) (که از جانب پادشاه در باره

او سرزد) بظاهر استیلائی قوت غضبی ظاهر می کند - چه

در عرف و عادت سلاطین دانش آئین (که سیاست و تهدید را

ناگزیر انتظام نشاء ظاهر دانند) تعزیر بشخص بر می گیرد -

یکه را بزهر چشم و چین پیشانی و دیگره را بدرشتی و

سخت زبانی بعضه را سیلی و مشوک کوب و برخه را بکوه و

چوب سزا دهند - خوش گفت کسی که گفت *

* رباعی *

* تادیبی اگر ضرورت افتد بهوس *

* یکدست خطا ست گوشمال همه کس^(۳) *

* ای مطرب قانون بساط انصاف *

* دلب را بطیانچه کوب و نی را بنفس *

اما نظر بر شخصیت این مرد جاه پرست بموقع واقع شد -

که با وصف این همه عمدگی متحمل چندین خواری و

خفت گشته از ذالمت نفس و دناءت همه دست او

نوکری و ملازم پیشگی بر نداشت - والا بسا کم رنگان که

بکجی ابرو و حرف پهلودار جان پیاس آبرو سپرده اند - و

عزت و نیکذامی جاوید اندوخته *

(۲) نسخه [ج] این امر از تعدیب - (۳) نسخه [بد] هرکس *

تنبیه

چون شخصیت هر کس قطع نظر ازان شخص بمفهوم غیر
مختلف است احکام شرعی (که اشل و انفع وارد شده)
بشخص برنمیگردد بل بر فعل مترتب است - و بقدر آن
مزد و اخذ قرار یافته *

* هر عمل اجرے و هر کرده جزائے دارد *

لشکر خان ابرو الحسن مشهدي

ابتدا دیوان شاهزاده سلطان مراد بود - پس از فوتش از
دکن آمده در خدمت شاهزاده سلطان سلیم بزدگی اندوخت
و حسن پرستاری را سرمایه دولت ساخت - بعد فرمانداری
بخطاب لشکر خانی و منصب عمده سر بر افراخت - و
مدتی بدیوانی و بخشیدگری موبه کابل می پرداخت - چون
خان دران ناظم آنجا نرد مخالفت می باخت طلب حضور
شد - و پس ازان به تنبیه افغانان (که سنگ راه مترو دین
هندوستان و کابل بودند) مامور گشت - و مهما امکن در
زدن و بستن رهزان و قطاع الطريق سعی بلیغ بکار برد - تا
بر وجه نیک امن طریق صورت گرفت (۲) - و در سال چهاردهم
(که اول مرتبه سیر گلگشت کشمیر منظور جنت مکانی گردید)
ادرا بعنایت علم و نقاره مفتخر ساخته بحراسمت دار الخلافه

آگره گذاشتند . و (چون افواج پادشاهی به همراهی شاهزاده
 پرویز بسپه سالاری مهابت خان در تعاقب شاهزاده شاهجهان
 تعیین شد) لشکر خان نیز کمکی گردید . بعد (سیدن برهانپور
) چون عادل شاه والی بیجاپور بر رنم ملک عنبر با مهابت
 خان طرح دوستی انداخته ملا محمد لاری سپه سالار خود را
 با پنج هزار سوار گزیده به برهانپور فرستاد (مهابت خان
 راد رتن سربلند رای را بحر است بلده گذاشته لشکر خان را با
 جمعی از امرا همراه ساخت . و تمشیت مهم آنجا بملا محمد
 تقویض نمود . و خود با شاهزاده پرویز بجانب آله آباد شتافت .
 ملک عنبر (که منتظر فرصت بود) به بیجاپور رفته محاصره
 نمود . عادل شاه باستحکام برج و باره پرداخته مسرعان
 بطلب ملا محمد روانه کرد . و بمهابت خان نوشت که
 در ازای هواخواهی پادشاهی چشم اعانت دارم . و سه لک
 هون (که قریب درازده لک روپیه باشد) برسم مدد خرج
 سپاه نیز حواله نمود . چنانچه حسب الرقم مهابت خان
 سربلند رای با معدودی در شهر اقامت گزیده لشکر خان را
 با فوج دکن در رفات ملا محمد باستیصال ملک عنبر راهی
 ساخت . ملک عنبر آگهی یافته بلشکر خان نوشت که نسبت
 بملازمان پادشاهی گستاخی سر نزده . بچه تقریب واجب التخریب
 شده ام . چون با عادل شاه از قدیم الایام بر سر حدود ملکی

نزاع اسمت مرا با مدعی بگذارید - تا هر چه مقدر است بظهور
آید - اصلا التقات بحرف او نکرده بحوالی بیجاپور (سیدند -
ناگزیر ملک عنبر دست از محامره برداشته راه دیار خود
گرفت - ملا محمد سر در دنبالش گذاشت - هر چند او سپهراندازی
و مدارا می نمود ملا محمد حمل بر عجز و زبونی کرده شدت
و غلظت می افزود - چون کار بر تو تنگ شد - و اضطرار دامن گیر
(گشت) ناگزیر در منزل بهاتوری پنج کرده ای احمدنگر قرار
بجنگ داده (زم طلب گردید - اتفاقاً ملا محمد اری کشته
شد - و سر رشته انتظام فوج عادل شاهیه گسیخت - جادو
رای و اردا رام از امرای پادشاهی دست بکار جنگ نابره
راه فرار سپردند - اخلاص خان و غیره بیست و پنج نفر از
سرداران بیجاپور (که مدار دولت عادل شاهیه بر اینها بود)
گرفتار شدند - ازان میان فرهاد خان را (که تشنه خون او
بود) از سرچشمه تیغ سیراب ساخت - و از امرای پادشاهی
لشکر خان با میرزا منوچهر و عقیدت خان و غیره چهل منصبدار
بقید ملک عنبر در آمدند - و چندی بمقتضای سرنوشت
آسمانی در قلعه دولت آباد محبوس و مسلسل بودند - پس
از فوت سلطان پرویز (که مهمات دکن بخان جهان لودی
بالاصالة باز گردید) لشکر خان با دیگر امرا (هائی یافته

بهره‌اندوز آمد - پس از سریر آرائی فردوس آشیانی نظر بر
 سوابق خدمات او (که در ایام شاهزادگی بضرورت وقت ده
 لک (ریبه بطریق قرض داده بود) مبلغ مذکور باز مرحمت
 فرمودند - و باضافه دو هزار ری ذات و سوار بمنصب پنجهزاری
 چهار هزار سوار بلند پایه گردید - و بصوبه داری کابل از تغیر
 خواجه ابوالحسن تربتی اختصاص گرفت - اتفاقاً پیش از
 وصول منصوب نذر محمد خان دالی بلخ و بدخشان از
 کوتاه بینی و قابو طلبی وقوع حادثه جنت مکانی را موجب فوز
 مطلب پنداشته بهوس تسخیر کابل گران لشکر کشیده
 بحوالی آن بلده شورش افزا گشت - لشکر خان بانتظار
 کمک حضور (که مهابت خان سپه سالار مامور شده بود)
 در راه متوقف نگشته بلا افعال گام سرعت برداشت - چون
 به باریک آب (که درازده کره‌ای شهر است) رسید نذر محمد
 خان از گرد قلعه برخاسته باراد دستبرد پیش آمد - لشکر
 خان از ناموس جوئی و کار طلبی بقصد پیگار باستعجال روان
 شد - نذر محمد خان دید که لشکر خان به نهایت دلیری
 و چیرگی می‌آید و نوکران ماهواره خوارش (که در درز
 بد همپائی نمایند) قلیل - سود این تجارت نارائج دانسته
 بهم محرم الحرام سنه هزار و سی و هشت هجری عطف عنان
 نمود - و نشیپ و فراز مسافتی (که در یکماه قطع کرده بود)

بهار روز نور دیده ببلخ رسید - لشکر خان داخل فرهنگه
 کابل گشته باستمال و ترفیقه سکنه شهر و عیای نواحی
 (که غارت زده و ستم رسیده) اوزبکان تهییجست بودند) پرداخت
 و هر جا مناسب دید فوج فرستاده متمردان را برانداخت -
 اما [چون قطان صوبه کابل (که از طائفه سنیه سنیه حنفیه
 اند) از سلوک لشکر خان بسبب مخالفت مذهب راضی
 نبودند] در سال چهارم معزول گشت - و در سال پنجم
 از تغیر مهامت خان بحراسمت دهلی نامزد گردید - و
 (چون از کبر سن خدمات هرجوعه از متمشی نمی شد) در سال
 ششم داخل لشکر دعا گردانیدند - از با پسران بآستان بوس
 سورا فراخت *

اگرچه در پادشاه نامه علت انزوا غیر از پیروی بیان
 نموده - اما بقرائن حال تفرس میورد که پیروی چندان در
 فیانته بود که از نوکری معاف دارند - مگر بوجه
 از جانب او انحراف بمنزج پادشاهی رو داده باشد - گویند
 پس از استعفا نوکری عازم حج گشت - و بعد تحصیل
 زیارت عتبات علیات و صرف زرهانی گران دران مشاهده
 قدسیه بوطن مالوف رفت - و بجاروب کشی آستان ملائک
 پاسبان رضویه (علی ساکنها الثناء والتحیة) فائز گردید - و دران
 بلده سرا و رباط اساس نهاد - و املاک بسیار خرید - و

(باب اللام) [۱۶۸] (مآثر الامرا)

همان جا رخت هستي بر بهشت - اولاد او در هندوستان ماندند - خلف رشيدش سوار خان است (که احوال او درين اوراق سميت تحرير يافته - و پسر ديگر ميرزا لطف الله است - مذهب سنت و جماعت اختيار کرده بخشي دکن شده بود - شب رقت کوچ در پالکي نشسته بود که ناگاه شخصي بر سرش رسیده بخنجر بيدان هلاک ساخت - و بدر رفت - و هيچ ظاهر نشد که بود - و بابا ميرک خویش او در عهد جنت مکاني ترقي کرده کارهای نمايان در دامن کوه کانگره نمود - هنگامی (که شاهزاده شاهجهان محاصره برهانپور فرمود) همراه او رتن بود - (روزی) که شاه قلي خان شهر (در آمد) او جنگ کرده کشته گرديد - پسرش لطيف ميرک در قاعه دارمی انکي تنکي دکن بسر مي برد - بيدون باري باغيچه طرح انداخته گزر خانه خود ساخته بود - همانجا مدفون گرديد *

شکر خان عرف جان نثار خان

يادگار بيگ نام پسر زبردست خان والا شاهي اعلى حضرت است - در حيات پدر بدولت روشناسي و تقديم خدمات عمده پادشاهي فايز گرديد - و در سال نوزدهم از اصل و اضافه بمنصب ^(۲) هزارمی ذات دو صد سوار و داروغگی گرز برداران و منصبداران

(۲) نسخه [ج] و يداروغگی *

نقدی مفاخرت اندوخت . و در همین سال باضافه پانصدی
 (۲) سیصد سوار فرق عزت بر افراخت . و بخطاب جان نثار خان
 چهره ناموری افروخت . و (چون همواره فیما بین سلاطین
 والا دردمان تیموریه و خواقین عالیشان صفویه ابواب اتحاد و
 یگانگی مفتوح و از جانبین ارسال نامه و پیام و اهدای هدایا
 مملوک بود) شاه صفی در آخر فرمانرانی خود بر سر مقدمه
 قندهار برخی اندیشهها (که مورت رنجش بود) بخود راه داده
 سلسله گسل محبتهای دیرین گردید . چون ازین جهان
 گذران در گذشت فردوس آشیانی نپسندید که موالات قدیم
 یکباره انقطاع پذیرد . در همین سال جان نثار خان را (که
 شایان سفارت بود) بعطای طلب در ساله او و همراهانش نقد از
 خزانه بر نواخته بارمغان سه لک و پنجاه هزار روپیه و نامه
 معنون بتعزیت شاه صفی و تهنیت جلوس شاه عباس ثانی (که
 پسر جانشین ارمت) و مشعر بر معذرت آمدن علی مردان
 خان بهادر بهند (که نه بحسب جاه و آرزوی نوکری بوده
 بل بشرارت حمد پیشگان کناره گزیده) روانه ایران دیار فرمود .
 و خان مذکور در آخر سال بیست و یکم از حجابت برگشته
 تقبیل همد خلافت نمود . و بمنصب در هزارتی هفصد سوار
 و خدمت آخته بیگی سرافرازی یافت . و در سال بیست و

هيوم بمير توزكي درجه اعزاز پيمود . و در سال بيستم
و چهارم بخدمت بخشىگرى دوم از تغير سيادت خان پايه
اعتبارش افزود . و سال بيستم و پنجم اضافه پانصدي
هصد سوار يافته ب خطاب لشكر خان نامور گرديد . و سال
بيستم و ششم بمنصب سه هزارى هزار سوار فايز شده به
بخشىگرى فوج متعين شاهزاده دارا شكوه بيملاق تذهار مامور
گشت . و در سال بيستم و هفتم از ملتان حسب الحکم
بذركاه پادشاهي سعادت تلتيم عتبه اقبال اندوخته بدستور
پيش بخدمت بخشىگرى دوم از تغير ارادت خان سر بلند
گرديد . و در سال بيستم و نهم امرى چند (كه دلالت
بر عدم تدبير داشت) بر (وى روز افتاد . و ظاهر شد كه
در بخشىگرى دهم طمع گشوده و ذيل ديانت خود بلوث
خيانت آلوده . او را از خدمت باز داشته بكمى پانصدي معائب
كردند . و پس ازان بمالش فتنه پژوهان حوالى حصار و بيگانير
تعيين شد . و در سال هي و يكم از انتقال علي مردان خان
اميرالامرا بصوبه دارى كشمير و اضافه پانصد سوار سرافرازي
يافت . و بعد از نخستين جلوس عالمگيري بارسال خلعت
و اضافه پانصدي پانصد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار
و پانصد سوار مورد عنايت گشت . و بتفويض صوبه دارى

ملتان معزز شد - و در سال سیوم از تغیر قباد خان بصوبه داری
تهته مامور گشت - و پس ازان بنظم صوبه بهار رخس
عزیمت راند - و در سال یازدهم از بهار معزول شده بخدمت
صوبه داری ملتان از تغیر طاهر خان سرفراز گردید - و در سال
سیزدهم از ملتان بحضور رسیده از انتقال دانش مند خان
ویربخشی بخدمت بخشیدگری اول و بافزایش هزار سوار
بمنصب پنج هزار سوار بلذد مرتبه گشت - و در آخر
همین سال سنه (۱۰۸۱) یک هزار و هشتاد و یکم هجری (ختم
هستی بر بخت - از پسرانش کسی ترقی نکرد - صبیحه ار
بحباله نکاح لطف الله خان بن سعدالله خان مرحوم بود *

لطف الله خان

مهمین خلف جملة المالك سعد الله خان است که نقوش
فضائل و رفوم کمالات او بر صفائح السنه تا مرور دهور جلوه گر
خواهد بود - (چون آن مربع نشین مسند وزارت در مبادی
سال سی ام جلوس اعلی حضرت ازین سمنجی سرا انتقال
نمود) لطف الله خان در سن یازده سالگی بود - بمنصب
(۳) مقصدی مد سوار مشمول نوازش خسروانی گشت - پس
ازان (که عذر فرمانروائی هندوستان بدست اقتدار عالمگیری

(۲) نسخه [ج] در آخر همین سال سنه هزار و هشتاد و یک هجری -

(۳) نسخه [ج] هفت مدی *

در آمد) از انجا (که پدر مرحومش نسبت بسایر شاهزادگان
 در خدمت پادشاه زاده محمد اوزنگ زیب بهادر ربط دلی
 و اخلاص از صمیم قلب داشت) او را مورد گوناگون التفات
 فرموده بمنصب هزاری چهار صد سوار سر بلند گردانید -
 و همواره مورد تربیت داشته بافزایش منصب و تفویض
 خدمات حضور بر نواختند - کمتر داروغگی بود از داروغگیهای
 عمده حضور که خان مذکور سرانجام نکرد - و در سال دوازدهم
 از تغیر عاقل خان بخدمت داک چوکی مباحی شد - و سال
 سیزدهم از تغیر حاجی احمد سعید خان داروغگی عرض مکرر
 یافت - و در سال چهاردهم بخلمت کتخدائی با صبیله لشکر خان
 میربخشی (که پیش ازان در گذشته بود) مخلع گردید - و
 در نوزدهم سال بعد مراجعت از حسن ابدال بلاهور از تغیر
 فیض الله خان بداروغگی فیل خانه اختصاص گرفت - و در سال
 بیست و یکم از انتقال شیخ عبدالعزیز اکبرآبادی بتازگی
 قامت امتیاز بخلمت عرض مکرر برآراست - و در همین سال
 باعزاز خسروانی (که خان مشارالیه در قلعه پالکی سواره
 میآمده باشد) در سائر همچشمان معزز گشت - و در سال بیست
 و سیوم صوبه داری لاهور از تغیر قوام الدین خان بپادشاهزاده
 محمد اعظم مفوض گردید - خان مزبور بنیابت شاهزاده اعتبار
 اندوخته رخصت یافت - و سال دیگر بحضور رسیده از

تغیر عبد الرحیم خان به داروغگی غسلخانه فرق عزت برافراخت -
و در سال بیست و پنجم از تغیر کامگار خان بواقعه خوانی
فایز شد - و سال دیگر بداروغگی جلو خاص و چوکی خاص
مخصوص الطاف گشت *

(چون فابایت و کمال خان مذکور شهره آفاق بود و جودت
طبع و صفائی ذهن و سائی فکر بکمال داشت) در محامره
گولکنده جوهر شجاعت و مردانگی خود را ^(۲) دل نشین همگان
ساخته مصدر ترددات نمایان گردید - خصوص دران نیم
شب [که محصوران بر دمدمه پادشاهی (که بکنگره قلعه
رسیده بود) ریخته توپ را بیکار کردند - و سید عزت خان
میر آتش را با سربراه خان چیله جلال نام بسته بردند]
لطف الله خان که با جماعه چوکی خاص بمحافظت آن تعیین
شده بود تا سه روز در میان دریا (که پای قلعه است) بپردلی
و دلارری استقامت ورزید - تا جمعیت دیگر رسیده غنیم را
برداشتند - و دمدمه قائم کردند - خان مذکور باضافه
پانصدی مفتخر شد - و (چون نقد بهادرچی از بدار العیار
امتحان سوره برآمد) در سال سی و چهارم سمت تهانه
کهاژون بمالش اشقیا رخصت یافت - و در سال دیگر از
تغیر ملابت خان مجدداً بداروغگی چوکی خاص مورد لطف

(باب الام) [۱۷۴] (مآثر الاموا)

گردید . و در ۵۰مین سال بصدوره زلته بصلب منصب
معائب شد . و پس از چند روز ببحالی نوکری آب رفته
بجویش باز آمد . و در سال سی و نهم از تغیر صف شکن خان
بخدمت آخته بیگی و از تغیر خانه زاد خان بداروغگی خاص
چوکی سرافرازی یافت . و در سال چهل و سیوم از اصل
و اضافه بمنصب سه هزار و دو هزار سوار و بعطای نقاره
بلند آذاره گشت . و بصوبه داری بیجاپور مامور شد . و سال
چهل و پنجم از انجا معزول گشته بافرزنی پانصد سوار بحراست
اورنگ آباد تعیین گردید . و در سال چهل ششم پس از فتح
قلعه کهیلنا صوبه داری مذکور به شاهزاده بیدار بخت مفوض
شد . و خان فیروز جنگ از برار بمحافظت بگاه پادشاه
مامور گشت . و صوبه داری آفجا بنیابت بلف الله خان (۲) که
خسرپور (خان فیروز جنگ میشد) قرار یافت . خان مذکور بتعلقه
نرسیده در سنه (۱۱۱۴) یک هزار و یکصد و چهارده رخت هستی
برسمت . با فضل و کمال بشجاعت و کارعلایی اتصاف داشت .
و مکرر مصدر کارهای نمایان شده بایستے بیش ازین ترقی می کرد
و پایه دولت را به منتهای مراتب امارت می افراشت شاید
لختی سبکیهای وضع و بر ذمه تکلفهای بیجا (که در مزاجش
بود) مانع شده .

(۲) نسخه [ج] بنیابت لطف الله خان . - (۳) نسخه [ج] بقلمه نارسیده .

مشهور است که روزی پادشاه عرضی که (که بعض
مقدمات مخفیہ مندرج بود) می خواند . اتفاقاً هنوز آن
مقدمات بر زبان پادشاه نگذشته که از جانبی بعرض (سید - و
تفحص شد که چگونه افشای این امور شد . آخر الامر پادشاه
بعدت درست فرمود که سوائے لطف الله خان کار دیگری
نیست . پستر معلوم شد (که خان مذکور از پشت آن
عرضی همه مطالب دریافتہ بمردم اظهار نمود . لهذا روزی
چند از باریابی خلوت ممنوع گردید . محاوره و مکالمه
بالفاظ غیر مانوس (که محتاج بفرهنگ و قاموس بود . و
آن دور از سلاست و (رانی ست) بهیاری داشت . عبارتهای
ساخته و تراکیب به تکلف تراشیده دی زبان زن مردم
است . پھرش محمد خلیل عنایت خان (که چندے بحراست
برهانپور قیام داشت) سپاهی وضع میرزا منش بود . در
نغمات ہندی خالی از کمال نبود . در جنگ جاجور (که
میان شاه عالم و محمد اعظم شاه بر سر سلطنت ہندوستان
صاف آرائی بمیان آمد) خان مذکور در موج جهاندار
شاه معزالدین بود . چون سادات بارہہ (کہ مرادل بودند)
با معدودے گرم عنان گشتہ بہنگ در پیوستند عنایت خان
نیز خود را بہکم رسانید . چون غلبہ مخالف مشاہدہ

(باب الام) [۱۷۴] (مآثر الامر)

نمود از فیل فرود آمد - و نورالدین علی خان برادر حسن
علی خان و حسین علی خان آنها دیده به برادران خود گفت
که حیف این شیخزاده گوی از میدان برد - بمجرد این
حرف آنها نیز از فیلان فرود آمدند - و در مقابل امان الله خان
و سید ارتاد محمد و ابراهیم بیگ بسری و دیگر نوکران قدیم
محمد اعظم شاه بودند (که از سالها بشجاعت و مردانگی نام
برآوردند) باهم در آویختند - و طرفه گیر و دار و غریب کارزار
واقع شد - که ترک خون آشام بهرام را از نظاره آن کند آوری
دود حیرت بسر بر آمد - عنایت خان زخمهای کاری برداشته در
میدان افتاد - رمقی از جان داشت - بعد از ساعتی در گذشت
خادم منزل او را ملقب بعنایت خان شهید فرمود - و به
پسرانش (که خرد سال بودند) رعایت نمود - در عهد
فردوس آرامگاه هنگامه (که نواب آصف جاه نظام الملک از
دکن بدار الخلافه شتافته) از انتقال محمد امین خان وزیر الملک
مسند آرای وزارت گردید - دختر خان شهید را (که
طغای زاده آن نوین بلند اقبال بود) بعقد ازدواج در آورده
موسوم بصاحب بیگم نمود - و بدین انتصاب جدید پسران
او را امتیاز و اعتبار دیگر بهم رسید - حفیظ الدین و محمد سعید
خان (که برادر اعیانی بودند) برفاقم آصف جاه بدکن
آمدند - و بعد جنگ مبارز خان هر یکی فوجداری عمده

(مآثر الامراء) [۷۷] (باب الام)

یافته صاحب طبل و حشم گردید - و پس از حفیظ الدین
خان بهادر بنیابت صوبه دارمی برهانپور سرفرازی یافت - و
چون در سال (۱۱۵۰) هزار و صد و پنجاهم ^(۲) هجری بار دیگر
آصف جاه لوای عزیمت دار الخلافه برافراخت هر دو برادر
با قامت دکن نگرانیده همراهی گزیدند - و اینها را (که سکونت
شاه جهان آباد مرغوب طبع بود) با آصف جاه معاودت
دکن نموده در رکاب پادشاهی ماندند - و بشرف این قرابت
در پیشگاه خلافت عزت و احترام دارند - و هر دو بخوش وضعی
و رنگینی موصوف اند - خصوص محمد سعید خان بهادر
امیرزاده واقعی است - اگرچه در بیش مناصبی از پدر و جد
در گذرانیدند اما آن حالت و دستگاه بالفعل ندارند - و
برادر دیگر یکه محیی الدین قلی خان و دوم معین الدین قلی
خان (که در دهلی بودند) در قتل عام نادر شاه کشته شدند * ^(۳)

لطف الله خان صادق

از شیخ زادهای انصاری - وطنش پانی پت است - وقت ^(۵)
خلد منزل در دربار پادشاهی آمد و رفت نموده از کم رتبی
بپایه عمدگی رسید - و در عهد جهاندار شاه بپایه عتاب
درآمده خانه اش ضبط شد - ازین جهت با محمد فرخ هیدر

(۲) نسخه [ج] پنجاه هجری - (۳) نسخه [ج] و برادر دیگر محیی الدین

قلی خان - (۴) نسخه [ج] کشته شد - (۵) نسخه [ب] و وطنش -

توسل جسته پس ازان (که شاهد سلطنت همدوستان بهشت
نشان در آغوش او در آمد) بعد فتح یافتن بر جهاندار شاه
بالتفاق سید عبد الله خان به بخدو بهشت دار الخلافه تعیین شده -
قطب الملک دیوانی خالصه بنام او تجویز نمود - و پادشاه
این تعلقه بنام ^(۲) جهیله رام ناگر مقرر کرده بود - بدین تقریب
مابین پادشاه و وزیر کدورت واقع شد - قطب الملک گفت
که هرگاه تجویز اول وزیر پذیرا نشود استقلال او معلوم -
آخر تعلقه مزبور بنام خان مسطور قرار یافت - و در عهد
فردوس آرامگاه بخدومت خانسامانی و منصب شش هزارگی
و خطاب شمس الدوله بهادر متهور ^(۳) جنگ کامیاب گردید - بعد
آمدن نادر شاه (چون از حرکات خلاف مرضی بظهور آمد) بپایه
عتاب در آمد - در عهد احمد شاه در گذشت - در لقب
او (که لفظ صادق افزون شده) وجه آن زبان زن عوام است
دلیر دل خان برادر اوست - که همراه امیرالامرا می بود -
و بمنصب سه هزارگی رسیده - و برادر سیوم او شیرافکن
خان است - که بفوجداری کره مضاف آله آباد مرفراز شده -
از پهرانش عنایت خان (اسخ و شاکر خان بقدر ترقی کردند)

حرف المیم

* مصاحب بیگ *

ولد خواجه کلان بیگ که پدرش مولانا محمد صدرا از
اعاظم ارکان دولت میرزا عمر شیخ بود - و شش پسر او در
فیکو خدمتی فردوس مکانی خود را نثار کردند - خواجه با
این همه حقوق بفرط رشادت و فراست و سنجیدگی اطوار و
شایستگی فضائل منظور نظر بابری شده سرآمد امرای بزرگ
گردید - برادر دیگرش کوچک خواجه مهرداد و معتمد خاص
بود - پس از فتح هندوستان (که روز جمعه بیستم رجب
سنه (۹۳۲) نهمصد و سی و دوم هجری واقع شد - و آگره مخیم
سراوقات فردوس مکانی گردید) سپاه چغتای را قلمک مجانس
علت عدم مواظبت با اهل هند شد - و افراط گرمی هوا
و شائبه سموم و وبا ضمیمه گشت - درین اثنا از ناروائی راهها
و دیررسی سودا (که تنگی معیشت و فقدان اجناس پدید
آمد) امرا قاطبه فرار بر معاودت داده بسیاری یکم جوانان

بے رخصت بکابل رفتند - خواجه کلان بیگ را (که در جمیع
 معازرک و مراتب خصوص درین یوزش سخنان مردانه عالی همتانه
 میگفت) نیز رای برگشت - فردوس مکانی (که دل نهاد اقامت
 این دیار بود) فرمود که این چنین ملکی (که بچندین سعی
 و اهتمام بدست آمده) باندک تعبیه و کلفتی (که در دهد)
 از دست دادن (سم جهانگیران هوشمند نیست - اما
 بپاس خاطر خواجه (که در بازگشت اصرار داشت) تیولداری
 (۲) غزنین و گردیز بنام ری مقرر فرموده بدان جانب رخصت
 فرمود - در واقعات بابری مرقوم خامه راستی رقم آن پادشاه
 است که تسخیر هندوستان بمساعی جمیله خواجه میسر
 شده - در نصائح جنت آشیانی بحسن سلوک با خواجه و مفتح
 گستاخیهای او وصیت فرموده - پس از ارتحال فردوس مکانی
 خواجه رفاقت میرزا کامران اختیار نموده از جانب او بحکومت
 قندهار می پرداخت - در (۹۴۲) نهصد و چهل و دو سام
 میرزا برادر شاه طهماسب مغربی بر سر قندهار آمده آنرا
 محاصره نمود - تا هشت ماه نگاهداشت - چون مرتبه دوم
 شاه خود آمد ناچار قلعه سپرده در لاهور بمیرزا کامران
 (۴) پیوست - و بعد سنوح قضیه چوسا خواجه همراهی جنت آشیانی
 (۵)

(۲) نسخه [۱] گردیز - (۳) نسخه [ب] پس ارتحال - (۴) در [بعضی

نسخه [چوسا - (۵) نسخه [ب] جنت آسنانی *

قرار داد . چون آن پادشاه از ناسازگاری زمانه متوجه شده
 شد خواجه از سیالکوٹ رفته باز بمیرزا کامران ملحق گشت *
 و چون خواجه در گذشت پسر او مصاحب بیگ بوسیله
 شایسته خدمتیهای نیاگان خود بقرب و اعتبار اختصاص گرفت .
 اما (۳) چون سرشت او بخبت و خباثت آماده بود . و مزاج
 او بشرارت و بدکاری معجول (مکرر حرکات ناپسندیده از
 ظهور می آمد - چنانچه جنت آشیانی از را مصاحب منافق
 می گفت - پس ازان (که نوبت سلطنت بعرض آشیانی
 رسید) او از تبه رائی و بیخردی شطرس اوقات خود را در
 صحبت شاه ابوالمعالي ترمذی گذرانید . و لخته بحدود
 شرقیه بسر برده از مصاحبان خان زمان بود - در سال سیوم
 باندیشه ناصواب بدهلی آمد - بیرام خان او را مقید ساخته
 روانه حجاز نمود - ناصرالملک باهتمام تمام بیرام خان را بران
 داشت که در قرمه قرطاس بریکه اسم قتل و بر دیگرے نقش
 نجات نوشته انداخته شود - تا هر نقشی (که از پرد غیب
 بر و افتد) آنرا بکار برند - اتفاقاً تقدیر موافق تدبیر آمد -
 همان ساعت مردم فرستاده او را بیاسا رسانیدند - گویند
 ازین واقعه همه امرا و امرازادهای چغتائی از بیرام خان
 هراسان گشته سر حساب شدند *

ملا پیر محمد خان شروانی

از امرای پنج هزاره اکبری سم - صاحب فضل و کمال
 بود - ابتدا در قندهار ملازم بیروم خان شده - بعد سرپرآرائی
 عرش آشیانی بوسیله خان مزبور برتبه امارت و سرداری رسیده
 بوکالت از جانب خان مشارالیه مقرر شد - و بعد فتح هیمو
 (که در جنگ مصدر ترددات گردید) بخطاب ناصرالملک
 سرافرازی یافت - و رفته رفته قسمی استقلالش افزود (که
 جمیع مهمات مالی و ملکی را بالاصالة انفصال میداد - گویا
 خود وکیل سلطنت بود - و جبروت و شوکت او بجائی
 رسید (که اعیان سلطنت و امرای الوس چغتا بدر خانه
 او رفته اکثر بار نیافته بر میگشتند - و او از استی و دستم
 خود حساب کسی بر نمیداشت - بل از درشتی و تشدد او
 دیگران در حساب بودند - و) چون اعتنا بشان هیچ یک نمیکرد
 حسد آلودگان ناتوان بین بستوه آمده خاطر بیروم خان را
 بحرفهای نا مناسب از متذفر ساختند - اتفاقاً سال
 چهارم ناصرالملک (دز) چند بیمار شد - خان خانان بعیادت
 رفت - غلام ترک (که دربان بود) از نادانستگی گفت
 باشید - خبر کنیم - خان خانان متغیر شد - ملا پیر محمد ازین
 واقعه واقف شده از خانه برآمده بهزاران تواضع و خجالت
 در مقام معذرت استاد - و گفت این غلام نواب را نشاخت -

خان خانان گفت که شما چه قدر ما را شناخته اید که او بشناسد.
 بارصف این بپیرام خان (که اندرون رفت) بسبب شدت اهتمام
 از همراهان کمتر توانستند رفت . خان خانان زمانی چین
 در ابرو بود - غرض گویان واقعه طلب فرصت یافته زیاده از
 سابق او را بشورش آوردند - چنانچه پیغام فرستاد که ما تو را
 از ملائی بامارت آوردیم - چون تنگ حوصله بودی بیک ساغر
 از دست رفتی - الحال مصلحت اینست که منزوی شوی -
 ملا (چون آزاده مرد بود) ازین بشارت بشگفتگی خاطر گوشه
 گرفت - بعد چند روز بسعی شیخ گدائی کنبور دیگر بداندیشان
 بپیرام خان ملا را بقلعه بیانه فرستاده محبوس ساخت -
 و باز رخصت سفر حجاز داد - ملا روانه گجرات بود که در راه
 نوشته ادهم خان و غیره امرا رسید - که هر جا که رسیده باشند
 توقف نموده انتظار اطفی غیبی برند - مشارالیه در نواحی
 رنتنبور اقامت برگزید - چون به پیرام خان آگهی شد جمعی
 را فرستاد که او را دستگیر کرده بیاوند - ملا بعد ازان (که
 زد و خورد در میان آمد) اسباب و اشیا گذاشته با معدودی
 بدر رفت - فی الحقیقه پیرام خان باغوائی کوتاه اندیشان
 حسد پیشه چنین مخلص کاروان را از خود دور ساخت - و
 بدو خود تیشه بپای اقبال خود زد - سنج این قضیه
 در خاطر عرش آشیانی بسیار ناپسند آمد - و هنوز ملا

به کجرات نه رسیده بود که برهم زدگی دولت بیروم خان
 شنید - و برسم استعجال بزمین بوس رسیده بخطاب خانی
 و عنایت علم و نقاره بلند پایه گشت - و پس ازان باتفاق
 ادهم خان به تسخیر مالوه تعیین شد - چون سال ششم ادهم
 خان کوکه حضور طلب شد حکومت مالوه باستقلال بملا قرار
 گرفت - باز بهادر حمای از بر نداشته در سال هفتم در حدود
 اراس جمعیت فراهم آورده عرصه خودسری آراست - پیر محمد
 خان فوجی ترتیب داده بر سرش شتافت - و باندک تلاشی او
 را آواره دشت هزیمت ساخت - و بتسخیر قلعه بیجاگده
 همت گماشته آنرا بجبر و قهر از دست اعتماد خان (که
 از جانب باز بهادر باستحکام آن می پرداخت) گرفته داخل
 ممالک محروسه ساخت - و (چون والی خاندیس میران
 محمد شاه فاروقی در اعانت باز بهادر جدی داشت) بنا برین
 پیر محمد خان هزار جوان کار طلب همراه گرفته بطریق
 ایلغار چهل کرده در یک شب رانده (چون او در قلعه آسیر
 بود) ببهان پور درآمده به نهب و غارت پرداخت - و حکم
 قتل عام نموده بسیاری از سادات و علما را بحضور خود
 گردن زد - و با فرادان غنائم معادرت کرده شنید که باز بهادر
 از راه قریب تر است - مستعد پیگار گردید - (باب خبرت
 صلاح جنگ نداده رفتن بهندیه اولی شمرند - پیر محمد

خان (که تهور بر عقل و تدبير غالب داشت) گوش برين
 حرفها نکرده دل در جنگ بستم - همراهان لوازم رفاقت بها
 نياردده باندک تلاش از جا رفتند - بعضی هواخواهان جلو اسب
 او گرفته از جنگ برآوردند - چون بگذار نريدا رسيد شام
 بود - مردم گفتند که غايم دور است - امشب اينجا توقف بايد
 کرد - نشنیده سواره خود را باب انداخت - اتفاقاً قطار اشغری
 نیز درمیان آب می گذشت - باسب خان پهلو زد - او از اسب
 جدا شد - همراهان تريمپ از بد دروني بدرآوردن دست و پائی
 نزدند - غريق گشت *

* بيت *

(۲)

* چو در آرد روز در تيرگي *

* در چشم جهان بين کند خيرگي *

(۳)

* بيت * خون ناحق بيگناهان برهانپور کار خود کرد

* خون ناحق مکن چو يابي دست *

* کز مکافات آن نشايد دست *

(۴)

این سانه در سنه (۹۶۹) نهصد و شصت و نه واقع شد
 مرش آشياني از رفتن چنين نوکر درمست اخلاص کاردان جوانمرد
 عالي همت قرين تاسف بسيار گشت - گویند پير محمد
 خان گورد و سرانجام همواره بهم رسانیده بود (که هر روز

(۲) نعل [چ] چو روز آورد - (۳) نعل [ج] کرده - (۴) نعل [اب]

در نهصد و شصت و نه *

هزار قاب طعام می کشیدند) - و با قنبر و نخوت کویم وضع
 بودن - مکرر در یک روز پانصد اسم بمردم بخشید - اما
 هر چه بود آیه قهر بود - غرور و پناهگري بعصبيت ملائي
 فراهم آمده دولت و جاه سرباري شد - ديگر چه توان گفت -
 در هنگامه (که مدارالمهام خلافت بود) از پيشگاه سلطنت
 بخان زمان شيباني تهديد رفت - که شاه ساربان پسر را
 (که بمعشوقتي برگزيده) بادشاهم ^(۲) بادشاهم می گريد - بحضور
 فرستد يا از پيش خود دور سازد - خان زمان برج علي
 نوکر معتمد خود را بحکم تسكين غضب سلطاني و مهم سازي
 دربار روانه نمود - او بمنزل پير محمد خان آمده گذارش
 لخته پيغام کرد - ملا بغضب رفته او را ته چوب گرفت -
 و از برج قاعه انداخت - و قهقهه زنان گفت اکنون اين
 شخص مظهر اسم خود گرديد *

مير شاه ابوالعالي

از سادات ترمذ است - در آردان شهاب سنه (۹۵۸) نهصد
 و پنجاه و هشت در کابل بوسيله خواجه محمد سمیع بمجلس
 جنت آشياني راه يافت - (چون بحسن صورت و زباني
 منظر خالي از قبول نبود) منظور نظر پادشاهي گرديده ^(۳)

(۲) نسخه [ب] پادشاهم ميگردد (۳) نسخه [ج] گفت اين شخص -
 (۴) نسخه [ج] قبول *

بشمول تربیت و عنایت بدرجۀ امارت رسید - و بخطاب
فرزندی اختصاص گرفت - و در یساق هندوستان مصدر
تدورات و مردانگیها شده بعد فتح با برخی امرا و عمدها بصوبه
پنجاب دستوری یافت - تا سکندر خان سوز و الهی هند
(که از جنگ بدر رفته و خود را بدامن کوهستان کشیده)
اگر برآمده دست اندازی نماید بتدارک آن پردازد - و جمیع
مهمات آن ولایت برای او مفوض شد - اما بے اعتدالی و
تخلف او با امرا باعث آن گردید (که شاهزاده اکبر را با تالیقی
بیرام خان بدان مملکت مرخص فرموده حکومت سرکار حصار
پیغام او قرار گرفت - (چون بر کنار آب بیاه ملازمت شاهزاده
نمود) نظربالطاف جنم آشیانی اشاره به نشستن در مجلس
فرموده مورد مراحم بیکران ساخت - آن مرتبه نشناس بمنزل
خود رفته پیغام بشاهزاده فرستاد که نصیب من بیادشاه بر همه
روشن است مخصوص بر ایشان - که فلان درز با پادشاه در
یک ظرف خوردم - و بشما الوش عنایت کردند - پس با این
نسبت من (که بخانه شما آمدم چرا تکیه ^(۲) و نمود برای من
جدا انداختند - شاهزاده با وجود حدائث سن جواب داد
که توره سلطنت دیگر است و قانون عشق دیگر - آن نسبت
(که پادشاه را با شما بود) مرا نیست - عجب که در میان

این هردو نسبت تفرقه نکرده گاه کردند . پس ازان (که
عمرش آشیانی سرپر آرای هندوستان شد) بیرام خان نقوش
فخته و فساد از سیمای احوال او بر خوانده روز سیوم جلوس
در محفل حضور مقید ساخته بلاهور فرستاد - و به پهلوان
گل گر عس آنجا سپردند - روزه از بے پروائی محافظان از
زدان فرار نموده بولایت گکهران در آمد - کمال خان گکهر
مقید ساخت - از آنجا هم گریخته می خواست بکابل سر
کشد [چون منعم خان حاکم آنجا باستماع فرار او میر هاشم
برادرش را (که غوربند و غیره جاگیر داشت) بطائف الحیل
مقید ساخته بود] بدان جانب هم نشناخته در نوشهره بکشمیریان
(که از حاکم خود غازی خان ستم رسیده بودند) پیوست -
و بلاجه و مکر آنها را با خود متفق ساخته بحاکم کشمیر جنگ
نمود - و هزیمت خورد - و بعضی نوشته اند که چون بکمال خان
پیوست در آن وقت آن ولایت بدست عم او آدم گکهر بود -
کمال خان میر را اعتبار نموده فوجی فراهم آرد - و باتفاق
یکدیگر متوجه کشمیر شد - و پس از شکست عذرخواهی نمود -
میر پیرگنه دیبال پور (که در جاگیر بهادر شیانی بود) مخفی
رفته در خانه میرزا تولک ملازم خان مزبور (که سابق نوکر میر
بود) پنهان شد - اتفاقاً روزه تولک بزوجه خود جنگ کرده

اذیت بسیار بدو رسانید . و او نزد بهادر خان رفته صورت واقعه
ظاهر نمود . و گفت قتل خان مصمم کرده اند . بهادر خان
همان ساعت سوار شده تولک را بقتل رسانید و میر ابوالمعالی
را محبوس ساخته نزد بیرام خان فرستاد . او حواله ولی بیگ
نمود که به بهکر راهی سازد . او روانه گجرات کرد . که از آنجا
بجهاز رود . در گجرات خونی ناحق ریخته نزد خان زمان
گریخت . او باز حسب الطلب نزد بیرام خان فرستاد . درین
نوبت خان چند روز او را باعزاز نگاهداشته آخر الامر در قلعه
بیانه زندانی گردانید . و در ایام تنزل خود از ایلور شاه
ابوالمعالی را بندگسل ساخته با امرای دیگر روانه حضور نمود .
در قصبه جهنجر همه امرا ملازمت یافتند . شاه نیز (سیده
سواره سلام کرد . بادشاه را بد آمد . باز زنجیر فرموده
بشهاب الدین احمد خان سپردند . که به سفر حجاز راهی سازد .
و پس از دو سال در سال هشتم از اماکن شریفه برگشته بخیال
فساد انگیزی از گجرات در جالور به میرزا شرف الدین حسین
احمرای (که بغی در زیده بود) ملاقات کرد . او جمعی را
همراهش ساخت که رفته در حوالی آگره و دهلی غبار فساد
برانگیزد . آن بے باک اول بذارنول شتافته قلیله خزانه
پادشاهی متصرف گشت . و به جهنجهنوز آمده از آنجا بحصار
فیردزه رفت . دید که کار پیش رفت نمی شود . و افواج

پادشاهی از اطراف و جوانب در تعاقب است - روانه کابل
گشت - و بماء جوجک بیگم والدۀ میرزا محمد حکیم (که رتق
و فتق کابل برای (زین ار تمشیت می یافت) احوال خود
نوشته باین بیت معنون نمود *

* ما بدین در نه پی حشمت و جاه آمده ایم *

* از بد حادثه اینجا به پناه آمده ایم *

بیگم به مخزن مردم (که شاه ابوالمعالی جوانی ست بنجابیت
و شجاعت متصف - ^(۲) جنت آشنایی صبیۀ کلان شما را نامزد
او فرمود - اگر او را تربیت فرمایند - مفید کارهاست) فریب
خورده در جواب نوشت *

* ع *

* کرم نما و فرود آ که خانه خانۀ تسبی *

و باعزاز بکابل آورده فخرالمنما بیگم همشیره میرزا محمد حکیم
را باز دواج او در آرد - (چون فی الجمله بوسیله این نسبت
صاحب اختیار گشت) از بدسرشتی خود و زشت آموزی لخته
فتنه پروهان (که تا بیگم زنده است استقلال تو صورت نخواهد

بست) - اواسط شعبان سال نهم سنه (۹۷۱) نهصد و هفتاد و یک

با در کس از بے سعادتان بخانۀ بیگم در آمده آن مظلومه را
بشهادت رسانید - و اکثر عمدها را که از انجمله حیدر قاسم ^(۳)

کولا بر است (که پدر بر پدر درین دودمان عالی از امرای

(۲) نسخه [۱] جنت آسنانی - (۳) نسخه [ب] رسانیده *

بزرگ بوده - و درين ولا منصب وکالت داشت (بقتل
در آورده در کار مستقل گردید - ميرزا سليمان (که همواره
در آرزوی کابل بود) باستدعای پنهانی ميرزا محمد حکيم
و درخواست برخی اهل کابل از بدخشان روانه شد - شاه
ابوالمعالي ميرزا محمد حکيم را همراه گرفته بمقابله برآمد
نزدیک آب غوربذن تلاقی فریقین زد داد - چون جنگ ترازو
شد برخی دولتخواهان ميرزا را جلو زد نزد ميرزا سليمان
آوردند - و کابليان تمام پراکنده گشتند - شاه ابوالمعالي
سراسیمه زد بفرار آورد - بدخشیان تعاقب کرده در موضع
چاريکاران دستگیر ساختند - و در کابل روز عيد فطر اين سال
بحکم ميرزا از حلق برکشیده بقصاص رسانیدند *

* ابیات *

* چشم خویش دیدم در گذرگاه *
* که زد مرغی به - ان - مورخ راه *
• هنرور از مید منقارش نپرداخت *
• که مرغ دیگر آمد کار او ساخت *
* چو بد کردی به - اش - ایمن ز آنات *
* که واجب شد طبیعت را مکانات *

شاه ابوالمعالي خوش طبع و سلیقه به شعر موافق داشت
شهیدی تخلص می کرد *

محمد سلطان میرزا

پسر ویس میرزا ست بن بایقرا بن منصور بن بایقرا - در زمان دولت سلطان حسین میرزای بایقرا که جد مادری او میشد مکرم و معزز بوده - بعد واقعه ناگزیر آن پادشاه (که تفرقه عظیم بخراسان (و داد) بملازمت بابر پادشاه پیوسته منظور عنایت و رعایت شد - و بدستور در زمان جنیت آشیانی مشمول مرحام بود - با آن (که مکرر آثار عصیان بظهور آمد) جنیت آشیانی از کمال مرورت بعد از قدرت انتقام هم در مقام عفو شد - دو پسر داشت - الغ میرزا و شاه میرزا - اینها نیز مکرر با جنیت آشیانی مصدر خلاف و طغیان گشته در ظل عاطفت در می آمدند تا آنکه الغ میرزا در تاخت هزاره کشته شد و شاه میرزا باجل طبیعی درگذشت - از الغ میرزا دو پسر ماند - سکندر و محمود سلطان - جنیت آشیانی اول را الغ میرزا و دوم را شاه میرزا خطاب دادند - چون نوبت بعرش آشیانی رسید محمد سلطان میرزا را با بنائیر و عشائر بعنایات مخصوص ساخت - و بنابر کبر سن از تکلیف نوکری معاف داشته برگزیده اعظم پور سرکار سنبهل جهت خرج عنایت فرمود - در آنجا میرزا را در پیری چند پسر شد - ابراهیم حسین میرزا محمد حسین میرزا محمود حسین میرزا عاقل حسین میرزا - و همه اینها منظور نظر پادشاهی بوده در سرکار سنبهل جاگیرهای خوب داشتند

سال يازدهم عرش آشياني بناير دفع ميرزا محمد حكيم (كه از كابل آمده لاهور را محاصره داشت) متوجه شدند - الغ ميرزا و شاه ميرزا با اتفاق ابراهيم حهين و محمد حسين علم بني افراشته دست بغارت و تاراج برآوردند - و ازانجا نزد خان زمان بهرورد شتافتند - چون محبت با او در نگرش تاراج كنان بهرورد دهلي (سيدند - و ازانجا بمالوه) كه به محمد تلي خان برلاس تعلق داشت - و او در حضور ميود (رفته متصرف گشتند - بنا برين محمد سلطان در قلعه بيانه محبوس شده دران محبس فوت كرد - و در سال دوازدهم عرش آشياني پس از استيصال خان زمان بتخير قلعه چتر متوجه شدند - و شهاب الدين احمد خان را برپاسست مالوه و مالش ميرزاان تعين فرمودند - درين وقت الغ ميرزا در ماندر زندگي بهرورد - ديگران تاب مقاومت نيارده نزد چنگيز خان غلام سلطان محمود گجراتي (كه بعد ازو بر بعضي بلاد آن ملك استيلا يافته بود) شتافتند - او درين هنگام بجنگ اعتماد خان گجراتي (كه احمد آباد در تصرف داشت) متوجه بود - مقدم ميرزاان مفتنم دانست - و چون دران جنگ كارهاي نمايان بظهور آوردند (چنگيز خان بهر دفع را بهاگير ميرزاان مقرر كرد - اما) چون ناف آنها بفتنه بريده بودند (دران ضلع هم رفته بانواع ظلم و تعدي كار بجائي رسانيدند كه ناچار چنگيز

چند جیبۀ خامه تقسیم یافت - درین اثنا امرا نیز رسیدند
 (که مجموع دریسست کس بود) - و دران قصه مبارزۀ سختی
 در داد - ابراهیم حسین گریخته آگره سر بدر رفت - و
 زنش گارخ بیگم دختر میرزا کامران با مظفر حسین پسر
 خود از سورت بدکن شتافت - عمرش آشیانی دران سال
 متوجه تصخیر سورت شده میرزا عزیز کوکه را در احمد آباد
 گذاشت - و قطب الدین خان وغیره امرا را از مالوۀ طلب
 داشته کومکي گردانید - محمد حسین میرزا و شاه میرزا
 (که در نواحی پٹن بودند) با شیرخان فولادی اتفاق کرده
 آن قصه را گرد گرفتند - میرزا کوکه بعزم پیگار درانه
 شد - جنگی بکمال معویت در داد - (چون مآل کار ناسپاهان
 ناکامی ست) سورت فتح میرزایان نمودار شده بود که شکست
 افتاد - محمد حسین میرزا بدکن گریخت - و ابراهیم حسین
 میرزا با معهود حسین میرزا (که در ناگور شورش افزا
 گشته مالشے بسزا یافته بود) و به پنجاب گذاشت - دران
 هنگام حسین فلی خان حاکم آنجا محاصره نگرکوٹ داشت -
 صلح گونه با راجه کرده بتعاقب او شتاب آورد - مسعود
 حسین میرزا در جنگ دستگیر شد - و ابراهیم حسین بملتان
 بدر زده بدست بلوچان زخمی گشته گرفتار گردید - معهود
 خان چفته صوره دار ملتان آگهی یافته بدست آورد - بهمان

زخم در گذشت . و محمد حسین میرزا (پس از معارفت
 پادشاهی از گجرات با گره) از حدود دولت آباد دکن برگشته
 برخی محالات گجرات را مجدداً متصرف شد . و متصل
 کنهات (۲) از نورنگ خان پسر قطب الدین و غیره امرای پادشاهی
 شکست خورده باختیار الملک و پسران شیر خان فولادی (که
 سر بفساد برداشته بودند) پیوسته - و بهیئت مجموعی
 در احمدآباد میرزا عزیز کوکه را محاصره نمود . عرش آشیانی
 باستماع این خبر از آگره در نه روز (که اکثر بهمازهای
 تیز در سوار می شدند) ایلاغ نموده پنجم جمادی الاولی سال
 (۹۸۱) نهمصد و هشتاد و یک سه گروهی احمدآباد با کمتر
 از هزار سوار رسید . و با محمد حسین میرزا (که اختیار الملک
 را گرد شهر گذاشته خود مستعد جنگ شد) مبارزه سخت
 نمود . پادشاه خود با صد سوار طرح شده بنفس نفیس
 تردد می فرمود . محمد حسین میرزا زخمی (از گریز پیش
 گرفت . ناله پای اسبش بخار بسمت زقوم (سیده بر زمین
 آمد . دو کس از مردم پادشاهی بحر و قتلش (سیده سوار
 اسب کرده بحضور آوردند . و هر یک بتلاش جلد و نصبت
 این خدمت بخود می کردند . (آجه) پیرار بموجب حکم
 (۳) نسخه [ج] کدهات - و در [بعضی نسخه] کنهات - (۳) نسخه
 [ج] افتاد - (۴) نسخه [ج] بیریل .

از میوزا پرسید که کدام کس گرفته . گفت مرا نمک پادشاه گرفت . و الا اینها چه قدرت دارند . پس ازین هنگامه مردم بتاراج متفرق شدند . با پادشاه اقبالمند چند کس همراه مانده بود که اختیارالملک با پنج هزار کس دستگیر شدن میوزا شنیده گریزان میرفت . (چون قیاس مقتضی مقابله بود) شورش غریب برخاست . از دهشت نقارچیان را دست از کار رفته گاهی بعنف و گاهی بلطف بنقاره نواختن باز میداشتند . لیکن مخالفان نرعی سراسیمه می رفتند که بهادران لشکر پادشاهی رفته تیرهای ترکش آنها بیرون آورده بسیاری را طعمه تیغ ساختند . اختیارالملک از فوج جدا شده بزقوم زارے رسید . خواست اسب بجهاند . بزمین افتاد . سهراب ترکمان (که دنبالش داشت) سرش بریده آورد . دران وقت حیص و بیص محمد حسین میوزا را رای سنگه (که محافظ او بود) از هم گذرانید . و شاه میوزا از مهادی جنگ گویخته آواره شد *

پس ازین در سال بیست و دوم مظفر حسین (که واده اش بدکن برده بود) بهعی جوقی بد نهادان بگجرات رسیده شورش افزا گشت . چون راجه تودرمل پیش ازان بیداری وزیر خان بانتظام مهمات آن دیار رسیده بود باتفاق خان مذکور بر سرش شتافته شکست فاحش داد . میوزا

(باب المیم) [۲۰۰] (مآثر الامرا)

روزے در مجلس شراب از روی مستی بر زبان راند که
ما پادشاه و ظل الله ایم - غضنفر آهسته گفت که مهتی و
با خوبشتن نیستی - همشیزان خنده کردند - میرزا در غضب
رفته غضنفر را مقید ساخت - چون رهائی یافت پیش سلطان
بہادر دالی گہرات (کہ بہ بندر دیپ خریدہ ہوں) رفته گفت
کہ من از منصوبہ مغل واقفم (کہ مستعد فرار اند) - و چندان
ترغیب رفتن بہ احمد آباد نمود کہ سلطان جمعیت فراہم آوردہ
مجدداً آن دیار را متصرف گردید * (۲)

محملاً مہدی قاسم خان پس ازان (کہ بملازمت
جنت آشدانی اختصاص گرفتہ) مصدر خدمات شایستہ
گشت - (۴) - (۵) در زمان عرش آشدانی بمراتب عمدہ امارت
تصاعد نمودہ بمنصب چہار ہزاری سرافتخار برافراخت - و
در سال دہم آصف خان عبدالمجید (کہ بتعانی خان زمان
مامور بود) توہم بخود راہ دادہ وقت کار سالک مسلک
پے حقیقتی شد - و بولایت گذرہ و کنگہ (کہ ایالت آنجا
داشت) فرار نمود - عرش آشدانی در مبادی سال یازدہم
سنہ (۹۷۳) نہصد و ہفتاد و سہ ہجری پس از معاودت
جولپور باگرہ مہدی قاسم خان را بحکومت آن ولایت تعیین

(۲) نسخہ [ج] گشت - (۳) نسخہ [ب - ج] جنت آشدانی - (۴)

نسخہ [ج] گردید - (۵) نسخہ [ج] در زمان - (۶) نسخہ [ج] کنگہ

فرمود - که بانتظام آن ملک پرداخته آصف خان را (که
مرتکب چنین تقصیر عظیم گشته) بدست آرد - خان مذکور
کمر عزیمت چست بسته بآئین شایسته قدم همت در راه
اطاعت نهاد - آصف خان پیش از وصول عساکر پادشاهی
بہزاران تحسّر و تأسف دل ازان ولایت برکنده آراء مہرای
بے دولتی شد - مہدی قاسم خان بدان ملک در آمدہ بدنبال
آصف خان تگتک پا نمود - چون از تباہ رانی بخان زمان
پیوست خان مذکور عنان باز کشیدہ ناظم اشتات آن ملک
گردید - با وصف آن (کہ بے ارتکاب تعب و منت سعی
آن ولایت بدست افتادہ)^(۲) از وسعت مملکت و خرابی آن
نتوانست سامان نمود - بمالمت و ستوہ در شدہ در واسط
ہمین سال وحشتی بر مزاجش غالب آمد و شورش دماغی^(۳)
بہم رسید - بے استرضای پادشاهی برخاستہ از سرحد دکن
متوجہ سفر حجاز گشت - و ازانجا از راه عراق بقندہار آمد
و آخر سال سیزدہم در ایام محاصرہ قلعہ زنتنبہور تشوہر زدہ
و ندامت کشیدہ بر آستان خلافت جبہہ سا گردید - و اسباب
عرافی و نفائس امتعہ بنظر در آرد - (چون طغرای دیرین
خدمت و قدم بندگی زیب مفعہ اعتبارش بود) عرش آشیانی
از راه مردت بتفقدات فراران ہر نواختہ بتفویض همان مرتبہ

(۲) نسخہ [۱] افتادہ . (۳) نسخہ [ج] آمدہ شورش دماغی *

امارت و تیولدارمی سرکار لکنؤ و آن حدود سرمداهانش بفلک
برزین رسانید - بهتر احوالش بنظر نیامده *

محمد قاسم خان بدخشی

موجبی تخلص خویش میر محمد جاله بان اسم - در
بدخشان خدمت جاله بانی داشته - در آن ایام (که جنم آستانی^(۲)
حسب الامر پدر جلیل القدر از هندوستان بدخشان شتافته
(دو سه چند گذرانید) پرتو عنایت بر وجنات احوالش تافت -
او پرستاری دایمی آن عالی جاه را سرمایه سود و بهبود خود
دانشته همواره بخدمتگاری قیام می نمود - و برخی آورده اند که
او در مغر سن در بندگی فردوس مکانی رسیده از آدان صبی تا
زمان نشود نما^(۳) در ملازمت جنم آستانی بسر برده - بالتجمله در
سفر عراق هم (که از بیمه ری روزگار و بدمدعی شهر دوار با
کمال ناکامی و بی سرانجامی پیش آمد - و امتحان درسمت عیاران
اخلاص بود) ملتزم فتراک دولت بوده از رکاب پادشاهی تخلف
نورزید - و پس از معارفت عراق و تسخیر کابل در سنه (۹۵۴)
نهمصد و پنجاه و چهارم جنم آستانی باقتضای مصالح ملکی
بدخشان متوقف گردید - میوزا کامران (که منتظر فرصت
بود) غیبت همایونی را مغتنم دانسته بقتله بکابل در آمده

(۲) نسخه (پ - ج) [جنم آستانی - (۳) نسخه [۱ - ب] نشود نما .

(۲) متصرف گشمن . جذت آستانی بعجلت برگشته محاصره نمود .
میرزا از کوتاه خردی همت ناقص خود را بتعذیب طفلان
بے گناه و آلودگی پاک دامنان مصروف نموده از غایم
بیرحمی و سخت دلی شاهزاده محمد اکبر را (که در سن چهار
سالگی در قلعه کابل بود) در برابر توپ نگاه میداشت . و
از صیانت ایزدی (که متکفل حراست او بود) محفوظ
مانده . روزی زن قاسم خان موجی را بستان بسته اویخت .
خاطر فدویت مآثر او از فرط یکجہتی و یکرہی ازین حرکت
شذیعہ ہم بقذبذب نگرائید . و پایہ درست اخلاقی خود را
بلند تر افراشت . و پس ازان در عهد عرش آشیانی بمناسبت
کار قدیمش جالہ بانی بمیر بحرئ ہندوستان سر بر افراشت .
و در دارا الخلافہ بر کنار آب جون منزل دلکشا ترتیب
داده . در آخرها استعفاۃ ملازم پیشگی نمود . و همانجا انزوا
برگزید . و در آخر شہور سنہ (۹۷۹) نہصد و ہفتاد و نہ
سفینہ عمر بصاحل فنا رسانید . نسخہ در تتبع یوسف زلیخا
بہش ہزار بیت درسم ساختہ . این در بیت از انجا سمی

* بیت *

* نموده دست مدعش از تفنن *

* ہلال و بدر در یک روی ناخن *

* میانش برتر از حد بدان است *

* که اینجا نازکیها در میان است *

* بیت *

و این نیز شعراست *

* ساقیا تا که ز دوران شـروح بد حالی کـدم *

(۲)

* شیشه پر کن تا که یک ساعت دل خالی کـدم *

(۳)

محمد قلی خان ترقبائی

از امرای هزاره عهد غرش آشیانی ست - (آخر سال
پنجم همراه ادهم خان کوکه بتسخیر مالوه تعیین شد - و
سال هشتم بمک حسین قلی خان (که بعد گریختن میروزا
اشرف الدین حسین بجاگیرش سرفرازی یافته بود) نامزد
گردید - سال هفدهم همراه میر محمد خان کلان با فوج
منقلا جانب گجرات رخصت یافته - و در سفر ایلغار گجرات^(۴)
از پیش فرستادها بود - پستر همراه خان خانان منعم بیگ
به یساق صوبه بنگاله راهی شد - مال احوالش بملاحظه
در نیامده *

محمد قلی خان برلاس

از نژاد برنتق است - طبقه جلیله او همیشه در سلاطین چغتا

(۲) در [اکثر نسخه] شیشه پر کن که یک ساعت - (۳) نسخه [ا - ب]

محمد قلی ترقبائی - (۴) نسخه [ج] باغار *

صاحب اعتبار و تألیشان بوده اند - جد کلان از امیر جاکوی
 برلاس از اعظم امرای امیر تیمور صاحبقران بود - خان مذکور
 فاضل نیکو رای پسندیده اطوار و در شجاعت و سرداری
 سرآمد امرای روزگار بود - و بقدم خدمت و دیرین پرستاری
 در عهد جنم آستانی ترقی نموده پدایه امارت عمده بر آمد
 و ملتان جاکیر یافت - و در آغاز جلوس عرش آشیانی
 باتفاق شمش الدین خان انکه بآوردن بیگمات و اهل و عیال
 امرا و سائر ملازمان (که از بے خانمائی و مفارقت اهل و
 عیال بے دایهها داشتند - شاید بدان سبب دل نهاد اقامت
 هندوستان گشته از اندیشه رفتن کابل باز مانند) روانه آن
 دیار شد - پس ازان بتیولدار می ناگور و آن حدود اختصاص
 گرفت - و در روزی چند بحکومت مالوه نیز نامزد گردید *

(چون خود در حضور سعادت باز می اندوخت) خواجه
 هادی مشهور بخواجه کلان دامادش بنیابت سر برادر کار آن
 ولایت بود - میرزایان باغیه بر سرش ریخته (اگرچه بملاحظه
 بزرگ زادگی بخواجه زحمت جانی نرسانیدند) اما از قرار
 واقع تاراج کردند - و در سال دوازدهم بر سر اسکندر خان
 ارزبک (که در اردعه بنضوت آرائی علم خود سری می افراشت)
 تعیین گشت - چون در همان ایام خان زمان و بهادر خان
 شیدانی (که سرگروه ارباب طغیان بودند) بمکافات اعمال

(باب المیم) [۲۰۶] (مائراامرا)

گرفتار آمدند اسکندر خان فرار اختیار نموده سرگردان تیه
ادبار شد - سرکار اردعه بجاکیر محمد قلی خان مقرر گردید -
و در تھخیر بهار و بنگاله بهمراهی خان خانان منعم مصاعفی
جمیاء بتقدیم رسانید - چون بتائید سماری در سال نوزدهم
معموره بنگاله مفتوح گشت و داؤد کرانی بجانب ساتگانوں و
اردیسه روان شد خان خانان باتفاق راجه تودرمل در تانده
(که دارالملک آن ناحیت است) رحل اقامت انداخته
بنظام مهام ملکی و مالی پرداختن گرفت - و جمیع امرا
را بسرکردگی محمد قلی خان برلاس بجانب ساتگانوں
فرستاد - که داؤد را فرصت سامان نداده بدست آرد -
چون خان مذکور بیهمت گروهی ساتگانوں رسید او را پای
نجات بلغزش درآمده بصوی اردیسه پے سپر راه گریز گشت -
اعیان این لشکر خواستند که بانتظام پراگندگیهای این
حدود پردازند که راجه تودرمل به محمد قلی خان پیوسته
و در راهی شدن بصوب اردیسه و استیصال داؤد مرغبات
انگیخته رهنمون گردید - در قصبه مندل پور در شهر رمضان
سنه (۹۸۲) نهمصد و هشتاد و دو هجری محمد قلی خان
را روزگار سپری گردید - غیر آن (که زمان افطار نان خورد
و هراتی بر روی غلبه کرد) سبب دیگر ظاهر نشد - - برخی
از دوربینان عرصه آگهی این را از نتائج بداندیگی از

غلامان خواجه سرا فرا گرفتند . محمد قلي خان از امرای
پنجهراري صاحب جاه و جمعيت آن عهد بود . متانت و
سنجیده روزگاری او شهر آفاق - پسرش فریدون خان برلاس
است که احوال او رقم پذیر خامه گردیده *

معجون خان قاشال

از امرای عمده و ثمن دار بود . در عهد جنیت آستانی
بتولداری نازول اختصاص گرفت . چون واقعه ناگزیر آن پادشاه
در میان آمد حاجی خان (که از غلامان عمده شیرشاهی
بود) با جمعیت فرادان قلعه را محاصره نموده کار بر معجون
خان تنگ ساخت . راجه بهارامل کچهواکه (که دران وقت
همراه حاجی خان بود) مروت و مردمی بکار برده بصلح
معجون خان را باعزاز از قلعه برآورد بدلهی گسیل نمود .
چون نوبت فرمانروائی به عرش آشیانی رسید مانکپور در
جاگیر یافت . و در هنگامی (که خان زمان و برادرش علم
مخالفت و خود مری براراشتند) او در مقابله آنها
ثبات قدم ورزیده هرچشمه اخلاص را بخار و خس هواداری
مخالفتان انداخته ساخت . و در جنگی (که خان زمان با
برادر خود بقتل رسید) معجون خان در کاب پادشاهی
مصدر ترددات شایسته گردید . و در سال چهاردهم بموجبه
حکم بمحاصره قلعه کالنجر (که از مشاهیر قلاع هندوستان

است) پرداخت - این قلعه را راجه رامچند مرزبان تپته در زمان ادبار افغانان بنقدے گرانمند از بجلی خان پسر خواننده بهار خان بدست آورده در تصرف داشت - چون میست تسخیر چتور و رننجهور باطراف پیچید راجه قلعه را بمجنون خان سپرده کلید آنرا بیست و نهم صفر سنه (۹۷۷) نصد و هفتاد و هفت ارسال حضور نمود - حراست آن حصن حصین نیز از پیشگاه خلافت و جهانبدانی بخان مشار الیه قرار گرفت - و در سال هفدهم بهمرای خان خازان منعم باستخلاص گورکهور در آرد *

اتفاقاً دران سال در آغاز یورش گجرات بابا خان قاقشال در رکاب پادشاهی با شهباز خان میر توزک بسبب اهتمام گفتگو کرده ادب یافته بود - ژاژ خایان دروغ ساز در لشکر خان خازان ارجوفه انداختند که بابا خان و جبّاری و میرزا محمد و دیگر قاقشالان شهباز خان را کشته بمیرزایان باغیه پیوستند - و پادشاه نوشته که مجنون خان را مقید نمایند - خان مذکور در انذای راه با سایر قاقشالان از لشکر خان خازان جدا شد - هرچند سپه سالار بدلاسا پرداخت (که این خبر فوراً از راستی ندارد) سودمند نیفتاد - بعد ازان (که نوشتهها از حضور رسید که بابا خان و جبّاری بهاداش نیکو خدمتیا مشمول الطایف عرش آشیانی اند) مجنون خان

از کار خود خجلیت زده وقتی (که خان خانان فتح گورکهورز
 کرده معازرت نموده بود) پیوست - و پس ازان بهمراهی سپه سالار
 در تسخیر بنگ و بهار خدمات پسندیده بتقدیم رسانید -
 و در سنه (۹۸۲) نهصد و هشتاد و دو بحسن سعی خان خازن
 معموره بنگاله مفتوح گشت - و دارود خان کرانی بجانب
 اردیبه و کالابهار و سلیمان و بابوی منکلی بجانب گهات
 شتافتند - خان خانان بتانده (که دارالملک آن ناحیه بود)
 محل اقامت انداخته افواج نصرت قرین را در اطراف و
 حواشی تعیین نمود - تا یکبارگی صاحب آن ولایت از
 خس و خاشاک مخالف رفت و ربه پذیرد - معنون خان با
 جمعی دیگر بجانب گهات رخصت یافت - قاقشالان دران
 حدود کارزار کرده جرهر مردانگی بعیار رسانیدند - و غنائم
 فراوان اندرختند - سلیمان منکلی (که دم حکومت گهوز گهات
 میزد) بعدم آباد شتافت - و زه و زاد افغانان اسیر و دستگیر
 گشته آن ملک آباد بتصرف درآمد *

معنون خان دختر سلیمان خان منکلی را با پور خود
 جباری بیگ پیوند بیوگانی بهمت - و آن ولایت را میان
 قاقشالان تقسیم نمود - و در همین سال (که بیستم سال
 آلهی بود) خان خانان بمالش دارود بجانب گنگ شتافت -

بابوي منکلي و کالا بهار (که بجانب کوچ ^(۲) فرار نموده بودند)
 باتفاق اولاد جلال الدين سور بتازگي گرد شورش برانگیخته
 بر سر قاقشالان ریختند . آنها آبروی حمیت و حیا را بخاک
 بے ناموسي انباشته هیچ جا پای همت نیفشوده بحوالی
 قانده عذاب کشیدند . مجنون خان بمرافقت معین خان در
 قانده بانتظار خان خانان چندی گذرانید . سپه سالار پس از
 مصالحه داؤد کرانی بهرعت معارفت نمود . و دیگر بار فوراً
 بسرکردگی مجنون خان بگهواره گهات فرستاد . او از سر نو
 آن ولایت را مستخلص ساخته انتظام شایسته داد . و در
 همان ایام در گذشت . سه هزاري منصب داشت . صاحب
 طبقات پنجهازاري بقلم داده و گفته که پنج هزار سوار نوکر
 خود داشته . پس از فوت وی جباري پسرش ساء چند بهراسم
 نوکري و کارگذاری سرگرم بود . تا آن (که هنگامه داغ
 بمیان آمد و گره قاقشالیه متوحش شده آثار بغی بظهور
 آوردند) او نیز شریک این کار بوده . پس از قتل مظفر
 خان تربتي (که چندی ایام بکام شد . و برای هر یک لقب
 تعیین یافت) خطاب خان جهاني بقام او بهتند . چون
 این گره از معصوم خان کابلي جدائي گزیده زنهاري شدند
 . (پس از ملازمت) عرش آشیاني نامبرده را مدتی بزندان ادب

(۲) نسخه [ب] کونج . و در [بعضی نسخه] کونج *

هر نشانده - سال سی و نهم نقوش فداهمی از سیمای او
خوانده بر حال از بخشود *

میر محمد خان مشهور بخان کلان

برادر بزرگ شمس الدین محمد خان انکه اسم - در
شاهامت و پردلی یگانه وقت بود - بهمراهی میرزا کامران و در
وکاب جنت آستانی^(۲) کارهای نمایان کرده در دور اکبری مصدر
خدمات عمده گردید - مدتها صاحب صوبه مملکت پنجاب
بود - و اکثر محالات آن صوبه بجاگیر انکه خیل (که عبارت
از برادران و پسران و اقربای انکه خان مذکور اسم)
اختصاص داشت - در^(۳) تسخیر ولایت گهر و استیصال
سلطان آدم و برنشاندن کمال خان بهکومت آن دیار خان
کلان مساعی جمیله بکار برد - و باتفاق برادران آثار مودانگی و
شجاعت بظهور آورد - و چنین فتحی (که سلاطین سابقه دهلی
را در آرزوی آن بمرآمد) باقبال اکبری نصیب او گشت -
و در سال نهم میرزا محمد حکیم برادر علائی عرش آشیانی
مرزبان کابل از ستم شریک و بی انصافی میرزا سلیمان حاکم
بدخشان بختوه آمده روی التجا بعرض آشیانی آورده بدرخواست
کمک از نیلاب گذشت - پادشاه خان کلان را با امرای پنجاب
بهمراهی میرزا نامزد فرمود - و مقرر ساخت که امرا دسمی

(۲) نسخه [پ - ج] جنت آشیانی - (۳) نسخه [ا] و در تسخیر

تصرف میرزا سلیمان را از پیرامون مملکت کابل کوتاه ساخته
میرزا محمد حکیم را با تالیقی قطب الدین خان برادر خود
خان کلان دزان دیار مستقل کرده بمکانهای خود معاودت
نمایند. پس ازان (که خان کلان با عساکر پنجاب برفاقت میرزا
قریب کابل رسید) میرزا سلیمان دسمن از محاصره برداشته راه
بدخشان پیش گرفت. میرزا محمد حکیم قرین کامیابی و
مقصود دوزی با امرای پادشاهی داخل کابل گردید. خان کلان
وکالت میرزا و سرانجام مهمات آن ولایت بخود مناسب تر
دید و توقف گزید. و قطب الدین خان را با دیگر امرا (دانه
هندوستان نمود. و چون میرزا بسبب حدائق سن از
عقل معاینه رس بهره وافر نداشت همواره کلمات راهی
مفتنان کابل را (که بمقتضای بد خوئی در مقام فتنه اندوزی
بودند) گوش داشت. خان کلان (که بدستنی اخلاص بحدائق
مزاج موصوف بود) براه مدرا نمیرفت. و باندک چیز
طبیعتش متغیر میشد. و کار بشدت میروسانید. بنابراین او را
با میرزا و کابلیان نقش سازگاری نه نشستم. اگرچه میرزا
محمد حکیم اظهار تبعیمت گونه می کرد اما بسیاری از
مهمات بزرگ بے استصواب خان کلان سرانجام میداد. تا آنکه
بخواجه حسن نقشبندی (که در کابل بسر می برد) همشیره
خود را (که سابقاً در عقد ازدواج شاه ابوالعالی بود)

بے مصلحت خان کلان نسبت کرد - و او بچنین نسبت عالی
 اختصار اندوخته مهمات میرزا را از پیش خود سرانجام نمودن
 گرفت - خان کلان که با وجود شورش طبع مردے مزاجدان
 دقیقه سنج و باریک غور بود (دانست که عاقبت بغاوشی
 خواهد کشید - از پیش بینیها شب بے آن (که کھے و قرف
 یابد) از کابل کوچ کرده شاهراه هندوستان سپرد - و بلاهر
 رسیده دم آسایش و استقلال برکشید *

چون نخل بندان معنی و دانشوران باستانی پادشاهی
 را بباغبانی نسبت داده اند - چنانکه باغبان آرایش باغ را
 به پیرایش درخت برداشتن از جائے و نشانیدن بجای دیگر
 و ناپسندیدن انبوه و شاداب داشتن بقدر اعتدال و کوشیدن
 بنشو و نما بمقدار صالح و استیصال اشجار بد سرشت و
 قطع اغصان نارسمت و تفریق درهات عظیمه و پیوند کردن
 بعضی به بعضی و تمتع گرفتن بمیوهای گوناگون و گلهای رنگارنگ
 و استظلال نمودن در ایام حاجت و امثال آنها (که در علم
 فلاحت مقرر شده) انتظام می بخشد - همچنان پادشاهان
 دور بین بتهدیب و تادیب و سیاست مراعات احوال ملازمان
 فرموده چراغ حکمت می افروزند - و لوائ هدایت
 می افرازند - هرگاه جمعی باهم یکدل و یک زبان بوده
 فراهم آیند و کثرت محرم و وفور ازدحام ظاهر شود اولاً

بهجت اصلاح احوال خودشان و ثانیاً بهجت (فاهیت عموم
 سکنه ملک آن اجتماع را متفرق می سازند هرچند امری
 ناملائم ازان کثرت معلوم و مظلون نباشد - و این تفرقه
 را سرمایه جمعیت پندارند - چه از آشوب بادیه مرد افکن
 دنیا و بد مستی تنگ شرابان این خمخانه هوش ربا ایمن
 نتوان نشست - خصوصاً وقتی (که فتنه اندوزان و سخن سازان
 و تبه کاران فراوان باشند - و غفالت در نهاد بشریت مرکوز -
 پذیرین امرای اخلاص منشی آنکه خیل را (که مدتی مدید
 در پنجاب فراهم آمده انتظام بخش آن حدود بودند) در
 سال سیزدهم معزول فرموده طاب حضور نمودند - و در
 سده (۹۷۶) نهمصد و هفتاد و شش در دار الخلافه آگره
 بصعدات زمین بوس کامیاب شدند - و هر یک بجایگزیر سیر حاصل
 جید بهره مند گشت - سرکار سنبهل (که بهترین ممالک
 هندوستان است) بجایگزیر میر محمد خان اختصاص گرفت
 و حسین قلی خان ذوالقدر تیولدار سرکار ناگور بایالت پنجاب
 امتیاز یافت - و آن الکه وسیع بخان کلان قرار گرفت - و در
 سال هفدهم دارالتخیر اجمیر مضروب خیام فاک احتشام
 پادشاهی گردید - و عزیزمک تسخیر گجرات تصمیم یافت -
 خان کلان با بهیاره از امرای عمده بوسه منقلا بدان صوب
 رخصت یافت - و تنی (که خان مزبور بقصبه بهادران (که

نزدیک سروهي سم (رسيد رای مانهنگه دیوهرة) که کلان تر
 آنجا بود (در مقام گریزي درآمده چنده از راجپوتان را
 برسم رسالت فرستاده در اطاعت زن - چون این آمدها خان
 کلان را دریافتند هنگام وداع خان برسم رسالت هندوستان
 هریک را طلب داشته پان میداد و رخصت می کرد - یک
 ازان متهمان پائین ترقوه خان کلان چنان جمدهر زد که مقدار
 سه انگشت زیر شانه سر بیرون کرد - مردم دیگر آن راجپوت
 را با رفقای او از هم گذرانیدند - هرچند زخم سخت بود اما
 بمحض فضل ایزدي در عرض پانزده روز بهی گرفت *

چون مملکت گجرات در همین حال بعیز تسخیر
 عرش آشیانی در آمد خان کلان بمرزبانیه هرکار پتان (که
 شهرست قدیم به نهراله موسوم - و نخست پای تخت
 این ولایت بوده) سر برافراخت - و در سال بیستم
 سنه (۹۸۳) نهصد و هشتاد و سه تعلق روح از کالبد خاکی
 گسیخت - مرد صاحب کمال بود - بترکی و فارسی شعر
 می گفت - دیوانه مرتب دارد مشتمل بر قصائد و غزلیات
 غزنوی تخلص میکرد - و در موهیقي نیز مهارت داشت -
 گویند هیچگاه مجلس او خالی از فضلا و شعرا نبوده - پیوسته
 بمغنان رنگین و نغمات دلنشین جلالت بخش و طرب افزای
 اهل ذوق بود - ازهم *

(باب السیم) [۲۱۶] (مآثر الامرا)

* در جوانی حامل عموم بذادانی گذشت *

* آنچه باقی بود آن هم در پیشمانی گذشت *

* فرد *

* کس آب بجز مردم چشم ندهد *

* جز آه سحر هم نفسی نیست مرا *

فاضل خان پسرش کوکه هزاری منصب داشته . در ایام
محصور شدن میرزا عزیز [که در احمد آباد (که هر روز
جوانان کارطلب بیرون برآمده داد مبارزت میدادند) مراتب
جانفشانی بجا آورده] در گذشت . پسر دوم فرخ خان است که
تا سال چهارم اکبری بمنصب پانصدی رسیده *

معین الدین احمد خان فرخودی

سال (که جنت آستانی از کابل متوجه تسخیر هندوستان
گردید) او در سایه عذایت سلطانی همراه (کاب بود . سال
ششم جلوس اکبری (چون پادشاه بجانب ممالک شرقی
لوائی نهضت بر افراشت) او را بحراست آگره گذاشت .
سال هفتم (که عبدالله خان ارزک بتسخیر مالوه مامور
گردید) او را (که برشد و کاردانی در رزای بیوتات
امتیاز داشت) بخطاب خانی برنواخته (خصم داد که بعد
فتح بدلاسی وضع و شریف آنجا پرداخته و محال خالصه
و انطاع امرا (که دران مهم تعیین شده بودند) مناسب

(مآثر الامرا) [۲۱۷] (باب المیم)

حال هر یک قرار داده بحضور بیاید - او رفته بآئین شایسته
کار بند گردیده معارفت نمود - و مورد مزید عنایت گشت -
سال هجدهم پیش منعم خان (که بر طبق حکم محکم قاصد
گرفتن پتقه بود) دستوری یافت - و پس ازان همراه خان
مذکور بمساق بنگاله رفته سال بیستم (که در بلده جنت آباد
کور چهار دایی شد و بنابر زبونی هوا ربای عام رو داد) او
نیز مطابق سنه (۹۸۳) نهمصد و هشتاد و سه هجری داعی
حق را لبیک اجابت گفت *

• مهر علی خان سلدوز •

از امرای هزاری سم - اواخر سال پنجم اکبری همراه
اردم خان بتسخیر مالوه تعیین شده در جنگ باز بهادر
مصدر ترددات گردید - سال هفدهم باتفاق میر محمد خان
کلان در فوج منقلا بجانب گجرات گام همت برزد - در
جنگ محمد حسین میرزا از سرداران هراتی بود - پس ازان
با قطب الدین محمد خان بتعاقب میرزای مذکور شتافت -
سال بیستم و دوم (که عرش آشیانی بعزیمت شکار متوجه
حوالی حصار شده بران معذوره سایه اقبال گشود) منزل او
را بورود قدوم میمنت لزوم رشک افزای گلستان ارم ساخت -
سال بیستم و سیوم همراه سکینه بانو بیگم (که باندوز گوئی
میرزا حکیم رخصت کابل یافته بود) شرف دستوری

(باب المیم) [۲۹۸] (مآثر الامراء)

پذیرفت . سال بیستم و چهارم با اتفاق راجه تودرمل بنابر
تنبیه عرب (که جانب شرقی دیار مصدر هنگامه بود)
کمر خدمت بر بست . و بتقدیم مراسم نیکو بندگی چهره
عزت افروخت . - مال حالش معلوم نیست *

* میرزا میرک! رضوی *

از سادات رضوی مشهدهی ست . ابتدا در رفاقت علی قلی
خان زمان بود . سال دهم جلوس عرش آشیانی از جانب
او بمعذرت گزاری بموکب پادشاهی پیوست . و عفو جرائم
خان زمان صورت گرفت . سال دوازدهم (چون خبر بغی
خان زمان بعرض والا رسید) میرزا را گرفته بخان باقی خان
سپرده . میرزا در کمین غفلت بوده از حبس فرار نمود . و
پس از کشته شدن خان زمان گرفتار گشت . بحکم پادشاه
او را هر روز پیش فیل مسک می انداختند . اما به فیلبان
اشاره بود بقدر مالش بدهد . (روز پنجم بشفاعت مقربان نوید
جان بخشی یافت . و پس از چند روز عواطف خسروانی
گشته بعطای منصب شایان و خطاب رضوی خان چهره ناموری *
افروخت . سال نوزدهم بدیوانی جویندور تعیین گردید . سال
بیستم و چهارم بخشیکری بنگاله نیز ضمیمه شد . سال بیستم
و پنجم (که شورش جاگیرداران بنگاله برپا شد . و آنطرف دریای
ذی مجموعه ساختند) او همراه مظفر خان مرده دار آنجا

این طرف آب گنگ بود - چون جواب و سوال آنها بصلح گرائید خان مذکور و رای پتوداس را با یک دو کس برای غمهایش آنها فرستاد - کسان همراهی رای مزبور سگالش کشتن باغیان باز گفتند - او از ساده لوحی این راز را با خان مذکور ظاهر نمود - از اینجا (که در رئی و شتر دلی مجبول طبع خان مزبور بود) اندیشه این مردم را برمز و اشارت خاطر نشین اهل بغی ساخت - آنها ازان انجمن کفاره گرفته غبار فتنه را بلند ساختند - و او را در پناه خود گرفتند - بعد ازین احوالش معلوم نیست که بجای انجا بید *

* محمد مراد خان *

پسر امیر بیگ مغل از امرای سه هزاره ای اکبری است - سال نهم باتفاق آصف خان عبدالمجید به تسخیر ملک گد و کنگه تعیین گردیده - سال دوازدهم در ضربه مالوه جاگیر یافته باتفاق شهاب الدین احمد خان بدفع فتنه ابراهیم حسین میرزا و محمد حسین میرزا (خصم داشت - و پس ازان) که مرزایان از هیبت فوج پادشاهی هوش و حواس باخته راه گجرات گرفتند - و امرای متعینه هریک بجای خود متوقف گردیدند (خان مزبور نیز در اوجین (که در جاگیر او متعلق بود) سکونت ورزید - سال سیزدهم) چون باز مرزایان از جانب هندوستان بملک مالوه درآمد نموده در حوالی اوجین بهاط *

(باب المیم) • [۲۲۰] • (مائرا لام)

شورش گسترده (خان مزبور باتفاق میر عزیز الله دیوان صوبه
مالوه دو (۲) رز پیش ازان بر فساد اندیشیهایی (۲) ارباب فتنه مطلع
شده در تعمیر و تاسیس قلعه ارجین اهتمام بکار برده قدم
ثبات را محکم کرد - تا آنکه این خبر بعرض خسروانی (سید) و
فوج بسرداری قلیچ خان شرف ارتخاص پذیرفت - میرزایان
از طنطنه لشکر فیروزی سراسیمه شده مذدو (ریه) شتافتند -
خان مزبور نیز باتفاق امرا بتعاقب شتافت - میرزایان از نبرده
عبور نموده سال هفدهم (که فتنه میرزایان در صوبه گجرات در
داد - و جاگیرداران مالوه حسب الحکم نزد خان اعظم میرزا
عزیز کوکه (رسیدند) او نیز آمده (در جنگ در فوج جرانغار
بود - پس ازان (که فوج مخالف غلبه نموده افواج هر دو باز
را متفرق ساختند) او یک طرف شده تماشا میکرد - پست
بر طبق حکم همراه قطب الدین محمد خان اتکه بتعاقب
مظفر روانه شد - بعد ازان بهمراهی منعم خان خانان
بتسخیر بنگاله مامور گردیده - در سال نوزدهم خان خانان او را
بجانب فتح آباد و بکلانه فرستاد که آن ضلع امن پذیرد - و
(چون خانان (خدمت هستی بسمت و داؤد وغیره فتنه اندوزان
آن ملک بر سر هنگامه آمدند) خان مزبور از شهر جلیسر
(۳) بالعزیمت گردیده بتانده آمد - سال بیستم و پنجم مطابق

(۲) نسخه [۱] بر فساد اندیشه های - (۳) نسخه [ج] پا بعزیمت

سنة (۹۸۸) . نهصد و هشتاد و هشت هجري بهمان ضلع

باجل طبيعي در گذشت *

* مظفر خان تربتي *

خواجه مظفر علي نام ديوان پيرام خان بود - هنگام تفرقه
(چون خان از بيگانير متوجه پنجاب شد) ميرزا عبدالرحيم
را (که سه ساله بود) با عيال و اموال در قلعه ترهنده محال
جاگير شير محمد ديوانه (که نوکر قدیم و تربيت کرده او
بود) گذاشته پيش راهبي گشت - آن ناهق شناس اموال
را متصرف گشته انواع امانت بمتعلقان خان رسانيد - پيرام
خان خواجه را از ديپال پور بدلاسا و استمالک او فرستاد -
آن بے آزارم مررت دشمن خواجه را مقيد ساخته در آن حضور
نمود - هرچند بعضي اعيان سلطنت^(۲) در نابود ساختن او بدلائل
و رجوع شتبي اهتمام داشتند عرش اشياني از مجرم نوازي
و جوهر شناسي جان بخشي فرموده - چند گاه بعمداری پرکنه
پرسورر مامور بود - از حسن کفايت بدیوانی بیوتات امتياز
يافت *

چون کلرداني و بلند استعدادی وی ذهن نشين پادشاه
شد به والا منصب ديواني و خطاب مظفر خاني سر بلند
گردید - سال يازدهم خان مشار اليه جمع زمی قلمرو را (که

نر زمان بیروم خان بواسطه کثرت مردم و قلت ولایت بلام
افزوده برای مزید اعتبار تئخواه میدادند (از دفتر برآورده
حال حاصلی بزم خود و اظهار قانون گویان ممالک محروسه
تخمین کرده جمعی دیگر قرار داد - اگرچه نفس الامر حاصل نبود .
اما نسبت بجمع پیش اگر حال حاصل ناصد دور نیست .
و (چون هنوز آئین داغ اسپان قرار نیافته بود) مظفر خان
بامرا و ملازمان پادشاهی تعیین نوکر مقرر گردانید که هر کدام^(۲)
چند کس نگاه دارد - و عوام سپاهی (که بامرا مقرر شده)
سه قسم بود - اول را ساله . چهل و هشت هزار دام دوم را
سی و دو سیوم را بیست و چهار - و در سال دوازدهم
پادشاه ظاهر شد که مظفر خان بساده ردئی قطب خان نام
علاقه خاطر بهم رسانیده - (چون این حرکت شذیع نهایت بمزاج
عرش آشیانی ناپسند بود) فرمودند او را از مظفر خان جدا
ساخته نگاهدارند - خان از کوته حوصلگی لباس فقر پوشیده راه
محرا . پیش گرفت . پادشاه از کمال التفات و تفقد (که بحال

او مبذول بود) مطابقش بدو باز گردانیدند - و در سال هفدهم^(۳)
روزی در حضور پادشاهی بازی چوبه در میان بود - مظفر^(۴)
خان از بسیار بای دادن تنگ حوصلگی کرده مصدر حرکات

(۲) نسخه [ب] گردانیده - (۳) نسخه [ب] باز گردانید - (۴) نسخه

(مآثر الامراء) [۲۲۳] (باب الميم)

روستایانه شد . - عرش آشیدانی از پایه اعتبار اذاخته رخصت
کعبه فرمود . - چه سلاطین دانش آئین در لباس لعب و هزل
کار جد کرده شناسای جوهر طبقات مردم میگردند . و بظاهر
بازار بازی گرم داشته در معنی عیار طوایف انام می گیرند . -
شایان باریابان قرب آنست که در جد و هزل سرشته ادب
و بندگی از دست خدمت پرست نهلند . و مرءات مزاج
این طبقه عالی نهاد را (که بسلامه برنجند) بر همه مقدم
شناسند *

بالجملة عرش آشیدانی نظر به نیکو خدمتیهای او داشته
از عرض راه طلب فرمود . - در وقت (که پادشاه بمقامره
قلعه سورت اشتغال داشت) ملازمت نمود . و سال هژدهم
از حویلی احمد آباد بحکومت سازنگپور مالوه رخصت یافت .
و در همین سال سنه (۹۸۱) نهمصد و هشتاد و یک
بطلب ساطانی شرف اندوز حضور گشته بمنصب والی وکالت
و خطاب جملة الملکی اعتبارش افزود . - و زمام حل و عقد
امور چهار دانگ هندوستان بید اقتدارش تفویض یافت . -
اما باز در بعضی کارها مخالفت مزاج پادشاهی ورزید . لهذا
از مرتبه افتاد . هنگام مراجعت ظل الاهی از بنگله (که
فرجه به تسخیر هتاس تعیین یافته بود) بے آن (که او باریاب
معمر شود) بطریق کمک مامور شد . دران دیار بهوش افرائی

(باب المیم) . [۲۲۴] (مآثر الامرا)

و دل دهی خواجه شمس الدین خان خوافی (که نیز تعیین بود) کارهای نمایان بظهور آورد - و سرتابان و فتنه سازان آن ناحیه را بکرات و مرات مالش داده حاجی پور را (که افغانان متصرف شده بودند) بتازگی استخلاص نمود - نظر برین خدمات پهنیدۀ در سال بیستم از پیشگاه خلافت هراسم آن ملک از گذر چوسا^(۲) تا گدھی بدر تفویض یافت .
گویند بعد فتح حاجی پور (که حالش بلندی گرفت) خبر آوردند که آن طرف نوبده گندهک^(۳) افغانان سرکش فراهم آمده اندیشه شورش دارند . مظفر خان بدفع آن گروه همت بسته حوالی آن رود معسکر ساخت - و خود با تنه چند جهت تشخیص عمق آب و جای گذر برآمد که ناگاه آنطرف قریب چهل سوار مخالف نمودار گشت - خواجه شمس الدین و عرب بهادر را اشاره نسید که دورتر از آب عبور نموده این غفلت اندوزان را سزا دهند - آنها ازین خبر آگاهی یافته در طلب کومک شدند - اما بمنجور مشاهده خواجه عنان تاب به یورت خود گشتند - مظفر خان از شتاب زدگی خود هم از آب گذشته بخواجه ملحق شد - که ناگاه کومک آنها رسید - و یکباره برگشتند - مردم معدود (که همراه خان بودند) پراکنده شده خود را بآب زده بگرداب

(۲) نسخه [ب - ج] چوسه - (۳) نسخه [ب] گندک .

فنا درآمدند - نزدیک بود که مظفر خان هم دران موج خیز
در آید که خواجه شمس الدین عزان گرفته بجانب کوهستان
زان شد - و تیز روی بارو فرستاد که شاید کسی بفریان
رسد - و خواجه و عرب بهادر به تیرهای بازگشت در
تعجیل غنیم (که دنبال نمی گذاشتند) فتور می انداختند
تا آنکه کار بر مظفر خان تنگ شد *

چون در لشکر کشته شدن مظفر خان شهرت یافت هر یک
بفکر بدر زدن بود که درین اثنا آن تیز رو بطلب کومک
رسید - خدا داد برلاس و غیره با سید جوان بهادر دریا
نور دیده رسیدند - چون مخالف را هم از بسیاری تردن طاقت
طاق شده بود از آمد آمد این مردم دل بای داده رو بگریز
نهادند - مظفر خان جان تازه یافته بتعاقب پرداخت - و روز
دیگر به بنگاه آنها ریخته، غذائهم موفور بدست آورد - و در سال
بیست و دوم ناصیه سالی حضور گشته در مهمات سلطنت
دخیل گردید - راجه تودرمل و خواجه شاه منصور وزیر
باصتواب او سرانجام امور مالی و ملکی میدادند - چون
خان جهان موده دار بنگاله در گذشت مظفر خان بایالت آن
مملکت وسیع دستوری یافت - و در سال بیست و پنجم
خواجه شاه منصور از سخت گیری و کفایت اندوزی باز یافتهای
شاقه بر ذمه امرای بهار و بنگاله بر آورده در پی تحصیل

آن شد - معصوم خان کابلی و غیره اقطاع داران بهار بدان
 سبب لوای طغیان برافراختند - مظفر خان (که سرداری را
 با عملداری ضم کرده بود) با آن (که شورش افزائی بهار
 می شنید) در بنگاه نیز آن زواید بے حساب را از ج'گیر
 مردم باز یافت نمود - و محصلان گماشته کار تنگ گرفت - امرا
 ازین سخت گیری و ناتیمارداری او متنفر شدند - بابا خان
 قاقشال با دیگر جاگیرداران بنگاه اتفاق کرده سرشورش
 برداشتند - و مکرر بکارزار برخاسته هر مرتبه هزیمت و ناکامی
 نصیب آنها بود - آخر هرچند بعجز و زنهار گرانیدند مظفر
 خان باستکبار میزد - تا آنکه ناسپاسان بهار نیز پیوسته بهیأت
 مجموعی از سرنو گرد فساد برانگیختند - و در مقابله مظفر
 خان آمده نشستند - هر روز جنگ و جدال می شد و مردم
 پادشاهی لوای فتح و فیروزی می افراشتند - ناچار تنگ
 آمده خواستند که جانب اردیسه رخت ادبار کشند - درین
 اثنا بعضی ارباشان بیونا از فوج پادشاهی جدا شده بآنها
 پیوستند - ازین حرکت سر رشته تدبیر مظفر خان گسیخته
 گردید - هرچند گفتند که ازین جمع پیریشان حساب برنداشته
 ده آرا باید گشت که غلبه ماست (چون دل بای داده بود)
 گوش نکرد - هرگاه کارفرما را دل از جا رود بر فرمانپذیران

چه گرفت و گیر - مردم جدا شدن گرفتند - و غریب تر آنکه غنیم
را پای همت از جا رفته (که آیا با مظفر خان نبرد چگونگی
بود) که ناگاه خان سپه سالار زندگانی تنباه را بر فرو شدن
مردانه گزیده بشهر بزد تانده در آمد - آنها دایر گشته پیغام
جان بخشی و دستوری جحاز بوا گذاشتن سیوم بخش اموال
در میان آوردند - درین ^(۲) میانه میرزا شرف الدین حسین از
قید گریخته از سراسیمگی مظفر خان بمخالفان آگهی داد - آنها
خیره تر شده بر فراز قلعه برآمدند - و مظفر خان را (که
با غلامان خود آماده جان سپاری بود) بدست آورده در شهر
ربیع الاول سال مذکور سنه (۹۸۸) نهمصد و هشتاد و هشت
هجری از هم گذرانیدند - مسجد جامع اگره نزدیک کتوره
میان رفیق بنای مظفرخان است *

* میر معزالملک اکبری *

از سادات موسوی و از اکابر مشهود مقدس است - در
عهد عرش آشیانی در سالک امرای سه هزاری انتظام داشته
بسربراهی ^(۳) خدمات پادشاهی بین الاقراں لوای امتیاز می افراشت
در سال دهم سنه (۹۷۳) نهمصد و هفتاد و سه عویش آشیانی
به تذبیه خان زمان متوجه جوانپور شد - از برادر خویش
بهادر خان را با سکندر خان اوزبک از خود جدا ساخته بولایت
(۲) نسخه [ج] میان - (۳) نسخه [ب] بسربراهی خدمات بین الاقراں *

سرदार فرستاد که بتاخت و قاراج آن حدود غبار انگیز فساد
گردند - از پیشگاه سلطنت جمیع امرا بسوداری میر معز الملک
(۲)
بمالش آنها تعیین یافت - فتنه گرایان از آمد آمد این فوج
دست و پا گم کرده در مکر و تزییر زدند - و پیغام کردند
که چه صورت دارد که در مقابل عساکر پادشاهی آماده جنگ
شویم - استدعا آنست که واسطه صفع زلات شوند - فیلان
(۳)
نامی (که بدست آورده ایم) روانه حضور میکنیم - هرگاه
از دریای مکرمات جراثیم ما بزال عفو پاک شود بدربار شتافته
سجده ریز عذر خواهی خواهیم شد - میر در جواب نوشت
(۴)
که رقایم آثام شما ازان قبیل نیست که جز باب شمشیر از
جریده روزگار محو توان ساخت - بهادر خان با وصف این همه
سماجت بکار برد که اگر تجویز نمایند یک دیگر را دریافته
حرفی چند مناهب وقت بمشافهه گفته شود - میر با معدود
از ارنر برآمد - بهادر خان ازان جانب با چندی پیش
(۵)
آمد - و مقدمات بسیار از جانبین مذکور شد *

چون آثار ناراستی در پیشانی معاندان ظاهر بود صورت
ملح قرار نگرفت - عرش آشیانی از امعای این ماجرا لشکر
خان و راجه تودرمل را نیز ضمیمه عساکر فرمود که آنچه

(۲) نسخه [ب] از آمد آمد فوج - (۳) نسخه [ب - ج] . می کنم -

(۴) نسخه [ج] جز آب شمشیر - (۵) نسخه [ب] مقدمات بسیار

از صاحب و جنگ مصلحت وقت دانند بعمل آرند - آنها به
 میر معزالملک پیوسته بشورش یژدهان پیغام فرستادند که آنچه
 از حرف عقیدت و اخلاص بر زبان شما می رود اگر از لواحق
 مدق ضیائے دارد بخاطر مطمئن متوجه استان بوس شوند - و
 آلا جنگ را آماده باشند - چون اطمینان نداشتند براه نیامدند -
 میر (که در جنگ مبالغه ابرام داشت و از غایت غرور تصور
 نعلش در آتش بود) با آن (که می شنید که خان زمان وسائل
 انگیخته مجدداً عفو جرائم او میشود) بترتیب صفوف پرداخته
 در نواحی خیر آباد با مخالفان در آویخت - محمد یار
 برادرزاده سکندر خان ازبک (که مقدمه الجیش فئه باغیه
 بود) بحمله عساکر پادشاهی بر خاک هلاک افتاد - سکندر
 خان (که با فوج گزیده از دنبال او آماده جنگ بود)
 پشت بمعرکه داده در بهزیمت آورد - سپاه ظفر مآثر فرار
 اسکندر را انفصال کارزار دانسته بقصد غارت و تاراج پراکنده
 شدند - بهادر خان (که با جمعی در کمین بود) درین زد و گیر
 بفوج جرانغار رسیده - جنگ در پیوست - شاه بداغ خان از
 اسب جدا شده بقید مخالف در آمد - و جوقه خاک
 بے حقیقتی بر فرق روزگار خود ریخته بغنیم پیوستند - بهادر
 خان این فوج را برداشته بجانب غول توجه گماشت - آنها

بی جنگ سر رشته نبرد را از دست داده عازم فرار اختیار
 نمودند . و برخی از روی نفاق و حرام نمکی خود را بکنار
 کشیدند . بشومی اهل نفاق بل بشامت ابرام و غرور سردار
 لشکر فتح کرده را شکست افتاد . هر چند راجه تودرمل با
 دیگر امرا جمع شده در میدان استاد اما (چون لشکر برهم
 خورده بود) کار سرانجام نشد . پس ازان (چون صوغه
 بهار بتصرف پادشاهی در آمد) برگشته ^(۲) آرب و حوالی آن در
 جاگیر میر مقور گشت . و در سال بیست و چهارم امرا
 بهار (که سر فله آنها معصوم خان کابای تیولدار پتنه بود)
 از تباہ سرشتی و تیره خردی کردن مخالفت برافراشتند
 و میر معزالملک را با میر علی اکبر برادر خردش بچرب زبانی
 و حرف سرائی از راه برده شورش افزا گشتند . اما
 هر دو برادر چندی راه مرافقت با آن سرتابان پیهمه
 جدا شدند . میر معزالملک بچونپور شتافته علم خود سری
 برافراخت . و بهیاره راقعه جویان کوتاه بین را فراهم آورد .
 بذابربین در سال بیست و پنجم سنه (۹۸۸) نهمصد و هشتاد
 و هشت از پیشگاه سلطنت باسد خان ترکمان جاگیردار
 مانکپور اشاره رفت که بدان حدود شتافته آن تباہ رای را با
 دیگر بدگوهران (که با او یکتائی گزیده اند) بحضور آرد . او

(۲) نسخه [ب - ج] آرب . (۳) نسخه [ب - ج] فندک *

کاربند فرمان گشته آنها را بدست آورده براه دریا روانه حضور ساخت - در حدود قصبه اداره کشتی میر در موج خیز دریای چون فرو شد *

* میر علی اکبر موسوی *

برادر خرد میر معز الملک مشهیدی ست - او نیز در عهد عرش آشیانی بمنصب سه هزاره اختصاص داشته در تقدیم خدمات پادشاهی با برادر بزرگ خود شریک و سهیم بود - در سال بیست و دوم میر مولود نامه عرش آشیانی بخط قاضی غیاث الدین جامی (که بنضائل و مکارم متحلی بود و چندس بمنصب مداریت جنت آشیانی امتیاز داشت) بنظر پادشاه در آورد - متضمن آن (که در شب تولد آن پادشاه جم جاه جنت آشیانی در عالم رؤیا معاینه نمود) که ایزد یگانه او را فرزندی کرامت فرموده - به جلال الدین محمد اکبر موسوم فرمودند - عرش آشیانی بمشاهده آن بشاشت عظیم ظاهر کرده بصله و جائزه آن مولود نامه پیرزا را مشمول عواطف حمودانه گردانیده برگانه ندیده در وجه انعام مرحمت فرمود - و چون برادرش در صوبه بهار جاگیر یافت او را نیز با برادر شریک گردانیدند - و در سال بیست و چهارم (که اکثر امرای بهار از بدگوهری راه عصیان و کافر نعمتی سپردند) نخست این دو برادر با آن شویش گرایان بکدائی گزیدند - لیکن از در اندیشی

زود افتراق جسته میسر معزالملک به جوانپور رفت . و او در
زمانیه (که شش کروهی غازی پور است) فروکش نمود .
معهذا همواره به پیغام گزاری و هرزه سرایی افروزنده آتش
فتنه می شد . چون در سال بیست و پنجم کشتی برادرش
در دریای جون بگرداب فدا فرو رفت حکم از درگاه پادشاهی
بذام خان اعظم (که بانظام صوبه بنگ و بهار مامور شده بود)
پیرایه صدور یافت که او را مقید و مسلسل روانه نماید .
وی با کوکلتاش در مقام لایه و حیل افدوزی در آمد . از آنجا
(که معامل دیده در بود) دستان فروشی او سودمند نیامد
محصلان حضور ببارگاه خلافت حاضر ساختند . رأفت پادشاهی
دست از سیاست باز کشیده در دبستان زندان فرستاد *
(۲)

* میرزا شرف الدین حسین اهراری *

پسر خواجه معین ولد خواجه خاوند محمود است . و او
پسر خواجه کلان مشهور به خواجهان خواجه پسر بزرگ خواجه
ناصرالدین عبیدالله اهرار است (ندیس سره) . خواجه کلان (رسته
بود معلوم ظاهر و باطن . بحکم پدر بزرگوار در موضع در سپین
(یک محله ایست از سمرقند) طرح اقامت ریخت . و در
ایام تسلط شاهی بیگ خان^(۳) به اندجان هجرت نمود . در
سنه (۹۰۵) نهصد و پنج درگذشت . نعش او را بتاشکند

(۲) نسخه [ج] و ستانده : (۳) نسخه [ب - ج] شاه بیگ *

نقل کرده بهایوی مرقد والده اش مدفون ساختند - او را
 از صبیغه سید نقی الدین محمد کرمانی سه پسر متولد شد -
 خواجه نظام الدین عبدالهادی و خواجه خازند محمود و خواجه
 عبدالخالق - و بعد از فوت آن عقیقه دختر خواجه محمد
 نظام برادر شیخ الاسلام خواجه عصام الدین را (که به چهار واسطه
 بمولانا برهان الدین علی صاحب هدایه فقه می رسد) بعقد
 خود در آورد - از نیز سه پسر بهم رسید - خواجه عبد العظیم^(۲)
 و خواجه عبد الشهید و خواجه ابو الفیض - و از ترکیه خاصه نیز
 پسر داشت خواجه محمد یوسف نام - بالجمله خواجه
 خازند محمود پس از سلوک طریقه^(۳) درویشی بمساعده حج
 فائز شد - و بعراق و فارس شتافت - و مدتی نزد مولانا
 جلال الدین محمد استفاده نمود - و از مولانا عماد الدین
 محمود طبیب علم طب یاد گرفت - و بذابور استعداد ذاتی^(۴)
 باقصی مراتب کمال رسید - و بمسرفند مراجعت کرد - و باناده
 مشغول گشت - چون به هند آمد جنت آشیانی تبجیل و
 تعظیم بسیار بها آورد - و ارادت بهم رسانید - و باز بذابور
 وجهه بکابل شتافته فوت کرد - خواجه معین در حیات پدر
 بکاشغر رفته نزد عبدالله خان والی آنجا اعتبار تمام پیدا کرد

(۲) نسخه [ب] خواجه عبد العظیم - (۳) نسخه [ب] طریق - (۴) نسخه

(باب المیم) [۲۲۳] (مآثر الامراء)

و حامل (رد خانه) یشب بدو تقویض یافت - خواجه زاده
(چون علم معاش نیکو می دانست) ضبط آن نوعی کرد که کسی
یشب در خواب نمی دید - مردم بگوان ارز میگرفتند - ازین
جهت تمول تمام بهم رسانید - اما بر طبع او بخل و امساک
غالب بود - میرزا شرف الدین از پدر آزاده خاطر میزیست *
چون جنت آشیانی هنگام یورش هندوستان خواجه عبدالباری
قبیره خواجه عبدالهادی را نزد عبد الرشید خان والی کاشغر
(که همیشه سلسله جنبان قرب و قرابت صوری و معنوی
بود) فرستاده بودند باین مناسبت خان کاشغر میرزا را همراه
داد که مراسم تعزیت جنت آشیانی و لوازم تهنیت جلوس
عرش آشیانی بتقدیم رساند - در سال اول اکبری ادراک
ملازمت نموده بمعی ماهم انکه و ادهم خان در اندک مدتی
برتبه امارت و منصب پنج هزاره متصاعد گشته به تیولدارای
اجمیر و ناگور لوی اعتبار برافراخت - و به نیروی شجاعت
و کاردانی مصدر ترددات شده سرتابان و متمدان آن ضلع
را برانداخت *

چون والد میرزا کوچک بیگم^(۳) دختر میر ملاؤ الملک
ترمذی مت از بطن فخر جهان بیگم حبیه سلطان ابو سعید

(۲) نسخه [ج] فرستاد - و باین مناسبت خان کاشغری که میرزا را همراه

داد - (۳) نسخه [ج] کوچک بیگم *

میرزا لهذا عرش آشیانی در سال پنجم بخشی بانو بیگم
 همشیره خود را بازواج او در آورده پایه‌اش بلندتر ساخت -
 و در سال هفتم سنه (۹۶۹) نهصد و شصت و نه الیه
 پادشاهی اندامش به اجمیر نمود - میرزا شرف ملازمش
 در یافک - و بتحصیر قاعه میرتمه (که به زای مالدیو راتهور
 تعلق داشت) و او از زایان و راجها باسم و رسم هندوستان
 به مزیت اعتبار و وفور اقتدار ممتاز بود) تعیین گشت -
 جگمال و دیویداس از امرای راجه (که باستحکام آن قلعه
 می پرداختند) تحصن جهتند - پس از طول محاصره آشتی
 قرار یافت - بشرط آنکه سپاهی سوی اسپ چیزه از قلعه
 برونبارد - جگمال بهمان روش بیرون آمد - و دیویداس جمیع
 اسباب خود را سوخته با پانصد سوار برآمد - میرزا آگهی
 یافته بجنگ او سوار شد - پیکار به غایت معویبت (و داد -
 دیویداس کشته شد - و بعضی گویند زخمی بدر رفت) چنانچه
 شخص بعد چندی خود را دیویداس می گفت - برخه تکذیب
 کردند - و جوقه برگزیدند - تا آنکه در یک از معارک جان
 سپرد) - و در سال هشتم خواجه معینی اعتبار و فردولت بهر
 شنیده بتقریب حج از ابو الخیر خان (خصت گرفته از کاشغر بهند
 آمد - میرزا از ناگور باستقبال پدر شتافته بدرگاه پادشاهی آورد -
 عوش آشیانی خود استقبال کرده خواجه را باعزاز تمام باگروه آورد -

(باب المیم) [۲۳۶] (مائت و امو)

دیوین (سمه سمه) که چون کسه را بخت تیروگی پذیرد
و زمانه بکین توزی بر خیزد (چراغ دانائی او فرو میزد -
زبان را سود انگارد و نکوهیده را سزاوار بر شمرد * بیست *

* چو تیره شود مرد را (روزگار *

(۲) * همان می کند کش نیاید بکار *

(۳) چنانچه احوال میرزا باز گوید که قدر این همه عذایات

پادشاهی نشناخته در همین سال بجهت یا توهم بیجا یا (۴)

از بد سرشته که داشت بخیال فتنه انگیزی از آگره بجانب

اجمیر فرار نمود - (شش ^(۵) صفر تاریخ یافته اند) - پادشاه

از کوناه خردی و توهم زدگی او استبعاد تمام نموده حسین

قلی خان را با جمعه امرا بتعاقب نامزد کرد - میرزا

هیچ جا ثبات ندرزیده از ممالک محروسه بدر رفت - خواجه

معین از حرکت نکوهیده پسر (اگرچه هیچ از تعظیم و تکریم

او نگاهید) چند گاه بانفعال و تشویر بسر برده روانه حجاز

شد - و به بندر کندهایت (سیده بعالم بقا خرامید - ^(۶) مذوق

نعلش او را در جهاز فتحی ^(۷) روان کردند - در دریا کشتی

موزر نشسته *

(۲) نسخه [۱ - ب] مه آن کند - (۳) نسخه [ج] در احوال - (۴) نسخه

[ج] بجهت یا بدوهمه - (۵) یعنی بحساب جمل که (۶۷۰) میشود -

(۶) نسخه [ج] کندهایت - (۷) نسخه [ج] قبیله

میرزا شرف الدین چندے آراء دشت ادبار بوده
 پناه به چنگیز خان گجراتی برد - و پس ازو بمزایان باغیه
 پیوست - و باز بمزبان خاندیس همراه شد - و از آنجا
 باز خصمان زده نزد محمد حسین میرزا مراجعت کرد - چون
 زمانه بر سر ناسازی بود هیچ جا ناخوش بند نگردید -
 بعد از آن (که ولایت گجرات بحیطه تصخیر پادشاهی
 درآمد) بدکن گریخته عبورش بسرزمین بگلانه افتاد - بهرجه
 زمیندار آنجا مقید ساخته هنگامه (که قلعه سورت مفتوح
 شد) بحضور آورده از نظر گذرانید - عرش آشیانی قدرے
 میرزا را بقیاء (که آدم کش نبود) رسانیده بزندان فرستادند -
 و پس از چندے نزد مظفر خان صوبه دار بنگاله فرستادند
 که اگر ندامت از نامیه حال میرزا دریابد جاکیرے دران
 صوبه تذخوای دهد - و الا روانه سفر حجاز نماید - چون
 اثرے از ندامت نداشت مظفر خان بانتظار موسم جہاز معبوس
 ملاکداشت - درین ضمن معصوم خان کابلی در صوبه بهار
 بغی درزیده ببابا خان قاقشال رفیره (که در بنگاله شورش افزا
 بودند) پیوست - و مظفر خان را در تانده محاصره
 نمود - میرزا از قلعه گریخته بآنها رفیق گشت - چون بر
 مظفر خان چیره دست آمدند میرزا (که از بعضی دفائن او
 مطلع شده بود) بتصرف آورده سرمایه دستگاه ساخت

اگرچه کارها به معصوم خان باز گردید اما سرداری بمیرزا قواز یافت - چون در امرای ناسپاس بنگاله تفرقه افتاد معصوم خان سرے به بهار کشید - لیکن از آمد آمد میرزا عزیز ترکیه و شهباز خان کذبو با فوج شایسته حضور راه گریز سپرده به بنگاله برگشت - و میان میرزا و معصوم خان گرد خلاف برخاست - هر یک بکمین دیگر^(۲) بر نشست - تا آنکه معصوم خان محمود پسرے را (که منظور میرزا بود) بزر گرفت^(۳) - و بگفته از آب خشخاش زهر آمیز بخوردن میرزا داد - در سال بیست و پنجم سنه (۹۸۸) بهصد و هشتاد و هشت در گذشت *

* محب علی خان *

پسر میر نظام الدین علی خلیفه است که رکن السلطنة جابر پادشاه بود - و بقدم خدمت و فرط محرومیت و زانیت عقل و استقامت تدبیر و وفور شجاعت و کاردانی در نظر آن پادشاه والا همت مرتبه عالی داشت - و از فضائل و کمالات کسبی خصوصاً طب بهره مند بود - چون بواسطه لختی امور (که در معاملات دنیوی ناگزیر واقع می شود) از جفت آشیانی بیم و هراس داشته راضی بسلطنت ایشان نبود در ایام ارتحال پادشاه (با وصف تصریح بنصب

(۲) نسخه [ب] دیگر بر نشست - (۳) نسخه [ب] بفریدت *

جناب همايونى بجا نشينى خود (مير خليفه مي خواست
 مهدي خواجه داماد فردوس مكاني را (كه مرد باذل سخي
 بود و با وي اظهار محبت مي كرد) بفرمانروائي بردارد -
 چنانچه اين قرارداد در مردم شائع گشته - خواجه نيز
 ارضاع شاهانه پيش گرفت . اتفاقاً (روزه دران هنگام مير
 خليفه با مهدي خواجه در خرگاه بود - چون مير بيرون آمد
 خواجه (كه خالي از جذون نبود) غافل ازان (كه ديگر
 هم حاضر است) بے اختيار دسته بر ريش كشيده گفت
 انشاء الله تعالى ترا پوست مي كنم - ناگاه نگاهشن بر محمد
 مقيم هروي پدر خواجه نظام الدين بخشي افتاد (كه دران
 وقت ديوان بيوتات بود و در كنج خرگاه استاده) - خواجه
 متغير شد و گوش او تافته گفت اي تاجيك * ع *

* زبان سوز سر سبز مي دهد بر باد *

محمد مقيم همان وقت اين حرف به مير خليفه رسانيد كه
 اين نديجه بد انديشي ست (كه ميخواهيد دولت بخاندان
 بيگانه نقل كند) - مير خليفه ازان اندیشه نامواب باز آمده
 ب مردم منع كرد كه هيچ كس بخانه خواجه نرود - پس
 از فوت فردوس مكاني جنت آشياني را بر سرير خلافت
 متمكن ساخت *

محبب عای خان نیز در زمان بابر و همايونی در معارك
 صاحب ترددات بود - زوجه او ناهید بیگم است - و این
 ناهید بیگم دختر قاسم کوکه است [که از درست اخلاصی
 در مبارزه عبدالله خان اوزبک (چون گیتی ستانی بدست
 غنیم در آمد پیش آمده) گفت پادشاه منم - این نوکر
 مرا بچه تقرب گرفته اید] - مخالفان او را از هم گذرانیدند -
 پادشاه ازان خطرگاه جانکاه خلاص شده اهل عیال او را
 همواره مشمول عاطفت میداشت - در سال (۹۷۵) نهصد
 و هفتاد و پنج ناهید بیگم بملاقات والده خود حاجی بیگم
 (که دختر میرزا مقیم پسر امیر ذوالنون است - و بعد
 فوت قاسم کوکه بمیرزا حسن پیوست - و پس از بازواج
 میرزا عیسی ترخان حاکم تهته در آمد) روانه تهته شد -
 از قضا پیش از وصول بیگم میرزا رخت هستی بربست - و
 محمد باقی پسرش انتظام ده آن دیار گردید - از مدارائی
 با بیگم نکرد - و با حاجی بیگم نیز بد سلوکیها پیش
 گرفت - حاجی بیگم باتفاق برخی بدگوهران در مقام گرفتن
 محمد باقی شد - او آگهی یافته حاجی بیگم را محبوس
 نمود - تا در گذشت - ناهید بیگم بدلداری و تدبیر ازان
 ولایت برآمده (چون به بهکر رسید) سلطان محمود والی

(مائرالامرا) [۲۴۱] (باب المیم)

آنجا سخنان یک جهتی در میان آورده گفت که اگر محب
علی خان باین حدود ^(۲) بیاید من تهته را گرفته میدهم - بیگم
مدارای دفع الوقت او را ^(۳) راست انگاشته (چون بهندوستان
آمد) بعرض آشینانی درین باب مبالغه از حد برد - پادشاه
در سال شانزدهم سنه (۹۷۸) نهصد و هفتاد و هشت بمحبت
علی خان (که از مدتی ترک روزگار کرده نشسته بود) علم
و نقاره مرحمت فرموده پنجاه لک تنگه جهت خرج از ملتان
و جاگیردار آن صوبه تفخواه کرد - و مجاهد خان نبیره
دختری او را ^(۴) (که جوان مردانه شجاع بود) همراه ساخته
بدان سمت دستوری داد - و به سعید خان حاکم ملتان
بر نوشت که کرمکی او باشد - خان مذکور پس از رسیدن
ملتان با اعتماد وعدهای سلطان محمود مقید بکمک نگاشته با
جمعی (که فراهم آورده بود) روانه بهکر شد - چون قریب
رسید سلطان محمود پیغام فرستاد که حرفی بود بر زبان رفته -
درین کار من همراهی نمی توانم کرد - معارفت نمایند یا از
راه جیسل میر بدان مملکت در آیند *

چون محب علی خان روی برگشتن نداشت ناچار با
معدود همراهان (که زیاده بر دویست کس نبود) دل

(۲) نسخه [ب] مابین حدود نیامده - (۳) نسخه [ب] دفع الوقت -

(۴) نسخه [ب] نبیره دختر او -

(باب المیم) . [۲۴۲] (مأثرا اموا)
 به تسخیر بهکر بر بست . سلطان محمود ^(۲) تا ده هزار کس
 آراسته در حدود قلعه ^(۳) ماتهیله پیش فرستاد . بعون ^(۴) تائید
 آلهی این گروه اندک آنها را بشکست . هزیمت یافته ها
 بقلعه مذکور تحصن جستند . بعد محاصره آن قلعه گشایش
 یافت . و لختی اسباب جمعیت منظم گشت . پس متوجه
 بهکر شد . کیف ما اتفاق تفرقه در جمعیت مخالفان افتاد .
 از آن جمله مبارک خان خامه خیل سلطان محمود (که مدار
 معامله بر او بود) با هزار و پانصد سپاهی ^(۵) محب علی خان را
 دید . و ^(۶) باعت ^(۷) موری آن بود که بدنزادان آن دیار بیگ ^(۸) ارغلی
 پسرش را بیگ از خلوتیان سلطان متهم گردانیدند . آن
 ساده لوح بے تشخیص معامله در مقام استیصال خاندان او
 شد . او را (که اخلاص درست نبود) از عرض ناموس
 اندیشیده مفارقت جست . محب علی خان بطمع مال و منال
 او را از هم گذرانید . و قوتی دیگر برافزوده بمحاصره بهکر
 پرداخت . و آن مهم بسه سال کشید . در قلعه قحط و غلا
 پدید آمد . و وبا شیوع یافت . از غرائب اتفاقات اینکه دران
 ناحیه عارضه درم بهم رسید . هر کس پوست درخت سوس

(۲) نسخه [ب] پانزده هزار کس . (۳) در [بعضی نسخه] ماتهیله .

(۴) نسخه [ج] باعت موری . (۵) نسخه [ب] مدبران (۶) نسخه

[ب] بیگ او ملی .

جوشانیده میخورند محبت می یافت . آنرا بوزن طلا میخریدند -
 آخر کار سلطان محمود بعرض آشیانی ملتجی گشت که قلعه
 پیشکش شاهزاده سلطان سلیم میکنم - اما (چون میان من و
 محب علی خان غداره برخاسته) از مضرت او ایمن نیستم
 دیگر تعیین شود که بار سپرده (دانه درگاه شوم - هنوز
 میرگیسوی بکابل بیگی) که عرش آشیانی بر طبق التماس
 سلطان به حکومت آن دیار نامزد فرموده (نهاده بود که سلطان
 بیمار شده زندگی بهیچر - گریزند محب علی خان
 باستماع بیماری سلطان محمود رفته نوشت که طبیب حاذق
 همراه اسم - اگر بفرمایند جهت معالجه بفرستم - سلطان بر
 همان رفته برنگاشت *
 * فرد *

* دردم نهفته به ز طبیبان مدعی *

* باشد که از خزانه غیبش درآ کند *

چون میرگیسو بدان حد درد پیوست مجاهد خان در
 محامره قلعه کنجابه مشغول بود - مادرش سامعه بیگم (دختر
 محب علی خان) آمدن میرزا شنیده برآشفته و کشتی
 چند به پیکار فرستاده کار تنگ ساخت - نزدیک بود که میر
 گرفتار شود - خواجه مقیم هرری (که بامینی آن ناحیه
 رفته بود) محب علی خان را از پرخاش بیجا بازداشت -

(۲) نهغه [ب] کنجانه - و در [بعضی نسخه] کنجابه *

میر گیو در سنه (۹۸۱) نهصد و هشتاد و یک به قلعه شتافته - مردم آنجا (که منتظر بودند) کلید قلعه سپردند - اما محب علی خان و مجاهد خان از خام طمعی دل از آن مملکت بر نمی‌کنند - و بودن هم بے حکم مشکل - محب علی خان براه مصلحت شتافت - تا میر گیو قرار داد که مجاهد خان بجانب تهته رود - و محب علی خان با زه و زان در قصبه لوهري سکونت گزیند - چون بدین قرار عمل رفت میر جمعه کثیر را بر کشتیها نشانده بر هر محب علی خان فرستاد - او تاب مقاومت نیارده بجانب ماتهيله شتافت - سامعه بیگم حویلی را مستحکم کرده یک شبانه روز بمدافعه پرداخت - دران هنگام مجاهد خان بیلغار رسید - و مردم را شکست داده سه ماه دیگر این طرف آب را متصرف بود *

چون بهر به ترمون خان قرار یافت محب علی خان بحضور آمد - و در سال بیست و یکم عرش آشیانی بمحب علی خان (که آثار تجربه و شناسائی از نامیه حال او پیدا بود) خلعت فاخره مرحمت فرموده اجازت داد که همواره حاجات خلایق و آنچه در پیشگاه شامل بهایستگی گراید بموقف عرض رساند - و چون محب علی خان مصاحب شعر بود و کاردانی درمیت داشت عرش آشیانی سال

بیست و سیوم در گزیدن یکی از چهار کار بزرگ دستوری
فرمود . منصب میر عرضی بارگاه خدمت گذاری درر باش
شبستان امارت ولایات درر دست حکومت شهر دهلی . چون
نیرری تگابو در استخوانی کالبد کمتر دید از راه انصاف گزینی
و فرمان پذیری به شغل بعین خرسندی گرفت . و در سنه
(۹۸۹) نهمد و هشتاد و نه در ایالت دهلی بدار بقا
پیوست . اگرچه صاحب طبقات اکبری او را چار هزار
نوشته اما شیخ علامی در ذیل هزارها مذکور ساخته *
بهر نام قلعه ایست از ابنیه قدیم . در کهن نامه ها
منصوره نویسند . و هر شش دریای شمالی یکنائی گزیده از
گذرد . دو حصه از جانب جنوب و یک بخش از شمال قصبه
آن موسوم بسکمر برکنار آباد و بر ساحل . درم معموره دیگر است
به لهری زبان زد . و پیوسته داخل سنده بود . میرزا شاه
حسین ارغون والی تهته قلعه را از هرنو در کمال استحکام
ساخته به سلطان محمود کوکلتاش خود حکومت آنجا تفویض
نمود . پس از فوتش سلطان محمود (که مردی سفاک دیوانه
بود) در بهر و میرزا عیسی ترخان در تهته خطبه و سکه
بغام خود کرده گاهی باشتی و گاهی بمخالفی می گذرانیدند .
چون بهر پیش از تهته تسخیر عرش آشیانی گشت داخل
ملتان گردید *

* معصوم خان فرخودى *

یسر معین الدین خان اکبری ست - بعد فوت پدر بمزید
 عنایت پادشاهی بپایه هزارى منصب برآمد - و بتیولدارى
 سرکار غازیپور مبادی گردید - هنگامه (که در ولایت بهار و
 بنگاله غبار بغی و فساد معصوم کابلی و بابای قاقشال تهییج
 نمود) او (اگرچه در ظاهر بهمراهی راجه تودرمل دل نهاد
 تعاقب فتنه پورهان گشت و بخود سری و خود را ئی کارها
 بتقدیم رسانید اما آمدن میرزا محمد حکیم به پنجاب و توجه
 عرش آشیانی بدانسو باعث بروز خبیث باطن او شده) منجم
 نافرمانی پیمود - و جونپور را از مردم ترسون خان بتغلب و
 تعدی متصرف شد - از آنجا (که از طفلی تربیت یافته
 عواطف پادشاهی بود) عرش آشیانی از فرط مهربانی بشرط
 (۲) گذاشتن جونپور اردهه بجاگیر او مقرر فرمود - او بظاهر فرمان
 پذیرفته باردهه شتافت - اما در باطن بماده هاختن اسباب
 شورش می پرداخت - از حضور شاه قلی خان محرم و راجه
 بیربر به اصلاح او رخصت یافتند - آن آشفته دماغ از پرده
 حیا برآمده حرفهای ناشایسته در میان آورد - ناچار کار از
 اصلاح بیرون دانسته باز گردیدند - شهباز خان (که بمالش
 سرکشان بهار قطره زن بود) از احوال او آگهی یافته در سال

پيستم و پنجم بگوشمالش رو آرد - و نزديك سلطان پور
 بلهري عرصه نبرد آراسته گرديد - معصوم خان خود برغول
 تافته گرد پيكار برانگيخت - شهباز خان دل از جاي داده
 راه گريز سپرد - و بجونپور (كه سي كره ناردگاه بود) عذر
 باز كشيد - ناگاه مرید غيبي آرازه كشته شدن معصوم خان
 بر زبانها انداخت - مردهش رو بپراگندي آردند - او
 بميدان رسیده بغيرت در شد - درين اثنا فوج جرانگار
 پادشاهي (كه از هزيمت سردار آگهي نداشت) نمودار گشت
 ناگزير بصراسيمگي در آديخت و زخم برداشته ببنگاه شتافت *
 چون منزل گاه بتاراج فوج پادشاهي رفته بود به فصيحه
 آورده شتاب آرد - شهباز خان در جونپور خود را جمع
 ساخته بار ديگر هنگامه آرا گرديد - هفت گروهی آورده
 صف آرائي رو داد - آن مدبر بتازگي شكست خورده
 باورده متحصن گرديد - عرب بهادر و نيابت خان (كه سرمايه
 مدهوشي او بودند) مفارقت گزیدند - معصوم خان زه و زان و
 اندرخته خود را گذاشته راه آراگي گرفت - و چار ضرب
 شده رو بخمول نهاد - زميندار كوارج به پيشين آشنائي به بنگاه
 خود آورده نقد و جنس او را برگرفت - بحال آباء از آب
 سرو گذشته به راجه مان بومي آن سرزمين پيوست - و او

چندے را بدرقه گویان همراه داد - و بگمان جواهرے (که با او داشت) اشاره جان شکری نمود - معصوم خان دریافته آن فرومایگان را بزر فریفت - و خود را بزارینه گمناهی کشید *

درین هنگام مقصود نامی از ملازمانش بدر پیوست و اندوخته رزگران از خود نثار گردانید - آن شوریده سر باندیشه صری باز بشور افزائی برخاست - در کمتر زمانے زربندها فراهم آمدند - شهر بهرایج را دست فرسود تاراج نمود - وزیر خان از حاجی پور با دیگر اقطاع داران آن ناحیه به پیکار او کمر بست - مدتی بتوپ و بندرق آریزش بود - شبی معصوم خان بنه و بار گذاشته بدر زد - و باز بجلاوهاره ^(۲) سر کشیده مردم فراهم نمود - و قصبه محمدپور را یغمائی ساخت - و در فکر غارت جونپور بود که اقطاع داران آن ضلع مجتمع گشتند - آن کج گرای (چون دید که خام خیالی او پیشرفت نیست) به خان اعظم کوکه نیایشمند گردید - او از پیشگاه خلافت التماس عفو جرائمش نموده ولایت مهستی بجاگیر او تنخواه کرد - نزدیک بود که باز سر شورش بردارد میرزا کوکه بچاره گری بنشست - او دریافته (چون در خود قوت نمی یافت) رخصت حضور گرفته روانه شد - در سال بیست و هفتم بدارالخلافت آگره رسید - باستشفاع مریم مکالی بتازگی

(مائراامرا) [۲۴۹] (باب المیم)

(۲)
مفتح جرائم او گردید . در همان ایام سنه (۹۹۰) نهصد و نود
نیم شب از دربار بخانه خون میرفت . چندی بر ریخته
از هم گذرانیدند . هر چند تفحص رفت بجائے رسید . لخته
مردم آن وقت این واقعه را محمول بر اشاره پادشاهی
میکردند . و الله اعلم *

* میرگیری خراسانی *

از هادات آن دیار است . در بارگاه اکبری بقدم خدمت
و خصوصیت محرمیت شایان فراوان اعتماد گشته بمنصب
بگال بیگی (که جز به معتمدان درست اخلاص تفریض نیابد)
اختصاص گرفت . و چون محب علی خان میر خلیفه بمساعی
همی بمحاصره قلعه بهکر پرداخته عرصه زندگی بر متحصنان
تنگتر ساخت (چنانچه در احوالش بزبان علم گذشت)
سلطان محمود والی آنجا بدرگاه اکبری معروض داشت
که گذشت آنچه گذشت اکنون قلعه را پیشکش می کنم لیکن
(چون میان من و محب علی خان جنگ و جدال رو داده)
از عذر او ایمن نیستم . یک از بندگان حاضر تعیین شود .
عرش آشیانی میرگیر را (که بفرط کاردانی و معامله شناسی
اتصاف داشت) (دانه فرمود . چون میر بآن حدود پیوست

(۲) نسخه [ج] مفتح جرائم گردید - (۳) نسخه [ج] لیکن همان من *

(باب المیم) [۲۵۰] (مآثر الامراء)

مردم محب علی خان ^(۲) سر راه او را گرفتند - نزدیک بود که گرفتار شود خواجه مقیم هرری پدر خواجه نظام الدین بخشی (که به امینی آن ناحیه رفته بود) محب علی خان را بنصائح هوش افزا از برخاش بیجا بازداشت - اهل قلعه (که در انتظار میر می گذرانیدند) به موجب قرار داد سلطان محمود (که پیش از وصول میر رخت هستی بر بسته بود) کلید قلعه در سال نوزدهم سنه (۹۸۲) نصد و هشتاد و دو سپردند - اینچنین ^(۳) ملک آباد بدست او درآمد - لیکن محب علی خان از خام طمع ^(۴)ی دل ازان ملک بر نمیکنند - کار فیما بین بنزاع و کارزار انجامید *

عرش آشنای برین سوانح اطلاع یافته ایالت آن دیار را بقام ترهون خان نامزد ساخت - و چون برادرانش بآن صوب شتافتند میر گیمو (که لذت چش حکومت شده بود) بر سر سرکشی و خود فروشی آمده خواست قلعه را محکم سازد - برهمونی انجام اندیھی ازان خیال فاسد باز آمد - و دست ازان ولایت برداشته بعتبه بوسی (۴) در آورد - و پس ازان بفوجداری میرگه و محالات اطراف و مضاف دهلی ^(۵) (که از عمده ترین محالات درآهست) که عبارت از مابین دریای گنگ و جون باشد)

(۲) نسخه [ج] سر راه او گرفتند - (۳) نسخه [ب] خام طمع - (۴)

نسخه [ا] اطراف او - (۵) نسخه [ج] که عمده ترین *

اختصاص گرفت . و (چون همواره از عرض اندوزي و آزدي
 با نوکران بر سر علوفه بر شوریدے - و هریک از آقا و سپاهي
 جانب کفایت خویش فرو گذاشته) در سال بیستم و هشتم
 سنه (۹۹۱) نهصد و نود و یک در قصبه میروته در همین
 دان و ستد با سپاهیان فررمایه گفتگو واقع شد - برخی را از
 رسوائی و سرزنش از خانه بیرون کرد - بامدادان (که عید
 شوال بود) سرخوش باده بعیدگاه رفت - برخی ازان دو (ریان
 فتنه اندرز به نیایشگری درآمدند - او از بد مستی مدارا از
 دست فرو هشته بنگویش پیش آمد - آن ناحق شخسان پا
 از جاده اطاعت پیشترک گذاشتند - میر از غضب رفتگی بر
 سر بنگاه آنان شتافت - و آتش در زد - آنها بآریزه برخاستند -
 همراهان راه بیدلی سپردند - (رزگار میر سهری شد - آنها
 از بدگوهری کالبد را خاکستر گردانیدند - ممرش آشیانی
 ازین آگهی برآشفته بهیارے ازان تباہ کلان را بیاسا رسانید -
 پسرش میر جلال الدین مسعود) که در اهل مقام محسوب
 بود (در سال سیوم جهانگیری نهال زندگیش از تذن باد
 اجل در افتاد - مادرش در حالت احتضار (چون آثار یاس
 از چهره احوال او مشاهده نمود) از فرط محبت و غایت^(۲)
 دل بستگی افیون خورد - پس از فوت پسر یک دو ساعی

(باب المیم) [۲۵۲] (مآثر الامرا)

جان سپرد - زنده بآتش در آمدن زن بمردن شوهر در هندوستان بسیار ^(۲) درائی دارد اما جان باختن مادر نسبت به فرزند خالی از غرائب نیست - اما حقیقه آنرا با این نسبت نیست - چه در صورت ادل بها می باشد که بے تحقیق محبت و شیفتگی ادا می (سم لازم می افتد - ازین است که بمرگ راجها ده کس و بیست کس از زن و مرد خود را بآتش می اندازند *

• مخدوم الملک ملا عبد الله انصاري •

ولد شیخ شمس الدین سلطانپوری ست - آباء او از جانب ملتان به سلطانپور رسیده توطن اختیار کردند - ملا عبد الله نزد مولانا عبدالقادر سرهندی تلمذ نمود - و در علوم شرعیه مهارت تمام بهم رسانید - آوازه فضیلت او عالم را فرو گرفت - حاشیه بر شرح ملا و منهاج الدین در سیر نبوی (صلی الله علیه و آله و سلم) از تصانیف اوست - سلاطین وقت غایت احترام او بجا می آوردند - جذت آشیانی کمال توجه بحال او بذل می نمود - چون نوبت بشیر شاه رسید بخطاب ^(۳) مدر الاسلامی امتیاز بخشید - گویند (روزه سلیم شاه در ایام سلطنت خود ملا را از درر دیده گفت بابر

(۲) نسخه [۱ - ب] بسیار - (۳) نسخه [۱ - ب] زنان و مردان -

(۴) نسخه [۱ - ب] مدر الاسلام *

پادشاه را پنج پسر بود - چهار رفتند یکی ماند - سر مصطفی خان گفت نگاهداشتن چنین مفتن چرا - جواب داد که بهتر ازو نمی یابم - چون ملا نزدیک آمد بر تخت نشانده تسبیح مروارید (که بقیعت بیست هزار درپیه همان زمان پیشکش آمده بود) بار تواضع نمود *

چون ملا را عصبیت (که آنرا حمیت دین نامند) بیشتر بود در پرداختن دین داری استیفای قوت غضبی بر وجه اتم می نمود - چنانچه قتل شیخ علایی بحسن سعی ملا دافع شد - او (ارشد اولاد شیخ حسن است) که از کبار مشائخ بنگاله بود - تحصیل علوم ظاهر و باطن از پدر بزرگوار نمود - و پس از زیارت بیت الله در خطه بیانه رحل اقامت انداخته به امر معروف و نهی منکر قیام می نمود - در آن اثنا شیخ عبدالله نیازی [که از خلفای شیخ سلیم چشتی بود - و بعد معارفت سفر حجاز بمیر سید محمد جوندوری (که خود را مهدی موعود میگرفت) (۲) گردیده] در بیانه مسکن گزید - شیخ علایی (رش او را خوش کرد - (۳) و طریقه پاس انفاس را) که میان طائفه مهدویه مقرر است) ازو فرا گرفته بکشف و کرامات شهرت یافت - و با جمعی کثیر بتوکل بسر می برد - و شب ظرف خانه

(۲) نسخه [ج] مهدی وقت موعود - (۳) نسخه [پ] خوش کرده -

(باب ۴۰یم) [۲۵۴] (مآثر الامراء)

حتی اوانی آب هم خالی^(۲) میگذاشت - روز نو روزی نو -
ملا عبد الله او را بابتداع و خروج مهتم ساخته سلیم شاه
را بران داشت که از بیانه طلبیده با علما مذاکره فرمود -
شیخ علائی غالب آمد - چون دران مجلس شیخ مبارک ممد
او بود نیز بمهدوی شهرت گرفت - سلیم شاه از بیان شیخ
متاثر شده هسته بدر گفت که انکار مهدویت کن تا ترا بر
ممالک محروسه محتسب الهی نمایم - و الا ازین قلمرو بدر (و
که علما فتوای قتل تو نوشته اند - شیخ بدر کن شتافت - چون
سلیم شاه بدفع فتنه نیازیان متوجه پنجاب گشت ملا عبد الله
ظاهر کرد که شیخ عبد الله پیر نیازیان است - سلیم شاه در
(۹۵۵) نصد و پنجاه و پنج او را طلبیده چندان قزخانه و
چوپ و لکد زد که از هوش رفت - گویند تا زمانیکه شعور داشت
(رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا) میگفت - بعد صحت بصیاحت برآمد و
از مهدویت ابا نمود - و در سنه (۹۹۳) نصد و نود و سه
در خدمت عرش آشیانی (که متوبه اتک بذلوس بود)
رسید - لختی زمین ممد معاش بزام فرزندانش در سپرد
انعام شد - در سن نود سالگی سنه (۱۰۰۰) هزارم هجری
در گذشت *

چون سلیم شاه از مهم نیازیان برگشت ملا عبد الله باز

(۲) در نسخه [ج] لفظ هم نیست - (۴) نسخه [پ] یکمزار هجری •

تحریر نموده شیخ لائی را از هندیه طلبد . سلیم شاه همان
کلام سابق را اعاده کرد . شیخ ملتفت نشد . سلیم شاه بملا
گفت تودانی و او . ملا فرمود تازیانه زنند . در تازیانه میوم
روح او بعالم علوی پرواز نمود . جسدش را پهای فیل بخته
تشهیر کرد . گویند آن روز چنان باد عظیم وزید که مردم
گمان قیامت بردند . بر قالب شیخ چندان گل ریخته شد
که حکم قبر پیدا کرد . پس ازین واقعه دولتی سلیم شاه
هم بدو سال نکشید . هنگامی که جنت آشیانی بار دیگر
هندوستان بقبضه افتد (در آرد) ملا را بشیخ الصلانی
مخاطب نمود . پس ازان (که سلطنت هندوستان بجلوس
هوش آشیانی رونق دیگر یافت) ملا بخطاب مخدوم الملک
اختصاص گرفت . و بیوای خان پرگنه نانکواله بجمع یک لک
روپیه تنخواه داده باید عورت او را از همه اکابر گذرانید . و
از اعظم ارکان دولت ساخت . بعد از مرور مدتی و شهر
مراج سلطنت بعضی حوادث از فضلی عصر منحرف شد . در
سال بیستم و چهارم سنه (۹۸۷) نهم و هشتاد و هفت او را
با شیخ عبد النبی مدر (که هر دو مدتاً باهم میازم و
مخالف بودند) بصورت رفیق یکدیگر بجانب حجاز روان کردند
با وصف آن هرگز میان ایشان (نه در انگاه طریق و نه دران
مقامات منیف) اتفاق و التیام و رفع کدورت صورت نبینی .

چون مخدوم الملك از زمان افغانان تا عهد اكبري معزز
و معتبر بود و بهزم و مذاقت رای و تجارب امور و جمع
اموال موصوف و ميت دانشمندی او بهمه جا رسیده شيخ
ابن حجر مشهور مفتی مکه باستقبال آمده احترام بسیار
بجا آورد . و در غیر موسم در کعبه برای او وا کرد . چون
هنگامه میرزا محمد حکیم برادر عرش آشپانی مسموم نمود
هرج و مرج غیر واقعه هندوستان را یقین پنداشته بطمع
ریاست و حب جاه برگشته باتفاق شيخ عبد النبي صدر
به احمدآباد گجرات آمد . چون بیادشاه ظاهر شد (که آنها
بنابر خبث سرپرست در مجالس و محافل حرفهای ناشایسته
بعذاب پادشاهی نسبت میدهند) برخی را باخفا بنابر آن (که
بیگمان محل در مدد سفارش و استشفاع او بودند) تعیین
کرد . مخدوم الملك در (۹۹۱) نهصد و نود و یک از کمال
قرص قالب تهي کرد . گویند باشاه عرش آشپانی مسموم
کردند . مردم بطریق اخفا در جالذهر آورده مدفون ساختند
قاضي علي بضبط اموالش مامور گشت . خرائن و دوائن
بخیار در لاهور برآمد . از آن جمله چندین صندوق خشمی
طلا از گورخانه او ظاهر شد (که ببهانه اموال دفن کرده
بود) . ازین جهت پسرانش بعلنی تحقیق اموال چندی در
شکجه بودند . هه کرد در رویه از او برآمد .

(مآثر الامرا) [۲۵۷] (باب المم)

شیخ محمد القادر بدوئی در تاریخ خود نوشته که
مخدوم الملک فتوی میداد که درین امام حج بر مردم هندوستان
فرض نیست - چه امن طریق شرط است - و طریق یا دریا
است | و آن بدون قول درگبی - مید نامک آنها (که
مورت مولم و عبسی دارد) جاری نیست و این غلطی
از ذلالت دین نباشد و حکم بی پرستی دارد [و با راه
هراق است (و درانجا نامرای محابه شائع گفته) - گویند
مخدوم الملک از تعصب و تهدد (که در مذهب داشت)
جله ثالث روضه الاحباب را (که اختصار احوال و تقریط در احوال
سلف واقع شده) احرار نمود - ازین جهت این جلد
کتاب است •

• میرزاده ملی خان •

ایمیر محترم بیگ - از امرای عهد عرش آشیانی است -
بمنصب هزارگی رسیده حال بهم جلوس اتفاق دیگر امرای
بتعاقب همدالله های ازبک (که از مالار بطورف اجرات
رجعت ادبار کشیده) دستوری یافتند - و قدامت (که نهضت
و ادشاهی جانبی گجرات قصدم و اوست و خیر کار -
مللا دستوری و نهضت) نامدرده بهمرایق او موعظی گفت -
مال نوزدهم (که پادشاه طرف شرقی دیار عربی فرمود)
مشارالیه از حاشیه نقیضان بحاط طرف بود - پختر بتادیس

(بانی المیم) [۲۵۸] (مآثر الامراء)

(۲) قاسم خان عرف کاسو (که با جمعی از افتادگان سرشورش در
حدود بهار برداشته بود) با جمعی نامزد شد - و تودن پهنده
بظهور آوردن - ازان بعد همراه مظفر خان سرگرم کارها بوده -
سال بیست و یکم بحضور آمده بدولت بهاطبوس سرمایه
افتخار اندوخت - سال بیست و سیوم (که شهباز خان
بهانش رانا پرتاب عرف کیکا دستوری یافت) او را در
همراهیان بر نوشتند - سال بیست و پنجم بهراهی خان
اعظم کوکه بشرقی دیار معین گردید - چون دران دیار کار
نمایان از صورت نه بهمت سال سی و یکم نزد قاسم خان
حاکم کشمیر روانه ساختند - در جنگ کشمیریان سال سی
و دوم روزی (که نوبت سید عبداللہ خان بود و شکست
بر فوج پادشاهی افتاد) مطابق سنه (۹۹۵) نصد و
نود و پنج هجری روزگار او بسر آمد *

• میرزا فولاد •

بسر خداداد برلاس اسم - معنی لفظ برلاس شعاع
(۵)
بالسب اسم - و نمب تمام الوس برلاس بابرومچی (که
(۶)
اول که اسم که بلقب برلاس اختصاص یافت) می رسد -
و او پسر قاجاری بهادر اسم جد هشتم امیر تیمور صاحبقران

(۲) نسخه [ب] سرشورش - (۳) نسخه [ب - ج] آورد - (۴) نسخه
! [ب] کنار - (۵) نسخه [ج] ایرد مچی - (۶) نسخه [ب] داشت *

و برادر توام قبل خان بود که بعد سیوم جنگیر خان است *
 میرزا فولاد ابا عن جد درین دردمان دیرین بندگی و
 قدیم الخدمة است - چون عبدالله خان والی توران مکرر
 با عرش آشفهانی با تحاف هدایا ^(۲) سلسله جنباں درستی شده
 گرم تر حرف مصادقت را بر دیهاچه ظهور آورد - و استدعای
 هوش ایران دیر نمود که به نیردری یک جهتی عراق و
 هراسان و فارس از اورنگ نشین آن مرز بوم مستخلص
 گردانند - عرش آشفهانی بمقتضای نبوت و مرث در سال
 بیستم و دوم میرزا فولاد را (که جواب متعلی بآداب دالی
 و مراتب شذایی بود) با برخی از نفائس هندوستان
 با ایلچی توران (خصمت فرمود - و در جواب رقم پذیر
 ساخت ^(۳) که سلسله مفویه را انتصاب به خاندان نبوت
 متحقق است - پاس آن لازم - اختلاف آئینی و کیش را
 سرمایه ادراش ماک ستانی نمی سازیم - و گزیده اشغالیهای
 پیشین نیز ازین داعیه باز میدارد - و چون از شاه ایران
 را با احترام یاد نکرده بود در نکوهش آن هم باز در زهای
 هوش افزا بر نوغت *
 * بیمن *

* ارزشش نتوانند اهل خود *

* که نام بزرگان برشتی بود *

(۲) نسخه [ج] سلسله جنباں شده - (۳) نسخه [پ] ساخته *

(باب الميم) [۲۶۰] (مآثر الامراء)

ميرزا بعد از اداي مراسم سفارت به هندوستان معاودت
نمود . و در رکاب پادشاهي بخدمت گذاري و نيكو پرستاري
چهره كامياب مي انديخت . چون درين قوم جهالت و شرارت
تركنه را كه اهل طينت آنها بدان سرشته اند (بعد انقباس
رسوم معاشرت تربيت هم مي باشد خصوص در امور
مذهب و ملت) كه عصبيت و تشدد را حقيقت دين نامند (۴)

در سال سي و دوم هجدي . سنه (۹۹۶) نهصد و بود و
شش هجري ميرزا فولاد از شورش جواني و نخوت مردانگي
ملا احمد تاري را (كه از مشاهير فضاي وقت بود)
بزخم جانكاه بوايهين نفس رسانيد . و خود بداري اكبري
بياسا رسيد *

تفصيل اين اجمال آنكه (چون عرش آشياني بر فراز
صلح كل آمده وسعت مشرب را ملاي عام داده بود) هر
گروه فراز داد خویش را بے اندیشه بر سرانيدے . و هر يك
بآئين خود بے وسواس ايزد پرستي نمودے . ملا احمد
با فرادان دانش در امامي روش استوار پا و زبان دراز
داشت . پيوسته گفتگوی سني و شيعه بر گزاردے . و از
طبيعت گرفتاري گذارش را بے هنجاري رسانيدے . ميرزا

(۲) نسخه [ج] بهند - (۳) نسخه [ب] او در رکاب - (۴) نسخه [ب]

غضب - (۵) نسخه [ج] بداري اكبري *

فولاد (که در تسفن بدان نمط راه بے اعتدالي مي سپرد)
 کيفه او در دل گرفته به جان گزائي برنشست . تا آنکه
 نيم شے با يک از همسران بتاريک کوچه بکمين درآمد . و
 يک را بعنوان چارشان شاهي بطلب از روانه گردانيد . درميان
 راه قابوطلبان بد سگال بشمشير گرفتند . دست او از
 ميان ساعد قلم شد . از فراز زين بزمين افتاد . دلبران
 بيپاک جدائي سر پنداشته بي کم کذاں به پيغوله در شدند .
 زهمه خنجر فولاد ^(۲) نارنج اين سالحه است . ملا با چندين زخم
 کاري دست برداشته خود را بخانه حکيم حسن انداخت .
 بصحت جوي عسس بدان در خود سر سراج گرفتند . با آن
 (که از برخه نشانهاي خون حال پيدائي داشت) آنها
 نمي گرديدند . عرش اشيائي خانهايان و آصف خان و شيخ
 ابوالفضل را بهر شش پيش ملا فرستاد . او با دل خون چکان
 سرگذشت را باز گزارد . عرش اشيائي مهرزا فولاد را با
 همدستش از کصوت همتي مريان ساخت . و پيای فيل بخته
 در تمام شهر لاهور گردانيد . هر چند عمدهاي سلطنت در
 رهائي آن خون گرفته ها معي نمودند سودمند نيامد . ملا
 نيز بعد از سه چهار روز بحاط همتي در پيچيد . گویند
 شيخ فيضي و شيخ ابوالفضل بر تهر ملا محافظ چند

را گذاشته بودند . چون سال ۸۰۵ ایام اردبیل بادشاهی بعزم کشمیر انقضای نمود عوام و جهلی شهر بجهت او را برآورده سوختند .

چون احوال ملا خالی از غرائب نیست مجمل از آن طیر رقم پذیر می گردن . اسلاف ملا فاروقی حنفی مذهب بوده اند . و پدرش قاضی تته رئیس سنده بود . در ایام مباهج سیاح صالح از عراق به تته رسیده (روزه چند در قرب جوار ملا اقامت گزید . بملاقات او بر اصول مذهب امامیه آگهی یافته رغبت بدان طریقه پیدا کرد . و بر زبانها افشان . هر چند در عنفوان شباب از رسمی دانش و پرداخته بافاده تلامذه همت می گماشت اما (چون تحصیل بعضی علوم و تحقیق برخی مقدمات علمی در آن بلده میسر نبود) در سن بیست و دو سالگی قلندرانه سفر برگزید . چون وارد مشهد مقدس گردید از خدمت مولانا افضل قاینی علم کلام و حدیث امامیه را با فنون ریاضی برگرفت . و بجانب یزد و شیراز رفته از ملا کمال الدین همدان طبیب و ملا میرزا جان کلیات قانون و شرح تفسیر با حواشی گذرانید . و در قزوین بملازمت شاه طهماسب مغربی استسعاد یافت . و چون شاه اسمعیل ثانی فرمان روی ایران گردید و بتسنن شهرت یافت ملا بعراق عرب و هرمین شتافت . و بهیاره

فضای دمشق را دربانست و استفاده نمود . پس ازان از راه دریا بدکن رسیده به خدمت قطب شاه والی گلکنده پیوست . و در سال بیست و هفتم در فتح پور سبکری بدرگاه اکبری دولت بار انداخته بقرب و اعتبار امتیاز یافت . و بتالیف تاریخ الفی (که متضمن احوال هزار ساله اسلام باشد) مامور گردید . و از وقایع هرساله را بدقت تمام تا زمان چنگیز خان در سالک تحریر کشیده در دو جلد مرتب ساخت . چون از کشته شد بقبه احوال را آصف خان جعفر تا سال (۹۹۷) اهدا کرد . هفت نوشته قیمیه گردانید . گویند ملا احمد آنچه از تاریخ الفی می نوشتم بخدمت پادشاه می خواند . چون بذکر خلافت خلیفه ثالث رسید در بواعث قتل و شرح آن اظذاب و بسط بکار برد . و اشیاى ازان طریل مقال بدلال در آمده فرمود که مولوی (۲۱) قضیه را چرا بدور و دراز انداختی . بے محابا بعبور امرا و اکابر توران عرض کرد که این تفسیر روضة الشهداءی اهل سنن و جماعت است . بکمتر ازین اکتفا نمی توان کرد . ازین قسم حررها از در مذهب تشیع شهرت تمام داشت . شیخ عبد القادر بدائینی در منتخب التواریخ آورده که در روزی در بازار او را دیدم . بعضی اهل عراق تعریف من کردند . گفتی

(باب المیم) [۲۶۱] (مائرا الاصر)

نور ترفض در جبین ایشان می نماید . گفتیم چنانچه
نور تمن در چهره شما *

* میرزا سلیمان حاکم بدخشان *

به پنج واسطه به امیر صاحب قران امیر تیمور گورگان
می رسد - این آنگاه از دیوباز به دادرسی جمع (۲) که
خود را از نسل سکندر (ومی می شمرند) سمع معمری
داشت - و از سلاطین اطراف کس مزاحم احوال آنها
نمی شد - و بقلیل باج از آنها اکثفا می نمودند - چون
نوبت به سلطان ابوسعید گورگان رسید سلطان محمد را (که
آخرین آن طبقه است) بدست آورده مع اولاد و اقربا بقتل
رسانید - و بدخشان متصرف شد - پس ازان (که سلطان
محمد میرزا پسر سلطان ابوسعید بصرفند غائر شده در
گذشت) امیر خردو شاه (که بیمن تربیت او بموتبه امارت
رسیده بود) پیونده نام سلطنت بنام میرزا بایقنقر و میرزا
محمود پسران آن مرحوم کرده بعد محول ساختن اول و
کشتن ثانی در (۹۰۵) نهصد و پنج بهسلطنت بدخشان
برنشست - تا آنکه در (۹۱۰) نهصد و ده فردوس مکانی
گیتی ستانی (که در ماراء النهر با سلامین جهتا و اوزبک
(۳) نصد [ب] به اوری - (۴) نصد [ج] بقلیل - (۵) در [بهی نسیم]

بدخشان را *

نبرد های عظیم کرده دید که از ناسازی روزگار نقش درستی
 نمی کشیدند (دل از موطن املی برداشته با معدودے متوجه
 بدخشان شد - مردم خسرو شاه بالتمام راه بیوفائی سپرده
 پیش شتافتند - ناگزیر از هم به ملازمت پیوسته - پادشاه
 با آن همه ^(۲) بی اعتدالی دی (که با دو عمزاده ایشان
 کرده بود) (خصت خراسان داد که با قدرے اموال بدر رفت
 و بدخشان را نصیب نموده بکابل آمد *

چون در (۹۱۲) نهصد و دوازده قندهار بمحاربه از
 شاه بیگ ارغون برگرفت خان میرزا پسر سلطان محمود
 میرزا را (که پدر میرزا سلیمان باشد) بدخشان فرستاد - از
 بعد از سرگذشت بحیار انتقال تمام دران ملک بهم رسانید -
 و در سنه (۹۱۷) نهصد و هفده (خمت ارتحال ازین عالم
 بر بخت - گیتی ستانی بدخشان را به شاهزاده همایون
 مقرر نمود - مدتها ملازمان ایشان بدان خدمت اشتغال
 داشتند - بعد فتح هندوستان و محاربه ^(۳) رانا سانگا نهم (جیب سنه
 (۹۲۲) نهصد و سی و سه شاهزاده جهمت بندر بخت کابل و
 بدخشان (خصمت یافت - تا یک سال در بدخشان معرکه پیرا
 بوده یکباره شوق والد ماجد گرامی گریبان گیر وقت شد -
 بی اختیار هذان تماک از دست داده بدخشان را بحاکمان
 (۲) نسخه [ج] با این همه - (۳) نسخه [ج] در محاربه *

(باب المیم) [۲۶۶] (مائرا امرا)

اریس (که میرزا سلیمان بدامادی از انتظام داشت) سپرده
بجانب هندوستان رهگرا گردید - اتفاقاً در غیبت ایشان سلطان
سعید خان (که از خوانین کاشغر است) بطلب سلطان اریس
و دیگر امرا متوجه بدخشان شد - میرزا همدال پیش او
رسیده قلعه ظفر را مستحکم ساخت - سعید خان بعد محاصره
سه ماه بے بهره بکاشغر مراجعت کرد - لیکن در همد اشتباه
گرفت که کاشغریان بدخشان را متصرف شدند - گیتی ستانی
بشاهزاده هایون تکلیف رفتن فرمود - عرض کرد که نذر
کرده ام که باختیار حرمان ملازمت هر خود نپسندم - و
امثال حکم را چاره نیست - بنابراین میرزا سلیمان را (حصت
بدخشان کرده بمسلطان سعید خان نگارش یافت که با وجود
چندین حقوق مدور این امر عجیب نمود - اکنون میرزا همدال
را طلبیدیم و میرزا سلیمان را فرستادیم اگر حقوق منظور
داشته بدخشان را باو (که نسبت فرزندی دارد) بدهد
بموقع خواهد بود - و آلا ما از ذمه خود ساقط کرده میراث
را بوارث سپردیم - دیگر ایشان دانند - میرزا سلیمان
پیش ازان (که بکابل رسد) بدخشان از آسیب بدالدیشان^(۲)
مصئون بوده محل امن و امان شده بود - میرزا تمام آلودگی
را در حیطه اقتدار خود آورده کامورا باستقلال گشت - و

بعد استیلاي شیرخان در هندوستان (که میرزا کامران خطبه و سکه کابل بنام خود کرد) بمیرزا پیغام فرستاد که در بدخشان نیز خطبه و سکه او باشد . میرزا از قبول سر باز زده بلشکر کشي انجامید . پس از تلافي میرزا در خود ضعف مشاهده کرده بدر آشتي زد . و ناچار خطبه و سکه بنام او ساخت . میرزا کامران بعضی مهال بدخشان جدا کرده بمردم خود سپرده مراجعت نمود . میرزا نقض عهد کرده این محالات را متصرف شد . میرزا کامران دیگر بار لشکر بدان موب بوده در حدود اندراب جنگ واقع شد . شکست بر میرزا سلیمان افتاده بقلعه ظفر متحصن گردید . و از طول محاصره و بیوفائي مردم خود ملول گشته ناچار و بی اختیار برآمده میرزا کامران را دید . او میرزا را با پسرش میرزا ابراهیم مقید ساخته بکابل آورد . جمعه هفدهم

ماه جمادی الثاني تاریخ این واقعه یافته اند .^(۴)

چون بیست و پنجم جمادی الآخر سنه (۹۵۲) نهمد و پنجاه و دو ماهیون پادشاه از عرق معارفت نموده قلعه فندهل از میرزا سکری جبراً و ثرواً بر گرفت . و آمد آمد بکابل شهرت یافت . میرزا کامران در فکر استخلاص مهرزا

(۴) یعنی اصل جمل که (۹۴۸) هجری میشود . (۴) در نسخه [اوج] لفظ [سنه] نیست .

(باب الیم) [۲۹۸] (مآثر الامرا)

شد که شاید رفته بکار آید - درین ضمن جمعی از هواخواهان
میرزا اتفاق کرده قلعه ظفر گرفته و کسان میرزا کامران را
مقید ساخته پیغام نمودند که اگر میرزا سلیمان را و گذارند
این ملک سپرده خواهد شد - و آلا مردم شما را بقتل
رسانیده ملک بارزیک می سپاریم - علاوه تدبیر سابق گشته
میرزا را با میرزا ابراهیم دلاسا داده رخصت بدخشان نمود -
و هنوز مسافت طی نشده بود که ازین رخصت پدشمان
گشته کس بطالب فرستاد - میرزا معذرت نوشته بهرعت
متوجه بدخشان شد - چون جنت آشیانی کابل را به جنگ
از میرزا کامران برگرفت میرزا سلیمان در مخالفت زده
خطبه بنام خود ساخت - جنت آشیانی در سنه (۹۵۳)
نهمصد و پنجاه و سه عنان عزیمت بصوب بدخشان منعطف
فرمود - میرزا کاب مقاومت نیاروده اداره دشت هرزمت
گشت - و آن ملک بالتمام در تصرف پادشاهی امده
قلعه ظفر مستقر دولت شد - تا آنکه میرزا کامران (که
هسنده فرار نموده بود) کابل را خالی دیده بهرعت رسیده
متصرف گردید - ناگزیر جنت آشیانی میرزا سلیمان را طلب
داشتند مجدداً آن ولایت بدو سپرد - و پس ازان (که
جنت آشیانی بهریمت هندوستان عبور نیلاب کرد) میرزا
بعضی محال فریب را هم بتصرف در آورد - و بعد از ارتحال

آن پادشاه بدر وقاحت زده با اتفاق ميرزا ابراهيم و کوچ
خود خرم بيگم مشهور بر لب نيمت (که مدار مهمات برود
بود) بر سر کابل آمده محاصره کرد *

چون منعم خان از قرار واقع بمحافظت قلعه و شهر
پرداخت بستره آمده ناچار بصلح گونه (اضي شده برگشت)
و در (۹۶۷) نهمصد و شصت و هفت فوج فراهم آورده متوجه
بلخ شد . هر چند خير اندیشان دور بين ظاهر کردند که باين
مردم مقابله با پير محمد خان (که چندين سلاطين نژادان
با خود دارد . و هجوم ارزبکيه بمرتبه اتم) از حساب
دور است . چه مبارزان کارا که در صورت مقابله فوج
قليل با کثير تجويز کرده اند که در اشکر کم سردار بسيار
باشند . در اینجا دو سردار پيش نيمت . يکي شمار ديگر
ميرزا ابراهيم . باين حربه ملتفت نشده بمحاربه رو آورد .
چون ديد کار پيشرفت نمي شود بدخشان رويه رانده شد .
بميرزا ابراهيم (که گرم کارزار بود) گفتند چه وقت تلاش
است . بدر شما بر آمده رنم . گفت بر آمدن دشوار
است . همين جا جنگ کنيم تا چه پيش آيد . محمد
قلي خان شغالي در شتي کرد که مقرر پاهيان است که
هرگاه پاهي از غنيمت بقدر کمان جدا شود ديگر بدست
آمدن از دشوار . لاج ميرزا بعد معويت بر آمده با

معدود پیاده با چار ضرب زده بموضع رسید - مردم آنجا
شاخته مقید نزد پیر محمد خان بودند - او چند روز نگاه
داشتنه بقتل آورد - میرزا سلیمان کو نخل امید پدر (نارنج)
یافته است (پیش ازین واقعه میرزا ابراهیم قصیده گفته
که مطلع اش این است *
* بیت *

* رفتم بخاک حضرت چون لاله داغ بر دل *

* آرام بحشر بیرون با داغ دل سر از گل *

و یکی از فضلا این رباعی گفته *
* رباعی *

* ای لعل بدخشان ز بدخشان رفتی *

* از سایه خورشید بدخشان رفتی *

* در دهر چو خاتم سلیمان بودی *

* افسوس که از دست سلیمان رفتی *
(۳)

چون در حال هشتم اکبری بمخفی درخواست میرزا
محمد حکیم (که مادرش بدست شاه ابوالمعالی ناهق شناس
کشته شده) میرزا سلیمان باتفاق زوجة خود بکابل در آمد
و ابوالمعالی را به انتقام بخلق کشید و مبیعة خود را
به ازدواج میرزا محمد حکیم در آورد و دو حصه ملک
کابل بمردم خود تقسیم کرد - و امید علی را (که از
اعیان امرای بدخشان بود) بوکالت میرزا محمد حکیم تعیین
(۲) یعنی [سنه نهصد و شصت و هفت] (۳) در بعضی نسخه [از شهر سلیمان]

نمود و خود بدخشان شتافت . چون میرزا محمد حکیم از تسلط بدخشیان بمستوه آمد آنها را از کابل برآورده ملک را بمردم خود سپرد . میرزا سلیمان بتدارک این حرکت در (۹۷۱) نهم و هفتاد و یک روانه کابل شد . میرزا محمد

حکیم باستماع این خبر شهر را به باقی قافشال و معصوم کوکه سپرده بر آمد . و از نیلاب گذشته ملتجی کومک بعرض آشیانی شد . میرزا سلیمان از برآمدن میرزا آگهی یافته جلودیز تعاقب شده معلوم کرد که میرزا رفته است . برگشته جلال آباد را متصرف شده بمحاصره کابل پرداخت .

چون شنید [که میرزا محمد حکیم با پیر محمد خان و غیره اتکه خیل امرای پنجاب] که بامر عرش آشیانی بکومک مامور شده اند (تریب رسیده) بدخشان بر گشت . و باز در (۳)

سنه (۹۷۳) نهم و هفتاد و سه عزم کابل از امرای اکبری عالی یافته با حرم بیگم متوجه گردید . حکیم میرزا شهر را استحکام داده بغوربند شتافت . میرزا سلیمان تدبیریه چند بکار برد . نزدیک بود که میدان مقصود بدام افتد . میرزا محمد حکیم آگاه شده راه هندوستان گرفت . ناچار میرزا کابل را محاصره کرد . آخر سعی بجائی نرسید . بمقتضی پیشکش اکتفا کرده بدخشان مراجعت نمود .

(باب المیم) (۲۷۴) (مؤثر الامرا)

(۴) اسبابی (که لائق چنان مهمان باشد) ارسال داشت - میرزا

(که حاصل چند ساله بدخشان را دفعه مشاهده نمود)

طرب آمود گردید *

چون بحواشی دار الخلافه رسید نوئیزان دارا شکوه و

ایمان مملکت جوق جوق آراسته پذیره شدند - و چون سه

کردهی دار الخلافه منزل کرد عرش آشیانی از بزرگ منشی

باستقبال سوار شده آن مصر جامع را آئین بستند - و از در

دولتخانه تا سر منزل فیلان کوه تمثال را بسلاسل طلا و نقره

و پوششهای زرین آراسته در ریه داشته و در میان هر در زنجیر

فیل یک قلاده چیتة بجواهر و جل نفیس پرکار بر گردون

مزین بمقرلاط و گاران با زرین افسارها نظرفریب تماشاگران

ساختند - پادشاه از اسب فرود آمده معانقه فرمود - جشنها ترتیب

یافت - و در مهمان نوازی و خاطر جوئی دقیقه فرو گذاشت

نشد - و بخانجهان صوبه رار پنجاب حکم رفت که بهمراهی

میرزا تهیه یورش بدخشان نماید - اتفاقاً در همین سال منعم

خان خانخانان صوبه دار بنگاله رخت هستی برنست - بمیرزا

تکلیف حکومت آن دیار بمیان آمد - از وطن دوستی بدان

ولایت وسیع نپرداخت - ناگزیر خانجهان بصوبه داری بنگاله تعیین (۳)

شد - میرزا دانست که در کمک تاخیر است - رخصت سفر

(۲) نسخه [۱] اسبانی - (۳) نسخه [ج] وسیع معمر و پنهان است *

حجاز گرفت که شاید ازان راه بدخشان شتافته کارے بگوریزی
 سرانجام دهد . چنانچه ازان قدسی مطاف بعراق عجم نزد
 شاه اسمعیل ثانی رفت . او احترام نموده جمعی بکومک همراه
 کرد . بهرات رسیده بود که پیمانۀ زندگی شاه پر شد . مایوس
 بقندهار آمد و بمظفر حسین میرزا خویشی کرد . و چون کارے
 بر نیامد بکابل بمیرزا محمد حکیم پیوست . می خواست بنواح
 پنجاب آمده شورش افزاید . میرزا ازین اراده او را بازداشته
 باتفاق صمت بدخشان رد آرد . میرزا شاهرخ متعدد پیگار
 گشته باندک زد و خورد برخه بدخشیان راه بیوفائی سپرده
 بمیرزا پیوستند . میرزا شاهرخ از دیگران نیز متوهم شده بکولاب
 رفت . و آخر ^(۲) باشتی گرائیده از طالقان تا هندوکوه (که در
 اقطاع میرزا ابراهیم بود) بمیرزا سلیمان قرار گرفت . زمانه
 باتفاق و دوستی می گذرانیدند و گاه بتحریک فتنه اندوزان
 نفاق در میان می آمد . تا والدۀ میرزا شاهرخ زنده بود
 مقدمات رنجش زد اصلاح پذیرفته . پس از رافعۀ خانم
 میرزا شاهرخ بخویشتن ^(۳) بونی افتاد . میرزا سلیمان پیش
 عبداللہ خان اوزبک والی ترازان رفت که به امداد او کامیاب
 خواہش گردد . چون او بمهم تاشکند رفتہ بود باسکندر خان
 پدرش صحبت میرزا در گرفت . لیکن پس ازان (که معلوم

(باب المیم) [۲۷۶] (مآثر الامراء)

(۲) کرد که عبدالله خان بر سر غدر اسماعیل (بهوشت برآمد .
چون بنواح بدخشان (سید میرزا شاهرخ بنیادشگری پیش
آمده خواست همان تقسیم ولایت بمیان آرد . میرزا به کشم
اکتفا کرده نشست . عبدالله خان بے اتفاقی میرزایان و
خلل آن دیار شنیده در سنه (۹۹۲) نهصد و نود و دو
به بدخشان آمد . میرزایان ملک از دست داده بے جنگ
برآمدند . میرزا شاهرخ (وانه هند گردید . و میرزا (چون
ندامت سابق عائد حال داشت) برفتن هندوستان (اضی
نشد . میرزا محمد حکیم چند ده در لمعانات بهجهت
خرج مقرر نموده بدان ناحیه گسیل کرد . پس از چند
جمعه همراه داده بدخشان فرستاد . باز شکست خورده
مراجعت نمود . چون میرزا محمد حکیم در گذشت ناچار میرزا
عازم هندوستان شد . کنور مانسنگه صوبه دار کابل بدرقه شده
تا پیشاور رسانید . در آخر سال سی و یکم قریب دار الخلافه
رسید . شاهزاده سلطان مراد پذیره گشته بملازمت عرش اشیانی
آرد . و بمنصب پنجزاری اختصاص گرفته باعزاز و آسودگی
می گذرانید . در سنه (۹۹۷) نهصد و نود و هفت رفت
(که پادشاه بسیر کشمیر متوجه شدند) میرزا را بذابور
کبر سن (که بهفتاد و هفت رسیده . و بخشی تاریخ ولادت
(۲) نسخه [ب - ج] معلوم گردید .

ادست (در لاهور گذاشتند - در همان ایام زندگی بسپرد -
در مردانگی و رزم شناسی یگانه روزگار بود *

محب علی خان رهناسی

از امرای چهار هزاری اکبر شاهی ست - به پردلی و
تهور متصف و به سپه کشی و سپه داری نامور بود - چون
مدتها حکومت رهناس داشت برهناسی شهرت گرفت - آن
قلعه ایست در صوبه بهار از قلاع والا ارتفاع هندوستان - از
بدائع منافع آفریدگار - مصلون از دهم اختلال - فراز کوه
آسمان سای دشوار گذار - دور آن چهارده کرده و عرض و
طول آن زیاده بر پنج کرده است - و از زمین هموار تا سطح
آن قلعه یک کرده بیشتر ارتفاع باشد - و بران کشت و کار
می شود - و فرادان چشمه بر جرشد - و غریب تر آنکه
بالای قلعه با آن بلندی هر جا سه چهار گز برکنند آب
شیرین پدید آید - از مباحثی بذای این قلعه هیچ فردی
از فرمانروایان بران استیلا نیافته - در نوبت حکومت راجه
چنتامن برهمن در سال (۹۴۵) نهصد و چهل و پنج
(چون ولایت بنگاله بجنّت آشیانی مفتوح شد) شیر شاه
سور با سائر افغانان و خلاصه خزینه بنگاله را گرفته از راه
چهار کهند بهدرد رهناس آمد - و راجه احسانهای قدیم

را . داد طر ح یکجہتی انداخت . و التماس نمود کہ
 امروز مرا کار افتاده است می خواهم کہ مردمی بجا آری
 و اہل و عیال مرا و ہمراہان مرا بقلعہ جادہی . و مرا
 رہین احسان خود سازی . بصد زبان چابلوسی و زیرنگ سازی
 راجہ سادہ لوح بفریب آن شعبدہ باز قبول کرد . این بیگانہ
 ملک آشنا ششصد درہی سرانجام داد . و در ہر درہی
 دو جوان مسلح را در آرد . و در اطراف درہی کنیزان را
 گماشت . و باین ہیلعہ سپاہی را در آردہ قلعہ را گرفت
 و عیال خود و سپاہ را دران گذاشتہ دست فتنہ دراز کرد
 و راہ بنگالہ مسدود ساخت . و ازان باز بدست فتح خان
 پتئی (کہ از سرداران بزرگ ار و پھرش سلیم شاہ بودہ)
 افتاد . و بہ پشت گرمی آن قلعہ با سلیمان خان کرانی (کہ
 حکومت بنگالہ یافتہ بود) دم مہاہمت و مغازعت میزد . و
 پس از چندے جنید کرانی بتصرف آردہ بسید محمد
 نام از معتمدان خود سپرد . چون کارش سپری شد آن
 سید چند گاہ باندیشہ حراست آن اہتمام می نمود . لیکن
 از فقدان استظار شایستہ با خویشتن برسگالید کہ بذریعہ
 یکی از معتمدان بارگاہ سلطنت بدست آریز پیشکش این قلعہ
 خود را از منتسبن این دولت گرداند . درین اندا مظفر

خان با عساکر موافق بهار (و بتسخير نهاد . در بمقتضای
جنسيت بشهباز خان کذبو (که دران هنگام راجه گچيتي را
بانواع مالش بامال آوارگي ساخته بعرش سوي رام را در
قلعه شيرگذه محصور داشت) ملتجی گردید . و دی گرم و
گیرا شتافته در سال بيست و یکم سنه (۹۸۴) نهصد و
هشتاد و چهار قلعه را بدست آورد . و در همین سال
بموجب حکم حراست آنجا را بدعيب علي خان باز گذاشته
خود زیاده حضور گردید . ازان آزان سال آن ناحیه
بکار داني و داد دهی آن امير معاصه فهم شافع منتظم بود .
و همواره با جمعيت شايسته کوهی بنگاله بود . و در برگندن
خار و بن فساد آن ديار معاصی جمیاء بتقدیم مي رسانید .
و بسور حبيب علي خان (که جوان مردانه بود) بنیابت
بدر بنظم رهاس و آن حوالي مي برداخت . چون بیشتر
تولد ازان موافق بهار بخدمتگذار می بنگاله شتافتند يوسف متی
نام در سال سی ام افغانه چند فراهم آورده دست بتاراج
برگشود . حبيب علي از شورش جواني بهوش آمده ساز
بیکار نا کرده نبرد آرا شد . و کارنامه دلیری و دلاری بها
آورده نقد زندگي در باخت . محب علي خان ازین خبر
جانگه کایوه شد . و هر چند بدتابي نمود امرای بنگاله
نگذاشتند . چون شاه قلی خان محرم لازم حضور بود تنبيه

آن فرماید را متعهد گشته در کمتر فرصتی گرد آن شورش
 فرز نشست . و چون در سال سی و یکم بحکومت هرو صوبه
 در امیر عمده نامزد گردید که اگر یکی بدرگاه آید یا زنجور
 شود دیگری بکار او پردازد بنگاله بنام وزیر خان باتفاق
 محب علی خان قرار یافت . و چون در سال سی و سیوم
 صوبه بهار باقطاع راجه بهکومت داس مقرر شد جاکیر او نیز
 بکچواهی تنخواه گشت . و ملتان در قیولش خیال کرده
 منشور طلب بنام او رقم یافت . و آغاز سال سی و چهارم
 باستان بوس رسیده کام دل برگرفت . و بانواع عاطفت
 و عزت شادمانی افروخت . و در نخستین فہست کشمیر
 (که در همین سال مطابق (۹۹۷) نصد و نود و
 هفت واقع شد . ملتزم رکاب بود . دران شهر مزاج عنصری
 او از هیز اعتدال انحراف نمود . و وقت مراجعت نزدیک
 کوه سلیمان او را واپسین سفر پیش آمد . یک روز پیشتر
 عرش آشیانی بمنزلش رفته پرسش نمود . گویند دران حالت
 (که جان می سپرد و از دیر سخن باز گرفته بود) یکم
 گفت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بگوئید . پاسخ داد که هنگام لَا إِلَهَ كَفْتَن
 نیست . وقت آنست که همگی دل به الله پردازد *

* میر ابوقواب گجراتی *

از سادات سلامی شیراز است . حدش میرعلما حسن الدین

سر الله (که از راه الله نیز گویند . و مشهور بود بعید^(۲))
 شاه میر (در علوم مکتبیه بهر فرادان داشت . و با امیر
 مدرالدین شیرازی همدرس بود . در زمان سلطان قطب الدین
 نبیرا سلطان احمد (که احمد اذان بنام از اساس یافته) دارد
 گجرات گشت . و بعد چندت بوطن مالرف معارفت نمود .
 و باز دیگر در شورش شاه اسمعیل مغوی بعهد حکومت سلطان
 محمود بیکره با فرزند خود میر کمال الدین (که پدر میر
 ابوتراب باشد) بدان ده^(۳) آمده در جاندانیر محمد آباد
 (که قدیم دارالخلافه سلاطین آنجا ست) خدمت اقامت
 انداخت . و در افاضه و افاده بر روی طلبه مفتوح ساخت
 و کتب مفیده در رشته^(۴) تالیف کشید . و فرزندان ارجمند
 گذاشت . ارشد ایشان میر کمال الدین است که بکمالات^(۵)
 صوری و مغوی بهره مند بود . چون روزگارش به نیکبختی و
 ستوده کلای صوری شد بزرگترین برادران و بنی امام میر
 ابوتراب ماند . و جمیع این عادات بهسلسله مغریه ارادت
 دارند (که چراغ آن خانواده مخدوم شیخ احمد کهنومنی)
 و اینها را سلامی ازان گویند که غالباً یکی از اجداد ایشان

(۲) نسخه [ج] و مشهور بود که مهد شاه الخ . (۳) نسخه [ج] برشته

(۴) در نسخه [ب] کاف نیست .

(باب المیم) [۲۸۴] (مآثر الاصول)
از روضه مقدسه حضرت (سالم) پناه صلی الله علیه و آله و
سلام آراز جواب سلام شنیده بود *

بالجمله میر ابوتراب برشادت و کار دانی دران ولایت
اعتباری بهم رسانید - ^{ساله} (که رایات اکبری بران مملکت
ظلال افکن گردید) میر (که عمده اصحاب مشورت آن دیار
بود) پیش از سایر امرای گجرات متوجه درگاه پادشاهی
شد . و در منزل جوئانه خواجه محمد هرردی و خان عالم
پذیره گشته میر را بعزت و احترام آوردند . و بزمین بوس
عقبه خلافت سر بلندی یافت - چون پیش از نزل رایات
پادشاهی ببلده احمد آباد حکم شد که هر یک از امرای
گجرات (که در موکب شاهی فراهم آمده اند) ضامن دهد
تا در مراسم حزم و در اندیشی فتورے نرفته باشد اعتماد
خان (که تسلط تمام دران دیار یافته بود) غیر از طبقه
حبشیه همه را کفیل گردید - و ضامنیت اعتماد خان را میر
ابوتراب تعهد نمود - پس ازان (که قریب نصف آن مملکت
به اعتماد خان و دیگر امرای آنجا تفویض یافته موکب
پادشاهی بسیر دریای شور بصوب بندر کذبایت نهضت نمود)
اختیار الملک گجراتی از کوتاه اندیشی و شورش طلبی از

(۲) در نعت [۱ - ج] لفظ [پناه] نیست - (۳) نعت [پ] اعلیٰ خان
(۴) نعت [ج] کنہیات و نعت [پ] کنہیات •

احمد آباد راه گریز پیش گرفت - اعتماد خان و جمعی (که با او
 پیمان یکجاستی داشتند) در مقام رفتن بودند که میر ابو تراب
 خود را رسانیده بحرف و حکایت گرفت - نزدیک بود که او را
 نیز مقید ساخته همراه ببرند که درین اثنا شهباز خان از
 پیش پادشاه رسید - و اندیشۀ تباہ آنها از قوۀ بفعل نیامد -
 و جوهر عقیدت میر بتازگی فروغ دیگر بخشیده مورد
 عواطف پادشاهی گشت - و ازان وقت همواره مورد عنایات
 سلطانی بود *

(۴)

در سال بیست و دوم سنه (۹۸۹) نهند و مشتاد و
 نه بوالا منصب قائله سالاری حاج اختصاص یافت - و
 پنج لک رپیہ نقد و ده هزار خلعت بمیر حواله شد که
 بدیده درری خود ارباب استحقاق آن بقاع شریفه را بقدری
 شایسته ازین مواید انضال بهره در گرداند - در سال بیست
 و چهارم آگهی رسید که آن سفرگزین بادیه حجاز خدمت
 مأموره بتقدیم رسانیده نقش پای جذاب نبوی (عَلَيْهِ السَّلَام)
 الزاکیه همراه آورده - چنان برگزید که این خدمت آنست
 که سید جلال بخاری در زمان فیروز شاه بدہلی آورد -
 عرش اشیانی فرمود که میر بچار کورہی دارالخلائے آگرہ
 با قائله توفیق گیرند - و حسب الامر کار فرمایان بارگاہ
 (۲) نسل [ب] مناصب (۴) - نسل [پ - ج] سنه نهند و مشتاد و موم

سلطنت نزهتگاه برآراستند - پس ازان پادشاه با نوئینان عظام
و دانشوران کرام پذیره شده قدمی چند آن پارچه سنگ را
(که عزیزتر از جان بود) بر دوش نهاده خرامش نمود - و
بترتیب منزلت اعیان دولت بر تارک ادب گرفته بشهر
آوردند - و بشاره پادشاهی بخانه میرو برگذاشتند - خیرالاقدام
(۲)
قاریخ آنست *

از مطایفی فحاری اخبار متتبعان اقوال و احوال چنین
قفرس نمایند که دران آردان زبان زد خاص و عام و شائع
ادانی و افامی گردیده بود که پادشاه وقت دعوی نبوت
دارد و مدعی رسالت است - و دین محمدی را (که تا
انقراض عالم از طرق حدثان مضمون است) ناستوده
میداند - و در استخفاف آن میکوشد - معاذ الله - بنا برین
باقضای مصلحت وقت برسم پوزند خلأق این بزرگداشت
و اکرام بتکلف و ساختگی بجا آورد - چنانچه کلام شیخ
علامی درین مقام موبد همین معنی سم که هر چند
حضرت شاهنشاهی می دانست که امام ندارد و میرفیان
دیده در ناسرگی را نمودند اما از وفور پرده داری همان
انتصاب سترگ را پاس داشته حق گذار تبحیل آمد - و از
فرغ شناسائی و آرم دوستی و قدر دانی و فراخی حوصله
(۳) یعنی سه نصد و هشتاد و هفت *

بالدیشه آن (که) آبروی این سید ساده لوح بخاک نادانی ریخته نیاید . و شناسندگان شوخ طبع ' ابریز خنده نگردند)
چنین احترام بزرگ بجا آمد . و بنقد کاسه خیال کوتاه اندیشان
در زگار خاک [مورد گشت] و بسیاری بدگوهر (که از تباہ سرشتی
پیغاره بیدینی زده در کوی خجالت فرود شد . انتهی *

و در سال بیست و نهم [چون ایالت کجرات بآئمه خار
(که سالها حاکم آنجا بود . و طریق آبادی آن ناحیه بهتر
از دیگران می دانست) قرار یافت] میر ابو تراب بامیزی آن
مویه اختصاص یافته با در برادرزاده خود میر محب الله
و میر شرف الدین تعیین آن دیار گردید . و تا سنه (۱۰۰۵)
هزار و پانج هجری چراغ زندگی (روشن داشت . در احمد آباد
مدفون است . پسرش میر گدائی در منصب داران ابروی
انسلک داشته . و در لباس نوکری مراعات شیوه میادت و
مشیطت از دست نمیداد *

• میر شریف آملی •

(۲)
مماس عملی داشت . و کتب درسیه متداوله در
(۳)
ایران دیار گذرانید . تصوف و حقائق بسیار در زنده و الحاد و
زندگی را بدان خلط داده دعوی همه درست میکرد . و همه را
الله می گفت . چون در زمان عرش اشیا نی وارد هندوستان

(۲) نسخه [ب . ج] عملی - (۳) در نسخه [ج] حرف [وار] هست .

(باب المیم) [۲۸۶] (مآثر الامرا)

گرفتید صلح کل و دستم مشرب را (۲) (رز بازار دید - مزاج پادشاه
وقت مصروف آنکه سلطنت ظلال (بوییت است - فیض را
خاصه گروه نباید داشت - بل خلایق مختلف المشارب
متلون الاحوال را ازان بهره مند باید ساخت - دگرگونگی
کیش خلل انداز آن نباشد - میر برهنه منوی شوق و قائد
تمذا به تقبیل پیشگاه خلافت مقصود یاب گشته بتجویر
منصب و جاگیر مطرح انظار عوطف سلطانی شد - در
دبستان موبدی آورده که میر در منزل دیبالپور بملازمت
عرش آشیانی (سید - و علانیه از طرف محمود بها خوانی با
علما بحث کرده الزامها داد - چون با حکما در افتاد
پیش پا خورد - عاطفت عامه اکبری نظر عنایت از نیز
بر نگرفته متفقد احوالش گردید - و ازین منزل دیبالپور ظاهر
می شود که همان مقامات دیبالپور مالوه است که در سال
بیست و دوم سنه (۹۸۴) نصد و هشتاد و چهار هجری
بجهت مصالح مملکی روزه چند آن سرزمین مخیم عساکر
پادشاهی بود *

هرچند در اکبرنامه تاریخ ملازمت میر بنظر مولف
این اوراق نرسیده اما تاریخ تفویض خدمات بمیر مثبت
است - اما تپاین بین دارد بدانچه سکندر بیگ منشی
(۲) نسخه [ج] زور بازار - (۳) نسخه [ب ج] موبدی .

در عالم آرای عباسی نوشته است که چون در سنه (۱۰۰۲) هزار و دوم هجری سال هفتم جلوس شاه عباس ماضی ارباب تنجیم اتفاق کردند که آثار قران کواکب علوی و سفلی بر افشا و انعدام شخصی بلند مرتبه از سلاطین روزگار دلالت دارد - و آن بظن غالب محتمل ایران زمین است - زابچه طالع شاهي (که استخراج نمودند) تربیع نخستین در خانه طالع واقع شده - لهذا مولانا جلال الدین محمد منجم تبریزی (که در آن فن سرآمد وقت بود) در دفع آن تدبیر برانگیخت که در دو سه روز (که معظم تاثیر قران است) شاه خود را از فرمانروائی خلع نموده واجب القتل را بسلطنت بر دارد - و در آن مدت جمیع شریف و وضع مطیع حکم او باشند که تا صدق امر پادشاهی از او بفعل آید - و بعد از سه روز او را رهگرایی فدا سازند - همگنان این رای را صائب شمرده قرء اختیار بنام یوسف ترکش دوز افتاد (که از زمره ملاحده و اتباع درویش خسرو قزلبی بود - و در شبوا الحاد از رفقا با پیشترک می نهاد -) شاه خود را از فرمانروائی خلع نموده تاج شاهی بر سرش نهاد - و در رکوب و نزال امرا و مقربان بآئین مقرر در ملازمتش کم خدمت بخته مراسم اطاعت بها می آوردند - آن ملحد

* سلطنت گر همه یکروزه بود مغتنم است *

سه روز را بفراغت گذرافیده از لباس مستعار حیات عریان
گردید - و پس ازین درین سال بر هرکه مظنه الحاد بود
بقتل رسید - درویش خسرو (که نیاگانش بکسب چاه کنی
اشتغال داشتند و او بکسوت قلندری در آمده با جماعت
نقطویان آمیزش کرده سرغند آنها گشت) با آن (که از
نهایت احتیاط حرفه بیجا . که از نشنیده بود) بمحض
اشتہار فقطریت بحاق آویختند - و میر سید احمد کاشی
را (که بسیار ازین ضلالت پژوهان بدو گردیده بودند) شاه
خود بشمشیر دوچاره عدل نمود - از کتب او (ساله ها در علم
نقطه برآمد - و منشورے) (که شیخ ابوالفضل از جانب
عرش آشیانی بذا م ار انشا نموده بود) دران رسائل ظاهر
شد - و میر شریف آملی (که شاعر تازه گوی شیوین کلام
است و از اکابر این طائفه بود) از مشاهدہ این واقعه از
استرآباد فرار نموده روانه هند گردید - انتہی *

(۲)
بر متفحصان کلام ظاهر است که این اختلاف تاریخ (که

در صدر گذشت) صورت تطابق بهیچ وجه ندارد - مگر درایم
عالم آرا محمول بر مباحثه داشته شود - آمدن میر بہذ پیش
از ملحد کشی ایران باشد و انتساب شاعری بدو در نصیحت

ديگر ديده نشد و شهر از وی بگوش نذرده . بالجملة نقش خدمت ميرنر درگاه اکبري درست نشسته هر روز بقرب و اعتبار اختصاص مي يافت . چون در سال سي ام سنه (۹۹۳) نصد و نود سه ميرزا محمد حکيم برادر علاني عرش آشياني (که پدرزباني کابل سر خود سري مي انباشت) باجل طبعي درگذشت و آن ولايت ضميمه ممالک محروسه گشت مير به منصب اميني و مدارت آن صوبه حربلندي يافت . و در سال سي و ششم دستوري بنگ و بهار شد و بچار خدمت آنجا بلند پايگي گرفت . خيلفي و اميلي و مدارت و قضا . و در سال چهل و سيوم احمدور باقطاع مير قرار گرفت . و موهان (که پرگنه ايست متصل لکنؤ) تيدول مقرري او بود . در محامرا اسر خاندیس از (۲) محال جاگير برکاب پادشاهي شتافته مورد تحسين شد . گويند آخرها بديده سه هزاري برآمده بود که کارکنان قضا طومار املاش بدست اجل سپردند . و در فصبه موهان مدفون گشت . گويند دفتر و سر رشته کاغذ در سرکارش نبود . نام (۳) حوارر پيادا ملازم خود را فهرس کرده نگاه ميداشت . و ششمه ملوکه هر کس در خريطه نموده بخانه او ميفرستاد . مخفي نماند که نقطويه (که امنا و معموديه نيز نامند)

(۲) نبطه [ج] در محامرا اسر از محال . (۳) نبطه [ج] کشته .

تابع و پیرو محمود نامی بساخوانی اند - و بهاخوان
 دیه سی از گیلان - او در سنه (۸۰۰) هشتصد هجری
 ظهور نموده - عالم و متورع بود - او را رسائل و نصیحت است -
 گویند چون جهد کاملتر شد ازان محمود سر برزد - یَبْعَثُكَ
 مَقَامًا مَّحْمُودًا ازان آگهی دهد - و او از نقطه خاک مراد
 هارد و مبدأ ازل داند - و ایجاد دیگر عناصر از برشمارد -
 و افلاک را بیرون از عناصر نگهدارد - و بتجرد نفس ناطقه
 نگراید - و برجعت و تذاسخ قائل باشد - و این طائفه مجرد
 را واحد و متاهل را امین خوانند - و سلام ایشان اَللّٰهُ اَللّٰهُ
 بود - و محمود خود را شخص واحد نامد و مهدی موعود
 داند - و گوید دین محمد منسوخ شد - دین محمود است
 در ممالک ایران این قوم بسیاری بهم رسیده بودند - چون
 شاه عباس ماضی صفوی اکثری ازین شرنمه ضالّه را بقتل
 آرد و در هر شهر بهر که گمان این اعتقاد بود بخاک
 هلاک انگند بیشتری جلای رطن گزیده باطراف و جوانب
 منتشر شدند - و کمتر (که دل نهان توطن بودند) در
 اخفا و استتار کوشیدند *

* مهر مرتضی سبزواری *

از سادات آن دیار و از امرای دکن است - ابتدا ملازم

عادل شاه مرزبان بهابور بود - حسب الطلب مرتضی نظام
 شاه باحمدنگر آمده سر لشکر برار گردید - و چون وکالت
 نظام شاه بشاه قلی ملابت خان چرخس باز گردید سید
 مرتضی امیر الامرا گشته بتخریب ملک عادل شاهیه مامور
 شد - و دران تاخمت و باخت نام بهشجاعت و مردانگی
 بر آورد - و پس ازان (که نظام شاه بهودا مزاجی گوشه نشین
 گشت و آموزش بنامه نویسی قرار یافت) ملابت خان در
 امور سلطنت استیلای تمام گرفت - میان او و میر غبار
 خصومت برخاست - ملابت خان در برانداختن تیولداران
 برار شد - میر باتفاق خدارند خان حبشی و جمشید خان
 شیرازی و دیگر جاگیرداران برار در سنه (۹۹۲) نهصد و
 نود و دو بتورک تمام بنواح احمدنگر شتافته معسکر ساخت -
 ملابت خان بمرتضی نظام شاه قسم دیگر و انموده در رکاب
 شاهزاده پیران حسین بکارزار پرداخت - ناگاه هزیمت بر لشکر
 برار افتاد - میر فرار از مال و اسباب از دمت داده یارای
 بودن آن دیار هم نماند - با همراهیان رجوع بعرش اشکانی
 آورد - و پس از ملازمت بمنصب وزیری و جاگیر آباد
 سرافرازی یافت - و در برورش دکن بهمراهی شاهزاده سلطان
 مراد مصدر ترددات گشت - و چون از احمدنگر بمصالحه
 و آشتی مراجعت شد شاهزاده مجلس کنکاش منعقد ساخت -

بسیار از امرای عظیم الشان از نگلاداری ولایت مفتوحه
 سر باز زدند - محمد صادق پاسبانی سرحد بر دمه خود گرفته
 در مهر اقامت گزید - و میر مرتضی فغان آبادی ملک
 گشته در ایلیچور استقرار گرفت - و بتابر قریب بنگاه قلعه
 کویل [که ازان گزین تر دژ در برابر فباشد و همواره
 فشیمن گاه مرزبانان این ولایت بوده و در کوزهی ایلیچور
 است و ازان باز (که این دیار بر قلمرو پادشاهی افزود) سران
 پناه دست چیرگی بران نیافتند] بانسونسرائی خود برگرفت -
 و بحسن تدبیر لخته داستان بیم و امید بر خواند - و جیه الدین
 و بسواس رای خراسان از کم آذوقی پذیرفته در سال چهل
 و سیوم سنه (۱۰۰۷) هزار و هفت کلید قلعه سپردند - و
 منصب و اقطاع یافته به پرستاری در آمدند - پس ازان میر
 در فتح قلعه احمد فکر در رکاب شاهزاده سلطان دانیال
 خدمت شایسته بتقدیم رسانید - و بعد از گشایش آن حصار
 در برهانپور به لازمت عرش آشیانی سعادت اندوخت - و
 در پاداش نیکو پرستاری باضافه منصب و مرحمت علم و
 فکاره و تنخواه آباد جاگیر کام دل برگرفت *

* معصوم خان کابلی *

از سادات تربت خراسان اسمی - عیش میرزا عزیز در
 بهمنی جنم آشیانی بهرتبه وزارت رسیده - و مشار الیه با

(مآثر الامراء) . [۴۹۳] (باب الميم)

میرزا محمد حکیم نسبت کوکلتاشی داشت . بشجاعت
و کارکردگی نام برآورد . چون ^۱خواجه حسن نقشبندی
(که رائق و فائق مقامات میرزا بود) از غبار خاطری (که
دنیا برستان را باندک توده ^(۲) میبرد) در استیصال روی
شد از از عاقبت بینی در سال بیستم بدرگاه عمرش آشیانی
پناه آورد . و بمنصب پانصدی اختصاص گرفته باقطاع مرید
بهار دستوری یافت . دران دیار با کالاهای (که از امرای کبار
افغانه بود . و بجلادت و مردانگی اشتهار داشت) کارزار
نموده غالب آمد و زخم چند برداشت . در جلدوری آن
بمنصب هزاری لوای کامیابی افراخت . و در سال بیست
و چهارم اردیبه در ^(۳)قبولش مقرز شد . اما (چون امرای
آن نواح از سخت گیریهای متصدیان پادشاهی در احوال
آلین داغ نابین آشوب عسکری برانگیختند) معصوم خان
از ناسپاسی و تباه سری بیش از بنگ آنها گردیده علم
شورش برافراشت . و کار بجائ رسانید (که بمعصوم عامی
ملقب گشت . و چون آمد آمد فرج حضور شکیب ربا شد
بنگاه رویه شتافته با قانشالان و باغیان آن دیار پیوست
و بهیانت محرمی مظفر خان حاکم آن ولایت را در تانده
مجامره نمود . او با دلف نیردی مبارزت دل بای داده از

(۱) نسخه [ب] بازوی نهم هم می رسد . (۲) نسخه [ب] از م

(در دوستی و جان پرستی به معصوم خان بیست هزار اشرفی
 فرستاده پاسبانی عز و ناموس خود پیمان گرفت - ازین
 سراسیمگی قاتشالان و دیگر فتنه گرایان از هر جانب بفراز
 قلعه برآمدند - معصوم خان بقرار داد آن (که بیشتر اموال
 در دست او باشد) هوالی بنگاه مظفر خان آرامش گزیده
 تنها نزد او [که با چندی از غلامان خود سلاح پوشیده (نه
 رای پیگار نه (ری گریز) استاده بود] (سیده گرم جوشی پیش
 گرفت - چون حواس آن برگشته (دزگار رفته بود چنین
 قابو را از دست داده نکرد که آن عاصی تپاه اندیش را
 به نیستی سرا فرستد - بغوغای ناگهانی محل بدان طرف
 در آرد - معصوم خان ازین جرأت خود متنبه گشته بیرون
 برآمد - و همیشه ازین حرکت خود را ملامت میکرد - و پس
 از اتمام کار مظفر خان خطابه‌های عمده و جاگیر تقسیم نموده
 سکه و خطبه بنام میرزا محمد حکیم کردند - و این بیت
 غزالی مشهومی را [که شاید در ایام وفات خان زمان
 شیدانی (که از هم خطبه بنام میرزا کرده بود) گفته باشد]
 شهرت دادند *

* بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

* دارت ملک اسم محمد حکیم *

چون خان اعظم میوزا کوکه بدالش آنها تعیین شد
معصوم خان با قتلوی لوهانی (که درین فرصت بر ولایت
اردبیل و چیره دستی یافته برخه از بنگاله نیز در تصرف
آورده بود) عهد یکجبهتی بخته مقابل فوج پادشاهی معسکر
آراست - پس ازان (که قاضیان باو مالخالفین کرده بمیرزا
کوکه پیغام موافقت برگزاردند) آواره هزیمت گشت - و در
سال بیستم و هشتم بتازگی شورش افزا شد - چون شهباز خان
بفوج بنگاله بدوست هنگامه نبرد با او گرم ساخت - تا آنکه
شکست فاحش خورده جباری و دیگر بد نهادان ازو جدا
گشته معصوم خان بنانه بولایت بهائی برد - و به حمایت
مبسی زمیندار آن دیار بر ملک پادشاهی دست تالان
بر میگشاد - و هر بار از تساکر فیروزی مالش یافته بنگامی
بر می گشت - تا آنکه در سال چهل و چهارم سنه (۱۰۰۷)
هزار و هفت هجری در همدن مملکت به نیستی مرا
شتافت - پس از فوت او شجاع پسرش باتفاق قلماق زر خرید
مظفر خان (که بشمشیر زنی نامی بر آورده باز بهادر خود را
نامیده بود) توران سپاه را با خود متفق ساخته دران حضور
چند هنگامه پردازی داشت - سال چهل و ششم بربنهار
در آمده راجه مان سنگاه کچپوراه حاکم آن دیار را دید

(صاثر الامراء)

[۲۹۶]

(باب الميم)

و تعهد نکوئي يافت - و در عهد جنک مکاني پنهان داري
غزوين سر عزت بر افراشته در در فرديوس آشياني بمنصب
هزار و پانصدي هزار سوار و خطاب اسد خان کامياب شد -
سال دوازدهم رخت از سه پنجي سرا بر بست - پسرش
قباد بمنصب پانصدي سيصد سوار رسیده *

* ميرزا مظفر حسين صفري *

پسر سلطان حسين ولد بهرام ميرزا بن شاه اسمعيل
مقدمات - چون در (۹۶۵) نهمد و شصت و پنج قلمه
قندهار بتصرف شاه طهماسب صفري در آمد آن الکه را با
زمين دادر و گرم سچر تا آب هيراند ببرد زاده خود سلطان
حسين ميرزا سپرد - او قريب بيست سال بدين تربيت
مم بزرگوار گذرانیده در (۹۸۴) نهمد و هفتاد و چهار زمان
خرماني شاه اسمعيل ثاني در گذشت - شاه (که از
جانب او متوهم و وسوسه ناک بود) قتل بني اعمام (که
مرکوز خاطر داشت) از قوه بفعل نمي آورد - پس از
قوتش همت بجانمستاني خويشان گماشت - از پنج بهر
سلطان حسين مرحوم محمد حسين ميرزا (که بايران رفته بود)
وزان واقعه مقتول گشت - و بجان گزائي چهار برادر ديگر
شاه قلبي سلطان را (که حاکم قندهار کرده بود) مامور
(۳)

ساخت - و او پیش از خود بدافع بیگ را بگسیختن تار و پود
 همتی این بیگناهان فرستاد - و خواست بامدادان از هم گذرانند
 که ناگاه آرازه فرو شدن شاه آنها را رهائی بخشید *
 چون نوبت دارائی ایران بسلطان محمد خدا بنده رسید^۱
 او قندهار را بمظفر حسین میرزا برادر بزرگتر داد - و زمین
 دار را تا کنار هیرمند برستم میرزا تفویض نمود - و دو
 برادر دیگر ابومعید میرزا و سنجر میرزا را نیز با او همراه
 ساخت - و حمزه بیگ ذوالقدر مشهور به کور حمزه را (که
 وکیل سلطان حسین میرزا بود) لئه میرزایان نمود - حمزه
 بیگ آنچنان استیلا گرفت که جز نامی از حکومت میرزایان
 نماند - مظفر حسین میرزا تنگ آمده قصد حمزه بیگ
 نمود - و در باین معنی مستعمر گردیده بزمین دار شتافت - و
 رستم میرزا را همراه گرفته بجنگ برگشت - چون اکثر سپاه
 با او یکتائی داشتند شکست بر میرزا افتاده در قندهار
 محصور شد - جمعی از ائمهال اربابان قزلباش در میان آمده
 با هم صلح دادند - و باز بعد از سه سال میرزا در پی
 جان شکری حمزه بیگ شد - او بنهانی رستم میرزا را بقندهار
 طلبیده میرزا را بجانب قلعه ثلاث (که درمیانه هزارجات
 امین) فرستاد - و محمد بیگ را (که داماد او و ریش سفید

(۲) در نسخه [ج] لفظ [باز] نیست .

(باب المیم) [۲۹۸] (مآثر الامراء)

(۲) بیات بود) با پانصد کسی بهاسبانی تعیین کرد - میرزا با وی
در ساخته بعد چندی عازم سیستان شد - ملک محمود
حاکم آنجا (که پدر زن میرزا می شد) بعد نزاع و جدال
(که فیما بین او و میرزا واقع گشت) میانجی شده حمزه
بیگ آشتی داده بر محمد قندهار متمکن گردانید - درین مرتبه
باعانت محمد بیگ (که او را امیدوار و کائنات ساخته بود)
حمزه بیگ را از هم گذرانید - ازین جهت رستم میرزا بر سر
قندهار لشکر کشید - اما بنابر کومک ملک محمود سیستانی^(۳)
کاره نکرد - بزمین دارد برگشت - چون مظفر حسین میرزا
متلون مزاج بود از محمد بیگ هم ملول خاطر شده بسیستان
شتافت - و با ملک محمود در آویخته شکست خورد - ملک
مذکور آدمیت بکار برده میرزا را بخانه آورد - تا آنکه
محمد بیگ عذرخواهی نموده بقندهار طلبید - میرزا انتظار
فرست جهته محمد بیگ را از میان برداشته مستقل گشت -
اما امرای اوزبکی خراسان مخصوص دین محمد سلطان و باقی
سلطان خواهرزاده عبدالله خان والی توران (که بتأخیر
خراسان مامور بودند) مکرر افواج بحدود قندهار فرستاده با
میرزا آریزشها (و داد - اگرچه جنود اوزبک منهزم گشت
لیکن از نهج و غارت آن قوم هیچگاه امنه نبود - و چون

(۲) نسخه [ب] موار - (۳) نسخه [ب] بیانی .

اکثر اعیان و عمدۀ قزلباش در معارک اوزبکیه کشته شدند و
از شاه ایران هرگز کوئی و اعانتی متصور نبود که یکدفعه شهرت
آمد آمد فوج هندوستان سراسیمگی آورد - و رفتن رستم میرزا
بهزد و تفویض مویۀ ملتان باز بهراس دیگر افکنده بیدم افزود -
ناگزیر میرزا را داعیۀ هزد تصمیم یافت - هرچند عبدالله
خان استمالت نامۀ بقلم آورد که عداوت ایوانی و تورانی
رسمیست قدیم - الحال از جانب ما ایمن بوده زنهار ولایت
(۲)
موردی را بدست چغتای ندهزد - میرزا معمول برخدع داشت -
میرزا در وقت فرا بیگ کورجائی (که نوکر قدیم سلطان حسین
(۳)
میرزا بود - و از نزد مظفر حسین گریخته بهزد آمده در
سرکار عرش اشیانی منصب فراش بیگی یافته) متعدد آوردن
(۴)
میرزا شده بقندهار شتافت - و در پردۀ دولتخواهی در آمده
چندان رسومه کرد که میرزا والدۀ و پور بزرگ خود بهرام
میرزا را به پوزش گری فرستاده استدعای طلب نمود - پادشاه
بشاه بیگ خان ازغون حاکم بنگش نوشت که بایلغار شتافته
(۵)
قلعه را متصرف شود - و میرزا را راهی سازد - چون
شاه بیگ خان داخل قندهار گشت میرزا با اتباع و اشباع
بهردون آمد و با آن (که سران و معتبران قزلباش نمائده بودند)

(۲) نسخۀ [ب] خدمه - (۳) نسخۀ [پ - ج] میرزا مظفر حسین - (۴)
نسخۀ [ب] در پردۀ دولتخواهی حیدر خان الخ - (۵) نسخۀ [ا] و چون -

(باب المیم) [۳۰۰] (مآثر الامراء)

باز هم لشکر آراسته بنظر در آمد - میرزا ازین حرکت
پشیمان گشته بشاه بیگ خان گفته فرستاد که بیرون برآمده
یک روز مهمان ما باشید - که برخی حرفهای ضروری بمواجهه
گفته شود - غرض آنکه بهر نوع خود را در تلعه خزانده با او
عذرخواهی نماید - شاه بیگ خان (که مرد کهنه سپاهی
کاردان بود) مهمی را (که بآسانی ساخته) در عقده دشواری
نینداخت - عذر خواست که چون بصاعت نیک داخل
شده ام بیرون آمدن مناصب نیست - هر چه ضروری باشد
بمراسلات حواله نمایند - ناچار میرزا کوچ کرده در سال چهارم
آخر سده (۱۰۰۳) هزار و سه هجری با چهار پسر بهرام
میرزا و حیدر میرزا و القاس میرزا و طهماس میرزا و با هزار
قزلباش (چون سه منزله رسید) میرزا جانی بیگ و شیخ
فرید بخشی باستقبال تعیین شده و از سه گروهی میرزا
عزیز کوکه و زین خان کوکلتاش پذیره گشته بملازمت آوردند -
عرش آشیانی میرزا را بخطاب فرزندی اعتبار افزود - و
بمنصب پنجهزاری و اقطاع سفیل (که افزودن از قندهار است)
سرغراز ساخت - لیکن میرزا (که بمزاج زمانه کم آشنا و
معامله ناخفهم بود) از تن آسانی و بی پردائی کارها به

(۲) در نسخه [پ] لفظ [با] نیست - (۳) نسخه [ج] هزار سوار

قزلباش - (۴) نسخه [پ] گشته - (۵) نسخه [ج] سفیل -

آزەندان ستمگر وا گذاشت . مکرر رعایای اقطاع او ر برونه
بازرگان داد خواه آمدند . پند گزاری مودمند نیامد . آخر کار
از داد دهی ^(۲) دل تنگ گشته رخصت حجاز خواست . پذیرش
یافت . پس از چند پشیمان شده بآسیمه سری بر نشست .
عرش آشیانی از حجاب برآورده به بحالی منصب ر اقطاع
بر نواختند . و در سال چهل و دوم باز مردم میرزا دست
ستمگری برگشادند . جاگیر موقوف شده نقدی قرار یافت .
میرزا روانه حجاز گشته از نخستین منزل باز گردیده ملازمت
نمود . اما (چون نقش از بد نشست) چیزها ازو به پادشاه
رسانیدند . از پایه اعتبار افتاد . هر روز خفیف تر می گشت .
گویند میرزا از ناسازی روزگار بهیچ چیز هندوستان خورجند
نبود . از ساده لوحی گاه اراده ایران میکرد و گاه عزیمت
حجاز . از غم و غصه بامراض جسمانی گرفتار شده در سنه
(۱۰۰۸) هزار و هشت هجری و بیست و یک حیات سپرد . و در
سال چهارم جهانگیری مبدی میرزا جهت شاهزاده سلطان
حرم مخاطب به شاه جهان خواستگاری کردند . از بطن آن
عفت مرشت (که مشهور به قلنداری محل بود) در سنه
(۱۰۲۰) یک هزار و بیست هجری نواب پرهیزبانو بیگم بوجود
آمد . از پسران میرزای مغفور بهرام میرزا و حیدر میرزا و

(باب المیم) [۳۰۲] (مائرا لامرا)

(۲) اسمعیل میرزا در هند ماندند - از آنجمله احوال میرزا حیدر در ترجمه پسرش میرزا نودر ترقیم یافته *

* میرزا چانی بیگ ارغون حاکم قهته *

(۳) از نژاد سنکل بیگ ترخان است - چون پدر او انکوتمور (۴) در آریزه تقتمش خان مردانه جان بر افشاند صاحبقرانی در خرد سالی او را برنواخته بپایه ترخانی برآورد - بچهار پشت به ارغون خان بن اباغ خان بن هلاکو خان می رسد - سلاطین دادگر از چنده ملازمان سعادت سرشمت را برخه کن مکن برگرفته بدان نام (وشناس گردانند - ترخان صاحبقرانی را از هیچ جا چارشان باز نداشته - و تا نه گناه از و فرزندان او نپرسیده - چنگیز خان قشلیق و باقا (۶) را بیاداش آن - (که از غنیم آگهی داده بودند) بدان پایه نوازش فرمود - و از بار فرمایش سبک دوش گردانید - از یغمای او شاهنشاهی بخش پدر باز گذاشتند - و برخه ترخان را بهفت چیز سربلند گردانند (۷) طبل و تومان توغ و نقاره و در کس از گزیدگان خود را قشون توغ دهد یعنی چتر توغ

(۲) نسخه [ج] جدا ترقیم یافته - (۳) در [بعضی نسخه] شکل - و در [دیگری] سنکل بیگ - (۴) در [بعضی نسخه] انکوتمور - و در [دیگری] انکوتمور - (۵) نسخه [ج] تقتمش و در [بعضی نسخه] تقمیش - (۶) در [بعضی نسخه] قشلق و بلنا - (۷) نسخه [پ] گردانید *

(مآثر الامراء) [۳۰۳] (باب الميم)

قور^۵ او نبز بردارند - (آئين مغل آنهم^۶ که جز فرمانروا ترکش
هیچکس بر (ری دست نگیرد) - شکارگاه نیز قرق باشد - و
هرکه بدان جا در شود تن در نوکری دهد - بزرگ الوس
خود باشد - در سر دیوان امرا از هر دو سو کمان دار
در تر نشینند *

چون توغلقتمور^(۲) امیر اولاجی^(۳) را بدین نوازش بر فواخت
داد و ستد تا هزاری نبز برای او باز گردانید - و از فرزندان او
تا نه شکم باز خواست^۷ نباشد - و چون گناه از نه برگذرد
به باز پرس در آید - و در یاداش خون بر اصب^۸ نقره دو ماله
بر نشانند - ته پای اسب سفید نمد اندازند - گذارش او را یکی
از بزرگان برلاس عرضه دارد - و پاسخ را یکی از جوان ارکیوت بدو
باز رساند - سپس شهرگ او را بگشایند - و آن دو بزرگ از دو
هونگه دارند تا کار او بانجام رسد - آنگاه از پیشگاه حضور^(۹)
بر آورده بسوگواری^(۱۰) بر نشینند - خضر^(۱۱) خواجه^(۱۲) میر خداداد را
بدین پایه بر آردن - و ده دیگر بر افزود - (رز^(۱۳) قوی^(۱۴)) که همگی
بزرگان پیاده باشند و یک بهارل فرمانروا سواره مردم را
بنهی پردازد (همچنان ازو نیز هوار^(۱۵) هنگامه بیاراید - و

(۲) در [بعضی نسخه] تعلق نیمور - (۳) نسخه [ب - ج] اولاجی و در

[بعضی نسخه] اولاجی [بغیر نقطه حرف اول و خامس] - (۴) نسخه

[ج] بر نشینند *

(باب المیم) [۳۰۴] (مآثر الامرا)

چنانچه دران بزم شادگامی^(۲) به راستای کارگیا یکم پیداله قمض^(۳)
داشته از دست چپ آن نیز ساغر بدین سان دارند - مهر
او نیز بر روی مناشیر باشد - لیکن سکه فرمانروا بر هر
آخرین سطر بود - و از در پایان آن - شیخ ابوالفضل
گوید این همه نوازش اگر از روی فهمیدگی بود رضامندی
جهان آفرین را همدوش - آنکه تا نه گناه هرگونه که باشد
نپرسند همانا بشایستگی پیوندی ندارد - و اگر بزرگان در بین
به آزمون فرا گرفته باشند^(۴) (که از نکوئیده کاری سر بر نزنند
و برای سرافرازی چنین حکم (فته باشد) لخته گنجائی دارد
لیکن آنکه از نه شکم باز پرس نرود همانا ایزد توانا او را
آئینده دانی کرامت فرموده باشد *

بالجمله میرزا عبد العلی بن عبد الخالق جد چهارم میرزا
نزد سلطان محمود بن میرزا ابوسعید به والا پایگی برآمده
حکومت بخارا یافت - شیبانی خان اوزبک پیش او می بود -^(۵)
چون به سلطنت رسید از تبه رائی خداوند را با پنج پسر
از هم گذرانید - ششمین میرزا عیسی ششماهه بود - الوس
از غون از بے هری ما دراء النهر گذاشته بنخراسان بمیر ذوالنون

(۲) نسخه [ب] شادی - (۳) در [بعضی نسخه] خمر و در [دیگر] قمر

(۴) نسخه [ج] از نکوئیده کاری سر زند - (۵) در [بعضی نسخه]

بيگ ارغون (که امير الامرا و سپه سالار سلطان حسين
ميرزا و اتاليق پسرش بديع الزمان ميرزا بود و قندهار
بافطام داشت) پيوستند - چون بديع الزمان ميرزا به
بدگوهری از سلطان حسين ميرزا رو بر تلغت مير ذوالنون
بار همراه شده دخت خود بار داد - پس ازان (که در زار
ميرزا پوري شد) هر دو پور او بديع الزمان و مظفر ميرزا
سرير^(۲) آراستند - پراگندگی بخراسان راه يافت - شيبک خان
بآويزه آمد - امير ذوالنون در پيگار او فرو شد - شجاع بيگ
مشهور ب شاه ايگ پور او قندهار^(۳) را نگاهداشت - و در سنه
(۸۹۰) هشت صد و نود قلعه سيوي از تصرف حاکم
سنده جام نظام الدين مشهور به جام زندا بر آرد - در
سوالف ايام حکومت سنده بطایفه سومره تعلق داشت - بعد
از انقضای پانصد سال (که سي و شش تن فرمانروائي
کردند) در آخر عهد سلطان محمد تغلق بفرقه همه از
الوس جادون منتقل شد - خود را جمشيدني نژاد شمرد -
و هر يك خود را جام نامد - بملاطين دهلي باج گذارده -
گاهي تيمور مي ورزیدند^(۴) - چنانچه سلطان فيروز شاه در زمان
يان بهته سه بار لشکر بسنده کشیده او را بدلهي آرد - و^(۴)

(۲) نسخه [۱] شهاب خان - (۳) نسخه [ب] مي ورزید - (۴) نسخه
[ج] سه بار لشکر کشیده *

آن دیار بملازمان سپرد - و پس ازان آثار نیک ذاتی از پیشانی او برخوافده بایالت آن دیار فرستاد *

چون سلطنت دهایی ضعیف شد بحکام گجرات توسل جمته پیوند خویشی کردند - اما چون ناخن شاه بیگ دران دیار بند شده بود باسانی دسته دراز ساخته بهکر و سیوستان برگرفت - و چون جام نندا در گذشت میان جام فیروز پسرش و جام صلاح الدین (که از خویشان او بود) بدعوی مالک گرد درنی برخاست - درمیان باعانت سلطان محمود گجراتی غالب آمد - ناچار جام فیروز بشاه بیگ ملتجی گشت - از فوج همراه کرد - از قضا جام صلاح الدین کشته شد - جام فیروز بتازگی چیرگی یافت - چون بابر پادشاه * از کابل آمده قندهار را گرد گرفت شاه بیگ مراتب سعی بقدر میسور بجا آورد - سودمند ندید - ناگزیر دل از قندهار برداشته تهنه را مع مضافات بدست آورد - خرابی سنده تاریخ ^(۲) است جام فیروز طاقت مقاومت نداشت - بگجرات شتافته در سالک امرای سلطان بهادر انتظام یافت - شاه بیگ دران دیار سکه و خطبه بنام خود کرد - مرد شجاع و صاحب فضل و کمال بود - شرح عقائد معنی و شرح کافیه و شرح مطالع از دست - و ملتان را از اذگهان بدست آورد *

(مآثر الامراء) [۳۰۷] (باب الميم)

و چون در (۹۳۰) نهصد و سي رخت هستي بر بصره
پور از ميرزا شاه حسين جانشين شد - قلعه بهکر را (که
بر پشتۀ ميان درياي پنجاب واقع شده) از سر نو
درست کرده عمارات عالي ساخت - و عزيمت ملتان نمود -
سلطان محمود نگاه حاکم آنجا دران هنگام بموت فجأة
در گذشت - پور از سلطان حسين جانشين گشت - ميرزا
شاه حسين محاصره کرده در سنه (۹۳۲) نهصد و سي و دو
بدست آرژده حاکم از طرف خود تعيين نمود - جنت آشياني
در زمان ناکامي بسر وقت او رسيدند - چندی بلطائف العيل
در بهکر نگاه داشت - پس ازان [که نامر ميرزا را (که
عم پادشاه مي شد) بوده دامادي از خود ساخت]
بهتيزه در آمد - ناچار جنت آشياني روانۀ عراق شد - با
نامر ميرزا هم ايضا ننمود - گویند حرارت باو عارض شده بود
که بدون نسيمی (که ميان دريا مي باشد) آرام نداشت -
ازين جهت کشتي سواره پيوسته شش ماه پايان آب
شد و شش ماه بالا ريه شتافت - دران هنگام (که بهکر ريه
رفته بود) برخ ناموران ارغوا ازو برگشته ميرزا عيسى
بن عبدالعلي را (که جد سيوم ميرزا سي - و پيشين
زمان بزرگي الوس در نياگان او بود) بصري برداشتند -

(۲) نصد [ج] در سنه نهصد و سي رخت هستي بر بصره .

میرزا شاه حسین بیادری سلطان محمود کولکناش خود
 (که ایالت بهکر داشت) بآریزش آمد - آشتی گونگ (رو داد -
 سه حصه بمیرزا عیسی و دو حصه بار قرار گرفت - چرون
 در گذشت سال (۹۶۳) نهصد و شصت و سه همگی آن
 ملک بمیرزا عیسی باز گردید - و در (۹۷۵) نهصد و هفتاد
 و پنج پیمانگه هشتی میرزا پر شد - میان پسرانش
 محمد باقی و جان بابا نزاعی پدید آمد - محمد باقی
 برادر کلان غالب آمده متصدی ایالت شد (۲) و در سنه
 (۹۹۳) نهصد و نود و سه از چیرگی سودائی بر مزاج (۳)
 قبضه شمشیر بدیوار بند کرده نوک آن را بشکم خود خلانده
 فرو شد - آغونیه بر پسر او میرزا پاینده محمد (که گوشه درست
 و دیوانه دش بود) نام سری نهادند - و کار ملک بخلف
 او میرزا جانی بیگ گرائید *

هنگامی (که ولایت پنجاب چهارده سال اقامتگاه عرش آشیانی
 (۴) با قرب و جوار میرزا بملازمت نرسید - آخر سال
 سی و پنجم سنه (۹۹۹) نهصد و نود و نه بخان خانان
 (که از لاهور بگشایش فندهار دستوری یافته بود) حکم
 شد که کسی را پیش میرزا فرستاده هوشیار سازد - و الا و قس

(م) نسخه [ج] شده در نهصد و پنج - (م) نسخه [ج] سودائی مزاج و
 نسخه [ب] سودا بر مزاج - (م) نسخه [ا] قرب جوار *

مراجعة بمالش پردازد - خانخانان ملتان و بهکر در قیول داشت - راه نزدیک غزنین و بنگش گذاشته باندیشگاه سر برامی جاگیر راه دراز اختیار کرد - دران میان از بندگان خواسته فزونی تهاه باز نمودند - سپه سالار بتسیخیر سنده اجازت گرفت - میرزا جانی بیگ با جمعیت فراوان مد و پنجاه کرده پیشتر بهرحد سیوستان استقبال کرده جنگهای مردانه نمود - در محرم سنه (۱۰۰۰) هزار هجری پر میرزا شکست افتاد - ناچار باشتی گرائید - و در سال سی و هشتم سنه (۱۰۰۱) هزار و یکم هجری برافت خانخانان در لاهور ملازمت عرش آشیانی در یافت - و بمنصب سه هزار و قیوداری موبه ملتان اختصاص گرفت - و سنده بنام شاهرخ میرزا مقرر شد - لیکن دران ایام خبر رسید که الوس ارغوبه تازه هزار مرد و زن بکشتی بالارویه می آیند - از مالک رفتگی کشتی بانان و خدمت گذاران باز مانده اند - خودها بدست و دندان می کشند - عرش آشیانی از لوط ترجم و مردت میرزا را بحکومت ملک سنده برنواخته بفدر لاهری در خالصه و سرکار سیوستان (که سابق پیشکش کرده بود) بمردم دیگر تنخواه شد - و در سال چهل و دوم بمنصب سه هزار و پانصدی امتیاز گرفت - میرزا بفراست و دانایی آراسته و درستی و راستی از گفتار و

کردار او نمایان و شناسائی و آهستگی از نشیمن و برخاست
او پیدا بود - از مغر سن شیفته باده شده - اما ناهنجار
ازد سر بر نزد - و در کار کرد و گفت پاسبان خود
بود - از می فرزنی رنجور شد - و رعشه به سرسام
کشید - و در سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت سال چهل و
پنجم در بوهانپور بعد فتح آسیر در گذشت - گویند در
در مجلس گفت که اگر چنین قلعه یعنی آسیر من میداشتم
تا مد سال نمیدادم - معاندان پادشاه برسانیدند - غبار
بر هاشیه خاطر پادشاهی نشسته بود که در همان ایام
در گذشت - طبع موزون داشت - حلیمی تخلص می کرد -
از دست * * قطعه *

* خوش آن رفته که عشق غمخوارم بود *

* آه شب و گریه سحر - کارم بود *

* بد گردی چرخ بین که بامن نگذاشت *

* کالای غم - که زیب بازارم بود *

ولایت سنده دراز از بهکر تا کچ و مکران دریست و

پنجاه و هفت کرده - پهنای از قصبه بدین تا بندر لاهری صد - دیگر

از قصبه چاندو (از توابع بهکر) تا بیکانیر شصت - شرقی

گجرات شمال بهکر و سیوی جنوب شور دریا غربی کچ -

و مکران از اقلیم درم طول صد و دو درجه و سی دقیقه

عمرض بيمت و چهار درجه و ده دقیقه . نخسین برهمن آباه
پای تخت بود . الحال تهته و دبیل آنرا گویند . بخوش
آب و هوایی و کثرت میوه مزیت دارد . حسن سبز رنگ
بسیار . و عیش و نشاط بر مردم اینجا غالب . در هر خانه
شراب و نغمه مهیا . پيشش نما از پدر و جوان رنگین
معصفر . اگرچه راج علم بیشتر و اهل فضل و کمال افزون
اما نطق و فحور را نهایت نیست . در هر هفته رضيع و
شریف بر مزار پدر پتته میروند (که صاحب ولایت آن
ولایت است) یک فرسخی شهر واقع شده . هر موضع
باغد . او مرید و خلیفه شیخ بهاء الدین زکریا ست . نامش
ابراهیم و لقب او شاه عالم . شمائی کوه چند شاخ شده . یک
تا تندهار کشیده و دیگری از دریای شور تا فصبه کوه مار (و
این را رام گر نامند) بسیدستان انجامد . و آنجا را لکھی
نامند . (۲) الوس بزرگ بلوچ اینجا است . و ایشان را کلمانی
گویند . بیست هزار خانه دارد . ازینجا شتر گزیده برخیزند .
و دیگر از سیدستان تا سیوی ان را کهر نام بود . گوره
(۳) تهردي را بنگاه سید سوز و هفت هزار پیاده . در پایان
این گورده دیگر از بلوچ اند (بطاهری زبان زد رزگار) هزار
کس . گزین اسم ازینجا بر آید . دیگر کوه ست (که یک

﴿ باقی المیم ﴾ [۳۱۲] (سایر الاسماء)

سرواو پیوسته بکنج دیگر بمردم کلماتی (آنرا کاره گویند - چهار^(۲) هزار بلوچ را بنگاه - از حدود ملتان و اچیه تا تهته شمال رویه کوه های بلند خارا و اندران الوس بلوچ گروه ها گروه - در جانب جنوب از اچیه تا کجرات کوه های ریگ از اهشام تهی و جز آن گوناگون - و از بهکر تا نصرپور و امرکوت - مردم سود و چاریجه و دیگران را بنگاه - زمستانش محتاج پوستین^(۳) نیست - تابستانش بجز سیوستان معتدل - گوناگون میوه - خامه انبه که بس خوب باشد - در صحرای خربزه خود رو بهم رسد - و گل فرادان - شالی بهیار و گزین - کان نمک و آهن در جغرات گزیده شود - تا چهار ماه بپاید - قسم است از ماهی (که پلوه گویند) به نیکوئی و خوش مزگی کم همتا - این ولایت غله بخش است - سیوم حصه از کشاورز برگیرند - پنج سرکار پنججاه و سه پرگنه بدو گرایند - جمیع شش کرد و شصت لک و پنججاه و دو هزار و ششصد و نود و سه دام - درین ایام تمام ولایت سنده بدست خدا یار خان لئی ست - از مدتی صوبه تهته با سرکار سیوستان و بهکر بطریق اجاره از سرکار پادشاهی گرفته بود - پس از آن (که مملکت آنطرف دریای سنده بشهنشاه زمان

(۲) نسخه [ج] پیوسته بکنج دیگر - مردم کلماتی آنرا الخ - (۳) نسخه

خادر شاه بر طبق عهد نامه متعلق گشت (حکومت آنجا از جانب شاهی هم بخان مزبور بحال ماند *

از شگرف سوانح این ملک حال جگر خوار است (که آنرا
تدائین گویند) - او آمده سمی بنظر و افسون جگر رباید -
برخه گویند گاه گاه او را حالتی (و دهد بر هر کس نظر اندازد
ببخود شود - در آن هنگام مانند انار دانه چیزی از آدمی
برباید - اختای درون ساق پا نگاهدارد - و درین ایام جگر بوده
ببیموش باشد - و چون از چاره نا امید شوند آن چیز بر
بالای آتش اندازد - طبق داری پهن شود - با هم پیشگان
بخش کرده بخورند - و پیمانه زندگی آن بخود لبریز
گردند - و هر کرا خواهند مانند خود سازند باره ازین بخوردش
دهد - و افسوس بر آموزد - و چون گرفتار آید ساق پای
ار شگفته آن نار دانه آسا را بر آدرند - و بخورد آفت رسیده
دهند - بهی پذیرد - و بیشتر زنان باشند - اگر سنگها
پسته بدریا اندازند فرد نشوند - و چون خواهند که
ازین روش بر آزند هر دو شقیقه و بندهای او داغ نهند
و چشم بزمک انباشته در خانه بر زمین چهل روز معلق
آویخته دارند و طعام بی نمک بخوردش دهند و برخه
افسون بر خوانند - درین هنگام او را دهمجوره نامند - اگر چه
آن نپور نماند لیکن شناسا می باشد و به دیده درئی او آن

(باب المیم) [۳۱۴] (ماثر الامرا)

جانگزا گرفتار آید . و بخواندن افسون یا خوراندن چیزه
تندرستی بخشد *

• میرزا یوسف خان رضوی •

از سادات صحیح النسب مشہد مقدس است - در خدمت
عرش آشیانی شگرف ترقی و بزرگ اعتباری بهم رسانید -
و سال سی ام بمنصب دوازده و پانصدی سرافراز گشت -
و چون شهباز خان از بہار بہ بنگالہ شتافت میرزا از
اورہہ پیاسبانی آن دیار نامزد گردید - در سال سی و
دوم سنہ (۹۹۵) نہصد و نود و پنج چون قاسم خان
حاکم کشمیر از شورش و آشوب متوالیہ آنجا بستوہ در شدہ
استعفا نوشت میرزا بمرزبانہی آن مملکت تعین گشتہ بحسن
تدبیر دلہای مردم بدست آورد - و شمس چک را (کہ
دعوی ریاست آن دیار داشت) مستمال ساختہ بحضور گسیل
کرد - و در سال سی و چہارم سنہ (۹۹۷) نہصد و نود
و ہفت عرش آشیانی بگلگشت کشمیر (کہ مثل آن سیرگاہ^(۲)
سیاحان ربع مسکون ہیچ جا نشانہ ندادہ اند) خرامش
نمودند - بہ ژرف نگاہان کار دان حکم شد کہ بمرزاج و کامراج
یعنی بالا و پانین رویہ آب بہت رفتہ ربع بگیرند - دران
مرزبوم ہر لخت زمینہ را پتہ خوانند - و آن یک

(۲) نسخہ [ج] کہ سیاحان ربع مسکون مثل آن سیرگاہ •

بیگمه و یک بصره است به الهی کر . کشمیریان در نیم پله
و کسری را یک بیگمه دانند . و بدیوان از قرار سه توده
جنس بر گذارند . و بشماره آن هر دیه را چند خردار شالی
اندازه گیرند . هر خردار سه من و هشت سیر اکبر شاهی
است . و چندی را بترک بر منجند . و آن هشت سیر است .
در ربع از یک پته گندم و عدس دو ترک دست مزد
جهانبانی باشد . این وقت منشیان جزرس کاربند گشته تفارقه
بر آوردند . لیکن از ابرام زمینداران که راستی بر روی روز
نیفتد . و بزرگتر بیشتر سپاهی . و تماشا دوستی و بے پروائی
کشور خدیو و هم نظر برین که جمع افزونی برهمزدگی کشاورز
آرد . خامه در ملک نوگشوده . لهذا جمع از روی واقع
قرار نیافت . هر بیست لک خردار شالی دو لک افزوده
هر خردار را بنرخ شانزده دام به میرزا یوسف خان
تن نمودند *

و در سال سی و ششم کَیْفَ مَا اتَّفَقَ یکم از متصدیان
میرزا گریخته بحضور رسید . و چنان برگزارد که خردار ده
پانزده افزودگی دارد . و هریک بیست و هشت دام . چون
از میرزا استفسار رفت این جمع افزونی قبول نکرد . بنابراین
قاسمی نور الله و قاسمی علی به واسطی تعیین شدند . مردم
میرزا از خیانت در پی تپاه سگالی پیش گرفتند : قاسمی

نورالله برگشته بعرض رسانید - حسین بیگ شیخ عمری
 را بیداری فرستادند - نخستین بعنوان دیوانی و دومی
 بتحصیل داری خرج گرم کار گشته - چندی از نوکران میرزا
 با یکدیگر همدستان شده باغی بخری فتنه سرشتان آنجا
 یادگار عم زاده میرزا^(۲) را دستاریز آشوب گردانیدند - یک دو
 دفعه آریزش بمیان آمد - بآشتی گرائید - اما از سهل انگاری
 این هر دو عزیز در کمتر فرصتی هنگام فتنه پزدهان ارج گرا
 گشت - ناچار قاضی علی و حسین بیگ از شهر برآمده
 راه هندوستان گرفتند - و چون مخالفان پیش ازان گریوه و
 قتل سر راه مسدود ساخته بودند باندک زد و خورد قاضی
 علی دستگیر شده بقتل رسید - و حسین بیگ بتک یا نیم
 جان بدر برد - گویند (چون یادگار کل خیال سوری بحر
 آرد - و مهرکن را طلبید که نگین بزام او درست نماید)
 وقت کندن فولاد ریزه برجسته به چشم وی در شد - و وقت
 خواندن خطبه تب لرزه در گرفت - و چون مجلس ترتیب
 داده بر تخت نشست فراش مورچه در دست ایستاده بود
 فوراً این بیت برخواند *

* تکیه بر جای بزرگان فتوان زد بگزاف *

* مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی *

(مآثر الامرا) [۳۱۷] (باب الميم)

يادگار را هيرت افزد - ازو برسيد چيزے خوانده - گفت
نه - پس اين بيت از کجا ياد داري - گفت مرا معلوم
نيسمت - شگفت تر آنکه هنوز بعرض آشياني از اين شورش
آگهي نرسيده بود (چون سلاطين و ارباب دول ملهم اند) سال
سي و هفتم سنه (۱۰۰۰) هزار هجري بغنة از لاهور آهنگ
کشمير فرمودند - هرچند مردم از راه دشواري باز ميداشتند
[در برخه بر آنکه پادشاه را (که از هر سو يك ساله راه
قلعه رو باشد) کناره شدن و بدان چهار در آمدن شايان
نيسمت] پادشاه در عين بارش جریده راهي گشت - اتفاقاً
اين همان روز است که يادگار کل در کشمير بغي درزيده
است - و غريب تر آنکه پادشاه رفته (که از دريائي رادي
مي گذشت) فرمود اين شعر در باره کيست * بيت *

* کلاه خسروي و تاج شاهي *

* بهر کل کی رسد حاشا و کلا *

و چند هزاء بي شهر يکران عزيمت نگشته بود که فساد
کشمير پيدائي گرفت - و نهفته دانيم ديهم خديو ظاهر
گوديد - شيخ فرید بخشي بيگي را با جمع پيش روانه
ساخته خود هم تيزتر راندند - و ميرزا يوسف خان حواله شيخ
ابوالفضل شد - اما (چون ميرزا لشکري پسرش بر داعية

(باب المیم) [۳۱۸] (مائتر الامر)

(۲) آن باغي واقف گشته عيال و اطفال را باران لاهور
بر آورده بود) - آن بد سگال هم زنداني شدن ميرزا شنوده
زه و زادش زرد گسيل کرد - و سبب حفظ آبروی ميرزا گردیده
رهائي يافت - و يادگار باستماع آوازه نهضت پادشاهي
بعيارے را روانه گريوه ساخته در استواري آن کوشش
نمود - بهادران کفد آور بکمتر آويزه مخالفان را برداشته بدان
مملکت در آمدند - يادگار از سري نگر (که دار الملک کشمير
است) بر آمده به هيراپور شتافت - جوقه از نوکران ميرزا (که
در کمين بودند) نيم شب (سيدن پادشاه را بلند آوازه ساخته
بر اردري او فرو ريختند - و دست غارت بر گشادند - او
سراسيمه از سراپرده بر آمده راه صحرا بگرفت - و جز يوسف
(۳) پرستار ديگرے همراهي نگزيد - او را به آردن اسب فرستاد -
مردم (که از نا پيدائيش حيرت داشتند يوسف را در
شکنجه کشيدند - آخر الامر برهنه نوئی او گرفتار آمد - و دوش
او را از بار سر سبک گردانيدند * قطعه *

* سر کشد با سرو در بستان کدو *

* يعنى اين سر بر کشيدن سرزي ست *

(۲) در [نسخه - ج] لفظ [را] نيست - (۳) نسخه [ج] جز يوسف

پرستار ديگر *

* آسمان داند که از سر و کدر *

* خود کدامين سر سزای سروري ست *

گویند روزه (که بشورش اين فرودمايه آگهي رسيد
چون مادرش نقره نام بدکارى در لوليان همنا نداشت)
عرش آشياني اين بيت بر خواندند *

* بيت *

* ولد الزناست حاسد منم آن که طالع من *

* ولد الزنا کش آمد چو ستاره يمانى *

و فرمودند که بخاطر ميرسد که فرد شدن اين نافرجام و
بر آمدن سهيل نزديک بهم باشد - اختر شناسان برگذارند
از دو ماه تا سه ماه بجزا ميرسد - فرمودند که از چهل
روز کم و دو ماه زياده نمي کشد - چنانچه همگي پنجاه
دیک روز بود - و همان روز (که فرد شد) ستاره يمانى^(۲)
بر آمد - پادشاه چون بکشمار در آمد ميرزا يوسف خان ولايت
را بجمعه (که افزوده بودند) قبول نکرد - لهذا خالصه مقرر
کرده^(۳) خواجه شمس الدين خافي را با سه هزار سوار
بحکومت آن ديار نامزد ساختند - ليکن باز بالتماس
شاهزاده سلطان سليم مجدداً با نطاع ميرزا يوسف خان قرار
گرفت - و سال سي و نهم ميرزا بدارنگی توپ خانه سر
بر افراخت - و در همين سال سنه (۱۰۰۲) هزار و دو هجري

(۲) نسخه [ج] يمانى سناره - (۳) در [بعضى نسخه] خواجه شمس الدين
خان خواني *

از تغیر قلیچ خان بتیولداری چونپور دستوری یافت - و در
 سال چهل و یکم در موبه گجرات جاگیر تن گشته کومک دکن
 مقرر گردید - و چون صادق خان هروی در سال چهل
 و دوم فوت کرد میرزا باذالیتی شاهزاده سلطان مراد افتخار
 اندوخته بهرمت از محال جاگیر خویش به بالاپور برار شتافته
 بملازمت شاهزاده چهارم مراد افروخت - و پس از فوت سلطان
 بهمراهی علامی شیخ ابوالفضل در بهمت و گشاد دکن خدمات
 شایسته بتقدیم رسانید - و در محاصره و گشایش احمدنگر در
 رکاب شاهزاده سلطان دانیال زیاده بر دیگران تلاش و تردد
 بکار برد - و چون همواره دل افسردگی از دکن گزرش
 می نمود در آغاز سال چهل و ششم حسب الطالب در برهانپور
 بملازمت عرش آشیانی استسعاد یافت - و چون بازگشت
 رایات پادشاهی باگره واقع شد شاهزاده دانیال با امرای
 عظیم الشان از نوبدا مرخص شد - میرزا نیز بهمراهی دستوری
 یافت - و در همین سال (که سنه (۱۰۱۰) هزار و ده
 هجری بود) شاهزاده میرزا را باتفاق میرزا (ستم صفوی
 بمومک شیخ ابوالفضل و خانخانان به بالاگهات تعیین
 کرد - میرزا در جمادی الآخر^(۲) در جالاپور بدرن دنبال فوت
 نمود - نعش او را به مشهد بردند - سلطان پور بطریق وطن

(مآثر الامراء) [۳۲۱] (باب الميم)

داشت - اکثر پيادهای رهيله نوکر مي گرفت - در ماهه
ماه بماه ميداد - هرگاه اضافه مي کرد يکماهه و نيم ماهه
مي گفت - آنرا سراسري بر ماهوار تمام سال کرده ميداد -
پسرانش ميرزا صف شکن خان لشکري ست (که احوالش
جداگانه سميت ترقيم يافته) - ديگر ميرزا عوض (که نثر را
خوب مي نوشت) - تاريخه متضمن احوال عالم تاليف کرده -
موسوم به چمن - و ديگر ميرزا افلاطون (که با برادر
مي گذرانيد) - در آخر عمر توليت بهشت آباد سکندره يافته
در گذشت - اما خویش از مير عبد الله در عهد فردوس آشياني
بمنصب هزار و پانصدی هشت صد هزار کام اندوز گردیده -
چند قلعه دارى دهادر داشت - سال هشتم بساط زندگي
در نورديد *

* مآثر سفاکيه کچچراهه *

(۲)
پسر راجه بهگوانداس است - در سال هفدهم (که عرش آشياني
(۳)
به تنبيه ابراهيم حسين ميرزا ايلغار نموده متصل قصبه سرنال
از مضافات صوبه احمد نگر جنگ (داد) از ملتان رکاب
پادشاهي بود - و پيوسته بخدمت پادشاهي مامور ميشد - در
سال سي ام (که فوج سرداري ميرزا شاهرخ بنصير

(۲) در [بعضی نسخه] بهگوانداس - (۳) در [بعضی نسخه] سرنال *

(باب الامیم) [۳۲۲] (متأثر الامرا)

گشمیر تعیین شده - و با یعقوب زمیندار آنجا جنگ (ر داد)
مشار الیه آثار جلالت بظهور آورده مورد تحسین گردید - در
سال سی و یکم (چون هید حامد بخاری در پشار کشته شد)
مشار الیه بر طبق حکم پادشاهی فوج پدر را همراه گرفته از
تهانه لنگر (که تعلق بوی داشت) خود را به علی مسجد
(که کنور مان سنگه در آنجا بود) (سازید - تا سال چهارم
اکبری بمنصب هزار و پانصدی رسیده - در سال چهل و هشتم
بمنصب ۵۵ هزاری در هزار سوار سر بلند گردید - پسرش
ستر مال^(۲) در آخر عهد جهانگیری بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار رسیده سال اول جلوس اعلی حضرت به بحالی
منصب مزبور کامیابی اندوخته همراه خانجهان لودی صوبه دار
مالوه بمالش چهار سنگه بوندیله (که سر بی مغز بطغیان
برداشته بود) تعیین یافت - و سال سیوم (که دکن مخیم
مرداق اتبال شد) او باتفاق راجه گج سنگه بتخریب تعلقه
نظام الملک دکن متعین گردید - (روز نبرد) چون در مثل
چنداولی جا داشت و مقاهیر یکداری فرو ریختند) او بجلالت
با دو پسر بهیم سنگه و اند سنگه داد مردانگی داده جان
فدای کار ولی نعمت ساخت - پسر دیگرش اگر سین بمنصب
در خور سرفرازی پذیرفت *

(۲) در [بعضی] چتر سال *

● مير حسام الدين ●

اصل گوهر املوش از معدن بدخشان و موله و منشایش
از خاک پاک هندوستان . پدرش قاضي نظام بدخشي مشهور
(که در عهد عرش آشياني بدرجه امارت ترفي نموده) بخطاب
قاضي خان سرافرازي يافته . و پس ازان (که در معارك
هيچا و غزوات كفار شقاوت انتها مصدر تلاش و تردد نمايان
گرديد) بخطاب غازي خان فائز گشت . چنانچه احوالش
بحاي خويش رتم پذير کلک و وانح سلک شده . مير فيز
از اکتساب علوم رسمي بهره وافر برداشته در زمره ارباب
مناسب والا فرق اعتبار افراخته . گویند هزارى اکبري بود .
و همشيره علامي فهامي شيخ ابوالفضل مشهور در خانه
داشت . دران هنگام (که بتعييناتي دکن شتافت) ساز صحبتش
با خانخانان ميرزا عبدالرحيم کوک گردید . و ترانه مصاحبتش
پرنوا برآمد . دران حالت بختش از گران خواب غفلت
به بيداري گرايد . و دولت يابنده از در درآمد . نگاه جذبه
الهي محبت در بود . در ريعان جواني سگالش قطع علاقه
علائق و ترک هوا و هوس از گريبان جانش سر برزده بخانخانان
وا گذارد . که چنين شگرف خواهش سراپاي دل گرفته .
به آساني دشت از من بر نخواهند داشت . مگر بدر ديوانگي
زنم (که شايد مرا بمن وا گذارند) . بعد ازان بدلهلي رفته بر سر

(باب المیم) [۳۲۴] (مأثر الامرا)

مژ (سلطان المشائخ بقیة عمر می گذرانم^(۲) - خانخانان هرچند از در عجز و الحاح در آمد و داستان داستان نصیحت و اندرز بر خوانند - هیچ در نگرمت - روز دیگر خود را بکوچه و بازار کشید - و عریان شده گل و لای بر بدن مالید - خانخانان با دیگر امرا رفته باءزاز بمنزل خویش آورده از سر نو زبان بموعظه گشودند - و استمالت و تسای می نمودند - بجواب نمی پرداخت - چون از عریضة خانخانان بسمع پادشاهی رسید به انزای دهلی مأذون گردید - زوجه اش نیز ترک اختلاط برادران و خویشان نموده هرچه نقد و جنس داشت بفرموده شوهر بدریشان داد - گویند سی سال بگوشه نشینی بصبر برد - و دوازده هزار روپیه خرج خانهاش هر سال از جانب خانخانان می رسید - بعد از اختیار درویشی هرگز متوجه کتاب نشد - بیشتر اوقاتش بعبادت و تلاوت کلام الله می گذشت - هر ماه پانزده ختم قرآن میکرد - در اواخر نصبت ارادت بقدره اهل سعادت خواجه باقی بالله سمرقندی الاصل کابلی المولد درست کرده باجاست ارشاد سالکان و امتدای طالبان اشتغال داشت تا بعالم بقاشقانت *

* مخصوص خان *

(۳) برادر خود سعید خان چفته اسم - در ایام (که

(۲) نسخه [ب] میگذارم - (۳) نسخه [ب] برادر خواجه سعید خان *

مرش آشیانی بایلغار متوجه دیار گجرات شد (سعید خان
 را) که صوبه دار ملتان بود (بدان ناحیه رخصت کرده او را
 همراه رکاب گرفت . و سال بیست و یکم او به همراهی شهباز
 خان بمهم گجپتی تعیین گردید . و چون در سال بیست و
 ششم شاهزاده سلطان مراد را با فوج مرتب بجانب کابل
 بایلغار متذبه ساختن مرزا محمد حکیم رخصت نمودند خان
 مذکور در جرانغار جا داشت . پس ازان [که پادشاه خود
 بکابل رفته عفو جرائم مرزا محمد حکیم نموده بایلغار جانب
 جلال آباد (که لشکر کلان درانجا بود) متوجه گردید] خان
 مذکور را همراه کرانت . و در مهم اودیسه (که بموردی راجه
 مانسنگه بمذبه ظهور آمد) مصدر ترددات شایان گردید . پستر
 — (۲) —
 همراه شاهزاده سلطان سلیم تعیین گشته سال چهل و نهم
 همراه ایشان ادراک ملازمت نموده به منصب سه هزار
 سربانندی یافت . در اوائل عهد جنّت مکانی زنده بود . تاریخ
 فوتش بنظر نیامده . پسرش مقصود نام (که پدر ازو
 گران خاطر بود) پس از جلوس جنّت مکانی (چون سعید خان
 برادر کلانش برای منصب ار عرض کرد) پادشاه در جواب فرمود
 هرگاه پدر از کسی ناخوش باشد چگونه قابل عذایت الهی
 و مرحمت پادشاهی تواند شد *

(۲) نطفه (پ) چهل و ششم . (۳) نطفه (پ) مرضی کرده .

• میر معصوم بہکری •

نامی تخلص - نیاگانش از سادات ترمذ اند - از دو سه
 پشت سکونت قندهار اختیار کرده - آبای او تولیت مقبرہ
 بابا شیر قلندر را (کہ از معنوی بزرگان وقت بوده و درانجا
 آسودہ) بشرکت بعضی سادات دیگر داشتند - پدرش میر
 سید صفائی نام داشت - بدان جهت میر را سید صفائی
 گویند - بہ بہکر آمدہ باءزاز و بزرگداشت سلطان محمود حاکم
 آنجا دل نہاد توطن گردید - و بہ سادات کھابروت سیوستان
 نسبت نمود - میر معصوم و دو برادرش درانجا متولد شدند -
 میر پس از فوت پدر در خدمت ملا محمد ساکن کنگری (کہ
 از توابع بہکر است) بتحصیل علوم اشتغال نمود - و بکمالات
 حمیہ آشنا گشت - چون بشکار نہایت موالع بود اکثر
 اوقاتش بتصید می گذشت - ناگاہ افلاس سنگ تفرتہ بہ
 جمعیت آباد احوالش انداخت - پا پیادہ عازم گجرات گردید -
 شیخ اسحق فاروقی بہکری (کہ در سرکار خواجہ نظام الدین
 احمد ہردی دیوان آن دیار صاحب اختیار بودہ) بنابر قدم
 معرفت (کہ در وطن یکجا بکسب علوم می پرداختند) میر را
 بخواجہ ملاقات داد - اتفاقاً دران ایام تالیف طبقات اکبری

(۲) نسخہ [ج] میر سید صفائی - (۳) نسخہ [ج] و سادات کھابروت

در میان بود - فصاحت و میر (که در تاریخ دانی یگانه روزگار بود)
 در گرفت - چنانچه ^(۲) خواجه هم اشعاره بمصاحبت و همدمی
 میر دران نهخته نموده - پس ازان بملازمت شهاب الدین
 احمد خان صاحب صوبه آنجا فائز گشته بتجویز منصب امتیاز
 گرفت - و بمردر ایام نامه بشجاعت و مردانگی بر آورده
 در خدمت عرش آشیانی دولت (رشناسی اندوخت - تا
 سال چهارم بمنصب ذو مد و پنجاهی ارج پیمای عزت بود -
 و بتدریج بقرب و اعتبار پادشاهی امتیاز یافته بحجابین
 ایران مامور گردید - و بفرط فراست و کار دانی مورد
 الطاف شاه عباس مقوی گشت - چون از ایران دیار مراجعت
 نمود در سنه (۱۰۱۵) یک هزار و پانزده از بارگاه جنّت مکانی
 بعنوان امین الملکی به بهکر رفته بود ^(۳) که ودیعت حیات
 سپرد - گویند بمنصب هزار اکبری رسیده بود - شعرا خوب
 می گفت - این بیت ازوست *

* چه خوش امت آنکه از خود دم و تو حال پرمی *

* بتو شرح حال گویم بزبان بیزبانی *

دیوان نامی مندری معدن الافکار در جواب مخزن الامرار تاریخ
 منده و مختصره در طب (که بمفردات معصومی موهوم است)
 تألیف ارمی . و کتابه نویس خوشخط بالادست بود - از هند

(۲) در [نسخه . ج] لفظ [هم] نیست . (۳) به بهکر رفته و هیئت الخ *

د تبریز و اصفهان همه جا در راه و منازل اشعار خود را
 بر سنگی مساجد و عمارات کنده - کتّابۀ دروازه قلعه آگره و
 مسجد جامع فتحپور بخط اوست - بقاع خیر بسیار اساس گذاشته
 خصوص در بلده سهر (که مسقط الراس اوست) - و در میان
 دریای پنجاب (که گرد بهکر است) عمارتی ستیاسو نام بنا
 نهاده که از نوادر روی زمین است - گنبد درباری^(۲) تاریخ
 آنست - زهد و تقوی بکمال داشت - و همت و سخاوت^(۳)
 را بجائے رسانید که تا بمردم اجلاف بهکر سوغات از هندوستان
 می فرستاد - و به اکابر و اصغر مہمانہ و مشاہرہ و میارمہ
 و فصلانہ و جمعگی مقرر کرده بود - اما آخرها (که بوطن
 رفت) آن حسن سلوک نماند - بل بنابر وجه مردم آنجا
 متذبی گشتند - گویند آبادکار بنوعی بود (که تقید می کرد
 که در محال جاگیر پاره جنگل برای شکار نگاه دارند -
 پهرش میر بزرگ است - در فترات سلطان خسرو او را
 مسلح از میان راه گرفته آوردند - کوتوال ظاهر کرد که این
 هم رفیق سلطان بود - او انکار کرد - جنت مکانی پرسید پس
 درین وقت سلاح برای چه پوشیدی - گفت وصیت پدر من
 است که شب چوکی با سلاح باشی - و چوکی نویس هم
 گواهی داد که امشب چوکی او بود - سلامت ماند - پادشاه

(۲) یعنی منہ ہزار و ہفت ہجری - (۳) نسخہ [۱] شجاعت *

از نوازش خانه زان پروري اموال پدرش بار بخشیده بود -
 در بخشیدگري فندهار مدتها بسر برده - زرفای پدر را (که
 به سي چهل لک (رپيه بود) باسراف خرج کرده دماغه
 بهم رسانيد که سر تواضع بکسي فرود نمي آرد) - و با هيچ
 صاحب صوبه آنجا نرسيد - و نوکواب پيش قزار وضع پاکيزه -
 داشت - در نظم و انديشه - در سرش عيادت -
 اما باقسام معيادات خود در - و عيادت - در -
 برکاب جنت مکاني رسیده تعين دکن در - و در -
 گذرانيد - چون حاصل جاگيرش کفاف معيشت او نمي کرد
 ترک دراز کرده در دطن طرح انامت ريخت - و بامت
 و باغات پدر قناعت ورزيد - در سنه (۱۰۴۴) هزار
 و چهل و چهار در گذشت - اولادش مانده - داره از آنها
 ببلده ملتان نقل نموده اند *

• ميرزا شاهرخ •

مير ميرزا ابراهيم بن ميرزا سليمان والي بدخشان است -
 در سنه ۱۰۴۴ در کنار قريبت جد بزرگوار پدرش يافت -
 در سنه ۱۰۴۴ در سنه ۱۰۴۴ [که ما بين واليه ميرزا محترم
 در سنه ۱۰۴۴ - در سنه ۱۰۴۴] که ميرزا سليمان باختيار او
 بود (از ابتدا مخالفت و ناسازگاري بود) بحرفهای خانه بر انداز
 (۲) نفع [ب] که سي لک رپيه - و نفع [ج] که سي چهل لک رپيه

بدخشیان بے حقیقت با جد روکش شده در مقام منازعت
 در آمد - و کار بجائے رسانید که میرزا سلیمان دسمت از وطن
 برداشته به هندوستان آمد - چنانچه شطرنج ازان در ضمن
 احوال او تحریر یافت - و ازان باز (که میرزا سلیمان بهند
 آمده رخصت حجاز گرفت) شاهرخ میرزا و والده اش بارسال
 عرائض و تعائف در خدمت عرش آشیانی پیوند عقیدت
 استحکام دادند - میرزا سلیمان از حجاز براه عراق معادرت
 کرده باعانت میرزا محمد حکیم فوجی به بدخشان کشید - و
 بتفویض ولایت (که در حوزه تصرف میرزا ابراهیم بود) بمیرزا
 سلیمان آشتی قرار گرفت - لکن در هر چند گاه فیما بین
 گرد دوری بر می خاست - اما تا والده میرزا در حیات بود
 زود زنجشها باصلاح گرائیده مهمات فی الجملة نهی درسمت
 می یافت - بعد فوتش میرزا بخود بینی و خود کامی افتاد -
 حال سپاه پراگندگی گرفت - امرا بر سر قبول باهم در آویختند -
 عبد الله خان والی توران (که وقت جو بود) این خبرها
 شنیده بر سر بدخشان آمد - ملازمان راه بے حقیقتی سپردند -
 ناچار میرزایان خیرباد ملک موروثی گفته بهزار دشواری
 برآمدند - چون بمرحد کابل رسیدند میرزا سلیمان بشرمزاری
 سابق اراده هند نکرد - میرزا با سه پسر حسن و حسین
 توامان و بدیع الزمان بعزم هندوستان راهی شد - در ملک

(مآثر الامراء) [۳۳۱] (باب الميم)

هزارجات خبر رسيد که عبدالله خان از کولابيان شکست خورد -
ميرزا باميد تصرف بصوب بدخشان عنان تافت - پس ازان
ظاهر شد که والي توران بر کولاب استيلا يافت - ميرزا بحال
تباہتر از پيش برگشت - و در راه ميرزا سليمان (که بهمين
خبر از کابل برآمده بود) دو چار شده براه سپري افتادند -
دريڼ اثنا فوج اوزبک در رسیده بتاراج پرداخت - دران
سراسيميکي پای اسب ميرزا سليمان از جای رفته بر زمين
آمد - ميرزا شاهرخ فرود آمده اسب خود را پيش کشيد -
آن هم محترائي شد - يکے از همراهان ميرزا سليمان را بر
اسب خود سوار ساخت - و ميرزا شاهرخ بچابکدستي بران
گريز پا برآمده تيزپويکي بکار بردند - درين زار و حسن
بصرش جدا شده زمانه تازه داغی بر دل بدر نهاد - چون
ميرزا راه هندوستان گرفته از تنگنائي ها بدرآمد بصر جدا
شده پيوست - کنور مانسنگه در حوالی دریای منده و راجه
بهگوانداس در لاهور مهمانداريها بجا آوردند - سال بيصت و
نهم در دار الخلافه شاهزاده دانيال استقبال نموده بملازمت
آورد - بجلوس محفل پادشاهي اختصاص يافت - و بانعام یک
لک روپيه نقد و اسباب فراش خانه و پنج زنجير فيل و نه
راس اسب و چند قطار شتر و چند خدمتگار مورد عاطفت
گريد - سال سي و هشتم آخر سنه (۱۰۰۱) هزار و یکم

(باب المیم) [۳۴۲] (مائرا الامرا)

عرش آشيانى ^(۲) شکر نها بيگم دختر خود را بعقد ازدواج او در آردن - و بايالت مالوه و منصب والى پنجهرزاري بلند پايه ساخته باثاليقئ شهباز خان کنبو دستورى تعلقه ارزاني داشت - و در سال چهارم با شاهزاده سلطان مراد بمهم دکن تعيين شده *

چون شهباز خان از احمدنگر برخاسته بمالوه آمد اوجين و گزين جاهای آن صوبه از شهباز خان برگرفته باقطاع ميرزا تذخواه شد - و شاهزاده در بالاپور بوار طرح اقامت انداخت - و فوج پادشاهي بمسردارى ميرزا شاهرخ و سپه سالارى خانخانان در سال چهل و يكم مقابل افواج هر سه دنياداران دکن (که بمسرى خواجه سهيل خان بيجاپوري صف آرا بود) به پيگار در آريخته آويزش سخت نمود - ^(۳) راجه علي خان مرزبان خاندیس (که سردار جرانغار عساکر پادشاهي بود) با بهياري فرو شد - اکثرى را پای همت از جا رفت - سران راجپوتيه دورتر رفته ايستادند - ميرزا شاهرخ و خانخانان فوج برابر خود را برداشته شب قرار بر فراز اسب گذرانيدند - بامدادان بيشتو سران مخالف را علف تيغ ساخته بقیة السيف رو بفرار آوردند - و در سال چهل سيوم (۱۰۰۷) هزار و هفت هجري حضور طلب

(۲) در [بعضى نسخه] شکر النسا بيگم - (۳) نسخه [ج] راجي علي خان *

(مآثر الامراء) [۳۳۳] (باب الميم)

گشته هواد درگاه رسيد - و در هدين سال شيخ ابو الفضل
بدکن رخصت يافت - و بميرزا علم و نقاره عذابت فرموده
دستور می مالوه شد که رفته سامان سپاه نمايد - چون بدکن
باز خوانند خود را زود رساند - ميرزا در تقديم خدمات پادشاهی
بهیچ وجه خود را معاف نمی داشت - چون شاهزاده سلطان
دانیال پس از گشایش احمدنگر به برهانپور نزد پدر عالی قدر
شتافت ميرزا را بداسبانی آن ناحیه گذاشت - هنگامی که
خان خانان از حضور باحمدنگر رسيد (ميرزا احرام ملازمت
بست - و پس ازان از گذار نربدا بهمراهی شاهزاده باز تعین
دکن گردید - و در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب عمده
هفت هزاری اختصاص يافت - و در سال دوم جهانگیری
سنه (۱۰۱۶) یکمزر و شانزده هجری در بلده ارجین
وديعت حیات سپرد - و بيزان شهر مدفون گشت - گویند
کابای بيگم دختر ميرزا محمد حکيم (که نیز در حباله نکاح
ميرزا بود) نعش او را برداشته بقصد آنکه در مدینه مشرفه
دفن نماید سفر حجاز اختيار کرد - از آسیب اعراب بادیه
نعش را بجماعه مکاره داده روانه نمود و خود ببصره آمد -
و ازان جا بشيراز رسيد - آله دردي خان حاکم فارس اعزاز
و احترام بجا آورده باصفهان فرستاد - در سنه (۱۰۲۲) هزار
و بیست و دو شاه عباس ماضي دارای اراک ادرا با ميرزا

(باب المیم) [۳۴] (مآثر الامراء)

سلطان علی مکتول عم خود مذاکحه نمود - لیکن میانگ او و بیگم الفتی رد نداد - القصة میرزا شاهرخ بشجاعت و نیک طبیعتی اتصاف داشت - جهانگیر پادشاه در پادشاه نامه خود می نویسد (که اگرچه در عالم بی حقیقت تر از بدخشی نخواهد بود اما شاهرخ گویا بدخشی نیست - بیست سال است که بهند آمده اصلا زبان هندی نمیداند - از پسرانش میرزا محمد زمانه در بدخشان حاکم جائی بود - در شورش اوزبکیه روزگارش بسر آمد - مدتها محمد زمانه جعلی دست آریز شورش ادبش بوده - و میرزا شاه محمد را میرزا محمد حکیم نزد خود نگاهداشت - و در حین رحلت میرزا شش پسر بود - حسن و حسین توامان - حسن همراه خسرو فرار نمود - رز درم دستگیر گشته زندانی شد - میرزا سلطان از خرد سالی در خدمت جنت مکانی تربیت یافته بود - می خواستند پادشاه صبیغ خود بدهند - از محل بعرض رسید که او زنان بهیار در خانه دارد - چون ازو استفسار شد قسم بقدم پادشاه خورد - خواجه سرایان بخانه او رفته زنان را بحبس آوردند - از نظر افتاد - غازیپور جاگیر یافته در آنجا درگذشت - میرزا بدیع الزمان مشهور بمیرزای فتحپوری در عهد جنت مکانی بخشی دکن بود - بعد ازان پتن گجرات جاگیر یافت - مشیت استخوان مبلو

بهرارت و فتنه بود - حتی برادران تنگ آمده در بتن
 بقتل رسانیدند - مادرش بحضور آمده دادخواه شد - اما
 چنانچه باید مدعی خون نشد - برادران چلده محبوس
 بودند - میرزا مغل ترقی نکرد - دختر داراب خان در خانه
 داشت - بجاکیر برگزیده نیم کهار بیهواره می گذرانید - دیگر
 میرزا شجاع نجابت خان است که جداگانه مذکور شده *

• میرخلیل الله یزدی •

از احماد قدیمی نژاد اصوة العرفا سید نور الدین شاه
 نعمت الله دلی است که بشف و کرامات معروف آفاق بود -
 نسب شریفش بامام المتقین امام موسی کاظم (صلوات الله
 علیه و علی آبائه الکرام) می رسد - هرچند مولد و منشای
 سید بتحقیق نه پیوست اما پس از اتصاف بکمالات صوری
 و معنوی استفاضه از بهیاری اکابر زمان برگرفته بحرمان طرح
 سکونت ریخت - علمای آنجا تکفیرش کردند - فرمود -
 یَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ - چون سید
 مرید عبد الله یمنی شافعی است برخی از را شافعی مذهب
 پندارند - اما ازین قطعه اش خلاف آن ظاهر گردد *

• قطعه •

* گویند مرا چه کیش داری *

* ای بیطهران چه کیش دارم *

* از شافعی و ابو حلیفه *

* آئینه خویش پیش دارم *

* اینها همه تابعان جد اند *

* من مذهب جد خویش دارم *

مولفانش از نسخ و رسائل قریب به پانصد رسیده -
 میم فضائش چون باقطار عالم انتشار یافت ملوک روزگار
حلقه ارادت او در گوش کردند - در سنه (۷۲۸) هفصد و
 بیست و هشت یا سی و چهار بجوار رحمت حق منزل
 گزید - و در قصبه ماهان ^(۲) از توابع کرمان مزارش مطاف
 اقامی و ادانی ست *

اهل خبر را یک گونه اختلافی در ارلاد سید بزرگوار افتاده -
 آنچه ازین سلطه ابا عن جد در بلده یزد بر رساده نیالان
 عالی شان تا الآن اتکا دارند خود را از نسل امیر غیاث الدین
 می گیرند که فرزند بلا واسطه سید است - و برخه برانند
 که آن عالی قدر را غیر از شاه خلیل الله پسر نبوده -
 چون سلطان احمد شاه بهمنی دکن ^(۳) که شهر بدر احداث
 کرده اوست (غالبانه معتقد سید گردیده التماس قدوس
 یکی از ارلاد امجادش نمود سید بجوادی فرزند
 غیر از در باغ حیات ثمره نداشت) (اضی نشده)

(مآثر الامراء) (۳۳۷) (باب الميم)

پسرزاده مير نور الله را روانه نمود - درين صورت نظر بر
تطابق غياث الدين شايد لقب شاه خليل الله باشد - و نيز
احتمال است که ولادت امير غياث الدين بعد از اين حکايت
واقع شده باشد *

آردده اند که سلطان احمد مقدم مخدوم زاده را گرامي
داشته با امرا و شاهزادها تا حوالی شهر لوازم استقبال
بجا آرند - و در موضع ملاقات قریه آباد کرده به نعمت آباد
موسوم نمود - و در تبخيل و تکريم باقصری الغایه کوشیده
مخاطب به ملك المشائخ ساخت - و بر ارلان سيد محمد
گيسودراز تقدیم فرمود - و دختر خویش بهباله نگاهش
در آرد - شاه خليل الله هم بعد از ارتحال والد ماجد خود
با دو پسر شاه حبيب الله و شاه محب الله محمدآباد بدر را
بورزد خویش سعادت آموذ گردانید - و مقصی المرام بوطن
مالوف معارذت نمود - و گروهی برانند که در دکن فوت
کرد - و چون شاه حبيب الله و شاه محب الله نيز بمصاهرت
سلطان احمد شاه و پسرش شاهزاده علاء الدين اختصاص
یافتند شاه حبيب الله در سلطنت سلطان علاء الدين بهمني
در گذشت - مير نور الله امر سجاده نشيني برادر کوچک
شاه محب الله تفویض نمود - و خود کر و فر امارت

(۲) نهمه [پ] سيد محمد گيسودراز قدس الله سره العزيز *

(باب المیم) [۳۳۸] (مآثر الافرا)

چیده صاحب طبل و حشم گردید - و قصبه بیر اقطاع یافت -
و چون نوبت سلطنت بهسر سلطان علاء الدین مشهور بهمایون
شاه ظالم رسید شاه حبیب الله را (که مخالفین در زبده بود)
مقید ساخت - چون دود سرداری بدماغش پیچیده بود از
زندادان گریخته آخر کار کشته گردید *
* ع *

* بر آمد روح پاک نعمت الله *

تاریخ است - و فرزندان ایشان تا حال در دکن هستند - و
لخته در بدخشانات و توران نیز خود را بسید نسبت دهند -
یکتمل که بتصاریف ایام یکی از اولادش بدان ولایت افتاده
باشد - غریب آنکه هر کدام معتقد علاقه دارند - و آنرا
منسوب بهسید میکنند - و چون ازین سلسله بحال آنها (که در
یزد و کرمان بجانشینی جد بزرگوار اختصاص دارند) تفرقه و
اختلال راه نیافته بصحمت نسب و التزام طریقه آبای گرامی
اقرب اند - و آن (که ازین دودمان در فارس و عراق بر
هستند دولت و حشمت بر آمد)^(۲) میر نظام الدین عبد خلف
شاه صفی الدین پسر امیر غیاث الدین مذکور است - پس از
احراز فضائل صوری بمنصب صدارت شاه اسمعیل صفوی
امتیاز یافت - و چون وکیل السلطنة امیر نجم ثانی را بدین
خانداں عالیہ اعتقاد موفور بود هنگام رفتن او ببلخ نیابتش

(مآثر الامراء) [۳۳۹] (باب الميم)

نیز بمیر باز گردید . و پس از کشته شدن امیر نجم در
امور و کالت شاهي عام استقلال برافراخت . و در سنه (۹۲۰)
نهند و بیست در جنگ چالدران بدست رومیه شربت ممات
چشید . پسرش سید نعیم الدین مشهور به نعمت الله ثانی
(که بتقوی و پرهیزگاری مرجع خلایق بود . و ارفاقش باذخار
مثنویات مصروف) شاه طهماسب صفوی همشیره خود
خانم خاتم را به ازدواجش درآورد . و او در همدان
برحمت حق پیوست . متورکانش زیاده بر چهل اک (رومیه
بود . که بولد ارجمندش امیر غیاث الدین محمد میرمیران
و صبیله اش پری پیکر خانم تقسیم یافت . میرمیران مورد
اکرام و اجلال شاهي گشته بلقب مرتضی ممالک اسلام فایز
گردید . و پسرانش میر نعمت الله و میر خایل الله نیز
بمصاهرت دودمان صفویه سر عزت برافراختند . عقیدت کیشان
سلسله شاه نعمت الله بار میردانه ملوک کرده اقتباس انوار
سعادت می نمودند . در رفعت شان و علو مکان و کثرت
اسباب ثروت و مکنت و منزل و حدائق و غایت تکلفات
در مآكل و ملابس نظیر خود نداشت . حامل ادارات و
محصولات و محاسنات آن سلسله پنج هزار تومان می شد .
و چون مزاج میر خالی از واقع طلبی و شورش اندازی نبود
در سال سیوم جلوس شاه عباس ماضی سنه (۹۹۸) نهند

و نود و هشت یکتاش خان افشار پسر دلی خان قورچی باشی
 حاکم کرمان و یزد را (که مرد محیل صاحب داعیه
 بلند پرواز بود - و دامادش می شد) بران داشت که در
 تمام ولایت فارس لوای اقتدار برافراخته فرمانروا شد - و
 انجام کار با یعقوب خان امیرالامرای آن دیار در حوالی
 یزد زد و خورد نموده بشهر در آمد - یعقوب خان بمیر میران
 گفته فرستاد که از دشمن دولت شاهست - بشما سپردیم - میر
 برای رفع ^(۲) مظنه اتفاق و عدم مواخذه خود از را بلطائف
 الحیل نگاه داشت ^(۳) - تا آن که از خود بخود کشته شد -
 مع هذا یعقوب خان بحال میر و سایر اولادش غیر از استخفاف
 روا نداشته مبلغها برسم پیشکش و ترجمان بازیافت نمود -
 اما بر اعزاز و احترام میر خلیل الله (که همیشه با پدر و
 یکتاش خان مخالف بود) افزود - و زوجه یکتاش خان را
 (که دختر میر میران بود) بعد انقضای عدت بنکاح خود
 آورد - پس ازان (که بنش پسر زر کمر دانی از جا رفته
 سر خود سری برافراخت) شاه در سال چهارم متوجه فارس
 شد - میر میران در ادراک ملازمت بود - در خلال این حال
 شهر بانو بیگم زوجه میر نعمت الله پهرش (که شوهر دختر
 شاه طهماسب بود) در اصفهان باجل طبیعی در گذشت -

(مآثر الامراء) [۳۴۱] (باب الميم)

شاه خود رفته تعزیه و تسلیه فرمود . اما زیاده احترام
خیافته منظور نظر عاطفت گشت . و چون شاه به یزد تشریف
آورد در باغ گلشن (که مقام و محکم میر خلیل الله است)
نزد فرمود . حرم محترمش (که دختر اسمعیل میرزا پسر
شاه طهماسب بود) باوازم مهمانداری پرداخت . شاه میر
خلیل را بشفقتهای گوناگون برنواخته مهمات یزد بار ارزانی
داشت . و پستور میر خلیل الله نیز بذات جهت مورد عتاب
شاهی گشته از بیم جان با در پسر خود میر میران و میر
ظاهر الدین فرار اختیار نموده به تباہ حالی و بے سرانجامی
دخت غربت بدارالامن هندوستان کشید . و در سال دوم
چهارنگیری (۱۰۱۶) هزار و شانزدهم هجری به دارالسلطنة
لاهور بآستانبوس جنت مکانی شرف اندرز گشت . و منصب
هزارری در مد سوار و تناخواه قبول جید و عطای درازده
هزار (دویست و پنجاه) مدد خرج چهار کامیابی براندرخت . و
هفتاد سال تمام نگذشته بود که بمرض اسهال و دیغمی حیات
میره . پسر کلانش میر میران مشمول عنایت پادشاهانه گشته
به مالک بانو بیگم صبیحہ آصف خان بیمن الدوله منسوب گردید .
و دو پسرش میر عبد الهادی و میر خلیل الله (که بذات
مغر سن در ولایت مانده بودند) جنت مکانی از فرط
تفضل و مهربانی بشاه عباس نوشته بهند طلبید . چنانچه در

(باب الميم) [۳۴۲] (مآثر الامراء)

احول آنها (که هر یک رکن رکن سلطنت هندوستان شده اند)
بزرگان خامه گزارش یافته - میر ظهیرالدین از ملازم پیشگی
استعفا جسته برسم گوشه نشینی می گذرانید - و اعلیٰ حضرت
از قدر شناسی بهره هزار درپیه سالیانه موظف فرمود - و در
جشن عید و نوروز با نعام خاص مخصوص می گردانید - پسرش
میر نعمت الله بمنصب هزاری سرافرازی یافت - در سال بیست
و پنجم بمنصب دامادی میرزا مراد کام موقی نیر میرزا
رستم قندهاری (که بفوجدارئی جونیپور سرافرازی یافت) بنیابت
مشار الیه موصف گردید - و در مبادی سلطنت عالمگیری بخطاب
خانی و افزونی منصب چهره طالع افزوخته با خسرو می بود *

* محمد قلی ترکمان *

از امرای عهد عرش آشیانی سمت - ابتدا بتعیذاتی موبه
بنگاه شرف اندوخت - چون مقدمه مظفر خان در فساد
باغیان بنگاه از انتظام بر افتاد از چند با اهل بغی
دم پائی کرد - پس ازان بصفحه برائم معزز شده سال سی ام
همراه کنور مانسنگه بصوبه کابل رخصت پذیرفت - و در
مهم افغانه مصدر ترددات نمایان گردید - سال سی و نهم
(که پاسبانی کابل به قلیچ خان باز گردید) کشمیر از تغیر
میرزا یوسف خان در اقطاع او و همزه بیگ ترکمان برادرش
و چند کس دیگر قرار یافت - سال چهل و پنجم (که

پادشاه بجزوبی دیار نهضت فرمود (بعضی از مردم کشمیر
 ابداچک پور همین را بسر داری برداشته غبار فتنه برانگیختند -
 (۲) علی قلی پسر نامبرده با جمعی آویزش نموده چهره فیزی
 بر افروخت - و سال چهل و هفتم بمنصب هزار و پانصدی ذات
 و ششصد سوار و غذایت فیل و حمزه بیگ به هفت صدی
 ذات و سیصد و پنجاه سوار سرفراز گردیدند - و سال
 چهل و هشتم (چون علی رای زمیندار ثبت خرد پا از
 حد ادب بیرون نهاده بحوالی کشمیر آمد) مشارالیه با
 جمعیت خود بمقابله شتافت - زمیندار مذکور از غایت رمب
 بے جنگ عرصه فرار بیمود - مقارن آن سیف الله پسر قلیچ
 خان از لاهور بر طبق حکم محکم بکومک رسید - تا جائی
 (که گذر سوار میسر بود) تعاقب بعمل آمد - و سال
 چهل و نهم اکبری در مالش ایدر زمیندار مرور و تنبیه
 ابداچک پای همت افشوده با آن (که مخالفان به پناه
 گریوها سر راه گرفته بسنگ و تیر کارزار می کردند) بر
 کوه برآمد - و هنگامه مخالفان را پراکنده ساخت - سال
 دهم جهانگیری از حکومت کشمیر معزول شد - پایان
 احوالش معلوم نیست - حمزه بیگ سال چهل و نهم اکبری
 بمنصب هزاری رسیده *

• مهتر خان •

انیس نام غلام جنت آشیانی است از کره مانکهور
 باسیری آمده بخدمت درباری خادمان محل بسر می برد .
 در اوان عزیمت عراق بهمراهی رکاب و خدمت خزینه داری
 شرف امتیاز داشت . و چون سال چهاردهم جلوس عرش آشیانی
 قلعه رنتنهور مسخر اولیای دولت گردید صادر او شد .
 و سال بیست و یکم که بنور مانسنگه جهت تنبیه رانا
 پرتاب زمیندار میوار تعیین گردید نام مهتر خان نیز داخل
 همراهیان او گشت . و روز جنگ رانا موتی الیه چندادول
 فوج ظفر موج بود . پستر بکومک امرای دیار شرقی مامور
 بوده مصدر نیکو خدمتی گشت . و پس از چندی او را
 در دار الخلافه آگره گذاشتند . بمنصب سه هزاره ذات
 و سوار مرتقی شده سال سیوم جهانگیری مطابق سنه
 (۱۰۱۷) هزار و هفده هجری از دار فنا بهر منزل بقا
 پیوست . هشتاد و چهار سال عمر یافته بود . ساده لوحی
 او بسیار زبان زد است . گویند در حکومت اکبر آباد
 قافله سوداگران بیرون شهر فرود آمده بود . شتران آنها
 دزدان بردند . چون این معنی بمجمع خان مشارالیه رسید
 دران سر زمین آمده چپ و راست نگاه کرد . و گفت
 . من یافتم . بفاصله روزی چند کسی پرسید که چه یافتند .

(مآثر الامراء) [۳۴۵] (باب العثم)

گفت این کار دزدان اسمی - پس مردم همسایه را جمع کرده
بعد سرزنش گفت که امشب شما را مهلت دادم - درین
کنج خانه خاک اندازی ننمایید - فردا اگر شترها ظاهر
نشد مورد عتاب خواهید شد - با سادگی نیک ذاتی فراهم
داشتی - علوفه سپاه را ماه به ماه میداد - و از جرأت و
مردانگی خالی نبود - چون اصلش از قوم کایته بود رعایت
این قوم بسیار می کرد - بهمرش مونس خان در عهد جهانگیری
منصب بانصدی ذات و یکصد رسی سوار داشت - ابوطالب
نمیره مهتر خان دران عهد خزانچی موبه بنگاله بود -
گویند نزد قاسم خان موبه دار آنجا رزے سر دربار ابوطالب
آمده بتقریبی گفت که هر نواب احوال تعلقه من معلوم است -
چون ابتدا قاسم خان خزانچی آن موبه بود ازین حرف
سرگراش شده از دربار برخاست - مردم به ابوطالب گفتند
که این حرف چرا گفتی - نمیدانی که سابق نواب هم این
تعلقه داشت - روز دوم آمده مر دربار بعرض رسانید که
به بنده املا اطلاع نبود که سابق نواب باین تعلقه سرافراز
بودند - قاسم خان زهرخنده کرده گفت که این همه از
آثار جد شما مهتر خان است *

• میرزا غازی بیگ •

پسر میرزا جانی بیگ ترخان است حاکم تپه - چون

(باب الحیم) [۳۴۶] (مائرا امرا)

میرزا در رکاب پادشاهی در برهانپور زندگی سپرد و
عرش آشیانی غائبانه میرزا غازی را مشمول عواطف داشته
آن ولایت را بدر باز گذاشتند میرزا بر مسند آبای گرامی^(۲)
برآمده جمعیت بسیار فراهم آورد - خسرو خان چرگس (که
وکیل مد سالد آن سلسله و مدبر صاحب نقش بود) بفکر
دیگر افتاد - عرش آشیانی سعید خان را با پسرش سعد الله
خان بالتزاع آن مملکت مامور فرمود - میرزا برهانپوری سعادت
در بهکر آمده سعید خان را دید - و برفاقت او در سن
هفده سالگی شرف اندوز ملازمت گردید - تهته بحال ماند -
چون نوبت سریر آرائی هندوستان بجنت مکانی رسید نقش
طالع او خوب نشست - صوبه ملتان هم ضمیمه گشته
بخطابه فرزندی و منصب هفت هزاری بلند رتبه گردید - و
چون همین خان شاملو حاکم هرات قلعه قندهار را محاصره
نمود میرزا با فوجی شایسته تعیین شد - پس ازان حکومت
قندهار بمیرزا تفویض یافت - درانجا بهمت و حسن سلوک
با مترو دین عراق نامه بر آورد - و با شاه عباس طریق
مراسلات مملوک نمود - گویند شاه مکرر خلعت فرستاد - و در
سنه (۱۰۱۸) یک هزار و هزده میرزا سه چهار روز بیماری^(۳)

(۲) نسخه [ج] بمسند آرائی بر آمده - (۳) نسخه [ج] هزار و هجده .

کفیده در بیعت و پنج سالگی فوت کرد . غازي قاري (۲)
 اوست . مردم تهمت آن را بر لطف الله بهائي خان (که
 صاحب و وکیل میرزا بودن و بنا بر آنکه با پدرش خسرو خان
 چرکس میرزا بے غلبتي داشت) بستند . میرزا غازي بيگ
 بسیار مستعد و بصحبت اهل سخن مشغوف بود . خود هم
 شعر مي گفت . وقاري تخلص مي نمود . گویند در قندهار
 شاعر بود باین تخلص . میرزا بيگ هزار روپيه و خلعت
 و اسب از این تخلص خرید کرد به مناسبت تخلص پدر
 (که حلیمي بود) . میرزا در نغمه پردازی و طنز نوازي
 بے نظیر بود . همه ساز را خوب مي نواخت . ملا
 مرشد گفته *

* گر نغمه سازت بسکون مي آید *

* رمزي ست بگویمت که چون مي آید *

* از بسکه بگرد زخهات مي گردد *

* پیچیده ز طنز برود مي آید *

گویند در قندهار مجلس میرزا مجید صاحب کمالان بود .
 مثل ملا مرشد یزدجردي و طالب آملی و میر نعمت الله
 واصلی و ملا اسد قه خوان . گویند چون تغزویی گیلانی
 از ابران عازم هند گشت و به قندهار رسید میرزا بالتقا

(بایر المیم) [۳۴۸] (مائرا الامرا)

تمام نگاه داشت - اعز و دیگر خصوص ملاء مرشد و اسدی
 و خلیا در شعرش می کردند - رنجیده به رخصتی روانه لاهور
 شد - میرزا متاسف گشته رقعۀ نوشت - و از ملاء مرشد
 و اسدی فیض معذرت نویسمانید - شاید که معادرت نماید -
 غفور در جواب اعزه نوشت *

- * آن جیفه که در جنگ در کرکس باشد *
- * حیف است که لوث دامن کس باشد *
- * خورا طلب شاخ زیادت طلبی ست *
- * با یک سر خر در گوش خر بس باشد *

میرزا بدستور پدر شیفتگی تمام بشراب داشت - در روز شب
 درین کار می گذرانید - و اعتیاد بازائه بکارت کرده بود که
 هر شب یکی را از هر جا بهم رسانیده می آوردند - باز روی
 او نمی دید - ازین بود که مدتها در شهر تهته هر زنی
 بدکار خود را به میرزا منسوب می نمود *

* میران صدر جهان پهبانی *

پهبانی دیه ست از توابع لکهنؤ - میران مرد فاضل
 خوش طبع بود - در عهد عرش آشیانی بوساطت شیخ
 عبد النبی صدر انتای ممالک محروسه بدر قرار گرفت - و
 چون عبدالله خان اوزبک والی توران به بادشاه بر نوشت که

که اجل موانع در ارسال رسل بعضی انحرافات دینی بود که
بر الحقه شائع گردیده - عرش آشیانی در سال سی و یکم
میران را با اتفاق حکیم همام به یلچی گری روانه توران دیار
خرمود - و در نامه (که بار (تم پذیر گشت) درین مقدمه
پایین در بیت اکتفا رفت *

* شعر *

* قِيلَ إِنَّ إِلَهَ ذُو رَدَدٍ *

* قِيلَ إِنَّ الرَّسُولَ قَدْ كُنَّا *

* مَا نَجَا إِلَهُ الرَّسُولِ مَعَا *

* مِنْ لَمَانَ الرُّزَى فَكَيْفَ أَنَا *

میران در سال سی و چهارم از توران معادرت نموده در
خطه کابل بملازمت استسعاد یافت - و در سال سی و پنجم
در جشن آبان ماه به پیشگاه خلافت مجلس باده پیمائی بود -
میر صدر جهان مفتی و میر عبدالهی میر عدل هر دو نیز
ساعره در کشیدند - پادشاه این بیت بر خواند * بیت *

* در دور پادشاه خطابخش جرم پوش *

* حافظ قرا به کش شد و مفتی پیاله نوش *

تا سال چهارم بمنصب هفصدی رسیده بخدشی مدارت کل
اختصاص گرفت - پس ازان گویند ترقی کرده پدایه امارت
و منصب در هزاره متصاعد گشت - هنگام (که جنحی مکانی
در ایام شاهزادگی نزد شیخ عبد النبی پدر چهل حدیث

(باب المیم) [۴۹۰] (مآثر الامراء)

می خوالد سید بطور خلیفه می بود - شاهزاده بسیار دوست
 میداشت - روزی بسید وعده فرمود که اگر نوبت سلطنت بما
 میرسد قرض ذمه شما ادا میکنم - یا هر منصبی که میخواهید
 می دهم - پس از جاوس میران را مختار کردند - او
 ادای قرض بر خود گرفته منصب چهار هزار در خواست -
 جنت مکانی بمنصب مذکور بر نواخته با بحالی مدارت بر
 قرب و اعتبارش افزود - و قنوج بجاگیرش تنخواه گردید -
 سید محسن نافع الخاق بود - در مدارت زمان جنت مکانی
 چندان مدد معاش بمردم داد که آصف خان جعفر پادشاه
 عرض نمود که آنچه عرش آشیانی در مدت پنجاه سال
 بخشیده اند میران در پنج سال داده - صد و بیست سال عمر
 داشت - اصلا در عقل و حواس فتور راه نیافت - گویند
 مشیت استخوانی مانده بود در خانه پیوسته بر بستر ضعف
 افتاده - همین که بحضور پادشاه می آمد بنیروی حب جاه
 دیرتر می استاد - و بے استعانت غیر برای زینہ آمد و رفت
 می کرد *

- * نیستت گاه نماز از ضعف قدرت بر قیام *
- * لیک پیش پادشاه استاده تا شب بے عصا *

در سنه (۱۰۲۰) هزار و بیست و دومت حیات سپرد -

گویند سید طبع موزون هم داشت - در مبادی حال لب باشعار

(مآثر الامراء) [۴۵۱] (باب العليم)

مي گشود . پس ازان (که قاصد قابليت از بخلعت افتاد
مخلع گرديد) بپاس شريعت غرا خود را ازان باز داشت .
پسر کلانش مير بدر عالم منزوي بود . و پسر دوم سيد
نظام مرتضی خان (که بمصاعد امارت ارتقا نموده) ذکرش اندوده
صفت ترقیم^(۳) یافته .

* ميرزا چين قليج *

خلف ارشد ميرزا قليج محمد خان اکبري است . از ارباب
فضل و کمال بود . نزد ملا مصطفى جونپوري تلمذ نموده^(۴)
کتاب درسيه را گذرانيد . و باکثر صفات حميده متحلي
گرديد . و در جود و سخا دست بلند داشت . و خالي
از شجاعت و پرداي نبود . و بتدبير ملکي بهيار ميرسيد
و مدتهای مدید در فوجداری جونپور و بذارس گذرانيد .
و گویند در مجلس آرائي سابقه داشت . و محفلش نعم
باصباب عیش و طرب آراسته و پیراسته مي گرديد که
مشاهد آن زاهد صد ساله را به صورت مي انداخت . چون
پدرش در عهد جهانگیری وديعت حیات سپرد برادر خرد
از ميرزا لاهوري (که نزد پدر محبوب ترين اولاد و با
هزاران ناز و نعمت پرورش یافته کنار پدر بوده . اما

(۲) نسخه [ب] امارت و فضل و کمال - (۳) نسخه [ج] ترقیم -
(۴) نسخه [ج] نزد ملا مصطفى تلمذ نموده .

طینتش خمیر مایه یک جهان فتنت و آشوب و نالش بمفسده
و شیطنت بریده بودند) بمیرزای مذکور پیوست - چندی
نگذشته بود از خلل دماغه (که داشت) دست تصرف بملک
پادشاهی دراز ساخت - و در حوالی جونپور سر خود سری
افراخته خود را موعون و زبان زد به بغی و طغیان کرد . تا
(۲)
آنکه بشومی او میرزا چین قلیج دران هنگامه کشته شد - و
اموالش بضبط سرکار پادشاهی در آمد - گویند یک سال سالم
نویسندها عرض اجناس را می نوشتند *

در سنه (۱۰۲۲) هزار و بیست و دوم هجری هنگامی
(که در دارالخیر اجمیر (ایات جهانگیری نزل داشت)
ملا مصطفی را (که از مشاهیر علمای جونپور بود) بسبب
استادی میرزا طلب حضور کرده می خواستند آن بیچاره را
بعتاب و خطاب در آرند - ملا محمد تهته (که بهمن آخوندی
(۳)
آصف جاه شهرت داشت - و با تبهر علوم و از مقربان
آن خان ذی شان بود) با ملا بمباحثه علمی در آمد - و
تا یک هفته لایق قطع صحبت ملاحظه مفرقه بود - چون
بمباحث علمش را رسید خود شفیع گشته ازان بلیه نجات
بخشید - ملا عازم مکه معظمه گردید - و بوطن اصلی معادرت
نموده بجوار (حمت پیوست - میرزا لاهوری آیت بود از

(مآثر الامراء) [۳۵۳] (باب الميم)

جلال بل آفته بود مالا مال از وبال و نکال - هيچ حيثيت
نداشت - پارچه کوشته کريه منظر بد خصال - و عيش و نشاط
او منحصر باواز تازيانه بود - تمام روز بايست مدای تازيانه
بگوش او برسد - یک لحظه از سياست خلق خدا نمي آسود -
خدمتگاران را زنده در زمين دفن میکرد که خبر منکر و نکير
بيارزد - و بعد ازان (که قبر را را مي کرد) آن مظلوم را مرده
مي يافت - در کوچه و بازار بر درش نفران سواره ميرفت -
و فريادش بسبب عمدگي پدر هيچ جا نمي رسيد - در آن
وقت (که پدرش صوبه دار لاهور بود) گاهيکه مي شنيد بخانه
هندوئي عروسي ست خود آنجا رفته عروس را جبراً برداشته
مي آورد - هرگاه درثه او پيش پدرش فرياد ميرفتند با آن
همه علم و تقوی (که خود را مجتهد وقت مي دانست)
آنقدر مغلوب محبت پسر بود که جواب ميداد که گویا
شما با ما نسبت قرابتي درست مي کرده باشيد - و چون
ميرزا چين قايم بشامت آن تبه کار گرفتار گشت ميرزا
لاهوري را گرفته بحضور آوردند - مدتی محبوس بود - آخر
رهائي يافته يوميّه مقرر شد - به پای درس اکبرآباد بگذار
چون خانه کبرتر بهيار بهم رسانيد - وجه معيشتش
بحوال بود - بتلخي زندگاني مي نمود - و مکانات اعمال زشتي

(۲) نسخه [۱] تهر را ميگرد .

(باب الميم) [۳۵۴] (مآثر الامراء)

خود مي کشيد - تا در گذشت - از پسر و قرابتيان قليج
 محمد خان مثل ميرزا چين قليج و قليج الله و بالجوقليج^(۲)
 و بيرم قليج و جان قليج - بيشتر در خور حال مناصب
 داشتند - در گذشتند *

• ميرزا فريدون خان برلاس •

پسر ميرزا محمد قلي خان برلاس است - بعد فوت پدر
 مشمول عواطف عرش آشياني گرديده بمنصب مناسب سرفرازي
 يافت - سال سي و پنجم جلوس همراه خانخانان عبدالرحيم
 بهم تهنه دستوري پذيرفته مصدر تودعات شايد گشته - چون
 ملك تهنه گشايش يافت سال سي و هشتم بايمای سرگروه
 همراه جاني بيگ (دانه بارگاه سلطنت شده شرف ملازمت
 اندوخت - تا سال چهارم بمنصب پانصدي رسیده - پس
 (ازان که تخت سلطنت بجالوس جهانگيري زمين و زينت
 پذيرفت) سال دوم نامبرده در صوبه آله آباد جاگير يافته
 بمنصب هزاري ذات و سوار مفتخر گرديد - سال سيوم از
 اصل و افزافه بمنصب هزار و پانصدي و يکهزار و هيصده
 سوار و پستر بمنصب دو هزار سوار تصاعد نمود - سال هشتم
 بتعييناتى سلطان خرم بهم رافا امر سنگه شتافته - و پستر
 برهمه حق دامل گشت - پادشاه حق شناس مهر علي^(۲)

(۲) نسخه [ج] بالوقليج - (۳) در [بعضی نسخه] مهر علي برلاس *

(مآثر الامراء) [۳۵۵] (باب الميم)

بهر ار را به منصب هزارى ذات و هزار كامياب گردانيد *

* محتشم خان شيخ قاسم فتحپورى *

برادر اسلام خان شيخ علاء الدين . سال سيوم جلوس

جنيت مكاني بمنصب هزارى پانصد سوار فائز شده . سال

پنجم باضافه دريستم و پنجاه سوار اختصاص گرفت . بعد

فوت اسلام خان در منصب افزوده . سال هشتم بنظم صوبه

بنگاله مامور گرديد . سال نهم از اصل و اضافه بمنصب

چار هزارى چهار هزار سوار مرافقت برافراخت . چون از لوازم

سردارى بل از مرام سازداری بهره نداشت مردم آنجا از

رنجیده خاطر بودند . فوج با کمال بے تدبیری بتسخیر ملک

آشام تعین نمود . همین که به چهار منزل ازان ملک طی

گردید آشامیان شبحون زدند . و چشم زخم عظیم بفوج مذکور

رسید . چون این معنی بعرض پادشاه در آمد ار را از

تعلقه مذکور تغیر کرده از نظر افکند . او در همان ایام سفر

ملک بقا گزید *

* ميرزا على بيگ اکبر شاهى *

مولد و منشای ار بدخشان است . بمکارم خصال و معاصر

مفات آراستگي داشت . چون وارد هند گشت نقد اخلاص

در ضمير مرش آشياني تمام عيار نمود . بخطاب اکبر شاهى

مرافراز فرمود : در معارف و مغاير پردلي و مردانگ با

سهي و سرداري بكار مي برد . در يـساق دكن كمى شاهزاده سلطان مراد گرديد . چون شاهزاده از احمدنكر بمصالح و آشتي بزرگش صادق خان باقتضای مصلحت سال چهل و يك در مېكر بنگاه ساخت . آردر خان و عين خان با ديگر دكنيان بشورش آرائي برخاستند . صادق خان گزين فوجي بمرکردگي ميرزا معين نمود . او ناگهاني بر آردري آنها ريخته برخاست . و فرادران غنيمت و فيلان و زنان اكهاره بدست آورد . آزين چيره دستي خداوند خان و غيره امرای نظام شاهيه با ده هزار سوار پسيچ پيكار در سرگرفتند . صادق محمد خان بهرادرای ميرزا علي بيگ هشت گروهی پتھري بر ساحل گنگ در آريخت . ميرزا آن روز کارنامه مردانگي بجا آورده خداوند خان را (كه با پنج هزار سوار بدر آريخته بود) هـم شـكست . و در سال چهل و سيوم قلعه راهوتـره از مضافات دولت آباد را بمحاصره يك ماهه برگرفت . و در همين سال بكوشش او قصبه پتن (كه پاستان شهره اسم بر ساحل گودادري) گشوده گشت . و در آخر اين سال قلعه لوهمكه دولت آباد نيز بسعي ميرزا مفتوح گرديد . و اين هر دو قلعه از كم آبي مسبار شده تا امروز بر همان نهج است . ميرزا در هنگام ميه سالاري شيخ ابو الفضل هم

(۲) در [بعض نسخه] پاتھري - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] نيست .

(مآثر الامراء) [۳۵۷] (باب الميم)

آريزهای نمايان نموده کارهای شايسته سرکرد - و در گشایش
قلعه احمد نگر گزين يار ملازمان شاهزاده دانيال بود - در
سال ^(۲) چهل و ششم عرش آشياني در جلدري حسن خدمات
ميرزا را بمرحمت عام و نقاره بلند آرازه ساخت - پس ازان
مدتی کومکي خانخانان بوده در دکن بسر برد - در عهد
جنت مکاني بمنصب چهارهزاري سرافرازي يافته بحکومت
کشمير مامور شد - و بعد ازان بتايلاند ارجی موبه اردهه شتافت -
و هنگامی (که دارالخیر اجمير مهبط اوبه جهانگيري گرديد)
بعضور رسیده روزی بزيارت روضه معينه رفته بود - قبر شهباز
خان کنبورا (که درون محوطه است) دیده در بغل گرفت
و گفت درصحت قدیمی ما بود - و جان داد - همانجا مدفون
گشت - و این واقعه سال يازدهم جلوس بیست و دوم
ربیع الاول سنه (۱۰۳۵) هزار و بیست و پنج هجري بمنصه
ظهور رسيد - اگرچه نوکر کم نگاه مي داشت اما همه
عمده و بیش علوفه بودند - و بسياری فضلا و ملحا درصحت
بود - چون اعتياد بکونار داشت کارخانه شيريني در مرکز او
بسیار بترک بود - و اقامت مربی و اشراف و انواع شيريني در
مجلس او مي آوردند - طبع موزون داشت - شعر میگفت *

(۲) نسخه [۴] چهل و سهرم - (۳) نسخه [۵] چهار

* میر جمال الدین الجور *

انجویه از اعیان سادات شیراز اند - نسبت ایشان بقاسم
 (۲) الراسي بن حسن بن ابراهیم طباطبای همیني می‌رسد - میر
 شاه محمود و میر شاه ابوتراب از اکابر متاخرین این
 طبقه بوساطت میر شمس الدین اسد الله شوستری صدر ایران
 در زمان شاه طهماسب صفوی اولین به شیخ الاسلامی فارس
 و دومین به اقصی القضاة آنجا اختصاص یافتند - میر
 جمال الدین از بنی اعمام ایشان است - بولایت دکن وارد
 شد - حکام آنجا مراسم احترام و بزرگداشت بجا آورده نسبت
 هم در میان آوردند - و پس ازان بملازمت عرش آشیانی
 رسیده سال سی ام بمنصب ششصدی امتیاز یافت - و تا
 سال چهارم پیاپی هزاری برآمد - گویند تا آخر زمان اکبری
 به هزاری منصب رسیده بود - چون در آخر سال پنجم
 قلعه آسیر مفتوح گردید عادل شاه بیجاپوری خواهش
 نمود که دختر خود را بعقد شاهزاده دانیال در آرد -
 عرش آشیانی میرزا را با سازخواستگاری روانه آن دیار ساخت -
 میر در سنه (۱۰۱۳) یکهزار و سیصد و هشتاد و یک
 پتن جشن طوی آراسته عروس را بشاهزاده سپرد - و خود
 (۳) باگروه رسید - پیشکش (که تا این زمان بدین خوبی از دکن

نیامده بود) از نظر پادشاهی گذرانید - چون با شاهزاده سلطان
سلیم خصوصاً یک نام داشت پس از جلوس بمنصب چهار هزار
و مرحمت نقاره و عام پایه برتر افراخت . هنگامی که
سلطان خسرو از اکراهه بغی ورزید (میر بادلاح دستوری
یافت که آنچه از ملک بمیرزا محمد حکیم متعلق بود سلطان
متصرف شود - او از کم خردی و تیره بختی راضی نشد - چون
دستگیر گشته با رفقا بحضور (سید حسن بیگ بدخشی) که
مدار علیه مهمات او شده بود (بحضور جنم مکانی زبان
دراز ساخته گفت که نه من تنها رفیق بودم همه امرا که
ایستاده اند درین کار شریک اند - دیروز میر جمال الدین
انجو (که بمصالحات آمده)^(۲) قریل منصب پنج هزار از ما
گرفته - میر رنگ رو باخته دست پاچه گشت - خان اعظم
بیباکانه عرض کرد که عجب حضرت (که گوش بر سخن این
فضل دارند) او میداند که مرا می کشند - جمعی دیگر را
هم بجانب خود می کشد - شریک غایت درین امر منم -
بهر عقوبتی (که سزادار باشم) باید رسانید - پادشاه ازین
حرفها اعراض کرده بمیر دلاسا فرمود - پس ازان بحکومت
موبه بهار نامزد گردید - و در سال یازدهم بخطاب عضد الدوله
بلند نامی یافت - میر خنجر مرصع (که خود در بیجاپور

(باب المیم) [۳۶۰] (مآثر الامرا)

سرکاری نموده بالای دسته یاقوت زرد در کمال صفا با اندام
 نصف بیضه مرغ نشانده - و بیاقوتهای فرنگ بمند و زمردهای^(۲)
 کهنه خوش آب و رنگ بطرح نظرفریب زینت افزوده بود (از نظر گذرانید . پنجاه هزار روپیه قیمت آن مشخص
 شد . مدتی در برگنه بهرایج محال تیول خود گذرانید . از آنجا بحضور آمده باجل طبیعی در گذشت . میر بکمالات
 ظاهری آراستگی داشت . نسخه فرهنگ جهانگیری (که درین فن بسیار معتبر و نزد همه سند است) از دست - الحق در
 تحقیق الفاظ و تعیین اعراب مساعی شگرف بکار برده - پسر
 کلانش میر امین الدین با پدر تعیین دکن بود . بصبیه
 خانخانان عبد الرحیم منسوب گشته - لخته ترقی کرد . و در
 عین جوانی در گذشت . و میر حسام الدین مرتضی خان
 پسر درمش جداگانه درین اوراق مذکور شده *

• میرزا راجه بهادر سنگه •

پسر راجه مانسنگه است . در عهد اکبری بمنصب هزاری
 رسیده سال اول جلوس جهانگیری هزار و پانصدی گردید .
 سال سیوم بمنصب در هزاری در هزار سوار لوی ترقی
 برافراخت . چون خبر فوت راجه مانسنگه بعرض رسید
 اگرچه جانشینی او موافق ضابطه راجپوتیه به مها سنگه ولد

جگم سنگه (که پسر کلان راجه مزبور بود) ميرسيد - اما
 پادشاه بنابر توجه (که بحال بهادر سنگه داشت) او را
 بحضور طلبیده بخطاب ميرزا راجه و از اعل و اضافه بمنصب
 چهار هزارى و سه هزار سوار برنواخته کلان ترقى آن قوم باد
 تعلق گرفت - سال دهم باز بوطن مرخص گردید - سال
 يازدهم بعذابت طره کله گوشه دستار کچ نهاد - و سال
 دوازدهم باضافه هزارى ذات سرافراز شده تعينات مهم دکن
 گردیده - سال شانزدهم جهانگيري مطابق سنه (۱۰۳۰)
 هزار و سى و چري گرفتار جنگ اجل گردید - با آنکه جگم
 سنگه برادر کلان و مها سنگه برادرزاده هر دو در افراط شراب
 نقد حيات در باخته بودند عبرت از احوال آنها نگرفته جان
 شيرين را باب تلخ فروخت - جزان وجيه و سنجيده و
 نيك ذات بود *

• مير فضل الله بخارى •

از سادات بخارا است - پس از ورود هندوستان باسعاد بخت
 بمنصب مناسب امتياز يافته بشمول عاطفت جنت مكاني
 مرتقى بلند پايه امارت گردید - و در نوئينان جهانگيري
 صاحب ثروت و جمعيت گشته بقرب و اعتبار پادشاهي
 اختصاص گرفت - و شوق بعلم صناعت بهم رسانيد - و
 هواى کيمياگري در سرش افتاد - در هندوستان هر جا

مهره شنید و جوابی این امر شگرف دید کرد از گردیده
 زرهی بسیار صرف کرد - گویند عمل قمری بدستش
 افتاده بود - بقدر حاجت نقره می ساخت - و در خانه خود
 سکه می زد - و بطلب سپاه و خرج بیوتات صرف میکرد -
 از کد و جدی که داشت درین کار نزدیک بود که عمل
 شاهی هم نصیب او شود اما اجل نگذاشت - رخت
 هستی بر بست - مع هذا در ضمن این دست کاریها بعضی
 اعمال غریبه بدست او افتاد - چنانچه سیماب را نوعی
 راست می نمود که یکدانه برنجی ازان ده حصه اشتها و
 باده می افزود - پسرش میر اسد الله عرف میر میران داماد
 تربیت خان بخشی ست - دران هنگام که شاهزاده محمد
 اردنگ زیب بهادر مرتبه اول بنظم موبجات دکن مامور شد
 مشار الیه حسب الحکم اعلی حضرت به بخشیکری سرکار
 شاهزاده می پرداخت - و دران ایام که پادشاهزاده بهم بلخ
 رخصت یافت مومی الیه بنابر وجه از ملازمت شاهی باز
 ماند - پستتر بفوجداری و قیولاداری هرنگانون و چوپره مضاف
 موبه خاندیس تعیین گشته مدتها گذرانید - ششصدی ششصد
 هزار منصب داشت *

چون شاهزاده مسطور در موبه داری بار دوم سال سی ام
 بهر سر عبد الله قطب شاه دلی هیدرآباد فوج گران

کشیده قلعه گاکنده را (که پای تخت ملاطین تلنگ اسم)
 محاصره نمود میر مذکور نیز در ملجاء جنوبی متعین بود -
 پس ازان (که مصالحه بتقبل پیشکش یک کرور روبیه و
 ازدواج مبیعه والی زبور به سلطان محمد نخستین خلف
 شاهزاده در میان آمد) اهل ملجاء از پیش بردن نقب و
 ستیز و آویز ممنوع گشتند - میر اسد الله از ملجاء خود
 بخاطر جمع بر آمده می گشت ناگاه از قلعه زبور که بدو
 رسید - کارش بانصرام انجامید - چون از قدیم مورد عنایت
 شاهي بود درینولا بمیر اسد الله شهید ملقب فرمود - و بعد
 از سربو آرائی ارلادش از مغیر و کبیر همه در خور حال
 مشمول عنایت پادشاهی گشتند - از اخلافش جلال الدین خان
 به بخشیکری فوج شاهزاده محمد اعظم شاه و قلعه دار بیور
 در پیشگاه خلافت اعتباری بهم رسانیده در عرصه پیش آمد
 خرامیده بود - اجل مهلت نداد - رخت زندگی ته کرد -
 دیگرے میر یحیی مت که با دختر سر بلند خان میر
 بخشی منصوب گشته - پسر میر یحیی میر عیسی خان است که
 مدتی بقعه دارئی چاندور و سانمذیر گذرانید - پس از فرست
 نواسه او قلعه دار آنجا است - و دیگر از پسران میر اسد الله
 (که از بطن مبیعه تربیت خان بودند) میر نور الله بود

نور خان مشهور به باگه مار است که همیشه بفوجداری تهاونیر
و دیگر پرگنات خاندیس و قلعه داریها می پرداخت - و با
منصبه قایل صاحب اسباب و اقبال و جمعیت و حشم بود -
لیکن از بے باکی و بے اعتدالی اکثر بکمی منصب معاتب
می شد - و با وصف این باعتبار خانه زادی آنچه از احوال
ملکی می نوشت منظور می شد - چنانچه هنگامی (که
شاهزاده محمد اکبر فرار اختیار نموده از نزدیکی ملک اداس
گذشته بخاندیس آمد) خان جهان بهادر (که بقصد
دستگیر ساختن او ایلاغر نموده بود) نزدیک رسیده فروکش
کرد - تا او خود را بکوهستان بکلانه کشید - هیچ کس
را جرأت تحریر این مقدمه نشد - او بهادرشاه نوشته خان
جهان را در معرض خطاب و عتاب در آورد - و بهادر
حقیقی او میر رحمت الله بود که با دخترزاده خان دران
لنگ منصوب گشته - و پسرش میر نعمت الله با صبیله خان
غفران پناه امانت خان میرک معین الدین خان کد خدا
گردید - دیگر پسر و پسرزادها بسیار داشت - پرگنه بیرو
هرکار کالنه گویا بطریق سیورغال بجاکگیر اولادش از مدتهای
ممتد مقرر بود - بود و باش همه آنها درانجا بود - از

مبادی عمل نواب آصف جاه آن مهال بسرکار ایشان ضبط شد .
 آنها نیز ببلاد و قصبات دیگر نقل کردند . و اگر احياناً کهم
 مانده بود بطور آحاد الذاس بهر مي برد *

* معظم خان شيخ بايزيد *

از نبائر شيخ سليم فتحپوري ست . والده اش مرضعه
 جنت مكاني بود . اواخر عهد عرش آشياني بمنصب دو هزارى
 فائز شده . پس ازان (كه مهذب خلافت بجلاوس جنت مكاني
 زيبايش گرفت) باضافه هزارى و خطاب معظم خان سر بلند
 گردید . و سال سيوم از اصل و اضافه بمنصب چهار هزارى
 دو هزار سوار رايت بلند پايجي برافراشت . پستّر بصوبه دارى
 دهلي بر فراز امارت پاى نهاد . مكرم خان پسر ارميت
 و داماد اسلام خان شيخ علاء الدين كه بعنايت منصب عليه
 و عطای علم كام دل بر گرفته . مدتها در صوبه دارى خسرو
 در بنگاله ماند . و در مهم کوچ هاجو قدم ثبات محكم ساخته
 تردد بليغ نمود . و بر وجهت زميندار آنجا را پيش ناظم
 آورد . و چون دران ايام خسرو پاى در زاويه عدم در كشيده
 و كار آن صوبه به محتمل خان شيخ قاسم برادر اسلام خان
 مفوض شد تا يك سال بفوجدارى کوچ هاجو مي پرداخت .
 آخر بيد مزاجى قاسم خان رنجيده خاطر شده روانه حضور
 گشت . و سال بيست و يك جهانگيري صوبه دارى بنگاله

و تغیر خانہ زاد خان باو تفویض پذیرفت - و فرمانی
بذام او صدور یافت - او کشتی سوزاہ باستقبال برآمد - درین
اثناء بملاحان گفت کہ سفینہ را زمانے در کنار باز دارند -
تا نماز عصر گزارد - درین ضمن بادے بہم رسید - و کشتی
از شورش تلاطم غرق شد - مکرم خان با ہمراہان غریق بحر
فدا گردید *

* محمد تقی سیم ساز مخاطب بشاہ قلی خان *

از عنفوان شباب در سالک ملازمان شاہزادہ شاہجہان انسلک
یافت - و بمصاعد دولت و اعتبار برآمد - و از یارویی بخت
بخشی سرکار شاہی شدہ از عمدہای دولت آن عالی جاہ
گودید - چون ^۱مہم کانگرہ بعمدہ وکلای شاہزادہ تفویض یافت
او را باتفاق راجہ سورجمل بتسخیر آن مامور ساختند - چون
ہردو بمقصد پیوستند راجہ (کہ از بد نہادی و شورہ ہشتی
ہموارہ ارادہ فاسد مرکوز خاطر داشت) - و در صورت
بودن محمد تقی چہرہ مطلوب در آئینہ خیالش صورت
نمی بہت) از گریز فکری با وی خصومت آغاز نمودہ
بکرات شکایت او بشاہزادہ نوشت - آخر پوست کندہ
و آشکار عرض داشت کہ محبت من با شاہ قلی خان
کوک نیست - و ہم این خدمت ازو متمشی نمیشود - بجای
او ہر داری دیگر تعیین شود تا عہدہ این کار باسانی گشودہ

(مآثر الامراء) [۳۶۷] (باب الميم)

آمد - ناگزير محمد تقی طلب حضور گشت - و پست
بفوجداري مالوه و حراست حصار ماند (که در قبول شاهزاده
بود) سرافرازي يافت - و در هنگامه (که شاهزاده از راه
تلنگ باردیسه در آمد) احمد بيگ خان نائب صوبه هاري (۲)
آنجا در خور سر پانچگي ملازمان شاهي توازائي در خود
نديد و پيش عم خود ابراهيم خان فتح جنگ باکبرنگر شتافت -
شاهزاده حراست آن صوبه بشاه ناي خان مقرر فرموده او را
همانجا گذاشت - و پس از وقوع حوادث [که جذاب شاهي
را پيش آمد - و از بنگاله بدکن برگشته سواد ديوانگنون (۳) که
بالای کتل روهن کهره است) معسکر گرديد] بتريغيب و تحريك
ملك عذير حبشي (که از جانب او ياقوت خان حبشي
در حوالی بوهانپور اقامت ورزیده بتاخت و تاراج اطراف
مي پرداخت) شاهزاده نيز عبدالله خان (با شاه قلی
خان روانه نمود که چون آن بلده از فوج عمده پادشاهي
خالي سم يمتل که بتگ تگ پا بدست افتد *

چون از رتن هادا هارس آنجا باستحکام برج و باره
شهر پرداخته در لوازم کار آگهي دقيقه مهمل نمي گذاشت
اينها التماس قدوم شاهزاده نمودند - پس ازان (که تل
*

(۲) نسخه [ب] تلنگانه - (۳) نسخه [ج] نائب صوبه دار - (۴) نسخه

[ج] ديوانگنون *

(باب الميم) [۳۶۸] (مائرا الامرا)

بلغ بهرمانپور مخيم شاهي گشت هر دو سردار مامور شدند
که از دو جانب يورش نمايند - ازانجا که هجوم مخالف
بجانب عبد الله خان بيشتتر بود و يکه جوانان طرفين در
معركة مشغول زد و خورد بودند شاه قلي خان فرصت ديده
ديوار حصار شکست - و گرم و گيرا بشهر در آمد - و بر
چپوتر کوتوايي نشسته منادي گرداند که دور درز شاهجهان
غازي سمت *

چون پسر راو رتن در مقابل او بجنگ پيوسته هزيمت
يافت راو رتن جمع کثير را بتقابل عبد الله خان گذاشته
خود عطف عذر نموده در چوک گرم کارزار گرديد - شاه
قلي خان (که مردم او بذهب و غارت متفرق شده بودند)
با معدود پای همت افشوده بمدافعه پرداخت - و چون
بيشتتر همراهان او جان نثار گشتند (و اميد کمک منقطع
بود) ناگزير خود را بقاعه ارک انداخته متحصن گرديد -
گويند عبد الله خان نفق صريح مي درزيد - و الا اگر
کمک مي نمود کار پيش برده بود - و همين خود داري او
باعث کپيدگي خاطر شاهي شده سبب جدائي عبد الله
خان گشت - بالجمله کار بکوسي نشسته و ازونه گرديد - معامله
فرزني شد - راو رتن از سر نو باستواري مورچال و
پند و بصيرت اضلاع و اطراف حصار پرداخته شاه قلي خان را

(مآثر الاموا) (۳۶۹) (باب المیم)

بعد و پیمان پیش خود آورده مقید ساخت . و بعد از آن
رفقایش را در برهانپور مقید نگاهداشته او را (در آن حضور
نمود . و قتیکه مهابت خان از جنگ تونس ^(۲) ببرانپور رسید
برخی یکه جوانان را بقتل آورد . و بعضی را مقطوع الید
ساخت . چون از نیرنگی فلک شعبده باز در سنه (۱۰۳۵)
هزار و سی و پنج بر کنار آب بهت زمانه بکام خان مذکور
گردید در ایام استیلای خود (دزدی) که خواجه عبد الخالق
خوافی را بقتل آورد (ان جوان جلالت منش را نیز ته ^(۳)
تبغ بیدریغ کشید *)

* ملا محمد تهته *

پدرش ملا محمد یوسف بدریشتی و فقر می گذرانید .
خالی از کمال معنوی و حق آگهی نبود . خلف ارشدش
ملا محمد در مبادی جوانی در موطن مالوف خویش علوم
دینی را بدلائل عقلی و نقلی خاطر نشین خود ساخته
بتحصیل معقولات توجه مصروف گردانید . در کمتر فرمت
ماهر هرفن گردیده بهجامعیت علم اشتها افراشت . در علم
جفر و تکثیر و اعداد نیز دستگاه بکمال داشت . با وصف
فضائل رسمی به پیرایه ثقات و دینداری و زبور صلاح و
و پرهیزگاری متعلی بود . پس از آن (که ابواب افافه و

(۲) نصح [ج] پری . (۳) نصح [ج] خان .

تأدیة بر روی طلبه باز نمود - و بتعلیم و تدریس طلاب درآمد - از آنجا که قدر مرد بعلم است و قدر علم بمال تلمذ یمین الدوله آصف جاهی (که شاگرد رشید ملا ست) اتفاق افتاد - و باستانی آن نوین بلند مرتبت شهر آفاق گشته بجمعیت و دولت عظیم رسید *

چون این سلسله را در زمان جنت مکانی قرب و امتیاز مافوق حاصل شده و ترقیهای سترگ پیش آمده خویشان و منتسبان این دودمان به معارج کامرانی برآمدند - و غلامان و نوکران این خانواده خطاب خانی و ترخانی یافتند - آصف جاهی (چنانچه اکتساب فضائل موری را از یمین انفاس آن بزرگ می دانست شگرفی اقبال و مساعدت روزگار را نیز بمیامن دعای ملا انگشته) بر احترام و اکرام بیش از پیش افزوده - و بوساده خدمت صدارت کل ممالک محروسه هندوستان کوکب مراد برآمد - و اختر بخت طلوع کرد - سعادت در آرد - و دولت باستقبال شتافت - همگی املاک و باغات و تمامی منزل و محلات ارغونیه و ترخانیه را (که سلاطین تهته بودند) از روی تملق به بیع یا هبه از سرکار پادشاهی مالک و متصرف گردید - بلکه صاحب تمام تهته گشته مناصب شرعیه از قضا و افتا و احتساب برادران ملا تفویض یافت - و آنها بذایر

تسلط و اعتبار . لا اعتنا بشأن حکام نکرده حکم راني ميکردند .

و هرچه مي خواستند بعمل مي آوردند *

چنانچه هنگام (که بشاه بيگ خان صوبه داري گتته
مقرر شد برخاست آصف جاهي شتافت - ايشان سفارش
برادران . لا محمد کردند - آن ترک ساده لوح احوال آنها
شنايده بود (که به پشت گرمي . لا رقع بحاکم نمي گذارند)
گفت اگر باندازه خواهند بود بعزت خواهند ماند - و آ
پوست خواهند کند . ^(۲) و همين معني سبب برهم زدگي
مهمات از گشته از منصب و جاگير افتاد - در هنگامه
استيلاي مهابت خان اگر . لا ميخواست بدر زد هيچ کس
راه برود نگرفته بود . ليکن چون مدت زندگيش بر آمد
بنابر آشنائي موري و معنوي بقاضي و مير عدل توسل
جسته برفاقت ايشان نزد مهابت خان شتافت - هرچند از
فضائل و خصائل و درع و ملاح از شرح دادند اثره بران
مترتب نگشت *

چون پيش ازان . لا عبد الصمد نواسه شيخ چانده
مفهم و ميرزا عبد الخالق برادرزاده خواجه شمس الدين
محمد خواني را بعلوم مصاحبت و خصوصيت آصف خان ^(۳)
از هم گذرانیده بود گفت اين هر . لا محرک سلسله فساد

(۲) نسخه [ب] خوام کند - (۳) در [بعضي نسخه] آصف جاهي *

(بلع الميم) [۳۷۲] (مآثر الامرا)

بودند - ملا را براچپوتان سوره و روزی چند محبوس داشته (با آنکه ملا درین قضایا هیچ دخلی نداشت) بے جرم و خیانت ته تیغ ستم شهید یافت - اگرچه عمده سبب قتلش استادوی آصف خان بود - اتفاقاً وقتیکه زنجیر در پایش می کردند چنانچه باید استحکام ندادند باندک حرکتی سست شده از پای او برآمد - این را حمل بر سحر و افسون نموده - و چون ملا در آخر عمر موفق بحفظ قرآن شریف شده بود و پیوسته بتلاوت اشتغال داشت و لبهای او متحرک بود ازین حرکت لب یقین کرد که مرا دعای بد می کند - از غایب رسواس زود بهلاک او پرداخت - و چنین مرد عزیز الوجود را قدر نشناخته ضائع ساخت - گویند آصف جاهی را از فوت این سه مصاحب بے نظیر حزن و اندوه طاری شد که اکثر شبها از روی دل پردرد یاد می کرد - و آحمددا و آخالقا و آحمددا *

* محمد خان نیازی *

از امرای زمان اکبری است - و بقدم بندگی این درگاه والا در زمره افغانان امارت نشان امتیاز و اعتبار داشت - صاحب طبقات نوشته که پدایه دو هزاره (سیده بود - لیکن شیخ علامی تا سال چهارم الهی زیاده از پانصدی نشمرده - اما در

(۲) نسخه [ب] به تیغ ستم شهید ساخت - (۳) در [بعضی نسخه]

عهد جنم مگاني بمنصب عمده فائز گشت . و بمزيد شان
و شوکت ناموري اندوخت . گويزند از پيشگاه جهانگيري بسه
کس تکليف خطاب شد . قبول نکردند . ميرزا (ستم صفوي
و خواجه ابوالحسن تربتي و محمد خان نيازي . او گفت
زياده بر نام من که محمد است کدام اسم است که
برگزینم . در مبادی حال بهمراهی شهباز خان کنبر در
بنگاله کارهای مردانه نمود . خصوص در جنگ برهم پوتر نام^(۲)
بشجاعت و ران مردی بر آورد . گويزند شهباز خان بداس
همان موافقت و حسن تردد او یک لک (دويه ساله از
جانب خود تواضع مي کرد . و در مهم تهیه کومکي
خانخانان بود *

(۳)

چون در سال (۱۰۰۰) هزار هجري ميرزا جاني بيگ
هاکم سنده از فاعه (که دران محصور بود) بدرود شده سيوستان
دويه شتاب آورد تا بکشتیهای لشکر فيروزى دست در بازه .
خانخانان جمع را (که محمد خان نيازي از آنها بود) بدان
سو روانه کرده خود نيز از پی رهگرا شد . چون فرستادگان
بکشتیها پیوستند جرقه را اندیشه آنکه لکهي استوار کرده
انتظار کمک رود . به تحریک راد مردان آديزش قرار یافت .
بمرداری محمد خان نيازي از لکهي گذشته با مخالف

(باب المیم) [۳۷۴] (مآثر الامراء)

جنگ در پیوست - غنیم جرانغار و برانغار ^(۲) عساکر پادشاهی را ^(۳)
با هراول از جا برداشته از چیره دستی نخوت فروش بود -
محمد خان با فوج قول ^(۴) رسیده بهشت آریزه بر شکست با آنکه
غنیم از پنج هزار افزون و سپاه پادشاهی از هزار و دویست
زیاده نبود - میرزا جانی در عین گریز چند بار برگشته
در آریخت - سوره نکرد - گویند ازان روز خانخانان را
بر سوری و سرداری او اعتماد تمام بهم رسید - در عهد
جنت مکانی در جنگ که رکی (که از کارزارهای مشهور دکن ^(۵)
است) خانخانان عنان اختیار شاه نواز خان پسر خود را
بدست او و یعقوب خان بدخشی (که هر دو از کهنه سپاهیان
درازگار بودند) داد - دران روز محمد خان طرفه حسن تدبیر
بکار برد - ناله آبی (که دران میدان واقع شده) در میان
داده (مگذرهای آن را محدود ساخت - و سر ناله خود
پای ثبات افشوده نگذاشت که شاه نواز خان تیز جلوبی
نماید - ملک عنبر با آن همه ساز و سرانجام ^(۶) که داشت
هرگاه می خواست از طرفه سر برآرد - (ریش تیر و تفنگ
دو از نهاد آنها بر می آورد - ناگزیر ملک عنبر بسیاری را

(۲) نسخه [ج] برانغا و جرانغار - (۳) نسخه [ب] مسکر - (۴) نسخه

[۱ - ب] قول - (۵) نسخه [ج] از کارزارهای دکن مشهور است - (۶)

نسخه [ج] سرانجام

بکشتن داده رو بهر يمت گذاشت - و از تعاقب بهادران تا
مقر خود هيچ جا بند نتواست شد *

و چون شاهزاده شاهجهان بيساق دکن انتفاض فرمود
محمد خان نيازي در قطره و پويه خود را دريغ نداشته
مسمای جمياه بکار برد - ^(۲) الحق محمد خان امير متين
پي بر کرده بسيارے مزاج گرفته بود - گویند در تقسيم اوقات
^(۳) شبانروزي (که قرار داده بود) در هشتاد و پنج سال عمر
خود تخلف ننمود - مگر گاهي بذابر سوار ي و ايلغار دران
فتور راه مي يافت - و از پاس شب مانده تا اشراق باوراد
مي گذرانيد - و تا در پاس روز بمطالعه کتب تفهيم و
سير اشتغال داشته از انساب افغانان آگهي تمام داشت -
پس ازان بطعام و استراحت پرداخته آخر روز بمهمات و
معاملات متوجه ميشد - و ارل شب با سپاه و علما و فقرا
محببت بود - در پاس وسط در محل بصر مي برد - در
طعام هم تکلف مي کرد - و چوکي محض براي طعام
قرار داده بود - اکثر سپاه از قوم خودش بوده - اگر يک
ازانها مي مرد در ماهه از سالم به بصرش مقرر مي کرد - و
اگر لارلد بودے نصف در ماهه بورثه مي رسيد - ملاح و
و تقوي و ديئداري در کمال مرتبه مي ورزيد - دمي پي وضو

(باب المیم) [۳۷۶] (مؤثر الامرا)

نمی ماند - مردم خوارق ازو نقل کنند - در سنه (۱۰۳۷)
 هزار و سی و هفت ازین جهان گذران انتقال نموده - بمرد
 اولیا محمد خان تاریخ است *

چون در دکن بسیار گذرانید و برگشته آشتی برار (که
 آنطرف دریای رده است) در جاگیرش بود - آن قصبه را
 وطن قرار داده بتعمیر و آبادی همت گماشته معموره عظیم
 بروی کار آمد - در همان قصبه مدفون گشت - احمد خان
 خلف رشید مقبره و مسجد و باغی طرح انداخته - زیارت گاه
 خلایق بود - درین ایام آن قصبه و برگنه بلکه همه آن
 ناحیه و الکه ویران و خراب افتاده - از مد خانه یک خانه
 چرانی دارد و از ده ده یک ده خراج - ازین سلسله هم
 کسی نماند که رشده داشته باشد *

* مظفر خان میر عبد الرزاق معموری *

از سادات محیم النصب معمور آباد است که موضعی ست
 از نجف اشرف - نیاکان او بهند آمدند - میر بدانش
 و قابلیت از یکتایان روزگار بود - در عهد عرش آشیانی
 جولانی عرصة روزگار گشته به بخشگیری سپاه بنگاله تعین
 گشت - چون راجه مانده که کچه واهه (که ناظم آنجا بود)
 (۳)

(۲) یعنی سنه هزار و سی و هفت - و در بعضی نسخه [محمد خان اولیا
 بمرد] واقع شده - (۳) نسخه [ج] ناظم آنجا *

بهمراهی شاهزاده سلطان سلیم بهم رانا سیهودیه دستور
یافت و کار آن ولایت را از ناشناسی به نبایر خرد سال
خود را گذاشت در سال چهل و پنجم فتنه اندوزان آن
مملکت بحر قتلوی لوهانی را (که از سران آن دیار بوده)
دستاورز شورش گردانیده سرفساد برداشتند - ^(۲) چند بار مردم
راجه لشکر کشیدند - و شکست یافتند - میر دران میانه
دستگیر شد - در همان ایام اتفاقاً شاهزاده از خود سری
به آله آباد شتافته فروکش نمود - راجه رخصت بنگاله گرفته
بمالش شورش افزایان در آرد - نزدیک شیرپور آریزشه بسزا
رفت - هزینهت بر غنیم افتاد - و دران معرکه میر مذکور طوق
در گردن و زنجیر در پا بدست افتاد - از را بدین روش
بر فیل داشتند - و یکی را برگماشته بودند که بهنگام شکست
از هم گذرانند - ناگاه دران زد و خورد آن شخص بآسیب بفدوق
در گذشت - و میر از جانی گزند رهائی یافت - پس ازان
بعضور رسیده بخمردانی نوازش چهره اعتبار بر افروخت *

چون سابق میر از تعیناتی شاهزاده مذکور ب رخصت
بر خاسته بعضور شتافت و مشمول الطاف پادشاهی گشته
به بخشیکرمی بنگاله هرافرای یافت بود جذاب شاهی از جانب
میر هر گرانی و ذخیره خاطر داشت - پس از سرور آرائی

(۲) نسخه [ج] بر افراخند - (۳) نسخه [ج] آریزشه .

از کمال بنده نوازی بصفحه جرائمش در نواخته بیکالی منصب
هابق مورد مراجع فرمود - و بخطاب مظفر خان نامور
گردانیده بهمرای خواجه جهان سرگرم مهمات بخشیکری دوم
بر ساخت - درین کار میر نامی بنیکی و بزرگی بر آورد *

و چون بعد فوت میرزا غازي بیگ ترخان موبی تتهه
بضبط پادشاهی در آمده میرزا رستم مفوی به ایالت آنجا
معین گشت مظفر خان بجهت تشخیص جمع دامی آن موبه
مرخص گردید - و از روی کار شناسی و معامله دانی از قرار
هست و بود جمع معین نموده بجاگیر میرزا و متعینه او
تقاضا داده معارفت کرد - و در اواخر عهد جهانگیری
بصاحب موبگی مالوه بلند پایه گردید - و پس از ارتحال
جنت مکانی اعلی حضرت بمظنه بد اخلاصی و نادرست خواهی
خانجهان لودی ناظم دکن از جنیر براه احمد آباد متوجه
دار الخلافه گردید - بر زبانها افتاد که صاحب قوان ثانی از
گجرات بر سر ماندو (که خزانه و بیشتر محل خانجهان
در آنجا بودند) می آید - خان جهان فرزندان خویش را با
همند در دوتانی در برهانپور گذاشته خود با جمعی از بندهای

(۲) نسخه [ج] در آمد و میرزا الخ - (۳) نسخه [ب] جمعی بادی -

(۴) نسخه [ب] معامله مفوی - (۵) نسخه [ج] فرموده - (۶) نسخه

[ب] بود - (۷) در [بعضی نسخه] دوانی و [در دیگر] دوانی *

پادشاهی بهماندر آمده مالوه را از مظفر خان گرفته متصرف شد *
و چون سریر فرمانروائی هندوستان بجلوس اعلیٰ حضرت
زینت پذیرفت حکومت مالوه از تغیر مظفر خان بخانزمان
و لد مهابت خان تفویض یافت - و املا پرتو التفات خمدروائی
بعالش نداشت - آرد در دارالخلافه منزلی داخل لشکر و غایب
گردید - بعد مدتی باجل موعود رخت هستی بر بخت *

* مقرب خان شیخ حسن معروف به حصو *

(۲)
پسر شیخ بهنیا ولد شیخ حسن بانی پتی - مشهور است
که در ملازمین عرش آشیانی بخدمت طبابت خامه جراح
(که دران فن بے نظیر (دزکار بود) قیام می نمود - معالجه
فیل از غرایب مخترعات اوست - و شهرت تمام دارد - مقرب
خان نیز درین صنعت عدیل و همیم نداشت - با پدر در
دست کاریها شریک و با معالجات دست یار بود - در مال
چهل و یکم سند (۱۰۰۴) هزار و چهار در تماشای آریز
آهوان آهوند بجانب پادشاه دویده شاخ بند گردانید - خراش
به بیضه رسید - و آماس نمود - هفت روز بخلاجا نرفت
سخت شورش در مملکت افتاد - اگرچه چاره بحکیم مصری
و حکیم عالی باز گردید اما در گذاشتن مرهم و بند و گشاد
آن این پدر و پسر طرفه نیک اندیشیها بها آوردند - شیخ

همو از مغرسن در خدمت جنت مکانی تربیت یافته شگرف
 پرستاریها بتقدیم (سانید) چنانچه جهانگیر پادشاه می گفت
 که مثل همو خدمتگاری کم پادشاهی داشته باشد - و در ایام
 شاهزادگی هر چند شاهزاده مبالغه می کرد چیزی از سرکار
 شاهی نمیگرفت - پس ازان که بمنصب شاهزاده افزوده شد
 اول کسی را (که بمنصب امتیاز بخشید) از بود - و نظر
 برین مراتب بعد جلوس بخطاب مقرب خانی و منصب
 پنج هزاری بلند مرتبه گردید - در آن عهد از بے پروا مزاجی
 پادشاه در کار سازی و معامله پردازی مرد هر کار و کار هر
 مرد منظور نبود - بهمین که مقرب خان بجواهر شناسی
 و قوف تمام داشت صوبه عمده گجرات که [مثل سورت و
 کنبدایت (که هر یک معدن نفائس و منبع رغائب است)
 بنادر دارد] بار دادند - نتوانست از عهد کارگذاری ملک و
 سرداری سپاه برآمد - تغیر گشته آن ولایت در قبول شاهزاده
 شاه جهان مقرر شد - و در سال سیزدهم سنه (۱۰۲۷) هزار
 و بیست و هفت به صاحب صوبگی ولایت بهار اختصاص
 یافت - و در سال شانزدهم آن ملک بشاهزاده سلطان پرویز قرار
 گرفت - و از بحضور (سیده بنظم صوبه آگره افتخار اندوخت -

(۲) نسخه [ج] رسانیده - (۳) نسخه [ج] منصب شاهزاده - (۴)

نسخه [ج] کنهات *

و پس ازان به بخشگيرى دوم و مزيد قرب و صاحبى لواى
برترى مي افراخت . و در سر آغاز جلوس شاهجهاني بظاير
يدري او را از خدمت معاف داشته قصبة كبرانه (كه رطن
اوست - و پيوسته در تلویش بود) مرحمت فرمودند كه
بفراغ بال (وزگار) بسر برد - گویند زمانه با ری طرفه موافقت
کرد - هرگز سالی (وزگار) نخورد - بعد ازل (كه مغزى
شد) با هزار سپهياي (كه كارخانه دار هم آنها بودند) در
كمال خرمي و بے غمي مي گذرايد - گویند دولتخانه با همه
اشتها و كثرت باه بكمال شگفتگي و بے فكري دران وقت
ديگرى نبود - چون توليت (رضه) شاه شرف ياني بتي بدو
تعلق داشت درانجا گورخانه خود توتيب داده در عمر نود
سالگي در رطن خویش بموطن اصلي شتافت *

كبرانه برگنه ايست از مضافات سهارنپور صوبه دهلي كه
به خوش آب و هوئي و شايستگي زمين شهرت تمام دارد -
درانجا عمارت عاليه طرح انداخت - و بنام يكصد و چهل
بيگم را ديوار پخته كشيد - و حوض بزرگ در من و
بيستم در دو من بوسط پرداخت - و اشجار گرم سیر و سرد
سیر هر در نشانند - گویند نهال بسته آنجا سبز شد - و
انبه خوب هرها شيد از گجرات و دکن تخم آن آورده
كاشت - چنانچه تا حال در شاه جهان آباد بخوبی انبه

(باب المیم) [۳۸۲] (مآثر الامرا)

کبرانہ انبہ هیچ جا نمی رسد - رزق الله پهرش در عهد
اعلی حضرت بمنصب هشتصدی رسید - در جراحی و طبابت
مهارتی دافی داشت - در زمان عالمگیری بخطاب خانی و
افزونی منصب امتیاز یافت - و در سال دهم در گذشت -
مسیحای کیرانوی سعد الله نام پسر خوانده مقرب خان است
که در شاعری شهرت گرفته - و قصه سیتا زن راجه رامچند
مشهور را منظوم ساخته - این سه بیت از انجاست * مثنوی *

* چو آب انداخت برفرق آن بت مست *

* زدستش آب هم میرفت از دست *

* قدم چون بعد غسل از آب برزد *

* نهال آتشین از آب سر زد *

* قوی شد قول اهل هند گویا *

* که ماه آمد برون بے شک ز دیار *

* مرتضی خان میر حسام الدین انجو *

پسر میر جمال الدین محمد الدوله است - برادرش میر

امین الدین بخوشی میرزا عبد الرحیم خان خانخاندان رشادتی

بهم رسانید - و در جوانی در گذشت - میر حسام الدین همیشه (۲)

احمد بیگ خان برادرزاده ابراهیم خان فتح جنگ بعقد (۳)

(۲) نسخه [ب] همشیر زاده - (۳) در [بعضی نسخه] فتح جنگ برادر

نورجهان بیگم *

(مآثر الامراء) [۳۸۳] (باب الميم)

ازدواج آورد - و بدان وسیله جلیله اوج پیمای عزت و
اعتلا گردید - و بسیار در فرمانبرداری و استرضای آن عقیقه
می کوشید - هرگاه در نوزد و اعیاد بیگم بدولت سرای
پادشاهی می رفت مبر قدرت نداشت که بے اجازت بمحل
در آید - در عهد جهانگیری بصیانت و حراست حصار
استوار آسیر (که در متانت و ارتفاع و آنچه شایسته
قلعه می بود بے همتا و از نامور قلاع ممالک محروسه است)
می پرداخت *

و چون شاهزاده دلی عهد شاه جهان به سبک عنای
تعاقب گران عساکر پادشاهی اقامت ماند از مقتضیات وقت^(۲)
بیرون دیده سال هندهم بعزم برهانپور از آب نربدا عبور
فرمود و جمعی را بمحافظت گذر و حبس سفاین برگماشته
نزدیک قلعه مذکور (سید شریف) نام ملازم خود را با منشور
مشتعل بر آتشیب و تخویف بذا می فرستاد - و میر
اعتماد خانه زادی و نام آدری پدر و استعسان عقیدت و
جانفشانی در کار خداند مجازی را بنظر نیارده با آنکه
سامان توپ و نفذک و ذخیره و آذوقه آنقدر بود (که در
قلاع دیگر عشر عشر آن نباشد) و معویت گذر بمرتبه (که
زاله سر راه بر رستم تواند گرفت) بمجرد وصول منشور شاهی

برهنمونى عروجى (که در طالع او مودع دست مشیت بود)
 بے مضایقه قلعه را بشریفا سپرده خود با زن و فرزند فرد
 آمده ادراک ملازمت شاهي نمود - شاهزاده بر تبجیل و تکویم
 او افزوده بمعاطف گوناگون برنواخت - پس از سربر آرائی
 و فرمانروائی اعلیٰ حضرت نظر بر حسن سابقه بمنصب چار هزارى
 سه هزار سوار بلند پایه گردانیدند - و در همین سال
 بخطاب مرتضیٰ خان و عطای پنجاه هزار روپیه نقد برنواخته
 بجای شیرخواجه (که در اثنای راه تته رهگرای ملک بقا
 گشت) بصوبه دارى آن ولایت سرافراز گردید *

(۳)
 چون فاک همدیشه دیرین دشمن کامیابی ارباب مقام
 است هنوز جا گرم نکرده بود که در آخر سال دوم سنه
 (۱۰۳۹) یک هزار و سی و نه هجری بار سفر دائمی بر بست -
 از پسرانش میر مصمم الدوله رشادت بهم رسانید - و در سال
 بیست و یکم بدیوانی شاهزاده شجاع فائز گردید - و در سال
 بیست و هشتم بنیابت شاهزاده بحراست صوبه اردبیه و
 منصب هزار و پانصدی پانصد سوار سر برافراخت - و آخر
 همین سال در گذشت *

* مصطفیٰ بیگ ترکمان خان *

از امرای عهد جنت مکانی ست - تا آخر آن عهد بپایه

دو هزار و چهار صد سوار مرقی گفته . پس از
سرپر آرایی فردوس آشیانی سال اول از اصل و اضافه بمنصب
سه هزار و سوار و عطای خلعت و خنجر مرصع
و علم و اسب با زین نقره لوامی مبادات افراشت . و سال
سیوم بعینیت نقاره بلند آرازه شد . بستر تعینات یساق دکن
گردیده سال ششم (که مهابت خان بمحاصره قلعه دواجن آباد
قیام داشت) او به تهنات دارمی ظفرنگر معین بود . چون
مردم بسیار از تاینان منصب داران متعینه این مهم با گوان
غله در آنجا فراهم شده بذابر گشت و واگشت افواج دکن
نمی توانستند مالحق باشم خانخانان شد نامبرده این کیفیت
بخانخانان نوشت . او خان زمان را با فوج تعیین نمود که
غله و مردم را آمده بردند . سال هفتم مطابق سنه (۱۰۴۳)
هزار و چهار و سه هجری برحمت حق پیوست . حسن خان
پسر او بمنصب هشت صدی سیصد سوار سرفرازی داشت .
و علی قلی برادر او بمنصب نهصدی چهار صد و پنجاه سوار
(۲)
ارتفاع پذیرفته سال پانزدهم جاوس اعلی حضرت دوز فدا را گذاشت *

• مهابت خان خانان سپه سالار •

زمانه بیگ نام پسر غیور بیگ کابلی سمک . اینها از
سادات محیم النصب (فویه اند) چنانچه خان زمان پسرش

آبا و اجداد خود را در تاریخ مولفه خویش تا حضرت امام
موسی الرضا علیه التحته و الثنا ذکر کرده - و همه را بزرگ و
صاحب ثروت شمرده - غفور بیگ از شیواز بکابل آمده در
یکم از بلوکات آنجا طرح اقامت انداخت - و در یکم جوانان
میرزا محمد حکیم انسلک یافت - پس از فوت میرزا بملازمین
عوش آشیانی کامیاب گردید - و در جنگ چطور مصدر تودن
نمایان شد - زمانه بیگ در خرد سالی در سرکار شاهزاده
سایم داخل احدیان گشته چندان خدمات پسندیده کرد که در
کمتر فرصتی بمنصب مناسب رسیده بخشی شاگون پیشه شد *

(۲)
چون راجه ارجینده در آله آباد بعهد ر پیمان معظم خان
فتحپوری با جمع کثیر (که شهر و صحرا در گرفته
بودند) ملازمت شاهزاده نمود (و هرگاه می آمد خاص و
عام از مردم او بر می شد) این امر بر مزاج شاهي شاق
آمد - شب در خمارت فرمودند فکر این گوار چیست - زمانه
بیگ عرض کرد که اگر حکم شود امشب کارش باتمام
می رسد - و حسب اشاره با یک خدمتکار روانه شد - پس
از نیم شب بخانه راجه (که مست و بے خود در رادتی
خوابیده بود) رسیده خدمتکار را بر در ایستاده کرد - و
مردم راجه را بدر نمود که شاهزاده پیغام مخفی گفته اند -

خود برادری درآمده سر او برید - و بشال پیچیده برآمد - و
 به مردم گفت که کسی نرود که باز جواب می آرد - سر را پیش
 شاهزاده انداخت - همان وقت حکم شد که لشکر راجه را
 یغمائی سارند - مردم او آگهی یافته منتشر و بذات النعش
 گشتند - خزانه و اموالش ضبط سرکار گردید - زمانه بیگ
 بخطاب مهابت خان امتیاز یافت - و در سر آغاز جلوس
 جهانگیری بمنصب سه هزاره سر برافراخته بهم رانا تعیین
 گشت - و هنوز آن مهم به مشیت نپذیرفته بود و از تهاجم بدی^(۲)
 بیرون کوه را پرداخته می خواست درون کوه در آید که طلب
 حضور گردید - پس از آن بهمرهی شاهزاده شاه جهان بهم
 دکن نامزد شد - و در سال دوازدهم از تغیر شاه بیگ خان
 خان دران بصوبه داری کابل بلند مرتبه گشت - لیکن از
 تسلط و پیش آمد سلسله اعتماد الدوله (که عداوت و
 خصومت دلی بآنها داشت) خواست از کابل بعراق شتابد
 چنانچه شاه عباس مقوی باعزاز رفم طلب فلمی نمود - اما
 خانه ران خان خان زمان بحسن تدبیر مردم همراهی را متفرق
 ساخت - ناچار فسخ عزیمت کرد *

چون در سال هفدهم بفرمای نور جهان بیگ میانس
 جلالت مکانی و پادشاهزاده ولی عهد شاه جهان غبار کدورت

بر خاست و بنزاع و جدال انجامید مدار مهمات برهم زنی
 دولت شاهزاده بر مهابت خان قرار یافته از کابل طلبیدند -
 هر چند ابتدا بتوهمش (که از جانب بیگم داشت) تن
 در نداد - اما پس از طمانینت خاطر بحضور رسید - چون
 عبدالله خان از هرارلی عساکر پادشاهی بعوج شاهی پیوست
 جنت مکانی از بدگمانی آصف خان را (که سر فوج بود)
 با خواجه ابوالحسن پیش خود طلبید - سخت شورش در
 لشکر افتاد - مهابت خان از مشاهده آثار غلبه شاهی بوساطت
 عبدالرحیم خان خانخانان بشاهزاده اظهار دلالت خوئی نموده -
 بر نوشت که اگر بعفو تقصیر مرا مطمئن فرمایند خدمات شایسته
 بجا می آرم - بالفعل ملاح انست که امواج خود را طلب داشته
 بساط مذاومت در پیچند - و خود بماندر تشریف برند که
 اسفان بحالی تیول قدیم بمهر اقدس می فرستم - شاهزاده
 (که همواره جویان رضامندی پدر بزرگوار بود) بتغیب و
 تحریک خانخانان معاودت فرمود - و پس ازان (که سلطان
 پردیز از آله آباد برکاب رسید) مهابت خان باتفاق دیگر
 واقع طلبان بآتش افروزی درآمده پادشاه را بران داشت که
 قا اجمیر نهضت نموده سلطان پردیز را باتالیقی مهابت خان
 بر سر شاهزاده تعیین باید فرمود - شاهزاده از ماندن ببرهانپور
 (۲)

و از آنجا براه تلنگانه عازم بنگاله گردید . مهابت خان به همراهی سلطان پرویز بهرمانپور آمده به تنسيق مهمات دکن همت گماشت . درین اثنا حکم رسید که زود خاطر از نظم دکن را پرداخته متوجه آله آباد شوند . که اگر موید در بنگاله سد راه شاهزاده نتواند شد شما بمقابله پردازید *

مهابت خان در کمتر فرصتی بپذیری تدبیر سلاطین دکن را بحاقه اختیار بندگی و در امت خواهی پادشاهی در آرد . اگرچه ملک عنبر مکرر وکیل فرستاد که پسر خود را در نوکران پادشاهی منظم ساخته در دیوگانوں ملاقات می نماید .^(۲) مهمات این صوبه بعهده من را گذراند . لیکن چون عادل خان بیجاپوری (که همواره با او عداوت و جدال داشت) ملا محمد لاری وکیل السلطنه خود را با پنجه هزار سوار کسبیل کرد که همیشه کومک می ملک پادشاهی بوده در کارها جهده فراوان بکار برد مهابت خان جانب ملک عنبر فرو گذاشته ملا محمد لاری را با زدن هادا مخاطب بسر بلند رای در بهرمانپور نگاه داشته خود با شاهزاده پرویز در عین برشکال گل ولای مالوه طه کرده بصوبه آله آباد رسید . و در مقام تونس چند روز تقابل فتنین اتفاق افتاد . شاهزاده شاهجهان بنابر قلع جمعیت خود جنگ مف ملاح نمی دید . اما بهدالغه و ابرام

(باب المیم) [۳۹۰] (مآثر الامراء)

راست بهم (که از رفقای شاهي بود) واقع شد آنچه شد . و چون کار باخر رسید عبد الله خان زخمی بساجت تمام جلو شاهي گرفته از معرکه برآورد *

اتفاقاً در دکن ملک عنبر بسبب یکجهتی عادل شاهیه با عساکر پادشاهی متوهم گشته از قصبه کهرکی با نظام الملک برآمد . و بقندهار عیال و اسباب گذاشته سرے بسرحده ولایت قطب الملک کشید . و مقرری هر سال بعنوان خرج سپاه ازو برگرفت . و بیخبر بر بلده بیدر ریخته تاج نموده بر سر بیجاپور رفت . عادل شاه متحصن گشته مصرعان بطلمب ملا محمد لاری فرستاد . و بمهابت خان نوشت که درین وقت مردم پادشاهی نیز کومک نمایند . مهابت خان (که متوجه آله آباد بود) به سر بلند رای بر نکاشت که لشکر خان را با جادو رای و اوداجی رام با جمیع امرای بالاکهاست تعیین نماید . ملک عنبر ازین قضیه آگهی یافته هرچند ضعیف نالی کرد که من هم غلام پادشاهی ام تقصیرے سرزده که شما بر من کمر بسته اید . مرا با مدعی من وا گذارید . کسی نشنید . ناچار بکارزار پیوست . از قضا ملا محمد کشته شد . و جادو رای و اوداجی رام دسخت بکار نبرده بدرزدند . بیست و پنج نفر از سران عادل شاهیه و از لشکر پادشاهی سزای خانجی خان قلعه دار احمدنگر و

(مائراامزا) [۳۹۱] (باب المیم)

جانمهار خان فوجدار بیرو (که با تاء چند ازان در طه برآمده
بمکانهای خود (سیدند) چهل و دو منصبدار با لشکرخان و
میرزا منوچهر گرفتار گشته مدتها در دولت آباد بحبس
گذرانیدند *

(۲)
عزیز فتح کرد تاریخ این واقعه است - گویند ملک
عزیز (که ربطه بسخن نداشت) این تاریخ شنیده گفت چه
لطف دارد - طفل هم میداند که عزیز فتح کرد - مکرر او و
عادل شاه هر دو عرائض مشعر بر التماس قدوم بدکن بجانب
شاهی ارسال داشتند - شامزده از بنگاله عطف عذر نموده با
فوج ملک عزیز و یاقوت خان حبشی برهانپور را محاصره کرد -
از ساروج این هرج و مرج دکن بر طبق حکم مهابت خان
با سلطان پرویز بسرومت از بنگاله برگشت - چون بمارنگپور
مالوه رسید فدائی خان فرمان آورد که خان جهان از گجرات
بهجای مهابت خان منصوب شد - مهابت خان بصوبه دارئی
بنگاله قیام نماید - سلطان پرویز باین وصل و فصل راضی
نمی شد - حکم دیگر (سید) که اگر رفتن بنگاله مرغوب
مهابت خان نیست بحضور آید - و خانه زان خان را (که
قا حال به زیابت پدر بنظم کابل می پرداخت) طلبیده
به بنگاله رخصت کرداد که بمهمات آنجا را رسد - و آصف

خان بعد از آن که داشت عرب دست غیب را با هزار سوار
 اهدی تعیین کرد که او را زود بحضور بیاورند - ^{لا علاج} مهابت
 خان از برهانپور روانه گشت - سلطان تا سرای بهاری
 بمشایعت آمد - مهابت خان میخواست بعضی منصب داران را
 همراه بگیرد - فاضل خان دیوان دکن فرمان حضور نمود
 که او معاتب است کسی رفاقت نکند - مهابت خان گفت
 متصدیان حضور در کنگاش غلط کرده اند - سلطان (خواهند شنید
 که) آخر ازین طلب ندامت خواهند کشید - چون به رانتهپور
 رسید شروع به نگهبانان نمود - و رانا نیز یک هزار سوار خوب
 همراهش داد - گویند درین جا عرب دست غیب رسید -
 مهابت خان بدو گفت بکارے که آمده مرا آگهی ست - من
 میرم - تو حرف مغل بخوای زد - ^(۲) با شش هزار سوار (که
 چهار هزار راجپوت و دو هزار مغل و سید و شیخ و افغان
 بود) روانه شد *

در هنگامی (که پادشاه عزیمت سیر کابل داشتند)
 آمدنش بعرض رسید - پیغام ^(۳) شد که تا ادای مطالبه پادشاهی
 و جواب جاگیرداران بنگاله (که از آنها متصرف گشته)
 ننماید ملازمت میسر نیست - و شنید که آصف خان برای
 قید او فکر برانگیخته که کنار بهت روزی (که منزل

شود) از در و همه فوج از دریا بگذرد و پادشاه با مردم چوکی
همان طرف آب باشند - چون مهابت خان بملازمت آمد
پادشاه دستش گرفته بکشتی نشاند و همراه بیارند - و پل را
ببندند تا مردم او نتوانند گذشت - و در منزل شاه آباد
کجهت خان داروغه فیل خانه بخانه اش رفته حکم رسانید
فیلانی (که درین مدت بدست آوردید) داخل سرکار کنید -
مهابت خان چند فیل نامی نگاه داشته باقی حواله کرد -
کجهت خان گفت که خان جیو برای کدام رز می گذارید^(۳)
کشتی حیات شما تباهی شده - اگر پسران زنده بمانند
محتاج نان جوار خواهند بود - مهابت خان تبسم کرده
گفت که آن رقت شما اعانت نخواهید کرد - این فیلان را^(۴)
من خواهم گذرانید - الحال زرد برزید که این (اجپوتان)
گوار اند و پادا از حرف فضول شما از جا در آیند - بالجمله
مهابت خان را ازین قسم حرفها دلنشین شد که از شر اعدا
جان بر نیست - دل بمرگ نهاده بسپاه پیشگی داده مهد و
پیمان موکد ساخت *

چون گذار آب بهمت مظیم عساکر پادشاهی شد آصف
خان بقرارداد خود با تمام اشک و حتی خدمتگاران حضور هم

(۲) نسخه [پ] آوردند - (۳) نسخه [پ] خانچهر - (۴) نسخه [ج]

گفت شما اعانت نخواهید کرد *

از راه پل رفته آن روی آب در کمال غفلت و بی پروایی
 منزل نمود - مهابت خان (که منتظر لطیفه غیبی بود)
 چنین فرمته ر منتقم دانسته یک هزار سوار را با تمام سوار
 پل فرستاد - و خود گرم و گدرا بخانه شهریار و دادر بخش
 سواره در آمده آنها را همراه گرفت - و دروازه لال باز شکسته
 بدولت خانه پادشاهی سرزده رسید - و بر دروازه مردم خود
 نشانده ملازمین پادشاه نمود - و گفت که چون دیدم از
 عداوت آصف خان (هانی ممکن نیست مرتکب چنین جوارت
 گشتم - شایسته هر سیاستی که باشم بدست خود باید کرد -
 گویند چون راجپوتان بی باکانه بغسل خانه در آمدند مقرب
 خان بر دش قدیم با مهابت خان گفت که کوزه‌ی یعنی
 مبروص این چه بی ادبی است - ار گفت که هرگاه زن و
 دختر فلانی را قسمی می کردند نتوانستی حرف زد - کله
 چوبی (که در دست داشت) بر پیشانی وی زد که
 قشقه داره زخم شده خون روان گشت ^(۲) - درین وقت پادشاه
 از غلبه خدم دو مرتبه دست بقبضه شمشیر کردند - میرو منصور
 بدخشی بتیرگی گفت که وقت حمله آزمائی ست - پس
 از آن مهابت خان عرض کرد که آشوبی برخاسته سوار ^(۳)
 بشکار ملاح در امت است - بمبالغه بر فیل خود سوار ساختم -

که همت خان ماده فیل سواری خاصه (که خود بجای مهارت و
 بهرش در خواصی بود) پیش آورد . مهابت خان گفت
 خان جیو همان روز است که پسران من محتاج بدان جوار
 شوند . و به راجپوتان اشاره کرد که هر دو را عذف تیغ
 بے دریغ ساختند . و از عرض راه پادشاه را بخانه خود فرود
 آورده با فرزندان بلا گردان کشته نثار و ایثار بسیار نمود . و
 چون از نور جهان غفلت ورزیده بود پادشاه را باز سوار ساخته
 بخانه سلطان شهر یار آورد . درین فرصت بیگم بدر زده بود .
 ندامت و افسوس از بے خبری خود می کرد . بیگم دران
 حیص و بیص از دریا گذشته امرا را سرزنش و ملامت بسیار
 نمود . و بترتیب افواج باراده کارزار پرداخت . چون پل را
 آتش زده بودند رز دوم بے شگرف بزدهش از معبر و گذر
 رهی گشته خود را بآب زد . چون سه چهار جا زرفی داشت
 و مخالف فیلان پیش در داشته حمله آور گشت ترک فوج
 برهم خورد . اکثر را پای ثبات از جا رفت . و هر کدام
 بطرف افتاده بآسیمه سری جان بدر برد . بیگم برگشته
 بغیمه خود فرود آمد . و امف خان بقلعه اتک (که در
 تهرانش بود) شتافته تحصن جست . و دیگر امرا قول گرفته
 مهابت خان را دیدند . و هرزه گوئیهای او را بدن برداشتند .

مهابت خان خود بانگ رفته بعهد و سوگند آصف خان را
با ابوطالب پسرش و خلیل الله ولد میر میران بدست آورد -
و مهمات ملکی و مالی پیش خود گرفته صاحب معامله را
فیز بے دخل ساخت - و راجپوتیه در کشک مقرر کرده بهیچ
کس یارای حرف و عرض نگذاشت *

چون خطه کابل مهبط رایات پادشاهی گردید باشارا جغت
مکانی جمعی از اعدیان را با راجپوتیه بر سر چراگاه گفتگوئی
واقع شد - قضا را دران میان یکے کشته گشت - آنها بهیچ
مجموعی بو دائره راجپوتان رفته جنگی سخت در پیوست - و
ازان فرقه ضلالت پزوه بسیاری با عمدهای آن طائفه بقتل
رسید - و هرکه از راجپوتیه به چراگاههای اطراف و جوانب
شأنند بود مفت بدست احشام هر موضع جان در باخت - و
برخی دستگیر گشته بفروخت رفتند - اگرچه مهابت خان
بکرمک آنها خود سوار شد اما نتوانست دران هجوم پایداری
ورزید - بر گشته به پناه پادشاهی خزید - ^(۲) هر چند جنت مکانی
باطقای آن نائره کوتوال را تعیین فرمود - و بداس خاطرش
چندے از اعدیان را بوی گرانید - لیکن آن همه رعب و
تسلط او نماند - و او نیز توهم بخود راه داده ایام بسو
می برد - تا آنکه وقت مراجعت از کابل در حوالی دهتاس

(۲) نسخه [ج] پادشاه - (۳) نسخه [ب] بوی گرانیده - آن رعب الخ *

هوشيار خان خواجه سراي نور جهان بيگم در هزار سوار بفرموده
بيگم از لاهور همراه ادره ملازمت نمود - تقريب مجلای فرج
درميان ادره حکم شد که از نوکران قدیم و جديد مسلح و
جلبه پوش شوند *

چون گزار دريای بهت (که سر آغاز استيلای او بود)
مزل شد بمهابت خان پيغام شد که فردا مجلای فرج بيگم توار
يافته - شما پيش شتابيد که مبادا در فلقيچيان گفتگو واقع شود
و بفزع و پرخاش انجامد - او از غلبه و اهمه يك مزل پيش
رفته فرود آمد - قضا را درين هنگام شاهزاده شاهجهان بخبر تسلط
مهابت خان در يك بودن خود اصلح انگاشته از نامک باجمير رسيد
و چون فراهم آمدن مردم (که مضمون خاطر شاهي بود) اتفاق
نيافتاد عازم تته گرديد - لهذا بآن مغلوب بيم و هراس حکم
رفت که بتعاقب شاهزاده شاهجهان (که از دکن بمالوه و ازانجا
باجمير شده) از راه جيسلمير عزيمت تته نموده گام سرعت
بردارد - مهابت خان امف خان را يعهد و قسم را گذاشته
ورانه مقصود شد - اتفاقاً شاهزاده بعد هزده روز (که ظاهر
بلده تته مخيم سرادقات بود) بموصول خط نور جهان
بيگم [که از ميت موکب شاهي يمحتمل که مهابت خان
ناعاقبت دين از شورش مزاجي آسيبه باخلاف گرامي قدر (که

(باب المیم) [۳۹۸] (مآثر الاموا)

در خدمت جد ماجد بودند (رساند) معارفت بدکن اموی
می نماید - و خبر فوت سلطان نیز رسید - و شیوع بیماری
علاوه گشت - هژدهم صفر سنه (۱۰۳۶) هزار و سی و شش
رکضت فرموده در چهل و دو روز برای گجرات دو صد
و شصت کوزه مسافت پیموده ناسک را مطروح انوار نزل
ساخت - ناچار مهابت خان در پوکن چهل کردهی این
طرف جیسلمیر چهارنی کون - و پس از آدرگئی او (چون
از حضور فرجه نیز بر سرش تعیین شده بود اما نتوانست
بار مقابل شد) عتب تر توقف گزید - مهابت خان دل از
همه برداشته به رانا پناه برد - او باخلاص پیش نیامد -
ناگزیر با دو هزار سوار (اچپرت) که دست از وفاتش
بر نمی داشتند) بملک بهیلان (که مابین گجرات و مملکت
رانا ست) در آمد - و اظهار ندامت و عذر گستاخی
بخدمت پادشاهزاده شاهجهان [که دران ایام بر طبق التماس
نظام شاه از ناسک بجنیر بنا گذاشته ملک عنبر (که
بگواهی آب و هوا و عمارات امتیاز داشت) رفته طرح اقامت
انداخته بود] نمود - و حسب الطلب^(۲) شاهی بیست و یکم صفر
سنه (۱۰۳۷) هزار و سی و هفت از راه راج پبله و بکلانه
بموجود آستان سعادت اندوخته مشمول عواطف گشت *

(۲) در نسخه [ب] راو [نیست] *

در همین ایام واقعه ناگزیر جنت مکانی بمیان آمد -
اعلی حضرت باراد سلطنت از راه گجرات باجمیر رسیدند -
گواند چون بزیارت روضه مقدسه معینه رفتند مهابت خان
همائل مصحف بر تعویذ قبر شریف گذاشت - و عرض کرد که
مراد فدوی همین بود که حضرت پادشاه شوند - الحمد لله
بمران رسیدم - اگر بموجب قول تقصیرات مرا عفو کنند قسم
بمصحف خورده خواجه بزرگ را در میان دهند یا همین
وقت رخصت کعبه فرمایند - و الا فردا آصف جاهلی می رسد -
فتوای ^(۲) بخون من خواهد بود - صاحب قران ثانی تشفی
خاطر خواه او فرموده پس از جلوس بخطاب خان خانان
سده سالار و بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار و انعام
چهار لک درپیه نقد و صاحب موگی اجمیر ارتقا بخشیدند -
و در همین سال جلوس مهابت خان بصوبه دکن دکن
چهار عزت برافروخت - و پسرش خان زمان (که بتازگنی
صوبه دار مالوه شده بود به نیابت او مقرر گشت - و در
سال دوم (که رایات پادشاهی به تعاقب خان جهان لودی
عزیمت دکن نمود) مهابت خان بصاحب موگی دارالملک
دهلی نامزد گردید - و در سال پنجم از تغیر اعظم خان
مجددا بصوبه دکن دستوری یافت *

(باب المیم) [۴۰۰] (مآثر الامراء)

گویند در آن می چهل سال (که صوبه داران بدکن می آمدند
تا بر آمدن بالاکهاست بی جنگ و جدال از عسرت غله بتنگ^(۲)
آمده بر می گشتند - هیچ کس بفکر آن نمی افتاد - آل
تدبیرے (که مهابت خان درین صوبه داری کرد) آن بود
که بنجارهای هندوستان را بفیل و اسب و خلعت مستمال
ساخته آن قدر گردیده کرد که یک سر بنجاره با آکره و گجرات
بود و سر دیگر به بالاکهاست - و مشخص نمود که رویه را
ده سپر گران باشد یا ارزان بگیرند *

چون ساهو بهونهله بعدل شاهیه پیوسته بانتزاع قلعه
دولت آباد از تصرف فتح خان پسر ملک عذیر کمر سعی
بر بست فتح خان امرای نظام شاهي را با خود در
مقام کین توزی دیده به مهابت خان نوشت که در قلعه
آن رقه نمانده - اگر به سرعت برسند قلعه سپرده در سلک
بندهای پادشاهی منسلک می گردم - مهابت خان بر جذاج
استعجال خان زمان را با فوج بمنقلا روانه کرده خود نیز
بیست و نهم جمادی الآخره سال ششم از برهانپور راهی
شد - خان زمان از کتل کهرکی فرود آمده با ساهو و
دادوله خان معرکه نبرد آراست - و پس از زد و خورد
بسیار تا شش کوزه تعاقب آنها نموده علف تیغ گردانید -

(مائرا لامرا) [۴۰۱] (باب المیم)

بیجاپوریان خائف گشته با فتح خان طرح صلح افکندند - او هم نقض عهد نموده بآنها متفق گشت - مهابت خان (که به ظفر نگر اقامت داشت) ناچار صلح شعبان از کمر کی گذشته بخان زمان پیوسته بمحارمرا قلعه همت گماشت - و غرا (مضان تقسیم ملجار نموده ترب و ضرب رن را بعهده^(۲) لهراسپ پسر درم خود را گذاشته مقرر کرد که از سرکوب حصار (که کوهی است رفیع و کاغذی داره بران آباد) بجانب قلعه سردهند - همواره به نیروی شهامت و بردگی خان زمان و به بهادری و جدکاری خان درزان بر کوهی و سد با ساهو و زندرله خان و بهلول خان بیجاپوری نبردهای مردانه و چپقلشهای گردانه در می داد - ظفر و فیروززی هر مرتبه نصیب بهادران پادشاهی میکردید *

پس از فتح اندرکوٹ چون گشایش مهاکوت را رجه همت ساختند قلعه نشینان از فقدان غله و عدم قوت (که اکثر بگوشت حیوانات مرده سد (مق می کردند) بختوه^(۳) آمده از مشاهدات غلبه هر روز فوج پادشاهی خیریت خان عم زندرله خان و برخی عادل شاهیه (که در قلعه بودند) امان طلبیده شب پنهانی بکمند فرود آمدند - و خانخانان را دیده راه بیجاپور گرفتند *

(۲) صفحه [پ] ضرب زنان - (۳) صفحه [ا - ج] پیوست *

(یامہ المیم) [۴۰۲] (مآثر الامرا)

و چون نقب بپای مهاکوت رسید فتح خان زه و زاد
خود را بکالاکوت فرستاد - و مراری پندت (که راتق و فاتق
سلطنت بیجاپور بود) با همه عادل شاهیه و نظام شاهیه در
ایلوره آمده زندوله و ساهو را برابر خانزمان (که در کاغذی واره
بود) گذاشته ^(۲) خود با یاقوت خان حبشی بر سر خان خازان
رسید - جنگی عظیم و نبرد قوی رو داد - مخالف
عنان تماسک از دست داده بادیه دور فرار گردید - در
اثنای گریز یاقوت خان حبشی کشته شد - و درین وقت
غریب زد و خوردی به میان آمد - گویند در دکن چنین
جنگ قیامت آشوب کمتر واقع گشته - مهابت خان فرین
فتح و نصرت معارفت نموده نزدیک نقب شهر حاجی مهاکوت
رفته خواست آتش در زند - فتح خان آگهی یافته پیغام
فرستاد که چون با عادل شاهیه پیمان بایمان موکد کرده ام
که بے جواب دید آنها حرف صلح بمیان نیارم امروز موقوف
کذید - مهابت خان گفت که اگر حرفت از راستی فروغی دارد
بصر خود را بفرست - چون پسرش نیامد آتش زدند - یک
برج و قریب پانزده ذرع دیوار پرید - تهور منشان جان سپار
بقاعه در آمده اندرین ملجأها ساختند - فتح خان از دید
شگرف کاری بهادران دست و پا باخته برای پاس عرض

(۲) نسخه [ب] گذاشته با یاقوت خان *

(مآثر الامرا) [۴۰۳] (باب الميم)

و ناموس عبد الرسول پسر کلان خود را فرستاده اظهار ندامت
و التماس مفتح جرایم کرد - و استدعای خرج و مهلت یک
هفته به برآوردن بده و بار خود نمود - سپه سالار دو لک
و پنجاه هزار رزیده داده فیلان و شتران خود را جهت بار بردار
فرستاد - و فتح خان کلید قلعه ارسال داشته نوزدهم
ذی الحجه سال (۱۰۴۲) یک هزار و چهل دو در محاصره سه
ماه و چند روز چنین قلعه (صینه) فلک شکوه * بیست *

* حصارے که مدائش ندیدست کس *

* بود قلعه دولت آباد و بس *

(۲) مفتح گشت - نواب بفتح دولت آباد آمد تاریخ اسمی -
مهابت خان خان دوران را با مرتضی خان سید نظام پسر
میران صدر جهان پهلوی در قلعه گذاشته خود فتح خان را
با نظام الملک (که خرد سال بود) همراه گرفته روانه برهانپور
شد - و چون بظفر نگر (سید عهد و سوگند بر طاق بلند
گذاشته فتح خان را با نظام الملک مقید ساخته اشیا و اسباب
در را در سرکار پادشاهی ضبط نمود - گویند فتح خان از
بی خودی به بیجاورد پیغام کرد که فوج با مهابت خان
کم است - شما هجوم آورده مرا خلاص کنید - یا بنابر نحو
در که نثارا کوچ می شد و مهابت خان سواره می ایستاد

(۲) یعنی سنه یک هزار و چهل و دو

(باب المیم) [۴۰۴] (مائراامرا)

فتح خان هنوز در خواب است . یا بذابور مصلحت ملکی
بهر صورت بی وجه پشندیده مهابت خان نقض عهد کرد .
چون به برهانپور رسید اعلیٰ حضرت پنج لک روپیه نقد
هر جلدوی این حسن خدمت بمهابت خان انعام فرمود . او
از متصدیان پادشاهی استفسار نمود که برین ۲۰۰ چه قدر
زر سرکار خرج شده . گفتند بیست لک روپیه . مهابت خان
بیست و پنج لک روپیه داخل خزانه کرده گفت سه سال
است که من پیشکش پادشاه نگذرانیده ام . دولت آباد را
پیشکش کردم . و از جناب خلافت استدعای قدم یکم
شاهزاده نمود که بنیردی فوج تازه تسخیر بیجاپور نماید .
اعلیٰ حضرت پادشاهزاده محمد شجاع درمی خلف سلطنت را
رخصت کردند . همه سالار تسخیر قلعه پرنده را (که از
قلاع حصینه حصینه دکن است) و از نظام شاهیه بتصرف
مادلشاهیه درآمده بود) نصب العین همت ساخته خانزمان را
پیشتر فرستاد . او بلوازم و مراسم محاصره و تقسیم ملجاریها
پرداخته هر روز آریز و ستیز می شد . چون مهابت خان به
شاهزاده بسمه کردهی رسیده اقامت نمود عادل شاهیه و ساهو
ها جمعی از نظام الملکیه نمودار شده گاه بر کبی و گاه
بر مورچال جنگ می انداختند . (در کبی) که نوبت
خالخانان بود (راجپوتیه بمجرد نمود مخالف تیز جلوی

(مآثر الاموا) [۴۰۵] (باب المیم)

کرده پیش رفتند . هر چند مهابت خان طلبید که پستر آئید
از جهالت پا افشوده بسیاری کشته شدند - مهابت خان در جای
خود ثبات ورزیده تلاش و تردد می کرد - گویند چنین صف جنگ
در صد سال در دکن نشده - نزدیک بود که کار خانخانان باتمام
رسد که خان دوران از بنگاه رسیده غنیم را پراکنده ساخت *
چون میان خان دوران و خانخانان اتفاق و ناخوشی بود
خان دوران مکرر در مجالس میگفت من او را از کشته شدن
رهائی بخشیدم - و مهابت خان او را شایده بر خود
می پیچید - اتفاقاً روزی خان دوران با سید شجاعت خان و
سید خان جهان باره بکمی رفته چون گاه بر کرده روانه شدند
غنیم دره کوه را گرفته شروع ببدان کاری کرد - ازان آتشی بگاه
در گرفت - فیلان و شتر و گاو بسیاری سوخته آتش تمام
صحرا را فر گرفته - جای بدر شدن نماند - گویند شمار
سوختها سی هزار دواب و ده هزار آدم بود - و نیم سوخته
از حساب بیرون - امرا بر پشتة بلند ایستاده هیران نیزنگی
فلک بودند - بعد اطفای آتش غنیم از طرف هجوم آورده
عزمه تنگ ساخت - مهابت خان بکمک رسید - آنها منتشر
گشتند - ازان روز خان دوران زبان طعن بکام کشید - گویند این
هنگامه باشا را مهابت خان شده - با وصف آنکه سیدی مرجان
قلعه دار و پس از غالب نامی (که بجایش از قبل عادل

(باب المیم) [۴۰۶] (مآثر الامرا)

شاه آمده (هر دو بزخم تفنگ در گذشتند صورت فتح در
آئینه خیال منطبق نمی شد - و جهد و کوشش اثر نمیداد -
معهدا برشکال بر سر رسید - امرا برغم مهابت خان اتفاق
کرده مزاج پادشاهزاده را بمراجعت آوردند - مهابت خان هر چند
ممانعت نمود پادشاهزاده کوچ کرد .

چون بار بردار در لشکر نموده بود گران بنجاره را مردم
بقیمت گران خریدند - گویند روز کوچ بنجاره سر راه گرفته
بمهابت خان عرض کرد که باعتماد قول شما جنس آورده بودیم
بار بردار نیست که بردارم - گفت مال چه مبلغ است - گفتند
دو لک روپیه - همان وقت از خزانه خود داد و گفت
هر که خواهد بردارد بقی را آتش زنند - اعلیٰ حضرت ازین
معاودت بخان خازان عتاب نوشته شاهزاده را طلب حضور
کردند - مهابت خان بدهانپور رسیده چون از راجپوتان (که
روز جنگ کبی خود را بیجا بکشتن دادند بے اعتقاد شده
می گفت اینها همین مردن میدانند - کاکا پنڈت دیوان
خود را به اکبر آباد فرستاد که ده هزار سوار از سید و شیخ
و مغل و افغان نوکر کرده بیارد که سال آینده محتاج بکمکیان
فشوم - بگشایش پرینده فوج من کافی باشد *

در همین ایام مرض بهکندر (که ناسور خاصه سمت - و
دیرین رفیق او بود) شدت کرد - و ازین مراجعت بے نیل

(مآثر الامور) [۴۰۷] (باب المیم)

مقصود و برخاسته رفتن خان زمان از بدسلوکی او بحضور
دق بهم رسانیده حالتش بصعوبت انجامید . آمل پرهیز
نمی کرد . می گفت که من از علم تنجیم دریافتم که درین
مرض جان بر نیستم و بآن احوال دیوان میگرد . و بعزیمت
تسخیر پزیده از شهر برهانمور برآمده بر موهن ناله دیره
کرد تا بر صفحه ایام باقی ماند که درین وقت هم در کار
پادشاهی مشغول نمود . و همگی چهار هزار شرفی بدرون
و بدرون تقسیم کرده آنچه داشت همه را داخل طومار ساخت .
و بخانم اهلیه خود (که بعد از مادر خان زمان بعقد
آورده بود) گفت که سنگریزه هندوستان هم دشمن من
است . مال یک روباه هم پنهان نکنند . و طومار را مافوق
عرضداشت روانه حضور کرد . و سرداران راجپوتیه را طلبیده
گفت که باعانت شما فامی بر آوردم . آنچه بود طومار
کرده بحضور فرستادم . جای مواخذه نماند . بعد مردن من
متصدیان پادشاهی ضبط اموال نکنند . و عمه نعل را زیر
محاسبه نبارند . و ثابت مرا بدهای برده زیر قدمگاه شاه
مردان دفن نمایند . و تمامی اموال را از ناطق و صامت
بسوزانند . در سنه (۱۰۴۳) یک هزار و چهل و چهار
بساط زندگانی در نوردید . زمانه آرام گرفت و سی سالار (منه
هر در تاریخ فوت اوست *

(باب المیم) [۴۰۸] (مآثر الامرا)

(اچو و قیة حسب الوصیت از از برهانپور تا دهلی بدستور
زندگی آداب مجرا و سلام بجا می آوردند - اعلیٰ حضرت سوای
فیضان همه را بپشوران بخشیدند - گویند نقد کم داشت -
کور (دیده ساله مداخل بود - همه را خرج می کرد - صاحب
(۲)
همت بود - دررے گفت که خان جهان لودی بخشش
نداشت - یکم گفت در سرکار از فروغ نبود - گفت این
چه حرف است - مرد آن سمت که بهر وجه زر پیدا
کند و صرف نماید - لیکن پوشاک خامه او همگی به پنج
دیده نمی کشید - طعام هم کم داشته - چون بفیل
شوقش بسیار بود بونج کمود و خربزه ولایتی بخورد آنها
می داد - و اصلا بتکلف آشنا نبود - نومت در سواری
نمی نواخت - مگر وقت کوچ نقاره و کوزا می شد - از عالم
بهره نداشت - در جوتک و نجوم مهارتی بود - اما احوال
و انساب پیشینیان از هر قوم و طایفه سر زبان داشته - شیفته
صحبت ایرانی بود - می گفت خلاصه آفرینش اذ *

گویند در بدایت حال مذهبی نداشت - آخرها مذهب امامیه
اختیار کرده - نامهای ائمه معصومین علیهم السلام بر جواهر
شمیله کاده در گاوی خود می بست - و بروزه و نماز مقید
نبود - سفاکی و سبعمیت او مشهور عالم است - در کارهای

(مائرا لاهرا) [۴۰۹] (باب الميم)

پادشاهي دقت و جزرمي بسيار مي کرد - و بکارهاي خود
بيخبر محض بود - و پهلوي چرب داشت - هرکس را که
نواخت اگر هزار تقصير مي کرد در عزت و قرب از نقصان
نمي آرد - گاهي شعر هم مي گفت - اما اظهارش مکرره
مي دانست - از دست *

* ننگ دلم بود که بهشت آرزو کند *

* دوزخ نصيب من بود و آرزو مباد *

از پهرانش احوال خان زمان امانی و لهراسپ مهابت خان
بجداگانه سمت تحرير يافته - اما ميرزا دلير همت (که
ظالم طبيعت و کامل خدمت بود) و ميرزا گرشاسپ (که
داماد آله درمي خان شد) و ميرزا بهروز و ميرزا افراسياب
هيچ کدام ترقي نکرده بديار خاموشان منزل گزیدند *

* مختار خان صبرواري *

سيد محمد نام از سادات بني مختار است که از خيار
ذريت رسول مختار اند - سلسله نسب اين سادات عالي درجعت
به ابوالمختار النقيب اميرالحاج منتهي مي شود - نقابت
مشهد منور مرتضويه عليه السلام و امارت حج اسلام مدعي
به اکابر اين خاندان عليه مفوض بود - امير شمس الدين علي
ثاني نقيب النقبای ممالک عراق و خراسان [که بعد واسطه
پيامبر شمس الدين علي ماضي (که آخر نقباي زمان شاه

(باب البیم) [۱۰۴] (مآثر الامراء)

(۲) عباس (میرسد) در زمان سلطنت شاهرخ میرزا از نجف اشرف بخراسان آمده در بلده سبزار متوطن گردید - و دیگرے مثل او بکثرت خیل و حشم از عراق بر نیامد - چون فوت بامیر شمس الدین ثالث (که از اکابر متاخرین این سلسله است) رسید در علو قدر و رفعت شان از جمیع اعیان خراسان در گذرانید - و اکثر ولایت سبزار را خریده ملکی خود ساخت - هنگامی (که عبد الله خان اربک والی توران بر هرات و توابع آن استیلا یافت) رؤسا و اهالی خراسان هر به ربه اطاعت او در آوردند - مگر امیر شمس الدین (که از سبزار فروکش نموده) به ایلی نگرائید - عبد الله خان استمالت نامه باین بیعت رقم فرمود (۳)

* بیت *

* درخت دوستی بنشان که کام دل ببار آرد *

* نهال دشمنی بر کن که زنج بے شمار آرد *

میر املا حساب از بر نداشته بے محابا در جواب نوشت :

* بیت *

* چو مهمان خراباتی بعزت باش با زندان *

* که درد سر کشی جانان گر این مستی خمار آرد *

و این جرأت و خود داری باعث افزایش الطاف شاه طهاصب

(۲) نسخه [۱ - ج] زمان بن العباس - (۳) نسخه [۲ - ج] رقم نموده .

مفوی دارای ایران گردید - میر را بخطاب سلطانی برنواخته
 صاحب طبیل و علم گردانیده تمام آن ولایت را مع شیء ازند
 باقطاعش تفویض فرمود - و سید فاضل میر محمد قاسم نصابه
 نیز از مشاهیر متاخرین این طبقه است - و همچنین میر
 شرف الدین ازین سلماه است که در عهد فرمانروائی سلطان
 حسین میرزا [چون آستانه بلغ (که بحضرت امیرالمؤمنین
 علیه السلام منسوب است) ظاهر شد] بتکلیف آن پادشاه
 مرموم از سبزار بباغ شتافته به نقیب النقبائی آن دیار
 نامزد گشت - و پس ازان (که پادشاه مذکور در گذشت
 و حوادث و فتن سرکشید) از آنجا برآمده بهند بار غربت
 (۲) گشود - اولادش درین ملک اقامت ورزیدند *

بالجمله سید محمد مذکور در سلطنت جنت مکانی
 بخطاب مختار خان و منصب در هزاری هزار و دریمت هوار
 پایه افتخار برتر افراخت - و در آخر عهد آن پادشاه بنظم
 صوبه دهایی می پرداخت - و در سر آغاز جلوس اعلیٰ حضرت
 به تیولدارچی سرکار مونگیر مضاف صوبه بته (که پیوسته
 بسرحد بنگاله است) تعیین گشت - و مدتها دران آله
 بهر برد - و در سال دهم عبد الله خان فیروز جنگ ناظم
 صوبه بهار با سایر کمکیان آنجا بقصد استیصال پرتاب آجینه
 (۳)

(۲) نسخه [چ] گشود - و اولادش (۲) نسخه [چ] آجینه ه

(که از زمینداران مفسد پیشه آن ولایت بود) راهی گردید -
و مختار خان را بهر ادلی فوج برگزید - چون قلعه بهوجپور
هاکم نشین آن سر زمین (که آن بومی شورش گرا درانجا
متحصن بود) بعد محاصره شش ماه مفتوح شد پرتاب
هویلی خود را مستحکم ساخته آدیز و ستیز گرم کرد - تا
در ضمن آن راه گریز بدست آورده بدر رود - و مختار خان
(که مقدمه لشکر بود) محاذی دروازه ملجار خود نموده
توازم سعی بهادرانه بکار برد - و زیاده بر یک شبانه درز نکشید
که او مغلوب رعب گشته زینهار جویان برآمد - و پس از
انجام این مهم کمابیش یک ماه نگذشته بود که در همین
سال آغاز سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری افغانه
(که متعهد ضبط تیولش بود) هنگام تنقیح محاسبه شمشیر
کین آخته برو انداخت - اگرچه مختار خان هم جمدهرک بآن
زیاده سر رسانید اما کارگر نیاید - حضار آن نابکار را از هم
گذرانیدند - و خان مزبور نیز بهمان زخم جهان را پدرود
نمود - گویند باز خواست محاسبه را بمصادره رسانیده از
عامل یادداشت بستد - و باز محال طلبی می کرد - هر چند
او ضعیف نالیها نمود رحم ناکرده تهدید بعضی و شکنجه
کرد - چون برخاست که درون رود راه گردید - و پیغمبر
زخم منکر رسانید - در اجامیر در احاطه دیوار بیرون نزدیک

(مآثر الامرا) [۴۱۳] (باب الميم)

قبر خواجگي حاجي محمد مدفون گشت - احوال سه بهرشن
شمس الدين خان مختار خان و داراب خان و جان هپار خان
جدا جدا تحرير يافته *

* مير محمد امين مير جمله شهرستاني *

از اعيان سادات اصفهان است مشهور بصادات شهرستان -
برادر کلانش مير جلال الدين حسين ملائي تخلص (که فاضل
مستعد بود) منظور نظر شاه عباس ماضي مفوي گشته
بمنصب مدارت (که از اعظم مناصب ايران است) امتياز
يافت - چون ار در گذشت برادر زاده او ميرزا رضي بهر
ميرزا تقی بجای عم خود بدان رتبه گرامي فائز گرديد - و
از رفور قابليت و طالع مندي بمصاهرت شاهي بلند رتبي
يافت - و برشد کارداني تواريخ اوقاف خامه آن پادشاه
عالي جاه بر حضرات انبه معصومين عليهم السلام و منصب
مهر داري توقيعات علاوه منصب مدارت گشت - و در سنه
(۱۰۲۶) هزار و بيست و شش بساط همتي در نوردید -
مدارت ايران به بهرشن صدر الدين محمد (که دخترزاده
شاه و طفل رضيع بود) مقرر شده نيابت بميرزا رفيع عم زاده
آن مرحوم قرار گرفت - و بالاخره او نيز مستقلاً بامر مدارت
مي پرداخت *

بالجمله مير محمد امين در سنه (۱۰۱۳) هزار و سيزده
از عراق بديار دكن وارد گشته در خدمت محمد قلي قطب
شاه والي تلنگ بوسيله مرتضى ممالك مير مؤمن استرآبادي
نوكر گرديد - مير مؤمن خواهرزاده مير فخر الدين سماكي
بود - و در ملاح و تقوي درجه عالي داشت - و در ايران
بتعليم سلطان حيدر ميرزا پسر شاه طهماسب صفوي قيام
مي نمود - و پس از وقوع قضيه ناگزير شاه و كشته شدن ميرزا
حيدر و استيلاي شاه اسمعيل ثاني تاب توقف نيارده بدكن
آمد - و بذاير اتحاد مذهب از ساير سلاطين آن مملكت
ملازم محمد قلي قطب شاه گشته منصب پيشوائي و كالم
يافت - و سالها مدار دولت قطب شاه برر بود - مير محمد
امين از مددگاري بخت و توافق اقبال در مزاج محمد قلي
(كه از دوام ارتكاب مدام خود به مهمات ملكي و مالي
نمي پرداخت) چنان جا كرد كه او بخطاب مير جملي
برنواخته همگي حل و عقد امور بكار آگهي مير را گذاشت - و
پس از (كه پسر نداشت) نوبت حكومت به برادرزاده اش
سلطان محمد قطب شاه رسيد - او از رشادت و هوشمندي خود
متوجه مهمات ايالت گشت - نقش مير با او خوب نشد - اما
سلطان محمد املا دست تصرف و طمع باموال و اشياي مير
باز نكرده بآئين نيك رخصت فرمود - مير از گلكنده به بيجاپور

(مأثر الامر) [۴۱۵] (باب النیم ۲)

(۲) پیوست - با عادل شاه نیز صحبت از ذر نگرفت - ناگزیر
بزاه دریا بوطن مالوف شتافته در عراق بملازمت شاه عباس
مقبول استسعاد یافت - و بهسبب میر رفیع صدر (که برادرزاده
او می شد) مشمول عواطف شاهی گردیده - و در خدمت
شاه پیشکشهای لائق بدفعات گذرانید - و مدت چهار سال
بعزت و آبرو روزگار بهسر برد - اما ^(۳) میر می خواست که
در خدمت شاه صاحب منصب عالی باشد - و شاه را مطرح
نظر آنکه بالذات زبانی هر گرم داشته نفایسه (که درین
مدت فراهم آورده) برگیرد - چون میر دریافت که حقیقت
کار چیست بالضرور بملازمان جنت مکانی التجا آورد - جمع
از قصور فهمیدگی احوال او چنانچه باید در نیافته بخدومت
جنت مکانی یکی را به مد معروض داشتند - آن پادشاه
عالی جاه فرمانی بخط خاص خود بطلب میر برنوشت -
او از افغان فرار نموده در سال سیزدهم سنه (۱۰۲۷)
هزار و بیست و هفت هجری بملازمت مستعد گشت - و
بمنصب دو هزار و پانصدی دریست سوار و خدمت عرض مکرر
هرافراز گردید - و در سال پانزدهم از تغیر ارادتخان بمیر سامانی
هرکار والا سر برافراخت *

چون دولت سلطنت به اعلیٰ حضرت رسید مدتی بوسیله

هیرن بندگی بمیر سامانی اختصاص داشت . و در سال هشتم از تغیر اسلام خان بدایه والای میر بخشگیری برآمده باضافه هزارى پانصد سوار بمنصب پنجهازارى در هزار سوار چهره کامیابی برافروخت . و دهم (بیع الآخر سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری سال دهم جلوس بازار لقوه و فالج رخت هستی بر بست . میر اگرچه در سیادت و شرافت منصب مرتبه بلند داشت اما از اخلاق موفیه و اطوار بهیه نصیبه نداشت . بهیار سبک مزاج و تغذ خو بود . و در مذهب امامیه سخت متعصب . روزی در حضور اعلی حضرت تقوی مذهب در میان آمد . میر بتغذی عرف زد . پادشاه فرمود که میر واقعی اصفهانی ست . چه مردم آنجا بدشستی و تغذی اشتها دارند . گویند در سال چهارم (که اعلی حضرت بخطه برهانپور اقامت داشت) بنابر امهاک باران گرانی و غلا بجائے انجامید که جانے بفانے میدادند . کسی نمی خرید . و شریفه برغیفه می فروختند . نمی ارزید . متصدیان مهمات پادشاهی و عهدها بحکم والا آش پزخانهها (که بلندگر زبان زد درکار است) در هر بلده ترکیب دادند . در آن هنگام میر جمله نامه بسخارت بر آورد . شب و روز در برهانپور لنگر طعام جاری داشت . و نقد و اجناس نیز بمردم خیرات کرد . اگرچه آن وقت هم مردم ایران می گفتند که گرم

میر جبلی نیمه است اما این طعن و سرزنش مریح ناشی از سوء باطن است - و الا این امر بتکلف هم مورد تحسین و محل جزا است *

امفهان از معظم بلاد ایران است - * بدت *

* امفهان نیمه جهان گفتند *

* نیمه وصف امفهان گفتند *

بقول اصح از اقالیم چهارم است اگرچه برخ بجبهت طول و عرض از انلیم سیوم شمرده اند - از کهنه شهرهای عراق است - در قدیم یهودیه می خواندند - چه بنی اسرائیل از بخت نصر گریخته گرد عالم می گشتند - چون خاک اینجا را موان خاک بیت المقدس یافتند شهرت طراح انداخته به یهودیه موهم ساختند - و برخ بنای آنرا به امفهان بن سام نسبت دهند - جوق از ابذیه اسکندر بر شمردند - ابن درید گوید امفهان لفظ مرکب است از امف بمعنی شهر و هان بمعنی سواران - و در فرهنگ رشیدی گوید اسپاه و اسپه لشکر و سگ و همچنین سپاه و هپه - و ازین ماخوذ است اسپاهان چه آن شهر همیشه موضع اقامت سپاه ایران بود - و دران سگ نیز بهیاز بود - چنانچه مولف تاریخ امفهان علی بن حمزه گفته - و الف و نون برای نسبت است - انتهی کلام الرشیدی - و امفهان معرب امفهان است - گویند ابتدا چهار دبه بود

(باب المیم) [۴۱۸] (مآثر الامراء)

کزار و کوشک و جویاره و دشت - چون کیقباد آن را
پای تخت ساخت شهر عظیم شد - و آن دیهات هر یک
موسوم بکوچه گردید - زنده رود (که به زاینده رود شهرت
دارد - و گویند ازان هزار نهر جدا شده) پایان آن شهر روان
است - شاه عباس ماضی در ایام فرمانروائی خود دار السلطنه
ساخت - و چندان عمارات عالیه و حدائق طرب افزا اساس
گذاشته بآبادی و معموری آن یلده همت گماشت که مزید
بر آن متصور نیست - و تا انقضای دولت مغربه مستقر خلافت
بود - در فترت افغانان خرابی بدان معموره راه یافت - آب و
هوای خوب دارد - مردمش بیشتر خوش صورت و لطیف طبع
اند - و صاحب کمالان ظاهر و باطن بسیار ازان مکان برخاسته
اند - بیشتر مردم آنجا شافعی مذهب بودند - اما الحال همه
شیعه لیکن اکثر درشت و تنده خو می باشند - و گفته اند
که اصفهانی خالی از بخل و خست نباشد - از صاحب بن عبد
آورده اند که می گفت هرگاه با اصفهان می رسم در خود خست
می یابم - در حق این شهر و اهل شهر جرعه جنبانده اند

* بیت *

* همه چیزش نکوست الا آنکه *

* اصفهانی درو نمی باید *

● مهلدار خان ●

پھر مهلدار خان چرگس است - در دولت نظام شاهیه
 همزید قرب و اعتبار اختصاص داشت - چون در دکن بسیار
 گذرانیده بود به دکنی شهرت گرفت - پس از فوتش نظام
 شاه پھر او را بلقب پدر ملقب نموده نامه بسرداری و
 سرفوجی بر آورد - و در سال ششم جلوس فردوس آشیانی
 هنگام (که مهابت خان سپه سالار قلعه دولت آباد را
 محاصر داشت) او برهنمونئی بغت بیدار از قصبه نیالی (۲) که
 درینولا مشهور به نعمت آباد و مضاف سرکار کالنه است)
 سپه سالار پیغام نمود که این مکان را بهرکه اشاره زد هواله
 کرده خود را پیش شما می رسانم - هر چند صدق مقالش یقین
 ظهور میداد سپه سالار بجهت اظهار هواخواهی و دولت سگالی
 او بر همگان گزارش نمود (که چون بند و بار ساهوبهونسله و
 زندوله خان بیجاپوری در بیضاپور است) اگر ترک تازی نموده
 بدان دستبرد نماید به ازین دستاریزے برای ظهور عنایات
 پادشاهی نخواهد بود - مهلدار خان بیداری روزگار بی محابا
 بر سر قصبه مذکور تاخت - از آنجا که حسن اتفاق باسانی
 باعث نشستن نقش مرادے چند می گردد دزان نزدیکی زن

(۲) نخبه [ب - ج] هماره داشت - (۳) نخبه [۱ - ج] بنالی [و در

بعضی نخبه [بنالی]

باب المیم ([۴۲۰] (مآثر الامرا)

و دختر ساهو (که با خزانه و اسباب کثیر از جنیر بدانجا
(۲) آمده بودند) بدست او افتاد - و قریب چهار صد اسب و یک لک
و پنجاه هزار هون با فرازان اسباب و اجناس بهر نسله مذکور
و بقدر درازده هزار هون از نقد و جنس زنده را خن
بتاراج رفت - خان مذکور مورد هزاران تحسین و آفرین گشته
عیال ساهو را بر وفق نوشته سپه سالار بجعفر بیگ قلعه دار
کالنه سپرده خود باولیای دولت پیوست - و در آغاز سال
هفتم از دکن بدار الخلافه آگره شتافته سعادت آستانبوس
اندوخت - و بمنصب چار هزاره ذات در هزار سوار و
(۳) عطای بیست هزار روبیه ند و دیگر عنایات خسروانه سو
برافراخت - و سرکار مونگیر از توابع موطن بهار در اقطاع او
مقرر گشت *

و چون مشارالیه از سایر امرای دکن بمقتانت و فطانت
امتیاز داشت در همین سال بمرحمت علم و نقاره فرق عزت
برافراخت - و بخدمت فوجداری سرکار گورکھپور از تغیر
مخلص خان سرافراز شده رخصت تعلقه یافت - و پستور
در کوهکیان دکن منتظم شده در تقدیم خدمات پادشاهی
می پرداخت - با آنکه از قوم چرکس بود از وطن گرینی در
ولایت دکن وصلت و خویشی بهم مردم کرد - چنانچه

(۲) نسخه [ب - ج] آمده بود - (۳) نسخه [ج] عطای *

صبیه خود را بهر دلاور خان حبشي (که پدرش نیز از اصرای
نظام شاهیه بود) داد *

• مرشد قلبي خان ترکمان معروف •

• بمروت خان •

در عهد جهانگیری از ایران دیار رسیده بمنصب هفصدي
در مد سوار در سبک ملازمان پادشاهی انسلک یافت - و در
سال سیوم فردوس آشیانی بمنصب هزاري سر برافراخته
بخدمت آخته بیکي اختصاص گرفت - و چون فروغ معامله دانی
و کار طلبی او بر تو ظهور داد (از آنجا که در خدمت
میر ترکی مرتبه منجی و پایه شناسی منظور می باشد - و
خلیل الله خان میر ترک از فرط خشونت مزاج کار موانق
مرضی پادشاهی نمی کرد) در سال ششم آن کار نیز بمروت خان
ضمیمه خدمت سابق گشته بافروزی بانصدي منصب و خطاب
عم خود مرشد قاي خان (که لله شاه عباس ماضی بود)
نوازش یافت - و هنگامی (که ریای پادشاهی از آگره
بهیر دولت آباد ارتفاع یافت

* ع *

* پیدایش شاه جهان این سنر مبارک باد *

ازان سال آگهی بخشید (از منزل روپاس فوجداري متعرا
و مهابن و مالش شقاوت کیشان آن مرز بوم شورش لزوم بخان

(۲) یعنی سنه هزار و چهل و پنجم هجری •

(باب المیم) [۴۲۲] (مآثر الامر)

مرتوم تفویض یافت - و چون افزونی جمعیت ناگزیر ضبط
آن سرزمین بود باضافه پانصدی ذات هزار و سیصد سوار
بمنصب در هزاری در هزار سوار و مرحمت علم عز افتخار
اندوخت - و پس ازان (که نقش عملداری در دران بوم
فتنه خیز در سمت نشست و سرکشان تهر پیشه دست خوش
سرچنگهای زبردست او گشتند) مورد تفضل پادشاهی شده
بافزایش پانصدی پانصد سوار و عطای نقاره مبهایی گردید .
و در سال یازدهم سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت
هجری در اثنای تاخت بریلی از مواضع مفسدان (که همگی
شورش گزینان آنجا در پناه دیوار بهمت آتش افروز هنگامه
کین توزی بودند) بزخم تفنگ نقد زندگی در باخت - بسکه
در فوجداری متعرا بند و اسیری بسیار نموده کنیزان جمیل
پری چهره (که هر یک در حسن و ناز از دیگرے گزر سبقیت
می برد) بسیار فراهم آورد - گویند در کوردهن نگر (که
مکانی متعرا آن طرف آب چون است - و آنرا مولد و
منشأ کشن میدانند) در شب هشتم از ماه سانون (که باعتبار
میلادگان آنرا جنم اشمی خوانند) غریب مجمع از زن و مرد
هنود واقع می شود - اتفاقاً خان مذکور برورش آنها فشق کشیده
(۲) و دهوتی پوشیده دران هجوم عام نظارگی حسن بوده گشت

(مآثر الامراء) (۴۲۳) (باب الميم)

و واگشت مي نمود - زني ديد (كه بجمال شك ماه بود)
مقل گرگي (كه در (مه در آيد) او را برداشته روان شد -
چون مردمش كشتي در كنار آب مهيا داشته بودند بران
نشسته راه اكبر آباد گرفت - هتود املا اظهار نگردند كه دختر
كه بود - احوال مرشد قلي خان شاملو لله^(۲) استاجلو خالي
از غرائب نيست - مجمل بر زبان قام مي گذرد *

مشار اليه حاكم خراف و باخوز بود - چون علي قلي خان
شاملو حاكم هرات و اميرالامراء خراسان متكفل للغي عباس
ميرزا (كه از زمان جد خود شاه طهماسب صفوي ايالت خراسان
داشت) گرديد - و سلطان محمد خدا بده والد شاهزاده
مذكور بفرمانروائي ايران ديار (سيده بسبب عدم بصارت او
كار قزلباش به بضمطي كشيد - و ملك محل حوادث رفتن
گشت - باقتضاي عقل مصلحت انديش امراء خراسان را با
خود متفق ساخته در سنه (۹۸۹) هجدي و هشتاد و نه عباس
ميرزا را سربر آرا ساخت - و مخاطب بشاه عباس نمود - مرشد
قلي خان از همه پيشتر درين باب كمر موافقت بسته
مهد و پيمان يکجهتي استوار نمود - اما مرتضى قلي خان درناك
حاكم مشهد مقدس (كه خود را همسر علي قلي خان و
بيگلر بيگي نصف خراسان مي گرفت) يكتائي نورزيده در

(۲) نسخه [ج] مرشد قلي خان لله استاجلو *

(باب المیم) [۴۲۴] (متأثر الامرا)

کار نمکني افتاد - سلطان محمد خدا بنده با لشکر گران متوجه
خراسان گشت - علي قلي خان قاب تقابل در خود ندیده
در حصار هرات متحصن گردید - و مرشد قلي خان در تربت
تحصن جست - بعد از وقوع نزاع و جدال قرار بر مصالحه
یافت - سلطان محمد بشرط ايلي و اطاعت بدستور سابق
هرات را بشاهزاده و علي قليخان مسلم داشته معاودت نمود -
و بداس خاطر خان مذکور مرتضى قلي خان را از مشهد
مقدس تغیر ساخته بجهت تالیف قلوب مرشد قلي خان و
طائفة استاجلو حکومت آنجا را بسليمان خان (که بزرگ زاد
آنها بود) نامزد کرد - و هنوز از استقامت دران ملک
نیافته بود که مرشد قلي خان زیارت روضه مطهره حضرت
امام الجن و الانس تقریب کرده بشهر درآمد - و ابواب
مکر و حیله گشوده بچرب زباني و چاپلوسی اظهار اخلاص و
عقیدت بسليمان خان نمود - و پس ازان (که بتفاریق مردم
او جمع آمدند) بسليمان خان پیغام داد که شما را قشون
و لشکر آراسته (که از ضبط سرکشان این ناحیه بیرون
توانند آمد) نیهت بعهده من را گذاشته خود بجانب خواف
و باخروز رفته بفراغت بگذرانید - او کام ناکام رضا جو گشته
درانه شد - و از اثنای راه احوال و اثقال انداخته بعراق
بدرزد - و مرشد قلي خان بر مشهد مقدس مستولي گشته

سرکشان اکثر محال خراسان را برفق و ملایمت مطیع و منقاد خود ساخت. و بمرتبۀ در تالیف دلها کوشید که حکمش در انجای خراسان نافذ گشته شوکت و اقتدارش متزاید گردید. پستّر بعلي قليخان اظهار محبت و اخلاص نموده برادر خود ابراهيم خان را نزد او فرستاد (که ترغیب ملک گيري کرده خان را با جذاب شاهي بجانب مشهد مقدس بيارد) تا مراسم فدريت و عقيدت بتقدیم رساند *

چون بها مهمات دنيا ازان قبيل است که در آغاز بمصادقت و دوستي فرا گیرند و در انجام بمخالفت دشمني برخیزند ريش سفیدان شاملو اقتدارش مکروه پنداشته بسعایت درآمده (۲) فیما بین آن در سردار اسباب وحشت برانجام دادند. و رفته رفته کار بجائے رسید که علي قاي خان شاه را برداشته فوج بمشهد کشید. مرشد قلي خان سرجنگ نداشت و میخواست مهم هرگونه باملاح گراید. در سوسفید ترشیز بوابر هم فرود آمدند. علي قلي خان بهیچ وجه سر بمصالحه اجنبی نیده عذاب هزم و هوشیاري از دست داده خود مباشر حرب گردید. و بر جماعتی تاخته پراکنده ساخت و بتعاقب آنها پرداخت. مرشد قلي خان با معدودی در جانۀ ایستاده بود. نظارش بر لوی شاهي افتاد. ممنون طالع

خود گشته همت بران مقصور ساخته آن شهریار بلند اقبال را
بدست آورد - و بهمان مردم کمه^(۲) بر اعادي حمله برده
شکست فاحش داد - پس ازان (که علي قاي خان از
تعاقب آن گروه باز آمد) از لشکر قول و علامت چتر شاهي
اثره ندید - متحیر گشته در کمال یاس و ناکامي راه
هرات پیش گرفت - مرشد قاي خان با سعادت ابدی توانان
گشته ازین عطیه غیر مترقب کلاه شادمانیش بر تارک گردون
سائید - و بعلي قلي خان نامه محبت آمیز بطریق معهود
چاکرانه نوشته گله مندیهای در ستانه نمود - و این سانحه را
باتقاضای سرنوشت آسمانی حواله نمود *

بالجمله مرشد قلي خان اسباب سلطنت شاه عباس را
ترتیب داده خود من حیث الاستقلال بر مسند وکالت و للکي
تکیه زد - و چون عرصه عراق را غبار آشوب و بد نسقي
در گرفته بود بدار السلطانة قزوین (که مقر خلافت شاهان مغویه
بود) خالی شنیده مرشد قلي خان شاهزاده را برداشته
بصرمت هرچه تمامتر از راه دامغان بقزوین در آمد - اقسطالان
طوائف قزلباش از هر جانب بتهنیت قدوم رو آوردند - و
چون این خبر باردروی سلطان محمد خدا بنده رسید از
متجنده و از اسط الناس تا اعیان و روشناس دربار (که همه خانه^(۳)

(۲) نسخه [۱] مردم وی - (۳) نسخه [ج] با *

کوچ در قزین داشتند) بے رخصت شروع در رفتن کردند *
 چون قضا رسیده بود امرای عمده (که رائق و فائق
 سلطنت بودند) نیز عنان مصلحت از دست داده قرار برفتن
 قزین دادند - و عهد و پیمان از مرشد قلی خان گرفته خاطر
 خود جمع ساختند - و چون بآن بلده در آمدند سلطان محمده
 خدا بنده (که از ارضاع ناهموار در گزار و گیر و دار جهان
 ناپایدار دلگیر گشته گوشه عافیت و فراغت میطلبید) بملاقات
 فرزند ارجمند شاه عباس اظهار مسرت و شادمانی کرده خود را
 از پادشاهی خلع نمود و فرق بسرا بتاج شاهی بیاراست *
 در دیگر مرشد قلی خان ایوان چهل ستون را آراسته شاه را
 بر تخت فرماندهی بر آورد - و امرا را بمواخذة خون سلطان
 همزه میرزا در آورد - و چند نفر عمده را (که رکن رکین
 سلطنت بودند) به ذبیح کشیده تقصیر سایر امرا و ارباب مناصب^(۲)
 بعفو مقرون ساخت - از آنجا که اکثریه چنین جاری شده [که
 هر که از شجعان در گزار و بلند همتان نامدار در اعتلای لوی
 دولت پادشاهی و ارتداع علم سلطنت صاحب اقبال سعی و^(۳)
 جانفشانی بکار برده عرق ریز تردد نمایان گردن هرگز بربستو
 کامرانی نیاسوده از ساقی دوران غیور از جرعه تلخ کامی
 نفوذ - و آن همه اعانت و موافقت بمخالفت و عداوت کشد

و حقوق بعقوب هر بر می آید - و آخر الامر هر در سر آن
 می بازند (شاید وجهش آنست که سلاطین ذری اقتدار
 دور اندیش از مشاهده آثار عزم بلند و افتخار در امور عظیمه
 ابقای او را منافعی مصلحت خود تصور نموده بتضییع او
 می کوشند) اگرچه ظاهر آنست (که بیشتر امزجه مجبور
 خدمت فردشی و کار آرائی ست) بقدر صدر نخوت و عنق راه
 می یابد و آنرا غیرت سلطنت بر نمی تابد [چون پایه قدر
 و منزلت مرشد قلی خان بایوان کیوان رسید و رتق و فتق امور
 کالی و جزئی سلطنت بدو باز گردید آتش حقد و حسد در
 کانون سینه همسران و همچشمانش اشتعال یافت - چون شاه (که
 نشو و نما در طائفه شاملو یافته بود و لایقی مرشد قلی خان
 و در میانه استاجلو بودن مرغوب طبعش نبود و درین وقت
 سلوک که می کرد نیز نادرخواه بود) در سال دوم جاوس
 خود سنه (۹۹۷) نهصد و نود و هفت هجری هنگامی
 (که جانب خراسان برآمده بود) بجمعه اشاره نمود که ناگاه
 بکشک خانه او در آمده در خواب کارش تمام ساختند *

* مخلص خان *

برادر کلان آله وردی خان مشهور است - در مبادی هل
 ملازم سلطان پردیز بود - از رشادت و کار دانی بهایه دیوانی

شاهزاده برآمده بهکومت و حراست موبه بنگه (که در لیل
سلطان مقرر بود) می پرداخت . در سال نوزدهم جهانگیری
(چون شاهزاده دلی عهد شاهجهان بعد کشته شدن ابراهیم
خان فتح جنگ حاکم بنگاله فوج برسم منقلا بسرداری راجه
بهیم پسر رانا امر سانگه بر سر بنگه فرستاد) مخلص خان را
پای همت از جا رفته با آن (که الله یار خان پسر افتخار خان^(۲)
و شیر خان افغان کمکی بودند) توفیق یاری نکرد که حصار
بنگه را استحکام داده (دوزی چند تا رسیدن عساکر پادشاهی
بگذرانند - بهجانب الله آباد شدافت - و پس ازان در ملازمان
جنت مکانی انتظام یافته بقرب و اعتبار فائز گردید - در هنگامه
شهر یار بهمراهی خواجه ابو الحسن در هرازی یمین الدوله
بود - پس از جلوس اعلی حضرت بمنصب دو هزاره ذات
و سوار و عذایت عالم سر در افراخته بفوجداری^(۳) نردر دستوری
یافت - و بعد ازان باضافه منصب و عطای نقاره کامیابی
اندوخته بخدمت فوجداری سرکار گورکھپور مفتخر و مبهی
گشت - و در سال هفتم بمنصب سه هزاره و موبه داری
تلمنگانه (که دران وقت عبارت از ناندیر و غیره محلات
موبه محمد آباد بود) سر بلند گردیده بدان صوب مرخص
گشت - و در سال دهم سفر آخرت برگزید - گویند سرائی جمیله^(۴)

(۲) نسخه [پ] الله یار خان - (۳) نسخه [ج] نردار - (۴) نسخه [ج] شد

(باب المیم) [۴۲۰] (مآثر الامرا)

بسیار جمع کرده بود - و در مرض موت پانصد اسامی آزاد کرد *
پسرش میرزا لشکری (که علامه روزگار بود - و در
بے صرفه گوئی و هرزه خائی مشهور) به پشت گرمی التفات
مهابت خان در درگاه پادشاهی دولت (۲) شناسی اندوخت -
گویند ازل باعث کار شکنی خانجهان لودی آن بوالفضل
گشت - شب در غسل خانه بر سر اهتمام با حسین خان و
عظمت خان پسران خان مذکور خارج آهنگی نمود - آنها بر در
تشدد زدند - او گفت مردانگی شما فردا ظاهر خواهد شد
که قدرت را زنجیر در پا کرده یک کرور روپیه می گیرند -
چون شب چوکی خان جهان بود پسران به تیش خانه آمده
بپدر این حرف رسانیدند - چون ایام دولتش بانتهای رسیده بود
اینحرف پوچ بے اصل علامه واهمهای او گردیده خانه نشین
شد - اسلام خان بحکم پادشاهی آمده استفسار وجه انزوا
نمود - در آن وقت حرف میرزا لشکری گل کرد - اعلیٰ حضرت
او را مقید و مسلسل بقلعه گوالیار فرستاد - و بعد رسیدن
کار خان جهان بجائے که رسید از زندان رهائی یافته در
دیار غربت می زیست - تا باجل طبیعی در گذشت - و پسر
دیگرش زوالی ست که تا سال بیستم اعلیٰ حضرت بمقصد
هفصدی صد و پنجاه سوار سرفراز بود *

* معتمد خان محمد شریف *

از مردم غیر مشاهیر ایران است - چون بهندوستان رفته
شد بدستگیری بخت بیدار بدولت (دشمنی جنت مکانی
فائز گشت - و در سال سیوم بخطاب معتمد خان سرافرازی
یافت - در حق او ظرفای مغایه آن وقت این بیت گفتند

* بیت *

* بدر شاه جهالگیر خانی ارزان شد *

* شریفه بانوی ما رفت و معتمد خان شد *

مدتی بدخشیگری اعدیان داشت - در سال فیم سلیمان بیگ
فدائی خان بدخشی لشکر شاهزاده شاهجهان (که بهیم رانا
مامور بود) فرست کرد - و معتمد خان به بدخشیگری عساکر
شاهی تعیین گشت - و در سال یازدهم (چون شاهزاده بتنسیق
مملکت دکن دستوری یافت) معتمد خان باز بدخشیگری
فوج امتیاز گرفت - و در هفتم (که جنت مکانی مرتبه
اول بگلگشت کشمیر خرامش فرمود - و مرکز خاطر محض
سیر بهار آن دیار بود) از انجا (که درین موسم کتل پیر پنجال
از برف مالا مال می باشد - و عبور لشکر از آن راه دشوار بلکه
محال) ^(۲) براه پکلی و دمطور نهضت اتفاق افتاد - و هر دو خانه

(باب الہیم) [۴۴۲] (مآثر الامرا)

کشن گنگا جشن سال پانزدہم مطابق سنہ (۱۰۲۹) ہزار و

بیسست و بہم ہجری آراستگی یافت *

و چون ازین منزل تا کشمیر ہمہ جا راہ پر کنار بہت
است و از دو جانب کوه بلند دارند و اکثر کتلہا بغایت
گنگ و دشوار واقع شدہ (کہ مرور بصعوبت میسر می آید)
لہذا میراہتمامی آن بپردہ معتمد خان تفویض یافت کہ
غیر از معدودے در رکاب پادشاہی کسی را از امرای عظام
و غیرہ نگذارد - خان مذکور در پای کتل بہلباس فرود
آمد - و حسب اتفاق (چون سواری جنت مکانی متصل
خیمہ او (سید) برف و باران بمرتبہ هجوم کرد کہ مزاج
پادشاہی بتشویش گرائیدہ با اہل ہرم در خیمہ او فرود آمد -
و از آشوب آن طوفان محفوظ گشتند - و شب باسودگی بہر
بردند - پادشاہ لباسے (کہ در ہر داشت) بمعتمد خان مرحمت
فرمود - و از اصل و اضافہ بمنصب ہزار و پانصدی پانصد
سوار سرش را باوج برین (سانید - غریب تر آنکہ با وصف
جربدگی (کہ لازمہ سفر کشمیر است) آن قدر خیدہای
متعدد و فرش و جامہ خواب و مصالح باورچی خانہ و اسباب
و آلات ضروری (کہ آنچہ سرکار اہل دولت را درخور باشد)
ہمراہ داشت کہ حاجت بعاریت طلبی نشد - و چندان شیلان
کشید کہ بہمہ مردم اندرون و بیرون کفاف نمود *

سبحان الله آن وقت چه خیر و برکت بوده که در
 قلیل منصبی های چنین هنگام این همه اسباب و سامان بود که
 بیگاه و بیدخبر از عهده مهمانداری پادشاه هندوستان برآمد -
 در همین مراجعت کشمیر از تغیر میر جمله بخدمت عرض
 مکرر چهره کامیابی افروخت - و چون بدولتخواهی شاهزاده
 شاه جهان مشهور بود بعد از جالس باضافه منصب و بمزید
 قرب و اعتبار اختصاص گرفت - و در سال دوم از تغیر اسلام
 خان به بخشگیری دوم سر برافراخت - و در سال دهم از
 انتقال میر جمله بتفویض خدمت دلی میر بخشگیری و
 از امل و اضافه بمنصب چار هزار در هزار سوار بلند مرتبه
 گردید - و در همین سال باعانت سیو رام کور برادرزاده راجه
 بتهل داس باتفاق راجه مذکور بولایت دهن دیوه تعین گشت -
 معتمد خان اندر من زمیندار آنجا را گرفته بحضور آرد - و در
 سال سیزدهم سنه (۱۰۴۹) هزار و چهل و نهم هجری از
 هینچی سرا در گذشت - اگرچه در تاریخ دانی شهرت داشت
 اما از اقبال نامه جهانگیری (که بعبارت سلیس و مربوط
 نوشته کلک اخبار طراز ارست) معلوم میشود که سلیقه تاریخ
 نویسی نداشت - چه بارصف عهده عهد نویسی املا بجزئیات
 ضروری نپرداخته - بلکه معظم وقائع را هم با حذف و اسقاط

(باب المیم) [۴۲۴] (مآثر الامراء)

بسیار بقید تحریر کشیده - دوستکام پسرش تا سال هیمام پیاپی
هشتصدی دو صد سوار (سیده بدفعات بدخشیکری گجرات و
کابل و بنگاله تعیین یافته - سال هفتم جلوس عالمگیری در بنگاله
فوت نموده - محمد اشرف برادر معتمد خان در تیولداری لکهنؤ
عمارات عالیہ در انجا بنا کرده - و سرا و پورہ اشرف آباد اساس
نهادہ - و باغی نیز طرح انداختہ کہ سیرگاہ عالم بود - تاریخ آنرا
بر دروازه بخط کتبہ کنده - بوستان دوستان - دران باغ
منزوی بود تا بسرا بوستان بقا شتافت *

* میرزا رستم صفوی *

برادر خرد میرزا مظفر حسین قندهاری ست - در احوال
او گذشت کہ سلطان محمد خدا بنده دارای ایران قندهار را
به مظفر حسین میرزا و زمین دادر را به رستم میرزا با دو
برادر خردش ابومعین میرزا و سنجر میرزا تفویض فرمود -
چون این الکہ نسبت بقندهار بسیار محقر بود وفا بمعاش
میرزا و برادران نمیکرد - خواست کہ سیستان را از دست ملک
محمود (کہ از نژاد والیان قدیم آنجا بود - و بعد فوت شاه
اسمعیل ثانی بران ولایت استیلا یافت) بر آورده به الکہ
خود افزایش - مظفر حسین میرزا بر سر ملک محمود فوج

(۲) نسطح [ج] برادرش محمد اشرف در تیولداری - (۳) یعنی سنہ هزار
و چهل و هجری *

(مآثر الامرا) [۴۳۵] (باب المیم)

کشیده پس از آویز و ستیز دختر او باز دراج خود آورده آن
ناحیه را بدو مهلم داشت - این معنی موجب کلفت هر دو
برادر گشت - (ستم میرزا مکرر باعانت حمزه بیگ لله بر
قذدهار لشکر کشیده طرفه نبست *

چون اکثر بلاد خراسان لکدکوب حوادث ارزبک گشت و
سر و سردارے مشخص نداشت میرزا از زمین دادر به فراه
شتافته متصرف شد - و بکرات با ارزبک عرصه پیگار آراسته
لواى مردانگی و شجاعت برافراخت - و پس ازان هواى
تسخیر سیستان در سر گرفته بران دیار یلغار برد - ملک محمود
بعد تحصن و رعایت لوازم قلعه داری ملاقات کرده بمراهم
خدمت پرداخت - میرزا در عالم مستی باغواى کوه خردان
مغرور ملک را محبوس ساخت - پسرش جلال الدین جمعی
فراهم آورده بهیچ آریزش پیش گرفت - میرزا ملک محمود را
از هم گذرانید - چون تاب مقابله نداشت راه زمین دادر سپرد -
او بتعاقب افتاد - ناچار برگشته بچنگ پیوست - شکست بر
میرزا افتاد - پس ازان در نظرها رقعے نمااند - بزرگ برادر
(که منتهز فرمت بود) دست چیرگی برگشاده زمین دادر
نیز برگرفت - (ستم میرزا بتیزی آمده قلات بستد - روزه
بشکار رفته بود - طایفه بیات خواستند آن را متصرف شوند -
والده میرزا بقلعه داری پرداخت - و بتفنگ یکی از حرام نمکان

(که بجانب آن ضعیفه سرداد) در گذشت - اگرچه میرزا
 بسیاری را بتیغ انتقام گذرانید اما (چون اوضاع زمانه حسب
 دلخواه ندید - و آرزو آمد آمد جنود هندوستان بگرفتن
 آن دیار بجمعیتی دیگر می افزود) بشریف خان آنکه
 حاکم غزنین دوستی داستان برخوانده آهنگ بندگی پادشاهی
 وانمود - حسب درخواست منشور طلب ارسال یافت - سال
 سی و هشتم اکبری سنه (۱۰۰۱) هزار و یک میرزا بکنار آب
 چناب رسید - سرا پرده و بارگاه و قالینها و دیگر زخمت فراش خانه
 مصحوب قرا بیگ ترکمان از سرکار پادشاهی فرستادند - و
 متصل آن کمر خنجر مرصع بدست حکیم الملک ارسال
 یافت - چون نزدیک رسید شریف خان و آصف خان و شاه بیگ
 خان و برخی امرا باستقبال دستوری یافتند - بچهار گروهی
 لاهور روز جشن دسرا خانخانان و زین خان کوکه پذیره
 گشته با سنجر میرزا برادر خرد و چهار پسر مراد شاهرخ
 حسن ابراهیم و با چهار صد ترکمان دولت ملازمت دریافت -
 چون قالیف برادر کلانش منظور بود بمنصب والای پنججزاری
 و انعام یک کرد تخته مرادی و اقطاع ملتان و بسیاری
 برگزات بلوچستان (که افزون از قندهار است) برنواختند - و
 پس از چند بعنایت علم و تقاره اعتبار برافزودند - میرزا

(مآثر الامرا) [۴۳۷] (باب المیم)

ابو سعید (که در قندهار مانده بود) نیز رسیده بنوکری
پادشاهی امتیاز یافت *

چون مردم میرزا در ملتان داد و ستد را از اعتدال
بر گذرانیدند سال چهارم سرکار چیتور باقطاع میرزا مقرر شده بدان
سودستوری یافت . اما بذابر وجه از سرهزد بر گردانیدند .
چون راجه باسو و برخی بوم نشینان شمالی کوهسار هر از
فرمان پذیری بر تافتند سال چهل و یکم پتهان و آن نواحی
در تیرل میرزا تناخواه گشته بدان حدود مرخص شد . و آصف
خان را بیادری همراه دادند . میان میرزا و خان مزبور ناسازی
افتاد . راجه باسو مؤ را استوار کرده نخوت فروشی پیش
گرفت . پادشاه جگت سنگه بوز راجه مانسگه را نامزد فرموده
میرزا را بحضور خواند . سال چهل و سیوم رایسین و آن حوالی
بجاکیر میرزا قرار یافتند بدان جانب شتافت *

چون گشایش احمدنگر به درنگ افتاد و سپاه از گران ارزی
بستوه آمد و بد گوهران سر بفساد برداشتند شاهزاده سلطان
دانیال التماس کمک نمود . پادشاه از برهانپور فوج تازه
بهرکردگی میرزا و یک لک اشرفی روانه کرد . آزان باز
میرزا کمکی دکن بود . دختر خان خانان برای پسر خود
میرزا مراد خواستگاری نموده بحسن یارزی آن سپه سالار
مدعی در قصبة تلمرنی (که الحال به ظفرنگر زبان زد است)

گذرانید - و در سال هفتم جهانگیری سنه (۱۰۲۱) هزار و بیست و یک از انتقال میرزا غازي ترخان بحکومت تته و عنایت دولک دریده برسم مدد خرج سرافرازی یافت -
 جنت مکانی نصایح ارجمند در مراعات قانون عدالت و نصفت فرموده در درانه ساختن ارغونیه (که از چند سال آن دیار بآنها متعلق است) با خسرو خان چرگس وکیل چهار پشته آن سلسله (که مبادا غدیرت اندیشد) تاکید رفت - و میر عبد الرزاق معموری بهمرای نامزد شد که جمع آن مکروهه را از قرار هست و بود جمع بسته بمیرزا و توابع او تذخواه دهد - میرزا با ارغونیه بدساروکیها نموده بخلاف چشمداشت با متوطنان آنجا نیز طریقه پیش گرفت (که منافعی آئین مروت و مردمی بود) - ناچار معزول شد - چون بحضور پیوست عالم بداد خواهی همراه آمد - لهذا میرزا حواله انی رای سکنه دکن شد تا جواب مدعیان گوید - پس از چنده (۳) جنت مکانی نزد خود طلب داشته مشمول عوطف ساخت - و دختر میرزا را بسطان پرویز پیوند بیوگانی دادند - پس ازان بمنصب شش هزاری امتیاز یافته به صاحب صوبگی آله آباد اختصاص گرفت *

چون شاهزاده شاهجهان از بنگاله گذشته پتته و بهار

(مآثر الامراء) (۱۴۳۹) (باب الميم)

بتصرف در آردن عبد الله خان بطريق مثلاً گرم و گيرا رسیده
در قصبه جهوسي مقابل اله آباد آنطرف آب گنگ معسكر
آراست - ميرزا در قلعه متحصن گشت - چون خان مذکور
نواره مستعد همراه داشت بضرب توپ و تفنگ از آب گذشته
در شهر در آمد - هرچند درمي خان مبرا آتش شاهي تعهد
مي نمود که در اندک فرصت قلعه متنازع مي شود عبدالله
خان اضطراب بيجا نموده باز به جهوسي برگشت - (۲)
چند نگذشته بود که آرازه آمد آمد پادشاهي بلند شد -
ميرزا از آن محنت برآمده راحت و آسايش از سر گرفت -
و در سال بيست و يكم بصوبه دارمي بهار تعيين گردید - و در
سال اول جلوس شاهجهاني از حکومت بهار معزول گشته بحضور
رسيد - چون عارضه نقرس مزمن عارضه کبر سن شده از حرکت
بازداشت از تکاليف نوکري معاف فرموده به ساليانه یک
لک و بيست هزار روپيه موظف ساختند - تا بفراغ بال در
دار الخلافه آگزه بگذرانند - و در سال ششم جشن کتخدائي
شاهزاده محمد شجاع با صبيحه ميرزا انعقاد يافت * ع *

* مهدي باقيس بسر منزل جمشيد آمد *

(۴) تاريخ است - و در عمر هفتاد و دو سالگي سال پانزدهم
(۵)

(۲) در نسخه [ج] لفظ [بيجا] نيست - (۳) نسخه [ب] یک لک و هشتاد
هزار روپيه - (۴) يعنی سنده هزار و چهل و دو - (۵) نسخه [ج] هشتاد و دو

('ب المیم) (۴۶۰) (متأثر الامرا)

سنه (۱۰۵۱) هزار و پنجاه و یک جهان را پدرود نمود -
گویند چون میرزا در گذشت متصدیان آگره خواستند که ضبط
اموال نمایند - حلیه جلیله میرزا کنیزان را لباس مردانه
پوشانده تفنگها در دست آماده جنگ شد که با ما مثل سایر
امرا نتوان ره سپرد - آنها بنابر احتیاط دست کشیده بحضور
نوشته - اعلی حضرت معظوظ شده سوای فیلان همه را
معاف فرموده *

میرزا مرد دنیا بود - بمزاج روزگار آشنا - و نسبت برادر
کلان بهیار آرمیده و ضابطه دان - روزی در شکارگاه باشد پور
رای سال درباری بدرخت نشست - همراهان میرزا برگرفتند -
برخی راجپوت بآریزه برخاستند - میرزا بآهنگ آرامش آن
آشوبگاه رفت - ناگهان شمشیر بدست رسید - از کار آگهی
آن بے راهه رو را بسته نزد رای سال فرستاد - عرش آشیانی
بر مردمی و بردباری میرزا آفرین کردند - طبع موزون هم داشت -
فدائی تخاص میکرد - از دست *

* برچید دلم به اطمینانی را *
* کج باختام نرد خدا دانی را *
* ابروی بتی قبله خود ساخت - ام *
* بر طاق نهاده ام مسلمانی را *
و هزل میرزا برتبه بود - هنگامی [که برادر کلاش مظفر حسین

(مائراامرا) [۴۴۱] (باب المیم)

میرزا (که باهم نفاق و عداوت بوده) از فندهار می آمد [

این رباعی گفت * * رباعی *

* آن کور که در راه حسد پامال است *

* دجال نگویم - ش خر دجال است *

* گویند ز ایران خنک می آید *

* ای باد سموم وقت استقبال است *

این قطعه مشهور از دست

* قطعه *

* مرا زین پشته - بود ای عزیزان *

* ذکر چون جرّه باز - تی - ز چنگ *

* بهر میدی که می افکندم او را *

* نمی دادی مچاله و درنگ *

* کز آن پریده است آن باز و مانده *

* بدستم تهم و جفت زنگ *

أحوال بهران میرزا (که هریک صاحب نام و نشان بود) بجای

خود مبین است . برادرانش ابو سعید میرزا و سنجر میرزا هر دو

در سنه (۱۰۰۵) هزار و پنچ باجل طبیعی در گذشتند *

* موسوی خان صدر *

گویند از سادات مشهد مقدس است . و با سید یوسف خان

رضوی قرابت قریبه داشت . در عهد جهانگیری به روشنائی

بادشاهی کامیاب گشته سال پانزدهم به داروغگی آبدار خانه
 مر بلند گردید - و رفته رفته بدایه مدارت کل و منصب
 دو هزاره پانصد سوار مرتقی شد - پس از فوت جهانگیری
 چون با یمین الدوله یک زبان بود سال اول جلوس فردوس آشیانی
 (که سعادت بار اندوخت) به بحالی مدارت کل و از اصل
 و اضافه بمنصب سه هزاره هفت صد و پنجاه سوار درجه
 اعتلا پیمود - سال پنجم بمنصب چهار هزاره هفتصد و پنجاه
 سوار افتخار یافت - سال شانزدهم چون بعرض پادشاه رسید
 که او (چنانکه باید) عهده برای تعلقه ماموره نیست - لهذا
 پای عزل در میان آمد - سال هفدهم هزدهم صفر سنه (۱۰۵۴)
 هزار و پنجاه و چهار هجری بمعموره بقا شتافت - در پسر
 او بعنائیم درخور سرفرازی یافتند - گویند چندان کسب علم
 نکرده بود - از کثرت مصاحبت با اهل کمال علم مجلس و
 تقوی خوب بهم (سانیده بود)

• مبارز خان روشنه •

در عهد جهانگیری به بلند پایه امارت ارتقا یافته بمنصب
 سه هزاره سه هزار سوار اوج پیمای اعتبار گردید - از عهد
 آن پادشاه تا صوبه داری لشکر خان مبادی سلطنت اعلی
 حضرت بتعیناتی کابل گذرانید - و در جنگ پلنگتوش اوزبک
 هفده سال نذر محمد خان والی بلخ (که با خانه زاد خان

خان زمان در حوالی غزنین (اتفاق افتاد) خان مزبور هراول
 فوج فیروزی بود - دران معرکه کارنامه جلاوت و جان بهاری
 بظهور رسانید - پستّر در کمکیان دکن انتظام گرفت - و در
 تسخیر دولت آباد بهمدانگی و بهادری کارنامهها بر ساخت -
 خصوص روزه [که خان زمان خزانه رسد از ظفرنگر گرفته
 داخل موضع کهرکی (که پنج کورهی دولت آباد و الحال
 موسوم به اورنگ آباد است) می شد] عادل شاهیه و نظام
 شاهیه یکدل گشته خود را غافل بقول زدند - همدار نبود کار
 پای ثبات افشوده آریزش سترگ نمود - اعادی کاره نساخته
 و بر تافتند - و بقصد تلافی بچنداول در آویختند - از جانب
 بهادر جی پسر جادو رای چون ابر صاعقه ریز تاخته قلب
 مخالف را پراکنده گردانید - و از جانب مبارز خان (که او
 نیز در چندای بود) خود را رسانیده از مقرض بران تیغ
 دو دم و بقراضه پیکان در سر جامه زخم رسانی بر تن
 اکثر بل سر تا سر آن گزده کم فرصت زیاده سر برد - و
 خون آن خاکساران باد پیم را (که دست قضا گرد نحوست
 و ادبار بر سراپای آنها ریخته بود) با خاک عرصه مصاف
 بر آمیخت *

پس از فوت مهابت خان خانخانان (چون مرده داری)

دکن در سال هشتم دو حصه شده بالاگهات بخان زمان و

(۲) پایان گهاک بخان دوران تفویض یافت (کمکیان عمده نیز تفریق شدند - و سایر متعینه برضامندی یکدیگر قرار یافتند - مبارز خان بهمراهی خانزمان تعیین دولت آباد گشته بافزونگی پانصدی پانصد سوار سرافراز گردید - پس ازان بحضور شتافته در سال (۳) یازدهم بمنصب چارهازری ذات و سوار فرق افتخار برافراخت و چون مدتها در کابل گذرانیده از راه و رسم جنگ افغانان آگهی داشت و باب آن ملک و مصالح جنگ آنجا دانسته باز (۴) کمکی گردانیدند - سال هژدهم سنه (۱۰۵۶) هزار و پنجاه و شش هجری در فوجداری و تیولداری دیبال پور خانه بر سرش فرود آمده زخم هستی بر بست - به بزرگی و دینداری شهرت عظیم داشت - اوقاتش بروزه و نماز و مطالعه تفسیر و فقه می گذشت - ملازمانش چه سوار و پیاده کلمه طیب ورد زبان داشتند - و کلمه گویان راه میروفتند - و باین وجه شناخته میشد که نوکر مبارز خان است - گویند مشار الیه در زهد و تقوی ثانی اثنین عمر بن عبد العزیز بود - و در تدبیر و رسائی فکر درم عمر بن عاص - تمام عمر بعزت و اعتبار بسربرد •

(۲) نسخه [ب] پائین گهاک - (۳) نسخه [ج] پانزدهم - (۴) نسخه

• مهيس داس راتهور •

پھر داپت کہ برادر راجہ سورج سنگھہ بود - مومى اليہ
ابتدا در نوکری مہابت خان خانخاں نامہ برادر مودی
بر آورد - بعد فوت خان مزبور سال ہشتم جلوس بملازمت
خودروس آشیانی پیوستہ بمنصب پانصدی چہار صد سوار
نامیہ اعتبار فروخت - و ہمراہی شاہزادہ اورنگ زیب (کہ
بہ ہشت گری افواج متعینہ جہت استیصال جہہار سنگھہ
بوندیلہ تعین شدہ بود) شتافت - و سال نہم با خان دروان
بجانب ناندیر تعین گردید - سال یارہم از اصل و
اضافہ بمنصب ہزاری شش صد سوار و سال پانزدہم باضافہ
چہار صد سوار و عطای علم مہابت اندوختہ ہمراہ شاہزادہ
دارا شکوہ جانب قذہار شتافت - و سال شانزدہم از اصل
و اضافہ بمنصب دو ہزاری دو ہزار سوار و عطای ہرکنہ جالور
بطریق رطن بجاگیر (ایت کامرانی) فروشت - سال نوزدہم
باضافہ پانصدی ذات افتخار پذیرفتہ ہمراہ شاہزادہ مراد
بخش بتسخیر بلخ و بدخشان رفت - و بہتر از اصل و اضافہ
بمنصب ۳۵ ہزاری دو ہزار سوار و عنایت نقارہ بلند آوازہ

گشت •

و چون (پس از رسیدن شاہزادہ بلخ و آوازہ شدن
نذر محمد خان والی آنجا) بہادر خان و امالت خان با جمعہ

(باب المیم) [۴۴۶] (مآثر الامر)

بتعاقب او مامور شدند او بوفور کار طایبی بے اجازت شاهزاده^(۲)
همراهی آنها گردید - و سال بیستم حسب الطلب بحضور
آمد - در همان سال مطابق سنه (۱۰۵۶) هزار و پنجاه
و شش هجری رخت هستی بر بست - مرد کار دیده
پیکار ورزیده بود - پادشاه اعتماد بسیار بر او داشت - و در
دولت خانه پادشاهی پس تخت پهلوی سندلی (که برای
شمشیر و ترکش بفامله در گز می بود) می ایستاد - و
وقت سواری بفامله در برابر آن می آمد - پسر کلانش رتن
(که در جالور بود - و بچهار صدی دریست سوار سرفراز)
از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار
مورد ترحم گشت - و از وطن آمده بدولت آستان بوسن^(۳) کام
دل برگرفته پیش شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر به بلخ
دستوری یافت - و چون شاهزاده صوبه مذکور را به نذر محمد
خان والی آنجا باز گذاشته مراجعت نمود او در عرض راه
به زد و خورد با المانان مصدر توددات گشت - و سال
بیست و دوم با شاهزاده مذکور بجانب قندهار شتافت - و در
جنگ با تزلباش همراه رستم خان تعیین گردید - و سال بیست
و پنجم بعطای علم رایت افتخار افراشته همراه شاهزاده
مذکور بار دوم بهمم مزبور و بار سیوم همراه شاهزاده دارا شکوه

(۲) نسخه [ب] بفور - (۳) نسخه [ب] آستانبوسی .

(مآثر الامراء) (۴۴۷) (باب الميم)

تعين شد . و سال بيست و هشتم با علامي سعد الله
خان بانهدام چنور راهي گشته . سال سي ام نزد شاهزاده
محمد اورنگ زيپ بهادر بجانب دکن علم عزيمت بر افراشت .
و در جنگ عادل خانیه مراسم جانفشاني بتقديم رسانيده
در جلدوی آن از امل و اضافه بمنصب دوازده هزار
سوار مرتقي گشت . پس ازان همراه مهاراجه جسونت سنگه
در جنگم (که متصل اوجين . (ز داد) قرار گرفته وقت
زد و خورد داد دليري و دلاري داده ته تبغ مبارزان فوج
(۲)
عالمگيري در آمده *

* مير سيد جلال صدر *

خلف الصدق مير سيد محمد بخاري (ضوي ست که
به پنج واسطه بشاه عالم (که در مقام رسول آباد ظاهر بلده
احمد آباد آسوده است) مي رسد - او بيستم جمادي الآخرة
سنه (۸۱۷) هشتصد و هفده متولد شد . و در هشت صد
و هشتاد (۸۸۰) رحلت نمود . ارادت از پدر خود قطب عالم
يافته . او نبيرو سید جلال مخدوم جهانيدان است . بذابر
مخالفت حاکم اوجه بفرموده پدر و مرشد خود شاه محمود
در زمان سلطان محمود (که بدر واسطه پور سلطان مظفر
والي گجرات است) بدان ديار آمده در قصبه تبوه سه کورهی

(باب المیم) [۴۴۸] (مآثر الامراء)

احمد آباد طرح اقامت ریخت - و در سنه (۸۵۷) هشتصد و پنجاه و هفت در گذشت - میر سید محمد بسجاده نشینی شاه عالم بمزید فضل و بزرگی متصف بود - و در فقر و توکل ثانی نداشت - ترجمه قرآن شریف بعبارت خوب ترتیب داده - ^(۲) هنگام (که جنّت مکانی از گجرات بسیر دریای شور لوی عزیمت بسمت کنبایم^(۲) برافراخت) میر در کمال تبجیل و تعظیم همراه بود - اعلیٰ حضوت نیز در مرتبه بادراک لقای آن سید جلیل القدر فیض یاب شد - نوبت اول در ایام شاهزادگی در خطه احمد آباد و دوم وقت که از جنبر متوجه قرارگاه خلافت شد - آن بزرگوار در تاریخ^(۳) ولادت خود بدین مصرع مشهور

* ع *

* من و دست و دامن آل رسول *

ملهم گشت - گویند مذهب سید و آبای ایشان امامیه است - در سنه (۱۰۴۵) هزار و چهل و پنج سال هشتم شاهجهانی رحلت نمود - مدفن او گنبد متصل بدروازه سمت غربی روضه شاه عالم است *

میر سید جلال بحسن صورت و ستودگی هیرت آراستی داشت - و در علم ظاهری و فزون دانش رمی ماهر بود - طبعش موزون و بهیار مناسب شعر - (ضائی تخلص میکرد

(۲) نسخه [ب] کنبهات - (۳) یعنی سنه نهصد و هشتاد و نه *

این رباعی مشهور ازوست *

* رباعی *

* در نخوت و کبر لا علاج چه کنم *

* با آنکه اسیر احتیاجم چه کنم *

* میرم بنیاز و ناز دلبر نکشم *

* من عاشق معشوق مزاجم چه کنم *

مید پانزدهم جمادی الآخره سنه (۱۰۰۳) هزار و سه
هجری ولادت یافت - دارت رسول تاریخ است - پس از جلوس
فرمانروائی اعلی حضرت بموجب ارشاد پدر گرامی قدر بادای
تهنیت سلطنت بدار الخلافه اگره رسیده بانواع نوازش و اکرام
اعزاز تمام یافته - مقصود المرام بوطن مراجعت نمود - مرتبه
دوم باز بحضور رسید - چون در ازمنه ماضیه نیز ازین سلسله
چند در سالک اعظم امرای سلاطین کجرات انتظام داشتند

اعلی حضرت هفتم شعبان سنه (۱۰۵۲) هزار و پنجاه و دو
هجری سال شانزدهم بکمال مبالغه میرزا از لباس فقر برآورده
بمنصب چهار هزاره و خدمت مدارت هندوستان از تغیر
موسوی خان بلند مرتبه فرمود - و سید باوصف اخلاق مرضیه
و انتساب چنین دردمان علیه عالییه بعرض رسانید که از
مهامله و بی خبری موسوی خان صدر سابق وجه مدد معاش
باکثر مردم (که املا استحقاق نداشتند) مقرر شده - و

(۲) یعنی سنه هزار و سه هجری *

(باب المیم) [۴۵۰] (مآثر الامرا)

بیشتر به باسزان جعلی اراضی بسیار متصرف اند - حکم بممالک محروسه رفت که تا تحقیق و تقدیم اسزان مدد معاش عموماً ضبط نمایند - هرچند در عالم نوکری این قسم دقتها را (که منبری از ذمه براءت خود و ادای حقوق آقا است) عرفاً و عقلاً مستحسن داشته اند اما در خلائق سخت بدنامی بمید عاید شد *

اتفاقاً در همان ایام بدامان بیگم صاحبه آتش در گرفت - و اکثر بدن سوخت - خیرات و انعام وافر بعمل آمد - زندانیان آزاد گشته - مطالبات معاف شد - این حکم نیز موقوف ماند - میر باضافهای متواتر بمذنب شش هزاری هزار سوار سرافراز گردید - اگر اجلس می گذاشت ترقی عظیم می کرد - سال بیست و یکم در لاهور غره جمادی الاولی سنه (۱۰۵۷) هزار و پنجاه و هفت هجری در جوانی بساط هستی در پیچید *

گویند ملا محمد صوفی مازندرانی مشهور در جوانی از ایران آمده اکثر ممالک هندوستان را بقدم سیر و سیاحت پیموده در احمدآباد رنگ سکونت ریخت - و بمیر تعلق خاطر بهم رسانیده تعلیم او می نمود - شعر ملا خالی از لطف نیست - این بیت از ساقی نامه اوست * * بیت *

* نمی ماند این باده املا بآب *

* تو گوئي که حل کرده اند آفتاب *

ملا بیاضی ترتیب داده (موسوم به بتخانه) شصت هزار بیست
از دواړین شعرا برجیده - سیف خان موبه دار گجرات
اعتقادے با ملا داشت - حسب الطلب جنت مکانی لا علاج
ملا را روانه نمود - در راه فوت کرد - و دران حالت این
رباعی گفت *

* رباعی *

(۲)
* ای شاه نه تخت و نه نگین می ماند *

* از بهر تو یک در گز زمین می ماند *

* مندرق خود و کاسه دریشان را *

* خالی کن و پر کن که همین می ماند *

پادشاه شنیده رقتها نمود *

(۳)
بالجمله از میر سید جلال در پسر ماند - اول مهمی

بصید جعفر که در صورت و سیرت مشابهتی تمام پدید داشته -

چون بمیر خدمت مدارت تفویض یافت از بسجاده نشینی

روضه شاه عالم اختصاص گرفت - درم سید علی مخاطب

به رضوی خان که بصدارت هندوستان رسید - احوالش جدا

ترقیم یافته - میر سید جلال مبیة خون را بشیخ فرید پسر

سید بهروز بخاری مخاطب بدیندار خان نسبت کرد *

* محمد زمان طهرانی *

از منصب داران عهد جنت مکانی ست - و مدت‌ها بتعیناتی
 موبه بنگاله گذرانیده - فوجدار و تیولدار سلامت بود - پس
 از آن (که دیهیم سلطنت بجلوس فردوس آشیانی رونق یافت)
 در سال اول به بحالی منصب دو هزاری هزار سوار (که
 از سابق داشت) نامیه مباحثات برافروخت - سال چهارم
 باضافه دویست سوار و سال پنجم نیز باضافه مذکور
 کامرانی اندوخت - سال هشتم بحضور آمده جبهه ارادت بر
 آستانه عقیدت گذاشت - بعد چندک همراه اسلام خان (که
 از تغیر اعظم خان به موبه داری بنگاله مفتخر گردیده بود)
 رخصت آن صوب یافت - و در هنگام مردم آشام (که بامداد
 بلدیو برادر پرچمیت زمیندار کوچ ^(۲) هاجو پرداخته مصدر انواع
 سرشخی گردیده بودند) همراه میر زین الدین علی برادر
 اسلام خان (که مخاطب به سیادت خان گشته) تودعات
 نمایان و خدمات شایان بتقدیم رسانیده (سوخ و فدویت را)
 بر روی روز افکند - بذابران سال یازدهم از اهل و اضافه
 بمنصب دو هزاری هزار و هشت صد سوار مررد عاطفت شد -
 سال پانزدهم باضافه دویست سوار تابیدانش مساری ذات
 گردید - و چون درین سال اردیبه پادشاهزاده محمد شجاع

(۲) در [بعضی نسخه] کوچ هاجو - (۳) نسخه [ب] گردیدند *

(مآثر الامراء) [۴۳] (باب الميم)

ضمیمه موبه دارمی بنگاله تقرر یافت و بر طبق حکم بضبط و ربط آنجا اختصاص گرفت . سال نوزدهم از آنجا معزول شده ببارگاه سلطنت رسید . سال بیستم نزد پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر (که برای بند و بست بلخ و غیره شتافته بود) دستوری یافت . و چون پادشاهزاده بلخ را بکسان نذر محمد خان سپرده سال بیست و یکم معادلت نمود و حسب الطلمب پیش از پادشاهزاده خود را بدرگاه دلا رسانید . پس از آن احوال او معلوم نگردیده *

• مادهر سنگه هادا •

پسر دوم رار رتن است . سال اول جلوس فردوس آشیانی ببحالی هزاری شش صد سوار منصب سابق تارک عزت برافراخته . سال دوم بتعاقب خان جهان لودی و سال سیوم پس از وصول موکب پادشاهی بدکن در فوج (که سرگروه آن شایسته خان بود) و پستر بانق سید مظفر خان بمالش خان جهان لودی (که از دکن برآمده جانب مالوه راهی گردیده بود) تعیین شد . چون اینها بجهتجوی آن سرسیمه وادی فرار گام فراخ بر زده خود را بوی رسانیدند و ناچار شده از اسب فرود آمد . در آنندی زن و خود مادهر سنگه (که هراول سید مظفر خان بود) برجهت بوز زن و بدین حسن خدمت از اصل و اضافه بمنصب در هزار سوار

(باب المیم) [۴۵۴] (مآثر الامرا)

و عذایت علم سرمایه ناموزی اندوخت - و چون در همین سال رار رتن پدرش در گذشت پادشاه او را باضافه پانصدی پانصد سوار و عذایت پرگنه کرته بیلاته در جاگیر مهابات بخشید - سال ششم همراه سلطان شجاع بصوب دکن راهی گشت - و پس از فوت مهابت خان صوبه دار دکن تعینات خان درازان صوبه دار برهانپور گردید *

درین ضمن (که شورش ساهو بهونسله در نواح دولت آباد رو داد و خاندوران با دیگر تعیناتیان عزیمت تنبیه او پیش نهاد خاطر ساخته روانه شد) او را به محافظت بلده برهانپور گذاشت - پستر سال هفتم بهمراهی خان مذکور بمالش چهار سنگه بذریاه مقرر شده بعد رسیدن در ملک چاندا (۲) روزی (که نیکدام عم بهادر خان رهله زن و خورد نموده زخمی در میدان افتاد) مدهو سنگه از یمن نیکدام جلو انداخته برخی ازان گره طغیان سرشت را بنایره قتل کالای هستی (۳) بسوخت - و بقیه را از پیش رو برداشت - پسر باتفاق سید محمد پسر کلان خان درازان بران گره و خیم العاقبت (که در جوهر ساختن عیال خود بودند) دریده چندین کس را بر خاک هلاک انداخت - پس از رسیدن حضور مشارالیه از اصل و اضافه بمذنب سه هزار و ششصد

(۲) نسخه [ج] چانده - (۳) نسخه [ب] بر سوخت *

(مائثر الامرا) [۴۵۵] (باب الميم)

سوار چهارم مغاورت برافروخت - سال نهم (چون بلده
برهانپور بورردن رايات فيروزى رونق گرفت و جهت تنبيه ساهو
بهونسله و تخريب ملك عادل خانيد سه فوج بسردارى سه كس
مقرر شد) او به همراهى خان دوران بهادر دستوري يافت - بعد از
معاودت از انجا سال دهم چون بملازمت پيوسمت از اصل و اضافه
بمنصب سه هزارى در هزار سوار افزايش يافت - سال يازدهم
در ركاب سلطان محمد شجاع بسوب كابل (همي گويد) - سال
سيزدهم به همراهى سلطان مراد بخش (كه بجانب كابل معين
شده بود) روانه كست - و پس از مراجعت شاهزاده سال
چهاردهم (كه بعمت باز اندوخت) از اصل و اضافه بمنصب سه
هزارى دو هزار و پانصد سوار مورد مراحم شد - سال شانزدهم
باضافه پانصد سوار اختصاص گرفت - سال هيچدهم بكمرك
اميرالامرا صوبه دز كابل (كه بتحتير بدخشان مامور بود)
رخصت پذيرفت - پندر در ركاب سلطان مراد بخش بداج
شدافته (چون سلطان مزبور اعانه مذکور را گذاشت - و
سلطان محمد ازراك زيب بجای او دامن گردید) مشار اليه
بتقديم خدمات پرداخته چندى بحفاظت فنع بلخ مامور
بود - چون شاهزاده مرحوم حسب الامر بدر والا قدر صوبه
مسطور را به دز محمد خان دلى انجا باز گذاشته معاودت
نمود (پس از رمول بكابل) مامور سنگهه مطابق حكم از

(باب المیم) [۴۵۶] (مآثر الامراء)

شاهزاده رخصت شده سال بیست و یکم در پیشگاه سلطنت رسید و رخصت وطن یافت - و پس از چندے مطابق سنه (۱۰۵۷) هزار و پنجاه و هفت هجری از تماشاگاه دنیا چشم بر بست - مکان سنگه هادا پسر ارست که احوالش جداگانه تھطیر پذیرفته *

* میرزا والی *

پسر خواجه حسن نقشبندی ست ^(۲) بعداً - خواجه از دیرباز در کابل طرح سکونت انداخته روزگار می گذرانید - چون میرزا سلیمان والی بدخشان دست تغلب و استیلاى شاه ابوالعالي را از دامن احوال میرزا محمد حکیم والی کابل (که هنوز حسن تمییز نرسیده بود) کوتاه ساخته او را بپاداش کردارش رسانید و صبیغه خود را بازواج میرزا در آورده اکثر محال کابل را بدخشان تذخواه نمود و در لباس دوستی اسباب دشمنی ترتیب داده در مقام آن شد که کابل را بتدریج در تصرف خود آورد ؛ پس ازان میرزا سلیمان به بدخشان معارفت نمود (جمعاً) که عمده آنها خواجه حسن و باقی قاقشال بودند) حقیقت معامه را خاطر نشین میرزا کرده در اخراج بدخشیان اهتمام بکار بردند - و میرزا

(۲) نسخه [پ] آباءى خواجه از دیرباز در کابل طرح سکونت انداخته روزگار می گذرانیدند .

سلیمان ازین آگهی یافته باز متوجه کابل شد . - میرزا قلعه را
 بباقی فاقشال سپرده خود بجانب بشار بدرزد . و از آب سنده
 گذشته بدرگاه عرش آشیانی ملتجی گردید . امرای آنکه خیل
 ها تیولداران موبه پنجاب حسب الامر پادشاهی همراهی میرزا گزیده
 بار دیگر بر مسند حکومت بر نشاندند . و بشار عرش آشیانی
 میر محمد خان آنکه بسربراهی مهم کابل اشتغال ورزید . -
 میرزا محمد حکیم همشیره خود نجیب النساء بیگم را (۲) که سابقاً
 والده اش در عقد ازدواج شاه ابوالمعالی آورده بود (
 بے استصواب عرش آشیانی و بے استفسار از میر محمد خان
 بخواجه حسن نسبت کرد . و خواجه (چون بچنان نسبت
 عالی افتخار یافت) مهمات در خانه میرزا را از پیش خود
 سرانجام نمودن گرفت . و امور (که باز مناسب نبود)
 میساخت . و از میر محمد خان املا حسابه بر نمیداشت . خان
 مذکور از حدت طبع تاب نیاورده از انجا بلاهور آمد . خواجه
 من حیث الاستقلال بامر کالت پرداخته بجزرسی و سخت گیری
 دکان خود آرائی برگشاد . ظرفای آنوقت میگفتند که * بیوت *

* گر خواجه ما خواجه حسن خواهد بود *

* ما را نه جوال و نه دسن خواهد بود *

چون یقین میرزا سلیمان شد که از امرای پادشاهی هیچ

(۲) نسخه [ب] فخر النساء بیگم - (۳) در نسخه [ب] لفظ [را] نوشته

کس در کابل نیست در سال یازدهم الهی سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سیوم هجری بقصد تدارک مافات لشکر بر سر کابل کشید . میرزا شهر را بمعصوم کوکۀ خود سپرده خود بانفاق خواجه بغور بند شتافت . میرزا سلیمان چون نتوانست کابل را بزور گرفت رای نعمت بیگم زوجۀ خود را به قرا باغ (که دوازده کروهی کابل است) فرستاده در پرده غدر طرح صلح انداخت . میرزا از نیرنگ بیگم فریب خورده ملاقات قرار داد . و پیش از آن (که میرزا سلیمان باشارۀ بیگم از حوالی کابل برسم ایلغار روانه گشته در کمین استاد) میرزا مطلع شده راه گریز پیش گرفت . چون بکتل همدو کوه رسید خواجه حسن خواست که میرزا را نزد پیر محمد خان بدلیخ برده استدعای کمک نماید . باقی قاقشال نگذاشت . بدرخواست اعانت عرش آشیانی (همگرای جلال آباد گردید) و خواجه با جماعۀ خود جدا شده بدلیخ شتافت . در مرآة العالم نوشته که همانجا ضایع گشت *

* بیت *

* دل بشد جان گریخت دین گم شد *

* ای حسن زین بتو چه خواهم شد *

تفصیل این و غرض ازین ظاهر نمی شود . چه خواجه بعد ازین سانکه مدتهای مدید بامر وکالت می پرداخت - چنانچه در اکبر نامه و طبقات اکبری مندرج است *

چون ميرزا بذرغيب و تکليف باغيه بنگاله باراده شورش
بلاهور رسيد از آوازه نهضت عرش آشياني راه کابل برگرفت^(۲)
و عرش آشياني بقصد تعاقب در سنه (۹۹۰) نهضت و نود
هجري سال بيست و ششم از دريای نيلاب عبور فرمود . و
جواب عذرخواهی ميرزا نگارش يافت که اگر گفتار فروغ
راستي دارد (و از خجالت ملازمت نمیتواند قرار داد) يکي از
فرزندان^(۳) را مصحوب همشيره خود روانه سازد . و اگر خاطر
پايين هم نگرايد خواجه حسن را با برخه اعيان آن سرزمين
فرستاده رسوم پيمان و سوگند بجا آورد . ميرزا هرچند
خواست که همشيره بدرگاه رفته پوزش نمايد خواجه پذيرای
آن نشد . و زن خود را گرفته بجانب بدخشان عزيمت گزید .
و شايد در همین ايام فوت کرد . خواجه را از بطن آن^(۴)
عقيقه خاندان سلطنت در پسر بود . يکي ميرزا بديع الزمان
که رشادت و کار طلبيه داشت . چون نا روشدای خود را
همايون پور ميرزا سايمان را نموده در کوهسار بدخشان سر^(۵)
سوري برافراشت بديع الزمان در سال چهل و ششم الهی^(۶)
با برخه از حصار شادمان رفته در آريخت . و چيره دست

(۲) نسخه [ج] رسیده - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] ثبت -

(۴) نسخه [ج] درين ابام - (۵) نسخه [ب] کوهستان - (۶) نسخه

آمد - و آن بد گوهر در آریزه فرو شد - مشار الیه منبر و
 زر و سیم بنام عرش آشیانی بر آراسته عرضداشت نمود - و از
 پیشگاه خلافت بانواع عطایا کام دل اندوخت - دیگرے میرزا
 والی سمت که وارد هندوستان گشته مورد مراحم خسروانی
 گردید - عرش آشیانی بلاقی بیگم دختر شاهزاده دانیال را
 بحباله نکاح او در آورد - در عهد جنت مکانی بمنصب هزار
 و پانصدی هفت صد و پنجاه سوار سر عزت برافراخت - و
 در جشن جلوس اعلیٰ حضرت باضافه پانصدی دو صد و پنجاه
 سوار بمنصب در هزاری هزار سوار مباحات اندوخت - آخرها
 بفوجدارئی سرکار ماند و می پرداخت - در سال بیست و دوم
 سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجری در گذشت - پرگنده
 انهل مضاف ادجین بطریق وطن در جاگیر داشت - بقدر
 قرابت ترقی نکرد - خالی از خصلت طبع نبود - پسرش میرزا
 ابوالمعالی میرزا خان جدا مذکور است *

* مکرمات خان *

ملا مرشد شیرازی سمت - در مبادی حال مدتها با مهابت
 خان سپه سالار بسر برد - پستر در سلک بندگان جنت مکانی
 منسلک گشت - و در سر آغاز جلوس اعلیٰ حضرت بخطاب

(مآثر الامراء) [۴۶۱] (باب الميم)

(۲) مكرمت خان و خدمت ديوانى بيوتات هرکار والا و منصب
هزارى در مد سوار اختصاص پذيرفت . در سال چهارم
بدىوانى و بخشىگري و واقعه نويسى و بيوتائى دار الخلافه
اكبرآباد ماسور گرديد . و در سال هشتم ^(۳) سرزمين بنديله
مطرح الوريد پادشاهى گشت و از باستخلاص قلعه جهانصبي
(كه از قلاع استوار چهار برگشته (دزكار بوده) و بتفحص
دقائق آن مقهور تعيين گرديد . نگهبانان قلعه از دست بردهاى
افواج قاهره (كه برأى العين مشاهده نموده بودند) همت
باى داده زندهاى گشتند . و چنين حصارى را (كه باسباب
و آلات قاعه دارى استحكام تمام داشت . و بر فراز كوهچه
درميان جنگل انبوه و اشجار خاردار واقع شده) بى ارتكاب
پرخاش و تلاش تسليم نمودند . مكرمت خان از اين فتح
بيست و هشت لك روپيه از دفينه هاى نواحى جهانصبي و
دلبه بجمست رجو بدست آورده بملازمت والا رسیده از نظر
گذرانيد . اعلى حضرت بعد سير و گنگشت آن ديار (كه
بگذرت آب و دنور آبشار رشك كشمير هميشه بهار است) در
اواخر همين سال از آب نريده عبور فرمود . و مكرمت

(۴) نسخه [ب] مكرمت خان بخدمت الخ - (۳) نسخه [ب] سال هشتم

(كه سرزمين بوزدله مطرح الوريد پادشاهى گشت) از باستخلاص الخ -

(۴) نسخه [ج] ديله و در [بعضى نسخه] دله .

(باده المیم) [۴۶۲] مآثر الامرا

خان بطریق سفارت نزد عادل شاه والی بیجاپور (که از
ناعاقبت اندیشی در ارسال پیشکش تکاسل نموده بقیة السیف
نظام شاهیه را در حمایت خود جا داده بود) رخصت یافت .
خان مذکور بگزارش انواع ترغیب و ترهیب او را (هکرای اطاعت
ساخته در سال نهم با اقسام نوادر پیشکش و فیله) که فرد
کامل نوع خود بود موسوم بگجراج (معارفت نموده تارک
اعتبار برافراخت . و پس ازان بخدمت والا رتبت خانسامانی
چهار کامیابی افروخت . و در آغاز سال پانزدهم سنه (۱۰۵۱)
هزار و پنجاه و یک هجری بمنصب سه هزارى ذات و سوار
و عنایت نقاره بلند آوازه گشته به صاحب صوبگی دهلی
دستوری یافت . و سال هجدهم ضمیمه آن از تغیر اعظم
خان بفوجداری و تبدیل دارى متها و مهاجین شاد کام شده
باضافه هزارى سوار بمنصب چهار هزارى چهار هزار سوار
بلند مرتبه گشت *

کیفیت بلده شاهجهان آباد

ازانجا که هم عالیہ مصروف آن است که ذکر جمیل بر
(۲)
مفتح روزگار مرتسم گردد . سیما مزجۀ سلاطین ذوی الاقدار
(که همواره می خواهند که عرصه جهان را بآثار پایدار
بیداریند) داعیه اساس شهر دل نشین بر گذار دریای جوی

(مائراامرا) [۴۹۲] (باب المیم)

از خاطر اعلیٰ حضرت چهره نمود - کار آگاهان عمارت بعد^(۲)

وژدهش بسیار قطعه زمین (که در ظاهر دارالملک دهلی
میان نورگده و آغاز آن معموره واقع بود) برگزیدند . بیست

و پنجم ذی الحجه سال دویستم سنه (۱۰۴۸) هزار و

چهل و هشت هجری مطابق طرح (که در پیشگاه خلافت

مقرر گشته) بسوکاری غیرت خان بواذرزاده عبدالله خان^(۳)

فیروز جنگ (که نظم صوبه دهلی بدو مفوض بود) رنگ

ریخته بعفر بنیان آن پرداختند - و نهم محرم سال مذکور

اساس آن بغای منیع الشان نهادند - و در ممالک محروسه

هرجا صنعت گری از سنگ تراش ساده کار و پرچین گوی و

عمار و نجار بود بحکم پادشاهی آمده با عماله بسیار مشغول

کار گشتند - و هنوز تاسیس برخی از بنا و تهیه لخته مصالح

شده بود که غیرت خان بصوبه داری قندهار نوازش یافت -

و هراست صوبه دهلی و اهتمام برافراختن عمارات رفیع

به اله وردی خان مفوض شد - او در سال و چند روز

بدین امر پرداخته از جانب دریا اساس قلعه ده گز افراخته

گشت - پس از ضبط صوبه مذکور با اهتمام تاسیس عمارت^(۴)

و سرانجام لوازم آن بمکرمت خان (که بوالا خدمت میرسامانی

(۲) نسخه [ب] بعد از - (۳) نسخه [ب] عزت خان - (۴) نسخه

[ج] عمارات

(باب الهميم) [۱۵۶] (مآثر الامراء)

قيام مي نمود (مقرر گردید - او جهد و جهد بلیغ بظهور
 رسانید - تا آنکه در سال بیستم این حصار گردون بنا با
 سایر ابنیه فردوس آئین [که در هر گوشه آن خورنقه و
 سدیرے سمت و در هرزاریه آن گلشنه و غدیرے - و بے تکلف
 و اغراق نگارخانه چین است - اما آن نقش پیشین و این
 نگار پسین *

* درز آن قـدر بـرده منعت بکار *

* که خود نیز محو است منعت نگار *

از غیب دانیهای امیر خسرو است که آنچه سابق در مدح
 دهایی گفته بود درینولا بر روی کار آمد *

* بیت *

* اگر فـردرس بـر روی زمین است *

* همین است و همین است و همین است *

بصرف شصت یک روپیّه در عرض نه سال و سه ماه و چند

(۲) در صورت احسن انجام گرفت *

✕ قلعه رفیعہ (که مئمن بغدادی است) درازش هزار گز پادشاهی

و پهنای شش صد ذراع - جذرائش از احجار اعلی فام فتح پور

برافراخته شده - ارتفاع آن با شرفات و خاکریز بیست و پنج

ذراع - و زمین شش یک گز است مضاعف زمین قلعه

مستقر الخلافه اکبر آباد - و دورش سه هزار و سیصد ذراع است

(۲) نسخه [ب] در صورت احسن انجام گرفت *

مشمول بر بیست و یک برج - هفت مدور - چهارده مثنی -
 چهار دروازه و دو دریچه - و خندق به پهنائی بیست گز و
 عمق ده گز از آب نهر مالمال - از دو جانب بدریای جون
 می ریزد - سوی ضلع شرقی (که دریای مذکور بدیوار حصار
 پیوسته است) - به بیست و یک اک (روپیه) مرتب گشته -
 و نشیمن های خاص از شاه محل با سقف سیمین و امتیاز
 محل با آرامگاه معروف بدرج طلا و دولت خانه خاص و عام
 و باغ حیات بخش به بیست و هشت اک (روپیه) - و منازل
 بیکم صاحب و دیگر پردگیان حرم عفت بهمت اک (روپیه) -
 و دیگر عمارات از بازار و چوک های درون قلعه گردون عظمت
 (که بحجت کارخانجات پادشاهی ساخته شده) به چهار اک
 روپیه صورت اتمام گرفت *

سلطان فبروز خانجی در ایام سلطنت خود نهری از دریای
 جون از نواحی پرگنه خضر آباد جدا نموده به سی کوه
 پادشاهی آورده بحدود پرگنه سفیدون (که شکارگاه او بود و
 آب کشت کم داشت) رسانید - آن نهر بعد از انتقال
 سلطان بتوالی ایام و نواتر اعوام خراب گشت - و از جریان
 باز ماند - و در عهد عرش آشیانی شهاب الدین احمد خان
 صوبه دار دهلی برای افزونی زراعت و آبادی محال نیول
 خود نهر مذکور را مرمت نموده جاری ساخت و به شهاب

(باب المیم) [۴۶۶] (مآثر الامرا)

نهر موسوم گردانید - چون (زگار از سپری شد بترمیم و تعمیر آن نپرداختند - و بدستور پیدش از جردان باز ماند - دریغولا) که توجه اعلی حضرت به بذای این قلعه مصروف گشت) امر شد که نهر مذکور را از خضر آباد تا سفیدون (که مبدأ و منتهای آنست) مرمت کنند - و از سفیدون تا قلعه (که مسافت آن نیز سی کروزه پادشاهی ست) نهری تازه حفر نمایند - بعد تیاری به نهر بهشت مسمی شد - و فشیمنها بحوضهای ابریز و فوارهای بلند پرواز فضائی دیگر بهم رسانید - بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجری سال بیست و یکم (که برای نزل پادشاهی مختار اهل تنجیم بود) به تهبأ اسباب جشن و تعبیه مواد عشرت فرمان رفت - و تمامی منازل خاصه را بگونگون نفائس فرش (که در کشمیر و لاهور از پشم شال برای هر نشیمنه بقتاست و لطافت بر روی کار آورده بودند) برآراستند - و بر در حجرها و ایوانها پردهای طلادوزی و ده یک دوزی و کلابتون دوزی و مخمل زربفت کار هنرمندان بدائع آثار کجرات آویختند - و در هر نشیمنه ادرنگ مرصع و طلائی میذاکار و منبت و سازه نصب نمودند - و هرجا مسنده والا گسترده کارتکیهها با غلافهای لایی متلایی گذاشته مسند پوشهای زرکش بران کشیدند - و سه جانب ایوان منبع الشان

دولت خانه خاص و عام بمحجر نقره و پيش جهز که بمحجر طلا
بر آراستند - و در هر طاق آن زرین کوبه بزنجير طلا آویخته
نمودار چرخ برين بر گردانيدند - و در وسط آن ايوان مربع تختگاهی
ساخته دور آنرا بمحجر طلا آرايش دادند - و بر روی
آن مربع سرير ملک نظير (که فروغ مایه خورشيد عالم افروز
است) گذاشتند - و پيش تخت شاميانه زرنگار مسلسل مرزابد
با اساطين مربع بر افراختند - و بر دو جانب تخت گاه دو
مربع چتر مسلسل مرزابد و بر دوامین تخت مثنی منبت
نصب کردند - و عقب تختگاه منداپهای مربع و طلا نهاده
قورخانه (که محتوي سمت بر شمشيرهای جواهرنگار با
پرداهای مربع و ترنشاها با يرق مربع و نيزهای مربع
که در ترميع آن سرمایه بحر و کان بکار رفته) بترايب نگاه
داشتند - و سقف و ستون و در و ديوار آن ايوان سحر بنديان
و ايوانهای اطراف چهار گانه دولت خانه خاص و عام را
سايه‌های زر دوزي و پردهای زرنگار فرنگي و چيني و
مخمل زر بنف طلا باف و نقره باف گجراتي و مسلسلهای
کلابتون و بادله آئين بستند - و پيش ايوان رفعت مکان بارگاه
مخمل زر بنف و بر روی ايوانهای اطراف شامیافهای مخمل

(۲) نسخه [ج] و هر دو جانب الخ - (۳) در نسخه [ج] لفظ [مربع]

نهیست - (۴) نسخه [ج] بامسللهای

زربفت بسرغه های شیمین برافراختند . و در زیر بارگاه
 فروشهای رنگین گسترده بر دور آن محجر نقره نصب
 نمودند . و بارگاه مذکور (که در رفعت و وسعت با آسمان
 برابری دارد) بحکم عالی در احمد آباد در کارخانه سرکار والا
 یافتند . بمبلغ قریب یک لک روپیه در مدت مدید انجام
 پذیرفت . طول آن هفتاد ذراع پادشاهی و عرض چهل و پنج
 بر چهار ستون نقره (که دور هر کدام دو گز و ربع است .
 و ارتفاع بیست و دو) برپا می شود . و سه هزار و دویست
 گز زمین را احاطه می نماید . و ده هزار کس در زیر آن
 میتوانند ایستاد . و از فراش و غیر آن سه هزار کس بصنعت
 جرّ ثقیل در مدت یک ماه برافرازند . و آن بر اسفند خاص
 و عام مشهور به دلبادل است .

بالجملة چنین بارگاه (که با فلک همسری نماید)
 گاهی افراخته نشده . و چنین مکانی (که نمونه فردوس
 برین باشد) باین زیب و زینت آراسته نگشته . (از روز
 و مول فبض و مول پادشاهی بدین منازل جنت مشاکل ده روز
 جشن قرار یافت . هر روز صد کس بخلاص فاخته سرافراز
 می گشتند . و گروهی بفرزنی منصب و نوازش خطاب و
 جمعی بمرحمت نقد و اسب و فیل کام دل بر گرفتند . میر

(مؤثر الامرا) [۴۶۹] (باب المیم)

پنجین کاشی (۲) تاریخ اختتام این بذای عالی چنین یافته (۳) ه

* مصرع *

* شد شاهجهان آباد از شاه جهان آباد *

ه هزار روپیه هله بر گرفت *

مکرمات خان (۴) را بجایزه انعام این عمارات هزاره ذات و

سوار بر منصب افزوده از اصل و اضافه بمنصب پنجهزاری

ذات و سوار و سه هزار سوار دوا سبه سه سبه سرافراز

ساختمند . و در سال بیست و سیوم مطابق سنه (۱۰۵۹)

هزار و پنجاه و نه هجری در شاهجهان آباد مکرمات خان دخت

زندگانی بر بست - مشارالیه بتمول و (زرداری شهرت تمام

داشت - مشهور است که (روزی فردرس آشیایی فرمود که (۵)

بعد ملاحظه نقشه بغداد و اصفهان بازارهای مثنی و مسقف

آنجا (که طرح برگزیده طبیعت بود) ترتیب گرفت - و

بدان نمط (که پسند خاطر بود) این شهر صورت نیافت -

و درین باب تعرض گونه به مکرمات خان کردند - ازان روز

مکرمات خان گفته که این شهر اگر بدام ما مسمی کنند

آنچه خرج شده داخل خزانه می نمایم - بمرے داشت

محمد لطیف نام - در سال بیست و دوم بتقدیم خدمت

(۲) یعنی سنه هزار و پنجاه و هشت هجری - (۳) نسخه [ا] بابت -

(۴) نسخه [ج] مارت - (۵) نسخه [ب] فرموده ه

(باب المیم) [۴۷۰] (مآثر الامر)

فوجداري میدان دو آب مامور گردید - و روح الله برادر زاده از
منصب مناسب داشت *

چون خامه تیز خرام بتقریب سخن بگزارش چگونگی قلعه
شاهجهان آباد پرداخته در عرصه بیان این شهر و دهلی قدیم
نیز جولانی میکرد - و چون قلعه مبارک شاهجهان آباد صورت
قاسیس پذیرفت جانب راست و چپ آن برنثار دریا سایو
شاهزادهای عالی شان و امرای عظمت نشان بعمارت وسیع
و بدیع و نشیمنهای دل نشین چندان پرداختند [که از ابنیه
عالیه (که بیست یک درپیه صرف آن شده باشد) و آنچه
از آحاد ناس تا اکابر و امالی در خور مراتب احوال و
تفاوت کثرت و قلت اموال موافق خواہش و سلیقه خود طرح
ریخته اند (و از دیز احصا بیرون است) معموره عظیمه و سوان
اعظمه سمت] که سیاحان جهانگرد بلدت باین باید فسحت
و وسعت و بدین مایه جمعیت و جامعیت در هیچ اولیہ
نشان ندهند *

* تَعَالَى اللَّهُ اِکْرَ مَصْرَ اسْت و کَر شام *

* بود یک گوشه ابن محشر عام *

مدینه السلام بغداد (که پانصد و چند سال دار الخلافه

خلفای عباسیه بود) دوره از طرفین دجله در فرسخ است که

(مآثر الامراء) (۴۷۱) (باب المیم)

شش کروه (سمی باشد - و محیط این شهر عظمت بهر پنج
فرسخ پانزد کروه (سمی ست - و چون حصار شهر نو (که
از سنگ و گل کشیده بودند) بوفور باران جا بجا ریخت
در سال بیست و ششم سورت از سنگ و صابون در کمال
مذانت و استحکام اساس گذاشته در آخر سال سی ام بطول
شش هزار و سیصد و شصت و چهار ذراع مشتمل بر بیست
و هفت برج و یازده دروازه (که دو تان بعرض چهار و
ارتفاع با شرفات نه ذراع است) بصرف چهار لک (وپیه
مدرت انجام گرفت *

✧ چنانچه رسته سمت لاهور بعرض چهل ذراع و طول
یک هزار و پانصد و بیست گز مشتمل بر هزار و پانصد و
شصت حجره و ایوانهای نهایت مطبوع و دایسند (که بحکم
معانی سکن باده آنرا ساخته اند) - از آغاز بازار (که متصل
امطبل پادشاهی ست - و آن بغامله در مد و پنجاه ذراع
از دیوار قلعه اساس یافته) تا چوک هشتاد در هشتاد -
کوئوالی چوئره چهار مد و هشتاد گز است - از اینجا تا چوک
دیگر مد در مد بطرز مثنی بغدادی - بازار ست بهمین
قدر طول و عرض - جانب شمالی این چوک سوامی دو سقفة
(فیع اساس بیگم صاحب) که یک درش جانب بازار و دیگر
بطرف باغ (موسوم به صاحب آباد) که حقیقه سه باغ است)

(باب لمیم) [۴۷۲] (مآثر الامراء)

بطول نهصد و هفتاد و دو ذراع . و یکم ازان مکرمت خان
پیشکش نموده و اعالی حضرت بآن ملکه نوزان مرحمت فرموده .
و جانب ضلع جنوبی بازار مذکور حمایه سمت بکمال نزاهت و
مفا که بفرمان آن ملکه زمان صورت اتمام یافته . و ازین
سرای و چوک تا سرای و چوک فتحپوری محل پانصد و
شصت گز . و رسته بازار جانب اکبر آباد بطول هزار و
پنجاه و عرض سی ذراع در نهایت پاکیزگی و خوبی در دیده
بهشت صد و هشتاد و هشت حجره و ایوان آراسته . در آغاز
بازار محاذی دروازه قلعه بجانب جنوب مسجد عالی بنیان
اکبر آبادی محل و مسجد جامع این شهر (که موسوم بمسجد
جهان نما سمت) در کمال صانت و متانت و نهایت
فراخی ^(۲) بر کوهچکه جانب غربی قلعه بمقاصد هزار گز
واقع است . دهم شوال سنه (۱۰۶۰) هزار و شصت هجری
اساس گذاشتند . در مدت شش سال بصرف ده لک زیاده
باهتمام سعد الله خان و خلیل الله خان زیمنت افزای خطه
خاک گردید *

* ع *

* فیلسه حاجات آمد مسجد شاه جهان *

(۳) تاریخ اتمام آن است . و ازان وقت تا حاکم تحریر (که
قریب صد سال گذشته) نویذان عظام و عمدهای دالامقام
(۲) نسخه [ب] فراخی ساخت . (۳) یعنی سنه هزار و شصت و هفت .

(مآثر الامرا) [۴۷۳] (باب الميم)

طرح امکنه دل فریب و طراحی حدائق طراوت افزا بجائ
 رسانیده اند (که ادهم تیزگام خیال در مسلک بیان آن
 بلندگی می گراید) خامه بپای چوبین چگونه آن راه تواند
 پیمود - خصوص مساجدت که در چوک سعد الله خان و چوک
 معروف به چاندنی چوک (که معمار همت عالیّه ظفر خان
 مخاطب به روشن الدوله احداث نموده) - کاسه گنبدهای
 هریک را با منارها از جانب بالا بصغایح مس مطلا در کمال
 درخشانی گرفته اند - در وقت اشراق آفتاب و ماهتاب لمعانش
 چشم فلک را خیره می سازد - و ازین جهت (که از مدتی
 ممتد رایات ظلّ اللهی سایه گستر این مصر جامع است) بکثرت
 ابنیه و هجوم قطان هر جانب بیرون حصارش معموره ایست
 هر چهار ربع از مسکون - و از بسیاری اجتماع و فراغ آمدن
 مردم هفت اقلیم هر کوچه و برزانش کشورست بامتعه اقلیم
 سبعة مشحون - هر خانه مالامال هرچه در خور مدن و ناگزیر
 امصار است - و در هر درکاش بوفور نفایس و نوادر هر
 دیار مد کاروان بار - ازین است که در قدرت قادر شاهی
 طرزه چشم زخمه باین شهر رسید - و در طرفه العین بصورت
 اصالی باز گردید - بل همه چیزش از اول بهتر و روزافزون
 است - و تصویر نقش و نگارش از قدرت قلم بیرون -
 صنایع پردازی و نزاکت کاریها را روز بازار است - و طرب انگیزی

(باب المیم) [۴۷۴] (مآثر الامرا)

و بزم طرازی را با دلهای سرورگار - چون پای خامه تیز رفتار در
مماحت ساحت خصوصیات این جای حیرت افزا لنگ است
باین بیت از فرغی کشمیری (که در تعریف این شهر گفته)
اکتفا می نماید *

* جهان را گربه از خود یاد باشد *

* همین شاه جهان آباد باشد *

اما دهلی قدیم (که از مهین و دیرین شهرهای هند است)
نخست اندریت نام داشت - طول مد و چهارده درجه و سی
و هشت دقیقه - و عرض بیست و هشت درجه و پانزده
دقیقه - اگرچه برخی از اقلیم دوم انگازند اما از سیوم اقلیم
است - سلطان قطب الدین و سلطان شمس الدین در قلعه
پتهورا بهر میبردند - سلطان غیاث الدین بلبن قلعه دیگر اساس
نهاد - و آنرا مرزغن اندیشید - معزالدین کیقباد بر ساحل
دریای جون شهر دیگر طرح انداخت - آنرا کیلوگرهی
گویند - امیر خسرو در قران السعدین این شهر را می ستاید *

* بیت *

* دی دهلی و دی بتان ساده *

* پگ بسته و چیره کج نهاده *

الحال مقبره جنت آشیانی درین شهر است - سلطان

علاء الدین شهر دیگر بنا نهاده آن را سری گویند - پس ازان

(مآثر الامراء) [۴۷۵] (باب الميم)

تغلق شاه تغلق آباد بر ماخت - پستر پهرش سلطان محمد
شهر نو و منازل دلگشا بر روی کار آرد - و سلطان فیروز
بقام خود شهر بزرگ آباد نمود - و دریای جون را بریده
نزدیک ساخت - و سه گروهی فیروز آباد کوشک دیگر برافراشت
جهان نما نام •

چون نوبت بهجت آشیانی رسید قلعه اندریت را تعمیر
نموده دین پناه نام گذاشت - شیر خان سور دهلی علائی را
دیران کرده جدا شهر بر آراست - آثار این شهرها نمایان
و پیداست - طول این صوبه از بلول تا لدهانه (که بر ساحل
دریای ستلج است) صد و شصت کره - و عرض از هرکار (یواری
تا کوه کماردن صد و چهل - دیگر از حصار تا خضرآباد صد
و سی - شرقی آگره - میان مشرق و شمال پیوسته بخیرآباد
صوبه اردشیر - شمالی کوهستان - جنوبی آگره و اجمیر - غربی
لدهانه و سرچشمه گنگ - و (چون درین صوبه دیگر رودها
فراران) لخته شمالی کوه این صوبه را کماردن نامند - کان
طلا و نقره و سرب و مس و زرنیخ و ننگار در - و آهن
مشکین و گاو قطاس و کرم پیله و باز و شاهین و دیگر
شکاری جانور و خیل و اسب کوت بس انبوه - هشت سرکار
و درهست و سی و در برگنه بجمع شصت کرد و شازده
لک و پانزده هزار و پانصد و پنجم دام در عهد عوش آشیانی

(باب المیم) [۴۷۶] (متأثر الامور)

بدر میگرائید - چون اعلیٰ حضرت باحداث شاهجهانآباد موسوم

(۲)

بدار الخلافه گردانید محالات دیگر افزوده دوازده سرکار دوازده

و هشتاد و یک محال بجمع یک صد و بیست و دو کرد و

بیست و نه لک و پنجاه هزار و یک صد و سی و هفت دهم

قرار گرفت *

این سواد اعظم (که بهترین بلاد هندوستان است)

سه فصل دارد - زمستان از غره آبان تا بهمن - آذر و

دی ایام شدت سرماست - و دو دیگر اولین و پسین اگرچه

سرد است لیکن نه بهیچ - و این فصل موسم خوبیهای

هندوستان است که سیر و شکار بکام دل میتوان کرد - دوم

تابستان از غره اسفندار تا آخر خرداد - اسفندار آغاز بهار (۳)

هندوستان است - در کمال اعتدال - و فروردنی نیز معتدل

است - درین دو ماه سواری و قطره می توان کرد -

اردی بهشت هم بد نیست - اما بے ضرورت تردد نتوان نمود -

و خرداد زمان استیلائی گرماست - سیوم برسات - از نیز

اگر بارش شود هوا بهتر است - و الا بسان خرداد گرم -

امرداد عین باران است - و هنگام غایت لطافت هواست -

گاه باشد که روزی ده پانزده مرتبه ببارد - و ابرهای رنگین

(۲) نسخه [ج] دوازده سرکار و صد و هشتاد - (۳) در نسخه [ج] لفظ

[آخر] نیست - (۴) نسخه [ج] آغاز بهار و در کمال اعتدال است *

(مآثر الامور) [۴۷۷] (باب الدیم)

پدید آید - و این ایام نیز ایام خوبیهاست هندوستان است -
و در شهریور اگرچه باران می بارد اما نه به مرتبه ماه گذشته -
مهر آخرهای ایام برسات است - باران این وقت بخریف
و ربیع نفع تمام دارد - روز بعد از یک پاس گرم
می گردد - و شبها مائل بسردی - این فصل سه هوا دارد -
و اگر بارش است برسات - و گر نه هوای تابستان - لیکن
در تابستان گرفتگی در هوا نمی باشد - و در برسات
دردز (که باران نشود و نسیم نوزد) هوا گرفته می شود -
این فصول ثلثه در تمام بلاد هندوستان دایر است - اما
هوا متفاوت است *

* میرزا حسن صفوی *

پسر سیوم میرزا رستم قندهاریست - در عهد جنت مکانی
بمنصب هزار د پانصدی هفت صد سوار سواراوی داشت -
پس از جلوس اعلی حضرت همراه پدر عالی قدر خویش از
موبه بهار آمده به آستان بوس خلافت جبهه آرا گشت - و
در سال دوم به تعیناتی موبه بنگاله رخصت یافت - مدتها
با پسر خود میرزا صف شکن در کومکیان آن ولایت انضاک
داشت - گاه بر طبق طایب به پیشگاه سلطنت رسیده روی
عقیدت بتقبیل سده جهانبانی می افروخت - و باز بدستوری
معاودت کام دل می انداخت - و به افزایش منصب پایه

(باب المیم) [۴۷۸] (مآثر الامرا)

اعتبار بلند تر می افراخت - در سال نوزدهم بمنصب سه هزارى دو هزار سوار امتیاز یافته بجاگیردارى فتح پور بیانه مورد اعطاف گردید - و در سال بیستم فوجدارى جونپور از تغیر شاه نواز خان صفوی برادر خردش نامزد او گشت - و مصحوب صف شکن پسرش نقاره مرحمت شد - و او از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى دو هزار سوار تارک افتخار افراخته نزد پدر دستوری یافت - و در سال بیست و یکم میرزا با پسر خود از جونپور آمده شرف استلام خلافت در یافت - و باز پدر و پسر کومکى بنگاله شده بدان صوب مرخص گشتند - و در سال بیست و دوم حسب التماس شاهزاده محمد شجاع پنهان داری کوچ متعلق صوبه مذکور مفتخر گشت - و باضافه هزار سوار مبالغات اندرخت - و در سال بیست و سیوم آخر سنه (۱۰۵۹) هزار و پنجاه و نه هجری (۹ نور) عقبی گردید - مشار الیه خطاب خانى قبول نمود - میرزا صف شکن بعد فوت پدر بخدمت تھانه داری و فوجداری حصر ولایت بنگاله چندے بسر برد - پس ازان بگوشه انزوا بوظائف دعا گوئی پادشاه زمان اشتغال ورزید - و در سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سیوم هجری سال پنجم عالمگیری روزگار حیاتش بسر آمد - دختر میر میران یزدی همشیره نوازش خان عبد الکافی (که برادر

(مآثر الامراء) [۴۷۹] (باب المیم)

علائقی خلیل الله خان است (در خانه ار بود - خلف ار
سیف الدین صفوی باعتبار دماستی خلیل الله خان مطرح
انظار عاطفت خسروانه گشته در سال هفتم بخطاب کامیاب
خان ناموری گرفت - و بذابر جهتی از منصب برطرف
شده بود - در سال چهاردهم ببعالی منصب کامران گردید - و
خطاب خانی بنام خود یافت *

* مرتضی خان سید نظام *

پسر دوم میران صدر جهان پنهانست - از بطن برهمین زنی
بوده (که میران کمال شیفتهگی بدو داشت) - ازین جهت
این پسر را نهایت دوست داشته در مدد تربیت او شد -
و در حین حیات خود بروشناسی پادشاهی و منصب
عمده کامیاب گردانید - پس از فوت میران جنت مکانی
او را بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار سرافراز فرمود -
و در نخستین سال جلوس اعلی حضرت باضافه پانصدی
بمنصب سه هزار و دو هزار سوار و عطای نقاره بلند آوازه
گشت - و پس از فوت مرتضی خان میرحامد الدین انجو سید
مذکور بخطاب مرتضی خان ناموری اندوخت - هنگامی (که
نظم مؤبده دکن بمهابت خان خانانان تفویض یافت) خان
مشار الیه نیز کومکي گشته رخصت دکن یافت - و پس ازان
(که حصون تسعة دولت آباد بنیروی شهابت مهابت خان

(باد المیم) [۴۸۰] (مآثر الامرا)

سپه سالار در سال ششم سنه (۱۰۴۲) هزار و چهل و دو
هجری گشایش یافت (سپه سالار خواست یکی از سران فوج
را با برخی از بندهای اخلاص شعار بکراست قلعه گذاشته
خود به برهانپور شتابد - ازان جهت (که مدتی در محاصره
قلعه انواع رنج و تعب کشیده بودند - و صبح و شام از کارزار
بیجاپوریه و نظام شاهیه دمی نیاسوده - و آذوقه ذخیره نیز
نمانده) بهر که تکلیف نمود از تکفل آن سر برتافت - و
مشهور است که (چون مرتضی خان صاحب سامان و جمعیت
بود) مهابت خان با او درین امر مبالغه نمود - سید
بامتناع چنین اصرار ورزید که مهابت خان خط آزادی از
نوشته گرفت *

و چون خان دوران از اخلاص خالص و حمایت راسخ
پذیرای آن خدمت گردید خانخانان حکمت عملی بکار برده
سید مرتضی خان را با جماعه دیگر بهمراهی خان مذکور در
قلعه گذاشته طبل رحیل فرو گرفت - در همان چند روز
فرمان بنام خان دوران رسید که (چون او بیش از همه
تعب و معوبت کشیده) قلعه را بمرتضی خان سپرده خود
بمالوه (که صوبه دار می آن بار متعلق بود) رفته چندی
ببباید - خان مذکور سید را در قلعه گذاشته و زری (که
از خزانه عامره با خود داشت) برای ناگزیر قلعه بمشار الیه

داده (رانه سمک مطلب شد - و پس ازان به تیوالداری دلمو
سرافرازی یافته بمالش متمدان آن ناحیه از بیس و غیر
آن مامور شد - چون وطاش در جوار دلموست جمعیت
کثیر و انبوه فراوان فراهم آورده در جستن و بستن طایفه
بیس کوتاهی ننمود - مکرر بجنگ و پیگار غالب آمده نقش
مملکت او درست نشست - مدتها در فوجداری بیسواره و
لکهنو بضبط و ربط تمام گذراند - آخر الامر از غلبه پیروی
و ضعف قوی طاقت قطره و پیوه نماند - و بمهام خدمت
نمی توانست پرداخت - در سال بیست و چهارم از بارگاه
خلافت او را از منصب باز داشته بیست یک دام بطریق
سالیانه از پرگنه پهنی وطاش (که یک کرور دام جمع
دارد) مرحمت شد - چون پسرانش در گذشته بودند هر
کدام از عبدالمقتدر و عبدالله فبیرهای او را باضافه منصب
و دیگر نبایر او را فراخور حال بمنصب برنواخته هشتاد
یک دام تقمه این پرگنه را در قیول آنها مقرر کرد - پس
ازین سید مذکور مدتها در زمره وظیفه خواران گذرانیده
باجل موعود بساط حیات در نوردید - عبدالمقتدر در عهد
اعلی حضرت بمنصب هزاره شش صد سوار و فوجداری
خیرآباد رسیده *

* معتقد خان میرزا مکی *

پسر افتخار خان است که در بنگالہ سال ہفتم جہانگیری در جنگ عثمان خان لوهانی داد جانفشانی و جان ستانی دادہ بکار آمد - میرزا نیز دران جنگ مصدر تلاشها گشتہ - این ہردو پدر و پسر در تیراندازی شہرہ آفاق بودند - پس از فوت پدر برہنمونئ بخت سعادت پڑوہ خود را بقتراک دولت شاہزادہ دای عہد شاہجہان بر بست - و بحسن خدمت و دوام حضور کامیاب نوازش شاہی گردیدہ بقرب و اعتبار اختصاص پذیرفت - گویند بشفرف نسبت رضاعت شاہی نیز افتخار داشت *

چون شاہزادہ نخستین بار باصلاح مہمات دکن توجہ برگماشت و افضل خان و بکرماجیت (کہ از عمدہای دولت شاہی بودند) بہوش افزائی و فرمان پذیری عادل شاہ بیجاپوری تعین گشتند مشارالہ با جادو داس دیوان بیوژات بحیدرآباد دستوری یافت کہ قطب شاہ والئ آنجا را از خواب غفلت برآوردہ بشاہراہ اطاعت رهنمون شود - او (چون بصرعت سریعہ بمقصد فائز گشت) قطب شاہ را در کمال انقیاد و فرمان برداری دیدہ پیشکش پانزدہ لک روپیہ از جواہر ثمینہ و فیلان نامی تھمذ و اسپان قبچاق بر گرفته معارفت نمود - و بہ بساط بوسی انجمن حضور و استکسان

تقدیم خدمت اسباب مزید رفعت جاه آمادہ گردانید - و در
ایام ناکامی شاهزادہ (۱) کہ از بے مهری روزگار غیر از قطع
فیافی سود سفر بنظر نمی آمد (او از اخلاص دانی و
مقای مافی (کہ سرآمد شمائل ضیہ است) پرستاری و
هواداری خدارند مجازی را سرمایہ بہبود دانستہ بہیچ وجہ
از رکاب شاہی جدائی نگزید - تا آنکہ زمانہ نیرنگ ساز
بفاصلہ یک بست و گشاد مژہ چمن دیگر طرح ریخت - و
بہار دولت شاہی گل کرد - در سنہ (۱۰۳۷) ہزار
و سی و ہفت ہجری جنت مکانی در گذشت - و الویہ
شاہی از جندر دکن باہتزاز آمدہ ہفدہم ربیع الآخر بر تالاب
کانگریہ (کہ در خارج شہر نرہٹ بہر احمدآباد گجرات است)
پرتو نزول افکند - و نظم آن دیار باقتضای وقت بہ شیر
خان تونور تفویض یافت - و ازانجا کہ ہنوز وصول بدار
الخلافہ واقع نشدہ و سلطنت استقرارے نگرفتہ معتقد خان را
بمنصب چار ہزاری دو ہزار سوار برنواختہ با جمعہ دیگر
در احمدآباد گذاشتند - و در سال دوم بفوجداری اجمیر
سر بر افراخت - پس ازان بہ صوبہ داری مالوہ متعین
گشت - و در سال پنجم حکومت آن ولایت نامزد نصرت
خان خاندوران گردید - و او بفوجداری اطراف دار الخلافہ
مأمور شد - و در ہمین سال مکرر نالش باقر خان نجم ثانی

(باب المیم) [۴۸۴] (مآثر الامرا)

ناظم اردیسه بعرض اعلیٰ حضرت رسید که با رعایا سلوک
نابسنندیده می نماید - معتقد خان باضافه سواران منصب نوازش
یافته به بصاحب صوبگی اردیسه بلند پایه گردید *

از غرائب روداد آنکه گویند باقر خان کارهائے چند
کرده مبلغها بدست آورده که افشای هر یک موجب رسوائی^(۲)
بود - خواست که آنرا بحس پوش کند - زمینداران آن
ناحیه را از دیسمکه و دیسپاندریه و مقدم فراهم آورده
بهرکه گمان شرارت داشت مقید ساخت - و از آنها یکدفعه
هفت صد کس را بدم تبغ داد - ناگهان یکی از آن آشوب
جان گزا بدرجسته خود را بحضور رسانید - و طومار چهل
لک روپیه بنام باقر خان نوشته داد - درینولا تحقیق آن
مقدمه نیز به معتقد خان مقرر شد - اتفاقاً میرزا احمد
داماد باقر خان (که بخشیکری آن صوبه یافته همراه بود)
روزی (که از آداباد در کشتی نشسته می رفتند) میرزا
احمد تقریبی از طومار مذکوره بر آورده ازان زمیندار مستفسر
گردید - و ببهانه دیدن طومار را از دستش گرفته بتیزدستی
چنان شمشیر بسویش بر تافت که سر از تن جدا شده
در دریا افتاده - و طومار نیز پاره نموده بآب رها کرد - و
به معتقد خان گفت که بمحض دولت خواهی شما این

حرکت بعمل آمده که آخر کار این قسم طوار بنام شما هم
درست می کرد - معتقد خان مستحسن داشت - اما چندی
معانب پادشاهی ماند *

معتقد خان مدتی دران دیار بداد دهی و مطیع نوازی
و سرکش بر اندازی بسر برده چون بحضور آمد باز در سال
نوزدهم به حکومت آن دیار تعیین گردید - و در سال بیست
و دوم طالب حضور گشت - چون اعظم خان حاکم جوناپور
در همان ایام در گذشت بذدوبست آن سرکار به معتقد خان
قرار گرفت - خان مذکور از عرض راه عطف عنان کرده بجانب
امرمر رجوع نموده - چون او را پیروی دریافته بسیار از کار
رفته بود در سال بیست و پنجم دوازدهم ذي القعدة سال
(۱۰۶۱) یک هزار و شصت و یکم بعرض اعلی حضرت
رسید که او بضبط نواحی جوناپور نمی تواند پرداخت - آن
تعلقه بنام مراد کام صفوی تجویز شد - اتفاقاً او هم در همان
تاریخ در جوناپور بساط حیات در نورید *

* میرزا عیسی قرخان *

پدرش جان بابا عم پدر میرزا جانی بیگ حاکم سنده
است - چون پیمانه حیات میرزا جانی ابریز گردید میرزا
عیسی بهوس حکومت دست و پائی بحرکت آورد - خسرو
خان چرکس (که وکیل مستقل آن سلسله بود) میرزا

غازي را جا نشین پدر ساخت - و خواست که میرزا عیسی را
 بادیاب گاه زندان بر نشاند - او بقلایری بخت و رهنمونی
 اقبال ازان دیار بدر زده بدرگاه جهانگیری استظلال عافیت
 نمود - جنت مکانی بمنصب عمده مطرح انظار عاطفت
 ساخته تعینات دکن فرمود - و چون میرزا غازي در حکومت
 قندهار در گذشت خسرو خان عبد العالی نامی را ازان سلسله
 بر مسند ترخانیه متمکن ساخته دست مایه حکم رانی
 اندیشید - جنت مکانی بتوهم آن (که بعدا عبد العالی
 به دستان سرانی خسرو خان ریشه استقلال دزان سرزمین فرد
 بود) فرمان بنام میرزا عیسی خان قلمی فرمود - و چون او
 جبهه سامی استان خلافت گردید بعرض برخی حساد [که میرزا
 از دیرباز در آرزوی ملک موروثی نعل در آتش است - اگر
 دریغولا مستقل شده بحاکم کچ و مکوان و هرمز (که قریب
 واقع شده اند) اعانت جسته با شاه عباس صفوی توسل نماید
 مدتها باید که تدارک آن بوقوع آید] پادشاه بد گمان شده
 میرزا رستم قندهاری را بحکومت آن دیار مامور فرمود - و
 بسعی او رگ و ریشه ترخانیه ازان ولایت بر کذده گشت -
 و میرزا عیسی بجاگیرداری دهن پور گجرات سر برنواخته
 تعین آن صوبه گردید - دران هنگام (که اعلی حضرت از
 حوالی قندهار بذاکامی براه زن و ولایت بهاره مضاف گجرات

(ماثر الامور) [۴۸۷] (باب الفیم)

معاردت بدکن فرمود (میرزا بیداری طالع از نقد و جنس
واسب و شتر بطریق پیشکش در جناب شاهی ارسال داشته
نذیر سود و بهبود روزگار خود اندر خمت *

پس از ارتحال جنت مکانی در اثنای توجه رایات
فردیس آشیانی از دکن بدار الخلافه آگره هنگام جهان گشایی
بسعادت زمین بوس رسیده باضافه دو هزار و سیصد
سوار بمنصب چار هزاری دت و دو هزار و پانصد سوار و
ایالت مالک تتهه بمرزای ملک خود گردید. لیکن بعد جلوس
بر سریر فرمان رانی حسب اقتضای وقت ضبط و ربط
آن دیار به شبر خواجه مخاطب بخواجه باقی خان تفویض
یافت. و میرزا بے نیل مقصود از عرض راه معاربت نموده
بتیولدارای متاهرا و آن نواحی مورد نوازش گشت. و در سال
پنجم در سواران منصب افزوده بجایدارای ایلیچپدر رخصت
یافت. و در سال هشتم باضافه هزار و سوار بمنصب
والای پنجهزار و چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه بر فواخذه
بقوجدارای سرکار سورتیه مباحی گردید. در سال پانزدهم
بصاحب موپگی گجرات از تغیر اعظم خان اختصاص پذیرفت.
و ضبط سورتیه پسر کلانش عزایت الله (که بمنصب دو هزار و
هزار سوار سرفرازی داشت) مقرر گشت. و بعد از عزل
موبه داری مجدداً بایالت جوناگده (که حاکم نشین ولایت

سور (تج) است) سر برافراخت - و در سال بیست و پنجم
 هراسمت آن دیار بمحمد صالح پسر دوشش مفوض گشت - و
 فرمان طلب میرزا بحضور مادر گردید - در محرم سنه
 (۱۰۶۲) هزار و شصت و دوم بقصبة سابعهر رسیده بود که
 پیمانته حیاتش برآمود - با آنکه عمر میرزا از صد متجاوز
 بود اما قوی از درجه طبیعی سقوط نیافته - باه هم جوانانه
 داشت - و بسیار عیش دوست و شیفته مسکرات و دل داده
 راگ و رنگ بود - و در نغمه خوانی و ساز نوازی خالی از
 کمال نبود - اولاد بسیار بهم رسانید - عزایمت الله خلف کلانش
 که عمده بود در سال بیست و یکم در گذشت - و پیشتر
 در حیات پدر زندگی مستعار سپردند - بعد فوت میرزا
 محمد صالح (که ارشد اولادش بود - و احوالش جدا بقلم
 آمده) بمنصب دو هزاره هزار و پانصد سوار و فتح الله
 بمنصب پانصدی و عاقل بمنصب درخور سرافرازی یافتند *

* محمد ملی خان محمد ملی بیگ *

خویش قلیچ خان از منصب داران داخوی همراهی
 شاهزاده دارا شکوه است - چون سرکار حصار بضابطه معمول
 بپادشاه زادهای وای عهد تعلق می کرد [چنانچه در عهد
 فردوس مکانی به جنت آشیانی و در وقت جنت آشیانی
 بعرض آشیانی و همین قسم بجنت مکانی و فردوس آشیانی

تذخراه شده بود [لهذا در عصر سلطنت فردوس آشیانی
 پیدایشاهزاده کلان قرار یافته او بفوجدارئی آنجا مامور گردید -
 از آنجا که گشاد هر کار در گذر وقت است و کار کزان قضا
 بادنئی وسیلهٔ جامه را بکام می (بزنند دران ایام [که جراحات
 بیکم صاحب (که بنابر وصول شعلهٔ شمع بدامان و (سیدن
 ببدن اضلاع سوخته بود و پس از معالجهٔ بهیبار اطباءى وقت)
 هر چند التیام پذیرفته اما گاه گاه عود میکرد] او در پیشگاه
 سلطنت ظاهر نمود که هامون نام فقیرت بی نوا در سرکار مذکور
 میباشد - مرهم او برای این قسم جراحات مفید و مشهور است -
 پستربرطبق حکم ازرا آورد - و مرهم او نفع تمام بخشید -
 پادشاه آن فقیر را به مبالغ همسنگش و خلعت و اسب و فیل
 و دیه در وطن بطریق التماس بر دواخت - و مشارالیه (که
 واسطهٔ این امر بود) مورد عاطفت گشته سال هژدهم بخطاب
 خانی ناموری اندوخت - سال بیست و ششم (چون موبهٔ ملتان
 در عوض موبهٔ گجرات به پادشاهزاده مذکور تفویض یافت)
 او بعنايت خلعت و هراست آنجا اختصاص گرفت - چون
 موبهٔ تتهه هم ضمیمهٔ موبجات سابق به پادشاهزاده مذکور
 مرحمت شد او بمحافظت آنجا مامور گردید - سال سی ام
 مطابق سده (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجری پیدمانه

زدگی او برآمود *

• مغل خان •

پھر زین خان کوکہ است - در عہدِ جنتِ مکانی بمذنب
ہزاری پانصد سوار (رسیدہ ہوں) - در سر آغاز جلوس اعلیٰ^(۲)
حضرت بقلعہ داری دارالملک کابل سر بر افراختہ مرخص
گردید - و چون سال نہم ساحتِ دولتِ آباد مضروبِ خدام
پادشاہی گردید و عہدِ قاہرہ بہ سرکردگی سران نامور
بنہب و غارت ملک عادل شاہیہ^(۳) و تسخیرِ قلعہ نظام
شاہیہ تعین گردید مغل خان بافروزی مذنب پانصدی
پانصد سوار کام دل اندرختہ بہمراہی خان دوران نصرت
جنگ انتظام یافت - و در آخر این سال بذیورمی شہامت
و ہردلی سردار با وقار قلعہ اردگیر (کہ از قلاع حصینہ رمینہ
بالاکہات دکن است و درین وقت مضاف موبہ محمد آباد^(۴)
بدر) ہشتم جمادی الاولی سنہ (۱۰۴۶) ہزار و چہل
و شش ہجری در محاصرہ ۳۵ ماہ و کسرے بتصرف
پادشاہی درآمد - خان مذکور پانصدی ذات پانصد سوار
دیگر اضافہ یافتہ بصیانت و حفاظت آن حصن استوار
معین گردید - و مشار الیہ مدتی درانجا گذرانیدہ نامہ بمورد
و مردمی برآورد *

(۲) نسخہ [ج] در آغاز جلوس - (۳) نسخہ [ج] عادل شاہ - (۴) در

نسخہ [ج] حرف [رار] نیست *

(مآثر الامراء) [۴۹۱] (باب الميم)

راقم سطور را در سنه پانزده جاوس^(۲) خاقان زمان گذرے
بتماشای قلعه مسطور افتاد - مشاهده نمود که در دیوار
عمارے (که اندرون قلعه واقع شده) بر سنگ تاریخ فاتح
قلعه و تفویض آن بمغل خان کنده نصب کرده اند -
اغلب که بفرمایش خان مذکور باشد - پس ازان بحضور
شده در سال هژدهم بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار
سوار پایه افزای اعتبار گشت - و چون در همین ایام خان
دوران صاحب موبه دکن رخصت انصراف یافت خان مذکور
نیز بعطای نقاره بلند آرازه گشته بهمراهی موبه دار دستوری
یافت - و در سال بیست و پنجم به صاحب موبگی تته
سرافراز گشته از راه گجرات روانه آن سمت گردید - صاحب
همه و شکنجه و بود - هرکه بسر رفتش وارد میشد در
تفق و داجوئی کوتاهی نمیکرد - و جوای نام نیک بود *

چون خان مذکور از تن آسانی و فراغت درستی توفیق آن
نیافت (که خود را در مهم فدهار بخدمت شاهزاده بلند اقبال
محمد دارا شکوه^(۳) رساند) ازین رهگذر از منصب سه هزارگی در
هزار سوار و جاگیر برطرف شد - چندی بدین منوال
گذرانید و پریشانیه کشید - آخر در سال سی ام حسب الالتماس

(۲) بهاء شاه عالم پادشاه مطابق سنه (۱۱۸۸) هزار و یکصد و هشتاد

و هشت هجری - (۳) نهمه [۱] برساند *

(باب المیم) [۴۹۲] (مآثر الامرا)

دارا شکوه بسالیدانه پانزده هزار روپیه موظف گردید . تاریخ
فوتش بنظر نیامد . گویند شکار دوست بود . و بنعمه و سرور
شیفتگی داشت . سازنده و نوازنده بسیار فراهم آورده بود *

* میوشمس *

از سادات حسینی ست . گویند مدتی تارک دنیا بود .
و سیاحت میکرد . پس ازان ملزم رکاب شاه جهان شده .
بعد ارتحال جنت مکانی (چون موکب شاهجهانی در فوج
سورت درود نمود) از بقعه داری آنجا سرفرازی یافت . و
سال هفتم از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی دو
هزار سوار چهره ناموری برافراشت . و سال دهم باضافه
پانصد سوار و فوجداری و تیولدارانی برگرفته پزوده مضاف
گجرات لوی بلند پایگی برافراشت . سال نهم بعنايت
نقاره بلند آدازه گشت . و سال نوزدهم از اصل و اضافه
بمنصب سه هزار و سوار و فوجداری و تیولدارانی
بپزوده قامت قابلیت آراست . سال بیست و پنجم بفوجداری
و تیولدارانی بتن متعلق گجرات فخل امیدش بارور گردید .
سال بیست و هشتم باز به تمانه داری و جاگیداری پزوده
از توابع احمد آباد مامور گشت . سال سی و یکم نوزدهم
رمضان مطابق سنه (۱۰۶۷) هزار و شصت و هفت هجری
لهاس هستی را برکنند *

* مرشد قلی خان خراسانی *

از ترکان سپاهی پیشه بود - بکار دانی و معامله فهمی
 امتیاز داشت - ابتدا نوکر علی مردان خان زبک حاکم
 قندهار بود - چون خان مذکور آن حصن حصین را تسلیم
 ارباب پادشاهی نموده بندگی درگاه والا برگزید چند کس
 از نوکران عمده او در سالک ملازمان درگاه انتظام یافتند -
 از انجمله مرشد قلی خان از یاری طالع بدولت روشناس^(۲)
 فایز گشته منظور نظر التفات خسروانه گردید - در سال نوزدهم
 جلوس فردرس آشیانی به فوجداری دامن کوه کانگره از تغیر
 خذخدر خان فرق افتخار برافراخت - و چون صاحب موبگی
 و سرداری بلغ و بدخشان نامزد شاهزاده محمد ادرنگ زیب
 شد او به بخشگیری فوج متعینه ایشان تعیین یافت - و در
 سال بیست و دوم از تغیر جان نثار خان آخته بیگی شد - و
 در سال بیست و چهارم به بخشگیری لاهور اختصاص گرفت -
 و چون شاهزاده مذکور در سال بیست و ششم بتفویض نظم
 موبه دکن لوی توجه برافراخت او از سابق و لاحق بمنصب
 هزار و پانصدی پانصد سوار و خدمت دیوانی بالاکهاک دکن
 کامیابی اندرخته به همراهی شاهزاده دستوری یافت - و در تقدیم
 آن خدمت مساعی جمیاه بکار برده جوهر رشادت و کار دانی

(۲) در نسخه [ج] لفظ [خان] نیست *

(باب المیم) [۴۹۴] (مآثر الامرا)

خود را در (ری) در آورد - و حسب الالتماس شاهزاده در سال
بیست و هفتم بافزایش بانصدی و خطاب خانی چهره اعتبار
برافروخت - و در سال بیست و نهم بافزدنی بانصد سوار
مورد نوازش گردیده خدمت دیوانی پایان گشت از تغیر
ملکوت خان بانضمام کار سابق بدر مقرر شد *

و پس ازان [که همت والا نهمین پادشاهزاده فاتح نصیب
محمد اورنگ زیب مصروف آن گردید که به مستقر الخلافه
شتافته دست استیلای دارا شکوه را (که از فرط توجه اعلی
حضرت هیچ یک از برادران را بنظر همسری در نیارده
طبل خود گامی و خود آرائی می نواخت - و از امور
سلطنت جز نامی به اعلی حضرت نماند) کوتاه سازد]
پرتو اهتمام بصوب این مطلب افکند - و در کمتر فرصت
لشکر نمایان و توپخانه شایان ترتیب داد - از ملازمان
بادشاهی (که دران صوبه بودند) هرکرا بخت اقبالمند
مساعت نمود سر ارادت بر خط بندگی و همراهی گذاشت -
مرشد قلی خان (که آثار ارادت و جانفشانی از سیمای
احوالش هویدا بود - و بر همه اخلاص و مذهب عقیدت کیش
سپیدی گرفته مراسم دولت خواهی بتقدیم می (سانید) از
تغیر میر ضیاء الدین حسین اسلام خان (که در مرافقت
شاهزاده محمد سلطان بوسه منعم از اورنگ آباد درانه برهانپور

گشمت (بغداد من دیوانی جلیل القدر سرکار شاهی مدارج
عزت پیمود - و از امل و اضافه بمنصب سه هزار سرافرازی
یافت - و چون ایات پادشاهی دهم (حب سده ۱۰۶۸) هزار
و شصت و هشت هجری بگذر اکبرپور از آب نبرده پایاب
عبور نموده و بیست و دوم همین ماه اتفاق صف آرانی
(که نخستین معرک آن شاه فیروزمند است) با مهاراجه
جهانمت (که از جهالت و جسارت سد راه آن شاهزاده گردیده
بای اقامت در نواحی اجنبی افشوده بود) افتاد (چپوتان
مشهور مثل مکند منگه هاده و رتن رتھور و دیال داس
جهاله و ارچن کور) که از رؤسای آن قوم جلالت کیش
بودند) دست تعلق از جان برداشته جلو انداختند - و نخست
بتوپ خانہ شاهزاده [که اهتمام آن دران روز بعهده شجاعت
و بهادری مرشد قای خان (که از سرداران راسخ العقیدہ
و صاحب سیف و قلم بود) قرار یافته] بجنگ و ستیز
پرداختند خان مذکور باتفاق ذوالفقار خان (که مقدمۃ الجیش
هراول بود) با آنکه فوج درخور کثرت و هجوم مخالفان
نداشت پست ثبات و قرار در عرصہ کارزار استوار داشته از
جانرفت - و بعد از گیر و دار بسیار و سعی و تلاش بی شمار
(که منتهای مرتبہ سپاه گری و جانفشانی بود) مردانه نقد
مجان نثار نمود - و بادی حق اخلاص سرخروئی اندر خدمت *

(باب المیم) [۴۹۶] (مآثر الامراء)

مشار اليه با وصف جوشش بهادري و نشئه سپاه گري
فهميد متصديانه داشت - و ديانت و خدا ترسي پيوايه^(۲)
هالش بود - در ديواني دکن باستمالک و رفاهيت رعایا
کوشيده در توفير و تکثير آبادي ملک همت گماشت - و
از کار شناسي و جزرسي تقسيم اراضي نموده ربع هر جنس
بر گرفت - و دستور العمل قرار داد - گویند از در احتياط
(که مبادا حيف و ميل بجانب در) بسا اوقات خود طناب
جريب بدست گرفته زمين را پيمایش مي کرد - از حسن
نيت اوست که عمر جاويد يافت - يعنی نامش بسبب
این دستور العمل تا انقضای اعوام و شهر بسیار بر مفعله^(۳)
برزگار خواهد ماند *

بايد دانست که در ممالک فسيحه امسالک سير حامل
زرخيز دکن تشخيص جمع مال بر سر بیکه و مصاحبت
اراضي بجريب و تفريق زمينها و تقسيم اجناس محبوب و
بقول درميان نبود - کشاورز و مزارع آنچه بیک قلبه و
جفت گار مي توانست و هر جنسه که مي خواست بر سر
قلبه قابله باختلاف بلاد و پرگذاشت بحاکم مي داد - باز پرس
کميت و کيفيت نمي شد - و پس ازان [اين ولايت
برزگار ممتد بفوج کشيهای متوالیه سلاطين هندوستان

(۲) نسخه [ج] خدا پرستي . (۳) در نسخه [ج] لفظ [بسیار] نيست .

(مآثر الامرا) [۴۹۷] (باب المیم)

بی سپر گردید - و رعایا از نام مغل و معاملات نو ترسان
و اوزان گشته ترک اوطان گرفت - و امساک باران و قحط
چندین ساله سرباری گردید - و دیرانی بمرتبه انجامید
(که اعلیٰ حضرت با آنکه در سال چهارم سی و چهل کرد
دام از امل موبه خاندیس تخفیف دادند) بحالت اصلی
نگرانید تا آنکه ^(۲) نوبت بمشرد قای خان (سید) [خان مذکور
از کارطابی و دقت پژوهی به دای مواب اندیش خود دستور
العمل راجه تودرمل را (که از زمان عرش آشیانی احداث
یافته در هندوستان مروج گردیده) بتزگی دزن مرزبوم
بر روی کار آورد - از در فراهم آوردن رعایای متفرق و روش
تمام بکار بود - و جابجا امضای فهمیده و اعمال متدین تعیین
نمود که اراضی انثر پرگذاشت را ^(۳) به پیمایش در آوردند (که
آنها رقبه خواهند) - و تفریق شایان زراعت و کوه و زاله
(که بکار قابله زانی نمی آمد) نمود - و هر دیه (که
مقدم داشت و وارثان او از مدمات حوادث مفقود الاثر
بودند) مقدمی آنجا بهره از احوالش جوهر استعداد آبادی
و پرداخت رعایا دریافت نمود مقرر کرده سرگرم کشت و کار
ساختم - و برای خرید گاو و دیگر مایحتاج زراعت مبلغی
از سرکار داد (که آنها تقاری گویند) و باعمال گفت که

(۲) نسخه [ج] اینکه - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست و

آنرا بر سر فصل بومول در آرند - و معاملات با کشاورز سه
 قسم نمود - اول تشخیص سر بسته ^(۲) (که معمول زمان قدیم نیز
 بود) - دوم تقصیم غله (که آنرا تبائی نامند) و آن نیز
 سه گونه است - اول هرچه از آب باران تا هنگام در برامان
 رسد بالمناصفه قرار داد - و در آنچه از آب چاه برامان رسد
 اگر جنس غله است سیوم حصه از سرکار و در حصه از
 رعایا - و سواى غله از انگور و نیشکر یا زبده و اسبغول
 مختلف است نظر بر خرج آب کشی و ایام تیارى آن - از
 نهم حصه تا چهارم حصه برای سرکار باقی بر عیت - سیوم
 آنچه از آب کاریز و نهرها از دریا بریده بزراعت سردهند
 و آنرا پات خوانند بخلاف چاهی بکم و زیاده مختلف
 قرار داد - عمل سیوم جریب یعنی ربع هر جنس از حدود و
 بقول و فواکه و بادر نظر بر نرخ و چندی و چگونگی حصول
 آن از هنگام زراعت تا حصاد فی بیکه چیز معین نمود
 که بعد جریب آنرا باز یافت نمایند - و این عمل در سه چهار
 صوبه دکن (که آنوقت همین قدر ازین دیار بحوزه تصرف
 پادشاهی در آمده بود) به دهانه مرشد قلی خان شهرت دارد *
 پسرش علی بیگ در سال چهارم جلوس خلد مکان
 بخطاب اهتمام خان و پسر دیگر فضل علی بیگ در سال

(۲) نسخه [ب] سر رشته - (۳) نسخه [ب] کرده *

سي و درم بوتایع نگاری کچهری دیوان اعلیٰ سرفراز گردید .
وقت مرحمت خانی و خطاب بر زبان پادشاه گذشت پرسید
 که بر نام خانی می خواهد یا خطاب پدر - مشار الیه
بلحاظ بعضی وجوه مرشد قایی خانی ^(۲) اختیار کرد - خلد مکان
فرمود که من و مادر قربان علی (کرم الله وجهه) باین نادان
 بگوئید که علی گذاشته قایی میشود - فضل علی خان بهتر
 است - و س از آن بدیوانی شاهزاده محمد معزالدين (که
 از زندان تادیب رستگاری یافته بود) اختصاص گرفت - و
 در سال چهارم و درم بخدمت دیوانی موبه ملتان امتیاز
 یافت - زبان یکی از رفقای خان مذکور (که خالی از
 اعتماد نبود) مهموع افتاد که چون از دکن بجانب ملتان
 رخصت یافت بچه کامیابی و شغف ^(۳) راه مقصود پیمود
 گرفت و چه شیشهای مراد که دست امید بر طاق دل او
 و همراهانش نچید - چون بلاهور پیوست برفع کوفت سفر
 وقفه چند روزه طرح نمود - هر مبجم هیر بانم و هر شام ^(۴)
مجلس تازه می آراست - ناگهان از فلاخن خان فلک سنگ
هاده بشیشه خان آرویش افتاد - فرمان پادشاهی بنام حاکم
آن باده امدار یافت که فضل علی خان را طوق و زنجیر
کرده ردانه حضور سازد - و او کاربند حکم گردید - و چون

(باب الیم) [۵۰۰] مائراامرا)

این سانحه از اخبار نویسان آنجا بعرض رسید ظاهر شد که فرمان جعلی بود - و آن بیچاره بے موجب در شکنجه بلا گرفتار گشت - همان ساعت گرز برداران تعیین شدند که بهر جا رسیده باشد از قید و بند برآورده اسباب و اشیای او (که در لاهور بضبط درآمده) باز مسترد نمایند *

* ملتفت خان *

مهمین خلف ارشد اعظم خان جهانگیر شاهپست - از عاوم متداوله بهره رافی داشت - و از حمایند شیم بخشه وافر - در عهد جنت مکانی به روشناسی و ناموزی چهره تفوق می افراخت - چون پدرش در آغاز سال دوم شاهجهانی بنظم دکن مامور شد او باضافه چهار صدی مد و پنجاه سوار بمنصب هزاری دو مد و پنجاه سوار مفتخر گردید - و پس ازان (که همراه پدر بمالش خان جهان لودی به بالاگهات دکن رخصت یافت) بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار سر برافراخت - و چون خاندجهان باتفاق نظام شاهیه مکرر از افواج منصوره مالش بعضا یافت اطراف لشکر از دور سیاه می نمودند - و گاه جنگی بگریز می کردند - ازین جهت دلداران جهارت منس همایه ازانها بر نمی گرفتند - اتفاقاً (۲) روزی (که بر چندادلی ملتفت خان با جمعی از راجپوتیه

با فام و نشان نامزد بود (از سهل انگاری قریب بدو کرده
از قول دور افتادند - مخالف (که در کمین فرستاده بود) بیکبار
با ده هزار سوار رسیده - بجنگ پرداختند - برخی خانه زادان
روشناس از مغل و راجپوت داد مردانگی داده راه جانفشانی
سپردند - ملتفت خان با راودودا چندرات ثبات قدم
نیارست و زید - از معرکه پهاو تهی ساخت - و در سال
دهم بخدمت عرض مکرر امتیاز یافت - و در سال سیزدهم
بدیوانی صوبه بنگاله دستوری یافت - و در سال نوزدهم
بخشیگری لشکر (که بمرداری شاهزاده مراد بخش بمهم
بلخ و بدخشان تعیین یافته) اختصاص گرفت - و در سال
بیست و دوم (چون شاهزاده محمد اورنگ زیب با عساکر
نصرت پیرا بمهم قندهار تعیین شد) بخشیگری آن فوج بخان
مذکور مفوض گردید - و در همین سال پدرش رخت زندگی
بر بست - او در رکاب بود - باضافه پانصد سوار سوارفرازی
یافت - و در سال بیست و سیوم پانصدی دیگر بر منصبش
افزوده تعین دکن گشت - دران هنگام صاحب صوبگی دکن
بشایسته خان متعلق بود - بذابر دیرین ربطها و رفور گردانی
و معامله فهمی بنیابت برهانپور مامور شد - و مشارالیه
در بندوبست آن صوبه کوشیده آثار تمدن از ساحت آن زمین
برداشت - و بجهن سلوک همه را از خود راضی و خرسند

(باب المیم) [۵۰۲] (مآثر الامرا)

ساخت - و در سال بیست و پنجم از پیشگاه خلافت و
جهانبانی دیوانی پایان گهات دکن (که عبارت از صوبه
خاندیس و نصف صوبه برار باشد) بدر تعلق گرفت -
و در سال بیست و نهم حسب التماس شاهزاده محمد
اورنگزیب بهادر نظم دکن بافزوننی پانصدی ذات و پانصد
سوار و خدمت قلعه دایمی احمدنگر از تغیر شاه بیگ خان
سر بلند گشت *

و چون مشام حسن اخلاصش از شمامه التفات شاهزاده
مذکور معطر بود و در وقت رکضت عالمگیری بانتزاع سلطنت
نطاق همت بمیدان مرافقت بر بخت پس ازان (که یکران
عزیمت شاهی از برهانپور بسوی مقصود سبک عنان گردید)
خان مذکور بعزیمت نقاره بلند ارازه گشت - و بعد از
مبارزه جسونت در ظاهر باده اجین عشره اخیر رجب
از انتقال مرشد فلی خان (که دران معرکه مردانه وار
نقد جان نثار نمود) بخدمت دیوانی سرکار و خطاب
اعظم خانی و عزیمت طوف مطوح انوار عاطفت گشت - و از
اصل و اضافه بمذصب چهار هزارمی دو هزار و پانصد سوار
پایه اعتبار برافراخت - از انجا [که فلک ستمگار و روزگار
ناسازگار (که شادی از غم آمود و شربت از زهر آلود
است) هر چه برافرازد بیندازد و بهره بهره از نوازد] آن

(مآثر الامراء) [۵۰۳] (باب الدیم)

حموت نصیب چمنستان کامیابی هنوز از باد وزارت لب
قر ناکرده که پیمانه حیانتش لبریز گشت - یعنی یک و
نیم ماه سالم نگذشته بود که روز جنگ دارا شکوه بعد از
فتح از غلبه حدت هوا و شدت گرما و سنگینی چلقد و
جوشن جان بجان آفرین سپرد - آرد بفهم درست و ادراک عالی
مشهور و شگفته پیشانی و متواضع بود - و حسن معاشرت
داشت که هر که بار میرسید دل بهنده محبتش می گردید -
و طبع موزون هم داشت - این شعر از رسمت - * فرد *

* بخواب دیده ام آن طرف پریشان را *

* تمام عمر ذکر خواب من پریشان است *

دختر احمد الله خان معموری در خانه اش بود - احوال
هوشدار خان پسر او (که از اموات عالمگیری ست) جدا
بتحریر آمده *

* معمور خان میر ابوالفضل معموری *

سیده محیم الذنب و مرت کریم الحصب بود - و بپذیرایی
فراست و کیاست آراستگی داشت - در ۴۷۰ فردوس آشیانی
به منصب پانصدی در مد حواری سرمایه عزت اندوخته از
دیرباز در کومکیان صوبه دکن قیام می درزید - بمددگاری طالع
قوی و دستیاری سلیقه درست هر صوبه دار (که در این
(۲) نسخه [ج] ناز ناکرده . (۳) در نسخه [ب] حرف [گان] نسبت به .

(باب المیم) [۵۰۴] (مآثر الامرا)

ولایت رسید) میرزا بقرب و مصاحبت خویش برنواخته
باعزاز و احترام تلقی نمود - در اهلیم و مردمی سرآمد
روزگار و در کارروائی و آشنا پردازی یکتای وقت بود - چون
نظم آن دیار به پادشاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر تفویض
یافت مومی الیه از کارشناسی و دیده دردی دیرین خدمت
و خیرخواهی خود را دل نشین شاهی ساخته همواره مورد
التفات بود - هنگامی (که شاهزاده باراد انتزاع سلطنت
بجانب مستقر الخلافه را امت عزیمت برافراخته بکوچ متواتر
کنار دریای زریده معسکر اقبال گردید) او دران روز از اصل
و اضافه بمنصب هزارمی چهار صد سوار سرافرازی یافت - و
در محاربه جسونت بهمراهی شاهزاده محمد سلطان در
فوج هراولی انتظام داشت - پس از ابتسام بهار نصرت
و فیروزی بخطاب معمر خان و منصب هزار و پانصدی
پانصد سوار چهره امتیاز افروخت - و پس از جنگ دارا شکوه
(چون سواد باغ اغراباد دهلی مشهور بشاله مار مضروب
خدا م عالمگیری گردید) ازان جهت [که اخترشناسان بجهت
جلوس مسعود بر سریر فرمانروائی (در جمعه غره ذی القعدة
سال (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری برگزیده
بودند و وقت گنجایش آن نداشت که بهسرانجام لوازم این
امر بنویسند) (که معمول این دولت است)] پردازند] لهذا

در باغ مذکور در ساعت معهود بر تخت سلطنت برآمد *

اتفاقاً در همین ایام نجابت خان سپه سالار [که درین

معارک هیجا و مهالک و غا در تلاش و تردد و تدبیر و

کارفرمایی شریک غالب بود - و عمده نر ازان خان شهادت

نشان از امرای شاهجهانی (که در مرافقت شاهي چنان بار

گران بر گردن گرفته بچندین امر سترگ اقدام نماید)

دیگر نبود با وصف تفویض منصب هفت هزار و هفت هزار

سوار و اعمام دو لک رزیده و خطاب خانخادان سپه سالار (که

بابرام گرفته بود) از سبک سري و کم حوصلگی دست از

زیاده طلبی بر نمی داشت - و عنایات پادشاهی را در جنب

حسن خدمت خود وقف نمی گذاشت [خانه نشین گردید -

معمور خان (که بحسب قدم بزدگی و رفور قابلیت مصدر

اعطاف پادشاهی بود - و باخان مذکور نیز دم بکجهتی و

مصادقت می رد) بر طبق امر والا به تبلیغ برخی احکام و

پیامهای زبانی پیش خان مذکور شدافعت - و هرچند بنصائح

ذلمح محبانه پرداخت در نگرفت - از آنجا که بر پندار و

رعونت فطری از نخوت و غرور خرد کامی سرباری شده بود

درخواستهای بیجا و تقاضای دور از کار نموده حرفهای بی مروت

و سخنهاى لغو و هرزه آغاز کرد - معمور خان (که پاس

نمک و حفظ توره سلطنت زاده بر مراعات درستی داشت)

(باب المیم) [۵۰۶] (مآثر الامراء)

مراراً از آن منع نمود . ممنوع نگشت . ناچار نظر بر ملاح
حال او و خویش بر خاسته ^{۲)} براه افتاد . نجابت خان
بملاحظه آن (که مبادا کچه گل کند) از قفایش شمشیر
راند که سرش نماند . و لاش او را سر در درازه انداخت .
هرچند مردم هفت چوکی و غیره بر سر او تعیین شدند او هم
مستعد جنگ نشست . بغیر عزل منصب و سلب خطاب
پاداش خون ناحق صورت نگرفت . و آن بیچاره حسرت دولت
درد افزون بخاک برد . و امیدها ناشگفته بر مردم *

پهرش میر عبدالله (که مرد صاحب نام و نشان بود .
و رضع متین داشت . و در خوش نویسی علم استادی
می افراشت) چند گاه بخشی فوج خان فیروز جنگ بود .
پسر او از بے درزگاری بدر درویشی زد . و صبیله او [که اهلیه
جعفر علی خان خراسانیست که (ابتدا بدامادی حاتم بیگ
کفایت خان شهرت گرفته در عهد خلد مکانی دیوانی بیجاپور
و حیدر آباد و بدر و بخشیکری فوج خان فیروز جنگ
سرانجام داده . آخرها حالش بدیشانی انجامید) در
مبادمی عهد خسرو زمان در گذشت] تا الآن بدیغ گورخانه
بدر و جد خود واقع بلده اردنگ آباد اوقات بسر است .
و دیگر اولاد میر ابوالفضل معمور خان معلوم نشد .

(۲) نسخه [ب] بر راه افتاد - (۳) در نسخه [ب] لفظ [بدر] نیست *

(مؤثر الامرا) [۵۰۷] (باب المیم)

مگر همشیره آن مرحوم اولادش بسیار است - که یکی از
نبایرش فخرالدین علی خان معموری است (که یک عالم
همه و یک جهان علم بوده) - اما حیف که مدتی از آن
یادری طالع نداشت - و الا کارهای عظیمه از او متمشی
می شد - پدرش میر ابوالفتح از نوکری پادشاهی استعفا
جسته در بلده کتک حاکم نشین موبه اردبسه بتجارت و
سوداگری جهاز در ساخت *

خان مذکور در عهد عالمگیری به بخشگیری و رافعه
نویسی ساکنمیر دکن مامور شد - و در عهد خلد منزل
بقاعه داری قلعه بندر مبارک سورت سرافرازی یافت - و در
مبادی جلوس فرخ سیر معزل گشته بمنسوب دخل نداده
مستعد جنگ گردید - و بعتاب ساطانی معاتب شده چندی
در احمد آباد گجرات گذراند - هنگامی (که حسین علی خان
امیر الامرا بدکن می آمد بسابقه معرفت (که پدرش با^(۲)
سید عبدالله خان باره داشت) با آن عالی منزلت^(۳)
پیوسته بفوجداری بیجاگده کنار نریدا اختصاص گرفت - و
بنابر وجوه شتی طرفی از رفاه و جمعیت نبسته خسارت بر
خسارت افزود - و بحال تباہ از دکن بدار الخلافه و از آنجا

(۲) نسخه [ج] که با سید عبدالله الخ - (۳) نسخه [ب] بآن
عالی منزلت *

(باب المیم) [۵۰۸] (مآثر الامرا)

ببینگاه شتافت - هر چند بسعی و تلاش قریع باب نمود در
نگشود - از راه اردیبه به حیدرآباد سرے کشید - مبارز خان
حاکم آنجا بسوابق آشنائی نیکو داشتها بجا آورد *

چون از پیشگاه خلافت نظم مویجات دکن بدر تفویض
یافت او صوبه داری برار را نامزد خان مذکور گردانید -
پس ازان (که مبارز خان عمل بیافته سر در سر این کار
کرد) خان مشار الیه تفرقه زده خود را بجانب بندر سورت
انداخت - و از سر نو دستگاه بر چید - و از بد اختری
دستخوش تاراج غنیم گشت - از آنجا نزد راجه ساهو بردند -
هر چند بانوای راجه پرداخت و سعیها کرد (که برهم زن
صلح دکن گردد) سودمند نیفتاد - دران وقت [که آصف جاه
فتح جنگ پرگنات متعلقه چانده را از دست تصرف ایلمه
(که گروهی ست از تلنگه) انتزاع نمود] بملازمت فتح جنگ
فایز گردید - نظر بر کارطلبیهای او تجویز خدمتی درمیان
بود - اجل امان نداد - در همان نواحی مدفون گردید -
با راقم این سطور قرابت قریب سببی داشت - افراطی در
مزاج آن مرحوم مودع دست تقدیر شده بود که در هیچ
(۳)
مزاج ندیده شد *

(۲) نسخه [ب] و از آنجا - (۳) نسخه [ج] دیده نشد *

مکند سنگه هادا *

پسر مادهو سنگه اسم - پس از فوت پدر سال بیست و یکم فردوس آشیانی بحضور آمده بمنصب درهزاری هزار و پانصد سوار و عطای وطن بجاگیر چهره کامیابی برافروخت - و پستر باضافه پانصد سوار مرقی شد - سال بیست و دوم در رکاب سلطان محمد اوزنگزیب بکومک قلعه قندهار (که در محاصره قزلباش بود) دستوری یافت - و پس از معادلت سال بیست و پنجم باضافه پانصدی ذات و عذایت علم و نقاره کوس شادمایی برنواخت - و در همین سال همراه سلطان محمد اوزنگزیب بار دوم بصوب قندهار شتافت - سال بیست و ششم بتعیینای سلطان دارا شکوه امتیاز حاصل کرده در آن صوب گرد - و پس از مراجعت از آنجا از اصل و اضافه منصب سه هزار و سوار درجه اعتلا پیمود - سال بیست و هشتم همراه سعد الله خان بتخریب قلعه چتور نامزد شد - و سال سی و یکم همراه مهاراجه جسونت سنگه (که جهمت سد بودن بر روی سلطان محمد اوزنگزیب بصوبه مالوه تعیین شده بود) شرف دستوری پذیرفت - و در جنگ باتفاق موهن سنگه هادا برادر خود از توپخانه مقابل و فوج (۳) هراول گذشته در بر روی شاهزاده آمده دست جرأت بالا کرد -

(باب المیم) [۵۱۰] (مآثر الامرا)

و در کوشش و کوشش غفلت نورزیده ماحی کارنامه (ستم
گردید - تا آنکه جانرا نثار آبرو ساخت^(۲) - هر دو برادر مطابق
سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری راه عدم پیش
گرفتند - جگت سنگه پسر مکند سنگه در عهد عالمگیری
بمنصب در هزاری و سرداری وطن فائز شده مدتها تعینات
دکن بود - سال بیست و پنجم در گذشت - مرزبانای وطن
بقام کشور سنگه (که احوال او در ترجمه رام سنگه هادا
انداچ یافته) مقرر گشت *

* معتمد خان محمد صالح خوافی *

ابدا بمشرفی توپ خانه پادشاهی و منصب در خور سرفراز
بود - فردرس آشیانی (سائی او در کارها و حسن سرانجام
ملاحظه نموده سال بیست و چهارم باضمام کوتوالی لشکر
و اضافه منصب مهابی گردانید - و سال بیست و پنجم
به کوتوالی لاهور کامیاب گردید - پستر همراه سلطان محمد
ادرنگ زیب بهادر به یساق ندهار شتافت - و سال بیست
و ششم با سلطان دارا شکوه باز بهم مسطور کمر عزیمت
بست - چون دران مهم مصدر خدمات شایسته گردیده بود
سال بیست و هشتم بتفویض خدمت دیوانی بیوتات از
تغیر راه مکند (که بنابر کبر سن چنانچه باید بآن

نمیتوانست پرداخت) و افزونی منصب و عطای خلعت و قلهدان
 طلا چهره عزت بر افروخت . و اواخر همین سال از اصل و
 اضافه بمنصب هزارى در مد سوار و خطاب معتمد خان
 عزامتياز یافته از دیوانى بیوتات معزل شده بدیوانى
 سلطان دارا شکوه از تغیر شیخ عبدالکریم (که بسبب ضعف
 قوی عهده برا نمی توانست شد) لوای اعتبار برافراخت .
 سال بیست و نهم از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى
 در مد سوار رتبه اش ببلندی گرانید . سال سی ام از اصل
 و اضافه بمنصب در هزارى در مد سوار دامیه بخت را
 نور آکین ساخت . پس ازان (که زمانه رنگ دیگر بر روی
 کار آورد و سلطان محمد اردنگ زیب بهادر از دکن باراد
 عبارت پدر گرامی قدر روانه حضور شد . و متصل سموکر^(۲)
 میان او و سلطان دارا شکوه محاربه (و داد) در اندای
 زد و خورد نامبرده (که از جانب دارا شکوه بخطاب
 وزیر خانی نام آرد شده بود) مطابق سنه (۱۰۶۸) هزار
 و شصت و هشت هجری مقتول گردید *

• مبارک خان نیازي •

پسرزاده محمد خان نیازي ست . پدرش مظفر خان
 ترقی ناکرده رحمت هستي ته کرد . مشارالیه در حدائث

سن در سلک بندهای جهانگیری انسلاک یافت - چون سال
سیوم شاهجهانی خطه برهانپور مطرح الویة صاحب قران
ثانی گشت از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات هفت
مد سوار بر نواخته بهمراهی (۲) از (تن بصوب تلنگانه رخصت
یافت - و چون سپه سالاری آن ولایت به نصیری خان
خاندوران باز گردید از انجا (که شجاعت و پهلوی ارثی این
خاندان است - و تلاش و جانفشانی کار دست چپ این
سلسله) مشارالیه از کار طلبیها بمرافقت خان مذکور در تسخیر
قلعه قندهار تردد نمایان نموده باضافه پانصدی سیصد سوار
سر عزت برافراخت - و در کمتر فرصتی باضافهای متواتر
بمنصب دو هزار و دو سوار نامه بامارت و بزرگی برآورد
(۳) و (چون بهمراهی خاندوران بانفتاح قلعه اردگیر و ارسه مکرر
مصدر کارهای شگرف گشته جدکاری و دولتخواهی او بروی
روز افتاد) در سال دهم حسب الائتماس آن سردار شهامت
نشان بمرحمت علم و نقاره بلند آوازه گشت - مدتهای ممتد
در صوبه برار گذرانید - و در آبادی قصبه آشتی (که
جدش بطریق رطن درار داده بود - و عمش احمد خان نیازی
هممت بتعمیر آن گماشته) باقصی الغایة کوشید - چنانچه

(۲) نسخه [ب] بر نواخته شد - و بهمراهی - (۳) نسخه [ب - ج]

(مآثر الامور) [۵۱۳] (باب المیم)

تا حال بزم او شهرت دارد - و در هنگام صاحب موبگی
اسلام خان مشهدی بتقریب برخی امور (وزر سر دیوان حرفه
تند درمیان آمد - از فرط غضب و غیرت فطری نتوانست
متحمل شد - روانه حضور گردید - و پس از تقبیل سده
خلافت مشمول اعطاف خسروانی گشته در کومکین دارالملک^(۲)
کابل انتظام یافت - و در سال بیست و هفتم پنهان‌داری و
قیوداری هر دو بنگش (که در انعام سلطان سلیمان شکوه
مقرر بود) سرافراز گردید - چون بزد و بست آن سرزمین
(که ماوای فساد پیشگان فتنه انگیز است) چنانچه باید
مروت نبست در سال بیست و نهم معزول شده به تعییناتی
آن صوبه بسر می برد - و در سال دوم عالمگیری از تغیر
حسین بیگ خان بار دیگر بفرج‌داری بنگش مامور گشت -^(۳)
تاریخ فواید بنظر نیامد - فقیر دوست بود - و خدمت
بدریشان میکرد - بعد از از این سلسله کسی ترقی نکرد -
الحال در آشتی هم غیر از رسوم و اطلال ناء و نشانی
نمانده *

* میرزا ابوسعید *

نبیره اعتماد الدوله برادرزاده نور جهان بیگم است - در

(۲) نسخه [ب] الطاف - (۳) نسخه [ج] بنگش که در انعام سلطان

سلیمان شکوه بود *

رعنائی و میرزائی شهر آفاق بود - تکلف و تصنع طرفه در
ملابس و مآکل بکار برده - و لطافت و نظافت تمام در
بساط و فرش نگاهداشته - و زیب و زینت و توزک و ترتیب
در جلوس و قعود و قیام و جمیع اسباب دنیاداری نوء
رعایت نموده که درین باب هیچ کس از همسران بل هرتران
بار نمی رسید - و نازک مزاجی و عالی دماغی او بجائ
رسیده که گاه هنوز در چیره بستن بوده که خبر برخاست
دربار می رسید و گاه در عین چیره بستن دماغش دفا
نمی کرد سواری موقوف می نمود - بدولت جد بزرگوار خود
بمعارج عزت و اعتبار ارج گرا گشته با عمدها سر بزرگی و
برتری می افراخت - و نخوت و باد برورت بمرتبه داشت که
فلک و ملک را بنظر در نمی آورد ^(۲) *

چون خطش شبیه بخط اعتماد الدوله بود در ایام وزارت
بیشتر بر فیوض و برات او دستخط می کرد - و پس از
ارتحال اعتماد الدوله از روی نا تجربگی و خرد سالی با عم
خود آصف جاهی برهم زده سر رشته اخلاص با مهابت خان
محکم نمود - و صحبتش با شاهزاده سلطان پرویز کوک گشته ^(۳)
پایه افزای بزرگی و اجلال گردید - و بمرافقت شاهزاده بدکن
شتافته بعد فوتش بحضور رسید - و در سال بیست و دوم

(۲) نسخه [ب] بنظر نمی آورد - (۳) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست .

جهانگيري بحکومت تنهه فرق عزت برافراخت . و چون
نوبت فرمان دراني به اعلى حضرت رسيد بسبب ناخوشى
يمين الدوله آصف خان از منصب و اعتبار افتاده به هي
هزار ردييه ساليانه موظف گرديد . و مدتهای متعد در گوشه
فراغت به آسوده دلي و فراغ بالي بحر آرد . و در حال
بيست و سيوم حسب التماس بيگم صاحب از پيشگاه خلافت
و جهانباي بفوجداری اجمير و منصب درهزاري ذات و هشت
صد سوار برنواخته شده رخصت تعاقه يافت . چون بمرض
داء الثعلب ابتلا بهم رسانيد نمي توانست بکارها پرداخت .
در سال بيست و ششم به تقرر چهل هزار ردييه ساليانه بار
ديگر در اکبرآباد منزوي گشته بقيه ايام حيات را بهسرت و
به غمي گذرانيد . و در اوائل عهد عالمگيري رخت بزايه
لحد کشيد . موزون طبع بود و بانقلاب دروين فصحا شغفه
تمام داشت . اشعار بسيار منتخب نموده هفينه ترتيب داده
خلاصه کونين نام گذاشته . پسرش حميد الدين خان بر فاق
شاهزاده محمد ادرنگ زيب چهره سعادت مندي افروخت . و بعد
جنگ راجه جسونت (که نخستين فتح سرير آرائي است)
بخطاب خانه زاده خان سر افتخار برافراخت . و بعد از ان
خاني بنام خود يافت . و در سال بيست و ششم از انتقال

(باب المیم) [۵۱۶] (مآثر الاسرا)

کرم الله^(۲) بفوجداری مونی پتن (که بیست کرده‌ی اوزنگ آباد
برکنار گنگ است) تعیین گردید - و در سال بیست و نهم
بقلمه داری قندهار دکن اختصاص گرفت *

* مصطفی خان خوافی *

میر احمد نام داشت - پدرش میرزا عرب^(۳) (که از
سادات صحیح النسب خواف است) بهند آمد - و بهلازم
جنت مکانی استسعاد یافت - و در کمتر مدتی بوقائع نگاری
حضور اختصاص گرفت - پستر بیادری طالع پایه افزای مرتبه
امارت گشته ایام زندگی را بعزت و اعتبار بانجام رسانید -
پسرانش میرزا شمس الدین و میر احمد - اولین در هیات
پدر بدست نوکر خود بوقت تازانده زدنش کشته گشت -
در همین در عهد اعلی حضرت چندت ببخشیدگری لکهنو تعیین
یافت - و در سال بیست و یکم هنگام (که شاهزاده
مراد بخش بنظم مهمات موبه کشمیر (خصت یافت) بدیوانی
سرکار شاهی مباحی شد - پستر تعیین دکن گردید - و بمنصب
هفتصدی دو مد و پنجاه سوار سرافراز گشت - و در سال سیوم
بحراسمت قلعه ظفر نگر مضاف بالا گهاٹ برار (که بیست و
هشت کرده‌ی اوزنگ آباد واقع است) اختصاص گرفت *

و چون براسستی و درستی و کاردانی و معامله فهمی اتصاف

(۲) نسخه [ب] کرم الله خان - (۳) نسخه [ا] میرزا عزت .

داشت در جناب شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر ناظم
دکن مربوط گردید - و بحسن پرستاری و فرط عقیدت بمزید
اعتبار اختصاص گرفت - و پس از جاوس آن شاه ظفر نصیب
باضافه منصب سر عزت برافراخت - و چون ولایت بالاکهاٹ
کرناتک (که معظم خان میرجمله در هنگام انتصاب بهسلطان
عبدالله قطب شاه وائی حیدر آباد تسخیر کرده بود و پس
از التجا بدرگاه فردوس آشیانی بر سبیل پیشکش گذرانیده
و بعد ازان از پیشگاه خلافت برسم انعام بخان مذکور عطا
شد) و برخی قلاع آن مثل کنچی^(۲) کوٹھه (که از حصون
معظمه آن دیار است) با توپ خانه بسیار و سایر اشیا
در تصرف کسان از بود و ازین جهت (که قطب شاه را
خار خار طمع در تصرف آن ولایت می شد) مهمات آنجا
اختلال داشت در سال دوم نیز مشارائیه را بنظم امور
آنحدود مقرر نموده بخطاب مصطفی خان و عنایت اسب
و فیل و اضافه هزار و پانصدی هزار و چهار صد سوار و
منصب سه هزار و دو هزار سوار کامیاب دولت گردانیدند - و
پس ازان نظر بران (که مرد سنجیده وضع و مزاج دان است)
از پیشگاه خلافت بسفارت توران رمین تعیین گردید - و مصحوب
او نامه (که دانشمند خان انشا کرده بود) با موازی یک

(باب المیم) [۵۱۸] (مآثر الامرا)

لک و پنجاه هزار روپيه از نوادر مرصع آلات و نفائس انميشه
بعبد العزيز خان والى بخارا و موازى يك لك روپيه ارمنى
ببرادرش سبحان قلي خان والى بلخ (كه هر کدام مبانى
مصادقت و موالات را همواره باهداى تحف و تنسوقات موكد
مى داشت) ارسال يافت . ديگر از احوال و مآلش بنظر
نرسیده . همشیره زاده و متبنايش مير بدیع الزمان نام داشت .
پسرش مير احمد مصطفى خان ثاني است كه چنده بدبوانى
خانه نظام الملك آصف جاه نامور شده بود . خلفش
مير محمد علي سيد مكرم خان بهادر است . باكتساب علمي
پرداخته از هر باب بهره گرفته . پيش ازین بدبوانى سرکار
عالي جاه پور نظام الدوله آصف جاه نامور گردیده . با
مكرر ادراق بصيار محبت دارد .

* ميرگ شيخ هروي *

برادرزاده قاضي اسلم مشهور است . بعهد جهانگيرى در
ربعان تمپيز و عذقوان شعور از خراسان بهندريستان آمده در
لاهور نزد ملا عبد السلام (كه از فضلى معتبر آن شهر بود
و در فقاہت رتبه عالي و قريب پنجاه سال بر مصد
افاده و افاضه تمکن داشت . و حاشيه بر بيضاري نوشته .
و به افتای عمكر پادشاهي چنده قيام ورزیده . و در
نخستين سال جلوس صاحب قران ثاني ازین جهان فاني

(مآثر الامراء) [۵۱۹] (باب الميم)

بعالم جارداني شتافته (تلمذ نمود - و اکثر كتب متداوله گذرانيد - و پس از اکتساب کمال در سلک ملازمان اعلى حضرت انتظام يافت . و باسعاد بخت و يادري طالع بتعليم پادشاهزاده دارا شکوه و ديگر پادشاهزاده ها فرق افتخار برافراخت . و بتدریج کسوت احوالش بطراز التفات خسرواني^(۲) مطرز گشته بمنصب معتبر چهره مباهات افروخت . و در سال هفدهم خدمت عرض مکرر بمشاراليه تفويض يافت . و در سال بيست و هشتم بدیوانی بيگم صاحب و افزونی پانصدی^(۳) ذات پنجاه سوار بمنصب در هزری در مد سوار بلند پایگی يافت . پستر پانصدی دیگر اضافه يافت *

و چون محمد ارنگ زیب بهادر به هم عنانی ظفر و اقبال عرصه بهاي هندوستان را بزیر یکران فرمانروائی در آورد بیش از بیش او را مشمول عاطفت ساخته در جشن جلوس درم بافزونی پانصدی بمنصب ۵۰ هزاري سر بلند فرمود . و در آخر سال دهم بخدمت مدارت کل از تغیر سید هدایت الله قادري اختصاص گرفت . چون کبر سن در يافته بود در سال چهارم ازان کار معزول گشت . و در همان ایام مطابق سنه (۱۰۷۱) هزار و هفتاد و یک هجری و دیعت حیات سپرد *

(۲) نسخه [پ] خسروانه - (۳) نسخه (ج) بیگم صاحبه *

(۲)
* مالوجي و پروسجي *

(۳)
برادران کپیلوجي بهونسله (که از عمدهای نظام شاهیه
بود. در نخستین جلوس اعیای حضرت برهذمونئی بخت بیدار
داخل بندهای پادشاهی گشته بخانزمان پسر مهابت خان
خانخانان (که بنیابت پدر بحکومت همگی ممالک دکن از
برار و خاندیس می پرداخت) پیوست - از پیشگاه خلافت
بمنصب پنج هزاره ذات و پنج هزار سوار سوافراز گشته فرمان
استمالت با خلعت و جمدهر مرصع و علم و نقاره و اسب با
زین طلا و فیل بنابر سر بلندی در ارسال گردید - و در سلک
تعییناتیان دکن (۴) انتظام گزیده بتقدیم خدمات پادشاهی سرگرم
بود - در مبادی تسخیر قلعه دولت آباد بهمرای خانزمان
تقریرات نمایان نموده مکرر با غنیم در آویخته دولت خواهی
خود دل نشین همگنان ساخت *

چون بهمساعی جمیله بهادران اخلاص منش اسباب افتتاح
آن حصن حصین (که پای تخت نظام شاهیه بود) هر روز
آماده تر می گردید کپیلوجي باز دیشه آن (که پس از تسخیر
قلعه دولت آباد دولت نظام شاهیه خلل خواهد پذیرفت)
مانند یاقوت خان حبشی راه فرار سپرد - و در سلک (۵)

(۲) در [بعضی نسخه] مانوجي - (۳) نسخه (ج) کپیلوجي - (۴) نسخه
(ب) [تمیناتیات - (۵) نسخه (ج)] سپرده در سلک الخ *

نوكران عادل شاهيه انسلاک يافته بكرات با فوج پادشاهي
در آريخت . جز خسارت و زيان كاري طرفه نبست . گویند
زجه او بغسل درياي گنگ آمده گرفتار گشت . مهابت
خان باعزاز تمام نگاهداشته به كهيلوجي پيغام كرد كه مال
تصدق ناموس است . اگر يك اك هون ميدهي او را بعزت
رخصت مي كنم . او ناچار زر نقد رسانيد . مهابت خان
زنش را بانواع تزك روانه ساخت . و پس ازان (كه عادل
شاه احكام مطاعه پادشاهي را بسمع رضا امضا نمود . و عهد
موافقت و دولتخواهي با اولياي دولت بر بست) كهيلوجي را
از پيش خود راند . و او مدتي بخود سوي تركتازيها نموده
بنهب و غارت ملك پادشاهي ميگذرانيد . شاهزاده محمد
اورنگزيب بهادر در سال سيزدهم در نخستين ايام صاحبصوبي
دكن او را بدست آورده بسزاي كردارش رسانيد *

(۲)

مالوجي و پرسوجي برادران خود او هر يك در نظام شاهيه
بهشجاعت و بهادري نام و نشاني داشتند . در هنگه (كه آن
تيه انجام از نوكری پادشاهي حرمان جسته با عادل شاهيه
پيوست) بدلايت عقل و رهنمائي طالع همراهی او نگريدن .
و نزد خانخانان مهابت خان آمده پيمان جانفشاني بر بستند .
مهابت خان بانواع رعيت بر نواخته سرگرم پرستاري گردانيد .

(باب المیم) [۵۲۲] (مآثر الامراء)

ولین بمنصب پنج هزاره ذات و سوار و درمین بمنصب سه هزاره در هزار سوار سرفروازی داشتند - و به یمن بزرگی پادشاهی صاحب علم و نقاره شده رفاهیت و جمعیت تمام اندوختند - و همواره بهوشیاری و زمانه سازی در امور ملازم پیشگی کوشیده جمیع صوبه داران دکن را با خود راضی و سرعزایت داشتند - مالوجی چون خالی از اهلیت و مروت نبود و بقدری پاس آشنائی نگاه میداشت (که شیراز را تمام دکنها بوده) همه با وی یکنائی داشتند *

در سال یازدهم (چون شاهزاده محمد اورنگ زیب فتح ولایت بکلانہ پیش نهاد عزیمت ساخت) او را با سه هزار مردم پادشاهی باتفاق محمد طاهر وزیر خان (که از نوکران معتد آن عالی قدر بود) بآن صوب تعیین نمود - مالوجی بآئین شایسته از کار مرجوعه و پرداخته بکامیابی معاودت کرد - پس ازان بموافقت صوبه داران دکن هرجا باقتضای وقت ضرورت افتاد چسبست و چالاک خدمت پسندیده بجا آورد - و در ایام حکومت مراد بخش (چون شاه نواز خان صفوی لشکر بر سر دیوگنده بود) او پیشقدم امرای دکنیه بود - و در سال بیست و نهم شاهزاده محمد اورنگزیب میرزا خان ناظم برار را با هادیان صوبه دار تلنگانه بتهصیل پیشکش دیوگنده (که زمیندار آنجا بلطایف الحیل

(مآثر الامراء) (۵۲۳) (باب النعم)

می گذرانید) تعیین کرد - و مالوجی را با جمیع امرای
دکن همراه داد - او پس از انصرام آن مهم خود را در
سال سی ام برکب شاهزاده (که تودن فرمای محاصره گلکنده
بود) رسانیده مصدر ترددات گشت - و در همان ایام بذابر
برخه رجوه مزاج شاهزاده از هر دو برادر منحرف شد - با آن
(که درین ایام شاهزاده از پیشگاه خلافت بتادیب عادل شاه
بیجاپوری مامور بود - و افواج قاهره از حضور بطریق کمک تعیین
شده) این هر دو برادر صاحب الحکم از دکن بشاهجهان آباد
رفته جبهه سالی استان شدند - و در همین سال بتیولدارچی
ایرج بهاندیر و برخه برگنات آن نواحی دستوری یافتند - و
هنگامی (که مهاراجه جسونت با مردم جرار بمالوه تعیین
گشت) آنها نیز کمکی گشته در جنگ اجین بمحافظت بنگاه
راوه (که نزدیک بجنگ گاه بود) قیام داشتند - در عین گرمی
نبرد مراد بخش (که در برانغار موکب عالمگیری بود) بر بنگاه
دبخته بغارت و تاراج پرداخت - مالوجی و پرسوجی قاب
مقاومت نیارنده رخ از جنگ و ستیز تافته آهنگ گریز کردند
و یکسر تا اکبر آباد عذرا بازپس نکشیدند - پستتر در جنگ
دارا شکو با سپهر شکوه بهوش در میسر متعین گشت - و
بعد فتح بادراک ملازمت عالمگیری فایز شده بمقتضای
حال مشمول مراحم عام گردیدند *

اما (چون از سابق و لاحق خلد مکن را ذخیره خاطر بود)
در سال سیوم هردو را از منصب برطرف نموده نظر بر قدم
نوکری و دیرین پرستاری آنها (که تمام عمر در بندگی درگاه
آسمان جاه صرف کردند) اولین بسالیانده سی هزار روپیه و
دومین بسالیانده بیست هزار روپیه موظف گردیدند - مالموجی
در سال پنجم سنه (۱۰۷۲) هزار و هفتاد و دو در گذشت -
هر دو در اردنگ آباد پوره احداث کرده اند که هنوز بنام آنها
شهرت دارد - مالموجی پوره بیرون شهر است و پوره پرسوجی
داخل حصار شده - گویند پرسوجی در وضع معاش تقلید
مغلیه میکرد - زمینداری جلکانون مضاف برار را به هشتاد
هزار روپیه خریده بود *

• ملا دلاءالملک تونی مخاطب بفاضل خان •^(۲)

در فنون حکمت طبیعی و ریاضی از یکتایان روزگار بود -
سیما در علم هیئت و نجوم گوی سبقت از مهره این فن
می ربود - و با کثرت فضل و کمال سایر اوضاعش دستور العمل
دانشوران حال - در سال هجتم اعلی حضرت از ایوان
بهندوستان رسیده با نواب آصفجاهی (که مستجمع دانشهای
گوناگون بود) پیوست - و بعنوان مصاحبت بسر می برد -
پس از ارتحال آن امیر ستوده اطوار در سال پانزدهم داخل

بندهای پادشاهی شده بمنصب پانصدی پنجاه سوار
سرافرازی یافت *

چون نهر لاهور یکم از همراهان علی مردان خان (که در
حفر قنوت مهارت داشت) از نزدیکی منبع دریای (اری
(که چهل و هشت و نیم کروه جریبی ست) باهتمام خان
مذکور بصرف یک لک روپیه آورده بود - اما چنانچه باید
آب ببصائبین و حدائق حوالی آن شهر نمی رسید لک روپیه
دیگر بارباب کار حواله شد - آنها نیز از کار ناشناسی پنجاه
هزار روپیه بممرمت بکار برده کارے بظهور نیارزدند - ملا علاءالمک
(که باب ترازو هم مثل سایر فنون ریاضی شناسا بود) پنج
کروه ازان نهر بحال داشته می کرده دیگر حفر نمود - و
آب دافر بے فتور نصارت افزای دار السلطنت لاهور گردید -
و در سال شانزدهم بخدمت دیوانی ^(۲) قامت مفاخرت
بر آراست - و در نوزدهم نخست بداد و غمی عرض مکرر اختصاص
یافت - پس ازان بخدمت عمده خانسامانی ^(۳) سر برافراخت -
و باضافهای متواتر کامیابی اندوخت - و چون پیش از تسخیر
باغ و بدخشان فاتح آن ولایت از قواعد نجومی استخراج
نموده بعرض اعلی حضرت رسانیده بود بعد گشایش آن دیار

(۲) نسخه [ج] بخدمت دیوانی قامت مفاخرت الخ - (۳) نسخه [ج]

(باب المیم) [۵۲۶] (مآثر الامرا)

از اصل و اضافه بمنصب درهزاری چهار صد سوار مهابی
گشت - و در سال بیست و سیوم بخطاب فاضل خان تحصیل
ناموری نمود - و در سال بیست و هشتم بمنصب سه هزار
(۲)
پایه اعتبار برتر افراخت *

چون هفتم شهر رمضان سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت
و هشت هجری سال سی و دوم جلوس دارا شکوه از معرکه
عالمگیر عیان تاب گردید و شهزاده فتح نصیب از جنگ گاه
به دو کوچ باغ نور منزل را (که در ظاهر اکبرآباد واقع
شده) (۳)
مضرب خیم ظفر احتشام ساخت اعلی حضرت فاضل
خان را بزرید اعتبار و رفور اعتماد بسمت محرمیت و حفظ
امرار سلطنت از اقران امتیاز داشت - و دران وقت مقرب
حضرت خاتان بود - بگزارش لخته پیغام زبانی بخلد مکان
رخصت فرموده فرمانی نیز قلمی گردید - خلاصه مضمونش
آنکه بمقتضای محبت ازلی آنچه در پرده تقدیر مستور
بود بر رسته روز افتاد - انماض نظر از مجاری قضا
متحتم نشاء خود شناسی و خدا دانی ست - چون از امراض
شده شفا حاصل شد و حقیقه زندگی در باره عطا گشت
لواعج اشتیاق ادج گراست - زرد بملاقات تعلیمی بخش شوند -
فاضل خان (که از پاک طینتی و نیک اندیشی خیرخواه

(۲) نسخه [ج] افراشت - (۳) نسخه [ج] واقع است *

طرفین بود) بعد ابلاغ احکام و فرمان نوعی سخنان دلپذیر ملائم وقت مذکور نمود که شاهزاده مستعد و مستقبل سعادت ملازمین پدر والا قدر گردیده عرض داشته متضمن فراوان ارادت و آرزوی قدمبوس و رسیدن خود بحضور ارسال نمود .
لیکن بعد ترخیص فاضل خان بعضی اعیان امرا به ممانعت یا افشوده در فسخ اراده مبالغه ورزیدند . چون بار دیگر خان مذکور پیغامهای بشاشت آمیز از جانب اعلیٰ حضرت آورد محبت را بزرگ دیگر مشاهده نمود . و هرچند توجهات موجه گذرانید (ائحه) امید بمشام توقع او نرسید . و انجام کام ناکام کشید بجائی که کشید . و چون خلد مکان را بردانائی و دولت خواهی فاضل خان اعتماد کلی بود بعلاقه مزاج شناسی و زبان دانی در حیات اعلیٰ حضرت هم بتقدیم پرستاری حضور و سربراهی مهمات بیوژات خاصه تعیین فرمود .
و در سال دوم پس از جلوس ثانی بمنصب چهار هزار و در هزار هزار والا پایگی یافته اهتمام نگارش امثله جلیله و مناشیر عالیشان (که بدیوان کل و وزیر اعظم تعلق دارد) مفوض گردید . و پستتر بادای لخته پیغام در خدمت اعلیٰ حضرت فرستاد . و در سال چهارم به پیشگاه خلافت رسیده برخه از جواهر و مرمع آلات مرسله فردوس آشیانی از نظر گذرانید .

(باب المیم) [۵۲۸] (مآثر الاسرا)

و در سال پنجم بمنصب والای پنجهزاری مرقی مدارج جاه
و جلال گشت - و در سال ششم هنگامی (که کشیر مطرح
الویه پادشاهی بود) رگه‌نانه متصدی مهمات دیوانی (هکرای
فنا گشت *)

خان مذکور با صرف جامعیت علوم معقول و منقول
بهنجیده روشی و معامله فهمی و زانیت رای متصف بود -
(۲)
و استحقاق منصب جلیل‌القدر وزارت داشت - یازدهم
فیقعه سال (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سه هجری بتفویض
این رتبه والا و منزلت عظمی سر مباحثات بارج کامرانی
(سائید - از آنجا) که کامیابی ارباب استعداد را سپهر حسد پیشه
دشمن دیرین و (روزگار دل آزار همیشه بر سر کین است) آن
(۳)
خان کمالات اثنین را (که خلعت وزارت بر قامت قابلیتش
زیبیده و شایان بود) پس از تسلیم خدمات کوفت معده
بهمرسیده در اندک فرصت اشتداد یافت - و (چون اشهب عمرش
از منزل ستین بچند مرحله برگزیده بحدود سبعین مشرف
گشته بود و طبیعت شیخوخت را قوت مقاومت آن مرض
نمانده) معالجه و مدارا سوده‌مند نشد - بیست و هفتم همین
ماه (که روز هفدهم وزارت بود) داعی حق را لبیک اجابت

(مآثر الامراء) [۵۲۹] (باب الميم)

گفت - نعلش او بموجب وصيتش ^(۲) بـلاهور نقل يافته در باغ
(که جهت مدفن خود ساخته بود) مدفون گشت ^(۳) - گویند
دورے چند پيش از فوز رتبه وزارت مي گفت که مي
بوزارت مي رسم ليکن عمر وفا نمي کند - چنانچه بعد
ديواني اين بيمت مکرر بر زبانش گذشت ^(۴) * فرد *
* اميد بسته بر آمد دل چه فائده زانک *
* اميد نيست که عمر گذشته باز آيد *

گویند احکام (که فاضل خان از روی تـنـجـيم به اعلی
حضرت و خلد مکان نوشته داد اکثر مطابق واقع بر آمد -
گویند ازین مدغم (که آخر سنه چهل در خواص پور پدای
عالمگیر پادشاه رسید) نیز آگاهی داده بود - و در ملائي
هم وقعے بکسے نمي گذاشت - و هر یک را بهر پنجگي و
قابليت خود بنظر نمي آرد - گویند دورے اعلی حضرت
بصير نهر موسوم به بهشت (که بتازگي حفر گشته
بشاهجهان آباد (سیده بود) سوار شد - سعدالله خان نیز همراه
بود - در مذکورات مکرر نهر بفتح وسط (چنانچه زبان زد
عام است) مي گفت - فاضل خان بعدوان ايران گفت
نهر بگویند بمکون وسط - سعدالله خان در جواب آيه خواند - ^(۵)

(۲) نسخه [ج] وميت او - (۳) نسخه [ج] شد - (۴) نسخه [ج]

مکرر این بیت - (۵) نسخه [ب] بگویند

إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ - فاضل خان از بے انصافی بمکابره
زده گفت استشهاد شعر عرب می باشد - پادشاه فرمود
که مگر فصاحت قرآن کمتر از شعر است - فاضل خان
خاموش ماند - و چون اراد نداشت پس از فوتش
برهان الدین برادرزاده او (که در همان ایام از ایران زمین
نزد عم خود رسیده بود) بمنصب مذاصب سرافرازی یافت -
احوالش عنقریب مذکور خواهد شد *

* میر محمد سعید میر جملہ مخاطب بمعظم *

* خان خانان سپہ سالار *

از سادات اردستان صفهان اسم - چون بولایت کلمند
وارد گردید بنظر تربیت و عطوفت سلطان عبدالله تطب شاه
والی آن دیار بر مدارج دولت و معارج اقبال متصاعد گشت -
و مدتها رتق و فتق مهمات و قبض و بسط امور آن مملکت
(۲) در قبضه اختیار او بود - تا آنکه بنیروی شہامت و کاردانی
ولایت از مضافات کرناٹک (که یکصد و پنجاه کره طول -
و از بیست تا سی عرض - و چهل لک (رویه حاصل داشته)
مشمول بر معدن الماس و چندین قلاع استوار آذین اساس
مثل کنچی کوٹھ و سدهوت (که عبارت از بالاگھاٹ کرناٹک
(۳) و قرحندہ بنیان باشد - و درینولا حاکم نشین آن کره است -

(۲) نسخه [ج] آن ملک - (۳) نسخه [ج] کنچی کوٹھ و سدهوت *

و هيچ يك از اسلاف قطب الملك را ميسر نشده بود)
 از كوناگان انتزاع نموده بتصرف آرد . و از سابق و لاحق
 ثروت و مكنت و ساز و سرانجامش بجائى رسيد كه پنج هزار
 سوار از خود نوكر داشت . و علم تفوق و جبروت بر اقران
 و امثال مي افراشت . از اين رهگذر جمعي (كه با وي مخالف
 بودند) از روى عذاب و بداندوشي در پرده دولت خواهي
 حرفهاي دور از كار ذهن نشين قطب شاه ساخته از جانب
 مير جمله متوهم و منحرف كردند . و از انداز و حرركات
 پسرش مير محمد امين [كه در حضور بود . و بنشئه
 در بالاي جواني و دولت سرشار (عونه در سر داشت . و
 از اين فتوح شگرف (كه نصيب پدر او گرديد) به بد مستي
 نخوت افتاده پا از حد خود فرا تر گذاشت . چنانچه روزه
 سيه مست بدربار آمده بر مسند پادشاهي بخواب رفت .
 و استغراق نموده سرباري سوء مزاج گرديد] [آثار في التفاتي
 پيدائي گرفت . مير جمله (كه در پاداش چنين فتح
 عظيم توقعها داشت) از مشاهده نتايج خلاف متمني
 دل برداشته رفاقت شده در سال بيست و سه بشاهزاده
 محمد اورنگ زيب (كه به صاحب موبگي انتظام بخش دكن
 بود) توسل جسته التماس طلب خود نمود . فردوس
 آشياني بر طبق استدعای شاهزاده مشور عذابت مضمين

مرحمت منصب پنجهزاری ذات و سوار و دو هزاری هزار
 سوار بمیر محمد امین پسرش و فرمان در باب عدم مخالفت
 و تعرض بدو و متعلقان او به قطب شاه مصحوب قاضی
 محمد عارف کشمیری روانه فرمود . قطب شاه بمجرد
 امغای این خبر محمد امین را با منتهمان او قید نموده
 آنچه از ناطق و صامت داشت بضبط در آرد . و با رصف
 درود فرمان هم بر کرده خود امرار ورزید . شاهزاده
 محمد اورنگ زیب ارلاً منشور بادشاهی متضمن آن (که
 سلطان محمد میخواهد از راه اردبیل به خدمت عم خرد
 شاهزاده محمد شجاع به بنگاله شتابد . باید که از ولایت
 خود بآئین نیک بگذرانید) فرستاده . آن سادۀ لوح غافل از
 فیرونگی درزگار بتهدی ضیافت پرداخت . شاهزاده حسب الحکم
 هشتم ربیع الاول سنه (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجری
 سلطان محمد نخستین خلف خود را بطریق منقلا بهیدر آباد
 راهی ساخته خود نیز سیوم ربیع الآخر برآمد . درین هنگام
 قطب الماک از گران خواب غفلت بیدار شده محمد امین را
 با والده او روانه ساخت . او دوازده کورهی حیدر آباد ملازمت
 سلطان محمد دریافت . چون اموالش از خام طمعی مسترد

(۲) نسخه [ب - ج] دو هزار سوار - (۳) نسخه [ج] بگذارند - (۴)

در نسخه [ج] لفظ [او] نیست .

فندوده بود بنابراین سلطان عازم آن بلده گشت . قطب الملک
 بشنیدن این خبر پنجم ربیع الآخر باضطرار تمام با نقد و
 جواهر و طلا و نقره بقلعه گلکنده (که سه کوره‌ی شهر است)
 درآمد *

چون کنار تالاب همین ساگر مخیم عساکر سلطانی گردیده
 افواج قطب شاهی نمودار گشته خیرگی نمودند . سلطان
 محمد دلیرانه تاخته تا دیوار شهر بند تعاقب هزیمت خوردگان
 نمود . و روز دیگر حیدرآباد بتصرف آورد . اگرچه عمارات
 آنجا را از سوختن و سکنه آنجا را از غارت و تاراج بقدری
 میانمت شد . اما بسیاری با کارخانجات قطب شاه دستخوش
 تاراج گشت . و کتب نفیسه و چینی آلات و اجناس
 بسیار بحیز ضبط درآمد . و افزودنی اشیا بمرتبه بود که
 (با وجود غارت و تفرقه چند روز) دقت کوچ هنوز خانه
 مالا مال بود . هرچند سلطان عبدالله در ظاهر ابواب مدارا
 و مواسا مفتوح داشته مگر جواهر و فیل بیشکش فرستاده
 اظهار اطاعت و انقیاد کرد لیکن در تهیای اسباب رزم و استحکام
 قلعه و سرانجام مصالح قلعه داری کوشیده در باب طلب کمک
 مکرر بهادل شاه نوشت . چون شاهزاده در عرض هجده روز
 یک کوره‌ی قلعه (رسیده معسکر آراست) و دور قلعه (که سه
 کوره‌ی جریبی است) تعیین ملجأ نمود (با آنکه از قلعه

توپ و تفنگ چون ژاله در بارش بود (مکرر کارزارهای عظیم
و آویزشهای سترگ در میدان هم اتفاق افتاد - و هر بار مردم
پادشاهی چهره مردانگی بگونه نصرت برافروختند *)

چون قطب شاه جدکاری شاهزاده در تسخیر قلعه
مشاهده نمود فاجار زینهارى شده میر احمد داماد خود را
فرستاده بقایای پیشکش سنوات ماضیه را با اسباب و اشیای
میر محمد امین ارسال داشت و التماس استمالت نامه نمود -
و پس از وصول آن بامید حصول مرام والدۀ خود را فرستاد -
و آن عقیقه ملازمت شاهزاده نموده عفو جرایم پسر را
بتعین کرد و روپیه پیشکش حال و ازدواج صبیۀ قطب الملک
بسلطان محمد قرار داد - و آن دختر را با موزنی ده
لک روپیه بعنوان جهیز باعزز و احترام از قلعه بخانۀ سلطان
محمد آوردند - درآزهم جمادی الآخره سنۀ سی برکنار تالاب
حصین ساگر میر جمله از ولایت مفتوحه رسیده ادراک
ملازمت شاهزاده نمود - و باجاست نشستن کله گوشۀ افتخار
بفلک رسانید - و شاهزاده نیز بمنزل او تشریف فرموده
گوانبار امتیاز ساخت - و هفتم رجب شاهزاده عنان معادیت
بصوب اوزنگ آباد منعطف فرمود - و پنهانی با میر جمله
پیمان هواخواهی و یک جهتی موکد ساخته از منزل اندوز
اوپرا با پسرش بدرگاه پادشاهی مرخص ساخت - در همین

صاول از پيشگاه خلافت فرمانی متضمن خطاب معظم خان و
فوازش علم و نقاره بمير جمله پدرايه صدر يافت - بيست و
پنجم ماه مبارك رمضان در دار الخلافه شاهجهان آباد خان
مذكور بتقديل عتبه سلطان چهره کاميابي برافروخت - و
بمنصب شش هزارى شش هزار سوار و خدمت والى
ديوانى اعلى و نوازش قلمدان مرموع و انعام پنج لک روپيه
نقد و ديگر مرام سلطاني مهابي گرديد - معظم خان
الماس كلان بوزن نه تانگ (كه در صد و شازده سرح
باشد) بقيمت دو لک و شازده هزار روپيه باشصت زنجير
فيل و ديگر جواهر ثمينه از نظر گذرانيد (كه بهاي
مجموع پانزده لک روپيه قرار يافت) - و چون نشو و نما
يافته ديار دكن بود پيوسته در ترتيب مقدمات (كه موصل
بمطالع تواند شد) همت مقصور داشته قابو مي جست كه
اتفاقاً در همين سال بوضوح پيوست كه ابراهيم عادلشاه والى
بيجاپور در گذشت - و امرای او (كه اكثر غلام اند) علي
نام مجهول النسب را (كه بفرزندی بر داشته بود) جانشين
او ساخته اند - معظم خان سر كلاره مدعا را كرده تمخير
آن ولايت در كمال تيسر را نموده متعهد آن مهم سترگ
گرديد - محمد امين خان خلف خود را بنيايت وزارت در
حضور گذاشته با امرای عمده (مثل مهابتخان و راو سترسال

و نجابت خان (در ارزنگ آباد بشاهزاده محمد ارزنگ زیبا
 پیوست - شاهزاده بصواب دید آن امیر معظم در اسرع الام
 قلعه بدر را (که از حصون رصینه دکن است) بحیز تسخیر
 کشید - و غره ذی قعدة سنه (۱۰۶۷) هزار و شصت و هفت
 هجری قلعه کلیان را نیز بتصرف در آورد - و اکثر آباد
 جاهای آن ناحیت را تهانه نشین گردانید - و پس ازان
 [که رایت عزیزمت بافتتاح گلبرگه (که از مشاهیر بلاد ولایت
 بیجاپور است) مرتفع ساخت] عادل شاه باستیصال خود
 اندیشه ذاک گشته (بتقبیل پیشکش کرر درپیه و انضمام ولایت
 کوکن و قلعه پربنده با لواحق آن بقلمرو پادشاهی) منهج
 عقیدت و انقیاد پیمود - منشور حضور بنام شاهزاده شرف نغان
 یافت که خود بارزنگ آباد برگردد - و معظم خان در قلاع
 متعلقه کوکن تهانه نشانده احرام ملازمت بندد - و هنوز تعیین
 اقطاع پیشکش و ضبط مالک مفتوحه خاطرخواه شاهزاده صورت
 نگرفته بود که عارضه مزاج اعلی حضرت و درآمد مهمات
 سلطنت بقبضه اختیار دارا شکوه شایع شد - و برخی نوشته اند
 که هنوز محامره گلبرگه و زد و خورد با عادلشاهیه در میان بود
 که ابن آشوب برخاست - و غنیم خیره تر گردید - بالجمله
 دارا شکوه از روی عناد و کار شکنی سایر کمکیان این مهم را

(مآثر الامراء) [۵۳۷] (باب المہم)

طالب حضور نمود - مہابت خان و راور سترسال بے رخصت
(۲)
شاهزادہ برخاستہ روانہ شدند - ناچار شاهزادہ بدر مصالحت
زدہ بلطایف الحیل در چنین هنگامے (کہ وہنے تمام بعساکر
راہ یافتہ بود) خود را بسلامت در آغاز سنہ (۱۰۶۸)
ہزار و شصت و ہشت اواخر سال سی و یکم باورنگ آباد
رسانید - در ہمین ایام بعلمت برخیہ درامی معظم خان از
وزارت معزول گشتہ مشار الیہ نیز مثل دیگران مرحلہ پیمای
حضور گردید *

چون رفتن آنچنان عمدہ صاحب تدبیر و رای و خداوند
خزاین و سپاہ مخالف قانون عقل در اندیش بود شاهزادہ
راو پیغام فرستان کہ اگر آن جملہ الملک درینوقت رخصت
شدہ بروں توہن مصالح ملکی خواہد بود - او ازین امر پہلو
تہی نمودہ معروض داشت - کہ در نشأۃ بندگی جز انقیاد
حکم چارہ نیست - بار دیگر سلطان معظم را بحجت میدہ
آن شاہباز فضای ثروت و مکننت فرستادہ کہ (چون آن
خیر اندیش را ہوا خواہ خود میدانیم) لختہ مقدمات ضروریۃ
الاعلام است آنرا شنیدہ اگر بروند گنجایش دارد - خان
مذکور بکلمات تملق آمیز سلطان خاطر از توہم را برداختہ

(۲) نسخہ [ج] مصلحت - (۳) نسخہ [ج] مخالف قانون در اندیشی -

(۴) نسخہ [ج] مکررہ •

(باب اُمیم) [۵۳۸] (مآثر الامرا)

برگردید . همین که بخلوتگاه شاهی (سید محبوس و مقید
شد - و برخه برانند که) چون رفتن حضور دلخواه از هم
نبود و بے جهمت توقف مذاصب نمی دید (آنچه در داد
بصلاح خودش بود - و از پخته کاری چنان را نمود که بر
اعلیٰ حضرت محمول بر بیداد و بے اعتدالی شاهزاده گشت -
فرمان (سید - که از باز پرس (وز جزا اندیشیده از قید آن^(۲)
سید بیچاره) که سراسر در پاس نمک مصروف است)
دهمت باز دارد - شاهزاده پیش از صدور حکم عرضه داشت -
که از اطوار او رایحه (و گردانی استشمام می شد - او را مقید
گردانید - و الا بے شایبه گمان گریخته باز بدکنیان می پیوست *
و (چون امتداد کهل اعلیٰ حضرت و استیلای دارا شکوه
بچهار دانگ هندوستان پیچیده هرهره هودائی و هرلری
بازاری گشت) شاهزاده اموال و خزاین معظم خان را
هرمایه سرانجام ضروریات نموده و نوکوانش را در ملازمان
انسلک داده او را در قلعه درامت آباد نگهداشت - و خود
بعزیمت هندوستان عازم گردید - پس ازان (که شاهزاده
بدهتیارمی اقبال کامیاب سلطنت و فرمانروائی گشت) معظم^(۳)
خان را باسترداد نقود و اجناس او مشمول عذایمت ساخته

(۲) نسخه [ب] روز رست و خیز - (۳) نسخه [ب - ج] مرض داشت

(۴) نسخه [ب] باز داد .

بصوبه دارى خاندیس مياهي و مفتخر فرمود . و در همین
سال (که از دار الخلافه دهلي باطفاى نايرد شورش شاهزاده
محمد شجاع شرق (ريه نهضت نمود) معظم خان طلب
حضور گشته بطريق ايلغار دو روز پيش از جنگ در قصبه
کوه بآستان بوس خلافت استسعاد يافته حسن اخلاص را فرود
ديگر داد . و روز جنگ فيل مرکوب او در جنب فيل سوارى
خامه قرار يافت . و پس از بر افراختن (ايت نصرت و
فيروزي معظم خان بمنصب هفت هزارى هفت هزار سوار
و انعام ده لک روپيه مورد نوازش گشته بهمراهى شاهزاده
محمد سلطان در تعاقب محمد شجاع (که از نبردگاه قرار
بر قرار داده) رخصت يافت . درين مهم تدابير مايه و
پردليهاى شايسته (که شايدان سرداران والا شکوه باشد) از
معلم خان بر لوحه روزگار مرتسم گشت . چون شجاع قصبه
مورنگير را بآلات حرب استحکام داده اقامت جا نمود او
بعين تدبير نوعى رعب افزا گشت [که شجاع آن مکان را
گذاشته باکبرنگر (که آنرا محل عافيت خود مي پنداشت)
(رخت سکونت انداخت) معظم خان راه راست آنرا گذاشته
طريق بيشه ر کوه پيش گرفت . تا از عقب شورش در آمده

(۲) نسخه [۱] شاهزاده محمد - (۳) نسخه [ج] ياننه - (۴) نسخه

[ب] مي دانست - (۵) در نسخه [ب] لفظ [آنرا] نهست .

(باب المیم) [۴۰] (مآثر الامرا)

راه فرار او بر بندد - شجاع از امغان این خبر اکبرنگر را
(که مقرر حکومت او بود) گذاشته با اهل و عیال از دریای
گنگی گذشت - و در سرزمین باقرپور مجموع نواری بنگاله
(که مدار جنگ آن ولایت است) بتصرف خود آورده
مورچاها بسته نشست - معظم خان شاهزاده سلطان محمد را
در اکبرنگر در بربری مخالف نگاه داشته خود باران^(۲) عبور
بمعبر دیگر شتافت - مدتی دست بردهای مردانه و چپقلشهای
دایرانه بظهور می پیوست *

چون موسم برشکل بر سر رسید قطره و تردد موقوف
گشته هر کدام بجای خود [رسید - سلطان شجاع بنزیر کاری
در آمده شاهزاده سلطان محمد را] بتزویج صبد^(۳) خود تطمیع
نمود - او (که از معظم خان بغمازی بعضی منتدان نقاض
خاطر بهم رسانیده بود) باغوازی شجاع از جا رفته با
دو سه مخصوص (اکب سفینه گشته بیست و هفتم شهر رمضان^(۳)
سنه (۹۶۹) نه صد و شصت و نه بشجاع ملحق گشت -
ازین سانکه کمال فتور و اختلال بعساکر پادشاهی راه یافت -
گویند اگر مثل معظم خان سردار مدبر با وقار نمی بود
مشکل میشد - معظم خان از موضع سوای (که در اینجا اقامت
گزیده مشغول دفع اعدای بود) از وقوع این حادثه عنان

(۲) نسخه [ب] نگاه داشت و خود الخ - (۳) نسخه [ج] مخصوص *

(مآثر الامراء) [۵۴] (باب الميم)

ثبات از كف نداده باز در رسيد - و بدستيارى همت والا
بازوای نيكو تدبيرها بجبر و تدارك پرداخت - چون آنها
تمام آن سرزمين گرفته و نوازه بدست مخالف بود غلامی
عظيم در معسكر افتاد - و سر باری دیگر تشویشها گشت -
شجاع بار دیگر کبرنگر را بدست آورد - پس از انقضای
بوشكال شجاع بهرازی سلطان محمد عازم محاربه گردید -
معظم خان بهرازی فوج جنگ خان (بهیله) و میمنه اسلام خان
بدخشی و میسرگ فدائی خان گونه در کنار همگيرتي با فوج
(که سه توره داشت مثل سلطان محمد و شجاع و پسرش
بدن اخگر) در آویختند - با شام بنوپ و تغذگ و بان نیران
جدال زیاده مبرد - شب دست از محاربه کشیده هر دو لشکر
بمنام خود برگشت - معظم خان بدوون خان قریبی
مویه دار بهار (که بکمک می آمد) برنوشته که از راه
تائده شتافته متصرف شود که ره و زاد و بنه و باز شجاع
آنجا است - یغینی سمت که باستماع این خبر پای او لغزش
خواهد پذیرفت - و خود بدلتظار دایر خان (که از حضور
رهانه شده بود) چند روز صف آرائی موقوف نمود - ^(۲) درین
اثناء نوعی (که معظم خان اندیشیده بود) شجاع بشنیدن خبر
دارون خان در کمال اضطراب طبل رحیل فرو کوفته از کنار آب

(۲) نسخه [ب] صف آرائی را موقوف نموده

(باب المیم) [۵۴۲] (مآثر الامرا)

بهاگیری (و بهمت سولی آورد - که از دریای گنگ گذشته
خود را بتانده رساند - معظم خان (که در انتهاز این
فرصت بود) بقصد تعاقب سوار شده تا پانزده (روز از صبح
تا شام بین الفریقین هنگامه جنگ بتوپ و تفنگ گرم بود -
و شبها بخیمه گاه پاسداری میکردند - تا آنکه سلطان شجاع
از آب گنگ گذشته راه تانده گرفت - معظم خان اسلام خان را
باده هزار سوار بضبط و حراست این روی دریا به اکبرنگر
وخصمت کرده خود کمر سعی باستیصال شجاع بر بست -
درین هنگام (چون شاهزاده محمد سلطان آثار نکبت و خذلان
از نامیه حال شجاع برآی العین مشاهده نمود) ششم
جمادی الآخره از تانده بتقریب شکار سوار شده بکنار دریا
آمد - و بکشتی نشسته از گذر تانده بگذر درکاری (۲) رسید -
معظم خان شاهزاده را پیش خود طلب داشته با جمیع امرا
استقبال نمود - و خیمه و دیگر مایحتاج (آنچه عجاله مقدر
بود) سامان کرد - و شاهزاده را حسب الحکم با فدائی خان
رئانه حضور ساخت *

و (چون بکرات و مرات میان مبارزان جنود پادشاهی و
مردم اعادی آویزشها رو داد و هر مرتبه فیروزی و چیره دستی
نصیب اربابای دولت بود) معظم خان مدت یک ماه

(۲) نسخه [ب] دکاری - و در [بعضی نسخه] دهکاری

در محمود آباد اقامت گزیده تمامی همت بتدبیر عبور از
 مهاندی و استیصال مخالف (که بمیانجی آب و استظهار
 توپخانه و نواره قدم ثبات افشوده اظهار آثار تجلد میکرد)
 برگماشت - و آرامش و آسایش را خیر باد گفته کوشش
 فراوان بتقدیم رسانید . تا این مهم بعجلت تمام انجام یافته^(۲)
 بموهم برشکال آینده نکشد - اتفاقاً گذر پایایی در حدود
 بکله گهات بهمرسید - آن نوین قوی همت بهیئت مجموعی
 سوار شده بگذار ناله رسید - با وصف مدافعه مخالف از آب
 گذشته بر مورچال آنها ریخت - بسیاری روی همت بر تافته
 بتانده شتافتند - ناگزیر شجاع دل از بودن ممانعت دیر سالة
 بنگاله برگرفته از چوکی میردادپور برخاسته بتانده آمد - و
 از انجا با معدود کشتی سواره روانه جهانگیر نگر گشت - معظم
 خان بتانده رسیده بضبط و گرد آردی اموالش (که از دست
 تاراجیان خود سر باقی مانده بود) پرداخته در استرداد آنچه
 ادبش بغارت بوده بودند ساعی شد - و از انجا بقصد تعاقب
 بر جناح مهارمت روانه پیش گشت - شجاع در جهانگیر نگر
 انتظار کمک راجه (خنگ) که بطنطانه قرب وصول موکب
 پادشاهی مورد هراس گشته (ششم رمضان آغاز سال هیوم
 عالمگیری با سه بهر و چنده عمد ها از جهانگیر نگر

(۲) در نسخه [۱-ب] لفظ [تمام] نیست .

(باب المیم) [۵۴۴] (مآثر الامرا)

برآمده بقایید ادبار روانه رخنگ (که ازل معموره‌های عالم
و مسکن کفره ضلالت شیم است) گردید - و سوای سید عالم
با ده کس از سادات باره و سید قلی اوزبک با دوازده
تن مغلان و معدودے دیگر (که همگی بچهل کس نمیکشیدند)^(۲)
هیچ کس نماند - معظم خان در جلدوری این مساعی جمیاه
(که در مدت شانزده ماه بانواع متاعب و مصاعب چنین کار
سترگ را انجام شایسته بخشید) بخطاب والای خان خانان
سپه سالار بلند نامی یافت *

چون بسبب بیماری اعلیٰ حضرت در جمیع سرحد‌های
مالک محروسه گرد شورش برخاسته بود پیم نرائن زمیگذار
کوچ بهار از شاهراه انقیاد یکسو شده بتاخت گهوزه گهاٹ
جسارت وززید - چی دهج سنگهه راجه آشام (که بفزونی^(۳)
جمعیت و وسعت ولایت و بسیاری ساز و سرانجام نفوذ
دارد) نیز جمعی را از راه دریا و خشکی بر ولایت کامروپ
(که عبارت از هاجو و کواهتی و توابع آنست - و از قدیم الایام
داخل مالک بادشاهی بود) فرستاده بدست آورد - چون شجاع
بحال خود در مانده بود بجبر آن قضیه نپرداخت - آنها
قدم جرأت پیش نهاده تا حوالی برگنه کری بازی (که

(۲) در نسخه [ب] لفظ [کس] نیست - (۳) در بعضی [نسخه]

گهوزا گهاٹ - (۴) نسخه [ج] چی دهج سنگهه *

بنیم مغزای جهانگیر نگر است) متصرف شدند - معظم خان
(که بتعاقب شجاع جهانگیر نگر رسید) در مدد جبر اختلال
احوال آن حدود گردید - راجه آشام مغلوب رعب و هواس
گشته باعذار پیش آمده دست از ملک متصرفه باز داشت -
خانخانان بظاهر معذرت او پذیرفته هژدهم (ربيع الاول سال
چهارم جاوس سنه (۱۰۷۲) هزار و هفتاد و در هجری

بآهنگ مالش بیم نراین از خضر پور روانه شد *

چون بموضع نری پتهه ^(۲) (که سرحد ملک پادشاهی است)
رسید باقتضای رای کار آگاه راه غیر متعارف را (که از
انبوهی جنگل و نیستان بیم نراین عبور لشکر ازان بعین
دانشه چند آنچه باید بمحافظت نپرداخته بود) اختیار نمود -
و هر روز جنگل در هم شکسته بزحمت و مشقت تمام دران
بیشه راه گشوده بپای همت مردانه مصافت می پیمودند -

تا هفتم جمادی الاولی شهر کوچ بهار مرکز ایالت فیروززی
گشت - گویند این شهر بطرح و قریزه آباد شده - ^(۳) کوچه ها همه
خیابان دارد - و درختهای ناکیمر و کچنار (که خوش برگ
و موزدن گل است) نشانیده اند - معظم خان جمعه را
بتعاقب بیم نراین [که خود را بدامن کوه بهوتنت (که

(۲) نسخه [ج] بوی پتهه - و نسخه [ب] بری تبه - (۳) نسخه

[ب - ج] و کوچه ها *

(باب المیم) [۵۴۶] (مآثر الامرا)

پانزده کرده شمالی کوچ بهار است (کشیده بود) تعیین نمود -
او به دهرم راج موزبان آن کوهستان توسل جهته بدالای
کوه برآمد - چه آن کوهست سرد سیر (که پیاده را بصدد
دشواری معود بران متصور است) - این ولایتست مابین
شمال و مغرب بنگاله مایل بشمال - پنججاه و پنج کرده جریبی
طول و پنججاه عرض - بلطافت آب و هوا و رفور ریاحین و
اثمار از بلاد شرق رویه امتیاز دارد - و همگی بهیتر بند و
باهر بند (که عبارت از درون و بیرون باشد) هشتاد و نه
پرگنه است بجمع ده لک رویه - و چون سکنه آنجا بیشتر
قوم کوچ اند ازین جهت بکوچ بهار شهرت گرفته - و بت
معبود اهل آن دیار به نراین موسوم است - لهذا این لفظ
جزو نام حکام افتاده - نزد کفره هند زمیگذار آنجا (که از
نژاد راجه های بزرگ قبل از اسلام است) اعتبار عظیم دارد -
سکه بر زر میزنند - نراینی میگویند *

چون خاندانان را غرض ازین یورش تسخیر ولایت آشام
بود اسفندیار خان ولد آله یار خان مرحوم را بفرجدارئی
کوچ بهار گذاشته آنرا بعالمگیر نگر موسوم ساخت - و خود از
راه گهوڑه گهاٹ روانه شد - چون بکنار دریای برهماپتر رسید

(۲) نسخه [ج] قدم کوچ - (۳) نسخه [ج] سکه بزر میزنند -

نراینی گویند •

(مآثر الامرا) [۵۴۷] (باب الميم)

در کرده از رنگا مائي^(۲) گذشته (بارصف کمال معيوب راه)
گام همت در مراحل عزيمت نهاد - و در تصفيه آن مهالك
معيب المرور کما يذبغي^(۳) لوازم جهد بکار برد - فيلان کوه پيکر
بصدمه دندان جنگل در هم شکسته بايماي مي ساختند - و
تيردازان و پيادهای لشکر بقدر وضع تيز دستيها مينمودند -
چون همه جا راه بکنار دريا بود در هر قدم دليل يعني
گل (که دران آدم و اسب و فيل فرو رود) پيش مي آمده
آنها بشاخه های اشجار و دسته های نه و پشته های کاه
مي انباشتند و راه مي ساختند - باین عنوان (رزے در و نيم
کرده راه بيشتر طی نمي شد - چون بچوکي کهنه (ميديد) که
کوهی سمت بر ساحل آن دريا و محاذی آن کوه ديگر است
پنج (تن نام - و بر هر دو در قلعه در کمال استحکام اساس
يافته) آنرا بتصرف در آورد - و جمعه (که بجنگ نواره
پيوسته بودند) عزيمت يافته لخته غريق و جوقه دستگیر
شدند - تا آنکه به در کردهی کواهي^(۴) (که سرحد قدیم
پادشاهي بود) معسكر فيروززي گشت - دران موضع حصارے در
نهایت رسانت واقع شده - و بهفت کردهی آن قلعه کجاي
متصل بجنگل موسوم کجايي بن است که فيل بسيار دران

(۲) نسخه [ج] . رنگا پايي - (۳) در نسخه [ج] لفظ [لوازم] نوبت -

(۴) نسخه [۱ - ب] بدو کرده *

(باب المیم) [۵۴۸] (مأثر الامراء)

پیدا میشود - و ذکر آن در اسماز هند آمده - و بتخانه
گوریکها و لونا چماري و اسمعیل چوکی (که از منمکدهای^(۲)
بزرگ مشهور و در افسونهای هندی بعظمت مذکور بر فراز
کوهی (که از نشیب تا بالا قریب هزار زینه از سنگ
ساخته اند) همه را بدست آورده - زیاده بر لک آشامی
(که درانجا فراهم آمده بود) از بیمناکی و هراس زدگی راه
قرار پیمودند - و پس از آن (که تا کواچتی که ازانجا کرگانو^(۳)
دارالملک آشام یکماهه راه است) از تصرف کفار ضلالت شعار
• مستخلص گردید - خانخانان خاطر از بند و بست آن ولایت
را پرداخته عازم پیش شد •

و چون مدار جنگ آن قوم بر خدعه و شبحون است
تمام لشکر شبها بمراسم تیقظ و بیداری قیام (زبده سلاح از بر
نمی افکندند - و زین از پشت مراکب باز نمی گرفتند - تا
آنکه از دریای برهما پتو عبور نموده قلعه سیمله را (که از
مشاهیر قلاع آن سرزمین و بمصانفت پنجاه کروه از کرگانو
است) بدستیاری اقبال بجنگ و پیگار برکشود - قریب
سه لک آشامی جنگ جو درانجا مجتمع بود - بسیاری
علف تیغ خون آشام اهل اسلام کشتند - و پس از آن بجنگ
نواره در پیوستند - (زمانه ممتد (که گاهی اذق نیفتاده)^(۴)

(۲) نسخه [ج] درنا چماري - (۳) نسخه [ج] کره گانوں - (۴)
نسخه (ب) نیفتاده بود •

جنگ نوارہ رو داد . و اکثرے ازان ادبار یافتگان هدف تیر
بلا شدند . قلعه چمدرة (کہ ثانی قلعه میملہ بود) بے کارزار
مفتوح گردید . از مازوح این فضا یا شکست تمام باحوال
مخدولان آشام راہ یافت . (راہ بجانب کوهستان کامروپ
(کہ از کرگانوں چہار رزہ راہ است) و عبور بر فراز آن
بکمال دشواری ست) آراہہ گشت . ششم شعبان آخر سال
چہارم خطہ کرگانوں از پرتو ماہچہ اسلام نور آگین گشت . و
بخطبہ و سکہ پادشاہی رونق پذیرفت *

و چون بشکرف کاری تدبیر و پردای آن سردار = وہ = الاز
چندین کشور در دست دشوار عبور با چندین قلاع حصین
و الکہ های وسیع [کہ مفتاح ہمت سلاطین ہندوستان طلسم
اشکال آن مہم نگشودہ . و ہرگاہ در سوابق ایام لشکر دران
مرز و بوم رسیدہ بدست آن مخاذیل اسیر و قتل شدہ
(چنانچہ سلطان محمد شاہ تغلق فرمانروای انڈیا ہوا اعظم
ہندوستان نوبتہ یک لک سوار با سامان درخیز بگشایش
اندیار فرستادہ مجموع دران مرزمین طلسم آئین سر بحیب
گمنامی فرد بردہ) اثرے (از انہا ظاہر نشد) بتسخیر اولیای
قاہرہ درآمد از پیشگاہ سلطنت خانخانان بانعام محال یک
کوزر دام و عطای تومان طوغ اختصاص یافت . این ولایت
مابین شمال و مشرق بنگالہ طولانی واقع شدہ . طولش تقریباً

دو صد کرده جریبی سمت - و مرضش از کوهستان شمالی تا
 جبال جنوبی تخمیداً هشت روزه راه - از کوهتبی تا کرکانون
 هفتاد و پنج کرده جریبی و از آنجا تا ولایت ختن (که مسکن
 پیران ویسه بود و درین زمان مشهور به اده^(۲) و دارالملک
 اجگ پیگوسمت) که خود را از نعل پیران ویسه میداند)
 پانزده منزل مسافت است - از آنجمله پنج منزل آن طرف
 کوهستان کاهرب جنگل دشوار گذار است - و در سمت شمالی
 دشت خطا سمت (که ازو به مهاچین گذارش رد) - و عامه
 مهاچین گویند - و دریای برهما پتر ازین سمت آمده و چندین
 آب (که اعظم آنها آب دهنک است) بدو پیوسته از میان
 این ولایت میگذرد - و آنچه ازین مرز و بوم بساحل شمالی
 این دریا است اترکول گویند - و آنچه در طرف ساحل^(۳)
 جنوبی سمت دکن کول خوانند - و در جمیع این ولایت
 بزرگ شونئی انهار طلا حاصل میشود - و این یکی از محصولات^(۴)
 است - گویند درازده هزار کس بدین کار قیام دارند - و
 بالمقطع در سال یک توله طلا براجہ دهند - و اهل آشنام
 ملت مشخص ندارند - بفتوای خواهش نفس هرچه مرغوب
 طبع شان افتد بدان می گرایند - و سکنة قدیم آن ولایت

(۲) نسخه [ب] اده - (۳) در نسخه [ب] حرف [و] نیست -

(۴) نسخه [ج] و آن -

در قوم اند - آشامی و کلدانی - ثانی بر نخستین در
 جمیع امور مزیت دارند - مگر در مراسم حرب - چون راجه
 و عده‌های آن ولایت را روزگار سپری شود خاصان از
 مرد و زن گشاده پیدایی با برخه حوایج زندگانی در دهمه
 فرو روند - در شهر کرگان مشتمل بر چهار دروازه است - از
 هر دروازه تا خانه راجه سه کوره محافظت است - و در
 حقیقت آن شهر محوطه ایست مشتمل بر قری و مزارع -
 هرکس در پیش خانه باغ و مزرعه خود دارد - و رود دنجو
 نام از میان شهر می‌گذرد - بازارست مختصر دارد که غیر از
 یان فروش دیگر اصناف محترفه در آن نمی‌نشیند - چه
 خرد و فروخت در آن دیار متعارف نیست - سکنه آنجا یک
 ساله اقوات ذخیره می‌کنند - و غیر از کرباس بر سر دکنه
 در کمر دیگر پوشش رسم نیست - و بر آمدن ازان مملکت
 معهود نیست - اگرچه بیگانه هم وارد شود - لهذا آگاهی
 کماهی از حال آن کرده حامل نمی‌شود - مردم هندوستان
 اهل اندیوار را ساحر نامند - و راجه آنجا مقلب به سرکی
 راجه است - گویند یکی از اجداد او فرمانروای ملای
 بود - چون بدین دیار هبوط نمود دلفشین از افتاد - دیگر
 بآسمان نرفت -

بالجماء چون خانخانان آثار موسم برشکال (که در این
 ناحیه از سایر ممالک هندوستان پیشتر شروع می شود)
 مشاهده نمود با اکثر جنود موضع متعراپور را (که بمسافت
 سه و نیم کرده از کرگانون در دامن کوه بوده) باران انقضای
 موسم باران مضرب خیم ساخت - و بحفظ حدود و ضبط طرق
 و تعیین تهانها پرداخته استیصال راجه و اتباعش را برگزشتن
 برسات انداخت - و چون موسم باران در (رسید تمام روی
 زمین را آب فرو گرفت - آشامیان بدنهاد (که جا بجا
 مخفی بوده در انتظار فرصت بسر می بردند) دلیری آغاز
 کرده از جمیع اطراف هجوم آوردند - چون مجاهدان اسلام را
 محال قطره و ترکناز نبود بر هر تهانه شب خونها زده غیر
 از کرگانون و متعراپور جای دیگر در تصرف عساکر منصور
 نماند - و بسبب رذات آب و هوا انواع امراض و اسقام شایع
 شد - و جوهر هوا از کسب سمیت باحداث وبا پرداخت -
 خلق انبوه از جانب و اجانب بکوی عدم فرو رفتند - و
 بعلمت انسداد طرق و فقدان انزقه حالتی بر زندگانیم فوج
 پادشاهی گذشت که بدتر از مردن بود - چون در اواخر
 ربیع الاول زمینها نمودار گشت افواج اسلام باطراف و نواحی
 قاخته از کشته ها پشته ها پدیدار کردند - راجه باز بکوهستان

خزیده بمصالحه و زینهار در آمد - خان سیه سالار باقتضای
 مصالحت ملتفت بدان نشده بسمت نامرورپ نهضت نمود -
 (۲)
 در خلال این احوال مرض ذات الصدر بر سیه سالار طاری
 شده ارکان همت امرا و لشکریان تزلزل پذیرفت - که مبادا
 در زگار سردار بسر آید - و کار لشکر از بے هوی بفساد گراید -
 یا پیش از انصرام این مهم موسم بارش در رسد و همان
 معوبتها رخ نماید - بلکه برخی در صدد آن شدند که (اگر
 باستیصال راجه خان خانان اراده گذرانیدن موسم به شکل
 داشته باشد) مهاک خودمیری سپرده به بنگاله باید شتافت -
 چون سردار ازین معنی آگهی یافت این الم (رحانی سرباری
 کوفت جسمانی گشت - اگرچه یک منزل پیش رفت) تا غنیم
 خیره نگردد) اما هم مصالحت و هم معارفت بخود مصمم
 داشت - چنانچه بواسطه دلیر خان (که راجه بدر تومل
 جمته بود) چنین قرار گرفت که راجه صبیح خود را با دختر
 (۳)
 راجه پیام (که با او قرابتی دارد) با بیست هزار توله طلا
 و یک لک و هشت هزار توله نقره و بیست زنجیر فیل برهم
 پیشکش و هانزده زنجیر فیل برای خانخانان و پنج زنجیر
 فیل بجهت دایر خان بفرستد - و در عوض یک سال
 (۴)

(۲) نسخه [۱۰۱ ب] نامرور - (۳) نسخه [ب] با دختر - (۴)
 نسخه [ج] برای دایر خان *

سه لک توله نقره و نود زنجیر فیل در هرکار داخل هازد -
 و هر ساله بیست زنجیر فیل پیشکش می فرستاده باشد - و
 تا دمول آن یک بهر و سه کس از عمده های او بوسم یرغمال
 در بنگاله باشند - و ولایت درنگ (که یکطرفش بکواهی
 پیوسته) از اترکول و ولایت بیل تلی^(۲) از دکن کول ضمیمه
 ممالک محروسه سازد - چون راجه موافق قرار داد بعمل
 آورد خانخانان هشتم جمادی الاولی سال پنجم از دهه
 کوهستان کامروپ کوچ نموده راجت معارفت بصوب بنگاله^(۳)
 بر افراخت - و در عرض راه به بند و بستم ولایتی (که
 بتازگی داخل ممالک محروسه شده بود) پرداخت - چون از
 استعمال بعضی ادویه حاره ضیق النفس و خفقان عارض شده
 باصمقا کشید ناگزیر از کجلی کوچ کرده قصبه کواهی را
 معمر ساخت - و رشید خانرا بفوجداری کامروپ نامزد نموده
 و عسکر خان را با اکثر جنود بمالش پیم نراین زمیندار ولایت
 کوچ بهار (که باز بران دیار مستولی شده بود) تعیین کرده
 خود بجانب خضرپور روانه شد - درم شهر رمضان آغاز سال^(۴)
 ششم سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سه هجری در در گروهی
 خضرپور ازین مرحله فنا بسر منزل بقا پیوست *

(۲) نسخه [ج] مل تلی - (۳) نسخه [۱ - ب] نامروت - (۴)

در نسخه [ج] لفظ (شهر) نیست .

میر جمله امیر عظیم الشان و نویسنده شاهزاده نشان
 بود - در سرداران و امرای قریب العهد خود بوضع متین
 و فرط وقار و رای در بین و دانش رسا و پردلی و
 شجاعت فطری و کار طلبی های بجا یکتا^(۲) و بے نظیر بود -
 در کشور گشائی و مهم سر بر اهی هیچ کس بار نمی رسد -
 چون در هندوستان کمتر گذرانید آثار او در آن مملکت چندان
 ظاهر نیست - در قصبات تلنگانه یادگار بصیار گذاشته که
 تا الآن احوای نام او میکند - چنانچه در شهر حیدر آباد
 تالاب و باغ و حویلی شهر بے باصم او دارد *^(۴)

• میرزا نوذر صفری •

خلف میرزا حیدر (که در همین عصر میرزا مظفر حسین
 قندهاری ست) - چون نقش اعتبار میرزا مظفر در بارگاه
 اکبری در دست نه نشست بهرانش هم چندان با بعمره
 پیش آمد نگذاشتند - میرزا حیدر در عهد جهانگیری بمنصب
 پانصدی مدد و پنجاه هزار رسیده بود - چون سرور فرمانروائی
 هندوستان به وجود زبیده نمود صاحب قران ثانی زیبا و
 زینت دیگر پذیرفت بمراعات دیرین دردمانش او را بمنصب
 هزاری در مدد سوار کامیاب عاطفت فرمود - سال چهارم ازین
 بهمنجی سرا در گذشت - پسرش میرزا نوذر بدستگیری طالع
 (۲) نصف (ج) و کار طلبیها یکتا و بے نظیر بود - (۴) نصف [ج] بنام او •

ارجمند معمول الطاف خسروانی گشته در سال هجدهم بمنصب
 در هزاره در هزار سوار سر بلندی یافت - و در سال نوزدهم
 باضافه پانصدی و خدمت قوش بیگی مباحثات اندرخت -
 و در همین سال پانصدی دیگر یافته بدایه سه هزاره مرتقی
 گشت - از آنجا که عذایت بهانه جو ست سال بیست و دوم
 در جشن وزن شمعیه او را بمنصب چار هزاره سه هزار سوار
 بلند رتبه گردانیدند - و در اولین یساق فندهار به همراهی
 شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر سرداری فوج دست چپ
 بدر مفوض بود - و در تقسیم ملجار محافظت عقب کوه
 چلرنیه بار و برادرش میرزا سلطان لغویض یافته مصدر
 خدمات گردید - و در سال بیست و سیوم از تغیر اعتقاد
 خان بهرامی مضاف صوبه اوده بتیول یافته به بند و بست
 آن مرخص گردید - و پستر بفوجداری ماند سر برافراخت *
 چون از متداد بیماری و ازمان مرض از کار مانده بود
 (چنانچه بحفظ تیول خود هم نمی توانست پرداخت) در
 سال بیست و ششم از نوکری معاف داشته هی هزار (دیهه
 سالیانه مقرر گشت - و حکم شد همچنان (که میرزا مراد
 التفات خان پسر میرزا رستم فندهاری عم پدرش در پتنه
 بگوشه انزرا می گذراند) او نیز آنجا بسر برد - مشار الیه

بعد از چندی از پنهان به مستقر الخلفاء اکبر آباد آمده برسم
گوشه نشیمنی به فراغت و آسودگی شایسته بروز می رسانید . در
سال هفتم عالمگیری سنه (۱۰۷۴) هزار و هفتاد و چهار
هجری باجل طبیعی در گذشت . میرزا معروف باد دمی
بود . هرچه آمده برافشاند . اما اکثر بحال محتاجان
پرداخته . این بیت در نگین خود بطریق جمع گنده بود .

* بیت *

* نودر مسکین اگر زر داشته *

* بینوایی در جهان نگذاشته *

* میرزا ابرالمعالی *

پسر میرزا دانی مشهور است (که بلافی بیگم صبیح شاهزاده
دانیال در خانه داشت) . مشارالیه بعد فوت پدر از اصل
و اضافه بمنصب هزاره چهار صد سوار سرافراز گردید . در
سال بیست و ششم جاس اعلی حضرت بمنصب در هزاره
هزار را پانصد سوار و جاگیرداری و فوجداری هیوستان قارک
عزت برافراخت . پستری پانصد سوار دیگر اضافه یافته در سال
می و یکم از انتقال سواران خان مشهدی بفوجداری ترمه
مضاف صوبه بهار کامیاب اعتبار گردید . پس ازان [که
برالعجبیهای دربار سلطنت اعلی حضرت از انتظام افکنده
بدستان سراجی نفاق ابدی خلافت انواع تخیل بمهمات ملکی

راه یافتند : کار بنزاع و جدال کشید و دارا شکوه (که رتی و فتق
فرمانروایی بدست افتدار خود داشت) از مقابل عالمگیری
هزیمت خورده راه فرار سپرد . و ظاهر محقق الخلافه
بوزرد باب عالمگیری زینت پذیرفت [باقتضای عقل
مصلحت سانج از عظام امور اول کارے (که پیش نهاد
عالمگیری گشت و هر جمیع مهمات مقدم داشتند) این بود
که قصبة مونگیر با صوبه بهار و یقنه (که همیقه شاهزاده
شجاع آرزوی آن داشت) از حضرت اعلی بمبالغه تمام برای
او گرفته ضمیمه ملک و صیغ بنگاله گردانید . و باین تدبیر از
جانب او را پرداخت . لهذا سایر جاگیرداران و فوجداران آن
صوبه کام نا کام بوی گردیدند . میرزا ابوالمعالي نیز ضرورت
بمراعات تن داد . شجاع (که سابق از عناد دارا شکوه در
نواحی بنارس شکست پذیرفته فتورے بحالش راه یافته بود)
از هزیمت دارا شکوه و تفویض ولایت بهار منت پذیر گشته
شکرگزاری را مرتبه بلند تر نهاد . اما دران هنگام (که الویة
عالمگیری بتعاقب دارا شکوه متوجه پنجاب گشت . و اتمام
آن مهم بقیاس و تخمین بهادر و دراز افتاد) شجاع از
آرزوی زیاده طامعی انتهاز فرصت نموده راییت عزیمت بصوب
آله آباد افراشت . ازین آگهی خلد مکان دست از دنبال
دارا شکوه باز داشته عنان معارفت بقصد محاربه شجاع

منعطف ساخت . پیش ازان (که تقارب و تلاقی فریقین دست دهد) میر ابوالمعالی برهبری سعادت از لشکر او دست ارادت به درگاه عالمگیری آورده دولت زمین بوس دریافت - و بعزایت فیل و انواع عطایا و خطاب میرزا خانی و انعام سی هزار رپیّه و باضافه هزار بی پانصد سوار به منصب سه هزار بی در هزار سوار مشغول مرام گوناگون گردید - و پس از فرار شجاع و تعیین شاهزاده سلطان محمد بتگامشی او خان مذکور نیز ضمیمه کومکیان شاهزاده گردید .

و پستر بفوجداری در بهنگه موبه بهار می پرداخت . در سال ششم حسب الحکم با آله دردی خان فوجدار گورکهریز پیوسته بمالش زمیندار مورنگ (و آردن - و دران حدود سنه ۱۰۷۴) هزار و هفتاد و چهار مهری باجل طبیعی روزگار حیاتش مهری شد . پسرش عبدالواحد خان در سال بیستم و دوم بخطاب خانی صرغرازی یافت . و در محامره حیدرآباد نیکو خدمتیا بتلاشهای نمایان بجا آردن - برگشته

انهل مالوه (که از زمان میرزا والی باین سلسله تنخواه است) بهاگیر مشار الیه و پس ازو برلادش تا حال مقرر بود - هنگام (که مرهه موبه مالوه را یکسر بتصرف آردن) آنها را بیدخل نمود - نبیره او خواجه عبدالواحد خان خواجه همت بهادر است (که در نمل نظام الماک امف جاه بدکن رسید) -

(باب المیم) [۵۶۰] (مآثر الامرا)

چون نوبت ریاست به ملابت جنگ رسید بخطاب جد خود
و رفته رفته بمنصب عمده و خطاب امین الدوله بهادر سیف
جنگ و دیوانی سرکار عالی جاه خلف نظام الدوله آصف جاه
ترقی کرده مطابق سنه (۱۱۸۹) یک هزار یکصد و هشتاد
و نه هجری با باختر سرا گذاشت - در پاس آشنائی
(۲)
بے مثل بود *

• محمد صالح ترخان •

پسر دوم میرزا عیسی ترخان است - در سال بیست و
چهارم شاهجهانی پدرش از فوجداری سورتیه طلب حضور
گردید - و نظم سرکار مذکور بالاصالة بمشارالیه تفویض یافت -
(۳)
و چون در همین سال والد بزرگوار او در گذشت او باضافه
پانصدی بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار چهره امتیاز
برافروخت - و در سال سی ام بخدمت فوجداری و تیولدار
سیوستان از تغیر میرزا ابوالمعالی و افزونی پانصد سوار
بمنصب دو هزاری دو هزار سوار تارک افتخار برافروخت *
اتفاقاً دران هنگام دارا شکوه از تعاقب افواج عالمگیری
هیچ جا مجال اقامت نیافته بعزیمت تنه خود را بسمت
سیوستان کشید - و صف شکن خان داروغه توپخانه عالمگیری
(که بتعاقب او مامور بود) نیز پاشنه کوب در رسید - درین

(۲) نسخه [ب] بے بدل بود - (۳) نسخه [ج] بالاضافه *

اذا نوشته محمد صالح بخان مذکور رسید . که دارا شکوه
 به پنج گروهی قلعه رسیده . باید که شما خود را زود رسانید
 و کشتیهای خزانه او را سد راه شوید . خان مزبور محمد
 معصوم خویش خود را با لشکر پیش فرستاد که از کشتیهای
 دارا شکوه گذشته بر کنار دریا مورچال سازد . و خود شبداشب
 کوچ نموده از محاذی لشکر دارا شکوه دور کرده گذشته مترصد
 کشتیهای غنیمت نشست . و خواست که از آب گذشته بدفع
 اعدای پردازد . چون کشتیهای مخالف پیش آمده مانع
 رسیدن کشتیهای خان مذکور بود به محمد صالح پیغام نمود
 که ازان طرف کشتی بفرستد . و خود نیز شرایط ممانعت
 بتقدیم رساند . چون کوکه زان دارا شکوه در خانه محمد صالح
 بود اصلا توفیق خدمت نیافت . بلکه هوا داری او بخاطر
 رسانیده بخان مزبور پیغام داد که ازین کنار عمق آب تا
 کمتر است . ازان کنار آب عبور خواهد کرد . صف شکن خان
 رامین انکاشته بالضرور از آب عبور ننمود . و فردای آن از
 اثر گرد و غبار آن روی آب ظاهر شد که دارا شکوه کوچ
 کرد . و مخالفان کشتیها را از همان طرف بردند . ازین جهت
 (که چنین قابوی فتح بکم بازی محمد صالح باطل گشت)
 مورد عتاب خسروانی گردیده از منصب و خطاب برطرف

(۲) نمط [ج] مذکور - (۳) در اصل [ب] حرف [و] نیست .

شد . و باز در سال دوم عالمگیری بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار بحال گشت . و بهمراهی بهادر خان بجهت مالش
بهادر بچکوتی^(۲) (که در حوالی بیسواره سر فساد برداشته بود)^(۳)
تعیین گشت . و پس ازان تعیین یساق دکن گردیده بهمراهی
میرزا راجه جی سنگه در تسخیر قلاع سیوای بهونسله و تلخت
و تاراج ولایت او کمر خدمتگاری محکم بست . و تاریخ فوتش
بنظر نیامده . پسرش میرزا بهروز پانصدی شاهجهانی بود *

• ملا احمد نایته •

قوم نوابیت نوآمد اند از شرفای عرب . گویا همین لفظ
نوآمد بکثرت استعمال نوابیت شده . و صاحب قاموس نوشته^(۴)
النَّوَابِيَّةُ الْمَلَاهُونَ فِي الْبَحْرِ - الْوَاحِدُ نَوَابِيَّةٌ - و ظاهر است
که نوابیت موافق قاعدۀ تصریف جمع نایت یا نایته است .
و نوابی غیر نوابیت باشد . پس عوام الناس که نوابیت را
ملاهین گویند و سند از قاموس گیرند در غلط افتاده اند .
گویند حجاج بن یوسف ظالم مشهور از روی عناد باستیصال
اشراف و اعیان همت گماشته بهیارے از ملحا و علما را بتیغ
بیداد گذرانید . ناگزیر مردم از مهر خوفش جلاے وطن
اختیار نموده هر جا مامنی یافتند خریدند . جمعی از بنی قریش

(۲) نسخۀ [ج] بچکوتی . (۳) نسخۀ [ج] سر بفساد برداشته بود .

(۴) نسخۀ [ج] نوشته ده النوابی الخ .

در سنه (۱۵۲) یکصد و پنجاه و دوم هجری از مدینه طیبه هجرت کرده بجهاز برآمدند . و در سواهل بحرهند متعلق ولایت دکن (که موسوم به کوکن است) فرود آمده توطن گزیدند . و بهرور ایام و دهور اعوام کثرت تشعب و تفرق راه یافته اماکن و مواضع آن ناحیه را فرورگرفتند . و برای شناسائی هر فرقه را باندک ملابست با چیزی نسبت بآن چیز ملقب ساختند . غریب لقبها درین گروه شایع است *

ملا احمد صاحب فضل و کمال و از ارباب علم و دانش بود . بیادری طالع مورد التفات عالی شاه والی بیجاپور گشته در کمتر زمانی بجهوهر عقل و رای صواب اندیش رکن دکن و مدار مهم سلطنت او گردید . و پس از چندی بذکر جهت از رفاقت عادل شاه دل برداشته شد . با آز و بندگان چشم او را از حق بینی پوشیده خود را برتر از نوکری بیجاپوریه انگاشته سودای ملازمت عالمگیری در دیگ هوس می پخت . و انتهاز فرصتی می جست . تا آنکه در سال هشتم میرزا راجه جی سنگه بعد از کفایت مهم هیوا با اشکر گران بتاخرت ولایت بیجاپور تعیین یافت . عادل شاه بملاحظه سوابق هرایم و تقصیرات خویش از گران خواب غفلت

(باب المیم) [۵۶۳] (مآثر الامرا)

بیدار شده ملا را (که بصمت فهمیدگی و کار دانی از سایر
امرای بیجاپور امتیاز داشت) بجهت اصلاح کار و تمهید مراسم
اعتذار و تجدید مراتب قول و قرار نزد راجه فرستاد . ملا
(که در بزموت حصول دیوبین آرزوی او صورتی بصمت) چنین
تقریب را مغنم شذاخته در پای قلعه پورندهر سنه (۱۰۷۶)
هزار و هفتاد و شش هجری براجه بدوست - و باظهار مکنون
خاطر خویش پرداخت . و چون این معنی به پادشاه ظاهر
شد فرمان طلب بقام مشارالیه صادر یافته بعاطفت خسروانه
غایبانه او را بمنصب شش هزاری شش هزار سوار سرمایه
افتخار بخشید . گویند بمیرزا راجه ایما شده بود که ملا بعد
رسیدن حضور بخطاب سعد الله خان و در خور استعداد
بخدمت عمده سرافرازی خواهد یافت *

بالجمله راجه بموجب حکم در لک روپیه بار و پنجاه
هزار روپیه پسرش از سوکار والا داده (دانه درگاه سلطانی
گردانید . موهی الیه بر وفق قسمت و اقتضای تقدیر) که
هیچکس را ازان چاره و گزیر نیست (در راه کوفت خاک گشته
(چون باحمدنگر رسید) از جام اجل شربت ناکامی چشید -
و ظاهر است که چون حق نمک قدیم را منظور نداشت
از دولت نو نیز کامیاب نگردید - پسرش محمد اسد بر طبق
منشور پادشاهی بحضور شتافته در آغاز سال نهم دولت

زمین بوس دریافت - و بانواع عطایا و منصب هزار و پانصدی
 هزار سوار و خطاب اکرام خان سر عزت برافراخت - و ملا
 یحیی برادر خرد ملا احمد (که پیش از التجا و رجوع
 برادر کلان بقلاذری بخت سعید در سال ششم از بیجاپور
 روی نیاز بدرگاه عالمگیری آورده بمنصب دو هزار
 سوار سرافرازی یافته) تعیین دکن گردید - و بهمراهی میرزا
 راجه در تلخت و تاراج ولایت بیجاپور طریق نیکو بندگی
 می نمود - پس ازان خطاب مخلص خانی اختصاص یافته
 در اورنگ آباد می گذرانید - پسرش زین الدین علی خان و
 خویش او عبد القادر معتبر خان هر یک بمنصب مناسب رسید *
 چون فوجداری کوکن بمعبر خان ^(۲) تعلق گرفت مشارالیه
 از روی حزم و هوشیاری چنان به بند و بست آن آله (که
 موطن و ممکن فرقه ضالّه مرهقه است) پرداخت که نقش
 عقیدت و کارطلبی خویش در پیشگاه خلافت درست ساخت -
 غریب اعتباری بهم رسانیده بود که ساخته و پرداخته او همه
 منظور می شد - و باعتبار کارهای دست بسته او (که
 پادشاه ازان ناهیه فتنه خیز خاطر جمع داشت) مکرر فرمود
 که مثل معتبر خان نوکر باید - بعد فروش (که بهر
 نداشتن - مگر ابو محمد خان نام پسر یکی از خویشان

(۲) نسخه [ج] به معتبر خان تفویض یافت *

(باب المیم) [۵۶۶] (مآثر الامرا)

خود را بفرزندی گرفته بود (تعلقه او به زین الدین علی خان
(۲) خسر پوره اش تفویض یافت و مدتی گذرانید - و باز در عهد
خلد مکان مرتبه ثانی تعلقه مذکور یافت - و در مبادی
سلطنت فرخ سیر حیدر قلی خان خراسانی بدیوانی دکن
ممتاز گشته به اردنگ آباد رسید - از آنجا (که اقتدار و تسلط
او از دیوانیان هزار و یک افزون بود) با خان مذکور در
سر زر خالصه (که متصرف شده بود) پیچید و خفت ها
رسانید . و در اوایل صوبه داری حسین علی خان امیر الامرا
به آرکات نزد سعادت الله خان نایب شتافت - او بنابر
(۳) هم قومی و رعایت خاندان قدیم و رئیس زادگی در دوش را
باعزاز تلقی نمود - خان مذکور باعانت آن بزرگ منش بقیه
عمر را به آسودگی بسر برد - پسرش نیز خطاب پدر یافته در
کرناتک است - حویلی ملا یحیی از مشاهیر امکنه قدیمه
اردنگ آباد بود - چون پیوسته بمکان حکام نشین است آصفجاه
در ابتیاع آن به سعادت الله خان اشاره نمود - او هبه نامه
برضامندی در نه درست کرده فرستاد *

* مخاص خان قاضی نظاما کرهردوی *

ابتدا به لازمیت فردوس آشیانی پیوسته بذوکری پادشاهی

(۲) نسخه [ب] او مدتی گذرانید - (۳) نسخه [ج] هزار و یک بود بلکه

افزون - (۴) نسخه [ج] سعادت الله خان نایب *

افتخار یافته سال بیستم به بخشیدگی بلخ تعیین شد . سال
 بیست و یکم به بخشیدگی و وقایع نویسی موبه کابل چهره
 امتیاز برافراخت . و سال بیست و چهارم داروغگی توپخانه
 موبه مذکور انضمام پذیرفته باضافه منصب سرباند گردید .
 سال بیست و پنجم دیوان موبه دار الخلافه شد . سال بیست
 و ششم در رکاب محمد دازا شکوه به عراق قندهار دستوری
 پذیرفت . سال بیست و هفتم به بخشیدگی شاگرد پیشه
 کام دل برگرفت . سال بیست هشتم به همراهی سعدالله خان^(۲)
 بتخریب قلعه چتور گام جلالت پیش گذاشت . پستور باتفاق
 خایل الله خان بخشی راتعه نویس فوج همراهی خان مزبور
 قرار یافته بر سر مرزبان سری نگر رفت . سال سی ام بامینی
 داغ قامت قابلیت آراست . و پستور تعین دکن گشته سال^(۳)
 سی و یکم برای وصول پیشکش عادل خان عزیزمت بیدجاپور
 نمود . تا سال سی ام فردوس آشیانی بمنصب هشت مدی
 دو صد سوار رسیده . پس از آن که سلطان محمد اورنگزیب
 بهادر از دکن (رأه مستقر الخلافه شد) از دامن جانفشانی
 بر کمر زده از اعلی و اضافه بمنصب هزار و پانصدی دو صد
 سوار و خطاب مخلص خان لوی ارتقا برافراخت . و
 در جنگ مهاراجه جسونت سنگه و مضاف ازل دازا شکوه

(۲) نسخه [ب] به راه - (۳) نسخه [ج] بر آراست

(باب المیم) [۵۶۸] (مآثر الامرا)

(۲) در رکاب بادشاهی بوده - بعد معاودت از ملتان به اکبرآباد رخصت یافت - و بموجب حکم کومکیان صوبه مذکور را همراه شاهزاده محمد سلطان بقدرغن برآورده باز بحضور رسید - و چون در نبرد دوم دارا شکوه بادشاه شایسته خان ناظم صوبه اکبرآباد را همراه گرفت نظام صوبه مزبور به نامبرده مفوض شد - سال دوم برطبق حکم به بنگاله شتافته با خانخانان شریک گردن گردید - سال سیوم حراست اکبرنگر بار تفویض یافت - سال هفتم بر وفق طلب به پیشگاه سلطنت رسیده احراز ملازمت نمود - و سال نهم از امل و اضافه بمنصب دوهزاری رسید سوار بر نواخته همراه سلطان محمد معظم ابتدا بدارالسلطنت لاهور و پس از معاودت بالکۀ دکن تعیین گشت - پس ازان احوالش بنظر در نیامده *

* میرزا راجه جے سنگه کچھراہہ *

پسر راجه مها سنگه است - چون پدرش فوت شد او حسب الطلب بملازمت جنف مکانی رسیده سال دوازدهم جلوس در سن دوازده سالگی بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار و عنایت یک زنجیر فیل سرفراز گشت - پس ازان همراه سلطان پرویز بتعیناتی مهم دکن نامزد شد - و بلاضافه های متواتره صاحب منصب عمده گردید - بعد ارتحال

(۲) نسخه [ج] بود - (۳) نسخه [ب] بر نواخته شد - و همراه الخ *

آن پادشاه (چون خانجهان لودي بمصوبه دکن علم مخالفت برافراشته بصوبه مالوه رفت) او (که بناچاري با وی طريق موافقت مي پيمود) بعد شنیدن خبر (سیدن موکب ظفرکوکب فردرس آشياني باجمير جدا شده بوطن گاه خویش شتافت - و ازانجا سال اول جلوس بحضور رسیده باضافه بانصد سوار بمنصب چهار هزارى ذات و سه هزار سوار و عطای عام و نظاره بلند اندازه گشت - و باتفاق قاسم خان جوینی بتنبیه متمردان مهابين (که برگشته ايست از سرکار آگره) دستوري يافته تنبيه شايسته نموده برگردید - و (چون در همين سال نذر محمد خان والی باغ سلسله جانبان فساد گردیده بصوبه کابل درآمده شهر را محاصره نمود و مهابيت خان خانخانان بمالش او مقرر شد) نامبرده نيز با خان مرزبور تعين گشت - و سال دوم باتفاق خواجه ابوالحسن تربتي بتعاقب خانجهان لودي مامور گردید - و سال سيوم با شايسته خان بتنبیه خانجهان لودي و تخريب ملک نظام الملک دکني قرار يافته باضافه هزار سوار بمنصب چهار هزارى چهار هزار سوار سرتقي گشت - و چون سيد خانجهان بارعه را بذابريه ي بحضور طلب داشتند هرايی فوج اعظم خان بوسه تعلق گرفت - و در جنگ بهاتوري و تاخت پيتهه و قصبه پرينده

(باب المیم) [۵۷۰] (مآثر الامراء)

مصدر ترددات شایسته شد . و سال چهارم با یمین الدوله
(که بتخریب ملک عادل شاه نامزد گردیده) تعیین شده
در طرح دست چپ جا داشت . و همراه وی آمده حصول
آستان بوس نموده . و پستو رخصت وطن یافته . سال ششم
بعثت خلافت خود را رسانیده در روز جنگ فیلان (چون
فیله بر شاهزاده اورنگ زیب حمله نمود) راجه اسب برز
تاخت . و از جانب راست برجه انداخت . و اواخر
همین سال همراه سلطان شجاع بهمیم دکن رخصت یافته .
سال هفتم با خانزمان برای سوختن علف کر و پریندا مامور
گردید . و در اثنای محاصره قلعه مذکور و در اردن کبی
وقت مراجعت (که با غنیم زد و خورد متواتر در داد)
راجه مزبور قدم همت دریغ نداشته بر مجال خود را رسانیده
خدمات پهنانیده بجا آرد . و چون سال هشتم صوبه داری
بالاکهات (که عبارت از سرکار دولت آباد و احمد نگر و غیره
باشد) بخانزمان مفوض شد او بتعییناتی خان مذکور مقرر
گردید . و در همین سال باضافه هزاره ذات بمنصب
پنج هزاره چهار هزار سوار کام دل برگرفت . بهتر در پیشگاه
سلطانی آمده استسعاد ملازمت یافت . سال نهم همراه
خاندوران بهادر بتادیب ساهو بهونسله دستوری پذیرفت . سال
دهم جبیه عقیدت را بشرف حضور نور آکین ساخت . و چون

در مهم دکن کارهای دست بسته از بظهور آمده بود بادشاه
 از در عافیت بدرحمت خلعت خامه برنواخته او را
 بوظیفش ابذیر^(۲) مرخص فرمود که چندی بر آساید - و سال
 یازدهم باز جبهه سالی آستان خلافت گشته همراه سلطان
 شجاع (که پس از سپردن علی مردان خان قلعه قندهار را
 بارلای دولت نظر با احتمال آمدن شاه مغی بکابل رخصت
 شده بود) متعین گردید - و سال دوازدهم حسب الحکم بحضور
 آمده بعزایت مالایه مرورید و قبل از حاقه خامه و خطاب
 میرزا راجه مفتخر گشت - و سال سیزدهم بدستوری رطن
 چهاره شادکامی برافروخت - سال چهاردهم باستلام سده سغیه
 فایز گردیده با سلطان مراد بخش بصوب کابل تعین گشت -
 در سال پانزدهم بهمراهی سعید خان جهت تسخیر حصار مؤ
 [که متعلق براجه جگت سنگه بن راجه باسو^(۳) و نامبرده
 بغی درزیده) بود [راهی شد - و پس از وصول بنواهی
 قلعه مذکور (چون محاصره بامتداد انجامید - و حکم یورش
 صادر شد) راجه مذکور پیش از دیگران بعقله در آمد -
 و در جلدی این تردد بمنصب پنجهزاری پنج هزار سوار
 دو هزار سوار در اسبه سه اسبه درجه پیمای اعتلا گشت -

(۲) نسخه [ج] ابذیر - (۳) نسخه [ب] راجه باسو بود - و نامبرده

باب المیم) [۵۷۲] (مآثر الامرا)

و محافظت قلعه مذکور بموده از تفویض یافت - پس
ازان (که مفع جرایم راجه جگت سنگهه بوقوع آمد) راجه
مزبور بحضور رسیده در همین سال بخلعت خامه و جمدهر
مرصع با بهول کثاره و اسب از طویلۀ خامه با یراق طلا و فیل
از حلقۀ خامه سر بلند گردیده بهمراهی شاهزاده دارا شکوه
بجانب قندهار نامزد شد - و سال شازدهم شرف آستان بوس
حامل نموده رخصت وطن یافت - و سال هفدهم در اجمیر
بملازمت پیوسته پنج هزار سوار سپاه خود را بنظر در آورده
بدستوری وطن خوشدل گردید - و سال هجدهم (چون
موبه داری دکن به خان دران منوض گردیده بود - و خان
مزبور جهت مشارکت طاب حضور گشت) حکم قضا توام بنام
راجۀ مذکور صادر شد - که از وطن بدکن رفته تا رسیدن
خاندوران محافظت آن ملک نماید *

و چون خان دران رخصت شده در لاهور بساط حیات
در نوردید خلعت استقلال بر ارجۀ مذکور ارسال یافت - و سال
بیستم حسب اطاب از دکن بحضور آمده به تلقیم سده
خلافت سر بر فراخت - پس ازان همراه شاهزاده اورنگ زیب
بیساق بلخ ماهر گشت - و چون موبۀ مذکور حسب الحکم
سپرد نذر محمد خان شد هنگام مراجعت سرداری جرانغار
بنام راجۀ مزبور تقرر یافته - و سال بیست و دوم هزار

(مائرا لاورا) [۵۷۳] (باب المیم)

سوار تابین از دو اسبه سه اسبه مقرر شده از اصل و
اضافه بمنصب پنجهزاری پنج هزار سوار سه هزار سوار دو اسبه
سه اسبه نامیه عزت برافروخته با شاهزاده اورنگ زیب
بهم قندهار تعیین گردیده - و بسرداری برانگار اواس
مباهات برافراخت - و چون تسخیر قندهار صورت نیست
و شاهزاده طاب حضور گردید مشار الیه نیز سال بیست
و سیوم عازم بارگاه سلطنت گردیده دولت باز یافت - و
اواخر همین سال برخاست وطن نوازش پذیرفته به تنبیه
فساد پیشگان کامان پهازی (که مابین مستقر الخلافه اکبر آباد
و دار الخلافه شاهجهان آباد واقع است) مامور شد - و چون
بعرض رسید (که راجه بعد رسیدن وطن قریب چهار هزار
سوار و شش هزار پیداده تفنگچی و تیرانداز فراهم آورده
بمحال مذکور در آمد - و بقطع جنگل پرداخته بسیاری از
فدنه پزوهان را قتل و اسیر ساخته مواشی بسیار بدست
آورد) یک هزار سوار دیگر از تابین از دو اسبه سه اسبه
ساخته منصب از اصل و اضافه پنجهزاری پنج هزار سوار
چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر شده برگشته خاں کلیانه
(که جمع آن هشتاد و یک است) در طاب این اضافه
مغایب شد - و سال بیست و پنجم حسب الطاب بحضور
آمده با شاهزاده اورنگ زیب بهم قندهار تعیین گردیده

(باب المیم) [۵۷۳] (مآثر الامر)

سرداری فوج هراول بزام او قرار گرفت - و بعطای خلعت
خاصه و اسب از طوبله خاصه با زن طلا و فیل از هلقه خاصه
مورد مراحم گشت *

چون فتح قندهار ملتوی ماند سال بیست و ششم هنگام
(که فردوس آشیانی در کابل بود) بهر اندروز ملازمت گشته
در همین سال همراه سلطان سلیمان شکوه (که صاحب صوبه
کابل گردیده بود) متعین شد - و پستو بهمراهی بادشاهزاده
دارا شکوه به یساق قندهار مامور گردیده (چون مقدمه فتح
قندهار صورت گرفت) راجه مزبور بحضور آمده سال بیست
و هفتم (خصت وطن یافت - و سال بیست و هشتم با
جملة الملکی سعدالله خان برای منهدم ساختن قلعه چتور
نامزد شد - و سال سی و یکم [چون اخبار براه روی
سلطان شجاع (که بنابر سذوح بیماری اعلی حضرت اکثر
معالجات خالصه را متصرف شده بود) بعرض رسید] او
بلاذالقی سلیمان شکوه و اضافه هزار سوار در اسبه
سه اسبه سربلند گشته با جمعه کثیر بمقابله سلطان شجاع
دستوری یافت - و پس از هزیمت یافتن او غایبانه بالتماس
بادشاهزاده دارا شکوه از اصل و اضافه بمنصب هفت هزار
هفت هزار سوار پنج هزار سوار در اسبه سه اسبه سربلندی
اندوخت - و حمپ الطلب بادشاهزاده روانه حضور شد *

دربن ضمن (که رایات عالمگیری از دکن بحرکت آمده بعد شکست یافتن مهاراجه جسونت سنگه و دارا شکوه باکبر آباد رسید - و از انجا طرف شاهجهان آباد توجه نمود) مومی الیه بذابر شیرفکری از همراهی سلیمان شکوه جدا گشته بملازمت بادشاهی پیوست - و بعنایت محال یک کرور دام در انعام اختصاص پذیرفت - سال اول جلوس خلد مکان با جمع به هشت گرمی خلیل الله خان (که بتعقیب دارا شکوه مامور بود) رخصت یافت *

چون دارا شکوه راه ملتان پیش گرفت مشارالیه در لاهور حسب الحکم متوقف شده دولت باز اندوخت - از انجا (که مدتی بوطن نرفته بود - و تعب یساق ها بے در پے کشیده) اجازت موطن حاصل کرده بعد جنگ شجاع بحضور آمد - و در جنگ دارا شکوه (که متصل اجمیر (۲) داد) مصدر تردد شده پس از هزیمت او با جمعی بنعانب مامور گردید - و سال چهارم بانعام محال بجمع (۲) یک کرور دام سوای انعام سابق چهارم امتیاز افروخت - و سال هفتم به تذبیه سیوا بهونسله [که باعتماد حصون حصینه مثل پوزندهر گدده وغیره متعلقه مریه ادرنگ آباد (که از عهد سلاطین نظام شاهیه در تصرف داشت) عام خود سوری افراخته بره زنی و قطاع الطریق

(۲) نصف [۵] محال جمع یک کرور دام *

می پرداخت - و بمترودین دریا مضرت می رسانید [معین
شد - و پس از وصول بذاحیه مذکور بمحاصره قلعه پورندهر
پرداخته ملک متعلقه سیوا را بپه سپر سم عساکر پادشاهی
گردانیده کار بران مقهور چنان تنگ ساخته که سراسیمه
گشته بملاقات راجه آمد - و بیست و سه قلعه بسرکار گذاشت -
چون این معنی بمجامع سلطانی رسید در هزار سوار از
تابینانش دو اسبه سه اسبه قرار یافته از اصل و اضافه
بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار در اسبه سه اسبه
درجه اعتلا پیمود - و سال هشتم بتخریب ملک عادل خان
(که در سال پیشکش مقرری تمهل می ورزید) مجاز شد -
و برطبق حکم کمر همک چست بسته بهینت مجموعی تا
قریب بیجاپور رفت - و در عزمه مصافحت در قتل و اسر و
غارت و تالان دقیقه فرد گذشت نکرده انثر اماکن متعلقه
عادل خان را بتصرف در آرد - چون کم یابنی غله و چاره
بران نواح روداد باقتضای مصافحت باراد این (که سبک بار
گشته بعزیمت گوشمالی دکنیان پردازد) ازان نواح برگردیده
داخل ملک پادشاهی شد - و درین رفت و آمد متواتر با
افواج دکن (که بطور تزاری جنگ می نمودند) زد و خورد
می شد - راجه بذات خود سعی و تلاش مردانه و حزم
و احتیاط سردارانه بتقدیم رسانید - پس ازان (که موسم

(مائلا مرا) [۵۷۷] (باب الميم)

برشکال قریب شد) و منشور پادشاهی متضمن این (که
 چهارنی در بلده اردنگ آباد نماید) صدر یافت راجه ببلده
 مذکور (سید - و پستور بوزد فرمان طالب عازم حضور گردید -
 سال دهم مطابق سنه (۱۰۷۷) هزار و هفتاد و هفت هجری
 بعد وصول به برهانپور رخت زندگی بر بستم - بحسن تدبیر
 و سنجیدگی فکر موصوف بود - سپاهی گری را با سرداری
 فراهم داشت - با مزاج زمانه شناسا و بادیشه وقت آشنا -
 ازینجاست که از ابتدای دولت تا انتهای زندگی بآبرو
 بحر برده - و همواره ترقیات روز به بافته - پسرانش راجه
 رام سنگهه و کیرت سنگهه - احوال هر دو عللحده ثبت
 شده - بیدون احاطه اردنگ آباد غرب ریه پوره بنام او
 آباد است .

* محمد قلی خان نر مهلم *

نیتوجی بهونسله است (که قرابت قریب با سیوای
 مشهور داشت - و سرآمد اعیان دولت او بود) - چون
 بحسن سعی میوزا راجه جی سنگهه در سال هشتم عالمگیری
 سیوا بشاهراه اطاعت و بندگی پادشاهی (و آزد و بسرش
 سنبها جی) (که طفل هشت ساله بود) در سالک بذهاه
 درگاه منتظم گشت بقرار آن (که او همراه راجه باشد - و

(۲) نسخه [پ] آخدا بود - (۳) در نسخه [ج] حرف [واد] نیست .

سپاہ و اوکرائش بمراسم خدمت قیام نمایند - و سیوا خود نیز دران حدود اگر مهمی اتفاق افتد کمر خدمت هر میان جان بسته لوازم بندگی بجا آرد) دران هنگام نیتوجی (که معتبر و سر لشکرش بود) بر طبق تجویز میوزا راجه بمنصب پنج هزاری سر افتخار بارچ سماک رسانید - و (چون راجه پس از فراغ مهم سیوا بتاخذت ولایت بیجاپور مامور گردید) در مبادی آن یساق نیتوجی بسرکردگی فوج سیوا نیکو خدمت بها بتقدیم رسانید - و در گرفتن قلعه منکل بیره و دیگر گدھای سرحد ولایت بیجاپور به تنھا مصدر تردد و تلاش گشته آنها را از دست عادل شاهیه انتزاع نموده تھانہ نشین بادشاھی گردانید *

و (چون قصد محاصره بیجاپور مرکوز خاطر راجه نبود و ادوات قلعه گشائی همراه نداشت) از پنج کزہی بیجاپور عیان عزیمت را بجانب مالش سران بیجاپور (که بملک پادشاھی در آمده غبار شورش انگیزخته بودند) انعطاف داد - و سیوا را بطرف قلعه پرنالہ (که از اعظم قلاع عادل شاه بود) گھیل نمود - تا مخالفان مذہذب خاطر گشته برخیزان سممت روانہ شوند - و اگر میسر آید قلعه مذکور را مستخر سازد - سیوا بپای قلعه مذکور رفته با سپاہ خویش

(۲) نسخه [ب] منکل و بیرہ - (۳) نسخه [ج] برانگاختہ بودند .

بران یورش برد - محصوران (چون خبردار بودند) آماده مدافعت و پیگار گشتند - سیوا جمع را از مردم خود ضایع ساخته ناکام از آنجا بقاعه کهیلنه^(۲) (که بمسافت بیست کرده واقع و در تصرف او بود) رفته قرار گرفت - درین وقت میان او و نیتوجی سر لشکرش بکدورت و ملالت کشید - مشار الیه جدائی گزیده به بیدجاپور به پیوست - و باتفاق سران آن دیار در مملکت پادشاهی دقیقه از شورش انگیزی و فساد فرد نگذاشت - میرزا راجه بمقتضای مصلحت و کار آگهی باستمالت و تالیف قلب او بتزگی پرداخته بجاده قوم بنگی رهنمون گشت - از آغاز سال نهم بیماری سخت از کردار نامواب خویش برگشته از خیل مخالف جدا شد و براجه پیوست - و چون راجه عذر معارفت به اورنگ آباد یافت او را در فتح آباد دلاور نگاه داشت *

اتفاقاً درین وقت سیوای مکیدت انتها (که بهر خویش بحضور شتافته بود) از اکبر آباد (که مرکز ریایات پادشاهی بود) از فتنه سرشتی راه فرار پیمود - لهذا براجه فرمان شد که نیتو^(۳) را بحسن تدبیر دسگیر ساخته روانه دار الخلافه نماید - که مبادا عرق شقارتش بجنبش آید و بدان گریز پا گراید - راجه جمع را تعیین نمود که او را با یورش از فتح آباد

(۲) نسخه [ب] کهیلنا - (۳) نسخه [ج] نیتوجی را *

آردده در حوالی بیر حواله دلیر خان (که حسب الطلب
 درانه حضور بود) نمود - خان مذکور از دریای نریده بموجب
 یرلیغ بجانب چانده متعین گردید - و از بدرگاه^(۲) والا
 رسیده به فدائی خان میر آتش سپردند - که حوتی از اهل
 توپخانه بحراست او گذاشته از حال باخبر باشد - پس از
 درزی چند بدلایت هدایت تمای قبول اسلام از خاطرش
 سر برزد - چون بوساطت خان مومی الیه داعیه مرفیة او
 بعرض بادشاه حق برزده رسیده پرتو عفو و افضال بر حال او
 گسترده - آن بختمند نیک سرافجام (که عمری بضلالت و
 بت پرستی بسر برده بود) توفیق ادراک شرف اسلام دریافته
 زاریه باطنش از ظلمت شرک پیراسته شد - پس از
 اندوختن آداب مسلمانی و شعار اسلام مطمح انظار مراحم
 خسروانی گشته بمنصب سه هزارگی در هزار سوار و خطاب
 محمد قلی خان و دیگر عطایای بهیه کامیاب اعزاز گردید -
 و پشتر در ساک کرمکیان دارالماک کابل انتظام یافته بعطای
 فیل تارک مباحات افراخت - و به موافقت او کوندا جی عمش
 نیز دریافت سعادت اسلام نموده بمنصب هزارگی هشت صد
 سوار سرمایه جمعیت اندوخت *

(۲) نسخه [ب] و چاره او بدرگاه والا رسید او را بفدائی خان اله *

* میرزا سلطان صفری *

برادر خرد میرزا نوذر قندهاری است - نسبت دامادی^(۲) باسلام خان مشهدی داشت - چون در عهد اعلیٰ حضرت خان مذکور بنظم موبجیات دکن مامور گردید او را بمنصب هزارری چهار صد سوار برنواخته بهمراهی خان مشارالیه مرخص کردند - و پس از فوت اسلام خان بحضور آمده باضافه منصب کام دل اندوخت - و در سال بیست و چهارم از تعبیر میرزا مراد کام پسر عم خویش قوربیگی گردید - و مدتها بدین خدمت پرداخت - چون در سال سی ام شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر بمالش عادل شاه و تخویب ملک او مامور شد و عساکر قاهره بهمراهی معظم خان میر جمله از حضور برسم کومک تعین گردید میرزا سلطان نیز از اصل و اضافه بمنصب سه هزارری هزار و پانصد سوار هر برافراخته^(۳) دستوری یافت - و پس ازان (که فوج کومکی باشاره دارا شکوه معارفت نمود) میرزا که بالتفات سرشار شاهزاده سرخوش نشه اخلاص گشته بود) از خدمت شاهی جدائی نگزیده در اوزنگ آباد فردکش نمود - و چون در همان ایام باقتضای دواعی تدبیر نهضت هندوستان تصمیم یافت شاهزاده محمد معظم را بصوبه داری دکن معین فرمودند - و میرزا را

(۲) نسخه [ج] مهرزا نوروز - (۳) نسخه [ب] دسنوری همراهی یافت •

باضافه هزارى پانصد سوار بمنصب چهار هزارى در هزار سوار بلند پایه گردانیده از بهلمري رخصت اورنگ آباد کردند . که در خدمت شاهزاده ملازم بوده چهره عقیدت را بگلگونه نیکو پرستاري بیدارید - پس ازان (که اعلام دولت عالمگیری از افق خلافت ارتفاع یافت و خار بن فساد اعدا بر کذده گشته که در هندوستان در ظل ظلیل آن برآسود) مشارالیه از دکن بحضور شتافته ناصیه سالی بذکری گردید - و در سال نهم هزار سوار بر منصبش افزوده بهمرائي پادشاهزاده محمد معظم (که بآرازه آمد آمد شاه عباس ثانی بداعیه سپه کشی جانب هند بر جناح سرعت و استعجال رخصت کابل یافته) تعیین گردید - و هنوز شاهزاده از دار السلطنت لاهور پیش نگذشته بود که ایام زندگى شاه فرمانروای ایران بعارضه خناق بانصرام (سید - و در آغاز سال دهم مشارالیه در کاب پادشاهزاده مراجعت نموده بتقبیل سده سلطنت قارک مباحات برافراخت - و درین ایام پادشاهزاده مذکور بنظم صوبه دکن [که حقیقه بان والا مقدار متعلق بود - و از آنکه در اواخر سال هشتم بموجب فرمان طلب به پیشگاه حضور آمد - و باقتضای مصاحبت برآجه جے سنگه (که بهالش عادل شاهیه قیام داشت) تفویض شده بود] دستوری یافت - که بر نهج سابق بایالت آنجا قیام ورزد - میرزا سلطان

نيز خلعت يافته بجاگير مرخص شد . که بند و بهشت آن
نموده از اجا بخدمت پادشاهزاده بدکن شتابد . مومنی اليه
مدتی دران ديار ماند . سال فوتش بنظر نيامده . اما اغلب
در دکن پيمانه زندگيش ابريز گرديد . چرا که مقبره اش
بيرون ادرنگ آباد پيوسته به جی سنگه پوره سر راه قلعه
دولت آباد واقع است . پسرش ميرزا صدرالدين محمد خان
بخشي است که احوال او بزبان قلم گذشته *

* ميرزا مکرم خان صفوي *

مراد نام نام پسر ميرزا مراد التفات خان است (که
بهين فرزند ميرزا رستم قندهاري است) . به بيدوکانی مبيد
عبد الرحيم خانخانان کامياب مراد گشته در عهد جنت مکاني^(۲)
بخطاب التفات خان و منصب در هزاری هشت صد سوار
مورد عذيت شد . و در زمان اعلى حضرت هم مدتی در
بندگی پادشاهي گذرانيد . چون در عرصه تلاش پا پيش
نگذاشت در سال ساردهم از ملازم پيشگي اعراض نموده بهاليدانه
چهل هزار ربيعه موظف گرديد . مدتها در بلاد پتنه گوشه
عافيت گزيده کامرزا امن و امان بود . و ابواب اسودگي
و فراغت بر روی روزگار خود مي گشود . مراد کام بحسن
رشادت و بهين آئين خدمت گزيني قيام داشت . منظور

التفات خسروانه گشته هر آغاز سال بیست و یکم شاهجهانی
از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و خدمت قور بیگی امتیاز
یافت - و سال بیست و چهارم او را از پیشگاه خلافت باضافه
منصب برنواخته بفوجداری لکهنو و بیسواره از تغیر سید
مرتضی خان بلند پایگی بخشیدند - و در سال بیست و پنجم
بفوجداری جونپور از انتقال معتمد خان منصوب شد - و
از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و سه هزار سوار و عذایت
نقاره بلند آوازه گردید - و پس ازان باستان بوس خلافت
رسیده در سال بیست و هفتم بخطاب مکرم خان معزز گشته
رخصت تعلقه یافت - و در سال بیست و هشتم بحضور آمده
میگذرانید - و مجدداً در سال سی و یکم بفوجداری جونپور
مباهی گشت - و چون نیرنگ ساز تقدیر نقش حکم رانی
صاحب قران ثانی از لوحه روزگار محو و ناچیز ساخته رنگ
سلطنت عالمگیری ریخت شاهزاده شجاع (که از آبله ناکمی
خارستان جفا و عذاب دارا شکوه با محمد اوزنگ زیب بهادر
عهد و پیمان موافقت و مصادقت بسته دم یکجہائی میزد
و چون دارا شکوه از مقابل عالمگیری عذاب تاب فرار گشت)
از غایت سرور و ابتهاج بشکرانه و تهنیت پرداخت - و ازین
طرف نیز صوبه بهار را ضمیمه بنگاله بوس ارزانی داشتند -
و از اعلای حضرت نیز درین باب نویسانیدند - شجاع بظاهر

منّت پذير گشته از اکبرنگر بهتند آمد - و در انتهاز فرمت
 نشست - چون خاد مکان بتعاقب دارا شکوه تاخته تا ملتان
 شتافت آن قابو جوی کمین گر توسن عزیمت پیش راند -
 و فوجی بمهرکردگی سید عالم بارهه و حسن خان خویشگی بر
 سر جوانپور فرستاد - مکرم خان قاب ثبات و پایداری در خود
 ندیده بعد انداختن توپ چند و اندک آریزش از قلعه برآمده
 باتفاق آنها در دره منزلی آله آباد از روی اضطرار بشجاع پیوسته
 ضمیمه لشکر او گردید - شجاع در کهجوه روز صف آرایی
 او را بکار فرمائی و سرداری فوج جرانغار برگماشت - در
 عین رزم و پیگار بمشاهده مولک و سطوت عالمگیری و معایذه
 دهن و فتورے (که از احوال شجاع پیدا بود) ازو گسسته
 بموکب عالمگیری پیوست - و بعد از فتح بدستور سابق
 بفوجداری جوانپور دستوری یافت - و در سال سیوم بفوجداری
 اوده مامور گشت - و در سال نهم بوالا منصب پنج هزاره
 بلند رتبه گردید - و در سال دهم بشمول رأفت و کرم ظل الهی
 بخطاب میرزا مکرم خان چهره ناموزی افرخت - و رأیت
 افتخار بارج بلند نامی افرخت - و پس ازان بنابر جهتم
 روزی چند گوشه انزرا برگزید - و در سال دوازدهم بتازگی
 مشمول الطاف خهرودانه گردیده بے یراق آمده ملازمت نمود -
 وادشاه قدر شناس بعطای شمشیر کمر ارادش محکم بست -

و در همین سال سنه (۱۰۸۰) هزار و هشتاد هجری
بعارضه لب شدید از عرصه دنیا ناپدید گردید . طبع موزون
داشت - شعر (ا خوب می گفت - از دست - * شعر *

* شکست شیشه دل‌های بلبلان چندان *

* که پا برهنه صبا جلوه در چمن نکند *

صبیه او را بعد فوتش در آخر سال نوزدهم با ازدواج شاهزاده
معزالدین نخستین خلف شاه عالم بهادر درآوردند - و پس
از فوت آن عقیقه شاهزاده معزی‌الیه را با سید النساء بیگم
دختر میرزا رستم پسر مکرم خان مرحوم در سال بیست و
هشتم عقد بهتند *

* میرزا خان منوچهر *

پسر میرزا ایرج شاهنواز خان بن عبد الرحیم خان خانان
است - یادگار بوده از دودمان بیروم خانیه - چه غیر از این
سلسله علیّه (که احیای نام نیاگان والا شان خود نماید) در
عرصه ناموری نمانده - بمردی و مردانگی و دلیری و دلاوری
(که لازمه خاندان اوست) ائصاف داشت - و با سائی طبع
ادراک بلند و تدبیر درست و کنگاش بجای در قابلیت و
و اهلیمت یگانه بود - بهسبب زخمها (که در جنگ بار رسیده)
اعتیاد بمغیرات و مسکرات کرده - چندان ترقی ننمود - از
دیر باز در کومکیان دکن انتظام داشت - در جنگ بهاتوری

احمدنگر سال نوزدهم جهانگیری (که لشکر خان با امرای بهیار
 بقید ملک عنبر افتاده)^(۲) میرزا منوچهر (که در عنفوان
 شباب و ریحان جوانی بود) نیز زخمهای مؤلم برداشته تن
 باسیری در داد - مدتی در دولت آباد زندانی بود - چون
 دران معرکه مرد آزما مصدر ترددات نمایان شده پس از
 استخلاص جانت مکانی بخطاب میرزا خان و منصب سه هزار
 ذات در هزار سوار و علم و نقاره بر نواخت - و بعد سریر آرائی
 اعلی حضرت بشمول غذاییت خهروانه کام دل اندوخت - و
 در سال ششم بفوجداری سرکار بهراج چهاره عزت افرخت -
 چون سال هشتم نجابت خان بذابر سوم تدبیرش در مهم
 سری نگر مورد عتاب پادشاهی گردید ادرا از تغییر مشارالیه
 بفوجداری دامن کوه کانگره و تنخواه جاگیرش مورد نوازش
 گردانیدند - و در آخر سال نهم از شوریدگی دماغ انزوا
 گزیده مدتی بدستداری جنون بے ساخته از فراز و نشیب
 درگار راست - و پس از افاقه و هوشیاری یک چندی
 بنظم دوبله او دهه پایة عزت برافراخت - و بهتر به تیولداری
 و فوجداری ماند و قیام داشت - و در سال بیست و پنجم^(۳)
 از انتقال احمد خان نیازی بقعه داری احمدنگر دستوری
 یافت - و در سال بیست و هشتم بحکومت ایلچپور سرافراز

گردید . و چون ^(۲) کوکبا زمیندار دیوگنده بعد از سال دهم
بخان دوران نصرت جنگ پیشکش ادا نمود و بعد از پهرش
کیرت سنگه بهرزبانی آنجا رسیده درمے بخزانہ داخل نساخت
شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر صاحب صوبہ دکن در
سال بیست و نهم بر طبق فرمان بادشاهی میرزا خان را
باتفاق هادی داد خان ناظم تلنگانه و جمعه از امرای دکنی
بر سر زمیندار مذکور تعیین نمود . چون خان مسطور
بسرحد آن ولایت رسید آن بومی در اندیش رهائی خود
در پذیرائی احکام بادشاهی دیده از در عجز و استکانت
در آمد . و ناچار میرزا خان را دیده ادای بقایای پیشکش
ساتات تا آخر سال مرقوم قبول نمود . میرزا خان خاطر
ازان هم را پرداخته مرزبان مزبور را با بیست زنجیر
فیل (که سوای آن در تصرف نداشت) بخدمت شاهزاده
آورد . و سال سی ام در یساق گلکنده در رکاب شاهزاده
مصدر نیکو خدمتیا گشته ملجاری شمالی قلعه در عهد او بود .
مکرر بمالش جسارت کیشان پرداخته باطاعت بهادری پشت
و در گردان می ساخت . بعد مصالحه با سلطان عبد الله
قطب شاه (چون شاهزاده عنان معارت بصوب اوزنگ اباد
منمطف ساخت) از برخست ایلاچپور کامیابی یافت . و با

این نیکو خدمتی و حسن اخلاص در معارک (که آن شاهزاده فتح نصیب را با مدعیان سلطنت اتفاق افتاد) منتظم رکاب ظفر انتصاب نبود - بهین جهت (و شاید سببی دیگر هم باشد) از مبدائی سلطنت خلد مکان از منصب معزول گشته مدتی بزارینه عزلت و خمول بسر برد - آخر بیهمن رسیدن ارادتی (که در خدمت شیخ عبداللطیف برهانپوری داشت) و بادشاه نیز از اخلاص مندان شیخ بود (در سال دهم مورد انظار عنایمت شده بمنصب سه هزار و سه سوار سر بلند گردید - و ^(۲) به تیولداری و فوجداری ایوج شرف دستوری پذیرفت - و همانجا در سال شانزدهم سنه (۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سیوم هجری بساط هستی در نوردید - باغی در برهانپور طرح انداخته بشیخ عبداللطیف گذرانید - و ارادت خاص بشیخ داشت - پسرش محمد منعم رشید و قابل بود - هنگام انتهای اویه عالمگیری از دکن به هندوستان بقصد انزع سلطنت همراهی نموده بمنصب هزار و پانصدی و خطاب خانی وایز گردید - ^(۲) و در جمیع معارک ملتزم رکاب بوده مصدر برد شد - در سال دوم از تغیر داراب خان بقلعه داری احمد نگر هر برافراخت *

(۲) نفعه [ج] سر بلند گردیده به تیولداری برخ *

● مهابت خان میوزا لهراسب ●

(شیدترین پسران مهابت خان خانخانان سده سالار بعد از خانزمان بهادر اوست - در سر آغاز جاس شاهجهانی بمنصب دوهزاری ذات هزار سوار سر امتیاز بر افراخته در تسخیر دولت آباد همراه پدر مصدر کارهای نمایان و ترددات شایسته گردید - و پس از فوت پدر از پیشگاه سلطنت باقتضای خانه زاد پوزی بتدریج ایام به اضافه های منصب برنواخته بخدمت میرتزی اختصاص گرفت - و پستر چندی بفوجداری بهراج مضاف مریه اوده شتافته بضبط و ربط آن ناحیه از قرار واقع پرداخت - و بعد ازان به تیولداری بیانه رخصت یافت - و مکرر بیساق قندهار در رکب شاهزدهای عالی مقدار تعیین گشت - و در سال بیست و چهارم از اصل و اضافه بمنصب چهارهزاری سه هزار سوار سربلند ساخته از تغیر خلیل الله خان میر بخشی گردانیدند - و در سال بیست و پنجم باضافه هزاره ذات و دو هزار سوار بمنصب والای پنج هزاره سوار و از لهراسب خانی بخطاب مهابت خانی چهارم بلند نامی افروخته از انتقال سعید خان بنظم مریه کابل دستوری یافت - و در سال سی ام بنام شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر نظام دکن یولغ رفت - که بجانب بیجاپور (که علی نام

مجهول النسب را عادل شاهیه بفرمانروائی آندیار برداشته اند)
 شتافته نهجی (که مناسب داند) مهم بانجام رساند - و
 بنام مهابت خان نیز منشور مطاع شرف صدر یافت - که
 از اقطاع خود رانۀ دکن گرد - خان مذکور بعد از انفتاح
 قلعه بدر بامر شاهزادۀ والا قدر با فوج جزر بتاخت و
 تاراج نواحی کلیان و گلبرکه رخصت یافته مکرر با سران
 بیجاپور دست بردهای مردانه بکار برد - و بضرب دست آن
 گروه ادبار پزده را آزاره و پراکنده ساخت - و در ایام محاصره
 قلعه کلیان (۲) درجۀ مهابت خان به پنهنجۀ شاهجهان پور (که
 پنج کردهی آن مکان است) بجهت کبی (فته بود که مخالف
 دفعۀ بهینت مجموعی نمایان گشته عرصۀ نبرد برآراست -
 رستم خان بیجاپوری با اخلاص خان چندال در آریخت -
 و خان محمد خان (که از عمدۀ سران بمقابر بود) با راز
 سترسال بگیر و دار در آمد - و هر سو هنگام سرستانی و
 سرفشانی گرمی پذیرفت - درین هنگام پسران بهلول بر راجه
 رای سنگه سیمودیه ریخته چنان عرصۀ کارزار تنگ ساختند
 که راجپوتیه دل بر مرگ نهاده گشاده پیشانی از اسبان فرو
 آمده دست و بازو بکوشش و کشش برگشودن - مهابت
 خان چون شیر ژبان خود را بر قلب ناسره آن تیره بخندان

(باب المیم) [۵۹۲] (مآثر الاموا)

زده افضل خان مشهور را (که بسرعی لشکر بیجاپور نخوت
می فروخت) از میدان برداشته رهگرایی دشت هزیمت
نمود •

بعد از گشایش آن قلعه استوار (هنوز کارها) حسب خواهش
انجام نگرفته بود (که انحراف مزاج و عارضه طبیعت
اعلی حضرت باطراف و جوانب ممالک شایع گشت - دارا شکوه
(که درین ایام زیاده بر سابق رفتی و فتنی سلطنت بدست
خود آورده) فرمانی بقام مهاجرت خان ارسال نمود - که مقید
برخصمت و اجازت شاهزاده اردنگ زیب نشده با سایر مغایه
بسرعت هرچه تمامتر روانه حضور شود - ناچار بامتثال حکم
پادشاهی (که از متحکّمات عالم بندگی ست) کار بند گشته -
نبی آن (که اظهار این معنی بشاهزاده نماید) کوچ بکوچ
رانه درگاه معلی گردید - و در آخر سال سی و یکم
سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری مجدداً
بصوبه داری کابل دستوری یافت - و در سال پنجم جلوس
عالمگیری از صوبه داری کابل معزول شده شرف اندوز
ملازمت پادشاهی گردید - و از تغیر مهاراجه جسونت سنگهه
بمنظم صوبه گجرات رخصت یافت - منصبش از اصل و
اضافه شش هزار و پنج هزار سوار سه هزار سوار در اسبه
سه اسبه مقرر شد - و در سال یازدهم از گجرات بحضور

(سیده از سر نو باایالت کابل سر بر افراخت - و در سال
سیزدهم تغیر شده در اکبر آباد عتبه بوس خلافت گشت *
و چون دران ایام شور انگیزی سیوی بیداد گر بجائ
رسید (که بر بندر سورت تاخته بسوختن شهر و تالان
شهریان پرداخت) مهابت خان بمالش آن مقهور با فوج
جرار مرخص دکن گشت - و در تذبیه مرهقه مساعی جمیله
بتقدیم (سازید - و پستر شورش افغانه در کوهستان کابل و
بتاراج رفتن محمد امین خان ناظم انجا در دره خیبر اتفاق
افتاد - نظر بر طور ساوک مهابت خان بآن کوه نشینان
فساد اندیش از دکن طلب حضور گشته در سال شانزدهم
ببند و بست کابل روانه گردید - لیکن خانمذکور از کهنه عملی
و کارشناسی (چون از پیشادر ره نورد پیش گردید) مزاحم
احدث نشده اغراض مریح از پادش آن فله باغیه نمود -
و ما بخیر و شما بسلامت گوین بکابل شتافت - این معنی
در پیشگاه خلافت مستحسن و مرضی نیفتاده در سال هفدهم
ظاهر حسن ابدال مطرح اویه جهانبانی گردید - و افواج
قاهره بسوزنش آشوب گرایان تعین یافت - مهابت خان
بملازمت رسیده بتادیب بیر سنگه (۲) نبدیره راجه بهویت داس کور
(۳)

(۲) نسخه [ب] سر سنگه - (۳) نسخه [ج] راجه بهویت داس کور -
و نسخه [ا] پینهل داس -

(باب المیم) [۵۹۴] (مآثر الامر)

مامور شد - و چون بمنزل امن آباد مضاف پنجاب رسید
سنه (۱۰۸۵) هزار و هشتاد و پنج هجری مبادی سال هجدهم
به امن آباد آخرت شتافت - در زیاده سري و بیباکی یادگار
پدر بود - به عالمگیر پادشاه (که مرد غیور و غضوب بود)
گستاخانه عرض میکرد - مشهور است که خلد مکان بذابر پاس
شریعت غرا و تقید در اجرای احکام شرعی بیشتر مقدمات آمده
بقاضی عبد الوهاب گجراتی قاضی القضاة حضور (که سخت جا
در مزاج پادشاهی داشت) (جوع میفرمود - و استقلال و اعتبارش
بجائی رسیده که امرای با نام و نشان از سر حساب بوده
بر آبروی خود می ترسیدند - چون شوخیهای سیوای تبه کار
از اندازه گذشت و تجویز (خصمت^(۲) بمیان آمد پادشاه بعنوان
تمهید سردیوان فصلی از ظلم و بیداد آن خیره سر خوانده
در بمهابت خان کرده فرمود که استیصال آن شقی بمقتضای
حمیت اسلام واجب است - خان مزبور بی محابا گفت
که احتیاج تعیین فوج نیست - اعلام قاضی کفایت می کند -
بهیار به پادشاه بد آمده بجعفر خان حکم شد که بار
بگوید که کلمات لغو در حضور بر زبان نمی آرد -
پسرش میرزا طهماسب (که بدختر سعید خان ظفر جنگ
منسوب بود) در گذشت - پس از فوتش بهرام و فرجام

بمنصب مناصب سرافرازي يافته بتدريج بخطاب خاني
فايز گشتند . بهرام خان در محاصره گلکنده بضرب گوله
قالب تهی نمود . ديگر ازین سلسله رشده بهم نرسانيده *

• مبارز خان ميرکل •

از سادات بدخشان است . در سال بيست و سيوم
شاهجهاني با چنده از برادران و اقربای خویش از موطن
اماي برآمده باميد بندگان آستان پادشاهي رخت سعادت
به هندوستان کشيد . و به بختوري دولت بار اندرخته
بمنصب پانصدی در صد سوار و انعام سه هزار ربيده سرعزت
برافراخت . در سال بيست و ششم به تهايه داری
تومان پنجشير (که از تومازات موبه کابل است) نوازش
يافت . و چون خالي از کار طايبي نبود بضافه های متواتر
چهار افتخار افروخت . در سال بيست و نهم بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار و تيولداري تومان ايسا و بحرا
مضاف موبه مذکور امتياز گرفت . در سال سي ام عزيز
بيگ بدخشي را (که در کومکيان کابل امتياز داشت)
مقصودان موضع بلغين از توابع محمود عراقي (که در تيولش
بود) بمکر و خديعت بقتل آوردند . بهادر خان دارا شکرهي

(۲) نسخه [ب] ايسا بهارو . و در [بعضی نسخه] ايسا و بهارو . - (۲) نسخه

[ج] از توابع بيوشه محمود عراقي *

(باب المیم) [۵۹۶] (مآثر الامراء)

ناظم آنجا (که در پیشاور اقامت داشت) حسب الحکم
پادشاهی به میر کل نوشت - که باتفاق ذایب کابل و متعینه
آنجا و الوسات افغانه از غلزي و صای به تنبیه آنها پردازد -
(۲)
او بهیستی و چالاکی افواج گران ترتیب داده بره نوردی
در آمد - از غایت جد کاری و فرط جلاوت از عقبه دشوار گذار
جلو اسب بدست گرفته عبور نمود - و خود را به مخدولان
رسانیده آتش افروز نبرد گشت - بسیاری علف تیغ بے دریغ
گودیدند - از انجمله چهارده کس از مشاهیر بلوکان بحرا
(که بکمک آمده بودند) کشته شدند - ناچار فتنه پڑهان
بلغین به سنگرهای خود در آمدند - مشارالیه تعاقب نموده
از کثرت برف و افزودنی سنگ لاج پیداده شد - و دامان
پوزده بقلارزی همت خود را به پناه جای مخادیل رسانیده
(گرچه آنها در پناه سنگر فرادان سعی و تلاش نمودند)
اما او و همراهانش به نیروی شجاعت کوسفندان غارت نموده
هنگام معارفت خانهای آنها سوخته مظفر و منصور بمقر
خود رسیدند - مشارالیه در جایزه این حسن تردد بفرزنی
پانصدی و عطای علم و خطاب مبارز خان مباحی گردید - و
در عهد عالمگیری نیز مدتها در موبه کابل بسر برد - و در
سال نهم بصاحب موبگی کشمیر اختصاص گرفت - و در

(۲) نسخه [ج] غلزي و صائی - و در [بعضی نسخه] علی زئی .

سال سیزدهم از تغیر لشکر خان بنظم موبد ملتان شتافت -
و پس از آن بفوجداری متعرا مامور گردید - و در سال
فوزدهم مغزول گشت - مال کارش بنظر نیامده *

* مرتضی خان صید شاه محمد *

از سادات بخارا ست - در سرکار سلطان اورنگ زیب بهادر
بتعلقه مردم چوکی خلص - رافرازی داشت - در ایام
(که پادشاهزاده مذکور بتقریب عیادت پدر گرامی پدر
از دکن روانه هندوستان شد) او بخطاب مرتضی خانی
چاره عزت برافراخت - و در جنگ مهراجه جهونف سنگه
بسرکردگی التمش قرار یافته مصدر ترددات نمایان گردید -
و در مصاف اول داراشکوه کالبد دلادری را بملکونه زخم
آراست - و در محاربه شجاع در جنگ دوم داراشکوه نیز
نقش نیکو خیمه‌تی را بر روی روزگار نشانید - سال هفتم از
امل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار سر بلندی
اندرخت - سال بیست و یکم مطابق سنه (۱۰۸۸) هزار و
هشتاد و هشت هجری رخت سفر بعالم آخرت برد - پادشاه
بختاور خان خواجه سرا را بهر شش احوالش فرستاده بود -
در جواب گفت آرزو داشتم در کار دلی نعمت جان در بازم -
میسرنشد - دیگران زر و جواهر می گذرانند - من چند جان
بجای خود می گذارم - یحتمل که بکار حضرت بیایند *

بعد فوت او اکثر نوکرانش از هزاری تا چار بیستی نوکر
بادشاهی شدند - و پیاده‌ها در کارخانجات انصلاک یافتند -
سید شجاع بود و سیلہ را بیش قرار و بتوزک می داشت -
پسرش سید حامد خان است کہ در سال چهارم جلوس
بخطاب خانہ نامور شدہ - و سال پانزدهم ہمراہ (عد انداز
خان بمالش گروہ ست نامی تعین شدہ مصدر تردد گردید -
و سال شانزدهم پسر زمیندار کامیون را (کہ از بی سپر شدن
تعلقہ او بسیر و گشت لشکر پادشاهی باستصواب سید مرتضی
خان عفو زلاش صورت گرفته بود) بہارگاہ سلطنت آورد -
سال بیستم از تغیر سید احمد خان بہ صوبہ داری اجمیر رایت
اعتبار برافراشت - سال بیست و یکم بحضور رسیدہ از انتقال
پدر بداروغگی خاص چوکی معزز گشت - و سال بیست و
سیوم بہ تنبیہ خیرہ سران سوخت و جیتارن و سال بیست و
چهارم بمالش مفسدان را تہور جانب میرتہہ شتافتہ مراسم
حسن خدمت بتقدیم رسانید - پستہ خطاب مجاہد خان
بلند آرازہ گشتہ سال سی و پنجم بفوجداری میواب و از
اصل و اضافہ بمنصب سہ ہزاری ہزار و پانصد سوار کامیابی
پذیرفت - سال فوتش معلوم نشدہ *

• مهاراجه جسونت سنگهه راآهور •

پور راجه گج سنگهه است - سال یازدهم جلوس فردوس
 آشیانی همراه پدر به پیدش گاه سلطنت آمده درانت بار
 اندرخت - چون پدرش به نیستی سرا در شد [ازانجا
 که برخلاف رسم سایر راجپوتیه (که دلی عهد مخصوص
 پسر کلان را دانند) این فریق هرکه با مادر او الفت
 بیشتر باشد او را برای آن از اولاد می گزید] لهذا پادشاه
 او را با آن (که امر سدگمه در سال کلان تر از بود) جانشین
 پدرش ساخته بعطای خلعت و جمدهر مرمع بمنصب چهار
 هزاری چهار هزار سوار و خطاب راجگی برطبق وصیت پدر
 او و عام و نقاره و اسب با زین طلا و فیل از حلقه خامه
 بر نواخت - سال پانزدهم در رکاب پادشاهزاده دارا شکوه
 بعطای خلعت خامه و جمدهر مرمع با پهل کتاره و اسب
 از طویل خامه با براق طلا و فیل از حلقه خامه سرفرازی
 یافته بصوب فندهار تعیین گردید - سال هجدهم (که ریات
 بادشاهی از اکبرآباد جانب لاهور بحرکت در آمد) حکم
 شد - که او تا رسیدن شبنم فرید ولد قطب الدین خان
 کوکه (که نظام موبه دار الخلافه بدو مقرر شده) بحرسمت
 آنجا پردازد - و پس از آن روانه بارگاه سلطنت شود - سال
 بیست و یکم از اصل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار

(باب المیم) [۶۰۰] (تأثر الامراء)

سوار سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه نهادهات اندرخت - و آخر همان سال تنمۀ سواران او نیز دو اسبه سه اسبه قرار یافت - و سال بیست و دوم پادشاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر بکرمک قندهار (که افواج قزلباش محاصره نموده بودند) روانه گشت - اما بر طبق حکم پادشاهی در کابل ماند - و (چون اواخر همین سال پادشاه ظل ورود بمعموره کابل گسترد) او محکمۀ سواران خود (که دو هزار نفر بود) بنظر در آورد - سال بیست و ششم از اصل و اضافه بمنصب شش هزارمی پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه لوی امتیاز افراخت - و سال بیست و نهم به تقرر منصب از اصل و اضافه شش هزارمی شش هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه و خطاب مهاراجه فرق افتخار بآسمان سون - سال بیست و نهم بنابر آن (که طوت او با دختر سربدیو سیسودیه مقرر شده بود) دستوری یافت که به متهر (فته بعد فراغ از رسوم آن بوطن جودهپور رود - و اوایل سال سی و دوم (چون حرکات ناشایستۀ مراد بخش و شهرت درانگی پادشاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر از دکن بارادۀ عیادت اعلیٰ حضرت بر زبانها افتاد) دارا شکوه چاره کار خود دران اندیشید که در فوج با سرداران معتمد بسر راه هر دو برادر تعیین نماید - بنابران مهاراجه را از اصل و اضافه بمنصب

(مآثر الامراء) [۶۰۱] (باب الميم)

هفت هزارى هفت هزار سوار پنجم هزار سوار در اسبه سه اسبه
و موبه دارى مالوه از تغيّر خانجهان بهادر شايسته خان و
مرحمت مد اسمب از انجمله يكه بساز طلا و فيل با ساز نقره
و ماده فيل و يك اك روپيه نقد باذن رتبه ساخته از بارگاه
خمسرواني رخصت دهانيد - او با همراهان به ارجين (سیده)
بعد از قرب وصول موکب عالمگيري هرچند بادشاهزاده اظهار
ملايمت کرد اما او بدر تبختر زده مقدمه جدال و قتال را
يکرر کرد - پس از در دادن زد و خورد و بقتل (سیدن)
راجپوتيه ها و فرار گزیدن ديگران دست و پا گم کرده جان
بدر بردن غنيمت انکاشت - سال ازل جلوس خلد مکل در
ایام (که موکب بادشاهي کنار آب ستاج بتعاقب دارا شکوه
(سیده بود) بعد مفتح جرایم او (که بشفاعت نوئينان حضور
مورت گرفته بود) شرف آستان بوس حاصل نمود - بادشاه
نظر بصلاح وقت دستوري داد - که تا انجام مهم تعاقب در
دار الخلافه شاهجهان آباد باشد - و در جنگ شجاع ببرداری
برانگار نامزد شد *

چون خوکرده ناز برداری اعلیٰ حضرت بود و درین محبت
اثری ازان نمی دید خارخار ناخوشي بخاطرش می خلید -

(۲) نسخه [ب] بفیل رسیدن - بباری از راجپوتيه (۳) در نسخه [ج] لفظ

[او] نیست .

(باب المیم) [۶۰۲] (مآثر الامرا)

که آنکه از کوته خردی و تنگ حوصلگی با مخالف هم زبان
شده پرده از روی کار برداشت - و شب منزل خود را خالی
گذاشته با فوج خود راه وطن پیش گرفت - و درین
آشوب برخی از اشیای سرکار پادشاهزاده محمد سلطان و سرکار
پادشاهی و امرا و سپاهی بغارت رفت - و مدمه عظمی بر
مردم گذشت - و پس از فراغ از جنگ شجاع پادشاه رایت
عزیمت بصوب اجمیر افراشت - دران ایام (چون از طرف
پادشاه امیدش گسسته بود) بذابر آمد آمد دارا شکوه از
جانب گجرات در وطن خود جوهرپور باجماع جمعیت فرادان
پرداخته حرف سازش با او داشت - درین ضمن بمیانجی گری
• میرزا راجه جے سنگهه (که بحسن تدبیر زبانزد روزگار بود)
امیدوار عفو و بخشایش شده از رفاقت او پهلوی تپی کرد -
و ازانجا (که بذابر وقوع تصصیرات متواتر روی آمدن بحضور
نداشت) غایبانه به بحالی منصب سابق و خطاب مهاراجه
و صوبه داری احمد آباد سرشته اطمینان بدست آورد - و
سال چهارم بر طبق حکم پادشاهی با همگی جمعیت بکرمک
امیر الامرا شایسته خان عازم دکن گشت - سال پنجم از
صوبه داری گجرات عزل بذیرفته دو سه سال در دکن [چندی
با شایسته خان و مدتی با پادشاهزاده محمد معظم (که بعزل
خان مذکور بنظم آن نواحی مقرر شده بود) گذرانید - و

در تخریب ملک سیوا بقدر مقدر مساعی بظهور رسانیده -
 و اواخر سال هفتم طاب حضور شده بهارگاه درامت رسید -
 و سال نهم چون میان بادشاه و شاه عباس ثانی والی ایران
 آئین رفاق بنفاق مبدل شده بادشاهزاده محمد معظم (که
 پیش از نهضت موکب بادشاهی بذابر حزم گزینی با فوج
 بسیار بصوب کابل نامزد شد) از هم بهمهراهی بادشاهزاده
 اختصاص گرفت - و پس از وصول خبر فوت والی ایران
 (که بادشاهزاده بر طبق فرمان خسروانی از لاهور برگشت)
 از نیز همراه بادشاهزاده مذکور معارفت نمود - سال دهم
 در رکاب بادشاهزاده محمد معظم عذرا عزیمت بصوب دکن
 گردانید - و سال چهاردهم بعطای تھانه داری جهمردن از
 مضافات کابل رخس طرب برانگیخت - و سال بیست و دوم
 مطابق سنه (۱۰۸۹) هزار و هشتاد و نه هجری (ختم هستی
 بر بسمت - راجه بکثرت اسباب و فراوانی جمعیت عمده اجهای
 هندوستان بود - اما) چون بذاز و نعمت پرورش یافته و از
 کم و زیاد واردات بیکسو زیست نموده (سلیقه دنیا داری
 نداشت - بیرون مھوطه اوزگ آباد شرق دریه پوره و تالاب
 بنام او مشہور است - و عمارات سنگ بست (که بر تالاب
 ساخته) اثر ازان باقی است - گذر پرتھی سنگه پھر کلان
 از در حین حیاتش در گذشته - بعد فوتش از دو زن آبستنی

در حق بزرگتر خلد مکان بلفظ استاد اعلی حضرت و من غافل
از اجل یاد می فرمود *

مشهور است که سید مرید شیخ محب الله آله آبادی
بوده (که عالم است بعلم ظاهر و باطن) - اگرچه اراده
بخواجهان جنت داشت اما در مسایل بسیار تابع شیخ اکبر
شیخ محی الدین عربی است - شرح موسوم به اخص خواص
بر فصوص الحکم نوشته - در زمان او و تا حال اهل علم
به زندقه و الحاد منسوب داشته هنگامه ها آراستند - رساله
قبوئیه شیخ اشتیاق تمام دارد - گویند چون بنظر عالمگیر
پادشاه در آمد [اگرچه در آن هنگام رحلت نموده بود] اما دو
کس از مریدان وی در شاهجهان آباد زبانزد بودند - یکی میر
(که صاحب عزت و احترام بود) - و دیگر شیخ محمدی
(که در لباس درویشی و زهد می گذرانید) - پادشاه غوامض
آن رساله را اول از خدمت سید استفسار فرمود - میر از
مریدی شیخ انکار کرد - بعد ازان بشیخ محمدی پیغام شد
که اگر اقرار مریدی شیخ محب الله داری مقدمات این
رساله را با احکام شرع شریف تطابق دهی - و الا از مریدی
ار استغفار نموده رساله در آتش انداز - او جواب داد که
مرا از مریدی انکار نیست و استغفار نیز سزاوار نه ولیکن
از مقامی (که شیخ گفتگو کرده) هنوز مرا بدان مقام عروج

حاملی نشده . هرگاه بدان مرتبه راسل شوم بحسب درخواست
 محل مشکلات نوشته خواهد شد . و اگر اراده سوختن آن
 رساله مصمم شده آتش در مطبخ پادشاهی زیاده از خانه
 فقرای متوکل است . حکم شود که بسوزند . بالجملة میر املا
 و غبت بمنصب و امارت ننمود . و از ذی ارباب عمائم بر نیامد .
 اما در وطن صاحب ضیاع و عقار و املاک و مواضع گردید .
 خصوص هر دو پسران ایشان سید امجد خان و سید عبد الکرم
 شریف خان (که به استاد زادگی پادشاه ناموری یافته) بمنصب
 و جاگیر و خدمات لایقه مخصوص گشتند . نخستین در سال
 سیزدهم از انتقال قاضی محمد حسین جونپوری خدمت احتساب
 اردو یافته مدتها بکمال استقلال بدان کار پرداخت . پس
 نیز بذام پدر مخاطب گشته بصدارت دارالخلافه شاهجهان آباد
 قیام داشته لواء اقتدار و اعتبار می افراشت . پس
 ازان به بخشیکری و واقعه نویسی آنجا منصوب شده . گویند
 برای نماز جمعه جایزه منصب داران می گرفت . و در عهد
 خلد منزل بخدمت والای صدارت کل و خطاب صدر جهان و
 منصب عمده ممتاز شد . و در عهد جهاندار شاه تغیر گردید .
دیانت واقعی داشت . در مبادی سلطنت محمد فرخ سیر
 نیز بتجویز قطب الملک صدر الصدور شده بذابر نزاع میر
 و وزیر موقوف ماند . و شاید در وقتی بدیوانی اجمیر و

فوجدارت سانڊهر نيز مامور شده - در اواخر عهد فرخ سير
برخه خالصه باجاره گرفته در مواخذة و محاسبه خسارت عظيم
كشيد - در ميان سيد عبد الكريم (كه او نيز كتب متداوله
در مدرسه گذرانیده بود) دران هنگام (كه بلدة برهانپور
مطرح رايت عالمگيري گشت) بخدمت امانت تحصيل جزية
بلدة مذکور تعيين شده دران كار ضبط و ديانت مافوق و سختي
و تقيد زياده بكار برده - سال گذشته (كه از تمام بلدة از
وجوه جزئيه بيست و شش هزار (ويده بوصول در آمده بود)
او در عرض سه ماه از نصف بلدة يك لك و بيست هزار
ويده داخل خزانه ساخته بعتاي اضافه مورد تحصيل و آفرين
گريد - و امينى جزية چهار صوبه دكن بدو تفويض يافت -
پس ازان بخطاب سيد شريف خاني نامي گرديد - و چون
در ايام محامره حيدرآباد از وفور بارش و طغيانى درياى
مانچرا رسيدن رسد مفقود گرديد و قحط و غلا را (روزبازار
بهم رسيد و كار بجائے انجاميد) كه زنده از خوردن ميته
اجتناب نداشت - و هر سو كه نظر كار ميكرد از لاش مردها
كوهچه ها نمودار بود (قرعة تجويز كرد گرني گنج بجاي
سردار خان] كه مرزا يار علي بيگ نظر برآن (كه درين
چار موجة نوازل (كه سرانجام آن بر نيک نامي افزايد)

(مائتر الامرا) [۶۰۹] (باب الميم)

متعذر مي نمود) از قبول آن پناه و زبید [بگرام خان
مذکور (که دیانت و سخت گیری او بر روی روز آمده بود)
افتاد - و از آن (که در چنین ایام سعی درین مرام غیر
از نفرین و دشنام انام انجام ندارند) عالم (که از دست
تهدید او بفرغان بود) و متصدیان حضور (که دایه بری داشتند)
خوش دلی اندر خندند - و چون باران در بکمی آورده بود
فی الجملة ارزانی پدید آمد - خان مذکور رخصت یافت
که در هر چهار صوبه سایر و دایر بوده مال جزیه را موافق
احکام شرعیه بقید ضبط در آرد *

پس از فوت او پسرانش امام الدین خان و میر عبدالرحیم
شریف خان (که برادر اعیانی بودند) با برادران علای
فصیم الدین خان و غیره در افتاده معانت گشتند - پس از
چند شقه دستخطی بعنایت الله خان رسید - که آنها
خوگر منصب و جاگیر شده وضع فقر و فقیرزادگی از دست
دادند - وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا - منصب آنها را بحال
باید کرد - از انجمله سید عبدالرحیم بامانت جزیه صوبه
بولار سرفرازی یافته در عهد خلد منزل بخطاب پدر اختصاص
گرفت - و در زمان فرمانروایی جهان دار شاه بنیابت
صوبه دارمی اکبر آباد علم بزرگی بر افراسخت - و در سلطنت
خسرو زمان فوجداری چونپور را بنیابت عظیم الله خان باجاره

(باب المیم) [۶۱۰] (مآثر الامرا)

گرفت . سپاه بسیار نگاهداشته . و هیچ طرف نیست . در
خسارت آن املاک موردی وطن به باد داده خسروان زده
بدکن آمد . نواب آصف جاه از قدر شناسی نگاهداشته
چند بنیابت دیوانی دکن و پس ازان به متصدیگری
محالات خجسته بنیان مورد عنایت فرموده . در هنگام
وصول شهنشاہ معظم نادر شاہ برای برخی استفسار باحضر
متصدیان آن نوین عالی جاه حکم فرمود . خان مذکور
بمحضور او (که از هیبتش بهرام فلک بر خود می لرزید .
و زهره شیرنر بر می شکافت) دل بای نداده مردانه جواب
و سوال نمود . و بعد از مراجعت آصف جاه بدکن
به بخشیدگری سرکار آن عالی شان اعزاز اندوخت . و بمنصب
سه هزاری در هزار سوار و عطای نقاره فایز گشته . در
آخر صفر سنه (۱۱۵۹) هزار و یکصد و پنجاه و نه بنیابت
صوبه داری برار مامور شده . صاحب سپاه و دستگاه است .
مرد آقشقال جهان دیده و متواضع و صاحب سلوک است .
اما گویند کرم ندارد . و از مد و عده اش یکی نمی باید .
• مصرع •

• خوش آن کسی که دراز است از زبان دستش •

رَحْمَتُ اللَّهِ - عالمگیر پادشاہ طرفه آدم شناسی داشت .
بعنایت الله خان نوشته . (چنانچه در رساله کلمات طیبات

(مائرا امرا) [۶۱۱] (باب المیم)

مذرج است (عبدالرحیم پسر شریف خان سیدزاده و طالب علم امین شده قریب ده هزار (روپیه) را مورارید بجوهری فروخته - ازو بپرسد و بگیرد - و باینها کار نفرماید - که گندم نمای جو فروش اند و زر اندود - انتهی - هرگاه در حوادث سن نمود زیاده بر بودش درین مرتبه باشد - الحال پختگی مشق اطوار بقدر سال خوردگی پیدا است *

* ملتفت خان میر ابراهیم حسین *

پسر دوم امالت خان میر بخشی سمت - در آخر سال بیست و ششم شاهجهانی بخدمت بخشیکری امدیان سوافرازی یافت - و پس ازان بداروغگی پیشکش مباحی گشت - هرچند دران عهد منصبش از هفت صدی نیفزوده اما باعتبار خانه زادی (که نزد سلاطین قدرشناس فوق اعتبارات است) از امثال و اقران درجه برتری می پیمود - پس از جلوس عالمگیری (چون برادر کلانش میرسلطان حسین افتخار خان ارج گرامی مرتبه امارت گردید) او نیز از پیشگاه خلافت بشمول رأفت و التفات بافرزنی منصب و خطاب ملتفت خان چهارم امتیاز افروخت - و بخدمت میر بخشیکری امدیان منصوب گشت - و در سال ششم از تغیر برادر خود افتخار

(باب المیم) . [۱۱۲] (مآثر الامراء)

خان (۱) ، زیب آرای مسند خانسامانی گردید (آخته بیگی
شد . و در همین سال از انتقال آله یار خان بداروغگی
گزر برداران و ملازمان جاو (که جز بمعتمدان تفویض نیابد)
اختصاص گرفت . و میر تزکی نیز ضمیمه آن گردید .
و چون در سال سیزدهم برادرش مورد عتاب شده از دریای
اتک اخراج یافت او نیز بسلب خطاب و منصب درآمده
یسارل شدید متعین گردید که او را بلاهور (۳) و باز
همراه برادر بصفح جرائم آب رفته بجویش در آمد . و
بحراست قلعه دار الخلافه از تغیر معتمد خان سرافرازی یافت
و در سال پانزدهم بار دیگر بداروغگی بندهای جلو اختصاص
گرفت . و پستتر بفوجداری لنگرکوت مضاف پیشاور تعیین
گردید . و در سال هیزدهم از انتقال صف شکن خان
محمد طاهر بداروغگی توپ خانه ممتاز گشت . و پس ازان
بغابر جهتم از منصب برطرف گشت . و در سال بیست و
دوم به بحالی هزاری هزار سوار و بفوجداری غازیپور زمانیه
مشمول عنایت گردید . بعد از عزل آن بفوجداری نواهی
اکبر آباد اسب نشاط دواند . و در سال بیست و چهارم
روز بدیهه قاخته بود زخمی شد . نوزدهم جمادی الاخری
سنه (۱۰۹۲) هزار و نود و دوم هجری چان سپرد . غریب

(مآثر الاموا) [۱۱۳] (باب المیم)

(۲)
اتفاق افتاده برادرش نیز در همین سال در جونپور در گذشت *

• محمد امین خان میر محمد امین •

پسر معظم خان میر جمله اردستانی سمت - چون دست
تعرض قطب شاه رالی تلنگ بسعی بادشاهزاده محمد
اورنگ زیب از احوال پدرش کوتاه گردید او را از قید
رهائی بخشیده در خدمت سلطان محمد (که برسم منقلا
بدان ولایت در آمده بود) ارسال نمود - مشارالیه دوازده
کروهی حیدر آباد ^(۳) ملازمت سلطان دریافته دل از خوف و خشية
را پرداخت - در سال سی ام شاهجهانی بمرافقت پدر احرام
ملازمت ظل الهی بست - چون بخطه برهانپور رسید بجهت
افزونی بارش و عارضه طبیعت چندی از همراهی باز ماند -
و پس ازان بسده خلافت رسیده بعذایت خلعت و خطاب
خانی چهره کامیابی افروخت - و در همین سال معظم خان
رخصت یافت که در رکاب شاهزاده محمد اورنگ زیب
بتاخت و تاراج ولایت عادل شاهی پرداخته آن مهم را بر نهج
پسندیده بانجام رساند - و محمد امین خان بافزونی هزاری
ذات بمنصب سه هزاری هزار سوار هرفراز گردیده حکم شد
تا رسیدن پدر نیابة بمعاملات وزارت پردازد - و چون در سال
سی و یکم معظم خان بسبب وقوع بعضی امور خلاف مرضی

(۲) نسخه [ب] درون سال - (۳) نسخه [ج] ملازمت دریافته •

(باب المیم) [۶۱۴] (مآثر الامراء)

والا از روانی اعلی معزول گشت محمد امین خان نیز از
تقدیم کارها ممنوع گردید - و چون رشادت و معامله فهمی
او دل نشین اعلی حضرت شده بود باضافه پانصد سوار
و عطای قلمدان مرصع و تفویض خدمت میر بخشیکری
از تغیر دانشمند خان (که خود استعفا نموده بود)
برنواختند *

و چون شاهزاده محمد اوزنگ زیب معظم خان را (که
بفرمان حضور با عساکر منصوره روانه دربار بود - و از
عزیمت بهیچ وجه تقاعد نمی نمود) دستگیر کرده در دکن
نگاه داشت دارا شکوه بعد از آگهی^(۲) این مقدمه را بر سازش
و اتفاق خان مذکور با شاهزاده محمول داشته مقدمات
هشت انگیز^(۳) خاطر نشین اعلی حضرت نمود - و محمد
امین خان را بامور غیر واقع متهم ساخته اذن گرفتنش
گرفت - و او را بخانه خود طلبیده دستگیر کرد - و بعد
از سه چهار روز صورت بے گناهی خان مرقوم بر خاطر
بادشاهی لایح گردید - از قید دارا شکوه برآوردند - و
بعد هزیمت دارا شکوه روز دوم از افراختن رایات فتح
و ظفر عالمگیری [چون عمارت شکارگاه سموکر (که بر کنار
آب چون است) بپرتو قدوم آن شاه نصرت نصیب ضیا

(۲) در نسخه [ج] لفظ [از] نیست - (۳) نسخه [ج] خاخر نشان *

(مآثر الامراء) [۶۱۵] (باب الایم)

پذیرفت [محمد امین خان بقدم عقیدت و فرط ارادت
بر سایر بندهای پادشاهی سبقت جستگه بآستان بوس
عالمگیری رسید - و مورد انظار مرحمت شاهی گشته بمنصب
چهار هزاری سه هزار سوار سر بلندی یافت - و در همین
ماه به بحالی خدمت میر بخشگیری والا پایگی اندرخت -
و چون در جنگ شجاع راجه جسونت سنگه طبل خلاف
و نفاق بر ملا نواخته از موکب عالمگیری رو گردان شد
و بگام فرار راه وطن پیش گرفته عزم پیوستن به دارا شکوه
داشت (بعد فراغ از جنگ شجاع و معاودت ازان سمت)
محمد امین خان با فوج جوار بگوشمالی آن سرخیل کفار^(۲)
تعیین گشت - و خان مذکور بسبب قرب وصول دارا شکوه
(که از احمد آباد عازم اجمیر بود) از نواحی پوهنر^(۳)
برگشته بموکب پادشاهی پیوست - و در سال دهم بمنصب
پنج هزاری چهار هزار سوار اختصاص گرفت - و در سال پنجم
باضافه هزار سوار امتیاز یافت *

و چون در سر آغاز سال ششم میر جمله در بنگاله
در گذشت شاهزاده محمد معظم به سر منزل او عز قدوم
بخشید - و به تعزیت و تسلیت خاطر او پرداخت - و او را
همراه خود بهلازمت پادشاهی آورد - عاطفت خسروانه او را

(۲) نسخه [ج] افراج - (۳) نسخه [ج] پوهنر .

بعطای خلعت خاص از لباس سوگوار (ی بر آورد - و در سال دهم
 گروه یوسف زئی در موضع اره‌ند (که دهنه کوهستان آنهاست)
 دگر باره اجتماع نموده غبار شورش و فساد برانگیخته بودند
 محمد امین خان با فوج شایسته بمالش آن طایفه متعین
 گشت - هرچند پیش از وصول خان مذکور آن زمره فساد آئین
 بآریزشهای نمایان شمشیر خان ترین^(۲) تذبذب و تادیب بلیغ یافته
 مغلوب و منهزم گردیده بودند خان مشارالیه نیز در ولایت
 آنها درآمده از مراتب تاخمت و تاراج و تخریب مساکن و
 موطن آن شورش افزایان (چندانکه ممکن بود) بفعل آورد -
 و برطبق منشور پادشاهی معاودت کرده بصوبه داری لاهور
 از تغیر ابراهیم خان قیام نمود - و در سال سیزدهم فرمان
 متضمن تفویض نظم صوبه کابل از تغیر مهابت خان شرف
 اصدار یافت - و در همین سال جعفر خان وزیر اعظم جهان
 گذران را پدرود نمود - و برخی کارها اسد خان برسم نیابت
 سرانجام می داد - رای پادشاهی انتضای آن نمود که
 شایستگی این امر خطیر و لیاقت این امر عظیم الشان جز
 عمده نوئیان دیگر ندارد - او را طلب حضور فرمود - در
 سال چهاردهم تارک افتخار به تقبیل عتبه خلافت از آسمان
 در گذرانید - و بفرزادان نوازش و عنایت خسروانه بر خود

(مآثر الامرا) [۶۱۷] (باب الميم)

باليد - و با آن (که در اصابت فکر و رزانت رای شهره
(۲) آفاق بود) اما ناستوده شيمه (عونت هم فطري داشت -
قبول وزارت را مشروط بشرايط چند) که سراسر خلاف مزاج
بادشاهي بود) نمود - و بالتماس تکاليف شاقه مبادرت کرد *
چون بحسب سرنوشت روز بد او را در پيش بود
به بند و بست موبه کابل (خصمت آنصراف يافت - و بانواع
مواهب سلطانيه و عطای فيل عالم گمان با ساز نقره مباحثات
اندوخت - از انجا [که بقم های غرور غير از زرد رنگ بر
رو نمي آرد - و باد برودت نخوت جز خاک مذلت بر فرق
دراز نمي پيزد - رگ گردن علم (که مي افرازد) دشمن شغفي
و ناکامي ست - و پندار غلط طرفه (که مي بزند) خوازي
و بد انجامي [خان خويشتن آرای خود بين با کثرت اسباب
جاه و ثروت و وفور مواد شوکت و سطوت خواست که از
پيشاور بدار الملک کابل شتافته در استيصال افاغذه شورش انگيز
(چنانچه بايد و شايد) پرداخته خار بن فساد آن فئه طانيه را
ازان سرزمين بر اندازد - در سال پانزدهم سيوم محرم
سنه (۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سيوم هجري (پيش ازان
که از کتل خيبر عبور کند) با وجود رسيدن اخبار (که
افغانان با آرايه اراده مذکور راه همدون نموده چون مور و ملخ

(۲) نسخه [ج] روزگار *

جوشیده شد (آن غضوب قدم جسارت استوار کرده حسابی
برنداشت - و برداشتن آن اشرار کارے نیندیشیده (رأه)
پیش شد - در خلال عبور از بے تدبیری و نفاق بد اندیشان
(چنانچه در عهد عرش آشیاپی بر زین خان کوکه و حکیم
ابوالفتح و راجه بیربل گذشته بود) بظهور رسید - افغانان از
اطراف و جوانب هجوم آورده به تیر و سنگ کار پردازی
نمودند - افواج برهم خورد - و فیل و اسب و آدم بر یک
دیگر افتاده - (۳) درین حادثه چند هزار کس از فراز کوه بغار
افتاده نقد هستی در باختند - محمد امین خان از فرط غیرت
خواست جان نثار کند - نوکوانش جلو گرفته از آشوب گاه
بر آوردند - خبری از ناموس ناگرفته بحال تباہ بسبک عنانی
تعجیل به پیشاور آمد - عبد الله خان پسر جوان (شیدش
دران تلاطم بلا بموج خیز فنا رفت - اموال و اسباب لشکر
دست خوش تاراج گشت - و اکثری از قبایل مردم باسیری
در آمد - صبیح خورد سال محمد امین خان را مبلغ های
خطیر گرفته با برخی از پردگیان او را گذاشتند *

گویند خان مذکور بعد از سنوح این واقعه به پادشاه
عرض نمود - که آنچه بمعر نوشت تقدیر گذشت گذشت -

(۲) نسخه [ب] حسابی از آنها برداشت - (۳) نسخه [ب] افتاد -

(۴) نسخه [ج] بزیر افتاده الخ *

الکال باز اگر این مهم بعهده من باز گذارند متکفل تدارک
و تلافی می‌شوم - پادشاه درین باب استشارة نمود - امیر
خان گفت بخوک قیر خورده می ماند کام نا کام خود را
بر آنها خواهد زد - لهذا از منصبش (که شش هزارمی پنج
هزار سوار بود) بکمی هزاری ذات متنبه ساخته بصوبه داری
احمد آباد گجرات مامور کردند و حکم شد که بحضور
نارسیده روانه محال خدمت شود - مدتی در ایالت
آن مملکت گذرانید - و در سال بیست و سوم (که
دارالخیر اجمیر مطرح رایات پادشاهی بود) حسب الطلب
بعز بساط بوس جبهه تفاخر آراست - و تا اردیپور همراه
رانا بود - از چیتور گرانبار عواطف خسروانه گشته برخصص
انصراف ممتاز گردید - و در سال بیست و پنجم
هشتم جمادی الآخرة سنه (۱۰۹۳) هزار و نود و سیوم
هجری در احمد آباد بدارالبقا شتافت - هفتاد و یک روز
و یک لک و سی و پنج هزار اشرفی و ابراهیمی و هفتاد و
شش زنجیر فیل با دیگر امتعه و اجناس بضبط سرکار والا
در آمد - پسر نداشت - سید محمد نام همشیره زاده او بود -
و خویش او سید سلطان کربلائی (که از سادات کرام آن
مکان معالی است) ابتدا بحیدر آباد وارد شده - والی آنجا
عبد الله قطب شاه بدامادی خود برگزید - اتفاقاً در روزی

(باب المیم) [۶۲۰] (مآثر الامراء)

(که عتد واقع خواهد شد) میر احمد عرب را (که داماد کلان و رائق و فائق مهمات حکومت و واسطه این کار بود) با او بر سر حرفه برخاش (و میدهد - و بجائے می انجامد که آن سید بیچاره باسباب خانه آتش زده بر آمد - هر چند خان مذکور تکبر و خود ارائی بافراط داشت اما در دیانت و راستی از یکتایان روزگار بود - و بخیر سگالی و نیک سنجی می کوشید - و حافظه نند داشت - در آخر عمر هنگام صوبه داری احمد آباد در مدت بسیار کم بحفظ کلام الله موفق شد - چنانچه عالمگیر بادشاه بحفاظ محمد امین خان مخاطب می نمود - در مذهب امامیه شدید التعصب بود - هنوز بخاوتسرایش راه باز نمی یافتند - اگر یکی از راجه های عمده (که ممانعت او نمی توانست صورت گرفت) بدیدنش می رفت خانه را بآب می کشید و فرش و لباس را تغیر می داد ^(۲) *

• مختار خان میر شمس الدین •

بزرگ خلف مختار خان سبزواری سم - در سال بیست و یکم اعلی حضرت بخدمت بخشیکرمی کل دکن و منصب وزارت چهار صد سوار از سابق و لاحق سوافراز گشته ^(۳) دستوری تعلقه یافت - و در سال بیست و سیوم بحراست

(۲) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست - (۳) نسخه [ب] سوافرازی یافته -

(مآثر الامراء) [۶۲۱] (باب الميم)

قلعه آسیر (که هر آمد قلاع موبه خاندیس بل در جمیع
ممالک دکن بهصانمت و رصانمت ممتاز است) مامور گردید -
و در سال بیست و هشتم بدارنگی توپخانه دکن اختصاص
گرفت - و بدان وسیله در خدمت شاهزاده محمد اوزنگ زیب
ناظم آن دیار سرگرم پرستاری بوده سلسله بزدگی و
خانه زادی را محکم ساخت - و پیوسته به تقدیم امور مرجوعه
حسب مرضی آن عالی تبار پرداخته خود را مورد فرادان
الطاف گردانید - و در یساق گولکنده همراه بود - پس از
تشنید مبدائی مصالحت با سلطان عبد الله قطب شاه والی
آنجا ازدواج سلطان محمد نخستین خاف شاهزاده با صبیغه
قطب شاه مذکور صورت انعقاد گرفت - میر شمس الدین
با محمد طاهر وزیر خان درون قلعه رفته آن عقیقه^(۳)
پاک سرشت را نزد شاهزاده آوردند - و غالباً پس ازان باضافه^(۴)
یک صد سوار بر منصب اختصاص پذیرفته - در سال سی ام
از تغیر حسام الدین خان بقلعه داری اردگیر و افزونی پانصدی
سیصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار امتیاز
یافت - و در سال سی و یکم [چون غالب خان عادلشاهی
تفویض قلعه پریندا (که از حصون صیغه دکن است)

(۲) نسخه [۱] در یساق - (۳) نسخه [ب] محمد طاهر وزیر خان -

(۴) نسخه [ج] و در سال سی ام از تغیر الخ *

(باب المیم) [۶۲۲] (مآثر الامرا)

نمود [حسب الحکم بادشاهی مختار خان بقلعه داری آن
حصار استوار تعیین گشت - و چون آن شاهزاده فتح نصیب
در سال (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری از خطه
برهانپور بجانب مستقر الخلافه اکبر آباد لوی ملک ستانی
برافراخت خان مذکور (که کمر همت بنطاق مرافقت چمت
بسته بود) باضافه پانصدی در صد سوار بمنصب در هزاری
هزار سوار و خطاب پدر و عطای علم کامیاب عزت و دولت
گشت - و پس از جنگ سموکر و هزیمت دارا شکوه
بفوجداری نالندیر دکن رخصت یافت *

و چون در سال دوم شایسته خان صاحب صوبه آن ولایت
همت باستیصال سیوا برگماشته از اوزنگ آباد عازم ملک
ار گردید آن خان کار دان را به حراست آن بلده مقرر
فرمود - و پستر بقلعه داری و فوجداری ظفر آباد بدر
می پرداخت - و در سال پانزدهم از انتقال هوش دار خان
بصوبه داری خاندیس پایه اعتبار برافراخت - و پس ازان
بایالت صوبه مالوا افتخار اندوخت - و در سال بیست دوم
هنگامی (که مرتبه اول سواد اجمیر مضرب خیم پادشاهی
گردید) مختار خان بملازمت فایز شد و چون سال بیست و
پنجم الویه جهان پیمای پادشاهی از اجمیر بسمت برهانپور
انتهاض نمود خان مذکور در سرحد تعلقه مفود ردی سعادت

(مآثر الامراء) [۶۲۳] (باب الميم)

بآستان بوس خلافت بوافروخت - از پیشگاه سلطنت و جهانبانی
از غایت الطاف خسروانی مرحمت خنجر دستة یشم (که
جز بعمدهای قدیم الخدمت معمول نبود) در اعزازش افزود -
و در همین سال محمد امین خان صوبه دار گجرات رخت
هستی بر بست - و خان مشار الیه بجای او منصوب گردید -

و او دو سال سالم در احمد آباد گذرانیده در سنه (۱۰۹۵)

یک هزار و نود و پنج هجری سر آغاز سال بیست و هشتم
رهگرای باز پسین سفر گشت - خان مذکور گل سوسبد قبیلۀ
بنی مختار بود - اگرچه این خاندان به اکثر خصایص جمیله
ستوده السنه و افواه اند - اما مختار خان درینها مستثنی
و بختوبی همه چیز مودح و مشهور بود *

* مغل خان عرب شیخ *

بهر طاهر خان بلخی سمت - در حضور پدر برشادت
خویش دولت روشناسی پادشاه زمان خلد مکان اندرخته
جولانی عرصه پیش آمد و اعتبار گردید - در سال نهم
بخطاب مغل خانی سر افرازی یافت - و بستر بداروغگی
عرض مکرر مورد عنایت گشت - در سال سیزدهم از اصل
و اضافه بمنصب دو هزار و چهارم بختوری افروخته از تغیر
ملتفت خان داروغه گرز برادران گشت - و در همین سال
مهر تزکی و عصای طلا یافت - و در سال پانزدهم بخدمت

(۷۰ المیم) [۶۲۵] (مآثر الامراء)

قوش بیگی امتیاز یافت . و در سال نوزدهم بغا بر جهت
(۲) بسلب منصب و جاگیر معاتب گردید . و پستر با کمی
منصب بحال گردید . و در سال بیست و یکم از تغیر
روح الله خان آخته بیگی شد . و پس ازان بدکن تعیین
گشت . و هنگامی (که موکب بادشاهی از اردبیلور رانا
معاودت نموده سایه نزل بصاحت اجمیر افکند) مشارالیه
به آستان بوس خلافت شرف اندوز شده خلعت میرنژی
اول پوشید . و پستر به تنبیه خیره سران سانبهر و دندوانه
مرخص گشت . و چون در سال بیست و ششم درجن سنگه
هادا بمحاربه بوندی پرداخته متصرف شد او باستیصال آن
بدمال کمر امثال بر بهمت . و چون خان مذکور حوالی بوندی
پیوست درجن سنگه قلعه بند گردید . آن خان شهاست شعار
برق ریز یورش گشت . تگرگ تیر و تفنگ قاسم پهر
ریزش داشت . آخر کار آن تبه اطوار سیاهی شب را پرده
کردار خود نموده نیل عار فرار بر رخساره رزگار کشید .
(۳) و انزهره سنگه نبیره راو بهار سنگه هادا (که نیز از حضور
رخصت یافته بود) حسب الحکم با جمعیت خویش داخل
آن شده . مشارالیه عذای معاودت دوتا ساخته بعد تقبیل
سده خلافت بیافتن خلعت تحسین درجه افتخار پیمود .

(۲) نسخه [ج] بسلب منصب معاتب گردید - (۳) نسخه [ب] انزهره .

و در سر آغاز سال بیست و هشتم از انتقال خان زمان باقصی پایه عزت صوبه دارئی مالوه صعود نمود . و بموهبت فیل ذوالفقار نام و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار ارج پیمای اعتبار گردید . و در آخر همین سال سنه (۱۰۹۶) هزار و نود و شش هجری از تنگنای دنیا برآمد . پهرش نیز خطاب پدر یافته سرگرم خدمات پادشاهی بود . بعد رحلت خلد مکان مدتها در دار الخلافه به بیکاری گذرانید . سالم چند پیش از تحریر و دیعت حیات سپرد . خالی از غیرت و شرافت نفس نبود . همشیره سیده بیگم زوجة محترمة آصف جاه فتح جنگ در خانه داشت . هنگامی (که نواب معزی الیه از دکن بحضور رفته در کمال افتدار زیب آرای امارت گشتند) اصلا بایشان رجوع نکرد . بلکه ترک آمد و رفت نمود *

• محمد علی خان خانسامان •

پسر تقرب خان حکیم داؤد است . ولایت زا بوده . چون پدرش (که در علم طب حذاقت تمام داشت) در خدمت اعلی حضرت بحسن تعالج و تدایي مشمول الطاف خیررانی گردیده آخرها به والا مرتبة امارت برآمد او نیز بمنصب هزاری چهره امتیاز افروخت . و بعد از جلوس عالمگیری دران هنگام (که موکب منصوره پادشاهی از

(باب السیم) [۶۲۶] (مآثر الامراء)

باعتبار : (۱) از الخلافه معارفت نمود (مشارالیه بخطاب خانی
روانش یافت - و چون تقرب خان را بعلاج بقیه کوفت
عالی حضرت نزد آن پادشاه متروک السلطنت نگه داشته بودند
مقرر وجه طبع خلافت پناهی ازو منصرف گشته مورد عتاب
خسروانه گردید - او نیز به تبعیت پدر از منصب معزول
شده از نظر التفات خانانی افتاد - چون سال پنجم
هجری از اجل طبیعی زخم هستی بر بسمت عواطف
پادشاهانه خان مذکور را به عطای خلعت از لباس کدورت
بردارده از امل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی دو صد
سوار مطرح انظار تفضل و اکرام گشت - و در سال هفدهم
از انتقال حکیم صالح خان به داروغگی کرکر آقخانه^(۳) اعتبار
سپرده بافروزی منصب دو هزار سوار سرافراز شد -
و پستور داروغگی چینی خانه نیز ضمیمه گردید *

و چون دیانت و کفایت و کاردانی و معامله فهمی او
در پیشگاه سلطنت و جهانبنانی لعمریه ظهور بر داد پیش
از سفر اجمیر از تغیر روح الله خان بوالا خدمت خانسامانی
در افتخار برافراخت - بنابر استقامت وضع و راستی طبع
در ملاح و تقوی دخال تمام در مزاج حضرت خلد مکان

(۱) نسخه [ب] خسروانی - (۳) نسخه [ج] کرکیراق خانه - و نسخه

[ب] کرکیراق خانه - و در [بعض نسخه] کرکر آقخانه

(مؤثر الامرا) [۶۲۷] . (باب الميم)

پیدا کرده بمرتبت قرب و اعتبار سرآمد همسران گردید .
بل محسوب امرای عمده گشت . در ایام محاصره گوانگزه
(که هنوز به تسخیر اولیای دولت قاهره در نیامده بود)

هژدهم رجب سنه (۱۰۹۸) هزار و نود و هشت هجری طایر
رحش از مغاک خاک بخورده افلاک پرواز نمود . در فراست
و دانائی و بزرگی و ستورگ منشی شهره روزگار بود . و با کمال
دیانت و جدی وافر در گرد آوری مال پادشاهی می کوشید
بکرم آشنا بود . هرکه بار میرسید کامیاب می گردید
در اتقا و پرهیزگاری موالع بود . اوقات خود را مصروف نماز
و روزه داشته . و پیوسته همت بر مشغله اراد و احزاب
گماشته . نعمت خان حاجی در هزارهای خود زاهد
خشک و عابد مرائی کزایه بار دارد . یحتمل چون ا
داردگی های متعلقه خان سامانی داشت در پاش احتیاط
صاحب رساله مانع دستبرد او شده دل خالی کرده باشد .
خان مذکور دستار کلان مثل قضاة بر سر می بست
نعمت خان هم اشاره بدان کرده .

* بیت *

* در سر داری بزرگی بسیار *

* ما هیچ ندیدیم بجز دستار *

• مهابت خان حیدرآبادی •

مشهور به محمد ابراهیم قمار باز . ولایت زا بود

(باب الميم) [۶۲۸] (مآثر الامرا)

دولت ابوالحسن قطب شاه والی تلنگ بدستباری طالع
بلند ارج پیمای امارت گشت - چون بعد عزل سید مظفر
(که مدتها وکیل السلطنت مملکت بود) رتق و فتق امور
ملکی و مالی باقتدار آن دو برادر بهمن شوم ملوم دادنا و
ایکنا (که خمیر مایه مفاسد و فتن و مورث وبال و زوال آن
دردمان کهن گشتند) تفویض یافت هرچند آنها هم قوم
خود و دکنیها را برکشیده بمغل و غریبزادها فرد می شکستند
اما خان مذکور بزمانه سازی و مزاج شناسی مراتب الابه گری
و چاپلوسی می پیمود - و آن دو برادر در رضا جوئی
و فرمان برداری او می کوشیدند - لهذا مرتقی مدارج عالیه
گشته بمنصب سر لشکر و خطاب خلیل الله خان پلنگ همنه
رایت بلند نامی افراشت - سجع نکین او بود * بیت *

* زالتفات پادشاه و پندت روشن روان *

* گشت ابراهیم سر لشکر خلیل الله خان *

هنگامی (که) رایات عالمگیری ظلال افکن مرزد بوم دکن گردید
نخستین تسخیر بیجاپور نصب العین همت خسروانی گشته
شاهزاده محمد اعظم شاه با عساکر گران بگشایش آن تعیین
یافت - و چون آن مهم بامتداد کشید پادشاه کشورگشا
باتقاضای صواب دید از اورنگ آباد باحمدنکر و ازانجا شولاپور
(۲)
معبر گردانید - ناگاه نوشته ابوالحسن بنام حاجب او (که

(مآثر الامراء) [۶۳۹] (باب الميم)

(۲)
در فوج فيروززي بود (بجنس از نظر پادشاهي گذشت -
(۳)
بدین مضمون که تا حال پاس مراسم بزرگداشت مي نمودیم -
حالا (که ایشان سکندر را یتیم و ناتوان دانسته بیجاپور را
محاصره نموده کار برر تنگ آوردند) واجب آمد که سوای
جمعیت موفور بیجاپور راجه سنبها از طرفی با قشون از
شمار افزون جهت کمک آن بیکس کمر سعی بر بندد - و
ما بهر داری خلیل الله خان پلنگ حمله چهل هزار سوار
مستعد پیگار تعیین نماییم - و ببینیم که ایشان کدام کدام
طرف مقابل و مقاومت خواهند کرد - (ازین ممر غضب سلطاني
نوران و جوش گرفت - و بر زبان گذشت - که ما تعریک
چینی فردش میمون باز چنگ نواز (۴) را موقوف داشته بودیم
(۵)
حالا (که ماده خردس خود بیانگ آمد) جای توقف نماند -
باجود تعویق و تعقید مهمات بیجاپور پادشاهزاده شاه عالم
بهادر با خانجهان کوکلتاش در آخر سال بیست و هشتم
بمالش ابوالحسن مامور گردید - خلیل الله خان باتفاق شیخ
منهاج (که در نوکری بیجاپوری خضر خان بنی را بغداد
(۶)
کشته به ابوالحسن پیوسته سر ناموری می افراشت) با رستم

(۲) نسخه [ب] بجنسه - (۳) نسخه [چ] می نمودم - (۴) نسخه

[ب] پلنگ نواز - و نسخه [۱] تلنگ نواز - (۵) نسخه [چ] موقوف بر

وقت داشته بودیم - (۶) نسخه [چ] بنی *

(باب الهميم) [۶۳۰] (مائرا الامرا)

راو عماره مادنا استقبال شاهزاده نموده مرارا عرصه نبرد
آراستند - و بسهام جان ستان و مصصام خون آشام داد شجاعت
و شهامت دادند - با وصف آن (که روزی بر خانجهان
نوعی هجوم آوردند که نزدیک بود که پای ثباتش از جا
رود - فیل مسمت زنجیر گسسته راجه رام سنگهه بدان رسید -
که سرزده بغوج مخالف در آمد - اکثر اسبان سران نامی را
بچراغ پا در آورده در کس را بر زمین سرنگون انداخت -
و در ارکان استقامت آنها تزلزل افتاده در بهزیمت نهادند -
و دیگر باره تا سه روز با شاهزاده جنگ قایم داشته اکثر
امرای پادشاهی زخم برداشتند - آخر کار شکست بر لشکر
تلنگ افتاده راه فرار پیمود - شاهزاده بتعاقب نپرداخته
توقف نمود - این وقفه بیجا باوجود تودن نمایان در پیشگاه
خلافت درجه استحسان نیافته فرمان عتاب آمیز رسید -
و شاهزاده بمحمد ابراهیم سرلشکر پیغام داد (که بسبب
اغماض (که با شما بعمل آمد) در معرض عتاب آمده ایم -
(۲)
اگر برگزیده کوهپرو سرور (که سرحد صوبه بدر است) را گذارید
دستاورزی برای استشفاع ابوالحسن ما را بهم می رسد -
مشار الیه (گوش شنوا داشت) بقبول اصغا نمود - و رستم
راو و دیگر جهالت منشان گفتند که این پرگنات بر سر نوک

(مآثر الامراء) [۶۳۱] (باب الميم)

نیزه بسته ایم - و جنگ را آماده ایم - باز کارزار و صف آرایی
مکرر بمیان آمد - (وزے شوخی و استیلا بجائے رسانیدند که
رای بذر ابن دیوان پادشاهزاده را فیل سواره پیش انداخته
بردند - سید عبد الله خان بارهه با وجود رسیدن زخم بان بر
لب خود را بار رسانیده از دست مخالف را رها نید - و دران
(وز زن غیرت خان بخشی پادشاهزاده در حوضه فیل بضرب
بان کشته گشت - از صبح تا شام آتش جدال زبانه میزد - (وز
دیگر دکنیها بغرور یگانگی پیغام کردند که از (وی انصاف^(۲)
باید که فوجهای طرفین بر جا باشد - و سرداران با یکدیگر
تلاش نمایند - شاهزاده جواب داد که هر چند درین امر
مرفه نالمام است که نیزه بازی و شمشیر بازی را استعمال
کرده اید - اما ما قبول کردیم بشرطیکه شما زنجیر پدای فیل
اندازید - تا در انجام کار رو بفرار (که نزد ما عار و شما آنرا
از هنرها پندارید) نیاورید - آنها گفتند ما زنجیر پیدا جنگ
نمی کنیم - شاهزاده گفت ما هم جنگ بگیریز نمی نمایم -
آخر الامر نفاقه (که از قدیم الایام میان غریب و غریب زاده
و دکنیها می باشد) پدید آمد - فوج ابو الحسن بادیه
آدارگی پیموده رو بحیدرآباد گذاشت - پادشاهزاده درین
مرتبه ره نورد تعاقب گردید - دکنیها خلیل الله خان را

(۲) نسخه [ج] بکرنکی - و نسخه [۱] یک انکی .

(باب المیم) [۶۳۲] (مآثر الامرا)

به نار انی متهم ساخته هزیمت را سبب او را نمودند - مادنا
(که قاطبه با مغل دوست نبود) خاطر نشان ابو الحسن
ساخت که از اراده نوکری پادشاهی دارد - بزندان باید نشاند -
(۲)

ناچار خان مذکور در حوالی هیدرآباد سال بیست و نهم

بملازمت پادشاهزاده پیوست - و حسب التجویز شاهی بمنصب

شش هزاری شش هزار سوار و خطاب مهابت خان سر افتخار

بعده در دوار رسانید - و در همین سال در شولاپور بآستانپور

خلافت فرق اعتبار افزوده بانعام پنجاه هزار روپیه و دیگر

عطایا اختصاص گرفت - و در سال سی ام بعد فتح

بیجاپور از انتقال حسن علی خان بهادر عالمگیر شاهی

بصاحب صوبگی برار مورد نوازش گشت - و پس از فتح

هیدرآباد سال سی و یکم باضافه هزار سوار عارچ

معارج بلند نامی گردید - و در همین ایام بنظم صوبه پنجاب
(۳)

جبهه دولت بر افروخت - و بمکان خدمت (سیده) در سال سی

و دوم جان باجل سپرد - کلمه مهابت خان مشعر تاریخ
(۴)

فوت اوست - بعد از اختیار نوکری پادشاهی پسرزاده ار

محمد منصور تازه از ایران (سیده) بنامیه سائی آستان خلافت

سرمایه کامیابی اندوخت - و بمنصب هزار و پانصدی هزار

سوار و خطاب مکرمات خان امتیاز یافت *

(۲) نسخه [ج] پادشاه (۴) نسخه [ب] بر افروخت - (۴) یعنی سنه

هزار و نود و نه .

(مآثر الامراء) [۶۳۳] (باب اکمیم)

* موسوي خان ميرا معز *

صبیه زاده سيد السادات مير محمد زمان مشهدي است
که سر آمد علمای آن مکان فیض نشان بود - مشارالیه
در ريعان شباب از والد بزرگوار خود ميرزا فخر (که از
سادات موسوي قم است) بر هم زده به دار السلطنة امپراتور
(که مجمع اهل فضل و کمال بود) در آمد - و در خدمت
علامي آقا حسين خوانساري استفادۀ علوم نموده بدستيابی
طبع (سا و ذهن عالي در علوم عقليه يگانه روزگار گردید -
و در سنه (۱۰۸۲) هزار و هشتاد و دو هجري به هندوستان
بار غربت گشاد *

چون طالعش مانند استعداد بلند بود مشمول عواطف
عالمگيري گردیده بمناصب مناسب سر عزت بر افراخت -
و با صبیۀ شاه نواز خان صفوي خالۀ شاهزاده محمد اعظم
شاه شرف ازدواج یافت - گویند در مقامات حسن ابدال
روزے ميرزا را با شيخ عبد العزيز عزت مباحثۀ علمي و
مذاکرۀ حکمي در میان آمد - و بطول انجامید - شيخ گفت
که این را شما از که سند دارید - گفت از شيخ بهار الدین
محمد - گفت من بر شيخ بیست و دو جا حرف کرده ام -

(۲) در نسخۀ [ب] حرف [واو] نیست - (۳) نسخۀ [ج] بمنصب

مناسب - (۴) نسخۀ [ب] غریب مباحثۀ علمي است .

(باب المیم) [۶۳۴] (مؤثر الامرا)

میر ^نت مخدوم آن حروف تهجی خواهد بود - آخر
کار بجائی کشید که شیخ بهم برآمده گفت شیعه های
شما میمنت را وقت غسل گز میکنند - سبب چیست - میر
خنده زده گفت این مسئله را در لاهور بهرهای کنچنی از
من پرسیده بودند - یا امروز شما پرسیدید - ^(۳) بالجماعه در
ابتدای حال بدیوانی صوبه پتنه و بهار سرافراز گشته
محبتش با بزرگ امید خان ناظم آنجا کوک نگردیده
برهم زدگیها درمیان آمد - خان مزموبور بر علو خاندان و
بنوت امیر الامرا شایسته خان می تنید و در دیگرے نگاه
کم از کم میدید - و میر سبب سلف بودن با پادشاه از علاوه
فضل و کمال خویش انکاشته بر خود می بالید - و از غیرے
فروتنی نمی کشید - شکوه یکدیگر به پادشاه نوشتند - میرزا
معز طامپ حضور شد - و در سال سی و دوم بخطاب
موسوی خان و دیوانی تن از تغیر معتمد خان سرمایه
افتخار اندوخت - خان مذکور از کفایت پژوهی از منصبداران
نوملازم مچلکا گرفت - که بعد طیاری یان داشت تا یافتن
جاگیر طامپ ایام ما بین نه نمایند - و اگر جاگیر یافته
تغیر شود تا تذخواه محال دیگر ایام میانه محسوب
محاسبه است - و چون این بد نامی بذاام او شهرت گرفت

(مآثر الامراء) [۶۳۵] (باب الميم)

در تلافی آن قرار یافت - تا نذخواه جاگیر نو ملازم را
تعینات جائی نکنند مگر بدرخواست او - سبحان الله در زمان
سابقه گویند در محاسبه جاگیر داری اکثر طلب سرکار نیز
دوم منصب داران بر می آمد - لهذا برای رجوع سزادان
تعین می شدند - و آنها مبلغی داده لیت و اعل بکار
می بردند - در یساق دکن از قلمت پایبانی و کم حاصلی ملک
و بسیاری ارباب طلب (خصوص نو نوکران دکنی) کار
بجائی رسید که با وصف مچالکی معموله موسوی خان مبلغ
از طلب منصب دار در سرکار بر می آمد - لهذا هر چند
منصبداران بمحاسبه رجوع می نمودند مستوفیان ناشنیده
انگاشته تن نمیدادند - درین ایام همگی این ضوابط نسبیاً منسباً
گشته - الحاصل در سال سی و سیوم موسوی خان از تغیر
حاجی شفیع خان بدیوانی دکن کامیابی اندوخت - و در
سال سی و چهارم سنه (۱۱۰۱) یک هزار و یک صد و یکم
هجری برحمت حق پیوست - کجا شد موسوی خان
تاریخ فوت و افضل اولاد زمانه تاریخ ولادت اوست - در
خوش خیالی و نازک تلاشی بے انباز و به انشا پردازی و
دقت آفرینی ممتاز بود - در اول مشق شعر فطرت تخلص

(۲) نسخه [ج] مچالکدهای - (۳) نسخه [ج] ابتدا هر چند الخ - (۴)

یعنی سنه هزار و پنجاه و شش .

مي كرو - آخر موسوي دل نشين او افتاد - از همت * شعر *

* سد راه معصيت ها شد پويش - ائي مرا *

* داشت - رياني فگه ز آلوده داماني مرا *

* محمد بديم سلطان *

پور خسرو بن نذر محمد خان است - سال نوزدهم
جاوس صاحب قران ثاني همراه پدر به هندوستان آمده -
سال بيستم به پيشگاه ساطنت رسیده چنين ارادت را نور آگين
ساخت و بعنايت خلعت و جيغه مرصع و اسب با زين مطلا
بلند پايجي اندوخت - سال بيست و هفتم بتقرر دوازده هزار
روپيه ساليانه لبريز نشاط گشت - و پستر از اصل و اضافه
بمنصب هزار و پانصدي لراي سربلندي برافراخت - سال
بيست و هشتم باضافه پانصدي اختصاص گرفت - سال
سي ام از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدي سيصد سوار
كام دل بر گرفت - و پس ازان (كه رتق و فتق سلطنت
بخلد مكان تعلق پذيرفت) همراه پدر و عم خود در فداي
اكبر آباد دولت ملازمت در يافت - و در جنگ شجاع و
دومين پيگار داراشكوه ملتزم ركاب پادشاهي بود - و همراه
سربلند خان مير بخشي و وعد انداز خان مير آتش بكارها
تعيين شده - پستر بوجه معاتب شده از منصب برطرف
گردید - سال سي و ششم مشمول عنايت گشته بمنصب

سه هزارى هفت صد سوار رنگ پريده بر درين آمد - مآل
 حالش بکجا انجاميد معلوم نيست *

✽ مصطفی خان کاشي ✽

که شيعه ايمت از الوس افغانه - پدرش آن قدر بے بضاعت
 بود که چون فوت نمود اسباب تکفين و تدفين او بصعوبت
 صورت گرفت - خان هزار در چهارده سالگي از مادر
 رخصت شده بتلاش روزگار برآمده - رفته رفته بنوکري
 محمد اعظم شاه کام دل اندوخته ساز محبت او کوک گشت -
 و از مقربان راسخ و همدان محرم (از شاهزاده گرديد - چون
 در سرکار پادشاهزاده بخاطر افزوني خرج سپاه هميشه نالش
 بود خان مذکور بحقيقت او رسیده قرار داد - که زياده
 از شش هزار سوار نگاه ندارند - و اگر بسبب سفارش و رجوع
 مردم عمده يا ضرورت مهم نگاهداشته شود تا منجمله
 جمعيت مقرري عوض از فوئي و فراري بهم نرسد تنخواه
 او جاري نگردد - و بحسن جز رسي او کار سرکار پادشاهزاده
 نسق گرفت - و نالش سپاه و شاگرد پيشه برخاست -
 و فوج هم ده درازده هزار سوار مدام موجود مي بود -
 آن قدر در مزاج شاهزاده دخل بهم رسانيد که هيچ کار
 بے مشورت او تمشيت نمي توان يافت - و هرچه از شاهزاده
 خلاف مزاج خلد مکان بظهور مي رسيد پادشاه از پخته کاری

(باب المیم) [۶۳۸] (مآثر الامرا)

خان مذکور می دانست - و چون افغانه محل اعتماد نبودند صاحب اختیاری او در سرکار شاهزاده علاوه بد مظنکی گردید - لهذا درین باب مراراً بشاهزاده ارشاد فرمود - آخر بتقریب مغضوب و بے منصب ساخت و گرز بردارے شدید تعیین نمود - که از لشکر شاهزاده اخراج کرده به بندر سورت رسانید - و به متصدی آنجا حکم رفت که بر جهاز نشاندہ روانہ بیمت الله نماید - خان مذکور بعد حصول زیارت کعبه معظمه (زَادَهَا اللهُ تَشْرِيفًا) معاودت نموده بصورت رسید - اگرچه حکم طلب بقام او صادر شد اما (چون از فحوائی آن بوی مفع جرایم بمشام خورد نمی رسید) خان مذکور سال سی و نهم جلوس به خجسته بنیاد آمده نظر بمزاج پادشاه بلباس درویشانه ادراک ملازمت نمود - پادشاه این مصرع بر خواند -

* ع *

* بهر صورت که آئی می شناسم *

گویند هرچند محمد اعظم شاه خواست (که باستشفاع او پرداخته همراه خود بگیرد) صورت نه بست - خان مذکور (که بحلیه فضل و کمال آراسته بود) نسخه موسوم به امارات الکلم برای تسهیل استخراج آیات قرآنی تالیف نموده - شاهزاده از نظر پادشاه گذرانید که تصنیف مصطفی خان است - بعد مطالعه ارشاد شد که تصنیف نگویید

تالیف است - شاهزاده عرض کرد که تا حال دیگرے بدین فکر نیفتاده - لهذا تصنیف میتوان گفت - پادشاه بیدماغ شده بداروغه کتابخانه ارشاد نمود - رساله (که درین ماده سابق کسے نوشته) از کتابخانه بر آورده بدست شاهزاده دهد - خان مذکور بقیه عمر در خانه نشینی بسر آورد - خانه عالی (که در محله سلطان گنج بلده اوزنگ آباد ساخته) بنام او معروف است - با آنکه خلد مکان نسبت باخلاف دیگر بحال محمد اعظم شاه توجه مفرط داشت اما بنابر اختلاف مزاج طرفین طرفه معامله درمیان بود - گویند سال سی و ششم جلوس نسبت شهرت خبر مخلصی سلطان محمد معظم اراده باطل از جانب محمد اعظم شاه بر زبانها افتاد - پادشاه از روی مصلحت محمد اعظم شاه را (که متصل بنگاپور بود) برای رفتن به واکنیرا مامور فرمود - چون لشکر پادشاهی در اثنای راه بود به محمد اعظم شاه نیز از طرف پادشاه اخبار مختلف می رسید - پادشاهزاده بعد وصول بنزدیکی لشکر پادشاهی معروض داشت - که اگرچه ارزوی حصول نعمت ملازمت زیاده بران است (که بعرض رساند) لیکن چون بر مهم ماموره باید رفت وسواس آن دارد که مردم همراهی پس از رسیدن به لشکر در هر آمدن تکاهل ورزند - هرچه ارشاد شود بدان عمل نماید -

(باب المیم) [۴۰] (مآثر الامراء)

در جواب مادر گشت - ما هم خواهش دیدار آن فرزنده
بسیار داریم - اما چون داخل شدن در لشکر صلاح نیست
جریده بارادۀ شکار بر می آئیم - شما هم جریده با پانصد سوار
باتفاق هر دو پسر بیائید - که همان وقت رخصت خواهند
شد - و حکم شد که خیمۀ مختصری در زمین پستی بغامۀ
از لشکر نصب نمایند - که از دور نمایان نباشد - و مخفی
به بخشیان و دارغۀ جلو خاص و گرز برداران و مردم خاص
چوکی ارشاد صدر یافت - که مردم بسیار کم انتخابی مسلم
همراه بگیرند - و بظاهر تاکید رفت مردم زیاده نیایند - و مردم
باره و میرتوزکان برای منع ازدحام و بند و بست هر چهار
طرف دولتخانه مامور گردیدند که کسی بے حکم نتواند در شد -
و بعد رسیدن بشکارگاه متواتر احکام بنام شاهزاده رفت که
جای دولتخانه کم وسعت واقع شده با مردم قلیل بیائید -
پس از نزدیک رسیدن شاهزاده جمال چیلہ حکم رسانید -
میدیکه بر سر تیر آردۀ ایم خواهد خورد - و میدان جلوخانه
هم تنگ است - زیاده از سه جلودار همراه نیارند - چون
شاهزاده با دو پسر و الاچاه و عالی تبار در جلوخانه رسید
بسبب اهتمام غیر از دو جلودار همراه نبود - درین حالت
شاهزاده رنگ رو باخته خود را در دام بلا دید - مختار خان
حکم رسانید که هر سه یراق را نموده بیایند - بعد ملازمت

و تقدیم آداب پادشاه از روی شفقت در بغل گرفته بندوق
بدست شاهزاده داده حکم تیر انداختن بر صید نمود - پستر
به تسبیح خانه برده حکم نشستن فرمود - بگرمی تمام استفسار
احوال کرد - بذابر شهرت آن (که شاهزاده زیر جامه زره
پوشیده) پیاله ارگجه طلب داشته بعد را کردن بند جامه
بدست خود مالید - و شمشیر خامه (که پیش پادشاه بود)
از غلاف بر آورده بدست شاهزاده داد - با دست های لرزان
گرفته بعد ملاحظه خراست که بگذراند - شمشیر مذکور از
روی عنایت مرحمت شد - و چند کلمه وعظ و نصیحت
مشمول بر اشاره آن (که شما را گرفته خلاص نمودیم) بر زبان
آورده مرخص ساخت *

* مخلص خان *

پسر صف شکن خان نبیره قوام الدین خان صدر ایران
برادر خلیفه سلطان مشهور - ولایت زابود - در ایام محاصره
قلعه گلکنده داروغگی توپخانه پادشاهی را بنیابت پدر
سرانجام می داد - بعد از انفتاح آن حصار استوار باضافه دو
صد سوار بمنصب هزارگی سیصد سوار و اماله بدان خدمت
مقرر گردید - و در سال سی و سیوم بخدمت عرض مکرر
سرمایه مبالغات اندوخت - پس ازان قور بیگی شد - و
بمنصب دو هزارگی هفت صد سوار تحصیل کامیابی نمود -

(باب المیم) [۶۴۲] (متأثر الامور)

و در سال سی و ششم بافروزی پانصدی و از تغیر بهره مند
خان بخدمت بخشیدگرمی دوم چهره امتیاز برافروخت - و
هستری پانصدی دیگر یافته بمنزلت سه هزاری عروج نمود -
و در آخر سال چهل و چهارم الویة ظفر پرچم عالمگیری
از خاص پور بقصد انتزاع پرناله باهتزاز آمد - و دوم شعبان
قصبه مرتضی آباد مرج ^(۲) مضاف بیجاپور بمسافت سی و شش
کرده مضرب خیام پاشاهی گردید - خان مذکور (که بامراض
شدیده مبتلا شده بود) چهارم شهر مذکور سنه (۱۱۱۲)

یک هزار و یکصد و درازده هجری برحمت حق پیوست -
و در روضه زبدة العرفا سید شمس الدین (که یکی از مشایخ
آن دیار است) واقع قصبه مذکور مدفون گردید - نجابت
ذاتی با کمالات کسبی جمع داشت - مجموعه بود از محاسن
اخلاق - ابواب فیض بر روی آشنا و بیگانه مفتوح داشته - و
در اجرایی کار خلائق بسیار کوشیده - و در مثل گذرانیدن
منصب داران و عرض مطالب در بارگاه خلافت مثل روح الله
خان اول جری و حریص بود - با آن (که شوم طمعها
نداشته - بلکه استغذا و آزادی جبایی و فطری طبعش بود)
طرفه جا در مزاج پادشاه کرده بود - مکرر در حق او بر زبان

(۲) نسخه [ج] مرتضی آباد مرج - و در [بعضی نسخه] مرتضی آباد
عرف مرج *

(مآثر الامراء) [۶۴۳] (باب الميم)

خلد مکان گذشته که خلیفه سلطان جران داریم - و نهایت
الطاف و عین اعطاف خسروانی بحال خان مذکور از دستخط
خاص [که در حق پسرش بعزایت الله خان نوشته اند که
بشاهزاده بیدار بخش (که دران وقت باقامت اورنگ آباد
مامور بود) بنویسد - و آن در رساله کلمات طیبات داخل
است] ظاهر می شود - چون پسر مخلص خان مرحوم یتیم
است و جوهره دارد و علم نحو و صرف را خوب آموخته
پرداخت احوال ظاهری او باید کرد - از قضا میان مخالفان
و گرگان افتاده - دایه شیرده او والده حقیقی ملتفت خان
است - و دیوان حاجی محمد علی خان - میان این هر دو
کمال عداوت بود - و قایما (که با پسر بود) دیوان حیدرآباد
شد - از احوال پسر یتیم بهمه جهت خبرگیران باشند - هرگاه
شفقت آقا باین مرتبه باشد نوکری مرز دارد - و این ملتفت
خان میرزا محمد علی و حاجی محمد علی خان و میر
قایمائی تفرشی همه مخلص خانیه اند - که بعد از فوت آن
مغفور بخانی و بخطاب پادشاهی رسیدند - خان مذکور
همین یک پسر داشت - بیست و یکم سنه (۱۱۰۸) یک
هزار و یک صد و هشت هجری متولد شد - خلد مکان باسم
محمد حسن نامور کرد - در عهد خلد منزل بخطاب
شمس الدین خان مخاطب گشته - سال چند پیش از تحریر

(باب المیم) [۴۴] (مآثر الامراء)

در دار الخلافه شاه جهان آباد رخت هستي بر بخت -
بالجمله مخلص خان با فضيلت و ملائي طبع موزون داشت
و اشعار رنگين مي گفت - از دست - * شعر *

* خمار ما و در توبه و دل ساقی *

* بیک تبسم مینا شکست و بست و گشاد *

و غریب تر آنکه با مغایرت و فضیلت مذاق تصوف داشت -
خالی از درد نبود *

* مرتضی خان سید مبارک خان *

از سادات بخاری ست - در عهد خلد مکان نشو و نما
پذیرفته چندے بحفاظت قلعه رام کیسر و فصله بحر است
آسیر و ایامی بفوجداری سلطان پور نذر بار پرداخت - پس
ازان از تغیر سید محامد خان دولت آباد بدو مفوض شد -
و سال بیست و نهم مخاطب بمرتضی خان گردیده بمنصب
سه هزاره رسیده - گویند با خانجهان بهادر ربط بهیاد داشت -
چون تقرر خطاب خانی بذام پسرانش سید محمود و سید
جهانگیر بخاطر بادشاه رسید خانجهان عرض کرد که سید
محمود می گوید در خاندان ما کسی محمود خان و فیروز
خان نشده است - پادشاه فرمود شما تجویز بکنید - گفت
سید محمود را مبارک خان و سید جهانگیر را مجتبی خان -
پادشاه فرمود مبارک خان خطاب پدر است - عرض کرد که

خطاب مرتضی خان برای کدام بنده ملتوی سم - به ازین
کسی نیست - پادشاه منظور فرمود - مرتضی خان سال چهل
و پنجم مطابق سنه (۱۱۱۲) هزار و یک صد و دوازده هجری
انتقال نمود - قاعدار بهشت باسقاط های وقفی لفظ
قلعه تاریخ است - پس از فوت او پسر کلانش سید
محمود مبارک خان بحفاظت مهاکوت قلعه مذکور مقرر شده
در وقت فردوس آرامگاه بمنصب سه هزاره کامیاب گشت -
بعد از پسرش سید مراد علی مبارک خان (که دو هزار
و پانصدی منصب داشت) و از انتقال پسر او سید شیرو
علی مبارک خان بتعلقه مذکور سرگرم بودند - و پسر دروش
سید جهانگیر مجتبی خان بخبردارئی اندرکوت تعیین شد -
و پس از آن سید علی رضا پسرش بخطاب پدر و در عهد
فردوس آرامگاه بمنصب سه هزاره و خطاب جد و تقرر تعلقه
مذکور شادمانی اندوخت - و بعد فوت او سید علی ابر
مخاطب به مجتبی خان بجای پدر و جد قرار یافت -
پس از آن قلعه مزبور بتصرف ملائمت جنگ در آمد - تا
آن وقت قلعه داران آنجا با صوبه داران دکن مثل همین
علی خان امیر الامرا و نظام الملک آصف جاه و پسرانش
سر فرود نمی آوردند - چون صوبه داران مذکور طریق کارش
پیموده تیول قلعه بضبط در آوردند فردوس آرامگاه در لک

(باب المیم) [۴۴۶] (مآثر الامراء)

روپيه سال نقدي از حضور بڻام تعلقه داران قلعه مقرر فرمود .
يك بار آصفجاه بوجه از قلعه دار آنجا سرگراني بهمرسانيده
فوج بمحاصره آن تعيين نمود . چون اين خبر بحضور رسيد
فرمان صدور يافت كه در تمام دكن يك قلعه تعلق بما
دارد شما انرا هم نمي خواهيد . آصف جاه بهاس حكم پادشاه
صلح بميان آورده فوج خود را طلب داشت *

• محتشم خان مير ابراهيم •

ميرن پسر شيخ مير خواني سمت كه سر آمد مقربان ايام
شاهزاده عالمگير پادشاه بود . اگر اجلش ميگذاشت در سلطنت
هم ركن (كين فرمان رائي و سر خيل نوئينان پادشاهي ميشد .
در مبادي جلوس مصدر امر عظيم گريده حقه بر ذمه
خانواده سلطنت گذاشت . پادشاه قدر شناس پسرانس را (كه
در حدائم سن بودند) منظور نظر تربيت ساخته بمناصب
مناصب مورد مراحم فرمود . و هر چند آنها از بے طالعي
موافق مزاج پادشاهي بر نيامدند (و الا بمنتهاي مراتب
امارت مي رسيدند) مع هذا ازان طرف حقوق آن مرحوم
مرعي بود . هيچگاه التفات از پيرامون احوال شان بر نگرفته
شد . - مير ابراهيم بمنصب هزارى چهار صد سوار نوازش
يافت . و بدوام خدمت حضور و عطاي اضافه هاي منصب
كام دل مي انداخت . - پستر بظاير جهتم بمسفر حجاز مجاز

(مآثر الامرا) [۶۴۷] (باب الميم)

گشت . و در سال هیجدهم بعد سعادت اندوژی هج
بجبهه سائی پیشگاه جهانبانی و بحالی منصب هزار و یانصدی
سر بلند گردید . و بخطاب محترم خان چهره کامیابی افروخته
از حسن ابدال به فوجداری لنگرکوت (که بیست گروهی
پیشاور است) و عطای علم معزز شد . و بعد مراجعت از
حسن ابدال بفوجداری سارنگپور رخصت یافت . و در سال بیستم
فوجداری میوات رخش عزیمت راند . و چون شاهزاده محمد
اکبر سر بغي و طغیان برافراشت و از امرای کومکي برخه
بطوع و جوقه باکراه یکتائی گزیدند خان مذکور با معدود
از رسوخ عقیدت و اخلاص از شاهزاده بزدگی انحراف نورزیده
زبانرا هم بفرمانبرداری شاهزاده آشنا ساخت . چنده محبوس
زندان سخن ناشنوي بود . از آوارگی شاهزاده بزمین بوس
عذبه سلطنت ناصیه آرا گشته مورد تحسین گردید . و پس
ازان به صوبه داری اکبرآباد لوای مباحات افراخت . و در
سال بیست و هشتم از انتقال سیف خان بصاحب صوبگی
آله آباد کام دل اندوخت . و پس ازان از منصب برطرف
شده مدتها بگوشه انزوا گذرانید . و در سال چهل و دوم
بمنصب دو هزاری هزار سوار بحال گشت . و پس از چنده
هزار سوار دیگر بابت کمی یافت و بکراست خجسته بنیاد هم
مامور شد . اما در چه وقت بنظر نیامده . در سال چهل و

(باب المیم) [۶۴۸] (متأثر الاصول)

هفتم بقعه داری نادرک شتافت . و پستدر باز به منصب شده
 بحضور رسید . چون در سال چهل و نهم توجه پادشاهی
 مصروف گشایش ^(۲) واکندیکره گردید بعد از خورد طرفین
 پیریا نایک دژ نشین از در احتیال در آمده توطیه صلح
 انگیزخت . به عهد الغنی کشمیری دست فروش اردو (که بمنکر
 و حیل راه داد و ستد بآن مفتن بهم رسانیده بود) آن
 زهار جو بعضی ملتسمات خود نوشته بار دان - او بمواسط
 هدایت کیش نواحه خوان بعرض رسانیده درجه پذیرائی
 یافت . پس ازان محترم خان را (که به منصب نشسته
 و در بروی تردد بسته مدیون همان کشمیری بود) بتجویز
 نایک ببکالی منصب و تفویض قاعه داری سرافراز فرموده
 رخصت کردند . آن غدار خان مذکور را با چند کس
 در قلعه گرفت . و در پیشگاه خلافت نقاره فتح بلند آوازه
 گردانیده آداب تهنیت بتقدیم رسانید . تا آنکه کشمیری از
 زبان مادرش پیام آورد که پیریا بدر دیوانگی زده بدر رفت .
 سوم سنگه برادرش (که برای مصالحه بحضور آمده بود)
 رخصت یافت که قلعه خالی نماید . این هم بعمل آمد . و
 می دانست که بسقیفه سازی و شعبده بازی او کوچ
 پادشاهی خواهد شد . چون متمنای خیالی او صورت

(۲) نسخه [ج] واکن کیره - و در [بعضی نسخه] واکندیکره .

(۱۰ اثر الاموا) [۶۴۹] (باب المیم)

نیمت بار دیگر نامره جدال مشتعل ساخت - و بیچاره
محتشم خان را محبوس گردانید - (رز) که بعضی
بهادران جسارت کیش قلعه بدست آمد) آن بد نهاد خان
مربور را در خانه مضبوط کرده آتش بخانها زده گریخت -
اگر ساعتی مردم پادشاهی دیرتر می رسیدند خان مذکور
سوخته آتش بیداد آن مقهور می گردید - گویند خان مذکور
از فلزات چیزی خورده بود - در عین زمستان عرق از
بدنش می چکید - محتاج باد زن بود - بکثرت باه و بسیاری
نهمان شهرت تمام داشت - و غیر از شهرت رازی و خواب
و خور دیگر شغل نداشت - و بسبب برطرفی متواتر و
بے چاکری احوالش بپیشانی کشید - هنگام مراجعت از
کهیله (که انواع معوبت و تعب ها باحوال عمدها راه
یافت - و هر ناله از فایت شدت باران دریای عمانی بود -
در هر قدم جمری قائم می شد - نامی از مرکوب و بارکش
نمانده - چهارده کروه راه در یک ماه و هفده روز سپری
گشت) خان مذکور (که بے نما نمی توانست) خود پیاده
با اکثر زنان عصا در دست دامن کوه گرفته افتان و خیزان
قدمی چند می پیمود - آرداد بسیار داشت - از پسرانش

(۲) نسخه [ج] نمی توانست ماند *

(باب المیم) [۴۵۰] (مآثر الامراء)

هیچ کدام ترقی نکرد - مگر میر محمد خان (که خطاب پدر یافته دستگاه بهم رسانید) - احوالش جدا رقم پذیرفته *

* مطلب خان میرزا مطلب *

نواسه مختار خان سبزواری سمت - مادرش گلرنگ بانو بیگم مشهور در حباله عقد میرزا محسن پسر سید میرزا برادر خرد خان مزبور بود - ^(۳) خان مذکور بیادری طالع و ذریعه سفارش والده خویش در عهد خلد مکان جولانی عمره پیش آمد روزگار گردیده بتدریج به بخشیدگری اعدیان ادج پیامی عزت گشت - و در سال بیست و نهم بنیابت بهره مند خان (که به تهائه انندی رخصت یافته بود) به تمشیت امور بخشیدگری دوم مامور گشت - و در همین سال از انتقال سیف الله خان بخدمت میرتزکی امتیاز گرفت - و در سال چهل و یکم بخطاب خانی ناموری اندوخته از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار سرافرازی یافت - و (چون در پیشگاه خلافت خود را کار طلب و جدکار را نموده بود) اکثر بهزارلی افواج ماموره بهالش اشقیا و تیابت خدمات حضور کار بند گشته در جایزه سوانجام آن بافزونی منصب کامیابی می اندوخت - و پس ازان (که از انتقال بهره مند خان خدمت جلیل القدر میر بخشیدگری

(۲) نسخه [ج] نکرده - (۳) نسخه [ب] بوده *

(مآثر الامراء) [۶۵۱] (باب الميم)

بخان نصرت جنگ تفويض يافت (از انجا) كه خان
مذكور بيشتر بگشت ملكي و تعاقب تيره بختان مرهته ساير
و دايه مي بود (در حضور مهمات بخشيگري را بنديابت او
مطلب خان من حيث الاستقلال بعد فتح واكن كيره متمشي
مي ساخت - بدان جهت بسرداري و مرجعيت سرے افراشت -
و باضافه سواران منصب و عطای نقاره بلند اوازه گرديد -
و در آخر زمان عالمگيري يکے از امرای دربار و
متصدیان صاحب مدار (كه چند كسے بيش نبودند) او
بوده - و به تنبيه و تعريک غنيم لئيم حوالی اردو نيز مامور
مي شد - پس از ارتحال خلد مكان ازین جهان گذران
بدستور ساير اعيان حضور ملنزم ركاب شاهزاده محمد اعظم
شاه گرديد - و بشمول رأفت شاهي گل روز بهي از شاخسار
روزگار چيد - و بخطاب مرتضى خان اختصاص يافت -
مرد بے هيئيت دل ناچسپ بود - نعمت خان ميرزا
محمد هاجي (كه هيچ يکے از زبانش نرسته) دران وقت
اين بيت گفت -

* بيت *

* راستي را ميگذارم در كنجي خواهم شدن *

* مرتضى گراين بود من خارجي خواهم شدن *

بمراهی شاهزاده مذکور در جنگ بهادر شاه زخمهای کاري
برداشت - خانخافان منعم خان او را از رزمگاه عقب فيلپان

خون نشانده آرد - بهمان زخمهای مؤلم در گذشت - مرد
 نلومند بلند بالا بود - و بسفاهت و بلاهت زبان زد - (چون
 ظهور سربو پدر بصحت نسب و هذا سب) اولاد والا نژاد
 آن مرحوم نیز از شمه آن شیمه خالی نیستند - در پسر
 داشت - در عهد خلد منزل اولین (که داماد جانمهار
 خان بهادر دل بود) خطاب پدر یافته - و دومین (که خویش
 تربیت خان میر آتش بود) به ابو طالب خان مخاطب
 گردید - و در عهد فرخ میر کلانی فوجدار کهری گجرات^(۲)
 بود - چون تغیر شد بنابر قرابت تازه (که همشیره زاده
 او صبیغه کامیاب خان مرحوم بازواج امیر الامرا حسین
 عالی خان در آمده) آن امیر کریم الخصال بدکن رفته در
 اردنگ آباد محل اقامت انداخت - و برادر خرد بفوجداری^(۳)
 کودره و تهاوره مضاف صوبه گجرات سر افرازی یافت - و
 صاحب نقش و جمعیت بود - پستو امیر الامرا بفوجداری^(۴)
 بکلانه منصوب گردانید - خان مزبور با جمعیت شایسته بعالم
 عالی خان پیوسته در جنگ نواب آصف جاه ساز و سامان
 امارت همه باخت - در همان ایام مبارز خان ناظم حیدر آباد
 بعزم ملاقات فتح جنگ وارد شده بود - صبیغه مطلب خان را

(۲) در [بعضی نسخه] کهری - (۳) در [بعضی نسخه] کودره - (۴) نسخه

[ج] بفوجداری کودره و بکلانه منصوب گردانید .

برای خواجه اسد خان پسر خود خواستگاری نمود - گویند بظاہر
سقم احوال زرے هم برای سرانجام شادی قرار یافته بود -
مطلب خان زیاده طلبی می کرد - و از ابا می نمود -
خان مذکور تند شده بوسایط (که درین پیغام بودند)
گفت - که آخر انصاف کنید دختر بزی مختار اسمت - بک
ازانها (که شوخی در مزاج داشت) جواب داد که ایشان
هم فاعل مختار اند بجهت خویشی مذکور - ابو طالب خان
(که آفت رسیده بود) همراه خان مذکور بحیدر آباد شتافته
بقلمه داری شاه پور مضاف کولپاک و انواع مراعات آسودگی
یافت - در جنگ نواب آصف جاہ (که با مبارز خان
اتفاق افتاده) زخمی شد - در خجسته بنیاد هر دو برادر
بوقت موعود خویش حیات مستعار سپردند •

• میرزا صفوی خان علی نقی •

نسبت بخاندان سلاطین مفویہ دارد - سال چهل و هفتم
جلوس خلد مکان دارد هندوستان گردیده احرار سعادت
ملازمت نمود - و بمنصب سه هزارچی هزار سوار و خطاب
میرزا صفوی خان نامور شده به بخشیکری سیوم چهره عزت
برافروخت - سال چهل و نهم (که وصلت از با صبیہ
معظم خان قرار یافت) خلعت با سرپیچ و دوازده هزار
روپیہ نقد مرحمت گردید - پس از ارتحال آن پادشاه در

(باب المیم) [۶۵۴] (مآثر الامراء)

رفاقت محمد اعظم شاه از دکن به هندوستان شتافت -
و در جنگ بهادر شاه در قول جا داشت - (چون اکثر
مردم معتبر بهمراهی اعظم شاه جان نثار گشتند) او نیز
مقتول شد *

* منور خان شیخ میران *

پسر دوم خان زمان شیخ نظام است . سال بیست و
نهم خلد مکان همراه پدر بدولت آستان بوسی پیوسته -
سال سی ام (چون پدرش در گرفتن سنبها بهونسله تردد
نمایان بتقدیم رسانید) او باضافه منصب و خطاب منور
خان اختصاص گرفت - و سال سی و نهم از اصل و اضافه
بمنصب چهار هزارمی دو هزار و پانصد سوار چهره بلند پایگی
بر افروخت - و سال پنجاهم به تعیناتی محمد اعظم شاه
(که جانب مالوه مرخص گردید) قرار گرفت - پس از
ارتحال خلد مکان بهمراهی شاهزاده مذکور برگزیده روانه
هندوستان شد - و در جنگی (که فیما بین شاهزاده مذکور
و بهادر شاه متصل اکبر آباد صورت بدست) نامبرده با برادر
کلان خود خان عالم در هراولی بود - بمقابله عظیم الشان
فیل رانده (چون به برادر او زخم تیر رسید) جهان در
چشم او تازیگ گردید - درین ضمن بگولۀ از زنبورک کار او

(مآثر الامراء) [۶۵۵] (باب الميم)

تمام شد - پسرش منور خان قطبي ست (که مرتضى پور
موبه برار در قبول داشت) - ابتدای عمل نظام الملک
اصفهان در دکن فوجی زیاده بر مقدور فراهم آورده بود - آن
امیر بے نظیر بحسن تدبیر دست او ازین داعیه کوتاه ساخت -
تا آنکه باجل طبیعی در گذشت - پسرانش اختصاص خان
(که آخرها بخطاب خان زمان فایز گشته) و اعزاز خان
و دیگران هم بودند - هر یک بقدر قسمت از مهال ارثی
جاگیر یافت - چندی پیش ازین همه از سر رشته
حیات مرفوع القلم شدند - مگر پسر خرد سال او (که
فقیر محمد نام دارد) باقی ست - بنوکری این و آن (رزگار
بسر می برد *

* مختار خان قمرالدین *

پسر شمس الدین مختار خان است - در سال بیست
و یکم عالمگیری بخطاب خانی سرافرازی یافت - پستو
بخدمت فرادل بیگی ممتاز گردید - و (چون پدرش بنظم
موبه احمد آباد گجرات لوائی کامرانی افراخت) او به تعیناتی
پدر مامور گردید - و پس از ارتحال پدر جبهه سعادت
بآستان بوس خلافت نور آگین ساخته بخطاب مختار خان
چهارم ناموزی بر افروخت - و بداد رنگی مطبل اسب شاد کامی
(اند - و در سال بیست و نهم ترکش و کمان یافته به تھانه

(باب المیم) [۶۵۶] (مآثر الامرا)

هولنگي (که از معالات بیجاپور اسم) مرخص گردید -
و از انجا تعیین محامره بیجاپور گشت - و (چون سال
سي ام بعد از فتح بیجاپور الویه ظفر طراز پادشاهی سایه
معاودت بظاهر شولاپور افکند) پانزدهم محرم سنه (۱۰۹۸)
هزار و نود و هشت هجری جشن ازدواج شاهزاده محمد
بیدار بخت نخستین خلف شاه عالی جاه محمد اعظم
شاه با دختر نیک اختر خان مذکور حسن انعقاد یافت -
و آن عفت سرشت به پوتی بیگم مخاطب گردید - و در
سال سي و سیوم خان مشارالیه بخدمت میر آتشی خلعت
امتیاز پوشید - و پس ازان به تعریک و سرزنش خیره سران
کنک گیری^(۲) و راه باغ تعیین شد - و در سال سي
و هفتم باز بمیر آتشی اختر طالع برافروخت - و در
سال سي و هشتم از تغیر فدائی خان کرکه بصوبه داری
اکبر آباد درجه پیمای اعتبار گشت - و در آخر سال چهل
و یکم از حکومت آگه معزول گشته به بند و بسنت صوبه مالوه
پرداخت - و در سال چهل و پنجم مجدداً بصاحب صوبگی
اکبر آباد سرمایه افتخار اندوخت - خان مزبور بمنصب
سه هزاره رسیده بوقوع تقصیر بکمی پانصدی معاتب
شده باز به بحالی کمی پایه افزای امتیاز گشت - و در

(۲) در [بعضی نسخه] کنگری - و در [دیگر] هوکری .

(مآثر الاورا) [۶۵۷] (باب المیم)

سال چهل و نهم در جابزه فتح سنه‌ی تعلقه راجا
رام جات مفسد (که درم رجب سال مذکور سنه (۱۱۱۷)
هزار و یک صد و هفده مرتبه ثانی مقتزع شده) باضافه
بانصدي بپایه سه هزار و بانصدي بر آمد *

(هرگاه کارکنان قضا و قدر در پی توطیه دولت بختیاره
عرق ریزان سعی باشند) تمهیدات خانه بر انداز بد اندیش
چه طرفه تواند بست - بل آنچه او کار شکنی اندیشد
به تقریب مقصود صاحب اقبال در خور بود - بیانش
آنکه شاهزاده محمد اعظم شاه از کمال غرور و شجاعت
بوجود برادر کلان شاه عالم بهادر شاه رفته نمی نهاد - (چون
محمد عظیم درمین پسر شاه عالم بصوبه بنگاله و بهار ریشه
استقلال فرور برده صاحب خزانه و جمعیت شد) در فکر بیجا
ساختن او افتاد - در اواخر عهد خلد مکان [چون محمد
اعظم شاه از احمد آباد به احمد نگر (که معمر پادشاهی
بود) شتافت] چندان کلمات رقوعی از جانب محمد عظیم
به پادشاه رسانید که فرمان طلب و گرز بردار تعیین شد - و
ندانست که آمدن محمد عظیم بلای عظیم بجان او خواهد
بود - چنانچه محمد عظیم نزدیک به شاهزاد پور (سیده بود
(۲)
که بر واقعه ناگزیر خلد مکان اطلاع یافته به فراهم آوردن سپاه

(۲) در [بهض نسخه] شاهزاده پور *

و استمالمت فوجد ازان اطراف و تمن داران آن نواح پرداخته
با بیست هزار سوار هر جناح استعجال خود را به اکبر آباد
(سانید - و مختار خان ناظم آنجا را مقید ساخته اموالش
بضبط در آورد - و این سرعت و مرل بمستقر الخلافه) که وسط
ممالک و پای تخت سلطنت است - و از زمان عرش آشیانی
معدن خزاین و مخزن جواهر این دولت قرار یافته (اولین
پایه سریر آرائی بهادر شاه گردیده استقلال و همت آنطرف
از یکم بصد افزود - * مصرع *

* عدو شود سبب خیر چون خدا خواهد *

چه ظاهر است که اگر عظیم الشان در اقصای پهنه میبود^(۲)
باین عجلت کی می رسید - غریب تر آنکه اعظم شاه
بعد از واقعه پدر بزرگوار خواست بسلطان بیدار بخت
(که از مالوه بکجرات شتافته بود) بنویسد - که با افواج
مالوه و کجرات به یلغار متوجه آگره شده بانفاق مختار خان
(که خسر او می شد) بفراهم آوردن سپاه و اعداد مواد
جنگ و پیگار همک بر گمارد - گویند ابراهیم خان صوبه دار
نورسیده کجرات (که خود را اعظم شاهي می گرفت)
انتظار می کشید - که اگر بمراقبت بیدار بخت حکم رسد
فوجی آراسته گرد آورده روانه شود - (چون دلا جاه دومین

پسر اعظم شاه بر اراده پدر آگهی یافت (بعد از همچو شمی
) که مبادا برادر کلان صاحب جمعیت و دست گاه شود (
 به باریابان و مشیوران پدر در ساخته بعرض رسانید که
 پیش فرستادن شاهزاده مقتضای حزم و احتیاط نیست
 که دولت دنیا غرور افزا و مرد رباست - اگر بر خزان
 آگره دست تصرف یافته باعانت در صوبه دار چندین لوی
 خود سوری بر افرازد تباختن عظیم دارد - چه دشمن خانه
 بدتر از بیگانه می باشد - محمد اعظم شاه [که نصیب
 سلطنت نداشت - و ادبار و تیره بختی ظاهر حالش را
 فرور گرفته بود (هرچه را سود و بهبود خود می اندیشید
 آهستن صد تباهی بود) فوراً بشاهزاده نوشت که تا رسیدن
 این جانب بمالوه (که سر راه دکن است) اقامت نماید *
 القصة (چون سریر فرماندهی هندوستان از شکوه اقبال
 بهادر شاهي آسمان پایه گردید) از آنجا (که عموم رافعی
 و مکرمت آن شاه کرم گستر چون آفتاب یکسان پرتو افکن
 سنگ و گهر بود - و درام مرحمت و فیض بخشی او چون
 سحاب یک دفعه سیلاب ساز خشک و تر) مختار خان باضافه
 نمایان و مقصوب عمده و خطاب خان عالم بهادر شاهي
 سر بلندی یافته به بمحالی صوبه داری اکبر آباد با خدمت
 والی خانه سامانی بلند رتبه گردید - و باستوران اموالش از

(باب المیم) [۶۶۰] (مؤثر الاثر)

(۲)
صامت و ناطق (که در سرکار عظیم الشان بضبط در آمده)
کامیاب نوازش گشت - گویند پیش ازان (که حکم استرداد
جنس او شود) روز جشن لباس سفید پوشیده بدربار
حاضر شده - شاه عالم با آن همه حوصله بلند و گذشت
رسا چین ابرو شده بخانخانان منعم خان فرمود که حق
بطرف مختار خان است - از سلطنت ما او را چه دلخوشی
خواهد بود - خانخانان بمهار الیه گفت - که این لباس برروز
جشن چه مناسبت داشت - خان مذکور ظاهر کرد که از
بے استعدادیهاست - خانخانان از جانب خود مبالغه را
از نقد و جنس فرستاد - مختار خان به بعضی چیزها متهم
بود - نعمت خان حاجی دین شعر اشاره بدان نموده -

* شعر *

* هیچ کس در خانه مختار خان بیگار نیست *

* هرکس را دیدیم آنجا فاعل مختار بود *

* وَاللّٰهُ اَعْلَمُ *

* میرزا یار علی بیگ *

مردی بود راست و درست - به پاره گیری مطلقاً
مزاجش آشنائی نداشت - ازین جهت منظور نظر حضرت
خلد مکان گردیده سرمایه اعتبار اندوخت - در آغاز پیشدست

روح الله خان بخشى بود - و بدقت و سخت گیرى زبانزد -
 هستر بدادونگى ذاک و دادرنگى کچهرى سرفراز شده در اجرای^(۲)
 کار خاق الله مي کوشید - سال سي ام پدایه چهار مدی چهل
 سوار و سال سي و یکم باضافه پانزده سوار رسیده - هر چند
 پادشاه مي خواست که منصبش بپذیرد قبول نکرد - در عرض
 خیل گستاخ بود - گویند سادۀ روزی را برای منصب استاده
 کرد - پادشاه فرمود که خرد سال است - عرض نمود که تا یافتن
 جاکو نیم تر خواهد بود - و نیم تر بزبان اهل هند عبارت
 است از کسی که مدارج سن انحطاط پیموده باشد - و نیز
 نقل کنند که روزی الوش بار عنایت شد - و وقت باریابی
 از خاطرش رفت - پادشاه بتقریب استفسار مژه بپادشاه -
 متنبه شده چهار تسلیم عنایت الوش و چهار تسلیم دیگر
 (که این سجدۀ سهو است) بتقدیم رسانید - و نیز بیان
 کنند که روزی بتقریب ادای شهادت تورانی در مقدمه
 شرعی عرض کرد که تورانی است - شهادت او چه اعتبار
 دارد - و حفظ این نکرد که پادشاه هم تورانی است - در
 محامره گولکنده قحط و غلا بسیار شد - پادشاه نظر بدیانت
 او خواست که بدادونگى رسد مامور سازد - او بخوش
 بدناهی ابا نمود - (چون اعظم شاه از اوضاع او ناخوش بود)

(۲) نسخه [ج] سرفراز شده آخرها در اجرای الخ *

(باب المیم) [۶۶۲] (متأثر الامرا)

بعرض رسانید که پاجنّه را چه یارا که از حکم دلی نعمت سر
به پیچود - (چون بر خاطر پادشاه هم این حرف گرانی نمود)
فرمود که یار علی بیگ را گردنی زده از دیوانخانه برآرند -
بعد ارتحال خلد مکان از محمد اعظم شاه مرخص گردیده
به مکّه معظمه شتافت - و سال سیوم جلوس خلد منزل از
بیت الله معارفت نموده بملازمت پیوست - همان سال
مطابق سنّه (۱۱۲۱) هزار و یک صد و بیست و یک
هجری در گذشت *

* میر احمد خان *

داماد خواجه عبد الرحیم خان ببوات است - مرد (است
درست سپاهی وضع بود - در زمان عالمگیری به بخشگیری
و واقعه نویسی فوج شاه عالی جاه محمد اعظم شاه (که
دران ایام بنظم صوبه گجرات می پرداخت) سرافراز یافته
[با آنکه بدرشتی و سخت گیری (که لازم راستی و درستی
است) شهرت داشت] درین کار پادشاهزاده را (که اکثر از
ارباب تحریر سرگران و برآشفته می بود) با خود راضی
و سرالذات نگهداشت - و پس ازان بدیوانی فوج محمد
بیدار بخت به پایّه عزت برآمد - و در سال چهل و هشتم
از دیوانی به نیابت شاهزاده بصوبه داری خاندیس امتیاز
اندرخت - دران هنگام [که شاه عالم از جنگ کام بخش

مائثوالامرا ([۶۶۳] (باب المیم)

را پرداخته لوای مراجعت برافراخت (چون ساخت بلده
برهانپور مضرب خیام ظفر ارتسام گردید) میخواستند چند گاهه
بهسیر و شکار رمنه کراره (که سیر جائے اسمت دلگشا و
نخچیر گاهے سمت مسرت افزا) عشرت اندرزنند . و آن
دیده سمت سه کورهی برهانپور و رودخانه دارد بصغای
آب بے همتا . در ازمنه سابقه بران رود برابر کراره بندے
بسته اند بعرض صد گز و ارتفاع در گز (که ازان آبشارے
میریزد) . بقرمان صاحب قران ثانی (که در ایام
پادشاهزادگی به تنسیق مهمات دکن فروغ بخش آن خطه
شده) پیش بند سابق بند دیگر بفاصله هشتاد گز بر بسته
میان هر دو بند حوض صد گز در هشتاد گز بزرگی کار
آمده . آبشارے دیگر از روی این بند می افتد . و در سوی
آن در سمت عمارت بر افراخته اند . و باغچه متصل
آن ترتیب یافته . اما چون شورش راجپوتیه و فساد سکھه
بمسامع جلال رسید بے اہمال و امہال اداییل شعبان سال
سیوم سنه (۱۱۲۱) هزار و یکصد و بیست و یکم هجری
کوچ فرموده خان مذکور را بحر است آن بلده مطرح انتظار
عاطفیت نمود . اتفاقاً در سال چهارم تلمسی بانی نام زن
یکی از سرداران مرہٹہ با فوج بسیار تاخت آورده بعد از

(باب المیم) [۶۶۴] (مآثر الامرا)

نهمپ و غارت قصبة (۲) رادیر (که هفت گروهی برهانپور
است) قلعه دار را (که تاب مقاومت و مقابله در میدان
نداشته محصور شده بود) گرد گرفت - چون حصانیت
حصار بدان مرتبه نیست نزدیک بود که دستگیر شود -
خان مذکور از فرط غیرت و افراط حمیت حفظ جان بازی
شهادت نپسندید - و از مقابله زن هربیه خود را بدرزدید -
(۳)

* مصرع *

* چه مردی بود کز زنی کم بود *

به اختیار عنان تماسک از دست داده به آن (که بگرد
آردن لشکر و یراق کرد فر معید شود) به بهادر پوره رفته
فرود آمد - و یسارلان و نقبا بطلمب منصب داران متعینه و
اهل خدمات فرستاد - مردم (که چاشنی تشدد و سوء خلق
خان مذکور گرفته بودند) پاسداری آبرو را بر خود داری
ترجیح داده باکراه و اجبار (که اکثری از آنها پیاده و
گرددن سوار بودند) فراهم آمده خان مذکور روز دیگر (که
از هفت صد سوار متجاوز نبود) میمنه و میصره (راسته دران
شد - در اثنای راه تلاقی فریقین (و نمود - و آتش حرب و ضرب
اشتعال گرفت - هرچند نبایر و خویشان سردار دل بمرگ نهاده
بمیارے را برمی سهام و ضرب مصمصام بر خاک انداختند -

(۲) نسخه [ج] رادیر - (۳) نسخه [ب] بدر برد .

اما اشقيا بطعن رماح مستطيل اكثر مجاهدان را جريح و
قتيل گردانیده کار بجائے رسانیدند که بمحاق سردار دو زخم
تفنگ رسید - (دین ضمن شیخ اسمعیل ظفرمند خان فوجدار
جامود) که سرکردگی فوج طرح داشت) کومک بجای نموده
شعله غلبه کفار را بآب شمشیر فرو نشاند - تا فضا و فضای
قلعه را بر دایره فوج اسلام گشت - دو شبانه روز جنگ تیر
و تفنگ در میان بود - (چون اشقیا دریافته که بذای ثبات
مبارزان تزلزل پذیر نیست) (خست ادبار بسوی شهر کشیدند -
اگرچه قاضی باتفاق شرفای بلده در حفاظت شهر تگ تگ با
بکار برد - لیکن حوالی آنرا بجاروب تاراج پاک رفتند - و
بآتش بیداد سوختند - شب دهم ماه صفر خان مذکور
بعزم شبخون شبگیر نمود - و از پای قلعه را بر حرکت
کرد - هر چند برخی آزمود کاران بآئین خیرخواهی گفتند
(که شب روی مصلحت نیست) گوش نکرد - چون بنزدیکی
شهر رسید ضلالت پیشگان آگهی یافته سد راه گشتند - و
نیران پیگار بر افروختند - (زم جویان طرفین داد مردانگی
و دلوزی دادند - میر احمد خان با بیشتر از اولاد و اقربا
و دو ثلث لشکر در معرکه جام شهادت چشید - و ظفرمند
خان در سبک پائی از باد گرو برده دران حالت) که

(باب الہیم) [۶۶۶] (مآثر الامراء)

غبار را مجال نبود کہ از راه هوا خود را بشهر تواند
انداخت) با یک پسر خان شہادت نشان و معدودے از
تیز پایان خود را بشهر (سانید)^(۲) تئمہ لختہ مجروح و برخہ
ماسور گردیدند - از خان مذکور دو پسر باقی مانده - یکے میر
سید محمد (کہ بعنوان دریشی می گذرانید - و معتقد فیہ
بسیارے بود) - و دومین میر محمد (کہ بخطاب پدر مخاطب
گشتہ) - ترجمہ اش جداگانہ درین اوراق ثبت یافتہ *

* محمد اسلم خان *

پسر میر زاہد ہروی ست (کہ احوالش جداگانہ نوکریز
خامہ وقایع نگار شدہ - موسی الیہ در عہد خلد مکان بعد
وصول بسن رشد و تمیز بمنصب درخور و خطاب خانی
امتیاز یافتہ - مدتها بدیوانی صوبہ کابل سرفرازی داشت -
و پستہ دیوانی شاہ عالم نیز ضمیمہ گردید - سال چہل
و ہستم^(۳) ازان کارها عزل پذیرفتہ از تغیر سید میرک خان
بتفویض دیوانی لاہور افتخار اندوخت - سال چہل و یکم
از تعلقہ مذکور تغیر گشت - پستہ سالے چند بحراست
لاہور می پرداخت - در عہد خلد منزل همانجا در گذشت -
پسرانش محمد اکبر و محمد اعظم (چون ملازمت پادشاہ
نمودند) برعایت نام پادشاہزادہا تغیر نام فرمودہ بہ

(۲) نسخہ [ب] رسانیدہ - (۳) نسخہ [ج] ازان کار عزل پذیرفتہ .

(مآثر الامرا) [۴۶۷] (باب الميم)

محمد اکرم و محمد امير موسوم ساخت . اولين خطاب خانى
يافته در هندوستان اوقات زندگي را به پايان رسانيد -
و دومين بـخطاب پدر مخاطب گشته بعد هنگامه نادر شاه
همراه نظام الملك آصف جاہ بدکن آمد - و چنده
بديوانى موبجات آنجا و بستر بتعلقه مير آتشي سرمايه
اعتبار برگرفت - و در عمل ملايت جنگ به تفويض
بخشيگرى دکن خاعت امتياز پوشيد - پس ازان خطاب
هشمت جنگ بهادر مرتقي گشته بحراست برهانپور نامزد
شد - و در عمل نظام الدوله آصف جاہ لفظ ضياء الدوله
ضميمه خطابش گشت - سالى چند پيش از حالت تحرير
باخرت سرا شتافت - بمنصب شش هزارى شش هزار سوار
رسيده بود - اخلاف از باقي مانده اند *

* منعم خان خانان بهادر شاهي *

پدرش سلطان بيگ از قوم برلاس است - منصب جزو
کوتوالى اکبر آباد داشت - بکشمير نيز بعلاقه کار پادشاهي
رفته - پس از فوتش محمد منعم بتلاش روزگار بدکن شتافته
در لشکر پادشاهي بجوهر رشادت و کارداني با روح الله خان
مير بخشي متوسل گشت - بخشى الملك منصبه براى
او گرفته مهر خود حواله نمود - پس ازان بطالع يادري

(۲) نسخه [ج] مرتقي مدارج هشمت و شوکت گشته الخ *

(باب المیم) [۶۶۸] (مآثر الامرا)

و بخت یاری ترقی نموده بدولت و شناسی خلد مکان

(۲)

رسید و بخدمت متفرقه مامور میگردد - سال سی و چهارم

بخدمت امانت هفت چوکی از تغیر میر عبد الکریم ملتفت

خان امتیاز یافت - و در سال و چهل و ششم بداروغگی

فیلخانه اختصاص گرفت - (چون در مهم کهیلنا بکمک

محمد امین خان بهادر نرسید - و تهارنے سوزد) بکمی

منصب و عزل تعلقه معاتب گشت - پس ازان بدیوانی

مهمین پور خلافت پادشاهزاده محمد معظم از تغیر اسلام خان

مامور شد - و دیوانی کابل نیز ضمیمه گردید - و بحسن

اخلاص و نیکوخدمتی مشمول عوطف پادشاهزاده گشت -

(۳)

و در سال چهل و نهم صوبه داری پنجاب بوکلای شاهي

نامزد شد - بتجویز شاهزاده نیابت بخان مشارالیه

با فوجداری جمون اصاله تفویض یافت - و بمنصب هزار

و پانصدی هزار سوار مرتقی گشت - و با رای هایه

و نیروی مردانگی متمردان و سرتابان آن صوبه را مطیع

و ایل ساخته بمعدلت و انصاف بکارها پرداخت - (چون

مرد مدبر کهنه روزگار و دولتخواهی شاهزاده بخود تصمیم

داده بود) گوش بر آواز انقلاب زمانه داشته باخفا و استتار

در اعداد مواد سلطنت پادشاهزاده می کوشید - از نیرونگی

(۲) نسخه [۱] مامور گردید - (۳) نسخه [ب] که صوبداری الخ •

تقدیر بیست و پنجم ذی الحجه سنه (۱۰۱۸) هزار و هیجده
 خبر ارتحال خلد مکان بمنعم خان (سید - تا وصول پادشاهزاده
 از پیشاور (که تشلاق کابل است) بعرضه دلگشای دار السلطنه
 لاهور (که دوم صفر اتفاق افتاد) بمنعم خان قریب پنج
 هزار سوار و توپخانه سنگین فراهم آورده با ساز و سامان
 سلطنت آن طرف پل شاه دوله شرف ملازمت دریافت - و
 تا رسیدن سرهند بمنصب چهار هزاره در هزار سوار و خطاب
 خانزمان و عنایت طوغ و نقاره ناموری اندوخت - و تا وصول
 نصرت شمول بمستقر الخلافه بحسن سعی و نیکو خدمتی در
 پنجاه هزار سوار موجودی سوای نگاهداشت شاهزاده (۲) که
 مساری همین عدد بود) در ظل پادشاهی مجتمع
 گشت - بمکرمات منصب پنج هزاره در هزار سوار و افزایش
 خطاب بهادر ظفر جنگ بلند مرتبه گردید - و در جنگ محمد
 اعظم شاه در تردد و جانفشانی شریک غالب بود - اجمالش
 آنکه (چون محمد اعظم شاه بنگاه را با زیئت النساء بیگم
 همشیره اعیانی خود و جمله الملک اسد خان در گوالیار
 گذاشته عزیمت پیش نمود) خلد منزل (که کمال حلم
 و خدا ترسی داشت) از سفک دماء مسلمین احتراز لازم
 شناخته برادر نوشت - که بمراعات وصیت پدر (که پیشتر

(باب المیم) [۶۷۰] (مآثر الامرا)

دکن تا مالوه و گجرات بشما ارزانی داشته و هندوستان بما (اگر بافتضای مورث تلنگانه را ضمیمه بیجاپور به کام بخش (که برادر خود بجای فرزند می باشد) را گذراند) ما از مقسوم و مورث خود بحصه شما می افزائیم (بهترین شقوق است - و اگر این صلح صلاح شما نباشد چه لازم که بغرض نفسانی بر سر ملک فانی جنگ کنیم و عالم بتلف جان و مال گرفتار شود - ما و شما تنها بمیدان در آئیم - * ع *

* تا یار کرا خواهد و میلش بکه باشد *

و درین صورت صرفه با شما ست که در مقابل شمشیر خود دیگرے را بنظر نمی آرید *

و بعضی ثقات برانند که بهادر شاه ازین وصیت اطلاع نداشت لیکن آخرها خلد مکان فرمانی بار نوشته که بر لفافه اش بخط خاص مرقوم بود اَلْسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا دَالِیَ الْهِنْدِ - بهمین متمسک شد - بهر تقدیر (چون این پیغام بمحمد اعظم شاه (سید) نوشت که این قسمت منظور نیست - تقسیم دیگر (که بعید از تعادل و تکافو بود) * بیت *

* از فرش خانه تا بلب بام از آن من *

* از بام خانه تا بثوریا از آن تو *

درمیان آرد - و پس ازان برآشفته بایلچلی گفت این پیر

(مآثر الامراء) (۶۷۱) (باب المیم)

خرف مگر گاستان شیخ سعدی هم نخوانده که در پادشاه
در اقلیمه نگذزند *
* بیت *

* چو فردا بر آید بلند آفتاب *

(۲)

* من و گرز و میدان افراسیاب *

(۳)

هژدهم ربیع الاول متصل حاجو ده کردهی اکبر آباد تلافی
فریقین اتفاق افتاد - خانزمان با فوج جرار باتفاق شاهزادهای
دیگر از چپ و راست وقت رسید که محمد عظیم الشان را
بیدار بخت از سه جانب گرد گرفته بود - کارزار عظیم و
آویزش های نمایان بوقوع آمد - و با آنکه گلوله بادلیج در
پهلوی (است) زیر بغل رسیده - اگرچه استخوانهای قبرغه
مسلم ماند اما یکهراست از جانب پشت گوشت و پوست
گرفته برآمد - اصلاً از جنگ پهلوی تهری نکرده چندان پای ثبات
افشرد که محمد اعظم با در پسر بیدار بخت و والا جاه
رهگرای فدا شدند - های محمد اعظم تاریخ است - خانزمان
با اهل و عیال و مال و مثال اعظم شاه دران عرصه هرج و
مرج گرد آوری نموده قریب نصف شب بحضور رسید -
و ازان زخم منکر غش کرد - بیست و نهم همین ماه
بخطاب والای خانخانان بهادر ظفر جنگ و منصب هفت

(۲) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست - (۳) نسخه [ج] حاجو -

(۴) یعنی سنه هزاره

(باب المیم) [۶۷۲] (مآثر الامراء)

هزارى هفت هزار سوار و تفویض امر جلیل القدر وزارت سر
افتخار افراخت - و یک کرور روپیه نقد و یک کرور را
جنس (که از ابتدای سلطنت تیموریه هیچ امیرى باین
عطیة عظمی کامیاب نگشته) از پیشگاه خلافت و جهانبنانی
مرحمت شد - و دهم (بیع الاخر ظل سبحانی در باغ
دهر آرای بعیادت او (که ازان زخم ذي فراش بود) سایه
گسترده بانواع نوازش و دلدهی (که این فتح بنیروی شمشیر
و اصابت رایی آن صاحب سیف و قلم رو نمود) فرق
مباهاتش را فرقدان سا فرمودند - و از جمله پیشکش او (که
بده لک روپیه میرسید) بقدر یک لک روپیه پذیرائی یافت -
و هشتم جمادی الاولی تسلیمات وزارت و صوبه دارى اکبر آباد
بتقدیم رسانید - و سال سیوم بنواختن نوبت در حضور چهره
تفوق و برتری افروخت - و در سال چهارم (که خلد منزل
بقصد استیصال کردی بد مال در شاه دهورا رسیده اقامت
نمود) خانخانان بمورداری پادشاهزاده محمد رفیع الشان
بر سر او تعیین شد - آن تبه کار از کارزار بسیار بمکان قلب
موسوم به لوه گدهه رفته محصور گردید - افواج پادشاهی
دست از تعاقب بر نداشته بمحاصره آن قلعه پرداختند -
پیروان و گزیدگان آن وخیم العاقبة (که جان فشانی را

(مآثر الامراء) [۶۷۳] (باب الميم)

باعتماد تذاضع هيات ابدی تصور مي کردند (بکمال رغبت
و شوق برآمده بر مورچالها مي ريختند - و جمعی را کشته
بقتل مي رسيدند - پس از مدتی (که آنوقت مفقود
شد) یکی از کهتريها کلابا نام تنباکو فروش خود را
فديۀ آن مغوی ضالمت کيش ساخته با لباس فاخره بجایش
نشست - و کرد با جوقه بر مورچال پادشاهي يورش نموده
بملک برقي راجه (که متصل بود) بدر رفت - و بعد
فتح آن مکان مردم پادشاهي کلابا را با شان و شوکت ديده
کرد خيال کردند - و مقيد ساخته نزن خانخانان آوردند -
خانخانان بعجلت تمام اين مژده بعرض رسانيده مردم
تکسين و آفرين گردید - حکم نوبت و تياری ديوان
عام شد - و فرمودند قفس آهنی سيخ دار زود درميت
نمایند - پس ازان (که به پرس و جو پوده از روی کار
برداشتند) ظاهر شد که باز پريده و بوم بدام افتاده است -
خانخانان انفعال کشيد - و بهمراهان سرزنش کرده گفت
همه پياده شده بکوه راجه برقي در آيند - يا کرد را دستگیر
نمایند يا راجه را کشيده بيارند - و براجه هم نوشت که
بهمود خود در دستگیر ساختن آن محکمال شناسد - گویند
هرکارهای ذوالفقار خان باشارق خان مزبور (که با خانخانان

(۲) نسخه [ب] گزرو نسخه [ج] گرد - (۳) نسخه [ج] راجه برني •

(اب المیم) [۶۷۴] (مآثر الامرا)

عدت هم چشمت داشت) از کوهستان تا اردوی معلی
شهرت دادند که کرد دستگیر گشت - هرکارهای خانخانان
باعبار همجنسی زبانی آنها فرا گرفته متواتر این خبر
رسانیدند - و او پیداشاه عرض کرد - ذوالفقار خان گفت
اغلب که این همه املی نداشته باشد - پس ازان (که
معلوم شد راهی بود) اگرچه راجه را آورده در همان قفس
آهني بدار الخلافه فرستاده محبوس کردند اما خانخانان را
خجالت بر خجالت افزوده از غصه بیمار شد - و ماده
دماغی گشته بجانب گوش ریخت - و در همان ایام
وديعت حیات سپرد *

خانخانان بسیر متواضع و صاحب سلوک بود - اصلا
نخوت و غرور نداشت - در مراعات آشنائی قدیم و پاس
مراتب قدرشناسی می کوشید - حتی که بلحاظ دیرین ربط
با کم منصبان به تعظیم پیش می آمد - هرچند در جود
و کرم و اکرام و اطعام دست گشاده نداشت اما در کارها
فیض عام بود - وزارت را به ستمیده نامی و نیک نفسی
بے دراعی طمع و غرض سرانجام داد - وقت کچهري
سزاواران تعیین میکرد که کاغذ ارباب حاجت بے دستخط بررز
دیگر نماند - برفع بلیه خوراک دراب از ذمه منصبداران طرفه
تحصیل اجر جزیل کرد - در عهد خلای مکان همین که

بمنصب دار خوراک دواب لازم مي شد (هرچند که از قلت
 پايدايی جاگیر قليله ويران کم حاصل بعد مدتها يافته که^(۲)
 بنصف و ثلث خرج دواب وفا ننماید تا بصرف حوائج
 ار چه (سد) داروغه فيلخانه و آخته بيگي و ديگر متصديان
 به تشدد از وکيلش بازخواست زر خوراک مي کردند -
 و هيچ جا فرياد نمي رسيد - ناچار وکلا استعفاي وکالت
 مي دادند - خانخانان مقرر نمود که در حين تذخراه
 دامها بقدر خرج دواب از دول جاگیر منها کرده تتمه
 بنويسد - چنانچه تا حال همين ضابطه معمول است *

* مصرع *

* نيکوان رفتند و سزتها بماند *

کمالات کسبي هم (که ازان بقابليت و استعداد تعبير
 کنند) داشت - شعر مي گفت - ميلاني به تصوف بهم
 رسانيده - رساله نوشته موسوم به الهيات منعمي - مطالب
 عمده ندارد - نکات چند با شعر برجهسته حسب حال
 آورده - حرف گيران سخن ساز بعضی بالحداد و برخي بتهت
 ادعای معراج نسبت مي دهند - حال آنکه ازين
 نسبتها عاري است - در الهام (که سير خود به بهشت
 و از انجا پايان عرش بيان نموده) بلفظ رؤيا مقيد ساخته -^(۳)

(۲) نسخه [ج] پائينی - (۳) نسخه [ب] تا به پايان عرش *

منافع ندارد - بل لفظ الهام اگر مخصوص اولیا دارند
 دعوی بی معنی است - و موهوم سوء ادب - با وصف
 رفاة کوشی و کم آزادی که داشت بمقتضای حرص و شرة
 به نیت ابقای نام بر صفحه ایام می خواست در هر شهر
 و بلده حویلی و سرا و کترة او باشد - جا بجا زرها جهت
 ابتیاع اراضی و عمله می فرستاد - متصدیان ذاعقبند اندیش
 بخوش آمد و اظهار محبوری زمین و خانها به تعدی و ظلم
 از مردم گرفتند - چون بذای ستم بر خرابی است پیدا است
 که مبتنی بران چه طرفه از استمرار خواهد بست - بیشتر
 مکانها مرتب نشده بانتهال بانی ازین سرای فانی از اول
 هم خرابه تر ماند - گویند خانخانان اکثر مکانهای نزول هم
 از سرکار پادشاهی خریده - روزه مخلص خان مغل بیگ بنابر
 نقاض و عناد پادشاه گفت که هندوستان بفضل الهی مجمع
 هفت اقلیم است - اگر این مقدمه را (که پادشاه هند
 زمین بنور خون می فرود شد) بشاه ایران یا (وم نقل کنند
 قباخته دارد - پادشاه با این همه شهرت بی خبری هوشمندانه
 جواب داد - که مخلص خان ما چه بد میکنیم - زمین افتاده
 بیاض را بار میدهیم - مبلغها خرج کرده درست میسازد - پیر
 شده است فردا می میرد - باز در سرکار ضبط خواهد شد *

(مآثر الامرا) [۶۷۷] (باب الميم)

پسر کلانش نعیم خان پس از آن (که تخت همایون بخت
سلطنت هندوستان بجلوس بهادر شاه زیب و زینت گرفت)
از اصل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار و
خطاب مهابت خان و بردایت مکرم خان خان زمان بهادر
و تفویض خدمت بخشیشگری سیوم چهره امتیاز برافروخت -
و چون نوبت جهان داری بجهان دار شاه رسید به کینه
دیرینه ذوالفقار خان نامبرده مغضوب غضب پادشاه گردیده^(۲)
مطوق و مسلسل شد - پستتر در عهد محمد فرخ سیر
حمین علی خان امیر الامرا بهاس دیرین (رابط و آشنائی بفریاد
ار رسید - و همراه خود بدکن بود - آخرها دست توسل
به عماد الملک مبارز خان داده در جنگی (که سنه
(۱۱۳۶) هزار و یک صد و سی و شش هجری با
نظام الملک آصف جاه صورت گرفت) حاضر بود - و درمین
خانه زاد خان که در اذیل عصر بهادر شاه به منصب
چهار هزار^(۳) و سه هزار سوار کسوت افتخار در بر گرفت *

* میوزا محمد هاشم *

بدو واسطه نبیره خلیفه سلطان مشهور و بهه واسطه
نواسه شاه عباس ماضی ست - در سال چهارم بهادر شاهي
بار غربت خویش به بندر سورت برگشان - خلد منزل محیط

(۲) نسخه [ج] پادشاهی - (۳) نسخه [ب] چهار هزار و سه هزار سوار *

کرم بود - بعد آگهی از راه قدر شناسی و غریب نوازی
به تذخواره مبالغ سه هزار (دپیه و تعیین مهماندار اعزازش
افزود - و بنام خان فیروز جنگ ناظم گجرات حکم رفت -
که هرگاه مشارالیه به احمد آباد برسد بدستور محمد امین
خان صوبه دار سابق گجرات [که در عهد خلد مکان
ما یحتاج قوام الدین خان برادر خلیفه سلطان (که از
ایران رسیده بود) حسب الحکم سرانجام نمود] ضروریات
ادرا هم ساخته و پرداخته روانه حضور نماید - خان
فیروز جنگ طفل مغیر خود را باستقبال فرستاده خود هم
چند قدم پیش آمده در خوردن - و پانزده هزار (دپیه نقد و
فیل و اسب تواضع نمود - و پس ازان (که میرزا قریب
بارداری پادشاهی رسید) کوکه خان ناصی (که مادرش
مصاحبه پادشاه بود) بمهمانداری معین شد - روز ملازمت
بانواع عطایای خسروانی مبالغات اندوخت - (چون از شدت
گرما عرق ضعفی بر چهره اش ظاهر گشت) حکم شد که
در خسخانه برده آب یخ پرورده بخوراند *
(۲)

دران ایام از انتقال خانخانان گفت و گوی تقرر وزارت
درمیان بود - و محمد عظیم الشان دومین خلف خلافت
(که در مهمات سلطنت دخلی تمام داشت) بر سر آن شد

که وزارت بنام ذوالفقار خان قرار یابد - و میر بخشیکری
و موبه داری دکن بهر دو پسران خانخانان مرهوم مقرر
گردد - و ذوالفقار خان می گفت که تا پدرم زنده است
وزارت حق اوست - و می خواست باین تقریب هر سه کار در
دستش باشد - این رد و بدل مدتی کشید - مکرر در خلوت
بر زبان پادشاه گذشت - که ازین مذاقشه تنگ آمده ام -
میخواهم که وزارت را نامزد شاهزاده ایران نموده یکم از
دیوانیان تن و خالصه را بامتقلال نیابت او فرمایم - و از نایب
کار وزارت گیرم - اما پیش از ملازمت میرزا و بعد ازان چیزها
بپادشاه از جانب شاهزاده رسانیده بودند - خصوص (عونت
و تبختر بیجا - مشارالیه) که سر تواضع به پادشاهانها
فروغ نمی آورد) جمیع امرا را ملول و کپییده خاطر
ساختم - تا آنکه مهماندار باشا میرزا شاه نواز خان صفوی
(که همچشمی پیشتر داشت - و بقدر آن حسد در کانون
سینه اش شعله کشیده بود) پادشاه عرضی نویساند - که
با پادشاهانها در سواری و دربار بنده آداب چگونه بیجا
آورد - و با امرا چگونه در خورد - و هرگاه پیش از بر آمدن
حضرت آمدن بنده بدربار اتفاق افتد کجا بنشیند - بادشاه
بر پیشانی عرضی دستخط کرد - که با پادشاهانها در سواری
از اسب پیاده شده آداب بیجا آورد - و در دربار بدستور آمده

(باب المیم) [۶۸۰] (مآثر الامرا)

مجرأ نماید و تا سه هزار (که سبقت سلام نمایند) دست
بسر شود - چون بر سر دفعه ثالث رسید طرف میرزا شاهنواز
خان شده پرسید که چه دستخط باید کرد - او عرض کرد
که تا آمدن حضرت در پیش خانه خانه زاد خان بنشیند -
چنانچه روز دوم میرزا پیش از برآمدن بدربار رسیده بود
که سزاوله بگفته شاهنواز خان رسیده بموجب حکم در
پیشخانه خان مذکور برده نشاند - و صاحب خانه بقدر پندار
میرزا بمراعات رسمیات و اظهار تپاک پیش نیامد - اگرچه
روز دوم میرزا شاهنواز خان بخانه او رفته عذرخواهیها نمود
اما این عرضی و این قسم آمدن باعث سبکیها شده نقل
مجالس و محافل گردید - و آخر کار بمنصب پنج هزار
سه هزار سوار و خطاب خلیفه سلطان (که خودش درخواست
نموده بود) هر افزای یافت - مزاج زمانه ساز نداشت -
هرچند اعیان دربار بیرونی و کج خلقی بکارش کردند لیکن
املا ازین ترش رویها صفرا شکنی نخوتش بعمل نماید -
و هنوز جاگیر تنخواه نشده بود که خلد منزل بروحمت حق
پیوست - و بعد ازان کمی باحوالش نپرداخت - مدتی
در دارالخلافه بود - باجل موعود در گذشت *

خوانی خان صاحب تاریخ منتخب اللباب (که با مکرر
این اوراق محبت تمام داشت - و اتفاقاً خان فیروز جنگ از

(مآثر الامرا) [۹۸۱] (باب الميم)

احمد آباد از طرف خود او را مهمان دار شاهزاده مقرر کرده بود - و شاهزاده در راه کارهای دیوانی خود را بار فرموده (نقل مي کرد که عرش المعرفت ميرزا نسب بود - غير از استخوان فروشی نیاگان و نسب پرستی هيچ چيز را مشق نکرده بود - و اين همه بر نسب مي باليد که گویا مناسبتي به زمينيان ندارد - و غافل از اين که گفته اند

* بيت *

* به نسب فخر زنقص گهر و کم خردی ست *

* چون نگین چند توان زيمت بنام دگران *

چون از احمد آباد بدار الخلافه دهاي رسيد همراهان (که باميد ترقیها مرافقت گزيده بودند) بهماجت برای ملاقات آصف الدوله بردند - آصف الدوله سوزنی ديگر مقابل مهند خود برای ميرزا فرش کرده بود - اين حرکت بطبع وی خورد - بعد از ملاقات هرچند آصف الدوله جوششها کرد هيچ را نهد - تا آنکه بطور حرفهای دلخوش از زبان آصف الدوله برآمد - که (همينکه بملازمت پادشاهی شرف اندوز مي شويد)^(۲) اول روز منصب هفت هزاري (که مفتیهای دولت هندوستان است) تجويز خواهد شد - یک مرتبه تذ شده جواب گفت - اينجا هر پاجي هفت هزاري ست - برای

(۲) نسخه [ج] مي شوند *

(باب السیم) [۹۸۳] (مؤثر الامرا)

من چه فخر دارد - سبحان الله پس ازین ^(۲) (که مقدمات
ایران برهم خورد - و دولت صفویه باختتام (سید) بهیاری
ازین سلسله (ختم سلامت بمؤمن هندوستان کشیدند - چون
سلطنت اینجا هم از رونق افتاد و امور ملک داری نسق ندارد
بسان پیشین عزت و اعتبار (که اصلا اعتنا بشان آنها نکردند)
نماید - هر کدام بذاتیه شتافته بمحض انتصاب بخاندان علیه
روزاره بدست آوردند - غریب تر آنکه برخی بتزویج دختر
خویش خود را بآن دودمان بسته خلیفه سلطانی را نمودند -
چنانچه ^(۳) یکی از حکام بنگاله با یکی ازینها وصلت نمود - و بعد
ازان ظاهر شد که مدعی کذب است - و همچنین در دیار
دکن هم آمدند - و بنام این خاندان پاره عزت یافتند - پس
ایران (که میروزیان واقعی این سلسله (سیدند) معلوم همگنان
شد - که آنها اصلا نسبت به باین خاندان ندارند *

* محمد مراد خان *

پسر مرشد قلی خان محمد حسین است - جدّه مادری او
باسم ماه بانو - که تربیت کرده نجیبه بیگم خالّه خلد مکان
بود - آخرها در محل پادشاهی اعتبار بسیار بهم رسانیده -
ازین رو خان مزبور و میر ملنگ همشیره زاده او (که
میر بخشی کام بخش شده) بخطاب احسن خان مخاطب

(۲) نسخه [ج] پس ازان - (۳) در نسخه [۱ - ج] لفظ [یک] از [نیست] *

گردیده در محل پرورش یافته به نشو و نما رسیدند - پدرش
 مرشد قلی خان خطاب داشت - برادرش میرزا محمد نام
 ابتدا مشرف غسلخانه بود - سال بیست و هفتم (که برای
 وصول تتمه پیشکش ذمه ابوالحسن تعیین گشت) ارشاد
 شد که چون ترا از خانه زادان مرضی شناس خود می دانیم
 باید که (چون دیگران بطمع مال فریفته شده) به خوشامد
 او نپردازی - بلکه در حرف بے محابا پیش آئی - و
 درشتی نمائی که او هم با تو درشتی کند - و ما را حجتی
 برای استیصال او بهم رسد - چنانچه او رفته حسب مرضی
 پادشاه در کلمه و کلام بے باکی کرده و ملزم ساخته - و
 ابوالحسن مسامحه نمود - گویند روزی از زبان ابوالحسن
 برآمد که ما هم پادشاه این الکه محقر گفته می شویم -
 میرزا محمد بر آشفته گفت که شما را اطلاق لفظ پادشاه
 بر خود نمی رسد - و همین امور باعث ازدیاد گرانی خاطر
 عالمگیر پادشاه می شود - ابوالحسن گفت که میرزا محمد
 این اعتراض شما غلط است - تا که ما پادشاه گفته نشویم
 حضرت عالمگیر را پادشاه پادشاهان نخواهند گفت -
 بالجمله خان مذکور در بدو حال بخطاب سعادت خان
 استسعاد پذیرفته به راقعه نگاری کل دکن سرفرازی داشته -
 سال بیست و هفتم (که پادشاه سلطان محمد معظم را

(باب المیم) [۶۸۴] (مآثر الامراء)

به ميم (ام دره تعين فرمود) واقعه نگاری فوج شاهزاده
ضمیمه آن ساخت - و پستتر (که شاهزادۀ مذکور بر سر
ابوالحسن روانه شد) دیوانی فوج خانجهان بهادر بر تعلقات
سابق او افزود - و در یکی از جنگهای آنجا نامبرده
چهار عقیقت را بگونه زخم آراست - و پس ازان (که
شاهزاده بر سر ابوالحسن رفته بعد زد و خورد مکرر ميم
او بصلح انجامید) پیشکش از سابق و حال مقرر نموده
نامبرده را برای وصول تتمه درانجا گذاشت - از آنجا (که این
صالح پادشاه مستحسن نیفتاد - و سال بیست و نهم بعد فتح
بیجاپور لوای عزیمت بجانب گولکنده بفرار داشت) بخان
مذکور از ما فی الضمیر خود اطلاع داده برای وصول پیشکش
منشور تاکید مادر گردید - ابوالحسن بامید موهوم نه خوانچه
جواهر با یاد داشت آن بخان مذکور بطریق امانت سپرده
قرار داد که آنچه نقد هم بفرانجام می شود با جواهر
مذکور مقتم سرکار خود همراه داده روانه حضور سازد - اتفاقاً
متعاقب آن ابوالحسن چند بهنگی میوه برای پادشاه
ارسال داشت - سعادت خان هم چند کهار و دالی از جانب
خود بحضور راهی گردانید - درین ضمن (که آمدن پادشاه
بدان سمت به یقین پیوست) ابوالحسن از خان مذکور
تقاضای جواهر خود نمود - و فوجی بر خانه او تعیین کرد -

(مائراامرا) [۶۸۵] (باب المیم)

و در روز پرخاش ماند - خان مذکور پاس نمک از دست نداده در جواب گفت که الحق بطرف شما ست - اما (چون از روی منشور پادشاهی توجه مویک ظفر کوب باین طرف معلوم شد) رستگاری خود دران دیده خوانچه های جواهر را در بهنگیها بحضور فرستادم - سر من حاضر است - ناچار مرا کشته باید گردید - اما پادشاه را به از کشتن حاجب دست آویزه برای استیصال شما نخواهد بود - ابوالحسن دست از برداشت *

بعد فتح گولکنده بذابر آن (که او از نیک سرشتی نمی خواست که بانی آتش افروزی شود) دوسه مقدمه را بحضور ننوشت - و از خارج بعرض رسید - بپایه عتاب در آمد - و بکمی دوسه ای دو صد سوار و سلمی خطاب تنبه انداخت - دران ایام هر چند خواست خوانچه های جواهر مذکور (که قریب ده لک رپییه مالیت بود) بکارخانه داران بهپارد هیچ کس دست بآن نکرد - بعد یک سال متصدیان بعرض رسانیدند - پادشاه از روی قدر شناسی فرمود که خاطر ما از عدم خیانت او جمع است - بگیرند - و رسید آن بدهند - در همان ایام کمی منصب بحال نموده خواست بخطاب پدرش بر نوازند - او خانی بنام خود در خواسته بخطاب محمد مراد خان بلند آوازه گشت - تا

آخر عهد خلد مکان بهسبب عدم رجوع بمتصدیان بخشیکری
بمنصب هفت مدعی چهار صد سوار (سیده - و بمحض
مراعات خلاف ضابطه بخدمت وقایع نگاری و سوانح نگاری
بلده و برگزات صوبه احمد آباد از تغیر چندین کس بانضمام
فوجداری کورده و تهاسره مضاف صوبه مزبور لوی اعتبار^(۲)
برافراشته بود - پس ازان که نوبت سلطنت به بهادر شاه
رسید [هرچند از ایام شاهزادگی تا وقت مهم هیدرآباد
(که مومی الیه از حضور خلد مکان بواقع نگاری فوج شاهی^(۳)
مامور بود) حقوق نیکوخدمتی در جناب پادشاه ثابت
داشت] اما (چون دران وقت بخطاب سعادت خانی ممتاز
بود) اعتماد خان نامی بوسیله ذوالفقار خان (که ار هم از
تبدیل خطاب غافل شده) بعرض رسانید [که محمد مراد خان
با بخشی کام بخش قرابت دارد - و بتعلقات صوبه احمد آباد
(که ملک سپاه خیز است) مامور] بنابراین از خدمات
معزل و طلب حضور گردید *

[هرچند خانخانان برین ماجرأ اطلاع یافته بے گناهی او
(که فی الحقیقه ساخته بداندیشان بود) خاطر نشین
پادشاه گردانیده حکم بحالی تعلقات فرستاد] اما او بنابر
اثبات براءت ذمه خود کارها را بمتصدیان باز گذاشته سال

(۲) در [بعضی نسخه] کورره - (۳) نسخه [ج] به وقایع نگاری *

(مائر الامرا) [۶۸۷] (باب المیم)

دوم جلسہ بحضور آمد - پس از ملازمت بعطای خلعت و سرپیچ مرصع و از اهل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و در عرض مکرر دو هزارمی هزار و پانصد سوار و تفویض خدمت داغ تصحیح حضور سر افتخار بر افرخت - سال سیوم هنگامی (که پادشاه بعد انقراغ مهم کام بخش از حیدر آباد بجانب هندوستان لوائی مراجعت بر افراشت) او از اهل و اضافه بمنصب سه هزارمی دو هزار سوار و عطای نقاره و ثقرر صوبه دارمی بیجاپور عز امتیاز اندوخت - اما [چون بنابر بی سرانجامی (با آنکه ذوالفقار خان بهادر نصرت جنگ اعانت نمود) نتوانست بتعلقه شتافت] لهذا به نیابت صوبه دارمی ادرنگ آباد (که امالۃ به بهادر مذکور تعلق داشت) چهره عزت بر افروخته بدان صوب مرخص گردید - و در همان سال از انجا تغیر شد - سال چهارم مطابق سنه (۱۱۲۲) هزار و یک صد و بیست و در هجری برحمت حق پیوست - در جرأت و کار طلبی یگانه بوده - در آخرها (چون عالمگیر پادشاه را فوج مطلوب بود) بظلمان اکثر صوبجات فرمان رفت که عمل زادهای بیگار را بامید نوکری روانه حضور سازند - محمد مراد خان (که دران وقت فوجداری کورد و تهاصره داشت) بعد اطلاع عرضی نمود - که (هرگاه حضرت خود بدولت متوجه تنبیه کفار

(باب المیم) [۶۸۸] ؛ (مآثر الامرا)

باشند) بندگان را سایه دیوار گزیدن و بآرام نشستن گوارا
نیست - هر قدر حکم شود از عمه زادگان این افواج همراه
گرفته غلام بدولت ملازمت فایز شود - پادشاه در جواب
تخصیم بسیار و حکم در باب رسیدن با جماعه صدر نوشت -
و تشنیع نامه بنام شجاعت خان محمد بیگ صوبه دار
احمد آباد (که عذر نبودن مردم لایق سابقاً معروض داشته)
صدر یافت - و حواله عرضداشت محمد مراد خان مندرج
گردید - شجاعت خان بعد ورود آن بمکنه شهر تهدید
نمود - که هیچ کس رفاقت محمد مراد خان قبول نکند -
خان مذکور بعد معاینه این حال ناچار شده بشخصه (که
سابق بخشعی خانه شجاعت خان بود - و از چنده بنابر
ناخوشی دسمن از (وزگار او کشیده) در ساخته بوعده
سر مثلی آردهای خود معرفت او مردم را فراهم آردن -
و روانه حضور شد - و پس از رسیدن به پیشگاه سلطنت
در محاصره قلعه پرناله صاحب ملجاء گردید *

روز یکم از پسران او از مورچه بر سبیل تفرج برآمده
عقب گامیشها (که در محرا می چریدند) تیر و کمان
بدست طی مسافت نمود - چون گامیشان از قلعه بود
براه معهود بالای کوه برآمد - او ازین معنی پدر را
آگاه ساخت - خان مذکور با همراهیان خود رفته در کمره
کوه مورچه قایم نمود - و بحضور عرضی کرده برای کومک

معروض داشت - پادشاه (روح الله خان و تربیت خان را
برای کومک او حکم فرمود - آنها دیده و دانسته تها
بعمل آورده بخان مذکور پیغام نمودند که ما زینهار کومکی
شما نخواهیم کرد - بهتر آنکه عرضی نمایند که جا ^(۲) قال
قیام نیست - بغلطی اینجا رسیده شد - چون عرضی
بنظر پادشاه گذشت فرمود که چرا حرکت لغو کرد - بمورد
خود بیاید - اما پادشاه کیفیت مفصل از روی عرضی هرگز
معلوم گردید - (رز دوم) که خان مذکور خلاف معهود
تنها بمحرا رفت) پادشاه گفت که چرا همراهیان شما
نیامدند - او در جواب عرض کرد که بذایر ماندگی همان
حرکت لغو که دیروز بعمل آمده *

در حسن توجه صاحب سلیقه بود - گویند در ایام
هجابت حیدر آباد (رز) در مجلس ابوالحسن (که
فضای آنجا فراهم بودند) تقریب خوبیهای عالمگیر پادشاه
بمیان آمد - سخن باینجا کشید که (چون میان پادشاه
و والی ایران بذایر خفت کشیدن تربیت خان ایلچی مقدمه
بفزع کشید) حکم شد - که اسبان مرسله والی مذکور را
ذبح نموده بفقرا تقسیم نمایند - با این همه ادعای تقوی
این امر را جز باتباع نفس حمل بر چه توان نمود - بایستی

(۲) نسخه [ب] کومک - (۳) نسخه [۱ - ب] نمایند *

(باب المیم) [۶۹۰] (مآثر الامرا)

بفضل و صلحا تقسیم می شد - خان مذکور گفت که درین امر والی ایران بهیچ وجه دخلی ندارد - اصل آنست که آخته بیگی اسبان مزبور را وقتی (که پادشاه بتلاوت مشغول بود) آرد به عرض رسانید - پادشاه خواست که تکه معتاد را بر فردا موقوف داشته بملاحظه اسبان متوجه شود - درین ضمن آیه قرآنی متضمن احوال سلیمان علی نبینا و علیه السلام (که در ملاحظه اسبان پیشکش نماز سنت و بروایت فرض قضا شد - و آن حضرت در کفاره آن اسبان را مذبح ساخت) بتلاوت در آمد - بنابران آبدیده گردیده بجهت تنبیه نفس نهبت آن حضرت عمل فرمود - آنها گفتند که درین صورت فرستادن اسبان بدر خانهای امرای ایران چه وجه داشت - گفت که این بغلط زبانزد گشته - در اصل (که شاهجهان آباد تازه آباد شده) هیچ محله نبود که خالی از حویلی یکی از امرای ایران باشد - و آن محله بنام آن امیر شهرت داشت - و (چون یکجا ذبح نمودن بنابر ازدحام فقرا متعذر نمود) حکم شد که در هر محله یک دو اسب ذبح نموده بتقسیم آرند - این خبر بنوشته وقایع نگار بمسامع خهرزانی رسید - خان مذکور مورد تحسین گشت *

گویند [چون در ایامی (که ابراهیم خان زیک صوبه دار گجرات شده بدانجا رسید) شاهزاده پیدار بعضی طالب حضور

گردید (محمد مراد خان) که فوجدار می کودره و تهاوره داشت (از شاهزاده وقت شب خلعت عنایت و رخصت تعلقه یافت [همین که بخانه آمد مصیب الطلب ابراهیم خان پیش او شتافت - او باستفسار احوال شاهزاده پرداخته خبر ارتحال خلد مکان (که باو رسیده بود) ظاهر ساخت و گفت که همین وقت پیش شاهزاده رفته اطلاع باید داد - خان مزبور نیم شب بدربار شاهزاده رسید - (چون زبانی خواجه سرا معلوم کرد که شاهزاده در خواب است) گفت که که امر ضروری است - بشاهزاده خبر نماید - خواجه سرا وقت گرداندن پهلو عرض کرد که محمد مراد خان حاضر است - شاهزاده پرسید که لباس عنایتی در بر دارد یا تبدیل آن کرده - خواجه سرا گفت که لباس سفید پوشیده - شاهزاده او را طلب داشته بعد دریافت خبر آثار ملالت ظاهر نمود - خان مزبور بعد ادای مراسم تعزیت بآداب تهنیت سلطنت پرداخت - شاهزاده گفت که فلانی مردم قدر حضرت عالمگیر نمی داشتند - چه شد که زمانه بکام ما گردید - حالا خواهید دید که با کدام دیوانه سروکار می افتد - محمد مراد خان اخلاف و صباها بسیار داشت - پسر کلانش جوان علی خان خط تصحیح و ثلث خوب می نوشت - در پیرانه سری بضعف بصر مبتلا شده در اوزنگ آباد کنج عزلت گزید -

(باب المیم) [۶۹۲] (مآثر الامرا)

و صبیة کلانش به میر حسن خلف امانت خان میر حسین
منسوب بود - اولاد اخلاف دیگر هم در گجرات و اورنگ آباد
بانی است *

* مهرزا شاهنواز خان صفوی *

صدر الدین محمد نام پسر میرزا سلطان صفوی است -
پادگار سلسله صفویه بود - بدستگیری بخت بلند پایه امارت
خویش را از پدر و پدر کلان خود در گذرانید - اما خاتم
دوره خویش گشت - بعد ازو تا حال ازین خاندان کسی رایت
بلندنامی نیفراخت - بالجملة مشارالیه بعد فوت پدر
صاحب نام و نشان بود - به یساقهای دور و نزدیک تعیین
می گشت - در سال بیست و ششم جلوس خلد مکان بخطاب
خانی و فوجداری رام گیر^(۱) صدر نشین عزت گشت - پس ازین
بفوجداری ایرج بهاندر مضاف صوبه آکره و پستر بفوجداری
پونار متعلقه صوبه برار تعیین گردید - و در سال چهل و چهارم
از تغیر معتقد خان بخدمت صوبه داری خاندیس و اضافه
پانصدی بمنصب دو هزاره اعتبار اندوخت - و پس ازان
بمنصب بخشیکری سیوم تحصیل ناموری نمود - و بافزایش
لفظ میرزا بخطاب صدر الدین محمد خان صفوی بزرگی افزا
شد - هنگامی که موکب پادشاهی از سواد بهادر گده (که

(۲) نسخه [ج] رامکر و در [بعضی نسخه] رامکر *

چندى معسكر والا بود (بعزم تسخير قلعه كندانه ركضت نمود) [احوال و ائقال در بهادر گهه گذاشتند . و بخشى الملك ميرزا صدر الدين محمد خان (كه بعنايت سلطاني بهايه دو هزار و پانصدى هشت صد سوار رسیده بود) باضافه پانصدى دو صد سوار بمنصب سه هزارى هزار سوار و فيل كامياب دوايت گردیده بمحافظت بنگاه رخصت يافت . و در سال چهل و هشتم از انتقال روح الملك خان ثاني غايبانه بخدمت بخشىگرى دوم مقرر گشته از بنگاه طلب حضور گرديد . و بعد فتح واكن كيره بافزونى پانصدى ديگر مرتبه افزا شد *

پس از واقعه ناگزير خلد مكان بهمراهى محمد اعظم شاه شتافت . و در جنگ بهادر شاه [چون اعظم شاه كشته گشت اكثر امراى خلد مكاني و والا شاهي با بهادر شاه موافقت بلكه مسابقت نمودند . و معدودى از ميان بدر رفتند . مگر خان مذکور (كه زخمى بر داشته در معركه ماند) چون شرف ياب ملازمت بهادر شاهي گرديد [به بحالى خدمت سابق و منصب پنج هزارى و خطاب حسام الدوله

(۲) نسخه [ج] احوال و ائقال و بنه و بار الخ - (۳) در [مآثر عالمگيري] دو هزار و پانصدى هشتصد سوار بود - پانصدى دو صد و پنجاه سوار اضافه يافت .

میرزا شاهنواز خان مغربی رایت بلند نامی ^۱افراخت - و در
کمال اعزاز و احترام می گذرانید - و ^۲چون در سوان
لامور شاه صاحب فضل و حلم بهادر شاه بخلد برین منزل
گزید - و اخلاف اربعه سلطنت بانتزاع خلافت کمر کین توزی
وصف آرائی با یک دیگر ^(۲)چست بستند ^(۳)هریک از امرای
پادشاهی با هر که از پادشاهزاده (بط و اخلاص داشت رفاقت
او اختیار نمود - خان مذکور بعظیم الشان متوسل بود -
پیش از جنگ دو سه (دز) (که ایام بحران و آشوب بود)
مومی الیه از نزد شاهزاده مذکور برگشته از نزدیکی دایره
جهان شاه می گذشت - مردم او بغلط ناگهانی بر سرش
ریخته پاره پاره کردند - و بقوله (دز جنگ) چون کار
عظیم الشان بانصرام (سید) خواست به شاهزاده جهانشاه
پیوندند - دران حیص و بیص مردم بگمان او را زیر شیئه تیر
گرفتند - هرچند فریاد زد که من اراده جنگ ندارم کسی
نشنید - بر فیلس برآمده حربه ها زدند - مرد بی سون و گزند
بود - و بسیار ضعیف بنیه - کم خوری و کم طعامی او مشهور
است - گویند برای او در یک دراج قدری کباب و قدری
پلاؤ و قدری قلیه طیار می کردند - در سیر خوردن بقدر
ماشه ها افزوده چون بچند توله رسید ثقالمت آورد *

(۲) نسخه [۱] یک دگر - (۳) در نسخه [ج] لفظ [هریک از] نیست .

• مکرم خان مير اسحاق •

دومين خلف شيخ مير است - حسن عقيدت و
کار طلبیهای آن مبارز بهالت نشان آنهمه دل نشين عالمگیر
پادشاه بود که بیک نیکو خدمتی (که در مبادی جلوس
ار جان عزیز خود را بکار دلي نعمت ايتار نمود) حقے عظیم
بر ذمه خود بر شمرده اخلاص را مشمول انواع التفات^(۲)
و تربیت گردانید - مشهور است که اینها را پادشاه صاحبزاده
می گفت - ازین بود که این التفات مغروران با آقا هم ناز
خانه زادي می فروختند - و بمزاج زمانه پی نبوده از بی نیازی
سر بکسے فرود نمی آوردند - و غیر از گوشه نشینی و
انزوا بکسے نساختند - بالجمله مير اسحاق بمنصب عمده
و خطاب مکرم خان سرافرازي یافت - و بداروغگی بندهای
جلو عزت اندوخت - و در سال هیجدهم (که گل زمین
حسن ابدال معسکر پادشاهی بود) خان مذکور با برادر^(۳)
خودش شمشیر خان محمد یعقوب و فوجے شایسته به تذبیه^(۴)
افغانه مامور گردید - خان مزبور از سمت کتل خالوش^(۵)

(۲) نسخه [ج] بر ذمه خود شمرده - (۳) در [مآثر عالمگیری] - مکرم
خان با برادر خود شمشیر خان محمد یعقوب با فوجے شایسته مامور گردید -
که از سمت کتل خالوش به تذبیه افغانه پردازد - (۴) نسخه [ج] خرد -
و در [بعضی نسخه] خرد - (۵) نسخه [پ] خالوش - و در [بعضی
نسخه] جانوش *

در آمده مکرر با غنیم نبود [را گشت - و اکثر آنها را اسیر
 و موطن آنها را بے سپر ساخت - (۲) روزی شورش انگیزان اول
 خود را نمودار کردند - از ازانها شماره بر نداشته بیمحابا
 خود را بر غنیم زد - و فیروزمند گردید - (دین اثنا
 دو فوج سنگین (که دو طرف کمر کوه کمین کرده بودند)
 حمله آور شدند - و فراوان کوشش و کشش از طرفین
 بظهور رسید - شمشیر خان و میر عزیزالله داماد شیخ میر
 پای ثبات افشوده با جمعی کثیر راه فنا پیمودند - و
 بیشتر از بے آبی و راه نیابی بیابان مرگ گشتند - مکرر
 خان با برخی به رهنمونی واقفان آن سرزمین خود را نزد عزت
 خان تھانه دار باجور رسانید - مومنی الیه قدوم او را گرامی
 داشته بانواع موافقت و دلداري پیش آمد - و حسب الحکم
 (۳) (۴)

(۲) در [مآثر عالمگیری] روزی شورش انگیزان اول خود را اندک نمودار
 کردند - خان ازانها شماره بر نداشته بے محابا خود را بر غنیم میزدند - نخست
 فیروزمند میگردد - سپس دو فوج نامعدود (که دو طرف کوه پنهان بودند)
 برو حمله آور میشوند - فراوان کوشش بظهور می رساند - شمشیر خان و میر عزیزالله
 داماد شیخ میر بجنبش رگ غیرت پای ثبات محکم می کنند - و مردانه شربت
 واپسین می نوشند - و جمع کثیر با هردو رفیق میشوند و اکثر سوار و پیاده از
 بے آبی و هیچ طرف راه نیابی بیابان مرگ میگردند - شکست فاحش رو میدهد -
 مصیبتی سخت بر خرد و بزرگ میگردد - مکرر خان با زندگی نصیبان دیگر
 برهنهائی واقفان آن سرزمین خود را بعزت خان تھانه دار باجور می رساند •
 (۳) نسخه [ب] دانسته - (۴) نسخه [چ] موافقت •

(مآثر الامراء) [۶۹۷] (باب الميم)

روانۀ حضور ساخت - و در سال بيستم از تغير عبد الرحيم خان بداد و غمگي گرز برداران هراعتبار برافراخت - و در سال بيست و سيوم بوقت معاودت از ارديپور رانا بصوب اجمير مشار اليه به تنبيه مفسدان طرف بدهنور متعلقۀ چيتور رخصت شده بعطاي فيل كامياب گرديد - بستر بنا بر جهت مورد عتاب گشته چنده از دولت كورنش مهجور ماند - و بتازگي در سال بيست و ششم بادراك ملازمت ناصيۀ سعادت برافروخت - و بهكومت لاهور تعيين گشت - و در سال سي ام عزل يافت - و پس ازان بصاحب صوبگي ملتان كمر عزيمت بر بهت - و بعد ازان باز بنظم صوبۀ لاهور معين گرديد - و در سال چهل و يكم معزول گشته استعفاي نوكرى نموده در دار الخلافه منزوي و موظف گرديد *

در سال چهل و پنجم بشوق ملازمت در مقامات كهتانون (كه در نزديكيهاي قلعه پرناله است) بحضور رسيده روزي چند مشمول مراحم خسرواني بود - (چون مزاج طرفين بے نياز و باهم ناساز افتاده از هيچ جانب تكليف بميان نيامد) عذر مراجعت بگوشۀ انزوا تافت - و ازان باز در دار الخلافه طرح اقامت ريخته بفراغت و آسودگي مي گذرانيد - و از اندرخته ها حويلي و كاكين خريد - خرچي هم

داشت - و خالي از کمال نبود - خود را صوفي مي گرفت -
 و همه ارست مي گفت - و درين امر مبالغه مي نمود -
 نواب آصف جاه (که در عهد بهادرشاه روزی چند در
 دارالخلافه گوشه نشين بود) خود مي فرمود - دران آوان
 بخداست مکرم خان رفته استفاده ميکردم - در زمان محمد
 فوج سير بسير عدم قدم برداشت - لارکند بود - عبید الله
 خان نامي متبذای او مشهور است - سيد حشمت الله
 خان (که درين ايام از جانب آصف جاه بروکالت دربار
 پادشاهي متعين است) پسر ارست *

[چون اکثر بطالت به موهبي و کيميا دوستي مي کشد -
 و بسيار دیده شد که اين شغل سراپا اميد در رفع بیکاري
 اثری دارد] مکرم خان هم ازین سودا خالي نبود - در اواخر
 عهد خلد مکان طرفه واقعه (۲) داد - که از سوانح بعرض
 پادشاه هم رسید - و خواص خان در تاريخ خویش آورده -
 که من از شخصه (که از جانب محمد يار خان ناظم
 دهلي جهت تحقيق اين خبر نزد مکرم خان رفته و
 زبانی خودش امضا نموده) شنيدم - چون خالي از اعتماد
 نبود ثبت مي افتد - پس ازان (که خان مذکور بتلاش
 کيميا شهرت گرفت - و کارخانه دستکاري گرم گرديد) فقيری

(مآثر الامراء) [۶۹۹] (باب الميم)

مرتاض مشايخانه سر و شکل آمد - و براستی و بے نیازی
خود را را نمود - و نهایت باحتیاط ظاهر کرد - که من مرید
قدوة الواصلين زبدة العارفين حضرت غوث الثقلین ام - و بعلم
مناعت مبشر شده ام - و مأذونم بتعليم شما - و بفريب کاري
(چندان افسانه و افسوس دمید - و بهزوري مکرر قدرے طلا را
با دستکاري دو چند بنظر در آرد) که مکرم خان بوی
گروید - و هر چند درین مدت تکلیفی و تواضع میکرد اصلا
اعتنا ندي نمود - و از جميع تنعمات محترز بوده بمقدار کمی
از چیزهای سهل بهند داشت - و هرگاه ذکر تعلیم بمیان
می آمد بروز (خصت می انداخت - تا آنکه روزی گفت
دیگه بسیار کلان آردند و تا دهنش یک ته اشرفي
و یک ته پل سیاه بالای هم چیدند - و بگل حکمت گرفته
آتش بر افروخت - چون ثلثی از شب گذشت آرازی مهیب
ازان دیگ بلند شد - آن غدار دست افسوس برهم زده
گفت خیلی نقصان بعمل راه یافت - بریختن خون کودک
سیاه چرده جبر و اصلاح آن میشود - مکرم خان گفت چگونه
مجاز سفاک خون ناحق توان شد - از سر باید گرفت -

(۲) نسخه [۱] من مرید حضرت غوث الثقلین ام - (۳) نسخه [ب]

پیشرو شده ام - (۴) نسخه [۱] منعمات - (۵) نسخه [ب] پول سیاه -

(۶) نسخه [ج] باید گذشت -

(باب المیم) [۷۰۰] (مائر الامرا)

فقیر بهم برآمده گفت از شما می شود ^(۲) - چند اشرفی را
گرفت و بیرون رفت - و بعد دو ساعت طفل گرفته آورد -
و بدست خود بر حلق او کارده رانده قطره چند از خرنش
بر آتش ریخت - صدا فرو نشست - و آن مذبح را بر
خس و خاشاک بر تافت - زمانه نگذشت که مردم کوتوال با
مشعل و غوغا رسیده بوقها بآواز در آوردند - که فقیر دزد
طفل بیچاره را همین ساعت برداشته درین کوچه آمده و
ازین خانه در گذشته - آنرا گرفته بدهید که مادر و پدر آن ^(۳)
مظلوم بے طاقتی می نمایند - مکرم خان مضطر گردیده از
ترس بدنامی هر چند بزر خطیر تطمیع می نماید دست از
شور و غوغا و تقاضا بر نمی دارند - و آن محفل نیرنگ ساز ابرام
دارد که چرا زر میدهند - مرا حواله نمایند - چه خواهند کرد -
و بعد اللَّتَّى وَاللَّتَّى آن شعبده باز خود برآمده گفت -
اینگ حاضر - پیاده دست و پایش بسته سیلی زنان بردند -
مکرم خان در زیر درخت ^(۴) (چکنم) نشسته گاه انگشت
حیرت بدهن دارد و گاه دست ندامت بدندان میگزد -
همین که سپیده صبح دمید کعبه را پی استفسار احوال فقیر
فرستاد - املا ازان هنگامه نشان نیافت - از اهل محله جویان

(۲) همچنین در هر سه نسخه = (۳) نسخه [۱ - ب] بدهند - (۴)

همچنین در هر سه نسخه .

(مآثر الامرا) [۷۰۱] (باب المیم)

و پرساں شدند - هیچ کس چیزی نگفت - ازاں مذبح خبر گرفتند - نیافتند - حیرت بر حیرت می افزود - بهتر آتش دیگ سرد نموده چون گفتند بجای اشرفی سنگریزه یافتند - هرکه از خان مذکور می پرسید میگفت بهای تماشاخانه بود که از دیدم *

(۲) * میر ویس غلزی *

غلزی قوم سم از افغانه - اینها در نواح زمیدار سکونت دارند - در سلطنت شاه سلطان حسین صفوی (که گرگین خان والی گرجستان بیکار بیگی قندهار بود)^(۳) گریه بهمراهی او دسم تسلط بر افغانه دراز کردند - میر ویس (که رئیس قوم خود بوده) ببارگاه شاهی بنابر ظلم و فریاد شتافت - چون مزاج شاه قسمه حلیم و سلیم افتاده بود که شب و روز جز صحبت علما کار نداشته - از سیاست (که لازمه ریاست است) دست بردار گردیده خونی را بمعدعی نمی سپرد - و دیم قصاص از سرکار خود می داد - لهذا سستی عمل باندهاب هیبت از قلوب راه یافته هیچ کس مطاعت احکام شاهی نمیکرد تا بدان دیگران که پردازد - لهذا میر ویس بمشاهده این احوال راه مکه معظمه (زَادَهَا اللَّهُ تَشْرِيفًا) پیش گرفت - و پس از معارفت از انجا بوطن رسیده در

(۲) در [تاریخ ایران] غلزانئی - (۳) نسخه [ب] برجستان *

صدد نابو بوده در سنه (۱۱۲۰) هزار و یک صد و بیست و هجری هنگامی (که گرگین خان بقصد تنبیه کاکری در مقام ده سنج بیرون قندهار بود) برو ریخته اسیر گردانیده کارش باتمام رسانید - و در قندهار مستقل شده عرضداشت با کلید طلا پیش خلد منزل ارسال داشت - و اظهار (سوخ نمود - پادشاه مزبور [که خواهش موافقت پادشاه ایران داشت - و برای رفع کدورتی (که ما بین خلد مکان و شاه عباس ثانی بنابر نائبی تربیت خان ایلچی هندوستان (۲) بمیان آمد) توطیه ها می انگیزخت] صلاح وقت دانسته او را بمنصب پنج هزاری و خطاب پادشاه نواز خان برنواخته سند قلعه دارمی قندهار فرستاد - و بدست تجار بشاه سلطان حسین پیغام داد - که افغان نمک بحرام سلوک نالایق بآن درگاه بعمل آورده - می باید آنچه لازمه کیفر او باشد زود بدان پردازند - و از کمک اینجا خاطر جمع دارند - شاه سلطان کیخسرو خان برادرزاده گرگین خان را با فوجی جانب قندهار تعیین ساخت - او آمده بمحاصره پرداخته از سوء تدبیر مقتول گشت - بعد ازان محمد زمان خان شاملو قورچی باشی بدین کار دستوری یافت - اتفاقاً تا وصول بدان جا در عرض راه کاسه عمرش لبریز گردید *

(مآثر الامراء) [۷۰۳] (باب الميم)

میرویس هشت سال رائق و فائق مهمات آنجا بوده گوشه
فنا گزید - و پس از برادرش عبدالعزیز بر سریر حکم رانی
نشست - و بعد یک سال محمود پور میرویس با چند
کس از حواری او ساخته او را بقتل رسانیده رایست حکومت
بر افراشت - و [چون در هرات هنگامه ابدالی (که
شیعه ایست از اقوام افغان) بلند شد] عبدالله خان
ابدالی با پسر خود اسد الله (که بهمین مذهب چندی در
هرات عباس قای خان شاملو حاکم آنجا مقید داشت) از
محبس گریخته با اجتماع جمعیت پرداخته اول قلعه اسفرار را
بتصرف آوردند - و در سنه (۱۱۲۹) هزار و یک صد و
بیست و نه هجری بلده هرات را گرفتند - و اسد الله بر
قلعه فراه (که بتصرف غازیان بود) بغفلت ناخته متصرف
شد - بعد از چندی محمود غلزی بقصد استردان فراه شتافته
ما بین فراه و زمیندار^(۲) با اسد الله بجنگ پیوسته نامبرده را
بقتل رسانید *

* ع *

* اسد را سگ شاه ایران درید *

(۳) تاریخ این واقعه است - از آن (که قلعه مزبور استحکام
داشت) بقتل اسد الله اکثرا نموده بقندهار معارفت
نمود - و آنرا از جلال خدمات شمرده بشاه سلطان حسین

(۲) نسخه [ج] زمیندار - (۳) یعنی سنه هزار و یکصد و سی و دو *

(باب المیم) [۷۰۴] (مآثر الامرا)

معروض داشت - و استدعا کرد که موکب شاهي ازان
طرف جانب خراسان رکضت نماید - من هم سمت هرات
میرسم - ارکان سلطنت تدلیس او را قرین صدق انگاشته
محمود را به صوفی صافی ضمیر ملقب و به حسن قلی خان
مخاطب گردانیدند - و قندهار بار مهلم داشته خلعت
و شمشیر برای او فرستادند - محمود به بهانه تذبیه ابدالی
هرات بهیستان رسید - درین ضمن بکرمان شتافته نه ماه
بضبط آنجا پرداخت - پستر باستماع هنگامه بیچن سلطان^(۲)
لکزی ساکن فراه (که از او در قندهار نایب کرده بود -
و او میدان خالی دیده باتفاق چند کس افغانه درونی را
کشته خود هم بر دست افغانان بیرونی مقتول گردید)
بقندهار معارفت نمود - سال دیگر بر سر کرمان رفت - و
قتل و غارت موفور نمود - مردم قلعه ناچار بقبول پیشکش
تفویض قلعه برانجام کار اصفهان موقوف داشتند - محمود
غلزی اقبال این معنی نموده عازم اصفهان شد - به چهار فرسخی
اصفهان رسیده با فوج شاهي مقابله بوقوع آمده آنها را
شکست داد - تمامی توپخانه و اسباب اهل اردو بتصرف
آورد - پس ازان متصل اصفهان رفته مطابق سنه (۱۱۳۴)
هزار و یک صد و سی و چهار هجری شروع در محاصره نمود -

(مآثر الامراء) [۷۰۵] (باب الميم)

و کار بر مردم آنجا قسمه تنگ ساخت که نوبت به اکل
میته رسید - ارکان دولت شاهي بدان شهر مصمم گردیده

یازدهم محرم سنه (۱۱۳۵) هزار و یک صد و سی و پنج
هجري شاه را پیش او برده تاج خسروي را بر سر افغان
مذکور زدند - همان وقت مردم بضبط خزاین و کارخانجات
تعیین نموده خود هم داخل شهر گشت - و خطبه و سکه
بنام خویش کرد - و بهیاره از امرای (دشمنان) تمام اولاد
و احفاد صفویه را از هم گذاریند - و شیراز را بتصرف آورده
قریب بدو سال در اصفهان و غیر آن لوی فرمان فرمائی
بر افرخت - پس ازان عارضه جزون و فالج بروز طاري شده
از کار باز ماند - دوازدهم شعبان سنه (۱۱۳۷) یک هزار
و یک صد و سی و هفت هجري اشرف ابن عمش از گوشه
خفا برآمده کار محمود باتمام رسانیده نوبت سلطنت بنام
خود نواخت - در عهد خود کرمان و یزد و بندارد و قم و
قزوين و طهران تا پول گری (که سرحد عراق و خراسان
است) بقبضه اقتدار در آرد - و سال سیوم سلطنت او
ایلچی از جانب سلطان روم پیغامهایی در شمس متضمن کناره
گزیدن از فرمانروائی رسانید - او جواب بزبان تیغ داده سر
شاه سلطان همین را (که در اصفهان می بود) از تن جدا
ساخته نزد ایلچی فرستاد - لهذا افواج روم بمقابله او

(باب المیم) [۷۰۶] (مآثر الامراء)

آمده جنگ در داد - و آخر در میان شکست یافته بمصالحت
پرداختند - پستتر با نادر شاه سه بار بمقابله پرداخت -
و هر بار هزیمت یافت - آخر جانب شیراز رفت - و
جا نیافته متصل قندهار (که بنابر کشتن محمود روی رفتن
آنجا نداشت) (سیده عزم بلوچستان نمود - حسین برادر
محمود غازی باستماع این معنی ابراهیم نام غلام خود را
با فوجی بر سر او فرستاد - ابراهیم بار رسید - و اشرف
بضرب تفنگ ابراهیم سنة (۱۱۴۲) هزار و یک صد و چهل
و دو هجری به نهمی سرا در کرد - حسین مزبور چندی در
قندهار بود - آخر قلعه مذکور بتصرف نادر شاه در آمد *

* محمد یار خان *

پسر میرزا بهمن یار اعتقاد خان است - آن پدری را چنین
پسر شاید - بل در استغنا و بی نیازی ازو هم گذرانید -
هیچ مذاسبتی باهل روزگار نداشت - هر چند بدینیا پشت پا
میزد بیشتر دست خواهش بدامنش آویخته - و هر قدر
دست رد بر سینۀ دولت می کشید دست زنان رو بر آستانه
او مالیده - (اگرچه پدرش ایام زندگی را آزادانه صرف
عیش و عشرت ساخته بلهو و لعب گذرانید) اما این در
عین معهود و هوشیاری و پاس قاعده دانی و حفظ ضوابط
بیش ازو آسودگی و فراغت اندوخت - کمتر لعب ملازم پیشگی

کشید . در آغاز حال سال دوازدهم عالمگیری (که هنوز پدرش زنده بود) بمنصب چهار صدی نو سرافراز شده بصید میرزا فرخ فال عم خود [که پسر کوچک یمین الدوله آصف جاه است که (از بس فربهی و تنومندی منزوی بوده) بروز اعیان و جشن باریاب سلطنت گشته بعطیه و انعام پادشاهی ادخار جمعیت می نمود] کد خدا شد . در سال بیست و یکم بداروغگی زرگر خانه سرکار والا امتیاز یافت . و پستر داروغگی قورخانه نیز ضمیمه گردید . و رفته رفته به میرتوزکی عزت اندوخته بخدمت عرض مکرر نیز اختصاص گرفت . و پس ازان بداروغگی غسلخانه اعتبار افزود . اما از خویشان داری و تن آسانی یک ماه و دو ماه بدربار نمی رفت . تا آنکه پیش منصبی ذو الفقار خان نصرت جنگ (مه بسرفوجی نام بر آورده همواره در جلدوی مالش اشقیاء و تسخیر قلاع دکن اضافه ها یافته . با وصف آنکه او هم به تکرار اضافه ها بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار (سیده) در عالم هم چشمی و هم سری نتوانست گوارا کرد . از جا در آمده استغای نوکری نمود . و بران اصرار ورزید . بپادشاهزاده محمد اعظم شاه حکم شد که او را مستمال نماید . شاهزاده هر چند گرم التئانیها بکار بود اصلا فریفته

(۲) در [مآثر عالمگیری] محمد یار ولد اعتقاد خان چهار صدی نو سرافراز شد . *

(باب المیم) [۷۰۸] (مآثر الامراء)

و نمره نگشت - و گفته فرستاد که نوکری من درین مرتبه نیست که به میانجی گری شما اصلاح پذیرد - شاهزاده بر آشفته در حضور گله بهیار کرد - پادشاه فرمود که می خواهد که بمکان قلعه بفرستم - چون این خبر بار رسید عرضی نمود که همه مردم را برطرف کرده ام بیجاپور نزدیک است اگر مکانی از مکانهای قلعه مرحمت شود رفته محفوظ بنشینم - بموجب حکم از کلمله بآنجا رفته نشست - و پادشاه هم متعاقب به بیجاپور آمد (چون ظاهر شد که هیچ گونه دل فساد نوکری نیست) برخصمت دار الخلافه مجاز گردید *

اتفاقاً در همان ایام پادشاهزاده محمد معظم بجانب اکبرآباد مرخص شده بهم قافلگی ایشان روانه شد - هرگز در راه شاهزاده را ندید - حتی که از پیش خیمه او گذشت - برنیامد - بشاهجهان آباد رفته بر دو پوسته آزادی و استغنا مشق استقامت می نمود - چند ماهی به بیکاری برنیامد که بختیاری و اقبال یادری کرد - در سال چهارم سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت هجری از پیشگاه سلطنت و جهانبانی بار سال فرمان صوبه داری دار الخلافه از انتقال عیال خان خوافی دامن مقصود بدست افتاد - و چهره مطلوب بنظر آمد - باضافه پانصدی پانصد سوار بر مدارج منصب

سه هزاری دو هزار سوار تصاعد نمود - و در سال چهل و ششم از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار و عطای نقاره کوس اعتبار و افتخار نواخته فوجداری مرادآباد (که جز به نوینان والا مرتبت تفویض نیابد) بانضمام صوبه داری مفوض گشت - و پس از واقعه ناگزیر خلد مکان (چون بهادر شاه از پیشادر بسه منزلی دار الخلافه رسید) منعم خان را (که دران رقت خطاب خان زمانی یافته بود) باستمالت خان مزبور پیش فرستاد - [اگرچه محمد یار خان بقدم اطاعت و انقیاد پیش آمده همن یار خان پسر خود را مع کلید قلعه و نذر مبارکباد سلطنت همراه خان زمان فرستاد - و بایصال هی لک روپیه نقد و هشتاد لک روپیه را نقره آلات (که بجهت سرانجام لایبی گرفتند) تن در داد] اما خود باظهار بیماری خفقان در قلعه فروکش نمود - و پس از جلوس بهادر شاه (با وصف آنکه آصف الدوله احد خان باقامت دار الخلافه مامور شد) کار نظامت و نگاهبانی قلعه بخان مشارالیه مقرر بود - (چون نوبت سلطنت بجهاندار شاه رسیده - و از لاهور عازم دار الخلافه گشت) از تا اغراباد باستقبال شتافته همان روز در نیمدت آصف الدوله را هم دید - و بحویلی

(باب المیم) [۷۱۰] (مآثر الامرا)

پیش آمده شست - ذوالفقار خان (که دران وقت وزیر اعظم هندوستان بود) مکرر بدیدنش رفت - و نظر بر رویه او (که هیچکس در حضورش بسلاح نمی رفت) جمدهر از کمر وا کرده رفتی - روزی (که پادشاه محمد فرخ سیر بهم غذائی فتح و ظفر داخل شاهجهان آباد شد) در نفس شهر سوارای ملازمت در یافته از بیرون قلعه بخانه خویش برگشت - هر چند آمد و رفت دربار نداشت اما بنام سوبه داری گاه بیگاه مقدمات جز بار رجوع می شد - و دران هنگام (که محمد فرخ سیر از تسلط سادات بارهه بجان آمده در مدد پیش آمد امرای عالمگیری شد) خانسامانی را از انتقال تقرب خان شیرازی بابرار و سماجت بدر تکلیف نمود - بشرط عدم آمد و رفت دربار قبول نمود - کاه کَیْفَ مَا اتَّفَقَ پیش پادشاه می رفت - و هرگاه بکچهری خانسامانی رفتی فرود نیامده پالکی سواره دستخط میکردی - و برای پالکی ستونها نصب کرده بودند - دیانت دار و صاحب دقت بود - بعد از فرخ سیر هر چند کاره نداشت اما جاگیرش تا آخر عمر بحال بود - در عهد خسرو زمان محمد شاه پادشاه هم در سه مرتبه بطلب باریاب پادشاهی شده - بوقت موعود داعی حق را لبیک اجابت گفت - غیر از حسن یار خان (که در جوانی

در گذشت (پسرے نداشت - صاحب خزانه و املاک بود -
و حويلي و دكاكين بسيار در دهلي داشت - مردم در وجه
كرايه آن مبالغه ها دارند *

*** مير جمله خانانان ***

(۲)
عبد الله نام مرد ملائي بود توران را - كسي بزباني خود
او نقل ميكرند - در ايامي (كه در وطن خود بتحصيل علم
اشتغال داشت) (دوزي بر سبيل تفنن با جمع بسير باغچه
بيرون معموره رفت - ناگهان فوج اوزبك بآئين تزاقي
در رسیده انتشار دران مجمع انداخت - او از ديوار باغ
فرود آمده راه هندوستان گرفت - چون زاد سفر همراه نداشت
بتصديق كلي طي مسافت ميكرند - در عهد خلد مكان (كه
بدین ملك رسيد) ابتدا تعلقه قضای جهانگیر نگر عرف
دهاكه مضاف موبه بنگاله يافت - پستتر قاضي باده عظيم آباد
پتنه گرديد - و در ايامي (كه محمد فرخ سير به پتنه
رسیده بر تخت نشست) او ساز موافقت با مزاج پادشاه
كرك ساخته همراهي ركاب گرید - و پس ازان (كه
با جهاندار شاه جنگ نموده فيروزي فصيح شد) او
بمنصب هفت هزارمي هفت هزار سوار و خطاب مير جمله
خانانان معظم خان بهادر مظفر جنگ سر بلندي اندوخت *

اگرچه بظاهر داروغگی دیوان خاص و داروغگی داک داشت
اما بمحرمیت فرق الفرق اختصاص گرفته دستخط پادشاهی
باختیار او قرار یافت - از آنجا (که مغل عجل طبع یک
دفعه باین دولت عظمی (رسیده بود) از تسلط سادات باره
(که پیش حسن خدمت خود گفته هیچک را بخاطر
نمی آردند) بدر حسد زده از جانب آنها یک راه ساخته
به پادشاه میرسانید - و از کشته شدن ذوالفقار خان و
هدایت الله خان و دیگر مردم نام او بسیاست و غمازی
بر آمد - و این معنی باعث کشیدگی خاطر سید عبد الله
خان و حسین علی خان گشته از آمد و رفت دربار پای
کشیدند - سال دوم جلوس محمد فرخ سیر (چون نظم
دکن بامیر الامرا حسین علی خان تعلق گرفت) او برفتن
دکن راضی نمی شد - تا آنکه میر جمله بصوبه دارمی پتنه
سفر از گردیده مرخص شد - و بدانجا رسیده (چون فوج
بسیار و بیش قرار نگاه داشت) از عهده طلب بر آمدن
متعذر گشت - بنابراین سراسیمه شده مخفی در پالکی
پرده دار نشسته روانه حضور گردید - دران وقت (که در حضور
برهمنی صحبت سادات در داده هر روز به بد مظنکی
می گذشت) پادشاه او را در داد - ناچار پیش سید عبدالله
خان رفته بعجز گرائید - او حمل بر تزییر نمود - و مردم

(مائراامرا) [۷۱۳] (باب المیم)

نگاهداشتند از از عقب رسیده هنگام تقاضای طلب خود کردند - ناچار خانۀ محمد امین خان بهادر رفته پناه جست پادشاه نظر برفع فساد او بکمی منصب چشم نمائی کرده تعینات صوبۀ پنجاب ساخت - و طایب مردم او از سرکار پادشاهی دهانید - پس از دستگیر شدن آن پادشاه او پیش سادات باره آمده بخدومت مدارت کل چهره عزت بر افروخت - اما مثل سابق اعزاز و وقار نداشت - در عهد فردرس آرامگاه درگذشت - در صوبه داری پتنه از مغلان همراهی او ظلم کای بر رعایا و سکنۀ آنجا گذشت - و خود هم طریقه رحم و مروت و عاقبت اندیشی نداشت - با اینهمه در امرای کار هرکه با او رجوع می نمود مبارت میکرد *

• مرحمت خان بهادر غصنفر جنگ *

میر ابراهیم نام پسر امیر خان کابلی ست - سال چهل و هشتم جلوس خلد مکان از اصل و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار علم کامیابی بر افراشت - و در وقت محمد فرخ سیر بفوجداری و قاعداری مانند مضاف صوبۀ مالوه مقرر گردیده به تنبیه و تادیب متهمان آن زمین پرداخته نامه بمردانگی بر آورد - در اواخر عهد پادشاه مزبور [که حسین علی خان

(۲) به شهبود مرحوم محمد فرخ سیر پادشاه - (۳) نسخه [چ] باو -

(۴) نسخه [۱] پسر امیر خان کابل است *

(باب المیم) [۷۱۴] (مآثر الامراء)

از دکن روانه دار الخلافه شد (با آنکه او سر راه بود) بذاپر
دفور غیرت^(۱) یا نظر برین که پادشاه را از خان مذکور
خوش نمی دانست [بعد از تمارض ملاقات نکرد - حسین علی
خان بعد (سیدن) بحضور او را معزول ساخت - و برای
دهانیدن عمل بمذسوب^(۲) بنظام الملک آصف جاه (که دران
ایام ناظم مالوه بود) نوشت - آصف جاه ادرا معقول کرده
از قلعه طلب داشت - و چون ردی رفتن بحضور نداشت
بقلعه داری سرورنج و غیره محالات متعلقه صوبه مالوه معین
گردانید - و چون در همان ایام آصف جاه عزیمت دکن نمود
نامبرده هم همراهی گزیده با جمعیت شایسته خود را شریک
ساخت - در جنگ سید دلاور علی خان سرداری دست چپ
بقام او بود - ترددات نمایان نموده خود را برابر هرازل
رسانید - و اکثر راجپوتیه همراهی خصم درانجا کشته شدند - و
در نبرد عالم علی خان نیز مساعی جهیده بکار برده دقیقه از

(۲) در تاریخ مظفری [چون حسین علی خان بقصد دستگیر کردن محمد
فرخ سید از دکن روانه حضور شد - و از آب نربدا عبور شده متصل قلعه
مادر واقع صوبه مالوه (که مرحمت خان خلف امیر خان کلان بقلعه داری
وفوجداری آذین ضلع ماور بود) رسید - مرحمت خان پناهر نوعم ناسازی
مزاج حسین علی خان خود را پیش او نذرانست رسانید - ازانجا که بغض
و عداوت این حرکت در دل حسین علی خان متکون بود و فیکه زمانه جام
مرافقت بکام هر دو برادر پیبرد جاگیر مرحمت خانرا ضبط نمود - (۳)
یعنی خواجه قلی خان :

زد و خوردن فرو نگذاشت - و پس از فتح از اصل و اضافه
 بمنصب بنجهزاری پنج هزار سوار و خطاب مرحمت خان بهادر
غضنفر جنگ و تقرر مویه داری برهانپور از همگنان تفوق
 جست - و با ارلان خاندیس بتنبیه پیش آمده ترددات نمایان
 نمود - اما چون فریاد ظلم کارپردازانش به آصف جاه (سید)
 عرض نظم خاندیس فوجداری بکلانیه با بحالی جاگیر چهارده لک
 روپیه بنام او قرار یافت - او دلنهاد نشده باستماع استقلال
 فردوس آرامگاه و برهم خوردن مقدمات سادات باره بحضور
 شتافته چندس فوجداری میواب و پستور به مویه داری پتینه
 سرمایه مباحات اندرخت - و وقت موعود در گذشت - پسرش
 بقاء الله خان (که داماد میرزا محسن برادر ابوالمنصور
 خان مفدر جنگ بود) مدتها بنیایم خان مزبور حراست
 آله آباد سرانجام می داد - و در هنگامه احمد خان بنگش
 سرشته تحصن از دست نداده قلعه را از تصرف اناغذه
 نگاهداشت *

* مرحوم مجرور محمد کاظم خان مغفور *

جد امجد بلا واسطه راقم سطور است - (چون والد
 بزرگوارش میرک معین الدین امانت خان به رفته رضوان
 نقل فرمود) پادشاه حق شناس قدر دان خلد مکان هریک از
 اخلاف ذی ارماف و منتصبان سعادت توامان آن سقوده خصال

(باب المیم) [۷۱۶] (متأثر الامرا)

خیر مآل را در خور حال به افزونی مناصب و عطای خدمات
کامیاب امانی و آمال نمود - آن نو نهال چمن سیادت در
ربعان شباب باضافه منصب سرافراز شده نخست به بیوتاتی
موبه بیجاپور و بستر بفوجداری جالذپور موبه خجسته بنیان
بانضمام پرگنات دیگر سرمایه عزت اندوخت - و دران ایام
(۲)
(که سواد بره پوری اقامت جای معمر پادشاهی بود)
بدیوانی دار السلطنت لاهور رخصت یافت - خانه زاد شناسی
و خانه زاد پوری را دران وقت طرفه رز بازار بود - گویند
(چون دران روزها خان مشار الیه به باده گساری و مهیا کشی
اعتیاد داشت) یکم از نبایر وزیر خان شاه جهانی (که
سوانح نگار دار السلطنت بود) در افراد سوانح کشف حال
نمود - داروغه داک آنرا بجنس از نظر پادشاه گذرانید - پس
از مطالعه به ارشد خان یزنه او (که دیوان خالصه بود)
مستفسر بیان واقع شده فرمود - که از اولاد امانت خان
امثال این امور مستغرب و مستبعد می نماید - اما نگارنده
نیز خانه زاد است - بعد تاویل (با آن همه تشرع و
احتیاطی که داشت) بمحض حسن ظن بحال پدرش و حقوق
نیکو خدمتی آن مرحوم بداروغه ارشاد شد - که در جواب

(۲) در [بعضی نسخه] برهم پوری - و در [متأثر عالمگیری] برهم پوری
و برهن پوری - می به اسلام پوری *

(مآثر الامراء) (۷۱۷) (باب الميم)

باو رسد که هر دو خانه زاد اند - نباید که خانه زاد در حق
خانه زاد چیزهای مستقیم و ناپسند بحضور نویسد *
و [چون شاهزاده محمد معزالدين نخستين پور پادشاهزاده
محمد معظم بهادر شاه (که رهگرای موبه ملتان بود) دارد
شهر گردید] خان مزبور بادرک ملازمت شاهي شرف اندوز شده
بفرادران عواطف و مهرباني و وفور اکرام و قدرداني اختصاص
گرفت - بدو سه روز در خور ساز محبت بمرتبه کرک گشت
و نقش توافق چنان درست نشست که شاهزاده بالکاح و
اقتراح خواهان مرافقت او شد - مکرر استدعای این معني
بحضور عرضه داشت - از پیشگاه خلافت و جهانباني ديوانی
موبه ملتان و تته و ما يضاف اليهما از بهکر و سيوستان و
غیر آن ضمیمه ديوانی فوج بغام آن راستي منش تفریض
یافت - چون به ملتان شتافت از انجا (که مزاج طرفین بدوام
تجرم و ادمان شرب آشنا بود) جنسیت علمت ضم گردید -
و اتحاد مشرب خصوصیت افزود - بمجالست بزم خاص و
محرمیت تام امتیاز اندوخت - و با این همه بدستور دیگر
عمدهای آن دولت (که محبي و ذهاب مستورات خویش را
در محل شاهي ناگزیر امارت خود مي دانستند) با آن (که
یک شبانه روز شاه در باغ حویلی آن بزرگ هم با پرستاران
خاص بطریق سیر قدوم فرمود) با رصف ایما معزز آن امر

(نایب المیم) [۷۱۸] (مآثر الامراء)

غیر مستحسن نگردید - و در مهم بلوچ (که از کارهای دست بسته شاهزاده بود - و حضرت خلد مکان بدان نازش می نمود) پس ازان (که افواج آن بومی مستعمل گردید - و شیراز جمعیت آن قوم از هم باشید) شاهزاده خواست که فوجی با یکی از مقربان بر سر مأمون و مسکن آنها تعیین کند - اکثری هر باز زدند - آن صداقت کیش بامر دای نعمت خویش بلا اجمال پا برکاب استعجال گشت - آن طایفه نیک اعتقاد بمحض ادب سیادت با وجود قدرت و توانائی چهره ناشده اسباب و امتعه بجای خود گذاشته راه فرار سپردند - چون از نوشته شاهزاده بعرض سلطانی رسید بافزایش منصب و خطاب خانای ناموری اندوخت - و پس ازان [که عالمگیر پادشاه بسفر ناگزیر عالم بقا شتافت - و شاهزاده بهمراهی پدر عالی قدر] که از بلده پیشاور بجنگ برادر خود محمد اعظم شاه (که هر یک بمقتضای وقت سکه و خطبه بنام خویش [راسته بود] رایت عزیمت افراشت [در ملتان خان مشارالیه را به نیابت صوبه داری گذاشت - و پس از عزل (چون بلاهور رسید) ازان (که خلد منزل بدکن مترجم شده بود) بنابر دودست ها نتوانست سفرگزید - دو سه سال کما بیش دران بلده به بیکاری گذرانید - و به مداخل مخارج زیاد (که لازم

در لقمندیاها ست (کشید - و آزانجا [که دیانت و امانت
 بهمت بصیط به صرافت ^(۲) شایبه لیت و لیس داشت
 و بیشتر ماحصل تیواش بصرف ارباب نشاط و طرب (که
 هر منفی از اماناف ان مشاهره یاب بود) در می آمد [
 درین ایام زرے [که از وجوه جاگیر و نقدی پسران (که
 هم منصب پادشاهی و منصب شاهی داشتند) فراهم آمده]
 بمصارف در آمد - و (چون در مقام سادهورا ^(۲) مضاف
 سرهند به لارمت پادشاهی و شاهی استسعاد نمود) به تیول آباد
 موبه پنجاب و بخشیکری درم شاهزاده (که به جهاندار
 شاه ملقب شده بود) مواد افتخار اندوخت - و بعد
 ازان (که تربت سلطنت هندوستان به جهاندار شاه رسید)
 اگرچه به منصب چهار هزاره پایه افزای اعزاز گردید -
 اما از استغذای فطری و بے پروا مزاجی و عدم مساس
 به مرسومات زمانه سازان به پیش آمد نوآمدهای ناشناسا
 و کینه دوی کوکلتاش خان (که همیشه در پرده دوستی
 کار شکنی ها میکرد) فتح البای از رفاه و مکنت رو نمود -
 بلکه از رهگذر نا قدر دانی و افسرده دلی بقطع سلسله
 آمد و رفت دربار و انقطاع محوری و سلام انجامید - (زرے

(۲) نسخه [۱] لب ریس - (۲) نسخه [۲] شاه دهورا و در [یعنی

نسخه [شاه دره]

(باب المیم) [۷۲۰] (مآثر الاموا)

در دار الخلافه کُیف ما اَتَّفَقُ سر سوارى دوجار پادشاه شد -
و سوابق الطاف بر سر پرسش های تفقد آمود آورد - و
از بے کارى و پریشان حالى تاسف و تلهف نمود - و
تعییر و سرزنش (که بایست) بکار کولتاش خان رفت -
تجریز صاحب موبگى گجرات و لاهور بمیان آمد - ازان (که
ارتشا و کار سازى را روز بازار و میر و وزیر را با داد و ستد
سر و کار بود - و مزاج آن متدین واقعى ازین چیزها
پُر بیگانه) چگونه در گیرد - آخر کار ناچار بقلعه دارمى ارک
لاهور بصد افتاد - چند ماه نگذشت که گله دیگر شگفت -
و سریر آرائى فرخ سیر رعب افزای دور و نزدیک گشت -
نزدیک بود که بعلت دیرین رفاقت جهاندار شاه دست زن
عذاب پادشاهى شود - پیش آگهی و اشراف قطب الملک
(که چندى در ملتان تعیین بود - و بر حقیقت حال وقوف
داشت) بفریاد رسید - بعرض رسانید که مشارالیه (چون
از اخذ دجر و حیف و میل اجتناب می ورزید) باستمزاج
شاهزاده کارها را به اختیار کولتاش خان وا گذاشته خود
بنامه خورسند بود - لهذا آن بلیه از سر واید - در آخر
عهد آن پادشاه (چون اعتقاد خان فرخ شاهى بقرب و
مفازت سلطانی اوج پیمای اعتبار گشت) بقدم آشنائی
و سابقه تعارف (که او هم جهاندار شاهى بود) دیوانى

(مآثر الامراء) [۷۲۱] (باب الميم)

موبه کشمير (که تن آسانان عيش گزين را گوشه ايست
 روح افزا و فضائے سست دلگشا) بنام آن عشرت گرا نامزد
 نمود - [چون هنگامه محتوي خان (که در احوال مير
 احمد خان ثانی^(۲) نایب ناظم آن صوبه بتفصيل رقم زده خامه
 شده) آشوب آمای آن خطه گردید] اگرچه ذوق حالش
 دران چار موچه بے تميزي (که سفاین احوال اکثر متصدیان
 پادشاهي در گرداب خواري و ذلت افتاد) بگذار سلامت
 ماند کار پردازان حضور در ذیل اهل خدمات آنجا بپایه عزل
 در آوردند - پس ازان بدهلي آمده ساله چند به بیکاري و
 بے جمعيتي گذرانیده در سنه (۱۱۳۵) و هزار یکصد و سي
 و پنجم (که سن شريف او از عشره ششم فراز تر شده) روح
 پرفتوحش بفردرس بوزن خرامید *

پسر کلانش غفران مآب مير حسن علي والد ماجد
 محرم اوراق در آغاز بهار جواني (که از نوزده سالگي
 بر نگذشته - و هنوز نهال آرزويش بشگوفه مراد نشکفته)
 در بلده لاهور سنه (۱۱۱۱) هزار و یک صد و يازده هجري
 گل زندگيش به آفت خزان اجل برگ ريز گردید - بعد
 از پانزده روز بيست و هشتم رمضان اين نقش موهوم
 بر صفحه هستي نمود بے بود نمود - اگرچه اعمام و برخه

(۲) - ترجمه اش عنقریب مي آید •

(باب المیم) [۷۲۲] (مآثر الامراء)

ذی ارحام این اضعف آباد در لاهور اند اما بتقریب
در خوردن سایر تبار و عشایر در همین هیات جد امجد سال
(که امیر الامراء حسین علی خان بدکن نهضت فرمود)
وارد خجسته بنیاد شده باقتضای آب خوردن پائانه غربت
گشوده لنگر اقامت انداخت - و بطول مکث سر مراجعت
نماند - دست از یار و دیار فشاند - و ناگزیر پابند تاهل
گشته رو به ملازم پیشگی آورد - در سنه (۱۱۴۵) هزار و
یک صد و چهل و پنج هجری از جناب نواب آصف جاه
بدیوانی صوبه برار سرافرازی یافت - آن نسخه برهم خورده
را نوخط شیراز رونق گردانید - و آن گل پژمرده از هم
ریخته را به آبیاری سعی از سر نو برونک و بو آورد - حسن
تمشی و نیکوکار گذاری بر روی روز افتاده بر زبان حق
ترجمان آصف جاه گذشت - که کارهای فلانی نمک دارد *

[چون دران هنگام (که والاتبار گردون وقار عالم مدار
عالمیان استظهار نواب نظام الدوله بهادر ناصر جنگ دام إقباله
باقتضای وقت بسمت و گشاد دکن پیش گرفت) حسن
اتفاق نگارنده اخبار را هم بارونگ آباد کشید] بتلثم بساط
فیض مناظ آن جوان بخمت جوان همت ابواب کامرانی بر
رخ عقیدت خویش گشود - (هرگاه سابقه رأفت ایزدی
بدستیاری یکم از پادشاهان گوشه خمول گرآید - و درشن گر

(مآثر الامرا) [۷۲۳] (باب المیم)

تقدیر آئینه روشناسی یکے از پشت بدیوار ماندگان گمنامی را
در زاید (هر آئینه مودات ظهورش شکرخانه جلوه شهود
آراید - چنانچه بے سلسله جذباتی احدے آن والا قدر
بے هنری مرا بهر بر گرفته مشام بندگی ام را از شمامه
اطاف خاص معنبر گردانید - و بدرجه قرب و اعتبار بلا شریک
و سهم بر آورده بمصاحبت و محرمیت فوق الفوق اختصاص
بخشید *

(و چون حصول هر امرے در حلول وقت بود) بعد از
چندے بدیوانی دکن و نیابت دیوانی و خانه سامانی
سرکار آصفجاه متعلقه آن مملکت ممتاز فرمود - بسپاس داری
آن نطق هوا خواهی و خیر سگالی بر میان کار دانی و
کار شناسی بسته کار بند کارهای ماموره گردید - و باحیای (سوم
نیالان خویش ارتشا و پاره ستانی) که اهل روزگار حق السعی
گویان حلال تر از شیر مادر دانند) از قلمرو خاطر یک قلم
قلم انداز کرده حرام و ناروا تر ساخت - ظاهر است که
فرا گرفتن این ملکه رضیه بخوف و خشیت الهی بس نادر
و کم یاب - بیشتر در اختیار آن جز استرضای خاطر آقا و
مزید التفات او (که مستجلب جاه و افزایش قدر است)
منظور و متصور نیست - آن هم درین دور فاسد وجود عنقا
گرفته است - از مدیکه اگر باین صفت متحلی ست در

(باب المیم) [۷۲۲] (مآثر الامرا)

ذی ارحام این اضعف عهد در لاهور اند اما بتقریب
در خورد سایر تبار و عشایر در حین حیات جد امجد سالی
(که امیر الامرا حسین علی خان بدکن نهضت فرمود)
وارد خجسته بنیاد شده باقتضای آب خورد پائانه غربت
گشوده لنگر اقامت انداخت - و بطول مکث سر مراجعت
نماند - دست از یار و دیار فشاند - و ناگزیر پایند تاهل
گشته رو به ملازم پیشگی آورد - در سنه (۱۱۴۵) هزار و
یک صد و چهل و پنج هجری از جناب نواب آصف جاه
بدیوانی صوبه برار سرافرازی یافت - آن نسخه برهم خورده
را نوخط شیراز رونق گردانید - و آن گل پژمرده از هم
ریخته را به آبیاری سعی از سر نو برونک و بو آورد - حسن
تمشی و نیکوکارگذاری بر روی روز افتاده بر زبان حق
ترجمان آصف جاه گذشت - که کارهای فلانی نمک دارد *

[چون دران هنگام (که والاتبار گردون وقار عالم مدار
عالمیان استظهار نواب نظام الدوله بهادر ناصر جنگ دام إقباله
باقتضای وقت بسمت و کشاد دکن پیش گرفت) حسن
اتفاق نگارنده اخبار را هم باورنگ آباد کشید] بتلثم بساط
فیض مناظ آن جوان بخمت جوان همت ابواب کامرانی بر
رخ عقیدت خویش گشود - (هرگاه سابقه رأفت ایزدی
بدستیاری یکم از پانچستگان گوشه خمول گرآید - و درشن گر

(مآثر الامرا) [۷۲۳] (باب الميم)

تقدير آئينه روشناسي يکے از پشت بديوار ماندگان گمناهي را
 بر زدايد) هر آئينه مودات ظهورش شکرخانه جلوه شهود
 آرايد - چنانچه بے سلسله جذباتي احدے آن والا قدر
 بے هنري مرا بهر بر گرفته مشام بزدگي ام را از شمامه
 اطاف خاص معنبر گردانيد - و بدرجه قرب و اعتبار بلا شريك
 و سهيم بر آورده بمصاحبت و محرميت فوق الفوق اختصاص
 بخشيد *

و (چوک حصول هر امرے در حلول وقت بود) بعد از
 چندے بديواني دکن و نيابت ديواني و خانه ساماني
 سرکار آصفجاه متعنه آن مملکت ممتاز فرمود - سپاس داري
 آن نطق هواخواهي و خيرسگالي بر ميان کار داني و
 کار شناسي بسته کاربند کارهاي ماموره گرديد - و باحياي رسوم
 نيالان خوش ارتشا و پاره ستاني (که اهل روزگار حق السعي
 گويان حلال تر از شير مادر دانند) از قلمرو خاطر يک قلم
 قلم انداز کرده حرام و نازرا تر ساخت - ظاهر است که
 فرا گرفتن اين ملکه رضيه بخوف و خشيت الهي بس نادر
 و کم ياب - بيشتر در اختيار آن جز استرضاي خاطر آقا و
 مزيد التفات او (که مستجلب جاه و افزايش قدر است)
 منظور و متصور نيست - آن هم درين دور فاسد وجود عنقا
 گرفته است - از مد يکے اگر باين صفت متحلي ست در

(باب الهميم) [۷۲۴] (مآثر الامرا)

اينجا زمان بناداني و سفاقت منسوب است - الحمد لله
که اينجا غرض اخير مفقود - چه اين متبوع والا اقبال ما
(که باقبايع شريف وي سرمايه سعادت مي اندوزيم) (۲)
علو همت آفتابه ست منير (که پرتو تربيتش عام) و
از فرط عطا سحابه ست بے نظير (که فيض انعامش تام) -
مگر عقل تامل کيش محض بحکم حيا کاري (که ازان چشم
دوچار نشود و سر بالا (۳) نتواند شد) اجتذاب واجب شمرده - (۴)
اختيار افتاد *
* بيت *

* سر بالا نتواند ز خجالت کردن *

* همچو قلاب کسي را که گرفتن هنر است *

و پس ازان (که زمانه رنگ دگر ريخت - و آن گرامي
نژاد نيك انديش بمصالحات سنجعي خرد گوشه انزوا گزيده)
[چنانچه ذيل احوالش مفصلاً بدان ارتسام يافته] اين رهين
امتدان بجانبيه محبت دست از اين و آن برداشته چون
سايه با شخص هم قدمي نمود - و بجرعه مي شيرار کام
و دهان رقت را بکلالت مي اردرد *

* جائے کہ تخت و افسر جم ميرون بباد *

* گر غم خوريم خوش نبود به که مي خوريم *

(۲) نسخه [ج] مي اندوزم - (۳) نسخه [ج] سر بالا - (۴) نسخه

[ب] واجب شمرده اختيار افتاد *

(مؤثر الامر) [۷۲۵] (باب المیم)

روزے چند در کنج عزامت فراغت مہیا و عافیت مستوفی
داشتیم - و می گفتیم * بیت *

* ما گوشہ را نہ بہر قناعت گرفتہ ایم *

* آن پردہ بگوشہ خاطر رسیدہ است *

ہاگاہ فلک رشک گین بحال خویش نگذاشت - و
پا بدامن کشیدگان را سر بکوب و مکر را دادہ از روضہ عبہر
بود - اکثرے را درین نقل و تحویل بازوی ہمت بستہ
گوائید - و پای عزیمت بسنگ آمد - انفس چند بر فیماوردیم کہ
بے راہہ روی گردون ناہنجار براہ پیگار سراسر خسار انداخت -
(۲)

و دران روز ہم بدستور ہر روز با سردار مرادف فیل
بود - (چون معاملہ فزونی شد و زیان کاری بہزیمت متمثل
گردید) سران و سرخیلان بمعوطہ (کہ قریب ناردنگاہ
بود) در آمدند - جز فیل آن عالی نژاد (کہ آنہم بسر
ہمگذار آن چار دیوار رسیدہ) دیگر دران عرصہ نمازد - ازین
تماشائی کارگاہ تقدیر استفسار برفت کہ چہ باید کرد - گفتیم
غیر ازین (کہ درین پناہ جا) کہ بے پناہی بہتر ازانست)
خود را نشانہ گولہ و بان ہر چہار سمت باید ساخت - و
رایگان جان در باخت [سودے متخیل نیست -] آن قوی دل
تیز فکر ازین حرف خود را بمیدان کشید - و دید کہ

(۲) نسخہ [ج] سرانصر خار - (۳) چنانکہ در صفحہ ۱۸ از جزو اول ذکر یافتہ *

(باب المیم) [۷۶۲] (مآثر الامرا)

فیل نشینان مقابل او را تنها دیده جلو ریز اند - از
راد مردی یکه و تنها فیل خود را بهمان سمت تیز راند -
آنها بمشاهده این حالت لب بآفرین و تحسین گشوده دست
از آویز و ستیز باز داشتند - و حلقه وار در میان گرفته بدان
هیأت بجانب آصف جاه پی سپر گشتند - قدمی چند
باقی بود که برخی ناموس پرستان شمشیرها آخته ازان محوطه
برآمده برق آسا خود را رسانیدند - چون وقت از دست رفته
(۲) هر چند آن دلار پُردل و محرر اوراق بدرشتی ممانعت‌ها
نمود (جز ایکاش طرف ثانی هیچ نیفزود - ناچار بمقتضای
حزم و احتیاط ازان سو دست و بازو به تیر باران برگشاده
همانجا باز داشتند - از نیرنگی تقدیر در جنگ سالم مانده
در صلح زخمی بوداشتیم - ناگاه دران شورش بی تمیزی ارباشه
چند تیغها علم کرده بمن (و آوردند - و حمله میکردند - بآواز
عمده (که چرا خویشتن را بکشتن میدهی) متنبه گشته
خود را از فیل برتافت - چون حفظ آلهی وقایه بود بجانب
حلقه فیلان (که دم و خرطوم باهم پیوسته بود) افتادم - معاً
عمده دیگر بهواداری آن سامی مرتبت را نیز بر فیل خود
گرفته از آشوبگاه بر آورد - و شعله بلند شده فرو نشست -

(۲) نسخه [ب] رفته بود - (۳) و او حرز الله خان نهیره سعد الله خان

است که در صفحه ۱۹ از جزو اول مذکور شده *

(مآثر الاموا) [۷۲۷] (باب المیم)

در آن آدابگی و محرومی آشنائی دوچار شده بخانه متهور
خان مرحوم (که احوالش نگاشته خامه شد) (همنوئی کرد -
هرچند از وقوع این حرکت غیر مرضی بعقوبت ها شایان تر
بودیم لیکن حلم آصف جاهلی (که آیه ایست از آیات
الهی) در عتاب گاه پاداش بسلب منصب و جاگیر اکتفا
(۲)
فرموده بر ما چند کس بضبط خانه نیز افزودند *

اگرچه در عالم وهم و خیال مهالک بسیار بود اما
لله الشکر ممنون گوشه عزلتم که نا شنیدنی ها بگوش
نخورد و نا دیدنی ها بنظر در نیاید * * بیت *

* ای گوشه عزلت ز تو آب رخم افزود *

* نشناسم اگر قدر تو در بدر افتم *

همین عزلت است که باعث تالیف این نسخه شده -

(۳)

و اشاره در دیباجه بدان رفته - تا لطیفه غیبی رو نماید -

و فضل لاریبی رخ گشاید - و شغل دلخواه بدست افتد -

بدین مشغله دلکش در رفع بیکاری میکوشم - پیداست که

کلمتیره نویسی و لطایل گوئی بیش نیست - چون طبیعت را

از آفت تعطیل میانیت نموده و از هجوم افکار ردیه باطله

باز داشته مقید وقت افزاده چه توان کرد که بطالت

(۲) نسخه [ج] اکتفا فرمودند و بر ما الغ - (۳) چنانکه در صفحه ۱۹ از

جنو اول گذشته *

(باب المیم) [۷۲۸] (متأثر الامرا)

و عطالت بامداد کشید - شش سال قریب باختتام رسید *

* بیت *

* خمیازه سنج قهمت عیش رمیده ایم *

(۲)

* می این قدر نبود که زنج خمار ماند *

اگرچه چندی بدولت آن از کشاکش روزگار زود گسل

پوشکن به امن [باد جمعیت آوریده] * بیت *

* هرکه در کار است گردون میزند بر یکدگر *

* وقت آن آمد که بیکاری بکار آید مرا *

باز هم از اقتضای مزاج منصوری [که انشراح او بجنبش

باز بسته اند (که هر قدر حرکت فزون تر آثار فراوان تر) -

آب بآن لطافت از دیرایستادگی کثافت پذیرد - دل تا

کی بستوه نیاید [سر اظهار نداریم] * بیت *

* ما را زبان شکوه ز بیداد چرخ نیست *

* از ما خطی بهر خموشی گرفته اند *

چون دنیا را به امید خورده اند در آرزو عیب نیست *

* مصرع *

* شاید شب ماهم سحره داشته باشد *

نعم سحره میان دو یسر واقع شده - و سیاهی لیل را

(۲)

سپیده ماه صبح در پی است * بیت *

(۲) نسخه [ج] آن قدر - (۳) نسخه [ب] سپیده دم صبح *

* نقاب چهره امید باشد گرد نومیدی *

* غبار دیده یعقوب آخر توتیا کرد *

مخدوندا حوصله مباشرت اسباب نیست - و بے اسباب
هیچ کار را فتح^(۲) باب نمی - اندک کار این بیچاره را از
دایره اسباب بیرون نه - و اگر بے سبب نکنی سبب را
بر ما آسان کن - و ما را بما مگذار - و آنچه تو مستحق آنی
پیش آر - الهی هرچه از ما بخواهد رسید اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ - و هرچه
از تو بما رسید اَلْحَمْدُ لِلَّهِ - اَللّٰهُمَّ کَمَا اَنْعَمْتَ فَزِدْ - وَ کَمَا
زِدْت فَادِمْ - وَ کَمَا اَدَمَمْتَ فَبَارِكْ - بِحَقِّ الْحَقِّ وَ اَهْلِهِ وَ صَلِّ
عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ *

• مبارز خان عماد الملک •

خواجه محمد نام در آران مباح و طفلی بهمراهی والدۀ
ماجدۀ از مواد و موطن خویش بلخ (هگرای هندوستان
گردیده) چون بگجرات پنجاب منزل گزید (او را بخدمت
شاه دولۀ مشهور) که در دیش صاحب تصرف بوده - و
سکنۀ پنجاب را عموماً بدر اعتقاد است (برونند - آن
بزرگوار مؤدۀ رسان دولمت و اقبال آن نونهال گشته بارچۀ
از مایوس در دیشانۀ خود بار بخشید - و پس ازان) که
یا بهمن (شد و تمییز گذاشت) جولانی عرصۀ تلاش^(۲) روزگار

(۲) نسخه [ب] فلم الهاب - (۳) نسخه [ا] جولانی تلاش عرصۀ روزگار *

(باب المیم) [۷۳۰] (مآثر الامرا)

گردیده در آغاز شباب برفاقت میرزا یار علی (که
با کم منصبی جای بسیار در مزاج پادشاهی داشت)
پیوست - میرزا کاغذهای دستخطی خود را حواله او میکرد -
و کارها از او میگرفت - تا آنکه به شیراز بزمی التفات میرزا
نسخه احوالش بجمعیت گرائید - و بمنصب پادشاهی
سرافرازی یافته چندی به پیشدستی بخشیکری سیوم مامور
شد - پس ازان به نیابت سردار خان کوتوال نامه و شهرت
اندوخت - در همان هنگام صبیحه عنایت الله خان (که از
اکابر کشمیر است) بعقد ازدواج خویش در آرد - چارچمن
حالش طراوت دیگر گرفت - و جویدار دولتش شادابی
تازه یافت - بافروزی منصب چهره اعزاز افروخته بتفویض
بخشیکری سرکار پادشاهزاده محمد کام بخش فرق اعتبار
بوافراخت - در ایام محاصره قلعه پرناله با فوج شاهزاده
میر مورچال بوده - پس ازان بفوجداری سنگمیز (که محال
خالصه مقرری خجسته بنیاد بوده) نامزد شد - در ازای
حسن تردد و کاردانی بخطاب امانت خان تحصیل ناموری
نمود - و در سال چهل و هفتم فوجداری بیضاپور (که
بیست و چهار گروهی اوزنگ آباد است) ضمیمه شده بعطای
فیل کامیابی افزود - و در عهد خلد منزل بمتصدیکری و

(۲) نسخه [ج] پیشدستی و بخشیکری - (۳) نسخه [ج] سنگمیز -

فرج‌داری بنذر مبارک سورت ممتاز گشته عذر عزیمت
بجانب مقصود منعطف ساخت *

(چون خان فیروز جنگ ناظم موبه گجرات بسفر
دار القوار بنه بر بست) خان مزبور برسم یلغار خود را
به احمد آباد رسانیده بضبط خزانه و کارخانجات او پرداخته
حفاظت و حراست آن الکة وسیع وجه همت گردانید - (۲)
پیشگاه خلافت و جهان‌بانی بافزایش مذنب و صاحب‌موبگی
گجرات پایه افزای امارت گردیده کله گوشه مباحثات بر ادج
افتخار رسانید - (چون نوبت فرمانروائی بهجهان دار شاه
سید) آن موبه به سربلند خان قرار یافته بوسیله کولکلتاش
خان خانجهان نظام ولایت مالوه بعده خان مذکور مفعول
شد - پس از وصول بارجین (که حاکم نشین آن موبه
است) با رتن سنگه چندرات زمیندار (ام پوره) که در عهد
عالمگیری بر سر وطن مسلمان شده باسلام خان مخاطب گشته -
درین ولا بذابر دهن و سستی سلطنت خیال سری و سرداری
بدماغ بی مغز خود زده داده و اندوهی فراهم آورده بتصرف
محالات پادشاهی دست تجبر افراشته بود [اگرچه مشهور
این است که ذوالفقار خان بذابر نفاقه (که با کولکلتاش
خان داشت) براجیه اشاره نمود که خلل انداز عمل خان

(۲) نسخه [ج] آن الکة وسیع وجه همت خویش گردانید *

(باب المیم) [۷۳۲] (مآثر الامرا)

مذکور شود - تا بدنامی این بد نقشی بحال مربی او عاید
 گردن [نخست پیام های صلاح آمیز بر گزارد - ضعیف الاسلام
 شدید العذاب از فرط نخوت و استکبار سر از قبول آن باز زده
 در مخالفت استبداد نمود - و دلیر خان روهیله را (که
 از مشاهیر جماعه داران آن صوبه بود) با فوج بسیار بر
 قصبه سارنگپور فرستاده عبدالرحیم بیگ تهاذه دار آن جا را
 برداشت - و جمعی کثیر را ماسور و مقتول ساخت - خان
 شهابت نشان از حمیت رسا و غیرت بجای زیاده برین تاب
 ستم شریکی آن جهالت کیش نیاورده با جمعی (که همگی بسه
 هزار سوار ^(۳) بودند) بعزیمت رزم و پیگار بگام سرعت ره سپر
 گردیده در حوالی آن قصبه (که بیست و سه کروهی
 اوجین است) یسال بر آراسته آماده جدال گشت - آن
 ادبار پوره با بیست هزار سوار [که اکثر افغانان نامی بودند
 مثل دوست محمد روهیله (که هنوز رگ و ریشه زمینداری
 دران مرزبوم ندوانیده) با سه چهار هزار سوار نوکری میکرد]
 میدان جلادت را بپای جرأت پیمونه هر سه طرف خان
 مذکور را به فوج فرو گرفت - تا زنده دستگیر نماید - پس
 از انداختن بان و تفنگ (که آتش افروز رزم و جنگ
 است) نیران قتال اشتعال یافت - و کار کشش و کوشش

(۲) نسخه [ج] آن ضعیف الاسلام الخ - (۳) نسخه [ب] میرمید

(مآثر الامراء) [۷۳۳] (باب المیم)

بالا گرفت - درین اثنا نسیم از مهب عذایت ایزدی وزید -
و شاهد ظفر جلوه نمود - بعد از فتح شخصه راجه را
در معرکه امتاده دید - سرش بریده آورد - ظاهر شد
(که هنوز زنده خورد گرمی داشت) که در سلک توپ خانه
گول و رهمه بدر رسیده از پا در آمد - خان اقبال نشان
گرانبار غذایم گشته بهم عذائی نصرت خواست که بنهب و غارت
رام پوره وطن آن شقی توجه گمارد - زنش بضعیف نالی
در آمده از ارسال پیشکش ازان عزیمت باز داشت - جهاندار
شاه بارسال فرامین تحسین و عطای خطاب شهاست خان
مشمول عواطف بیکران گردانید *

در آغاز فرمانروائی محمد فرخ سیر بار دیگر صوبه دارمی
گجرات نامزد او شد - دو هفته از حکمرانی او منقضی
نگشته بود که ایالت آنجا به داود خان پنی^(۲) اختصاص
گرفت - و خان مذکور بخطاب مبارز خان و تقرر صوبه دارمی
حیدر آباد درجه امتیاز پیموده (خش عزیمت بجانب مقصود
راند - دوازده سال کما بیش دران مملکت طولانی وسیع
به مفسد گزائی و مطیع نوازی گذرانید - سرکشان گردن تاب را
از پا در آورد و رباعی مالگذار را باستمال و دلاسا بنواخت -
از قطره و پویه دمی نمی آسود - و پیوسته ازین سر تا آن سر

(۲) نسخه [ب] داود خان پنی - و در [بعضی نسخه] پنی *

(باب المیم) [۷۲۴] (مآثر الامرا)

ولایت سایر و دایر می بود - اگرچه زیاده بر سه هزار سوار
نگاه نمی داشت اما فوجهای گران مرسته را بآویز و ستیز
نمایان آرد و دشت فرار می ساخت - یکی از اشقیا (هرگاه
بصره را قدم گذاشت) سرچنگ مستوفی خورد - و هر مرتبه
(که اراده دست انداز آن دیار نمود) ضرب دست او
دیده بتنگ پا جان بدر برد *

دران هنگام (که امیرالامرا حسین علی خان ناظم دکن
شده آمد) خان مزبور بآهنج ملاقات به خجسته بنیان رسید -
امیرالامرا پس از آن (که شخصیت او دریافت) باندازه
قدر و منزلتش سلوک پسندیده نموده مقضی المرام بتعلقه
مرخص گردید - و (چون آصف جاه کمر دولت خواهی خسرو
زمان محمد شاه پادشاه بر میان عقیدت بسته از مالوه
بدکن افتراض نمود) از آنجا (که خان مشارالیه بمراسلات
زبان مرافقت داده بود) از حیدرآباد روانه شد - بعد از آن (که
آصف جاه از جنگ مخالفان را پرداخته بآباد اقامت
داشت) (۲) رسیده بملاقات چهره مزید اخلاص افروخت - و از
طرفین تجدید موافقت یکجتهی باتفاق بمیان آمده بتجویز
منصب هفت هزاره هفت هزار سوار و خطاب عماد الملک
لوی شادکامی افراخت - قضا را درین اثنا سادات (که از

(مآثر الامراء) [۷۳۵] (باب المیم)

بیم کین توزی آنها شبی نمی غزودند^(۲) بروز خود نشسته راه ناکامی سپردند - و خلشها بالکلیه مرتفع گشت - خان مزبور تمهید شادی پسرما برانگیخت - و جشن طوی و سوز برآراست - دران ایام آصف جاه رفتن حضور بخود تصمیم فرمود - با آن (که موابدید آن خان دور بین نیک اندیش نبود - و ممانعت ها نمود) اتفاقاً بکئل فردا پور رسیده برخیزد و جوه افامست دکن (جهمان پیدا کرده برگشت - و در تصویرپ (ای خان مبارزت نشان نامه نوشت - و این بیت معنون ساخت *

* بیت *

* آنچه در آئینده جوان بیند *

* پیر در خشت کهنه آن بیند *

پس ازان بمشورت^(۳) و کنگش یک دیگر آصف جاه فتح جنگ بجانب ادرنی رو آورد - از سران و افغانان جنوبی (که از دیرباز خلیع العذار گذرانیده زرها اندوختند) پیشکش ممتد به در خواست - آن خان مزاج شناس روزگار نخست بتعاقب خود شتافته ازانجا (که بایسته بجمعیت و ملائمت رسیده رعب افزا می شد) با معدودی آمده ملحق گردید - چون مرفه خویش ندید [که سرداران آن طرف دستمال

(۲) نسخه [ب] نمی غزود - (۳) نسخه [ج] پس ازان (که

بمشورت) از سران اله *

(باب المیم) [۷۳۶] (مآثر الامرا)

تکرم شده هرچه گویند بتن بردارند (چه خود از همان
آبخشور آب می خورد) با هم یکتائی ورزید - آنچه مظم^(۲)
نظر فتح جنگ بود صد یک آن بظهور نیامد - (اگرچه
به مقتضای وقت بظاهر ناخوشی بروز نکرد - و کرد شکافته
نشد) اما باطن ها غبار آلود گشت - ازان هنگام او و دیگر
حکام جنوبی مطلقاً دل از بازپرس برداشته محال سیکاکول^(۳)
(که خالصه بود - و دست هر داشته گاهی ازان داخل خزانه
میکرد) با دیگر محالات آن صوبه بطریق تملک متصرف
گشت - و چون نواب فتح جنگ بحضور شتافته مسند آرای
وزارت گردید هنگام پذیرائی بمناصب او و پسران و همراهانش
کمی و نقصان بعمل آورده بازخواست زر خالصه فیز بوکیاش
نموده کارش زبانی کرد - و ذخیره خاطر بیرون انداخت -
و هرگاه تجویز نظم کابل بمیان آمد بطل سبحانی عرض کرد
که برای این کار به از مبارز خان دیگر نیست - در پرده
دوستی میخواست کارش بسازد - و پس ازان (که عوض
دکن مالوه و گجرات ضمیمه وزارت بآصف جاه مقرر شد)
ازین (که بیگانه صوبه دار شود - بهتر است که مبارز خان
باشد - فیما بین حقوق اخلاص در غایت متحقق است)^(۴)

(۲) نسخه [ب] ورزیده - (۳) نسخه [ج] سیکاکول - و در نسخه [ب]

سیکاکول - (۴) نسخه [ج] که فیه این *

به پادشاه هم عرض نمود - و مشار اليه را هم بتكرار
 نوشت و خواند برين پله آورد - اما درين ضمن عنايت الله
 خان خورش (كه در حضور خان سامان و نايب وزارت
 بود) باشاره خاقان زمان او را بالغ سبز نموده تظميع
 زياد كرد - و درغن قاز مالیده امیدوارها داد - خان مزبور
 با وصف پی برکردگی و كهنه تجربگی از جا درآمده به
 آن (كه استصواب نواب فتح جنگ درمیان باشد)
 از روی فدویت و نمك خوارگی انقياد اوامر پادشاهی را
 بخود مصمم گردانید - در محاصره گدھی پهلچري (كه نزديك
 مچھلي بندر است - و آبا را زميندار مفسد پيشه آنجا
 متحصن گشته در جنگ و پيگاردان دليوري و دلوري ميداد)
 شش هفت ماه گذرانیده بود كه فرمان صوبه دارى دكن
 رسيد - خان مزبور چنده ديگر صرف اوقات بران قلعه
 نموده بمصالحه آنرا گرفته علم معارفت بحيدر آباد افراخت *
 چون افغانان جنوبی درين امر نيز سلسه جنباي بودند
 بهادر خان پني فوجدار کرنول و ابو الفتح پسر عبد النبي
 خان فوجدار كربه و عبد المجيد خان نبیره دليور خان و
 متبنای او علي خان و از جانب سعادت الله خان فوجدار

(۲) نسخه [ج] پهلچري و در [بعضی نسخه] پهلچري - و در [بعضی

جا] پهلچري و پهلچري هم آمده - (۳) نسخه [ج] كويه

(باب المیم) [۷۳۸] (مآثر الامراء)

کرنائک غالب خان پسر امیر ابوطالب بدخشی با فوج
شایسته رفیق گشته در عین برشکال از متصل ناندیر عبور
آب گنگ کوتمین نموده در سواد اوندهیه (که پرگنه ایست
از سرکار باسم بالا گهاٹ برار) خواست موسم باران بگفراند -
درین ایام نواب فتح جنگ آصف جاه (که بذابر ناسازی
مردم حضور بتقریب شکار بر آمده بود) باستماع انتشار
مرهمه در مالوه از منزل سوردن^(۲) کنار گنگ بهاگیرتی روانه
آن صوب گردید - پس از اخراج اشقیا از قریب اوجین
برگشته به پرگنه سوردن^(۳) (که متصل سوردن است) رسیده بود
که خط محمد عنایت خان بهادر از خجسته بنیاد در (رسید -
[که باغواي مردم در انداز حضور و تحریک افغانان جنوبی
مبارز خان صوبه داری دکن قبول کرده بوصول فرمان عازم این
طرف است - و از فحواي مشورت این ها چنان مستفاد
می شود که بعد از دخل صوبه داری با عساکر دکن متوجه
مالوه شود - و جمعی از حضور هم تعیین گردند] با خدام
تکالیف ما لایطاق در میان آرند - که هم سر پیچیدن متعذر
و هم گردن نهادن متعسر باشد - در همین اندیشه خط وکیل
مبارز خان بدست افتاده (آنچه زبانی عنایت الله خان

(۲) نسخه [ب] سوردن - و در [بعضی نسخه] سوردن - (۳) نسخه (ج)

نوشته) مقوی مضمون مرقوم محمد عنایت خان بوده لا محاله
 موهوم مجزوم آمد - عطف عنان بجانب دکن نمود - و
 بیای استعجال (ه سپر گشته در شهر ذی قعدة سال ششم
 محمد شاهي داخل خجسته بنیاد گشت - و بر سبیل
 اتمام حاجت نخست مواعظ و تحذیر از سفک دماء مسلمین
 بر نوشت - خان شہامت منش (هر چند که کار کَیْفَ مَا اتَّفَقَ
 بدین مرتبه رسیده بود) دل بای دادن و برگشتن شایان
 سری و سرداری خود (که از مبارز پیشگان روزگار بود)
 ندیده (خصوص در عالم نوکری این خام خیالیهایی در خور
 نام و زبندگی شانش باشد) سر از مواعظ غرض آلود پیدچید -
 و مستعد رزم و پیگار گردید - آمف جاه نیز باتفاق باجی
 راو و غیره مرهقه با شش هزار سوار استقبال نموده (چون
 به برگزیده چار تھانه رسید) خان قضا گرفته اجل رسیده با فرط
 جلاوت و کثرت تجربه بگفته جمعی غلط بدین بارادگی ظفر نگر
 (که آلتیغای بہادر خان اسمت و آبادی افغانان) باندیشہ
 آن کہ (بایاغار و شبگیر بدان قصبہ رسیده دمی آسایش
 نگرفت - و یکسر به اورنگ آباد شتافت) از دو حال
 خالی نیست - مخالف اگر از راه اضطراب تعاقب سر
 می کند توپخانه (کہ نازش او بہ پشت گرمی آنست)
 نمی رسد - جنگ دلخواہ ماست - و اگر توپخانه را نگذاشت

بدیر خواهد رسید - تا آن وقت قبایل و خزانه سردار و
زه رزان مردم فوج با شهر (که پای تخت است) بدست
آورده آماده نبرد می شویم - از آب پورنا (که فرود آمده
بمقابل ده دوازده کوهی (سیده بود) برگشته باز غبره نمود -
بدانست که انحراف از حریف رو برو در هندوستان ده
نقد فرار بر خویش بستن و شهر غلبه بخشم (را داشتن است -
فی الواقعه محرر این سطور همراه آصف جاه بود - همان (۴)
درب و مهابتش از دلاها پاک رفت - و احتمال فتح او
(که یقینی اکثر بود) مرجوح گشت - بل بیم زدگی
و گریختن خاطر نشین که و ده گردید - نذر مبارک باد از
نظر سردار گذشت - مرزبان طبعان تاریخ ها فکر کردند -
شخصه تاریخ غریب بهندی یافته منظوم نموده * ع *

۱۱۳۶

* در گیا مبارز خان *

ماده آن تاریخ است - بالجمله هنگام عبور برخی پیش قدمان
بزرگ و کار طلبان قراردی طرف فتح جنگ در رسیده دستبرد
سترگ نمودند - داروغه توپخانه او با جمعی از پا در آمد - آنها
بدان بحد نهموده با لخته از مرهقه به برگی گری و فزائی
در آمده حریف را از یلغار برداشته قطع در قدم راه بدشواری
(۳)

(۴) چنانکه در جزو اول صفحه ۲۱ مذکور شده - (۳) نسخه [ج]

برداشتند - و قطع الخ *

(مآثر الامراء) [۷۴۱] (باب الميم)

انجاميد - ناگزير بقصبة شکر کهيرله بهير و بنگاه بر تافته^(۲)
خود با مردم جنگي برون ايستاد - اما اين انفکاک و افتراق
بدو شبانه روز کشيد - بعلت بے چيزي (که همه باسب
و قمچي ماندند) طرفه معويت بر مردم گذشت - که
بدتر از مردن بود - بيست و دوم محرم سنه (۱۱۳۷)
یک هزار و یک صد و سي و هفت هجري ثلثه از روز
جمعه مانده با کمتر از ده هزار سوار بجانب فتح جنگ
(که دو فوج مرتب ساخته يک بهر داري خوش و ديگر
بسرري عضد الدوله عوض خان بهادر دو کردهي قصبة
مذکور صف آرا بود) روان شده بدست (است عوض خان
(که طرف يمين آصف جاه بود) سبک عنان گرديد - ناله
نال (که در سیه لايش آدم و جانور تا سينه فرور ميرفت)
پيش آمد - ناچار سر رشته يمل گسيخت - و ده برهم
خورد - طرفه چپ قلعه بهم رسيد - اگر اسب چراغ پا
مي شد از تنگي جا همان قسم راه ميرفت - و اگر سوار
مي افتاد بزمين نا رسیده ميان دو کفل و دو سر اسب

(۲) نسخه [ب] سکر کهريه و در [بعضی نسخه] سکر کهرله - اما در
[تاريخ مظفري مرقوم است که] نظام الملک بعد از اجازت بادشاه مسافتي
نورديده جانب دکن عنان بر گردانيد - و بر جناح استعمال خود را بدانجا
رسانيد - مبارز خان بمقابله پيش آمده بيست و سيوم محرم سنه ۱۱۳۷
در شکر کهريه جنگ معب اتفاق افتاد *

(باب المیم) [۷۴۲] (مآثر الامور)

بند نشسته بالا بالا ره می پیمود - آخر مردم جرانغار
براه افتادند - با این همه توپخانه رعد نهیب برق افکن
خضم را بر دست راست گذاشته چون شیو غران در آمده
با میمنه و التمش عوض خان به زد و خورد کوتاه یراق
پیوست - درین اثنا سرداران منصور با جزائریهای جان کاه و
تفنگ های زندگی را به پشت گرمی رسیده آتش در
خرمن هستی آن جسارت کیشان زدند - خان مبارز با در
بسر هدف تیر فضا گشته ^(۲) بسیاری از سرداران [مثل بهادر
خان پنی صاحب اهتمام برانغار و مکرم خان خانزمان سردار
جرانغار و غالب خان هراول و ابو الفتح خان میانه و
همیني خان پسر علی مردان خان حیدر آبادی و امین خان
دکنی و جگدیو راد جادون (که هر دو ازین طرف رفته
ملحق شده) و محمد فایق خان کشمیری (که دیوان
سرکار آن مرحوم و از صاحب کمالان روزگار بود) با سه هزار
و پانصد کس [گریبان بچنگ اجل دادند *

بر شناسای کار ظاهر است که آن خان ناکام از نامساعدت
روزگار مساهله و مسامحه در امری که نبایسته بکار بود -
(۳)
و الا بوصول فرمان اگر دست از گدھی پهلچری برداشته

(۲) در [تاریخ مظفری] خان مذکور هر چند داد شجاعت داد آخر از دست
نظام الملک بقتل رسید - (۳) در نسخه [۱] بولچر بغیر نقطه مرتوم است *

متوجه می شد کار تا اینجا نمی رسید - بعد ازین هم معلوم نمی شد که بدین طول خواهد کشید - و آلا ساز و سرانجام و فوج بسیار می توانست جمع کرد - حتی که در ایام جنگ هم سواران مرهقه پیغام رفاقت نمودند - خصوص کاهو بهونسله با پنج هزار سوار بقلیلے راضی بوده - اصلا قبول نکرد - که اینها همه سرچنگ خورده و مالش یافته من اند - آینده هم سر حساب نگهداشتني ست - منت پذیر نمی شوم - اگر بی زر آمده رفیق شوند مضایقه ندارد *

بالجمله در نواحی آن قصبه (که صحرانیست دلفزا) مدفون گشت - سرآمد امرای حال بوده - بلکه به امیران زمانه هیچ مناسبتی نداشت - بوی سرداران سلف میدارد - شجاعتش با فراست قرین - و ریاستش با سیاست هم نشین - در استقلال و متانت کوهی بوده (که از تند باد انقلاب روزگار جنبش در ارکان ثباتش راه نیافتی - و در راست اندیشی و حسن تدبیر قدر اندازے بود) که هوگز تیر فکرش از نشانه مقصود چپ و راست نیفتاده - دور باش ممل و اختلاط مغل نداشت - (هرچند خالی از بار باشی و محبت درستی نبود) نوکر پروری و (فیق نوازی بهیار داشت - عیش پرستی و تن آسانی نمی کرد -

سپاهی رضع بود - کار طلبی ها داشت - معامله فهم بود -
 بجز (سی همه جا می رسید - شلتاق و شتلم در میان نمی آرد -
 حیف رایگان رفت - - به منتهای دولت نرسید - از صبیغه
 عنایت الله خان پنج پسر و یک دختر داشته - دو پسر
 خرد اسعد خان و مسعود خان (که یکی با دختر مطلب خان^(۳)
 بن مطلب خان بنی مختار و دیگری با صبیغه خان زمان
 مکرم خان بن خانخانان بهادر شاهي کتخدا گردید) در عین
 شباب همراهی پدر برگزیدند - و از همه کلان تر خواجه
 احمد خان است که پدر همیشه بذایبت خود در شهر
 میگذاشت - اگرچه کارها همه مفوض به (امی جلال الدین
 محمود خان بود که بقدم رفاقت و (استی مزاج چنان
 در دل مبارز خان جا کرده که بر ساخته و پرداخته او
 نمی توانست انگشت اعتراض نهاد - بعد از کشته شدن پدر
 با احشام قلعه محمد نگر عرف گولکنده ساخته صندل خان
 خواجه سرا را (که قلعه داری می نمود) بیدخل کرده
 با مال و متاع و اتباع و اشباع بقاعه شتافته باستحکام برج
 و باره پرداخت - و تا یک سال نگهداشت - هر چند

(۲) در احوال مطلب خان [اسد خان] بغیر مین مهمله وقوع یافته - اما
 اغلبیکه [اسعد خان] صحیح باشد - (۳) چنانکه در ترجمه مطلب خان در
 جزر مبرم صفحه ۶۵۳ گذشته *

(مآثر الامراء) [۷۴۵] (باب الميم)

اؤزا مناسبته باين کارها نيست (مرد بيجااره است - هميشه
روزانه مي خواند - و شبها بيدار) به راي و تدبير ديگر
هوا خواهان بعمل آمده باشد - پس ازان [که دلاور خان
(که خسر او بود و خالقه حقيقي هم باو منسوب) مصلح
شده] بمنصب شش هزاري و خطاب شهامت خان و تنخواه
جاگير در همان صوبه و معافى تکاليف نوکري و عدم تقاضاى
اموال پدر قلعه تسليم نموده - بعد از چنده عوض جاگير
حيدرآباد در اوتهه پور و قوال^(۲) يافته - الکال از مدعي
در خجسته بنيداد گوشه نشين است - کارى بکسى ندارد -
جاگيرى در خاندیس يافته - ديگرى خواجه محمود خان
است که در جنگ زخماى مؤلم برداشته صحت يافت -
و آصف جاه بمنصب پنج هزاري و خطاب مبارز خان مشمول
نوازش فرمود - دريں ولا خطاب امانت خاني يافته آمنير^(۳)
خاندیس در جاگير دارد - خلف ارشد است - در زمان
پدر قلعه دارى ها داشت - مرد شجاع معامله فهم و شايان
کارهاى عمده - با درويشان اخلاص مند - بهمه چيز مربوط
و بهمه اوصاف آراسته - در همراهى آصف جاه معزز است -
ديگرى عبدالمعبدون خان (که در حين حيات پدر بحضور

(۲) همچنين در دي نسخه و در [سيرم] عوض جاگير حيدرآباد رانته نور

و قوال يافته - (۳) نسخه [ج] آنبير *

(باب المیم) [۷۴۶] (مآثر الامراء)

شتافته) - خهرو زمان در خون بهای پدر بمنصب عمده
و خطاب مبارز خان و داروغگی گرز برداران سرفراز فرمود -
الحال در عرصه نیست - و دختر به ثناء الله خان نبیره
غایت الله خان منسوب شده - در حکومت خسر فوجدار
سیکاکول بود - پس ازان آصف جاه بصوبه داری بیجاپور
تعیین نموده - دران جا از دست ادا چوهان سردار
مرهته شکست فاحش خورده - آخرها در قلعہ داری پریندا
در گذشت - اگرچه هرزه چانه بود اما حرف های بمزه
داشت - دیگر هم اولاد داشته - یکی ازان حامد الله خان
است که نواب آصف جاه بضابطه هند (که عداوت خون را
بوصلت نسبیاً منسیاً می کنند) همشیره خود را بعقد او
داده - با این نسبت هم زناه ندارد *

* معز الدوله حیدر قلی خان *

اسفرائینی ست - محمد رضا نام داشت - ابتدا در
سرکار سلطان عظیم الشان توسل جسته بنسبت نام او مشهور
گردید - پس ازان (که زمام سلطنت هندوستان بدست
محمد فرخ سیر در آمد) سال اول جلوس بواسطت میر
جمله بخطاب حیدر قلی خان و خدمت دیوانی دکن مع
دیوانیهای صوبجات آن و امانت کل محال خالصه با دیگر
اردوگیها سر بلندی افدوخت - و بعد رفتن بدان صوبه

(مآثر الامراء) [۷۴۷] (باب الميم)

(چون در مزاج شورش و سختي بهييار داشت) با نظام الملك آصف جاه ناظم آنجا محبت او درسي نه نشست - لهذا بحضور شافعه بديواني صوبه احمد آباد و متصدیگری بندر سورت و نيابت نظامت گجرات (که امالۀ دوران ايام بنام خاندوران بود) عزت انداخته بدان صوب (اهي گشت - و به تهنيت مهمات آنجا پرداخته اضافه نمايان در محصول بندر و محال خالصه (که سپرد او شده بود) آورد - و در جنگ با مغدر خان ثاني (که با جمعيت بهييار بمقابله آمده بود و او جمعيت کم داشت) بهجرات پيش آمده برو غالب گرديد - اما بنابر درشتي مزاج او رعايای آنجا ناراض بودند - و جاگيرداران آن صوبه شکايت کلي داشتند - و اين معني باعث کيبیدگی خاطر قطب الملك شده بود - از آنجا تغير شده در عهد سلطان رفيع الدرجات عزيمت حضور نمود - و بمقتضای وقت پس از وصول باکبر آباد باמיד عزت خان بارهه چون شير و شکر جوشيده باستصواب او راجه رتن چند را بکمند اتحاد در آورد - بشفاعت حسين علي خان با قطب الملك نرد مفا باخته شريك مشورت هر دو برادر شد *

و (چون در عهد سلطنت سلطان رفيع الدوله حسين علي خان بدفع نهاد، نیکو سير بن سلطان محمد اکبر بن خلد مکان

(باب المیم) [۷۴۸] (مآثر الامرا)

بصوب اکبر آباد اراده نمود) . او بخطاب بهادري آبرو يافته
بطريق هراول پيشتر به راه پيمائي در آمد - و در محاصره
قلعه اکبر آباد مصدر تردد شد - و سال اول جلوس
فردوس آرامگاه به تنبيه گردهر بهادر (که بعد فوت راجه
جهيله رام ناگر عم خود در صوبه آله آباد سر نافرمانی^(۲)
داشت) با فوج شايسته دستوري يافت - و (چون باستصواب^(۳)
راجه (تن چند اين مقدمه بصلح گرائيد) از انجا برگشته
پس از رسيدن بحضور در همين سال بتعلقه مير آتشي
از انتقال سيد خانجهان بارهه لوی افتخار بر افراخت -
و پس از کشته شدن حسين علي خان (که سيد عزت
خان بارهه و ديگر رفقای خان مزبور و بجانب دولت خانه
پادشاهي آوردند) نام برده با جمعيت سوار و پياده
موجود که خدمت بسته آثار دليوي و دلادري بظهور آورد -
و در جلدوري آن از اصل و اضافه بمنصب شش هزارى^(۴)
شش هزار سوار و خطاب ناصر جنگ طبل شاد کامي نواخت -

(۲) نسخه [ب] جهيله رام - (۳) در [تاريخ مظفري] در همان اثنا شعله
شهرت کشيد که گردهر پسر ديا بهادر برادرزاده جهيله رام که مقدمه الجيش
و قوت يازوي او بود بعد فوت عم خود بجمع سپاه پرداخته قلعه آله آباد را
بتياري برج و باره استواري نمود - (۴) در [تاريخ مظفري] حيدرقلي خان
بمنصب هفت هزاري شش هزار سوار یک اسبه و خطاب حيدرقلي خان بهادر
ناصر جنگ امتياز يافت *

در جنگ (که با قطب الملک بتوزکی سلطان ابراهیم پسر سلطان رفیع الشان متصل آن رو داد) بهر ادبی مامور شده در سردادن توپخانه بزرگافشانی بعهده آن سعی بلیغ نمود -^(۲) و پستتر بشمشیر با حریف پیوسته طریق جرأت پیمود - و قطب الملک بهادر را (که زخم بدست آمد) بر فیل برداشته نزد پادشاه آورد - و باین حسن خدمت از اصل و اضافه بمنصب هفت هزارمی هفت هزار سوار و خطاب معزالدوله علم بلند رتبه‌گی برافراشت - و سال (۱۱۳۳) هزار و یک صد و سی و سه هجری صوبه دارمی کجرات از تغیر اجیت سنگه و متصدی گری بندر سورت از تغیر قمرالدین خان بهادر ضمیمه میر آتشی بار تقرر یافت - و در سال دیگر (که نظام الملک آصف جاه حسب الطلب از دکن بحضور آمده بخلع وزارت از انتقال محمد امین خان بهادر اعتماد الدوله مخلع شد) او (که بزبان آدری و دلیری موصوف

(۲) در [تاریخ مظفری] و حیدر قلی خان میر آتش در لشکر محمد شاهی

نردبکه بکار برده و بزرگ پاشی بیدریغ و بوعدله‌لی لطف آمیز نوازش یادشاهی بنالیف قلوب و جذب خواطر پرداخته کاریکه از عمل توپخانه‌ها در روز جنگ گرفته شاید در عهد هیچ مهر آتشی از زمان سلف این جهد پشور نرسیده -

(۳) در [تاریخ مظفری] چون کارش از مدد بخت و یاری اختر

در گذشته بود دو زخم یکی زخم تبر و پیشانی و دیگری زخم شمشیر بر دستش

رسیده بود - و بتقدیر الهی زنده ازان معرکه اسیر گردید *

بود (در کارهای ملکی و مالی دخیل میکرد - این معنی بر مزاج وزیر گواره نشد - و پادشاه به خاطر داشت او حیدر قلی خان را مانع آمد - او متحمل نگشته رخصت شده به احمد آباد رفت - و در آنجا زو^۱ معالات خالصه و تیول جاگیرداران را^(۲) متصرف گشت - لهذا^۱ جاگیر او (که در نواح دار الخلافه بود) بضبطی در آمد - او باستماع این خبر بمتصدیان حضور نوشت - که چون اقطاع من ضبط شده از من نوکری و اطاعت نمی آید - لهذا صوبه داری آنجا بنام نظام الملک^(۳) آصف جاه بهادر تقرر پذیرفته بهادر مزبور روانه آن صوبه شد - او باستماع این معنی با آن (که فوج بسیار فراهم آورده بود) خود را بهجنون انداخته روانه پیشگاه سلطنت گردید - و پس از وصول بدو منزلی شاهجهان آباد بتسخیر صوبه^(۴) اجمیر (که بتصرف اجمیت سنگه^(۴) رفته بود) تعیین

(۲) نسخه [۱] لفظ [را] نیست . (۳) در [تاریخ مظفری] چون درین ایام معزالدوله حیدر قلی خان ناظم گجرات قدم جرأت در وادی بغی گذاشت رای جهان آرای صوبه داری گجرات و مالوه ضمیمه وزارت و ایالت دکن نموده مهم حیدر قلی خان بر نظام الملک مقرر داشت - و او پاشنه کوب تا جهالوه قریب گجرات خود را رسانید - و حیدر قلی خان چون تاب مقاومت در خود ندید بدر جنون زده بحضور پادشاه رسید - بعد چندی از تغیر خانزمان بخدمت میر آتشپ سر بلند شد - (۴) نسخه [ج] اجمیت سنگه رالهور .

(مآثر الامراء) [۷۵۱] (باب الميم)

شد - و بعد ازان (که گده پتلي^(۲) هم مفتوح گشت) بحضور

آمده مطابق سنه (۱۱۳۷) هزار و یک صد و سي و هفت

هجري شب با زن خود در خس خانه مي خوابيد ناگاه آتش

در گرفت - و چمن زندگيش^(۳) را سوخت - در کارها طبع رسائي

داشت - و جلالت را بکار داني فراهم کرده بود - اما

مزاجش خالي از سختگيري و زياده سري نبود - گویند طعام

گرم ميخورد - حتي که بر دستار خوان ظرف پخت طعام را

بر سر مجمر پراز آتش داشته حاضر مي ساختند *

• مؤتمن الملک جعفر خان •

در اصل برهمن پسر بود - حاجي شفيع امفهاني خريد

کرده مسمي به محمد هادي ساخت - و مثل اطفال پرورش

و تربيت نمود - و همراه او بايران رفت - و پس از فوت

او بدکن بر گردیده بقليل نوکر حاجي عبد الله خراساني

ديوان موبه برار شد - و بهتر نوکر پادشاهي گشته در

عهد خلد مکن بمنصبه در خور و خطاب کار طلب خان سرفراز

(۲) نسخه [ج] گده پتلي - و در [بعض نسخه] گده پتلي - (۴) در

[تاريخ مظفري] سال هشتم از جلوس فردوس آرامگاه معز الدوله حيدر

قلي خان ناصر جنگ در ابام گرما بخش خانه استراحت داشت - ناگاه

آن خانه را آتش در گرفت وار فرصت بر آمدن نيانده همانجا بر حمت ايزدي

پيوست *

شده بتعلقات صوبه دکن می پرداخت - و چندی دیوانی
 حیدرآباد داشت - پسر بدیوانی صوبه بنگاله از تغیر ضیاء الله
 خان و خطاب مرشد قلی خان سر عزت بر افراخت - در
 ایامی (که محمد فرخ سیر جانب اکبرآباد بقصد جنگ
 با عم خون جهاندار شاه عزیزمت نمود) حیدر بیگ نامی را
 با جمعی بصوبه بنگاله فرستاد که خزانه بیارد - او بجنگ
 پیش آمده شکست داد - پس ازان (که سلطنت به محمد
 فرخ سیر رسید) رشید خان برادر افراسیاب خان مرزا
 جمیری بصوبه داری آنجا تعیین یافته کار بقتال و جدال
 رسانیده مقتول شد - نامبرده معرفت جگت سببه ساهو (که
 از معتبران مالداران آن صوبه بود زرها صرف نموده بتعلقه
 صوبه داری آنجا و منصب هفت هزاری هفت هزار سوار
 و خطاب مؤتمن الملک علاء الدوله جعفر خان بهادر اسد
 جنگ ناموری اندوخت - و سالها درانجا بسر بوده در سنه
 (۱۱۳۸) هزار و یک صد و سی و هشت هجری ره سیر
 ماک آخرت گشت - مرشد آباد آباد کرده اوسمت - گویند
 در فن عملداری کمال آگهی داشت - کودکی پر از نجاست
 ساخته نام آن بیکنته نهاده بود - زمینداران را درانجا
 قید می نمود - و بیکنته (بفتح بای موحده و سکون یای
 تحتانی و ضم کاف عربی و سکون نون و تایی فوقانی مثقله

هندي با های مخفی موقوف (بران اهل هند عبارت از
 بهشت است که باعتماد خود مخصوص برگزیدگان داند *
 پس از شجاع الدین محمد خان بهادر داماد او [که
 میرزا دکنی عرف داشت - و از مردم برهانپور بود - نام
 پدرش نورالدین از قوم افشار (که یکی از اجداد او علی
 یار سلطان نام در ایام شاه طهماسب حاکم فراه مضاف
 خراسان بود) و خود او چندین بتعلقه داری ایلکندل مضاف
 صوبه فرخنده بنیاد اشتغال داشت - و در ایام صوبه داری
 جعفر خان در بنگاله بحکومت اودیه می پرداخت [بلغار
 نموده داخل مرشد آباد گردید - و از حضور فردوس آرامگاه
 بمنصب عمده و خطاب مؤتمن الماک شجاع الدوله بهادر
 اسد خان سر بر افراخته بنظم آن ملک تقرر پذیرفت - و
 کود مزبور را برهم زده همه زمینداران را گذاشت - و سیزده
 سال بحکومت آنجا گذرانیده در سال (۱۱۵۲) هزار و
 یک صد و پنجاه و دو هجری واصل عالم مقبری گشت -
 (۳)
 رونق از بنگاله رفت تاریخ فوت اوست *

(۴) در [تاریخ مظفری] سال چهاردهم از جلوس والا جعفر خان الحاکم
 به مرشد قلی خان صوبه دار بنگاله در گذشت - و شجاع الدوله داماد او
 بفرمان نظامت بنگاله و خلعت مکلف با مالای مرارید و خنجر مرصع و شمشیر
 با ساز میناکار و نعل و اسب از حضور والا مررد مرادم گشت - (۳) یعنی
 سنه هزار و یک صد و پنجاه و دو هجری *

(باب الميم) [۷۵۴] (متأثر الامرا)

پس از پدرش علاء الدوله سرفراز خان بهادر هیدر جنگ
(که مرزا اسد الدین نام داشت) ایالت آنجا یافت . و

پس از انقضای ده ماه در سنه (۱۱۵۳) هزار و یک صد
و پنجاه و سه هجری بدست علی وردی خان (که از
پیش آوردهای پدرش بود) کشته گردید . مرشد قلی
خان بهادر رستم جنگ یزنه سرفراز خان است . نامش مرزا
لطف الله . پدرش حاجی شکرالله تبریزی از دیار ایران
به هندوستان آمده در سورت توطن گزید . مرزا لطف الله
دران جا متولد گردید . و پس از وصول بسن رشد کسب
علوم نموده بقصد تجارت به بنگاله رفت . شجاع الدوله جوهر
قابلیت او دریافته صبیغه خود را با او عقد نمود . ابتدا
بخطاب لطف علی خان و بعد فوت جعفر خان به مرشد
قلی خان مخاطب شد . دران ایام حاکم اردیبه بود .
(چون علی وردی خان بعد قتل سرفراز خان عازم آن سمت
شد) او هم فوجی فراهم آورده بمقاتله پرداخت . و شکست
یافته دکن ریه شتافت . و در سنه (۱۱۵۴) هزار و یک
صد و پنجاه و چهار هجری باز اجتماع نموده باوردیسه آمد .

(۲) در [تاریخ مظفری] چون شجاع الدوله صوبه دار بنگاله و بهار و
اردیبه سیزدهم ذی الحجه در سنه ۱۱۵۱ هجری در هین هنگامه ورود نادر
شاه در گذشت فرمان نظامت هر سه صوبه با دیگر مذاکرات از پیشگاه جهانبانی
برای سرفراز خان خلف او روانه گردید .

(مائرا امرا) [۷۵۵] (باب المیم)

و سعید محمد خان پسر حاجی محمد را (که برادرزاده
علی وردی خان می شد - و نائب اردبیل بود) دستگیر
ساخت - علی وردی خان با هر دو عزیزمت اردبیل کرده حاکم
آنجا را هزیمت داد - ازان بعد بدکن آمد - نظام الملک
آصف جاه بهادر مشمول عواطف ساخته بتقرر جاگیر و قرب
مصاحبت خود خرسند گردانید - سال (۱۱۶۴) هزار و یک
صد و شصت و چهار هجری در گذشت - شعر می گفت -
و مخمور تخلص می کرد - این بیت از دست * بیت *

* میگذار از ضعیفان کار سنگین بر نمی آید *

(۲)
* که کوهی میشود صورت پذیر از خامه موئی *

(۳)
حایله اش مشهور به مهمان بیگم صبیئه شجاع الدوله مدعی

زنده بود - در حیدر آباد بحویای خرید کرده شوهر بسر

(۴)
می برد - پسرش یحیی خان چند ساله قلعه داری کهنپوره

مضاف فرخنده بنیان داشت - ساله چند قبل از حالت

تحریر ازینجا اداره شده *

* مهاراجه اچیت سنگه واتهور *

پسر مهاراجه جسونت سنگه است - چون پدرش در

توانه داری جمرون در گذشت از در شکم مادر بود - پس

(۲) نسخه [۱] خانه مورخ - (۳) نسخه [ج] مهمان بیگم - (۴) نسخه

[پ] کهنه در - و در [بعضی نسخه] کهنور *

(باب المیم) [۷۵۶] (مآثر الامراء)

از وصول بلاهور متولد گشت - پستور بر طبق حکم خلد مگان
کسانش بحضور آوردند - پادشاه خواست بدست آورد -
(۲) (که قدیمان راجه متوفی بودند) بجنگ برخاسته
برخه بکار آمدند - و چندی از را بوطن رسانیدند - پس
ازان (که پادشاه خود دو بار در صوبه اجمیر رفته بقلع و
قمع این قوم پرداخت - و شاهزاده محمد اکبر را بتعاقب
او مامور ساخت) اینها باغوی شاهزاده کاربند شده او را
از راه بردند - تا آنکه شاهزاده باتفاق آن مردم یک و نیم
کردهی لشکر پادشاهی رسید - بوجه اینها بد گمان شده از
نزد پادشاهزاده برخاسته رفتند - ناچار شاهزاده هم راه فرار
گزید - پادشاه در جودهپور فوجدار تعیین نمود - تا حیات
پادشاه او در کوه های صعب المرور جا گرفته بود - پس از
ارتحال پادشاه فوجدار جودهپور را بے حرمت ساخته قصبه
بتصرف در آورد - خلد منزل در جنگ اعظم شاه فرمان طلب
فرستاد - نیامد - لهذا بعد جنگ اعظم شاه بر سر جودهپور
رفت - و خانزمان پسر منعم خان خانانان را برر تعیین
نمود - پس از رسیدن خان مزبور نزدیک جودهپور آمده او را
دید - و تسلی یافته بملازمت آمد - و بعد عفو جرایم
بمنصب سه هزاره سر افتخار برافراخت *

(۲) نسخه [ج] ندیمان - و نسخه [ب] ندیمان *

و (چون پادشاه متوجه دکن بعزیمت مقابله کام بخش گردید) او از اثنای راه باتفاق راجه جی سنگه که خواهه اسباب ضروری برداشته و خیمه ها در لشکر گذاشته راه وطن گرفت - و بعد معارفت از دکن پادشاه را فکر تنبیه این قوم در سر بود - اما فساد قوم سکهان (که در پنجاب عالم گیر شده بود) مانع آن شد - نظر بصاحت وقت از کرده و ناکرده او چشم پوشیده بواسطت خانخانان قرار یافت که او باتفاق راجه جی سنگه سرسوار پی ملازمت نموده رخصت وطن یابد - و سرانجام دست کرده خود را بحضور رساند - اراجا (که فلک فتنه را مردم توطئه دیگر بر می انگیزد) خلد منزل را بعد رسیدن لاهور قضیه ناگزیر پیش آمد - و پسر میان پادشاهزاده ها محالمت زد داد - تا آنکه نوبت سلطنت به محمد فرخ میر رسید - سال دوم جاردس حسین علی خان امیر الامرا با فرجه بر سرش تعیین گردید - نامبرده مغلوب تعب گشته به امیر الامرا رجوع آورد - و بقبول پیشکش جرایم او بصفح مقرون گردید - صبیۀ خود را موافق معمول جهت عقد با پادشاه روانه حضور ساخت - و به موبه داری کجرات سر بلند گشت - پس ازان دست توسل بدامن سادات زده اواخر عهد محمد فرخ سیر حسب الطلب از احمد آباد بحضور آمده بخطاب مهراجة فرق عزت برافراخت -

(باب الهميم) [۷۵۸] (مآثر الامراء)

و در محبوس ساختن پادشاه مذکور با سادات شریک مشورت بود - ازین جهت در خاص و عام طشت بدنامی او از بام افتاده در اوایل عهد فردوس آرامگاه از نظامت گجرات عزل پذیرفت - و از سرنیک فالی دست اریز سزد بلده دارالخیر اجمیر را بتصرف در آردن - پس ازان (که امرا با فوجی بر سر او تعیین شدند) راه وطن خود پیش گرفت - و در گذه پتای مردم او متحصن بودند - فوج پادشاهی رفته به همراه آن پرداخت - آخر بصلح مفتوح گردید - و قرار یافت که ابهی سنگه پسر کلانش از جانب پدر در حضور باشد - ابهی سنگه پس از رسیدن بحضور بتطميع ارکان آنجا دسمک از حقوق پدری برداشته به بخت سنگه برادر خرد خود نوشت - و او بتقریر در حالت خواب اجمیر سنگه را (دانه) بپس انقرار ساخت - لهذا ابهی سنگه مخاطب

(۲) در [تاریخ مظفری] سال چهارم از جلوس والا اشرف الدوله ارادتمند خان را بصوابدید او با بیست و دو امرا بر مهم مهاراجه اجیت سنگه رخصت فرمودند - خان مذکور در اجمیر رسیده بلطف و عطف او را مطیع و مدفاد ساخته قلعه هنلی که در عمل مهاراجه بود بتصرف اولیای دولت در آورده راجه ابهی سنگه پسر دلانش را مع پیشکش لایقه همراه امرا مذکور بصورت آورد *

(۳) در [تاریخ مظفری] بعضی میگویند که چون مهاراجه اجیت سنگه سرشورش و بغی برداشت بود پادشاه و وزیر الممالک اعداء الدوله قهر الدین خان بخت سنگه پسر او را بوعده حکومت جرده پور و عیوة تمامی ملک پدر او فریخته بر دستان پدر تحریص دادند - و او بامید ریاست پدر را بدشت *

به مهاراجگی شده در سنه (۱۱۴۰) هزار و یک صد و چهل
هجری از تغیر سر بلند خان به صوبه دارمی گجرات رایت
عزت برافراخت . و بوطن رفته یک سال به بذور بسمت
آنجا گذرانید . و در سال یازدهم محمد شاهي داخل گجرات
شده بمهرته جوته صوبه می داد - چون غلبه آنها روز افزون
دید سال پانزدهم برخاسته بوطن خود آمد . و تمام
صوبه بتصرف مهرته رفت *

مهاراجه اجیت سنگه در پسر داشت . ادلین
الهی سنگه که احوالشر داشت . و دومین بجیت سنگه
که بعد فوت پدر بوطن قابض گردید . و پس از
پسرش بجی سنگه در حالت تحریر متصرف است .
و به رعایا پروری و پاسداری زبردستان و سر شکنی
زبردستان زبانزد . تتمه احوال سلطان محمد اکبر بدین
اسلوب است که بعد فرار از نزدیکی اجمیر (چون هیچ
جانب مقر نیافت) پیش سنبها بهونصله شتافت . سنبها
بسلوک پیش آمده چنده نگاهداشت . (چون خلد مکان
بدکن نهضت فرموده غلغلۀ کافر کشی در چار سو افکند)
او مرعوب گشته جهاز سواری روانه ایران شد . چون جهاز
بمسقط رسید ، حاکم آنجا نگاه داشته بخداد مکان نوشت .
درین ضمن (که خبر آمدن او بمسقط مسموع شاه سلیمان

(باب المیم) [۷۶۰] (مآثر الاسرا)

مفوی گردید - و سابق سلطان محمد اکبر از اراده خود
اطلاع داده بود (شاه بتعلقه دار مسقط *) که رجوع شاه
ایران دارد (بتقید نوشته طلب داشت - و لازمه احترام
بجا آورده همیشه ضیانت و سیر بود - آخر سلطان
درخواست کمک نمود - شاه گفت که هنوز پدر شما
زنده است - بعد ازین (که نوبت برادران رسد) آنچه
لازمه امداد و اعانت است بعمل خواهد آمد - سلطان
تنگدل شده گفت که مزاج من با هوای اینجا نمی سازد -
رخصت دهند که قریب قندهار در ولایت گرم سیر متوقف
باشم - شاه حسب درخواست مرخص نمود - و برای
اخراجات لایبی بهمان نواح تنخواه معین کرد - سلطان
پس از (سیدن آن نواح سال (۱۱۱۵) هزار و یک صد
و پانزده هجری بگلشن بقا خرامید *

* میر احمد خان ثانی *

خلف میر احمد خان شهید است که در صوبه داری
پوهان پور با کفار مرهته جنگ مردانه نموده جان در باخت -
نخستین محامد خان خطاب داشت - پس ازان بنام پدر
نامی گردیده چندے فوجداری چکله امنابان صوبه پنجاب
بعده اش بود - قضا را درانجا حلیله او (که محبت و
دلپختگی مفرط بدو داشت) رو در نقاب محبت کشید -

(مآثر الامرا) [۷۶] (باب الميم)

(أس المال مبرو هوش خود را بدست تارا جگران جزع و
فزع داد - و این ناموز دلخراش چون داغ لاله دامن گیرد /
دل غم (بوده) ار شد - همت بر ترمیم و تاسیس مقبره آن
عقیقه گماشته باغی طرح انداخت و پستر بنیابت عنایت الله
خان کشمیری به ایالت خطه کشمیر کامروائی یافت -
نقشش درست نه نشست - آخر کار بخفت و (سوائی
انجامید - تبیین این اجمال ^(۲) آنکه محتوی خان ملا
عبد النبي ^(۳)) که از علمای عصر و در زمره ارباب منصب
منسلک بود) همواره میخواست در پرده حمیت اسلام اغراض
نفسانی خود را پیش برد - از تعصب و لجاج گاه گاه
با هنود آن دیار کارش بصورت احتساب می نمود *

(چون انقلاب در زگار ر بے نهقی سلطنت انبعاث و ایراث
خود سری و خیره روی شور پستان می نماید) آن شوخ چشم
در سال دوم محمد شاهي اجلاف و احامره شهر را بروایات ^(۴)
^(۵) مرجوح فقیه از راه برده با خود متفق ساخت - و رفته
با نایب موبه و قاضی سماجت و ابرام نمود - که احکام
شرعیه (که به ذمی متعلق است) مثل ممانعت از رکوب

(۲) چنانکه در احوال محمد کاظم خان در صفحه ۷۲۱ از جزو مبدوم اشاره

همین پرده - (۳) نسخه [ج] علمای قشری - (۴) نسخه [ب]

اجامره - (۵) نسخه [ج] مرجوحه .

اسب و ارتباط یراق و غیر ذلک بدان کار بند باید شد . و آن
شرذمه ضاله را از اعلان رسوم مشوم باز باید داشت . آنها
جواب دادند . آنچه در دار الخلافه و سایر بلاد هند شایع و
مروج است بعمل می آید . احداث امر غیر معمول بدون
حکم خلیفه وقت چگونه پیشرفت میشود . آن شوریده سر از
باز زن حکام هر خویش پیچید . و بیرون برآمده بپایمردی
یکتائی گزبان هر جا هندی می دید مراتب استخفاف
و استحقار می نمود . اتفاقاً درین ایام روزی مجلس رای
نامی (که در جرگه معتبران بلده منتظم بود) با براهمه
بسیر باغی رفته بطعام و اطعام اشتغال داشت . که آن سبکرو
بسر وقت رسیده آواز گوی و دار بلند ساخت . و بی تحاشا
بزدن و بمستن پرداخت . مجلس رای بپای استعجال راه
فرار سر کرده خود را بخانه میر احمد خان انداخت . و آنرا
هزم خود مأمین پنداشت . آن بیدادگر بر گشته بمحله
هندوان آتش در زده دود از دمار آنها بر آورد . و بدان
ببند ننموده خانه خان مذکور را گرد گرفت . و هر کرا
یافت بشکنجه بیعتی در کشید . خان مشار الیه دران روز
بلطایف الحیل شر او را از خود بی سر ساخت . (۳)
جمعیت فراهم آورده باتفاق بخشی پادشاهی و منصبداران

(مائراامرا) [۷۶۳] (باب الميم)

بتلافي و تدارك مافات بر سرش شتانت - آن چهارت كيش
بهمان مردم مقابل پيوسته آتش قتال برمي سهام و ضرب
مصام برافروخت - و باغوايش مسامين شهر نيز بر جوشيدند -
جماعه از عقب پله را (كه خان مذكور ازان گذشته بود)
سوختند - و از هر دو طرف راسته و بازار تير و تفنگ
مي انداختند - و سنگ و خشت مي زدند - و نهوان و
ميدان هرچه مي يافتند از بام و در مي برتافتند - دران^(۲)
هنگامه قيامت انگيز سيد ولي همشيره زاده مير احمد خان
با جمعه نقد جان در باخت - خان مذكور ازان چار موجه
هلاک (كه نه يارای پيش رفتن داشت و نه راه بازگشتن
مي يافت) بعجز گرائيده بهفت و خوارى بسيار جان
بدر بردن مغنم دانست - پس ازان فساد سرشت بقيه
خانهای هند را بباد غارت و تاراج داده مجلس راى را
با جمعه ازان مأمن بر آورده مثله ساخت - و هنگام ختن
برخه را نوبت بقطع عضو مخصوص رسيد - و روز ديگر
مكتري خان بمسجد جامع رفته باجماع مسلمين مير احمد
خان را از حكومت برانداخته خود را حاكم مسلمانان
قرار داده مخاطب به ديندار خان گرديد - و تا پنج ماه
(كه حاكم ديگر از حضور نرسيد)^(۳) بفصل قضايا و اجراى

(۲) نسخه [ب] بر مي نماند - (۳) نسخه [ا] رسيد *

(باب الميم) [۷۴۵] (مائثر الامور)

احکام استقلال مي درزند - و در مسجد نشسته در تمشيت
امور ملڪي و مالي مي كوشيد - (چون مؤمن خان نجم ثاني
بنيايت عنايت الله خان برفع اين آشوب و تجديد بذر و بخت
مامور گرديد) اواخر شوال بسه كروهی كشمير (سيده فرد
آمد - محتوي خان (كه شرمندگي كردار نكوهيده خود
بود) با جمع از فضلا و اعيان شهر باتفاق خواجه عبد الله
نام مناصدار (كه از مشاهير آنجا بود) باستقبال نايب
موبه رفته باعزاز در شهر آورد - ^(۱) خواجه مذکور از راه اتحاد
يا از روی شرارت (كه خمير مایه سرشت آن مرز بوم
است) مشورت داد - كه نخست بخانه مير شاه پور خان
بخشي رفته استعذار گذشته نمايند - و پستور پذيره شوند -
زمان پاداش افعالش رسیده گوش بر آواز پيام اجل بوده
فوراً شتافت - صاحب خانه (كه از مناصداران كهر و غيره و
برخی مردم محله جذبي ملي را در گوشه و كنار خانه آماده
کرده بود) پس از ساعت خود به بهانه شغل بر خاست -
آنها ناکاه بر سر آن مرگ گرفته ريخته اول دو پسر خرد سال
دی را (كه همواره پيش پيش او مولود خوانده ميرفتند)
علف تيغ بيدريغ ساخته او را بانواع تعذيب اداره بادي

(۲) نسخه [ب] مير شاپور خان - (۳) نسخه [ج] جذبي ملي - (۴)

نسخه [ب] مولود خوانان *

عدم ساختند - روز دیگر پیردان او بدعوای خون مقتدای
خود کمر پر خاش بسته بر سر محله جدی ملی ها (که
بمذهب تشیع شهرت دارند) و محله حسن آباد رفتند - تا
در روز بین الفریقین زد و خورد گرمی داشت - چون ازین
طرف بلوای عام بود آخر الامر چیره گشته در سه هزار کس
ازین در محله با بسیاری از مغولیه مسافر ته تیغ کشیدند -
و انواع بے ناموسی بر سر زنان آورده تا در سه روز مبلغهای
خطیر از نقد و جنس بغارت بردند - پستو بخانه
بخشی و فانی شتافته (نخستین به پیغوله در شد که
پی نبردند - و درمین بدر زد) خشته از خانه آنها بجا
نکداشتند - چون مؤمن خان داخل شهر شد به کجدار
و مریز پیش آمده میر احمد خان را بدرقه همراه داده
درانه نمود - خان مذکور بدار الخلافه آمد - و بعد از آن
از جانب قمر الدین خان بهادر اعتماد الدوله فوجداری
مراد آباد گرفت - و درانجا خسارتی بسیار کشید - از تاریخ
فوتش آگهی نشده *

• معز الدوله حامد خان بهادر ملابیت جنگ •

(۳)
برادر مایندری خان فیروز جنگ اسمت - در حیات پدر
بدولت در شناسپی خلد مکان کامیاب گشته بمنصب در خود

(باب المیم) [۷۶۶ *] (مآثر الامراء)

سرشته روزگار بدست آورد - سال بیست و نهم جلوس
بعثت خطاب خانی و عطای ماده فیل امتیاز پذیرفته
مأمور شد که خزانه بلشکر محمد اعظم شاه (که بمحاصره
بیجاپور تعیین بود) رساند - تا آخر عهد آن پادشاه بمنصب
در هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار ارتقا پذیرفته *

پس از ارتحال خلد مکان بهمراهی اعظم شاه بهندوستان
رفته در جنگ بهادر شاه سردار طرح دست چپ بود -
پس ازان (که اعظم شاه بقتل رسید) بملازمت خلد منزل
پیوسته سال سیوم جلوس بصوبه داری بیجاپور افتخار
اندوخت - و پستر ازان جا عزل پذیرفته بحضور آمد -
آرایل ساطنت فردوس آرامگاه (که نظام الملک از مالوه
بدکن رسیده با کسان سادات بمقابله پیش آمد) نامبرده
(که همراه سید عبد الله خان قطب الملک روانه شاهجهان آباد
گردیده بود) جاکیرش تغیر و خود خانه نشین شد - (۲)
ضمن (که حسین علی خان امیر الامراء کشته شد)
قطب الملک شاهزاده را از محبوسان سلیم گدّه طلب داشته (۳)

(۲) در [تاریخ مظفری] در جنگی که افواج پادشاهی را با غیور خان
ممشیره زاده حسین ملی خان رو داده حسین علیخان بضرب گوله تفنگ قالب
نهی کرد و طائر روحش از قفس تن متوجه پرواز گردید - (۳) در [تاریخ
مظفری] و بنجم الدین علی خان صوبه دار شاهجهان آباد نوشته فرستاد
که یکی از پادشاهزادهای والایبار را از مساکن سلیم گدّه بر آورده بر تخت
ساطنت جالس باید داد *

در فکر تالیف مردم افتاده از را به بحالی جاگیر خوشدل ساخته و مبلغ نقد رسانیده همراه گرفت - و چون قطب الملک گرفتار گشت اعتماد الدوله امین خان بهادر او را بر فیل خود گرفته بملازمت پادشاهی رسانید - و پس ازان (که نظم صوبه گجرات از تغیر معز الدوله حیدر قلی خان به نظام الملک آصف جاه قرار گرفت) او را به نیابت آنجا مامور نمود - و بخطاب معز الدوله صلاحیت جنگ مخاطب ساخته تجویز بحضور نوشت *

و (چون در سنه (۱۱۳۶) هزار و یک صد و سی و شش هجری صوبه داری گجرات از تغیر آصف جاه به سربلند خان مفوض گشت) شجاعت خان و رستم علی (۲) خان پسران محمد کظم نام جماعه دار (که سابق نوکر شجاعت خان محمد بیگ بود - و پسرانش از روی کار طلبی بمنصب پادشاهی و خطاب خانان بسمعی حیدر قلی خان فایز شده بنیابت سربلند خان در گجرات و سورت دخیل

(۲) در [تاریخ مظفری] بعد ازان رستم علی خان برادر شجاعت خان (که در آن وقت حاکم بندر سورت بود) خبر قتل برادر شنیده اسباب محاربه با حامد خان سامان نمود - پیلاچی گایکوار با هشت هزار سوار با وی ملحق گشت و حامد خان فیروز با کنهها مرهغه (که صاحب هشت هزار سوار بود) از احمد آباد کوچید . هر کنار دریای مهنی نلقی فریقین دست داد - حامد خان بعد جنگ شدید غالب آمد - و رستم علیخان از دست وی بقتل رسید *

شدند) هر دو جنگ با معزالدوله نموده بقتل رسیدند - تا آنکه سر بلند خان خود (سید و بخشی حامد خان کشته شد^(۲) و او دخیل تعلقه گردید - بنابران حامد خان حسب الطلب نظام الملک آصف جاه بدکن (سیده بتغویض موبه داری ناندیر لوای بلندرتبگی برافراخت - و بعد چندی مطابق

سنه (۱۱۴۰) هزار و یک صد و چهل هجری در ایام (که لشکر آصف جاه متصل کرناٹک بود) در منزل گلبرگه سفر آخرت گزید - و در روضه شاه بنده نواز (قدس سره) بیرون گنبد مدفون گشت - خوش خلق و غیور و سپاهی^(۳) و صاحب همت بود - در عذوان گفتگو وضع بے باکانه داشت - پسرانش (که شهرت گرفته اند) خیر الله خان و حفیظ الله خان و مرحمت خان هر یک بنابر قرب قرابت با آصف جاه بمنصب و جاگیر درخور با نقدی بطور مدد خرج سرفرازی

(۲) در [تاریخ مظفری] مبارز الملک سر بلند خان بعد استماع هنگامه حامد خان جانب گجرات روانه شد - و حامد خان بقصد محاربه او با مرهه از گجرات بر آمد - هر چند مبارز الملک نصایح هوش افزا بفلم آورد - و نظام الملک هم از دکن بهم خود ظاهرا در باب دخل دادن مبارز الملک نوشته ها روانه کرد - چون حامد خان مرد لا اهلای بود این معنی فائده ننمود - آخر امان بیگ بخشی خود را بافوج مرهه بحرب مبارز الملک متعین گردانید - و او جنگ عظیم درمیان آورده بقتل رسید - (۳) نسخه [ج] سپاهی وضع - (۴) نسخه [ب] حفظ الله خان *

٢ ماكر الامرا [٧٩٩] (باب الميم)

داشتند - و اگر اینها به بد وضعی مشهور - و برعکس
مردار مزبور تکلیف نوکری معاف شده به خانه نشینی
بسر می بردند - از هر یکه اعقاب باقی - و پیراه جاگیر
(۲)
(وز را بشنب می (سانند) - پسران مرحمت خان (که خودش
بسادگی (بان زد بود) صورت تربیت پذیرفته اولین
بخطاب فتح یاب جنگ و دومین ظفر یاب جنگ - و
(۳) (۴)
بعاجیر از پوگنده مالکنده سرفرازی دارند - و با مهر

● محمد غیاث خان بہادر ●

نامش غیاث بیگ است . پدرش غنی بیگ در سوگوار
خان فیروز جنگ نوکر بود . نامبرده دسمن توسل بدامن خیر
میامن نظام الملک آصف جاه بهادر زده رفاعت از برگزید .
ابتدا بداروغلی توربخانه سی پرداخت . پستر در تعلقه داربی
مراد آباد به نیابت فوجداری مامور شد . چون سیر فکر و
درستی منصوبه بود . و دلاری با کار دانی فراهم داشت (
مشیر و معتمد گردید . امور عظیمه بی مصلحت از متمشی
نمی شد .) چون بهادر وزیر از صوبه مالوه عمان عزیمت

(۲) نَصْبُ [ج] بانی الد - (۳) در نَصْبُ [ج] حرف [از] نَصْبُ -

(۴) در نسخه [ب] بالکنده بغير نقطه حرف اول مرقوم است *

(باب النیم) [۷۷۰] (مائز الامراء)

بجانب دکن گرداند) او در معارک (که با سید دلدار علی^(۲) خان (و داد) شریک غالب در زد و خورد مانده در هر نوبت لوی غلبه افراشت - یک چشم او از سابق نور بینائی نداشت و چشم دوم در جنگ اخیر بنابر رسیدن زخم تیر عاقل گشت - بهادر مذکور قدامت و فدویت او منظور داشته بعد فتح بخطاب بهادری و منصب پنجهزاری پنج هزار سوار و خدمت فوجداری بکلان صوبه خاندیس نوازش فرمود - و پستو بتعلق متصدیگری محالات صوبه خجسته بنیاد برنواخت - مدتی درانجا نشست - سال (۱۱۴۸) هزار و یکصد و چهل و هشت هجری جهان گذران را گذاشت - در محن مدرسه متصل مغل پوره واقع خجسته بنیاد (که بنا نهاده است) مدفون گردید - به آشنا پروری و فیض رسانی اتصاف داشت - پسرش رحیم الله خان بهادر به قدر دانی نوین مزبور بمنصب شایسته و تیولداری برگشته سیونا مضاف برار هراتی یافته چندی بفوجداری سرکار بکلان صوبه خاندیس و یکچند به ضلع داری محالات نواح خجسته بنیاد مامور

(۲) در [تاریخ مظفری] سال دوم جلوس فردوس آرامگاه دلدار علی خان با فوج شایسته به چهارده گروهی برهانپور متصل موضع حسن پور سرکار هندیه رایت حرب افراخت - و محمد فیاض خان بمقابلہ پیش آمده جنگ معص روی داد - دلدار علی خان از پا در آمده و بسیاری از سرداران باره و راجپوتیه زخمی گشته دستگیر گردیدند •

(مآثر الامراء) [۷۷۱] (باب الميم)

گريدید - در عمل ملائمت جنگ بهادر بمنصب عمده و
بخطاب منظور الدوله متهور جنگ اختصاص گرفت - سال
چند پيش ازین دار فاني را پدرود نمود - از پدر ارث
شجاعت يافته بود - چند پسر از باقي ست - ارشد آنها
فضل الله خان است که درين ولا بخطاب پدر و نيولداري
مجال مرقوم امتياز دارد *

• محمد خان بنکيش •

ابتدا بصيغه جماعتداري روزگار داشت - مادات باره
پيش آورده بنوکري پادشاهي و دولت (دشنامي رسانيدند -
سال سيوم جلوس فردوس آرامگاه در جنگ (که با قطب
الملک بتوزکي سلطان ابراهيم (داد) خان مزبور در
همراهي قطب الملک بود - با جمعيت خود آمده برکاب
پادشاهي پيوست - و مصدر تردد گرديد - و بمنصب عمده
و خطاب قلم جنگ لوائ اعتبار بر افراخت - و سال
سيزدهم مطابق سنه (۱۱۴۳) هزار و یک صد و چهل
و سه هجري بصوبه داربي مالوه از انتقال راجه گرده^(۲) بهادر
سرمایه عزت اندوخت - و دران آردان فوج بر سر ستروال
بنديله برد - و تا یک سال با او بمقابله پرداخته محالات
پادشاهي^(۳) (که در تصرف او بود) مستخلص ساخت -

(۲) نسخه [پ] گرده - (۳) نسخه [ج] محالات پادشاهي را الخ •

سترسال در صدد قابو بوده پس ازان (که خان مزبور جمعیت افزود برطرف کرده با مرهقه اتفاق نموده دفعه دویده نامبرده را در گدھی محصور نمود) بعد چهار ماه محاصره (چون در هوا اثر وبا ظاهر شد) فرج مرهقه برخاسته رفت - سترسال هنوز سعی در محاصره داشت که پهرش قائم خان با جمعیت رسید - لهذا سترسال بصلح پرداخت - و از مستخلص گردیده پیش پادشاه آمد - و در جنگ نادر شاه در چندارلی بود - و بوقت موعود پیروایه زندگی را برکنند - بعد فوآش پسر کلان او قائم خان بفوجداری محال فرخ آباد و غیره مضاف مویه اکبر آباد بحر می برد - پس ازان (که مقدر جنگ وزیر شد) بتحریک او بر سعد الله خان پسر علی محمد خان رهله شتافته در بدآن محصور ساخت - و هر چند او زارنالی کرد مفید نشد - ناچار او برآمده جنگ نمود - قائم خان مع برادران کشته گردید - مقدر جنگ احمد شاه پادشاه را برداشته برده خواست که تعلقات قائم خان بضبط درآورد - مادر قائم خان معجر پوش آمده مقدمه بر شصت لک روبیه انفصال یافت - مقدر جنگ همه برگذاتش ضبط نموده فرخ آباد را با دوازده موضع (که از عهد فرخ سیر در انعام آلتیغای مادر قائم خان بود) گذاشت - و نول رای نامی را برای تحصیل

(مائراامرا) [۷۷۳] (باب البیم)

نگاهداشته خود متعاقب پادشاه بدهای (سید - احمد خان
برادر قائم خان بجمع افغانه پرداخته با نول رای جنگ نموده
او را کشت - و مفدر جنگ) که بازاده کمک نول رای
از دهایی (روانه شده بود) به سنوح این واقعه مابین قصه
سالی و قصه سهار (سیده سنه) (۱۱۶۳) هزار و
یک صد و شصت و سه هجری با احمد خان مقابله نمود -
و شکست فاحش یافته بر حوضه برنجی (که سوار بود)
با آن (که زخمی شد و فیلبان و سوار خواصی هردو بکار
آمدند) اما نادانسته از چنگل افغانه (هائی یافته بدهای
رفت - احمد خان پسر خود محمود خان را بضبط موبه
آورده فرستاده خود جانب آله آباد عطف عزان نمود - و در
تحریق اماکن و اسیر اشخاص بهیچ وجه کوتاهی ننمود -
سال (۱۱۶۴) هزار و یک صد و شصت و چهار هجری
باز مفدر جنگ با اجتماع جمعیت پرداخته باتفاق ملهار راز هولگر
و جی آبا سنده بخش عزیمت بتدارک برجهاند *
مرهقه اول شادی خان نامی را (که از جانب
احمد خان حاکم کول جلیسر بود) ره سپر دادی فرار
ساخت - و چون بموصل این خبر احمد خان (که آله آباد را
در محاصره داشت) راه فرخ آباد گرفت [مرهقه متعاقب
رسیده درانجا او را محصور ساخت - او قابو دیده ازانجا

(باب المیم) [۷۷۴] (مآثر الامراء)

برآمده به همین پور (که مستحکم تر بود) خود را رسانید -
(وزرے) (که سعد الله خان پسر علي محمد خان بکملک
او رسیده جنگ بر روی کار آمد) او منہزم گردیده
در دامن کوه مداریه پناہ گرفت - و ملک او ہمہ بتاراج
رفت - آخر از راہ عجز درآمده خاطر خواہ مفیدر جنگ
صلح صورت بہت - مدتی در تعلّق خود راتق مهمات بود -
شہرت نیکوئی او زبانزد - چہ اکثر مردم خاندان عمدہ
از ذکور و اناث (کہ بعد خرابی دار الخلافہ پیش او
می رفتند) خدمت آنها بیش از بیش می کرد - و
بے تکلیف نوکری بخانہ ہریک مامور می رسانید - و بخلق
و تواضع پیش می آمد - ازین جہت عمرے بہ نیکنامی
گذرانید - و طریقہ احسان بے عوض را ہرسم یادگار ہر صفحہ
روزگار گذاشت - از باقی ماندہای خاندان او آگہی
دست ندادہ *

* مؤتمن الدولہ اسحاق خان *

(۳)
پدرش از شوستر وارد ہندوستان گردیدہ در شاہجہان آباد

(۲) نسخہ [ج] و شہرت - (۳) در [تاریخ مظہری] اسحاق خان
مؤتمن الدولہ (نہ پدرش از شوستر بہدہ آمدہ در شاہجہان آباد متوطن
گردید) مرزا غلام علی نام داشت و یکے از دانشوران وقت و علامہ عصر بود -
در اواسط عہد فردوس آرامگاہ کمال تقرب سلطانی بہرسانید - لطیفہ گو و
جلیق جواب پسہ بود *

(مآثر الامرا) [۷۷۵] (باب المیز)

اقامت گزید - در زمان محمد شاه پادشاه بنوکری پادشاهی
معزز گشته بخطاب غلام علی خان سرافرازی یافت - و بتعلقه
بگادلی می پرداخت - نامبرده در هند متولد گردیده پس
از سن تمیز ب حصول قابلیت صاحب استعداد گشت - و در
عهد فردوس آرامگاه بتعلقه خانسامانی و کمال تقرب عروج
نمود - سال بیست و دوم مطابق سنه (۱۱۵۲) هزار و
یک صد و پنجاه و در هجری (هفت زندگی بر بست -
شعر می گفت - از دست

* شعر *

(۲)

* ز بسکه در دل تنگ خیال آن گل بود *

* نفیر خواب من امشب مغیر بلبل بود *

(۳)

بصر گذاشت - نخستین مرزا محمد (که از نیز

مثل پدر کمال تقرب فردوس آرامگاه بهم رسانیده محمود

انوان بود) اول بخطاب اسحق خان و آخر بخطاب نجم

الدوله امتیاز پذیرفت - و بخشی چهارم شد - فردوس آرامگاه

(۲) مقطعش این است - عجب مدار اگر بوی جان دهد اسحق - سواد

شعر نو از دودمان کاکل بود - (۳) در [تاریخ مظفری] و او سه پسر و یک

دختر گذاشت - نخستین مرزا محمد خان نجم الدوله - دوم مرزا علی خان

افتخار الدوله - سیوم مرزا محمد علی خان سالار جنگ - پسر کلان بخدمت

ممه و منصب و جاگیر پدر مرهباته عزت اندوخت - و دیگر برادران بتقرب

سلطانی معزز و ممتاز بودند - بعد چندی فردوس آرامگاه محمد شاه پادشاه

خواهر ایشان را با شجاع الدوله خلف ابوالنصور خان مقدر جنگ

ازدواج داد *

(باب المیم) [۷۷۹] (مآثر الامراء)

خرم نجم الدوله را با شجاع الدوله خلف مفدر جنگ
ازدواج داد - بعد انتقال فردوس آرامگاه در عهد احمد شاه
هم بخشیکرمی از بحال ماند - و کردگری شاهجهان آباد
(که از خدمت سیر حاصل است) ضمیمه شد - و [چون
مفدر جنگ را با افغانه بنگش وغیره (که در شرقی شمالی
صوبه دہلی می باشند) نزاع پیش آمد - و مابین قصبه
سالی و قصبه سہار جنگ اتفاق افتاد - و مفدر جنگ
شکست یافت] نجم الدوله (که همراه مفدر جنگ بود)
داد شجاعت داده مطابق سنہ (۱۱۶۳) هزار و یک صد
و شصت و سه هجری خود را بمیدان عدم کشید - در
بصر دیگر مؤتمن الدوله یکم میرزا علی افتخار الدوله درم
میرزا محمد علی سالار جنگ در عهد عالمگیر ثانی از
شاهجهان آباد عازم لشکر مفدر جنگ شدند - اتفاقاً مفدر
جنگ در همان ایام فوت کرد - و هر دو برادر در سال
(۱۱۶۸) هزار و یک صد شصت و هشت هجری در بلده
ارده نزد شجاع الدوله رسیدند - بستر سالار جنگ از پیشگاه
شاه عالم بخاعتن تن بخشیکرمی قامت مہلکت آراسن •

• مہر خان بہادر خورشکی •

رحمت خان نام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ شگفته پیشانی
گشاده دہشت توانا دل قوی ہمت بلند نظر فراخ حوصلہ

(مآثر الامرا) [۷۷۷] (باب الميم)

در سمت کنگاش پسندیده (ای نیک اندیش خیر خواه یک پهلوان
انصاف گزین) است کیش مفاآئین گیرا تدبیر سنجیده تقریر
بهر فن و علم آشنا و به نشیب و فراز نبرد شناسا - چرخ پیر
هزاران چرخ زند تا شخصی بدین جامعیت بعمره وجود خرامد
و زمانه کهن چه شبها بررز رساند که چنان در شاهوار در
صدف تکوین جا گیرد - بعقل سلیم و مزاج مستقیم و ذهن
بلند و فکر رسا سرآمد همسران - و در شرافت نفس و علو
همت و حهن ملکات و تهذیب اخلاق برتر از اتران - (۲)
مدر و شرح قلب او بمرتبه که هرچه از منابع و تدابیر
بخاطرش گذشته محو و اثبات گرفته دفعه مروت پذیرفته -
و فرما اگر اشخاص متعدد از امور متباینه در آن واحد
استفسار نموده مغلوب هجوم اجوبه نشده بقدر فهم جواب
شافی و مسکت گفته - جدش اسماعیل خان حسین زئی [آن
شعبه ایست از علی زئی که خیل ست از خویشگی]
بخویشی و مصافحت شمس الدین خان پسر کلان نظر بهادر (۳)
خویشگی (که باعتبار منصب پادشاهی و قرب سلطانی
عمده تر از درین قوم نگذشته) اختصاص داشت - و در
سلک ملازمان پادشاهزاده محمد ادرنگزب بهادر منسلک و

(۲) نفع [ب] رسعت - (۳) در هر دو نسخه قلمی [نظر] بظاه
مجموعه مرقوم است - اما در مآثر عالمگیری [نظر] بذال آمده :

به سمت التفات و امتیاز شاهی فایز بود - بعد از جنگ
 مهاراجه جسونت بخطاب جانباز خان و عطای علم و اضافه
 بانصحتی مدسوار بمنصب دو هزارگی شش صد سوار سرفرازی
 یافت - و آ چون با شیخ میر خوافی (که از اعظم مقربان
 شاهی بوده) ربط یکجبهتی داشت [در سایر معارک
 سلطانی (که با مدعیان خلافت رافع شده) بهمراهی او
 داد شجاعت و بُردی داده مورد عاطفت خمدانی گردید -
 و در مبادی سلطنت بفوجداری سلطان پور و نذر بار دستوری
 یافته - پس ازان مکرر تعیین یساق کابل گشته - و دران
 صوبه بتقدیم خدمات پرداخته - پسرانش عثمان خان و
 آله داد خان نخستین مبلغ خطیر از شمس الدین خان
 (که غیر از اولاد دخترگی وارثی نداشت) بدست آورده
 در وطن برنشست - و ایام زندگی را با سودگی بسر آورد -
 دومین بزر میراث توجه نگماشته صرف عذاب بفکر پیشگی
 نمود - مرد متین سنجیده وضع بود - از میر فکریهایش
 امیر خان ناظم آنجا (که بندوبست پابرجای او ضرب المثل
 عالم است) حساب برداشته - ابتدا به تهنه داری
 (۲) غریب خانه و پس ازان مدتی به تهنه داری (۳) مقرر (که

(۲) در [مآثر عالمگیری] آله داد خان سلخ ربیع الاول (سال
 هجدهم) تهنه داری غریب خانه سرفرازی یافت - و سال چهل و هفتم
 بضمیت فوجداری مقرر از تغیر رحمان داد خان مقرر شد - (۳) در (مآثر
 عالمگیری) مقرر - (و ن) مقرر *

(مائر الامرا) [۷۷۹] (باب الميم)

(۲) از بهین و مرغزار تهنه های مشهور آنجا است (و لنگرکوت
حاکم نشین) که روزی چند به رحمان داد خان خویشگی
مقرر شده - سال چهل و هفتم باز بخان مذکور بحال
گشت (گذرانیده از امل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار سر برافراخت - هنگامی که نظم صوبه کابل
به پادشاهزاده محمد معظم تفویض یافت) از آنجا [که
خویشگیها قاطبه بتوسل اعظم شاه شهرت داشتند و از یزید
سلطان احمد (که اعظم شاهی مقرری بود) بوده]
شاهزاده بفکر بیجا ساختنش افتاد - خان مذکور ازین آگهی
معتبری بموکب شاهی فرستاد - از غرایب اتفاقات امة
العظیم حرم محترم پادشاهزاده بوسیله کی برخاست *

تبیین این اجمال آنکه پیشین ایام خان مذکور
(۳) بخلد مکان عرض نموده بود که درین وقت (که حضرت پیر
هر جهاد اند) بر همه خانه زادان واجب است که در رکاب
سعادت انتساب اهرار مثنویات نمایند - اما (چون اطاعت
بالای طاعت است) غلام بامور ماموره می پردازد - بمحض
اقتضای سفر سفید ولینعت درین جا هم بر هر قوم موسوم
بکافری (که در کهمار سرحد کابل می باشد) به نیت غزا

(۲) در نسخه [۱] این لفظ مشکری است - (۳) نسخه [ج] مرضی

تلافت و قاراج می بود . از اساری آنجا چند سراری
 ارسال داشت . در بارگاه خلافت درجه استحصان یافته حکم
 شد . که (چون آنها دار الحربی واقعی اند - و با استخدام
 الیق و اری) هر سال ازان جواری و سراری چند اسامی
 می فرستاده باشد . قضا را دیگر اتفاق غزا نیفتاد . ناچار
 امة الحبيب را (که کافریه بود از اسیران سابق - و در
 تقسیم افغانی جلال خان نام آمده) از گرفته ارسال نمود -
 پادشاه از بهین روز خلافت مرحوم فرمود - پس ازان
 [که از مثل مهر پرور (که نیز از مواهب پادشاهی بود)
 منظور نظر عاطفت شاهی گشته بیایه احترام و اعتبار بر آمد
 و صاحب توره و توزک شد) به همچشمی مهر پرور مذکور (که
 بدعوی مقبولیت برادر خود نیاز بیگ قلیچ محمد خان^(۳)
 بهمروسانیده بود) از هم خود را افغان دختر ظاهر کرد - رجوع
 و باز گشت خان مذکور را مغنم شمرده خواش نمود که
 تصحیح دعوی او نمایند - چنانچه همان جلال خان را بابت
 از راضی ساختند - تا بحضور پادشاهزاده اقرار نمود - و
 بعتق از واسطه کارهای خان مذکور گشته خاطر شاهی را
 بالکلیه مطمئن گردانید - چون بهادر شاه بعد از ارتحال
 خلد مکان از پیشاور بجنگ محمد اعظم شاه روانه شد

(۲) نسخه [ج] امة الحبيب (۳) نسخه [ج] قلیچ محمد خان *

(اگرچه با جمعیت بهیار آمده ملازمت کرد) لیکن از پریشانی
 سپاه متفرق گشته اشتداد بیماری علاوه گردید . از موافقت
 متقاعد شده در لاهور را ماند . از آنکه اصرار بفتح اعظم شاه
 داشت در همان ایام ودیعت حیات سپرد . از پهرانش
 رحمت خان بجمیع رجوع آراسته و بیش از دیگر برادران مورد
 تمایز خاص شاهي بود . چون پدرش بعلمت بیماری در
 لاهور باز ماند رضا می داد که هیچکدام پسر همراة بهادر شاه
 نرود مگر مشارالیه که خواه ناخواه با خدا داد خان برادر
 علاقی خویش تنها برآمده در دهلی برکاب شاهي پیوست .
 بیست هزار روپیه پیش از جنگ و همین قدر بعد از
 بطریق مساعدہ یافته . پس از فتح باضافه منصب و خطاب
 متهور خان چهره ناموری افرارخت . مکرر تجویز خدمات
 بمیان آمد . بعد جنگ کام بخش بفرجدارئی لکهنؤ و بیمواره
 رخصت یافت . چون نقش عمل درست نه نشست بعد
 رحلت خلد منزل بی آن (که تغیر شود) راه دارالخلانہ
 گرفت . چون بومواس مواخذہ ری آمدن حضور نداشت
 در عرض راه بشاهزادہ اعزالدین (که باذالیقی خان دوران
 خواجہ همین بمقابلہ فرخ سیر برآمده بود) ملحق گشته
 موافقت او برگزید . چون آن بیچگر شب هنگام از سرای
 کهجوه در مالید خان مومی الیه بجای خویش ماند . و

(باب المیم) [۷۸۲] (مآثر الامرا)

چون بد میدن سفیده مبع قطب الملك در رسید باشنائی
 دیرین گرم خوئی بکار برده در حوضه فیل با خویش قرین
 گردانید - در جنگ جهاندار شاه در فوج حسین علی خان
 بود - دران وقت (که سودار عنان اسب سبک ساخت)
 هم پائی نتوانست نمود - بطرف دیگر افتاد - سالم ماند -
 نزد امیر الامرا اعزاز و اعتبار تمام داشت *

چون بدکن آمد بفوجداری سرا دستوری یافت - چون
 افغانه جنوبی (که خالی از سرتابی نبودند) بزم آن
 (که شاید بنابر هم قومی بوسیله او مقدمات گذشته و
 حال روی براه آرد و کدر بصفای تبدیل یابد) ابتدا بهادر
 خان پنی و عبدالذبی خان میانه ملاقات نموده همراهی
 برگزیدند - و از خود کامیها و غرض مندیها زود بافتراق
 کشید - خان مذکور (روزه چند بتحصیل پیشکش های باله گران
 جز همین گذاشته [چون طرف نه بست و زمیندار
 سربزرگ پتن (۲) که عمده تر از دیگر نیست) مقدمه
 خویش به امیر الامرا (جوع کرده ناچار باعانت زمیندار
 (که بهر با بومی چندان درک اختی مالک او متصرف شده بود)
 (۳) (۴)

(۲) نسخه [ج] سربزرگ پتن - و در [بعضی نسخه] سربزرگ پتن -
 و سربزرگ پتن - (۳) نسخه [ج] بهر با - و در [بعضی نسخه] بهر با
 [بغیر نقطه حرف رابع] - (۴) نسخه [ج] چیل دوک - و در [بعضی
 نسخه چیل درک و حلدک] بغیر نقطه و مشکوک است *

(مآثر الامرا) [۷۸۳] (باب المیم)

متوجه گشت - آن متمرّد نخوت گرا با بیعت هزار سوار
و شصت هزار پیاده صف آرای جنگ گردید - آخر کار
هزیمت خورده پهای فرار بدر رفت - در همین اثنا خبر
تغیری او رسید - آنچه از مال فاطق و صامت بود در
طالب سپاه داده به گرانباری قرض و هم قفالگی تقاضا داران
زخم پریشانی بخصمه بنیاد کشید - عالم علیخان صوبه دار
دکن قدوم او را باعزاز و اکرام تلقی نموده به تنخواه
جاگیر ملتفت گردید *

درین اثنا آوازه نهضت آصف جاه بر زبان افتاد - هر چند
سفکرا ملهاری (که زمام حل و عقد بدستش بود) راضی
به جنگ نمی شد - اما آن جوان عجزول جری از تهور
ذاتی و ترغیب سپاهی پیشگان جهالت کیش تصمیم کارزار
نموده بهر اولی آن تهور مرتبت استقبال نموده به جنگ
در پیوست - از هیچ کس کاره متمشی نهد - رایگان جان
در باختند - خان مشارالیه زخم برداشته بمیدان افتاد -
برادرش تهور دل خان بکار آمد - نخوت با وصف اشارت از
جانب فتح جنگ سر از رفاقت باز زد - پس ازان (که هنگامه
آرائی صادات باختام گرائید - و سر رشته امید ازانها قطعاً
منقطع شد) بآبباری التفات آصف جاهی نضارت باحوالش
دری آورده به بحالی منصب و جاگیر کامیابی یافت - بمتر

بمصلحت دید عوض خان بهادر از تغیر امین خان دکنی
 بصاحب صوبگی ناندیر دستوری گرفت - در کمال بی سامانی
 افغان و خیزان بتعلقه شتافت - معزول خیره سر مزاحم عمل
 پروکشات شده تن به ادای زر بازگردانید نمیداد - چون
 به نوشت و خواند عوض خان هم در براه نیارد (ازان که
 خان مسطور از سابق ذخیره خاطر از داشت) بذخن زنیها
 در آمده بمنسوب نوشت - که اگر او سپاهیت شما هم
 سپاهی اید - چرا از حق خود می گذرید - و خواه و ناخواه
 بر مرافقت خانه جنگی آورد - مع هذا مشارالیه از نیک باطنی
 بآن کوتاه نظر (که می خواست از متصل ناندیر گذشته
 بیالکند شتاب) گفته فرستاد - من بمناقشه مجبورم - اگر
 از دور بر گذرند بعد مسافت در گفت و شنید دست آویز
 عدم مزاحمت تواند شد - آن مغرور بی خرد اعتنا بدان
 حرف ناکرده عذر ده سپری ازان طریق باز نگردانید - خان
 شجاعت نشان بهای آبرو مردن بخود تصمیم داده با معدودے
 (که زیاده بر پنجاه سوار نبود) بقصد سدره بر آمد -
 از قائید غیبی در اثنای قطع مسافت کماندار و غیره
 بی طلب ملحق گشته لخته سپاهی لشکر بهم رسید - شاه
 فریقین قریب بیکدیگر فرود آمده شب بزمه داری گذرانیدند -
 همین که سپیده صبح دمید نزدیک بود که آتش کارزار

(مآثر الامرا) [۷۸۵] (باب الميم)

(۲)
بالا گیرد - به آب زنی مصلح چند فرد نشست - و قرار یافت
که بنادیر آمده از (دی حساب زر) بازگردانید را جواب
گوید - از تیره بختی با آن (که مردم خوب چیده داشت)
تن بذلت در داد که مخالف او را گرد گرفته راهی شد -
و پناهش یسل بسته بغامله (ه می نورید) - از بیوقوفیهای
خوبش مدتی زندانی ماند - غریب تر آنکه بوقوع چنین کار
دست بسته هیچ در عملداری نیفزود - و از بی سرانجامی
و پریشانی او سرموئه نگاهید - معزول گشت - ازان باز
به تقلد خدمت اقبال ننمود - و خالی از استعجاب نبود
که با آن همه عقل درست هیچ جا نقش عملداری او
درست نه نشست - و ظاهر است که ریاست بی سیاست
نمی باشد - درانجا ترحم و مهربانی را (وز بازار و با مروت
و احسان سردکار بود - و انهماک طبیعت و صرف توجه در
امور غریبه غیر ضروری که از عادات باز می داشت - علاوه آن
در جنگ مبارز خان بسرداری دو هزار سوار (که اکثر افغان
پنی بودند) در هر ادلی عوض خان بهادر صف آرا بود - آنها
بمخالف زبان داده وقت کار خود را دزدیدند و را
ایستادند - او تنها فیل خود را راند - اما تا آنوقت اعدا
بکارزار در آمده خود را بدم شمشیر بهادران داده بودند -

(۲) نسخه [ج] مصلح چند *

لغته از هم تهمت زده خویشتن داری گردید - و در همان
انجا تفنگی بمرفق دست راست او رسیده زخمی کرد - مگر
به شد و مکث نمود *

(اگرچه همیشه نزد سرداران حرف او منظور و مقبول بود)
اما در تملط نواب نظام الدوله (اَدَامَ اللّٰهُ اِقْبَالَهُ) بیش از پیش
ملتمسات او درجه پذیرائی یافتی - و بغرض للّٰهی او عالم
گامروا گشتی - هنگامی (که آصف جاه از هندوستان معادرت
نمود) به بوهانپور شتافته ملاقی گشت - سخنی و سهمت و
بلند و پخت (آنچه نبایست) گفته طرفدارای نظام الدوله را
بر خود زنگ بست نمود - هرچند از پی برکردگیهای
سردار بظاهر چندان (نچشمی تراوش نکرد) اما باطن یکسو
غبار آلود کدورت گشته مرز محبت و صفای محبت نماند -
چون سال بیست و پنجم محمد شاهی به اندراج کوناگ
و این عزیمت بر افراختند او را در خجسته بنیاد گذاشتند -
در عشره آخر صفر مرفق زخم رسیده آماسید - و در یک ماه
برحیر و سطح کشید - غره ربیع الثانی سنه (۱۱۵۶) یک
هزار و یک صد و پنجاه و شش هجری بقویبت سپیده سحر
شام نومیدی گل کرد - و غره حیاتش بدایع صفا رسید -
غره همین ماه مولد او بود - سالش بشصت سال انجامید *

(۲) نسخه [۱] مکرر به شد و نکث نمود - [۳] نسخه [ب] غبار آلود *

* مصرع *

* سبب حب علی اجر در صد عابد یافتن *

(۲) تاریخ یافته اند - و از لفظ در صد عدد مذکور گرفتند

نه حرف *

دروع تام بعلم صنعت داشت - بسیاری از مسائل
و کتب این فن فراهم آورده بود - و می گفت که هنوز
از عام را نپرداخته ام که کار بند عمل شوم - (اگرچه نیم
برجی از مطلوب و مقصود نگشوده بودند) اما از بس
ضرورتی درین فن علم دیگر (که گویا مستور بود بر
مقدمین و متأخرین) بر وی کشف کردند - اکثر آیات و
برخی سور قرآنی را از اول تا آخر به اصطلاحات صنعت فرد
آورده قصه بیان میکرد که دلنشین مستمع میدهد - و کذاک
از بسیاری احادیث و کلام اکابر و اشعار مشایخ و کبرای صوفیه
معانی مطلوبه استنباط می نمود - تریب تر آنکه آیات و
احادیث مشکله مسائل مختلفه مذہب را بقاعده آن علم
مطابق گردانیده مدلل می کرد - و بعد برهان رسانیده -
حیف معلوماتش تدوین نیافت - آخره) محرر این اوراق
درین امر تهریم می کرد - افسوس که زرد طایر روحش
برهمن بختان برادر نمود - آن بزرگ هم بعدم شوق و نا آشنائی

(باب المیم) [۷۸۸] (مائثر الامور)

واقم باین فن دهمت تاسف میزد - ابتدای تحریر این اوراق
پراکنده را نظر ثانی میکرد - نبذی از احوال خود مرقوم
نموده - بتغیر کلمه مثبت افتاد *

احقر العباد (چون در طفولیت به شکار شوق تمام داشت -
حتی در مکتب بعنکبوت مکس را مید می کرد) ازین
روی بهره از نوشت و خواند^۱ برنداشت - چون سن قریب
ببلوغ رسید بتعلیم طیور^(۲) مغیر اشتغال می نمود - و از
استادان این فن هرچه در تربیت طیور و امراض و معالجات
آن می شنود (ازانکه خط و سواد نداشت) برای تحریر
بمردم رجوع میکرد - ناچار شوق بالادست بجانب مشق
مفردات تهجی کشید - و چندی همان حروف را بے املا
می نوشت - و جهت تفهیم خویش اعراب می نمود - چون
یک مرض را درای متعدد مختلف کیفیة بود متفرس شد
که شاید مرض هم انواع دارد - به باز نامه ها دست زد -
چون اکثر ادویه عربی و یونانی بود یک باختیارات بدیعی
حواله داد - ازانجا که معلوم شد که طاب علمیت مفید
و علم بزدره جزوے سمت ازان - لهذا کفایة منصورى سند
نمود - پس ازان کتب معتبره فراهم آورده از مباحث آن^(۳)
نصیبه دافی برداشت - و از قوت علمی تشریح طیور نموده

(۲) نسخه [ج] مغیر - (۳) نسخه [ب] نموده *

(مآثر الامرا) [۷۸۹] (باب المیم)

خواست کتابی در بزدره بنویسد - چه درین فن سه علم
ضروری ست - تندرستی و قوت طیور و مواسم و اشتباهی
غالب - خصوص اخیر که آن دو در ضمن آن حاصل است -
و چون اکثر معدنیات هم در معالجات طیور داخل بود
نگاهی به رسائل کیمیا افتاده چندان بتجربه سهل الوقوع
(که اعزه بیان میکردند) گذشت - بخاطر رسید مقصود
(که القای اشیا سمی بر اجساد ذاتیه تا به ذهب و فضه
بدل گردد) اگر بدین قسم صورت پذیرفته هیچ کس مفلس
نماند - از سمایی خود را باز داشته بکتاب این فن (جوع
کرد - بدان مطابق یافت - بحیثیت افزود که این کتب
باسلاف صالح (که متعلی بعلوم ظاهر و باطن بودند)
منسوب است - آنها بے هیچ برای اتلاف مال اخلاف نوشته
وبال و نکال اخروی اندوخته باشند - بتامل وافی ظاهر شد که
شاید بزبان (مرز و اصطلاحی که دارند نوشته اند - اما اگر آن
مرز از کتب معلوم نشود این همه تحریر لغو بیش
نیست - و اتعاب در لغو ازین صاحب کمالان محل استعجاب
و استغراب - لهذا از تجربه دست برداشته به تحصیل
این علم همت برگماشت - تا در سنه (۱۱۳۲) یک هزار
و یک صد و سی و دوم هجری اطلاع تفصیلی بر
اصطلاح این جماعه حاصل شد - و دریانت هرکه در هر

(باب الموم) . [۴۹۰] (مائرا امرا)

علم مهارت داشت (از هیئت و هفده و طب و نجوم و رمل و تسخیر و طلسم حتی تیراندازی و کبوتر بازی) مطالب غامضه آن علم را بطور خود بیان کرده - و کذاک در علوم فقلی از تفسیر و حدیث و قصص و فقه و سلوک و حقایق - بظاہر آن شوق به تصفح این علوم داعی شد - و لغت محاسن بهم رسید - بعد از آنکه بعلم تصوف رسید فیه مافیه معلوم نمود - علم در یافت که میزان دین و دنیا امن - یعنی از غیب الغیب تا انسان کامل و سیر آن برای همه نزد ایشان مثله است از علم صنعت که بآن متحقق میشود شیون دین و دنیا و منسوخ می گردد امور باطله بداهه - و ظاهر می شود بآن بطور قرآن - و منکشف میگردد معانی احادیث مشکله - پس در بحر عمیق افتادم - و کیمیا بلکه تمام عالم فراموش گردید - به بینم آخر کار بجای می رسد - انتہی کلامه *

(۲) پس ازین نوشته در ماه نگذشت که برحمت پیوست - در ظهور کلمه الخیر بے اختیار بود - و سفارش عام داشت - موقوف بر ربط و تعارف نبود - بدرد هر دلی می رسید - و مرهم هر خسته جگر می گردید - چندی به پیغام آصف جاه (که عرض حوایج مردم بعد از متصدیان

(۲) نسخه [ج] برحمت حق پیوست .

احمی - شما چرا برای همه کس می گوئید (خود را
 باز داشت - و باز بوسه کار خویش رفت - حرفهایش خالی^(۲)
 از پذیرائی و دل نشینی نبود - و نیک نهمیده می گفت -
 که سردار را (با آنکه صوفیه در نشاندن نبود) بفروش
 می آید - مقصوب پنج هزاری داشت - اما سپاهیان^(۳)
 می گذرانید - بلکه در ریخته - املا بمداخل و انعی رسید -
 (حیم داد یکسریه پسر^(۴)) که در فوجدار می بیسواره به بند
 افتاده و تربیت یافته) عامل بود - هرچه بخاطر فائزافش
 می گذشت دست برداشته می داد - هرچند سعادت او
 میکردند تا شنیده می انگاشت - گاهی پلای مواخذ
 نیارزده فارغ خطی محصل بمر خود و اراد خویش حواله
 نمود - و همه امامیه داشت - و مسائل مختلف فیه را
 خوب مدلل ساخته - اگرچه مقید بفرع نبوه در تبجیل
 و اکرام سادات بهیار می کوشید - اعتقاد داشت که این طایفه
 علیه باید (بشرف انتساب خاندان نبوت) در اکثر احکام
 و حدود شریعه از سایر فاس مستثنی و مخصوص باشند -
 گفتیم اگر تخصیص و ترجیح می بود کتمان از شارع صورت
 نمی داشت - نکته در جواب گفت که مستقدم ساخت -

(۲) نسخه [ج] و حرفهای الخ - (۳) نسخه [۲] می آمده -

(۴) همچنین در هر سه نسخه *

(باب المیم) [۷۹۲] (مآثر الامراء)

یعنی هرگاه آن رحمة للعالمین بمقتضای شفقت و عاطفت خویش به احوال امت ارلاد خود را بر آنها رجحان ندان و بمصارات حکم کرد اگر امت در جنب چنین احسان ذریة مقدسة او را بامتیازے (که دیگرے شریک نباشد) خاص گردانند از آئین هردت بیرون نخواهد بود - و بکیش محبت و بندگی بیگانه نخواهد نمود - نادانسته سیده (که پدرش حیدر علی خان از نبایر شاه میرزای حیدر آبادی مشهور و سادات مازندران است) بعقد نکاح آرده - بعد آگهی فسخ متعذر نمود - متاسف می بود - و مرة بعد اولی و کره بعد آخری از هم قوم و مغول خواستگاری نموده بود - و از هر کدام ارلادے داشت - پسرے را امة الحبیب بعد واقعة خلد منزل بفرزندی گرفته - پس از فوتش بدکن پیش والد بزرگوار آمد - با آنکه در دولت عظیم پرورش یافته خالی از (سنگی و بے تکلفی نبوده - شش ماه از سانحة ناگزیر پدر نگذشت که اسیر سر پنجة اجل گردید - الیوم از پسرانش یکی در وطن است - و فخرالدین خان و دیگر برادران صاحب منصب و جاگیر اند - و برادر زاده و خویش آن مرحوم جانباز خان دو هزار و پانصدی سمت - راقم این سطور در مبادی حال بدستیاژی

(مائراامرا) [۷۹۳] (باب المیم)

سعی آن مرحوم با بصمت سکونت دکن گردید . و پس از قطع بلند و پست روزگار که زمانه دور و بجزم یکمونی بعتاب گاه آصف جاه رسانید . و انزوائی (که موجب تحریر این نسخه گردیده - و در رفیع بیکاری یاری ها نموده) به هم نشینی و هم خانگی ضغناً و اقامه در سال کما بیش با مغفور گذشت . پاس جزئیات در خورد و حفظ مراتب نشست و برخاست با وصف بی پروا مزاجی زیاده بر قدر طرفین دیده می شد . از بزرگداشت آنچه در خور بزرگیش بود دقیقه فرد نمی گذاشت . محسن و خیر بالذات بود . رَحِمَهُ اللهُ . الْحَمْدُ لِلّهِ که آغاز و انجامش برحمت الّهی شده اشعار بحسن خاتمه او دارد *

• محتشم خان بهادر • (۲)

میر محمد جان پسر محتشم خان شیخ میر است . از سایر برادران برشادت و وسعت دستگاه سبقت جسته . نه باعتبار بذات خان مزبور بل بجهت آن که نواب علیه زینت النساء بیگم خواهر اعیانی محمد اعظم شاه (که پیوسته در خدمت پدر بزرگوار شرف پذیر حضور بود - و پس از جلوس بهادر شاه به بیگم صاحب مدعو شده) دختر میر مسعود نامی منصب دار را پرورش نموده بازدواج او

(۲) نسخه [ج] میر محمد خان *

(باب المیم) [۷۹۴] (مآثر الامرا)

در آرد - و بهفارش بیگم در عهد عالمگیری بمنصب هفت
مدی رسید - مهاس علمی درست داشت - نود ملا جیون
امینیهی^(۲) وال (که از فضلی مشهور روزگار و از دیرباز
بهمراهی خلد مکان و پس ازان با خلد منزل می بود)
تلمذ نموده خود را از تلامذه رشید ملا می گرفت - و^(۳)
زمان بهادر شاه ب خطاب پدر اختصاص یافت - از آنجا (که
مهمات سلطنت از نظام استمراری بر افتاده - و اعتبار
خانه زادی و اندازه نوکری در بانحطاط گذاشته امرا زادگان
و ابنای عمده خاندان بدولت صاحب شوکتی از حوادث روزگار
استقلال عافیت جستند) خان مومی الیه هم بعد از
واقعۀ ناکزیر بیگم مرحومه برفاقیت نواب آصف جاه فتح جنگ
استعداد یافته بصوبۀ مالوہ آمد - صد و پنجاه رپیہ در ماه
بطریق مدد خرج می یافت - (چون آن امیر عالی جاه
بافتضای مصلحت از دریای نرپدا گذشته بدستیاری فیروزی
اعادی پُر صولت را با فوجهای گران علف تیغ جلالت
ساخته به همعنای اقبال بتصرف ولایت وسیعۀ دکن عام
اشتهار افراخت) او را بمنصب سه هزار سوار
و خدمت بخشگیری منصب داران کل دکن بر نواخت - و
هنگامی (که فتح جنگ برای تفویض وزارت به هندوستان

(۲) یا امینیهی دال باشد - [۳] نسخۀ [ج] و در زمان الخ *

(مائراامرا) [۷۹۵] (باب الميم)

طلب حضور گردید) خان مزبور از همراهي اهتراز (زیده
از خدمت معزول گشت . پس از چندی از دار الخلافه
بتعیّنائی دکن (خصمت یافت - و بعد از جنگ مبارز خان
(که روز کارزار از شاخسار مردی گل زخم چیده بود)
بتفویض خدمت مذکوره (بقول خودش که این کار
مرغوب و محبوب و معشوق من است) دامن کامیابی
بدست آورد - و قریب بیست سال بآئین شایسته باهر
مامور پرداخت - و بخطاب بهادری ناموری اندوخته پدایه
پنج هزاره مرتقی گشت *

مرد راست درسمت به زور و مکر ناآشنا - در یکرهائی
و یکرهائی یکتا بود - اخلاص و عقیده (که با سردار باید)
استوار داشت - و پاس مراتب دربار را فرو نمی گذاشت -
بارصف عمدگی مراسم نوکری نیکو بها آورد - و با قرب و
مذاکات املا در امور ملکی در صورت استفسار هم دخل
نکرد - از آغاز تا انجام بیک وتیره گذرانید - هرگز پیش پا
نخورد - بظاهر کلف و عبوس می نمود - اما در انجام کار خلاق
خود را معاف نداشته - و بقدر میسر کوشیده - هرچند
باندازه منصب جمعیت غرور و سامان نداشته اما صاحب

(۲) در نسخه [چ] مرغوب و محبوب من است - (۳) نسخه [ج]
اخلاص و عقیده *

(باب المیم) [۷۹۶] (مآثر الامرا)

(۲) اسباب و افیال بود - در آخرها امارد پرستی را باعلان و شیوع رسانیده - ازین هوس پردازان ساده رو و نوخطان چار ابرو فراهم آورده در تطبیع و تزئین آنها توجه می گماشت - و همین را مصارف همت می پنداشت - در ایامی (که نواب فتح جنگ محاصره قلعه تورچنان پلي داشته) شازدهم جمادی الاولی سنه (۱۱۵۶) هزار و صد و پنجاه و شش هجری بعالم بقا خرامید - پسرش هشتت الله خان از انتقال پدر بخشیکری و از اصل و اضافه منصب دو هزار و پانصدی یانته - جوان هموار با سلوک است - و به کار درائی موفق *

* مقرب خان *

پسر امین خان بهادر است که احوالش جداگانه مذکور گردیده - [چون پدرش از کوته اندیشی (با وصف رعایت های نظام الملک آصف جاه) چشم از حقوق پوشیده برخاسته بخیدر آباد نزد مبارز خان رفت] مقرب خان بفراهمی فوج پرداخته نزد آصف جاه آمده در جنگ مبارز خان شریک گشت - و در هنگامه آریز و ستیز اتفاقاً پدرش از جانب مخالف بمقابله او رسید - او برسم اهل دکن باجمع از

(۲) نسخه [ب] اسباب - و نسخه [ج] اسباب و افعال - (۳) نسخه [ج] همواره با سلوک .

اسبان فرود آمد - شهشیر بازي غریب (ر داد - ار بدست
خود نقش زندگی چند هریف بآب تیغ فرو شست - و سر
پدر خود را که (هجروح افتاده بود) از تن جدا ساخت - و
پس از فتح بمنصب چهار هزاره درجه اعتلا پیمود - در
امور جاگیرداری و آبادان کاری سلیقه درست داشته *

گویند در دیهات بالکنده زمین خوب چیده بنام خود
مقرر ساخت - که آنرا بااملاح مردم آن نواح سیري گویند -
کشتکار آنجا کماشتهای او می کردند - و دهقان گرمی آن زمین
تعلق بوی داشت - حتی که شیر فرشی و تخم فرشی
دیهات نسبت بوی می دهند - ازین وجوه انتفاع بسیار
بر می داشت - احاطه قلعه بالکنده ساخته ارست - بیشتر
فوج او از بار گیران بیشقرار بود - ضابطه قدیم دکن خصوص
درین خانواده (که دو (رپی و سه (رپی یومیه بلکه بیشتر)
معدل و مستمر است - با آنکه خان مذکور عیش پرست و
عشرت دوست نبوده اما شوق نغمه داشت - خواننده و سازنده
نامی دکن نزد او فراهم آمده - و سامان و سرانجام (که
در خور هفت هزار (های صاحب جمعیت باشد) بر همین یک
پرکنه و دو سه محاله از سرکار ایلکندل مهیا کرده بود -
از سه چهار سال ماده سرطان در پشت پیدا شده بود -

منجر بجراحات متعدده گردید - مکرر گوشک پارهها بریدند - و
فزونیه تراشیدند - هر مرتبه التیام می یافت - باز عود می کرد -
آخرها (که گرگ اجل در کمین بود) بیست و دوم (ربیع الاول

سنه (۱۱۵۸) هزار و یک صد و پنجاه و هشت هجری اسیر
سربلندی خویش گردانید - ابتدا بفقدان باه و قطع رجولیت
شهرت داشت - پس ازان کتخدا شده خواستگاری ها نمود -

پسران آورد - هنوز مغیر بودند که در گذشت *

برادر اعیانی او نبی^(۲) منور خان (که بسبب ناسازی و
عداوت فیما بین بقلیل جاگیر جدا می گذرانید) از واقعه
ناگزیر برادر آگهی یافته باتفاق مادر (که نزد او می بود)
شتافته قصبه را بمال و متاع متوفی متصرف گردید - و بزعم
خود قائم مقام برادر شده سر سرداری بر افراخت - و چون
میدانست که (با وجود پسران همه بر وی مسلم نخواهند
گذاشت) از آمدن دربار سر باز زده از آزمندی هر
خود سری زد - و اطفال و متعلقان برادر را نظربند کرده
باستحکام برج و باره و ادخار ذخایر پرداخت - بظاهر حرمان
درثه و حقیقه کثرت خزانه (که زبانزد خاص و عام بود) داعی
بدان گردید که آصفجاء بقصد اقتلاع آن زیاده سر و انتزاع آن
مکان از دست او در عشره سیوم ربیع الاول سنه (۱۱۵۹)

هزار و يك صد و پنجاه و نهم هجري سواد آن قصبه
مضرب خيام گردانيد - و كار پردازان بتقديم سيده و ترتيب
مورچال دست بكار بردند - آن خيره سر زياده بر دو هزار
سوار و سه چهار هزار پياده مستعد پيگار از غايت استكبار
بيرون قصبه ملجاء داشت - هر دفعه (كه بعزم كارزار با فوج
ظفر اثار دوچار شد) مردم خوب معتبر خود را بكشتن
داده خايب و خاسر رجعة القهقري نمود - اما ازان در (كه
ذخيره بهمه چيز بروجه مستوفي بود - و از بس وسعت
شهر پناه) محاصره ساير اطراف آن متعذر مي نمود - بيم
و هراس بخود راه نداده باميد آغاز برشكال كه بر سر
رسيده بود دله خوش مي كرد كه بسبب باران آنجا را
اطراف آب مي گيرد هنگام زد و خورد نيست - اغلب كه
ترك محاصره كرده راه خود گيرند - چون عزم والا همتان
قضاي مبوم است دگرگون نمي گردد) آصف جاه همانجا
تصميم چهارمي فرمود - و لغت بازوي همت درونيان
بستني گرائيد *

گويند در آوان محاصره بان همه حزم و احتياط (كه
مجبور طبعيت سردار بود) روزه غريب مسامحه و
مسايله بكار رفت - هر فوج را بهر مكاني نگاهداشته سردار
بعماري هاي محل و مردم قليل (كه همگي به هزار سوار

نمی (سید) سیرکنان بگرد شهر پناه برآمد - چون معاندی در درازة (که افواج هرکار از آنجا کمتر از مصافت دو کرده و سه کرده نبود) مردم بار گفتند که قابوی عجیب بدست آمد - جلو ریز به کوته یراق می پیوندیم - و بر می داریم - در جواب گفت که مرا دعوی صوبه داری دکن نیست - برای این برگنه یورش برپا کرده ام - بالجمله سلخ جمادی الاول (که دو ماه از محاصره منقضي شده بود) اقبال آصفی خود بخود جلوه گر گشت - و تفرقة دوئی در قلعیان افتاد *

تفصیل این اجمال آنکه آن بيمروت خواست که بیچاره اطفال آن متوفی را از میان بردارد - دکنی هائے که با او یکتائی گزیده (چون اکثری نمکخوار و پرورش یافته متوفی بودند) بر اندیشه او آگهی یافته بدنامی کور نمکی بر خود روا نداشته بهیئت مجموعی ازو برگشتند - و نگذاشتند که ساعتی آرام گیرد - جزایر و تفنگ جانب او سر دادند - آن ادبار رسیده ناچار هوش و دل باخته همان شب پا پیاده متعلقان خود را بر آورده براجہ رام چندر سین جادون پناه برد - روز دیگر پسران خان متوفی بمعرفت حرز الله خان بهادر صوبه دار ناندر ادراک سعادت ملازمت نموده بمنصب در خور موزرایی یافته قصه با چند مواضع بجاکیر آنها مقرر شد - (چون رحمت عام و حلم کامل فطری سردار

اسم (آن کشتنی ہم بوسیله راجہ مذکور بصفح ہریم
زندگی در بارہ یافتہ - قریب دو لک روپیہ بقیہ نہ دہ لک
روپیہ) کہ آن متغلب در ایام تسلط خویش بباد دادہ (با
دو صد و چند اسمب و چند زنجیر فیل سوای جنس ذخیرہ
از غلہ و سرب و باروت (کہ نیز ضبط شد) عاید سرکار
گردید - در حالت تحریر پسر کوچکش (کہ بہ خطاب پدر
نامور شدہ بود) در وقت (کہ متصل قلعہ کایان لشکر
آصف جاہ نظام الدولہ توقف داشت) بگزند هوای وبا مطابق
سنہ (۱۱۹۰) ہزار و یکصد و نود ہجری جان بحق تسلیم
نمود - پسر کلانہ (کہ بہ ابراہیم منور خان زبازد بون)
جاگیر دیگر یافتہ با جمعیت بنوکری می پرداز - در پٹولا
بخطاب خانزمان خان مخاطب شدہ *

• مبارز الملک سر بلند خان بہادر دلاور جنگ •

نامش میر محمد رفیع است و وطنش تون - در عهد
خلد مکان با پدر خود (کہ میرزا افضل نام داشت - و
مقتدوی خان خطاب یافتہ) از ایران بہندوستان آمدہ -
پدرش بدیوانی گوالیار مضاف اکبر آباد سر عزت برافراختہ -
او بعد فوت پدر نزد ^(۲) طغای خود بشارت خان نام (کہ
فرجدارئی مالکپور صوبہ برار داشت) آمدہ بہ تنبیہ مفسدان

(۲) در مردو نصیحت بطاء مہملہ مرقوم است - اما بقاء فوقانی صحیح است *

دیہات آن پرگنہ جوہر (شادت بر روی کار آردن - و باین تقریب بمذہب مناسب چہرہ عزت برافروخت - و پستور بلشکر پادشاہی رسیدہ ہدیہ بیگم صبیحہ روح اللہ خان بخشی را بعقد مذاکحت در آردن - (چون غایبہ بیگم صبیحہ دوم خان مزبور در خانہ سلطان عظیم الشان بود) بذابراں بمفیت شاہزادہ امتیاز اندوختہ حسب درخواست شاہزادہ مزبور در عہد خلد منزل بخطاب سر بلند خان نامور شدہ دخیل مهمات سرکار شاہزادہ بود - پستور شاہزادہ او را جہت بندوبست بصوبہ بنگالہ تعین نمود - چون با محمد فرخ سیر پھر عظیم الشان (کہ از جانب پدر بنظم بنگالہ معین بود) صحبت او برار نشد ازین جہت عظیم الشان او را بحضور طلب داشت - و از وسط راہ بفوجداری کورہ صوبہ آلہ آباد تعین گردید - و پس از فوت خلد منزل (چون عظیم الشان نیز در جنگ با برادران کشتہ گشت و محمد فرخ سیر بعزیمت محاربت با جهاندار شاہ روانہ شد) نامبروہ بتصور ناموافق سابق با زر تحصیل تعلقہ پیش جهاندار شاہ شتافت - و دران ایام (کہ صوبہ داری کجرات ضمیمہ وکالت بنام آصف الدولہ اسد خان مقرر شدہ) ذوالفقار خان او را نیابتہ بہ بندوبست آن صوبہ مقرر ساخت - ازانجا (کہ زمانہ یکام محمد فرخ سیر گردید) بواسطت سیدہ عبد اللہ خان

(مائرا لا مراء) [۸۰۳] (باب الميم)

قطب الملك عفو تقصيرات او بعمل آمده بصوبه دارى آورده
سر بلندي اندوخت . و پس از چنده معزول شده بحضور
آمد . و از تغير مير جمله بصوبه دارى عظيم آباد بته
لواى امتياز بر افراخت . و پس از وصول بدانجا عزان
عزيزت به تنبيه دهرماجى زميندار منسد آن صوبه معطوف
داشته بعد زد و خورد و كشت و كوشش او را (ه سپر دادى
قرار ساخت . و در اثنای گريز زخمى بار رسیده اداره دشمن
عدم گردید *

چون در نگاهداشت سپاه اندازه نداشت و مردم
تمن دار بيش قرار نوكر مي كرد بعد عزل از انجا بحضور
آمده مدتي گرفتار تقاضای تذخواه سپاه بود . دران ايام (که
محبت پادشاه و وزير و بخشي برهم خورد) آنها نظر بوقت
تاليف منظور داشته زري مخفي بار فرستادند - که از دست
سپاه رهائي يافت . پستر در عهد سلطان رفيع الدرجات
بصوبه دارى کابل مامور شده بدانجا شتافت - و در عهد
فردوس آرامگاه از انجا تغير شده بحضور آمد و سال (۱۱۳۸)
هزار و يك صد و سي و هشت هجري بصوبه دارى گجرات
از تغير نظام الملك امف جاه علم کاميابي بر افراخت .
و بشجاعت خان گجراتي سند نيابت فرستاد .
حامد خان عموي امف جاه (که به نيابت او در احمد آباد

(باب المبنی) [۸۰۳] (مآثر الامراء)

بود) بے سامان بر خود پیچیده بر آمد - و در موضع دره
اقامت نموده کنتها نامی مرهقه را بکمک طلب داشته
بر سر گجرات رفته با شجاعت خان جنگ نموده او را
کشت - رستم علی خان برادر شجاعت خان (که در سورت
بود) استعداد جنگ نموده باتفاق بیلاجی گایکوار عزیمت
مقابلہ کرد - و کنار دریای مہی تلاقی در داد - چون بیلاجی
در باطن مرافقت با حامد خان داشت رستم علی خان
هم کشته گردید - سر بلند خان باستماع این خبر در سنه

(۱۱۳۸) هزار و یک صد و سی و هشت هجری
مبلغ از خزانه پادشاهی بطریق مساعدہ گرفته خود را ہی
تعلقہ شد - و بخشی حامد خان بجنگ پیش آمده بقتل
رسید و خان مزبور دخیل آنجا گشت - اما بنابر نا سائی
مزاج و نا مال اندیشی آن قدر راه افراط و تفریط پیمود
کہ مبلغ مذکور را با حاملات محالات خالصہ پادشاهی
و تیول جاگیرداران (کہ دران صوبہ بود) بصرف آورده
دیندار ملازمان گردید - و ضبط از میان بر خاصیت -
نوکرانش دست تظلم دراز نموده از سکنہ بلده هرکس را
کہ مالدار می دانستند در خانہ خود نهانده ازو بچهر
زر می گرفتند - و خود هم در دست درازی کمی
نکرد - و بملاحظہ غلبہ مرهقه چوتہ آنها دران صوبہ فوار

داد - لهذا سال يازدهم جلوس نظم موبه مزبور از تغير
 او به ابهي سنگه عرف دهوگر سنگه پسر اجيت سنگه مقرر
 شد - و او عزيزم دار الخلافه کرده مدتها در حويلی خود
 نشستم - و بنابر تقاضای قرض خواهان دروازه آن مکان را (که
 کلاں بود) بقدر سنگچين ساخته بود - گویند هرگاه پادشاه او را
 مي طلبيد بالکي از سرکار و چند سزابل همراه مي (سيد -
 که در راه مانع قرض خواهان باشند - و بعد درون دادر شاه
) چون بر سکنه دار الخلافه توزيع زر قرار يافت پس از فوت
 برهان الماک سعادت خان (که عمده بانی اين چيزها او
 بود) تحصيل آن بر ذمه او مقرر گشت - و داد و فریاد
 او در کوچه و بازار بلند گردید - (چون شیوه بیدايي در
 مزاجش غالب بود - و در اخراجات بے اندیشگی مجبول
 داشت) هيچ جا کامياب مراد نگردید - سنه (۱۱۵۸) هزار
 و یک صد و پنجاه و هشت هجري به نهان خان^(۲) نيستي
 در شد - پسرش خانه زاد خان بهادر (اگرچه بمنصب

(۲) در [تاريخ مظفري] مودرين آوان (یعنی سنه هزار و یکصد و پنجاه
 و چهارم) مبارز الملک سر بلند خان (که اصلش از تون بوه - و تون شهرست
 در ايران) جهان فاني را وداع کرد - از امرای ذري الاقندار سلطنت و برافت
 محمد عظيم الشان خاف محمد شاهي بود - و از مهد اورنگزيب پادشاه
 بر چهار بالی امارت نمک داشت و برافت محمد عظيم الشان خلف خلد منزل

(باب المیم) [۱۰۶] (مآثر الامرا)

شش هزاری (سیده بود) اما با کم اسبابی در شاهجهان آباد
بسر برده اوایل عهد احمد شاه پادشاه در گذشت - پسر دوم
او میر گجراتی هیچ رشده نکرده - مهتدی خانه پسر
خانه زاد خان برفاقت این و آن وقت می گذراند *

• مها راو جانرجی جسوفت بنالکر •

پسر راو زنبا سمت که در عهد خلد مکان بمنصب عمده
و تعیناتی دکن سرفرازی داشت - و چون با سران راجه
ساهو بهونسله مکرر سرچنگها (سانیده بود) اینها بعد قرار
یافتن صلح با حسین علی خان شکایت او بمیان آوردند - او
به خاطر داشت آنها او را بغدر مقید ساخت - و در ایام
(که نظام الملک آه فجاء بهادر از مالوه راه دکن پیش گرفته
عبور نریدا نمود) حسب درخواست محمد انور خان رهائی
یافته بکمک برهانپور تعین شد - او (که آبله در جگر
داشت) بواسطت محمد غیاث خان بهادر با نوین مزبور
در ساخته بدانات پیوست - و در جنگ عالم علی خان و
مبارز خان عماد الملک مصدر حسن خدمت گردیده بمنصب
هفت هزاری هفت هزار سوار بلند مرتبه گشت - بعد فوت
او نامبرده بمنصب درخور و تقرر مکالات ارثی در تیول
علم اعتبار بر افراشت - سلیقه جاکیر داری خوب داشت -
به آبادی اقطاع پرداخته فوج شایسته فراهم آورده در مکانات

(مائرا الامرا) [۸۰۷] (باب الميم)

رايت تهور مي افراخت - از آنجا که سير منصوبه بود واسطه
جواب و سوال سران مرهته دکن مي شد - در عمل ناصر جنگ
شهيد بخطاب جهونيت بلعوري اندوخت - و در جنگ بهلچوري
به همراه سردار مذکور مصدر ترددات شايسته گرديد - اگرچه
در البسه قره بدنامي مقتول شدن او بقام نامبرده هم
افتاد سال (۱۱۷۶) هزار و يك صد و هفتاد و شش
هجري بدار عدم شرافت - پسر كلانش انند راو جيونيت (که
آثار رشادت از چهار او لايح بود) در حين حيات او
در گذشت - الحال پسر دوم او مهاراد و راد زنها پسر
جيونيت مزبور بطريق ارث بجاگير او کامياب گشته بنوکري
سرکار مي پردازند *

* محمد الدوله عبدالاحد خان *

نياكلانش در کشير توطن داشتند - پدرش عبد المجيد خان
از وطن آمده ابتدا با عزاليت الله خان بهر مي برد - و پس
از فوت او رفيق اعتماد الدوله قمرالدين خان گرديد - و
بنوکري پادشاهي امتياز اندوخت - از آنجا که متصدي پختدکار
بود رفته رفته بعد واقعه نادر شاه در عهد فردوس آرامگاه
بديواني خالصه و تن و از امل و اضافه به منصب شش
هزارى شش هزار سوار و عطاي علم و نقاره و پالکي
جهالردار و خطاب محمد الدوله بهادر بدرجه بلذرتبگي

(باب المیم) [۸۰۸] (مائرا الامرا)

قصاعه نمود - دو پسر داشت - یکم محمد پسرمن خان
که زود پسر گذشت - دوم عبد الاحد خان (که در مزاج پادشاه
وقتی شاه عالم بهادر جا کرده) محیط مقدمات سرکار
پادشاهی گردیده جزئی و کلی امور سلطنت به راجی او
منوط شده بخطاب پدر و منصب عمده سرفراز گردیده

در سنه (۱۱۹۳) هزار و یک صد و نود و سه هجری
یکی از شاهزاده‌ها را بطریق توره معین نموده همراه شاهزاده
جمعیت کرده جانب تعلقه سهند شتافت - و چون کار
آنجا خاطر خواه صورت نه بهت - علاوه سکهان بکمک
امر سنگه زمیندار پتیا له اجتماع نمودند (باتفاق شاهزاده
برجعة القهقري پرداخت - ازین سبب مزاج پادشاه برهم
شد - از آنجا (که مابین او و ذوالفقار الدوله میرزا نجف
خان از سابق طریق عناد مسلوک بود) پادشاه او را بدست
ذوالفقار الدوله گیرانیده - در آوان تحریر مقید است - و
* خانه و اسباب او بضبط پادشاهی در آمده - جاگیر او

بحال مانده *

* حرف النون *

* نیابت خان *

عرب نام پسر میر هاشم خان نیشاپوری است (که چون خانخانان منعم بیگ از حضور عرش آشیانی بتسخیر دیار شرقی (خصمت یافت) از نیز در همراهیان خان مذکور شرف دستوری حامل نموده به سوانح نویسی آن حدود مامور گردید - و سال بیستم جاوس در چهارم جنم آباد گور (که بنابر زبونی آب و هوا جمعی کثیر از امرا بذهان خانه عدم شتافتند) از نیز بمطابق زندگی^(۲) هر نورید - نامبرده (که به نیابت پدر در حضور بوده عراض پدر می گذرانید) در سال نوزدهم بخطاب نیابت خانی امتیاز یافت - و پس از فتح صوبه بهار درانجا جاگیر یافته بهمراهی خانخانان (که بگشایش بنگاله معین گشته بود) نامزد شد - و بکارها پرداخت - پس از چندی به عملداری محال خالصه شریفه مقرر شده (چون^(۳) آراء نویسان باقی بر آوردند) از جواب زر واجبی

(۲) چنانکه در اکبرنامه جلد دوم صفحه ۱۶۰ بتفصیل مذکور است -

(۳) نسخه [ج] اوارجه نویسان *

(باب الذون) [۸۱۰] (سائر الامرا)

نگرده سرکشی بنیاد نهاد - و قصبه کوه را (که بجاکیر
 اسمعیل قلی خان مقرر بود) محاصره نموده الیاس خان
 لنگه نوکر خان مزبور را در پیگار کشید - بذابران اسمعیل
 قلی خان با جمعی از پیشگاه سلطنت تعیین گردید - سال
 بیست و پنجم بار رسیده مضاف نمود - او جمعی را
 بکشتن داده ره سپرد بادیه فرار گشت - و پشتر رفته
 با معصوم خان فرنخودی (که خیال بے راهه روی در کاخ^(۳)
 دماغش جا کرده بود) اتفاق جست - و در جنگی (که
 با شهباز خان (ر داد) شریک ار شد -^(۴) چون معصوم خان
 غالب گشته مغلوب شد - و به ارده شتافت - و شهباز
 خان جمعیت فراهم آورده بر سر او رفت (نامبرده دلنهاد
 جدائی گردید - و سال بیست و ششم باتفاق عرب بهادر

(۲) در [اکبر نامه - جلد ثالث - صفحه ۳۲۷] و از سوانح سزا یافتن
 نیابت خان - این فرومایه نا فرجام پسر میر هاشم نیشاپوری ست - عرب نام
 دارد - از خردی باز در پرمختاران گیتی خداوند پرورش یافت - و بفراوان
 اعتبار سر بلندی گرفت - چندی عمل پرداز خالصه بود - آواره نویسان
 خورده گیر باقی برآورده بودند - آن زربنده سرکشی را از حق گزاری بهتر
 اندیشید - دست فتنه دراز کرد و قصبه کوه را محاصره نمود - (۳)
 نسخه [ب] بے راهه روی - (۴) در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۳۳۱]
 چون شهباز خان حوالی قصبه بهیه رسید الخ *

(مآثر الامراء) [۸۱۱] (باب الفنون)

و غیره در حدود سنبل غبار فتنه انگیزت - از آنجا (۲) که
 حکیم عین الملک قاعه بریای (۳) را مستحکم ساخته با اجتماع
 جاگیرداران آن نواحی پرداخت (۴) از باستصواب برخی زمینداران
 سر رشته زندگی بدست آورده بفوج پادشاهی پیوست -
 و به مریم مکانی تمسک جسته زهار نامه آن مهین بانو
 دست آریزستگاری ساخته سال بیست و هفتم بحضور آمد -
 پادشاه نظر بمصاحبت وقت از جرایم او در گذشت - تاریخ
 فوتش بملاحظه نیامده *

(۴) نورقلیم *

پسر التون قلیج خان از قرابندیان قلیج اکبری ست - در
 عهد عرش آشیانی بمذنب پانصدی رسیده سال بیست

(۲) در [اکبر نامه - جلد ثالث - صفحه ۳۴۸] و از موانج غبار آلود شدن
 مرپ بهادر بخاکستان هزیمت - چون معصوم خان فرخوردی از میده بخفی
 روی در امدار آورد عرب بهادر و زیات خان و شاه دانه و بسیاری به نهادان
 شورش طلب در حدود سنبل گرد فتنه برانگیختند - (۳) در [اکبر نامه
 جلد ثالث صفحه ۳۸۳] و نهایت خان از او مزدگی بعین الملک پیوست -
 و از غنودگی بخت راه جدائی سپرد - و خیال شورش پیش گرفت - و چون
 کار به نساخت بدرگاه حضرت مریم مکانی لایه گری نمود - و بدست
 کسان شهباز خان گرفتار گشت - چون زهار نامه آن مهین بانوی روزگار
 بدست داشت بدان قدمی عنبه رسانیدند - و از آنجا (که فرموده آن
 پسرده نشین اقبال حسن پندرائی گیرد) شازدهم فرودین [سال بیست
 و هفتم] این نابخشودنی در سابع بخشایش شاهنشاهی آسایش گرفت -
 (۴) در [اکبر نامه] نورم قلیج - [دن] نورقلیم *

(باب النون) [۸۱۲] (مآثر الامرا)

و یکم جلوس هنگام (که پادشاه از اجمیر بصوب کونده
تعلقه رانا نهضت فرمود) نامبرده همراه قلیچ خان
بطرف ایدر^(۲) رخصت یافت - و در جنگ زمیندار آنجا
بارجود زخم باز دست از کار باز نداشته تردد نمایان
بظهور آردن - و سال بیست و ششم همراه شاهزاده سلطان
مراد بهم میرزا محمد حکیم دستوری پذیرفت - سال
سی ام قلیچ خان حاکم گجرات اذرا بکومک امین خان
غوری فرستاده - و سال سی و دوم همراه خانخانان بحضور
رسیده سعادت آستانبوس دریافت *

* نقیب خان میر غیاث الدین علی *

از سادات سیفی قزوین است - و این سلسله در ایران
بتسنن مشهور - جدش میر یحیی حسنی سیفی از علوم
نقلی و عقلی بهره تمام داشت - و در فن سیر و تاریخ
یگانه درزگار و سرآمد دهر بود *

* ع *

* کس درین تاریخ مثل او ندید *

گویند از ابتدای اسلام تا زمان خود از وقایع هر سال
(که از استفسار می نمودند) ببداهت احوال سلاطین و
مشایخ و علما و شعرا مفصل و مشروح با فید تاریخ تولد و

(۲) نسخه [ج] ایدر - و در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۱۹۱] و قلیچ

خان و نورم قلیچ و غیره و بسیاری از مجاهدان عرصه نصرت را درین تاریخ

[یعنی سی و یکم مهر ماه الٰهی سال ۲۱ سنه ۹۸۴] بصوب ایدر فرستادند *

رحلت بیدان می کرد . و لب التوازیخ از مولفات او ست .
 ابتدا در خدمت شاه طهماسب مغربی معزز و معتبر بوده .
 شاه او را یحیی معصوم میگفت . تا آنکه از باب عذاب
 مزاج شاهی را از منصرف ساختند . که میر یحیی و
 پسرش میر عبد اللطیف مذهب اهل سنت و جماعت دارند
 و معتدای سنیان قزلباش اند . شاه از حدود آذربایجان^(۲)
 قورچی تبعین نمود که میر را با اهل و عیال بصفاهان برده
 مقید نگاه دارد . در آن هنگام پسر دوم او میر علاء الدوله
 کامی تخاص مولف تذکره نفایس المآثر در آذربایجان
 بود . مصرع فرستاده ازین خبر پدید آگهی داد . میر
 یحیی بنابر ضعف پیری نتوانست فرارگزید . همراه
 قورچی بصفاهان رفته بعد یک سال و نه ماه سنه (۹۶۲)
 نه مد و شصت و دو بعمر هفتاد و هفت سالگی ودیعت
 حیات سپرد . اما میر عبد اللطیف بمجرد وصول آن خبر
 موحش به کیلانات فرار نمود . پس ازان حسب الطلب
 جنت آشیانی درانه هزد گشت . پیش از ورود او رانعه
 ناگزیر آن پادشاه مغفور در داد . میر در سر آغاز جلوس^(۳)

(۲) صفحه [ج] شاه ایران - (۳) در [اکبر نامه - جلد اول صفحه ۱۹]
 و از مواریث این ایام سعادت فرین آن است که نقاره اکابر عراق معدن مکارم
 اخلاق میر عبد اللطیف از قزوین رسیده ادراک محفل عالی نورد . و مشهور
 انواع اموازه و اکرام شد .

اکبري با ارلاد و احفاد وارد هندوستان گردیده ادراک مجلس
پادشاهی نمود . و مشمول انواع اعزاز و اکرام گشت . و
در سال دوم بمعلمی عرش آشیانی افتخار اندوخت . آن
پادشاه والا جاه خط و سواد نداشت . لختی اوقات برخه
غزلهای لسان الغیب نزد میر میخواند . میر بغزون و علوم
و فضایل و طلاقت لسان و اطمینان قلب امتیاز تمام داشت .
(۲)
و از وسعت مشرب و عدم تعصب (چنانچه در عراق بتسنن
زبان زد روزگار بود) در هند بتشیع اشتہار گرفت . همانا
رفتار میر بصوب دارالامان صالح کل بوده که غالبان هر طایفه
(۳)
اورا مطعون دارند . گویند در تقوی و پرهیزگاری هم آیت بود
نازل . و در انجام مدعیات ارباب حاجت همتی وافی
داشت . و به نیک نفسی و هشیار مغزی می زیست .
چون انحراف مزاج پادشاهی از بیرام خان متحقق
گشت (و او از آگره بر آمده متوجه الود شد) چنان
(۴)
آوازه انداختند که میخراهد براه غلط انداز سرے به پنجاب
کشد . عرش آشیانی از دهایی بر آمده میر را (که از

(۲) نسخه [ب] و کمالات بسیار امتیاز داشت . در [اکبرنامه جلد اول]

میر بغزون علوم و فضایل و طلاقت لسان و اطمینان قلب و دیگر شرائف صفات
امتیاز تمام داشت . و از عدم تعصب و وسعت صدر در هند به تشیع و در عراق
به تسنن زبانزد روزگار بود . همانا که رفتار میر بصوب دارالامان صالح کل بود
که غالبان هر طایفه اورا مطعون میدانستند . (۳) نسخه [ب] غالبا
(۴) نسخه [ج] ابلور

سایر اهل قرب بدانش و عقیدت ممتاز می دانست (پیش
بیروم خان (خصم فرمود - که رفته او را بمواعظ هوش افزا
از پندار داهی باز آرد - میر در سنه (۹۸۱) (نه صد
و هشتاد و یک در قصه سیکری در گذشت - قاسم
ارسلان فخر آل یس تاریخ گفت - خلف رشید او میر
غیاث الدین علی به خیر سگالی و نیک ذاتی و درام خدمت
عرش اشیانی اختصاص داشت - و همیشه منظور التفات آن
پادشاه بود - در سال بیست و ششم خطاب نقیب خانی
یافته - تا سال چهارم اگرچه بپایه منصب هزاره بر آمد
اما نسبت قوی بهم رسانید - عرش اشیانی سکینه بانو بیگم
همشیره میرزا محمد حکیم را بشاه غازی خان پسر عم او
منسوب فرمود - و قاضی عیسی عم او (که مدتی در ایران
بامر قضا اشتغال داشت) بهند آمده در سلک منتسبان
سده خلافت اندراج یافت - و در (۹۸۰) (نه صد و هشتاد
در گذشت - نقیب خان در سال سی و هشتم بعرض
رسانید که قاضی عیسی خدمت خود نذر حضرت کرده -
آن پرده نشین عفت از دیر باز بدان آرزو بهر می بود -
عرش اشیانی بخانه نقیب خان رفته بآئین بزرگان او را

(باب الذون) [۸۱۶] (مآثر الامرا)

(۲) بر گرفت - و در سلطنت جنت مكاني باضافه منصب و
افزونى اعتبار تبجيل و تكريم ديگر يافت - و در سال
نهم سنه (۱۰۲۳) هزار و بيستم و سه هنگامه (كه دار الخير
اجمير مورد موكب جهانگيري بود) بجوار رحمت پيوسمت -
و در روضه معينيه در محوطه سنگ مرمر با خانم حليله^(۳)
خود (كه كدبانو و عاقله روزگار بود) مدفون گشت - نقيب
خان هم در حديث و سير و اسماء رجال استحضار تمام
داشت - و در تاريخ داني بے همتا بود - گویند هفت جلد
روضه الصفا سر زبان و در جفر نيز مهارت داشت - جنت
مكاني در سوانح خود مرقوم فرموده كه نقيب خان طرفه
تخمين و قياس داشته - و غريب دور بيني بكار مي برد - يك
قلب كبوتر (كه در هوا بود) تا نظر ميگردد ميگفت چند
اسم - چون مي شمردند يك تفوت نمي نمود - نقيب خان
عمر دراز يافته - گویند با اعتماد الدوله و مير جمال الدين
حسين انجو بسيار محشور بود - پسرش مير عبد المظيف
(كه با اسم جد خود موسوم بود) نيز صاحب فضل و كمال

(۲) در [اكبر نامه جلد ثالث] درين ولا نصيب خان بهمايون مرض رسانيد
كه قاضي عيسى م من دخت خود را نذر آنحضرت كرده بود - و از دير باز
آن پوده نشين پارسائي بدان آرزو بسر مي برد - گيتي خداوند با آنكه درين
هنگام كمتر بدین پردازد پذيرش فرمود - دوازدهم تير به نيایش خانه نصيب
خان يائين بزرگان آن پاك دامن را بر گرفتند - (۳) نسخه [ج] خانم
حليله جليله .

(مائرا الامرا) [۸۷۰] (باب النون)

(۲)
بوده - همشیره میرزا یوسف خان رضوی در خانه داشته -
منصب عمده یافت - آخرها خلل دماغ بهم رسانیده
در گذشت *

* نور الدین قلی *

در عهد جنت مکانی بکوثرالی مستقر الخانه سر فرازی
یافته - سال دوازدهم بمنصب هزارمی سپید سوار نامیده
امتیاز افرارخته - بعد مدور گستاخی از مهابت خان و فرار
او در فوج (که بتعاقب از مامور شده) باجمیر (۳)
متوقف بود - پس ازان (که جنت مکانی بنامیم جاودانی
پیوست - و رایات فردوس آشیانی ببلد مسطور رسید)
ار بار یافته سال اول به بحالی منصب سابق (که در هزارمی
هفت صد سوار بود) سر عزت برافراخته همراه خانجهان
لودی (که بمالش چهار سنگه بوندیده نوبت اول تعیین
شده) دستوری یافت - و سال سیوم در ایام [که دکن
مضرب خیام پادشاهی بود - و سه فوج به سرکردگی سه
امیر برای تنبیه خانجهان لودی و تخریب تعلقه نظام الملك
دکنی (که او را پناه داده بود) مقرر شده] او بمهرابی
اعظم خان اختصاص پذیرفت - سال پنجم بیست و پنجم
شعبان سنه (۱۰۴۱) هزار و چهل و یک هجری در وقت

(۲) نعضه [ج] بود - (۳) نعضه [ب] مقرر شده بود *

(باب النوب) [۸۱۸] (مآثر الامرا)

(که از دربار برخاسته بخانه میرفت) کشتن سنگه پور
جهونت زاتهور بکینه آن (که در عصر جنف مکانی پدرش
را مردم نورالدین قای کشته بودند) زخمهای منکر زده
کارش تمام ساخته بدر رفت *

(۲)

* نظر بهادر خویشگی *

موطن و منشای او قسور (که قصبه ایست از درآبه باری
همجده کردهی از دار السلطنت لاهور ممکن خویشگیان) که
در میان افغانه بصلاح و بزرگی شهرت دارند) - مشارالیه
از اعیان نوکران شاهزاده پرویز بود - پس ازان در سلک
ملازمان جهانگیری انتظام یافته بمنصب هزار و پانصدی
سر برافراخت - و در عهد اعلی حضرت بافزونیهی اخلاص
و فرط عقیدت پایه اعتبار برتر افراخته در سال دوم
بفوجداری سرکار سنهیل تعیین گشت - و در محاصره
دولت آباد مردانگی و پُردلی خود دلشین همگان ساخت -
دوزه (که عنبرکوت بدست اولیای دولت در آمد) از
زیرش تیر و تفنگ و بان (که حصار نشینان بر سر دیوار
شکسته نقب زده هجوم آورده سر میدادند) جماعه
(که برای در آمدن قلعه مقرر شده بودند) ملچار را

(۲) چند جا [نذر] بذال معجمه نوشته - و در (مآثر عالمگیری) نیز

بذال منقرطه مرقوم است *

پناه خود ساخته قدم پیش نمی گذاشتند . نصیری خان
 خان دران پیش آهنگ گشته با نظر بهادر بقدم جمارت از
 جانب راست بقلعه درآمد . و بازار جان ستانی و سرفشانی^(۲)
 گرم گردانید . و به دست بردهای نمایان متحصنان را بخندق
 قلعه دوم (که به مهاکوت اشتباه دارد) در آورد .
 و در جایزه آن از پیشگاه خلافت درخور حال فوازش
 یافت . پس از آن بنابر جهت قریب دو سال دست
 از ملازم پیشگی کشیده گوشه عزالت برگزید . (چون راستی
 و درستی مزاج و حاضر باشی و جهت خدمتی او سکه زد
 عالم بود) در سال چهاردهم مشمول مرهم پادشاهانه گشته
 باز بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار سرافراز
 گردید . و در سال پانزدهم در مهم چکنا و تسخیر قلعه^(۳)
 مؤثر تارا گذه مصدر تلاشهای نمایان شده درجه استعسان
 پیمود . و در سال نوزدهم بمنصب سه هزار و دو هزار
 و پانصد سوار کام دل اندرخت . و بهمراهی شاهزاده
 مراد بخش بجانب بلخ و بدخشان رخصت یافت . و پس از آن
 (که شاهزاده چنین مملکت موردنی مفت بدست افتاده را
 رفته نهاده از راحت طلبی معارفت را فوز عظیم پنداشت)
 با آن (که نظر بهادر خویشگی بتجویز مدار المهای

(۲) نسخه [چ] داده جان ستانی و سرفشانی داده . (۳) نسخه [چ] چکنا .

(باب النون) [۸۲۰] (مآثر الامراء)

سعد الله خان بهمهراهی قلیچ خان بمحافظت بدخشان قرار یافته بود (از وطن دوستی با جمعی از راجه های عمده برخاسته به پیشاور آمد -) چون عبور از آب اتک ممنوع بود (متوقف گشته باز بهمهراهی شاهزاده محمد اردنگ زیب روانه آن دیار شد - و در یساق قندهار سال بیست و سیوم بهرادی (ستم خان دکنی) که با سی هزار قزلباش جنگ جو اتفاق کارزار افتاد) خان مذکور پای ثبات افشوده دست جلالت بر گشاد - و داد مردی و مردانگی داده کارنامه ها بر ساخت - و مخالف باوصف هجوم کاره نتوانست کرد - عذرا تاب گشته بدیگر افواج در آریخت - پس ازین فتح در جایزه حسن تردد باضافه هزاره ذات هزار سوار بمنصب چار هزاره ذات و سوار چهره بلند نامی افروخت - و در سال بیست و دوم سنه

(۱۰۶۲) یک هزار و شصت و دو هجری در لاهور بساط هستی در نوردید - شمس الدین پسر کلانش از اصل و اضافه هزار و پانصدی ذات و سوار - و قطب الدین پسر دیگرش بمنصب مذکور و هزار و چهار صد سوار مفتخر گردیدند - پسر دیگر نیز داشت - اسد الله نام - بهمین منصب سرافرازی داشته - مومی الیه به خدا ترسی و دینداری

(مائراامرا) [۸۲۱] (باب النون)

اتصاف داشت - با اسباب امارت مزاجش بتکلف آشنا نبود - در دیشانه زیست می کرد - نوکران همه از خویشان و اقوام او بودند - برادرانه سلوک میکرد - و یک هفته طعام با سپاه می خورد - دیانتش بمرتبه بود که حاصل جاگیر بعد وضع خرج سپاه و ما یحتاج خود آنچه می باید با کاند جمع خرج بے ساخته و پرداخته از فطر اعلیٰ حضرت می گذرانید - و چیز ازان نمی گرفت *

✽ نجابت خان میرزا شجاع ✽

سیومین پسر میرزا شاهرخ والی بدخشان است - بر شادان و ناموری سرآمد برادران خود بود - تولدش در هندوستان شد در عهد جنت مکانی - [اگرچه بعلت کشتن میرزا بدیع الزمان برادر کلان (که آیه قهر و شر مصور بود) با دیگر برادران معاتب و مقید گردید] اما پس ازان بنوازش پادشاهی اختصاص یافته بتقدیم خدمت گزینی و نیکو پرستاری عرصه ترقی و پیش آمد پیمود - در سال سیوم شاهجهانی بخطاب نجابت خانی و منصب در هزاری افتخار اندر خدمت - و بفوجداری سرکار کول مامور گشت - و در سال چهارم باضافه منصب و عنایت نقاره تحصیل بلندنامی نمود - و بفوجداری صوبه ملتان (که در جاگیر یمین الدوله بود) دستوری یافت - پس ازان فوجداری

(باب الذون) [۸۲۲] (مآثر الامرا)

دامن کوه کانگره یافته آن کار را بشایستگی سرانجام داد - و بمنصب سه هزارى دو هزار سوار پایه برتر افراخت - و از فوط دولت خواهی و کار طلبی متعهد مهم سري نگر شد - که یا آن الکه را بتسخیر می آرد - یا پیشکش نمایان از مرزبان آنجا گرفته داخل سرکار میکنم - در هزار سوار کمکی از حضور تعیین گشت *

گرفتند [چون سواران پور و میرتهه بدر متعلق گشت دران ایام راجه سري نگر (که عمده راجهای کوهستان است و ملکی وسیع و کان طلا دارد) در گذشت] زنی باتفاق دوست بیگ مغل (که از وقت راجه دخیل کارها بود) استیلاي تمام گرفت - هرکه باطاعت او سر فرود نمی آورد بپیش می برید - لهذا به نک کتی رنی اشتهار داشت - برخه ادبش کوتاه اندیش به نجابت خان اغرا نمودند که هرگاه میرزا مغل کرداری سابق این ناحیه کیلا گری را (که تعلق بدان راجه داشته) تهانه نشین پادشاهی گردانید - اگر تا حال می بود تمامی این ولایت را بحوزه تسخیر در می آورد - چه زن خواهد بود که در جنب شما عزم تسلط بقدم استکبار پیماید - خان نا تجربه کار را رگ حمیت بحرکت آمده در سال نهم عازم آن ولایت گردید - و پس از تصرف حصون حصینه مثل شیر گدازه (که زمیندار سري نگر در سرحد

(مأثر الامراء) [۸۲۳] (باب النور)

خود بر آب چون اساس گذاشته (و قلعه کانی را (که
سابق بزمیندار سرور تعلق داشت) بدست آورده حواله
زمیندار نمود - و حصار نذور را بر گشود - و قریب هوهزار از
آب گنگ گذشت - هر چند (که رانی آن ولایت پیداده بسیار
فراهم آورده به انسداد دهانه دره ها و معبر کتلها پرداخت -
و تنگنای آب را بگنج و سنگ سدهای استوار بست) خان
قهور نشان بدای مردمی جسارت جبراً و قهراً درآمد نمود -
(چون به سی کروهی سری نگر رسید) آن بومی از دست برد
په در په هراسان گشته از راه گریزی در مقام اطاعت
و انقیاد شده وکیل فرستاده ده لک روپیه پیشکش والا
تقبل نمود - و جهت سرانجام وعده دو هفته در میان
آورد - و بلیمت و اعل بعد یک و نیم ماه همگی یک
لک روپیه عاید ساخت - سردار نا آزموده کار از غرور
فتوحات متواتره آن دفع الوقت را چندان دفع نمیگذاشت -
تا آنکه قامت آشفته بجائ کشید که مردم نامی را جان
بلب رسیده نانی باب نمی رسید - چون مردم کوهی
راه ها مسدود ساخته بودند هر که به آوردن رسد می شتافت
دستخوش تاراج و غارت آنها می شد - (چون کار بجان
و کار باستخوان رسید - و اشقیا هجوم آورده گرد گرفتند)

آن خان نوجوان از خواب غفلت بیدار گشته جز برگشتن
 چاره ندید - ناگزیر کوچ نمود - بوخه غیرت پرستان چنین
 بر آموختن نه پسندیده داد نبرد داده کشته شدند - و
 بیشتر بامید رستگاری پیاده شده منتشر گشتند - اثری
 از آنها پیدا نشد - نجابت خان پا پیاده از قلل جبال (که
 گذر طایر دشوار بود) افتاد و خیزان بعد از بیست روز
 (که باران اشجار سد جوع میکرد) از نواحی سندیل سر
 بر آورد - و در ازای این بے تدبیری چندی بعل منصب
 و جاگیر تادیب یافت - پستر به بحالی منصب اختصاص
 گرفت - و بعد از آن بصوبه دارمی ملتان از تغیر قلیم خان
 سرافرازی اندوخت - و (چون در سال پانزدهم ملک چکنا^(۲)
 از مو و نورپور و تارا گذه و پنهان^(۳) گشایش یافت) آن
 ولایت مفتوحه بدر مفوض گردید - و در سال بیست و
 سیوم پس از معاودت از یساق قندهار بدایه والای
 پنجهرای بر آمد - و پیوسته مصدر کارهای عمده می شد *
 در آخر عهد اعلیٰ حضرت در کمیان شاهزاده (که
 بهم بیجاپور مامور شده بود) انسلاک یافت - در آن هنگام
 (که بطریان عارضه بر مزاج پادشاهی آشوبی هر طرف
 برخاست - و بطلب شاهزاده ولی عهد محمد دارا شکوه

(مائثر الامرا) [۸۲۵] (باب الذون)

امرای که یکی دکن روانه حضور گشتند (۲)
او از مردم پادشاهی کسی در رفاقت شاهزاده محمد
اورنگزیب نماند - چون شاهزاده داعیه انتزاع سلطنت با خود
مصمم ساخت در جمیع امور مشیر غالب بود - بمنصب
هفت هزار و هفت هزار سوار بر نواخته غره جمادی الاولی
سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت پادشاهزاده محمد
سلطان برسم منقلا از اورنگباد راهی ساخت - پس از محاربه
با مهاراجه جسونت [که در هراولی سلطان محمد (۳)
سردار میسر بود] کارنامه تهور و جلالت بظهور آورد [
بانعام لک روپیه و خطاب والای خانخانان بهادر سپه سالار
سرمایه بلند رتبه ای اندر خدمت - اما از انجا (که نجابت خان
سبکدور و جلف دفع بود) ازین رفاقت باد برودت بخود
بهتد ناز سرگرانی به آقا می فروخت - و از بلند پروازی
کافر ماجرائیها می نمود - چون مزاج سلاطین غیور می باشد
[خصوص عالم گیر پادشاه (که با پدر و برادران چه کرد)
نمی خواست که سر زنده در عالم و رنگ درستی بر چهره
کسی باشد] تاب اندازه ای او نیارده بعد از جلوس برای
مفراشکنی او لیونته از ترش وضعی بکار برد - هنگامی (که

(۲) نسخه [ج] عمده ترین - (۳) نسخه [ج] راهی شد - (۴) نسخه

[ج] و چون - (۵) نسخه [ج] لیونته ترش وضعی *

(باب الذین) [۸۴۶] (مآثر الامراء)

بتقریب تعاقب دارا شکوه سواد دهلی مهبط رایت ظفر (آسام
گردید) نجابت خان بنابر لخته وجوه (که همه از
فاهنجاریهای خودش ناشی بود) خانه نشین گشت - خلد مکان
میر ابوالفضل معموری را (که از دیرین خدمتی مورد
عنایت گشته خطاب معمور ^(۲) خانی یافته بود - و با خان مذکور
فیز سلسله اتحاد مستحکم داشت) باصلاح مزاج و گذارش
برخیز پیغام مامور فرمود - میر هر چند به آبیاری مواظ
اخلاص خواست غبار آشوبی (که در عرصه خاطرش ارج
گرفته) فرو نشاند [از بے باکیها بلا تحاشی زبان بناسزا
بجذاب خلافت دراز ساخت - میر بمقتضای ادب و پاس
حق نمک برخاسته راهی شد - آن سودائی (که دماغش
زنبور خانه هزار دیوانگی بود) بملاحظه آن (که میدان
کچه اش گل کند) نیمچه (که بر مسند داشت) از قفای
معمور خان چنان حواله کرد که آن سید مظلوم را در حصه
عدل ساخت - ^(۳) بصدر چنین تقصیر عظیم بعزل منصب و
جاگیر و سلب خطاب عمده (که بابرار گرفته بود) معاتب
گردید - پس از معادلت از ملتان (که باز دهلی مخیم
مرادفات گشت) بوساطت امیر خان برادر شیخ میر

(۲) نسخه [ج] یافته - (۳) چنانکه در جلد سوم صفحه ۵۰۶ در احوال

معمور خان میر ابوالفضل ذکر یافته *

بار یاب ملازمت شد . و در جشن سال سیوم (که تا آن وقت بی یراق بحضور می آمد) بعطای شمشیر نوازش یافت . و در سال پنجم به بحالی منصب پنج هزار بی چهار هزار سوار و خطاب اول ^(۲) دیگر باره آب رفته بجو آمد - و در سال ششم جعفر خان موبه دار مالوه بجهت تفویض وزارت طلب حضور گردید . و نجابت خان بایالت آن مملکت وسیع دستوری یافت . و در آنجا در سال هفتم ردیعت حیات سپرد . در جرأت و مردانگی و تهور و بُردلی یکتای روزگار بود . مردم چیده با خود داشت . شاهزاده محمد ارنگزیم بهادر در وقت عزیمت هندوستان باراده سلطنت مدار جنگ و زد داد وقت اکثر به رای او مفوض داشته *

چون صاحب جمعیت و سپاهی با نقش بود شاهزاده نیز بادی سر حساب بوده از راه تالیف و تزییر سلوک بسیار بجا می آورد . گویند (چون بعد معاربه مهاراجه جسونت شاهزاده بجانب آگره رهگرا گردید) دارا شکوه بترتیب مقدمات مقابله و نبرد همت گماشت . اعلی حضرت فرمود که صواب دید حال آن است که من خود بر آیم . اغلب که کار بجنگ نکشد . چه بیشتر همراهش نوکران سرکار اند . آنها درین صورت راه اطاعت

نخواهند پیمود - و مردم پادشاهی (که همراه شما اند
در حضور من بیشتر تن ده کار خواهند شد - چون این
خبر از نوشتنهای آگه شاهزاده رسید آن خطوط را
گرفته باضطراب بخانه نجابت خان تشویف آورد - و
خواست ازین مقدمه بار اطلاع دهد - نجابت خان عرض
کرد - وقت خواب من است خود هم درین جا آسایش
فرمایند - چنانچه شاهزاده نشسته ماند - خود رفته بعد
قیلوله و برکشیدن بنگ آب معتاد (چون نشه اش رسید
و تر دماغ گشت) بخدمت شاهزاده آمد - و پس از آگهی
گفت حضرت ما شما را صاحب عزم دیده این اراده
کرده ایم و با آقای خود برهم زدیم - الحال شما اختیار دارید -
من یک مرتبه اگر هیجان باشد با جهانگیر خود را بصیف
میزنم - هر چه بادا باد - شاهزاده را تقویت افزود - و به ثبات
عزم او تحسین نمود - برعمران رشید داشت - بعضی درین
محایف مذکور اند *

• نرازش خان میوزا عبه الکافی •

برادر علائی امالت خان و خلیل الله خان میر بخشی
است - گذارش این سلسله در احوال جد ماجدش میر
خلیل الله یزدی بشرح و بسط شایان نگارش پذیرفته - و
(۲)

تتمه (که ناگزیر مقام بود) در ضمن ترجمهٔ برادران مودی
 گردید - بمجموعهٔ مناسبت اینجا بنوک خامه می گذارد - (چون
 مهر خلیل الله یزدی از سرگرائی فرمانروای ایران شاه عباس
 ماضی دل از موطن و مسکن برگرفته دارد هندوستان گردید)
 جنت مکانی قدوم او را گرامی داشته بانواع نوازش و عواطف
 بر نواخت - بعد چندی پسرش میر میران از شاه گریخته
 افغان و خیزان خود را بمایهٔ عنایت جهانگیری رسانیده از
 تابش حوادث روزگار برآسود - دران تفرقه و اضطراب
 پسران خرد سال خود امالت خان و خلیل الله خان را
 نتوانست همراه برداشت - در ایران ماندند - چنانچه
 جنت مکانی بر طبق التماس مشارالیه در باب فرستادن
 پسرانش مصحوب خان عالم (که بسفارت رفته بود) بشاه پیغام
 داد - و آن مرت کیش بچین پیشانی آنها را با خان
 مذکور فرستاد - بالجمعه (چون میر میران را سکونت
 هندوستان دلنشین افتاد از اینجا) که شرافت و نجابت این
 خاندان اظهر من الشمس و عزت و اعتبار این دردمان ابین
 من الامم (صالحه بیگم مهین مبین الدوله آصف خان
 خانخانان را بعقد ازواج او در آورد - از بطن آن عقیقه
 میرزا عبد الکافی و همشیره اش شاهزاده بیگم (که بصف شکن
 پسر میرزا حسن مغوی منسوب گردید) با بعزمهٔ وجود

(باب الذین) [۸۳۰] (مآثر الامراء)

گذاشت - همواره در پیشگاه صاحبقران ثانی بنظر التفات
تربیت یافته - سال نوزدهم بخطاب نوازش خان درجه اعتبار
پیمود - و بتدریج بمنصب دو هزار و پانصدی فرق عزت
برافراخت - در سال سی ام از تغیر میرزا سلطان صفوی
قدر بیکی گردید - در فرمانروائی عالمگیر پادشاه بفرجدارچی
ماند (که از معظم قلاع صوبه مالوه است) (خصمت یافت -
و در سال هشتم همانجا جهان گذران را پدرود نمود *

* نامدار خان *

پسر کلان جمده الملکی جعفر خان است - مادرش
فرزانه بیگم همشیره ممتاز الزمانی بود - سال نوزدهم جلوس
فردوس آشیانی در حین (که پادشاه عزیمت کابل فرمود -
و جعفر خان را بصوبه داری لاهور تعیین کرد) او بمنصب
پانصدی صد سوار کامیاب شد - و سال بیست و سیوم (که
خان مذکور بنظم صوبه دار الخلافه مامور گشت) او از اصل
و اضافه بمنصب هزارچی دویست سوار کامرانی اندوخت -
سال بیست و چهارم (که صوبه داری بهار به پدرش تفویض
یافت) او باضافه پانصدی چهار صد سوار امتیاز پذیرفت -
سال بیست و هشتم از سابق و لاحق به پایه دو هزارچی هزار
سوار برهمگان تفوق جست - سال بیست و نهم بعطای
علم رایت بلند طالعی برافراخت - و سال سی ام بداری غکی

دولت خانۀ خاص از تغییر حیات خان و از امل و اضافه
بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار درجۀ اعتلا
پیدمود . و پس ازان (که سلطان محمد اردنگ زیب بهادر
از دکن آمده متصل بموکر اودا با سلطان دارا شکوه محاربه
دست داد و دارا شکوه فرار گزیده راه لاهور پیش گرفت -
و اکثری از مردم حضور بدلازمت عالمگیری پیدوستند)
او نیز سعادت بار اندرخته بخلاعت عنایت قامت ازادت
آراست *

پس از چندت بکوهک مهاراجه جسونت سنگه بصوب دکن
شتافته مصدر ترددات نمایان گردیده سال هفتم حسب الطلب
بعقبۀ خلافت رسید - سال نهم خزانه را (که سابق از
مستقر الخلافه بدار الخلافه طلب شده بود - و در سال مذکور
فرستادن آن بدانجا مرکوز خاطر پادشاهی شد) مامور گردید -
همدرین سال (که فیما بین پادشاه و شاه عباس ثانی والی
ایران غبار درنگی برخاست - و سلطان معظم با فوجی بطریق
منفلا بصمت کابل تعین گشت) او نیز بعنایت خلعت
و اسب از امل و اضافه بمنصب چار هزار و سه هزار سوار
کام اندوز شده بهمراهی شاهزادۀ مذکور (خصمت پذیرفت -
سال دهم به تفویض فوجداری سرکار مراد آباد و عنایت
خلعت و اسب با ساز طلا شاهد مقصود را در کنار آورد -

(باب النون) [۸۳۲] (مآثر الامور)

و سال سیزدهم بحضور آمده دولت آستانبوس در یافت -
و [چون دران سال پدرش جعفر خان ^(۲) که به سرانجام امور
وزارت می پرداخت (داعی حق را لبیک اجابت گفت] سلطان
محمد اعظم و محمد اکبر جهت ادای مراسم تعزیت برفتن
خانه نامدار خان و کامگار خان مامور شدند - و برای
هر دو کس خلعت خاصه و بوالده آنها توره درخور عزایت
شد - و سلطان محمد اکبر هر دو را از ماتم برداشته بحضور
آوردن - و هر کدام بعطای خنجر مرصع با علاقه مروارید
و انواع نوازش از سوگواری بر آمد - و سال چهاردهم بخدمت

(۲) در [مآثر عالمگیری] چون بیماری جمدة الملك جعفر خان باشنداد و
امداد کشید پادشاه بنده پرور کرم گستر و مرتبه (اولاً جهت عیادت و ثانیاً
جهت تعزیت) بخانه آن عمده مخلصان تشریف فرمودند - بیست و پنجم این
ماه [یعنی ذی الحجه سال سیزدهم سنه ۱۰۸۰] جمدة الملك جهان گذران
را پدرود نمود - بعد از رحلت چنین نوین ارادت آئین خاطر مقدس
نصف و نهم قرین گردید - حکم شد تا سه روز يك صد و بیست قاب طعام
بتعزیت داران رسانند - پادشاهزاده محمد اعظم و محمد اکبر مامور شدند
که بخانه نامدار خان و کامگار خان پسرانش رفته مراسم پرسی بجای
آرند و به نسلی و دلدهی عفت مرتبت فرزانه بیگم والده مرمی الیها
پردازند - و برای هر دو کس خلعت خاصه و بوالده آنها توره درخور حالتش
فرستازند - و پادشاهزاده محمد اکبر هر دو را از ماتم برداشته بحضور
ماطفت ظهور آوردند - هر کدام بعطای خنجر مرصع بعلاقه مروارید و انواع
نوازش و خاطر داری بر اقربان امتیاز یافتند .

(مآثر الامرا) [۸۳۳] (باب الاول)

نظم صوبه اكبر آباد نامزد گشت . سال هفدهم بوجه
مورد عتاب شده به برطرفی منصب و تقرر چهل هزار
روپيه ساليانه در اوبگده انزرا جا گرفت . سال هيچدهم
مشمول عواطف گرديده به بحالی منصب چهار هزارى
در هزار سوار و تقرر صوبه دارى اوده از تغير سادات خان
آب (فته بجو آرد) . و پحتو از انجا تغير شده در حضور بود
تا آنكه در گذشت . مرحمت خان ديندار پسر اوست (كه
سال بيست و پنجم عالمگيري همراه عظيم الشان بجانب اجمير
دستوري يافته) . سال بيست و هشتم به تهايه دارى
گده نمونه مضاف دكن سر بلند گرديد . سال بيست و نهم
(۲)
(۳)
براى رسانيدن خزانه به بيجاپور مامور شد *

* ناصر خان محمد امان *

پسر حسين بيگ خان است - نامبرده در عهد
عالمگيري تعيينات صوبه كابل گرديد - و در انجا ترقي كرده
بخطاب ناصر خان و در ارايل سلطنت بهادر شاه پادشاه
[كه ابراهيم خان صوبه دار كابل شده - و عهده براى
بند و بهمت آنجا چنانچه بايد بگشته در سودهه (كه در
انعام داشت) آمده نشست] صوبه دارى آنجا بنامو خان

(۲) در [مآثر عالمگيري] كره نمونه - (۳) در [مآثر عالمگيري] در ماه
ذی القعدة به تهايه دارى موكل مابين ظفر آباد و حيدر آباد رخصت شد -
و در ماه جمادى الاولى برسانيدن خزانه بيجاپور مامور شد *

(باب الذین) [۸۳۴] (مآثر الامراء)

تقرر یافت . و اواخر سلطنت محمد فرخ سیر غالباً

سنه (۱۱۲۹) هزار و یک صد و بیست و نه هجری

در گذشت - پسرش نصیری خان بجای پدر صوبه دار شد .

و چون مادرش از قوم افغان بود هندو بسمت صوبه داره خوب

کرده سال دوم جلوس فردوس آرامگاه (که نظام الملک

بوزارت مامور شد) فرمان استقلال تعلقه و خطاب پدر بنام

او صادر شد - و در ایامی (که نادر شاه بعزیمت هندوستان

وارد کابل گردید) او در پیشاور بود - چون فوج شاهي

سنه (۱۱۵۱) هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری به پیشاور

رسید جنگی بمیان آمده نامبرده دستگیر شد - و چندسے

نظر بند ماند - بعد رسیدن لاهور نادر شاه از جرایم او

در گذشته بدستور سابق صوبه دار کابل نمود و پس از مراجعت

از شاهجهان آباد نیز بحال داشت - مدتی درانجا گذرانید -

در هنگامه شاه درانی حکومت کابل از وی رفت - نزد

شاه نواز خان میرزا پهلوری آمد - و پستتر بدلهی آمده

در سال (۱۱۶۱) هزار و یک صد و شصت و یک هجری

باتفاق اعتماد الدوله قمرالدین خان بجنگ شاه درانی

شتافت - پس ازان همراه معین الملک به پنجاب رفته چند

محال بطریق سپرد گرفت - چون فیما بین غبار ناخوشی

برخاست باز بدلهی آمد - و در ایام وزارت انتظام الدوله

پیش احمد خان بنگش در فرخ آباد رخت - و بدانچه
توافع میکرد بسربرد داشت - تا آنکه ودیعت حیات سپرد *

* نصیرالدوله صلاحیت جنگ *

مشهور به عبد الرحیم خان برادر مایندری خان فیروز جنگ
است - در عهد خلد مکان بخطاب خانی سر بلند گردیده -
و در عهد خلد منزل بخطاب چین قلیچ خان و تفویض
فوجداری جونپور ناموری اندرخته - پستور برفاقت نظام
الماک آصف جاه بهادر می گذرانید - پس ازان (که بهادر
مزبور از مالوه بصوب دکن گام فراخ برزد) او
همراهی گزیده در جنگ سید دلاور علی خان سردار
التمش بود - و در پیگار عالم علی خان در میمنه جا
داشت - بعد حصول فیروزی و وصول ببلد خجسته بنیاد
سنه (۱۱۳۲) هزار و یصد و سی و دو هجری از اصل و
اضافه بمنصب پنج هزار و پنج هزار سوار و خطاب نصیرالدوله
صلاحیت جنگ چهره عزت بر افروخت - سال دیگر از
تغیر مرحمت خان به صوبه داری برهانپور مامور شده
دستوری یافت - و (چون آصف جاه بهادر بحضور رفته
بعد یافتن خلعت وزارت به تنبیه حیدر قلی خان جانب
احمد آباد تعیین گردید) او حسب الطلب بهادر مزبور از
تعلقه خود شتافته ملحق شد - و پس از انفصال مقدمه

(باب النون) [۸۳۶] (مآثر الامراء)

آنجا برخصمت تعلقه خوشدلي اندوخت . و در محاربه مبارز خان عماد الملک سرداری میسر بنام او قرار گرفت . و بعد در دادن فتح از اصل و اضافه بمنصب هفت هزارى هفت هزار سوار ترقی نمود . و پس از فوت عضد الدوله حسب الطلب آصف جاه رفته به حراست خجسته بنیاد مامور گردید . و نظم برهانپور به حفیظ الدین خان تعلق گرفت . و (چون نوبت دوم بهادر مزبور احرار رفتن حضور بست . و ناصر جنگ شهید را به نیابت خود در خجسته بنیاد گذاشت) مطابق سنه (۱۱۴۸)

هزار و یک صد و چهل و هشت هجری موبداری برهانپور بخان مزبور باز گشت . و بعد آمدن و رفتن نادر شاه (که از بادشاه رخصت شده پای مراجعت بهمت دکن برداشته نزدیک برهانپور رسید) او باستقبال برآمده بملاقات همدیگر انبساط اندوختند . و چون بهادر مزبور بسفر ترهناپلی روی توجه آورد بار دوم او را ضمیمه نظامت برهانپور حارس خجسته بنیاد ساخت . در همان سال مطابق سنه (۱۱۵۶)

هزار و یک صد و پنجاه و شش هجری او رخصت زندگانی بر بهمت . بمیار خلیق و متواضع بود و بهیر و تفنن مالوف . در برهانپور هم مکانی راست نموده . و بیرون خجسته بنیاد در خضری تالاب بنگله موسوم به تماشا منزل

ساخته اوست - قوم مغل بیشتر در سرکار او فیضیاب بودند -
 پسر^۱ داشت مخاطب به مجاهد خان - آصف جاه برو
 بصیار تفقد میکرد - اما او مرد ساده بود - آخرها لباس
 دریشی در بر کرد - و عملة ملک پدر خود و اتعة برهانپور
 مدتی فروخته خورد - معلوم نیست که سر بکجا کشید *

• نظام الملك آصف جاه طاب ثراه •

جد مادری او سعد الله خان وزیر اعظم صاحب قران
 شاهجهان بادشاه است - و جد پدری او عابد خان که
 پدرش عالم شیخ از عظمای اکابر سمرقند و از اهفاد شیخ
 شهاب الدین سهروردی بود - عابد خان در عهد شاهجهان
 وارد هندوستان گردید - و بدولت روشناسی پادشاه و
 خدمت گرینی شاهزاده ادرنگ زیب شرف اندوز گشت - و
 چون شاهزاده را با برادران معاربه پیش آمد درین معارک
 ملتزم رکاب بود - و بعد از سربر آرائی^(۲) بمنصب چهارهزاری
 اختصاص یافت - و در سال چهارم جلوس بخدومت مدارت^(۳)
 کل و بعد ازان بمنصب پنج هزار^(۴) و خطاب قلیچ خان
 افتخار اندوخت - و بعد عزل مدارت شانزدهم جمادی الاخره^(۵)
 سنه (۱۰۹۲) اذنین و تصعین و الف کرت ثانی قامت

(۲) نسخه [ب] بعد سربر آرائی - (۳) نسخه [ب - ج] قلیچ خان
 (۴) در [مآثر عالمگیری] صفحه ۱۸۵ - عابد خان غائبانه بخطاب قلیچ خان
 سرافراز شد - (۵) نسخه [ج] بخلعت مدارت قامت آرامست *

(باب الذون) [۸۲۸] (مآثر الامرا)

بخلمت صدارت آراست - و در محاصره قلعه گلکند

حیدر آباد بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۹۸) ثمان

و تسعین و الف بزخم گوله توپ نقد جان نثار کرد *^(۲)

میر شهاب الدین غازی الدین خان خلف عابد خان

بمراتب علیا صعود نمود - و ترجمه او در حرف الغین گذارش

یافت - نواب نظام الملک آصفجاء خلف نواب غازی الدین

خان - نام اصلی او میر قمر الدین است - و سال میلاد

او سنه (۱۰۸۲) اثنین و ثمانین و الف - در ربیعان شباب

مطرح انظار خلد مکان بود - بمنصب چهار هزاره و خطاب

چین قلیچ خان سرفراز گردید - و در تسخیر قلعه واکنکیره

(۲) در [مآثر المکیری صفحه ۲۸۹] سال سی ام سنه ۱۰۹۸ - اما

درین ستیز و آویز مودانه و جست و خیز متهوران [که قلیچ خان خود را

دران آتش بهار شرربار در حصار همسر چرخ دوار جلوریز رسانیده میخواست

همان وقت بقلمه در آید - و از عهده انزاع بر آید (چون کارکنان قضا و قدر

خواسته بودند چندی ظهور این شگرف کارنامه در عقد تعویق باشد)

گوله زنبورک بشانه خان شجاعت نشان در رسید - گشایش در آهنین صورت

نگرفت - و خان بقوت شجاعت بدائر خویش باز آمده جمده الملک بهیادت

رفت - دران وقت جراحان از شانه آن پیکر شجاعت استخوان ریزها

می چیدند و او باستقامت نشسته بچین جبین با حصار مکالمت داشت

و بدست دیگر قهوه می خورد و می گفت بخیه دوز خوبی بدیست آمده - (انتهى)

چنانکه در جلد ثالث صفحه ۱۲۳ در حرف قاف گذشت *

مصدر ترددات نمایان گردیده باضافهٔ هزاری بمذنب پنجهزاري
 عروج نمود - و بعد رحلت خلد مکان در تنازع شاهزاده‌ها
 سرشته احتیاط بدست آورده ملتزم هیچ طرف نگردید - و
 چون شاه عالم سربور سلطنت آراست بخطاب خاندوران
 بهادر و صوبه داری اوده با فوجداری لکهنو (که دران
 وقت فوجدار آنجا از حضور علحده مقرر می شد) ممتاز
 گردید - علامه مرحوم میر عبد الجلیل بلگرامی تاریخ خطاب
 او همین خاندوران بهادر یافت - نواب نظام الملک بکمتر
 فرمت بذابر گرمی بازار امرای جدید و کسان امرای
 قدیم از نوکری استعفا کرده بدار الخلافه شاهجهان آباد آمد -
 و لباس درویشان پوشیده خانه نشین گشت - بعد رحلت
 شاه عالم (چون نوبت سلطنت چند روزه به محمد معز الدین
 رسید) بعنایت اهل منصب و خطاب سابق نواخت - و چون
 محمد فرخ سیر بر تخت خلافت برآمد بخطاب نظام الملک
 بهادر فتح جنگ و منصب هفت هزاری مباهی ساخت -
 و بنظم دکن مامور فرمود - و (چون ایالت دکن بامیر الامرا
 سید حسین علی خان قرار گرفت - و نواب بدایه سربور
 خلافت شتافت) حکومت مراد آباد بوی تفویض یافت - و
 (۴)

(۲) در نسخه [ج] حرف [وار] نیست - (۳) یعنی سنه هزار و یکصد و

بیست و چهار (۴) نسخه [ج] حکومت مراد آباد تفویض یافت *

(چون امیرالامرا از دکن بدار الخلافه معاودت نمود - و محمد فرخ سیر را زل کرده پادشاه نو را بر تخت نشاند) حکومت مالوه بنواب نظام الملک مقرر ساخت - نواب نظام الملک بمالوه آمد و بوی نفاق از امرای پای تخت استشمام نموده در سال دوم محمد شاهي مطابق سنه (۱۱۳۲) اثنین و ثلثین و مائه و الف متوجه دکن گردید - و غره رجب عبور دریای نربدا نموده قلعه آسیر را از طالب خان و شهر برهانپور را از محمد انور خان برهانپوری بصلح بدست آورد - امیرالامرا لشکر جراره بسودارجی سید دلار خان بتعاقب فرستاد - نواب بطریق (جمع القهقري بمقابله شدافت - در موضع حسن پور سرکار هندیه سیزدهم شعبان سال مذکور تلاقی فریقین دست داد - سید دلار خان بقتل رسید - و نواب قرین بفتح و نصرت بدار السور برهانپور عود فرمود - و هنوز زخم جراحت (سیدگان التیام نیافته بود که سید

(۲) در [تاریخ مظفری] حاصل بیان اواسط ماه شعبان المعظم سال دوم جلوس دلار علی خان با فوج شایسته خود را به چهارده گروهی برهانپور رسانیده متصل موضع حسن پور سرکار هندیه رایت افراخت - و از انطرف محمد غیاث خان را با دیگر از سرداران شجاعت نشان و توپخانه آتش نشان فتح جنگ بطریق مرادل روانه ساخت - و خود برفاقت عوض خان و رنبا مرهه و بعضی دیگر بهادران از برهانپور بر آمده بمقابلت قلیل (که بر وقت بمحمد غیاث خان توازد رسیده) قرارگاه خود مقرر ساخت - دلار علی خان بعد جنگ صعب از پا در آمده - و بسیاری از سرداران و مرهه بکای هلاک افتادند *

عالم علي خان برادر زاده امير الامرا نایب دکن بتدارک
 کمر بست . و از خجسته بنیاد ادرنگ آباد جلوریز جانب
 برهانپور شدافت . و ششم شوال سال مسطور در نواحی بالاپور
 از توابع صوبه برار جنگی صعب (۲) و دکان - عالم علي خان (۳) از فرط
 تهور پای جلالت افشوده خون خود را بے احتیاط ریخت .
 نواب مظفر و منصور داخل ادرنگباد گردید . (چون قلم
 تقدیر بر زوال دولت سادات باره رفتد بود) اعتماد الدوله
 محمد امین خان شخصه را مقرر کرد تا امیر الامرا را
 در این سواری پالکی بخنجر دغا کشت . و این حادثه
 ششم ذی الحجه سال مذکور در منزل توره واقع شد .
 قطب الملک برادر امیر الامرا بوصول این خبر وحشت افزا
 یکی از شاهزاده را از قلعه دار الخلافه بر آورده بسلطنت

(۲) در [تاریخ مظفری] و نزدیک قصبه بالاپور مکان مصاف قرار یافت . و
 عالم علي خان پنجم ماه شوال سال دوم از جلوس والا بترتیب افواج پرداخته
 بهراولیه متهور خان و همراهی غالب خان پسر رستم خان دکنی و عمر خان
 پنی مم داؤد خان و بسیاری دیگر از بهادران دکن و باره و دوهزار پیاده
 کونالکی و فیلان مست جنگی و توپخانه شایسته مستعد محاربه گردید
 (۳) نسخه [ج] سید عالم علیخان - (۴) آخرکار عالم علیخان در کمال
 شجاعت بانورده فیل سوار در مضمار نبرد گشته شدند و منکراهی مله
 مرهله زخمدار شده با چند مرهله دیگر دستگیر شد . و فیلان و خیمه و
 توپخانه و کل گارخانجات بضبط نظام الملک فوج جنگ در آمد . (۵) نسخه
 [ب] همین - (۶) نسخه [ب] و غا .

(باب الذون) [۸۴۲] (مآثر الامراء)

برداشت - و فوجی فراهم آورده بمقابله شتافت - و بعد
معارفه دستگیر گردید - و چون نواب نظام الملک بنظم ممالک
دکن اشتغال داشت وزارت بر محمد امین خان قرار گرفت -
محمد امین خان پسر خواجه بهاء الدین است - که برادر نواب
عابد خان مذکور و قاضی بلده سمرقند بود - محمد امین خان
از عهد محمد فرخ سیر بخشگیری درم بالاستقلال داشت -
و بطریق (که تحریر یافت) بدایه وزارت اعلی مرتقی
گشت - اما بعد وزارت اجل فرصت ندان - و در ایام
معدود در گذشت - نواب نظام الملک خود را از دکن
به دار الخلافه رسانیده خلعت وزارت پوشید - و خواست
که قوائد خاد مکانی (که متروک شده بود) بتازگی
رواج دهد - امرای خلیع العذار این را مخل مقاصد خود
پنداشته مزاج پادشاه را نوعی منحرف ساختند - در همان ایام
مطابق سنه (۱۱۳۵) خمس و ثلثین و مائة و الف آثار بغی
از نامه حال هیدر قلی خان ناظم گجرات هویدا گشت -
نواب بتادیب او مقرر گردید - و باین تقریب امرا نواب را
از حضور بر آوردند - چون نواب بمنزل جهانبوه قریب^(۲)
گجرات رسید هیدر قلی خان (که بازاده جنگ معافیه
طبی کرده بود) تاب مقاومت در خود ندیده خود را

(۲) در [تاریخ مظفری] جهالوه .

(مآثر الامراء) [۸۴۳] (باب النون)

(۲) دیوانه قرار داد . نواب بدار الخلافه عطف عذر نمود .

و در جلدوی این خدمت موبه داری فالوه و کجرات ضمیمه

حکومت دکن و وزارت مقرر گردید . اما از نفاق امرا

غبار خاطر ها افزونی گرفت . - در سنه (۱۱۲۶) ست

و ثلثین و مائه و الف حکومت تمام ملک دکن از تغیر

نواب مبارز خان (که از سالها ناظم حیدر آباد بود) مفوض

گشت . و ملال پنهانی بدرجه اعلان رسید . نواب مخالفت

هوای دار الخلافه با مزاج خود و موافقت هوای مراد آباد

(که پیشتر بحکومت آنجا پرداخته بود) بهانه ساخته از

پادشاه رخصت مراد آباد گرفت . و چند منزل طی کرده

جلو عزم جانب دکن صرف ساخت . و پاشنه کوب خود را

بدکن رسانید . مبارز خان بمقابله پیش آمد . در سوان

شکرکهره (۳) شصت کره از اورنگ آباد فریقین بهم رسیدند .

بیست و سیوم محرم سنه (۱۱۳۷) سبع و ثلثین و مائه و

الف جنگ عظیم واقع شد . مبارز خان بقتل رسید . و

مدالک دکن مجموع بنواب مسلم گشت . بعد ازین پادشاه

باستمال نواب کوشید . و همیشه با ارسال فرامین عنایات و

بذل انعامات مخصوص می ساخت . و درین ایام بخطاب

(۲) چنانکه در جلد سیوم صفحه ۷۵۰ در ترجمه معز الدوله حیدرقلی

خان مذکور شده . (۳) نسخه [ج] مکرر کهره - و در [بعضی نسخه]

مکرر کهره *

(باب النون) [۸۴۴] (مآثر الامرا)

آصف جاه بلند آوازه گردید و در سنه (۱۱۵۰) خمسين و
مائه و الف پادشاه بمبالغه تمام نواب را طالب حضور نمود -
نواب خلف الصدق خود نظام الدوله ناصر جنگ بهادر را
نایب دکن مقرر ساخته خود بدار الخلافه شتافت - و شرف
ملازمت پادشاه در یافت - فضل علي خان تاریخ قدوم
چنین در سلک نظم کشید * قطعه *

* صد شکر که ذات دین پناهی آمد *

* رونق ده ملک پادشاهی آمد *

* تاریخ رسیدنش بکوشم هائف *

* گفت آیت رحمت الهی آمد *

نواب هزار روپیه نقد و اسب با ساز نقره در وجه مله
عزایت نمود - و بعد دو ماه از وصول دهلی پادشاه
نواب را برای تنبیه مرهته دکن رخصت فرمود - نواب
چون به اکبر آباد رسید از بعض وجوه شارع متعارف جنوبی
گذاشته سمت شرقی روانه گردید - و بر سر اناده و
مکنپور مرور نموده زیر کالپی دریای جهنم را عبور فرمود -
و از انجا رو بجذب کرد - و بملک مالوه در آمد - و بعد
طی منازل بشهر بهوپال از توابع صوبه مالوه رسید - و فوج
مرهته از دکن استقبال کرد - در ماه رمضان سال مضطرب
جنگ های معرب در سواد بهوپال رافع شد - چون آمد

آمد نادر شاه گرم بود نواب مصالحه را صلاح وقت دیده
 بدار الخلافه رجعت نمود - چون نادر شاه استیلا یافت - و
 گذشت آنچه گذشت نواب را نسبت سایر امرا فراوان
 رعایت و مدارا می کرد - (چون امیر الامرا خان درازان در
 جنگ نادر شاهي جانفشانی نمود) پیش از استیلاء نادر شاه
 منصب امیر الامرائی ضمیمه مراتب دیگر بنواب مقرر گشت -
 و بعد رفتن نادر شاه بحال ماند - و در سنه (۱۱۵۳) ثلث
 و خمسين و مائه و الف نواب از پادشاه رخصت دکن
 گرفت - و قطع مسافت نموده پرتو قدوم بر سوان برهانپور
 افکند - مغویان نواب نظام الدوله ناصر جنگ را برین آوردند
 که سد راه باید شد - اکثر سرداران و افواج دکن نخست
 عهد اتفاق بستند - آخر نظر به نمک خوارگی نواب اصفجاه
 در اقدام حرب تقاعد نمودند - نظام الدوله ^(۲) رنگ فوج مشاهده
 کرده در روضه شاه بهمان الدین غریب گوشه عزلت گرفت -
 (چون ایات آصف جاه بعد تنظیم و تنسیق ملک و
 نصب حکام جدید ارایل موسم برشکال قریب به اوزنگا بان
 رسید) نواب نظام الدوله باندیشه آن (که مبادا آویزش
 رو دهد) از روضه بقلعه ملهیدر رفت - نواب آصف جاه
 موافق قاعده مستمره در موسم برشکال افواج را باطمان و

(۲) نسخه [ج] نواب نظام الدوله *

(باب الذون) [۸۴۶] (مآثر الامرا)

(۲)

چراگاه رخصت فرمود . و خوریده در اورنگ آباد نشست *

[چون شیطان لعین راهزن بنی آدم است . تا بعد

(که نتایج انبیا را بزور تسویلات از راه می برد) و بمعارضه

تَالله إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ گستاخ می سازد] نواب

نظام الدوله بتحریرک راقعه طلبان اراده اورنگ آباد مصمم

ساخت . و قریب هفت هزار سوار فراهم آورده بایلغار قریب

اورنگ آباد رسید . نواب آصف جاه با هر قدر مردم (که حاضر

بودند) و توپخانه در سواد شهر جانب عیدگاه بمدافعه قیام

نمود . بیستم جمادی الاولی سنه (۱۱۵۴) اربع و خمسين

مائة و الف وقت شام جنگ قایم شد . از کثرت توپخانه

آصف جاهي و ظلمت شام و تنگی وقت فوج طرف ثانی

از هم پاشید . نواب نظام الدوله فیل را تاخته با معدود

خود را قریب فیل نواب آصف جاه رسانید . و زخمی شده در

دست پدر دلاکهر افتاد . نواب آصفجاه در سنه (۱۱۵۶)

ست و خمسين و مائة و الف کمر عزم به تسخیر ملک

کرناتک بر بست . و بعد وصول آن دیار اذل قلعه ترچاپلی را

(که در دست مرهته بود) محاصره کرده مفتوح ساخت . و

بعد ازان ملک آرکات را از قوم نوائت (که از مدعی آن

الکه را در تصرف داشتند) انتزاع نمود . و حکومت آنجا

(مآثر الامراء) [۸۴۷] (باب الذون)

به انور الدین خان شہامت جنگ گویا موٹی از جانب خود
مقرر فرموده در سنه (۱۱۵۷) سبع و خمسین و مائتہ
و الف به خجستہ بنیاد مراجعت کرد - و در سنه (۱۱۵۹)
نسع و خمسین و مائتہ و الف قلعة بالکنده از توابع
حیدر آباد (کہ در دست بعض آمرای دکن بود) بعد
محاصره در فرمت کم مفتوح ساخت - و در سنه (۱۱۶۱)
احدی و ستین و مائتہ و الف خبر آمد آمد احمد خان
ابدالی از جانب کابل به شاہجہان آباد گرم شد - نواب
به اقتضای مصلحت ملکی از اورنگا آباد بسمت برہانپور
فہضت فرمود - در برہانپور خبر رسید کہ احمد شاہ ظفر
یافت - و احمد خان ابدالی شکست خورده راہ کابل گرفت *
نواب آہ فجاہ را درین ایام مرضہ شدید عارض شد -
بہمان حالت بیست و ہفتم جمادی الاولی خیمہ جانب
اورنگا آباد بر آورد - از استیلای مرض در سواد شہر برہانپور
زیر خیمہ وقفہ کرد - و بیماری روز بروز قوت میگرفت - تا آنکہ
چہارم جمادی الآخرہ وقت عصر سنه (۱۱۶۱) احدی و ستین
و مائتہ و الف رایت بہاک جاودانی بر افراخت - وقت
بر داشتن نعش غروب از خلق برخاست - کہ زمین ر
زمان در لوزہ در آمد - امرای عظام جنازہ اش را درش بدرش
ہمیدانے رسانیدند - و نماز ادا کردہ بروئے شاہ برہان الدین

(باب الذون) [۸۴۸] (مآثر الامراء)

غریب قدس سره درانه ساختند - و پایان مرقد شیخ مایل
قبله بخاک سپردند - متوجه بهشت ^(۲) تاریخ رحلت او سمت -
که میر غلام علی آزاد یافته *

* نظام الدوله بهادر فاصر جنگ شهید *

* رحمه الله تعالی *

امیر بود دین پرور عدالت گستر غیور صاحب عزم
صف آرای بزم و رزم - در اجرای احکام شریعت غرا جهد
دانی می نمود - و در فریاد سعی عاجزانان بے دست و پا
توجه تام می فرمود - در فصاحت تقریر و ادراک لطایف
سخن کوس یکتائی میخواست - و بذکر سوانح سالفه سلاطین
اولوالعزم گوش مستمعان را لبریز درر غرر می ساخت -
پایه مشق سخن را به تتبع میرزا صایب بجائے رسانیده بود
که موشگافان دقائق معانی و رموز یابان لطائف سخن دانی
نمی توانستند راه بفرق تحقیق و تقلید گشود - از مبادی
سن شعور بمقتضای علو همت و فرط شجاعت هوای تسخیر
ممالک عظیمه در سر داشت - نواب آصف جاه در سده
(۱۱۵۰) خمسین و مائت و الف حسب الطاب محمد شاه
پادشاه بدار الخلافه دهلی شتافت - و رتق و فتق موبجات
دکن بر سبیل نیابت به پسر والا کهر تفویض نمود - نواب

(۲) یعنی سده هزار و یکصد و شصت و یک *

نظام الدوله در تنظيم و تنهيق امور مملكت و امنيت
 بلاد و امصار و رفاه و فلاح عامه خلایق تدابیر مایه
 و مساعی جمیله بظهور آورد - و به بذل انعامات و عطای
 مناصب و خطابات و جاگیرات رضیع و شریف منتسبان
 دولت عظمی را مورد نوازش ساخت - و غنیم مرهقه را
 (که در دکن تسلط بهم رسانیده صوبه مالوه را بتصرف
 در آورده - و تا حوالی دهلی (۲) زیر زبر ساخته) گوشمال
 واقعی داد - و عرصه دکن را از ترکتاز حوادث محفوظ
 و مصئون داشت - و چون نواب امفجاء از دار الخلافه دهلی
 الیه توجه بدکن برافراخت مغویان نواب نظام الدوله را
 بر سر مخالفت آوردند - و محاربه بوقوع آمد - نوبه
 (که در ترجمه نظام الملک گذارش یافت) (۳) در سنه
 (۱۱۵۵) خمس و خمسین و مائه و الف نواب امفجاء
 فرزند گرامی را از عتاب برآورد - و در سنه (۱۱۵۸)
 ثمان و خمسین و مائه و الف در حیدرآباد از را مورد
 نوازش فرمود - و صوبه دارمی اورنگاباد تفویض نموده رخصت
 آن بلده ساخت - و در سنه (۱۱۵۹) تسع و خمسین
 و مائه و الف نواب امفجاء از حیدرآباد به دهارور رسیده

(۲) نسخه [چ] ، اخذه بودند - (۳) كما تقدم ذكره آنفا في ترجمه نواب
 نظام الملک - صفحه ۸۴۹ .

بهر را از اوزنگاباد نزد خود طلبید - نواب نظام الدوله
خود را بحضور رسانید - و پدر و بهر بذایر مصلحت ملکی
جانب واکتیره خرامش نمودند - از آنجا نواب آصف‌جاه
بهر را بطرف میسور رخصت فرمود - که از راجه میسور^(۲)
پیشکش بدست آورد - و خود به اوزنگاباد مراجعت نمود -
نواب شهید بعد وصول سری رنگ پتن (که دار الاماره راجه
میسور است) تحصیل پیشکش نموده خود را پیش پدر
به اوزنگاباد رسانید - و عنقریب پدر و بهر جانب دار
المرور برهانپور خواهمیدند - نواب آصف‌جاه متوجه دارالمرور
شد - نواب نظام الدوله برآسه مهذب ایالت دکن را
زیب و زینت بخشید - و از برهانپور بصوب اوزنگاباد
(که مقر خلافت دکن است) متوجه گشت - و ایام
برشکال را در آنجا بهر برد *

درین اثنا احمد شاه فرمان داری هندوستان بجهت
اصلاح امور سلطنتی (که بسبب نزاع و نفاق اعیان حضور
منجر بفساد عظیم شده بود) شقه طلب^(۳) بخط خاص
نوشت - نواب بادصف موانع و مفاسد دکن و وسواس
بغی هدایت محی الدین خان دخترزاده نواب آصف‌جاه
(که از عهد آصف‌جاه به حکومت رایپور^(۴) و ادونی

(۲) نسخه [۱] راجه میسوریه - (۳) در نسخه [ب] لفظ [طلب] نیست -

(۴) نسخه [ج] رایپور *

می پرداخت (بمحض امتثال حکم ظل الهی و اصلاح کارهای پادشاهی با فوج گران و توپخانه فراوان عازم هندوستان شد . و تا دریای نرېدا جلوریز خود را رسانید . درین ضمن شقه دستخط خاص پادشاه ناسخ عزیمت حضور ورود نمود . و اخبار سرکشی و بی اعتدالی هدایت محی الدین خان نیز بر سبیل تواتر رسید . لهذا مراجعت به اورنگباد نموده موسم برشکال درانجا گذرانید . درین فرصت حسین دوست خان عرف چندا از رؤسای نوایت آرکات به هدایت محی الدین خان پیوسته او را بگرفتن آرکات تحریر نمود . هدایت محی الدین خان در بآرکات آرد . و درانجا جم غفیر از فرنگیان فراسیس ساکن بنذر پهلپوری بوساطت چندا با فوج هدایت محی الدین خان ملحق شدند . و باتفاق بر سر انور الدین خان گویا موئی (که از وقت نواب آصف جاه ناظم آرکات بود . و در عمل ناصر جنگ به خطاب شہامت جنگ مخاطب گشته) رفتند . شازدهم شعبان سنه (۱۱۶۲) اثنین و ستین و مائے و الف معرکه قتال آراسته شد . بحسب تقدیر شہامت جنگ درجه

شہادت یافت *

(۲) نسخه [ب] ناسخ عزیمت ورود نموده . (۳) نسخه [۱] درانجا .

(۴) نسخه [ب] جم غفیر . (۵) نسخه [ج] انور الدین خان

شہامت جنگ گویا موئی *

مخفی نماند که تا این وقت نصاری فراسیس و انگریز
در بندر بودند - و پا از حد خود بیرون نمی گذاشتند -
هدایت محی الدین خان اینها^(۲) را رفیق خود کرده جری
ساخت - شهادت نواب نظام الدوله هم (که بیانش عنقریب
می آید) باعانت فراسیس واقع شد - و بعد ازین
نصاری سخت غرور و جرأت بهم رسانیدند - و جرأت های
فراسیس دیده نصاری انگریز هم بحرکت آمدند - و مالک
آرکات بعضی را فراسیس و بعضی را انگریز گرفت - و نیز
انگریز با ناظم بنگاله پرخاش برانگیخت - و جنگیده بنگاله را
بتصرف در آورد - و بندر هورت و کناییت^(۳) را گرفت - پس
بنای تسلط نصاری ابتدا طرح کرده هدایت محی الدین
خان امین *

القصة نواب نظام الدوله بمجرد وصول خبر شهادت
شهامت جنگ در مدد گرد آردی افواج و اجتماع سرداران
نامی دکن و افزونی مصالح حرب گشته با هفتاد هزار سوار
جرار و توپخانه بی شمار و یک لک پیاده بعزم تنبیه باغیان
لجای عزیمت افراخت - و تا بندر بهاچوری (که پانصد کرده
جریبی از خجسته بنیاد مضافت دارد) پاشنه کوب رسیده

(۲) نسخه [ب] آنها را رفیق خود کرده اعتضاد ساخت م (۳) نسخه [ج]

مف آرای میدان نبود گردید - بیست و ششم (بیع الآخر سنه
(۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائة و الف تا سه پاس کامل
آتشخانه فرنگ سرگرم اشتعال بود - آخر کار بیست و
هفتم منه فرنگیان از رمب و مهابت محمدیان (و بهزیمت
آوردند - و هدایت محی الدین خان زنده بگیر آمد - نواب
بهکم - لَا تُثْرِبُ عَلَیْکُمُ الْیَوْمَ - هدایت محی الدین خان را
زنده نگاه داشت - و مصاحبان و لشکریان او را قاطبه از جان
و مال امان بخشید - درکت خواهان هر چند در پیشگاه نواب
بدلایل قاطعه ثابت کردند (که بقای هدایت محی الدین
خان موجب هیجان ماده فتنه است) او را از میان باید
برداشت - نواب ترحم را کار فرموده هرگز بقتل راضی نشد -
و محفوظ نگاهداشته مردم برای تقدیم لوازم خدمت تعیین
ساخت - نا اصفان قدر این نعمت غیر متوقب نشناختند -
و بفرمای کُلِّ یَعْمَلْ عَلَی شَاکِلَتِهِ - احسان جان بخشی بر
طاق نسیان گذاشته پنهان کمر بدخواهی چست بستند -
و فرنگیان بارصف شکست فاحش هنوز مصدر انواع شورش
و خیره سوری گردیدند - و بضرورت قلع (پشته) فساد آنها
توقف دران سرزمین راجع دانسته متوجه ارتکاب شد - و

(۲) نسخه [ب] دستگیر شد - (۳) نسخه [ب] ابقای - (۴) در نسخه

[ج] ایضا - و در نسخه [ب] خود این لفظ نیست *

(باب الفون) [۸۵۴] (مآثر الامرا)

فوج بمداغه آن گروه باطل یزده تعیین نمود - از بیدنگی
قضا و قدر چشم زخمی بفوج اسلام رسید - ر قلعه
نصرت کذهه چنجهی^(۲) (که پای تخت الکة کرناٹک است)
بتصرف فراسیس رفت - نواب از کمال غیرت و حمیت
دین متین و مراعات رسم و آئین مالک داری [که تدارک
هر امری باید فوراً بظهور رسیده عبرت افزای متمدنان
کرد) باردمف شدت برشکال و مشاهده طوفان نوح
و صعوبت عبور و مرور و انقطاع رسد غله [خود بدولت
متوجه تنبیه کفره فجیره گشت - و یازدهم شوال سنه (۱۱۶۳)
ثلث و ستین و مائة و الف از آرکات کوچ فرمود - و
مقدم ماه مذکور باشاره درویش از جمیع منہیات توبه
کرد - و تانفس واپسین برحالت توبه ماند *

ازانجا^(۴) (که فلک شعبده باز در هر جزو زمان نقشه تازه
بر روی کار می آرد) سرداران افغانه کرناٹک (که درین بهاق
ملازم رکاب بودند) بارصف شمول عنایات و انواع رعایات و
حقوق پرورش مطلقاً پاس نمک خوارگی ولی نعمت نداشته و
از زهر و غضب منتقم حقیقی نیندیشیده بطمع ملک و مال
باطناً بافرنگیان بیدین متفق و یکدل شدند - و جمعی از

(۲) نسخه [ج] چنجهی - (۳) نسخه [ب] توبه کرده تانفس واپسین

الخ - (۴) نسخه [ب] در هر چرخ زدن *

کافر نعمتان دیگر را هم ضمیمه ادبار خود ساختند . و جواسیس
خود - فرستاده فرنگیان را (که زیر قلعه چنگی اجتماعی
داشتند) بقصد شبخون طلبیدند . شب هفدهم محرم
بحساب تخریم سنه (۱۱۹۴) اربع و ستین و مائه
و الف آخر شب رسیده یکایک جنگ انداختند . اگر افغانه
بتقویت نصاری نمی پرداختند آن جماعه (که شرمه
قابل بودند) قدرت نداشتند که در بلشکر آرند . هر چند
بعضی دولتم خواهان پیش ازین بنواب رسانیدند که افغانه^(۲)
بر سر غدر اند از کمال مفای طینت اعتبار نکرد . که من
با ایشان چه بد کرده ام . تا بعدی (که در وقت جنگ
فیل را جانب افغانه راند) که باثفاق اینها فرنگیان را
باید برداشت . همین که فیل نواب قریب فیل همت خان
سردار افغانه رسید نواب تواضعاً پیش از مجرای او دست
بسر گذاشت . از آن طرف آداب مجرا بعمل نیامد . چون
صبح هنوز خوب ندمیده بود نواب گمان کرد که مرا
نشناخته اند . اندک خود را عمارتی بلندتر ساخت . در همان
فرصت همت خان و شخصی (که در خواستی او نشسته بود)
تفنگها معاً سر دادند . هر دو تیر و تفنگ بصیغه نواب

(باب النون) [۸۵۶] (مآثر الامراء)

رسید و کار آخر شد . - ^(۲)افاغنه سر نواب را بریده بر نوک
نیزه کردند . - و سلوک [که امت در ماه محرم با امام
الشهدا (^(۳)رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) کرده بودند] نوکران نواب با نواب
کردند . - ^(۴)إِنَّا لِلَّهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ - مردم لشکر آخر (رز
سرا با تن ملحق ساختند . و تابوت را روانه خجسته بنیان
نمودند . - و پائین مرقد شاه برهان الدین غریب نزد نواب
آمف جاه زیر خاک سپردند . - شهادت نواب قریب قلعه
چنجی بماصله بیست کوه از پهلچری رافع شد . - ^(۵)میر غلام
علی آزاد گوید *

* نواب عدل گستر عالی جناب رفت *

* فرصت ندان تیغ حوادث شتاب رفت *

* در هفدهم ز ماه محرم شهید شد *

* تاریخ گفت نوحه گری آفتاب رفت *

دران شب (که آبستن صبح قیامت بود) وقت دستار

بستن آئینه طلبد - و بدستار بستن مشغول شد . دران

حال با عکس خود مکرر خطاب کرد . - که ای میر احمد

خدا حافظ تست - (نام اصلی او میر احمد است) . وقت

سوار شدن با وصف آنکه وضو داشت تجدید وضو نمود . -

(۲) نسخه [ج] افاغنه ملاعنه نمک حرام سر نواب را ^(۳)البح - (۳) نسخه

[ب] علیه الصلوة والسلام - (۴) یعنی سده هزار و یک صد و شصت و چهار *

(مآثر الاموا) . [۸۵۷] (باب الذون)

و درگاه نماز ادا کرد - و سبكه گردانان و ادعيه خوانان بر
فيل سوار شد - و معمول نواب بود كه در محاربات از سر
تا پا آهن مي پوشيد - دران شب جز جامه يك تهی
هيچ نپوشيد - و بهمين حالت بمرتبه اعلاي شهادت فايز
گرديد ^(۲) - نواب شهيد ذكاء طبع و سرعت اندیشه بدرجه
كمال داشت - و در امكه غزل طولاني ^(۳) آبدار بنظم
مي آورد - اين چند بيت از در خزانه حافظه موجود بود

* شعر *

* کدام گل بچمن گوشه نقاب شکست *

* كه شبم آئینه بر روی آفتاب شکست *

* وله *

* ای دل ز زلف یار مدد می توان گرفت *

* سر رشته ها ز عمر ابد ^(۴) می توان گرفت *

* گر بیدخود بمیکده فال سفر زند *

* از چشم مصمت یار بلد می توان گرفت *

* وله *

* ای شوخ هوایی مغبک تیرنگه را *

* این نازک بیداد بکار جگر کن *

(۲) نسخه [ج] فايز شد - (۳) در نسخه [ج] لفظ [آبدار] نیست -

(۴) نسخه [پ - ج] سر رشته ز عمر ابد *

* و له *

* مرنجـان خاطر جانان مزاج نازک دارم *

(۲)
* تو گر از حسن مغروري من از عشق تو مغرورم *

* و له *

* از گل گوشه دستار بخود ميلرزد *

* قد از تازه نهاله سمت که من ميدانم *

بعد شهادت نواب نظام الدوله افغانه و نصاری هدایت
محي الدين خان را بهر داري بر داشتند - و افغانه در جلدی
این حرکت قلاع و ملک بسیار از هدایت محي الدين
خان نوشته گرفتند - هدایت محي الدين خان با افغانه
به پهلچري رفت - و کپتان يعنی حاکم را ملاقات کرد -
(۳)
و جمعی از سپاه نصاری همراه گرفته عازم حیدر آباد شد -
و بر سر آرکات عبور نموده در ملک افغانه در آمد - قضا و
قدر اسباب انتقام نواب نظام الدوله آماده ساخت - و در
دل هدایت محي الدين خان و افغانه غبار نفاق برانگیخت -
روزى (که در سرزمین لکريت بلي مخيم شد) ناخوشی
(۴)
طرفین باعلان رسید - و عماید پورخاش شد - از یک طرف
هدایت محي الدين خان و نصاری و از طرف دیگر افغانه

(۲) نسخه [ب] معذورم - (۳) نسخه [ج] حاکم آنجا را - (۴) نسخه

[ب] لکريت بلي *

مستعد شده صف آرای قتال گردیدند - همت خان و دیگر سرداران افغانه بقتل رسیدند - و کار هدایت محی الدین خان نیز بوزم تیرے (که در حدقه چشم رسید) آخر شد - اعیان لشکر نواب ملابت جنگ بن نواب آصف جاه را سردار ساختند - و سر همت خان و دیگر سرداران افغانه را بر نوک نیزه کرده شادیانه نواخته داخل خیام گردیدند - و این سانحه هفدهم ربیع الاول سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه و الف واقع شد - خون نواب شهید طرّفه بگیرا افتاد - و کسانی (که با نواب شهید بدعا پیش آمدند) همه بهزرا رسیدند - و بعد شصت و نوز این همه فائلان در آن واحد مقتول گردیدند *

* شعر *

* دیدی که خون ناحق پررانه شمع را *

* چندان امان نداد که شب را سحر کند *

لر اتفاقات آنکه در روزه (که این جنگ واقع شد)

یعنی هفدهم ربیع الاول فرصت دفن مقتولان نشد - هرزدهم آنها را از معرکه برداشته در صحرای لق و دق مسکن و حوش و سباع روزانه دفن ساختند - و تابوت نواب نظام الدوله در همین تاریخ هرزدهم بر روضه مقدسه رسید - و بعد شام در جراز از لید الله مدفون گردید : سُبْحَانَ اللَّهِ نواب اول

(باب النج) [۸۶۰] (مآثر الامرا)

قاتلان خود را زیر زمین فرستاد و بعد ازان خود در کنار زمین آسود - فَأَعْتَبِرُوا يَا أُولَى الْأَبْصَارِ^(۲) و هر جا در اثنای راه تابوت او را گذاشته اند مردم مکانی ترتیب داده زیارت می کنند . و نیازها می گذرانند *

از جمله سرداران افغانه (که با نواب شهید طریق دغا پیمودند) عهد المجید خان است - که جدش عبد الکرم میانه از عمده امرای سلاطین بیجاپور بود - و ارلاد او تا حال بحکومت بنگاپور و غیره از توابع کرناٹک می پردازند - عبد المجید خان پسر خود بهلول خان را به اتالیقی نصیب یادر خان در رکاب نواب فرستاد - اما باطناً پسر خود و دیگر سرداران افغانه را براه غدر دلالت میکرد - و منصوبه^(۳) شطرنج دغا غایبانه می باخت - و همت خان (که نواب را بشهادت رسانید) پسر الف خان بن ابراهیم خان بن خضر خان پنی سمت - خضر خان مدار کار عبد الکرم میانه مذکور بود - و داور خان پنی (که با امیر الامرا حسن علی خان بیوفائی کرد - و جنگیده کشته شد) پسر خضر خان است *

چون صوبه دارمی دکن در عهد شاه عالم به ذوالفقار خان بن اسد خان وزیر تفویض یافت - و نیابت بداور خان پنی

(۲) نسخه [ب] اولی الالباب - (۳) نسخه [ب] شطرنج و غا می باخت *

مروممت شد) داؤد خان برادر خود ابراهیم خان را به نیابت
حیدرآباد مقرر کرد . و (چون حیدر قلی خان در ادایل
عصر محمد فروخ سیر دیوان دکن شد) ابراهیم خان را
بفوجدارئی کرنول مامور ساخت . ازان وقت کرنول در دست
ارلان ابراهیم خان است . در جنگ انتقام همت خان و
دیوان او امانت الاله خان (که تخم این همه فساد
کشته او بود) و بهلول خان و نصیب یاور خان و دیگر
بدخواهان از طرفین بیاسا رسیدند . و چون لشکر بر سر
کرنول آمد شهر را غارت کرد . و اهل و عیال همت خان
همه باسیری در آمدند . و از شامت عمل (که ازان
به همت صادر شد) جان و مال و آبرو همه برباد
رفت . حالت دنیا خود این شد . مال عقبی چه
خواهد بود . و سَعْلَمُ الدِّینِ ظَلَمُواْ اَيَّ مَنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُوْنَ . و
حسین دوست خان عرف چندا هم بتیغ انتقام مذبح شد .
و سرش بذوک نیزه رسید *

تفسیر این مقال آنکه محمد علی خان پسر انورالدین
خان گوباموئی بعد شهادت پدر قلعه ترچناپلی را قائم
کرد . (چون طرہ پرچم رایات نواب نظام الدوله عزمه
آزکات را معطر ساخت) محمد علی خان آمده دولت
(۲) صفحه [پ] خواهد شد . - (۳) صفحه [ب] عرف نواب چندا صاحب ه

(باب اذون) [۸۶۲] (مآثر الامراء)

ملازمت در یافت . و بخطاب پدر مخاطب گشت . و بعد
شهادت نواب نظام الدوله پناه بقلعه ترچناپلي برد . درین
وقت ریاست آرکات به چندا (که در بهلچری نشسته بود)
عماید شد . و همان جماعه نصاری فراسیس (که بر نواب
نظام الدوله شبخون آورده بودند) همراه گرفته با فوج دیگر
بر سر ترچناپلي رفت . انورالدین خان فوج خود و
فرنگیان انگریز ساکن دیوانان یقن^(۲) را با خود متفق ساخته
بمقابله بر آمد . چندی آتش حرب شعله خیز بود .
آخر انورالدین خان غالب آمد . و چندا^(۳) زنده دستگیر
شد . و غره شعبان سنه (۱۱۶۵) خمس و ستین و ماده
و الف چندا را مذبوح ساختند . و سرش را بر نوک نیزه
کرده تشهیر نمودند . و همچنین سرداران فراسیس با قوم
خود هزار و یک صد فرنگی سفید پوست ولایت را سوای
فرقه کاردی زنده دستگیر شدند و بعد شهادت نواب
نظام الدوله جماعه^(۴) (که شبخون آورده) هیچ کس (دی
آسایش ندید . و مآل کار باین حالت کشید *
ان فی ذلک لَذِکْرٌ لِّمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ
وَهُوَ شَهِید *

(۲) نسخه [ج] دیوانان پلان - (۳) نسخه [پ] نواب چندا صاحب -

(۴) نسخه [ج] آورده بودند .

* نجیب الدوله شیخ علی خان بهادر *

از اولاد سید الطایفه شیخ جنید بغدادی ست - پدرش
 شیخ علی خان کلان و عمش بهروز خان پسران شیخ محمد
 جنیدی (که صبیۀ او بدست شیخ منهاج بیجاپوری بود -
 و شیخ منهاج از امرای بیجاپور بود) - سال هفدهم
 عالمگیری [چون بهلول خان عبدالکریم خواص خان را (که
 وکیل مهمات سکندر عادل شاه بود) دستگیر کرده خود
 مختار گردید] از انجا (که از دکنیان مطمئن نبود)
 شیخ را با جمعه بتقریب تنبیه سیوا بهونسله برآورد -
 و عقب از خضر خان پنی را بظاهر بزام کومک و در
 باطن بکشتن شیخ تعیین نمود - (رزے) که خضر خان
 شیخ را بدعوت طلبید) او بر مافی الضمیر او پی برده
 چستی نموده خان مزبور را کشت - و خود را بفوج خود
 رسانید - بهلول خان با جمعیت خود رفته با شیخ جنگ
 عظیم نمود - و شیخ بگلبرگه آمد - سال پانزدهم (که
 بهادر خان کوکه بموجب حکم پادشاه به تنبیه عبدالکریم از
 خجسته بزیان روانه شد) شیخ مزبور آمده شریک فوج
 پادشاهی گردید - و پس از صلح کوکلتاش مزبور شیخ را
 بجانب گلبرگه فرستاد - شیخ نوشت که اگر فوج تعیین شود
 قاپوی تسخیر قلعه همت - خان مزبور وزیر بیگ پسر قلندر

ملازمت در یافت - و بخطاب پدر مخاطب گشت - و بعد
 شهادت نواب نظام الدوله پناه بقلعه تروچنابلی برد - (۱)
 و قمت ریاست آرکات به چندا (که در بهلچری نشسته بود)
 عماید شد - و همان جماعه نصاری فراسیس (که بر نواب
 نظام الدوله شبخون آورده بودند) همراه گرفته با فوج دیگر
 بر سر تروچنابلی رفت - انور الدین خان فوج خود و
 فرنگیان انگریز ساکن دیوانان پتن^(۲) را با خود متفق ساخته
 بمقابله بر آمد - چندی آتش حرب شعله خیز بود -
 آخر انور الدین خان غالب آمد - و چندا^(۳) زنده دستگیر
 شد - و غره شعبان سنه (۱۱۶۵) خمس و ستین و مائه
 و الف چندا را مذبوح ساختند - و سرش را بر نوک نیزه
 کرده تشهیر نمودند - و همچنین سرداران فراسیس با قوم
 خود هزار و یک صد فرنگی سفید پوست ولایت را سوای
 فرقه کاردی زنده دستگیر شدند و بعد شهادت نواب
 نظام الدوله جماعه^(۴) (که شبخون آوردند) هیچ کس روی
 آسایش ندید - و مآل کار باین حالت کشید *
 اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰی لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقٰی السَّمْعَ
 وَ هُوَ شَهِيدٌ *

(۲) نسخه [ج] دیوانان پتن - (۳) نسخه [پ] نواب چندا صاحب -
 (۴) نسخه [ج] آورده بودند *

* نجیب الدوله شیخ علی خان بهادر *

از اولاد سید الطایفه شیخ جنید بغدادی ست - پدرش
 شیخ علی خان گلان و عمش بهروز خان پسران شیخ محمد
 جنیدی (که صبیحه او بدست شیخ منہاج بیجاپوری بود -
 و شیخ منہاج از امرای بیجاپور بود) - سال هفدهم
 عالمگیری [چون بہلول خان عبدالکریم خواص خان را (که
 رکیل مهمات سکندر عادل شاه بود) دستگیر کرده خود
 مختار گردید] از انجا (که از دکنیان مطمئن نبود)
 شیخ را با جمعی بتقریب تنبیه سیوا بهونسلہ برآورد -
 و عقب از خضر خان پانی را بظاہر بزام کومک و در
 باطن بکشتن شیخ تعیین نمود - (دزے) کہ خضر خان
 شیخ را بدعوت طلبید) او بر مافی الضمیر او پی برده
 چہستی نموده خان مزبور را کشت - و خود را بفوج خود
 رسانید - بہلول خان با جمعیت خود رفته با شیخ جنگ
 عظیم نمود - و شیخ بگلبرگہ آمد - سال پانزدہم (کہ
 بہادر خان کوکہ بموجب حکم پادشاہ بہ تنبیه عبدالکریم از
 خجستہ بنیاد رانہ شد) شیخ مزبور آمدہ شریک فوج
 پادشاہی گردید - و پس از ملع کوکلتاش مزبور شیخ را
 بجانب گلبرگہ فرستاد - شیخ نوشت کہ اگر فوج تعیین شود
 * قابوی تسخیر قلعہ ہست - خان مزبور وزیر بیگ پسر قلندر

(باب الذون) [۸۶۴] (متأثر الامرا)

خان قلعه دار بيدر را (که آخرها جان نثار خان شده) با
جمع فرستاد شيخ درون قلعه رفته پاسداران قلعه دستگير
ساخته قلعه حواله وزير بيگ نمود - و چون داود خان قلعه
نلدرک را گذاشته در فوج پادشاهي آمد بخاطر داشت از
بهادر خان شيخ منهاج را نزد حاکم حيدر آباد روانه ساخت -
و پس از تسخير حيدر آباد بنوکري پادشاهي اعتبار
اندوخت - بوقت منوعود در گذشت - و شيخ محمد جنيدی
بنوکري والی بيجاپور مي گذرانيد - بعد فتح بيجاپور
بنوکري پادشاهي مي پرداخت - پس از فوت وی سرکردگی
به بهروز خان تعلق گرفت - و بعد در گذشتن او بنام شيخ
علي خان قرار يافت - اوایل سلطنت فردوس آرامگاه در
ایام (که نظام الملک آصف جاه بکشاکش بهيار الکة
دکن را از دست سادات بارهه مستخلص ساخت) خرد و
بزرگ دکن به دولتخانه اش شتافتند - او ازین معني اکراه
مي کرد - روز اول ملاقات (که بسلام گاه استاد) دفعه مفلوج
شد - و بهمان بيماري دژ گذشت *

پس از کار دولت به شيخ علي خان بهادر رسيد -
همواره بمرافقت نظام الملک آصف جاه مي گذرانيد - نوبت
به صوة داری ناندیر امتياز يافته - بمنصب عمده مرقبي
گردیده بود - در عمل ملائمت جنگ بخطاب نجيب الدوله

مخاطب گشت - اما خوش نمي داشت که کسی باین نام او را یاد کند - عظیم الحثه بود - لیکن مشق سواری اسب خوب داشت - مطابق سنه (۱۱۸۲) هزار و یک صد و هشتاد و دوم هجری سفر آخرت گزید - پسر کلانش عبدالقادر نام پس از او به تولداری آشتی و غیره دیهات برگشته پاتهری موبه برار (که بموجب فرامین سلطانی بطریق سیورغال در تصرف نیاگانش و تا حیانتش باو مقرر بود) شاد کام گردید - لیکن زود در گذشت - دیگر پسرانش هیچ کس نشده نکرده *

* نجیب الدوله نجیب خان *

از قوم افغان بود - بعنوان جماعه داری می گذرانید - در ایامی (که ما بین غازي الدین خان عماد الملک و ابوالمنصور خان نوبت به پرخاش رسید) او نوکری غازي الدین خان اختیار کرده به آمد و رفت دربار چهره قربیت بر افروخت - و بتجویز عماد الملک به منصب هفت هزاری و خطاب نجیب الدوله بهادر ثابت جنگ لوی ناموزی بر افراشت - و بعد آمدن شاه درانی در سنه (۱۱۷۰) هزار و یک صد و هفتاد هجری در دارالخلافه با او ملاقات نموده بذکر رابطه قومیت از اهل حل و عقد

(۲) نسخه [ج] دیگر هیچ کس از پسرانش نشده نکرده *

گردید - و برائتیب عمدگی تصاعد نمود - و بجائی رسید
که با امیرالامور^(۲) و عماد الملک طرف گشت *

و (چون عماد الملک از فرخ آباد برگشته رکھذاتہ راو
و ملہار راو ہولکر را از دکن طلب داشتہ باتفاق محاصرہ
دہلی نمود) نجیب الدولہ با ہولکر کارسازی کردہ با احوال
و ائصال بر آمدہ بتعلقہ خود آن طرف دریای جمنا
رفت - و درانجا دتا سیندھیہ در شکرقال سنہ (۱۱۷۳)
ہزار و یک صد و ہفتاد و سہ ہجری او را محصور ساختہ
بحالت معویبت رسانیدہ بود کہ بکمک شجاع الدولہ نجات
ازان رد داد - درین ضمن (کہ شاہ درانی آمدہ)
نجیب الدولہ در ہرادی شاہ بر سر سداسیو راو بہار
رفتہ شریک تورد گردید - پسترو (چون سلطنت ہنام شاہ
عالم بہادر قرار یافت - و شاہ درانی بملک خود مراجعت
نمود) او بہ امیرالامورائی مستقل شد - و در سنہ (۱۱۷۹)
ہزار و یک صد و ہفتاد و نہ ہجری با جواہر سنگھ جات
پسر سورجمل^(۳) (کہ بارادہ انتظام پدر بر سر شاہجہان آباد
آمدہ بود) مقابلہ بآئین شایستہ نمود - میرزا جوان بہمن
پسر شاہ عالم پادشاہ را دست آریز حکومت ساختہ باستقلال
در دارالخلافہ می بود - و بمیارے از ملک میان دو آب

(۲) نسخہ [ج] حریف گشت - (۳) نسخہ [ب] سورجمل جات -

در اقطاع داشت - در سنه (۱۱۸۵) هزار و یک صد و هشتاد

و پنج هجری در گذشت *

پسرش فایض خان بر تیول پدر قابض شد - تا آن
(که شاه عالم پادشاه از صوبه آله آباد بجانب شاهجهان آباد
مزیمت نمود) او از حضور بوساطت مجدد الدوله (که در آن
ایام نایب وزارت بود) مستمال گردیده بعقبه خلافت (سید -
و ریاست عالیات شاهي در سواد بادلي ^(۲) درازده کروهی
دار الخلافه بود که میرزا نجف خان بهادر از نواح اکبر آباد
حسب الطلب آمده شرف ملازمت حامل ساخت - در
همان آردان متصدیان مال سرکار دلا مبلغ کلی بابت
محالات میان در آب صوبه شاهجهان آباد (که بتصرف
فایض خان بود) از خان مذکور پای طلب بمیان آوردند -
او از نامفائی متصدی کل و ملحق شدن بهادر مذکور
بعسکر فیروزی (چون از کرده های خود موسوس بود)
و علاوه رنگ مجلس دگرگون دیده شب هنگام از لشکر
پادشاهی گریخت - و آن (ری آب گنگ به غوث گدهه
) که از مدتی مسکن و مادی او بود (سیده متحصن
گشت - پادشاه پس ازان (که داخل دار الخلافه گردید)
باتفاق میرزا نجف خان فوجی بر سر او برده بقتال و جدال

(باب النون) [۸۶۸] (مآثر الامرا)

و محاصره مسکن او پرداخت - او تنگ گردیده از قلعه فرار
نموده بقوم سکهان (که در ضلع پنجاب سر انا و لاغیرتی
برداشته از ملتان تا لاهور و بعضی محالات شاهجهان آباد
هم بتصرف دارند) پیوست - مدتی بافواج آنها بر محالات
پادشاهی می تاخت - میرزا نجف خان باستمالت او
همی گماشته نزد خود طلب داشته از پادشاه درخواست
عفو جرایم او نمود - و پاره از محالات قدیم او داده
جهت بندوبست آنجا رخصت دهانید - تا حالت تحریر
بقید حیات است *

* نظام الملک نظام الدوله آصف جاه *

چارمین خلف نظام الملک آصف جاه است - نام اصلی
او میر نظام علی - در کنف حمایت پدر بزرگوار خود تربیت
یافته بخانی و خطاب اسد جنگ بهادر مخاطب گشته
(چون آثار جرأت از لوحه جبینش می تافت) در صغر
سن نوبت به اتالیقی شیخ علی خان بهادر به تنبیه مرهغه
تعیین شد - در عمل ملاکت جنگ مطابق سنه (۱۱۶۹)
هزار و یک صد و شصت و نه هجری بصوبه داری برار
شادمانی هواخواهان اندوخته - و پس ازان در خجسته بنیاد
پیش برادر خود ملاکت جنگ رسیده بر وهاده ولی مهدی
جا گرفت - و دران ایام (که از رار بالاجی آثار

زیاده طلبی مشاهده نمود (دفعیۀ او لازم شمرده برادر را
در بلد مذکور نشاند - و خود با همگی فوج رفته بمقابلہ
پرداخت - آخر پای سال بمیان آمد *

درین ضمن موسی بهوسی سردار کلاه پوشان فراسیس (که
در زمرة ملازمان ملابت جنگ بود) از حیدر آباد در (سید -
(چون از حیدر جنگ کار پرداز از وضع نفاق ملاحظه نمود)
کاسۀ دماغش را از بادہ زندگی خالی کرده با کمال جریدگی
راہ برهانپور در پیش گرفت - و درانجا بفراہمی سامان
ہمت گماشته بہ برار رفت - و با جانوجی پسر (کہو جی
بہرمنسلہ) کہ بر اخذ چہارم حصہ مرہتہ دران موہبہ بود)
مکرر جنگ کردہ مورت بند و بعت بر روی کار آورد - پستر
بارادہ ملاقات ملابت جنگ (کہ دران هنگام متصل
چہای بندر موہبہ فرخندہ بنیاد رفته متوقف بود) عازم آن
سمت گردید - (چون بمالت جنگ برادر کوچکش بہ خبر
آمد آمد او از برادر کلان جدا شدہ از آب کشنا عبور نمودہ
راہ موہبہ متعلقہ خود سر کرد) او رفته بعلاقہ ولیمہدی
قابض امور آنجا گردید - پس ازان (کہ در سنہ (۱۱۷۳)
ہزار و یک صد و ہفتاد و سہ ہجری بالاجی (او قلعہ
احمد نگر را بتصرف آوردہ بدرخواست ملک برخاست)
التزام جنگ با او نمودہ کمر عزیمت بر بہمت - حسب

تقدیر بز فوج چنداول شکست افتاده سر کرده های آن
 مثل مقتول و مجروح گردیدند - بصلاح وقت ملک شخصیت
 لک رویه بمرهه داده بمصالحه پرداخت - و از ملابت
 جنگ رخصت شده برای اخذ پیشکشات جانب راجیندری
 صوبه مزبور گام همت بر داشت - و بعد مراجعت ازانجا
 (چون طلب سپاه سرکار ملابت جنگ افزودن شده برای
 حکم در میان نموده بود) چند سرکار صوبه حیدرآباد بقبول
 ادای زر سپاه بقدر آن بنام خود گرفته بوسات را رفته
 به ایلمکندل مضاف صوبه مذکور گذرانید - سال دیگر (که
 رگهنامه را برادر بالاجی با فوجی آمده تکلیفات چند در چند
 بمیان آورد) سر رشته استقامت از دست نداده با در
 جنگ کزان تا قصبه میدک متعلقه صوبه مسطور آمد - و
 درانجا مقدمه بصلح انجامید - پستر بجانب بیدر شتافته
 قلعه را از میر مقتدا خان گرفت - درز چند درانجا متوقف
 بوده متصل حیدرآباد رفت - و دران ایام بسالت جنگ
 ملابت جنگ را برای گرفتن زر از زمینداران صوبه بیجاپور
 (که تعلق بار داشت) آن طرف کشنا برد - و چون فائده
 مترتب نشد ملابت جنگ ازو مفارقت نموده روانه قلعه
 گلبرگه گردید - بدریافت این خبر عجاله خود را بقلعه مزبور
 رسانیده بتسلیمی برادر پرداخته همراه گرفته برای گذرانیدن

برسات به بیدر آمد . و چون دران سال بالا هی فوت نمود -
 و رگه‌ناته (او برادر و مادهو (او پسرش باهم نفاق داشتند)
 قابوی تنبیه آنها غنیمت شمرده سنه (۱۱۷۵) هزار و یک
 صد و هفتاد و پنج هجری نبرد کنان شش کردهی پونه (که
 ممکن و مادی آن لوبق است) رسید - و بعد استقرار صلح
 به بیدر معاودت نمود - و در همان سال سند صوبه داری
 دکن از پیشگاه خلافت بنام او صدر یافت - بغالبان برادر را
 منزوی ساخته خود رائق و فائق مهمات آن الکه گردید -
 و سال دیگر تادیب مرهته تصمیم کرده از دریای بهیمرا هم
 عبور کرد - رگه‌ناته راو بغالبان فامت جمعیت چهره شدن
 نتوانسته راه فرار سپرد - در تعاتب او یلغار کرده (که گاه
 پانزده کرده و گاه بیست کرده منزل میشد) تا سرحد
 پایان گهات برار و ازانجا تا قصبه پتن صوبه خجسته بنیان
 به طی مسافت پرداخت - (چون رگه‌ناته (او جهت تلخت
 و ناراج (رده سمت حیدرآباد گشت) او خود را به پونه
 رسانیده در مکافات آن نوم و تخریب آنجا دقیقه
 فور مگذاشت - پستر بقلعه اوسا آمده تخفیف بار نموده
 بقصد خجسته بنیان برگشت - چون دریای گنگا طغیانی
 داشت برای عبور چند روز کشید - و مردم فوج در جوق
 شدند - یکی از طرفه (که بهمراهی او به خجسته بنیان

(باب الذون) [۸۷۲] (مآثر الامرا)

(رسیدند) دوم این طرف (که همراه دیوانش راجه بیتهل
داس بودند) - مرهته (که در مدد قابو بود) ناگهان
بر سر افتاد - برخیزد بقتل و تنه بغارت در آمدند - ازان
بعد فیما بین او و مادهو راو (که بر عم خود رگهناقه راو
تسلط یافته بود) صلح منعقد گشت - و در سنه (۱۱۷۸)
هزار و یک صد و هفتاد و هشت هجری در سر قمرنگو
کرنول (که تعلقه دار آنجا وسواس بخود راه داده بود)
شتافته بمصالحه او را ایل ساخته پیشکش گیران از راه
کنجی کوته و تربتی و ازان طرف دریای کشنا طی مسافت
کرده متصل بجواره مضاف موبه گجرات از دریای مزبور
عبره نمود - و در سنه (۱۱۸۲) هزار و یک صد و هشتاد
و دو بتعلقه سری رنگ پتن رفته هیدر علی خان تعلقه دار
آنجا را (که ترجمه اش جداگانه درین نامه اندراج پذیرفته)
متفق ساخته لشکر بر سر نصارای کرناٹک هیدرآباد
کشید - اما مال آن خاطرخواه بوقوع نیامد - آخر طریق
مدارا پیموده بهیدرآباد رسید - پس ازان (که مادهو
راو در گذشت - و برادرش نراین راو نام را رگهناقه راو
کشته سنه (۱۱۸۷) هزار و یک صد و هشتاد و هشت
پخیال فاسد در ملک او در آمد) لهذا با جمعیت موجود
تا بیدر خود را رسانید - قریب یک ماه جنگ توپ

و رهنگه درميان بود - آخر بعهده و قرار رفع نزاع شد -
 ازانجا (که رگهنا تهه رار را دران ايام سرمستی باده پندار
 در گرفته بود) پاس قسم از دست داده وقت مراجعت ازانجا
 به تعاشی از محالات متعلقه او زرها گرفت - درین ضمن
 کار پردازان قدیمی رار بالا جي (که از تاون مزاجی رگهنا تهه
 رار کاره بودند - و جهت ناحق کشتن نراین رار خار عداوت
 در دل می شکستند) بار رجوع آورده خواهان اعانت شدند -
 او کمرهت بامداد آنها بسته از نزدیکی قاعه کلیان تا قریب
 قلعه مریج و ازانجا تا برهانپور از تعاقب رگهنا تهه رار دست
 بر نداشت - و جهت امضای ايام بارش به خجسته بنیاد
 آمد - و سال دیگر باز همان سمت رخش عزیمت
 بر جهانند - تا آنکه رگهنا تهه رار رخت ادبار آن طرف دریای
 نربدا بود - پس ازان اصلاح مقدمات موبه برار (که سابا جي
 و مادهوجي پسران رگهوجي بهونسله باهم مذاقشه داشتند -
 و با اسمعیل خان بهادر نایب نظامت سر خود سري
 میخاریدند) انصمت عنان تافته تا ناگپور (که جای بود و باش
 کسان رگهوجي است) زمام حرکت باز نکشید - اگرچه سابا جي
 پیش از رسیدن او بر دست برادر خود کشته گردید اما
 حین معارفت از ناگپور مادهوجي هم صلح را باعث امن
 دانسته از مخاصمت دست برداشت - درین ضمن دیوان سرکارش

مخاطب به رکن الدوله (که مرد کثیر الخلق بود بدست سپاهي اسماعيل خان سنه (۱۱۸۹) هزار و یکصد و هشتاد و نه مقتول گشت - و اسماعيل خان مذکور هم قريب لشکر رسیده بمقابله فوج سرکار پرداخته جان مردانه در باخت - ازان بعد بنفس نفیس متوجه کارهائی سرکار خود گردیده بکلي و جزوي را میرسد - و الحق در تدابیر ملکی مو شگافی می کند - در قبیله پوزوي و مزاعات مله رحم ید طولی دارد - صغیر و کبیر دکن بقدر قسمت از خوان نعمت از فیض یاب اند - با آنکه عمیم الخلق و کم غضب است اما در محفل از مهابت جلوه گر - هر چند شان و شوکتش بمرتبه سلاطین کشیده اما پاس غربا از را در نظر - بفنون سپاه گری از تیز افکزي و برقندازی و اسب تازی شناسا و بشیوه سنیة خشیت الهی و رجوع در کارها بجانب او آشنا - ایزد تعالی شانه بهمیع توفیقات حسن او را موفق دارد - و عمر دراز با مرگ آن روزی گذاد - پسر کلانش میر احمد خان بهادر (که بخطاب امیر الممالک عالیجاه مخاطب است) آثار هوشمندی از جبین حالش لایم - و پسر دوم میر اکبر علی خان عرف میر فولاد خان - اگرچه حدیث الحسن است اما آداب شناسی از ریة او پیدا - اولاد دیگر هم دارد - و سبخانه همه را در زیر سایه او بر خوردار گردانند *

[از عهد نواب سعد الله خان وزير شاهجهان پادشاه]

تا عهد نظام علي خان سنه (۱۱۷۶) يک هزار

و يک صد و هفتاد و شش [

• نواب آصفجهان غفران پناه المتخلص به آصف •

جد مادري او سعد الله خان وزير اعظم شاهجهان پادشاه

است . و جد پدری او عابد خان (که از سمرقند و از

اهل فقه شيخ شهاب الدين سهروردي ست) . عابد خان در

عهد شاهجهان پادشاه وارد هندوستان شد . و در سلک

خدمت گزيبان شاهزاده اردنگ زيب انتظام يافت . بعد از

اردنگ آرائی شاهزاده بتدریج بمنصب پنج هزاري درجه پيماي

اعتبار گشت . و در بار بمنصب مدارت کل صدر آرا

گردید . بيست و چهارم (ربيع الاول سنه ۱۰۹۸) ثمان و تحعين

و الف در محاصره قلعه گلکنده بزخم گوله گوی جانفشاني

از ميدان برد . خلف او مير شهاب الدين از کبرای امراء

خدا مکان است . رفته رفته بمنصب هفت هزاري و خطاب

فازي الدين خان بهادر فيروز جنگ عاج آسمان ترقی

گشت . و در جلدی ترددات شایسته (که در فتح بيجاپور

بتقدم رسانید) باضافه فقره فرزند ارجمند بر القاب سابق

طرقه زيبائي بر دستار افتخار زد . و در عهد شاه عالم

بصوبه دارمي گجرات علم مباحثات افراخت . و در ايام حکومت

آنجا در سنه (۱۱۲۲) اثنین و عشرين و مائة و الف
 کوس رحمت ازین عالم گرفت - خلف او نواب آصف جاه -
 نام اصلی او میر قمرالدین است - و سال ولادت او سنه
 (۱۰۸۴) اثنین و ثمانین و الف - در زمان خلد مکان
 بخطاب چین قلیچ خان و منصب پنج هزاره بلند پایه
 گشت - و اواخر العهد بصوبه داری بیجاپور مورد عنایت
 گردید - و در عصر شاه عالم بخطاب خاندوران بهادر و
 صوبه داری اردهه امتیاز یافت - و بکمتر فرصت بنابر
 ناموافقی امرا بر حضور ترک منصب کرده و لباس فقر
 پوشیده در شاهجهان آباد گوشه انزوا گرفت - و در ایام
 جهاندار شاه از انزوا بر آمده بمرحمت اعلیٰ منصب و
 خطاب برنواخته آمد - و در سال اول جلوس محمد فرخ سیر
 بخطاب نظام الملک بهادر فتح جنگ و منصب هفت هزاره
 و صوبه داری دکن مباهی گشت - و (چون ایالت دکن
 به امیر الامرا حمین علی خان تفویض یافت - و نواب بتقبیل
 عتبه خلافت شتافت) بنابر دفع آن وقت که مثل شاه
 بے پردبال مطلق شده بنشیند حکومت مراد آباد از پیشگاه
 خلافت برگرفت - و در حین سلطنت رفیع الدرجات
 بصوبه داری مالوه سر بر افراخت - و بوی نفاق از امرای
 حضور استشمام نموده قصد تسخیر دکن بخاطر آورد - در سنه

(۱۱۳۳) اثین و ثلاثین و مائة و الف از مالوه متوجه دکن گردید - و قلعه آسیر را از طالب خان و شهر برهانپور را از محمد خان انور^(۲) (که در عهد رفیع الدرجات بصوبه داری برهانپور مامور شده بود) بصلح بدست آورد - و سیزدهم شعبان سال مذکور بر سید دلدار خان (که از حضور بمحاربه نواب تعیین شده بود) در موضع حسن پور سرکار هندیه ظفر یافت - و به برهانپور معادلت نمود - و ششم شوال سال مسطور بر سید عالم علی خان برادرزاده امیرالامرا سید حسین علی خان (که نایب دکن بود) در نواح بالاپور لوی نصرت افراخت *

و [چون طبقة سادات باره برهم خورده - و اعتماد الدوله محمد امین خان (که بعد سادات وزیر فردوس آرامگاه محمد شاه شده بود) نیز در گذشت] نواب در سنة (۱۱۳۴) اربع و ثانیین و مائة و الف از دکن بحضور رفته پنجم جمادی الاولی بخلعت وزارت قامت مباحات آرامت - فقیر دران وقت بدارالخلافه اقامت داشت - و در همان ایام معزالدوله حیدر قلی خان اسفراینی^(۳) ناظم کجرات قدم جرأت در دادی بغی گذاشت - فردوس آرامگاه صوبه داری کجرات و مالوه ضمیمه وزارت و ایالت دکن بنواب مقرر داشته مهم حیدر قلی

(۲) نسخه [ج] انور - (۳) در نسخه [ج] لفظ اسفراینی نیست *

خان بار تفویض فرمود - نواب پاشنه کوب تا چهارم قریب
 کجرات خود را رسانید - حیدرقلی خان تاب مقاومت در
 خود ندیده خود را محزون ساخته بدر زد . و نواب عم
 خود حامد خان را نیابت صوبه دارئی کجرات و اردهه داده
 بمالوه آمد - و نیابت صوبه دارئی مالوه به عظیم الدین
 خان پسر عم خود سپرده اوائل جمادی الاولی ازان سال
 بدار الخلافه مراجعت نمود - امرای حضور نمی خواستند که
 پای نواب در آستان خلافت قائم شود - مزاج پادشاه را
 بر گردانیدند - و در سنه (۱۱۳۶) ست و ثلثین و مائه
 و الف حکومت دکن از تغیر نواب مبارز خان ناظم
 حیدرآباد بار مفوض گشت - نواب مخالفت هوای دار
 الخلافه و موافقت هوای مرادآباد با مزاج خود (که سابق
 بحکومت آنجا پرداخته بود) بهانه ساخته از فردوس آرامگاه
 رخصت مرادآباد گرفت - و مصافقه طی کرده جانب
 دکن عطف عذر نمود - و بر جناح استعجال خود را
 بدکن رسانید - مبارز خان بمقابله و مقاتله پیش آمد -

بیعت و سیوم محرم الحرام سنه (۱۱۳۷) سبع و ثلثین و
 مائه و الف در شکرکهره جنگ معب (۳) مبارز خان

(۲) نسخه [ج] چهارم . (۳) نسخه [ج] شکرکهره - و در [تاریخ]

مظفری [شکرکهره]

بقتل رسید - و مجموع ممالک دکن بنواب مسلم گشت -
 بعد وصول این خبر بحضور صوبه گجرات از عزل نواب
 بمبارز المانک سربلند خان تونی و صوبه مالوه به گودهر مقرر
 گشت - فردوس آرامگاه خاطر باستقامت نواب متوجه ساخته
 در سنه (۱۱۳۸) ثمان و ثلثین و مائه و الف بخطاب [مفجاء
 سرفراز فرمود - و در سنه (۱۱۵۰) خمصدین و مائه و الف بمبالغه
 تمام طالب حضور نمود - نواب خلف خود نواب نظام الدوله
 نامر جنگ را نائب دکن ساخته روانه حضور شد - اواخر ربیع
 الاول سال مذکور داخل دار الخلافه گشت - و بعد دو ماه
 فردوس آرامگاه نواب را برای تنبیه غنیم رخصت کرد - و
 صوبه دارمی اکبر آباد از عزل راجه جی سنگه و صوبه دارمی مالوه
 از تغییر باجی راو بنواب عنایت فرموده به اکبر آباد آمد - و
 صهی الدین قلی خان را که (وزیر و از اقربای نواب بود)
 نائب صوبه اکبر آباد کرده عازم مالوه شد - و چون کنار دریای
 خیل یکدست غارهای عمیق پیچ در پیچ است در وقت
 آمدن نواب از دکن دزدان کنار خیل لشکر را تصدیع بسیار
 رسانیده بودند - نواب زیر اکبر آباد جمن را عبور کرده شرق دریه
 روان شد - و بر صراط نادیده کمپور گذشته زیر کالپی دو باره
 دریای جمن را عبور نموده در ملک بندیله آمد - راجه بندیله
 با جمعیته در رکاب شد - و بعد طی منازل به بهریال از توابع

(باب النون) [۸۸۰] (مآثر الامراء)

موبه مالوه رسيد - و باجي راد هم با فوج سنگين از
دكن استقبال كرده در ماه رمضان سال مسطور در سواد
بهويال آتش جدال و قتال اشتعال گرفت - چون خبر
آمد آمد . نادر شاه استيلا يافت با نواب نسبت بامراي
ديگر حسن سلوك فراوان بعمل آورد - و چون اميرالامرا
مصمم الدوله خاندوران در محاربه نادر شاه جانفشاني نمود
منصب اميرالامرائي ضميمه مراتب ديگر بنواب مقرر گشت *
درين ايام نواب نظام الدوله ناصر جنگ نائب دكن
باغواي مغويان سالك خود سري پيمود - نواب براي اصلاح
شر در سنه (۱۱۵۳) ثلث و خمسين و مائه و الف كمر
باميد تسخير ملك كرناتك بر بستم - اول بالتجرا از پادشاه
رخصت گرفته بدكن آمد - بيستم جمادى الاول سنه (۱۱۵۴)
اربع و خمسين و مائه و الف در سواد اوزنگ آباد جانب
غرب با پدر و پسر جنگ واقع شد - و نواب نظام الدوله
زخمها برداشته بدست پدر والا گهر افتاد - نواب در سنه
(۱۱۵۶) ست و خمسين و مائه و الف كمر بتسخير ملك
كرناتك بر بستم - اول قلعه تروچناپاي را محاصره كرده مفتوح
ساخت - و بعد ازان آرکات را از قوم نوايت انتزاع نمود -
در سنه (۱۱۵۷) سبع و خمسين و مائه و الف قلعه بالكوت
از توابع حيدرآباد محاصره كرده از دست مقرب خان دكني

بتهر ف در آرد - و چهارم جمادی الآخر سنه (۱۱۶۱)

اعدهی و ستین و مائة و الف در سواد برهانپور علم بکشور
بقا زد - و نعلش او را نقل کرده در روضه منوره (که
قریب قلعه دولت آباد است) پائین مرقد شاه برهان الدین
غریب دفن کردند - و در همین سال فردوس آرامگاه محمد
شاه پادشاه و وزیر اعتماد الدوله قمر الدین خان روی توجه
بعالم جاوید آوردند - مواف گوید * قطعه *

* سه رکن مملکت هند از جهان رفتند *

* فتاد حیف سه در یگانه از کف دهر *

* برای رحلت این هر سه یافتیم تاریخ *

۱۱۶۱

* نماند شاه زمان با وزیر و اصف دهر *

نواب از اعظم امرای دولت تیموری هندوستان اسمی -
از عهد خلد مکن تا منتهای دولت فردوس آرامگاه محمد شاه
پادشاه بر چار بالش امارت کامرانی کرد - و قریب سی سال
بحکومتش شش صوبه دکن (که ظهیر چندین پادشاهان
عالیجاه بود) پرداخت - جمع از امرای عهد فردوس آرامگاه
عیال او بودند - و مراسم آداب فرزندان به تقدیم رسانیدند -
عجب ذات ملکی صفات مجبول بخیر بود - همیشه در سرکار
او فقرا و علما و صلحا و ارباب استحقاق را بقدر قسمت
هر کس ترشح بظهور می رسید - علما و مشایخ دیار

(باب الفون) [۸۸۲] (مآثر الامرا)

عرب و مادراء النهر و خراسان و عراق و اطراف هندوستان
صیت قدر دانی او شنیده و بدکن آوردند - و زله از شیلان
کثیر الالوان او بردند - از آثار او سمت حصار شهر پناه
برهانپور (که در سنه (۱۱۴۱) احدى و اربعین و مائه و
الف بنای آن گذاشت) و بمرور ایام باتمام رسید - و
آبادی نظام آباد بالای کتل فرداپور (که در ویرانه محض
بود) طرح انداخت - و مسجد و کاروان سرا و دولخانه و
پل تعمیر نمود - مطابق این آبادی سمت حصار شهر پناه
حیدرآباد و نهر هرسل (که وسط شهر اورنگ آباد می آید) -
نواب سخن موزن می کرد - و دیوانه ضخیم دارد - از
نقایب طبع شریف ارسمت * بیست *

* تا مقابل کرد با خود حصن یار آئینه را *

* تازه آبی آمده بر روی کار آئینه را *

(۲) در [تاریخ مظفری] الحاصل او مدت می سال بحکومت شش صوبه دکن
(که هر یک مملکت است علیده) استقلال تمام یافته ذخایر کامرانی اندوخته
و دران صوبجات ممرات عالی بنا نهاد - حصار شهر برهانپور و حیدرآباد و
معموری نظام آباد بالای کتل فرداپور و نهر هرسل (که در شهر اورنگ آباد
می رود) و مسجد عالی و کاروان سرا و وسیع و پل استوار از آثار ارسمت -
و اولما و فقرا و مورخین و شعرا را عزیز داشتیم و دامن امده اینها را
از زر و سیم گران بار ساختیم *

* رُلّه *

* سوخت با داغ محبت دل دیوانه ما *

* شمع گودید بگرد سر پرانۀ ما *

نواب غفران پناه وقت رحلت شش پسر والا گهر
 گذاشت - میر محمد و میر احمد که هر دو از یک مادر
 اند - و میر سید محمد و میر نظام علی و میر محمد
 شریف و میر مقل این چهار مختلف اند - و هر کدام
 بخطابات عمده مختلف معزز - برای امتیاز اولین را
 امیرالامرا و دومین را نظام الدوله و سیومین را امیرالمالک
 و چهارمین را آصف جاه ثانی و پنجمین را برهان الملک
 و ششمین را ناصرالملک یاد میکنم - امیرالامرا فیروز جنگ
 غازی الدین خان بهادر بن نواب آصف جاه غفران پناه
 از پیشگاه خلافت بخطاب حد خود سرفراز گشته سرمایه
 ناموری اندوخت - نواب آصف جاه از دکن وارد دهلی
 گشته به تقبیل پادشاه تخت سلطنت اعزاز می یابد - و چون
 نواب آصفجاه در سنه (۱۱۵۳) ثلث و خمصین و مائه و الف
 از فردوس آرامگاه رخصت دکن گرفت نیاخت امیرالامرائی
 [که بعد کشته شدن خواجه عامر (مخاطب به موصف الدوله
 خاندوران در جنگ نادر شاهی) بنواب آصف جاه مقرر شده
 بود] بخلف خود فیروز جنگ تفویض نمود - و بعد رحلت

نواب آصف جاه در عهد احمد شاه منصب امير الامرائيه
به بشارت خان قرار گرفت - و بعد چند روز خلعت
امير الامرائيه از تغير او به شهادت خان فيروز جنگ عنايت
شد - و بعد شهادت نواب نظام الدوله ناصر جنگ امير
الامراء را موسي رياست دکن در سر افتاد - اعيان حضور بنابو
بعضه وجوه اول راضي نبودند - آخر راضي شدند - نوعيکه
در ترجمه مفدر جنگ رقم ايضاح خواهد يافت - امير الامراء
سيوم رجب سنه (۱۱۶۵) خمس ستين و مائه و الف
از احمد شاه بخلعت حکومت دکن قامت مباحثات
آراست - و در عين موسم برشکال جانب دکن قطره
زد - و چون در دکن امير الممالک برادر سيومين مسلط
بود (هولکر مرهته را) که با فوج سنگين در نواح دهلي
بود (رفيق خود گردانيد - و بعد طي مسافت بيستم
ذيقعه سال مذکور داخل اورنگ آباد شد - امير الممالک
(که در حيدرآباد بود) بقصد مقابله مسافتي نورديد -
غنيم قابو يافته از امير الامراء ملک خاندیس تمام و کمال
(۲) و سنگميز و جالقه از توابع اورنگ آباد وغيره استء نمود -
امير الامراء (چون نوآمده و نا واقف بود و کار عمده
مقابله با امير الممالک در پيش داشت) سقه ملک خاندیس

و غیره بهر خود حواله غنیم نمود - و این چنین ملک
عظیم مفت در دستم غنیم رفت *

چون قلم قضا برین رفته بود (که ریاست ملک دکن
بر امیرالممالک بحال باشد) امیرالامرا بعد هفده روز
از داخل شدن اوزنگ آباد هفتم ذی حجه آخر روز مال
مذکور بمرگ ^(۲) مفاجات درگذشت - و رفقای او (که بچه
توقعات سبیل رفانت پیموده بودند) همه در چاه یاس
فرورفتند - و تابوت او را به سکیه خاطر بدرت سلامت
راه معاینه نموده قرار دادند که پیش و پس صف
خود نگاهداشته از اوزنگ آباد بدهلی برند - آخر همچنان
کردند - و چون بذات النعش در رکاب نعش راه طی کرده
بدهای رسیدند - و درانجا نعش را بزمین سپردند *

اما عماد الملک بن امیرالامرا فیروز جنگ بن نواب

(۲) در [تاریخ مظفری] چون آصف جاه نظام الملک فتح جنگ جهان
فانی را گذاشت نظام الدوله ناصر جنگ پسر دومین آصف جاه بجای پدر
نشست - پس از چند روز غازی الدین خان فیروز جنگ (که در حضور پادشاه
بود) بدظامت دکن مقرر شد - و او پسر خود عماد الملک را به نیابت
مهر بخشگری بحضور والا گذاشته با محمد ابراهیم خان عم راقم روانه
حیدرآباد گردید - و فتنه که متصل آن بله رسیده از اتفاقات قضا و قدر
بمرگ مفاجات یا باغوی کسی به تعبیه زهر در طعامش کرده فی الفور ادهم
مزیت از جهان فنا بر تافت و بملک بقا شقاوت - نعش او را به شاهجهان آگاه
آوردند و در گورخانه بزرگان او بخاک سپردند *

(باب الفون) [۸۸۶] (مآثر الامراء)

آمفجاء غفران پناه و دخترزاده وزير الممالك اعتماد الدوله
قمر الدين خان مرحوم نام اصلی او مير شهاب الدين
است - او هم بخطاب موروثي غازي الدين خان بهادر
فيروز جنگ ناموري دارد - رقتيکه پدرش امير الامراء در
دكن رفته بمرگ مفاجات در گذشت بمجرد وصول اين
خبر وحشت اثر به دار الخلافه عماد الملك بخانه وزير
الممالك مفدر جنگ رفته نشست - و غم نالي را بجائه
رساند كه مفدر جنگ بر سر ترحم آمده امير الامرائي
ارثي را از احمد شاه باو دهانيد - آخر اين نقش
راست از نگين اخلاص كج نشست - عماد الملك خواست
كه مفدر جنگ را برهم زند - چنانكه تفصيل آن در ترجمه
مفدر جنگ خواهد آمد - عماد الملك در ايام جنگ مذكور
هولكر را از مالوه و چه آبا را از ناگور بكومك خود
طلبيد - اما پيش از رسيدن اينها با مفدر جنگ مصالحه
درمیان آمد - عماد الملك و هولكر و چه آبا هر سه
باتفاق بر سر سورجمل جات رفتند - و بهرت پور و كمير
و ديك را (كه هر سه از قلاع حصينه ملك جات است)
محاصره نمودند - و (چون عمده امباب قلعه گيري اضراب
اتواب است) عماد الملك بالتماس سرداران غفيم عريضه
بدرگاه احمد شاه مِشتمل بر استدعاي اضراب توب مصحوب

عاقبت محمود خان کشمیری (که مدارالمهام او بود) ارسال داشت - انتظام الدوله وزیر بن عماد الدوله قمرالدین خان مرحوم بضد عماد الملک پادشاه را از فوستادن اضراب توپ مانع آمد - عاقبت محمود خان اکثری از منصب داران پادشاهی و مردم توپخانه را بوعده این (که اگر دور اعتماد الدوله شود با شما مراعات چنین و چنان بعمل می آید) با خود متفق ساخته خراسانی که انتظام الدوله را بر دارد - و درز قرار داده بر سر خانه انتظام الدوله غلو کرده هنگامه دارو گیر گرم ساخت - و همان روز کاره نساخته (۲) دی گریز بجانب داسنه نهاد - و از راه قطاع الطریقی در آمده بتاخت و تاراج محاللات پادشاهی و جواگیر منصبداران (که در نواحی دارالخلافه بود) غبار فتنه برانگیخت - درین ضمن سورجمل جات (که از دست اهل محاصره بحالت کسوف رسیده بود) از احمد شاه امداد التماس کرد - احمد شاه در ظاهر برای شکار و نظم و نهق آن الکه و در باطن برای کمک جات از دهلی بر آمده در سکنده مضرب خیام ساخت - و عاقبت محمود خان را (که دران نواحی هنگامه پرداز بود) استمالی نموده بحضور طلبید - عاقبت محمود خان از مقام خورجه جویده آمده

(۲) در [تاریخ مظفری] داسنه *

(باب الثون) [۸۸۸] (مآثر الامرا)

ملازمت پادشاه نموده بخورجه برگشت - از مقدرات الهي
 اينكه هولگر بخاطر آردن كه احمد شاه در دادن اضراب
 قوپ تغافل ورزید - الحال (كه بيرون برآمده است) رفته
 رسد غله و كاه لشكر او را بند بايد كرد - و قافله او را
 تنگ نموده اضراب اتواب بايد گرفت - و خواست كه اين كار
 بے مهيم و شريك بگوسي نشاند - عماد الملوك و جي آيا را
 خبر ناكرده شبگير نمود - و از گذر متعرا عبور دريای جمن
 نموده شيء (كه عاقبت محمود خان ملازمت نموده بخورجه
 برگشت) هولگر قريب معمور احمد شاه رسیده اول شب
 چندان بلن سرداد كه مردم گمان بردند كه عاقبت محمود
 خان از راه شرارت باز آمده آتش افروز هنگامه است -
 امر سهل دانسته استعداد جنگ نگردند - و فكر فرار هم
 نه نمودند - و الا خرابيها پيش نمي آمد - آخر شب متحقق
 شد كه هولگر آمده است - دشت و پا گم كردند - كه نه
 وقت استعداد جنگ و نه فرصت فرار - ناچار احمد شاه و
 بهادران و مصاص الدوله مير آتش پسر امير الامرا مصاص الدوله
 خاندوران ناموس و اعمال و ائقال را گذاشته با چند كس
 راه دار الخلافه برگرفتند - و از طغلي و نا تجربگي و
 بے هئيتي پادشاه چشم زخم عظيم بفاوس تيموريه رسيد -
 هولگر آمده بے منازعت تمام اثاث سلطنتي را غارت كرد -

بلکه زمانیه دختر فرخ سیر پادشاه (که زوجه فردوس آرامگاه
 بود) و دیگر پردگیان سرادقات پادشاهی به اسبیهی در آمدند -
 هر چند هولگر اینها را بحکومت نگاهداشت اما خاک بر سر این
 حرمت - عماد الملک این خبر شنیده محاصره را گذاشته
 بدار الخلافه شتافت - جی آبا (چون دید که این هر دو
 سردار برخاسته رفتند و تنها عهده برای محاصره نمی توان
 شد) از هم دست از محاصره برداشته بذارنول رفت - و
 سورجمل جات خود بخود از کسوف محاصره بر آمد -
 عماد الملک بزور هولگر و سازش امرای حضور (خصوص
 مصمم الدوله میر آتش) وزارت از تغیر انتظام الدوله
 خود گرفت - و امیرالامرائی به مصمم الدوله میر آتش
 دهانید - (رزے) (که وزارت گرفت) صبح خلعت پوشید وقت
 استوا احمد شاه را با مادرش قید کرده عزالدین خلف^(۲)
 معزالدین جهاندار شاه را دهم شعبان روز یکشنبه سنه
 (۱۱۶۷) سبع و ستین و مائة و الف بر تخت سلطنت نشاند
 به عالمگیر ثانی ملقب ساخت - و بعد یک هفته از قید
 کردن چشم احمد شاه و مادرش را (که تمام فتنه از
 رسیده بود)^(۳) میل کشید - بعد ایام برای انتظام صوبه
 پنجاب قصد لاهور کرد *

(۲) نسخه [ج] مرز الدین - (۳) نسخه [ج] برخاسته بود *

مخفی نماید که در سنه (۱۱۶۱) احدی و ستین و مائة و الف صوبه دارى لاهور به معین الملک قرار یافت و بعد فوت معین الملک حکومت لاهور بزن از عاید شد - چنانچه در واقعات شاه درانی مفصل می آید - عماد الملک الامیر ثانی را در دهلی گذاشته شاهزاده عالی گوهر را بتوزکی برداشته از راه هانسی و حصار روانه لاهور گردید - و به بودانه رسیده خسب الطلب آدینه بیگ خان فوج را سرکردگی سید جمیل الدین سپه سالار و عباد الله خان کشمیری مدارالمهام شباشب بلاهور (که ازانجا چهل کوهه مسافت دارد) رخصت کرد - اینها در یک شب و روز خود را بلاهور رسانیدند - و خواجه سرايان را در حرم فرستاده بیگم را (که در تمام غفلت خوابیده بود) بیدار کرده مقید ساختند - و از عمارات بر آورده در خیمه جا دادند - بیگم زن تغائی عماد الملک است - و نیز دختر از به عماد الملک نامزد بود - عماد الملک صوبه دارى لاهور به آدینه بیگ خان در بدل پیشکشی سی لک روپیه مقرر کرده بدهلی معاودت نمود - چون این خبر بهمع شاه درانی رسید بسیار شاق آمد - و از قندهار پاشنه کوب خود را بلاهور رسانید - آدینه بیگ خان چون طفل آدینه (که از کتب رم کند) از لاهور بصحرای هانسی و حصار فرار نمود - شاه درانی بر جناح استعجال

(مآثر امرا) [۸۹] (باب الذون)

به بیست گروهی دهلی علم افراز شد - عمان الملک (که
سروسامانی نداشت) جز انقیاد چاره نیافته ملازمیت شاه
درانی نمود - اول معاتب شد - آخر بسفارش بیگم مذکور و
اشرف اور شاه درانی از خان محظوظ شد - و وزارت هم
بغیر از پیشکش بار مسام شد - و چون شاه درانی جهان خانرا
به تسخیر قلعات سورجمل جات تعیین کرد عمان الملک
همراه جهان خان ترددات نمایان بعزم ظهور آورد - و مورد
آفرین شاه گردید - و چون طلب پیشکش بابت وزارت
درمیان آمد عمان الملک از شاه التماس کرد که توره از
نسل تیموریه و فوج از درانیان همراه من شود که از انترپین
زر خطیر بمعرض وصول در آورده داخل سرکار سازم - شاه
درانی دو شاهزاده یکم هدایت بخش بن عالمگیر ثانی و
دیگر میرزا بابر خورش عزیزالدین برادر عالمگیر ثانی را از
دهلی طایفه با جانباز خان (که یکم از سرداران زکاب شاه بود)
همراه عمان الملک کرد - عمان الملک با دو شاهزاده و جانباز
خان در کمال بی سرانجامی عبور چون نموده عازم فرخ آباد
مسکن احمد خان پسر محمد خان بنگش گردید - احمد خان
استقبال کرده خیمه و خرگاه و اخیال و افراس و غیره پیشکش
شاهزاده نمود - عمان الملک از انجا پیشتر رفته از آب گنگ
گذشته در بصوبه اردهه آورد - و شجاع الدوله ناظم اردهه

(باب النون) [۸۹۲] (مآثر الامرا)

باستعداد جنگ از لکهنؤ بر آمده خود را در میدان ساندي و بالي (که سرحد صوبه اودهه است) رسانيد . دو بار جنگ سهل با قرارداد طرفين واقع شد . آخر بوساطت سعد الله خان روهيله بر پنج لک روپيه (قدری نقد و باقي بوعده) صلح قرار يافت . عماد الملک مع شاهزاده هفتم شوال سنه (۱۱۶۰) ستين و مائه و الف از میدان سراع کوچيد .

و از دريای گنگ گذشته بفرخ آباد رفت *

و چون شاه دراني بنابر حدوث وبا در لشکر او از حوالی اکبر آباد بعزم ولايت گام سرعت بر گرفت (روزه) که محاذی دار الخلافه (سيد) عالمگير ثاني با نجيب الدوله بر سر تالاب مقصود آباد آمده با شاه ملاقات نمود . و از عماد الملک شکايت بسيار کرد . لهذا شاه نجيب الدوله را منصب امير الامرائی هندوستان داده روانه لاهور گرديد . نجيب الدوله از قوم افغان است . چون آثار رشد از ناصيه حالش پرتو ظهور مي داد عماد الملک او را در سرکار خویش پيش آورد . و چون شاه دراني به هندوستان آمد بنابر جوهر ذاتي و هم قومي تقرب پادشاه پيدا کرد . تا بجائی که امير الامرا شد . و با عماد الملک طرف گرديد . القصة عماد الملک در فکر بيجا ساختن نجيب الدوله از فرخ آباد عازم دهلي گرديد . و رکذاته راو برادر اعيانی بالا جي راو

و هولكر را بمبالغه تمام از دكن طابیده باثفاق دهلي را
محاصره نمود . عالمگیر ثاني و نجیب الدوله محصور شدند .
و چهل و پنج روز جنگ توپ و رهنكه درمیان ماند . آخر
هولكر رشوت سنگین از نجیب الدوله گرفته بذای صلح
گذاشت . و نجیب الدوله را با آبرو و مال و ائقال از قلعه
بر آورده متصل خیمه خود جاداد . و تعلقه از آن طرف
اب جمن (که عبارت از مهارپور و چاندور و تمام فصبات
بارهه باشد) به تصرف در آورد . و چون سردار غنیم
نجیب الدوله را در شورتال محاصره کرد (نوعیکه در
ترجمه شجاع الدوله خواهد آمد) عماد الملک را از دهلي
بکومک طلبید . عماد الملک [که با خانخانان انتظام الدوله
فاخوش بود . و با عالمگیر ثاني هم مفائی نداشت .
که این ها با شاه درانی مخفی سلسله رسل و رسایل
دارند . و نیز غلبه نجیب الدوله بر ما می خواهند] اول
خانخانان را بقتل رسانید . و بعد سه روز هشتم ربیع الآخر
روز پنجشنبه سنه (۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائه و الف
عالمگیر ثاني را جرعه شهادت چشاندید . و در تاریخ
مذکور پسر محی السنه بن کام بخش بن خلد مکان را
بر تخت نشانده بشاهجهان ملقب ساخت . و بعد قتل
پادشاه و خانخانان بر طبق طلب دلا بک از شدافت .

و در همین ایام آمد آمد شاه درانی غلغله دران نواحی
افکند - و دتا از نواحی شکرآل بر خاسته باراد مقابله با شاه
درانی بجانب سرهند رو بهاد - عماد الملک به شاهجهان آباد
آمد - و چون خبر مقابله دتا با فراوان شاه درانی شنید
غالبیت درانیان و مغلوبیت عم استنباط نمود - زیراکه در در
پهلوان (که باهم کشتی میکردند) او دید زرد آرد کم زرد را
به نیروی بار عتب می برد - درانیان بقوت ترکیزی عم
ادرا جانب دهلی پس پا ساختند - عماد الملک دریافت
که عنقریب شاه درانی عم را برداشته بر سر شاهجهان آباد
میرسد - از خوف او پادشاه نازه را در دهلی گذاشته
خود نزد سورجمل جات رفت *

اما نظام الدوله خلف دوم نواب آصف جاه غفران پناه
راسخة العقد امراست و بلیة القصیده شعرا - احوال او مفصل
در ترجمه او صورت تحریر پذیرفته - درینجا رخسار صفحه
بحال اجمال آرایش می یابد - (چون نواب آصفجاه در سنه
(۱۱۵۰) خمسین و مائة و الف بشاهجهان آباد تشریف
برد) پسر والا گهر را نیابت دکن تفویض فرمود - و او در
ایام نیابت خود راجه رادر (که نشه غرور در سر داشت)
مغلوب ریامت ساخت - نوعیکه در احوال غنیم گذشت - و
بعد ریامت نواب آصفجاه بر مسند دکن نشست - و (عجب

از قسمی غنیمت را دست خوش هراس داشتند که تا آخر
 عهد از احد خود پناهی نداشتند - احمد شاه فرمانروای
 هندوستان برای اصلاح امور سلطنت شقه بخت خاص
 بنواب نظام الدوله نوشت - نواب تا دریای نریدا جلوریز
 خود را رسانید - درین ضمن احمد شاه شقه ناسخ عزیمت
 حضور بقلم آورد - و نیز مظفر جنگ (که در توجمه
 او می آید) سر از اطاعت پیچید - نواب از نریدا
 معارفت نموده با هفتاد هزار سوار جرار و یک لک پیاده
 بعزم تنبیه مظفر جنگ لوای عزیمت افراخت - و تا بندر
 بهاچری (که از اوزنگ آباد پانصد کوه جویبی سمت)
 بر جناح استعجال خود را رسانیده به بیست و ششم
 (بیع الآخر سنه ۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائه و الف معرکه
 قتال آراست - نسایم فیروززی بر پرچم اعلام نظام الدوله
 وزید - و مظفر جنگ زنده دستگیر شد - نظام الدوله موسم
 پوشاک در آرکات گذرانید - افغانه کرناٹک و همت خان و غیره
 (که درین یساق ملازم رکاب بودند) چشم از حقوق تربیت
 و نمکخوارگی پوشیده بطمع مال و مال کمر دغا بستند - و
 باتفاق نصاری بهاچری شب هفدهم محرم بحساب تنجیم
 و شازدهم بحساب رویت سنه ۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه
 و الف شبخون زده نواب نظام الدوله را بگلگشت ارغوان زار

(باب الذون) [۸۹۶] (مآثر الامراء)

شهادت روانه ساختند - و بعضه ارباب توفیق ثابت او را بروضه شاه برهان الدین غریب رسانیده قریب مرفد نواب آصفجاه دفن کردند *

بعد شهادت او مظفر جنگ را (که مقید همراه بود) بریاست دکن برداشتند - و از پهلچری قصد حیدرآباد کردند - قضا و قدر اسباب انتقام نواب نظام الدوله آماده ساخت - و در دل مظفر جنگ و افاغنه ماده نفاق ریخت - روزی (که زمین لکریست پلی مضرب خیار شد) ناخوشی از باطن بظاهر بروز کرد - هفدهم (بیع الاول سال مذکور فریقین از مکانهای خود حرکت کرده هنگام پیکار گرم ساختند - و سرداران طرفین با مظفر جنگ و همت خان و غیرهما بقتل رسیدند - و خون نواب نظام الدوله یکقلم قاتلان خود را بخاک هلاک غلطان ساخت - مظفر جنگ نام اصلی او هدایت محی الدین خان است - او بدر واسطه به عبد الله وزیر صاحب قران ثانی شاهجهان پادشاه می رسد - و دختر زاده نواب آصف جاه غفران پناه است - در عهد نواب آصف جاه بحکومت بیجاپور می پرداخت - و در عهد نواب نظام الدوله شهید مسلک مخالف پیمود - نواب حسین دوست خان عرف نواب چندا صاحب (که از سرداران نوایم آرکات است) بار پیوسته

(مائرا لاموا) [۸۹۷] (باب الذون)

بگرفتن آرکات تحریر نمود - مظفر جنگ زر بآرکات آورد -
آنجا جم غفیر از نصاری فراسیس ساکن پهاچری را بوساطت
نواب چندا صاحب همراه گرفت - و بر سر انورالدین خان
گویاموئی (که از وقت نواب آصف جاه ناظم آرکات بود)
رفته شانزدهم شعبان سنه (۱۱۶۲) ائذین و ستین و مائه
و الف درلاب خون یزی بگردن او زد - شهادت جنگ پای
جلالت افشوده ساغر موت چشید *

بعد شهادت نواب نظام الملک افغانه و نصارا مظفر جنگ را
بر مسند ریاست نشانند - مظفر جنگ رام داس را دیوان
خود مقرر کرده به راجه رگهذاته داس مخاطب ساخت - و
این رام داس برهمن سپاهی ست ساکن سیکاکول (که
در ذیل متصدیان سرکار نظام الدوله بود) - چندان رتبه
نداشت - لیکن در قتل نواب نظام الدوله جد و جهد
بسیار بعمل آورده زناز محبت مظفر جنگ بر کمر
بست - لهذا مظفر جنگ او را باین مرتبه رسانید - و با
افغانه به پهاچری رفت - و کپتان یعنی حاکم آنجا را ملاقات
کرد - و جمعی از سپاه نصارا همراه گرفته عازم حیدرآباد
شد - و بر سر آرکات عبور نموده در ملک افغانه در آمد -
نیرنگی قدرت درمیان مظفر جنگ و افغانه خلاف انداخت -
(رز) (که سرزمین لکریمت پلي مخیم شد) ناخوشی پنهانی

گل کرد - و عاید به برخاش گشت - از یک طرف مظفر جنگ و نصارا و از طرف دیگر افغانه مستعد شده صف آرای قتال گردیدند - همه خان و دیگر سرداران افغانه بقتل رسیدند - و هر مظفر جنگ نیز بوزخم تیر (که در حدقه چشم رسید) آخر شد - و این سانحه هفدهم (بیع الاول سنه (۱۱۶۴) اربع و ستمین و مائة و الف بعالم ظهور آمد *

مظفر جنگ طبع طالب علمی داشت - و تهذیب المنطق ازبر کرده بود - با شعرا املا مناسبتی نداشت - در ایام ریاست (که در ماه پیش نبود) قریب هشت روز فقیر را هم اتفاق محبتش دست داده - شبها خود را به بحث علمی مشغول داشت - و او تزکیه نفس بمرتبه کمال نداشت - هرگاه خود ستائی آغاز میکرد حضار الفاظ تأیید و تصدیق او بر زبان می آوردند - و در ایام ریاست مظفر جنگ بالاجبی با توجه از پونه بر سر اورنگ آباد آمد - و رکن الدوله ناظم آنجا بازده لک درپیه داده آفت او را دفع ساخت - و این رکن الدوله از اعظم امرای نواب آصفیاه است - یازدهم رجب سنه (۱۱۷۰) سبعین و مائة و الف بجوار رحمت

آمود - مظفر جنگ اول کسه سمی که نصارا را نوکر کرده بطرف دیار اسلام آورد - پیش ازین نصارا در بغداد

خود بودند - و با از حدود خود بیرون نمی گذاشتند -
 بعد شهادت نواب نظام الدوله مظفر جنگ نصاری
 فرامیس را نوکر گرفته آنها را اعتضاد خود ساخت - و
 بعد قتل مظفر جنگ نصارا بصیغه نوکری در رکاب
 امیر الممالک شدند - و میکاکول و راجبندری و دیگر
 مواضع را در جاگیر خود گرفتند - و طرفه افتداره بهم
 رسانیدند - که در دکن حکم حکم ایشان شد - موسی بهوسی
 سرگروه نصارا بخطاب عمدة الملک مخاطب گردید - (چون
 انگریز و فرامیس همیشه باهم ازجیل عداوت لغارت می کنند -
 و بغداد هر دو فرقه باهم قریب واقع است) نصاری انگریز را
 هم هوائی مداخلت در ملک پادشاهی بهم رسید - که
 الو الو را دیده رشک میگیرد - و بعضی ملک آرکات را
 بتصرف آوردند - و نیز بر بنگاله مسلط شدند - و قلعه
 بغدر سورت را قابض گشتند - و در سنه (۱۱۷۴) (اربع
 و سبعین و مائة و الف بغدر بهلچری را محاصره کرده
 از دست فرامیس انتزاع نمودند - و عمارات بهلچری را
 تخریب کردند تماماً مَفْصَلاً ساختند - و میکاکول و راجبندری
 و دیگر مواضع (که در جاگیر فرامیس رفته بود - و
 فیاس کار نمی کرد که چه طور از دست اینها خواهد
 بر آمد) خود بخود مستخلص گردید *

(باب النون) [۹۰۰] (مائز الامرا)

امیر الممالک خلف هیوم نواب آصف جاه غفران پناه - نام
اصلی او مید محمد خان است - اول مخاطب به ملاهت جنگ
بود - و آخر در عهد عالمگیر ثانی به امیر الممالک مخاطب
گردید - بعد قتل مظفر جنگ راجه رگهنا ته داس و جمیع
ایمان او را سردار ساختند - راجه رگهنا ته داس وکیل مطلق
شد - راجه جمیع از نصاری فراسیس را (که مظفر جنگ از
پهلچیری نوکر کرده همراه آورده بود) استمالت نموده رفیق
امیر الممالک ساخت - امیر الممالک بعد طی منازل رونق افزای
ادرنگ آباد شد - و ایام بوشکال درانجا گذرانیده یازدهم
ذی حجه سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه و الف بقصد
ننبدیه بالا جی با پنجاه هزار سوار جرار بمقابله پیش
آمد - و در آردهم محرم سنه (۱۱۶۵) خمس و ستین و
مائه و الف جنگ شروع شد - بهادران اسلام جنگیده
جنگیده غنیم را قریب پونه (سانیدند) و آبادیهای غنیم را
(که سر راه پیش آمد) سوخته با خاک برابر ساخته
جلو خانه دوزخ کردند - درین محاربات فرنگیان با آتش خانه
خود دود از نهان غنیم بر آوردند - علی الخصوص شب
چهاردهم محرم (که ماه خسوف تمام کرده بود) نصارا بر
فوج غنیم شبخون زدند - و جمیع کثیر را به آتشکده
آخرت فرستادند - بالا جی (که در حالت پوچا یعنی پرستش

(مآثر الامرا) [۹۰۱] (باب الذون)

خمر و ف بود) برهنه سر بر باد پائے برهنه پشت سوار شده
فرار را وسیله نجات خود ساخت - و ادوات و آلات طلائی
پوچا بغنیمت اسلامیان در آمد - اما بسبب نفاق
خنده برانداز انجام این همه آورد و مصالح برابر خاک بود -
امیر الممالک بعد انفصال جنگ متوجه حیدرآباد شد -
سپاه نصارا در میدان تهاکي سیزدهم جمادی الآخر سنه
(۱۱۶۵) خمس و ستین و مائه و الف راجه رگهاته
داس را کشتند - نواب امیر الممالک بحیدرآباد شتافت - و
حسب الطلب او رکن الدوله و مصم الدوله از اورنگ آباد
خود را بحیدرآباد رسانیدند - و رکالت مطلق برکن الدوله
تفویض یافت - ناگاه خبر رسید که امیر الامرا فیروز جنگ
بن نواب آصفجاه از پیشگاه احمد شاه خلعت صوبه داری دکن
پوشیده عازم دکن است - رکن الدوله از رکالت پهلوتی کرده
به کپرتله نزد جانوجی بنالکر آمد - مقصدش اینکه امیر الامرا
باتفاق هولکر مرهته بدکن می آید بواسطت جانوجی
بنالکر و نیز بواسطت بالا جی (که با او از عهد نواب
آصفجاه غفران پناه ربط داشت) بامیر الامرا پیوسته سر رشته
موافقت بدست آورد - وقتیکه رکن الدوله از حیدرآباد روانه
شد مصم الدوله همانجا ماند - و بصوبه داری حیدرآباد
از امیر الامرا امتیاز یافت - و چون امیر الامرا بارنگ آباد

(باب الذون) [۹۰۲] (مآثر الامرا)

رسیده هفده روز زندگانی کرده در گذشت (درین هفده روز چه خرابیها که و فداد) غنیم (که در سرکار امیرالامرا صاحب اختیار و اقتدار بود) ملک خاندیس و سرکار ستمیز و جالنه و غیره از امیرالامر سند کرده گرفت . و شوکت اسلام ازین الکه برداشت . و بعد فوت امیرالامرا به امیرالممالک که بقصد مقابله امیرالامرا از حیدرآباد برآمده بود پیوست . و ملکه (که از امیرالامرا گرفته بود) سند او از امیرالممالک هم حاصل کرد . و بعد ازان رکن الدوله از کپرتله برآمده به امیرالممالک پیوست . و بر وکالت مطلق قایم شد . و مصاص الدوله را معطل ساخته به اورنگ آباد فرستاد . و چون ایام برشکال قریب رسید امیرالممالک با رکن الدوله به اورنگ آباد آمد . - عمده الملک و موسی بهوسی با رکن الدوله رسیدند . و چهاردهم صفر سنه (۱۱۶۷) سبع و ستین و مائه و الف وکالت از تغیر رکن الدوله به مصاص الدوله شاهنواز خان اورنگ آبادی مقرر گردید . - مصاص الدوله چهار سال به سرانجام این منصب جلیل القدر پرداخت . و در ایام وکالت خود بتداییر صائبه نوع غنیم را بر حد خود نگاهداشت که املا سر شورش بر نداشت . تفصیل این در دیباجه کذاب مآثر الامرا بزبان قلم رفته *

میر نظام علي و میر محمد شریف (که این مدت معطل با امیر الممالک بصر می بردند) مصمام الدوله در سنه (۱۱۶۹) تسع و ستین و مائه و الف اربعین را صوبه دارچی برار و دومین را صوبه دارچی بیجاپور از امیر الممالک دهانیده هر کدام را بصوبه خود فرستاد - میر نظام علي آخر مخاطب به آصف جاه ثانی شد - و محمد شریف اول به شجاع الملک و آخر به برهان الملک مخاطب گردید -

و بتاريخ ششم ذیقعدہ سنه (۱۱۷۰) سبعین و مائه و الف و کالمص مطلق از عزل مصمام الدوله به برهان الملک (که از صوبه بیجاپور در حضور امیر الممالک به اردنگ آباد بود) تقرر یافت - و در همین ایام آصف جاه ثانی با فوج شایسته از برار به اردنگ آباد تشریف آورد - و برهان الملک را معطل ساخته اختیار ریاست بدست خود آورد *

و چون اطلاق وکیل مطلق به برهان الملک بود لقب او دلی عهد مقرر گردید - و در همین سال بالاچی راو باراده برخاش در سواد اردنگ آباد آمد - آصف جاه ثانی نواب امیر الممالک را بهراست اردنگ آباد گذاشت و خود با برهان الملک جنگ کفان تا سدهکهر (که قریب می کرده از اردنگ آباد است) رفت - انجام کار

(باب النون) [۹۰۴] (مآثر الامراء)

مصالحه به قرار دادن جاگیر غنیم قرار یافت - و
ملک بیست و هفت لک روپیه از موبجات دکن تسلیم
غنیم شد - و شرکت حکومت اسلام ازین محالات
بر خاست - نواب آصفجاء ثانی بعد مصالحه از سندکهر
بازرنگ آباد تشریف آورد - و حیدر جنگ مدار المہام موسی
بہوسی ہر گزہ نصارا گردید - و چون دید (کہ با وصف
نواب آصفجاء نقش تسلط او درست نمی توان نشست) در
شکست نواب آصفجاء افتاد - و بانواع ہیلہ سازی ابراہیم
خان کاپردی و سایر فوج نواب آصفجاء را از نواب جدا ساخته
در ذیل نوکران موسی بہوسی داخل کرد - زر سپاہ ہشت
لک روپیه از نزد خود تسلیم نمود - و نواب را تظہا ساخت -
بعد ازان مصمص الدولہ را مقید کردہ خاطر خود را از ہر دو
طرف جمع نمود - و خواست نواب آصفجاء را بہ بہانہ
صوبہ داری حیدر آباد بحیدر آباد فرستد - و در قلعہ گواکندہ
نگاہدارد - و میدان برای جولان خود خالی سازد - ندانست
کہ تقدیر بر تدبیر سر پیچید - در سیوم رمضان قریب
استوا سنہ (۱۱۷۱) احدی و سبعین و مائتہ و الف
حیدر جنگ در خیمہ نواب آصفجاء آمد - نواب آصفجاء
پیشتر با مشیران خود مخفی قتل حیدر جنگ قرار دادہ
بود - حضار مجلس و خواص محفل حیدر جنگ را گرفته

ذبح کردند - و نواب آصفجاه بر اسبی سوار شده از لشکر
 تنها برآمد - و این همه تربخانه فرنگ در مقام حیرت معطل
 ماند - و جرأت نمود که کارنامه رستم و افراسیاب را
 منموح ساخت - و از مذبح شدن حیدر جنگ موسی بهوسی
 و دیگر اعیان لشکر هوش باختند - درین رستخیز واقعه طلبان
 نواب مصم الدوله و یمین الدوله و میر عبد النبي خان
 پسر نواب مصم الدوله را بسیر لاله زار شهادت فرستادند -
 بعد این هنگامه امیر الممالک و برهان الملک و موسی بهوسی
 بحیدر آباد شتافتند - و نواب آصفجاه ثانی پس از ذبح
 کردن حیدر جنگ راه برهان پور گرفت - و ابراهیم خان
 کاپردی (که جبراً و قهراً حیدر جنگ او را از نواب آصفجاه
 جدا کرده بود) درین وقت بنواب پیوست - نواب آصفجاه
 سیزدهم رمضان سال مذکور سواد برهان پور را مرکز نزول
 ساخت - و متمولان شهر و محمد انور خان برهانپوری و غیره را
 مصادره نمود - خان مذکور بشدت محصلان و از غم مصادره
 هفدهم ذیقعد سال مذکور زندگانی را وداع نمود - و در درگاه
 شاه برهان الدین غریب مدفون گردید - نواب آصفجاه از
 برهانپور به برار رفت - و در قصبه پانم (که از قصبات
 اعظم برار است) چهارنی کرد - و بعد چهارنی با جانوجی
 پسر رگور بهونهله مکامدار برار محاربات در میان آمد -

(باب الفون) [۹۰۶] (مآثر الامرا)

و بصلح انجامید - و بعد مصالحه عازم حضور امیر الممالک
(که در نواحی حیدرآباد بود) شد - و بعد ملاقات
درمیان هر سه برادران جدال و نزاع بسیار بوقوع آمد - آنچه
انجام کار صورت گرفت اینکه نواب امیر الممالک و نواب
آصفجاء ثانی یکجا شوند - و نواب برهان الملک بصوبه خود
بیجاپور باشد - هیژدهم (بیع الاول سنه ۱۱۷۳) ثلث و
سبعین و مائه و الف فتنه عجبی گل کرد - که قلعه
احمد نگر پای تخت نظام شاهیه را سدا سیو با دو برادر
غمزاده بالا جی با قلعه دار سازش کرده گرفت - و بتاریخ
مذکور مردم از داخل قلعه شده قابض گشتند - شهر
احمد نگر آباد کرده احمد نظام شاه است که در سنه (۹۰۰)
تعمیrate طرح انداخت - و بنام خود موسوم ساخت - و در
دو سه سال شهر را بکمال خوبی آباد شد - و بعد اندک
فرصت حصار از سنگ و گل تعمیر نمود - و در درون
آن عمارات دلکش و قصور منقش برای سکونت خود
مرتب ساخت - و بعد فوت از اخلاف از این قلعه را
متوارث بودند - شاهزاده دانیال بن اکبر شاه مع سپه سالار
خان خاغان در اوائل سنه (۱۰۰۹) تسع و الف
قلعه را از طبقه نظام شاهیه بتصرف خود آورد - و بعد
ازین قلعه داران پادشاهان تیموریه هند بصیانت این قلعه

مامور می شدند - بعد دو صد و هفتاد سال تخمیناً این
 قلعه از دست اسلامیان بدست اصفهانیان افتاد - و درین سال
 یادو رار خیال خام در سر خود پخت - و خواست که
 ریاست اسلام را از دکن بردارد - و کار اصفام را رونق دهد -
 ابراهیم خان کاپردی را (که بدتر از آزر بت تراش بود)
 نوکر گرفت - و این ابراهیم خان یکی از قوم اردال بود
 که در فرنگیان تربیت یافته جنگ بقواعد فرنگ می کرد -
 سامان حرب و توپخانه شایسته با خود داشت - اول در سلک
 نوکران اصفجاه ثانی بود - بتفریط و افراط نواب جدا
 شده بغنیم پیوست - غنیم از پونه بر آمده بیست و دوم
 جمادی الاول سال مذکور در سواد اردگیر بتقابل عساکر
 رسید - درین وقت فوج غنیم شصت هزار سوار بود -
 امیر الممالک و اصفجاه ثانی خواستند که از اردگیر به دهارور
 دایر بیایند - و بعضی افواج سرکار را (که قریب دهارور بود)
 با خود گرفته بر سر دار الحرب پونه روند *

مخفی نماند که پیشتر با غنیم تنها جنگ قزاقی بود -
 هنر اینها همین که رسد غله و کهی لشکر اسلام بند میکردند -
 و قاپو دیده به کوته یراق می جنگیدند - و مدار فوج اسلام
 بر توپخانه بود که گرد لشکر حصار از توپخانه کشیده بدفع
 می پرداختند - این مرتبه بعلمت رفاقت ابراهیم خان با

غزیم جمع جنگ قزاقی و جنگ فرنگی یعنی آشکاری توپخانه شد - و اضراب توپ نیز همراه گرفت - چون فوج اسلام در زنجیره توپخانه بهیئت مجموعی و اجتماعی راه طی میکرد تیر توپخانه غزیم کم خالی می رفت - و تیر توپخانه اسلام باینها اتفاقی می رسید - ابراهیم خان با آن (که خود را مسلمان می گرفت) طرفه کمر بر شکم اسلام بر بست - در حالت کوچ و مقام شب و روز توپخانه را مقابل آورده در کار داشت - و در حرکت و سکون و خواب و بیداری توپها سر داده آنی فرصت نمی داد - ازین جهت در لشکر اسلام خستگی سپاه راه یافت و عالم راه نورد کوچ شهادت گردید - و ششم جمادی الآخر سال مذکور بهادران اسلام از زنجیره توپخانه برآمده بر ابراهیم خان و دیگر فوج غزیم ریختند - و بشمشیر جلالت بسیاری از مخالفان را مقتول و مجروح ساختند - و پانزده علم از جماعت ابراهیم خان کشیده آوردند - بر همین منوال جنگیده جنگیده بقاعه اوتیسه سه گروهی دهار در رسیدند - غزیم دید که اگر عساکر اسلام بدهار در رسیده فوج آنجا را با خود ملحق می سازند عهده برائی متعذر خواهد شد - پانزدهم جمادی الآخر سال مذکور قریب چهل هزار سوار اسم مجموعی بر چندارل فوج اسلام ریختند - چون جمعیت

اعدا بهیاز و فوج اسلام در سه هزار کس بیش نبود
 بعد از کشتش و کوشش بهیاز چنداول بغارت درآمده
 چشم زخم عظیم به اسلامیان رسید - روز دیگر بساط معارفت
 برچیده شد - ناگزیر ملحه (که آبستن هزاران فساد بود)
 انعقاد یافت - غنیم جاگیر شصت لک روپیه محالات
 خجسته بنیان تمام و کمال سوای شهر و برگنه و حویلی هر رسول
 و ستاره و نیمه از صوبه بیدر و بیجاپور و قلعه دولت آباد
 و قلعه اسیر و قلعه بیجاپور (که هر کدام پای تخت
 سلاطین اسلام بود) گرفت - و جاگیرات خاصه سرکار
 و جاگیرات امرا و منصبداران بسیاری در تنخواه غنیم رفته
 بحکم تقدیر قتل عام عجبه بوقوع آمد - جز صوبه
 حیدرآباد و بعضی از صوبه برار و بعضی از صوبه بیجاپور
 و قلاع بیدر در دست اولاد آصفجاه نماند - آنهم بشرکت
 غالباً چهارم حصه - و خون فامد در عرق ملک سرایت آورد -
 هر چند دهن عظیم در بنیان اسلام راه یافت لیکن آنهم
 نشد که حسب خواهش یادر ریاست اسلام بقتل از
 قلمرو دکن بر خیزد - و چون آغاز این دهن رفتن قلعه
 احمدنکر است شخصی تاریخ رفتن ملک شصت لک روپیه
 چنین یافته .

* کافر دشمن اسلام گرفت *

* حصن بسیار حصین از فن *

* سال تاریخ^(۲) رقم کرد خورد *

* رفت احمدنکر و ملک دکن *

بعد انعقاد صلح غنیمت فوج برای قبض دولت آباد
فرستاد - قلعه دار آنجا شجاعت جنگ از ارلان سید محمد
قنوجی فی الجمله استادگی کرد - غنیمت احکام امیر الممالک
(که بنام شجاعت جنگ بود) مردم او را طلبیده نمود - و
گفت که قلعه موافق قرار دادست (که با ما در میان آمده)
تسلیم باید کرد - ناچار نوزدهم شعبان سنه (۱۱۷۳) ثلث
و سبعین و مائة و الف قلعه را بمردم غنیمت حواله نمود -
شخصه تاریخ بنظم آورده * قطعه *

* گرفتند کفار احمدنکر را *

* دگر دولت آباد حصن علم رفت *

* خورد سال تاریخ بر لوح گیتی *

* چنین زد رقم دولت آباد هم رفت *

(۲) یعنی سنه هزار و یک صد و هفتاد و سه - (۳) یعنی سنه هزار و یک صد

و هفتاد و سه *

درین مقام بیان این (که دولت آباد در چه وقت
و بچه نهج بتصرف اسلامیان آمده بود)
بریان قلم می آید *

مورخان آورده اند که سلطان علاء الدین برادر زاده و داماد
جلال الدین خلجی والی دهلی پیش ازان (که بهندوستان
رسد شنید که رام دیو راجه دکن خزاین مورثی چندین
قرن دارد - در سنه (۷۰۴) اربع و سبعمائت با هفت
و هشت هزار سوار از هندوستان بقصد تسخیر دیوکر یعنی
دولت آباد رهگرای دکن شد - و مسافت دور و دراز طی
کرده بایلچپور رسید - و ازانجا بایلغار جانب دیوکر شتافت -
رام دیو (که از رطل گران غفلت سیاه مست بود) جمعی را
(که دران وقت حاضر بودند) به مقابله و مدافعه فرستاد -
و در کردهی دیوکر با قراردان سلطان رو برو شدند - (چون
هندوان دکن هرگز مسلمانان را ندیده بودند - و تیر اندازی
و قزاقی بهادران اسلام مشاهده نهموده) تاب حمله اول
ندارده تا شهر دیوکر هیچ جا نه ایستادند - رام دیو این
حالت معاینه کرده در قلعه دیوکر متحصن گردید - سلطان
علاء الدین جلو ریز به شهر دیوکر آمده برهمنان و

متمولان آنجا را دستگیر ساخته صد و پنجاه من طلا و چند من مروارید و اتمشۀ نفیسه از آنها گرفت . و دو صد زنجیر فیل و چندین هزار اسب از طویلۀ خاصۀ رام دیو بدست آورد - و بذابر فقدان ذخیرۀ رام دیو سفیران فرستاده بالحاج تمام پیغام صلح کرد - و مابیه الصلح یک هزار من طلا بوزن دکن و هفت من مروارید و دو من جواهر مختلف و یک هزار من نقره و چهار هزار چادر ابریشمی بوته بافت نقره و طلا و دیگر اشیا (که عقل از تصدیق آن ابا دارد) قبول نمود - و سلطان پیشکش را قبض کرده و هر سال خواجه بر رام دیو مقرر نموده جمع اسارا را از قید نجات داده (در بیست و پنجم از محاصره عطف عذرا نموده سالم و غانم بهندوستان رسید - و سلطان جلال الدین را از هم گذرانیده خود بر تخت نشست *

و چون رام دیو تمرود (زبده سه سال باج و خراج نفرستاد سلطان در سنه (۷۰۶) سم و سبعمانه ملک نائب کافور را (که عمده ترین امرای حضور بود) با لک سوار به تسخیر دکن روانه فرمود - و چون ملک نائب بحوالی دولت آباد رسید رام دیو صرفه در آریزه و ستیزه ندیده پسر خود سکندر دیو را در قاعه گذاشته خود با سایر فرزندان

(مآثر الامراء) [۹۱۳] (باب النون)

و تعف و هدایا از قلعه برآمده ملاقات ملک نائب
نمود . ملک نائب او را همراه گرفته در اوایل سنه (۷۰۷)
سبع و سبعمائه بخدمت سلطان علاء الدین آورد . و
سلطان او را مورد مراحم ساخته باعطای چتر سفید و خطاب
رای رایان و تفویض دیوکر با بهیاری از ممالک قدیم
سرفراز گردانید . و قصبه توساری را (که متصل بغدر
سورت است) بانعام او مقرر کرده یک لک تنگه نقد
مرحمت نموده با بصران و تمامی خیل رخصت آن طرف
ارزانی داشت . رام دیو بدیوکر (سیده آن قدر ملک) که
از سلطان یافته بود (متصرف گشته مدة العمر قدم از
جاده اطاعت بیرون نگذاشت . در سنه (۷۰۹) تسع
و سبعمائه سلطان ملک نایب کافور را با لشکر گران از راه
دیوکر به تسخیر درنگل تعیین فرمود . چون بدیوکر رسید
رام دیو استقبال نموده خدمات شایسته بتقدیم رسانید .
و اعانت هم فرادان بعمل آورد . و ملک نائب بعد
فتح درنگل لک دیو راجه آنجا را امان داد . و پیشکش
سنگین گرفته بهندوستان مراجعت نمود . و در سنه
(۷۱۰) عشر و سبعمائه باز ملک نائب را بتسخیر
دهور سمندر یکی از بنادر دکن (که درین عصر
از طغیان آب خراب است) و بعضی بنادر دیگر

با لشکر عظیم درانه کرد - چون بدینوگر رسید معلوم شد که رام دیو جان به قابض اراج سپرده و پسرش قائم مقام گردیده - و چون بصر را باخلاص پدر نیافت بنابر احتیاط فرجه را در جالنه باز داشته پیشتر گذشت - و بعد سه ماه به بنادر مقصوده رسیده آن ولایت را غارت کرد - و بلال دیو راجه کرناٹک را دستگیر ساخت - و نقود و جواهر چندین هزار قرن (که تعداد آن منحصر در علم الہی است) بدست آورده قرین سلامت بجالنه برگشت - و درانجا بلال دیو و دیگر اعیان کرناٹک را (که اسیر کرده آورده بود) یکقلم سز داد -

(۲)

و از راه سلطان پور و نذر بار در سنه (۷۱۱) احدی عشر و سبعمائے ہرمول دہلی سرمایۂ مصرٹ اندوخت - و سیصد و دوازده زنجیر فیل و نود و شش من طلا و منادیق جواهر و ہزارید مع بیست ہزار اسب از نظر سلطان گذرانید - و بعد چند روز بعرض سلطان رسانید کہ رام دیو فوت شده - پسر او محل اعتماد من نیست - اگر حکم شود بدکن رفتہ خراج چندین سالہ را بجنگ بدست آورده مملکت رام دیو را نیز ضمیدہ ممالک منحروسہ ہازم - سلطان التماس از او پذیرفتہ مورخص دکن فرمود *

(۲) نسخہ [ج] کہ اسیر کرده بود - (۳) نسخہ [ج] ہفت ہزار اسب و

ملک نائب چون بدیوکر رسید پھر رام دیو را گرفته
 بقتل رسانید - و قلعه را بتصرف خود آورد - و دران
 سرزمین علم محمدی نصب کرده بجای رام تاجیه و
 سلام رایج ساخت - ازان وقت این قلعه در ایدی حکام اسلام
 متداول بود - تا آنکه مہابت خان یکے از امرای صاحبقران
 ثانی شاه جهان پادشاه نوزدهم ذیحجه سنہ (۱۰۴۲)
 اثنین و اربعین و الف قلعه را از طبقہ نظام شاهیہ گرفت -
 و ازان عصر قلعه داران سلاطین تیموریہ ہند یکے بعد
 دیگرے بحفظ قلعه می پرداختند - بعد چہار صد و شصت
 سال تخمیناً از دست ایمانیان بہ تصرف امانمیان رفت -
 وَ تِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ *

در وقت راجہ ہا دیوکر حصار و در بند و خندق
 و استحکام نداشت - سلاطین اسلام حصار متعدد ساختند -
 و سلطان محمد بن تغلق شاہ دیوکر را دولت آباد
 نام کرد - و گرد قلعه سنگ را تراشیدہ خندق عمیق
 ساخت - و عمارات عالیہ طرح کرد - و خواصمت کہ
 دارالملک سازد - و دہلی را ویران کردہ سکنت آنجا را آوردہ
 آباد سازد - آخر الامر منصورہ این خیال صورت نہ پذیرفت -
 اما قلعه دار بیجاپور بنابر بے سہانی استادگی نکرد -

(باب الفون) [۹۱۶] (مآثر الامراء)

همین که غنیم حکم امیر الممالک حاصل کرده فرستاد قلعه را تسلیم سلطان غنیم نمود . قلعه ارک بیجاپور از ابنیه یوسف عادل شاه مبدع طبقه عادل شاهیه اسمی . اول از خاک بود . یوسف عادل شاه در اواخر مائه سابعه دیوار گلی را شکسته قلعه را از سنگ و گچ مرتب ساخت . و بعد فوت او ورثه او قابض بودند . خلد مکان در ادائل ذی قعدة سنه (۱۰۹۷) سبع و تسعین و الف این قلعه را از سکندر (که خاتم طبقه عادل شاهیه بود) انتزاع نمود . و ازان وقت قلعه داران سلاطین تیموریه محافظت این قلعه بجا می آوردند . بعد دو صد و هفتاد سال و کمره قلعه از دست تسبیح شماران بیرون رفته در قبضة زناداران افتاد *

اما میر نجف علی خان قاعه دار آسیر بنابر حمیت اسلام در دادن قلعه بمردم غنیم سر باز زد . و غنیم در لوازم محاصره کوشیده خان مذکور قریب یک سال جنگیده قلعه را نگاهداشت . آخر الامر چون فقدان ذخیره بحالت

اضطرار رسانید درازدهم ربیع الآخر (روز جمعه سنه (۱۱۷۳)

اربع و سبعین و مائه و الف قلعه را بصلح تسلیم مردم غنیم نمود . مولف گوید *

* در شاه اسلام کافر گرفت *

* بدین شکل فرمان تقدیر رفته *

* دایر خورد سال تاریخ او *

(۲)

* (تم زن عجب حصن آسیر رفت) *

قلعه آسیر از ابنیه آسا اهر است که از کثرت استعمال
تخفیف یافته سه حرف میانه ساقط گردید. و آسا نام شخصی
و اهر لقب اوست. اهر بزبان هندی گار چراننده. آسا اهر
از زمینداران معتبر خاندیس بود. آبا و اجدان او قریب
هفت صد سال دران کوه آسمان شکوه توطن داشتند. و
برای حفظ مواشی و سایر اموال حصار از سنگ و گل
ساخته (دژگار می گذرانیدند. (چون نوبت به آسا اهر رسید
و در مال و مواشی از آبا ترقی کرد (چار دیوار قدیم
شکسته حصار از سنگ و گچ تیار نمود. و قلعه بنام او
شهرت گرفت *

نصیر خان فاروقی رانی برهانپور (که در سنه (۸۰۱)

احدی و ثمانمائه بمسلطنت رسید) قلعه را از آسا اهر
انتزاع نمود. باین طریق که آسا را پیغام کرد که
راجه بگلانه و انتور جمعیت بسیار فراهم آورده با من در
مقام مخالفت اند. می خواهم اهل و عیال مرا در قلعه
جادهی. تا بخاطر جمع بدفع دشمن پردازم. آسا قبول
کرد. نصیر خان (دژ اول چند دوله عوراک در قلعه فرستاد.

(۲) یعنی سنه هزار و یکصد و هشتاد و چهار هجری. (۳) نسخه [ج] رنتور *

(باب النون) [۹۱۸] (مؤثر الامور)

و تعلیم کرد که اگر زنان آسا به ملاقات شما بیایند مراتب تواضع
چنانچه باید بعمل آرید - روز دیگر مردم شجاع در دروایها
نشاندند فرستاد - چون دروایها بقلعه در آمدند سپاهیان یکبار
از دروایها بدر جسته و شمشیر از غلاف بر آورده متوجه
خانه آسا شدند - قضا را آسا و فرزندان او مصمت غفلت
بودند - و برای مبارکباد قدوم می آمدند - مردان دوچار
شده تمام را بقتل رسانیدند - و باقی اهل قلعه امان خواسته
بر آمدند - نصیر خان این خبر شنیده از جانیکه بود
بر جناح استعجال خود را به اسیر رسانید - و مجدداً
به تعمیر او مشغول گشته شکست و ریخت درست کرد -
از آن وقت این قلعه در دست ارلاد نصیر خان بود - تا
آنکه اکبر پادشاه در سنه (۱۰۰۹) تسع و الف قلعه را
از دست بهادر پسر راجه علی خان انتزاع نمود - و از آن
عهد قلعه داران سلاطین تیموریه نوبت بنوبت حراست قلعه
بتقدیم رسانیدند - بعد از شش صد و شصت سال و کسر
این قلعه از تصرف اهل اسلام بدر رفت - و باختیار حربیان
در آمد *

القصة بعد گرفتن ملک شصت لک روپیه و قلاع
ثلاثه نخوت دماغ یاقی را در گرفت - و به افواج پیش
آهنگ و توبخانگی فرنگ قصد هندوستان کرد - که بتدارک

شکست دتا پردازد - و غافل از آنکه تقدیر بر تدبیر می خندد -
و قاعد اجل از را رهنمونی کرده بهندوستان رسانید - اگرچه
سرداری فوج بزم بسواس را بر پسر بالاجی را قرار یافت و
مدار المهای بزم یادو بود لیکن هرچه بود یادو بود - بعد
رسیدن هندوستان و جنگ با شاه درانی بسواس را و یادو و
سرداران دیگر بمعرض تلف در آمدند - و این همه فوج و
توپخانه و اموال بی قیاس به یغمای درانیان رفت - چنانچه
در رافعات شاه درانی مفصل می آید - و این قصه ششم
جمادی الآخر سنه (۱۱۷۴) اربع و سبعین و مائه و الف
بوقوع آمد - و بالاجی را هم در دکن نوزدهم ذیقعده
سال مذکور با پسر و برادر ملحق گردید - و ریاست به پسر
او مدهو را (که مغیر سن است) و برادر اعیانی او
رگهناهمه را عاید شد - و در سنه (۱۱۷۵) خمس و
سبعین و مائه و الف آصفجاه ثانی فوجها فراهم آورده با
امیر الممالک از قلعه بیدر (که در آنجا چهل و نوبی شده بود)
بنابور وجوه اول متوجه ادرنگ آباد شد - رگهناهمه را و
مدهو را هم با فوج سنگین و توپخانه از پونه حرکت کرده
در میدان شاه گده ایمانیان و ادرانیان نزدیک هم رسیدند - و
تا ادرنگ آباد فی الجمله زد و خورد واقع شد - آصفجاه
ثانی بنه و اقبال زائد را در ادرنگ آباد گذاشته بیست

و سیوم (بیع الآخر سنه (۱۱۷۵) خمس و سبعین و
 مائه و الف بقصد دار الحرب پونه ازانجا نهضت
 نمود - و غنیم را زده تا هفت کرده پونه (سانید - و در
 انئی راه لونکر را (که شهریه بر لب دریای گنگ دکن
 و مشتمل بر بتخانه معتبره و غنیم در دولت خود عمارات
 عالیه درانجا طرح انداخته) سوخته و بخت را شکسته
 عمارات را با زمین هموار کرد - و قریب بود که پونه هم
 باین حالت رسد که ناگاه ناصرالملک پسر ششمی نواب
 آصفجاء غفران پناه بذابر غباری (که با برادر داشت)
 و راجه (ام چندر (که عمده سردار لشکر اسلام بود) با غنیم
 در ساخته شب بیعت و هفتم جمادی الاول سال مذکور از
 لشکر اسلام بر خاسته بلشکر غنیم پیوستند - و کارے (که
 ناکردنی) بود بعمل آوردند - و بعد وقوع این قصه
 غنیم پلّه اسلامیان را سبک پنداشته روز دیگر از چهار
 طرف یورش کرده جنگ انداخت - و توپها را آورده بازار
 گوله اندازی گرم ساخت - مجاهدان اسلام از زنجیره توپخانه
 خود برآمده دست بجنگ کوتاه یراق دراز کردند - و
 پیروی شمشیر ابدار صف مخالفان را برهم زده بسیاری را
 بر خاک هلاک انداختند - غنیم تاب نهارده از میدان
 خود را وا کشید - و چون دید که رایست منصور آن قدر راه

دور و دراز طی کرده بر هفت کروه پونه (سید) پیش
 مادهو (او رفته فریاد کردند و گفتند که هرچند بر سر راه
 شدیم فائده نه بخشید - فرداست که پونه زده آتش
 می شود - و سگان پونه هم پیش رگهنازه را وادایا و
 فریاد بر آردند که می خواهی که خانمان ما را بردست
 معلمانان بر باد دهی - ناچار رگهنازه را و مادهو را و
 سفیران را فرستاده پیغام صلح کردند - و ملک بیعت و
 هفت لک روپیه از صوبه خجسته بنیاد و صوبه بیدر بدل
 صلح بامصف جاه ثانی تسلیم نمودند - و این مصالحه
 ششم جمادی الآخر سنه (۱۱۷۵) خمس و سبعین و مائه
 و الف واقع شد - طرفه اینکه سال گذشته در همین
 تاریخ شاه درانی بر یادر ظفر یافت - نواب آصفجاه
 از هفت کروهی پونه کوچیده جانب محلات راجه
 رامچندر خرامید - و در پاداش حرکت لغو (که از
 بوقع آمده) ملک او را پامال عساکر گردانید - و آغاز
 موسم برشکال چهاردهم ذیحجه سنه (۱۱۷۵) خمس و
 سبعین و مائه و الف باران چهارونی داخل قلعه صوبه
 بیدر با امیر الممالک شد - همان روز امیر الممالک را در قلعه
 مذکور مقید کرد - از یک سال و سه ماه و شش روز
 در حالت حبس گذرانید - و بعد تحریر این کتاب هشتم

(بيع الاول روز پنجشنبه سنه (۱۱۷۷) سبع و سبعين
و مائة و الف از قید زندان همتي برآمد - و در
جوار مرقد شيخ محمد ملتاني قدس سره مدفون گردید -
و در تاريخ فوت از مير اولاد محمد ذکا طال عمره گوید -

* قطعه *

* خديو دکن (دج والای او *

* به پرواز از دام محنت شده *

* رقم کردن تاريخ فوتش ذکا *

۱۱۷۷

* امير الممالک بجنت شده *

نواب آصفجاه ثاني بعد ازان (که قلعه بيدر را دایره
مرکز نزول خود ساخت) فرمان شاه عالي گوهر را (که
بنام او مشتمل بر تفویض صوبه داری دکن از تغیر امیر
الممالک صادر شده بود) استقبال نموده بدست تعظیم
گرفت - و مسند ریاست را بالاستقلال آرایش تازه داد - و
راجه پرماسوت را (که برهمنی ست ساکن سنگمیز) مختار
کل کرده جمیع مهمات مالي و ملکی باو را گذاشت -
بعد مصالحه ششم جمادی الآخر سال مذکور نحوه که
عنقریب گزارش یافت رگهنازه راو و مادهو راو
بدار الحرب پونه چهارونی کردند - درین ایام میان هر دو
مخالفت بهم رسید - متصدیان مادهو راو خواستند که

(مآثر الامرا) [۹۲۳] (باب النون)

قابو یافته رگه‌ناته راد را مقید سازند . رگه‌ناته راد برین
معنی اطلاع یافته سیوم صفر سنه (۱۱۷۶) سم
و سبعین و مائة و الف جریده با سواران معدود از
پونه بر آمده راه ناسک گرفت - محمد مراد خان
بهادر ادرنگ آبادی (که از عمده نوکران نواب آصف‌جاه
ثانی سم) باستمالک غنیم از نواب مامور گردید . او
در ادرنگ آباد اقامت داشت - سر برزده بر آمدن رگه‌ناته
راد شنیده چهاردهم صفر سال مذکور با جمعی از ادرنگ آباد
دریده در نواحی ناسک با رگه‌ناته راد برخورد - رگه‌ناته
راد (که کمال بی سامانی و سراسیمگی داشت) آمدن
محمد مراد خان بهادر را در حق خود مغنم شمرده با عزاز
تمام پیش آمد - سرداران غنیم از رفاقت محمد مراد
خان معاینه کردند که نواب آصف‌جاه جانب رگه‌ناته
راد است - اکثران بار گردیدند - و در رفاقت مادهو راد
تهادن ورزیدند - بنابراین جمعی شایسته با رگه‌ناته راد
فراهم آمد - بیست و پنجم ربیع الآخر او از ادرنگ آباد
با احمد نگر شتافت - مادهو راد هم با فوجی از پونه بر آمد -
بر دوازده کروهی از احمد نگر بیست و پنجم ربیع الآخر
سال حال مادهو راد شکست یافته از میدان کذاره گرفت -
و امان خواسته رز دیگر خود را پیش عم رگه‌ناته راد

(باب الفون) [۹۲۳] (مائرا لامرا)

رسانید . نواب آصفجاء بکومک رگهنا ته راو از بیدر
بر آمده قریب ناردگاه رسیده بود که این جا مفاشه
انفصال یافت . چون موکب آصفجاء به موضع بیدگانو رسید
رگهنا ته راو هم آنجا شتافته در نخستین عشره جمادی الاول
سال حال باهم ملاقاتها و ضیافتها بعمل آمد . رگهنا ته راو
ملک پنجاه لک روپیه و قلعه دولت آباد در جلدوی
این عنایت بنواب آصفجاء گذرانید . و اسناد موکب کرده
بوکلای سرکار حواله نمود *

چون این امر جلیل القدر بحسن تردد محمد مراد خان
بر کرسی نشست راجه پرماسوت نتوانست دید که بیش ازان
عمل و دخل او در ملک و قلعه دولت آباد شود . صلح را
برهم زد . و نواب آصفجاء را بران داشت که رگهنا ته راو را
معطل باید کرد . و جانوجی پسر رگهو بهونسله مکسدار برار را
بتطمیع این (که ترا بر جای رگهنا ته راو قایم میکنم) طلبیده
ملازم رکاب نواب آصفجاء ساخت . و ناصر الملک پسر ششمی
نواب آصفجاء غفران پناه (که بطرف غنیم رفته بود) از
نا قدر دانی کشیده خاطر گشته چهاردهم شعبان سال حال
بنواب آصفجاء ثانی پیوست . رایات نواب با فوج سنگین متوجه
تادیب رگهنا ته راو شد . رگهنا ته راو تاب مقاومت در خود
ندیده آوارگی و قاراج ملک (که اصل شیوه غنیم است)

اختیار کرد - و با سی هزار سوار بر سر اردنگ آباد آمده در
 سواد غریبی شهر نزول کرد - و زر معتد به از شهریان طلب
 کرد - موتمن الملک بهادر ناظم اردنگ آباد با وصف قلت
 سپاه و سامان حرب در کمال حزم و هوشیاری باستحکام برج
 و باره حصار شهر پناه پرداخته مورچالها را بر همت خان
 بهادر کوتوال شهر برادر اعیانی محمد مراد خان بهادر و
 دیگر متصدیان و مردم شهر تقسیم نموده بانتظار کومک نواب
 آصفجه با غنیم به لطائف الحیل گذرانید - رگه‌نامه را در
 این معنی دریافته گرفتن شهر تصمیم کرده نردبانهای
 قلعه گیری مرتب ساخت - و صبح بیستم شعبان سال حال
 (همین که از دریچه شرق سر بر آورد) غارتیان همراهی
 او بر آبادی خارج شهر پناه ریخته دست تاراج دراز
 کردند - رگه‌نامه را در خود با فوج جانب شمال شهر ایستاد -
 و سپاهیان او نردبانها بپای قلعه قایم کردند - و فیلان
 متصل دیوار داشته چند کس بر دیوار بر آمدند - و
 تختهای دروازه را (که در دیوار کلان باغ قلعه ارک است)
 خواستند شکسته در آیند - همت خان بهادر و میرزا محمد
 باقرخان و تماشائیان شهر بپارش تفنگ و سنگ و کفش آنقدر
 تردد و تلاش بظهور رسانیدند که خام خیالان بسیاری در پای
 دیوار راه درک اسفل گرفتند و در اطراف دیگر هم جمعی

کثیر از غارتیان بر دست شهریان قتل و جرم گشتند . در
 این گرمی مهرکه (که تیر و تفنگ می بارید تفنگم بفیضان
 رگه‌ناته راز رسید - و همین تیر فارغ میدان دارو گیر شد -
 رگه‌ناته راز دست حضرت خائیده و خاک تشویر بر رو
 مالیده از یورش بر گشت - و خبر قرب وصول موکب آصفجاهی
 شنیده رخت آراگی جانب بکلانه کشید - بیست و ششم
 شعبان سال مذکور موکب آصفجاهی وارد اورنگ آباد شد -
 چون غنیم اراده داشت که بملک برار در آمده گرد تاراج
 بر انگیزد نواب غره رمضان بمنازل طولانی قریب بالاپور
 رسیده سد راه گشت غنیم ازان طرف برگشته و از
 نزدیکی بلده اورنگ آباد گذشته متوجه حیدر آباد شتافت
 نواب هم عطف عذر نموده تا دریای گنگ سبیل تعاقب
 پیمود - و درانجا چنین مصلحت قرار یافت که تخریب
 دیار غنیم بر تعاتب رجحان دارد - نواب تعاتب را گذاشته
 متوجه دارالحرب پونه شد - و بعد بر آمدن از کتل
 احمد نگر جوق جوق سپاه را بهر ناحیه مقرر نمود که بتاراج
 محاکن و مواطن غنیم پردازند - و خود بدو گروهی پونه رسیده
 مخیم ساخت - سکان پونه پیش ازین گریخته بقلاع و امکنه
 قریب رفته بودند - فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ - مردم
 لشکر اسلام یکقام عمارات پونه را سوخته با خاک میانه برابر

(مآثر الامراء) [۹۲۷] (باب الذون)

کردند - و افواج در یغما و نهب اطراف پونه و ملک
کوکن دقیقه فرور نگذاشتند - سُبْحَانَ اللَّهِ در عهد بالا جی و
یادو از حدود دکن تا لاهور کس چه قدرت داشت که
برگاه اینها دست مزاحمت رساند - اکنون اموال و امتعه
اینها به یغما در آمد - و عماراتی که بصرف لکوک ساخته
بودند و قود آتش غضب الهی گردید - میر اولاد محمد ذکا
طال عمرة گوید * قطعه *

* آصف جاء دریم سلیمان اعلام *

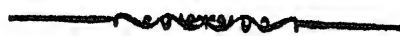
* آبادی قوم برهنه سوخت تمام *

* تاریخ شنو ز شعله طبع ذکا *

۱۱۸۱

* آتش زده پونه را سپاه اسلام *

رگهنا ته راو بهیدر آباد رفته غره ذیقعه سال حال
بر شهر یورش کرده تلاش گرفتن شهر از حد گذرانید -
شجاع الدوله بهادر دل خان ادرنگ آبادی ناظم هیدر آباد
جمع شایسته نگاه داشته بند و بست شهر کرده بود - او
و مردم او قدم همت در مقام جهاد فشرده بضرب توپ
و تفنگ و تیر یورش را رد کردند - و بهیارے از غازیان
سپاه او را تحفه آتش جهنم ساختند - از انجا هم رگهنا ته
راو بے نیل مقصود برگشت *

* حرف الواو *

* وزیر جمیل *

از منصبداران عهد عرش آشیانی ست - بدایه هفت مدهی
رسیده در سفر و حضر بار یابی داشت - پس از قتل
علی قلی خان خانزمان در دیار شرقی جاگیر یافته سال
نوزدهم جلوس همراه خانخانان منعم بیگ به یساق بنگاله
رخصت شده - و دران صوبه بکارها می پرداخت - ناگاه
فاک شعبده باز توطیه فساد برانگیخت - و میان مظفر
خان حاکم آن صوبه و قاقشالان غبار دوئی برخاست -
ازانجا (که دورنگی مجبور مزاج نامبرده بود) سال بیست
و پنجم حقوق پرورش دلی نعمت را بر طاق نسیان نهاده
بمخالفتان پیوست - و چندی دران خراب دردنان گذرانید -
تا آنکه سال بیست و هشتم قاقشالان از معصوم خان
کابلی جدائی گزیده روی نیایش بدرگاه والا آوردند -
معصوم خان بعزم تاراج زه و زاد قاقشالان درانه شد - خان
اعظم کوکه حاکم آن صوبه ترسون محمد خان را با جمعی

بکمک قاقشالان فرستاد - نامبرده نزد خان مزبور آمد - سال
بیستم و نهم بعد از خلافت رسیده ملازمت در یافت -
پس ازان تا وقت موعود سرگرم نوکری بود *

* وزیر خان هروی *

برادر آصف خان عبد المجید است که سابقاً بتقریب
احوالش خامه سبک خرام عرصه این دافعه باذدام بیان
پیموده - که (چون هر در برادر از دست خانزمان و بهادر
خان شیدانی رهائی یافته بکره مانکپور آمدند) وزیر خان
گرم را گیرا به آگره شتافت - ^(۲) در هنگامی که عرش آشیانی
نصارت بخش ملک پنجاب بود - و مظفر خان دیوان اعلی
حسب الحکم احرام حضور بسته) خان مزبور در دهلی بدو
پیوست - از بنوید عواطف خسروانی امیدوار ساخته همراه
گرفت - چون بملازمت پادشاهی فایز گردید التماس عفو جرایم
هر در برادر نمود - از پیشگاه جرم بخشی و مجرم نوازی
وزیر خان بتازگی مورد نوازش گشت - و بنام آصف خان
نیز منشور عنایت شرف نفاذ یافت - و چون میرزا
کرکه ناظم کجرات مورد عتاب گردید (سال بیست و یکم
(اگرچه سرداری بنام میرزا خان قرار گرفت) اما حل و
عقد مهمات آن ولایت به (ای) (زین) وزیر خان تفویض
^(۲) نسخه [ج] همین هنگام که مرثی آشیانی نصف بخش پنجاب بود *

(باب الولو) [۹۳۰] (مائرا الامرا)

یافت . پس ازان (که میرزا خان طلعت حضور گشت)
سه سالاری نیز بدو باز گردید . و چون سال بیست
و دوم ظاهر شد (که آن ناحیه از بے پروائی وزیر خان
غبار آلود ناایمنی است) راجه تودرمل (که در کار دانی
و مردانگی از یکتایان روزگار بود) بیداری تعیین گردید .
اتفاقاً در همین سال مهر علی کولابی (که از ملازمان
ابراهیم حسین باغی بود) مظفر حسین پسر خرد سال او را
از دکن آورده گرد شورش برانگیخت . هر چند وزیر خان
جرات به صف آرایی نمیکرد بذیروی شہامت و پردلی راجه
(چنانکه در ذکر او ثبت افتاده) مخالف خاک ادبار بر فرق
روزگار خود بیخت . چون راجه بحضور شتافت بار دیگر
مهر علی مهیج غبار آشوب گشته سر بفساد برداشت . وزیر
خان بعزم پیکار از احمد آباد برآمد . بیشتره از نوکران
فرومایه جدائی گزیده بغنیم پیوستند . ناچار بهر معادلت
نموده متحصن گردید . آن فتنه بزرده خیره تر گشته بمحاصره
پرداخت . (روزی که بسازش درونیان نردبانها گذاشته در
مدد بر آمدن بودند) از کشادگاه تقدیر تفنگ بهر علی
رمیده بکوی نیستی فروشد . مظفر حسین میرزا را از
ناتجربگی دل از جا رفته در بهزیمت آورد . و معیناً چون
کارهای گجرات از وزیر خان متممی نمی شد . و نا درائی

داد دهی علاوه اختلال آن دیار گشت) معزول شده بحضور
 آمد . در سال بیست و پنجم از تغیر شاه منصور
 شهبازی بمنصب وزارت امتیاز اندوخت . و در همین ایام
 بهکومت اوده دستوری یافت . و در سال بیست و هشتم
 (که خان اعظم بدفع معصوم خان عامی و استخلاص بنگاله از
 تصرف متغلبان کافر نعمت تعیین گشت) وزیر خان
 بکمک نامزد گردید . و پس از انهزام معصوم خان (که میرزا
 کوکه از ناسازی هوای آنجا بصوبه بهار معاودت نمود)
 سه ساله عساکر آن مملکت تا رسیدن صوبه دار حضور
 بوزیر خان اختصاص گرفت . خان مزبور از کار طلبی
 هر سر قتلو خان لوهانی (که بر ولایت اودیسه استیلا
 یافته بود) فرج کشیده او را اداره بادیه فرار ساخت .
 قتلو خان ناچار در سال بیست و نهم با سال پیشکش راه
 اطاعت و انقیاد پیمود . وزیر خان اودیسه بار گذاشته خود
 بقانده برگشت . و با صادق خان و شهباز خان کنبو
 کمکی بوده در ضبط و نسق آب ملک می کوشید *
 چون در سال سی و یکم هر صوبه بدر امیر کار آگاه حواله
 شد . (تا یکی اگر بدرگاه آید یا رنجور شود دیگری بکار او
 پردازد) پاسپانی بنگاله بوزیر خان و محب علی خان قرار
 گرفت . و در سال سی و دوم سنه (۹۹۵) نه صد و نود و

پنج هجری باسفال در گذشت - از امرای چهار هزار بود - پس از فوتش شهباز خان (که در آن هنگام بخشی سپاه آن دیار بوده) نوکران او را به میرزا محمد صالح پسرش سپرد - (چون در سری و سپه آرائی نسبت عنصري و شایسته کرداری نیاکان کارگر نیاید - و تا که مزاج شناسی زمانه و فراخ حوصلگی و خیر سگالی و آکری بر دلام فراهم نشود مزار او آن نگردد) در کمتر فرصت^(۲) آن تباہ گوهر بهم نشینی هرزه درایان یافه سراے نیرو خواسته اندیشه کج گرائی فراموش گرفت - درین اثنا میر مراد از حضور تعیین شد که سپاه وزیر خان را با پسرش بحضور آورد - محمد صالح در راه پا از گلیم فرا تر گذاشت - میر مراد ناچار به فتح پور منصوبه محصور گردید - تا جاکیر داران اطراف جمع گشته مقیدش ساختند - چون بحضور رسید عرش آشیانی چو در زندانی فرمود *

• وزیر خان مقیم نام •

در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب در خور و خطاب وزیر خان سرفرازی یافته - پس ازان (که سکه سلطنت بنام جنت مکانی نورانی شد) از اصل و اضافه بمنصب هزار

(۲) نسخه [ب] در کمتر فرصت آن تباہ گوهر هم نشینی هرزه درایان فیه سراے به نیروی خواسته اندیشه کج گرا فراموش گرفت *

و پانصدی و تقرر وزارت ممالک محروسه بشرکت وزیر الملک
جان بیگ (که از والا شاهیان آن پادشاه بود) سر بلند
گردید . پس از آن بدیوانی بنگاله ممتاز گشته بدان صوبه
دستوری پذیرفت . و تعاقباً ممبر به غیاث بیگ اعتماد الدوله
تقرر یافت . سال سیوم حسب الحکم از بنگاله معادلت نموده
بملازمین پیوست . پستر (چون پادشاهزاده سلطان پوریز
بیهاق دکن معین شد) او بهمراهی پادشاهزاده کمر عزیمت
بسمت - از آن بعد همواره بخدمت پادشاهزاده بود . سال
یازدهم از اصل و اضافه بمنصب در هزاری هزار سوار شادکامی
اندوخت . سال دوازدهم بعطای علم و اضافه پانصدی قامت
قابلیت برآراست . پستر بر احوال او اطلاع نیافته *

* وزیر خان حکیم علم الدین *

مسقط الرأس ری چنوت پنجاب است . در طبابت
مهارت داشت . در عنفوان شباب و ریعان جوانی در سلک
ملازمان شاهزاده شاهجهان انتظام گرفت . چون بوسیله
پزشکی بدولت قرب و مزاج شناسی فایز گردید شاهزاده
از کمال التفات بداردنگی عدالت عسکر خود مامور گردانید .
او در رفع و قطع خصومات نقش دیانت و معامله فهمی
خود بر لوحه ظهور مرتسم ساخت . و از قرار واقع جا در
دل شاهی نمود . و در مهم رانا (که دیوان بیوثات بود)

خدمات شگرف بجا آورده بپایه عمده‌گی ترقی و تصاعد نمود - در ایام هرج و مرج ملتزم رکاب بود - املا درخواست چیزی ننمود - بلکه آنچه درین مدت بهم رسانیده بود قریب ده درازده لک روپیه بدوای ضرورت بصرف خاص شاهي در آورد - و هنگام اقامت جذیر بدیوانی سرکار شاهزاده عز اختصاص گرفت - و دران وقت بعد از مهابت خان عمده تری از دیگرے همراه نبود ^(۳)

روز جلوس صاحب قران ثانی بر سریر خلافت و حکم رانی بمنصب پنجهزاری ذات و سه هزار سوار و مرحمت علم و نقاره و انعام یک لک روپیه فرق مباحات بر افراخت - و در سال پنجم (چون فتح خان دولتابادی با وصف اظهار انقیاد بادای پیشکش تعلل می نمود) اعلیٰ حضرت وزیر خان را باضافه سواران بمنصب پنجهزاری پنج هزار سوار برنواخته با ده هزار سوار جرار از برهانپور رخصت فرمود - تا هم بتسخیر قلعه دولت آباد پردازد و هم آن گران خواب غفلت را بیدار سازد - ازین آگهی فتح خان ترسان ^(۴) گشته پسر کلان خود را با پیشکش روانه درگاه ساخت - لهذا وزیر خان حسب الحکم از راه برگشته ملازمت در یافت - ازانجا (که در یحاق

(۲) نسخه [ب] بصرف خاصه پادشاهی در آمد - (۳) نسخه [ج]

مده ترین - (۴) نسخه [ب] هواپان

دکن جمعیت زیاده نگاهداشته بود) بیش از بیش مورد تفضل
پادشاهی شده در همین سال حین معارفت از برهانپور
نظم موبه پنجاب [که در قبول یمین الدوله بود -
و تصدیق محال خالصه آنجا (که نسبت بخالصات
دیگر ممالک زیاده اسمی) از نایب او چنانچه باید بر روی
کار نمی آمد] بوزیر خان (که قدیم الخدمه معتمد بود)
مفوض گشته از عرض راه رخصت یافت - و زیاده هر
هفت سال من حیث الاستقلال به صاحب موبگی آن ولایت
پرداخت - و در مورد و عبور خلانت پناهی پیشکش های
لابی از نظر می گذرانید - سال چهاردهم بصوبه داری
اکبر آباد سرفرازی یافته همگی ده ماه کامرا شد - و در سنه
(۱۰۵۰) یک هزار و پنجاه هجری به آزار قولنج در گذشت *
گویند روزی از بیرون شهر بدرون قلعه می رفت - چون
بدروازه هتیاپول رسید پای اسب لغزیده افتاد - احوالش متغیر
شد - در آن حالت بلا کم و کاست مال ناطق و صامت خود را
داخل طومار کرده ارسال حضور نمود - آثار خیر بهیار هر
روی روزگار گذاشته - در لاهور حمام و بازار و حویلیهای
متعدن ساخته - مسجد جامع دارد که بمورد دهوز و اعوام
نام او هر مفعله زمانه خواهد ماند - وزیر آباد نزدیک
لاهور احداث کرده قصبه چلوس را حصار از حقیقت

(باب الوار) [۹۳۶] (مآثر الامرا)

پخته کشیده عمازات سنگین و پخته درست نموده بمتوطنان داد - و راسته بازارها و دکانین و مهاجد و رباط و مدرسه و دارالشفاء و چاه و برکه اساس گذاشته وقف مردم آنجا کرده تکالیف داد و ستد از اهل حرف برانداخت - و نوع وطن را آرامت که این دولت بهیچ امیر دیگر در هندوستان میسر نشده - اما روی وطن ندید - همیشه درین آرزو ماند - گویند مرد سلیم النفس و یک پهلوا بود - همه عمر بهادگی و بے تکلفی بهسر برد - خرج بیوتات و پوشاک کم داشت - چون در لاهور هر خرید و فروخته که می شد اکثر از سرکار او بود زرهایی بسیار اندوخت - اما انصوس که کرم وجود نداشت - و باندک حرفه احوال او منقلب میگشت - و فوراً صورت غضب فرو می نشست - و از فرط ارادت و دولت خواهی کار پادشاهی را توأم عبادت الهی می دانست - پهرش ملاح خان است که مدتی در عهد عالمگیری میر توزک بود - سال بیست و نهم بختاب انور خان و داروغگی خوامان سوقرار شد - سال می و ششم فوت نمود *

• وزیر خان محمد طاهر خرامانی •

از خاک پاک مشهد مقدس رضویه است - سَلَامُ اللّٰهِ عَلَیْ سَاکنِهَا - مَشَارِالیه عمده سایر ملازمان معتبر و

(مائرا الامرا) [۹۲۷] (باب الواو)

سرآمد مقربان عقیدت اثر ایام شاهزادگی عالمگیر پادشاه
بود - مدتی محمد بدیوانی سرکار شاهزاده پرداخت - و
کارهای شایسته و فوج کشیهای شایان نمود . سال دهم
شاه جهانی (چون شاهزاده بعد از وقوع طوی کتخدانی
خویش از حضور پدر والا تدر رخصت معارفت بصورت داری
دکن یافت) بانتزاع الکای بکلانہ (که مابین گجرات و
دکن بهیر حامی مشهور است - و بر سیل آلوده نامزد
شاهزاده شد) مامور گردید - جذاب شاهی پس از وصول
بتعلقه محمد طاهر را باتفاق مالوچی دکنی بتسخیر آن
ولایت تعیین نمود - مومی الیه از کار طلبی و کذب آوری
سه فوج ترتیب داده از سه جانب بر باره قلعه ملهیر
(که مسکن و مادی بهرجی مرزبان آنجا بود) یورش
نموده بتصرف در آمدن - آن بومی از آسیمه سری بقاعه
(که بر قلعه کوه است) رفته متحصن گشت - سردار
جد کار به انسداد ابواب غله پرداخته در مورچال دوانی
و فیرد آئی کمر سعی چسب بر بست - آن زمیندار
مغارب رعب و هراس گشته در سال یازدهم بعهد و
پیمان لاقی گردید - بند و بست آن مرزوم مفتوحه و
هراس قلعه ملهیر (که حاکم نشین آن دیار است)
محمد طاهر مقرر گشت - و (چون در سنه ۱۰۶۲) هزار و

شخصیت و دردم هجری مرتبه ثانی نظام دکن بشاهزاده
تفویض یافت) از بنیابین موبه خاندیس من هیئت الاستقلال
اختصاص گرفت *

و (چون بیست و پنجم جمادی الآخره سنه (۱۰۶۸)
هزار و شصت و هشت از خطه برهانپور ریاست عزیمت
بدفع دارا شکوه برافراخته گشت) نظر بر قدم بزدگی و
دیرین قدومیت و فرط محرمیت و بسیاری قرب و منزلت
بدستور سابق بحکومت خاندیس مقرر داشته بعطای علم
و نقاره و خطاب وزیر خانی سر اعتبار بر افراخت . و پس
از ظهور کامیابی (که سریر سلطنت هندوستان بجلوس
عالمگیری مزین گشت) موبه خاندیس بمعظم خان
میر جمله (که باقتضای مصلحت وقت در دولت آباد
نظر بند بود) متعلق گردید . خان مذکور حسب الحکم
به اورنگآباد نزد شاهزاده محمد معظم شتافت . و بعد ازان
بمرافقت شاهزاده مذکور بتعبیل سده خلافت جبهه آرا گشت .
و در سال سیوم بصوبه داری اکبرآباد خلعت امتیاز
پوشید . و چون سال ششم پادشاهزاده محمد معظم
از تغیر شایسته خان امیر الامرا بنظم دکن مرخص گردید (
خان وزیر از آگره بهدراهی شاهزاده متعین گشت . و

ایالت خاندیس مجدداً بدو تعلق گرفت . و در سال
هفتم بصوبه داری مالوه از انتقال نجابت خان مامور شد .
و بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار دو هزار سوار در اسبه
سه اسبه بلند پایگی یافت . مدتی دران ولایت گذرانید .
سال پانزدهم سنه (۱۰۸۳) یک هزار و هشتاد و سیوم
هجری همانجا ودیعت حیات سپرد . در نفس شهر
اورنگاباد باغی احداث نموده . با آنکه درین ایام کشت زاری
بیش نیست هنوز بذام او زبانزد است . و محمود پوره
بیرون شهر مذکور (که ما بین تالاب خرد و روضه
اسلام خان مشهدی ست) احداث کرده برادر کلان او میرزا
محمود است که پسرش محمد تقی خان در سال
ششم عالمگیری بخدمت بخشیکری و واقعه نویسی صوبه
خجسته بذیان سرفرازی یافت . و در سال دهم باجل
طبیعی در گذشت . حویلی عالیشان مطبوع مشرف بر
تالاب خرد در پوره مذکور اساس نهاده که سیرگاه بود .
و مثل شاهزاده بیدار بخت خلف محمد اعظم شاه
درانجا فرود آمد . پسرش میرزا عبد الرحیم مدتها در
کم منصبی دران دلنشین مکان داد عیش و عشرت داد .
پسره گذاشته بود . الحال ازانها کسی نیست . و هنوز

آن مکان پا برجا است . دیگر برادر زاده وزیر خان رفیع
خان باذل تخلص است . مدتی فوجدار بانس بریای بود .
غزوات اعجاز سمات حضرت نبوی صلی الله علیه و آله و سلم^(۲)
در زمین شاهنامه فردوسی بنظم آورده موسوم به حمله حیدری
ساخت . تلاشها کردم قریب چهل هزار بیت است *

* حرف الهاء *

* هاشم خان *

پسر قاسم خان میر بحر است . (چون پدرش سال
سی و نهم جلوس عرش آشیانی در کابل کشته شد . و ایالت
آنجا بقایم خان مقرر گردید) از ببارگاه سلطانی رسیده
مورد نوازش گشت . و سال چهل و یکم بهمراهی میرزا
رحتم قندهاری بتادیمب (اجه باسو وغیره بوم نشینان شمالی
کهسار رخصت یافت . و در گشایش قلعه مؤ مصدر تردد
گردید . پستتر بحضور آمد . سال چهل و چهارم همراه

(۲) در نسخه [ا - ب] لفظ [حضرت] نیست *

(مآثر الامراء) [۹۴] (باب الوار)

شیخ فرید بخشی بتسخیر آسیر مامور گشت - پس ازان همراه
سعادت خان (که از جانب حکام دکن قلعه دارئی کالذه
و تربنگ داشت و از مساعدت بغت رجوع ببارگاه سلطنت
آورده بود) بجانب ناسک دستوری پذیرفت - و بعد گرفتن
قلعه تربنگ سال چهل و ششم به پیشگاه خلافت رسیده شرف
کورنش در یافت - و سال چهل و هفتم بمنصب هزار و
پانصدی امتیاز اندوخت - سال اول جلوس جهانگیری از
اصل و اضافه بمنصب در هزارئی هزار و پانصد سوار و عذایت
اسب خامه چهره ناموزی در افروخت - سال دوم بمنصب
سه هزارئی در هزار سوار و صاحب صوبگی ملک اردیسه
بلند پایه گشت - سال پنجم غایبانه بحکومت کشمیر سرفراز
شد - خواجهی محمد حسین عم او (خصمت آنجا یافت -
که تا رسیدنش ازان ملک خبردار باشد - اواخر همان سال^(۲)
بحضور آمده جانب کشمیر مرخص گردید - پھر از محمد
قاسم خان میر آتش شاهجهانی سمت که ترجمه اش درین
اوراق اندراج یافته *

* هادی داد خان *

برادر رشید خان انصاری سمت - در عهد فردوس آشیانی
بمنصب پانصدی سرفراز شده - سال هشتم همراه سید

خانجهان باره بگوشمال ججهار سنگه بوندیله تعین یافته .
 سال نهم (که ملک دکن مضرب خیام سلطانی بود - و سه
 فوج بسرکردگی سه کس به تذبیه ساهو بهونسله و پامال
 ساختن تعلقه عادل خان دستوری پذیرفت) او بهمراهی
 خاندوران اختصاص گرفت - سال یازدهم از اصل و اضافه
 بمنصب هزاری هزار سوار چهره عزت برافروخت - و سال
 بیست و دوم (که برادرش رشید خان رهگرای سفر آخرت
 گردید) او بمنصب دو هزاری دو هزار سوار سر برافراخته
 بجای برادر بضبط موبه تلنگانه (که عبارت از ناندر و غیره
 محالات مفتوحه باشد) مامور شد - سال بیست و چهارم
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد
 سوار و خطاب خانی مامور گشت - سال بیست و نهم بعطای
 علم و نقاره طبل شادکامی بر نواخت - و در همین سال
 برطبق حکم حضور و اشاره شاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر
 با جمع از منصبداران برای گرفتن پیشکش باقی ذمه کبیر
 سنگه پسر کوکنا زمیندار دیوگده گام عقیدت بدان موب
 برداشت - و میرزا خان موبه دار ایلچپور نیز از سمت
 دیگر عزیمت نمود - و او مضطرب شده با موبه دار ایلچپور
 برخورد مع پیشکشات پیش شاهزاده درانه گشت - سال

(مائراامرا) [۹۴۳] (باب الوار)

سي ام بر طبق حكم خسروي همراهِ محمد سلطان شاهزاده
بجانب قلعه گولگنده شتافت . پس از رسيدن پادشاهزاده
محمد اورنگ زيب بهادر در مورچال مصدر مساعي جميله
گريد . و هنگام معارفت پادشاهزاده بناندير رخصت يافت . و

در همين سال مطابق سنه (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش
هجري بكنج نيستي خريد . و در ناندير مدفون گرديد .

اگرچه سي پسر ازو مانده بود اما الهام الله پسر رشيد خان
(كه برادر زاده او باشد) براي نگاهداشتن جمعيت او
شايشته بود . پادشاه او را از امل و اضافه بمنصب هزار و
پانصدي هزار سوار بر نواخت . و پور حقيقي او عبدالرحيم
نام تا سال سي ام منصب پانصدي صد و بيست سوار
كاميابي داشت *

* هوشدار خان مير هوشدار *

پسر ملتفت خان . مخاطب به اعظم خان عالمگيري ست .

در سال بيست و هفتم شاهجهاني از تغير عم خویش
هفتذر خان خانزماں بدادونگی توپخانه دکن بپايه اعتبار
بر آمد . و بمنصب نه مدي چهار صد سوار سرفرازي
يافت . و در آخر آن عهد برکت مهدي به هزارى شش
صد سوار رسيد . (چون الويه ظفر طراز شاهزاده
محمد اورنگ زيب ناظم دکن بقصد مستقر الخلافه

(باب الاول) [۹۴] (مائراامرا)

اکبر آباد سایهٔ وصل ببلدهٔ برهانپور انداخت (بافزایش
پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هفت صد
سوار و خطاب خانی کامیاب عزت گردید - و در معارک
رزم و دغا همه جا ملتزم رکاب عالمگیری بود -) (چون
روز جنگ دارا شکوه بعد ظهر تباشیر فتح پدرش از حدت
هوا جان در باخت) پادشاه قدر دان او را باعطف خسروانی
از غزا بر آورده باضافهٔ نمایان استمالک و دلجوئی فرمود -
و داروغگی غسلخانه (که جز به معتمد^(۲) اخلاص منش
عقیدت نشان تفویض نشود) بخان مذکور مفوض گردید -
و در بحسن کار دانی و مزاج شناسی مدتی بتقدیم آن
خدمت خود را شایان الطاف پادشاهانه گردانید - و بعد
جنگ شجاع بمنصب سه هزاری در هزار سوار مورد
عمایت گشت - و در سال پنجم از اصل و اضافه بمنصب
چار هزارگی سه هزار سوار بلندرتبگی یافت -) (چون در
همان ایام بارادگی سیر کشمیر ریاست عالیہ بجانب پنجاب
نہضت نمود) به صوبہ داری دار الخلافۃ شاہجہان آباد
خلعت سرفرازی پوشید - و در سال ششم بارسال فرمان
حکومت مستقر الخلافۃ اکبر آباد از انتقال اسلام خان
بدخشی مہاہات اندوخته سر گرم کار گشت : و در سال

(۲) نسخہ [ج] معتمد خاص عقیدت منش .

هشتم فوجداری نواح آن مصر جامع نیز ضمیمه بخان مزبور
مقرر شده بافزایش هزار سوار مشمول مراحم گردید . و چون
مداتمت و فدومت خان مشارالیه با نیکو معاملگی و
واسطه کیشی دلنشین خادم مکان بود در صوبه دارئی آگره مدتها
بسر برد . و در سال چهاردهم بصاحب صوبگی خاندیس
مأمور شد . و در هر آغاز سال پانزدهم سنه (۱۰۸۲)
هزار و هشتاد و دوم هجری در برهانپور بصاط هستی
در نوردید . خان مومی الیه در شیوه بندوق اندازی سرآمد
امثال و اقران بود . چندی بتعلیم پادشاهزاده محمد
اعظم (که ورزش فن ناگزیر نشاء سردری ست) تارک
افتخار می افراخت . پسرانش کامگار و جعفر بعد فوت
پدر به استانبول خلافت رسیده کامیاب عنایت شاهانه
گشتند . نخستین در پردلی و جمارت منشی مشهور
روزگار بود . رسوم سهامگري^(۲) بر لازم گرفته . تکیه و لعاف
او بی زره نبود . جمع را با خود رفیق داشت و آنرا
چهل تن می نامید . از غرور خانه زادی اکثر مصدر بی باکیها
میداد . و معاتب میگفت . در سال بیست و سوم هنگام
(که اجمیر معسکر پادشاهی بود) بنابر جهت از منصب
بر طرف شده چهار زخم جمدهر بشکم خود زد . ناچار

(۲) نسخه [ج] رسوم سهامگري را لازم گرفته .

(باب الوار) [۹۴۶] (مآثر الامرا)

از روی خانه زاد نوازي هم التفات بكار رفت . بسيار
پر زور و قوت بود - و حكايات غريبه از نقل كنند . جنگ او
با نهنك در قلعه دارى چنانده كدهه مشهور عالم است . در
قلعه دارى راى سين مالوه در گذشت - از كسى نماند *

* هزبر خان خلف آله وردى خان *

در عهد خلد مكان سال هفتم بقلعه دارى رهتاس
و پستتر بفوجدارى بنارس از تغير ارسلان خان برادر خود
و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى هفت صد
سوار مداخلات اندوخت . سال هجدهم مطابق سنه (۱۰۸۵)
هزار و هشتاد و پنج هجرى به تهايه دارى جگدلك
(كه در راه كابل واقع است) سربلند شده در جنگ
با افغنة آنجا باتفاق پسر بكار دلي نعمت در آمد *

* همت خان مير هيمى *

خلف الصديق اسلام خان بدخشي است - از سر آغاز
نشو و نما بل در سن صبا بعنايت و الطاف خلد مكان
سرافراز بود - و بنوازش تربيت آن شاه ستوده شيم ممتاز -
مجموعه بود در قابليت و كمال - نسخه بود از فضائل
خصال - پيوسته ملان علماي دقيقه طراز و مرجع سخن فهمان
لكنه پرداز - سليم النفس نيك ذات كريم الاخلاق خير خواه
كاينات . ارباب علم و هنر از هر باب در محفلش بارباب

و کامیاب - طبع موزون داشت - از دست * بیت *

* بجز خارے که مجنون داشت در دل *

* بیابان جذون خارے ندارند *

مشار الیه بنابر اقتدار و اعتبارے (که پدرش را در ایام
شاهزادگی در سرکار خلد مکان بود) خود هم باعزاز
و احترام می زیست - بعد محاربه جسونت بمنصب
در هزاری و خطاب همت خانی (که والد او نیز بدان
چندے مخاطب شده بود) سر بلند گردید - و چون
سال ششم پدرش بصوبه دارئی مستقر الخلافه آگره سرافرازی
یافت او را بقوه دارئی نواحی آن مرکز سلطنت برنواخته
از منصبش (که هزار سوار بود) پانصد سوار دو اسبه
سه اسبه گردید - و پس از فوت پدر بحضور (سیده قور بیگی
شد - و در سال نهم بداروغئی گرز برداران افتخار اندوخت -
و سال دوازدهم بداروغئی دیوان خاص اختصاص گرفت -
و پستتر بمنصب سه هزاری و بخشیکری سیوم فایز شد -
و در سال چهاردهم از تغیر اسم خان به بخشیکری
درم مغلغ و معزز گشت - و در سال پانزدهم از تغیر
سر بلند خان بصوبه دارئی اکبر آباد امتیاز یافت - و سال
هفدهم (هنگام نهضت پادشاهی بجانب حسن ابدال)
بداروغئی غسلاخانه مفتخر گردید - و در سال نوزدهم از تغیر

(باب الوار) [۹۴۸] (مآثر الامرا)

حسن علي خان بصاحب مریگی آله آباد و مرحمت
یک لک (ربیعہ خرمی اندوخت - و سال بیست و سیوم
در اجمیر به آستانبوس خلافت (سیدہ از اود پور رخصت
معادرت بتعلقہ یافت - و در همین سال سر بلند خان
میر بخشی ودیعت حیات سپرد و حکم مطاع بطلب
هست خان رفت - دهم شوال سال بیست و چهارم
در بلدہ اجمیر بخدمت جلیل القدر بخشیگری اول فرق
تفاخر بلند ساخت و از فرط نوازش خلعت دوپٹہ زرین
بخانہ اش مرسل گشت - و همین سال در عین هنگامہ بغی
و طغیان اکبر [کہ باتفاق مغروران راتھور و برخہ سران
لشکر پادشاہی از غایت وقاحت و بے سعادتی بارادہ
مقابلہ پدر عالیقدر دران وقت (کہ زیادہ ہر دہ ہزار سوار
در رکاب پادشاہی نبود) نزدیک رسید] خلد مکان ہمس
خان را (کہ بشدت مرض مبتلا بود) بحراست اجمیر
در قلعہ گذاشتہ از شہر بر آمد - پنجم ماہ محرم
سنہ (۱۰۹۲) ہزار و نود و دوم ہجری خان مذکور
بساط حیات در نوردید - از مستعدان روزگار بود - و در
ہمسران سرآمد اقوام - فصاحت و بلاغت از نظم و نثر
بر مفعلہ یادگار نگاشتہ - بہندی نیز شوق و سلیقہ در دست
داشت - میرن تخلص میکرد - پسرانش ^(۲) محمد مصیم مرید

(۲) نسخہ [ج] محمد مصیم مرید خان و روح اللہ بیگ خان .

(مآثر الامراء) [۹۴۹] (باب الواز)

خان و (رح الله نیکدام خان ارلین در سال بیست و ششم
بخدمت میرتوزکی سر برافراخت - پستتر خطاب خانه زاد
خانی یافت - و در سال بیست و هشتم از تغیر ملائمت
خان بداروغگی بندهای جلو اختصاص گرفت - و پس
ازان بقلعه داری ارک خجسته بنیاد و آخر بقلعه داری
بندر صورت تعیین یافت - درمین منصب هزارگی و بخشیدگی
فوج شاهزاده محمد بیدار بخت داشت *

• همت خان محمد حسن و سپه دار خان •

• محمد محسن •

پسران خانجهان بهادر کوکلتاش اند - ابتدا بمنصب
درخور و خطاب خانی سر برافراخته پستتر ارلین خطاب
مظفر خان و درمین بخطاب نصیری خان چهاره عزت
برافروختند - سال بیست و هفتم جالس خلد مکان
(چون عرضداشت خانجهان بنظر پادشاه گذشت که غنیم
بر دریای کشنا باراده فاسد فراهم شده بود) مومی الیه
هی کرده تاخته بهالش قوی بسیاری را قتل و اسیر
گردانید - فرمان آحمین بنام از صدور یافته اقربایش باضافه
منصب و عطای خطابها شادکامی اندوختند - ازان جمله مظفر
خان بخطاب همت خان و نصیری خان بخطاب سپه دار خان
نامور گردیدند - و سال نهم اولین بعطیه خلعت

(باب الوار) [۹۵۰] (مآثر الامرا)

و شمشیر و فیل مهابه گزیده رخصت بیجاپور یافت -
و پس از دهم فتح آنجا سال سی ام بعنایت اسب
با ساز مومع و از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی
دو هزار دو صد سوار و خطاب بهادر و عطای هشتاد
لک دام بانعام کامیاب گشته به تفویض صوبه آله آباد
نامزد شد - و سال سی و سیوم (چون خانجهان کولکلتاش
ناظم آله آباد گردید) نامبرده بصوبه دارمی اوده و فوجدارمی
گورکهور اختصاص گرفت - سال سی و چهارم باز تعاقه داری
آله آباد بار قرار یافت - پستور طلب حضور شد - سال
سی و هفتم بملازمت پادشاهی پیوست - و جهت رسانیدن
متعلقان سلطان معز الدین بقاعه پرناله دستوری پذیرفت -
سال سی و نهم [چون روح الله خان و غیره امرای پادشاهی
بتفصیل (که در احوال قاسم خان کرمانی رقم زده کلک
اخبار سلک گشته) در کهور پره از سنهای سردار مرهته مغلوب
گردیدند] او حسب الحکم یاغار نموده با سنهای مذکور بمقابله
پرداخت - و آریزش سترگ رو داد - اگرچه مقاهیر را از
پیش رو برداشته بود - اما از نیرونگی تقدیر تیر بندرق
اجل بر سینه اش خورده مطابق سنه (۱۱۰۶) هزار و یک
صد و شش هجری کار او باتمام رسانید - دومین سال

سی ام از تغییر مکرم خان بصوبه داری دکن و سال سی و
هفتم بهنظام آله آباد از انتقال بزرگ امید خان بانضمام
فوجداری جونپور و از امل و اضافه بمنصب سه هزار و سی
هزار سوار و عطای یک کرور دام بطریق انعام مشمول
عواطف گشت . و سال چهل و یکم از انجا معزول گردید *
صاحب مآثر عالمگیری ^(۲) می نویسد که سال چهل و هشتم
سپه دار خان ناظم آله آباد در جلدی تئذیه مهابت بومی
جونپور از امل و اضافه بمنصب چهار هزار و سی هزار و
پانصد سوار و سال چهل و نهم باضافه هزار و سی
درجه پیمای افتخار گردید . از انجا معلوم میشود که نامبرده بار
دوم هم صوبه دار آله آباد شده . و پس از ارتحال خلد مکان
بوقت خادم منزل بخطاب خانجهان اعزالدوله بهادر رایت
اعتبار بلند ساخته - غالباً سال سوم جلوس پادشاه مزبور
بصوبه داری بنگاله اختصاص پذیرفته - تاریخ فوتش بنظر
نیامده - در اردنگ آباد متصل دهلی دروازه حویلی عالیشان (که
مکانی عمارت حمام در نهایت پاکیزگی ساخته) یادگار
از بوده - الحال آن عمارت بر هم خورده *

(۲) در [مآثر عالمگیری] سپه دار خان ناظم آله آباد چهار هزار و سی هزار
سوار در جلدی حسن خدمت تئذیه مهابت بومی جونپور باضافه پانصد سوار
درجه پیمای افتخار گردید *

* حرف الیاء *

* یوسف محمد خان کرکلتاش *

پسر کلان خان اعظم اتکه امت - با عرش آشیانی
 نصبت رضاعت داشت - چون پدرش با جمعی از پیشگاه
 سلطنت دستوری یافت تا سر راه بیروم خان (که عازم
 نواح پنجاب بود) بگیرد او نیز در سن دوازده سالگی
 بهمراهی پدر تعیین یافت - و در روز معرکه با جمعی از
 مبارزان میان قول و التمش اختصاص گرفت - و چون اتکه
 خان بعد برهم خوردن افواج میمنه و میسره چاره داران
 دید (که بر فوج بیروم خان تاخمت آرد) خان مذکور پیش
 پیش پدر بوده مصدر ترددات شد - و بخطاب خان
 نام آرد گردید - و چون پدرش بر دست ادهم خان کوکه
 کشته گردید او با جهتمندان خود مسلح شده سر راه

(۲) نسخه [ج] با منصب داران خود *

ادهم خان و ماهم انگه گرفت - تا آنکه سیاست پادشاهی در
 باره ادهم خان خاطر نشین گردیده باره تسلی شد - پس
 ازان خان مژبور و برادرش عزیز محمد کوکلتاش مشمول
 گوناگون عذایات خسروانی گشته در بزم و رزم دوام حضور
 و کمال تقرب داشتند - سال دهم جلوس (که ماجرایی
 کافر نعمتی و فتنه پزدهی عالی قلمی خان زمان و بهادر
 خان و اسکندر خان معروض بازگاہ والا گردید) پادشاه
 به تنبیه این کرده شقاوت پزوه رجه همت ساخته از
 آگره نهضت فرمود - بعد عبور از ساحل گنگ بعرض
 رسید که هنوز اسکندر خان در لکهنؤ بجای خود است -
 عرش اشیانی توجه بآن صوب نمود - و حکم شد که خان
 مذکور باتفاق شجاعت خان و برخی از بهادران اخلاص گزین
 بمنزل هراول بوده پیش پیش می رفته باشد - در سایه
 عاطفت عرش اشیانی بمنصب والی پنج هزاره رسیده بود
 که در عین رباع شهاب از فرط باده پیمائیها بیمار شده
 در سال یازدهم جلوس مطابق سنه (۹۷۳) نه صد و
 هفتاد و سه هجری بخلوتکده فذا شتافت *

(۲) در [اکبر نامه] یوسف محمد خان کوکلتاش برادر کلان میرزا عزیز
 ازین جهان گذران از فرط باده پیمائی روز خور پانزدهم خرداد ماه الهی
 موافق پنجم ذیقعده پنج روز مزاج او از پایه اعتدال انحراف نموده بخلوتکده
 فنا شتافت *

* التبیاه *

حکما آب انگور را (چون در باب تقویت مزاج انسانی
 مناسب تجربه نموده متضمن فواید کثیره یافته اند) مجوز
 استعمال آن گردیده تعیین مقدار و تقدیر وقت نموده - و
 در ادمان آن (که مزیل جوهر عقل و مورث امراض کثیره
 است) منع شدید و تهدید بلیغ بکار برده - چنانچه این
 معنی از کتب قوم واضح و لایح است - اما شریعت
 مصطفوی (علی صاحبها الصلوٰۃ و السلام - که بر ادق طرق و عموم
 مصلحت نازل گردیده) نظر بحکم ماده ضرر رخصت بارتکاب
 قلیل و کثیر آن نداده - و برای صلاح جزئی فساد کلی
 جایز نداشته - و آیه اِثْمُهُمَا اَکْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا مبین آنست *

* یوسف خان کشمیری *

پدرش عالی خان چک^(۲) مرزبان کشمیر داشت - چون
 در تگابوی چوگان بازی به آسیب پیش کوه زین راه عدم
 پیش گرفت مردم او را بکلانی برگرفتند - از فحش
 خانه ابدال عم خود (که اندیشه سرب بخاطر آورده بود)
 گرد گرفت - و در زد و گیر ابدال مذکور بزخم بندرق
 در گذشت - مردم آنجا سید مبارک نامی را برداشته بمیدان
 میدگاه عزمه نمود آراستند - هراول یوسف خان در جنگ

کشته شد - یوسف خان به آردگاه نرسیده راه گریز سپرد -
 اواخر سال بیست و چهارم جلوس عرش آشیانی به بارگاه
 سلطنت رسیده بانواع نوازش اختصاص یافت - و چون
 پیش از سپری شدن دو ماه بد نهادان آن سرزمین سید
 مبارک را بکنج خمول نشانیده لوه‌ر چک عم زاده خان مذکور را
 (۲)
 بسردای (برگزیدند) سال بیست و پنجم او از بارگاه سلطانی
 (خصت پذیرفت - و به امرای پنجاب حکم شد که فوجی
 همراه او سازند - ازین خبر کشمیریان به لابه گری در آمده
 او را تنها طلب داشتند - او بے اطلاع امرا عازم آن سو گردید
 (۳)
 و بدون سزادر آویزش لوه‌ر چک را بدست آورده بر حکومت
 آنجا قابض گشت - چون سال دیوانه داستان (سوخ او
 بعرض رسانید در سال بیست و هفتم پادشاه شیخ یعقوب
 کشمیری را (که از معتمدان رگاب بود) جهت دلدهی با حیدر
 پسر او روانه گردانید - سال بیست و نهم او یعقوب پسر
 خود را با هدایای آن دیار بحضور فرستاد - سال سی ام (که
 موبه پنجاب مقر سلطانی بود) پادشاه را نیز طلب او
 بخاطر رسید - یعقوب متوحش شده راه فرار سپرد - حکیم علی و
 بهاء الدین کنیز دستوری یافتند که باندزها رهنمون شوند - اگر
 خود دولت آستان بوس نیندوزد پسر آشفته را می خود را روانه

سازد - چون نرسندگان باز گردیده نخوت فروشی او برگزاردند
 میرزا شاهرخ با فوجی گران بتسخیر آن ملک رخصت یافت -
 پس ازان که (از راه پکهایی نزدیک بولباس ^(۲) رسید نامبرده
 بجز زنهاری شدن چاره ندیده آمده امرا را دید - خواستند
 او را همراه گرفته برگردند - این رای پسند پادشاه نشد - و
 برای تسخیر ملک تاکید رفت - بنا بران کشمیریان اولاً حسین
 خان چک را و ثانیاً یعقوب خان پسر یوسف خان را
 بهرداری برداشته جنگی کرده به پراگندگی افتادند - آخر
 پیغام نمودند که مرزبان اینجا (و بدرگاه آرد - و دنایر و
 درهم بزام پادشاه رزق پذیرد - و دار الضرب و زعفران و
 ابریشم و شکاری جانور بسرکار والا باز گردد - و چون امرا از
 بارش برف بستره آمده بودند داروغه ها بتعلقات مذکور
 تعیین نموده بعد پذیرائی این معامله در حضور مع یوسف
 خان باز گشته ادایل سال سی و یکم بعقبه خلافت
 جبهه ها گردیدند - خان مذکور حواله تودرمل شد - و
 (چون از یعقوب و غیره کشمیریان آثار برخلاف آشتی
 بظهور پیوست) قاسم خان را با فوجی شایان راهی ساختند -
 او بشایسته تدبیر ملک را مسخر ساخت - و بارها
 به یعقوب خان پسر یوسف خان و دیگر کشمیریان آریزش

(۲) نسخه [ج] بولباس - (۲) نسخه [ج] این رای پسند نشد *

نموده غالب آمد - سال سی و دوم او را از زندان برآورده
 در حدود بهار جاگیر تاختخواه شد - و تعینات صوبه بنگاله
 گردید - تا سال سی و هفتم در آن صوبه سرگرم خدمات
 بود - پسرش یعقوب خان است که پس از آمدن پدر به دارگاه
 سلطنت مردم کشمیر او را دست آریز شورش افزائی ساخته
 مدعی بهرداری برداشته بودند - چون قاسم خان میر بحر
 به کشایش آن صوبه تعیین شد باقبال پادشاه در مجمع آنها
 دو (دوئی افتاد - و بدین تقریب خان مذکور داخل سری نگر
 گشت - بعد آن هم زامبرده شیوه سرقابی داشت - در سال
 سی و چهارم رفت (که پادشاه در کشمیر بود) پس ازان
 (که با افراز خاصه برای دلجمعی او رفت) بتارک نهاده
 کامیاب آستاندوسی گردید *

* یوسف خان ولد حسین خن تکویه *

پس از فوت پدر مشمول عواطف عرش اشیانی گردیده
 بمنصب شایان سرمایه اعتبار اندوخت - و سال پنجاهم
 بمنصب دو هزاره ذات و سیصد سوار مهابه گردید - و
 پس از جلوس جهانگیری پانصد سوار بهمراتب از افزون - و
 سال پنجم همراه خان اعظم بهم دکن تعیین گردید - و چون
 ترددات او درین صوبه بعرض رسید سال هشتم بعنایت
 علم لوی کامروانی برافراشت - و سال دوازدهم بالتماس

(باب الیاء) [۹۵۸] (مآثر الامراء)

شاهزاده سلطان خرم از اصل و اضافه بمنصب سه هزار
ذات و هزار و پانصد سوار مرتقی گردیده بفوجداری
کوندوانه و عنایت خلعت و فیل نوازش یافت *

* یعقوب خان بدخشی *

ابتدا نهمصدی پنجاه سوار منصب داشت - و با خانخانان
عبد الرحیم تعینات دکن بود - در جنگ (که شاه نواز خان
مرزا ایرج عنبر حبشی را شکست داد - و کار نمایان صورت
بسمت) خانخانان عذرا اختیار پسر بدست او داده بود -
چون از ترددات نمایان بوتوق آمد سال هشتم جلوس
جهانگیری از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصد
سوار گردن باند پایگی بر افراخت - و آخرها تعینات صوبه
کابل گردیده سال اول جلوس فردوس آشیانی (که نذر
محمد خان والی بلخ در نواح کابل آمده بمحاصره
پرداخت - و آخر به پیغامهای تهدید آمیز خواست که بلاه
مزبور را بتصرف آرد) او در کابل بود - پاس نمک خوارگی
مقدم داشته جوابهای صاف درشت گفته فرستاد - و وقت
موعود بعدم آباد شدافت *

* یاقوت خان حبشی *

که از غلامی خداوند خان مشهور به یاقوت خداوند خان
اشتهار یافته و از رشد و شجاعت مدار علیه و مشارالیه در ملت

نظام شاهیه گردیده بعد از ملک عنبر سردارے عمده تر ازو نبود - بلکه لشکرکشی و انتظام افواج در حیات عنبر نیز بهعهده او بود - چنانچه مکرر مملکت پادشاهی را بمراکب باد پا لکدکوب نهب و غارت ساخته برهانپور را محاصره نمود - و (چون نظام شاه حمید خان نام غلام حبشی را پیشوای خود ساخته اختیار مهمات مالی و ملکی در قبضه او سپرد) به فریب کاری زش (که هرگز زنان مردم را از افسوس طرازی از راه برده بمعاشرت او می برد) بمرتبه شیفته و فریفته ار شد که خود به اسم بی مسمای حکومت خورسند گشته رتی و فاق کارها را بآن محتانه داله باز گذاشت - چنانچه یکبار عادل شاه فوج بسرحد نظام شاه فرستان - آن زنکه از فوط جرأت و دایری سرداری لشکر را استدعا نموده نقاب افکنده بر اسب سوار شد - و بمقابله شتافته جمعی کثیر را از سران آن فوج مقتول و ماسور ساخته سالم و غانماً معاودت نمود - از آنجا که مبلغهای خطیر بمردم بخشید (رفته رفته کارش بجائے رسید که سران صده و عمدهای ملک پیاده در رکابش رفته عرض حواجی خود می نمودند - ازین جهت یاقوت خان (که سردار نامور صاحب جمعیت بود) دل برداشته نوکری نظام شاه گذاشته اختیار بندگی پادشاهی را سرمایه فلاح خود دانست -

در سال بیست و یکم جهانگیری به پانصد سوار حوالی
جالند پور آمده به راد رتن هادا (که بحفاظت بالا کھات
می پرداخت) بر نوشت . که من با فتح خان پسر ملک
عنبر و دیگر سرداران نظام شاهیه قرار دولت خواهی داده
از پیشقدمان این سعادت شده ام - راد رتن باصتمالت
و دلجوئی از پرداخته سرگرم این عزیمت ساخت - و
به خانجهان لودی (که دران وقت صاحب صوبه دکن بود)
اطلاع داد - خان مذکور او را بتجویز منصب پنج هزاره ذات
و سوار و به برخی همراهانش منصب درخور (که مجموع
بیست هزاره پانزده هزار سوار باشد) سرفراز نموده در
ساک بندگان پادشاهی منسلک گردانید - و در سر آغاز
جلوس فردوس آشیانی او را بارسال عالم و نقاره مباهی
فرمودند - و (چون سرآمد امرای دکن بود) نقش او درین
سلطنت درست نشسته صوبه داران آن ملک بے صوابدید
او کارهای بزرگ بعمل نمی آوردند - (چون در سال ششم
مہابت خان خانخانان حصار استوار دولت آباد را با فوج
قاہرہ احاطہ نمود - و مہاجارہا برافراخت - و بدوانیدن
نقب و ساختن کوچه سلامت و سرانجام دیگر اسباب
کشایش آن ہمت گماشت) یاقوت خان فرتوت (کہ با وجود
نوکری پادشاهی سررشتہ خواہی نظام شاہ را از دست

نگذاشتن) افتتاح قلعه را قریب الوقوع دیده دانست که
 بعد ازین بالکلیه استیصال این خاندان شده آن دیار بالتام
 بتصرف اریای دولت خواهد آمد - نهانی در مه
 تقویت محصوران شد - هر چند سعی نمود (که آنرقه و
 تفنگچی و دیگر لوازم قاعه داری محصوران برساند) بهسبب
 دیدبانی اهل ملجاری مطلب از بفعل نیامد - و از آنکه غله
 (که از بازار آن نفاق کیش بقلعه می بردند) مکرر بدست
 افتاد اندیشه او بر روی (دزد آمد - آن خاین خایف براه
 فرار (که شعار غلامان است) شتافته بخیل عادلشاهی
 پیوست - از آنجا (که اقبال پادشاهی (دزدافزون بود) کاره
 (که بظاهر موجب رهن جناح تواند شد) در باطن سبب
 شکست مخالف گردید - چه آن کافر نعمت از لاف و گزاف
 پناهگری سرزنش چند به سران بیجاپور نمود - (روزی بعد
 فتح عنبرکوت (که عبارت از شهر پناه دولت آباد است)
 رندوله خان و ساهو بهونسله در بروی خانزمان (که برگهات
 کاغذی راه بود) مانده یاقوت خان بهمراهی مراری دت
 صاحب اختیار عادلشاه با لشکر جرار نمایان گردید - خانخانان
 میرزا لهراسپ پسر خود را با فوج تعیین نمود - و با لخته
 از بهادران خود نیز روان شد - پیش از آن (که بمذد لهراسپ
 پردازد) در انانی راه نوردی بهجزیره از فوج مخالف

بر خورد - و آن ردها منشان برافراز افتادند - درین ضمن
گروه دیگر از میان حرس برآمده نمودار گشتند - و ظاهر
شد که یاقوت تیره درون و بیرون درین فوج است - و
مرای عقب آن قشون آراسته هزارل را بر سر لهراسپ
فرستاد که تا او را بجنگ در گریز جانب اینها کهد
سینه سالار جز نبرد چاره ندیده با وجود قلت سپاه تنگی
بر حفظ ایزدی نموده رایت همت برافراخت - و شمشیر
سرافشان فتنه نشان از نیام انتقام آخته با همراهان بر
قلب غنیمت تاخت - از ستیز و آریز بهادرانه مخالفان پای
ثبات از دست داده راه هزیمت پیمودند - اتفاقاً در اثنای
گریز حرس پیش آمده از تنگی راه افواج ادبلا امتزاج
آنها از تزک افتاده بهادران عرصه شهادت از عقب
خود را بیاقوت خان خون گرفته رسانیدند - هر چند
حبشیان برای محافظت سردار لخته با افشردن آتش
قتال ملتهب گردانیدند اما پردلان تهور آئین بهیاران ازان
طایفه را بگوی نیستی فرستادند - و بقیه بر یاقوت خان
ریخته به بیست و هفت زخم نیر و شمشیر کار دشمن
بانجام رسانیدند - حبشیان همچو مور و مگس فراهم آمده
خواستند که پیکر آن سیه روی تیره رز را از میان ببرند -

دلیبران نصرت کیش بذا کامی آن گرده کمال جلالت بکار برده
 چمد او را بدست آوردند - کشته شدن چنین سواران (که
 در علو مرتبه سده کشی و فوج آرائی سپه و عدیل
 نداشت) بزرین هنگام موجب فرار و بیدلی سواران مخالف
 و باعث دل شکنی محصوران گشته مقدمه افتتاح قلعہ
 گردید - پسرش فخرالملک نیز درین سلطنت علیه بمنصب
 سه هزار و دو سوار در سلک امرا انتظام داشت - پیش
 از فرار پدر در سال پنجم باجل طبیعی در گذشت - حسن
 خان و غیره پسران فخرالملک بعد کشته شدن یاقوت خان
 نوکری عادلشاه اختیار نمودند - پسر حسن خان برهنموتی
 بخدمت بیدار بدرگاه فلک اشتباه اعلی حضرت نامیده عجز و
 استکانت سوده داخل بزدها گردید - و در سال نهم باضافه
 هزار و پانصد سوار بمنصب سه هزار و دو سوار امتیاز
 یافت - و به تنخواه جاگیر دکن کام اندوز دل گردید *

• یوسف محمد خان تاشکندی •

تاشکند شهر است از ولایت فرغانه که از اقلیم پنجم
 است و در کنار معموره عالم واقع شده - شرقی آن کاشغر
 و غربی آن سمرقند و جنوبی کوهستان سرحد بدخشان
 و شمالی اگرچه پیش ازین شهرها بود مثل المالیغ و الماتو
 (۲)

و بانگي (که به اترار^(٢) مشهور است) اما الحال بصمص عبور
و مرور اوزبکيه اثری از رسوم و اطلال آنها هم نمانده -
غیر از جانب غربی (که کوه ندارد) گذار^(٣) بیگانه صورت پذیر
نیست - و دریای سیحون (که بآب خجند مشهور است)
از میان شرق و شمال این ولایت آمده بصمت غرب
میورود - و از شمال خجند و جنوب فذاکمت (که بشاهرخیه
اشتهار دارد) گذشته پایان ترکستان در ریگ فرو رفته غایب
میگردد - و درین دیار هفت قصبه واقع است - پنج بجانب
جنوب - اندجان و ادش و مرغینان و اسفره و خجند و
از شمال آخسي و شاش^(٤) (که از بلاد قدیم اسمت و سابق
بنیادکمت اشهار داشته) الحال به تاشکند و تاشکذیت معروف -
لاله زار آنجا چون گل سرخ بخارا بین الجمهور مشهور -
خصوصاً لاله هفت رنگ که خاصه آن ناحیه اسمت *

بالجملة (چون خان مذکور از وطن مالوف دارد
هندوستان گردید) ایامی چند بموافقت عبدالله خان فیروز
جنگ بسرد برد - آخر بمعادت منشی و بخت یاری بخدومت
شاهزاده شاهجهان پیوست - و بحسن خدمت و درام حضور
مباهات اندرخت - و در سفر و حضر بلوازم خدمتگاری قیام

(٢) نسخه [ج] اترار - (٣) نسخه [ب] گذر - (٤) نسخه [ج]

شاش - (٥) نسخه [ج] تاشکمت و نسخه [ب] تاشکمت *

ورزید - و پس از سریر آرائی بمنصب دو هزارچی هزار سوار
و مرحمت علم و نقاره و اسب و فیل و پانزده هزار روپیه
نقد چهره کامیابی برافروخت - و بتفویض تیول از نواحی
ماندر اختصاص گرفت - و سال چهارم در یساق دکن باقتضای
نیرنگ پردازیهای تقدیر بیک ناگاه گرفتار حادثه غیبی
گردید - یعنی بهمراهی بهادر خان (دهیله در روز نوبت
کمی با رندوله خان و بهلول خان عادلشاهی تلاشهای بهادرانه
و کوششهای رستمانه نموده بزخمهای گران در میدان
افتاد - مخالف فوزی عظیم دانسته او را با بهادر خان
برداشته بردند - مدتی در بیجاپور مقید و محبوس بود -
چون در سال پنجم یمین الدوله آصف خان بتاخت و
تاراج حوالی بیجاپور پرداخته آنرا محاصره نمود عادل شاه
هر دو را نزد یمین الدوله فرستاد - چون بر آستانه خلافت
ناصریه دولت بر سویدند پادشاه قدرشناس بمراحم خسروانه
(که در باره زندگان وفا گزین عقیدت آئین مبذول است)
تدارک گذشته فرمود - تا هر کدام بمرحمت خلعت و
شمشیر و سپر با یراق طلای میناکار و اسب و فیل سر
برافروخت - یوسف محمد خان از اصل و اضافه بمنصب سه
هزارچی در هزار سوار و عطای نقاره و بیست هزار روپیه مبادی
گردید - و پستر بصوبه دارمی تهنه علم اعتبار برافروخت *

گویند پیشتر مغلیه توران نوکر داشت - چون درین سانحه
 بخلاف متوقع بی حقیقی و بیوفائی ازینها - مشاهده نمود
 [که آقای ولی نعمت خود را باسیری مخالفان داده خود
 صحیح و سالم از معرکه بر آمده بمحال جاگیرش شتافتند -
 و از پدر بزرگوار خان مذکور (که ترک روزگار نموده
 درویشانه بحر می برد) غدر کرده بتحکم مبلغ بصیغه طلب
 برگرفتند] ازین جهت مغل را کمتر نگاه میداشت - اکثر
 هندوستان را نوکر میکرد - و پس ازان فوجداری بهکر
 مامور شد - چون در سال یازدهم قلعه تندهار بتصرف
 پادشاهی در آمد از با فوجدار سیوستان تا بندر بسمت
 آن ناحیه بکمک تعیین گشت - خان مشار الیه بهمراهی
 قلیچ خان ناظم آن الکه در تسخیر قلعه بسمت مساعی
 جمیله بکار برد - در سال دوازدهم از فوجداری بهکر
 تغیر شده بصوبه داری ملتان و اضافه هزار سوار کامیاب
 دولت گشت - و در همین سال سنه (۱۰۴۹) هزار
 و چهل و نهم رخت سکونت بعدم آباد کشید - در بهار
 داشت میرزا روح الله و میرزا بهرام - نخستین در آخر سال
 بیست و هشتم بمنصب هزار و پانصدی هشت صد
 سوار و فوجداری و جاگیرداری ماند و سرفراز گشت - و
 بجهت مورد عتاب گردید - و هزاری بهال ماند - و پهنتر

بفوجدارئی و قلعه دارئی کانکره دستوری یافت - و در اوایل
 بجلوس ^(۲) عالمگیر شاهي بصدر بر خمر حرکات مخالف مرضی
 پادشاهی از منصب و جاگیر افتاده گوشه انزوا برگزید *
 پسرانش با وصف خانه زادی بنابر سوء مزاج
 خلد مکان منصب یاب نگشته چندی برفاقت خان جهان بهادر
 کوکلتاش گذرانیدند - پس ازان میرزا عبدالله در سرکار
 شاهزاده محمد اعظم شاه نوکر شده قوریگی گردید - و پایه
 عزت و اعتبار برتر افراخته اب رفته بجو آرد - و
 به میرآتشی امتیاز یافته در جنگ ^(۳) جاجو ادای حق
 نمک بجا آورده بهمرامی آن شاه والا همت نقد هستی
 برافشاند - خاف از میرزا فتح الله (که خرد سال بود)
 بصالت خان سلطان نظر اعظم شاهي بعلاقه آشنائی و
 خواجه تاشي بتربیتش توجه بر گماشت - بعد فوتش در
 سرکار آصف جاه نظام الملک نوکر گشته بدادرغی دیوانخانه
 و هرکارها اختصاص یافت - و به همین عنایت آن امیر
 سلاطین نظیر بمنصب و خطاب موردی سر عزت برافراخت -
 در حالت تحریر بقید حیات است - با راقم این سوانح
 محبت و الفت دارد *

(۲) نسخه [ج] عالمگیری - (۳) نسخه [ج] حاجو *

• یکم تاز خان عبد الله بیگ •

پسر منصور حاجی بلخی ست که مرد فهمیده آزموده کار
و از اعیان دولت نذر محمد خان والی بلخ و بدخشان
بود. خان مزبور در سال دوازدهم ار را با قدری تنسوقات
بعنوان سفارت پیش فروردس آشیانی فرستاد. (۲) از پیشگاه
خلافت بانعام پنجاه هزار (رپی) نقد و دیگر عطایا مشمول
نوازش خردوانی گردیده رخصت انصراف یافت. (۳) پسرانش
نیز همراه بودند. هر یکم بعطیه در خور کامیابی اندوخته
بوطن مالوف شتافتند. هنگامی (که بسعی شاهزاده مراد بخش
ولایت بدخشان و بلخ بحوزه تصرف پادشاهی در آمد
و نذر محمد خان آواره بیابان نوردی گردید) حاجی
مذکور بایالت و حراسین قلعه ترمذ می پرداخت. از
صوابدید و به اندیشی پسران خویش محمد منصور و
عبد الله بیگ را بخدمت شاهزاده فرستاده اظهار بندگی
درگاه والا نمود. در همانوقت از جانب شاهی استمالنامه
با خلعت مصحوب یکم از معتمدان ارسال یافت. و
سعادت خان نبیره زین خان کوکلتاش بحفاظت ترمذ تعین
گردید. از قلعه مذکور را بخان مشارالیه تسلیم نموده
بجانب شاهی پیوست. و غایبانه بمنصب در هزاری هزار

(۲) نسخه [ب] او از پیشگاه خلافت - (۳) نسخه [ب] آنطرف •

سوار و خدمت مدارت بلخ سرافراز گردید - و بهمرانش
 نیز بمنصب مناسب هرمایه افتخار اندوختند - و در
 همین ایام پسر کلانش محمد محسن جبهه سالی پیشگاه خلافت
 گشت - و در سال بیست و یکم منصب هزارری چهار
 صد سوار و خطاب خانی یافته تعیین هنگامه گردید - و در
 سال بیست و سیوم بشرب مدام (در بنهانخانه نیستی نهاد -
 و عبد الله بیگ در سال و بیست و یکم از بلخ آمده
 بتأمین ساخت سلطنت فرق طالع برافراخت - و بعنایت
 خلعت و خنجر مرصع و اضافه منصب و انعام پنج هزار
 درپیه نوازش یافت - و در سال بیست و چهارم باضافه
 پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار اختصاص
 گرفت - و در سال بیست و هفتم بخدمت میرترکی
 و خطاب مخلص خان و از اصل و اضافه بمنصب
 در هزارری هشت صد سوار^(۲) کام دل اندوخت - و در
 اواخر عهد اعلی حضرت بهراهی مهراجاه جسونت تعیین
 مالوه گشت - و چون راجه از جانب دارا شکوه (که
 بهمت و گشاد سلطنت در دستش بود) اشاره داشت
 که هرگاه صاحب مداران دکن و گجرات اراده حضور
 نمایند نگذارد که پای جسارت پیش نهند - درین هنگام
 (که موکب عالمگیری عبور نموده رهگرای مستقر الخلافه

(۲) نسخه [ب] بیش مدد

بود (راجه بقرتیب فوج پرداخته هفت گروهی ازجین سد
 راه گردید . نبردے سترگ در پیوست . مخلص خان با
 جمعی از سپاهیان نامی توران در قراردلی بود . چون
 هران راجپوتیه عاف تبغ بیدریغ گشتند راجه ننگ فرار
 بر خود بپندید و نیل عار بر چهره (رزگار خود کشیده
 با راجپوتان زخم خورده طی راه پیش گرفت . و اکثرے
 از امرای پادشاهی بتگ تگ پا جان بدر بردند . معارالیه
 با گروه دیگر از خیل مخالف جدا شده برهنه و بی بخت
 باسلام عتبه عالمگیری سعادت اندوخت *

و [چون پیش ازین (هنگام برافراختن رایات عزیمت
 جهانگیری از دکن) خطاب مخلص خانی نامزد قاضی
 نظامی کره رده شده بود] او را بخطاب یکه تاز خان و منصب
 سه هزار و پانصد سوار و انعام بیست هزار (رببه
 مباحی گردانیدند . پس از جنگ کهجوه (چون شجاع
 هزیمت نصیب بجانب بنگاله (سپر دادی فرار گردید) او
 هم بهمرای شاهزاده سلطان محمد بتعاقب تعیین گشت .
 و (چون شاهزاده از کرته اندیشی و تبه رائی بشجاع ملحق
 گشت) معظم خان (که کارفرمای این ملحق و سردار عساکر
 پادشاهی بود) بعد انقضای برسات در حوالی بل کلهه
 (۲)

(که بیست و چهار کروهی اکبر نگر است) در عقب
 ناله عمیق * توار اقامت داده در جسر بفاصله نیم کروهی
 از هم بران ناله بخت - و دران طرف جمرها مورچال بسته
 با ادوات توپخانه استحکام داد - و شجاع در ماه ربیع الآخر
 سال دوم در مقابل فرود آمده هنگامه توپ و تفنگ گرم
 ساختن - چون دید که جمر محاذی لشکر معظم خان بافرونی
 توپخانه استوار است بهرادی سلطان محمد بسمت جمر
 دیگر روان شد - یکه تاز خان با همراهان خود بقدم همت
 و جلالت بقصد ممانعه مورچال این طرف آب آمد -
 (۲)
 معظم خان ازین آگهی ذوالفقار خان را با فرقه اعزاز
 و روزبانیان کمک فرستاد - از طرف شجاع مقصود بیک
 مخاطب به تدر انداز خان و سرمست انغان هدف نازک
 قضا شدند - و ازین طرف یکه تاز خان با برادر خرد خود
 نقد جان نثار کرد - و جوف دیگر نیز سر بجیب نیستی
 فرو بردند - و بسیار زخم برداشتند *

• یلنگتوش خان بهادر •

سال چهاردهم جلوس خلد مکان بعطای شمشیر و
 جمدهر و برجهی محسود انرا گردید - و سال نوزدهم
 درز طوی او بعنایت خلعت و سر پیچ زمرد و اسب
 (۲) نجف [ج] افراش - (۳) در [بعضی نسخه] یلنگتوش خان *

با ساز طلا و فیل با ساز نقره سرمایه مبداهات اندوخت .
و سال بیستم از اصل و اضافه بمنصب * در هزاروی
هفت مد سوار چهره عزت بر افروخت . و سال بیست
و پنجم از عزل ابونصر خان قور بیگی گشت . پس ازین
معائب گردیده سال بیست و هشتم به بحالی منصب آب
رفته بجو آردند از انتقال بختاور خان بدارغی خواصان
قامت قابلیت آراست . و سال بیست و نهم باز
ببرطرفی خدمت و منصب بدایه عتاب آمد . تتمه احوالش
بدریافت نیامده *

خاتمه

(۲) الحمد لله که این نسخه اتمام طلب بانضمام مائرا
تتمه مردم حسن انصرام گرفت - الحال خامه تکمله نویسن
بعرض مدعا می پردازد *

* اگرچه نیک نیم خاک پای نیکانم *

* عجب که نشانه بهانم ^(۳) سفال ریکانم *

نظر برین پارا از سرگذشت خود هم بزبان قلم می دهد *
نام این بی بضاعت عبدالحی است - در سنه
(۱۱۴۲) هزار و یکصد و چهل و دوی هجری از عالم

کمون بساحت بروز پیوسته - بعد وصول بسن تمیز چندی
بجزد کشی در مداس گذرانیده بتحصیل علوم درسی پرداخته
و لختی بمسب فنون ادبیه و عربیه و فصلی بمطالعه کتب
حکمت نظری و عملی همت گماشته - سال (۱۱۶۲)

(۲) نسخه [ج] الحمد لله - (۳) نسخه [ج] بهانده

هزار و یکصد و شصت و دو هجری بمنصب و خطاب
خانی اعتبار یافته از جانب ناصر جنگ شهید دیوانی
موبه هزار و متصدیگری محالات قبول آن فوئین بلاند مرتبه
(که دران موبه بود) مامور گردید - و در عمل ملائمت
جنگ بنظامت بلده خجسته بنیاد و قلعه داری قلعه
دولت آباد نامزد شد *

و چون مقدمه ناگزیر والد مغفور بعمره رفوع
رسید و زمانه بکام بدخواهان شد (اگرچه چنده
بکنج تواری بر نشانند و از همه سو یاس نمودار
گردید) ناکهان جاذبه عنایم نواب نظام الملک نظام الدوله
دست این پا شکسته برگرفت و بانواع عواطف بنواخت -
ابتدا به بحالی منصب قدیم و عطای خطاب موروثی
بر فراز امتیاز آورد - و بتفویض تعلقه دیوانی مویجات
دکن (که ارثی ست) بین الاقرا تفرق بخشید - در بزم
و رزم جایس خود ساخت - و در معارک و مهالک مورد
تحصین و نوازش داشت - درینولا بوفور مرحمت و قرب
هم نشینی آن امیر بے نظیر ممتاز است - و بمنتهای
منصب مرسوم الوقت و خطاب مصمم الملک مرفراز -
به مناسبت آن مام تخلص می کند - و شعره چند
از گفتهای خود بر صفحه بیاض یادگار می گذارد -

* شعر *

* دیدن آسان نیست حسن آتشین خوی ترا *

* آفتاب آئینه باشد جاوید ری ترا *

وَلَهُ

* بدیها نیک گردد چون مناسب با مزاج افتد *

* که باشد آب حیوان آتش سوزان سمندر را *

وَلَهُ

* هنردر کی تواند دید زیر چرخ آرام *

* در غلطان ندارد یار شکل آرمیدن ها *

وَلَهُ

* ز خط پشمت لبش نقش و نگاره میکند پیدا *

* عقیق از کندن نام اعتبار میکند پیدا *

وَلَهُ

* غنچه سان تا بفکر در باشی * نتوان دید دل کشائیا

وَلَهُ

* ناتوانانرا نمی باشد غم از آشوب دهر *

* موج دریا از برای کاه بازی شناسست *

وَلَهُ

* بعد استعمال بوی عطر کاهد دم بدم *

* قدر کمتر ساز خوبان هرچه هست آمیزش است *

وَلَهُ

* آئینه : تا صفای رخ یار دیده است *

* در چشم خویش سرمه حیرت کشیده است *

وَلَهُ

* غافل مشو ز فتنه مکر زبان نرم *

* با سنگ کار تیشه کند آب عاقبت *

وَلَهُ

* دامن زلف را ز کف من کشید و رفت *

* گفتم که من شکار تو ام دام چید و رفت *

وَلَهُ

* گم تغافل و گم ناز و گم جفا دارد *

* برای کشتن عشاق شیوها دارد *

وَلَهُ

* سخن بقدر ضرورت بود بزرگان را *

* که جز جواب نگردد مدا ز کوه بلند *

وَلَهُ

* دل دیوانه از چشم تو هر دم کام میخواهد *

* ز خود رفتست مهت ما و دیگر جام میخواهد *

وَلَهُ

* ماتم کده گر نیست جهان ز هر چه هر صبح *

* شد هر که در چار دگر دست بسر زد *
وله

* دل شد ز شوق خفاش محبوس زندان ذنن *
* عاقبت این طفل نادان را پری در چاه برد *
وله

* از خم قامت پیریمت عیان شکل فدا *
* آه دیوار چو گردید درتـا می افتد *
وله

* گران جانان نمی دانند رسم راز داری ها *
* بر آری گرسخن از لب بکوهستان مدای گردد *
وله

* دل نازک مزاجان از نسیم می شود برهم *
* مباد در گلستان بر خویشتن لرزیده می آید *
وله - قطعه

* خار را گل میدهد جا در پناه خویشتن *
* دست شفقت بر مگیر از خیر خواه خویشتن *
* لازم افتاد دست در عالم مکافات عمل *
* چاه کن اول درد در قعر چاه خویشتن *
وله

* تاز باغ دیده من رفتی ای جهان نگاه *
(۱۲۳)

* هر سو وژگان من شد خار دامان نگاه *
وله

* مپیچ با سخن لغو سنگدل هرگز *
* که منتفع نشود از جواب کوه کوه *
وله

* قدمی که خم شده از طول عمر معراب اصفی *
* ازان بتـرس که با یدر بے ادب باشی *
• رباعیه •

* هر کس که زند بر لب خود مهر ادب *
* بدخواهش را بود هم بستہ دولب *
* ای شمع خاموش تا بمحفل باشی *
* هرگز نکشی ز جور مقراض تعب *

رباعیه—

* با خلق ز حسن خلق بیکار مباش *
* سود از نرسانی پی آزار مباش *
* چون گل نکنی اگر دل کس را خوش *
* بارے بغراش دامن خار مباش *

رباعیه—

* دنیا که براه چار سو می ماند *
* هر کوچه تنگ را بمو می ماند *

* تا در گذری از نگوئی می کن *

* کز مرد همین نام نگو می ماند *

رباعی—

* بگذشت شباب و عهد پیری چو رسید *

* حیف است سیاه کردن موی سفید *

* ای محو خیال خواب غفلت تا چند *

* شب آخر شد سفید صبح دمید *

رباعی—

* ای خاتم انبیاء چه عالی شانی *

* آئی تو که خود مرتبه ات میدانی *

* چون ذات خدا که خالق بی مثل است *

* تو مخلصِ وقی دلی نداری ثانی *

رباعیه

* ای را کب درش فیض آمده نبی *

* دی ذات تو عین ذات والے نبی *

* زمین روست که در مکه کسی فرق نکرد *

* چون خوابیدی شب تو بر جاء نبی *

(تاریخ طبع) [۹۸۰] (مآثر الامرا)

الحال ختم کلام بر ستایش ملک سلام و درود بر رسول

خیر انام (عَآلِیْهِ رُعَآلِیْ اِلَهِ السَّلَام) مینماید *

* نـ مـ ت *

تمام شد جلد ثالث

مآثر لامرا بعون الله الملك الوهاب

* و اليه المرجع والمآب *

تاریخ طبع مآثر الامرا

قمری ۱۳۰۹

۱۳۰۹

* اَتَمَمْتُ بِعَوْنِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ *

* قطعه *

چو گشت طبع کتاب مآثر الامرا * که مخبر است ز امحاب منصب هندی

۱۳۰۸

نوشت از سرانصاف خامه تاریخش * بحق مآثر ارباب منصب هندی

(دیگر)

شد طبع چو از عنایت حق * این دفتر و مخبر الموانع

۱۳۰۹

تاریخ وی از خود به دستم * بر خواند - چه مظهر الموانع

(مؤثر الامر) [۹۸۱] (تاریخ طبع)

(دیگر — مثنوی)

چو از افادت ایشیا تک سوسپتی یک * کتاب پر ز مدائح مؤثر الامر

۱۳۰۹

بگفت طبع ضیای خرد سنش بنود * سذ-اے بزم سوانح مؤثر الامر

(دیگر)

چو شد مطبوع این تاریخ بے عیب

بد-ردم سر به-ر سأل در جیب

که هائغ خوش بگفت از دامن غیب^۲

۲۱۲

۱۵۱۹

تواریخ امیه-ران است بے ریب

(دیگر)

ختم چو شد طبع این تذکره بے مثال

از مدد ذوالامن و از کرم ذوالجلال

۱۴

جسمت دلم سال آن کفیت خود از هجاب

۷۰۶

۵۸۹

پرده ز رخ بر کشید شاهد صدق المقال

* دیگر - ظاهراً باطناً *

۱۳۰۹

* بهمه الحرام یک هزار سیصد و نه از هجری *

(تاریخ طبع) [۹۸۲] (مآثر امرا)

شمسی عیسوی

۱۸۹۱

* نَم طَبَعَ مَآثِرُ الْأُمَرَاءِ بِعَوْنِ الْعَلِيِّ الْقُبْدِيِّ *

۱۸۹۱

(دیگر) — ختم بالخیر جدا

(قطعه)

چو از حسن توفیق و عون آبی * بآخر رسید این بیاض مآثر

۱۸۹۱

بجستم ز دل سال طبعش که ناگه * خرد گفتم - الحق ریاض مآثر

(دیگر)

کتاب پر ز اثرها مآثر الامرا * زه کاید ظفرها مآثر الامرا

۱۸۹۱

چو طبع شد بی سالش کشار لب خامه * کاید باب خبرها مآثر الامرا

(دیگر — مثنوی)

طبع پایان رسید دل ز بی سال زود

آمده در جستجو نکته خوش بر سرود

۱۸۲۶

دوامت مصام ملک جوهر خالص نمود

۴۲

۲۳

تبغ بلاغت کشید سر ز امیران گشود

* دیگر - ظاهرآ و باطنآ *

۱۸۹۱

* بمه اگست بسال هزار هشتصد و بود و یک عیسوی *

* دیگر - ظاهرآ هجری و باطنآ عیسوی *

* فرد *

۱۸۹۱

ده به ماه محرم نصاب طبع انجام * هزار و سیصد و نه سال هجری بود

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرستی نامهای مردمان و قبائل و اقوام و مواضع و قلعه‌ها
 و آبها و غیره (که در - یومین جلد - آثار الاصره اندراج
 یافته اند) بتوابع حروف هجا - مرتب بر در منظر - اولین
 برای مردمان - و دومین برای مواضع و غیره • شعر •
 حَسْبِيَ اِلَهَ الْعَالَمِينَ فَانَّهُ • مَوْلَى حَصْبٍ قَادِرٍ نَصِيرٍ

منظر اول در اسامی مردمان و قبائل و اقوام و غیره

• حرف الف •	
۹۱۸	آباد زمیندار گدهی بهلجری
۵۳۸ - ۳۵۵ (قو)	آشامیان
۵۵۲ - ۵۵۱ ..	۷۳۷
۹۸۱ ..	آصف الدوله
۳۸	آصف الدوله اسد خان (شف
۸۹۰	آدینه بیگ خان موردار لاهور
۱۲۳ - ۶۶۹ - ۷۰۶ - ۸۰۲	۱۴۰ - ۱۷۷
۳۵۲ - ۵۶۶ - ۷۱۳ - ۷۱۵	۹۱۷

آصف جاهي ۳۷۱ - ۳۹۹ -	۷۵۳ - ۷۸۶ - ۷۹۰ - ۷۹۳
.. .. ۵۱۴	آصف جاه نظام الدوله ۸۰۱
آصف خان ۲۰۱ - ۲۶۱ -	آصف جاه نظام الملک (خطاب
۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۸۸ - ۳۹۱ -	اميرالامرا نواب نظام الملک
۳۹۲ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۷ -	خاندوران بهادر - شف -
.. ۴۳۶ - ۴۳۷	خاندوران بهادر (۷۱ -
آصف خان ابوالحسن بلاقي	۸۵ - ۸۶ - ۸۸ - ۱۳۳ -
بصر خسرو .. ۲۱	۱۲۸ - ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۶ -
آصف خان جعفر ۲۶۳ - ۳۵۰ -	۴۰۵ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ -
آصف خان عبدالعزیز ۲۰۰ -	۴۵۵ - ۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ -
.. .. ۲۱۹ - ۹۲۹	۵۷۰ - ۵۷۲ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -
آصف خان يمین الدوله ۳۴۱	۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ -
آل یسین (طائفه) ۸۱۵	۷۴۲ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ -
اباخ خان .. ۳۰۲	۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ -
ابدال عم يوسف خان کشميري	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ -
.. .. ۹۵۴	۷۹۶ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ -
ابدالي (طائفه از اقوام افغانان)	۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ -
.. ۷۰۳ - ۷۰۴	۸۴۵ - ۸۶۴ - ۸۹۳ - ۸۹۷ -
ابراهيم بيگ بسري ۱۷۶	۹۴۲ - ۹۶۷ - ..
ابراهيم بهرستم ميرزا ۴۳۶	آصف جاه فتح جنگ ۵۰۸

(مآثر الامراء) (۳) (فهرست جلد سوم)

ابراهيم حسين	۱۹۳ - ۱۹۴	ابراهيم خان گابردی	۹۰۴ -
.. ..	۱۹۵	۹۰۵ - ۹۰۷ - ۹۰۸
ابراهيم حسين باغي	۹۳۰	ابراهيم عادل خان	۸۵
ابراهيم حسين ترکمان	۱۰۰	ابراهيم عادل شاه والی بيجاپور	
ابراهيم حسين ميرزا	۱۴۸ -	(شف - عادل شاه)	۵ -
۱۹۴ - ۱۹۵ - ۲۱۹ - ۲۲۱		۴۳ - ۱۶۴ - ۲۹۱ - ۳۵۸	
ابراهيم خان	۶۱۶ ..	۲۹۱ - ۴۰۰ - ۴۰۵ - ۴۱۵	
ابراهيم خان فواجدار کرنول		۴۶۲ - ۴۸۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳	
(برادر داد خان بنی)		۵۲۳ - ۵۳۵ - ۵۴۶ - ۵۷۰	
(برادر خضر خان بنی)		۵۷۸ - ۵۸۱ - ۹۵۹ - ۹۶۱	
.. ..	۸۶۰ - ۸۶۱	۹۶۳
ابراهيم خان برادر مرشد قلي		ابراهيم غلام حسين برادر محمود	
خان	۴۲۵ ..	غازي	۷۰۶ ..
ابراهيم خان زليک صوبه دار		ابراهيم منور خان مخاطب	
گجرات	۶۵۸ - ۶۹۰	بخان زمان خان پسر کلاش	
.. ..	۶۹۱	منور خان	۸۰۱ ..
ابراهيم خان صوبه دار کابل		ابن دريد	۴۱۷ ..
.. ..	۸۳۳	ابوالحسن	۶۲۸ - ۶۲۹
ابراهيم خان فتح جنگ حاکم		۶۳۱ - ۶۳۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴	
بنگاه	۳۶۷ - ۳۸۲	۶۸۹

ابو طالب پسر آصف خان	ابوالحسن قطب شاہ والی
۳۹۶	تلنگ (شف قطب شاہ
ابو طالب خان پسر مطلب خان	والی تلنگ) ۶۱۳ -
۶۵۲ - ۶۵۳	۶۲۸
ابو طالب نبیرہ مہتر خان	ابوالخیر خان .. ۲۳۵
۳۴۵	ابوالفتح پسر عبدالنبی خان
ابو محمد خان پروردہ	فوجدار کرہ (یا) کرہ
عبدالقادر معتبر خان ۵۶۵	۷۳۷
ابونصر خان پسر شایستہ خان	ابوالفتح خان میانہ ۷۴۲
امیرالامرا .. ۳۵	ابوالفتح قابل خان مذہبی
ابونصر خان قورلیگی ۹۷۳	قدیمی والاشاہی ۲۲ -
ایہی سنگھ (عرف دھوگر	۳۵
سنگھ پسر اجیت سنگھ)	ابوالقاسم پسر قباد خان میراخور
۸۰۵	۱۰۲
ایہ خان کشمیری ۶۸	ابوالختار النقیب الدیرالحاج
انکوتمر (یا) انکوتمر (یا)	۳۰۹
ایکوتمر .. ۳۵۰	ابوالناصر خان صفدر جنگ
انگہ خیل (طائفہ) ۲۱ -	۷۷۵ - ۷۷۶ - ۸۶۵ ..
۵۶ ۲۱۴ - ۳۵۷ ..	ابوسعید میرزا برادر رستم میرزا
اجیت سنگھ (۵۰) اجیت	۲۹۷ - ۳۳۴ - ۳۳۷ ۴۴۱

۸۸۹ - ۸۸۸ - ۸۸۶ - ۸۸۳	۷۳۹ - سنگه راتھور
۹۰۱ - ۸۹۵	۸۰۵ - ۷۵۰
۹۰۶ .. احمد نظام شاہ	۱۰۲ .. امتشام خان
اختصاص خان پسر منور خان	احسن خان (خطاب میرملنگ
۴۵۵ .. لطیف	ہمشیرہ زادہ محمد - د مراد
اختیار امامک گم - راتی	۶۸۲ .. خان (
۲۸۲ - ۱۹۷ - ۱۹۶ ..	۳۸۲ - ۲۶۶ احمد بیگ خان
۱۶۵ .. اخلاص خان	۳۷۶ .. احمد خان
۵۹۱ اخلاص خان چنداول	۸۴۷ احمد خان ابدالی
۱۸۸ .. ادام گھر	احمد خان ہنگش برادر قائم
۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۵	خان پسر محمد خان
۲۳۴ - ۲۱۷	۷۷۳ - ۷۱۵ ہنگش
۲۰۴ - ادام خان کوکھ	۸۹۱ - ۸۳۵ ..
۹۵۳ - ۹۵۲	احمد خان حاکم کول جلیسر
۱۷۰ .. ارادت خان	۷۷۳
۴۱۵ ارادت خان میرحامان	۵۱۲ - احمد خان نیازی
۳۹۵ .. ارجن کور	۵۸۷
۱۱ .. ارسلان آغا	احمد شاہ پادشاہ فرمان داری
ارسلان خان برادر مؤبر خان	۷۷۲ - ۱۷۸ ہندوستان
۹۳۶	۸۵۰ - ۸۳۷ - ۷۷۶ - ۸۵۹

(فهرست جلد سوم) () ((۰) کراچی)

۲۳۰ .. مانک پور	۱۴۰ .. ارسطو
۸۹۰ .. اسد خان وزیر	ارشد خان دیوان خالصہ یزنہ
اسعد خان (یا) اسد خان	۷۱۶ محمد کاظم خان
پسر خرد مبارز خان	۳۰۲ ارغون خان
عماد الملک خواجہ محمد	۴۳۸ - ۳۰۸ (قوم)
۷۴۴	۳۰۳ ارکیوت (گروہ)
اسفندیار خان ولد آلہ یار	۳۵۶ اژدر خان
خان ..	۶۱ الصانوقا خان
اسکندر خان ۲۷۵ - ۹۵۳	استاجلو (یا) استجاو (قوم)
اسکندر خان اوزبک ۲۰۵ -	۴۲۸ - ۴۲۴
۲۰۶	اسد اللہ پسر عبداللہ خان
اسکندر مخاطب بصلابت	۷۰۳ ابدالی
خان برادر فتح جنگ خان	اسد اللہ پسر نظر بہادر خوشگی
(شف - ملالت خان)	۸۲۱
۲۵ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۷۳ -	اسد اللہ خان معدوی ۵۰۳
۹۴۹	اسد خان ۲۸ - ۲۹۶ - ۶۱۶ -
اسلام خان ۶ - ۳۵۵ - ۴۱۶ -	۹۴۷
۴۳۰ - ۴۳۳ - ۴۵۲ ..	اسد خان پسر قتل قدم خان
اسلام خان بدخشی ۵۴۱ -	۵۲
۹۴۶ - ۹۴۴ - ۵۴۲ ..	اسد خان ترکمان جاگیر دار

۷۵۸	اسلام خان چشتی فاروقی
۸۹۱	..	اشرف انور	صوبه دار بنگالہ ۷۸
۱۹۴ - ۱۵۹		اشرف خان	اسلام خان شیخ علاء الدین
۳۱		اشرف خان میر بخشی	.. ۳۵۵ - ۳۹۵
۸۲۸ - ۴۴۵		امالت خان	اسلام خان مشہدی ۳۷ - ۰
۸۲۹	۸۸ - ۵۱۳ - ۵۸۱ - ۹۳۹
۸۲		امالت خان میر بخشی	اسلم خان .. ۶۶۸
۶۱۱	اسمعیل خان .. ۸۱۰
۴۱۷		امفہان بن سام	اسمعیل خان بہادر نایب
۵۵۶	..	اعتقاد خان	نظامت ۸۷۳ - ۸۷۴
		اعتقاد خان فرخ شاہی	اسمعیل خان حسین زئی
۷۲۰	خوش شمس الدین خان
۱۲۵		اعتقاد خان کشمیری	وجد متہور خان بہادر
۳۸۷ - ۱۸		اعتماد الدولہ	خوشگئی رحمت خان
۵۱۴ - ۵۱۳	۷۷۷
		اعتماد الدولہ قمر الدین خان	اسمعیل میرزا پسر شاہ طہماسپ
		وزیر فردوس (رامگاہ) شف ۳۰۲ - ۳۴۱
		قمر الدین خان (بہادر)	اشرف ابن عم محمود غلری
۸۸۱ - ۸۳۴ - ۸۰۷ - ۷۳۹			۷۰۵
		اعتماد الدولہ محمد امین خان	اشرف الدولہ (ارادتمند) خان

معروف به فدائی خان	بہادر وزیر فرانس آرامگاه
(شف . فدائی خان)	محمد شاه پادشاه (شف .
۳۳ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۶۵۶	محمد امین خان بہادر)
اعظم م شاه (شف . محمد اعظم	۷۳۹ - ۷۶۷ - ۸۴۱ - ۸۷۷
شاه) ۳۱ - ۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ -	اعتماد خان ۷۰ - ۱۸۴ -
۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ -	.. ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۵
۱۷۲ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۲۶۳ -	اعتماد خان آقا افضل فاضل
۶۲۸ - ۶۳۳ - ۶۳۷ - ۶۳۹ -	خان (شف . فاضل خان
۶۵۱ - ۶۵۴ - ۶۵۶ - ۶۵۷ -	.. ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱
۶۵۸ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۹ -	اعتماد خان گجراتی ۱۹۳
۶۷۱ - ۶۹۳ - ۷۰۷ - ۷۱۸ -	اعزاز خان پسر منور خان
۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۹ - ۷۷۹ -	قطبی .. ۶۵۵
۷۸۰ - ۷۸۶ - ۷۹۳ - ۸۳۲ -	اعزاز (یا) انحران (فرقہ)
۹۳۹ - ۹۴۵ ۹۷۱
اعلیٰ حضرت (یعنی شہاب الدین	اعظم خان ۳۹۹ - ۴۵۲ -
محمد شاہجہان پادشاہ	۴۶۳ - ۴۸۷ - ۵۶۹ - ۸۱۷
ملقب بہ فردوس آشیانی -	اعظم خان جہانگیر شاہی
شف . محمد شاہجہان ۵۰۰
پادشاہ) ۸ - ۱۵ - ۱۶ -	اعظم خان حاکم جوزپور ۴۸۵
۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۳۲ - ۲۶ -	اعظم خان کوکہ ناظم ہنگالہ

- ٨٣٠ - ٨٢٧ - ٨٢٥ - ٨٢١	- ١٤٣ - ١٢١ - ١١٥ - ٨٥
- ٩٣٣ - ٨٩٩ - ٨٧٥ - ٨٣٧	- ٣٠٢ - ٢٩٩ - ١٧١ - ١٤٨
- ٩٩٠ - ٩٥٨ - ٩٣١ - ٩٣٥	- ٤٤٣ - ٣٤٢ - ٣٢٢ - ٣٢١
٩٩٩ - ٩٩٣ - ٩٤٣ ..	- ٣٧٩ - ٣٧٨ - ٣٧٥ - ٣٤٨
افغانه (يا) افغانان (قوم)	- ٣٨٩ - ٣٨٥ - ٣٨٢ - ٣٨٣
- ٢٥٩ - ١٢٠ - ٧٥ - ٢٠ - ٩	- ٣٢١ - ٣١٩ - ٣٩٩ - ٣٨٩
- ٣٠٩ - ٣٩٢ - ٣٧٢ - ٢٧٧	- ٣٢٢ - ٣٢٨ - ٣٣٣ - ٣٢٩
- ٤٩٥ - ٥٩٣ - ٣٣٣ - ٣١٨	- ٣٦٩ - ٣٥٣ - ٣٥٢ - ٣٥٥
- ٧٢٧ - ٧٣٥ - ٧٣٢ - ٧٠١	- ٣٨٣ - ٣٨٢ - ٣٨١ - ٣٧٢
- ٧٧٩ - ٧٧٣ - ٧٢٩ - ٧٢٨	- ٣٩٣ - ٣٩٠ - ٣٨٩ - ٣٨٥
- ٨٢٣ - ٧٨٥ - ٧٨٢ - ٧٨٠	- ٥١٥ - ٥١٢ - ٣٩٧ - ٣٩٣
- ٨٥٨ - ٨٥٩ - ٨٥٥ - ٨٥٣	- ٥٢٠ - ٥١٩ - ٥١٨ - ٥١٤
- ٨٩٢ - ٨٩٥ - ٨٩٠ - ٨٥٩	- ٥٢٧ - ٥٢٩ - ٥٢٥ - ٥٢٣
- ٨٩٨ - ٨٩٧ - ٨٩٩ - ٨٩٥	- ٥٣٣ - ٥٣٧ - ٥٣٩ - ٥٢٩
٩٣٩	- ٥٧٩ - ٥٥٨ - ٥٥٧ - ٥٥٥
٣٨٢ - ٣٢٩ افتخار خان	- ٥٨٧ - ٥٨٣ - ٥٨٢ - ٥٨١
افتخار مخاطب بفخر خان	- ٩٠٠ - ٥٩٩ - ٥٩٧ - ٥٩٢
- ٢٨ - ٢٧	- ٩١٣ - ٩٠٩ - ٩٠٣ - ٩٠١
٩٥٥ ... افراحياب	- ٩٢٩ - ٩٢٩ - ٩٢٥ - ٩٢٠
افراحياب خان مرزا جمهری	- ٨١٨ - ٧١٧ - ٧١٥ - ٧١٣

- ۲۲۸ - ۲۳۱ - ۲۳۳ - ۲۳۵	۷۵۲
- ۲۳۷ - ۲۴۱ - ۲۴۳ - ۲۴۴	۷۵۳ ... (قوم) افشار
- ۲۴۵ - ۲۴۹ - ۲۴۹ - ۲۵۰	- ۴۸۲ - ۹۲ افضل خان
- ۲۵۱ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۹	۵۹۲
- ۲۵۹ - ۲۶۱ - ۲۶۰ - ۲۶۳	افسقال اوریماق قزلباش (یا)
- ۲۷۱ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۹	اقمقالان قزلباش (طائفه)
- ۲۸۰ - ۲۸۳ - ۲۸۵ - ۲۸۹	۴۲۹ - ۲۹۷
- ۲۸۸ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳	اکبر شاه بادشاه ملقب به عرش
- ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۸	آشیانی (شف - عرش
- ۳۰۹ - ۳۱۴ - ۳۱۷ - ۳۱۹	- آشیانی (۱ - ۲ - ۸
- ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۳ - ۳۲۵	- ۱۷ - ۴۹ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳
- ۳۲۷ - ۳۲۰ - ۳۲۲ - ۳۳۳	- ۵۵ - ۵۷ - ۵۹ - ۶۲ - ۷۱
- ۳۴۲ - ۳۴۴ - ۳۴۸ - ۳۴۹	- ۷۲ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۸ - ۹۰
- ۳۵۰ - ۳۵۳ - ۳۵۵ - ۳۵۷	- ۱۴۹ - ۱۸۱ - ۱۸۴ - ۱۸۳
- ۳۵۸ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۷۹	- ۱۸۵ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۹۳
- ۳۷۹ - ۴۰۰ - ۴۰۴ - ۴۵۸	- ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۸
- ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۹ - ۴۷۵	- ۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۳ - ۲۰۴
- ۴۸۸ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۷	- ۲۰۵ - ۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۱۰
- ۴۵۸ - ۷۵۴ - ۸۰۴ - ۸۱۴	- ۲۱۱ - ۲۱۵ - ۲۱۷ - ۲۱۸
- ۸۱۴ - ۹۰۴ - ۹۱۸ - ۹۱۴	- ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۷

آلہداد ... ۱۲۰	۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۲ - ۹۵۲
آلہ داد خان پسر درمین	۹۵۳ - ۹۵۵ - ۹۵۷
اسماعیل خان حسین زئی	۹۳۸
آلہ داد خورش فتح جنگ	۳۲۲ ...
خان ... ۲۶	اگر-مین
آلہ وردی خان ۳۲۸ - ۳۶۳	القوس قلیج خان ۸۱۱
... ۹۴۶	الخ میرزا ۱۹۲ - ۱۹۳
آلہ وردی خان حاکم فارس	الف خان بن ابراهیم خان
... ۳۳۳	بن خضر خان یثی ۸۶۰
آلہ وردی خان فراج-دار	القاس میرزا ... ۳۰۰
گورکھپور ... ۵۵۹	آلمانان (قوم) ۹۴ - ۴۴۶
آلہ یار خان ۸۱ - ۴۷	الوس ارغون ... ۲۰۴
... ۵۴۶ - ۶۱۲	الوس (یا) الوسات افغانه
آلہ یار خان (یا) الله یار	... ۵۹۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸
خان پسر انتصار خان	الوس چنتا ... ۱۸۲
... ۴۲۹	الوس خان ... ۸۳
الیاس خان لنگه نوکر اسمعیل	الوس کچھواہہ ... ۱۵۰
قلی خان ... ۸۱۰	الوس گھراہ ... ۱۴۵
حضرت امام العین و الانس	الہام الله پسر رشید خان
	انصاری و برادر زاده
	هادی داد خان ۹۴۳

امام العزيم (يا) امة العزيم	۴۲۴
حرم محترم پادشاه زاده	امام الحرمین ابراهيم علي
محمد معظم ۷۷۹ -	۷۸
۷۹۱ - ۷۸۰	امام الدين خان پسر مير سيد
امرا ر امرا زاده های چغتائي	محمد چشتي ۶۰۹
۱۸۱	امام الشهداء (رضی الله عنه)
امرای نظام شاهيه ۳۵۹	۸۵۶
امرسنگه زميندار پنداله	امام موسى كاظم (رض) ۳۳۵
۸۰۸ - ۵۹۹	امان الله خان ... ۱۷۹
اميد علي .. ۲۷۰	امان بيگ بدخشي عزالدرله
امير ابو طالب بدخشي ۷۲۸	حامد خان بهادر ملايقي
امير الامرا بهارت خان ۸۸۴	جنگ .. ۷۶۸
امير الامرا جملة الملك ۴۵	امانت الله خان ديوان همت
امير الامرا خان دوران (خطاب)	خان .. ۸۶۱
نواب نظام الملك اصف	امانت خان .. ۷۱۶
جاه (شف - امير الامرا	امانت خان (خطاب)
نواب نظام الملك ۷۱ -	خواجه محمد مبارز خان
۸۵ - ۸۶ - ۸۸ - ۱۳۳ -	عماد الملك .. ۷۳۰
۱۳۸ - ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۶ -	امانت خان ميرک معين الدين
۴۰۵ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ -	خان .. ۲۶۴

(مآثر الامراء) ۱۳ (فهرست جلد سوم)

۳۳ - ۳۵ - ۱۲۵ - ۲۵۳	۳۵۵ - ۳۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹
۵۰۱ - ۵۹۸ - ۵۹۹ - ۶۰۲	۵۷۰ - ۵۷۲ - ۶۳۵ - ۶۴۶
۶۲۲ - ۶۳۳ - ۹۳۸ ..	۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۳
امیرالامراء شهادت خان فیروز	۷۲۲ - ۷۳۵ - ۷۳۶ - ۷۴۷
جنگ ۸۵۳ - ۸۸۵	۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶
امیرالامراء مصمص الدوله میر	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰
آتش خلف امیرالامراء	۷۹۹ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳
مصمص الدوله خاندوران	۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷
۷۸۸ - ۸۸۹	۸۴۵ - ۸۶۳ - ۸۹۳ - ۸۹۷
امیرالامراء صوبه دار کابل ۳۵۵	۹۳۲ - ۹۶۷
امیرالامراء ر سید سالار سلطان	امیرالامراء سید محمد علی
محمد حسن مرزا (شف -	خان ناظم دکن (شف
سلطان محمد حسن میرزا)	(محمد خان) ۱۰۸ -
۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۹ - ۳۰۵	۷۱۲ - ۷۲۲ - ۷۳۳ - ۸۲۹
۳۱۱	۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۶۰ - ۸۷۹
امیرالامراء نجیب الدوله	۸۷۷
۸۹۲ - ۸۹۳	امیرالامراء سید دادر خان
حضرت امیر الدوله حسن	۳۷
علیه السلام .. ۳۱۱	امیرالامراء شایسته خان (شف -
امیر بیگ برادر فضل خان	شایسته خان امیرالامراء)

امیر صاحب قران امیر تیمور	۱۸
گورگان ۲۰۵ - ۲۶۵	۲۱۹	امیر بیگ مغل	
امیر صدرالدین شیرازی ۲۸۱		امیر تیمور صاحب قران	
امیر غیاث الدین محمد میر	۱۵۸
میران ۳۳۶ - ۳۳۷	۲۰۵	امیر جاکوی برلاس	
.. .. ۳۳۹	۶۱۹	امیر خان	..
امیر نجم ثانی ۳۳۸ -		امیر خان برادر شیخ میر	
.. .. ۳۳۹	۸۲۶
امیر نظام الدین ۱۰۹		امیر خان عبدالکریم تهنه	
امین خان بهادر ۷۹۶	۱۶۰
امین خان دکنی ۷۴۲ -	۷۱۳	امیر خان ناظم کابل	
.. .. ۷۸۴	۷۷۸
امین خان غوری ۸۱۲	۴۶۴ - ۴۷۴	امیر خسرو	
انباچک (یا) انباچک نور	۲۶۴	امیر خسرو شاه	..
.. .. ۳۴۳	۲۰۵	امیر ذوالنون	..
انتظام الدوله وزیر پسر		امیر شمس الدین ثالث	
عماد الدوله قمر الدین	۴۱۰
خان ۸۳۴ - ۸۸۷		امیر شمس الدین علی ثانی	
.. .. ۸۸۹		نقیب انقبای ممالک	
اندرمن زمیندار دهن دیره	۴۰۹	عراق و خراسان	

- ۹۶ - ۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸	۳۲۳
- ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱	انرويه سنگهه زبيرو را بهار
- ۱۴۰ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲	۸۲۴ سنگهه هادا
- ۳۶۲ - ۳۵۳ - ۳۵۵ - ۳۹۳	انفد راو جيونمک پسر کلان
- ۴۹۳ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۶	مهارار جانوجي - وونت
- ۵۰۲ - ۵۰۴ - ۵۰۶ - ۵۰۹	۸۰۷ .. بذالکر
- ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷	۳۲۲ .. انفد سنگهه
- ۵۱۹ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳	انور الدين خان شهابي جنگ
- ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۱	گوبا موني ناظم آرکت
- ۵۳۲ - ۵۳۶ - ۵۵۱ - ۵۶۱	۸۳۷ - ۸۵۲ - ۸۶۱
- ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۷۰ - ۵۷۲	۸۹۷ - ۸۹۸
- ۵۷۳ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۳	اني راي سنگهه دلن (يا)
- ۵۸۵ - ۵۹۰ - ۵۹۳ - ۵۹۷	۴۳۸ .. دلين
- ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۵ - ۶۰۶	۳۹۰ - ۱۶۵ ارداجي رام
- ۶۱۰ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۲۰	۷۳۹ اردا چوهان سردار مرغه
- ۶۲۱ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۴	۷۳۹
- ۶۲۶ - ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۹	اورنگزيب پادشاه (ملقب به)
- ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۵۰ - ۶۵۱	خادمگان - شف خادمگان
- ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰	۲۳ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱
- ۶۶۲ - ۶۶۶ - ۶۶۸ - ۶۶۹	۲۳ - ۳۳ - ۳۷ - ۸۸ - ۹۴

۶۱	..	اویس خان	۶۷۰ - ۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲
		ائمه معصومین علیهم السلام	۶۸۳ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۹
۵۱۳	۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۵
۳۴۳	..	ایدر زمیندار مرور	۶۹۸ - ۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱
		ایرج خان (خلف قزلباش	۸۱۳ - ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۴۷
۸۶	..	خان	۷۵۱ - ۷۵۶ - ۷۵۹ - ۷۶۵
		ایکنا برادر مادنا وکیل السلطنة	۷۶۶ - ۷۷۷ - ۷۷۹ - ۷۸۰
۶۲۸	..	تلنگ	۷۹۴ - ۸۰۱ - ۸۰۶ - ۸۲۰
۵۰۸	..	ایلمه (قوم)	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱
• خوف با •			۸۳۵ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲
		بابا خان قاتشال (یا) بابایی	۸۷۵ - ۸۷۹ - ۸۸۱ - ۸۸۱
		قاتشال	۸۹۳ - ۹۱۶ - ۹۳۷ - ۹۴۱
۲۴۶ - ۲۳۷	۹۴۲ - ۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷
۲۲۶		بابا شیر تلندر	۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۱ - ۹۶۷
۱۶۸	..	بابا میرک	۹۷۱
		بابر پادشاه (ملقب به فردوس	ادز بکیه (یا) اوزیک (قوم)
		مکانی شف - فردوس	۵۰ - ۸۳ - ۹۵ - ۲۶۸
		مکانی (مکانی)	۲۶۹ - ۲۹۹ - ۳۳۵ - ۷۱۱
		۱۴۵ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۹۲	۹۶۴
		۱۹۹ - ۲۰۲ - ۲۳۹ - ۲۵۲	۲۹۸
			ادز بکیه خراسان

۹۰۱ - ۹۰۳ - ۹۰۶ - ۹۱۹ -	۲۶۳ - ۲۰۶ - ۲۸۸ ..
۹۲۷	بابوی منگای ۲۰۹ - ۲۱۰
بالجو قلیچ (یا) بالو قلیچ	۷۳۹ - باجی (او مرده)
۳۵۳	۸۷۹ - ۸۸۰
بخت منگه بصر درمین	۷۷۰ - باره (گروه)
مها راجه اجیت منگه	باره (یا) بادیه (گروه)
۷۵۹ - ۷۵۸ (انور)	۱۳۳
۲۰۸ بعلی خان	۱۸۳ - ۲۱۷ باز بهادر
بعلی منگه بصر بخت منگه	بازید خان (یا) بازید خان
۷۵۹	(یا) بازیر مخاطب به
۹۷۲ بختار خان	قطب الدین خان خویسکی
۵۹۷ بختار خان خواجه مرا	فرج - دار جمو (شف -
۲۱۷ بخت نصر	قطب الدین خان خویسکی
بختی الملک بهره مدد خان	۱۰۷ - ۱۲۹
۳۳	بازر خان نجم ثانی ناظم
بختی الملک مهرزا صدرالدین	۲۹ - ۳۸۳ - ارده
۹۹۳ محمد خان	۳۵۳
۲۲۵ بختی بالتوبیکم	۲۹۸ دالی سلطان
۹۶ - ۹۹ بختی (یا) بدخشان	۸۷۰ - ۸۷۱ - باجی (او
۲۷۲ - ۲۷۵ - ۳۵۶ ..	۸۷۳ - ۸۹۲ - ۹۹۸ - ۹۰۰

بدیع الزمان ..	۳۳۰	بسمالت جنگ برادر کوچک اسد
بدیع الزمان میرزا	۳۰۵	جنگ یسر نواب نظام الملک
براق خان ..	۶۱	آصف جاہ ۸۶۹ - ۸۷۰
برقی (اجہ) ..	۶۷۳	بسمالت خان سلطان نظر اعظم
برلاس (قوم)	۳۶۳ -	شاہی .. ۹۶۷
.. ..	۶۶۷	بسواس (اد) یسر بالاجی (اد)
برهان الدین (کہ اولاً قابل خان	۹۱۹
و ثانیاً اعتماد خان خطاب	بشارت خان فومدار ملکپور
یافتہ بفاضل خان مخاطب	صوبہ ہزار طغای مبارز الملک
گشت) ..	۳۵	دلدار جنگ سر بلند خان
برهان الدین برادرزادہ فاضل	بہادر میر محمد رفیع
خان (شف - فاضل خان)	۸۰۱
.. ۳۴ ۳۶ - ۵۳۰	بقاء اللہ خان یسر میر جملہ
برہان الملک سعادت خان	خانخانان مرحمت خان
.. ..	۸۰۵	برادر غضافر جنگ ۷۱۵
برہان شاہ ..	۷	بکرماجیت .. ۴۸۲
برہمن (قوم) ۴۷۹ - ۷۵۱	بلاقی بیگم دختر شاہزادہ
.. ..	۸۹۷ - ۹۴۷	دانیال ۴۶۰ - ۵۵۷
بزرگ امید خان	۶۳۴	جل دیوراجہ کوناٹک ۹۱۴
.. ..	۹۵۱	بلہو برادر بریچھت زمیندار

۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰	کوچ هاجر .. ۴۵۲
۵۶۲ - ۷۲۹ - ۹۵۳ ..	بلقيس .. ۴۳۹
بهادر خان بنی فوجدا کونل	بلند اختر پسر شاه'ع ۵۴۱
۷۳۷ - ۷۴۲ - ۷۸۲ ..	بلوچ (قوم) ۱۹۵ - ۳۱۲
بهادر خان دارا شکوهي ۵۹۵ ۷۱۸
بهادر خان (رهيله) ۸۲ -	بلوکان بهرا .. ۵۹۶
۳۵۴ - ۹۶۵	بنگاليان (قوم) .. ۸۰
بهادر خان شيباني (يا) بهادر	بنی اسرائيل (قوم) ۴۱۷
شيباني ۱۸۸ - ۲۰۵ -	بنی قريش (طائفه) ۵۶۲
۹۲۹	بنی مختار (قبيله) ۶۲۳
بهادر خان کنبر (يا) بهادر	بومي چينل درک ۱۲۴
کنبر .. ۱۸ - ۹۵۵	بومي راي درک ۱۲۴
بهادر خان کوکه ۸۶۳ -	بهادر .. ۲۹۵
۸۶۳	بهادر بچکوتي (يا) بچکوتي
بهادر سنگه (شف - ميرزا ۵۶۲
(اجه بهادر سنگه) ۲۶۰ -	بهادر پسر (اجه علي خان
۳۶۱ ۹۱۸
بهادر شاه پادشاه (مخاطب	بهادر جي پسر جادر راي
به خلد منزل شف - خلد ۴۴۳
منزل) ۲۲ - ۳۷ -	بهادر خان ۱۸۹ - ۲۰۸ -

بهره مند خان	۱۵۹ -	۴۷ - ۱۲۱ - ۱۲۷ - ۱۲۸ -
.. ..	۴۳۲ - ۴۵۰ -	۱۷۷ - ۵۰۷ - ۴۰۷ - ۴۳۳ -
بهرجا (یا) بهرما (یا) بهرنا		۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۸ -
(بغیر نقطه حرف رابع)		۴۶۲ - ۴۶۶ - ۴۷۰ - ۴۷۲ -
زمیندار چیتلدرک (یا)		۴۷۷ - ۴۸۰ - ۴۸۶ - ۴۹۳ -
چیتلدرک ..	۷۸۲	۴۹۴ - ۴۹۸ - ۷۰۲ - ۷۰۹ -
بہلول ..	۵۹۱	۷۳۰ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۶۶ -
بہلول خان بیجا پوری	۴۰۱	۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ -
بہلول خان پسر عبدالحمید		۷۹۴ - ۸۰۲ - ۸۰۵ - ۸۳۳ -
خان ..	۸۶۰	۸۳۵ - ۹۵۱ -
بہلول خان پسر همت خان		بہادر نظام شاہ .. ۷
.. ..	۸۶۱	بہادر زاد .. ۸۸۸
بہلول خان عادل شاہی		بہرام خان .. ۵۹۳
.. ..	۹۴۵	بہرام میرزا ۲۹۹ - ۳۰۰ -
بہلول خان عبدالکریم	۸۶۳ ۳۰۱
بہلول خان میانہ	۳۵	بہرجی مرزبان ملہیر ۹۳۷
بہوکیان ..	۱۴۴	بہروز خان عم نجیب الدولہ
بہیل خان غلام سلیم شاہ	۵۴ -	شیخ علی خان بہادر و
.. ..	۵۵	پسر شیخ محمد جنیدی
.. ..	۳۲۲ ۸۶۳ - ۸۶۴

۱۹۶ -	راجہ بیردر (طائفہ)	۴۳۵	بیدات (طائفہ)
۶۱۸ - ۲۴۶	۱۰۶ -	بیجاپور (طائفہ)
بیر سنگھ (یا) سرمنگھ نبیرا	۵۶۳ - ۴۸۰ - ۴۰۳	۴۰۱ -	
راجہ بھونک داس کھ	۵۷۹	۵۷۹	
۵۹۳	۵۹۳	بیچن سلطان لکڑی ساکن فراء
۲۵۳	بیرم کاج	۷۰۴
۴۸۱	بیس (طائفہ)		بیدار تخت پسر محمد اعظم
بیرون خان قوا بن مولگان	۶۷۱ - ۶۴۳	۶۷۱ - ۶۴۳	قہار
۶۱ (یا) مولگان			بیرام خان خاندان (شف .
بیگ اوغلی (یا) بیگ اوغلی			خاندان بی - رام خان (
۲۴۲	۵۰ - ۵۱ - ۱۸۱ - ۱۸۲	۵۰ - ۵۱ - ۱۸۱ - ۱۸۲
بیگ بابای کولانی (یا) کولانی		۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۸	۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۸
۱	۱۸۹ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۹	۱۸۹ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۹
۸۰۴	بیلاچی گابکوار	۲۱۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۵۵	۲۱۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۵۵
		۲۶۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۲۰	۲۶۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۲۰
		۳۲۳ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۵۷	۳۲۳ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۵۷
		۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۴۳۶	۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۴۳۶
		۴۰۷ - ۸۱۴ - ۸۱۳ - ۸۱۵	۴۰۷ - ۸۱۴ - ۸۱۳ - ۸۱۵
		۹۵۲	۹۵۲
			بیربر (یا) بیربر (شف .
۱۲۸ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۹۷۰			
۹۷۷ - ۹۸۶ - ۹۹۳ - ۹۹۴			

• حرف پے •

یادشاهزادہ بہادر شاہ (شف .
 بہادر شاہ (۲۷ - ۱۲۷ .
 ۱۲۸ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۹۷۰ .
 ۹۷۷ - ۹۸۶ - ۹۹۳ - ۹۹۴ .

جهان ملقب به فردرس

اشیانی و اعلی حضرت و

ماهب قران ثانی (شف -

محمّد شاه جهان پادشاه)

- ۸ - ۱۰ - ۱۶ - ۱۹ - ۲۰ -

- ۲۱ - ۲۲ - ۲۶ - ۸۵ - ۹۲ -

- ۱۱۵ - ۱۲۱ - ۱۶۳ - ۱۶۸ -

- ۱۷۱ - ۲۹۶ - ۳۰۲ - ۳۲۱ -

- ۳۲۲ - ۳۶۲ - ۳۶۶ - ۳۶۸ -

- ۳۷۵ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ -

- ۳۸۴ - ۳۷۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ -

- ۳۸۹ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ -

- ۴۱۹ - ۴۲۱ - ۴۲۹ - ۴۳۳ -

- ۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵ - ۴۵۲ -

- ۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲ - ۴۸۱ -

- ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۶ - ۴۹۰ -

- ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۷ - ۵۱۲ -

- ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۸ - ۵۱۹ -

- ۵۲۰ - ۵۲۳ - ۵۲۵ - ۵۲۶ -

- ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۴ - ۵۳۷ -

- ۶۹۸ - ۷۰۹ - ۷۶۶ - ۷۸۰ -

.. ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۳

پادشاهزاده دارا شکوه (یا)

محمّد دارا شکوه (شف -

محمّد دارا شکوه) - ۱۸ -

- ۲۷ - ۲۸ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ -

- ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۵۳ - ۱۵۴ -

- ۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ -

- ۴۸۸ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ -

- ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -

- ۵۱۱ - ۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -

- ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ -

- ۵۶۱ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ -

- ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ -

- ۵۸۵ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ -

- ۶۰۱ - ۶۲۲ - ۸۲۳ - ۸۲۶ -

- ۸۲۷ - ۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ -

.. ۹۶۹ ..

پادشاهزاده شاه جهان (یا)

پادشاهزاده دلی شاه

(شف محمد اعظم شاه)	- ۵۵۸ - ۵۵۷ - ۵۵۵ - ۵۴۴
- ۱۱۳ - ۳۸ - ۳۲ - ۳۱	- ۵۸۴ - ۵۸۳ - ۵۸۱ - ۵۷۹
- ۱۳۱ - ۱۲۸ - ۱۱۸ - ۱۱۷	- ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۹۲ - ۵۸۷
- ۳۶۳ - ۱۷۶ - ۱۷۵ - ۱۷۲	- ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱ - ۶۰۰
- ۶۳۸ - ۶۲۷ - ۶۳۳ - ۶۲۸	- ۶۲۶ - ۶۲۵ - ۶۲۰ - ۶۱۴
- ۶۵۶ - ۶۵۴ - ۶۵۱ - ۶۴۹	- ۷۱۷ - ۶۶۴ - ۶۶۳ - ۶۳۶
- ۶۶۲ - ۶۶۱ - ۶۵۸ - ۶۵۷	- ۸۲۷ - ۸۲۳ - ۸۲۱ - ۸۱۸
- ۷۰۷ - ۶۹۳ - ۶۷۱ - ۶۶۹	- ۸۹۶ - ۸۷۵ - ۸۳۷ - ۸۳۰
- ۷۷۹ - ۷۶۶ - ۷۵۶ - ۷۱۸	- ۹۵۷ - ۹۴۱ - ۹۳۳ - ۹۳۳
- ۸۳۲ - ۷۹۳ - ۷۸۱ - ۷۸۰	- ۹۶۴ - ۹۶۳ - ۹۶۰ - ۹۵۸
۹۴۵ - ۹۳۹	۹۶۹
یادشاهزاده محمد اورنگ زیب	یادشاهزاده شاه عالم بهادر
(ملقب به خلد مکان شف)	(شف - شاه عالم بهادر)
- ۲۸ - ۲۳ (خلد مکان)	- ۱۳۷ - ۱۳۶ - ۱۳۱ - ۱۲۲
- ۴۴ - ۴۳ - ۴۲ - ۴۰ - ۳۹	- ۴۴۸ - ۴۴۷ - ۱۷۵ - ۱۴۸
- ۹۸ - ۹۶ - ۹۴ - ۸۸ - ۴۷	- ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۲۹ - ۴۵۱
- ۱۲۲ - ۱۲۱ - ۱۱۸ - ۱۱۵	- ۸۰۸ - ۷۷۶ - ۶۶۶ - ۶۶۲
- ۱۵۳ - ۱۴۰ - ۱۳۱ - ۱۲۲	- ۸۶۸ - ۸۶۶ - ۸۶۰ - ۸۴۹
- ۴۵۲ - ۳۶۲ - ۱۷۲ - ۱۵۴	۸۷۶ - ۸۷۵
- ۴۹۸ - ۴۹۴ - ۴۹۳ - ۴۵۵	یادشاهزاده محمد اعظم شاه

- ۷۵۹ - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸	- ۵۰۴ - ۵۰۲ - ۵۰۱ - ۴۹۹
- ۷۷۷ - ۷۶۶ - ۷۶۵ - ۷۵۹	- ۵۱۱ - ۵۱۰ - ۵۰۹ - ۵۰۶
- ۸۰۱ - ۷۹۴ - ۷۸۰ - ۷۷۹	- ۵۲۱ - ۵۱۹ - ۵۱۷ - ۵۱۵
- ۸۲۷ - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶	- ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۲۴ - ۵۲۲
- ۸۳۸ - ۸۳۵ - ۸۳۱ - ۸۳۰	- ۵۳۶ - ۵۳۲ - ۵۳۱ - ۵۲۹
- ۸۷۶ - ۸۷۵ - ۸۴۲ - ۸۳۹	- ۵۶۷ - ۵۶۶ - ۵۵۸ - ۵۵۶
- ۹۳۷ - ۹۱۶ - ۸۹۳ - ۸۸۱	- ۵۷۵ - ۵۷۳ - ۵۷۲ - ۵۷۳
- ۹۳۶ - ۹۴۵ - ۹۳۲ - ۹۴۱	- ۵۸۸ - ۵۸۵ - ۵۸۴ - ۵۸۱
- ۹۵۱ - ۹۴۹ - ۹۴۸ - ۹۴۷	- ۶۰۰ - ۵۹۷ - ۵۹۴ - ۵۹۳
۹۷۱ - ۹۶۷	- ۶۱۰ - ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱
پادشاهزاده محمد رفیع (الشان	- ۶۲۱ - ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳
۹۷۲	- ۶۳۶ - ۶۲۶ - ۶۲۴ - ۶۲۳
پادشاهزاده محمد سلطان (شف	- ۶۴۴ - ۶۴۳ - ۶۳۹ - ۶۳۷
شاهزاده محمد سلطان)	- ۶۵۴ - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۰
- ۵۴۰ - ۵۳۹ - ۵۰۴ - ۴۹۴	- ۶۶۶ - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷
۹۴۳ - ۸۲۵ - ۵۴۲ - ۵۴۱	- ۶۷۴ - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸
پادشاهزاده محمد شجاع دومین	- ۶۸۶ - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸
خلف سلطنت) شف	- ۶۹۲ - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷
- ۷۰۲ - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳	- ۷۰۲ - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳
- ۴۳۹ - ۴۰۴ - ۳۸۴ - ۸۵	- ۷۱۵ - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹

۲۲۹ .. یری پیکر خانم	۵۳۲ - ۴۸۵ - ۴۷۸ - ۴۵۲
یریچیت زمیندار کوچ هاجو	۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲
(یا) کوچ هاجو ۳۹۵ -	۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۵۸
۴۵۲	۹۷۱ - ۹۷۰ - ۵۵۹ ..
پرتی پیکم (زرجه شاهزاده	پادشاهزاده محمد معظم شف
محمد بیدار بختی) ۶۵۶	سلطان محمد معظم ۳۵ -
پهلوان گل گر عس ۱۸۸	۱۵۹ - ۵۶۸ - ۵۸۱ - ۶۰۲
پیران دس ۵۵۰ ..	۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ - ۶۸۳
پیر خان پسر قطب الدین	۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸
خوبشگی ۱۲۷ ..	پادشاهزاده همایون ۲۶۶ - ۲۶۵
پیر محمد خان ۱۸۴ - ۱۸۵ -	پادشاه نواز خان (خطاب
۱۸۶ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ -	میر دس غلزی) شف
۴۵۸	میر دس غازی ۷۰۱ -
پیرا نایک ۶۴۸ ..	۷۰۲ - ۷۰۳
پیلچی گایکوار ۷۶۷ ..	پرتاب ارجیه (یا) پرتاب
پیم نراین زمیندار کوچ پیر	اجیه ۴۱۲ - ۴۱۱ - ۱۶
۵۵۴ - ۵۴۵ - ۵۴۴ ..	پردل خان افغان ۳۲ ..
	پرسوی برادر که یاجی (یا)
	کیلوجی بهرله ۵۲۰ -
تاج خان پسر فتح جنگ خان	۵۲۱ - ۵۲۳ - ۵۲۴ ..

• حرف تا •

۷۱۰	تقرب خان شیرازی	۲۶
	تلمسی بائی (زن یگی از سرداران	۴۸۹	۳۶۳	۱۲۰ - تربیت خان
۴۶۳	.. مرهقه)	۴۸۹		تربیت خان ایلچی
	تودرمل (شف - راجه تودرمل)	۳۶۲		تربیت خان بخشی
۵۳ - ۷۰ - ۱۹۷ - ۲۰۶				تربیت خان میرآتش / ۴۳ -
۲۱۸ - ۲۲۵ - ۲۲۸ - ۲۳۰		۴۵۲
۲۴۶ - ۴۹۷ - ۹۳۰ - ۹۵۶		۳۰۲		ترخان صاحبقرانی
۴۵	.. توران شاه		۲۲۴ - ۲۴۶	تروهن خان
۱۰۱	.. تورانیان (طائفه)	۲۵۰
	توغلقتمور (یا) تغلق تیمور امیر	۹۲۸		توسون محمد خان
	لولاجی (یا) لولاجی ۳۰۳	۲۱۵		توقوه خان کلان
	تهرردی (یا) نهردی ۳۱۱	۴۹۳	..	ترکان (قوم)
	تور دل خان برادر رحمت	۴۳۶	..	ترکیان
۷۸۳	.. خان	۴۷۵	..	تغلق شاه
۵۷ -	تیموریه (خاندان)	۶۱	..	تغلقمور خان
۱۲۷	..			تقتمش خان (یا) تقتمش
				خان (یا) تقمش خان
		۳۰۲
	ثناء الله خان فوجدار سیکاکول			تقرب خان حکیم دأرد ۶۲۵ -
	نپیرو عناية الله خان ۷۴۶	۶۲۶

• حرف ثاء •

جان قليچ .. ۳۵۳	• حرف چيم •
جان نثار خان ۱۹ - ۲۰ -	چامو (يا) چامو ۱۷۵ - ۹۹۷
.. ۴۷ - ۱۹۹ - ۴۹۳	چادر داس ديوان بيونات ۴۸۲
جانوتهه .. ۱۴۳	چادر راي ۱۶۵ - ۳۹۰ - ۴۴۳
جانوجي، بنالگر .. ۹۰۱	چام صلاح الدين .. ۳۰۶
جانوجي پسر رگهوجي بهونيله	چام فيروز .. ۳۰۶
مكاملار برار ۸۹۹ -	چام نظام الدين مشهـ—وربه
.. ۹۰۵ - ۹۲۴	چام نندا ۳۰۵ - ۳۰۶
چاني بيگ .. ۳۵۳	چان بابا .. ۳۰۸ - ۴۸۵
چاني بيگ حاكم سنده ۴۸۵	چانباز خان .. ۸۹۱
چاني قورقاني (قوم) ۶۹	چاندار خان خورشكي برادر زاده
چباري ۲۰۸ - ۲۱۰	و خويش رحمت خان
چهار خان حبشي ۱۹۴	متهور خان بهادر خورشكي
چهار سنگه، بنديله (يا) ۱۲۶ - ۷۹۲
چهار سنگه بونديله	چان چهار خان بهادر ۹۵۲
۲۰ - ۸۸ - ۱۵۲ - ۲۲۲ -	چان چهار خان پسر سيد محمد
۲۴۵ - ۴۵۴ - ۶۱۱ - ۸۱۷ - ۴۱۳
.. .. ۹۴۲	چان هـ—ار خان فواجدار پير
چوونق رانهور ۱۰۳ - ۵۰۴ ۳۹۱
.. ۵۰۴ - ۸۱۸ - ۹۴۷	

۷۴۲	جکدیوراد جادون	جعفر بیگ قلعه دار کالنه
۲۳۵	جکمال ...	۳۲۰
	جلال الدین پهر ملک محمود	جعفر پهر هوشدار خان میر
۴۳۵	هوشدار .. ۹۴۵
۳۶۳	جلال الدین خان ...	جعفر خان ۱۵۹ - ۱۶۰ -
	جلال الدین خلجی والی دهلی ۵۹۴
۹۱۲ - ۹۱۱	جعفر خان المخاطب به مرشد
۲۱۰	جلال الدین سور	قایی خان مصمی به محمد
۲۳۱	جلال الدین محمد اکبر	هادی صوبه دار بنگاله ۷۵۳
۷۴۴	جلال الدین محمود خان ۷۵۴
۷۸۰	جلال خان افغان ...	جعفر خان صوبه دار لاهور ۸۳۰
۶۴۰	جمال چیه ...	جعفر خان صوبه دار مالوه ۸۲۷
۸۳۸	جمدة الک ...	جعفر خان وزیر اعظم ۶۱۶
	جمدة الملکی جعفر خان ناظم	جعفر علی خان خراسانی
- ۸۳۰	صوبه دار الخلافه ۵۰۶
۸۳۲	جگت سبیه ماهر ۷۵۲
۱۹۱	جهان خان ...	جگت سنگه پسر مکند سنگه
۴۳۹	جمشید ۵۱۰
۲۹۱	جمشید خان شیرازی	جگت سنگه پور راجه مانسنگه
- ۱۲۳	جملة الملك اسد خان ۳۳۷

۱۹ - ۲۱ - ۹۶ - ۷۹ - ۸۸ -	۶۶۹
۹۰ - ۹۵ - ۱۹۹ - ۲۹۹ -	جملة الملك احمد الله خان
۳۲۵ - ۳۲۷ - ۳۲۳ - ۳۲۱ -	(يا) جملة الملكي (يا)
۳۴۶ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۵ -	عمدة الملكي ۲۸ -
۳۵۷ - ۳۵۹ - ۳۶۱ - ۳۶۵ - ۱۷۱ - ۵۷۳
۳۷۰ - ۳۷۳ - ۳۷۲ - ۳۷۸ -	جذت اشيازي (يعني نصير الدين
۳۸۰ - ۳۸۳ - ۳۸۷ - ۳۸۸ -	محمد همايون بادشاه)
۳۹۶ - ۳۹۹ - ۴۱۱ - ۴۱۵ -	۱ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۲ - ۵۴ -
۴۲۹ - ۴۳۱ - ۴۳۸ - ۴۳۸ -	۶۰ - ۶۲ - ۸۹ - ۱۸۵ -
۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۶۵ - ۴۷۷ -	۱۸۱ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۹۰ -
۴۷۹ - ۴۸۳ - ۴۸۶ - ۴۸۷ -	۱۹۲ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۲ -
۴۸۸ - ۴۹۰ - ۴۹۲ - ۵۵۲ -	۲۰۳ - ۲۰۵ - ۲۰۷ - ۲۱۱ -
۵۸۷ - ۵۸۹ - ۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸ -	۲۱۶ - ۲۳۱ - ۲۳۳ - ۲۳۳ -
... ۸۲۱ - ۸۲۹ - ۹۳۴ -	۲۳۸ - ۲۲۹ - ۲۵۲ - ۲۵۵ -
جنيد کراني ... ۲۷۸	۲۶۸ - ۲۷۷ - ۲۹۲ - ۳۰۷ -
جوان علي خان پسر محمد	۲۴۴ - ۲۷۵ - ۳۷۵ - ۳۸۸ -
مراد خان ... ۶۹۱ ۸۱۳
جواهر سنگه جاني پسر	جنس مکاني (يعني نورالدين
سوزجمل (يا) سوزجمل	محمد جرائير بادشاه
جاث ... ۸۶۹	۸ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۵ - ۱۸ -

۴۲۰	چرگس (قوم)	۱۷۵ -	جهاندار شاه معزالدين
۲۹۹	چغتآ ...	۱۷۷ - ۱۷۸ - ۹۰۶ - ۹۷۷	
۶۱	چغتائي خان ...	۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۹ - ۷۲۰	
۸۷۰	چنداول ...	۷۳۱ - ۷۳۲ - ۷۵۲ - ۷۸۲	
۶۱	چنگز خان قتلغ	۸۷۶ - ۸۰۲ ...	
- ۱۹۴ - ۱۹۳	چنگيز خان		جهان شاه بن شاه عالم بادشاه
۲۶۳ - ۲۵۹ - ۲۳۷	...	۱۳۷ - ۱۳۶	...
	چنگيز خان قشليق و باتا (يا)	۱۹۹ -	جهانگير بادشاه
۳۰۲	قشلق و بانا	۸۲۸ - ۲۸۰ - ۳۲۴	...
۶	چنگيز مخاطب بمصور خان		جهيله رام (يا) چيله رام ناگر
۱۸۰	چوسا (يا) جوسا ...	۱۷۸	...
	چی دهج سنگه (يا) جي	۱۴۴	...
	دهج سنگه زميندار اشام	۷۷۳ -	جي آيا سندهه
	ملقب به سرکي (يا)	۸۸۹ - ۸۸۸ - ۸۸۶	...
۵۴۵ . ۵۴۴	سرکي (اجه)	۱۰۷ -	جي سنگه سوني
	چين قليچ خان (خطاب نواب	۱۳۶	...
	نظام الملک آصف خان)		
۸۲۸	...		
	چين - ن قليچ خان (که اول	۱۴۴	چترنيه (يا) جهترنيه
	عبدالرحيم خان ابن خطاب	۳۸۶	چتر

• حرف چ •

یافته بود بعده مخاطب به	حامد الله خان پسر مبارز خان
نصیر الدوله ملا بی جنگ	عماد الماک خواجه محمد
شد) ... ۸۲۵	... ۷۳۶
• حرف حا •	
حاتم بیگ کفایت خان ۵۰۶	حامد خان ذاب موبه دار
حاجی احمد سعید خان ۱۷۲	گجرات ر اوده عم نواب
حاجی بیگم ۶۰ - ۲۴۰	آصف جاده ... ۸۰۳ -
حاجی خان غلام شیر خان	... ۸۷۸ - ۸۰۴
انغان ۲۰۷ - ۵۰	حبشیان (قوم) ۹۶۲
حاجی شفیع امفانی ۷۵۱	حبشیان عنبری م
حاجی شفیع خان ۶۳۵	حبیب علی خان ۲۷۹
حاجی شکرالله تبریزی ۷۵۴	حاج بن یوسف ۵۶۲
حاجی عبدالله خراسانی دیوان	حجة الاسلام امام محمد غزالی
موبه برار ۷۵۱	... ۹۰۵
حاجی محمد ... ۷۵۵	حز الله خان بهادر موبه دار
حاجی محمد خان سیستانی	ناندیدر ... ۸۰۰
... ۵۵	حز الله خان نبیرا سعد الله
حاجی محمد علی خان ۶۴۳	خان ... ۷۲۶
حافظ محمد امین خان ۶۲۰	حسام الدوله مهرزا شاه نواز
	خان مغربی ۹۳ - ۶۹۳
	حسام الدین خان ۶۳۱

(فهرست جلد سوم) (۳۲) (مآثر الامراء)

۷۰۶	حسن ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲
- ۵۱۳ حسین بیگ خان	- ۷۶ حسن بیگ بدخشی
۸۳۳	۷۷
۳۱۶ حسین بیگ شیخ امیری	۴۳۶ حسن پسر مستم میرزا
۴ حسین پسر نظام شاه	۳۸۵ حسن خان ...
۴۳۰ - ۱۲۷ حسین خان	حسن خان پسر فخرالملک
۹۵۷ حسین خان تکرده	۹۶۳
۹۵۶ حسین خان چک	۵۸۵ حسن خان خورشیدی
۲۴۶ حسین خان شاملو	۱۲۰ حسن علی ...
حسینی خان پسر علی مردان	حسن علی خان ۱۳۱ - ۱۳۲ -
۷۴۲ حیدر آبادی	۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۷۶ - ۹۰۹
حسین خان پسر قطب الدین	حسن علی خان بهادر عالمگیر
۱۲۷ خان خورشیدی	۶۳۲ شاهی ...
حسین دوست خان عرف چندا	حسن مجتبی خان (خطاب
(یا) نواب چندا صاحب	محمود غلزی) ۷۰۴
از رُسای نوابت ارکات	حسن یار خان پسر محمد یار
۸۶۲ - ۸۶۱	خان ۷۰۹ - ۷۱۰
۷۷۷ حسین زنی (قوم)	حسین ۳۳۰ - ۳۳۱
حسین علی خان امیر الامراء	۳۵۹ حسین بیگ بدخشی
موبندار اورنگ آباد ۱۳۱ :	حسین برادر محمود غلزی

۲۷۲	... حیدر علی	۴۳۵	حمزه بیگ لله
	حیدر علی خان تعلقه دار	۴۵	حمید الدین خان
۸۷۲	سری رنگ پتن :		حمید الدین خان مخاطب به
۱۹۰	حیدر قاسم کوهر		خانہ زاد خان پسر می-رزا
- ۱۲۹	حیدر قلی خان	۵۱۹	ابوسعید ...
۸۳۵ - ۷۶۷		حمید خان حبشی غلام
	حیدر قلی خان خ-واسانی	۹۵۹	نظام شاه ...
۵۶۶	دیوان دکن		حمید خان حبشی دکیل
	حیدر قلی خان میر آتش	۴	الصلطنة ...
	(شف - معزالدوله) ۱۳۸ -	۲۸	حوری خانم ...
۷۴۹	۸۳۱	حیات خان ...
	حیدر قلی خان ناظم گجرات		حیات مخاطب بزرگدستی خان
۸۴۲		برادر فتح جنگ خان
۸۶۱	حیدر قلی دیوان دکن	۹۵۵	حیدر ...
۳۰۱ - ۳۰۰	حیدر میرزا	۷۵۲	حیدر بیگ ...

• حرف خا •

	خاقان زمان یعنی شاه عالم		حیدر جنگ مدار المہم
۲۹۱	... پادشاه		موسی بهرمنی سرگروه نصارا
- ۳۵۹ - ۲۳۲ - ۵۹	خان اعظم	۹۰۵ - ۹۰۴

(مآثر الامراء) (۳۵) (فهرست جلد سوم)

۲۰ - ۷۸ - ۱۵۳ - ۱۶۵ -	۹۵۷ - ۹۳۱
۳۲۲ - ۳۷۸ - ۳۹۹ - ۴۰۸ -	خان اعظم انگه ... ۹۵۲
۴۲۰ - ۴۵۳ - ۵۰۰ - ۵۴۹ -	خان اعظم کوکه (یا) میرزا کوکه
۸۱۷ - ۹۶۰	۹۲۸ - ۲۹۵ - ۲۵۸ ...
خانان النظام الدوله ۸۹۳	خان بالي خان ۲۱۸
خانان بهادر شاهي ۷۴۴	خانجهان ۲۷۴ - ۳۹۱ -
خانان بهرام خان (شف -	۶۳۰
بهرام خان خالخانان)	خانجهان اعزالدوله بهادر
۵۰ - ۵۱ - ۱۸۱ - ۱۸۲ -	(شف) - ۲۵۰ - ۲۵۱ - خان
۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۸ -	محمد معین ۹۵۱
۱۸۹ - ۲۰۹ - ۲۰۷ - ۲۰۹ -	خانجهان بهادر ۱۰۶ - ۲۶۴ -
۲۱۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۵۵ -	۶۸۴ - ۶۴۴
۲۹۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۲۰ -	خانجهان بهادر شایسته خان
۳۲۳ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۵۷ -	۶۰۱
۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۳۳۶ -	خان جهان بهادر کولکفاش
۴۳۷ - ۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۵ -	۳۴ - ۶۲۹ - ۹۳۹ - ۹۵۰ -
۹۵۲	۹۶۷
خانان منعم بهک ۵۳ -	خان جهان صوبه دار بنگاله ۲۲۵
۵۵ - ۲۰۴ - ۸۰۹ - ۹۲۸ -	خانجهان لودي ناظم دکن (۵)
خانان منعم خان ۱۹۱ -	صوبه دار دکن ۱۹ -

۲۲۷ - ۳۷۹ - ۳۸۵ - ۴۴۳	۲۰۶ - ۲۰۸ - ۴۵۱ - ۴۶۰
۴۴۴ - ۵۷۰ - ۵۹۰ - ۶۲۳	۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶
۹۶۱ - ۹۲۹ - ۷۵۰ - ۹۷۱	خانخانان میرزا عبدالرحیم کوکه
خان زمان امانی - ۳۶۰ - ۳۲۳ - ۳۵۴	۸ - ۳۲۳ - ۳۵۴ - ۳۶۰
مهابت خان خانخانان	۹۵۸
۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲	خاندرزان بهادر (خداب نواب
۴۰۴ - ۴۰۷ - ۴۰۹ - ۵۲۰	نظام الملک آصف جاه
خان زمان برج عالی ۱۸۶	صوبه دار ارده و فوجدار
خان زمان پسر منع - م خان	لکهنو ۷۱ - ۸۵ - ۸۶
خانخانان ۷۵۶	۸۸ - ۱۲۳ - ۱۶۳ - ۴۰۵
خان زمان شیبانی ۱۴۶	۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ - ۴۵۵
... ۱۸۶ - ۲۰۵ - ۲۹۴	۴۸۰ - ۵۷۰ - ۵۷۲ - ۷۴۷
خان زمان شیخ نظام ۶۵۴	۸۹۳ - ۹۴۲
خان زمان کرم خان بن	خان درزان خواجه حسین ۷۸۱
خانخانان بهادر شاهی	خان درزان صوبه دار پرهاندور
۷۴۴	۴۵۴
خانم خانم ... ۳۳۹	خان درزان نصرت جنگ ۴۹۰
خان عالم .. ۴۸۲	۵۸۸ - ۴۹۱
خان فیروز جنگ ناظم - ۵۰۵	خان زمان ۵۵ - ۸۵ - ۱۵۴
گجرات (اول بختاب	۱۸۱ - ۱۹۳ - ۲۰۰ - ۲۰۱

خانہ زاد خان پسر صفحہ خان	شہاب الدین خان و ثانیاً
خانخانان .. ۶۷۷	بخطاب غازی الدین خان
خانہ زاد خان خان زمان ۲۸۷ -	پادر فیروز جنگ مخاطب
.. .. ۳۴۲	شده (۴۰ - ۴۱ - ۱۷۴ -
خدا بنده پسر قریش سلطان	۵۰۶ - ۶۷۸ - ۶۸۰ - ۷۳۱ -
.. .. ۶۲	... ۷۶۵ - ۷۶۹
خدا بنده خان .. ۲۹	خان کلان ۱۳۷ - ۲۱۳ -
خدا داد برلاس .. ۲۲۵	... ۲۰۴ - ۲۱۵ - ۲۵۷
خدا داد خان :- رادر ملائی	خان محمد خان ۵۹۱
رحمت خان و پسر الہ دین	خان میرزا پسر سلطان محمود
خان .. ۷۸۱	میرزا ... ۲۶۵
خداوند خان .. ۹۵۸	خانم (اہلیہ مصائب خان) ۴۰۷
خداوند خان حبشی ۲۹۱ -	خانم سلطان ... ۱۹۸
.. .. ۳۵۶	خانہ زاد خان ۱۲۴ - ۱۲۵ -
خدا یار خان ہوتی ۳۱۲	.. ۱۷۴ - ۳۶۶
خدمت خان .. ۴۳	خانہ زاد خان پسر کلان
خرم بیگم مشہور بہ دلی نعمت	مبارز الملک مرہند خان
۲۶۹ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۳۲۹	بہادر دلاور جنگ میر محمد
خسرو .. ۲۱	جمع .. ۸۰۵
خسرو خان چوکس ۴۲۶ -	

(فهرست جلد میوم) (۳۸) (مآثر الامرا)

۵۸۸ - ۵۹۴ - ۶۰۱ - ۶۰۵	۳۴۷ - ۳۲۸ - ۴۸۵ - ۳۸۶
۶۰۶ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۶	۵۰۶ .. خمر زمان
۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۹ - ۶۴۳	خمر سلطان بن نذر محمد
۶۴۴ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۳	۶۳۶ .. خان
۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰ - ۶۶۲	۲۶۵ .. خمر شاه
۶۶۶ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰	۲۸۷ .. خمر قزوینی
۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲ - ۶۸۶	۸۸ خمر دلی اوزبک
۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۸	۶۲۹ .. خضر خان بنی
۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۳	۸۶۳ - ۸۶۰
۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۳۷ - ۷۵۱	۶۱ خضر خواجه خان
۷۵۶ - ۷۵۹ - ۷۶۵ - ۷۶۶	۳۰۲ خضر خواجه میر خداداد
۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۹۴ - ۸۰۱	خلد مکان (یعنی محمد - مد
۸۰۶ - ۸۲۶ - ۸۳۵ - ۸۳۸	ادرنگ زیب عالمگیر بادشاه -
۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵ - ۸۷۶	شف محمد ادرنگ زیب
۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۶ - ۹۴۵	بادشاه (۲۹ - ۳۲
۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹	۳۳ - ۳۴ - ۴۷ - ۱۱۸
۹۵۱ - ۹۶۷ - ۹۷۱ ..	۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱
خلد منزل (یعنی قطب الدین	۱۴۰ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۶
محمد معظم شاه عالم	۵۲۴ - ۵۲۷ - ۵۲۹
مخاطب به پادشاه (۵۵۸ - ۵۶۶ - ۵۷۵ - ۵۸۵

(مآثر الامراء) (۲۹) (فهرست جلد سوم)

۱۵۵ - ۴۷۲ - ۴۷۹ - ۵۷۵	۳۲ - ۳۷ - ۴۷ - ۱۲۱
خلیل الله خان پلنگ حملہ	۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۷۷ - ۵۰۷
خطاب مہاراجہ خان	۹۰۷ - ۹۴۳ - ۹۵۱ - ۹۵۲
حیدر آبادی ۹۲۸ -	۹۵۴ - ۹۵۸ - ۹۶۲ - ۹۶۶
۹۲۹ - ۹۳۱ - ۹۴۹	۹۷۰ - ۹۷۲ - ۹۷۷ - ۹۸۰
خلیل الله خان میر بخش	۹۸۶ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۸
۵۹۷ - ۵۹۰ - ۸۲۸ - ۸۲۹	۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۳۰ - ۷۵۶
خلیل الله خان میر تورک ۴۲۱	۷۵۷ - ۷۶۶ - ۷۸۰ - ۷۸۱
خلیل الله ولد میر میران ۴۹۶	۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۸۰۲
خضر خان داماد قلیچ خان	۸۰۵ - ۸۲۳ - ۸۲۵ - ۹۵۱
۹۴۳ - ۹۴	خلیفہ عباسیہ ۴۷۰
۴۷۳ خواجه آقا خان	خلیفہ ابدالہ ۱۰۹
۴۸۸ - خواجه ابوالحسن	خلیفہ سید علی مظاہر بہ
۴۲۹	خلیفہ سلطان وزیر اعظم
۷۲ - خواجه ابوالحسن تربتی	ایران خلف میر رفیع الدین
۵۹۹ - ۴۷۲ - ۱۶۶ ..	محمد ۱۰۹ - ۱۱۰
خواجه احمد مظاہر بہ	۱۱۱ - ۹۴۱ - ۹۴۳ - ۹۷۷
شہادت خان پسر کلان	۹۷۸ - ۹۸۰
ہزار خان عماد الملک	خلیفہ مہر ۱۱۷ ..
۷۴۴ - خواجه محمد	خلیل الله خان ۱۰۰ - ۱۰۱

(فہرست جاد میوم) (۴۰) (مآثر الامرا)

۳۱۹ - ۲۲۵ - ۲۲۴ ..	۷۴۵
خواجہ شمس الدین صاحب	خواجہ اسد خان پسر مبارز خان
۷۸ .. دیوان	ناظم حیدر آباد ۶۵۳
خواجہ عامر مخاطب بہ	خواجہ باقی باللہ سمر قندی
امیر الامرا مصنام الدولہ	۳۲۴۰
خاندوران ۸۸۰ - ۸۸۳	خواجہ بہاء الدین قاضی بلدہ
۸۸۸	سمرقند برادر نواب عابد
۲۳۴ خواجہ عبدالباری	خان ۸۴۲
۲۳۳ خواجہ عبدالخالق	خواجہ جہان ۳۷۸
خواجہ عبدالخالق خوانی ۳۶۹	خواجہ حسن نقشبندی ۲۱۲ -
خواجہ عبدالرحیم خان ۶۶۲	۲۹۳ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸
۲۲۳ خواجہ عبدالشہید	۴۵۹
خواجہ عبدالعلیم (یا)	خواجہ حسین ۱۳۳
۲۲۳ عبدالعلیم	خواجہ حسین علی مخاطب بہ
۷۶۴ خواجہ عبداللہ	خان دروان ۱۳۳
خواجہ عبدالواحد خان خواجہ	خواجہ خازند محمود ۲۳۳
ہمت بہادر مخاطب بہ	خواجہ سہیل خان بیجاپوری
امین الدولہ بہادر صیف	۳۳۲
جنگ نبیرہ میرزا ابوالمعالی	خواجہ شاہ منقصور وزیر ۲۲۵
۵۵۹	خواجہ شمس الدین خان خوانی

۱۹۹	خواجه ربي ..	۲۳۵	خواجه عبدالهادي
	خواجه هادي مشهور بخواجه	۱۸۰ - ۳۸	خواجه کلان بيگ
۲۰۵	کلان ..		خواجه کلان مشهور به خواجهان
۲۱۳	خواجگي حاجي محمد		خواجه پسر بزرگ خواجه
	خواجگي محمد حسين عم هاشم		ناموالدين عبيدالله احرار
	خان برادر قاسم خان	۲۳۲	(قدس سره)
۹۴۱ - ۶۲	ميرزهر	۱۸۶	خواجه محمد سمیع
۱۹۸	خواجگي فتح الله		خواجه محمد نظام برادر شيخ
۶۹۸۰ - ۱۵۲	خواص خان		الاسلام خواجه عصام الدين
	خواص خان رکيل مهمات	۲۳۳
۸۶۳	مکندر عادل شاه	۲۳۳	خواجه محمد يوسف
	خواجهاني خان صاحب تاريخ	۲۸۲	خواجه محمد هروي
۶۸۰	مختصم اللباب	۲۲۱	خواجه مظفر علي
۱۰۸ -	خواجهاني خان	۲۳۵ - ۲۳۳	خواجه معين
۷۷۹ - ۷۷۷	۲۳۶
	خير الله خان بحر معز الدوله		خواجه ملوک - م هروي بدر
	حامد خان بهادر ملايت	۲۲۲ -	نظام الدين بختي
۷۶۸	جنگ ..	۲۵۰
	خبري خان عم زندرله خان		خواجه نظام الدين عبدالهادي
۴۰۱	۲۳۳

۲۹۷	..	داغ بیگ	• حرف دال •	
۶۱۴ - ۵۱۷		دانشمند خان		
		دانشمند خان میر بخشی	۵۸۹ - ۳۳۵	داراب خان
۱۷۱		داراب خان پسر صید محمد
۲۲۰	..	داؤد	۴۱۳	..
۸۶۴ - ۸۴۱		داؤد خان		دارا شکوه (شف - پادشاهزاده
		داؤد خان پنی نایب صوبه دار	- ۲۷ - ۱۷	دارا شکوه)
		دکن پسر خضر خان پنی	- ۱۰۱ - ۹۸ - ۹۷ - ۲۸	
۸۶۱ - ۸۶۰	- ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۰۴ - ۱۰۳	
		داؤد خان قریبی صوبه دار	- ۲۷۴ - ۱۷۰ - ۱۵۷ - ۱۵۵	
۵۴۱	..	بهار	- ۴۹۴ - ۴۹۲ - ۴۹۱ - ۳۸۸	
		داؤد خان کرانی	- ۵۱۰ - ۵۰۹ - ۵۰۴ - ۵۰۳	
۲۱۰ - ۲۰۹ - ۲۰۶ - ۱۶۱			- ۵۲۶ - ۵۲۳ - ۵۱۹ - ۵۱۱	
۳۹۴ - ۱۹		دار بخشی	- ۵۶۰ - ۵۵۸ - ۵۳۷ - ۵۳۶	
		دقا میزدهیه	- ۵۷۲ - ۵۶۸ - ۵۶۷ - ۵۶۱	
۹۱۹ - ۸۹۴	- ۵۸۴ - ۵۸۱ - ۵۷۵ - ۵۷۳	
۳۴۱	..	دجال	- ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۸۵	
		دزلنجان (گروه)	- ۸۲۶ - ۸۲۴ - ۶۲۲ - ۶۰۱	
۹۱۹ - ۸۹۴	- ۹۳۴ - ۹۳۸ - ۸۳۱ - ۸۲۷	
۶۲۳		درجی سنگه هادا	۹۶۹	..

(مؤثر الاقرا) (۴۳) (فهرست جلد سوم)

۲۸۸ ..	درویش خور	۸۰۳	دهرامچی زمیندار
۵۷۹ - ۵۳۸	دکنیان (گره)	۷۳۸ ..	دیا بهادر
۸۹۳	۴۹۵	دیال داس جواله
۴۲۱	دلور خان حبشی		دیانتی خان لیدر امانی خان
	دلور خان خمر خواجه احمد	۴۷
	خان بن خواجه محمد پاز		دیمل (یا) امل زمیندار
۷۳۵	خان عمامه الملک	۱۰۴	دلاوی جام
	دلاوی برادر راجه - راج - سکه	۲۹۸	دین محمد سلطان
۴۳۵	۴۳۵ ..	دیویداس
۱۷۸ - ۱۰۶	دلور خان رهیل		
۵۴۱ - ۵۵۳ - ۵۸۰ - ۷۳۲			

• حرف ذال •

۷۳۷	۲۱۲ ..	ذانبین
۶۱	درا خان (یا) درا خان	۲۱۳ ..	ذهره
۸۲۲	دروست بیگ منل		
۴۳۴	دروستام پسر معتمد خان		
	دروست محمد نواس قطب الدین		
۱۰۷	خان خورشیدی		
۷۳۲	دروست محمد رهیل		
	دروست (راج مرزبان کوه بهوتک)		
۵۴۶		

• حرف ذال •

	ذوالفقار الدوله میرزا نجف		
۸۰۸ ..	خان		
۴۹۵ - ۹۶۳	ذوالفقار خان		
۹۷۴ - ۹۷۷ - ۹۷۹ - ۹۸۹			
۹۸۷ - ۷۱۰ - ۷۱۲ - ۷۳۱			

۹۷۱ - ۸۰۲ . . .	راجہ باہو ۱۴۹ - ۴۳۷ -
ذوالفقار خان سوبہ دار دکن	.. ۵۷۱ - ۹۴۰
پسر اسد خان وزیر ۸۶۰	راجہ بروہاوت (برہمن ساکن
ذوالفقار خان نصرت جنگ	سنگھیر و مختار کل نواب
۱۱۷ . . .	امف جاہ ثاني ۹۲۲ -
ذوالفقار (نام فیل) ۶۲۵ ۹۲۴

• حرف را •

۷۵۵ - ۵۹۸ (قوم)	راجہ بہارامل کچواہ ۲۰۷
۹۴۸ - ۷۵۶ . . .	راجہ بہگوان داس ۳۳۱
راجہ پوتیہ (یا) (اجپوتان) (قوم)	راجہ بہگونٹ داس ۷۰ -
۱۵ - ۹۸ - ۲۱۵ - ۳۹۲	.. ۲۷۳ - ۲۸۰
۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶	راجہ بہوت داس کور (یا)
۳۹۸ - ۴۰۴ - ۴۰۶ - ۴۰۷	بہوت داس (یا) بیتھل
۴۰۸ - ۴۹۵ - ۵۰۰ - ۵۰۱	داس .. ۵۹۳
۵۹۱ - ۵۹۹ - ۶۰۱ - ۶۶۳	راجہ بہیم پسر رانا امر
۷۷۰ - ۹۷۰	سنگھ .. ۴۲۹
راجہ میان دکنی ۸۰۷	راجہ بیتھل داس (یا) بیتھل
راجہ ارجینیہ (یا) ارجینیہ	(یا) بتھل . دیوان اسد
(یا) ارجینیہ ۳۸۶	جنگ .. ۴۳۳ - ۸۷۲
	راجہ بیربر (یا) بیربر (شف
	بیربر) ۱۹۶ - ۲۴۶ - ۹۱۸

راجہ پنام .. ۵۵۳	راجہ رام سنگھ پسر مرزا (راجہ
راجہ تودرمل (شف تودرمل)	جیسنکھ کچواہہ ۵۷۷ -
۵۳ - ۷۰ - ۱۹۷ - ۲۰۶ - ۳۰
۲۰۸ - ۲۲۵ - ۲۲۸ - ۲۳۰ -	راجہ رار .. ۸۹۳
۲۳۶ - ۲۹۷ - ۹۳۰ - ۹۵۶	راجہ راي سنگھ سیسودیہ ۵۹۱
راجہ جسونت سنگھ ۶۱۵	راجہ ران چند ۱۳۵ - ۷۴۷ -
راجہ جگت سنگھ پسر (راجہ باسو ۷۴۸
.. ۱۷ - ۵۷۱ - ۵۷۲	راجہ رخنگ .. ۵۴۳
راجہ جیسنکھ ۴۵ - ۱۰۷	راجہ ساهو .. ۵۰۸
.. ۵۸۲ - ۷۵۷ - ۸۷۹	راجہ ساهو بهونسلہ (شف ساهو
راجہ چندامن برہمن ۲۷۷	بهونسلہ (۸۵ - ۱۵۳ -
راجہ چھیلہ رام ناگر (یا) چھیلہ	۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ -
رام عم گردھر بہادر ۷۴۸	۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۵۳ - ۴۵۵ -
راجا رام جات .. ۶۵۷	۵۷۰ - ۸۰۶ - ۹۴۲ - ۹۶۱
راجہ رام چند .. ۷۳	راجہ سری نگر .. ۸۲۲
راجہ رام چندر ۹۲۰ - ۹۲۱	راجہ سنہا (یا) سنہاجی
راجہ رام چندر - مین جادرن	بهونسلہ (شف سنہا
.. .. ۸۰۰	بهونسلہ (۲۲ - ۴۱ -
راجہ رام چند مرزبان لہتہ ۲۰۸	۵۸۸ - ۹۲۹ - ۹۵۳ - ۷۵۹
راجہ رام ساه .. ۵۵ - ۵۴	راجہ سراج سنگھ رائہور ۱۵۰ -

رام داس مخاطب به راجه	۳۴۵ - ۱۵۲ - ۱۵۱ ..
رگه ناتمه داس دیوان مظفر	راجہ سرور (شف سرور)
جنگ ۸۹۷ - ۹۰۰	۳۶۶ - ۸۸۶ - ۸۸۷
۹۰۱	۸۸۹ - ۸۹۱ - ۸۹۳ ..
رام دیو راجہ دکن مخاطب به	راجہ علی خان ۱۹۸ - ۳۳۴
رای (ایان) ۹۱۱ - ۹۱۲	راجہ گچپتی (شف - گچپتی)
۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ ..	۲۷۹ - ۳۲۵ ..
رام سنگھ هادا ۵۱۰ ..	راجہ گچ سنگھ ۱۵۳
رانا ۵۵ - ۸۸ - ۳۸۷	۳۲۲ - ۵۹۹
۳۹۲ - ۳۹۸ - ۴۳۱ - ۶۱۹	راجہ گردھر بهادر (یا) راجہ
۸۱۲ - ۹۳۳	گردھر بهادر شف - گردھر
رانا اُدی سنگھ زمیندار میوار	بهادر (۷۴۸ - ۷۷۱
۵۰	۸۷۹
رانا امر سنگھ ۱۲۹ - ۱۲	راجہ مان ۲۴۷ ..
۴۲۹ - ۴۵۴	راجہ مان سنگھ کچھ - واهه
رانا پرتاب زمیندار میوار ۳۴۴	(شف - مان سنگھ) ۵۵ -
رانا پرتاب عرف کیکار (یا) کتکار	۱۴۹ - ۱۵۰ - ۲۹۵ - ۳۲۵
۲۵۸	۳۷۶
رانا سانگا (یا) سانگا ۱۴۵	راجہ خان سوبه دار الہ آباد
۲۶۵	۱۳۲

(مائرا الامرا) (٧٧) (فهرست جلد سوم)

٢١٥	رای مانسنگه دیوهره	٣٧٧	..	رانا سید وردیه
٥١٠	..	٨٦٩ - ٨٦٨	..	زار بالاجی
	رتن پسر کلان مہدیس داس	٩٢٣	..	زار بہار سنگھ ہادا
٣٣٩	..	٥٠١	..	زار دودا چندرارت
٣٩٥	..	١٦٨ - ٣٥٣ - ٣٥٤	..	زار رتن
	رتن سنگھ چندرارت مخاطب	٥١٢
	بہ اسلام خان زمیندار رام پورہ		..	زار رتن ہادا مخاطب بہ
٧٣١	..	١٦٥	..	مربلند رای
	رحمان داد خان خروٹگی	٣٩٧ - ٣٩٨ - ٣٨٩ - ٣٩٠
٧٧٩ - ٧٧٨	..	٩٦٠
٧٨٧	زار (نہا) پسر افند زار جہونمت
	رحمت خان (شف - امیرالامرا	٨٠٧ - ٨٠٦
	حسین علی خان	٥٣٧ - ٥٣٥	..	زار ستر سال
١٥٩	..	٥٩١
	رحیم اللہ خان بہادر تمولدلاہر گنڈا	٣٧٣	..	زار مردان
	میرنا مضاف ہزار مخاطب	٦٣١	..	رای ہندرابن
	بہ منظور الدولہ متہر جنگ	١٢٣	..	راسہ درک
	بحر محمد غیاث خان	٣٣٠	..	رای عالی درباری
٧٧٠	..	١٠٥ - ١٠٣	..	رای سنگھ
٧٧١	..	١٩٧

۷۹۷	..	جماعه دار	رحيم داد پسر متهور خان بهادر
- ۲۹۸ - ۲۹۷		رستم ميرزا	رحمت خان خوشگسي
۲۹۹	۷۹۱
- ۲۹۸ - ۲۹۷		رستم ميرزا	۳۸۲ ..
۲۹۹	رستم ۳۸۲ - ۵۱۰ - ۹۰۵
		رسل برادر زاده فتح جنگ	رستم برادر زاده فتح جنگ
۲۵	..	خان	۲۵ ..
۴۰۹	..	رسل مختار	رستم خان .. ۴۴۹
۵۵۴	..	رشيد خان	رستم خان بيدادوري ۵۹۱
		رشيد خان انصاري شاهجهاني	رستم خان دکني ۹۴ - ۹۹
		برادر هادي داد خان	.. ۱۰۱ - ۸۲۰ - ۸۴۱
۹۴۳ - ۹۴۲ - ۹۴۱ - ۱۴۰			رستم خان صاحب صوبه اندخود
		رشيد خان برادر افراسياب خان	۸۳
۷۵۲		مرزا جميري	رستم خان فيروز جنگ ۹۵
۱۲۲	..	رضوي خان	رستم زار عمزاده مادنا - ۹۲۹
۵۹۸		رعد انداز خان	۹۳۰
۹۳۹		رعد انداز خان ميرآتش	رستم علي خان برادر شجاعت
		رفيع الدرجات بن رفيع الشان	خان گجراتي ۸۰۴
		بن شاه عالم بادشاه (شف	رستم علي خان حاکم هندو
		سلطان (رفيع الدرجات)	سورت پسر محمد کاظم

۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳	۱۲۶ - ۷۳۷ - ۸۰۳ - ۸۷۶
۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷	۸۷۷
رگه‌خانه متصدی مهمات	رفیع الشان بن شاه عالم بادشاه
دیوانی .. ۵۲۸	۱۳۶ - ۱۳۸ - ۷۳۹ ..
رگه‌چی بهوسله (یا) رگه‌ر	راویع الدوله ملقب به شاه جهان
بهونسله ۸۶۹ - ۸۷۳	ثانی بن رفیع الشان بن
.. .. ۹۰۵	شاه عالم بادشاه (شف -
رنیها مرده .. ۸۳۰	شاه جهان ثانی (۱۳۶ -
روح الله برادر زاده مکرمت خان	۷۳۷
.. .. ۴۷۰	رفیع خان بڈل برادر زاده وزیر
روح الله بیگ خان (یا) روح الله	خان محمد طاهر خراسانی
نیکدام خان ۹۳۸ -	۹۴۰
.. .. ۹۴۹	رکن الدوله دیوان سرکار میر
روح الله خان ۴۸ - ۹۲۳ -	نظام علی احمد جنگ ۸۷۳
۹۲۶ - ۹۳۲ - ۹۸۹ - ۹۵۰	رکن الدوله ناظم اردنگ آباد
روح الله خان ثانی ۴۱ -	۸۹۸ - ۹۰۱ - ۹۰۲ ..
.. .. ۹۹۳	رکبی .. ۳۰۱
روح الله میر بخشی ۹۶۱ -	رگه‌خانه رار برادر امیری
.. .. ۹۶۷ - ۸۰۲	الاجبی رار ۸۶۶ - ۸۷۰ -
دز بهاندیان (بیره) ۹۷۱	۸۷۱ - ۹۷۲ - ۸۷۳ - ۸۹۲

۲۳ - ۲۲ .. زکریا خان	۷۰ .. (دشانیان) قوم
زمان شاه عباس (یا) زمان	روشن اختر - نام محمد شاه
۴۰۹ .. بن العباس	بادشاہ بن جهانشاہ بن شاه
زمانہ بیگ مہابت خان ۳۸۷ -	عالم بادشاہ (شغ - محمد
۳۸۸	شاه بادشاہ) ۱۳۶ - ۱۳۷
زمانیہ دختر فرخ سیر بادشاہ	(رمیان) قوم ۸۷
و زرجہ فـردوس آرامگا	رمی خان میر آتش شاہی
۸۸۹	۴۳۹
زوالی پسر مخلص خان ۴۳۰	روندرلہ خان (یا) زندرلہ خان
زین الدین علی خان پسر ملا	بیجاپوری .. ۴۰۰ -
۵۶۶ - ۵۶۵ یحییٰ	۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۱۹ - ۴۲۰ -
زین الدین کنبر .. ۵۸	۹۶۵ - ۹۶۱
زینت النساء بیگم همشیر اعیانی	(رھیلہ) قوم ۲۲
محمد اعظم شاه ۶۶۹	زابلی ہزارہ (قوم) ۶۵
زین خان (یا) زین الدین خان	زال ۳۸۳
کوکہ (یا) کوکلتاش ۳۰۰	زاهد خان کوکہ .. ۲۸
۴۳۶ - ۴۹۰ - ۶۱۸ - ۹۶۹	زبر دست خان والا شاہی
	۱۶۸ علمی حضرت
	زربخش جنوہ زمیندار پرگنہ
	کرجہ اک بند .. ۱۵

• حرف سین •

ساباجی پسر (گھوڑی بوسلہ

(مائت الامراء) (۵۱) (فهرست جلد سوم)

۸۱۲	۸۷۳
سادات مفاہان (گرزہ) ۱۰۹	سادات (قوم) ۵۱۶ - ۱۸۳
سادات مازندران (طائفہ) ۷۹۲	۷۶۶ - ۷۵۸ - ۷۵۷ - ۷۲۳
سادات مرعشیہ (طائفہ) ۱۰۹	۷۹۱ - ۷۸۳
سادات مشہد مقدس (گرزہ)	سادات امیران مشہر بصادات
۳۴۱	شہرستان (طائفہ) ۴۳
۳۱۷	سادات بارہہ (طائفہ) ۱۳۱ -
صام میرزا برادر شاہ طہماسپ	۱۷۵ - ۵۴۴ - ۷۱۰ - ۷۱۲ -
۱۸۰۰	۷۱۳ - ۷۱۵ - ۸۳۱ - ۸۶۳ -
۲۳۳ - ۲۳۳	۸۷۷
صامو بہونسلہ (شف - راجہ)	سادات ہنی مختار (گرزہ)
۸۵ - صامو ہونسلہ (۳۰۹
۱۵۳ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ -	سادات ترمذ (گرزہ) ۱۸۶
۴۰۳ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۵۳ -	سادات حسین بن ہردی (گرزہ)
۴۵۵ - ۵۷۰ - ۸۰۶ - ۹۴۲ -	۳۹۲ - ۷۳
۹۶۱	۸۳۳
صہان قلی خان والی بلخ	۱۰۹ سادات خلیفہ (گرزہ)
۵۱۸	۳۰ سادات خو (قوم)
۵۲۳	۲۸۵ سادات رمویہ (طائفہ)
۹۰۶	۹۰۶ سادات ہنی نرین (طائفہ)

(فهرست جلد سوم) (۵۲) (مآثر الامراء)

۲۷۹	سري رام	۵۹۸	سید بامی (طائفه)
۱۹۸	سزادار خان	۳۲۲	ستر سال (یا) چتر سال
۵۵۷	سزادار خان مشهدي	۷۷۲ - ۷۷۱	ستر سال بنديله
	سعادت الله خان فوجدار ناکرتک		ستر سال پسر ریمیل (یا) ایمیل
۷۳۷	۱۰۴	زمیندار ولایت جام
۵۶۶	سعادت الله خان نایته	۹۰۶	سدا سیو
۶۸۳ - ۶۸۴	سعادت خان	۸۶۶	سد لایو راد بهار
	سعادت خان قلعه دار کالنه ر	۶۰۰	سربدیو میصودیہ
۹۴۱	تربنگ		سزادار خان چیلہ جلال نام
	سعادت خان ندیرہ زین خان	۱۷۳
۹۶۸	کوکلتاش	۷۳۱ - ۲۸	سربلذ خان
۹۴ - ۹۵	سعد الله خان	۷۵۹ - ۹۴۷
۱۷۱ - ۳۴۶ - ۴۷۲ - ۵۰۹		۲۶۳	سربلذ خان پیر بخئی
۵۲۹ - ۵۴۷ - ۷۲۶	۹۳۶ - ۹۳۸
	سعد الله خان زرمیله پسر علی	۶۰۸	سردار خان
۷۷۲	محمد خان زرمیله	۷۳۰	سردار خان کوتوال
۷۷۲ - ۸۹۲		سرکي (یا) سرکي (راجہ) لقب
	سعد الله خان وزیر اعظم صاحب	۵۵۱	راجہ آشام
	قران ثانی شہجہان بادشاہ	۹۷۱	سرمخت افغان
	و جد مانوخت نظام الملک	۲۵۳	سرمخت خان

- ۵۱۹ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳	سلطان ابو سعید خان کاشغری
- ۵۲۴ - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۱	.. ۴۸ - ۴۹ - ۶۱
- ۵۳۲ - ۵۳۶ - ۵۵۴ - ۵۵۸	سلطان ابو سعید گورکان ۲۶۴
- ۵۶۴ - ۵۶۷ - ۵۷۰ - ۵۷۲	سلطان احمد ۷۷۹ - ۲۸۱
- ۵۷۳ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴	سلطان احمد خان المشهور به
- ۵۸۵ - ۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۳	بالا بچه خان .. ۶۱
- ۵۹۷ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۵	سلطان احمد خاف زئی ۱۲۶
- ۶۰۶ - ۶۱۰ - ۶۱۳ - ۶۱۴	سلطان احمد شاه بهمنی دکن
- ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۳ - ۶۲۴ ۳۳۶ - ۳۳۷
- ۶۲۶ - ۶۲۹ - ۶۳۷ - ۶۳۹	سلطان الهايخ .. ۳۲۴
- ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۵۰ - ۶۵۱	سلطان اوزنگ زیب بهادر
- ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰	(شف - محمد اوزنگ
- ۶۶۲ - ۶۶۶ - ۶۶۸ - ۶۶۹	زوب عالمگیر شاه) ۲۲ -
- ۶۷۰ - ۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲	۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳
- ۶۸۳ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۹	۳۴ - ۳۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۶
- ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۵	۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱
- ۶۹۸ - ۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱	۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۴۰
- ۷۱۳ - ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۳۷	۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲
- ۷۵۱ - ۷۵۴ - ۷۵۹ - ۷۶۵	۳۵۳ - ۳۵۵ - ۵۰۶ - ۵۰۹
- ۷۶۶ - ۷۷۷ - ۷۷۹ - ۸۰	۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷

سلطان حمزه ميرزا	۷۹۳ - ۸۰۱ - ۸۰۶ - ۸۲۰
سلطان حيدر ميرزا پسر شاه	۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱
طهماسب صفوي	۸۳۵ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲
سلطان خرم	۸۷۵ - ۹۴۲ - ۹۴۵ - ۹۴۶
سلطان خسرو	۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۱
.. ..	۹۷۱ - ۹۶۷
سلطان اديس	۲۶۶
سلطان بايسنقر	۸۷
سلطان بهادر دالي گجرات	۳۰۶ - ۲۰۰
سلطان بيدار بخت	۴۵۸
سلطان بيگ	۶۶۷
سلطان پربز	۱۹۰ - ۱۲
.. ..	۱۶۵ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۱
.. ..	۴۲۸ - ۴۳۸ - ۵۶۸ - ۹۳۳
سلطان حسين	۳۰۷
سلطان حسين ميرزا	۲۹۶
.. ..	۲۹۷ - ۲۹۹ - ۳۱۱
سلطان حسين ميرزاى بايقرا	۱۹۲ - ۶۹
سلطان حمزه ميرزا	۳۵۴ - ۷۸
سلطان خرم	۳۵۴ - ۷۸
سلطان خسرو	۳۲۸ - ۷۶ - ۸
.. ..	۳۵۹
سلطان اديس	۲۶۶
سلطان بايسنقر	۸۷
سلطان بهادر دالي گجرات	۳۰۶ - ۲۰۰
سلطان بيدار بخت	۴۵۸
سلطان بيگ	۶۶۷
سلطان پربز	۱۹۰ - ۱۲
.. ..	۱۶۵ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۱
.. ..	۴۲۸ - ۴۳۸ - ۵۶۸ - ۹۳۳
سلطان حسين	۳۰۷
سلطان حسين ميرزا	۲۹۶
.. ..	۲۹۷ - ۲۹۹ - ۳۱۱
سلطان حسين ميرزاى بايقرا	۱۹۲ - ۶۹

سلطان شمس الدین ۳۷۳	۹۶۹
سلطان شہر یار ۱۵ - ۱۹۰	سلطان رفیع الدراجات (شف -
۳۹۵	رفیع الدراجات ۱۳۶ -
سلطان عبد اللہ قطب شاہ والی	۷۴۷ - ۸۰۳ - ۸۷۶ - ۸۷۷
حیدر آباد و گولکنڈہ ۵۱۷	سلطان رفیع الدولہ (شف -
۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳	رفیع الدولہ (۱۳۶ -
۵۳۴ - ۵۸۸ - ۶۲۱	۷۴۷
سلطان عظیم الشان ۷۳۶ - ۸۰۲	سلطان رفیع الشان (شف -
سلطان علاء الدین ۴۷۳	رفیع الشان (۱۳۶ -
سلطان علاء الدین برادر زادہ ر	۷۴۹ - ۱۳۸
داماد جلال الدین خلجی	سلطان زین الدین کھمبیری
والی دہلی ۹۱۱ - ۹۱۳	ملک کد نامی ۱۴۴
سلطان علاء الدین مشہور بہ	سلطان مارگ ۱۴۴ - ۱۴۵
ہمایون شاہ ظاہم ۳۲۸	۱۴۷
سلطان غیاث الدین بلبن	سلطان سعید خان ۲۶۶
۴۷۳	سلطان سلیمان شکوہ ۹۹ -
سلطان فیروز ۴۷۵	۱۵۵ - ۱۵۷ - ۵۱۳ - ۵۷۳
سلطان فیروز خلجی ۴۶۵	۵۷۵
سلطان فیروز شاہ ۳۰۵	سلطان شجاع ۴۵۴ - ۴۵۵
سلطان قطب الدین ۲۸۱	۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۴ - ۵۷۵

۱۸۸ - ۱۸۷ - ۱۸۵ - ۱۸۳	۴۷۳ . . .
۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۳ - ۱۹۲	سلطان محمد . ۴۶۳ - ۴۶۲
۲۰۳ - ۲۰۱ - ۲۰۰ - ۱۹۸	۴۱۳ . . .
۲۰۸ - ۲۰۷ - ۲۰۵ - ۲۰۴	سلطان محمد اعظم شاه (شف
۲۱۷ - ۲۱۵ - ۲۱۱ - ۲۱۰	محمد اعظم شاه) ۳۱ -
۲۲۳ - ۲۲۲ - ۲۲۱ - ۲۱۸	۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ - ۱۱۷
۲۲۴ - ۲۲۱ - ۲۲۸ - ۲۲۷	۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ - ۱۷۲
۲۳۲ - ۲۳۱ - ۲۳۷ - ۲۳۵	۱۷۵ - ۱۷۶ - ۲۶۳ - ۶۲۸
۲۳۹ - ۲۳۶ - ۲۳۵ - ۲۳۴	۶۲۳ - ۶۲۷ - ۶۳۸ - ۶۲۹
۲۵۵ - ۲۵۴ - ۲۵۱ - ۲۵۰	۶۵۱ - ۶۷۱ - ۶۹۲ - ۷۰۷
۲۶۱ - ۲۶۰ - ۲۵۹ - ۲۵۶	۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹
۲۷۴ - ۲۷۳ - ۲۷۱ - ۲۶۳	۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۲۲
۲۸۵ - ۲۸۳ - ۲۸۰ - ۲۷۶	۹۲۹ - ۹۴۵ . . .
۲۹۲ - ۲۹۱ - ۲۸۸ - ۲۸۶	سلطان محمد اکبر - ر (شف -
۳۰۱ - ۳۰۰ - ۲۹۹ - ۲۹۲	جلال الدین محمد - د اکبر
۳۱۹ - ۳۱۷ - ۳۱۳ - ۳۰۹	بادشاه) ۱ - ۲
۳۲۵ - ۳۲۳ - ۳۲۱ - ۳۲۰	۸ - ۱۷ - ۳۹ - ۵۱ - ۵۲
۳۲۳ - ۳۲۲ - ۳۲۰ - ۳۲۷	۵۳ - ۵۵ - ۵۷ - ۵۹ - ۶۲
۳۳۹ - ۳۳۸ - ۳۳۶ - ۳۳۲	۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۵ - ۷۸
۳۵۷ - ۳۵۵ - ۳۵۴ - ۳۵۰	۹۰ - ۱۲۶ - ۱۸۱ - ۱۸۲

- ۵۳۲ - ۵۳۱ - ۵۲۹ - ۵۲۷
 - ۵۴۴ - ۵۵۸ - ۵۵۴ - ۵۳۶
 - ۵۷۳ - ۵۷۲ - ۵۷۰ - ۵۶۷
 - ۵۸۵ - ۵۸۳ - ۵۸۱ - ۵۷۵
 - ۵۹۷ - ۵۹۴ - ۵۹۰ - ۵۸۸
 - ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۱ - ۶۰۰
 - ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳ - ۶۱۰
 - ۶۲۶ - ۶۲۴ - ۶۲۳ - ۶۲۱
 - ۶۴۳ - ۶۳۹ - ۶۳۷ - ۶۲۶
 - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۰ - ۶۴۴
 - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۵۴
 - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۶۶
 - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸ - ۶۷۴
 - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶
 - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳ - ۶۹۲
 - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹ - ۷۰۴
 - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸ - ۷۱۵
 - ۷۴۶ - ۷۴۵ - ۷۵۹ - ۷۵۶
 - ۷۹۳ - ۷۸۰ - ۷۷۹ - ۷۷۷
 - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶ - ۸۰۱

- ۳۷۶ - ۳۶۵ - ۳۶۳ - ۳۵۸
 - ۳۵۸ - ۳۵۷ - ۳۰۰ - ۳۷۹
 - ۴۷۹ - ۴۶۵ - ۴۶۰ - ۴۵۹
 - ۶۰۷ - ۶۱۸ - ۴۹۷ - ۴۸۸
 - ۸۱۱ - ۸۰۹ - ۷۵۶ - ۶۵۸
 - ۹۱۸ - ۹۰۶ - ۸۱۵ - ۸۱۳
 - ۹۵۲ - ۹۳۲ - ۹۲۹ - ۹۲۸
 ۹۵۸ - ۹۵۵ - ۹۵۳ ..
 سلطان محمد اورنگ زیب
 بهادر (شف - خاندان)
 - ۳۲ - ۳۰ - ۲۹ - ۲۸ - ۲۳
 - ۹۴ - ۸۸ - ۴۷ - ۳۴ - ۳۳
 - ۱۱۸ - ۱۱۵ - ۹۸ - ۹۶
 - ۱۳۱ - ۱۲۳ - ۱۲۲ - ۱۲۱
 - ۱۷۲ - ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۳۰
 - ۳۹۳ - ۴۵۵ - ۴۵۳ - ۳۶۴
 - ۵۰۱ - ۴۹۹ - ۴۹۸ - ۴۶۴
 - ۵۰۹ - ۵۰۶ - ۵۰۴ - ۵۰۲
 - ۵۱۷ - ۵۱۵ - ۵۱۱ - ۵۱۰
 - ۵۵۶ - ۵۴۴ - ۵۴۱ - ۵۴۵

شاهزاده محمد معظم (۳۵ -	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۵ -
۱۵۹ - ۵۴۸ - ۵۸۱ - ۶۰۲ -	۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵ -
۴۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ - ۷۸۳ -	۸۷۹ - ۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۹ -
۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸ -	۹۳۷ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۵ -
سلطان محمود ۲۴۰ - ۲۴۱ -	۹۴۹ - ۹۴۸ - ۹۴۷ - ۹۴۶ -
۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۹ - ۲۵۰ -	۹۵۱ - ۹۶۱ - ۹۷۱ - ..
۳۰۴ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ..	سلطان محمد بن تغلق شاه
سلطان محمود بیکره ۲۸۱ -	۳۷۵ - ۵۴۹ - ۹۱۵ - ..
سلطان محمد - رود کوکلتاش	سلطان محمد تغلق ۳۰۵
۲۴۵ - ۳۰۸ -	سلطان محمد خدا بنده دارای
سلطان محمود گجراتی ۶۹ -	ایران والد شاهزاده عباس
۱۹۳ - ۳۰۶ - ..	میرزا ۲۹۷ - ۴۲۳ -
سلطان محمود لنگه ۲۰۷ -	۴۲۴ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۳۴ -
سلطان مراد ۱۰ - ۱۱ - ۸۱۲ -	سلطان محمد خلف شاهزاده
سلطان مراد بخش ۴۵۵ -	محمد لورنگ زیب ۶۲۱
۵۷۱ -	سلطان محمد قطب شاه
سلطان مظفر گجراتی ۵۷ -	برادرزاده محمد قلی قطب
۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ -	شاه .. ۴۱۴
سلطان معزالدين ۹۵۰ -	سلطان محمد مهرزا ۲۹۴
سلطان معظم ۵۲۷ - ۸۴۱ -	سلطان محمد معظم (شرف -

(مائثرا لامرا)

(٦٠)

(فهرست جلد سوم)

٢٧٢	سلطان دوس کرا ..
٩٢٧	سليمان ..
	سليمان بيگ فدائي خان بخشى
	شکر شاهزاده شاه جهان
٢٣١
٢٢٢	سليمان خان ..
٢٧٨	سليمان خان کراني
١٥٧ - ١٥٥ - ٩٩	سليمان شکوه
٢٠٩	سليمان منگاي ..
- ١٣٦ - ١٤٥ - ٥٤	سليم شاه
٢٧٨ - ٢٥٥ - ٢٥٢
٩٢٢
	سنبها بهرنسله (يا) سنبهاجي
	بهونسله پھر سيواجي
	بهونسله (شف) - (اجہ سنبها)
- ٩٢٩ - ٥٧٧ - ٤١٠ - ٣٢
٧٥٩ - ٧٥٤
- ١٢٣	ھفتا سردار مرھٹہ
٩٥٠
	مخدوم ميرزا برادر خرد رستم
٢٩٧ - ٢٣٣	ميرزا
٢٣٩ - ٢٤١
	سنگرا ملھار (يا) سنگراجي
٨٤١ - ٧٨٣	ملھار مرھٹہ
٣٠٢	سنگل بيگ ترخان
٨١٣	سنگيان فزوين (طايفہ)
	سوجھت و جيتارن (يا) چيتارن
٥٩٨	(گرورہ) ..
	سورج مل (يا) سورجمل جات
- ٨٨٩ - ٨٨٧ - ٨٨٦ - ٨٦٩
٨٩٢ - ٨٩١
٣٠٥	سومرہ (طايفہ)
	سوم سنگھ برادر پيربا نايک
٩٣٨
١٩٧	سہراب ترکمان ..
١٧٠	حيادت خان ..
- ٧٣	سيتا زن راجہ رامچند
٣٨٢
٣٢٢	سيد احمد بخاري
٥٩٨	سيد احمد خان

سید الطائفة شیخ جنید بغدادی	۸۶۳
سید النسا بیگم دختر میرزا رستم	۵۸۶
بهر مکرّم خان	۹۰۷ ..
سید امجد خان	۱۷۶
سید ارتاد محمد	۴۵۱
سید به - روا بخاری مخاطب	۴۵۱
بدیندار خان	۲۸۳
سید جعفر پسر کلان میر سید	۸۹۰
جلال	۵۹۸
سید جلال بخاری	۷۱۳ - ۷۷۰ - ۸۳۵
سید جلیل الدین - پید سالار	۸۷۷ - ۸۴۰
سید جهانگیر مجتبی خان پسر	۹۱۹
مرتضی خان - سید مبارک	۴۰۵
خان .. ۶۴۴ - ۶۵۵	سید شجاعی خان
سید حامد خان پسر مرتضی	سید شمس الدین ..
خان سید شاه محمد	سید شهر علی مبارک خان
سید حصی علی خان نام قطب	
الملك - سید عبد الله خان	
وزیر اعظم محمد فرخ سیر	
بارشاه ۱۳۰ - ۱۳۱	
.. ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴	
سید حسین علی خان امیر الامرا	
برادر درمید قطب الملك	
سید عبد الله خان ۱۳۰	
۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۵	
.. ۱۳۶ - ۱۳۷	
سید حشمت الله خان پسر	
سید عبد الله خان متبذای	
مکرّم خان میر احمد حق ۹۹۸	
سید خان جهان دارف ۱۵۳	
۴۰۵ - ۵۹۹ - ۷۳۸ - ۹۴۲	
سید دلار علی خان ۱۳۷	
۱۳۱ - ۷۱۳ - ۷۷۰ - ۸۳۵	
.. ۸۴۰ - ۸۷۷	
سید سلطان کر بلائی ۹۱۹	
سید شجاعی خان ۴۰۵	
سید شمس الدین .. ۶۴۴	
سید شهر علی مبارک خان	

بہادر یار وفادار ظفر جنگ	بہر سید مراد علی مبارک
(خطاب سید حسن علی	خان .. ۶۴۵
خان وزیر اعظم محمد	سید صدر جهان صدر الصدور
فرخ سیر بادشاہ) ۱۳۴ -	پہانوی ۱۱۲ - ۱۳۲
{ ۷۱۲ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۸۰۲	سید عالم بارہہ ۵۴۴ - ۵۸۹
سید عزت خان ۱۷۳	سید عالم علی خان برادر زادہ
سید عزت خان بارہہ ۷۴۷ -	امیر الامرا سید حسین علی
۷۴۸	خان نایب دکن ۱۳۷ -
سید عزت خان میر آتش ۱۷۳ ۸۴۱ - ۸۷۷
سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی	سید عبدالغفار نائب صوبہ دار
لاہور ۱۱۲ - ۱۱۴	آلہ آباد - از احفاد سید
سید علی اکبر مجتبیٰ خان	صدر جهان صدر الص - در
بسر سید علی رضا ۶۴۵	پہانوی .. ۱۳۲
سید علی رضا بسر سید جهانگیر	سید عبدالکریم شریف خان
مجتبیٰ خان ۶۴۵ ۶۰۷ - ۶۰۸
سید علی گیلانی ۱۲۰	سید عبداللہ خان ۱۷۸ -
سید علی مخاطب بہ رضوی ۲۵۸
.. .. ۴۵۱	سید عبداللہ خان بارہہ ۵۰۷ -
سید فاضل میر محمد قاسم ۶۳۱
نسبہ .. ۴۱۱	سید عبداللہ خان قطیف الملک

۳۵۰	خان ..	سید فاضل همایون زاده قاضی
۸۶ -	سید مرتضی امیر الامرا	سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی
۲۹۱	لاهور .. ۱۲۳
۵۸۳ -	سید مرتضی خان	سید قلی اوزبک .. ۵۴۴
۵۹۸	سید مبارک ۹۵۴ - ۹۵۵
۹۲۸	سید مظفر ..	سید محمد خان .. ۶۴۴
۴۵۳	سید طاہر خان ..	سید محسن .. ۳۵۰
۶۶۶	سید میرک خان	سید محمد .. ۲۷۸
	سید میرک شاہ ولد میر	سید محمد پسر کلان خان دہراں
۹۰	جمال الدین محدث ۴۵۴
	سید نعم الدین علی خان	سید محمد جونیوری ۲۵۴
۱۳۹ - ۱۳۸	سید محمد قنوجی ۹۱۰
۳۵۱	سید نظام مرتضی خان	سید محمد گیسو دراز ۳۳۷
	سید نعیم الدین مشہور بہ	سید محمد محمد شاہ - راہ زادہ
۳۳۹	نعمت اللہ ثانی	محمد امین خان ۶۱۹
	سید نقی الدین محمد کرمانی	محمد محمود پسر مرتضی خان
۲۲۳	سید مبارک خان ۴۴۴
	سید نور الدین شاہ نعمت اللہ	سید محمود مبارک خان ۶۴۵
۳۳۵	دای ..	سید مراد علی مبارک خان
	سید دای ہمایون زاده میر	پسر - سید محمود - پسرک

۵۷۸ - ۵۹۲ - ۵۹۴ - ۶۰۲	۷۹۳ احمد خان
۸۶۳ - ۹۲۲	۵۱۹ سيد هدايت الله قادري
سيد رام کور برادرزاده راجه	سیده بيگم زوجة آصف جاه
بتمل داس (يا) بيتمل	فتح جنگ ۶۲۵
داس .. ۴۲۳	سیده مہیة حيدر علي خان
	از نبدایر شاه ميرزاى
	۷۹۲ حيدرآبادي
	۴۴۱ سيد يوسف خان رضوي
	۴۰۵ سيدى مرجان قلعه دار
	۲۵ سيدى مسعود ..
	سيف الدين صفوي خلف ميرزا
	صف شکن کامياب خان
	۴۷۹
	۴۴۳ سيف الله پسر قليم خان
	۶۵۰ سيد الله خان
	۶۴۷ سيف خان ..
	سيف خان صوبه دار گجرات
	۴۵۱
	۱۰۵ - ۱۰۲ سيوا بهونسله
	۵۶۲ - ۵۶۳ - ۵۷۵ - ۵۷۷
۱۸۱ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱	
۲۱۲ - ۲۷۰ - ۴۵۶ - ۴۵۷	
شاه اسماعيل ثاني فرمانرواى	
ایران ۲۶۲ - ۲۷۵	
۲۹۶ - ۴۱۳ - ۴۳۴	
شاه اسماعيل دفرى داراى ايران	

• حرف شين •

۸۴ .. شادي ارزبک

۷۷۳ - ۸۴ شادي خان

۴۱۸ شافعي (مذهب)

۱۷۸ .. شاکر خان

۴۲۵ - ۴۲۸ شاملو (قوم)

شاه ابو المعالي ترمذي

(متخلص به شهيدى) ۱ -

۱۸۱ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱

۲۱۲ - ۲۷۰ - ۴۵۶ - ۴۵۷

شاه اسماعيل ثاني فرمانرواى

ایران ۲۶۲ - ۲۷۵

۲۹۶ - ۴۱۳ - ۴۳۴

شاه اسماعيل دفرى داراى ايران

(شف فردوس اشعالي)	۸۵ - ۲۸۱ - ۳۳۸ ..
۸ - ۱۰ - ۱۴ - ۱۹ - ۲۰ -	۱۱۷ شاه اسماعيل ماضي
۲۱ - ۲۲ - ۲۶ - ۸۵ - ۱۱۵ -	۲۲۹ شاه بداف خان ..
۱۲۱ - ۱۳۵ - ۱۶۸ - ۱۷۱ -	۲۶ شاه بدر الدين ..
۲۹۶ - ۳۰۲ - ۳۲۱ - ۳۲۲ -	شاه برهان الدين قريب (قدس
۳۶۲ - ۳۶۶ - ۳۶۸ - ۳۷۵ -	سره) ۸۴۵ - ۸۴۸ - ۸۵۶ -
۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ - ۳۸۳ -	۸۸۱ - ۸۹۶ - ۹۰۵ ..
۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۹ - ۳۹۹ -	شاه بنده نواز (قدس سره)
۴۱۹ - ۴۲۱ - ۴۲۹ - ۴۳۳ -	۷۶۸
۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵ - ۴۵۲ -	شاه بيگ (يا) شاهي بيگ
۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲ - ۴۸۱ -	۲۳۲
۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۵ - ۴۸۶ -	۵۰۲ شاه بيگ خان
۴۹۰ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۷ -	شاه بيگ خان ارغون حاکم
۵۱۲ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۸ -	بنگش ۲۶۵ - ۲۹۹ -
۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۳ - ۵۲۵ -	۳۰۶
۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۶ -	شاه بيگ خان صوبه دار قلعه
۵۳۷ - ۵۴۴ - ۵۵۵ - ۵۵۷ -	۳۷۱ - ۳۸۷
۵۵۸ - ۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۳ -	شاهجهان بادشاه ملقب به
۵۸۴ - ۵۸۷ - ۵۹۲ - ۵۹۷ -	فردوس اشعالي و اعلى
۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۴ -	حضرت و صاحب قران گاني

۸۹۳ - ۸۹۴ - ۹۱۹ - ۹۲۱	۶۰۶ - ۶۱۴ - ۶۲۰ - ۶۲۵
شاه دوله (درویش صاحب	۶۲۶ - ۶۳۴ - ۶۴۳ - ۶۴۴
قصر ف) .. ۷۲۹	۷۱۷ - ۸۱۸ - ۸۲۱ - ۸۲۴
شاه راجوی فتار (یا) قتال ۹	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۷ - ۸۷۵
شاهرخ میرزا پسر رستم میرزا	۸۹۶ - ۹۲۳ - ۹۳۴ - ۹۴۱
۴۵ - ۳۰۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱	۹۵۸ - ۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۴
.. .. ۴۱۰ - ۴۲۶ ۹۶۹
شاهزاده اعزالدين ۷۸۱	شاه جهان پسر مهي المده
شاهزاده اردنگ زيب ۴۴۵ -	بن كام بخش بن خلدوكان
۴۴۶ - ۴۴۷ - ۵۹۲ - ۸۳۷ ۸۹۳
.. .. ۸۷۵	شاه جهان ثاني - لقب رفيع
شاهزاده بيدار بخت خلف	الدوله بن رفيع الشان بن
محمد اعظم شاه ۴۲ -	شاه عالم بادشاه (شف -
۴۶ - ۱۷۴ - ۶۶۲ - ۶۹۰	رفيع الدوله) .. ۱۳۶
.. .. ۹۲۹	شاه جهانگير .. ۴۳۱
شاهزاده بيگم همشير نوازش خان	شاه حبيب الله ۳۳۷ - ۳۳۸
ميرزا عبد الكافي و زوجته	شاه خليل الله ۳۳۶ - ۳۳۷
صف شكن پسر ميرزا حسن	شاه دانه .. ۸۱۱
مفوي .. ۸۲۹	شاه دراني ۸۲۴ - ۸۶۵
شاهزاده پرنيز ۱۶۵ - ۸۱۸	۸۶۶ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲

شاهزاده جهاندار شاه ٩٩٣	شاهزاده سلطان مراد ٥٢
شاهزاده دارا شکره ٣٨٨	١٦٣ - ٢٩١ - ٣٢٥ - ٣٢٥
٣٩١ - ٣٩٢ - ٥٧٣ - ٥٧٣ ٣٣٢ - ٣٥٩
.. .. ٥٧٥	شاهزاده شاهجهان (یا) شاهزاده
شاهزاده دانیال ٣٢٠ - ٣٣١	دلی به شاهجهان ١٩ -
٣٥٧ - ٣٥٨ - ٣٣٥ - ٣٣٦	١٦٣ - ١٦٨ - ٢٦٦ - ٣٧٥
.. ٣٦٥ - ٥٥٧ - ٩٠٩	٣٨٣ - ٣٨٩ - ٣٢٩ - ٣٣٣
شاهزاده سلطان برزیز ١٨ ٢٢٨ - ٣٨٢
١٦٣ - ٣٨٥ - ٥١٣ - ٨١٨	شاهزاده شجاعت (شف
شاهزاده سلطان غرم مخاطب	بادشاهزاده محمد شجاع)
به شاهجهان ٣٠١ - ٩٥٨	٨٥ - ٣٨٣ - ٣٠٣ - ٣٥٢
شاهزاده سلطان دانیال ٧٥	.. ٥٨٣ - ٩٧٥ - ٩٧١
.. ٢٩٢ - ٣٣٣ - ٣٣٧	شاهزاده عالمگیر بادشاه ٦٣٦
شاهزاده سلطان سلیم ٨	شاهزاده عالی گوهر ٨٩٥
٥٧ - ١٣٩ - ١٦٣ - ١٩٥	شاهزاده عظیم الشان ١٢٨ -
٢٣٣ - ٣١٩ - ٣٢٥ - ٣٥٩ ٩٩٣
.. .. ٣٧٧ - ٣٨٩	شاهزاده علاءالدین ٢٢٧
شاهزاده سلطان محمد ٥٢٢	شاهزاده محمد اعظم شاه (شف
٥٢٣ - ٥٣٣ - ٥٥٩ - ٥٦٨	سلطان محمد اعظم شاه)
.. .. ٩٧٥ - ٩٧١	٢١ - ٢٢ - ٣٨ - ١١٣ - ١١٧

پسر محمد اعظم شاه ۴۵۶	۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ - ۱۷۲
۹۴۹	۱۷۵ - ۱۷۶ - ۳۶۳ - ۶۲۸
شاهزاده محمد داراشکوه (شف	۶۳۲ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹
داراشکوه) ۲۸ - ۲۷ - ۱۷	۴۵۱ - ۴۷۱ - ۶۹۳ - ۷۰۷
۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ - ۱۰۳	۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹
۱۰۴ - ۱۰۳ - ۱۵۳ - ۱۵۴	۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۲
۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ - ۴۸۸	۹۳۹ ۹۴۵
۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۵۰۳	شاهزاده محمد اکبر شاه ۱
۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱	۱۸۷ - ۲۰۳ - ۳۶۴ - ۶۴۷
۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ - ۵۳۶	۷۵۶
۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ - ۵۶۱	شاهزاده محمد اردنگ زب
۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ - ۵۷۴	بهادر ۹۴ - ۹۶ - ۲۶۲
۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ - ۵۸۵	۴۵۳ - ۴۵۵ - ۴۹۳ - ۴۹۴
۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱	۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۴ - ۵۰۹
۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۶ - ۸۲۷	۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷
۸۳۱ - ۹۳۷ - ۹۴۴ - ۹۶۹	۵۱۹ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۳۱
شاهزاده محمد سلطان ۴۹۴	۵۲۲ - ۵۳۶ - ۵۵۶ - ۵۸۱
۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۳۹ - ۵۴۰	۵۸۸ - ۵۹۰ - ۶۲۱ - ۸۲۰
۵۴۳ - ۵۴۴	۸۲۷
شاهزاده محمد شجاع ناظم	شاهزاده محمد بیدار بخت

بنگاله (شف بادشاهزاده	شاهزاده میران حسین ۲۹۱
معدن شعاع) ۸۵ - ۲۱ -	شاه سلطان حسین مفوی
۴۵۲ - ۴۳۹ - ۴۰۴ - ۳۸۴	۷۰۵ - ۷۰۳ - ۷۰۲ - ۷۰۱
۵۳۹ - ۵۳۲ - ۴۸۵ - ۴۷۸	شاه سلیمان مفوی ۷۵۹ -
۵۴۳ - ۵۴۲ - ۵۳۱ - ۵۴۰	۷۶۰
۵۵۹ - ۵۵۸ - ۵۴۵ - ۵۴۴	شاه شرف پانی پتی ۳۸۱
۹۷۱ - ۹۷۰	شاه مفی ۸۷ - ۱۶۹ -
شاهزاده محمد معز الدین	۵۷۱
نخستین پور بادشاهزاده	شاه طهماسب مفوی دارای
محمد معظم شاه عالم بهادر	ایران ۱۱۷ - ۱۰۹ -
شاه) ۱۳۲ - ۱۳۱ - ۱۳۲ -	۲۶۲ - ۲۹۶ - ۳۲۹ - ۳۴۰ -
۷۱۷ - ۵۸۶ - ۴۹۹ - ۱۳۴	۲۵۸ - ۴۱۰ - ۴۱۴ - ۴۲۳ -
شاهزاده محمد معظم (شف -	۸۱۳ - ۷۵۳
بادشاهزاده محمد معظم)	شاه عالم بهادر (یا) شاه عالم
۵۸۱ - ۵۶۸ - ۱۵۹ - ۳۵	بادشاه ۱۳۱ - ۱۲۲ -
۴۶۸ - ۴۱۵ - ۴۰۳ - ۴۰۲	۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۷۵ -
۹۳۸ - ۷۷۶ - ۷۱۷ - ۷۰۸	۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱ - ۴۵۷ -
شاهزاده مراد بخش ۹۴ -	۷۷۶ - ۷۶۶ - ۷۶۲ - ۷۶۰ -
۵۰۱ - ۴۴۵ - ۱۰۳ - ۹۹	۸۶۶ - ۸۶۰ - ۸۳۹ - ۸۰۸ -
۹۶۸ - ۸۱۹ - ۵۱۶ ..	۸۷۶ - ۸۷۵ - ۸۶۷ ..

۳۶۶	شاه قلي خان كوكه	۹۲۲	شاه عالي كوه
۲۴۶	شاه قلي خان مهرم	شاه عباس ثاني رالي ايران	
۱۴۲	شاه لشكر محمد عارف	۱۶۹ - ۳۴۱ - ۵۸۲ - ۶۰۳	
۳۲۷	شاه محب الله ..	۸۲۱ - ۷۰۲	
۱۴۲	شاه محمد غوث گوالياري	شاه عباس صفوي (۱۲) شاه	
۴۴۷	شاه محمد ..	عباس ماضي صفوي ۸۷ -	
۴۰۷	شاه مردان ..	۱۱۰ - ۲۸۷ - ۲۹۰ - ۳۲۷	
۹	شاه منتخب الدين زربخش	۳۳۳ - ۳۴۶ - ۳۸۷ - ۴۱۳	
۶۹	شاه منصور ديوان	۴۱۵ - ۴۱۸ - ۴۲۱ - ۴۸۶	
۹۳۱	شاه منصور شيرازي	۴۲۶ - ۴۲۷ - ۶۷۷ - ۸۲۹	
۱۹۳ - ۱۹۲	شاه ميرزا	۷	شاه علي ..
۱۹۷ - ۱۹۵	۱۴۱	شاه عيسى جند الله
۱۸۶	شاهم ساربان ..	شاه غازي خان پسر عم نقيب	
	شاه نواز خان صفوي برادر ميرزا	خان مير غياث الدين علي	
	حسن صفوي (۱۲) شاه نواز	۸۱۵	
	خان ميرزا بهلوي ۳۷۴ -	شاه قلي خان ۲۷۹ - ۳۶۷	
	۴۷۸ - ۵۲۲ - ۶۳۳ - ۸۳۳	۳۶۸	
۹۵۸	شاه قلي ملايت خان چركس	
۱۴۲	شاه نور الله درويش	۳۹۱	
	شايمته خان امير الامرا ناظم	۲۹۶	شاه قلي سلطان

(مآثر الامراء) (۷۱) (فهرستی جلد سوم)

موله اکبر آباد	۳۴ -	الملك جعفر خان بهادر احمد
۳۵ - ۱۳۵ - ۴۵۳ - ۵۰۱ -		جنگ و بسر نوزالدين
۵۶۸ - ۵۶۹ - ۶۰۲ - ۶۲۲ -		(از قوم افشار) ۷۵۳
.. .. ۹۲۴ - ۹۲۸ -		شجاع الملك محمد شريف
شجاع (شاهزاده) ۲۴ - ۲۵ -		بهر بنجه مین برهان الملك
۱۱۶ - ۱۵۵ - ۲۹۵ - ۵۸۴ -		نواب اصف جاه ۹۰۳
۵۸۵ - ۵۹۷ - ۶۰۱ - ۶۰۲ -		شجاع بيگ مشهور به شاه بيگ
.. ۶۱۵ - ۶۲۶ - ۹۴۴ -	 ۳۰۵
شجاع الدوله ۸۶۶ - ۸۹۲ -		شجاعی جنگ از ارلان سيد
شجاع الدوله بهادر دل		محمد قذوجي ۹۱۰
خان ازنگ آبادي ناظم		شجاعت خان ۱۱۵ - ۹۵۳
هيدرآباد .. ۹۲۷ -		شجاعتی خان بهر محمد کاظم
شجاع الدوله خلف ابوالمنصور		جماعه دار .. ۷۶۷
خان مدور جنگ ۷۷۵ -		شجاعت خان گجراتي ۸۰۳ -
.. .. ۷۷۶ -	 ۸۰۴
شجاع الدوله ناظم ارده		شجاعت خان محمد بيگ
.. .. ۸۹۱ -		موله دار احمد آباد ۶۸۸ -
شجاع الدوله (يا) شجاع الدين	 ۷۶۷
محمد خان بهادر عرف		شجاعتی خان محمد مقیم
مرزا دکني داماد مولامن	 ۹۰

خان پسر کلان نظر بہادر	شرزہ خان میدوی ۲۵ - ۲۶
خویشگی .. ۸۲۰	شریفہ .. ۳۸۴
شمس الدین خان مختار خان	شریف برادر فتح جنگ خان
پسر سید محمد ۴۱۳ - ۲۵
.. .. ۶۵۵	شریف خان ۳۳ - ۳۴
شمس الدین محمد خان آنگہ	شریف خان آنگہ حاکم غزنین
.. ۵۱ - ۵۶ - ۲۰۵ - ۲۱۱ ۴۳۶
شمس چک .. ۳۱۴	شریفہ بانو .. ۴۳۱
شمس خان خطاب نور خان	شکر نسا (یا) شکر الزما بیگم
پسر پیر خان ۱۲۷ - ۲۳۲
.. ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۳۰	شمس الدولہ بہادر مہرور جنگ
شمشیر خان ترین ۶۱۶	(یا تہرور جنگ) ۱۷۸
شمشیر خان محمد یعقوب	شمس الدین خان ۶۴۳
.. .. ۶۹۵	شمس الدین خان برادر
شہاب الدین احمد خان موبہ دار	قطب الدین خان خویشگی
دہلی ۳۳ - ۵۳ - ۷۰ - ۱۰۳
۱۸۹ - ۱۹۳ - ۲۱۹ - ۲۲۷ -	شمس الدین خان پسر کلان نظر
.. .. ۴۶۵	بہادر خویشگی ۷۷۷ -
شہامتی جنگ .. ۸۹۷ ۷۷۸
شہامتی خان (خطاب مبارزہ	شمس الدین (یا) شمس الدین

فہامی ۵۲ - ۲۹۱ - ۲۸۸ -	خان عماد الملک ۷۳۳
۳۰۴ - ۳۱۷ - ۳۲۰ - ۳۲۳ -	شہباز برادر فتح جنگ خان
۳۳۳ - ۳۵۶ ..	۲۵
شیخ احمد - بقی فاروقی بہاری	شہباز خان ۱۹۴ - ۲۴۶ -
۳۲۶	۲۴۷ - ۲۵۸ - ۲۸۳ - ۳۱۴ -
شیخ اسماعیل ظفر - رمند خان	۹۳۴ - ۸۱۰ - ۳۲۵ ..
نورجدار جامود ۹۶۵	شہباز خان کذبو ۲۳۸ -
شیخ الاسلام شیخ بہار الدین زکریا	۲۷۹ - ۲۹۵ - ۳۲۲ - ۳۵۷ -
۳۱۱ - ۹۵	۹۴۱ - ۳۷۳
شیخ بہار الدین محمد ۶۳۳	شہباز خان میر توزک ۲۰۸
۸۹ .. شیخ بہارل	شہداد خان یزید شمس خان
۲۵۳ .. شیخ حسن	۱۴۰ - ۱۲۹
۳۸۰ .. شیخ حمود	۲۴۰ .. شہر بانو بیگم
۷۸ شیخ - عبدالدین حموی	۳۲۹ - ۳۹۴ - ۲۱ شہر دار
شیخ سلیم فتح پوری کوکلتاش	۳۱۲ شہنشاہ زمان نادر شاہ
۰۹۹ جذت مکانی	۲۰۴ شیبانی خان اوزبک
۳۶۵	۲۰۵ شیبک خان
شیخ شہاب الدین بہروردی	شیخ ابن حمود مغیر - ۲۰۴
(رحمۃ اللہ علیہ) ۱۴۰ -	۲۶۶ مفتی مکہ ..
۸۷۵ - ۸۴۷	شیخ ابوالفضل مبارک علامی

خان بهادر و پسر شیخ	شیخ عبدالعزیز	۴۳۳
محمد جنیدی ۸۶۳ -	شیخ عبدالعزیز اکبر آبادی	
۸۶۸ - ۸۶۴	۱۷۲ - ۳۸	
شیخ غیاثا خواهرزاده قطب الدین	شیخ عبدالقادر بدایونی	۲۵۷ -
خان ۹۷	۲۶۵	
شیخ فرید بخاری ۷۹	شیخ عبدالکریم	۵۱۱
شیخ فرید بخشی بیگی ۳۰۰ -	شیخ عبداللطیف برهانپوری	
۹۴۱ - ۳۱۷	۵۸۹	
شیخ فرید پسر سید بهروز بخاری	شیخ عبداللہ نیازی یکی از	
مخاطب به دیگذار خان	خلفای شیخ سلیم چشتی	
۴۵۱	۲۵۴ - ۲۵۳	
شیخ فرید ولد قطب الدین خان	شیخ عبدالذبی صدر	۲۵۵ -
کوہ ۵۹۹	۲۵۹ - ۳۴۸ - ۳۴۹	
شیخ فیضی ۲۶۱	شیخ عزیزان (طائفہ)	۱۲۰
شیخ گدائی کنبو ۱۸۳	شیخ علامی (شف - شیخ	
شیخ مایل ۸۴۸	ابوالفضل مبارک علامی)	
شیخ مبارک ۲۵۴	۲۵۵ - ۲۵۴ - ۲۵۳ - ۲۵۵	
شیخ محب اللہ آلہ آبادی	۳۷۲ - ۲۸۴	
۹۰۹	شیخ علی خان کلاں بدر	
شیخ محمد جنیدی خسر شیخ	نجیب الدلہ شیخ علی	

٢٩٧	..	شير خان	٨٦٣	منهاج بيضاپوري
٥٠		شير خان افغان	٨٦٤
٣٨٣		شير خان تونور		شيخ محمد ملتاني (قدس
٣٧٥ - ٣٨		شير خان دور	٩٢٢	..)
١٩٦ - ١٩٥		شير خان فولادي	٩٠٦	شيخ محمدي
		شير خواجه مخاطب بخواجه	٩٠٦	شيخ محي الدين عربي
٣٨٧ - ٣٨٣		باقي خان	١٨	شيخ مرتضى خان
٢٠٧ - ١٣٥		شير شاه دور	٧٥	شيخ معروف مدر بهكر
٢٧٧ - ٢٥٢		٦٢٩	شيخ منهاج بيضاپوري
٦١	..	شير علي اعلا	٨٦٣ . ٨٦٤
٢٢١		شير محمد ديوانه	٨٢٦ - ٩٩٦ - ٩٩٥	شيخ مير
٨٣٦	..	شيطان لعين	١٠١	شيخ مير خان

• حرف صاد •

١٧٦	..	صاحب بيگم	١٢٠	شيخ لورالده
٢٣٥		صاحب طبقات اكبري	٩٥٥	شيخ يعقوب كشميري
		صاحب قران ثاني (يعني	٣٢٩	شير افغان خان
		محمد شاهجهان بادشاه	١٧٨ - ٩٨	شهر افغن خان
		شف محمد شاهجهان	٩٦	شهر افغن خان استعلو
١٦٠ - ١٥٠ - ٨		بادشاه	٩٣	شير حامي

- ٨١٨ - ٧١٧ - ٩٩٣ - ٩٩٣	- ٢٦ - ٢٢ - ٢١ - ٢٠ - ١٩
- ٨٣٠ - ٨٢٧ - ٨٢٣ - ٨٢١	- ١٦٣ - ١٢١ - ١١٥ - ٨٥
- ٩٣٣ - ٨٩٩ - ٨٧٥ - ٨٣٧	- ٣٠٢ - ٢٩٩ - ١٧١ - ١٦٨
- ٩٦٠ - ٩٥٨ - ٩٤١ - ٩٣٤	- ٣٦٩ - ٣٦٢ - ٣٢٢ - ٣٢١
٩٦٩ - ٩٦٣ - ٩٦٣ ..	- ٣٧٩ - ٣٧٨ - ٣٧٥ - ٣٦٨
- ١٩٣ - ٩٠ مارق خان	- ٣٨٩ - ٣٨٥ - ٣٨٤ - ٣٨٣
٩٢١ - ٣٥٩	- ٣٢١ - ٣١٩ - ٣٩٩ - ٣٨٩
٣٢٠ مارق خان هزري	- ٣٤٢ - ٣٣٨ - ٣٣٣ - ٣٢٩
٣٥٩ مارق محمد خان	- ٣٦٩ - ٣٥٣ - ٣٥٢ - ٣٤٥
٣٤١ .. مالح بانو بيگم	- ٣٨٥ - ٣٨٢ - ٣٨١ - ٣٧٢
٩٥٥ .. مالح دلواته	- ٣٩٣ - ٣٩٠ - ٣٨٦ - ٣٨٥
مالح بيگم زرجه مير ميران و	- ٥١٥ - ٥١٢ - ٣٩٧ - ٣٩٤
ميرين صبيح يمين الدوله	- ٥٢٠ - ٥١٩ - ٥١٨ - ٥١٦
آصف خان خانزادان ٨٢٩	- ٥٢٧ - ٥٢٦ - ٥٢٥ - ٥٢٤
صدر الدين مخاطب به صف	- ٥٣٤ - ٥٣٧ - ٥٣٦ - ٥٢٩
شكن خان پسر گلان مير قوام	- ٥٧٩ - ٥٥٨ - ٥٥٧ - ٥٥٥
الدين خان اصفهاني	- ٥٨٧ - ٥٨٤ - ٥٨٣ - ٥٨١
١١٥ - ١١٣	- ٦٠٠ - ٥٩٩ - ٥٩٧ - ٥٩٢
صدر الدين محمد پسر ميرزا	- ٦١٤ - ٦٠٩ - ٦٠٣ - ٦٠١
٣١٣ رضي	- ٦٣٦ - ٦٢٦ - ٦٢٥ - ٦٢٠

ملایمت جنگ میر سید محمد	مدر الدین محمد خان مفوی
خان مخاطب به نوب	۹۹۲
امیر الممالک پسر میومین	مدر جنگ ۷۷۲ - ۷۷۳
نواب آصف جاه ۱۴۲ -	۸۸۴ - ۷۷۳
۵۶۰ - ۹۴۵ - ۹۶۷ - ۹۰۱	مدر خان ثانی ۷۴۷
ملایمت جنگ بهادر ۷۷۱	مدر خان محمد جمال الدین
ملایمت خان (صف اسکندر)	پسر اعظم خان کوکه ۲۳ -
۲۵ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۷۳ - ۹۴۹	۲۴
صلاح خلیل مخاطب به انور خان	مدر آنا غلام ترک سلطان محمود
بصر رز - ر خان حکم	گورانی مخاطب به خدارد
علیم الدین .. ۹۳۶	خان ۶۹
مصام الدوله شاه نواز خان	صف شکن بصر میوزا جمن
ارزنگ آبادی ۹۰۲ - ۹۰۳	مفوی ۸۲۹
ممدل خان خواجه - را ۷۴۴	صف شکن خان ۱۱۵ -
مونی مافی مایر (لقب	۹۴۱ - ۱۷۴
محمود غلزی) ۷۰۴	صف شکن خان دارغما توبخانه
	عالمگوری ۵۶۰
	صف شکن خان محمد طاهر
	۱۲
ضابط نظام بصر محمدیپ الدوله	مفوی (گورده) ۷۰۵
بهادر ثابت جنگ محمدیپ	

• حرف ضاء •

۱۷	خان قیولدار محالات میان
۱۳۴	..	ظفر جنگ	درواب صوبہ شاہجہان آباد
		ظفر خان مخاطب بروشن الدولہ	۸۶۷
۴۷۳	ضیاء الدولہ (ضمیمہ خطاب

• حرف مین •

		عابد خان جد نواب نظام الملک
		امف جاہ و یکے از احفاد
		شیخ شہاب الدین سہروردی
۸۷۵
		عادل خان بیجاپوری ۱۵۴ -
		۳۸۹ - ۵۶۷ - ۵۷۶ - ۹۴۲
		عادل خانیہ (گردہ) ۴۴۷ -
۴۵۵
		عادل شاہ مرزبان بیجاپور (شف
		ابراہیم عادل شاہ) ۵ -
		۴۳ - ۱۶۴ - ۲۹۱ - ۳۵۸ -
		۳۹۱ - ۴۰۰ - ۴۰۵ - ۴۱۵ -
		۴۶۲ - ۴۸۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳ -
		۵۳۳ - ۵۳۵ - ۵۴۶ - ۵۷۵ -

		خان قیولدار محالات میان
		درواب صوبہ شاہجہان آباد
۸۶۷
		ضیاء الدولہ (ضمیمہ خطاب
		حشمین جنگ محمد امغر
		پسر محمد اسلام خان)
۶۶۷
		ضیاء الدین برادر زادہ و خویش
		فاضل خان برهان الدین
۳۷ - ۳۶		دیوان دکن
۷۵۲		ضیاء اللہ خان

• حرف طا •

۸۷۷ - ۸۴۰	طالب خان
۱۷۱ - ۱۰۱	طاہر خان
۶۲۳	طاہر خان بلخی
۸۵	طہماسپ بیگ
۳۰۰	طہماسپ میرزا

• حرف ظا •

	ظریف مخاطب بہ فدائی خان
--	-------------------------

٥٧٨ - ٥٨١ - ٩٥٩ - ٩٦١	عالمگیر بادشاہ ٢٨ - ٣٠٠
.. .. ٩٦٣ - ٩٦٥	٥٢٩ - ٥٩٤ - ٦٠٦ - ٦١٠
عادل شاہیہ (طائفہ) ٩	٤٢٠ - ٤٨٣ - ٦٨٧ - ٦٨٩
٣٠ - ١٦٥ - ٣٠٠ - ٣٩٠	٤٩٩ - ٦٩٥ - ٧١٨ - ٨٩٣
٤٠٢ - ٤٠٣ - ٤٣٣ - ٤٩٠ ٩٣٧
٥٢١ - ٥٢٦ - ٥٨٢ - ٥٩١	عالمگیر ثانی ٨٩١ - ٨٩٢
.. .. ٩١٦ - ٩٦١ ٨٩٣ - ٩٠٠
عاصم .. ٣٣٣	عالمی تبار پھر بادشاہ زادہ
عاقبت محمود خان کشمیری	محمود اعظم شاہ ٦٣٠
.. .. ٨٨٧ - ٨٨٨	عالمی جاہ خلف نظام الدولہ
عاقل پسر میرزا عیسیٰ ترخان	امف جاہ ٢٠٢ - ٥١٨
.. .. ٣٨٨ ٥٦٠
عاقل حسین میرزا ١٩٢	عائشہ بیگم درمیں بیہ (روح الملہ)
عاقل خان .. ١٧٢	بخشی و زرچہ سلطان
عالم شیخ از عظمای اکابر و رفند	عظیم الخان ٨٠٢
از احفاد شیخ شہاب الدین	عباد الملہ خان کشمیری
مہروردی ١٢٠ - ٨٣٧	مدارالمہام ٨٩٠
عالم علی خان ١٣١ - ١٣٢	عباس قلی خان شاملو ٧٠٢
٧٥٢ - ٧١٣ - ٧٨٣ - ٨٠٦	عباس میرزا مخاطب بہ شاہ
.. .. ٨٢٥	عباس .. ٣٢٢

۵۸۶ - ۵۸۳ - ۳۸۸ ..	عبد الهي مخاطب به
عبد الرحيم خلف هادي دان	مصمم الملك متخلص به
۹۴۳ .. خان	صارم مصنف ابن كتاب
عبد الرشيد بصر سلطان ابوسعيد	۹۷۴ - ۹۷۳
۴۹ .. خان	عبد الخالق .. ۳۰۴
عبد الرشيد خان ۲۳۴	عبد الرحمن .. ۱۲۰
عبد الرسول بصر كلان فتح خان	عبد الرحمن (شيخ عزيزان)
۴۰ - ۳۵	۱۲۰
عبد العزيز ۷۰۲ - ۴۴۴	عبد الرحمن خان بصر عبد الرحيم
عبد الغني كشميري دسمي فردش	خان بن اسلام خان مشهدي
۶۵۸ .. اردر	۳۷
عبد العزیز خان والي بخارا	عبد الرحيم بيگ تهمانه دار
۵۱۸	قصبة سازنگرد ۲۳۵
عبد القادر تيوادار آشتي وغیره	عبد الرحيم بصر برهان الدين
بصر نجيب الدوله شيخ	۳۶
علي خان بهادر ۸۶۵	عبد الرحيم بصر شريف خان
عبد القادر معتبر خان خويش	۶۱۰
۵۶۵ ملا محمدی	عبد الرحيم خان ۳۷ - ۱۵۹
عبد الكريم خان برادر كلان خويش	۶۶۷ - ۱۷۳
۶۱ خان هاکم کاشغر	عبد الرحيم خان خانخانان

۹۶۴	عبد الکريم فراش	۱۶۰
۲۷	عبد الله خان قطب الملک	۲۷	عبد الکريم ميانہ (از ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰)	
	عبيد الله خان متبذای مکرم		امرای سلاطين بيدجپوري	
۶۹۸	خان مير اسحق	۸۶۰
	عبد الله قطب شاه والی	۹۵ - ۶۲	عبد الله	..
۶۱۹ - ۳۶۲	حیدر آباد		عبد الله پسر قباد خان میرا خور	
	عبد الله نبیرہ مرتضی سید	۱۰۲
۴۸۱	نظام	۲۳۳ - ۵۲	عبد الله خان	
	عبد الله وزیر صاحب قران ثانی	۲۷۶ - ۲۹۹ - ۳۳۱ - ۳۶۷		
۸۹۶	شاه جهان پادشاه	۳۸۸ - ۳۹۰ - ۴۳۹	..	
۳۳۵	عبد الله یمنی شافعی	۷۰۳	عبد الله خان ابدالی	
	عبد المعید خان جـ		عبد الله خان اوزبک والی توران	
	عبد الکريم ميانہ (از ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰)	۵۱ - ۲۴۰ - ۲۵۷ - ۲۵۹		
	امرای سلاطين بيدجپوري	۲۷۵ - ۲۹۸ - ۳۲۰ - ۳۳۸		
۸۶۰	..	۴۱۰ - ۴۱۶
	عبد المعید خان مخاطب بہ		عبد الله خان پسر محمد امین	
۸۰۷	محمد الدولہ بہادر	۶۱۸	خان	..
	عبد المعید خان نبیرہ دلیر		عبد الله خان صوبہ دار بہار	۱۶
۷۳۷	خان		عبد الله خان فیروز جنگ ناظم	
	عبد المعبود خان مخاطب بہ	۴۱۱ - ۴۶۳	صوبہ دار	

۱۱۸	مبارز خان پسر مبارز خان
۳۹۲	عرب دست غیب		عماد الملک : راجہ محمد
	عرش اشیانی (خطاب	۷۴۵
	جلال الدین محمد اکبر شاہ -		عبدالمقتدر نبیرا مرتضی خان
	شف جلال الدین محمد	۴۸۱	سید نظام ..
	اکبر پادشاہ (۱ - ۲ -		عبد النبی خان فوجدار کوبہ
	۸ - ۱۷ - ۴۹ - ۵۱ - ۵۲ -	۷۳۷	(یا) کوبہ ..
	۵۳ - ۵۵ - ۵۷ - ۵۹ -	۷۸۲	عبد النبی خان میانہ
	۶۲ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۴ - ۷۵ -		عبد الواحد خان پسر میرزا
	۷۸ - ۹۰ - ۱۴۶ - ۱۸۱ -	۵۵۹	ابوالمعالی
	۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۵ - ۱۸۷ -		عثمان خان پسر کلان اسماعیل
	۱۸۸ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ -	۷۷۸	خان حسین زئی
	۱۹۶ - ۱۹۸ - ۲۰۰ - ۲۰۱ -	۲۲	عثمان خان رومیلہ
	۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۷ -	۴۸۲	عثمان خان لوهانی
	۲۰۸ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۵ -		عرب (قوم) ۶ - ۱۱۸ - ۵۶۲
	۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۱ - ۲۲۲ -		عرب بہادر ۲۲۴ - ۲۲۵ -
	۲۲۳ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۳۱ -	۸۱۱ - ۸۱۰ - ۲۴۷
	۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۷ - ۲۴۱ -		عرب خان ۱۱۵ - ۱۱۷ -
	۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ -	۱۱۹ - ۱۱۸
	۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۴ -		عرب خان (خطاب میرزا داراب)

ملقب به عالمگیر ثانی	۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۹ - ۲۶۰
خلف محمد معز الدین	۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۷۱ - ۲۷۳
جهاندار شاه ۱۲۳۰	۲۷۴ - ۲۷۶ - ۲۸۰ - ۲۸۳
.. .. ۸۸۹ - ۸۹۰	۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۸ - ۳۹۱
عزیز بیگ بدخشی ۵۹۵	۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۹ - ۳۰۰
عزیز محمد کولکناش پسر	۳۰۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۴
خان اعظم الگه ۹۵۳	۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱
عسکر خان .. ۵۵۴	۳۲۲ - ۳۲۵ - ۳۲۷ - ۳۳۰
عضد الدوله ۸۳۶ - ۳۵۹	۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۶
عضد الدوله عرض خان بهادر	۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۵۰ - ۳۵۴
.. .. ۷۴۱ - ۷۴۲	۳۵۵ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۴
عطاء الله .. ۱۵۰	۳۶۵ - ۳۷۶ - ۳۷۹ - ۴۰۰
عظمت خان پسر مهاریت خان	۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰
.. .. ۴۳۰	۴۶۵ - ۴۷۵ - ۴۸۸ - ۴۹۷
عظیم الدین خان نایب سوبدار	۶۱۸ - ۶۴۷ - ۶۵۸ - ۷۵۶
مالو پسر عم نواب آصف	۸۰۹ - ۸۱۱ - ۸۱۴ - ۸۱۵
جاء .. ۸۷۸	۹۰۶ - ۹۱۸ - ۹۲۸ - ۹۲۹
عظیم الشان ۴۶۰ - ۴۵۹	۹۳۲ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۵
.. .. ۸۳۳	۹۵۷
عظیم الله خان .. ۶۰۹	عزالدین (یا) عزیز الدین

۵۹۰	عقیدت خان	۱۶۵
۴۱۷	..	علی بن حمزہ	علامہ میر عبدالجلیل بلگرامی	۸۳۹ - ۱۴۵
		علی بیگ مخاطب ہاتھام	علامہ آقا حسین خان سارے			
		خان پسر مرشد قلی خان	۶۳۳	
۴۹۸	علامہ سعد اللہ خان	۴۴۶		
۵۳۵		علی پروردہ قطب شاہ	علامہ شیخ ابو الفضل	۳۲۰		
۱۲۷	..	علی خان	علاء الدولہ پورفرز خان بہادر			
		علی خان پسر قطب الدین	حبیب جنگ مرسوم بہ میرزا			
۱۲۷		خان خورشیدی	اسد الدین پسر مؤتمن			
		علی خان چک (یا) بیگ	الملک شجاع الدولہ بہادر			
۹۵۴		مرزبان کشمیر	اسد خان	۷۴۴
		علی خان متبذلی عبد المجید	غازی رمای (یا) غازی			
۷۳۷	..	خان	رمائی (یا) علی زئی			
۳۴۳		علی (ای زمیذدار)	(طائفہ)	۵۹۶
۷۷۷		علی زئی (قوم)	علی (کرم اللہ وجہہ)	۱۸۷ -		
		علی عادل شاہ والی بیجاپور	..	۴۹۹
۵۶۳	علی (نام مجهول الذہبی کہ			
۳۸۵ - ۲۴۳		علی قلی	ازرا عادل شاہیہ بفرماندہائی			
۵۰		علی قلی خان خانزمان	بیجاپور برداشته بودند)			
۹۵۳ - ۹۲۵ - ۵۱۸ - ۵۱						

علي قلي خان شاملو حاکم	عماد الملک مير شهاب الدين
هرات ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵	مضطرب به امير الامرا
علي محمد خان روهله ۷۷۲ -	غازي الدين خان بهادر
.. .. ۷۷۳	فيروز جنگ پسر امير الامرا
علي مردان حيدر آبادي ۷۴۲	فيروز جنگ بن نواب [صف
علي مردان خان ۵۲۵ - ۵۷۱	جاء (غفر الله ذنوبهم)
علي مردان خان امير الامرا	۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴
.. .. ۱۷۰ - ۱۵۵	عمدة الملك .. ۹۰۲
علي مردان خان بهادر ۱۶۹	عمر بن عامي .. ۴۴۴
علي مردان خان زک حاکم	عمر بن عبد العزيز .. ۴۴۴
قندهار ۹۳ - ۴۹۳	عمر خان بنی عم دارد خان
علي دردي خان ۷۵۵ - ۷۵۴ ۸۴۱
علي يار سلطان حاکم فراه	عذابت الله پسر قاسم خان ۸۰
مضاف خراسان يکي از	عذابت الله پسر کلاه ميرزا
اجداد شجاع الدين محمد	عيسى تر خان ۴۸۷ - ۴۸۸
خان بهادر ميرزا دکني	عذابت الله خان ۶۰۹ - ۶۱۰ -
.. .. ۷۵۳	۶۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۶ - ۸۰۷
عماد الدوله قمر الدين خان	عذابت الله خان خسر مبارز
مرحوم .. ۸۸۷	خان عماد الملك ۷۳۷
عماد الملك مبارز خان ۶۷۷	عذابت الله خان کشه يوری

۷۳۸ .. بدخشي	۳۰ - صوبه دار کشمير
غالب خان پسر (ستم خان	۷۶۴ - ۷۶۱
۸۴۱ .. دکفي	۱۷۶ - ۱۷۵ عذابت خان
۶۲۱ غالب خان عادلشاهي	۱۷۸ عذابت خان رانخ
غزالي مشهدي (شاعر) ۲۹۴	۱۷۶ عذابت خان شهيد
۲۰۰ .. غضنفر	۸۴۰ .. عوض خان
۱۰۲ .. غضنفر خان	۷۸۵ - ۷۸۴ عوض خان بهادر
۱۹۹ .. غضنفر کوکه	۹۴ - ۹۳ عیدل زمیندار پندهار
۷۷۵ - ۷۷۴ .. غلام علي	۲۵۶ .. عین خان
غازیان (طائفه) ۷۰۳ - ۷۰۱	
۷۶۹ .. غني بيگ	
غیاثا خواهرزاده قطب الدين	غازي الدين خان بهادر فيروز
۶۸ .. خان	جنگ پسر کلان قايج خان
غیاث بيگ اعتماد الدوله ۹۳۳	۱۲۳ .. خواجه عابد
۶۳۱ غیثت خان بطشي	غازي الدين خان عماد الملک
غیثت خان (يا) عزت خان	۸۶۶ - ۸۶۵
برادرزاده عبد الله خان	۳۲۳ - ۱۸۸ غازي خان
۴۶۳ .. فيروز جنگ	۴۹ غازي خان حاکم راجوري
غیثت خان همشير زاده	۷۴۲ - ۴۰۵ غالب خان
حميد علي خان امير الامرا	غالب خان پسر امير ابو طالب

• حرف غين •

۱۰۷	خان خورشیدی	۷۶۶
	فتح الله پسر میرزا علی	۳۸۹ - ۳۸۵	غفور بیگ کابل	
۳۸۸ - ۳۷	ترخان ..	• حرف ق •		
۶۵۲	فتح جنگ ..			
۲۴	فتح جنگ خان ..		فاخر خان پسر باقر خان	
	فتح جنگ خان (رهیله) فوجدار	۲۶	لحم ثانی ..	
	خاندیس پسر زکریا خان	۲۱۶	فاضل خان ..	
	برادر عثمان خان (رهیله)		فاضل خان آقا افضل خطاب	
۵۴۱ - ۲۲		اعتماد خان (شف) اعتماد	
	فتح جنگ خان میانه حصان	۲۰۰ - ۱۹۰ - ۱۸	خان (
۲۰	خان ..	۳۹۲	فاضل خان دیوان دکن	
۰ - ۲۳ - ۶۰۵ - ۳	فتح خان		فاضل خان برهان الدین (شف)	
۰ - ۴۰۳ - ۴۰۲ - ۴۰۰ - ۶۰			برهان الدین (برادرزاده)	
۴۰۴		فاضل خان ملا علاء الملک	
	فتح خان بلخی (یا) بنی	۳۶ ۳۵ - ۳۴	تونی	
۲۷۸	۳۹۲	فاضل خان دیوان دکن	
	فتح خان درویش آبادی	۳۶	فاضل خان ملا الملک	
	فتح خان پسر ملک منیر حبشی		فاضل خان شیخ مخدوم صدر	
۹۶۰ - ۴۰۱ - ۴۰۰ - ۳		۳۳ - ۳۲	میر منشی	
	فتح الدین علی خان محمودی		فتح الدین پسر قطب الدین	

جانباز خان خطاب یافت	۵۰۷
۱۲ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۸	فخر الدین خان شهر متهور خان
فدائی خان میر ظریف ۱۰	بہادر خوشگمی رحمت خان
۸۹۹ .. فراسیس	۷۹۲
۵۹۴ .. فرجام خان	فخر الملک بصر یافت خان
فرحت خان مہتر سکائی ۱ -	ہبشی مشہور بہ خدارند
۳ - ۲	خان ۹۶۳
۲۱۶ .. فرخ خان	فخر النساء بیگم ۱۹۰
فرخ سیر پادشاہ ۳۸ - ۵۰۷ -	فخر جہان بیگم صبیحہ سلطان
۵۶۶ - ۶۰۸ - ۶۵۲ - ۷۲۰ -	ابو سعید ۲۳۴
۷۷۲ - ۷۸۱ - ۸۸۹ ..	فدائی خان ۷۹ - ۳۹۱
فردوس آرامگاہ - یعنی محمد	فدائی خان کوکہ معروف بہ
شاہ پادشاہ ۱۷۸ - ۶۴۵ -	اعظم خان کوکہ (شف -
۷۱۳ - ۷۱۵ - ۷۷۱ - ۷۴۸ -	اعظم خان کوکہ) ۳۳ -
۷۵۱ - ۷۵۳ - ۷۵۸ - ۷۶۶ -	۵۴۱ - ۵۴۲ - ۶۵۶ ..
۷۷۰ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶ -	فدائی خان محمد صالح پسر
۸۰۳ - ۸۰۷ - ۸۳۴ - ۸۶۴ -	اعظم خان کوکہ ۳۳ - ۳۴
۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۱ -	فدائی خان میر آتش ۵۸۰
۸۸۹	فدائی خان میرزا ہدایت اللہ
فردوس آشیانی (یعنی محمد	بعده جان نثار خان (یا)

۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۷۹ - ۵۸۱	شاه جهان پادشاه (مقابله)
۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۷ - ۵۹۲	صاحب قران ثانی و اعلی
۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱	حضرت - شف - اعلی
۶۰۴ - ۶۰۶ - ۶۱۴ - ۶۲۰	حضرت - یا شاه جهان
۶۲۵ - ۶۳۶ - ۶۳۹ - ۶۴۳	پادشاه (۸ - ۱۰ - ۱۶)
۶۴۴ - ۷۱۸ - ۸۱۸ - ۸۲۱	۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۶
۸۲۴ - ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۷	۸۵ - ۱۱۵ - ۱۲۱ - ۱۶۴
۸۷۵ - ۸۹۶ - ۹۳۳ - ۹۳۴	۱۶۸ - ۱۷۱ - ۲۹۶ - ۳۰۲
۹۴۱ - ۹۵۸ - ۹۶۰ - ۹۶۳	۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۶۲ - ۳۶۶
۹۶۳ - ۹۶۹	۳۶۸ - ۳۷۵ - ۳۷۸ - ۳۷۹
فردرس مکانی (لقب بابر پادشاه	۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶
شف بابر پادشاه (۶۱ -	۳۸۹ - ۳۹۹ - ۴۱۹ - ۴۲۹
۱۴۵ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۹۲	۴۳۳ - ۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵
۱۹۹ - ۲۰۲ - ۲۳۹ - ۲۵۲	۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲
۲۶۴ - ۳۰۶ - ۳۸۸ ..	۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۴ - ۳۸۵
۹۴۰ .. فردریک	۳۸۶ - ۳۹۰ - ۳۹۲ - ۳۹۴
فرزانه بیگم همشاه - را ممتاز	۳۹۷ - ۵۱۲ - ۵۱۵ - ۵۱۶
الزهانی و مادر نامدار خان	۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۳
۸۳۰ - ۸۳۲	۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۹
۷۹ - ۸۰ - ۸۱ - فرنگیان	۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۴۴ - ۵۵۵

۲۵۷ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵ -	فضل علي بيگ مخاطب
۹۰۰ - ۹۰۵ - ۹۰۷ ..	بفضل علي خان پسر
فونگیان انگریز (گورہ) ساکن	دومین مرشد قلی خان
۸۹۲ دیوانان پتن	۴۹۹ - ۴۹۸
فونگیان فراسیس (قوم) ساکن	۸۳۴ فضل علي خان ..
بذدر بهلچری ۸۵۴ - ۸۵۱	فطرت (آخا - ص) دیوزا معز
۴۷۴ فردغی کشمیری	۶۳۵ موسوی خان (
۱۶۵ - ۵ فرهاد خان .	۳۴۷ فغوری گیلانی ..
۳ فرهنگ خان ..	فقیر الله خان پسر زاده فتح الله
۲۰۷ فریدون خان برلاس	۴۳ خان ..
فصیح الدین خان پسر میر سید	فقیر محمد پسر منور خان
۶۰۹ محمد چشتی	۶۵۵ قطبی ..
فضائل خان میرهادی پسر	۲۱ فیروز خان خواجہ سرا
کلان دزیو خان میر حاجی	۲۸۳ فیروز شاہ ..
دیوان پادشاہزادہ محمد	۱۷۲ فیض الله خان ..
اعظم شاہ .. ۳۸	فیض الله خان پسر زاهد خان
۳۸ فضل الله خان بخشعی دکن	۲۸ کرکہ ..
۳۸	
۷۷۱ خان پادار ..	فضل الله خان پسر رحیم الله
	خان بزرگ یعنی چنگیز خان

• حرف قاف •

٥٦٩ - ٧٨	جويني	٩١
٣١٤	قاسم خان حاکم کشمير	قابل خان	مير منشي	برادر
قاسم خان	خطاب ثاني	محمد	ابو الفتح	قابل خان
٩٦	..	قاسم	..	الا شاهي
٢٥٨	قاسم خان	مرف کاسو	٢٥٨	..
قاسم خان	بکرماني	١٢٣ -	قادر آقا	..
٩٥٠ - ١٢٥ - ١٢٤	..	٩١	..	قادر خان
قاسم خان	محمد قاسم	معروف	١٤٠	قادر داد خان
بمير	آنش مخاطب	بمعتمد	٣٤٧	قاري (تخلص)
خان	نبید - را	قاسم خان	٨١	..
مير	بهر	معروف	٨١٥	..
٩٥	قاسم الراعي	(يا) الرشي بن
قاسم خان	محمد	نیشاپوري	حسن بن	الراهم طباطبائي
٥٠	٣٥٨	..
٧٠	قاسم خان	موزيان	کابل	..
٢٠٣	قاسم خان	موجي	٦٣ - ٦٤ - ٦٥	..
قاسم خان	مير	ابو القاسم	نمکين	٦٦ - ٧٩ - ٨٥ - ٩٧ - ٩٨
٧٣	١٢٣ - ١٢٥ - ٣٤٥ - ٣٦٥	..
قاسم خان	مير	بهر	روش	آشياني
مع -	ردي	به	مير	آبي
قاسم خان	جويني	بهر	مير	مراد

خواهرزاده درست میرزا	۹۵۷ - ۹۴۰ - ۹۵ - ۶۴
قاسم علي خان ..	۵۹
قاسم کوکھ ..	۲۴۰
قاضي اسلام ..	۵۱۸
قاضي خان سيفي حميني (يا)	۵۳۲
حسني ..	۱۱۰
قاضي سلطان موسوي تربتي	۱۱۰
قاضي شيخ الاسلام ..	۱۱۴
قاضي عبد الحفي قاضي اردو	۷۵
قاضي عبد الوهاب گجراتي	۵۹۴ ..
قاضي القضاة ..	۵۹۴
قاضي عاي ..	۳۱۵ - ۲۵۶
قائم خان پسر محمد خان	۳۱۶
بنگش ..	۷۷۳ - ۷۷۲
قباد	۲۹۶
قباد خان ..	۱۷۱ - ۱۰۱
قباد خان مير آخور (شف)	۸۱۵ -
نذر محمد خان والي بلخ	۸۱۶
	قاضي محمد اسلام (يا) قاضي
	اسلام (يا) قاضي محمد

عبد الرشید خان بن سلطان	۱۰۰ - ۹۹
ابوسعید خان ۶۱ -	قبچاق خان امان بیگ شقارل
۶۲	ریش سفید الوس ۸۲ -
قزاق خان باقی بیگ اوزبک	۸۵ - ۸۴
برادر خسرو دلی اوزبک	قبل خان ۲۵۹
فوجدار سیستان ۸۸	قتلق قدم خان قرارل ۵۲
قزلباش خان افشار مخاطب	قتلوی لومانی ۲۹۵ - ۵۶ -
باعتماد خان پور طهماسب	۹۳۱ - ۳۷۷
بیگ بن قادر اقا ۸۵ -	قدرت الله خان فوجدار تالکونه
۸۷ - ۸۶	۳۲
قزلباشیه (یا) قزلباش (قوم)	قدرة الواسطین - من زبدة العارفين
۸۵ - ۹۳ - ۹۴ - ۱۰۱ -	حضرت غوث النقلین (ح)
۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۲۳ - ۳۴۶ -	۶۹۹
۸۲۰ - ۶۰۰ - ۵۰۹ ..	قرا بهادر خان بحر مرزا محمود
۴۷۳	۴۹
قطب الدرله محمد انور خان	قرا بهادر خان عواد میرزا
بهادر ۱۴۲ - ۱۴۱	حیدر گورگان ۳۸
قطب الدین خان ۵۸ -	قرا بیگ ترکمان ۴۲۶
۵۹ - ۶۷ - ۶۸ - ۱۰۴ -	قرا بیگ کورجانی ۲۹۹
۱۰۶ - ۱۲۰ - ۱۲۸ - ۱۲۸ -	قریش سلطان کاشغری بن

۴۶	مروہ دار ہنگالہ	۱۹۹ - ۱۹۵ - ۱۲۹ ..
	قطب الدین محمد خان اتکہ	قطب الدین خان برادر خرد
۲۲۰ - ۲۱۷		خان کلان ۲۱۲
- ۱۳۶ - ۱۳۵	قطب الملک	قطب الدین - خان برادر
- ۱۴۰ - ۱۳۹ - ۱۳۸ - ۱۳۷		شمس الدین خان اتکہ
- ۵۳۱ - ۲۹۰ - ۱۵۴ - ۱۴۲		۵۶۰
- ۶۰۷ - ۵۳۳ - ۵۳۳ - ۵۲۲		قطب الدین خان - خطاب بازید
- ۷۷۱ - ۷۶۹ - ۷۶۷ - ۷۲۰		خان پسر قطب الدین خان
۷۸۲		خویشگی ° ۱۲۸ - ۱۲۹
قطب الملک برادر امیر الامرا		۱۳۰
۸۴۱		قطب الدین خان خویشگی پھر
قطب الملک دیوان خالصہ		دوم نظر بہادر ۱۰۲ -
۱۷۸		۸۲۰
قطب الملک سید عبداللہ خان		قطب الدین خان خویشگی
حسن علی نام وزیر اعظم		عرف بازید (یا) بازید
محمد - قرخ سیر پادشاہ		پھر سلطان احمد خلف
- ۱۳۶ - ۱۳۵ - ۱۳۱ - ۱۳۰		زنی (شف بازید خان)
۱۴۰ - ۱۳۷		۱۲۶ - ۱۰۷
۲۲۲	قطب خان	قطب الدین خان شیخ خورین
۴۸۲	قطب شاہ	دختر زادہ سلیم فزہ پوری

۶۹	قلیچ خان اندجانی	قطب شاه والی تلنگ (شف .
۹۲	قلیچ خان تورانی	ابوالحسن قطب شاه والی
۸۱۲	قلیچ خان حاکم کجرات	تلنگ (۶۲۸ - ۶۱۳
	قلیچ خان خواجه عابد پسر	قطب شاه والی حیدر آباد
	عالم شیخ بن الہداد بن	۴۸۲
	عبدالرحمن (یا) عبدالرحیم	قطب شاه والی گلکنڈہ ۲۶۳
	شیخ عزیزان ۱۲۰ - ۱۲۲	قطب شاہیہ (گڑہ) ۳۰ - ۹
۹۶۶	قلیچ خان ناظم قندھار	قطب عالم .. ۴۴۷
	قلیچ خان متخلص بہ الفتی	قلعہ دار خان میرزا عالی عرب
۷۲	خلف عرب خان ۱۱۵ .
۳۵۴	قلیچ محمد خان	۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۹ - ۱۲۰ .
	قلیچ محمد خان (یا) قلیچ	قاماق .. ۲۹۵
	محمد خان فیہ - از بیگ	قلندر خان قلعہ دار بیدر ۸۶۳
۷۸۰	قلیچ اکبری .. ۸۱۱
	قمرالدین خان بہادر مخاطب	قلیچ الیہ .. ۲۵۳
	بہ اعتماد الدولہ وزیر	قلیچ خان (یا) قلیچ خان
	فردوس آرامگاہ محمد شاہ	۷۰ . ۷۱ . ۷۳ . ۷۴ .
	بادشاہ (شف - اعتماد الدولہ	۹۳ . ۹۴ . ۱۰۰ - ۱۰۱ .
	قمرالدین خان (۷۴۹ -	۱۲۲ - ۲۲۰ - ۲۲۲ - ۲۴۲ .
۸۸۱ - ۸۳۴ - ۸۰۷	..	۸۱۲ - ۸۲۰ - ۸۲۴ - ۹۳۰ .

کا پندت دیوان مہاراج خان	قمر خان پسر میر عبد اللطیف
۳۰۶	قزويني .. ۵۳
کاگر خان عرف خان جهان کاگر	قندھاري محل .. ۳۰۱
۱۵۳ - ۱۵۲	قوام الدين خان ۱۱۴ - ۱۷۲
۱۴۸ کاگر علي خان	قوام الدين خان اصفهاني برادر
۷۰۲ .. کاگري	خليفه سلطان ۱۰۹ -
۱۲۶ .. کاله زياده ۴۷۸ - ۴۴۱
کام بخش بن خلد مکان برادر	قيا خان کندک (يا) کندک (يا)
خرد محمد اعظم شاه	کندک ۵۶ - ۵۵ - ۵۴
- ۴۸۶ - ۴۸۲ - ۴۷۰ - ۴۶۲	
۸۹۳ - ۷۸۱ - ۷۵۷ - ۶۸۷	
کام خان .. ۳۶۹	کابلي بيگم دختر ميرزا محمد
کامگار پسر هوشدار خان مير	حکيم .. ۳۳۳
۹۴۵ .. هوشدار	کاردی (فرقه) .. ۸۶۲
- ۱۲۴ - ۳۵ کامگار خان	کار طلب خان ۱۵۴ - ۱۵۳
۱۷۳ ۱۶۰ - ۱۵۹ ..	کار طلب خان (خطاب مؤتمن
کامگار خان پسر جمده الملکي	الملك جعفر خان محمد
۸۳۲ جعفر خان	هادي (.. ۷۵۱
۷۴۳ .. کانہو بهونسله	کاظم خان .. ۷۶۱
۳۴۵ . کاکتھه (قوم)	. کافري (قوم) ۷۸۰ - ۷۷۹

• حرف کاف •

کچھتی راجہ (یا) کسٹھتی ۲	کلاہا (کہتری لکھا کو فروش)
کچھتی خان داروغہ قیل خانہ	۹۷۳
۳۹۵ - ۳۹۳	کٹانی (قوم) ۵۵۱
کچک بیگم دختر علاء الملک	کلماتی (یا) کلماتی ۳۱۱
ترمذی .. ۲۲۴	کمال خان گھر ۱۴۴ -
کچک خواجہ ۱۷۹	۱۴۸ - ۱۴۷ - ۱۴۶ - ۱۴۵
کد بانو خانم حليلة لقیب	۲۱۱ ۱۸۸
خان میر غیاث الدین علی	کنتھا مرہدہ ۸۰۴ - ۷۹۷
۸۱۶	کنور پرتھی سنگھ پھر مہاراجہ
کرد (یا) گرد (یا) گرد ۹۷۳ -	جھونم سنگھ راتھ - ۷۳
۹۷۴	۹۰۳
کردی (یا) کزری ۹۷۲	کنور جگت سنگھ ۱۴۹
کرم اللہ (یا) کرم اللہ خان	کنور مانسنگھ ۲۷۶ - ۳۲۲ -
۵۱۶	۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ ..
کھن .. ۷۳ - ۴۲۲	کوچ (قوم) ۵۴۶
کھن سنگھ پور جھونم راتھور	کوکلتاش .. ۲۲۲
۸۱۸	کوکلتاش خان خانجہاں ۷۱۹
کھن سنگھ راتھور ۱۵۰ -	۷۲۰ - ۷۲۱
۱۵۱ - ۱۵۲ ..	کوکٹا زمیندار دیوگٹھ ۹۴۴
کھن سنگھ .. ۵۱۰	کوکٹا خان .. ۷۲۱

۵۸۸	کوکیا زمیندار دیوگده	۹۴۲ - ۱۵۳	بسر کوکیا
۵۸۹	کونداجی عم نیوجی بهونسله (یعنی محمد قلی نومسلم)	۳۲۵ - ۲۷۹	گچپتی (شف - راجه گچپتی)
۵۹۰	۷۰۱	گرچیہ (قوم)
۱۴۴	کھتر	۸۷۹	گردھر
۶۷۳	کھتری (قوم)	۵۲۱ - ۵۲۰	گردھر بہادر بسر دیا بہادر
۵۸۸	کھیلوجی (یا) کیلا - وجی	۷۰۲	ر برادر زادا چھبیلہ رام ناگر
۵۲۱ - ۵۲۰	بھونسلہ	۷۰۲	(شف - راجہ گردھر بہادر)
۵۲۱	کیخمر خان برادر زادا گوگین	۸۷۹ - ۷۴۸	گرگین خان والی گرجستان
۷۰۲	خان	۷۰۲ - ۷۰۱	گرد (مقتدای قوم سکھان)
۷۰۲	کیرت سنگھ	۱۲۸
۱۵۶	۱۴۳	گھران (قوم)
۱۵۸ - ۱۵۷	کیرت سنگھ بسر میرزا راجہ	۱۹۹ - ۱۹۵	گلرخ بیگم
۱۵۸ - ۱۵۷	جیستنگھ کچھواہہ	۱۹۹	گلرنگ بانو بیگم زرجہ
۵۷۷	۶۵۰	مرزا محسن
۵۷۷	کیرت سنگھ بسر کوکیا زمیندار	۶۵۰	گنج علی خان عبداللہ بیگ
۵۸۸	دیوگده		
۴۱۸	کیقباد		
	کیسر (یا) کیمری (یا) کیسل		
	سنگھ زمیندار دیوگده		

لاهور ۱۱۳ - ۱۵۹ - ۱۷۱	۱۵۵
۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ ..	گوبند داس بهائي (يا) بهائي
لطف علي خان (خطاب مرزا	۱۵۱
۷۵۴ (لطف الله)	گوبند داس ۱۵۱ ..
لطيف ميرڪ .. ۱۶۸	گوجر خان پسر دروم قطب الدين
لکديو راجه درنگل ۹۱۳	خان ۵۹ ..
لنگاهان (قوم) ۳۰۶	
لوهر چڪ (يا) گوهر چڪ	• حرف لام •
عمزاده يوسف خان کشميري	لشکر خان ۱۰۲ - ۱۴۷ -
۹۵۵	۱۶۱ - ۱۶۳ - ۱۶۵ - ۱۶۶ -
لهراسپ پسر دروم مهابت خان	۱۶۷ - ۱۷۰ - ۱۷۲ - ۲۲۸ -
خان دوران ۴۰۱ - ۴۰۹	۳۹۰ - ۳۹۱ - ۴۴۲ - ۵۸۷ -
	۵۹۷
• حرف ميم •	لشکر خان عرف جان نثار خان
مادنا برادر ايکنا وکيل السلطنة	۱۶۸
تلنگ ۶۲۸ - ۶۳۰ - ۶۳۲	لشکر خان ابوالحسن مشهدي
مادهوجي پسر (گهوجي بهوجي)	۱۶۳
۸۷۳	لطف الله بهائي خان ۳۴۷
مادهوزار پسر بالاجي (دار) ۸۷۱ -	لطف الله خان مارق ۱۷۷
۸۷۲ ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ -	لطف الله خان نائب صوبه دار

(فهرست جلد سوم) (۱۰۰) (مائثرالامرا)

ماہم انگہ	۹۲۳
مبارز الملک سر بلند خان	۵۰۹	..	مادھو سنگھ
بہادر دلدار جنگ میر محمد			مادھو سنگھ کچھواہہ پھر راجہ
رفیع صوبہ دار گجرات پسر	۳۲۱		بھگوانداس
میرزا افضل مخاطب			مادھو سنگھ ہادا پسر دوم
بہ مقتدوی خان ۷۶۷ -		۴۵۳ -	راو رتن ہادا
۷۶۸ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۴ -		۴۵۴ - ۴۵۵	..
۸۷۹ - ۸۰۵	۲۳۵		مالدیو رائہور
مبارز خان ۱۷۶ - ۱۴۱ -	۹۳۷		مالوجی دکنی
۴۴۳ - ۴۴۴ - ۵۰۸ - ۵۹۶ -			مالوجی (یا) مانوجی برادر
۷۸۵ - ۷۹۵ - ۷۹۶ -			کیلوجی (یا) کیلوجی
مبارز خان ررہلہ ۴۴۲		۵۲۰ - ۵۲۱ -	بھونسلہ
مبارز خان عدلی ۱۴۶		۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴	..
مبارز خان عماد الملک خواجه			سان سنگھ کچھواہہ (شف -
محمد امانی خان شہامی			راجہ مانہ سنگھ کچھواہہ
جنگ ۷۲۹ - ۷۳۰ -		۱۴۹ - ۱۵۰ - ۲۹۵ -	۵۵
۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۶ - ۷۳۸ -		۳۲۵ - ۳۷۶	..
۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۴ -			ملہ بانو (جد ا مادر می محمد
۸۰۶ - ۸۰۶ -	۶۸۲		مراد خان)
مبارز خان میر کل ۵۹۵	۱۹۰		جہا جوجک بیگم

مبارز خان ناظم حیدر آباد	مجد الدولہ بہادر عبد الاحد
۴۰ - ۶۵۲ - ۶۵۳ ..	خان پسر عبد المجید خان
مبارز خان خامہ بخیل سلطان	۸۰۸ - ۸۰۷ ..
محمود .. ۲۴۲	مجد الدولہ نایب وزارت ۸۶۷
مبارز خان نیازی پسر زادہ	مجلس رای ۷۶۳ - ۷۶۲
محمد خان نیازی ۵۱۱	مجنون خان قاتل ۲۰۷ -
متہور خان .. ۸۴۱	۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۰ ..
متہور خان بہادر خوشگي -	محمد خان پسر قلیچ خان
رحمت خان نام پسر آلہ	خواجہ عابد .. ۱۲۳
دان خان ۱۰۸ - ۷۷۶ -	محمد خان (خطاب میر احمد
۷۸۱	خان ثانی) ۷۶۰
متہور خان .. ۷۲۷	محب علی خان رہتاسی -
محمد خان ۲۴۱ - ۲۴۳ -	معروف بہ میسر خلیفہ
۲۴۴	۲۳۸ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ -
محمد خان پسر نصیر الدولہ	۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۹ - ۲۵۰ -
ملایک جنگ عبد الرحیم	۲۷۷ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۹۳۱
خان .. ۸۳۷	محترم خانم دختر شاہ محمد
محمد خان خواجہ محمد	کاشغری ۲۷۲ - ۳۲۹
عارف پسر قلیچ خان	محشم خان ۹۴۸ - ۹۴۹
خواجہ عابد ۱۲۳ - ۵۹۸	محشم خان بہادر میر محمد

ممصام الدولہ شاہ نواز خان	جان (یا) میر محمد خان
۸۸۵	پسر محترم خان شیخ میر
محمد ابراہیم سر لشکر	۷۹۳
خلیل اللہ خان ۶۳۰	محترم خان شیخ قاسم فتحپوری
محمد اسد مخاطب بہ اکرام	برادر اسلام خان ۳۵۵-
خان پسر ملا احمد نایتہ	۳۶۵
۵۶۴	محترم خان شیخ میر ۷۹۳
محمد اسلم خان پسر میر	محترم خان میر ابراہیم
زاہد ہروی ۹۲ - ۶۶۶	۶۴۶ - ۶۴۷ ..
محمد اشرف برادر معتمد خان	مکتوی خان ملا عبد النبی
۴۳۴	مخاطب بہ دیندار خان
محمد امیر اسم محمد اعظم	۷۲۱ - ۷۶۱ - ۷۶۳ - ۷۶۴ -
پسر محمد اسلم خان	محراب خان .. ۹۳
۶۶۷	معلدار خان پسر معلدار خان
محمد اعظم پسر محمد اسلم	چرگس .. ۴۱۹
خان .. ۶۶۶	معلدار خان چرگس ۴۱۹
محمد اعظم شاہ ملقب بہ	محمد مصطفی خاتم انبیا
عالی جاہ (عاف) شاہزادہ	مالی اللہ علیہ و سلم ۷۳-
محمد اعظم شاہ (۳۱ -	۳۹۰
۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ - ۱۱۷ -	محمد ابراہیم خان عم نواب

محمد امين خان پسر خواجه	۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ - ۱۷۲
بهاء الدين برادر نواب عابد	۱۷۵ - ۱۷۶ - ۳۶۳ - ۶۲۸
خان قاضي بلدا سمرقند	۶۳۳ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹
۸۴۲	۹۵۱ - ۹۵۳ - ۹۵۶ - ۹۵۷
محمد امين خان چين بهادر	۹۵۸ - ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۹
۱۲۸	۹۷۱ - ۹۹۳ - ۷۰۷ - ۷۱۸
محمد امين خان موبه دار	۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ - ۷۸۰
گجرات ۹۷۸ - ۹۲۳	۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۲۲ - ۹۳۹
محمد امين خان مير بخشي	۹۴۵
۱۰۵ - ۱۰۲	محمد اكبر پسر محمد اسلم
محمد امين خان مير محمد	خان ۹۰۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷
امين ۹۱۴ - ۹۱۳	محمد امين خان ۹۱۵ -
محمد امين خان ناظم كابل	۹۱۶ - ۹۱۸
۵۹۳	محمد امين خان بهادر ۱۱۸ -
محمد امين خان وزير الملك	۷۱۳ - ۹۶۸
۱۷۶	محمد امين خان بهادر
محمد انوار الله خان ۱۴۲ -	اعتماد الدوله وزير فردوس
۱۴۳	[رامگاه (شف اعتماد الدوله
۸۰۶ محمد انور خان	محمد امين خان بهادر (
محمد انور خان بهادر	۷۳۹ - ۷۶۷ - ۸۴۱ - ۸۷۷

- ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳ - ۶۱۰
 - ۶۲۶ - ۶۲۴ - ۶۲۳ - ۶۲۱
 - ۶۴۲ - ۶۳۹ - ۶۳۷ - ۶۳۶
 - ۶۵۲ - ۶۵۱ - ۶۵۰ - ۶۴۵
 - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۵۴
 - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۶۶
 - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸ - ۶۷۴
 - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶
 - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳ - ۶۹۲
 - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹ - ۷۰۲
 - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸ - ۷۱۵
 - ۷۶۶ - ۷۶۵ - ۷۵۹ - ۷۵۶
 - ۷۹۴ - ۷۸۰ - ۷۷۹ - ۷۷۷
 - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶ - ۸۰۱
 - ۸۳۵ - ۸۳۱ - ۸۳۰ - ۸۲۷
 - ۸۷۵ - ۸۴۲ - ۸۳۹ - ۸۳۸
 - ۹۱۶ - ۸۹۳ - ۸۸۱ - ۸۷۶
 - ۹۴۵ - ۹۴۲ - ۹۴۱ - ۹۳۷
 - ۹۴۹ - ۹۴۸ - ۹۴۷ - ۹۴۶
 ۹۷۱ - ۹۶۷ - ۹۵۱ ..

۹۰۵ - ۸۴۰ ..
 محمد اوزنگ زیب عالمگیر
 بادشاه (شف - سلطان
 اوزنگ زیب بهادر) ۲۳ :
 - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳
 - ۳۴ - ۳۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۴
 - ۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱
 - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۴۰
 - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲
 - ۴۵۳ - ۴۵۵ - ۴۹۳ - ۴۹۴
 - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۱ - ۵۰۲
 - ۵۰۴ - ۵۰۶ - ۵۰۹ - ۵۱۰
 - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷ - ۵۱۹
 - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۶
 - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۱ - ۵۳۲
 - ۵۴۶ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۴۶
 - ۵۴۷ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴
 - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۳ - ۵۸۵
 - ۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۴ - ۵۹۷
 - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۵ - ۶۰۶

محمد باقی .. ۳۰۸۰۰ ۲۴۰	محمد خان انور (یا) محمد
محمد بدیع سلطان پور	خان الور سورہ دار برهانپور
خسرو بن نذر محمد خان	۸۷۷
.. .. ۶۳۶	محمد خان بنگش جماعتدار
محمد بیدار بخت ۶۶۲	مخاطب بقایم جنگ ۷۷۱
محمد بیگ .. ۲۹۸	محمد خان پسر کلان قطب الدین
محمد پرست خان پسر	خان خوشگئی ۱۰۶
عبد المجید خان	محمد خان نیازی ۳۷۲ -
محمد الدولہ بہادر ۸۰۸	.. ۳۷۳ - ۳۷۵ - ۵۱۱
محمد تقی خان پسر وزیر خان	محمد خلیل عذایت خان ۱۷۵
محمد طاہر خراسانی ۹۳۹	محمد دارا شکوہ (شف شاہزادہ
محمد تقی سیم باز (یا) سیم	دارا شکوہ) ۱۷ - ۲۷ -
ساز مخاطب بشاہ قای خان	۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ - ۱۰۳ -
.. .. ۳۶۷ - ۳۶۶	۱۰۴ - ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۵۵ -
محمد حسن .. ۶۴۳	۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ - ۴۸۸ -
محمد حسین ۱۶۱ - ۴۸	۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ - ۵۰۳ -
محمد حسین میرزا ۲ -	۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ -
۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ -	۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ - ۵۴۶ -
۱۹۷ - ۲۱۷ - ۲۲۷ - ۹۹۶	۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ - ۵۶۱ -
محمد خان ۲۷۴ - ۶۲	۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ - ۵۷۴ -

شاه عالم بادشاه (شف -	۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ - ۵۸۵ -
(رشن اختر) ۱۲۷	۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ -
محمد شجاع ۱۱۴ - ۱۵۵	۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۶ - ۸۲۷ -
محمد شجاع - معاطب به	۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ - ۹۴۹ -
شجاع خان پسر دروین	محمد رضا پسر قزلباش خان
میر قوام الدین خان	۸۷
امفہانی ۱۱۴ - ۱۱۵	محمد زمان .. ۳۲۴
محمد شریف مڈشی داروغہ	محمد زمان خان شاملو
ڈاک و دارالانشا برادر	قورچی باشی ۷۰۲
ابو الفتح قابل خان ۳۵	محمد زمان طهرانی فوجدار
محمد صادق ۲۹۲	و دیوادر سہت ۴۵۲
محمد صادق فتح اللہ خان	محمد سعید پسر میرم قلیج
بہادر عالمگیر شاہی ۴۰ -	برادر زادہ قلیج خان ۷۲
۴۱	محمد سعید خان ۱۷۶ -
محمد صالح ترخان دروین	۱۷۷
پسر میرزا عیسیٰ ترخان	محمد سلطان میرزا پسر ریس
۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۱ ..	میرزا بن بایقر بن منصور
محمد صالح خوافی معتمد	بن بایقرا ۱۹۲ - ۱۹۳
خان ۵۱۰ - ۵۱۱	محمد شاه بادشاه - لقب (رشن
محمد طاہر وزیر خان ۵۲۲ -	اختر بن جہان شاہ بن

نظام الملک آصف چاه پسر	٦٢١
غذی بیگ ٧٦٩ - ٠	محمد عظیم الشان شاه درمیدن
٨٠٩ - ٧٧٠	خلف خلد منزل بهادر
محمد فائق خان کشمیری	٨٠٥ - ٦٧٨ - ٦٧١ ..
٧٤٢	محمد عظیم پسر شاه عالم
محمد فرخ میر پسر عظیم الشان	٦٥٧ - ٦٥٩
٣٧ - ١٣٠ - ١٣٢ - ١٣٣ -	محمد علی خان ١٥٩
١٣٤ - ١٣٦ - ١٣٧ - ١٤١ -	محمد علی خان پسر انور الدین
١٤٢ - ١٧٧ - ٩٠٧ - ٩٧٧ -	خان کوبا مؤنی ٨٦١
٧١٢ - ٧١١ - ٧١٠ - ٩٩٨ -	محمد علی خان خانصاامن
٧١٣ - ٧٣٣ - ٧٤٦ - ٧٥٢ -	٦٢٥
٧٥٧ - ٨٠٢ - ٨٣٤ - ٨٣٩ -	محمد عای خان محمد علی
٨٤٠ - ٨٤٢ - ٨٦١ - ٨٧٦ -	بیگ خوش فلیج خان
محمد قاسم خان دغشی	٤٨٨
موجی تخلص ٢٠٢	محمد عنایت خان بهادر (یا)
محمد قاسم خان میر آتش	محمد عنایت الله خان
شاهجهانی پسر هاشم خان	٧٣٩ - ٧٣٨
٩٤١	محمد غیاث خان ٨٤٠
٣٤٢ محمد قلی ترکمان	محمد غیاث خان بهادر غیاث
٢٠٦ محمد قلی خان	بیگ داروغه توبهخانه

محمد قلی خان برلاس از	محمد محسن پسر کلان منصور
نژاد برنطق ۵۳ - ۱۹۳ -	حامی بلاخی ۹۶۹
.. ۲۰۷ - ۲۰۶ - ۲۰۴	محمد محسن مخاطب به
محمد قای خان بهونسله	سپه‌دار خان زظم آله آباد
نومسام (که نام اصلی او	(که ادل نصیری خان
نیتوجی بهونسله بود)	خطاب یافته بود) پسر
.. ۵۸۰ - ۵۷۷	خانجهان بهادر کولکلتاش
محمد قلی خان توقبائی	.. ۹۵۱ - ۹۴۹
.. ۲۰۴	محمد مراد خان ۲۱۹ -
محمد قای خان شغالی ۲۶۹	۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ -
محمد قای قطب شاه رالی	.. ۶۹۱
تالنگ .. ۴۱۴	محمد مراد خان بهادر
محمد کاظم خان جد امجد	اوزنگ آبادی ۹۲۳ -
بلا واسطه مصنف ۷۱۵	.. ۹۲۴ - ۹۲۵
محمد کاظم جماعه‌دار (که سابق	محمد مراد خان پسر مرشد
نوکر شجاعت خان محمد	قای خان محمد حسین
.. ۷۶۷	.. ۶۸۲
بیگ بود)	محمد مهیم مرید خان (یا)
محمد کام بخش شاهزاده ۷۳۰	میر خان خلف همک خان
محمد لطیف پسر مکرمت	میر عیسی متخلص
خان .. ۴۶۹	

۹۹۸	به ميرن	۹۴۸
۸۵۳	محمديان (گروه)	..	محمد معزالدين بادشاه	۸۳۹ - ۱۲۴ - ۱۳۲
۹۰۴	محمدي (اج پسر مهراجه	..	محمد معصوم خورش	۵۶۱
۲۳۸	جمونيت سنگهه	..	مف شکن خان	۱۵۹
۲۳۸	محمود پسر	..	محمد معظم	۲۳۹
۲۸۶ -	محمود بساخواني	..	محمد مقيم هرري پدر خواجه	۶۳۲
۲۹۰	نظام الدين بخشي	۹۴۸
۷۷۳	محمود خان پسر احمد خان	...	محمد منصور	۹۴۸
۷۷۳	محمد منصور پسر منصور	۹۴۸
۷۰۳	محمود پسر مير ريس غلزي	...	محمد منعم اسم منعم خان	۹۴۸
۷۰۳	خانخانان	۹۴۸
۷۰۳	محمود خواجه مخاطب به مبارز	...	محمد منعم پسر ميرزا خان	۹۴۸
۷۰۳	خان غلب ارشد مبارز خان	...	منوچهر	۹۴۸
۷۰۳	عمادالملك خواجه محمد	...	محمد يار	۹۴۸
۷۴۵	محمد يار خان پسر ميرزا	۹۴۸
۱۹۲	محمود سلطان	...	پيرمن يار اعتماد خان	۹۴۸
۷۰۳	محمود غلزي	۹۴۸
۱۷۷	محي الدين قلي خان	...	محمد يار خان ناظم دهلي	۹۴۸
۷۰۳	محي الدين قلي خان وزير	۹۴۸
۸۷۹	نواب. امف جاه	۹۴۸

۴۲۹ - ۴۲۸	خان	محمدي السند بن کام بخش	
مخلص خان پسر صف شکن		بن خلد مکان	۸۹۳
۴۴۱	خان ..	مختار خان	۹۲ - ۹۴۰ -
مخلص خان عبدالله بیگ پسر		..	۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰
منصور حاجی بلخی		مختار خان سید محمد	
۹۷۰ - ۹۶۹	..	سبزواری	۴۰۹ - ۴۱۱ -
مخلص خان فواجدار اکبر نگر		..	۴۱۲ - ۴۲۰ - ۴۵۰
۲۵	مختار خان قمر الدین	۴۵۵
مخلص خان قاضي نظاما		مختار خان میر شمس الدین	
کرهردی بخش بلخ		..	۴۲۰ - ۴۲۲ - ۴۲۳
۵۶۶	مختار خان ناظم اکبر آباد	
مخلص خان مثل بیگ	۴۷۶	۴۵۸
محمدرضا تخلص مرشد قاي خان		مخدوم الملك ملا عبدالله	
بهادر رستم جنگ موسوم		انصاری ولد شیخ شمس الدین	
به مرزا لطف الله (۷۵۵		سلطانپوری	۲۵۶ - ۲۵۷
مدار المہامی سعد الله خان		مخدوم شیخ احمد کہتو	۲۸۱
۸۲۰	مختصر خان	۳۲۴
مدیکر بذیلہ	۶۰ ..	مخلص خان	۱۵ - ۴۲۰ -
مراد بخش	۹۷ - ۵۲۲ -	۴۴۳ - ۴۴۴
۶۰۰ - ۵۲۳	مخلص خان برادر کلان آلهردی	

مراد پسر (ستم میوزا	۴۳۶	حاکم مشهد مقدس ۴۲۳ -
.. ..	۴۳۷ ۴۲۴
مراد کام	۵۸۳	مرتضی ممالک میر مؤمن
مراد کام صفوی	۴۸۵	. استرآبادی خواهرزاده میر
مرادی پنذت	۴۰۲	فخرالدین سماکی ۴۱۴
مرادی دت	۹۶۲ - ۹۶۱	مرتضی نظام شاه ۸ -
مرتضی خان	۴۷۹ - ۴۸۰ ۲۹۱ - ۳۳۹
.. ..	۴۵۱	مرتضی نظام شاه ثانی ولد
مرتضی خان سید شاه محمد		شاه علی .. ۳ - ۷
.. ..	۵۹۷	مرحمت خان ۸۳۵
مرتضی خان سید بزرگ خان		مرحمت خان بهادر غضنفر
.. ..	۴۴۵ - ۴۴۴	جنگ میر ابراهیم پسر امیر .
مرتضی خان سید نظام پسر		خان کابلی ۷۱۳ . ۷۱۵
دوم می-ران مدر جهان		مرحمت خان پسر معزالدوله
بهانی ..	۴۰۳	حامد خان بهادر ملائی
مرتضی خان شایخ فرید	۷۱	جنگ ۷۶۸ - ۷۶۹
مرتضی خان میر حسام الدین		مرحمت خان دیندار پسر نامدار
انجو پسر میر جمال الدین		خان .. ۸۲۳
عضدالدوله	۳۸۲	مردم سود و چاریجه (یا) چار
مرتضی قلی خان درناک		بچه .. ۳۱۲

۸۷	قزلباش خان	۳۳۰ - ۲۷۰	مرزا ابراهیم
۱۸ - ۱۷	مرشد قلی	۳۲۱ ..	مرزا افلاطون
۶۸۳	مرشد قلی خان	۴۹ ...	مرزا حیدر
	مرشد قلی خان بهادر	۱۰۲	مرزا راجه جیسنکھه
	رستم جنگ موسوم به مرزا	۲۶۸ °	مرزا سلیمان
	لطف الله یزائے علاء الدوله	۲۷۳ ...	مرزا شاهرخ
	سرفراز خان بهادر حیدر		مرزا صف شپن خان لشکری
	جنگ ر پسر حاجی	۳۲۱
۷۵۴	شکر الله تبریزی	۲۶۷ ...	مرزا عسکری
	مرشد قلی خان ترکمان معروف	۱۷۹	مرزا عمر شیخ
۴۲۱.	به مروت خان	۴۸ - ۵۲ - ۶۲	مرزا کامران
	مرشد قلی خان خراسانی	۲۷۲ - ۲۶۸ - ۲۶۷	...
۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۷		۲۷۳ -	مرزا محمد حکیم
۵۰۲ - ۴۹۹ - ۴۹۸	...	۴۵۸ - ۳۲۵ - ۲۷۶	...
	مرشد قلی خان خطاب مؤتمن		مرزا محمد علی خان سالار جنگ
	الملك صوبه دار بنگاله		سیوہین پسر مؤتمن الدوله
۷۵۲	...	۷۷۶ - ۷۷۵	...
	مرشد قلی خان شاملو لله	۳۴۲	مرزا مراد کام صفوی
	استاجار (یا) مرشد قلی	۳۳۵ ...	مرزا مغل
	خان لله استاجار حاکم		مرزا دیس بیگ خورشید

محمود خان پسر مبارز خان	۴۲۴ -	خواف د باغرز
امدادالملک خواجه محمد	۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸	
۷۴۴ ...		مرشد قلی خان عم مرت خان
میهنهای کبرانوی معدالله	۴۲۱ ...	
نام پسر خوانده مقرب		مرشد قای خان محمد حسین
خان ... ۳۸۲		۶۸۲ ...
مصاحب بیگ ولد خواجه	۱۵۳ - ۴۶ -	مرشد (قوم)
کلان بیگ پسر مولانا	۵۵۹ - ۵۶۵ - ۵۹۳ - ۴۵۱ -	
محمد مدر ۱۷۹ -	۷۳۴ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ -	
۱۸۱ ...	۷۴۳ - ۷۴۴ - ۷۵۹ - ۷۶۰ -	
مصطفی بیگ ترکمان خان	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۷۲ - ۷۷۳ -	
۳۸۴ ...	۸۰۴ - ۸۰۷ - ۸۴۰ - ۸۴۱ -	
مصطفی خان پسر قطب الدین	۸۴۴ - ۸۴۶ - ۸۴۹ - ۸۶۹ -	
خان خورشیدی ۱۰۷	۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۹۵۰ -	
مصطفی خان خوانی میر احمد		مریم گانی (مادر عرش آشیانی
پسر میرزا عرب (یا) میرزا		محمد اکبر شاه پادشاه)
عزت ۵۱۷ - ۵۱۶	۸۱۱ - ۲۴۸ ...	
مصطفی خان کاشی ۶۳۷ -	۲۵۷	مریم ر عیسی
۶۳۸ ...	۱۹۲ -	محمود حسین میرزا
مطلب خان بن مطلب خان	۱۹۵ ...	

مظفر خان میر عبد الرزاق	۷۴۴	بني مختار
معموري ۳۷۸ - ۳۷۶	۷۴۴	مطلب خان بني مختار
۳۷۹		مطلب خان ميرزا مطلب
۳۰۵ .. مظفر ميرزا	۴۵۳ - ۴۵۲ - ۴۵۱ - ۴۵۰	
۴۹۲ .. معتقد خان	۱۹۷۰ - ۱۹۵	مظفر حسين
معتقد خان ميرزا مكي (يا)	۱۹۸	
بيگي پسر افشار خان	۲۷۵ -	مظفر حسين ميرزا
۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵	۲۹۹ - ۲۹۸ - ۲۹۷	..
معتقد خان ۵۸۴ - ۶۱۲ -		مظفر حسين ميرزا پسر خردسال
۶۳۴	۹۳۰	ابراهيم حسين باغي
معتقد خان - خطاب اول محمد	۲۱۸ - ۲	مظفر خان
قاسم .. ۹۷	۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۴ - ۲۲۵	
معتقد خان محمد شريف	۲۷۸ - ۲۵۸ - ۲۲۷ - ۲۲۶	
۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴	۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۳۴۲	
معزالدوله حامد خان بهادر	۵۱۱	
ملابك جنگ موبه دار	۱۶۱ -	مظفر خان تربتي
ناندير عم نواب نظام الملک	۲۲۱ - ۲۱۰	
آصف جاہ ۷۷۷ - ۷۶۵	۹۲۹	مظفر خان ديوان اعلى
۷۶۸		مظفر خان موبه دار بنگالہ
معزالدوله محمد خان بهادر	۹۲۸ - ۲۳۷

۲۹۲	تربت خراسان	۱۲۳
معصوم خان کابلي تيولدار پټنه		معزالدوله حیدر قلي خان	
۲۳۰	۸۴۳ - ۷۶۷
معصوم خان کابلي اقطاع دار		معزالدوله حیدر قلي خان	
بهار ۲۲۶ - ۲۳۷		محمد رضا مخاطب به	
۲۴۶	حیدر قلي خان بهادر نامر	
معصوم کوکه میرزا محمد حکیم		جنگ ناظم کجرات ۷۳۶ -	
۲۷۱ - ۳۵۸	۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱	
معظم خان خانخازان (یا)		۸۷۷ - ۸۷۸
معظم خان میر جمله - میر		معزالدين کيقباد ۴۷۴	
محمد سعيد اردستاني		معزالملك مشهدي ۲۳۱	
سپه سالار ۲۴ - ۲۵		معصوم خان ۲۳۸ - ۲۴۷	
۵۱۷ - ۵۸۱ - ۶۱۳ - ۶۱۴		۲۴۸ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵	
۶۵۳ - ۹۳۸ - ۹۷۰ - ۹۷۱		معصوم خان عامي ۲۹۳ -	
معظم خان شيخ بايزيد ۳۶۵		۹۳۱
معظم خان فتحپوري ۳۸۶		معصوم خان فرنخودي ۲۴۶ -	
معصوم خان مير ابو الفضل		۸۱۱ - ۸۱۰
معصومي ۵۰۳ - ۵۰۴		معصوم خان کابلي ۲۱۰ -	
۵۰۵ - ۵۰۶ - ۸۲۶	۹۲۸
معين الدين احمد خان		معصوم خان کابلي از سادات	

فرنخودی .. ۲۱۶	مقرب خان شیخ حسن معرفت
معین الدین خان اکبری ۲۴۶	به حسو پسر شیخ بهنیا (یا)
معین الدین قلی خان ۱۷۷	بهنیا ولد شیخ حسن
معین الملک صوبه دار لاهور	پانی پتی ۳۷۹ - ۳۸۰
.. .. ۸۲۴ - ۸۹۰	مقرب خان غلام ترک میر شمشیر
مغل خان .. ۱۵۹ ۴
مغل خان پسر زین خان کوکه	مقصود ۲۴۸ - ۳۲۵
قلعه دار کابل ۴۹۰ -	مقصود - رود بیگ مخاطب به
.. .. ۴۹۱	قدرا نداز خان ۹۷۱
مغل خان عرب شیخ ۴۲۳	مکرمات خان .. ۶۳۲
مغایه (یا) مغایه (یا) مغل	مکرمات خان ملا مرشد شیرازی
(قوم) ۲۰۰ - ۳۹۳ -	۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۳ - ۴۶۹ -
۴۰۶ - ۴۳۱ - ۴۹۷ - ۵۰۱ - ۴۷۲
۷۶۵ - ۷۹۲ - ۸۳۷ - ۹۶۶	مکرم خان ۳۶۶ - ۵۸۴ -
مفتخر خان خانزمان عم هوشدار	۵۸۵ - ۵۸۶ - ۶۹۶ - ۶۹۸ -
خان میر هوشدار ۹۴۳ ۷۰۰ - ۹۵۱
مقرب خان ۳۸۰ - ۳۹۴	مکرم خان حاکم بنگاله ۱۶
مقرب خان پسر امین خان	مکرم خان خانزمان بهادر
بهادر .. ۷۹۶	(خطاب فعیم خان پسر
مقرب خان دکنی ۸۸۰	منعم خان خانک - انان)

۷۴۲ - ۶۷۷	ملا عبد الصمد نواسیہ شیخ چاند
۶۹۵	مذبحم .. ۳۷۱
مکرم خان میر اسحق	ملا عبد اللہ .. ۲۵۴
مکند سنگھ دادا پسر مادھو	ملا فاروقی .. ۲۶۲
سنگھ دادا	ملا کمال الدین حسین طبیب
۴۵۶ -	۲۶۲
۵۱۰ - ۵۰۹ - ۴۹۵ ..	ملا محمد ۱۶۵ - ۳۲۶ - ۳۷۱
ملا احمد	ملا محمد تہتہ ۳۵۲ - ۳۹۹
۲۶۳ - ۲۶۰	ملا محمد صرفی مازندرانی
۲۶۰	۴۵۰
ملا احمد آقوی	ملا محمد لاری رکیل السلطنت
ملا احمد نایتہ	۳۹۰ - ۳۸۹ - ۱۶۳ ..
۵۶۲ -	ملا محمد یوسف ۳۶۹
۵۶۵ - ۵۶۳	ملا مخدوم الملک ۲۵۵
۳۴۸ - ۳۴۷	ملا مرشد .. ۳۴۸ - ۳۴۷
ملا پیر محمد خان شردانی	ملا مصطفیٰ جونپوری ۳۵۱ -
۱۸۲	۳۵۲
ملا جیون اہیتی وال	ملا معین مشہور بہ واعظ کاشفی
۷۹۴	صاحب معارج النبوة ۱۱۷
ملا شیخ الاسلامی	ملا میروزا جان .. ۲۶۲
۲۵۵	
ملا علاء الملک تونی (یا) ملا	
علاء الدین علاء الملک تونی	
مخطبہ بفضل خان	
۵۲۴	
۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹	
۵۳۰	
ملا عبد السلام	
۵۱۸	

۱۴۴ .. ملک کلان	۵۰ یحییٰ مخاطب به مخلص
۴۳۳ - ۲۹۸ .. ملک محمود	خان برادر خرد ۵۰ احمد
۴۲۵	نایب ۵۹۶ . ۵۹۵
۹۱۲ .. ملک نائب کافور	ملکت خان ۴۹۴ - ۴۲۳
۹۱۵ - ۹۱۳ ..	۶۴۳
۷ .. ملکه چاند سلطان	ملکت خان مخاطب به اعظم
۸۶۶ . ۷۷۳ مله راز هولکر	خان عالمگیری ۹۴۳ ..
۸۳۰ .. ممتاز الزمانی	ملکت خان مهین خلف ارشد
۹۶۸ منصور حاجی یاجی	اعظم خان جهانگیر شاهی
۵۲ - منعم بیگ خان خانان	۵۰۱ - ۵۰۰ ..
۱۴۹	ملکت خان میر ابراهیم حسین
منعم خان خانخاناں بهادر	۶۱۱
۶۰ - ۲۲۰ شاهی	ملکت خان میرزا محمد علی
۷۵۷ - ۷۵۶ . ۶۶۷ - ۲۷۴	۶۴۳
۱۸۸ - ۴۵ . ۴۳ منعم خان	ملک حمزه حاکم سیستان ۹۳
۶۶۹ . ۲۶۹ . ۲۱۷ ..	ملک عنبر حبشی ۷ - ۶
۷۰۹ منعم خان خان زمان	۳۶۷ - ۱۶۵ . ۱۶۴ - ۱۰ - ۸
۶۵۴ منور خان شیخ میران	۳۹۱ - ۳۹۰ . ۳۸۹ - ۲۷۴
منور خان قطبی پسر منور خان	۹۶۰ - ۹۵۹ . ۵۸۷ . ۳۹۸
۶۵۵ .. شیخ میران	۱۴۴ .. ملک کد

۹۲۵	منہاج الدین .. ۲۵۲
امام موسیٰ رضا علیہ التحیة	منیجہ (یا) منیجہ بیگم ہمشیرہ
۳۸۶	نور جہان بیگم ۷۸
موسوی خان صدر - ۴۴۱	مؤتمن الدولہ اسحاق خان
۴۴۹	خانسامان فردوس آرامگاہ
موسوی خان میرزا معز دیوان	پسر غلام علی - ۷۷۴
دکن ۱۱۸ - ۶۳۳ -	۷۷۴ - ۷۷۵
۴۳۵ - ۴۳۴	مؤتمن الملک جعفر خان مہدی
موسوی خان میر ہاشم قلعہ دار	بہ محمد ہادی موبہ دار
خان - ج - رأت تخلص	بنگالہ .. ۷۵۱
۱۱۹	مؤتمن الملک شجاع الدولہ
موسوی بہرہی سرگردہ نصاری	بہادر اسد خان (خطاب
فراہیس مخاطب بہ	شجاع الدین محمد خان
۸۶۸ - ۸۶۸	بہادر موبہ دار بنگالہ و بہار
۸۹۹ - ۹۰۲ - ۹۰۴ - ۹۰۵	و ارنیسہ) ۷۵۴ - ۷۵۵
۲۶۲ مولانا افضل فائنی	مؤتمن الملک علاء الدولہ جعفر
۲۳۳ مولانا برہان الدین علی	خان بہادر اسد جنگ
۲۳۳ مولانا جلال الدین محمد	محمد ہادی موبہ دار بنگالہ
۲۸۷	۷۵۲
تبریزی	مؤتمن الملک ناظم اورنگ آباد

۹۳۴	مولانا خواجه کوهي ۸۹ - ۹۰
مہابت خان حیدر آبادی	مولانا عبد القادر سرہندی
مشہور بہ محمد ابراہیم	۲۵۲
قمار باز .. ۶۲۷	مولانا عمار الدین محمود طبیب
مہابت خان خانخانان سپہ سالار	۲۲۳
زمانہ بیگ پسر غیور بیگ	مولانا میر کلان محدث نواسہ
کابلہ .. ۳۸۶ - ۳۸۵	مولانا خواجه کوهي ۸۹
۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲	مومن خان نجم ثانی نائب
۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶	عزیمت اللہ خان کشمیری
۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰	۷۶۴ - ۸۶۵ ..
۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴	مونس خان .. ۲۴۵
۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸	موہن سنگھ (یا) مومن سنگھ
۴۷۹ - ۴۸۰ - ۵۲۱ - ۵۶۹	ہادا برادر مکند سنگھ ہادا
۵۹۰ - ۹۶۰ - ۹۶۱ ..	۵۰۹
مہابت خان سپہ سالار ۴۱۹ -	مہابت بومی جونپور ۹۵۱
۴۶۰	مہابت خان ۴ - ۱۲ -
مہابت خان صوبہ دار دکن	۱۴ - ۱۹ - ۲۰ - ۱۶۳ -
۴۵۴	۱۶۶ - ۱۶۷ - ۳۶۹ - ۳۷۱ -
مہابت خان میرزا لہراسپ	۳۷۹ - ۳۸۵ - ۴۳۰ - ۵۱۴ -
پسر مہابت خان خالخانان	۵۳۵ - ۵۳۷ - ۶۱۶ - ۸۱۷ -

۹۹۹	سپه سالار ۵۹۱ - ۵۹۰
مہارار دومین پسر مہارار	۵۹۴ - ۵۹۳ - ۵۹۲ ..
جانوجی جسونت بذالکر	مہابیت خان ناظم دکن ۵
۸۰۷ (یا) نبالکر	مہابیت خان یکی از امرای
مہارار جانوجی جسونت بذالکر	صاحب قران ثانی شاہ جهان
پسرار زنبہا ۸۰۷ - ۸۰۶	پادشاہ .. ۹۱۵
مہا سنگھ ولد جگت سنگھ	مہاراجہ ابھی سنگھ صوبہ دار
۳۶۱ - ۳۶۰ - ۱۵۰ ..	گجرات پسر کلان مہاراجہ
مہدی خان پسر خانہ زاد خان	اجیت سنگھ رائہور ۷۵۸ -
۸۰۶	۷۵۹
مہتر خان انیس ۳۴۴	مہاراجہ اجیت سنگھ رائہور
۲۵۳ - مہدویہ (طائفہ)	صوبہ دار گجرات پسر مہاراجہ
۲۵۴	جسونت سنگھ ۱۳۵ -
مہدی خواجہ دامان	۷۵۹ - ۷۵۸ - ۷۵۷ - ۷۵۵
۲۳۹ فردرس مکانی	مہاراجہ جسونت سنگھ رائہور
۱۴۸ - مہدی قاسم خان	۲۴ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۲۱ -
۲۰۱ - ۲۰۰ - ۱۹۹ ..	۱۵۴ - ۴۴۷ - ۴۹۵ - ۵۰۹ -
مہدی موعود (علیہ السلام)	۵۱۵ - ۵۲۳ - ۵۶۷ - ۵۷۵ -
۲۹۰	۵۹۲ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۷۵۵ -
مہر لور (حرم محترمہ)	۷۷۸ - ۸۲۵ - ۸۲۷ - ۸۳۱ -

۴۴۵	پادشاهواره محمد معظم (
میر ابراهیم مرحمت خان بهادر	۷۸۰
غضنفر جنگ ۷۱۳	میر علی نرسق پادشاه حق
میر ابوالبقا امیر خان پسر	۳۵۴ سداس
میر ابوالقاسم نمکین ۷۷	میر علی خان بلدور ۲۱۷
میر ابوالفتح .. ۵۰۷	میر علی کولابی (یا) مهر علی
میر ابوالقاسم نمکین ۷۷	خان ساندوز کولابی ۱۹۸
میر ابو تراب گجراتی ۲۸۰ -	۹۲۰
۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۵	میر نسا (یا) مهرالفا بیگم
میر احمد خان ۶۶۲ - ۶۶۵	زوجه شیر افکن خان ۹۷
میر احمد خان بهادر مخاطب	پسران بیگم (یا) مهین بیگم
به امیر الممالک عالیجاه	میدیه و مؤتمن الماک
پسر کلان نظام الملک	شجاع الدوله بهادر اسدخان
نظام الدوله امف جاه میر	عرف مرزا دکئی موسوم
نظام علی اسد جنگ ۸۷۴	به شجاع الدین محمد خان
میر احمد خان ثانی فوجدار	بحایله مرشد قای خان
چکاء امنابان پسر میر احمد	بهادر رستم جنگ موسوم
خان شهید ۷۲۱ - ۷۶۰ -	به مرزا لطف الله المتخاص
۷۶۲ - ۷۶۳ - ۷۶۵ ..	به مخمور .. ۷۵۵
میر احمد خان شهید صوبه دار	میرس داس رائه رز پسر دلپت

۳۶۰ -	میر امین الدین	۷۶۰ ..	برهانپور
۳۸۲			میر احمد دامن قطب شاہ
۹۲۲ -	میر اولاد محمد ذکا	۵۲۴	
۹۲۷		۶۲۰	میر احمد عرب
۳۵۱	میر بدر عالم منڈوی		میر احمد مخاطب بہ نواب
	میر بدیع الزمان ہمشیرہ زادہ		نظام الدولہ ناصر جنگ
	ر متبذای مصطفیٰ خان		دومین پسر نواب آصف جاہ
۵۱۸		۸۸۳	
۳۲۸	میر بزرگ		میر احمد مصطفیٰ خان ثانی
	میر جعفر ہمشیرہ زادہ سید		پسر مصطفیٰ خان خونی
	علی مخاطب بہ خلیفہ	۵۱۸	
۱۱۱	سلطان	۳۶۳	میر اسد اللہ شہید
	میر جلال الدین حسین ملائی		میر اسد اللہ عرف میر مہوان
	تخلص برادر میر محمد		(شف . میر میہران)
۴۱۳	امین	۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۶	..
۲۵۱	میر جلال الدین مسعود		میر اکبر علی خان عرف میر
۳۵۸	میر جمال الدین		فولاد خان پسر دوم
۲۵۸ -	میر جمال الدین انجو		نظام الملک نظام الدولہ
۲۵۹			آصف جاہ میر نظام علی
۹۰	میر جمال الدین محدث	۸۷۴	اسد جنگ

(فہرست جلد ہیوم) (۱۲۴) (مآثر الامر)

میر جملہ	۴۲۳ - ۶۱۵	میر خلیفہ	۲۳۹ ..
.. ..	۷۴۶ - ۸۰۳	میر خلیل اللہ	۳۳۹ -
میر جملہ خانخانان معظم خان		۳۴۰ - ۳۴۱
بہادر مظفر جنگ (خطاب		میر خلیل اللہ یزدی جد ماجد	
میر جملہ خانخانان		نوازش خان میہرزا	
عبداللہ)	۷۱۱ - ۷۱۲	عبد الکافی	۳۳۵ - ۸۲۸ -
میر حاج	۱۲۱	۸۲۹ ..
میر حسام الدین	۳۲۳	میر خنجر	۳۵۹ ..
میر حسام الدین انجو	۴۷۹	میر ذر الذون بیگ ارغون	۳۰۴
میر حسام الدین مرتضیٰ خان		میر رحمت اللہ	۳۶۴
.. ..	۳۶۰ ..	میر رفیع الدین محمد پسر	
میر حسن خاں امانت خان		میر شجاع الدین محمد	
میر حسین	۶۹۲	۱۱۰ ..
میر حسن علی پسر کلان محمد		میر زاہد ہروی	۶۶۶
کاظم خان و والد مصنف		میر زاید اللہ پسر میر ابوالقاسم	
.. ..	۷۲۱ ..	نمکین	۷۸ ..
میر حسن عای خان امیر الامرا		میر زین الدین علی مخاطب بہ	
صاحب صوبہ دکن	۳۷	سیادت خان برادر اسلام خان	
میر حسین علی خان امیر الامرا		۴۵۲ ..
.. ..	۳۸ ..	میر سلطان حسین افتخا خان	

۹۰۶ - ۹۰۵ - ۹۰۳ - ۹۰۲	۶۱۱
۹۰۷ - ۹۱۰ - ۹۱۴ - ۹۱۹	میر سید ابراهیم ساکن یزد
۹۷۴ - ۹۲۲ - ۹۲۱ ..	۱۱۶
میر سید محمود پسر میر احمد	۲۸۸ میر سید احمد کاشی
۶۶۶ .. خان	۴۴۷ میر سید بخاری رضوی
۱۸۶ میر شاه ابوالمعالی	میر سید جلال مدر پسر میر
۳۵۸ میر شاه ابو قراب ..	۴۴۷ سید بخاری رضوی
میر - شاه پور خان (یا) میر	میر سید جلال مخدوم جهانیدان
۷۶۴ شاپور خان بخشی	رضائی تخلص - ۴۴۷
۳۵۸ میر شاه محمود	۴۵۱ - ۴۴۸
میر شجاع الدین محمد خلف	میر سید شریف ولد میر سید
ارشد سید علی مخاطب	۱۱۶ ابراهیم ساکن یزد
به خلیفه سلطان و زبسته	۴۴۸ میر سید محمد
۱۱۰ - ۱۰۹ اسد الله	میر سید محمد چشتی قزوینی
۴۱۱ - ۲۸۵ میر شرف الدین	۶۰۴
۲۸۵ - میر شریف آملی	میر سید محمد خان ملاط
۲۸۸	جنگ مخاطب به
۴۹۲ .. میر شمس	امیر الممالک پسر سومین
میر شمس الدین اسد الله	نواب آصف جاه - ۸۸۳
۳۵۸ .. شوستری	۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۹۹ - ۹۰۰

میر ظریف مخاطب بغدادی	میر شمس الدین مختار خان
خان .. ۱۱ - ۱۲	۶۲۱
میر ظہیر الدین ۳۶۱ - ۳۶۲	میر شہاب الدین مخاطب بہ
میر عبد العی میر عدل ۳۶۹	امیر الامرا غازی الدین خان
میر عبد الوہیم شریف خان پسر	بہادر فیروز جنگ پسر میر
میر سید محمد چشتی	محمد امیر الامرا فیروز جنگ
.. .. ۶۰۹	بن نواب آصف جاہ و دختر زاد
میر عبد الرزاق معموری ۴۳۸	وزیر الممالک اعتماد الدولہ
میر عبد الکریم ملتفی خان	قمر الدین خان بہادر ۸۸۵
.. .. ۶۶۸	۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹
میر عبد اللطیف پسر میر	۸۹۰
یحییٰ حسنئی میفی	میر شہاب الدین مخاطب بہ
.. ۸۱۳ - ۸۱۴	فرزند ارجمند غازی الدین
میر عبد اللطیف پسر نقیب	خان بہادر فیروز جنگ پسر
خان میر غیاث الدین علی	نواب نظام الملک آصف
.. .. ۸۱۶	جاہ میر قمر الدین ۸۷۵
میر عبد اللطیف قزوینی ۵۳	میر صدر جاہ مفتی ۳۶۹
میر عبد اللہ .. ۳۲۱	میر مصام الدولہ ۳۸۴
میر عبد اللہ پسر میر ابوالفضل	میر ضیاء الدین حسین اسلام
.. .. ۵۰۶	خان .. ۴۹۴

میر غلام علی (زاد بلكرامی) (۱۵)	میر عبدالنبي خان پسر نواب
میر غلام آزاد ۱۰۸ - ۸۵۶	مصمم الدوله ۹۰۵
میر فخر الدین سماکی ۴۱۴	میر عبدالهادی ۲۴۱
فضل الله بخاری ۳۶۱	میر عزیز الله داماد شیخ میر
میر قایم‌ای تفرشی ۶۴۳ ۶۹۶
میر قوام الدین برادر خلیفه	میر عزیز الله دیوان ۲۲۰
سلطان ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲	میر علاء الدوله کامی تخلص
.. .. ۱۱۴	نواب قدردانه نفایس المآثر
میر قوام الدین خان امفہانی	پسر دوم میر یحیی حسینی
برادر خلیفه سلطان - رزبر	سیفی معروف به یحیی
اعظم ایران .. ۱۰۹	معصوم .. ۸۱۳
میر قوام الدین مشهور به میر	میر علی اکبر موسوی ۲۳۰ -
بزرگ .. ۱۰۹ ۲۳۱
میر کامل الدین ۲۸۱	میر عماد الدین مخاطب به
میر کجراتی پسر درم مبارز الملک	رحمت خان ۱۱۱
سر بلند خان بهادر دلاور	میر غلامت الدین سر الله که
جنگ میر محمد زبیر ۸۰۶	ادرا هبة الله نیز گویند
میر گدائی .. ۲۸۵	مشهور بسید شاه میر ۲۸۰
میر کیسور .. ۲۴۹	میر عیسی خان ۳۶۳
میر کیسوی بکارل بیگی ۲۴۳ -	میر غبار .. ۲۹۱

اسلم واقعہ بوس کابل	۲۴۴
۹۱	۲۴۹ -	میر کھدوی خ اسانی	
میر محمد مشہدی ۹۳۳	۲۵۰
میر محمد سعید میر جملہ		میر محمد خان پسر میر احمد	
مخاطب بمعظـم خان	۲۶۶ .	..	خان
خانخانان سیدہ سالار ۹۹ -	۲۸۵	..	میر محبوب اللہ
۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۹ - ۱۰۳۰ -		میر محمد امین خان پسر میر	
۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۵ - ۵۳۶ -		محمد سعید معظـم خان	
۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ -		خانخانان میر جملہ ۵۳۱ -	
۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ -	۵۳۵ - ۵۳۴ - ۵۳۲	..	
۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۸ - ۵۴۹ -		میر محمد امین میر جملہ	
۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ -		شہرستانی ۴۱۳ - ۴۱۴ -	
۵۶۸	۴۱۶
میر محمد شریف مخاطب	۴۱۴	میر محمد خان	
بد نواب ہرمان الملک	۴۵۷	میر محمد خان اتکہ	
پنڈہ—مین پسر نواب		میر محمد خان پسر محتشم	
اصف جاہ ۸۸۳ -	۶۵۰	..	خان
۹۰۶ - ۹۰۵ - ۹۰۳ ..		میر محمد خان مشہور بخان	
میر محمد علی سید مکرم	۲۱۷ - ۲۱۱ - ۲۰۴	کلان	
خان بہادر خلف مصطفیٰ		میر محمد زائد پسر قاضی	

میر معصوم بهکری ۳۲۶	خان ثانی ۵۱۸
میر معین پسر میر ملا ۱۱۷	میر محمد مخاطب به امیر الامرا
میر مغل مخاطب به ناصر الملک	فیروز جنگ نواب
ششمین پسر نواب	غازی الدین خان بهادر
صاف جاہ ۸۸۳ - ۹۲۰	نظم دکن خلف رشید
۹۲۴	نواب صاف جاہ (غفران
میر مقتدر خان ۸۷۰	پناه ۸۸۳ - ۸۸۵
میر ملا .. ۱۱۷ ۹۰۱ - ۹۰۲
میر ملک حسین کوکھ ۲۴	میر مراد .. ۹۳۲
میر ملنگ به شیرہ زاد محمد	میر مراد جوینی ۷۸
مراد خان ۶۸۲	میر مرتضی خان نواسہ میر
میر منصور بدخشی ۳۹۴	ہادی .. ۴۰
میر میران ۳۳۹ - ۳۴۰	میر مرتضی زمان ۲۹۲
.. .. ۳۴۱ - ۳۹۶	میر مرتضی سبزواری ۲۹۰
میر میران پسر میر خلیل اللہ	میر مسعود ۶۲۳ - ۷۹۳
یزدی .. ۸۲۹	میر معز الملک اکبری یک از
میر میران یزدی ۴۷۸	سادات موسوی ۲۲۷ -
میر نجف علی خان قلعه دار	۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۲
آسیر .. ۹۱۶	میر معصوم .. ۳۲۶
میر نظام الدین عبد خلف شاہ	میر معصوم بدماگی ۱۱۷

پادشاہ نواز خان (۷۰۱ -	مفتی الدین پسر امیر
۷۰۳ . ۷۰۲	غیاث الدین .. ۲۳۸
۱۸۸	میر نظام الدین علی خلیفہ
میر ہاشم خان نیشہ - اپوری	رکن السلطنت بابر پادشاہ
سوانح نویس دیار شرقی	۲۳۸۰
۸۱۰ - ۸۰۹	میر نظام علی مخاطب بہ
۳۶۳	ذو اب آصف جاہ ثانی
میر یحییٰ حسنی سیفی	چہ - ارمین پسر نواب
مخاطب بہ یحییٰ معصوم	آصف جاہ ۸۸۳ -
مولف لب التوارخ جد	۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶ -
نقیب خان میر غیاث الدین	۹۰۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ -
۸۱۳ - ۸۱۲ عی	۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ -
۴۶۹	۹۲۷
میر یحییٰ کاشی	میر نعمت اللہ ۳۳۹ -
۳۵۰ - ۳۴۹ - ۳۴۸ میوان	۳۴۰ - ۳۴۲ - ۳۴۷ - ۳۶۴
میران صدر جہ - ان پھانی	میر نور اللہ .. ۳۳۷
۳۷۹ - ۴۰۳ - ۳۴۸ ..	میر نور اللہ صید نور خان مشہور
میرک شہخ ہروی برادر زادہ	بہ باگہار ۳۶۳ - ۳۶۴
۵۱۸ قاضی اسلام	میر ویس غلزی (مخاطب بہ
۷۲	پادشاہ نواز خان - (شف
میرزا ابراہیم ۲۶۷ - ۲۶۸ -	

۵۸۶ - ۸	۲۷۵ - ۲۷۲ - ۲۶۹ ..
مرزا ایرج بهر عنبر حبشی	میرزا ابوالمعالي میرزا خان
۹۵۸	پسر میرزا دالي جاگیردار
میرزا بابر خویش عزیزالدین	رفوجدار سیوستان ۴۶۰ -
برادر عالمگیر ثانی ۸۹۱	۵۶۰ - ۵۵۹ - ۵۵۸ ..
میرزا بایسنقر ۴۴۴	میرزا ابوسعید .. ۳۰۴
میرزا بدیع الزمان برادر کلان	میرزا ابوسعید نبیرا اعتماد الدوله
نجات خان میرزا شجاع	برادر زاده نور جهان بیگم
۸۲۱	۵۱۳
میرزا بدیع الزمان بهر خواجه	میرزا احمد داماد باقر خان
حسن .. ۴۵۹	۴۸۴
میرزا بدیع الزمان مشهور به	میرزا اشرف الدین حسین
میرزای فتحپوری ۲۳۴	۲۰۴
میرزا بهرام پسر خرد یوسف	میرزا افراسیاب پسر مهابت
محمد خان تاشکندی	خان .. ۴۰۹
۹۶۶	میرزا افضل مقتدری خان
میرزا بهرام مخاطب بقلباش	دهوان گوالیار ۸۰۱
خان آهانه دار دیولگانو	میرزا امتیاز .. ۱۹۹
پسر قزاقش خان ۸۷	میرزا ایرج شاهنواز خان پسر
میرزا بهروز پسر مهدی صالح	خانخانان عبدالرحیم خان

میرزا قليچ محمد خان	۵۶۲ .. ترخان
اکبري ۷۴ - ۳۵۱ -	میرزا بهروز به مهابت خان
۳۵۳ - ۳۵۲	۴۰۹
میرزا حسام الدين پسر میر	۷۰۶ میرزا بهمن دار اعتقاد خان
ابوالقاسم زمکين ۷۷	۳۰۸ میرزا پاینده محمد
میرزا حسن .. ۲۴۰	۴۱۳ میرزا تقی ..
میرزا حسن مغوي پسر سوم	۱۸۸ میرزا تولک ..
میرزا رستم قندهاري	۳۰۰ میرزا جاني بيگ
۸۲۹ - ۴۷۷	میرزا جاني بيگ ارغون حاکم
میرزا حکيم .. ۲۱۷	قهقهه ۳۰۲ - ۳۰۸ -
میرزا حيدر .. ۳۰۲	۳۰۹
میرزا حيدر درمين پسر میرزا	میرزا جاني بيگ حاکم سنده
مظفر حدين قندهاري	۳۷۴ - ۳۷۳
۵۵۵	میرزا جعفر آصف خان ۱۴۹
میرزا حيدر گورگان ۴۸	میرزا جمشيد بيگ يزدي
میرزا خان ۷۰ - ۹۲۹ - ۹۳۰	قزلباش داماد مير معصوم
میرزا خان موبدار ايلچيپور	۱۱۷ بدسگالي ..
۹۴۲	میرزا جوان بخت پسر شاه عالم
میرزا خان منوچهر ۵۸۶ -	۸۶۶ بادشاه ..
۵۸۸ - ۵۸۷	میرزا حنين قليچ خلف ارشد

۲۲۰ - ۳۷۳ - ۳۷۸ - ۴۴۴ -	میرزا خان ناظم ارار ۵۲۲
۴۴۰ - ۴۴۵	میرزا داد ۲۳۸
میرزا رستم قندهاری ۳۴۲ -	میرزا داراب پسر اقا افضل ۲۱
۴۷۷ - ۴۸۶ - ۵۵۹ - ۵۸۳ -	میرزا داراب قلعه دار قندهار
۹۰ .. ۹۴۰	پسر قلعه دار خان میرزا
میرزا رستم مخاطب به غضنفر	علی عرب .. ۱۱۷
خان فوجدار سنگمذیر پسر	میرزا دلیر همت پسر مهابت
قزلباش خان ۸۷	خان .. ۴۰۹
میرزا (فا) علی پسر میرزا داراب	میرزا راجه بهادر سنگه پسر
.. .. ۱۱۹	راجه مانسنگه ۳۶۰
میرزا (فی) پسر میرزا تقی و	میرزا راجه حی سنگه (یا)
برادر زاده میر جلال الدین	میرزا راجه پسر راجه
حصین .. ۴۱۳	میرزا سنگه ۲۵ - ۱۰۵ -
میرزا رفیع صدر ۴۱۳ - ۴۱۴	۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۵۶۲ -
میرزا (روح الله) .. ۱۲	۵۶۳ - ۵۶۵ - ۵۶۸ -
میرزا (روح الله) پسر کلان یوسف	۵۷۱ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۶۰۲
محمود تاشکندی ۹۶۶	میرزا رستم پسر مکرم خان ۵۸۶
میرزا سکندر بیگ ولد سلطان	میرزا رستم صفوی فدائی
بایسنقر خویش قزلباش	تخاص برادر خرد میرزا
خان .. ۸۷	مظفر حسین قندهاری

(مؤثر الامور)	(۱۲۴)	(فهرست جلد سیوم)
۳۰۸	..	میرزا سلطان برادر میرزا نونر
میرزا شاه حسین (غون والی	..	۵۵۹
۲۴۵	..	میرزا سلطان صفوی - ۵۸۱
۳۳۳	..	میرزا شاه محمد ۵۸۲ - ۶۹۲
میرزا شاه نواز خان صفوی	..	میرزا سلطان صفوی دوریگی
موسوم به مدرالدین محمد	..	۳۸۰
۶۹۲ - ۶۸۰ - ۶۷۹	..	میرزا سلطان علی مکحول ۲۳۴
میرزا شجاع نجابت خان	..	میرزا سلیمان حاکم بدخشان
۲۳۵	..	۱۹۱ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۶۴
میرزا شرف الدین حسین	..	۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۷۰
احراری پسر خواجه معین	..	۲۷۱ - ۲۷۵ - ۳۳۰ - ۳۳۱
ولد خواجه خارند محمود	..	۴۵۹ - ۴۵۸ - ۴۵۷ - ۴۵۶
۱۸۹ - ۲۲۷ - ۲۲۲ - ۲۳۴	..	میرزا سیف الله پسر قلیج خان
۲۲۷ - ۲۳۵	..	۷۴
میرزا شمس الدین پسر میرزا	..	میرزا شاهرخ پسر میرزا ابراهیم
۵۱۶	..	بن میرزا سلیمان والی
۸۴۸	..	بدخشان ۲۷۵ - ۲۷۶
میرزا مدرالدید محمد خان پسر	..	۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۳۲ - ۳۳۴
۵۸۳	..	میرزا سلطان صفوی ۸۲۱ - ۹۵۹
میرزا صف شکن مخاطب	..	میرزا شاه حسین - ۳۰۷

بکامیاب خان پسر میرزا	میرزا عزیز کوک (یا) میرزا کوک
حسن مقوی ۴۷۷ -	ناظم گجرات (شف میرزا
۴۷۸	کوک (۱۹۵ - ۱۹۶ -
میرزا مقوی خان علی نقی	۲۱۶ - ۲۳۸ - ۲۴۸ - ۲۹۲ -
۶۵۳	۲۹۵ - ۳۰۰ - ۹۲۹ - ۹۳۱
میرزا طهماسب پسر مهابت	میرزا عمکری ... ۱۹۹
خان میرزا لهراسب ۵۹۴	میرزا علی بیگ اکبر شاهی
میرزا عبدالخالق برادر زاده ۳۵۵ - ۳۵۶
خواجہ شمس الدین محمد	میرزا علی خان افتخار الدولہ
خوافی .. ۳۷۱	پسر دروہین مؤتمن الدولہ
میرزا عبدالرحیم ۲۲۱ ۷۷۵ - ۷۷۶
میرزا عبدالرحیم پسر محمد	میرزا عنایت اللہ دیوان سلطان
نقی خان .. ۹۲۹	پوریل ... ۱۲
میرزا عبدالرحیم خان خادان	میرزا عرض ... ۳۲۱
۲۸۲	میرزا عیسیٰ ... ۳۰۴
میرزا عبدالعلی ۳۰۴	میرزا عیسیٰ ترخان ۲۴۰
میرزا عبداللہ پسر میرزا (رح اللہ	میرزا عیسیٰ بن عبد الملکی
۹۶۷ ۳۰۷ - ۳۰۸
میرزا عرب (یا) میرزا عزت	میرزا عیسیٰ ترخان پسر جان
۵۱۶	بابا ۲۴۵ - ۳۸۵ - ۳۸۶

میرزا غازی بیگ ترخان صوبہ	میرزا عزیز کوکھ (۱۹۵ -
گتھہ پسر میرزا جانی بیگ	۱۹۶ - ۲۱۶ - ۲۳۸ - ۲۴۸
قرخان ۳۴۵ - ۳۴۷	۲۹۲ - ۲۹۵ - ۳۰۰ - ۳۲۹
۳۷۸ - ۳۳۸ - ۴۸۶	۹۳۱
میرزا فتح اللہ خلف میرزا	میرزا گرشاسپ داماد الہ دردی
عبد اللہ .. ۹۶۷	خان پسر مہابت خان
میرزا فخر .. ۴۳۳	۴۰۹
میرزا فرخ فال پسر کوچک	میرزا لاهوری ۳۵۱ - ۳۵۲
یمین الدولہ آصف جاہ	۳۵۳
۷۰۷	میرزا لشکری ۳۱۷
میرزا فریدون خان برلاس پسر	میرزا لشکری پسر مخلص خان
میرزا محمد قلی خان	۴۳۰
برلاس .. ۳۵۴	میرزا لطف اللہ ۱۶۸
میرزا فولاد پسر خدا داد برلاس	میرزا لہواسپ پسر خانخانان
۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱	۹۶۱ - ۹۶۲
میرزا کامران ۱ - ۲ - ۱۸۰	میرزا محسن برادر ابو المنصور
۱۸۱ - ۲۰۲ - ۲۱۱	خان مقدر جنگ ۷۱۵
میرزا کشمیری پسر میر ابو القاسم	میرزا محسن پسر حید میرزا
نمکین .. ۷۷	۴۵۰
میرزا کوکھ ناظم گجرات (شف	میرزا محمد ۲۰۸ - ۲۸۳

(۱۳۷) (فهرست جلد سیوم) (میرزا امرا)

میرزا محمد برادر محمد مراد	میرزا محمد هاشم ابیرا خلیفه
خان .. ۶۸۳	سلطان .. ۶۷۷
میرزا محمد پسر افضل خان	میرزا محمود .. ۶۹
.. .. ۹۲	میرزا محمود برادر کلان وزیر خان
میرزا محمد باقر خان ۹۲۵	محمد طاهر خراسانی ۹۳۹
میرزا محمد حکیم کوندلش	میرزا مراد التقات خان پسر
برادر علانی عرش اعیانی	میرزا رستم فندهاری
۵۶ - ۷۴ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۵۵۶ - ۵۸۳
۱۹۳ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۴۶ -	میرزا مراد نام پسر عم میروزا
۲۵۶ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۵ -	سلطان صفوی ۵۸۱
۲۸۶ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۳۰ -	میرزا مسعود .. ۲۶۴
۳۳۴ - ۳۵۹ - ۳۸۶ - ۸۱۲ -	میرزا مظفر حسین صفوی پسر
.. .. ۸۱۴	سلطان حسین دل بهرام
میرزا محمد خان نجم الدوله	میرزا بن شاه اسمعیل
بخشی چهارم پسر کلان	صفوی .. ۲۹۶
موتمن الدوله ۷۷۵ -	میرزا مظفر حسین فندهاری
.. .. ۷۷۶ ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۴۵
میرزا محمد زمان ۲۳۴	میرزا معز .. ۶۳۴
میرزا محمد صالح پسر وزیر	میرزا مقیم پسر امیر ذوالنون
خان هروی ۹۳۲ ۲۴۰

میرزا مکرم خان مغوی مراد کام	۵۸۳
میرزا منوچهر ۱۶۵ - ۳۹۱	۸۷
میرزا می-رک رضوی یکی از	میرزا هدایت الله رکه اول خطاب
سادات رضوی مشهمدی	فدائی خان یافته بود بعده
۲۱۸	مخاطب بجان نثار خان
میرزا نجف خان بهادر ۸۶۷ -	(یا) جان باز خان گشت
۸۶۸	۱۷
میرزا نجف علی فواجدار	میرزا همدال ۲۶۶
بالاپور برادر پسر گلان قزلباش	میرزا یار علی ۷۳۰
خان ۸۶	میرزا یار علی بیگ ۶۰۸ -
میرزا نودر ۳۰۲	۴۶۲ - ۴۶۰
میرزا نودر مغوی خلف میرزا	میرزا یوسف خان رضوی ۳۱۴ -
حیدر دومین پسر میرزا	۳۱۵ - ۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۴۲ -
مظفر حسین قندهاری	۸۱۷
۵۵۷ - ۵۵۵	میرزاده علی خان پسر محترم
میرزا نودر قندهاری ۵۸۱	بیگ یکی از امرای عهد
میرزا دایی پسر خواجه حسن	عرش اشیانی ۲۵۷
نقشبندی ۴۵۶ - ۴۶۰	میکرال ۱۴۴
۵۵۹ - ۵۵۷	میوان (یا) میواتیان ۱۵۶

فهرست جلد هیوم (۱۴۰) (متأثرالامرا)

۸۶۶	۸۶۲ - ۸۹۷ - ۸۹۹ - ۹۰۰
نجیب النساء بیگم یا فخر النساء	نصرت جنگ ۶۵۱
بیگم خواهر میرزا محمد	نصرت خان خاندوران ۴۸۳
هکیم .. ۴۵۷	نصیب یادر خان ۸۶۰ -
نجیبیه بیگم خاله خلد مکان ۶۸۲ ۸۶۱
نذر محمد خان دالی بلخ	نصیب والدوله ملاکت جنگ
و بدخشان ۸۲ - ۸۳ -	مویه دار برهانپور مشهور
۹۹ - ۱۶۶ - ۴۴۵ - ۴۴۶ -	به عبد الرحیم خان برادر
۴۵۳ - ۴۵۵ - ۵۶۹ - ۵۷۲ -	مایندری خان فبروز جنگ
.. .. ۹۶۸ - ۹۵۸ ۸۳۵
نذر (یا) نظر بهادر خویشگی	نصیرالدوله عبدالرحیم خان .
.. ۸۱۹ - ۸۱۸	بهادر .. ۱۲۳
فراین (نام بت) ۵۴۶	نصیر خان فزرقی دالی برهانپور
فراین (اد برادر ماده ورا: پسر ۹۱۷ - ۹۱۸
بالا جی (اد ۸۷۲ - ۸۷۳	نصیری خان خاندوران ۵۱۲ -
نصارا (یا) نصاری انگروز ۸۱۹
۸۰ . ۸۵۲ . ۸۵۵ - ۸۹۷ -	نصیری خان مخاطب زامر
۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱	خان مویه دار کابل پسر
نصاری بهادر ۸۹۵	زامر خان محمد امان
نصاری فراسیس ۸۵۲ - ۸۳۴

خان وزیر انظم صاحب قران	نظام الدوله اسف جاہ میرو نظام
ثانی شاهجهان بادشاہ و جد	عای معطب بہ اسدجنگ
پدری او عابد خان و پدرش	پسر - ر نواب نظام الملک
عالم شیخ یکے از اعظام اکابر	امت جاہ ۵۱۸ -
سهرقند و از احفاد شیخ	۸۷۵ - ۸۶۸ - ۶۶۷ ..
شہاب الدین سہروردی	نظام الدین ۱۱۴ - ۱۰۹
(حمة اللہ علیہ می باشد)	نظام الدین احمد ہریدی ۳۲۶
۱۴۱ - ۵۱۸ - ۵۵۹ - ۶۴۵ -	نظام الدین پسر قطب الدین
۶۴۶ - ۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ -	خان خورشکی ۱۰۷
۷۴۴ - ۷۴۲ - ۷۴۷ - ۷۴۹ -	نظام الدین عرف ہرزا بیدک
۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ -	۱۱۴ - ۱۱۳ ..
۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۹۹ -	نظام الملک ۲۹۰ - ۶
۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ - ۸۰۶ -	۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ ..
۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۶۴ -	نظام الملک دینی ۱۵۳
۳ - نظام شاہیدہ (گورد)	۲۲۲ - ۵۶۹ - ۸۱۷ ..
۴۰۲ - ۴۰۴ - ۴۱۹ - ۴۲۱ -	نظام الملک روح جنگ برادر
۴۴۳ - ۴۶۲ - ۴۸۰ - ۴۹۰ -	نظم دین ۱۴۲ - ۸۳۹
۵۰۰ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۷۵ -	۸۴۲ - ۸۴۱
۹۰۴ - ۹۱۵ - ۹۵۹ - ۹۶۰ -	نظام الملک نواب آصف جاہ برادر
۲۹۱ - ۵ - ۴ - نظام شاہ	نہ جد پدری او سعد اللہ

و دختر یونس خان ۶۱	۳۹۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰ ..
نواب آصف جاه (که جد مادری	نظر بهادر ۱۲۶ - ۱۰۷ - ۱۰۲
او نواب سعد الله خان وزیر	نظر بهادر خویشگی ۷۷۷
اعظم شاهجهان بادشاه -	نعمت الله .. ۳۳۸
و جد پدری او عابد خان	نعمت خان عالی معروف به
از احفاد شیخ شهاب الدین	نعمت خان حاجی (یا)
سهروردی میباشد) - شف -	نعمت خان میرزا محمد
نظام الملک نواب آصف	حاجی ۱۶۰ - ۶۲۷ -
جاه) ۴۰ - ۱۱۸ - ۴۵۱ - ۶۶۰
۱۱۹ - ۱۴۳ - ۳۶۵ - ۶۱۰ -	نعیم خان پسر منعم خان
۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۹۸ - ۷۲۲ -	خانخانان .. ۶۷۷
۷۲۳ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۳۴ -	نقیب خان میر غیاث الدین
۸۷۵ - ۷۳۵	علی خاف رشید میر
نواب آصف جاه ثانی میر -	عبدالمطیف بن میر یحیی
نظام علی چهارمین پسر	حسنی سیفی مخاطب
نواب آصف جاه ۹۰۴ -	به یحیی معصوم ۸۱۲ -
۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۸۱۵ - ۸۱۶
نواب آصف جاه چین قلیج	نک کتی رانی لقب زوجة
خان خاندوران امیرالاسرا	راجة سري نگر ۸۲۲
نظام الملک بهادر فتح جنگ	نگار خانم مادر فردوس مکانی

عرف نواب چندا صاحب	میر قمر الدین المتخلص به
۸۹۷ - ۸۹۶ ..	امف وزیر فردوس آرامگاه
نواب سعد الله خان وزیر	محمد شاه پادشاه و ناظم
شاهجهان پادشاه ۸۷۵	دکن پسر نواب میر
نواب ملا بیگ جنگ میر سید	شهاب الدین مخاطب به
محمد خان پسر نواب	فرزند ارجمند غازی الدین
نظام الملک امف جاه	خان بادر فرورز جنگ
۸۵۹ - ۸۶۴ - ۸۶۸ - ۹۶۹ -	۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ -
۸۷۰	۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۳ - ۸۸۴ -
نواب مصام الدوله ۹۰۱ -	۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۹۴ - ۸۹۶ -
۹۰۵ - ۹۰۴ - ۹۰۲ ..	۸۹۷ - ۸۹۸ - ۹۰۰ - ۹۰۱ -
نواب عابد خان مخاطب به	۹۰۹ - ۹۲۰ - ۹۲۴ ..
قلیچ خان صدر پسر عالم	نواب امف جاه فتح جنگ
شیخ ۸۴۲ - ۸۳۸ - ۸۳۷	(شب . نظام الملک فتح
نواب علیہ زینت النساء بیگم	جنگ) ۷۳۵ - ۷۳۶ -
خواهر ایمانی اعظم شاه	۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ -
۷۹۴ - ۷۹۳ ..	۷۴۱ - ۷۴۴ - ۷۹۵ ..
نواب مبارز خان ناظم هیدرآباد	نواب بیگم صاحب ۲۸
۸۷۸ - ۸۴۳ ..	نواب پرمهر بانو بیگم ۳۰۱
نواب میر شهاب الدین غازی	نواب حسین درصی خان

(اثر الامور)

(۱۴۴)

(فهرست جلد سیوم)

۸۸ - ۱۳۳ - ۱۳۶ - ۱۳۷	الدین خ. خلف نواب
۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۲ - ۴۰۵	عابد خان و پسر نواب
۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ - ۴۵۵	نظام الملک آصف جاہ
۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ - ۵۷۰	۸۳۸
۵۷۲ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۵۵	نواب نظام الدولہ بہادر زاصر
۶۶۷ - ۷۱۴ - ۷۴۲	جنگ شہید میر احمد نام
۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۹	خلف نواب نظام الملک
۷۵۰ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۷۶۷	آصف جاہ ۷۲۲ - ۷۸۶
۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۹۶	۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۸
۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ - ۸۰۶	۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲
۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۴۵	۸۵۶ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹
۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۶ - ۸۶۴	۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۷۹
۸۹۳ - ۸۹۷ - ۹۴۲ - ۹۶۷	۸۸۰ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۹۴
نواب نظام الملک آصف جاہ	۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۹
میر قمہ الدین خلف	۹۷۴
نواب میر شہاب الدین	نواب نظام الملک آصف جاہ
مخاطب بہ غازی الدین	ملقب بہ خان دوران بہادر
خان ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰	صوبہ دار اردہہ و فوجدار
۸۴۴ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸	لکھنؤ (شف - آصف جاہ
۸۶۸ ۸۴۹ ..	نظام الملک ۷۱ - ۸۵ - ۸۶

(۱۴۵) (فهرست جلد سوم) (نثر الامرا)

۵۱۳ - ۳۹۷ - ۳۹۵ - ۳۸۷	نورزش خان ۲۷ - ۲۹
نور خان مخاطب به شمس خان	نورزش خان میرزا عبدالحکامی
فوجدار در [به پنده جالندهر	فوجدار ماندو برادر علایی
بسر پیر خان ۱۲۷ - ۱۲۸	امامت خان و خلیل الله
نور قلیچ (یا) نور قلیچ (یا)	خان میر بخش ۴۷۸ -
نور قلیچ بسر التون قلیچ	.. ۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰
خان از قرابتیان قلیچ اندری	نوامت (یا) نوامت ارکات
.. ۸۱۱ - ۸۱۲	(قوم) ۵۶۲ - ۸۴۶
نور محمد خان ۱۱۸	.. ۸۵۱ - ۸۸۰ - ۸۹۶
نورنگ خان بسر اول قطب الدین	نوامت خان .. ۱۸۹
.. ۵۹ - ۱۹۶	نور الدین (از قوم اوشار) ۷۵۳
۷۷۳ - ۷۷۲	نور الدین عالی خان برادر
نور الدین عالی خان برادر	سیرمین قطب الملک سید
نیرامت خان .. ۲۴۷	عبد الله خان ۱۲۱ - ۱۷۶
نیرامت خان ع-رب بسر میر	نور الدین قاي کون-حال
هاشم خان نیش-اپوری	مستقر الخلفه ۸۱۷ - ۸۱۸
.. ۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱	نور الدین محمد جهانگیر
نیرتوجی بهونسله (نام محمد	پادشاه .. ۷۹
قاي خان نومسام) ۵۷۷ -	نور الفضا بیگم .. ۱۹۹
.. ۵۷۸ - ۵۷۹	نور جهان بیگم ۱۵ - ۷۹
نیرک نام عم بهادر خان زرهله	

۲۸۰	۴۵۴
وزیر خان حکیم علیم الدین			نیکو سیر بن سلطان محمد اکبر		
۹۳۵ - ۹۳۳ - ۹۳۴	..		بن خلد مکان	۱۳۶ -	
وزیر خان شاهجهانی	۷۱۶		..	۷۴۷	..
وزیر خان فوجدار سرحد	۱۲۷		* حرف واو *		
وزیر خان محمد طاهر خراسانی					
۹۳۴ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۴۰			والا جاه پسر شاهزاده محمد		
وزیر خان مقیم	۹۳۲		اعظم شاه	۶۴۰ - ۶۷۱	
وزیر خان میر حاجی	۳۸		والا شاهیان (گزده)	۳۵ -	
وزیر خان بروی برادر آصف خان			..	۹۳۳	..
عبدالمجید	۹۲۹ - ۹۳۰		وجیه الدین	۲۹۲	..
..	۹۳۱ - ۹۳۲	..	وزیر الملک جان بیگ	۹۳۲	
ولی بیگ	..	۱۸۹	وزیر الممالک اعتماد الدوله		
ولی نعمت بیگم زوجة میرزا			قمر الدین خان بهادر		
سلیمان	..	۴۵۸	۷۵۸ - ۷۶۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷		
* حرف ها *			وزیر الممالک مفدر جنگ	۸۸۶	
			وزیر بیگ پسر قلندر خان		
هادی داد خان برادر رشید خان			قلعه دار بیدر	۸۶۳ - ۸۶۴	
انصاری صوبه دار تلنگانه			وزیر جمیل	..	۹۲۸
..	۵۲۲ - ۵۸۸ - ۹۳۱		وزیر خان	۵ - ۱۹۷ - ۲۴۸	

اسلام خان بدخشي ۹۴۶ -	خان مشهور - ياقوت
۹۴۸ - ۹۴۷	خداوند خان ۳۶۷ -
هندو (قوم) ۴۲۳ - ۴۲۲	۳۹۱ - ۴۰۲ - ۵۲۰ - ۹۵۸ -
۷۶۳ - ۷۶۲ - ۷۶۱ ..	۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ -
هرش دار خان ۶۲۲ ..	۹۶۳
موسى خان مېر خوشدار پسر	يتماجي زميندار كچه ۱۰۴
ملوك - خان مخاطب به	يحيى خان پسر - مرشد قاي
اعظم خان عالمگير - ري	خان بهادر (ستم جنگ
۹۴۳ - ۵۰۳	مرزا لطف الله ۷۵۵
هواكر مرهقه ۸۸۶ - ۸۸۴ -	يسين خان .. ۲۲
۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۳ - ۹۰۱	حضرت يعقوب عليه السلام
هيچه (يا) سميچه (قوم)	۷۲۹
۸۸	يعقوب .. ۳۲۲
هيومو .. ۵۰ - ۵۴	يعقوب خان امير الامرا ۳۴۰
<hr/>	
* حرف يا *	
يادگار بيگ .. ۱۶۸	يعقوب خان پسر يوسف خان
يادگار ۹۰۷ - ۹۰۹ - ۹۱۸ -	كشميري (يا) يوسف خان
۹۲۷ - ۹۲۱ - ۹۱۹ ..	چك حاكم كشمير ۶۴ -
ياقوت خان حبشي غلام خداوند	۹۵۷ - ۹۵۶ - ۹۵۵ ..

۴۴	یوسف خان چک	یکتاش خان افشار پسر دلی خان
	یوسف خان کشمیر - ری پسر	۳۴۰ قدر چپ باشی
	علی خان چک (یا) پیک	یکه تاز خان عبدالله بیگ پسر
	مرزبان کشمیر ۹۵۵ -	منص - وور حاجی بلخی
۹۵۶	۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱
	یوسف خان ولد حمید خان	یلنگتوش اوزنگ سپه سالار
۹۵۷	تکریه ..	ندر محمد خان دای بلخ
	یوسف زئی (طائفه از قوم	۴۴۲
	افغان) ۱۰۲ - ۱۰۵ -	یلنگتوش خان بهادر (یا)
۹۱۶	یلنگتوش خان
۹۱۶	یوسف عادل شاه	۴۲۹ - ۴۴۲ -
۲۷۹	یوسف متی ..	۵۷۰ - ۸۲۱ - ۹۰۵ - ۹۳۵
	یوسف محمد خان تاشکندی	یمین الدوله آصف جامی
۹۶۵ - ۹۶۳	۳۷۰
	یوسف محمد خان کوکلتاش	یمین الدوله آصف خان
	پسر گلان خان اعظم اتکه	۸۲۹ - ۵۱۵ خانخاندان
۹۵۳ - ۹۵۲	۹۶۵
۶۱	یونس خان	یمین الدوله عبدالله خان ۱۴۰
		یوسف ۵۶۲ - ۳۱۸
		۲۸۷ یوسف توکوش دوز

منظر دوم در اسمای مواضع و قلعهجات

و آبها و کوهها و غیره

* حرف الف *		آذر بلبلجان .. ۸۱۳
آب اژک	۶۱۲ ..	آرکات ۵۶۶ - ۸۵۱ - ۸۵۲
آب بهمت	۳۶۹ ..	۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۸ - ۸۶۱
آب بیداه	۱۸۷ ..	۸۶۲ - ۸۸۰ - ۸۹۵ - ۸۶۶
آب پورنا	۷۴۰ ..	۸۹۷ - ۸۹۹ ..
آب جون	۶۱۴ - ۲۰۳	استانه بلخ .. ۴۱۱
آب خور	۸۰ ..	استان ملائک پاسبان رضویه
آب دهنگ	۵۵۰ ۱۶۷
آب ستاج	۶۰۰ ..	احیر ۱۹۸ - ۶۴۴ - ۹۱۶
آب سرد	۲۴۷ ۹۱۸ - ۹۴۱
آب سنده	۴۵۷ ..	اشام ۴۵۲ - ۵۴۴ - ۵۴۵
آب غوربند	۱۹۱ ۵۴۶ - ۵۴۸ - ۵۵۰
آب نرندا	۲۸۳ - ۱۹۴	آشتی و غیره دیهات برگنه
آب هیراند (یا) هیرمند	..	هاتهری مونه برار ۸۶۵
..	۲۹۶ ..	اکره ۲۰ - ۴۷ - ۴۸ - ۷۲
آحمی	۹۴۴ ..	۷۹ - ۹۰ - ۱۶۴ - ۱۷۹

۵۹۸ - ۶۰۵ - ۶۰۷ - ۶۱۵	۱۸۹ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۲۰۰
۶۲۲ - ۶۲۴ - ۶۲۶ - ۶۹۷	۲۱۶ - ۲۲۵ - ۲۳۶ - ۳۲۰
۶۵۰ - ۷۵۶ - ۸۱۲ - ۸۱۷	۳۵۸ - ۴۰۰ - ۴۲۰ - ۴۲۱
۹۴۸ - ۹۴۵	۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۹ - ۴۷۵
۵۲۳ .. اجین	۵۶۹ - ۶۵۸ - ۶۹۳ - ۶۵۶
۳۱۲ .. اچھہ	۸۱۴ - ۸۲۷ - ۹۲۹ - ۹۳۸
احمد آباد (یا) احمد آباد	۹۵۳ - ۹۴۵
کجرات ۲ - ۵۷ - ۹۷	انڈیرہ خاندیس (یا) انڈیر
۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶	۷۴۵
۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۵۶	ابیدچک .. ۳۴۳
۲۸۱ - ۲۸۳ - ۲۸۵ - ۲۷۸	اترکول ۵۵۰ - ۵۵۴
۴۵۰ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۸۳	اتارہ .. ۸۵۴
۴۶۸ - ۴۹۲ - ۵۰۷ - ۶۰۲	اتک (یا) اتک بھارس ۲۵۴
۶۱۵ - ۶۱۹ - ۶۶۰ - ۶۵۷	۸۲۰ - ۳۹۶
۶۷۸ - ۶۸۸ - ۷۳۱ - ۷۴۷	اجمیر ۳۵ - ۵۰ - ۱۰۴
۷۵۰ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۶۷	۱۱۴ - ۱۱۶ - ۱۲۱ - ۱۲۲
۸۹۳ - ۸۳۵ - ۹۳۰ ..	۱۵۱ - ۱۵۹ - ۱۹۹ - ۲۳۴
۸۶ - ۷ - ۳ احمد نگر	۲۳۵ - ۲۸۹ - ۳۸۸ - ۳۹۷
۸۷ - ۱۴۵ - ۲۹۱ - ۲۹۲	۳۹۹ - ۴۱۲ - ۴۷۵ - ۴۸۳
۳۲۰ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۵۶	۵۱۵ - ۵۶۹ - ۵۷۲ - ۵۷۵

۴۲۷ - ۵۰۲ - ۵۹۳ - ۵۷۰	اگر آباد (یا اعزا آباد) ۷۰۹
۵۸۷ - ۵۸۹ - ۶۲۸ - ۶۵۷	افغانستان .. ۷۱
۹۰۶ - ۹۱۰ - ۹۲۳	اقلیم سبعة .. ۴۷۳
۷۳۵ - ۸۵۰	اقلیم پنجم .. ۹۶۳
۵۳۰	اقلیم دوم .. ۴۷۴
۹۴۹	اقلیم چهارم .. ۴۱۷
۷۲۰	اقلیم سوم ۴۱۷ - ۴۷۴
۳۰۳	اکبر آباد (یا) مستقر الخلافة
۲۸۸ - ۱۱۷	اکبر آباد ۲۷ - ۲۴ -
۲۸۹	اسرخاندیس .. ۳۸ - ۸۹ - ۱۳۳ - ۱۳۷ -
۹۶۴	اسفاره .. ۱۵۹ - ۳۴۴ - ۴۰۶ - ۴۲۳ -
۴۱	اسلام پوري .. ۴۶۱ - ۵۱۵ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -
۱۰۵	اسلام نگر .. ۵۶۸ - ۵۷۹ - ۵۹۳ - ۵۹۹ -
۵۴۸	اسماعيل چوکي .. ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۹ - ۶۱۲ -
۴۳۴	اشرف آباد .. ۶۳۶ - ۶۴۷ - ۶۵۴ - ۶۵۶ -
۳۲۲ - ۳۲۸	امضیان ۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۷ - ۶۷۲ -
۳۴۰ - ۴۱۳ - ۴۱۵ - ۴۱۷	۷۰۸ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۵۲ -
۴۱۸ - ۴۶۹ - ۶۳۳ - ۷۰۴	۷۷۲ - ۸۰۱ - ۸۳۳ - ۸۴۴ -
۷۰۵	۸۶۷ - ۸۷۹ - ۸۹۲ - ۹۳۵ -
۱۹۲	اعظم پور سرکار سنهیل .. ۹۳۸

(فهرست جلد سوم) (۱۵۴) (مآثر الامرا)

۷۹۳	امیتهی (یا) امیتهی	۴۷۲	اکبر آبادی محل
	انداچک پور حسین (یا) انداچک	۴۹۵	اکبر پور ..
۳۴۳	پور حسین چک	- ۳۶۷ - ۲۵ - ۲۴	اکبرنگر
۵۷۱	انذیر (یا) انبیر	- ۵۴۲ - ۵۴۱ - ۵۴۰ - ۵۳۹	
۸۹۱	اندرید ..	۹۷۱ - ۵۸۵ - ۵۶۸	..
۹۱۷	اندور (یا) رندور	۳۵۹ - ۳۵۶	اکھڑہ
۹۶۴ - ۲۲۲	اندجان	- ۹۲ - ۶۶ - ۶۰	آلہ آباد
۹۵ - ۸۳	اند خود	- ۳۷۷ - ۱۶۴ - ۱۳۳	
۲۶۷	اندراب ..	- ۳۹۰ - ۳۸۹ - ۳۸۸ - ۳۸۶	
۴۷۴	اندریت دھلی قدیم	- ۴۸۴ - ۴۳۹ - ۴۳۸ - ۴۲۹	
۵۳۴	اندور ..	- ۶۴۷ - ۶۰۴ - ۵۸۵ - ۵۵۸	
۱۶۸	انکی تنکی دکن	- ۸۰۲ - ۷۷۳ - ۷۴۸ - ۷۱۵	
۶۵۰	انندی ..	۹۵۱ - ۹۵۰ - ۸۶۷	..
۱۸۴	اراس ..	۹۶۳	المالیغ ..
۸۳۳	اربگدہ ..	۴۶۵	امتیاز محل ..
۷۷۹	اربہین ..	۳۱۲	امروٹ ..
۷۱۰۵	ارٹھہ پور (یا) رائٹھہ نور	۴۸۵	امرسر ..
- ۲۱۹ - ۹۸ - ۹۷	ارجین		امن آباد (یا) امناباد مضاف
- ۵۰۲ - ۴۹۵ - ۴۶۰ - ۴۴۷		- ۵۹۴	موبہ پنجاب
- ۷۳۸ - ۷۳۲ - ۷۳۱ - ۶۰۰		۷۶۰

- ۵۸۳ - ۵۸۱ - ۵۷۹ - ۵۷۷	۹۷۰
- ۶۲۸ - ۶۲۲ - ۶۰۳ - ۵۸۸	۹۰۷ .. اردگیر
- ۶۹۱ - ۶۸۷ - ۶۴۳ - ۶۳۹	- ۳۱۴ - ۲۴۶ - ۲۰۵ ارد
- ۷۳۴ - ۷۳۰ - ۷۲۲ - ۶۹۲	- ۸۰۳ - ۷۷۶ - ۷۷۳ - ۵۸۵
- ۸۴۵ - ۸۴۳ - ۸۲۵ - ۷۳۹	- ۸۷۶ - ۸۳۹ - ۸۳۳ - ۸۱۰
- ۸۵۰ - ۸۴۹ - ۸۴۷ - ۸۴۶	- ۹۳۱ - ۸۹۲ - ۸۹۱ - ۸۷۸
- ۸۸۴ - ۸۸۲ - ۸۸۰ - ۸۵۱	۹۵۰
- ۹۰۰ - ۸۹۸ - ۸۹۵ - ۸۸۵	- ۶۲۴ - ۶۱۹ ارد
- ۹۰۴ - ۹۰۳ - ۹۰۲ - ۹۰۱	۹۴۸ - ۹۹۷
- ۹۲۶ - ۹۲۵ - ۹۲۳ - ۹۱۹	- ۵۶ - ۵۵ - ۲۷ اردیسه
۹۵۱ - ۹۳۹ - ۹۳۸ ..	- ۲۲۶ - ۲۰۹ - ۲۰۶ - ۱۰۲
۵۱۲ ارد (یا) اردیسه	- ۴۵۲ - ۳۶۷ - ۳۲۵ - ۲۹۳
۹۶۴ .. ارش	- ۵۳۲ - ۵۰۸ - ۵۰۷ - ۴۸۴
۸۴۵ .. اوطان	- ۹۳۱ - ۷۵۵ - ۷۵۴ - ۷۵۳
ارندهیه (برگنه ایست از سرکار	۹۴۱
باسم بالا گوشت برار) ۷۳۸	- ۳۷ - ۳۱ - ۹ اورنگ آباد
۶۱۶ .. اوهذ	- ۱۳۱ - ۱۱۸ - ۱۱۶ - ۱۰۷
ایران (یا) ایران دیار (یا)	- ۵۰۶ - ۴۹۴ - ۱۷۴ - ۱۴۲
- ۲۴ - ۱۷ ایران زمین	- ۵۲۶ - ۵۲۴ - ۵۲۳ - ۵۱۶
- ۸۷ - ۸۶ - ۸۵ - ۸۴ - ۴۸	- ۵۷۵ - ۵۶۶ - ۵۶۵ - ۵۴۷

ایلیکندل مضاف صوبہ حیدرآباد	۹۳ - ۱۰ - ۱۱۴ - ۱۵۳
۸۷۰	۱۶۹ - ۲۸۷ - ۲۸۵ - ۲۹۲
ایلیکندل مضاف صوبہ	۲۸۸ - ۲۹۹ - ۲۹۷ - ۲۹۹
۷۵۳ فرخندہ بلیاد	۳۰۱ - ۳۲۷ - ۳۳۳ - ۳۴۷
۸۱۴ - ۱۸۹ ایلمور (یا) الور	۳۵۸ - ۴۱۱ - ۴۱۳ - ۴۱۴
۴۰۲ .. ایلمورہ	۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۲۱ - ۴۲۳
	۴۳۱ - ۴۳۴ - ۴۴۱ - ۴۵۰
	۵۲۴ - ۵۳۰ - ۵۴۳ - ۵۷۶
	۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۲ - ۶۸۹
۴۲۴ - ۴۲۳ .. باغرز	۶۹۰ - ۷۰۲ - ۷۵۱ - ۷۵۴
بادلی (یا) بادلی درازدہ کردھی	۷۵۹ - ۷۶۰ - ۸۰۱ - ۸۰۵
۸۶۷ .. دار الخلافہ	۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۵ - ۸۲۹
۰۷۴۷ - ۱۶۴ - ۱۳۸ بارہہ	۸۳۱
۸۷۷ - ۸۴۱ - ۷۴۸ ..	۵۸۹ .. ایرج
۱۶۶ .. باریک آب	ایرج و بھاندیر مضاف صوبہ
۸۲ .. بازار الکہ خان	آگرہ ۵۲۳ - ۶۹۲
باغ اغراباد دہلی مشہور	ایڈر (یا) ایڈر ۸۱۲
۵۰۴ .. بشالہ مار	ایلیچپور ۲۹۲ - ۴۸۷ - ۵۸۷
۴۶۵ باغ حیات بخش	۵۸۸ - ۹۱۱ - ۹۴۲ ..
۶۷۲ .. باغ دھو آرا	ایلیکندل .. ۴۰ - ۷۹۷
باغ دھوہ موصوم بہ نور منزل	

• حرف با •

بهاره مضاف - مریه کجرات	۷۹
۸۷۲	۹۲۵	..	باغ قلعه ارک
۷۵ .. بصور	۲۳۱	..	باغ گلشن
بخارا ۱۲۱ - ۳۰۴ - ۳۶۱ -	۵۲۶ - ۹۸		باغ نور منزل
۵۹۷ - ۵۱۸	۵۴۰	..	باقر پور
بداروت (یا) بداران ۶۶ -	۲۳ - ۳۲۰ -		بالا کھات
۷۷۲ - ۲۶۳	۳۹۰ - ۴۰۰ - ۴۴۳ - ۵۷۰ -		
بدخشان ۴۰ - ۳۸ - ۶۲ -	۹۶۰
۶۵ - ۸۳ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۶۶ -	۸۷ - ۵۱۶ -		بالاکھات ارار
۲۰۳ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۶۳ -	۷۳۸
۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ -	۴۹۰ - ۴۹۳ -		بالاکھات دکن
۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ -	۵۰۰
۲۷۳ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۲۳ -	۵۳۰		بالاکھات کرناتک
۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۴ -	۷۸۳	..	بالکند
۳۵۵ - ۳۵۵ - ۳۵۶ -	۹۷	..	بانس برله
۳۵۹ - ۳۹۳ - ۵۲۵ - ۵۹۵ -	۹۴۰	..	بانس ہریاپ
۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۹۶۳ -			بانکی مشہور بہ اترا (یا) اتراز
۹۶۸	۹۶۳
۲۳۸ - ۹۹ بدخشانات	۵۴۶	..	باهر ہند
۵۰۶	۵۳۸		بتھانہ کو پکھا

۱۷۵ - ۱۷۷ - ۱۸۴ - ۱۸۵	۹۹۷ بدھنور متعلقہ چیتور
۲۹۲ - ۳۱۰ - ۳۲۰ - ۳۳۳	۸۶ - ۹۷ - ۱۰۷ - ۲۹۱ برار
۳۴۶ - ۳۶۷ - ۳۶۹ - ۳۷۸	۲۹۲ - ۵۲۰ - ۵۲۲ - ۵۲۴
۳۸۳ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۱	۶۱۰ - ۶۲۲ - ۶۵۵ - ۷۲۲
۳۹۲ - ۴۰۰ - ۴۰۳ - ۴۰۴	۷۷۰ - ۸۴۱ - ۸۶۵ - ۸۶۸
۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۱۶	۸۶۹ - ۸۷۱ - ۸۷۳ - ۹۰۳
۴۳۷ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۸۰	۹۰۵ - ۹۰۹ - ۹۲۴ - ۹۲۶
۴۹۴ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۱۲	۹۷۴
۵۷۷ - ۶۰۸ - ۶۱۳ - ۶۲۲	۴۶۵ برج طلا آرامگاه معروف
۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۷ - ۷۱۵	۶۳ برج قاسم بولا
۷۵۴ - ۷۶۰ - ۷۷۰ - ۷۸۶	۱۸۶ برج قلعه
۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷	۴۶ - ۴۷ بدردان بنگالہ
۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۴۵ - ۸۴۷	۶۸
۸۵۰ - ۸۶۹ - ۸۷۳ - ۸۷۷	برم پوری (یا) برہم پوری
۸۸۱ - ۸۸۲ - ۹۰۵ - ۹۱۷	(یا) برہمن پوری مصدی
۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۸ - ۹۴۴	۷۱۶ بہ اسلام پوری
۹۴۵ - ۹۵۹	۵ - ۶ - ۲۰ برہانپور
۵۸۹ برہانپوری	۲۱ - ۲۴ - ۲۶ - ۳۶
۳۷۳ برہم پوتر (یا) برہم پوتر	۸۵ - ۱۱۶ - ۱۳۷ - ۱۴۲
۳۱۱ برہمن آباد	۱۵۸ - ۱۶۴ - ۱۶۶ - ۱۶۸

۳۳۳ ..	بادا اوجین	۲۱	بردره موبه کجرات
۱۴۲ ..	بلده برهانپور	۴۲۲ - ۳۳	برهانی
۱۲۳ ..	بلده پتده		بساخوان (دیه از گیلان)
۲۱۷	بلده جنت آباد کور	۲۹۰
- ۷۵۸	بلده دارالخیر اجیر	۳۳۳ - ۱۱	بصره
۷۵۹	۴۶۹ - ۱۱ - ۱۰	بغداد
۳۲۸ ..	بلده سکھر	- ۱۳۱	بکلاہ - موبہ خاندیس
۵۹۶ - ۵۹۵ ..	بلغین	۳۹۸ - ۲۳۷ - ۲۲۰ - ۱۹۹	
۹۷۰	بل کتھد (یا) بل کھند	- ۹۱۷ - ۷۷۰ - ۷۱۵ - ۶۵۲	
۷۰۶ ..	بلوچستان	۹۳۷ - ۹۲۶
۹۴۹ - ۵۵۸ - ۳۵۱	بذارس	۵۴۳ ..	بکله کھت
۱۹۴	بندر جھار خان حبشی	- ۹۴ - ۸۳ - ۸۲ - ۶۲	بلخ
۲۰۰ ..	بندر دیپ	- ۱۶۷ - ۱۶۶ - ۹۹ - ۹۵	
۸۰ ..	بندر ساکابون	- ۴۴۲ - ۳۶۲ - ۳۳۸ - ۲۶۹	
- ۵۰۸ - ۱۱۱	بندر سورت	- ۴۵۵ - ۴۵۳ - ۴۴۶ - ۴۴۵	
۶۷۷ - ۶۳۸ - ۵۹۳	- ۵۱۸ - ۵۰۱ - ۴۹۳ - ۴۵۸	
	بندر کذبہ ایت (یا) کھنباہیت	- ۵۷۲ - ۵۶۹ - ۵۶۷ - ۵۲۵	
۲۲۶	- ۹۹۸ - ۹۵۸ - ۸۱۹ - ۷۲۹	
- ۳۰۹ - ۱۰	بندر لاهری	۹۶۹
۸۰ ..	بندر موکاپ	۲۷۲	بلده احمد آباد

۸۵۲ - ۸۹۹ - ۹۲۸ - ۹۳۱	بذيله .. ۴۶۱
۹۲۳ - ۹۵۱ - ۹۵۷ - ۹۶۹	بنگاپور توابع کر تک ۶۲۹ -
۹۷۰	۸۶۰
۶۵ .. بنگاه هزاره	۲۰۹ .. بنگ و بهار
۵۱۳ - ۳۰۹ .. بنگش	بنگاله (يا) بنگ ۱۶ : ۲۱ -
۸۹۰ .. بودانه	۲۵ - ۳۳ - ۳۷ - ۵۲ - ۵۳ -
۹۵۶ بواباس (يا) پولياس	۵۵ - ۶۶ - ۷۸ - ۸۰ - ۹۲ -
۶۲۴ .. بوندي	۱۰۰ - ۱۶۱ - ۲۱۸ - ۲۲۰ -
۱۶۵ .. بهاتوري	۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۳۸ - ۲۴۶ -
۵۶۹ - بهاتوري احمد نگر	۲۵۳ - ۲۷۴ - ۲۷۷ - ۲۷۸ -
۶۶۴ .. بهادر پوره	۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۹ - ۲۹۰ -
۶۹۳ - ۶۹۲ بهادر گده	۲۹۳ - ۳۱۴ - ۳۶۵ - ۳۶۷ -
۱۷۱ ۱۶۱ - ۶۶ - ۱۶ بهار	۲۷۳ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۸۹ -
۴۳۹ - ۳۱۴ - ۲۸۹ - ۲۲۶	۳۹۱ - ۴۱۱ - ۴۲۹ - ۴۳۴ -
۶۵۷ - ۶۳۴ - ۵۴۱ - ۴۳۸	۴۲۸ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۹ -
۹۵۷ - ۸۳۰ - ۷۵۴ ..	۴۷۸ - ۴۸۲ - ۵۳۲ - ۵۴۰ -
۲۲۵ - ۲۰۵ بهار و بنگاله	۵۴۳ - ۵۴۶ - ۵۴۹ - ۵۵۳ -
۵۴۲ - ۵۴۱ بهاکيرتي	۵۵۴ - ۵۵۸ - ۵۶۸ - ۵۸۴ -
بهت (يا) دراي بهت ۱۴ -	۶۱۵ - ۶۵۷ - ۶۸۲ - ۷۵۴ -
۳۹۲ - ۱۴۴ - ۷۴ - ۲۲	۷۵۳ - ۷۵۴ - ۸۰۲ - ۸۰۹ -

.. ۳۹۳ - ۳۹۶ - ۴۳۲	به دیال توابع صوبه مالوه ۸۴۴ -
۳۲۱ بهمن آباد مکندره	.. ۸۷۹ - ۸۸۰
۱۵۰ به درک ۱۶ بهر پور
۱۲۹ بهرام پور ۵۴۶ بهیتر بند
۵۹۰ بهرایج ۷۴ بهیره
بهرایج مضاف صوبه اوده	.. ۳۹۸ بهیلان
۵۵۶ ..	بیانه ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۵۹۰
۸۸۶ بهرت پور ۱۸۱ - ۲۶۰ بیاسا
بهرنج (یا) بررنج	.. ۲۵۳ بیست الله
بهره متعلقه درآبه منده ساگر	۴۱۷ بیست المقدس
۹۴ ..	بیراپور ۵ - ۲۵ - ۳۰ - ۳۱ -
بهر ۷۵ - ۷۷ - ۱۸۹ -	۳۲ - ۳۸ - ۸۶ - ۹۲ -
۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۳ -	۱۰۲ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۵۸ -
۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ -	۱۶۳ - ۱۶۵ - ۱۷۴ - ۲۹۱ -
۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۲۶ - ۳۲۷ -	۳۵۹ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۴۰۳ -
۳۲۸ - ۳۲۹ - ۷۱۷ - ۹۶۶ -	۴۱۴ - ۵۰۹ - ۵۳۶ - ۵۶۳ -
بهر نام قلعه ایست از انڈیہ	۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۷ - ۵۷۶ -
قدیم .. ۲۴۵	۵۷۸ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ -
بهر د = دیوی .. ۳۱۰	۶۲۸ - ۶۲۹ - ۶۳۲ - ۶۳۳ -
بهند .. ۱۸۳	۶۵۶ - ۶۷۰ - ۶۸۳ - ۶۸۷ -

پرگنه بر سر در .. ۲۲۱	۲۲۳ - ۴۱۱ - ۳۳۸ - ۵۵۶
پرگنه پزوده مضاف کجرات	۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۸۳ - ۵۸۵
پرگنه .. ۴۹۲	۶۳۴ - ۶۵۸ - ۷۱۱ - ۷۱۲
پرگنه پزانی .. ۴۸۱	۷۱۳ - ۷۱۵
پرگنه نانکواله ۲۵۵	پتھان (یا) پتھان ۱۴۹ -
پرگنه جالور ۴۴۵ - ۴۴۶	۴۳۷ - ۸۲۴ ..
پرگنه جامیر خان دیس (۲)	۳۱۴
پرگنه جامیڈا .. ۲۶	۸۰۸ ..
پرگنه چار تھانہ ۷۲۹	پرگنات بلوچستان ۳۳۶
پرگنه حان کلیانہ ۵۷۳	پرگنات خاندیس ۳۶۴
پرگنه خضر آباد ۴۶۵ - ۴۶۶	پرگنات متعلہ چانده ۵۰۸
پرگنه دیپال پور ۱۸۸	پرگنه ارب .. ۲۳۰
پرگنه سرم (یا) سیرم مضاف	پرگنه اشانی برار ۳۷۶
پرگنه موبل بدر .. ۶۳۰	پرگنه اہل مالوہ ۵۵۹
پرگنه سفیدون ۴۶۵ - ۴۶۶	پرگنه اہل مضاف ارجہ - ن
پرگنه سہر متصل سرورنج ۷۳۸	۳۶۰
پرگنه میونا مضاف برار ۷۷۰	پرگنه بہرائچ .. ۳۶۰
پرگنه کری پاڑا ۵۴۴	پرگنه بیدر (یا) بیدر سوار کالہ
پرگنه کوہیر (یا) کولہیر (یا)	۳۶۴
پرگنه کوشیر .. ۶۳۰	پرگنه پاتھری موہ برار ۸۶۵

۵۶ - ۷۱ - ۹۴ -	پنجاب	پرگنه مالکنده (یا) پرگنه بالکنده
۱۰۶ - ۱۱۳ - ۱۴۷ - ۱۹۵ -		بغیر نقطه - حرف ادل
۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۹۴ - ۲۲۱ -		۷۹۹
۲۴۶ - ۲۵۴ - ۲۷۱ - ۲۷۴ -		پرگنه مظفر آباد ۱۵۷
۲۷۵ - ۴۵۷ - ۵۵۸ - ۵۹۴ -		پرگنه ندیه .. ۲۳۱
۴۲۶ - ۴۳۲ - ۶۹۸ - ۷۱۳ -		پرگنه نیم شهر بلسواره ۳۳۵۰
۷۱۹ - ۷۲۹ - ۷۵۷ - ۷۶۰ -		رناله ۴۳ - ۴۴ - ۴۴۲
۸۱۴ - ۸۳۴ - ۸۶۸ - ۸۸۹ -		پرندا مضاف دکن ۸۵
۹۲۹ - ۹۳۳ - ۹۳۵ - ۹۴۴ -		پریونده (یا) پریندا ۲۶ -
۹۵۵ - ۹۵۲		۷۴۶ - ۴۰۷ - ۴۰۶ ..
۵۴۷ ..	پنج (تن)	پژوده توابع احمد آباد ۴۹۲
۶۵	پنج شیر (یا) پنج شیر	پشار (یا) پیدار ۴۷ -
پنهنه شاهجهان پور (یا) پنهنه		۱۳۱ - ۲۷۶ - ۳۲۲ - ۴۵۷ -
۵۹۱ (یا) پیهته		۵۹ - ۵۹۶ - ۶۱۲ - ۶۱۷ -
پورندهر گدبه متعلقه - صوبه		۶۱۸ - ۶۶۷ - ۶۶۹ - ۷۱۸ -
۵۷۵	اورنگ آباد	۷۸۰ - ۸۲۰ - ۸۳۴ ..
۵۲۴ ..	پور پرسیوجی	پکلی (یا) پکلی ۴۳۱ -
۳۹۸ ..	پوکون	۹۵۶
۷۰۵ ..	پول کربی	۶۶۹ ..
۶۹۲	پونار متعلقه صوبه برار	پل شاه دوله ..
		پل .. ۴۷۵

۴۸۳	..	آداب کانگریہ	ہونہ (یا) دار الحرب ہونہ
۳۲	..	تالیکوتہ	۱۰۲ - ۸۷۱ - ۸۹۸ - ۹۰۰
۵۵۳		تامرپ (یا) تامروت	۹۰۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲
۱۰۷	..	تائکلی ہزار	۹۲۳ - ۹۲۷
۳۴۳	..	تہمت	۶۱۵
۳۲۸	..	تہریل	۳۴۸
۱۴۵	..	تہار	ہولچری (یا) ہولچری (با)
۸۷۲ - ۴۲۴		تہمت	ہولچری (یا) ہولچری
۹۴۱ - ۱۱۵		تہریل	(یا) ہولچری ۷۳۷ -
۸۶۲ - ۸۳۶		تہریل	۸۰۷ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۶
۹۶۴	..	تہریل	۸۵۸ - ۸۶۲ - ۸۹۵ - ۸۹۶
۹۶۸ - ۳۲۶	..	تہریل	۸۹۷ - ۸۹۹ - ۹۰۰
۵۸۲	..	تہمت مضاف ہونہ ہزار ۳۴ -	ہولچری
۵۵۷	ہولچری
۸۰۸	..	تعلقہ سہرورد	۵۶۹
۳۲۲		تعلقہ نظام الماک دکن	
۴۷۵	..	تعلقہ آباد	
۷		تہنگ (یا) تہنگانہ	
۹۲ - ۳۸۹ - ۴۱۴ - ۴۲۹			
۵۱۲ - ۵۲۲ - ۵۸۸ - ۶۱۳			

• حرف تے •

۸۲۴ - ۸۱۹	تارا کدھہ
۹۶۳ - ۲۷۵ - ۲۳۲	تاشکند
۱۵۱	تلاپ ہیکر

• حرف تے •

تازده ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۱۰ -
 ۲۲۰ - ۲۳۷ - ۲۹۳ - ۵۴۱ -
 ۹۳۱ - ۵۴۳ - ۵۴۲ ..
 تتهه (یا) تتهه (یا) تتهه
 ۱۱ - ۳۲ - ۱۰۲ - ۱۰۳ -
 ۱۷۱ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۴ -
 ۲۴۵ - ۲۶۲ - ۳۰۶ - ۳۰۹ -
 ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۲۴۵ - ۳۴۶ -
 ۲۴۸ - ۲۵۴ - ۲۷۰ - ۳۷۱ -
 ۳۸۴ - ۳۹۷ - ۴۳۸ - ۴۶۳ -
 ۴۹۱ - ۵۱۵ - ۵۶۰ - ۷۱۷ -
 ۹۶۵

• حرف جیم •

جاپانیر (یا) جاپانیر ۵۲
 جاگیر آباد .. ۲۹۱
 جالندهر .. ۱۴۶ - ۲۵۶
 جالنه (یا) جالنا تـوابع
 اورنگ آباد ۸۸۴ -

.. .. ۴۳۰ - ۴۷۰
 تماشا منزل ... ۸۳۶
 توران (یا) توران دیار ۲۵۹ -
 ۲۶۳ - ۲۷۵ - ۲۹۸ - ۳۳۰ -
 ۳۳۱ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۴۱۰ -
 ۵۱۷ - ۷۱۱ - ۹۶۶ - ۹۷۰
 تومان ایسا و بکرا (یا) ایسا
 بکرا (یا) ایسا بخـراد
 ۵۹۵
 تومان پنچ شیر .. ۵۹۵
 تون (شهریست در ایران) ۸۰۱ -
 ۸۰۵
 توندابور مضاف خاندیس ۲۳
 تونس تونس (یا) تونس
 ۳۶۹ - ۳۸۵ ..
 تهاسره مضاف صوبه احمد آباد
 ۶۸۶ - ۶۸۷
 تهاغیر .. ۳۶۴
 تهاغه لنگر .. ۳۲۲
 تیراه .. ۷۰ - ۷۵

(متاثر الاموال) (۱۹۷) (فهرست جلد میوم)

۹۱۴ - ۹۰۲	..	۸ - ۱۹ - ۷۹ - ۱۹۶
۱۸۹ - ۸۸	..	۳۷۸ - ۳۹۸ - ۳۲۰ - ۳۴۸
جالدہ پور (یا) جالڈا پور موہی	..	۹۳۴ - ۷۴۸ - ۴۸۳
خجستہ بنیان	۳۲۰ -	جوتانہ .. ۲۸۲
.. ..	۹۶۰ - ۷۱۶	جودھ پور ۶۰۰ - ۶۰۲
جام	۳۰۵	۷۵۸ - ۷۵۶
جامہ وں	۶۶۵ - ۱۴۱	جون ۳۵۳ - ۳۲۲ - ۳۶۲
جانیانہر محمد آباد	۲۸۱	۴۶۵ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۸۲۳
جگر لک	۹۳۶ ...	۸۷۹
جلال آباد	۲۷۱ - ۳۲۵	جوانپور ۱۶ - ۷۳ - ۱۹۳
.. ..	۴۵۸	۲۰۰ - ۲۱۸ - ۲۲۸ - ۲۳۰
جلگاہوں مضاف نزار	۵۲۴	۲۳۶ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸
جمہور د	۷۵۵ - ۶۰۳	۳۲۰ - ۳۴۲ - ۳۵۱ - ۳۵۲
جمعیت آباد	۱۲۷ ...	۴۸۵ - ۴۸۷ - ۵۸۴ - ۷۸۵
جمن دریائے	۸۹۳ - ۸۷۹	۴۰۹ - ۴۱۲ - ۷۸۶ - ۸۳۵
جمڈا	۸۶۶ ..	۹۵۱
جمہو	۱۲۸ - ۱۱۲	جوندہ کڈھہ (یا) جونا کڈھہ
جموں	۶۶۸ ..	جوندہ کڈھہ (یا) ۱۰۲
جنت آباد گور	۸۰۹	۱۰۴ - ۱۹۸
جنیر (یا) جنیر دکن	۰۳	جنیر ۳۱۸ ..

چانددر (یا) چاندور - ۲۶۳	۷۸	جوین داخل ولایت بیهق
۸۹۳	۸۷۸	جہابوہ (یا جہابوہ)
۵۸۰	۷۵۰	جہالوہ ..
چتلدرک (یا) چیتلدرک	۲۷۷	جہاز کھنڈ ..
(یا) چیتلدرک و حلددرک	۴۷۵	جہانسی ..
۷۸۲	۴۷۵	جہان نما ..
چتور (یا) چیتور - ۲۰۸	- ۲۴	جہانگیر نگر عرف تھاکہ
۶۹۷ . ۴۴۷	۷۱۱ - ۵۴۵ - ۵۴۳	..
۸۴۵	۱۸۹	جہور ..
چکنا (یا) چکنا ۸۲۴ - ۸۱۹		جہجرا نہ موضع (یا) جہجرا نہ
چکلہ متھرا .. ۹۹	۱۰۱
چذاب .. ۴۳۶	۱۸۹	جہنچھتون ..
چنارہ گدھہ .. ۹۴۶	۱۳	جیت پور ..
چنچی (یا) چینچی ۸۵۴	- ۸۲	جیچکتو (یا) چیچکتو
چیدن موسوم بمفتاح ۴۴	۸۳
چوڑہ .. ۲۳	۳۹۸ - ۳۹۷ - ۳۴۱	جیسلمیر
چوک سعد اللہ خان ۴۷۳	۵۸۳	جے سنگھ پورہ ..
چوکی خاص .. ۱۷۳		
چوکنی کہتہ .. ۵۴۷		
چونا گدھہ .. ۴۸۷	۴۷۳	چاندنی چوک ..

* حرف جے *

۹۴۷	۸۰۹	چهاردهی جنت آباد گور
۱۳۸ -	حصن پور سرکار هندیه	۶۱۹	چیتور ..
۸۴۰	۳۶	چیناپتن ..
۷۷۴	حصین پور ..	* حرف حا *	
۱۱۱		
۵۳۳ - ۵۳۴	حصین مانگر	۶۷۱	حاجو (ده کردهی اکبر آباد)
۱۷۶ - ۲۱۷ - ۸۹۰	حصار	۶۲ - ۲۲۴ -	حاجی پور ..
۳۸۳	حصار استوار آسیر	۲۲۸
۴۲۹	۵۸ - ۶۰ - ۶۲ -	حجاز
۸۸۲	حصار شهر پناه برهانپور	۸۸ - ۱۴۸ - ۱۸۳ - ۱۸۹ -
۱۸۹	۲۰۱ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۵۳ -
۳۶۷	۲۵۵ - ۲۷۳ - ۲۷۵ - ۲۸۳ -
۵۷۱	۳۰۱ - ۳۳۰ - ۳۳۳ - ۳۴۶ -
۸۲۳	حصار ننور (یا) انتور	۲۶۷	حدرد اندراب
۴۲۴	۱۸۴	حدرد اداس ..
۹۱۷	حصن آسیر قلعه آسیر	۹۱ - ۱۲۱ -	حرمین شریفین
۴۷۹	حصون تجمع درلین آباد	۲۶۲
۵۲	۱۱۲ - ۱۷۲ -	حسن ابدال
۲۲۳	حویلی احمد آباد	۵۹۳ - ۶۲۳ - ۶۴۷ - ۶۹۵ -

۴۹۴ .. خاکریز	۹۰۹ حویلی هرسول
- ۲۶ - ۲۳ - ۲۲ خاندیس	- ۳۴۲ - ۴۰ حیدر آباد
- ۱۹۸ - ۱۹۴ - ۱۸۴ - ۷۱	- ۵۱۷ - ۵۰۸ - ۵۰۶ - ۴۸۲
- ۳۴۴ - ۳۳۲ - ۲۳۷ - ۲۱۹	- ۵۵۹ - ۵۵۵ - ۵۳۳ - ۵۳۲
- ۴۶۲ - ۴۲۴ - ۵۳۹ - ۵۲۰	- ۴۳۱ - ۴۱۹ - ۴۱۳ - ۴۰۸
- ۸۸۴ - ۷۴۵ - ۷۱۵ - ۶۹۲	- ۴۵۳ - ۴۵۲ - ۴۴۳ - ۴۳۲
- ۹۳۹ - ۹۲۸ - ۹۱۷ - ۹۰۲	- ۷۳۳ - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶
۹۴۵	- ۷۵۲ - ۷۴۵ - ۷۳۷ - ۷۳۴
خجسته بذیان (یا) خجسته	- ۸۴۳ - ۸۳۸ - ۸۹۶ - ۷۵۵
- ۹ بذیان اورنگ آباد	- ۸۶۱ - ۸۵۸ - ۸۴۹ - ۸۴۷
- ۴۳ - ۴۱۰ - ۴۳۸ - ۴۴۷	- ۸۷۱ - ۸۷۰ - ۸۶۹ - ۸۶۴
۷۳۰ - ۷۲۲ - ۷۱۶ - ۴۵۳	- ۸۸۲ - ۸۸۰ - ۸۷۸ - ۸۷۲
- ۷۴۵ - ۷۳۹ - ۷۳۸ - ۷۳۴	- ۸۹۷ - ۸۹۶ - ۸۸۵ - ۸۸۴
- ۸۳۵ - ۷۸۶ - ۷۸۳ - ۷۷۰	- ۹۰۵ - ۹۰۴ - ۹۰۲ - ۹۰۱
- ۸۵۲ - ۸۴۷ - ۸۴۱ - ۸۳۶	۹۲۷ - ۹۲۶ - ۹۰۹ - ۹۰۶
- ۸۷۱ - ۸۶۸ - ۸۶۳ - ۸۵۶	
- ۹۳۹ - ۹۲۱ - ۹۰۹ - ۸۷۳	
۹۷۴ - ۹۴۹	
- ۲۹۲ - ۱۱۷ خراسان	۸۳ خاریاب (یا) فاریاب
- ۳۰۴ - ۲۹۸ - ۲۶۵ - ۲۵۹	۶۴۲ .. خاص پور
	۱۷۴ .. خاص چوکي

* حرف خا *

دار الخلافه	٢١ - ٢٧ - ٣٩	٤٠٩ - ٤١٠ - ٤٢٣ - ٤٢٤
٥٠ - ١٧٨ - ٢٠٣ - ٢٧٦		٤٢٥ - ٤٢٨ - ٤٣٥ - ٥١٨
٤٨٣ - ٥٠٧ - ٧٢٠ - ٧٥٠		٧٠٤ - ٧٠٥ - ٧٥٣ - ٨٨٢
٧٦٢ - ٧٦٥ - ٧٧٤ - ٧٨١		خضر آباد .. ٤٧٥
٧٩٥ - ٨٠٥ - ٨٣٠ - ٨٣١		خضر پور .. ٥٥٤
٨٦٥ - ٨٦٩ - ٨٩٧ - ٨٧٧		خضري تالاب .. ٨٣٩
٨٧٨ - ٨٧٩ - ٨٨٦ - ٨٨٧		خليج كنگ .. ٨٠
٨٨٨ - ٨٨٩ - ٨٩٢		خواص پور .. ٥٢٩
دار الخلافه آگره	٥٥ - ٥٤	خواف ٤٢٣ - ٤٢٤ - ٥١٦
٦٣ - ٧١ - ١٤٩ - ٢١٤		خوزجه .. ٨٨٨ - ٨٨٧
٢٤٨ - ٢٨٣ - ٣٤٤ - ٣٨٧		خوشاب .. ٧٤
دار الخلافه دهلي	٥٣٩	خيراب .. ٨٣
٦٨١ - ٨٤٨ - ٨٤٩		خير آباد موټه اردھه ٦٠ -
دار الخلافه شاهجهان آباد	٣٥	.. ٢٢٩ - ٣٧٥ - ٣٨١
١٥٩ - ٥٣٥ - ٥٧٣ - ٥٧٥		خير .. ١٥٥
٨٢٩ - ٨٤٠ - ٨٤٢ - ٨٤٣		
٨٤٤ - ٨٤٥ - ٩٤٤		
دار الخير اجير	١٥٧	
٢١٣ - ٣٥٢ - ٣٥٧ - ٦١٩		دار الحرب پونه ٧٨٠ - ٩٠٧
٨١٦		٩٢٠ - ٩٢٦ ..

• حرف دال •

۴۸	قلعه قندهار	۴۲۶ -	دارالسلطنة تدرین
۳۹۴	.. دروازه کلال	۴۲۷
۵۹۳	.. دره خیبر	۷۰ - ۲۱ -	دارالسلطنة لاهور
۶۱۲	.. دریای اتک	۱۱۲ - ۳۴۱ - ۵۸۲ - ۶۶۹ -	
۵۴۶ -	دریای برهماپتر	۷۱۶
۵۵۰ - ۵۴۸	..	۱۵۵۰	دارالملک کابل
۱۷۱	.. دریای بهیمرا	۸۸۷	داسنه (یا) داسنه
۳۰۷ - ۷۷ -	دریای پنجاب	۴۲۶	دامغان
۳۲۸	۵۸۷ - ۸۲۲	دامن کوه کانگور
۶۹	.. دریای تبتی	۱۸۷	دامن کوهستان
۱۰۱	.. دریای تهته	۳۱۱	دبیل
۸۸۸ - ۸۴۴ -	دریای جمن	دیهه (یا) دیهه	دنبه (یا) دینه (یا) دیهه
۸۹۱	۴۶۱
.. (یا) جه-ن	دریای جون	۴۷۰	دجله
۱۲۳	۰۳۴	درهنگه صوبه بهار
۱۵۷ - ۶۳ -	دریای جون	۵۵۹
۲۳۲ - ۲۳۱		در دایکده موسوم به صادق گدده
۷۶	.. دریای چذاب	۴۴
۸۷۹	.. دریای خیل	۹۱۳	درنگره
۵۲۵	.. دریای راری		دردازا اریس قرن نام دروازه

(مآثر الامراء) (۱۷۳) (فهرست جلد سیوم)

۴۶ - ۵۲ - ۷۸ - ۸۵ - ۸۷	دریای سنده .. ۳۳۱
۸۸ - ۹۸ - ۱۰۲ - ۱۰۵	دریای سیحون مشهور به آب
۱۰۴ - ۱۰۸ - ۱۱۶ - ۱۱۸	خجند .. ۹۶۴
۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۳۵	دریای شور - ۸۰ - ۶۹ - ۵۷
۱۳۷ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۹	.. ۴۴۸ - ۳۱۱ - ۲۸۲
۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۸ - ۱۶۳	دریای کشنا .. ۹۴۹
۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۸ - ۱۷۶	دریای گنگ .. ۲۱۸
۱۷۷ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷	دریای گنگ و جون ۲۵۰
۲۰۱ - ۲۳۷ - ۲۵۴ - ۲۶۳	دریای مانجرا .. ۶۰۸
۲۹۰ - ۲۹۱ - ۳۲۰ - ۳۲۲	دریای مهتی .. ۷۶۷
۳۲۳ - ۳۲۹ - ۳۳۲ - ۳۳۳	دریای مری .. ۸۰۴
۳۳۴ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۵۶	دریای نربدا - ۵۸۰ - ۱۳۷
۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۰ - ۳۶۱	.. ۸۵۱ - ۸۴۰ - ۷۹۴
۳۶۷ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶	دریای نیوا .. ۳۱
۳۷۵ - ۳۸۷ - ۳۸۹ - ۳۹۰	دریای نیلاب .. ۴۵۹
۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۷ - ۳۹۸	دریای درده .. ۳۷۶
۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۲ - ۴۰۴	دشت .. ۴۱۸
۴۰۵ - ۴۱۴ - ۴۱۹ - ۴۲۰	دشت خطا .. ۵۵۰
۴۲۱ - ۴۳۷ - ۴۴۳ - ۴۴۷	دکن ۰ - ۹ - ۱۹ - ۲۱
۴۵۲ - ۴۵۴ - ۴۷۹ - ۴۸۲	۰ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۵ - ۲۶ - ۳۰

- ٧٤٩ - ٧٤٧ - ٧٤١ - ٧٣٩	- ٤٩٣ - ٤٩١ - ٤٨٧ - ٤٨٧
- ٧٥٤ - ٧٥٢ - ٧٥١ - ٧٥٠	- ٥٠٠ - ٤٩٩ - ٤٩٨ - ٤٩٧
- ٧٦٧ - ٧٥٩ - ٧٥٧ - ٧٥٥	- ٥٠٧ - ٥٠٣ - ٥٠٢ - ٥٠١
- ٧٨٣ - ٧٨٢ - ٧٧٠ - ٧٦٧	- ٥١٤ - ٥١١ - ٥١٠ - ٥٠٨
- ٧٩٥ - ٧٩٤ - ٧٩٣ - ٧٩٢	- ٥٢١ - ٥٢٠ - ٥١٧ - ٥١٦
- ٨٠٧ - ٨٠٠ - ٧٩٧ - ٧٩٦	- ٥٣٥ - ٥٣١ - ٥٣٣ - ٥٣٢
- ٨٣١ - ٨٢٥ - ٨١٧ - ٨٠٧	- ٥٥٩ - ٥٥٤ - ٥٥٠ - ٥٣٧
- ٨٣٩ - ٨٣٧ - ٨٣٥ - ٨٣٣	- ٥٦٧ - ٥٦٥ - ٥٦٣ - ٥٦٢
- ٨٤٣ - ٨٤٢ - ٨٤١ - ٨٤٠	- ٥٧٠ - ٥٦٩ - ٥٦٨ - ٥٦٧
- ٨٤٨ - ٨٤٧ - ٨٤٥ - ٨٤٤	- ٥٧٦ - ٥٧٥ - ٥٧٢ - ٥٧١
- ٨٦٠ - ٨٥٢ - ٨٥٠ - ٨٤٩	- ٥٨٦ - ٥٨٣ - ٥٨٢ - ٥٨١
- ٧٧١ - ٨٦٧ - ٨٦٤ - ٨٦١	- ٥٩٣ - ٥٩٠ - ٥٨٩ - ٥٨٨
- ٨٧٨ - ٨٧٧ - ٨٧٦ - ٨٧٤	- ٦٠٣ - ٦٠٢ - ٦٠٠ - ٥٩٧
- ٨٨٢ - ٨٨١ - ٨٨٠ - ٨٧٩	- ٦٢١ - ٦٢٠ - ٦١٠ - ٦٠٨
- ٨٨٧ - ٨٨٥ - ٨٨٤ - ٨٨٣	- ٦٣٥ - ٦٢٨ - ٦٢٥ - ٦٢٤
- ٨٩٩ - ٨٩٧ - ٨٩٥ - ٧٩٣	- ٦٦٣ - ٦٥٩ - ٦٥٥ - ٦٥٤
- ٩٠٩ - ٩٠٧ - ٩٠٤ - ٩٠١	- ٦٧٩ - ٦٧٧ - ٦٧٠ - ٦٦٧
- ٩١٣ - ٩١٢ - ٩١١ - ٩١٠	- ٧١٢ - ٧٠٧ - ٦٨٣ - ٦٨٢
- ٩٢٢ - ٩٢٠ - ٩١٩ - ٩١٤	- ٧٣٤ - ٧٣٣ - ٧٢٢ - ٧١٤
- ٩٣٥ - ٩٣٣ - ٩٣٠ - ٩٢٧	- ٧٣٨ - ٧٣٧ - ٧٣٦ - ٧٣٥

۲۱ - ۵۲ - ۱۰۷ - ۳۵۹	۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۴۱ - ۹۴۲
۳۹۱ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۲۱	۹۴۳ - ۹۵۱ - ۹۵۷ - ۹۵۸
۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۵۴ - ۴۹۰	۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۵ - ۹۶۹
۵۷۰ - ۵۸۷ - ۵۹۰ - ۶۴۴	۹۷۰ - ۹۷۴
۸۱۸ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲	۴۶۸ .. دابادل
۹۴۰ - ۹۳۸	۴۸۱ .. دلمو (یا) دلمو
دهاردر ۱۱۷ - ۱۱۶	۴۳۱ دمتور (یا) دمتور
۳۲۱ - ۸۴۹ - ۹۰۷ - ۹۰۸	دنجو (یا) دنجو (دریا)
دهارده مرشد قلبي خان ۴۹۸	۶۲۴ دندوانه ..
دهه سنج بیرون قندهار ۷۰۲	۱۲۵ دندیری (یا) دندیری
دهلي ۳۸ - ۵۴ - ۹۲	۱۲۹ دراب (یا) درابه
۱۲۷ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۷	۲۵۰ - ۴۷۰ - ۸۶۶ - ۸۶۷
۱۳۸ - ۱۶۷ - ۱۷۷ - ۱۸۱	دراب موبه شاهجهان آباد
۱۹۳ - ۲۰۷ - ۲۱۱ - ۲۴۵	۸۶۷
۲۵۰ - ۲۸۳ - ۳۰۹ - ۳۲۳	۸۱۸ .. در ابه باري
۳۲۴ - ۳۴۵ - ۳۹۹ - ۴۰۷	در ابه بهته جالندهر (یا) پنده
۴۰۸ - ۴۱۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳	۱۲۷
۴۶۴ - ۴۹۸ - ۷۱۱ - ۷۲۱	درابه سندهه ساگر ۷۴ - ۹۴
۷۷۳ - ۷۸۱ - ۸۱۴ - ۸۲۹	۵۴۲ درکاري (یا) دهکاري
۸۳۴ - ۸۴۴ - ۸۶۶ - ۸۸۳	دران آباد ۳ - ۵ - ۷ - ۹

دیوگانوں (یا) دیولگانوں	۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۸۷ - ۸۹۰
۳۸۹ - ۳۶۷	۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴
دیولگانوں مضاف پالاکھٹ ہزار	۹۱۱ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۲۹
دیہات بالکٹھہ .. ۷۹۷	دہلی دروازہ اردنگ آباد ۹۵۱
• حرف ڈال •	
ڈک ۲۵	دہلی علائی .. ۴۷۵
ڈھاکہ ۳۳	دہلی قدیم .. ۴۷۴
ڈیک ۸۸۶	دھن پور گجرات ۴۸۶
• حرف را •	
راجپندری (یا) راجپندری	دھور سمندر یکی از بنادر دکن
۸۹۹ - ۸۷۰	۹۱۳
راج پیلہ .. ۳۹۸	دیار شرقی ۷۶ - ۸۰۹ -
راج محل .. ۸۰	۹۳۸
راجوری (یا) راجوری ۴۹ -	دیار گجرات ۳۲۵
۵۰	دیدال پور ۲۲۱ - ۲۸۶ - ۴۴۴
راج مسکون .. ۳۱۴	دیسپانڈیہ .. ۴۸۴
رام پورہ .. ۷۳۳ - ۷۳۱	دیسمکھہ .. ۴۸۴
رام حڑہ .. ۶۸۴	دیوانان پتن .. ۸۶۲
رام کر .. ۳۱۱	دیوکر یعنی دولت آباد ۹۱۱ -
	۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ ..
	دیوگڈھہ ۱۵۴ - ۵۲۲ -
	۵۸۸ - ۹۴۲

۵۴۷	زنگاهانی (یا) زنگاهانی	۶۹۳	رام گیر (یا)
۴۲۱	ریت پاس ..	۳۶۷	رام کر ..
۴۳۲	رد خانه کشن گنگا	۸۴	راه تلنگ ..
۴۳۴	رد خانه یشب	۸۳	راه خواجه ارجین (یا) ارجین
۵۵۱	رد دنچو (یا) دنچو	۱۲۸ - ۱۲۷	..
۷۱	ریشانی ..	۳۲ - ۳۱	راهیری ..
	روضه شاه برهان الدین غریب	۸۳	راه یک، ازانگ ..
۸۴۵	..	۶۵۶	رای باغ ..
	روضه شاه شرف بانی پتی	۱۳۰ - ۱۲۹	رایپور ..
۳۸۱	..	۱۲۹	رای پور غریبی
۷۲۵	روضه عیدر ..	۸۵۰	رایپور (یا) رایپور
۳۵۷	روضه معینیه ..	۹۴۶ - ۴۳۷	رای صین مالوه
۸۵۹	روضه مقدسه ..	۵۴۴ - ۵۴۳	رخنگ ..
	روضه منوره قریب قلعه		رسول آباد ظ - اهر بلده
۸۸۱	دولت آباد ..	۴۴۷	احمد آباد ..
۰۷۰۵ - ۶۷۶ - ۱۲ - ۱۰	(در)	۶۶۳	رمقه کراره ..
۰۲۷۷ - ۲۲۳ - ۱۵	ریتاس	۱۸۳ - ۱۹۴	رتنپور
۹۴۶ - ۳۸۶ - ۲۷۹

* حرف زا *

۷۰	زایلی ملک	۳۹۲ - ۲۰۸	..
----	-----------	-----------	----

۴۷۵	ستلج	۲۳۲	..	زمانیه
۳۲۸	ستیا سر (نام عمارت)	۹۳ -	..	زمین دار (یا) زمیندار
۵۳۰	سدهوت	۴۳۵ - ۴۲۴ - ۲۹۸ -	..	۲۹۷
۷۸۲ - ۱۲۴	سرا	۷۰۳ - ۷۰۱	..	
۳۹۲	سرای بهاری -	زنده رود مشهور به زاینده رود
۱۳۳	سرای درزبانی	۴۱۸	..	
..	سرای و چوک فتحی - وری	
۴۷۲	* حرف سین *		
۴۰۶	سرکار اردعه	۵۳ -	..	ساتگام (یا) ساتگانوں
۵۸۷	سرکار بهرامج	۲۰۶
۵۷	سرکار بهردنج	ساده ورا (یا) شاه دهورا
۳۲۱	سرکار بهکر	(یا) شاه دره مضاف
..	سرکار بقرن که شهریسست قدیم	۷۶۹	..	سرهفند
۲۱۵	موسوم به نهرواله	۷۶۷ - ۵۱	..	سارنگ پور
۴۳۷	سرکار چیتور	۳۹۱ - ۲۲۳	..	سارنگپور مالوه
۴۸۸	سرکار حصار	۹۲۴ - ۹۰۸	..	سانبهر
۴۷۵	سرکار دیواری	۸۹۲	..	ساندی و پالی
۲۱۴	سرکار سنبل	۴۱۱ - ۴۱۰	..	سبزار
..	سرکار سهارندپور (یا) سارنگ پور	۹۰۹	..	ستاره
۱۵۷	۴۲	..	ستارا موسوم به نورس تارا

٩٥٧ - ٨٢٣ - ٨٢٢ - ٥٨٧	سرکار سیدستان ٣١٢ - ٣٠٩
سری رنگ پتن (یا) سرپرگ	سرکار فنوج ١٩٨ ..
پتن (یا) سری نگر پتن	سرکار کالندہ ٢١٩ ..
٨٧٢ ٨٥٠ - ٧٨٢ ..	سرکار لکهنو ٢٠٢ ..
٢٢٥ .. سکر	سرکار گورکھپور ٢٢٩ - ٢٢٠
٨٨٧ .. سکندریہ	سرکار ماندر ٢٤٠ ..
- ١٣١ - ١٢٧ سلطان پور	سرکار موئگیر ٢٢٠ ..
- ٧٧٨ - ٣٢٠ - ٢٥٢ - ١٤١	سرکار ہندبہ ٧٧٠ ..
٩١٤	سرم (یا) برگنہ سیرم مضاف
٢٢٧ سلطان پور بلہری	مونیہ بدر ٢٣٠ ..
٦٢٢ سلطان پور نذر بار	سرمور ٨٢٣ ..
٦٣٩ سلطان کنج اورنگ آباد	سرنڈیپ ٨٠ ..
٢٥٢ .. لہٹ	سرنج متعلقہ مونیہ مالوہ
٧٦٦ .. لایم گڑھ	.. ٧٣٨ - ٧١٣ - ١٣٦
- ٢٣٢ - ١٢١ - ١٢٠ سمرقند	سردہی ٢١٥ ..
- ٨٣٧ - ٣٢٣ - ٢٦٥ - ٢٣٣	سرهند ١٢٨ - ١٢٧
٩٦٣ - ٨٧٥ - ٨٢٢ ..	٣٣٧ - ٧١٩ - ٧٩٢
- ٢٧ سموگر (یا) سموگر	سری ٢٧٣ ..
٨٣١ - ٦١٣ - ٥١١ ..	سری نگر دارالملک کھنڈر
- ٧٠ سنبھل (یا) سنبھل	٥٦٧ - ٣١٨ - ٩٦ - ٦٣٥

(فهرست جلد سیوم) (۱۸۰۰) (متأثر الامرا)

۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۹ - ۳۸۰	۹۹ - ۲۱۴ - ۸۱۱ - ۸۱۸
۵۴۰ - ۷۳۱ - ۷۴۷ - ۷۴۹	۸۲۴
۷۵۴ - ۷۶۷ - ۸۰۴ - ۸۵۲	سنبیل (یا) سنبیل مراد آباد
۹۱۳ - ۹۴۹	۲۹
سوردن (یا) سووون (یا) سوردن	سندھ ۷۴ - ۱۴۴ - ۱۸۱
(گذار گنگ بہاگپورتی)	۲۴۵ - ۲۶۲ - ۳۰۵ - ۳۰۹
۷۳۸	۳۲۷ - ۳۶۸ - ۴۸۵ ..
۲۴ .. سوبی	سندھ پور ۹۰۳ - ۹۰۴
۸۲۲ .. سہارنپور	سنسائی علاقہ راجا رام جات
۲۵۴ - ۱ ..	مفسد ۴۵۷ ..
۱۸۱ .. سیدالکوت	سنگھنیر (یا) سنگھیز ۸۷ -
۷۹۷ .. سیری	۳۶۳ - ۵۰۷ - ۷۳۰ - ۸۸۴ -
۹۳ - ۹۴ - ۲۹۸ - سیستان	۹۲۲ - ۹۰۳
۷۰۲ - ۴۳۵ - ۴۳۴ ..	سواحل بحر ہند موسوم بکوکن
سیکا کول (یا) سیکا کل و سکا کول	متعلق ولایت دکن ۵۶۳
۷۳۶ - ۷۴۶ - ۸۹۷ - ۸۹۹	سواد .. ۷۵
۱۵۸ .. سیاوا	سودھرہ ۸۳۳ ..
۸۸ - ۳۰۶ - سیوستان	سودھرہ (یا) سرزدہ پور
۳۰۶ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۲۶	۷۶
۳۷۳ - ۵۵۷ - ۵۶۰ - ۷۱۷	سورت (یا) سورتھہ ۱۰۳ -

۸۴۷ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۷۶	۹۶۶ ...
۸۹۴ - ۸۸۵	۳۱۱ ... سیوی
شاه دهورا (یا) شاه دره	
۹۷۲	* حرف شین *
۶۵۷ .. شاهزاد پور	۴۵۹ ... شادمان
۸۵ .. شاه گنده	شاش (یا) شایش مشهور به
۴۶۵ .. شاه محل	نیابت معرف به تاشکند
۲۴۵ شش دریای شالی	و تاشکنیت یا تاسکنیت
شکر کهیرا (یا) سکر کهرله	و تاسکنیت ۹۶۵ : ۶۱
۷۴۱ (یا) شکر کهیره	۴۷۰ ... شام
شکر کهیره شکر کهیره (یا) کهیره	۳۹۳ ... شاه آباد
(یا) سکر کهیرله شصت کوره	۴۵۳ شاد پور مضاف کوپاک
۸۴۳ از ادرنگ آباد	شاهجهان آباد (یا) دار الخلافه
۸۷۸	شاهجهان آباد ۱۲۳ -
۸۶۶ - ۸۹۲ - ۸۹۴ شکر تال	۱۲۹ - ۱۴۰ - ۱۵۷ - ۱۵۹
۴۰ شمعی مشهور بکلا پراز	۱۷۷ - ۴۶۲ - ۴۶۹ - ۴۷۳
۳۱۰ .. شور دریا	۴۷۶ - ۵۲۳ - ۵۲۹ - ۶۰۱
۷۷۴ شوستر	۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۴۴ - ۶۹۰
۴۵۶ - ۶۲۸ - ۱۲۲ شولا پور	۷۰۸ - ۷۱۰ - ۷۵۰ - ۷۶۶
۴۶۵ .. شاپ نهر	۷۷۴ - ۷۷۶ - ۸۰۶

۵۵۴ - ۵۸۷ - ۵۹۰ - ۶۰۴	شهر بزد قانده ۲۲۷
۳۸۴ صوبه اردکيسه ..	شهر جام مورم به اسلام نگر
۶۳۰ صوبه بدر ..	۱۰۵ - ۱۰۴ ..
۵۱۲ - ۵۰۸ - ۵۰۲ صوبه درار	شهر جاليسر .. ۲۲۰
۸۰۱ - ۶۹۲ ..	شهرستان .. ۴۱۳
۷۹ - ۲۰۴ صوبه بنگاله	شيراز ۲۶۲ - ۲۸۰ - ۳۳۳
۳۴۲ - ۳۴۵ - ۳۵۴ - ۳۷۷	۳۵۷ - ۳۸۴ - ۷۰۵ - ۷۰۶
۵۰۱ - ۵۰۸ - ۷۱۱ ..	شيردور .. ۳۷۷
۲۳۲ صوبه جنگ و بهار	شيرگده .. ۸۲۲
۲ - ۳۴ - ۱۱۱ صوبه بهار	
۱۷۱ - ۲۲۹ - ۲۳۱ - ۲۳۷	• حرف صاد •
۲۷۹ - ۲۹۳ - ۳۵۹ - ۴۱۱	صحرای هانسي و حصار ۸۹۰
۴۲۰ - ۴۷۷ - ۵۵۷ - ۵۵۸	مفاهان .. ۸۱۳ - ۱۰۹
۵۸۴ - ۸۰۹ - ۹۳۱ ..	مغه مغا .. ۷۷
۵۳ - ۴۲۹ صوبه پتنه	صوبه اکره .. ۳۸۰
۱۵ - ۷۴ صوبه پنجاب	صوبه احمد آباد ۱۴۸ - ۶۸۶
۱۸۷	صوبه احمد آباد گجرات ۶۵۵
۹۴۲ .. صوبه تلنگانه	صوبه احمد نگر .. ۳۲۱
۳۱۲ - ۳۷۸ صوبه تنهه	صوبه اله آباد ۷۰ - ۴۵۴
۳۸۲ - ۴۸۷ - ۳۸۹ ..	صوبه اردعه ۴۰ - ۳۵۷

صوبہ خاندیس ۱۴۱ - ۴۹۷	صوبہ ملتان ۹۲ - ۱۲۱
.. ۵۰۲ - ۶۲۱ - ۷۷۰	۲۹۹ - ۳۰۹ - ۳۴۶ - ۴۸۹
صوبہ خجھتہ بنڈیاں ۱۴۱ -	.. ۴۹۹ - ۵۹۷
.. ۷۷۰	
صوبہ دار الخلافہ ۵۶۷ ..	
صوبہ دکن ۱۱۵ - ۳۷	
.. ۳۶۲ - ۴۵۸	
صوبہ کابل ۱۶۷ - ۱۶۳	
.. ۶۶۶ - ۵۹۵	
صوبہ کشمیر ۳۵ ..	
صوبہ گجرات ۵۹ - ۲۱	
۴۸۰ - ۳۲۰ - ۲۲۰ - ۶۹	
۶۶۲ - ۴۸۹ ..	
صوبہ لاہور ۶۹۷ ..	
صوبہ مالوہ ۱۴۶ - ۵۹ - ۵۰	
۵۵۹ - ۵۰۹ - ۲۲۰ - ۲۱۹	
۷۱۳ - ۶۵۶ - ۶۲۲ - ۵۶۹	
۷۹۴ - ۷۷۱ - ۷۶۹ - ۷۱۳	
صوبہ محمد آباد بیدر ۴۲۹	
۴۹۰	
	حرف طاء •
	طالقان .. ۲۷۵
	طبرستان .. ۱۰۹
	طرف آب .. ۲۴۴
	طرفان .. ۶۲ - ۶۱
	طهران .. ۷۰۵
	حرف ظاء •
	ظفر آباد .. ۸۳۳
	ظفر آباد بیدر .. ۶۲۲
	ظفر آباد بیدر .. ۱۲۲
	ظفر نگر ۴۰۱ - ۳۸۵ - ۶
	.. ۷۳۹ - ۴۴۳ - ۴۰۳
	ظفر نگر بالا گھاٹ ہزار ۸۶
	حرف مین •
	عراق ۲۴ - ۲۰۲ - ۲۳۳

(مؤثر الامرا)

(۱۸۴)

(فهرست جلد سیوم)

۱۸۰ - ۱۴۴ - ۵۶	غزنین	۲۹۳ - ۲۵۷ - ۲۶۲ - ۲۵۹	
۴۶۳ - ۳۰۹ - ۲۹۶	..	۳۴۶ - ۳۴۵ - ۳۳۸ - ۲۶۷	
۸۹۷	غوث گدھه	۴۱۵ - ۴۱۴ - ۴۱۰ - ۴۰۹	
۴۵۸ - ۱۸۸	غور بند	۷۰۵ - ۴۲۶ - ۴۲۴ - ۴۱۷	
* حرف فاء *		۸۸۲ - ۸۱۱ - ۸۱۳	..
		۲۷۵	عراق عجم ..
۳۳۳ - ۲۵۹ - ۲۳۳	فارس	۲۶۲	عراق عرب ..
۳۵۸ - ۳۴۰ - ۳۳۸	...	۸۸۲ - ۹۱ - ۷۳ - ۱۰	عرب
۲۲۰	فتح آباد	۷۱۱ - ۱۳۲	عظیم آباد پتھه
۱۱۶	فتح آباد دھارور	۸۰۳	..
۵۷۹	..	۶۲	عقابین ..
۱۴۶ - ۱۳۷	فتح پور	۳۲۲	علی مسجد ..
۴۷۸	فتح پور پیدانه	۶۴۵ - ۴۰۱	عنبر کوت
۱۳۶ - ۶۸	فتح پور سیکری	۹۶۱ - ۸۱۸	..
۲۶۳	..		
۹۳۲	فتح پور سنسوه		
۴۳۵	فراه مضاف خراسان	۳۳۴ - ۲۴۶ - ۵۶	غازی پور
۷۵۳ - ۷۰۳	..	۶۱۲	..
۷۷۳ - ۷۷۲	فرخ آباد	۸۳	غرجستان ..
۸۹۲ - ۸۹۱ - ۸۶۶ - ۷۳۵		۷۷۸	غریب خانه ..

* حرف غین *

فرخنده بنیان	۵۳۰ - ۷۵۳	قصیده آشتی	۵۱۲ ..
..	۸۶۹ ..	قصیده آثاره	۲۳۰ ..
فروردین	۲۶ - ۷۳۵	قصیده اوده	۲۴۷ ..
فرغ	۶۲ ..	قصیده بهادران	۲۱۴
فرنگ	۸۰ - ۸۱ - ۹۰۵	قصیده بهیه	۸۱۰ ..
..	۹۰۷ - ۹۱۸	قصیده بیر	۲۳۷ ..
فداکت مشهور به شاه رخیده		قصیده پاتم از اعظم قصیدات برار	
..	۹۶۴	۹۰۵ ..
فدایز ازاد	۴۷۵ ..	قصیده پتن	۲۵۶ ..
دعای	۱۵۷ ..	قصیده پتن موبده خجسته بنیان	
..	۸۷۱ ..

• حرف قاف •

قصیده پرانده	۵۶۶ - ۵۷۰		
قصیده ناره	۴۴۷ ..		
فیضی حوالی باغ	۸۲		
..	۲۷۲ - ۴۸۲	قصیده قهرانی موسوم به ظهیرنگر	
فرا باغ	۴۵۸	۴۲۷
فرزین	۲۶۲ - ۷۰۵ - ۸۱۳	قصیده توساری	۹۱۳ ..
..	۸۱۳ ..	قصیده قبالی (یا) قبالی	
فروز (یا) قصیده قبه ایست		(یا) بهدایی مشهور به	
از درانه باری	۸۱۸	نعمت آباد	۴۱۶
قصیده آره	۲ ..	قصیده جانی گادون	۱۴۱

پنجاب مشہور بہ کھار	قصہ جہوسی مقابل آلہ آباد
۲۴۴ - ۷۷ مانری	۴۳۹
۳۳۶ قصہ ماہان (یا) باہان	۳۱۰ .. چاندو
۲۴۸ قصہ محمد پور	۹۳۵ - ۹۳۳ قصہ چنوت
۲۰۶ قصہ مندل پور	۶۶۴ قصہ رادیر (یا) رادیر
۲۶ .. قصہ منگور	۷۳۲ قصہ سارنگپور
۵۵۸ - ۵۳۹ قصہ مونگیر	۷۷۶ ۷۷۳ قصہ سالی
۸۷۰ .. قصہ میدک	۴۸۸ .. قصہ سانبہر
۲۵۱ .. قصہ میرٹھہ	قصہ سرنال (یا) سرنال
۱۴۷ قصہ ہیلان (یا) بھیلان	۳۲۱ - ۱۴۸ ..
۸۹۳ .. قصبات بارہہ	۷۷۶ - ۷۷۴ قصہ سہارو
۵۵۵ قصبات تلنگانہ	قصہ سیکری (یا) سنکری
۱۰۸ - ۱۰۷ قطب پورہ	۸۱۵
- ۳۵۸ - ۱۲۷ قلعہ آسیر	- ۵۳۹ - ۱۴۶ قصہ کرہ
۹۰۹ - ۸۷۷ - ۸۴۰ - ۶۲۱	۸۱۰
۳۲۸ - ۱۳۶ - ۶۳ قلعہ آگرہ	۲ .. قصہ کورہ
۳۹۵ .. قلعہ اتک	۳۱۱ .. قصہ کوہ مار
- ۷۶ - ۷ قلعہ احمد نگر	۳۹۰ .. قصہ کھڑکی
۹۰۹ - ۹۰۶ - ۸۶۹ - ۳۵۷	۳۸۱ .. قصہ کیرانہ
- ۳۶۸ قلعہ ارک بیجاپور	قصہ لوهري متصل دریائے

قلعہ ہندو سورت ۵۰۷ - ۸۹۹	۹۱۶ - ۹۲۵ ..
قلعہ پورندھر (یا) پورندھر	قلعہ اسفرار .. ۷۰۳
ملجار .. ۱۵۸	قلعہ مستقر الخلافہ اکبر آباد
قلعہ بہر دنج .. ۵۸	۴۶۴ - ۴۷۲ - ۷۴۸ ..
قلعہ بہکر ۷۷ - ۲۴۹ - ۳۰۷	قلعہ الہ آباد .. ۷۴۸
قلعہ بیجوچور .. ۴۱۲	قلعہ اندر پت دیں پناہ ۴۷۵
قلعہ بیانہ ۱۸۳ - ۱۸۹ -	قلعہ ارجین .. ۲۲۰
.. .. ۱۹۳	قلعہ اردگیر مضاف صوئے
قلعہ بیجاپور .. ۹۰۹	محمد آباد بدر ۴۹۰ -
قلعہ بیجا گدھ ۱۸۴	.. ۵۱۲ - ۶۲۱
قلعہ (یا) قلاع بیدر ۹۰۹ -	قلعہ اردبھہ .. ۹۰۸
.. .. ۹۱۹ - ۹۲۲	قلعہ ارسا (یا) ارسہ ۷ - ۸۷۱
قلعہ پتھورا .. ۴۷۴	قلعہ بالکنڈہ توابع حیدر آباد
قلعہ پرتی .. ۴۲	.. ۷۹۷ - ۸۴۷ - ۸۸۰
قلعہ پرنالہ ۵۷۸ - ۶۸۸ -	قلعہ بدر .. ۵۳۶
.. ۶۹۷ - ۷۳۰ - ۹۵۰	قلعہ بدر و کلیان ۲۴
قلعہ پربندہ (یا) پربندہ	قلعہ پرتی .. ۸۱۱
.. ۴۰۴ - ۵۳۶ - ۶۲۱	قلعہ بسنت ۹۲ - ۹۶۶
قلعہ پورندھر ۵۶۶ - ۵۷۶	قلعہ بغداد .. ۱۱
قلعہ تارا گدھ .. ۱۷	قلعہ بلخ .. ۴۵۵

(فهرست جلد سیوم) (۱۸۸) (متأثر الامرا)

۹۷۴	قلعہ تربنگ	۹۴۱
۹۱۱	...	قلعہ دیوکر	قلعہ ترچان دای (یا) قلعہ			
۹۴۴	...	قلعہ رام کیسر	ترچنایلی	۷۹۴ - ۸۴۶		
۹۹۵	...	قلعہ رادیر	..	۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۸۵		
۳۵۶	...	قلعہ راہوتروہ	قلعہ ترمذ	۹۶۸	..	
۳۴۴ - ۲۰۱		قلعہ زنتنہور	قلعہ ترہذدہ	۲۲۱	..	
۱۴۵ - ۲		قلعہ ررہتاس	قلعہ جانپانیر	۱۹۴	..	
۹۶	...	قلعہ ساندتور	قلعہ جہانسی	۴۶۱	..	
۴۱	...	قلعہ سدرا	قلعہ چتور (یا) چیتور	۱۹۳		
- ۶۹ - ۵۹		قلعہ سورت	..	۵۷۴ - ۵۶۷ - ۵۰۹		
۲۳۷ - ۲۲۳	قلعہ چمدردہ	۵۴۹	..	
		قلعہ (یا) قلاع سنگمذیر (یا)	قلعہ چینجی (یا) چنجی			
۱۱۵	..	سنگمیز	..	۸۵۴ - ۸۵۵		
۵۴۹ - ۵۴۸		قلعہ سیملہ	قلعہ خزانده	۳۰۰	..	
۳۰۵	...	قلعہ سیوی	قلاع دار الخلافہ	۸۴۱		
۴۷۰		قلعہ شاہجہان آباد	قلعہ دکن	۱۴۱	..	
۲۷۹	..	قلعہ شیر گتھہ	قلعہ دولت آباد	۳۸		
- ۲۶۷ - ۲۶۶		قلعہ ظفر	۱۶۵ - ۳۸۵ - ۴۰۰ - ۴۰۳			
۲۶۸	۴۱۹ - ۵۲۰ - ۵۳۸ - ۵۸۳			
		قلعہ ظفرنگر مضاف بالا گہات	۸۸۱ - ۹۰۹ - ۹۲۴ - ۹۳۴			

بور	۵۱۶ ..	قلعه گانگنده (یا) گولگنده
قلعه غوري	۱۰۰ - ۹۹	حیدر آباد پای تخت
قلعه فراه	۷۰۳ ..	سلاطین تلنگ ۱۲۲ -
قلعه قلات	۲۹۷ ..	۳۶۳ - ۵۳۳ - ۹۴۱ - ۸۳۷ -
قلعه قندهار	۱۵۳ - ۹۳	۹۴۳ - ۹۰۴ - ۸۷۵ ..
۲۶۷ - ۲۹۶ - ۳۴۶ - ۳۴۷		قلعه گوالیار ۷ - ۲۰ - ۵۴ -
۵۰۹ - ۵۱۲ - ۵۷۱ - ۹۶۶		۱۴۵
قلعه کابل	۲۰۳ - ۶۲	قلعه لنگ (یا) الگ ۱۹۸
قلعه کالجور	۲۰۷ ..	قلعه لوهگنده دولت آباد ۳۵۶
قلعه قانی	۸۲۳ ..	قلعه ماتیه (یا) ماتیه ۲۴۲
قلعه دریل	۲۹۲ ..	قلعه ماندو .. ۱۳
قلعه کجلی	۵۴۷ ..	قلعه محمد نگر عرف گولگنده
قلعه کایان	۵۳۶ - ۵۹۱ -	۷۳۴
..	۸۷۳ - ۸۰۱	قلعه مرچ .. ۸۷۳
قلعه کنگاره (یا) کنگاره	۲۴۳	قلعه مرغزن .. ۴۷۴
قلعه کندان	۶۹۳ ..	قلعه ماهیر ۸۳۵ - ۹۳۷
قلعه کهمرد	۱۰۰ ..	قلعه منگل بیره (یا) منگل
قلعه کهمانه (یا) کهمانه	۴۴ -	۵۷۸ ..
..	۵۷۹ ..	قلعه مو .. ۸۱۹ - ۹۴۰
قلعه گلبرگه	۸۷۰ ..	قلعه مراکوٹ .. ۸۱۹

۴۸۶ - ۴۹۱ - ۴۹۳ - ۵۰۱	قلعہ میرٹھہ .. ۲۳۵
۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۶ - ۵۵۶	قلعہ نصرت گدہ چنچی (یا)
۵۴۷ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴	چینچی پائے تخت الکے
۵۹۰ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۷۰۱	کرناٹک .. ۸۵۴
۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۶	قلعہ نلدرک .. ۸۶۴
۷۶۰ - ۸۲۰ - ۸۲۴ - ۸۹۰	قلعہ واکڈیرہ .. ۸۳۸
۵۵ - ۱۹۸ - ۳۵۰	قلعہ ہندوستان ۲۰۷
۶۰۴	قلعہ ہڈای .. ۷۵۸
۷۴۵ ..	قلماق .. ۶۱
	قم .. ۶۳۳ - ۷۰۵
	قندق کلیسیا (یا) کلیان ۸۱
	قمرنگر کرنول .. ۸۷۲
	قندھار ۱۷ - ۴۸ - ۸۳
	۸۴ - ۹۴ - ۹۶ - ۱۰۱
	۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰
	۱۸۰ - ۲۰۱ - ۲۶۵ - ۲۷۵
	۲۹۶ - ۲۹۸ - ۲۹۹
	۳۰۰ - ۳۰۶ - ۳۱۱ - ۳۲۶
	۳۲۹ - ۳۹۰ - ۴۳۴ - ۴۳۵
	۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۴۵ - ۴۴۶
کابل ۱۷ - ۴۶ - ۴۷ - ۵۶	
۷۰ - ۷۱ - ۷۶ - ۸۹ - ۹۱	
۹۲ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۰۰	
۱۲۱ - ۱۴۳ - ۱۴۶	
۱۴۷ - ۱۸۰ - ۱۸۶ - ۱۸۸	
۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۳ - ۲۰۲	
۲۰۵ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۶	
۲۱۷ - ۲۳۳ - ۲۶۵ - ۲۶۶	
۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰	

• حرف کاف •

۴۰۲	..	کلا کوٹ	۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۵
۸۷۹ - ۹۰	..	کالپی	۲۷۶ - ۲۸۹ - ۳۰۶ - ۳۲۵
۹۴۱ - ۴۲۰ - ۱۱۷		کالذہ	۲۳۰ - ۳۳۱ - ۳۴۲ - ۳۴۹
		کاما پھارزی (یا) کامان پھارزی	۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۹۱
۵۷۳ - ۱۵۶	..	کانوہ	۳۹۲ - ۴۳۴ - ۴۴۲ - ۴۴۴
۹۶۷ - ۳۶۶	..	کانگرہ	۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸
۱۰۰		کانوہ (شکار گاہ)	۴۵۹ - ۴۹۰ - ۵۱۳ - ۵۶۷
۹۰۲ - ۹۰۱	..	کپورتھلہ	۵۷۱ - ۵۷۴ - ۵۸۰ - ۵۸۲
۲۰۰	..	کتکھ	۵۹۰ - ۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۵
۹۲۶		کتل احمد نگر	۵۹۶ - ۶۰۰ - ۶۰۳ - ۶۱۶
۴۳۲	..	کتل بہلباس	۶۱۷ - ۶۶۹ - ۷۲۶ - ۷۷۸
۴۳۱		کتل پیر پنجال	۷۷۹ - ۸۰۳ - ۸۳۰ - ۸۳۱
		کتل خالوش (یا) خابوش (یا)	۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۴۷ - ۹۴۰
۶۹۵	..	جانوش	۹۴۶ - ۹۵۷
۶۱۷	..	کتل خیبر	۳۱۲
۳۶۷		کتل روهن کھیرہ	۳۸ - ۶۱ - ۲۳۳
۸۸۲ - ۷۳۵		کتل فردا پور	۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۶۶ - ۲۷۲
۴۰۰	..	کتل کھرکی	۲۷۳ - ۹۶۳
۴۵۸	..	کتل ہندو کوہ	۴۰۱ - ۴۰۲
۲۱۹	..	کتکھ	۲۰۹ - ۲۹۳
		کلا بہار	۲۰۹ - ۲۹۳

۱۱۷ -	بیجا پوری	۲۲۷	کترہ میان (فیق)
۷۳۸ - ۵۶۶ - ۵۳۰ - ۱۲۴ -		۵۰۷	کتک ..
۸۶۰ - ۸۵۴ - ۸۴۶ - ۷۶۸ -		۵۵۴	کجلی ..
۹۱۴ - ۸۹۵ - ۸۸۰ - ۸۷۲ -		۵۴۷	کجلی بن ..
۸۶۱ - ۷۳۷ ..	کرنول	۱۴۰ -	کچ (یا) کچھہ
کرہ مضاف الہ آباد (یا) کرہ		۴۸۶ - ۳۱۲ - ۳۱۰	..
۱۷۸ -	صوبہ الہ آباد	۲۸۰	کچواہہ ..
۸۰۲	..	۵۷۰	کر ..
۹۲۹ - ۳۴۴	کرہ مانکپور	۴۱۸	کران ..
۳۸۶	کشک ..	۱۴۰ - ۱۱۰	کربلائی معلیٰ
۲۷۶	کستم ..	۷۳۷	کرپہ (یا) کرپہ ..
۴۹ - ۴۸ - ۱۱	کشمیر		کرچھاک بزد (یا) کرخاکھا
۱۱۲ - ۹۵ - ۷۰ - ۶۴ -		۱۵	بیدزہ ..
۱۸۸ - ۱۷۰ - ۱۶۳ - ۱۴۴ -		۷۷۲	کردہ ..
۳۱۴ - ۲۸۰ - ۲۷۶ - ۲۵۸ -			کرہ گانون (یا) کرگانون دارالملک
۳۴۲ - ۳۲۲ - ۳۱۹ - ۳۱۷ -		۵۴۹ - ۵۴۸	آشام
۴۳۳ - ۴۳۲ - ۴۳۱ - ۴۳۰ -		۵۷۰ - ۵۵۲ - ۵۵۱ - ۵۵۰	
۵۲۸ - ۵۱۶ - ۴۶۶ - ۴۶۱ -		۳۳۸ - ۳۳۶ - ۳۳۵	کرمان
۷۳۰ - ۷۲۱ - ۶۶۷ - ۵۹۶ -		۷۰۵ - ۷۰۴ - ۳۴۰	..
۹۴۱ - ۸۰۷ - ۷۶۴ - ۷۶۱ -			کرناٹک (یا) کرناٹک

(مؤثر الاسرا) (۱۹۳) (فهرست جلد سوم)

۴۷۱	کوثر وای چپوثره	۹۵۷ - ۹۵۴ - ۹۴۴	..
۴۵۴	کوثره بیلانته ..	۸۷۲ - ۸۷۰ - ۸۶۹	کشدا
۴۷۸	کوچ ..	۱۵۲	کشن گنده
	کوچ بهار موسوم به عالمگیرنگر	۲۵۶ - ۲۲۳	کعبه شریف
۵۵۴ - ۵۴۶ - ۵۴۵	..	۳۵۹	..
	کوچ حاجو (یا) کوچ حاجو	۵۹۸	کمالیون
۴۵۲ - ۳۶۵	..	۸۷۹	کمن پور
	کودره (یا) کوزره مضاف صوبه		کنار مهندری که متصل قصبه
۶۸۷ - ۶۸۶	احمد آباد	۱۹۴	سرنال است
۶۹۱	کودره د تھاسره	۲۹۷	کنار هارمند
۴۲۲	کوز دهن نگر ..		کنایات (یا) کنده - ایت
۴۱۸	کوٹک ..	۱۹۶ - ۲۸۲ - ۳۸۰ - ۴۴۸	
۵۶۵ - ۵۳۶	کوکن ..	۸۵۲	..
۸۱۲	کوکاده تعلقه رانا		کچی کوثره (یا) کذبی کوثره
۸۲۱	کول ..	۵۷۲ - ۵۳۰ - ۵۱۷	..
۲۳۱ - ۲۷۵	کولاب ..	۸۸۶	کمبر
۵۴	کول جلالی ..		کنک گیر (یا) کنگری (یا)
۷۷۳	کول جالسر ..	۶۵۶ - ۳۲۶	کنگری
۹۵۸	کوندوانه ..	۵۴۸ - ۵۴۷ - ۵۴۳	کراہتی
۱۲۹	کوه برنی ..	۵۵۴ - ۵۵۰	..

(مؤثر الامور)	(۱۹۳)	فهرست جاد سیوم
۵۵۰	۵۴۵ ..	کوه بهر تفت
۱۴۷ کوهستان کشمیر	کوه چلپرنیه (یا)	کوه چلپرنیه
۲۲۷ کوارچ (یا) کورج	۵۵۶
۳۲۶ ..	۱۵۷	کوه دامان شمالی
۹۷ کهاچرود (یا) کانچرود	۱۵۷ ..	کوه همر مور
۴۴ - کهداؤن (یا) کهدانون	۲۸۰ ..	کوه سالیمان
۴۹۷ - ۱۷۳	۱۴۴ ..	کوه سوالک
۵۸۵ - ۱۳۳ - ۲۴ کهجو	۴۹۳ - ۱۶۸ - ۱۵	کوه گانگره
۹۷۰ - ۷۸۱	۴۷۵ ..	کوه کماؤون
۳۱۱ ..	۷۷۴ ..	کوه مداریه
۴۰۱ - ۲۷۴ - ۹ کهرکی	کوه نمکسار مضاف صوبه پنجاب	کوه نمکسار مضاف صوبه پنجاب
۶۵۲ کهرجی گجرات	۷۴
۷۷۹ کھسار سرحد کابل	۶۱	کوههای مغلستان
۹۵۰ کھوزره (یا) کوزره	۴۵۹	کوهسار بدخشان
۱۵۶ ..	۳۶۴	کوهستان بکلانه
۴۶۷ - ۱۷۴ - ۴۴۹ کھیلدا	کوهستان تامروپ (یا) تاوروت	کوهستان تامروپ (یا) تاوروت
۳۸۲ ..	۵۵۴
کیرانه پرگنه از مضامفات	۹۹	کوهستان سوری نگر
مهارنپور - صوبه دهلی	۵۹۳	کوهستان کابل
۳۸۱	۵۴۹ -	کوهستان کامروپ

۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۷ - ۷۴۹	۸۲۲ .. کیلا گڑھی
۷۵۰ - ۷۵۷ - ۷۵۹ - ۷۶۷	۸۱۳ .. کیلا نات
۷۶۸ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴	۴۷۴ .. کیلا گڑھی
۸۱۲ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۷۲	
۸۷۵ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹	
۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۷ - ۹۶۹	
گڈھہ (یا) گڈھی ۳۴ -	
۴۰ - ۱۴۸ - ۲۲۴ ..	
گڈھہ پتلی (یا) گڈھہ پتیلی	
(یا) گڈھہ پتیلی ۷۵۱	
گڈھہ نمونہ (یا) کرک نمونہ	
مضاف دکن ۸۳۳	
گڈھی بھوآچری ۷۴۲ - ۷۴۷	
گذر چوسا (یا) چوسہ ۲۲۴	
گذر دان .. ۸۳	
گرجستان .. ۷۰۱	
گردیز (یا) گردیز ۱۸۰	
گریوہ .. ۳۱۶ - ۳۱۸	
گلابار (یا) گلزار ۱۰۹	
گلابوگہ ۵۳۶ - ۵۹۱ - ۸۶۳	

۵۰ - ۲۰ - ۷ - ۶ گجرات	
۵۳ - ۵۷ - ۵۹ - ۷۰	
۷۱ - ۷۶ - ۷۷ - ۸۸	
۹۷ - ۱۰۱ - ۱۰۳ - ۱۸۳	
۱۸۴ - ۱۸۹ - ۱۹۳ - ۱۹۴	
۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۹ - ۲۰۴	
۲۰۸ - ۲۱۴ - ۲۱۷ - ۲۱۹	
۲۵۷ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۵	
۳۰۶ - ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۲۶	
۳۷۸ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰	
۴۳۴ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱	
۴۶۶ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۹۱	
۴۹۲ - ۵۹۲ - ۶۰۲ - ۶۵۵	
۶۵۸ - ۶۷۰ - ۶۷۸ - ۶۹۰	
۶۹۲ - ۷۲۰ - ۷۲۹ - ۷۳۱	

۹۶۱ گہات کاغذی رازہ	۷۶۸
- ۲۱۰ - ۲۰۹ گہورہ گہات	- ۱۷۳ کلکندہ (یا) گولکندہ
۵۴۶ - ۵۴۴	- ۲۶۳ - ۴۱۴ - ۵۲۳ - ۵۲۰
	- ۵۸۸ - ۵۹۵ - ۶۲۱ - ۶۲۷
	۶۸۵ - ۶۸۴ - ۶۶۱ ..
	گنبد متصل بدرارہ سمیت
۱۲ لاهری (یا) لاری بندر	غزنی روضہ شاہ عالم ۴۸۴
- ۱۸ - ۱۱ - ۶ - ۱ لاهور	- ۷۳ گنگ (یا) گنگا
- ۴۷ - ۳۶ - ۲۷ - ۱۹	- ۸۰ - ۲۱۹ - ۳۵۶ - ۳۵۸
- ۷۲ - ۷۱ - ۵۶ - ۴۸	- ۵۴۲ - ۵۲۱ - ۴۷۵ - ۴۳۹
- ۱۱۳ - ۱۱۲ - ۹۵ - ۷۸	- ۸۷۱ - ۸۶۷ - ۸۲۳ - ۷۳۸
- ۱۷۲ - ۱۳۱ - ۱۲۷ - ۱۱۴	- ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۹۲۰ - ۹۲۶
- ۲۱۳ - ۱۹۳ - ۱۸۸ - ۱۸۰	۹۵۳
- ۳۰۸ - ۲۷۷ - ۲۶۱ - ۲۵۶	۷۳۸ .. گنگ بہاگیرنی
- ۳۳۱ - ۳۱۸ - ۳۱۷ - ۳۰۹	- ۶ گوالیار مضاف اندر آباد
- ۳۹۶ - ۳۵۳ - ۳۴۸ - ۳۴۴	- ۴۶۹ - ۱۴۲ - ۵۴ - ۴۴
- ۴۵۹ - ۴۵۷ - ۴۵۰ - ۴۳۶	۸۰۱
- ۵۰۰ - ۴۹۹ - ۴۹۳ - ۴۷۱	۳۵۶ .. گودادری
- ۵۶۸ - ۵۲۵ - ۵۱۸ - ۵۱۰	۲۰۹ - ۱۷ - ۱۶ گورکھپور
- ۶۰۳ - ۵۹۹ - ۵۷۵ - ۵۷۲	۵۵۹ - ۹۵۰
- ۶۶۶ - ۶۳۴ - ۶۱۶ - ۶۱۲	

۹۲۰	دریات گنگ دکن	۷۱۸ - ۷۱۶ - ۷۰۹ - ۷۱۴
۹۵۵	لوه چک ..	۷۲۰ - ۷۲۱ - ۷۲۲ - ۷۵۶
۲۴۵	لوه ري ..	۷۵۷ - ۷۸۱ - ۸۱۸ - ۸۲۰
۶۷۲	لوه کده ۴۷ - ۱۲۸	۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۴ - ۸۶۸
		۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۲ - ۹۲۷
	* حرف میم *	۹۳۵ - ۹۳۶ ..
۲۴۴	ماتھ باه ..	۴۷۵
۸۲	مار چان (یا مارو چا)	۳۶۷
۷۹۲	مار ندران ..	۴۶۴
۵۲۴	مالجی پوزہ	اکریٹ پای (یا) اکریٹ پای
	مالوہ ۵۱ - ۵۳ - ۵۶	۸۹۷ - ۸۹۶ - ۸۵۸ ..
	۷۰ - ۹۷ - ۱۳۷ - ۱۴۹	لکھو ۲۰۲ - ۲۴۶ - ۴۳۴
	۱۸۴ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵	۴۸۱ - ۵۱۶ - ۵۸۴ - ۷۸۱
	۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷	۸۳۹ - ۸۹۲ - ۹۵۳ ..
	۲۵۷ - ۲۸۶ - ۳۲۲ - ۳۳۲	اکھب ۳۱۱ - ۳۷۳ ..
	۳۳۳ - ۳۶۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹	لنگر دوت مضاف پشاور
	۳۸۹ - ۳۹۷ - ۴۵۳ - ۴۸۰	۶۱۲ - ۶۵۷ - ۷۷۶ ..
	۴۸۳ - ۵۲۳ - ۶۰۰ - ۶۲۵	لونا چھاری (یا) نونا چھاری
	۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۷۰ - ۷۱۴	۵۱۴۸ ..
	۷۳۱ - ۷۳۴ - ۷۳۶ - ۷۳۸	لونگر (شہرست بر لب

فرخنده بنیان ۷۳۷ - ۸۶۹	۷۵۰ - ۷۶۶ - ۸۰۶ - ۸۲۷
محلہ جَدِي ملي (یا)	۸۳۰ - ۸۳۵ - ۸۴۰ - ۸۴۳
چَدِي ملي (نام يکي از	۸۴۴ - ۸۴۹ - ۸۷۴ - ۸۷۷
محلہ های کشمير) ۷۶۴ -	۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۶
۷۶۵	۹۳۹ - ۹۴۶ - ۹۶۹
محلہ حسن آباد (نام يکي	ماندو (مضاف موبه مالوه)
از محلہ های کشمير)	۵۱ - ۱۹۳ - ۱۹۹ - ۳۲۹
۷۶۵	۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ - ۳۸۸
محمد آباد بدر ۳۳۷	۵۵۶ - ۵۸۷ - ۷۱۳ - ۸۳۰
محمود آباد .. ۵۴۳	۹۶۵ - ۹۶۶
محمود پوره بيرون شهر اورنگ	ماندها ۹۵
آباد .. ۹۳۹	مانکپور ۲۰۷ - ۲۳۰
محمدود عراقي (نام جا)	مانکوت .. ۱۴۶
۵۹۵	مادراء النهر ۲۶۴ - ۳۰۴
مخلص پور .. ۱۵۷	۸۸۲
مدکل مابين ظفر آباد و	متھرا ۷۳ - ۱۰۳ - ۴۲۱
حيدر آباد ۸۳۳	۴۲۲ - ۴۶۲ - ۴۸۷ - ۵۹۷
مدینة السلام بغداد ۴۷۰	۸۸۸ - ۶۰۰
مدینة طيبه ۵۶۳ - ۳۳۳	مثن بغدادي ۴۶۴ - ۴۷۱
مراد آباد ۷۰۸ - ۹۹	مچهلي بنادر موبه

۱۵۶ - ۵۵۷ - ۵۷۳ - ۵۷۵	۷۶۵ - ۷۶۹ - ۸۳۱ - ۸۳۹
۹۲۲ - ۹۴۳ - ۹۴۴ - ۹۴۷	۸۴۳ - ۸۷۶ - ۸۷۸ ..
مسجد جامع آگره ۸۲ - ۲۲۷	مرتضی آباد مرچ (قصبه)
مسجد جامع فتح پور ۲۲۸	مضاف بیداپور ۹۴۲
مسجد جامع سوہوم بمسجد	مرتضی پور موہیہ برار ۶۵ -
جہان نما مسجد شاہ جہان	۶۵۵
۴۷۲	مرراج و کامرچ یعنی بلا ر
مسجد عالی قصبہ سکھر (یا)	پائین روہیہ آب بہت ۳۱۴
سکھرا .. ۷۵	موشد آباد ۷۵۲ - ۷۵۳
مسقط .. ۷۵۹ - ۷۶۰	مرغزار .. ۷۷۹
مشہد .. ۳۲۰	مرغیان .. ۹۶۴
مشہد مقدس ۲۲۷ - ۲۶۲	مرگنہ حال کلیان ۱۵۶
۲۱۴ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵	مرز .. ۲۴۳
۴۴۱	مزار پیر بقرہ .. ۲۱۱
مشہد مقدس (فوہیہ) ۹۳۶	مزار سلطان المشایخ ۳۲۴
مشہد مانور مرتضویہ علیہ السلام	مستقر الخلافہ ۴۹۴ - ۵۰۴
۴۰۹	۵۵۸ - ۵۶۷ - ۶۶۹ - ۸۱۷
۴۷۰ .. مصر	۸۲۱ - ۹۶۹
۴۷۳ .. مصر جامع	مستقر الخلافہ آگرہ ۹۴۷
معہور آباد کہ موضع ست	مستقر الخلافہ اکھر آباد

۹۶۶ - ۸۶۸ - ۸۲۶	..	از نجف اشرف	۳۷۶
۸۱۸	..	معمورہ بنگالہ	۲۰۹ - ۲۰۶
۸۴۶	..	مغل پورہ واقع خجستہ بڈیان	۷۷۰
۲۵۵
۳۶۴	..	مقزیزر	۸۷
۸۷۹	..	مقام پور مزدل	۱۲
۸۸۶	..	مقصود آباد (نام تالاب)	۸۹۲
..
۴۵۴	..	مکوان	۴۸۶ ۳۱۰
۳۰۹	..	مکنپور	۸۴۴
۸۵	..	مکہ معظمہ	۱۲۱ - ۹۱
۹۲۷	۷۰۱ - ۲۵۲
۲۱۹	..	ملتان	۵۱ - ۹۴ - ۹۵
۷۱۸ -	..	مالا پور صوبہ ہزار	۱۰۱ - ۱۳۱ - ۱۲۲ - ۱۷۰
۸۰۱	۱۷۱ - ۱۹۵ - ۲۰۵ - ۲۴۱
۱۰۶	..	مل کھیر (یا) بل کھیر	۲۵۲ - ۲۸۰ - ۳۰۶ - ۳۰۷
۲۱۶	..	ممالک شرقی	۳۰۹ - ۳۱۲ - ۳۲۵ - ۳۲۹
۲۱۲	..	مملکت کابل	۳۴۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۵۶۸
۲۱۵	..	مملکت گجرات	۵۷۵ - ۵۸۵ - ۶۹۷ - ۷۱۷
۷۷۸	..	مندر (یا) مزدلہ	۷۱۸ - ۷۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۵

(مآثر الامراء) (۲۰۱) (فهرست جلد سیوم)

۵۱۶	..	مونکی پتن	۴۴	موسوم بمفتوح	مذدن
۴۱۱	..	مونگیر	۲۲۰ - ۵۰	..	مذدو
۲۸۹	..	موهان برگنه لکھنؤ	۸۴۱	..	منزل توره
۴۰۷	..	موهن نالہ	..	(یا) جہالوہ	منزل جہالوہ
..	..	مہابین (برگنه ایست از سرکار	۸۴۲
۵۶۹ - ۴۶۲ - ۴۲۱	(اگر)	..	۸۲۴ - ۴۳۷ - ۱۴۹	..	مو
۵۵۰	..	مہاچین (یا) ماچین	۵۵۹	..	مورنگ
۸۹۳	..	مہارپور	۱۱۰۱۰	..	موصل
۴۰۲ - ۴۰۱	..	مہاکوت	۱۴۱	..	موضع اندارہ
۶۴۵	(یا) بری	موضع بری تپہ
۵۴۳	..	مہاندي	۵۴۵	..	تپہ (یا) بری تپہ
۳۵۶ - ۲۹۲	..	مہکر	۲۶	..	موضع بی بری
..	..	مہکر دالا گھٹت بر	۱۹۱	..	موضع چاری کاران
..	موضع حسن پور سرکار ہند
۸۹۲	..	میدان ساندی و پالی	۸۷۷ - ۷۷۰
۶۱۹	..	میدان شاہ گدھہ	۲۳۲	..	موضع درسین
..	..	میدک مضاف موہی حیدر آباد	۸۰۴	..	موضع درھد
۴۰	۵۴۲ - ۵۴۰	..	موضع سولی
۵۹۸ - ۲۵۰	..	مہر تپہ	موضع کھرکی موسوم بہ از رنگ
..	۴۴۳	..	آباد

(فہرست جلد سوم) (۲۰۲) (متأثر الامرا)

۷۷۸ - ۹۱۴	۵۴۳	میر داد پور
نوبدا (یا) نوبده (دیا)	۸۵۰ - ۳۰۶	میسور
۵۷ - ۱۴۲ - ۱۸۵ - ۲۲۰	۷۱۵ - ۵۹۸	میوب
۲۲۰ - ۳۳۳ - ۴۹۱ - ۴۹۵	۱۵۷ - ۱۵۸ - ۹۴۷	میوات
۵۰۳ - ۵۰۷ - ۸۰۶ - ۸۷۳	۳۴۴ - ۵۰	میوار
۸۹۵ - ۹۶۹		
نوبد گندھک (یا) گندک ۲۲۴		
نوروز (یا) نوردار ۴۲۹ - ۲۰	۸۸۹ - ۲۰۷	زار نول
نصر پور .. ۳۱۲	۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹	ناسک
نظام آباد بالائے کتل فردا پور	۹۲۳ - ۹۴۱
۸۸۲	۸۷۳	ناگپور
نعمت آباد .. ۳۳۷	۵۰ - ۱۹۵ - ۲۰۵	ناگور
نقب شیر حاجی ۲۰ کوٹ	۲۱۴ - ۲۳۵ - ۸۸۶	
۴۰۲	۴۴	نا دگیر موسوم بہ گدڑ
۱۹۵	۸ -	ناندیر (یا) ناندیر دکن
۶۴۸	۴۲۹ - ۴۴۵ - ۶۲۲ - ۷۳۸	
۸۲۴	۷۶۸ - ۷۸۵ - ۸۰۰	
۴۳	۹۴۲ - ۹۴۳	..
۴۶۳	۴۱۰	نجف اشرف
۱۸۸	۱۳۱ -	ندر بار (یا) ندر بار

۵۲۲ ..	ولایت بگلانه	نهر بهشت (یا) بهشت (نام
۲۹۵	ولایت بهائی	نهر بهشت (۱۰۰ -
۳۸۰ - ۲۴۶	ولایت بهار ۵۲۹ - ۴۶۶
	ولایت بهاره مضاف گجرات	نهر بیت پر گنج ۱۴۰
۴۸۶	نهر شاهجهانی ۱۲۰
۱۵۸ ..	ولایت بیجاپور	نهر لاهور .. ۵۲۵
	ولایت بیل تلمی (یا) سل تلمی	نهر رسول .. ۸۸۲
۵۵۴	نیلاب ۱۴۴ - ۲۱۱ - ۲۶۸ -
۷۸ ..	ولایت بیهق	.. ۲۷۳ - ۲۷۱
۳۰۸ ..	ولایت پنجاب	زیانکه (یا) نایکه ۲۴
۱۰۴ ..	ولایت جام	نیمدت (یا نیمه) ۷۰۹
۵۵۰ ..	ولایت ختن	
۴۳۳ ..	ولایت دهنذیره	
۲۲۸ ..	ولایت سردار	
۳۱۲ - ۳۱۰	ولایت هنده	واکنکوره (یا) واکنکوره ۶۳۹ -
۴۸۸ - ۴۸۷	ولایت هورتیه	۶۴۸ - ۶۵۱ - ۶۶۳ - ۸۵۰
۴۹۲	وزیر آباد (نزدیک لاهور) ۹۳۵
۱۵۸ ..	ولایت سیوا	ولایت .. ۸۹۲ - ۱۸۰
۲۴۰ ..	ولایت فارس	ولایت اردبیه ۲۹۵
	ولایت فرغانه (که از اقلیم پنجم	ولایت بالا کهات کرفانک ۵۱۷

• حرف واو •

(فهرست جلد هیوم) (۲۰۴) (مآثر الامرا)

۷۰۴ - ۷۰۳	..	۹۹۳	..	است)
۸۲۳	..	هرندزار	دلايت کامروپا يعنہ ہاجو و	
۹۰۹	..	هرسول	کواہتي و توابع آن ۵۴۴ -	
۴۸۶	..	هرمز	۵۵۴	..
هرنگانون و چوپڑہ مضاف موبہ		۲۳۷	دلايت گجرات	
۲۶۲	خاندیس	۲۱۱	دلايت گکھر	..
۱۱۵	..	هریس	دلايت گدھہ	..
۴۵۹	..	همایون پور	دلايت مہمہتي	۲۴۸
۸ -	هندوستان (یا) ہند	۷۶	دلايت میان دو آب	
۱۱ - ۱۸ - ۲۰ - ۲۴ - ۵۴ -		۵۵۴	دلايت درنگ	..
۶۲ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۵ - ۸۶ -		<div style="text-align: center;">* حرف ها *</div>		
۹۰ - ۱۱۱ - ۱۲۱ - ۱۳۱ -				
۱۴۵ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۵۳ -				
۱۵۵ - ۱۶۳ - ۱۶۸ - ۱۶۹ -				
۱۷۱ - ۱۷۵ - ۱۷۸ - ۱۷۹ -				
۱۸۰ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۲۰۲ -		۵۴۴	ہاجر	..
۲۰۳ - ۲۰۵ - ۲۱۲ - ۲۱۵ -		۸۹۰	ہانہي	..
۲۱۶ - ۲۲۳ - ۲۳۳ - ۲۳۴ -		۸۹۰	ہانسي و حصار	
۲۳۵ - ۲۴۱ - ۲۵۲ - ۲۵۵ -		۹۳۵	ہتيا پول	..
۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۹ - ۲۶۰ -		۸۱	ہجاي	..
		۸۹ - ۲۷۵ - ۳۴۶ -	ہرات	
		۴۱۰ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۶ -		

۷۴۰ - ۷۴۴ - ۷۵۳ - ۷۵۴	۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸
۷۴۲ - ۷۴۴ - ۷۷۴ - ۷۷۵	۲۷۱ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۸۵
۷۸۴ - ۷۹۴ - ۸۰۱ - ۸۱۳	۲۸۸ - ۲۹۹ - ۳۰۱ - ۳۰۲
۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۲۱ - ۸۲۷	۳۱۴ - ۳۱۶ - ۳۲۳ - ۳۲۷
۸۲۹ - ۸۳۴ - ۸۳۷ - ۸۵۰	۳۲۸ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۴۱
۸۵۱ - ۸۷۵ - ۸۸۱ - ۸۸۲	۳۴۲ - ۳۴۴ - ۳۴۷ - ۳۵۵
۸۹۲ - ۸۹۵ - ۹۰۴ - ۹۱۱	۳۶۱ - ۳۷۰ - ۳۷۶ - ۳۷۹
۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۵ - ۹۱۸	۴۰۰ - ۴۰۷ - ۴۱۱ - ۴۰۱
۹۱۹ - ۹۳۴ - ۹۳۸ - ۹۴۴	۴۳۲ - ۴۳۴ - ۴۳۹ - ۴۵۰
۹۴۴	۴۵۱ - ۴۶۰ - ۴۷۰ - ۴۷۴
۲۷۵ .. هندو کوه	۴۷۷ - ۴۹۴ - ۴۹۷ - ۵۱۴
۲۵۵ .. هندیه	۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۴ - ۵۳۸
۲۰ .. هندیه نرادا	۵۴۴ - ۵۴۶ - ۵۵۱ - ۵۵۲
۸۷۷ - ۸۴۰ هندیه	۵۵۵ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۹
۱۴۴ .. هندیه	۵۹۵ - ۵۹۷ - ۶۰۳ - ۶۰۴
۸۱ - ۷۹ .. هوکای	۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۵۳ - ۶۵۴
هوآنگی از معاللات بیجاپور	۶۵۹ - ۶۶۷ - ۶۷۰ - ۶۷۶
۶۵۹	۶۷۷ - ۶۸۲ - ۶۸۷ - ۷۰۲
۳۱۸ .. هیرا پور	۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۹ - ۷۲۹

(فهرست جلد سیوم) (۲۰۶) (متأثر الامرا)

۷۰۵ ۳۴۱ ۲۴۰ ..

• حرف یا •

یزد ۱۱۶ - ۲۶۲ - ۳۳۸ - یهودیه نام اول امفها ۴۱۷

تمام شد

فهرست اسمای موضوع واقع در جلد سیوم متأثر الامرا

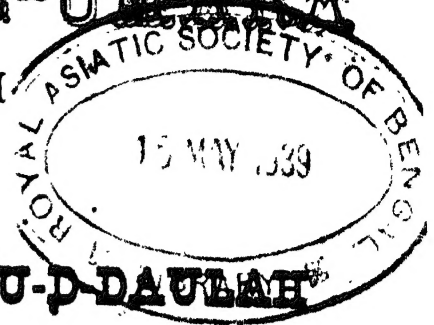
MAASIRU-L-UMARA

VOL. III

BY

NAWAB SAMSAMU-D DAULAH

SHAH NWAZ KHAN.

EDITED FOR

THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MAULAVI MIRZA ASHRAF 'ALI

FIRST PERSIAN TEACHER,

CALCUTTA MADRASAH.

PRINTED BY MUNSHI MAULA BAKHSH AT THE URDU GIUDH PRESS.

AND PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

57 Park Street.

CALCUTTA.

1891.

DATE LABEL

THE ASIATIC SOCIETY

1, Park Street Calcutta-16

The Book is to be returned on .

the date last stamped :

15 JUL 1958

1958

15 JUL

